

АКАДЕМИЯ НАУК СССР — ს. ს. რ. კ. მშობნიერებათა აკადემია
Институт Кавказоведения им. акад. Н. Я. Марра
აკად. ნ. ი. მარრის სახელობის კავკასიის მცოდნეობის ინსტიტუტი

OK 559
3

იან. ლორქიპანიძე

ქ ვ მ მ რ ქ ა რ თ ზ ი

I და II

იან. ლორქიპანიძე

НИЖНЯЯ КАРТИЯ

I и II

10691-5102 5.R

თქ 559
3

ქვემო ქართლი

მე XVIII საუკუნის პირველ მეოთხედში

НИЖНЯЯ КАРТЛИЯ

В ПЕРВОЙ ЧЕТВЕРТИ XVIII СТОЛЕТИЯ

А К А Д Е М И Я Н А У К С С С Р
НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ИНСТИТУТ КАВКАЗОВЕДЕНИЯ
им. акад. Н. Я. Марр

Яс. ЛОРДКИПАНИДЗЕ

НИЖНЯЯ КАРТЛИЯ В ПЕРВОЙ ЧЕТВЕРТИ XVIII СТОЛЕТИЯ

Части I и II

ИССЛЕДОВАНИЕ ИСТОЧНИКОВ
и
ГЕОГРАФИЧЕСКИЕ СВЕДЕНИЯ

З А К Г И З
ИЗДАТЕЛЬСТВО «ТЕХНИКА да ШРОМА» — 1935

ს.ს.რ.კ. მეცნიერებათა აკადემია
აკადემიკოსის ნ. ი. მარჩის სახელობის
ქავკასიის მცოდნეობის ინსტიტუტის საკვლევო ინსტიტუტი

იან. ლორთქიფანიძე

ქ ვ ე მ რ ქ ა რ თ ლ ი
მე XVIII საუკუნის პირველ მეოთხედში

ნაწილი I და II

ფეოდალის გამორკვევა
და
საგემოჯრადი ცნობები

სანამ ამ წიგნის კითხვას შეუდგებოდეთ, საჭიროა შეასწოროთ
ის შეცდომები, რომლებიც აღნიშნულია 503 გვერდზე:

Прежде чем приступить к чтению, необходимо исправить
ошибки и опечатки, указанные на 510 стр.

ნაწილი პირველი

ЧАСТЬ ПЕРВАЯ

შ ე ს ა ვ ა ლ ი

§ 1. ამ შრომის მიზნად დასახულია: გამოვიკლიოთ და შევაგროვოთ ქვემო-ქართლის მე-XVIII საუკუნის პირველი მეოთხედის მოსახლეობის და მფლობელობის შესახები ყველა ის სტატისტიკური და გეოგრაფიული ცნობები, რომლებიც ხელთა ჰქონია იმდროინდელ საზოგადოებას.

მე-XVII საუკუნის პირველ მეოთხედის ქვემო-ქართლი არჩეულია იმიტომ, რომ საქართველოს არცერთ მხარის შესახებ არ შენახულა იმდენი სტატისტიკური და გეოგრაფიული მასალა, რამდენიც ამ პროვინციის შესახებ. ამის მიზეზი შეზღვევა: სწორედ მე-XVIII საუკუნის პირველ მეოთხედში რამდენიმე წელს საბარათიანოს სარდლად ვახუშტი ბატონიშვილი ყოფილა (იხ. 1721 წლ. აღწერის წინასიტყვაობა), რომელსაც მეფე-დედოფლის დავალებით და მდივანი გივი თუმანიშვილის მ-ნაწილეობით აუწერია მეწინავე სადროშოს რაიონი — ქვემო-ქართლის უდიდესი ნაწილი.

ეს აღწერა ჩვენამდე შენახულა. გასაკვირველი არ არის ამიტომ ის გარემოება, რომ ვახუშტი ბატონიშვილის ცნობილ საქართველოს გეოგრაფიულ აღწერაში ქვემო ქართლის შესახებ უფრო ვრცელი და უფრო დაწვრილებითი ცნობებია მოყვანილი, ვიდრე სხვა პროვინციის შესახებ. აგრეთვე უფრო დაწვრილებითი ცნობებია მოთავსებული ამ მხარის შესახებ იმ სოფლების სიებში და იმ რუკებზე, რომლებიც შედგენილია ვახუშტის მიერვე და დართული აქვს მის გეოგრაფიას.

მეორე მიზეზი ქვემო-ქართლის შესახებ უფრო მეტ და ვრცელ ცნობების შენახვისა ის არის, რომ ამ მხარეში, შედარებით სხვა მხარეებთან, მეტად ბევრი სამეფო და სადედოფლო მამულები ყოფილა. ამით აიხსნება ერთი მხრით ის გარემოება, რომ „დასტურლამალში“ აღნიშნული სამეფო და სადედოფლო სოფლები თითქმის ყველა ქვემო-ქართლის სოფლებია და მეორეს მხრით ის, რომ გამოქვეყნებულ სიგელ-გუჯრებიდან უმეტესი ნაწილი ეკუთვნის იმავე ქვემო-ქართლის სოფლებს და მის მოსახლეობას. თჳვის თავად ცხადია, რომ სადაც სამეფო და სადედოფლო სოფლები მეტი იყო, იქ მეტი იქნებოდა ამ სოფლების გადასახადების აღნუსხვა, სიგელ-გუჯრების გაცემა; იმავე მხარიდან მეტი იქნებოდა მოხელეთა და ხელისუფალთა დანიშვნა და მათი სამსახურის რიგის განწესება.

ბოლოს, ამ ცნობების სიმრავლე აიხსნება იმითაც, რომ იმ დროს ქვემო-ქართლში უდიდეს მებატონეებად ყოფილა ორი დიდი გვარი — ბარათაშვილები

და ყაფლანიშვილები, რომელთა ბევრი სიგელ გუჯარი და მამულის დავთარი დროთა განმავლობაში გადარჩენილა და ეხლა გამოქვეყნებულია.

მთელი ეს შრომა ოთხ ნაწილად განიყოფება:

პირველი ნაწილი შეიცავს იმ წყაროების განხილვას, რომლებზედაც დამყარებულია ჩვენი გამოკვლევა. ამისათვის საჭირო შეიქნა არა თუ იმ ხელნაწერების განხილვა და შესწავლა, რომლებიც ჯერ არ არის დაბეჭდილი, არამედ გადამუშავება და ერთგვარი სისტემით გამოცემა ზოგიერთ უკვე გამოქვეყნებულ საბუთებისა.

მეორე ნაწილში მოთავსებულია გეოგრაფიული ცნობები ქვ.-ქართლის საზღვრების, მისი მხარეების, სოფლების და სხვა დასახლებულ ადგილების შესახებ და დასახლებული ადგილების ზოგადი სტატისტიკა.

მესამე ნაწილი შეიცავს—მოსახლეობის და მფლობელობის დეტალურ სტატისტიკას.

მეოთხე ნაწილი — საძიებელს და ლექსიკონს.

საქართველოს სწორი და ნამდვილი ისტორიის შესადგენად მასალების ამგვარი გამოკვლევა და შეკრება უპირველეს საჭიროებას შეადგენს. უამისოდ ყოველგვარი მოსაზრება და დასკვნა ზერელე იქნება, მკიდრო საფუძველს მოკლებული. ქართულ სამეცნიერო მწერლობაში ასეთი შრომა პირველი ცდაა. ამიტომ წინასწარ შეიძლება ითქვას, რომ ეს შრომა ვერ ასცდებოდა შეცთომებს და დეფექტებს. მიუხედავად ამისა, ჩვენ მაინც მოგვიდეთ ამას ხელი და ვეცადეთ გადაგვედგა პირველი ნაბიჯი. მით უმეტეს, რომ მე-XVIII საუკუნის ყოფა-ცხოვრების გაცნობას უაღრესი მნიშვნელობა აქვს ჩვენი თანამედროვე მდგომარეობის შესასწავლად.

წ უ ა რ ო ე ბ ი

§ 2. შესავალში უკვე მოვიხსენიეთ, თუ როგორი წყაროებია გამოყენებული ამ გამოკვლევაში. აი ეს წყაროები: 1) ვახუშტის გეოგრაფია და მასთან დართული სიები და რუკები; 2) მისივე მეწინავე დროშის 1721 წლ. აღწერა; 3) ვახტანგ IV-ის სამეფო „დასტურლამალი; 4) გიორგი XI-ის სადედოფლო „დასტურლამალი“, 5) დავთრები და სიგელ-გუჯრები.

რადგან ეს შრომა დამყარებულია ამ წყაროებზე, საჭიროა იმათი განხილვა და შესწავლა.

როგორც ზევით მოვიხსენიეთ, ამ წყაროებიდან ამოკრეფილია მხოლოდ ის სტატისტიკური და გეოგრაფიული ცნობები, რომლებიც გავრცელებული ყოფილა ქვემო-ქართლის მოსახლეობის და მფლობელობის შესახებ მე-XVIII საუკ. პირველ მეოთხედში. დამატებით მოყვანილია ისეთი ცნობები, რომლებიც შეეხებოდა ამ საკითხებს დასახული პერიოდის წინა ხანებში. ყველა დანარჩენი ცნობები, რომლითაც სავსეა ეს წყაროები და რომლებიც შეეხებიან საადმინისტრაციო, სასამართლო და საფინანსო საკითხებს, თუმცა მეტად საინტერესო არიან ჩვენი ისტორიისთვის, ამ შრომაში, რასაკვირველია, არ შეგვიტანია.

I.—ვახუშტი ბატონიშვილის გეოგრაფია.

§ 3. ეს გეოგრაფია მეტად ცნობილი თხზულებაა. მისი ხელნაწერები ბევრი ინახება ჩვენს წიგნთსაცავებში. ჩვენ ვსარგებლობდით საქართველოს ცენტრალურ არქივის ხელნაწერებით (კატალ. № 104 და 33). ქართული ტექსტი ფრანგული თარგმანით პირველად გამოსცა აკადემ. ბროსემ 1842 წ.; შემდეგ 1904 წ. ქართული ტექსტი და მისი რუსული თარგმანი მრავალი შენიშვნებით და განმარტებებით გამოსცა ისტორიკოსმა მ. ჯანაშვილმა. მანამდე კი 1895 წ. იმავე მ. ჯანაშვილმა გამოსცა ამ თხზულებას რამდენიმე ნაწილი (სამცხე, ქართლი). ყველა ეს გამოცემები სრულიად ეთანხმებიან საქ. არქივის ხელნაწერებს.

როგორც ვახუშტის წინასიტყვაობიდანა სჩანს, მას ეს შრომა დაუმთავრებია 1745 წ., რაც იმითაც მტკიცდება, რომ თვით გეოგრაფიაში მოხსენებულია ნადირ-შაის შემოსვლა საქართველოში, რომელიც, საისტორიო ცნობების მიხედვით, მოხდა 1735 წ. (იხ. საქ. სიძვ. II ტ. № 500, შენ. თაყაიშვილისა).

რადგან 1724 წლიდან ვახუშტი სცხოვრობდა მოსკოვში (იხ. საქ. ისტ. ვახუშტისა, გამოცემა დ. ბაქრაძისა, გვ. X), ცხადია, ბევრი მასალა, რომლითაც იგი სარგებლობდა თავის შრომის შესადგენად, მას მიღებული ექნებოდა სხვა პირებისაგან საქართველოდან.

ვახუშტის გეოგრაფია განხილული და შეფასებული აქვს პროფ. ივ. ჯავახიშვილს მის თხზულებაში: „ისტორიის მიზანი, წყაროები და მეთოდები“ (გვ. 285, 286).

II. — ვახუშტის გეოგრაფიასთან დართული ქვემო-ქართლის სოფლების სიები.

§ 4. ვახუშტის გეოგრაფიას დართული აქვს სოფლების და „ობების“ სიები ქართლისა და კახეთისა. ეს სიები ქართულ ენაზე აქამდე გამოცემული არ ყოფილა (იხ. დამატება § 20). ბროსეს იგინი მხოლოდ ფრანგულად აქვს დაბეჭდილი და შეცთომებიც დაუშვია, სხვათა შორის, ზოგიერთი ქართული ასოების მსგავსი მოხაზულობის გამო; მაგალითად:

№ № სიებისა	ვახუშტის ხელნაწერ № 104-შია:	ბროსეს გამოცემაშია:
45	პარაფისი	სარაფსი
92	შაქარას სოფელი	ბაქარას სოფელი
157	უჩქილისია	უოშქილისია
216 წინ	აღბაბალუ	ალიბაბალუ
319	მუტაკვისი	მუტაკისი
344	ალაგარი	ალაგარი
446	მანქათელა	მანქათელა
476	ბაბია	ბაძია
552 წინ	ამირახსლუ	ამირასანლუ
560	დოლოვნა	ღვადოვნა
663	ახობი	ამოთი

სიას აქვს საერთო ნუმერაცია, რომლითაც ქვემო-ქართლში აღნიშნულია 682 სოფელი. ხუთ სოფელს (კოდა — ჭლგეთში, ნარიანი, ფანავარი, შაორი — თრიალეთში, ღომელაური — მტკვრის ვალმა) ნუმერაცია არა აქვს; არა აქვს ნუმერაცია არც „ობებს“ და ნასოფლარებს.

გარდა საერთო ნუმერაციისა, რომელიც უზის სოფლებს სახელწოდების შარჯვნივ, ყოველ ნაწილის (მხარის და ხეობის) სოფლებს თავისი სპეციალური ნუმერაცია აქვს და ეს ნუმერაცია უზის სოფლებს სახელწოდების მარცხნივ. მაგ., ტაშირის სოფლების საერთო ნუმერაცია 121—176-ია, მათი სპეციალური

ნუმერაცია კი 1—56-ია, ასურეთის ხეობის საერთო ნუმერაცია 577—592-ია, სპეციალური 1—16. ზოგიერთ სოფელს თუმცა ნუმერაცია აქვს, როგორც საერთო, ისე სპეციალური, მაგრამ სათაურები არ აქვს და არ არის ნაჩვენები, რომელ მხარეს ეკუთვნიან ეს სოფლები. მაგ., ირაგას მთების სოფლებს შემდეგ მოთავსებულია ფოცხვერიანის ხევის სოფლები (№№ 409—413) უსათაუროდ; ვერის ხევის სოფლებს შემდეგ—მტკვრის გაღმა მხარის სოფლები (№ № 674—682) და სხვ. (იხ. დამატ. § 20).

ამ სიების ნაკლს შეადგენს ის, რომ შიგ სრულიად არაა მოთავსებული ბანბაკ-ბერდუჯის მხარის, ლორის რაიონის სოფლები და ძლიერ ცოტა ცნობებია ელი ხალხის მიერ დასახლებულ ადგილების შესახებ.

III.—ვახუშტი ბატონიშვილის რუკები.

§ 5. ვახუშტი ბატონიშვილის გეოგრაფიას დართული აქვს მის მიერ შედგენილი რუკები. აქამდე შენახულა ორი ვარიანტი ამ რუკებისა. ერთი წინედ ინახებოდა საქართვე. საისტ.-საეიტნ. მუზეუმში (ახლა საქართველოს მუზეუმში), მეორე ინახება საქართველოს ცენტრ. არქივში (კატალ. № 105). ეს უკანასკნელი რიცხვითაც უფრო მეტია და ცნობების მხრითაც უფრო დაწვრილებითაა შედგენილი, ვიდრე პირველი ვარიანტი. ქართულად ვახუშტის რუკების არც მთელი კომპლექტი, არც მისი რომელიმე ნაწილი გამოცემული აქამდე არ ყოფილა (იხ. დამატ. მეორე ნაწილისა).

ცენტრარქივის ვარიანტში სულ 21 ფურცელია. აქედან 4 ფურცელი (№ № 10, 11, 12 და 13) შეიცავს ქართლის სამეფოს მტკვრის სამხრით მდებარე ნაწილის რუკებს, სადაც შედის ქვ.-ქართლიც. ბროსეს მიერ გეოგრაფიასთან ერთად გამოცემული რუკები სწორედ ამ ვარიანტიდან უნდა იყოს გადაღებული, რაც ცხადია როგორც ბროსეს წინასიტყვაობიდან, სადაც აღნიშნულია სწორედ ის 21 რუკა, რომლებიც ცენტრარქივის ვარიანტშია, ისე ამ ვარიანტების და ბროსეს მიერ გამოცემულ რუკების ერთმანეთთან შედარებით.

ქართლის მტკვრის სამხრით მდებარე ნაწილების რუკებიდან ბროსეს გამოუღია ერთი ფურცელი, სახელდობ № 105/12, მხოლოდ ის ცოტათი გაუდიდება. სამწუხაროთ, ბროსეს მიერ რუკები ფრანგულ ენაზეა მარტო გამოცემული და რადგან შრიფტი მეტად წვრილია, ზოგიერთი ფრანგული ასოც ერთი-მეორისაგან ძნელი გასარჩევია.

ვახუშტის დედანთან შედარებით ბროსეს გამოცემაში შემდეგი განსხვავება შევამჩნიეთ:

ქმ. № სიების	ვახუშტის რუკაში დასახელებულია	ბროსეს გადმოცემაში დაბეჭდილია.
35	ალეგი	ალეგი
68	არქევანი 2	არქევანი, გაჩიანი
93	შაინის სოფელი	მაინის სოფელი
104	ფირფიჯანი	ფირთვიჯანი
130	ალტაში	ალჩა
134	ყირბულახი	ყისბულახი
149	ახატქალაქი	ახალარაკი
166	ახბულახი	ახბულახი
210	მოლაბდულას სოფელი	ბოლაბდულას სოფელი
225	ყიშლალი	ყიმლალი
229	ხახალჯვარი	ახალჯვარი
238	მუსაფერიანი (კრემის სამხრით)	არაა
262	შუშელი	შუშენი
275	აბულმაგრ	ბულმეგი
302	ქვაბევანი	გვაბლოვანი
310	ჩინჩხური	ჩინჩხუ
312	ლაკლაკაშენი	ლავრაკაშენი
315	მოლამასხუტი	მოლა მასხული
325	აცუტი	არცუტი
358	ბალახაური (მირტაშენის აღმ.)	არაა
393	მენქალისი	შენქალისი
433	ჩამძვრალა (თოფრაყალას აღმ.)	არაა
471	კარუკულმართი 2	კარუკული, ღმართო
476	ბაბია	ბაძია
503	კირკიტა	გვირგვიტა
508	საბოზჯრო	საბოზჯრო
527	გველფარენა (ფარენის აღმ.)	არაა
552 წინ	ყურყურთა (ალგეთში მტკვრის პირას)	არაა
555	თოფრაყალა	თოფრაგი
577	მუხათი	ბუხათი
585	ლოუბანი	ლებანი
589	ელფია (წინვენახის და კიკეტის შუა)	არაა
590	კიკეთი	კილეთი
600	კუმისი (ორი მეზობელი სოფელი)	კუმისი და კუხისი
639	მარიამი (ლაკვის ხევის მარცხენა მხარეზე)	არაა
643	ხოხეთი (მანგლისის აღმ.)	არაა
657	მაწუნარა	მაწუნარა

როგორც ამ სიიდანა სჩანს, ბროსეს გამოცემა განირჩევა ვახუშტის დედნისაგან იმით, რომ:

1) სოფლების სახელწოდება გადასხვაფერებულია, მაგ.: ალები—ალების მაგიერ, აზალარაქი—აზატ ქალაქის მაგიერ და სხვ.

2) რამდენიმე სოფელი და მოსახლეობა, რომელიც აღნიშნულია ვახუშტის დედანში, ბროსეს გამოტოვებული აქვს (ბალახაური, ჩამძვრალა, ყურყუთა, ელფია, ხოზეთი).

ერთი დიდი განსხვავება დედანსა (№ 105/12) და ბროსეს გამოცემულ პირს შორის იმაში მდგომარეობს, რომ ვახუშტს არ აქვს აღნიშნული თვით შიგ ფურცელში საერთო სახელი „ქვემო-ქართლი“, ან „საბარათიანო“, იგი მხოლოდ ზოგიერთ მხარეს აღნიშნავს: თრიალეთს, ალგეთს, ზურტაკეტს და სხვა. მაგიერად ფურცლის მინაწერში ნაფუქვამია: „ქართა ქართლისა მტკვრის სამხრეთის კერძოსი, სომხით-საპარათიანოსი და მეფის დროშისა, რომელიც შინა მჩენარებს ხეობათა თვითვეულად ახალს პოვნილს უფლის ფელეს¹⁾ მენაკსა²⁾ ზედა ჩემ მიერ მეფის შვილის ვახუშტისაგან“³⁾. ბროსე კი სახელს „საბარათიანოს“ ათავსებს თვით შუაგულ ფურცელზე, მაგრამ ამ სახელწოდებას აკუთვნებს მეოთხე სადროშოს რაიონს, რომელიც მდებარეობდა თორის, ერჯევანის და დიდგორს იქით, საბარათიანოჲ ჩრდილოეთით და რომელიც ქვემო-ქართლს არ ეკუთვნოდა.

ბოლოს, განსხვავება დედანსა და ბროსეს გამოცემას შორის იმაშიაც მდგომარეობს, რომ ვახუშტის აღნიშნული აქვს რუკაზე მხოლოდ უმთავრესი მდინარეების სახელები (მტკვარი, ალგეთი, ქცია და სხ.), მაშინ როდესაც ბროსეს, უტყობა, მოუსურვებია შეეესო რუკები და კიდევაც აღუნიშნავს თავის გამოცემაში პატარა მდინარეები და ხეხები ვახუშტისავე გეოგრაფიის ცნობების თანახმად, ან და ამ მდინარეების და ხეხების სახელწოდება გადმოუღია ახლოს მდებარე სოფლების სახელებისაგან.

რუკაზე აღნიშნულია ქვ.-ქართლის როგორც ის სოფლები, რომლებიც ჩამოთვლილია ვახუშტისავე სოფლების სიებში, ისე ბანბაკ-ბერდუჯის და ლორის რაიონის სოფლები. ასე რომ ამ მხრივ რუკა შეიცავს ქვ.-ქართლის თითქმის ყველა სოფლებს. მასში მხოლოდ შედარებით ცოტა ცნობებია ელი ხალხის ბინადრობის შესახებ.

IV.—დასტურლამალი

§ 6. 1886 წ. პ. უმიკაშვილმა გამოსცა ვახტანგ მეფის „დასტურლამალი“, რომელიც შესდგება ორი ნაწილისაგან: სამეფო და სადედოფლო დასტურლამალისაგან. გამოცემის დროს მას ჰქონია სამი ვარიანტი: სულხან მდივნის, მელიქი-

1) ფელე—ლუი ფელიე—საფრანგეთის გეოგრაფი და ასტრონომი (1600—1732 წ.)

2) მენაკი—გრადუსი

3) ეს წარწერა ამოიკითხა პ. ინგოროყვამ, რისთვისაც გულითად მადლობას უჭირვინ.

შეიღის და ალექსი-მესხიშვილისა. პირველი და მესამე ვარიანტის დედნები ახლა დაცულია საქართველოს მუზეუმში (წერა-კითხვის საზოგადოების კოლექცია №№ 4738 და 1507); ხოლო მეორეიშვილის ვარიანტი ჩვენს წიგნთსაცავებში ჩვენ ვერ ვიპოვეთ. გამოცემას წინ უძღვის პ. უმიკაშვილის წინასიტყვაობა, სადაც აღწერილია სამივე ვარიანტი.

ამ ვარიანტებს გარდა საქართველოს მუზეუმში იმავე კოლექციაში ინახება მეოთხე ვარიანტი (№ 4532).

სულხან მდივნის (თუმანიშვილის) ვარიანტი შეიცავს მხოლოდ სამეფო დასტურლამალს და დალაგებულია შინაარსის კვალობაზე ჯერ ნაწილებად (კარებად), მერე თავებად. ვარიანტში ბევრი ადგილი თავისუფალია, ბევრი გადახაზულ გაუქმებულია, უფრო მეტად ბევრია სხვა მელნით, თუმცა, შესაძლებელია, იმავე ხელით ჩამატებული-დამატებული ხან თვით ტექსტში, ხან არსებებზე. ალექსი-მესხიშვილის ვარიანტთან შედარებით მას 17 თავი აკლია, რაც აღნიშნული აქვს პ. უმიკაშვილსაც (გვ. 202). ეს ვარიანტი პირია და არა თვით პირვანდელი დედანი, რაც მინაწერებიდანაც სჩანს. რამდენსამე ადგილას გადამწერი ამბობს: „აქ დედანი დახეული იყო“, „აქაც დედანი დახეულია. ვიპოვეთ“...

მელიქიშვილის ვარიანტი, პ. უმიკაშვილის სიტყვით, შეიცავს სამეფო და სადედოფლო დასტურლამალს და გადაწერილი ყოფილა სადედოფლო—1773 წ., სამეფო კი—უფრო ადრე. როგორც პ. უმიკაშვილის გამოცემიდანა სჩანს, მასში ყოფილა განსხვავება როგორც სულხან მდივნის, ისე ალექსი-მესხიშვილის ვარიანტებისაგან (იხ. გვ. 157—162). როგორც ყველა დანარჩენი ვარიანტები, გარდა სულხან მდივნის ვარიანტისა, საქმეფო დასტურლამალი დალაგებულია ანბანის რიგზე თავების სახელწოდების თანახმად. სადედოფლო დასტურლამალი-კი დალაგებულია შინაარსის კვალობაზე.

ვარიანტი № 4532 შეიცავს მხოლოდ სამეფო დასტურლამალს და განსხვავდება როგორც სულხან მდივნის, ისე ალექსი-მესხიშვილის ვარიანტებისაგან. საკმაოდ მოვიხსენიოთ, რომ, ალექსი-მესხიშვილის ვარიანტთან შედარებით, მას აკლია 2 თავი (ოვ—იარაღის კეთებისათვის და რკდ—თევზის ჩაჩნისათვისა); მეორეს მხრით, სულხან მდივნის ვარიანტთან შედარებით, მასში მოთავსებულია 15 ახალი თავი. ეს 17 თავი ის თავებია, რომლებიც აკლია სულხან მდივნის ვარიანტს, ალექსი-მესხიშვილის ვარიანტთან შედარებით.

როგორც ვარიანტი № 4532-ის ტექსტის და პ. უმიკაშვილის მიერ მელიქიშვილის ვარიანტიდან მოყვანილ ამონაწერების (გვ. 157—162, შედარებისაგან სჩანს, ისინი ძლიერ უახლოვდებიან ერთი-მეორეს, მაგრამ ცოტაოდენი განსხვავება მათს შორისაც არის. მაგალითად:

მესხიშვილის ვარიანტი	მელიქიშვილის ვარიანტი	ვარიანტი № 4532
<p>კპ. ბოქაულთუხუცესისა და ეშეაკალაბაშებისათვის (გვ. 14)</p>		
<p>1. „ზურაბიშვილი ბეჟან“</p>	<p>გამოტოვებულია</p>	<p>„ზურაბიშვილი ბეჟან.“</p>
<p>2. ლ. შიგამდგისა და ქორის ბაზიერისათვის (გვ. 15)</p>	<p>„ბოქაულთუხუცესი და შიგამდგის, ქორის ბაზიერის“</p>	<p>„ბაზიურთუხუცესი და შიგამდგის და ქორის ბაზიერის“</p>
<p>ლვ. ბაზიერთუხუცესისა და ყარაის მყორულისათვის (გვ. 19).</p>		
<p>3. „... ბაზიერთ ხუცისა არის და ნახევარი შიგამდგისა და ბაზიერებისა“</p>	<p>„ბაზიერთ ხუცისა არის თუ დუშალიკი, ნახევარი ბაზიერთხუცის არის და ნახევარი შიგამდგის და ბაზიერის“</p>	<p>„ბაზიერთ ხუცისა არის თუ დუშალიკი მოვა, ნახევარი ბაზიერთხუცის არის და ნახევარი შიგამდგის და ბაზიერების“.</p>
<p>4. რლზ. საღვინის მოხელეთათვის (გვ. 70).</p>	<p>ეს თავი მთლად არის მოთავსებული</p>	<p>ეს თავი გამოტოვებულია.</p>
<p>5. რმა. მეთეფშეთათვის (გვ. 71) „მეთეფშეთ თავლიდარი გიორგი“.</p>	<p>„სათეფშოსი“ თავლიდარი თუშმლიშვილი გიორგი</p>	<p>სათეფშოსი. „დაგვიყნებია მეთეფშეთ თავილდარი გიორგი“.</p>
<p>6. რნთ. ხალთხუციხ სარგოსათვის (გვ. 76). „ჩელეიქიდან თუმანი სამი ტყვიის ბაჟიდან თერთმეტის თავის ნახევარი“</p>	<p>„ჩელეიქიდან თუმანი სამი ტყავის ბაჟიდან თერთმეტის ნახევარი“</p>	<p>„ჩელეიქიდან თუმანი სამი ტყავის ბაჟიდან თერთმეტის თავის ნახევარი“.</p>
<p>ხიბ. ჰალის მწვანელიხათვის (გვ. 103)</p>		
<p>7. „მარილის საპალნეზე ფული, თავლზე ორი ფული, მატყლზე ერთი ფული“</p>	<p>„მარილის საპალნეზე ფული, ბრინჯის საპალნეზე ფული, თავლზე ორი ფული, ნალთურ-სმანის და რკინის საპალნეზე ორი ფული, მატყლზე ერთი ფული“.</p>	<p>„მარილის საპალნეზე ფული, ბრინჯის საპალნეზე ფული; ერბოაა და თავლზე ორი ფული, მატყლზე ერთი ფული“.</p>

ასეთი ძვირე განსხვავება, როჰელიც, შესაძლებელია, შეტანილი იყოს ვადამწერის მიერ, ან, რაც უფრო მისაღებია, იყოს მისი უბრალო შეცთობა, გვაფიქრებინებს, რომ ვარიანტი № 4532 გადაწერილია იმ დედნიდან, რომელიც ჰქონია მელიქიშვილის ვარიანტის ვადამწერს. როდისაა ის დედანი შედგენილი, რომლიდანაც ვადამოუწერიათ მელიქიშვილის და № 4532 ვარიანტები, ხელნაწერებიდან არა სჩანს, მაგრამ საფიქრებელია, იგი შედგენილია სულხან მდიენის ვარიანტს შემდეგ, ალექსი-მესხიშვილის ვარიანტის შედგენამდე.

რაც შეეხება ალექსი-მესხიშვილის ვარიანტს, იგი ვადამწერილია 1821 წ., შეიცავს დასტურლამალის ორივე ნაწილს და განსხვავდება როგორც მელიქიშვილის და № 4532-ის, ისე უფრო მეტად სულხან მდიენის ვარიანტებისაგან. ამ ვარიანტის ხელნაწერები საკმაოდ ვავრცელებული ყოფილა. ვამოცემის ტექსტად პ. უმიკაშვილს ეს ვარიანტი აქვს აღებული, როგორც უფრო სრული, ხოლო სულხან მდიენის და მელიქიშვილის ვარიანტების განსხვავებანი შეტანილი აქვს შენიშვნებში (გვ. 131—162). ალექსი მესხიშვილის ვარიანტი, შედარე-

ბით სულხან მდივნის, მელიქიშვილის და № 4532—ის ვარიანტებთან, მართლაც უფრო სრულია. მაგ., 141 თავში (მეთექვშეთათვის) უკანასკნელ სამ ვარიანტში ჩამოთვლილია მხოლოდ 6 მეთექვშე და შემდეგ მიწერილია: „სამი კიდევ იშრონ“. ალექსი-მესხიშვილის ვარიანტში კი უკვე 9 მეთექვშეა მოხსენებული („კიდევ გიორგი, თეოდორე და ბერუასშვილი იოანე“); სჩანს, სამი ახალი მეთექვშე უშოვნიათ და ჩაუმატებიათ. მეორე მაგალითი: 153 თავში („საციციანოს კოდის პურისათვის“) უკანასკნელ სამ ვარიანტში ნათქვამია: „საციციანოს გამომღებები ქია: ამისი თარხანი ვ“. ალექსი-მესხიშვილის ვარიანტში კი, გარდა ამ ცნობებისა, ბევრი სხვა ცნობებია ამ თავში აღნიშნული საციციანოს კოდის პურის გამოსაღებზე. ეს ორი მაგალითიც ამტკიცებს, რომ ალექსი-მესხიშვილის ვარიანტი უფრო სრულია, ვიდრე დანარჩენი სამი ვარიანტი.

მაგრამ იგი დამთავრებულად მაინც ვერ ჩაითვლება. მასში რამოდენიმე მუხლია ისეთი, რომლებსაც კონსპექტური ხასიათი აქვს: 24 თავის („ყაიყულში ახალი მოსული კაცისათვის“) ბოლოს ნათქვამია: „ხასადარის რიგი და სარგო“. რა რიგი და სარგო იყო დაწესებული, აღნიშნული არაა; თუმცა სულხან მდივნის ვარიანტი ამ სიტყვას უმატებს: „წიგნი აქვსთ, მოიტანონ“; 40 თავის („გატეხილის ხიდის რაგისათვის“) ბოლოს ნათქვამია: „ამისის მოურავის სარგო“—ამგვარათვე უშინაარსოთ; 158 თავის სათაურია: „სამშვილდე კრწანისს ხერგეშების, მზარეულების და ფარეშებისათვის“,—შინაარსი კი ეხება სოფ. ჯურორის, დამბლუტის და ანდიკის გადასახადებს; 185 თავის ბოლოს („ქვითკირის ლილოს“) ნათქვამია: „ქვითკირის ლილოს მამასახლისისა, ქვითკირის ლილოს ნაცვლისა“,—აქაც უშინაარსოდ. ამგვარი შემთხვევა ცოტა არაა, რაც ამტკიცებს, რომ ალექსი-მესხიშვილის ვარიანტიც დაუმთავრებელია.

მიუხედავად იმისა, რომ ეს ვარიანტი უკანასკნელი რედაქციაა, იგი სავესტა შეცთომებით და გაუგებარი ფრასებით. მაგ., 3—თავში („კოყოზღ ტკბილის ზიდვის ულაყის შეწერილობისათვის“) ნათქვამია:

„შულავერის ამაღადან უნდა იქირაონ 6 (ულაყი)“, რაც გაუგებარია, რადგან ამაღადან ქირაობა არ შეიძლება. სულხან მდივნის და № 4532 ვარიანტში კი იკითხება: „შულავერის მალიდამ უნდა იქირაონ 6 (ულაყი)“, რაც გასაგებია, რადგან მალი ერთგვარი გადასახადი იყო. თრიალეთის სოფლების სიაში (აზ) აღნიშნულია: „ემანი“ „ემანის“ მაგიერ, „ლომოსი“—„ლომოს“ მაგიერ, „ოლოფისი—ოლოფისის“ მაგიერ. როგორც პ. უმიკაშვილის გამოცემიდან სჩანს, ამ მხრივ მელიქიშვილის ვარიანტი ეთანხმება სულხან მდივნის და № 4532 ვარიანტებს.

ყველა ეს შენიშვნები ეხება მხოლოდ სამეფო დასტურლამალს, რაც შეეხება სადედოფლო დასტურლამალს, იგი შენახულა ორის რედაქციით. ერთი, როგორც უკვე იყო ნათქვამი, გადაუწერიათ 1773 წ.; და, უმიკაშვილის სიტყვით, მოთავსებული ყოფილა მელიქიშვილის ვარიანტში; მეორე მოთავსებულია ალექსი-მესხიშვილის ვარიანტში. პ. უმიკაშვილის გამოცემაში ტექსტად დაბეჭდილია ალექსი-მესხიშვილის ვარიანტი, ხოლო შენიშვნებში მოყვანილია ცოტაოდენი წვრილმანი განსხვავება მელიქიშვილის ვარიანტისგან (გვ. 162). რადგან სულხან მდივნის და № 4532 ვარიანტებს სადედოფლო დასტურლამალი არ

აქეთ, ამიტომ ჯერჯერობით უნდა დაკმაყოფილდეთ ზემოხსენებული ორი ვარიანტით.

§ 7. სამეფო დასტურლამალი შედგენილია ვახტანგ ბატონიშვილის მიერ, როცა იგი საქართველოს ჯანიშინად, მეფე გიორგის (1704—1709) მაგივრათ ითვლებოდა. მაგრამ ამ ხანის შემოკლებაც შეიძლება. თრიალეთში მეფეს, სხვათა შორის, ეკუთვნოდა სამი სოფელი: უზნარიანი, კარუკულმარით და კარწახი. ამათგან დასტურლამალში (თავი 53), სადაც ჩამოთვლილია თრიალეთის ყველა სახასო სოფლები, იხსენიება მხოლოდ კარწახი და არ იხსენიება უზნარიანი და კარუკულმარით, ეს იმიტომ, რომ უზნარიანი და კარუკულმარით უკვე 1707—წ. (ისტ. სბ. V) ვახტანგ ბატონიშვილმა შესწირა ნათლისმცემლის მონასტერს; კარწახი კი შესწირა იმავე მონასტერს მეფე ბაქარმა 1719 წ. (იქვე). 1721 წლ. აღწერაში კი სამივე ეს სოფელი ნაჩვენებია როგორც ნათლისმცემლის სოფლები. მაშასადამე, სამეფო დასტურლამალი შედგენილია უზნარიანის და კარუკულმარითის შესწირვის შემდეგ, მეფე გიორგის სიკვდილამდე, ე. ი. 1707—1709 წელს.

ამგვარად, სამეფო დასტურლამალის ტექსტის შედგენა ასე უნდა წარმოვიდგინოთ: პირველად შეუდგენიათ ის ტექსტი, რომელიც შენახულა სულხან მდივნის პირვანდელ ვარიანტში, მრავალ ადგილების გამოტოვებით; შემდეგ ეგ ტექსტი ზოგ ადგილას შეუვსიათ, ზოგ ადგილას შეუსწორებიათ ან ჩაუმატებიათ. ამ შესწორებულ და ჩამატებულ ტექსტისაგან შეუდგენიათ მელიქიშვილის და № 4532 ვარიანტების დედანი და ბოლოს შეუდგენიათ ალექსი-მესხიშვილის ვარიანტის ტექსტი.

სადედოფლო დასტურლამალი „განახლებულია“ ვახტანგ მეფის მიერ, ხოლო „განწესებული“ მეფე გიორგის მიერ. დასტურლამალში მოხსენებულია დედოფლის დარბაისლები: გერმანოზის შვილები ოთარი, პაპუა, გუგუნა და ვარაზა. ოთარი და ვარაზა შვილებია გერმანოზისა (იხ. გერმანოზიშვილების შტო (§ 21, —2, 4). პაპუა და გუგუნა შვილებია გერმანოზის შესამე შვილის პაატასი (იქვე 3. 5. 6). პაატა ცოცხლად სხანს 1679 წ. (სიძვ., 1—318). მაშასადამე მანამდე სადედოფლო დასტურლამალი შედგენილი არ ყოფილა.

შემდეგ, სადედოფლო დასტურლამალის დასაწყისში ასეთი გარიგებაა: „სააღაპოდ მისაცემი მარიამ დედოფლისათვის. მარიამ დედოფლისათვის მიეცემოდეს შვიდს საუფლოს დღეს“... მარიამ დედოფალი გადაიცვალა 1682/3 წელს (თ. ჟორდანაას ქრონიკები 11 გვ. 496/497). ამიტომ სადედოფლო დასტურლამალი ამ წლის შემდეგ უნდა „განწესებულიყო“ და მის შედგენის დროდ უნდა ვიგულისხმოთ 1682/1688 წლები, რადგან 1688 წ. უკვე მეფედ ერეკლე ნაზარალიხანი იყო.

რამოდენათ, დაახლოვებით მაინც, ადგილად გამოსაკვევია, როგორც სამეფო, ისე სადედოფლო დასტურლამალის პირველად შედგენის დრო, იმდენათ, ჯერჯერობით, სანამ შესაფერი საბუთები არ იქნება გამოქვეყნებული, ძნელია მისი ვარიანტების შედგენის დროის აღნიშვნა. ერთად-ერთი დასკვნა შეიძლება მხოლოდ გამოვიტანოთ: ეს ვარიანტები დროს მიხედვით შეტად დაშორებულნი არ არიან ერთი-მეორისაგან, რადგან. მოხელეთა გვარები, სახელები

და მათი თანამდებობანი, მცირე გამოხატვისის გარდა, თითქმის ერთი და იგივეა ოთხსავე ვარიანტში.

სამეფო დასტურლამალი ვახტანგ ბატონიშვილის მიერ მთლად ხელახლად შედგენილი კი არ არის, არამედ ის წარმოადგენს როგორც თვით ვახტანგის, ისე ადრინდელ მეფეების დებულებათა და განკარგულებათა კრებულს. ზოგიერთი ასეთი დებულება კიდევაც აღნიშნულია დასტურლამალში. მაგალითად, ბოქაულთაუკესის სარგოს დებულება (თავი ლღ) — გამოცემულია ვახტანგ VI-ის მამის შაყულიხანის — ლევანის მიერ; ყარაიის კონის გარიგება (თავი ოზ) — მეფე როსტომის მიერ; ყაიყულის სამოურაოს გარიგება (თავი სა) — მეფე გიორგის მიერ; მდივანბეგის გარიგება (თავი რ) — შაყულიხან ლევანის მიერ; სამორდროს გამოსაღების რიგი გაუჩენია მეფე როსტომს 1638 წ. (საქ. სიძვ. III—565). უნდა ვიფიქროთ, რომ დასტურლამალში შემოსხენებულ თავებს გარდა სხვა ბევრი თავია შეტანილი ძველ სიგელ-გუჯრებიდან, მაგრამ ჯერჯერობით იმათი სწორი აღნიშვნა შეუძლებელია.

ისე, როგორც სამეფო დასტურლამალი, სადედოფლო დასტურლამალიც შეიცავს არა მარტო გიორგი მეფის გარიგებებს და განკარგულებებს, არამედ მათთან ერთად განხილული და დამტკიცებულია „ძველადგან“ გამოცემული წესები დედოფლის კარის მოხელეებისა და მათი ხარჯების ბეგარის შესახებ (იხ. მაგ, თავები ლთ, მა).

სამეფო და სადედოფლო ყმების მოსახლეობის შესახებ დასტურლამალი ბევრ ცნობას იძლევა, მეტარდე ძვირფასია მისი ცნობები ელი ხალხის მოსახლეობის შესახებ, რადგან სხვა საბუთებში ჯერჯერობით ასეთი დაწვრილებითი ცნობები ამ ხალხის შესახებ არ აღმოჩენილა.

სამეფო დასტურლამალი ურცლათ და სადედოფლო უფრო მოკლეთ გარჩეული და განხილული აქვს პროფ. ივ. ჯავახიშვილს მის „ქართული სამართლის ისტორიაში“ (წიგნი პირველი, გვ. 73—81) და აგრეთვე „საქართველოს ეკონომიურ ისტორიაში“ (წიგნი I, გვ. 51—52).

V.—სიგელ-გუჯრები.

§ 8. ერთ მთავარ წყაროდ ქვ. ქართლის მოსახლეობის და მფლობელობის სტატისტიკის გამოსარკვევად მე-XVIII საუკუნის პირველ მეოთხედში უნდა მიჩნეულ იქნეს აურაცხელი სიგელ-გუჯრები, რომელთაგან ზოგი დაცულია ჩვენს მუზეუმებში, მაგრამ უმეტესი ნაწილი კი გაბნეულია სხვადასხვა დაწესებულებებში საქართველოს და საქართველოს გარეშე, და ბევრიც კერძო ოჯახებში ჩნახება. დაბეჭდილი და გამოქვეყნებულია მხოლოდ მათი უმცირესი ნაწილი. ამ დაბეჭდილ საბუთებიდან სარგებლობა შეიძლება მხოლოდ ე. თაყაიშვილის, სარგ. კაკაბაძის, ა. ხახანაშვილის და თ. ყორღანიას კრებულების საშუალებით, რადგან სხვა სიგელ-გუჯრები ყურნალ-გაზეთებშია მოთავსებული. ამ გამოკვლევისათვის ესარგებლობდით უმთავრესად ე. თაყაიშვილის („საქართველოს სიძვ.“) და ს. კაკაბაძის („ისტორ. საბ.“) გამოცემებით, რადგან მხოლოდ ამ გამოცემებშია სიგელ გუჯრების სრული ტექსტი დაბეჭდილი. თაყაიშვილის გამოცემას განმარტებებიც აქვს.

ყველა ამ გამოცემების მოკლე განხილვა მოყვანილი აქვს პროფ. ივ. ჯავახიშვილს თავის თხზულებაში: „სიგელთ-მცოდნეობა და დიპლომატიკის ისტორია“ (გვ. 14-19).

დაბეჭდილი სიგელ გუჯრები კრიტიკულად გასინჯული არ არის¹⁾, ამიტომ შიგ ბევრი შეცთომა უნდა იყოს, უმთავრესად მათს დათარიღებაში. შემჩნეული შეცთომები ჩვენ აღნიშნეთ დამატებაში (§ 21); იქვე (§ 22) მოყვანილია სია ყველა იმ სიგელ-გუჯრებისა, რომლებშიაც იხსენიება ქვ.-ქართლის სოფლები და დასახლებული ადგილები.

VI.—საუკუნის სახელმწიფო დავთარი.

§ 9. პროფ. ივ. ჯავახიშვილის „საქ. ეკონომიურ ისტორიაში“ (გვ. 52) გამოქვეყნებულია სია ყაფლანიშვილების სოფლებისა შემდეგის სითაურით: „მოწინავე სადროშოს ძღვენისა და სამასპინძლოს გარიგების წიგნის ნაწყვეტი“. თვით დედანი ხელნაწერი ინახება საქართველოს მუზეუმში (წერაკითხვის საზოგადოების კოლექცია № 1365). ხელნაწერის თავში აღნიშნულია მერიქივე გულანიზაშვილი ბეჟან, ფინეზაშვილი გიორგი, წრაურთას მამასახლისის შვილი ბაინდურა, 10 ფარეში, მეჯინიბეთ-უხუცესი რამაზ, შიგამდეგი ხანდამაშვილი ბიძინა, 4 მეჯინიბე, ბოქაულთ-უხუცესი ზურაბ და 9 იასაული; ბოლოს, აღნუსხულია ის ძღვენი და სამასპინძლო, რომელიც ედვათ შემდეგს სოფლებს და გვარებს:²⁾ წყლამი, შუშელი (მუშელი), მწყენეთი (წყენეთი), აღზიბეუჭი, ფარჩხლუ, შიშთეფა, ჩახმახლუ, ჩარდახლუ, ვალავერი, სირჩაპატი (შირჩაპატი), წითელიეკლისია, გატეხილი საყდარი, ჯანბაღა, ჭუკა, იანგიჩახი, ხუცის სოფელი, ოსკევანას სოფელი, წყალთა შუა, წრაურთა, იფნობი, ტურის უბანი, ბაღუჩაშვილები, მუგუთი, ბალახაურა, ქცილა (ქცხილა), ნახიდური, აფრიამას სოფელი, მუხრანა, წულრულაშენი, ტანძია, მუყეფარიანი, ჯანაზიანი, კაპრუჭი, ძაბილაშვილები, ფოკხვერიანი, ავაზანი (ავაზანთი), ჯვარა, ფიტარეთი (ფიტარელი), ბოცოეთი, ვარდის უბანი, ჩინჩხური, არმანი, თავუთი, ვარძაგარი, ორმოხანი (ოროზმანი), მანაკერტი (მანავერი), ტამალია (ტამალა), ავანჯუკი, ქვემო მიჯა, ქარატაკი, (ქაიატაკი), ძველი დბანისი (ძველი დმანისი), დილამაშეხი, ბოსლები, ქვაბევანი, შინდლარი, საკინეთი, ვარდისუბანი, შესაყარი, სარახველა, ყაჯილუხი ხული, დარბაზი, სუგუჩანი, ჩარგამაშენი, იალლუხი (იალყუხი), ყამიში, ელიას სოფელი (გელას სოფელი), აღუმბრუ, (აღყუმბრუ), წაკაგელცი, ნადარბაზევი და მზა სოფელი. /სულ 70 სოფელი და 2 გვარი.

დავთარი შეიცავს ჩამოთვლილ სოფლების და გვარების სამასპინძლოს და ძღვენის გადასახადების გაწერას მეტრტონე ყაფლანიშვილების სასარგებლოდ. სჩანს, იგი ყაფლანიშვილების სამეურნეო დავთარია და არ ეხება მ წინავე დრო-

¹⁾ გამოჩვენებულია სასისხლო სიგელები, რომლებიც გარჩეულია და განხილული პროფ. ივ. ჯავახიშვილის მიერ და რომლებიც მისგან თითქმის ყველა აღიარებულია „ნატყუარად“ (იხ. მისი „სიგელმცოდნეობა“ და „დიპლომატიკის ისტორია“ (იქვე გვ. 160). მაგრამ ამგვარი სიგელები ჩვენის გამოკვლევის საგანს არ შეეხებიან.

²⁾ ამ შრომაში სოფლების და დანარჩენი დასახლებული ადგილების სახელები აღნიშნულია იმ ტრანსკრიპციით (იხ. §§ 60-65), რომელიც მიღებულია ჩვენს მიერ. თუ რომელსავე წყაროში სხვა ტრანსკრიპციაა, იგი მოთავსებულია ბრჩხილებში.

შის აღწერას, რომელიც ხდებოდა მთავრობის განკარგულების თანახმად სახელმწიფო გადასახადებისა და სამხედრო ბეგარის გასაღებად.

რაც შეეხება ძაბილაშვილებს და ბადუჩაშვილებს, ისინი ყაფლანიშვილების ყმები ყოფილან: პირველები სოფ. კიპრუქში (იხ. 1721 წლ. აღწ. გვ. 172) და მეორენი სოფ. მუგუთში (იხ. 1707 წლ. სიგ. სიძვ. II—174 ძაღუჩაშვილები).

ხელნაწერი უთარიღოა. პროფ. ჯავახიშვილი მას ათარიღებს მე-XVII საუკუნით. ასეც უნდა იყოს, რადგან იქ აღნიშნული მერიქიფე გულაიზაშვილი ბეჟანი და ხანდამაშვილი ბიძინა იხსენიებიან მხოლოდ 1701/11 წლ. აღწერაში (გვ. 348, 352); 1721 წლ. აღწ. იგინი უკვე აღარ სჩანან.

VII.—1721 წლ. აღწერა მეწინავე დროშისა.

§ 10. 1907 წელს ექ. თაყაიშვილმა გამოსცა „მასალანი საქართველოს სტატისტიკური აღწერილობისა მეთვრამეტე საუკუნეში“, სადაც, სხვადასოვრის, მოთავსებულია ქართლის სამეფოს „მეწინავე დროშის“ აღწერა, შედგენილი 1721 წ. ვახუშტი ბატონიშვილის და მდივანი გიგი თემანიშვილის მიერ (გვ. 4—296). ხელნაწერი ამ აღწერისა ინახება საქართველოს მუზეუმში (კოლექცია წერა-კითხვის საზოგადოების №3037). ექ. თაყაიშვილს თავის წინასიტყვაობაში საკმაოდ აღწერილი აქვს ეს ხელნაწერი. ყურადღებას მივაქცევთ მხოლოდ ზოგიერთ გარემოებას. ხელნაწერი დათარიღებულია 1721 წ. და შეიცავს 450 გვერდს დიდის in folio ფორმატისას და იმათში ალაგ-ალაგ დაუწერელია 74 გვერდამდე. ზოგ ადგილას დაუწერელია 1/4 გვერდი, ზოგან 1/2 და ზოგან კიდევ მთელი, ზოგან 12 და 16 გვერდიც. ეს გარემოება ამტკიცებს, რომ აღმწერლებს არ დაუმთავრებიათ აღწერა და ფაქრად ქონიათ შემდეგში დაესრულებინათ ეს აღწერა.

აღწერაში არ არის შეტანილი ბანბაკის და ბერდუჯის მხარეები, ლორის რაიონი, ყაიყული და ელის მოსახლეობა. ბანბაკის, ბერდუჯის, ლორის და ელის შეუტანლობა გასაგებია. ქართლის სამეფოს აღწერის დებულებით ისინი არ შედიოდნენ სამეფოს აღწერაში. „როდესაც ქართლი აღწერილა ან აღიწერების, ამ წესით უნდა აღიწერებოდეს,—ამბობს ეს დებულება (დასტ. კზ): ყაიყოლიდან შემოყოლებით თათარსა და მელიქის საულდარს (ოლქი) გარდა. სომხიას, ტაშირს, ყაიყულს, თრიალეთს და საბარათაშვილოში—ამაზე საბარათაშვილოს სარდალი წავა“.

აქ „თათარი“ გულისხმობს ელის გარდა ბერდუჯ-ბანბაკის მხარეებს, რადგან ისინი უმეტესად თათრებით იყო დასახლებული, მელიქის საულდარი კი — ლორის რაიონს. ბანბაკ ბერდუჯის მხარეები ერთ სახანოს შეადგენდნენ, რომელსაც შებატონებდა ბორჩალოს ხანი (იხ. II ნაწ.); ლორის რაიონიც როგორც, ეტყოფა, ცალკე ერთეულს შეადგენდა, რადგან მე-XVII საუკ. მეორე ნახევარში და წინათაც (იხ. 1557 წ. სიგ.-საისტ. მოამ. 1924 წლ, წ. 1 გვ. 173) იქ სახანო ყოფილა. ყაფლან ბარათაშვილის მამულზე დავის შესახებ მეფე როსტომი ამბობს: „პაპის ჩემის ლუარსაპის ეამში თქვენნი სახლსკაცები დიდი ორბელი და იო-

თამ გაყრილიყვნენ და რაც თქვენი მამა-პაპის სამკვიდრო მამული ყოფილიყო, ყველა გაგეყოთ. ამას წინად ვინცა ვინ ლორეს მჯდომნი ხანი ან სულთანი ყოფილა, ვერავის ეხსენებინა და არც გაგონილა“ და სხვა.

ცხადია, რომ ამ ორ სახანოს, როგორც ვასალურ იურიდიულ ერთეულებს, ქონდათ თავისი ცალკე აღწერები; ელის რაიონის შესახებ კი პირდაპირი ცნობაა, რომ მისი აღწერა ხდებოდა 3 წელიწადში ერთხელ (დასტ. 168), მაშინ, როდესაც ქართლის სამეფოს აღწერა ხდებოდა 7 წელიწადში ერთხელ (საქ. ეკონომ. ისტ. პროფ. ივ. ჯავახიშვილი, გვ. 5).

ძნელი გამოსარკვევია მხოლოდ, რატომ არ არის 1921 წლის აღწერაში შეტანილი ყაიყული. ეს მით უფრო გაუგებარია, რომ, როგორც ქართლის სამეფოს აღწერის დებულებიდან დავინახეთ, სამეფოს აღწერის დროს ყაიყულიც უნდა აღწერილიყო.

ამ აღწერის დაუმთავრებლობა იმაშიაც გამოიხატება, რომ მეწინავე სადროშოს არა ყველა სოფელი და არა ყველა მფლობელობა არის შიგ შეტანილი. ეს ნათლად გამოიჩვენება ამ შრომის მოსახლეობის სტატისტიკის ნაწილის და ქვ.-ქართლის სოფლების სიის განხილვის დროს (III და II ნაწილები).

თვით იმ სოფლების და მათის მფლობელობის აღნუსხვა, რომელიც შეტანილია 1721 წლ. აღწერაში, სრული არის. ეს შეიძლება აიხსნებოდეს იმ მიზნითაც, რომელსაც ისახავდენ ამწერლები და რომელიც გამოთქმულია მათს წინასიტყვაობაში: „აღწერეთ,—ამბობენ ვახუშტი ბატონიშვილი და გივი მდივანი,— ამ დავთართა შინა, რომელთა ძალედვა აბჯართა და ცხენთა ხმარებანი, გინა, სამეფოთა ხარჯთა და ბეგართა გამოღებანი, ხოლო რომელთა არა ძალედვა ყოვლისა რასამესი ქმნა და გამოღება, განუტევით და არა აღწერეთ წიგნსა ამასა შინა.“

აქედან ცხადია, რომ 1721 წ. „მეწინავე დროშის“ აღწერას მიზნად დასახული ჰქონდა იმ მოსახლეობის და მფლობელობის მხოლოდ აღნუსხვა, რომელთაც სამეფო გადასახადები და სამხედრო ბეგარა ეღვათ. ამიტომ იქედან განგებ გამოუტოვებიათ ყველა უჩაღუტი და უსახსრო მოსახლეობა, რომლის რაოდენობა, იმ დროინდელ მდგომარეობის მიხედვით, საკმაოდ დიდი უნდა ყოფილიყო.

მიუხედავად ამ დაუმთავრებლობისა და დანაკლისისა, 1721 წ. მეწინავე დროშის აღწერა დაუფასებელი განძია ქვემო-ქართლის მე-XVIII საუკუნის პირველ მეოთხედის ეკონომიურ-სოციალური ცხოვრების დასახასიათებლად. იგი ჯერჯერობით ერთად-ერთი წყაროა, სადაც ამ ეპოქის შესახებ მოყვანილია ისეთი ცნობები, როგორიც სხვა საბუთებში არ მოიპოვება.

აღწერას ორი წინასიტყვაობა აქვს. ერთი მოთავსებულია აღწერის დასაწყისში, მეორე—97 გვ. სადედოფლო სოფ. წინწყაროს აღწერის წინ. პირველ წინასიტყვაობაში ვახუშტი და გივი მდივანი იგზავნებიან მეფე ვახტანგის მიერ ასაწერად „მეწინავე დროშისა, საბარათაშვილოის და სომხითისა“ (გვ. 1.) მეორე წინასიტყვაობაში იგივენი იგზავნებიან რუსულან ლედოფლის, ვახტანგ მეფის მეუღლის მიერ „აღწერად სადედოფლოს თვისისა საბარათაშვილოისა და სომხეთის (უნდა. იყოს სომხითის) თავადთა, აზნაურთა და გლეხთა“ (გვ. 99).

ორი წინასიტყვაობის მოქცევა 1721 წ. აღწერაში გამოწვეულია იმ გარემოებით, რომ აღწერის დებულების თანახმად (დასტ. თავი 38), ქვეყნის აღსაწერად სარდალთან ერთად ერთ მხარეს მეფის მდივანი იგზავნებოდა, მეორე მხარეს — დედოფლის მდივანი. და რადგან ამ შემთხვევაში მდივანი გივი გაგზავნილი იყო როგორც მეფის, ისე დედოფლის მიერ, ამიტომ ორივეს მინდობილობა, წინასიტყვაობის სახით, აწერლებს მოუქცევით აღწერაში: სამეფო საბარათაშვილოს აღწერის დასაწყისში — მეფის დავალება და სადედოფლო საბარათაშვილოს აღწერის დასაწყისში — დედოფლის დავალება.

§ 11. მთელი მეწინავე სადროშოს რაიონი ხუთ ნაწილადაა დაყოფილი. ესენია: სამეფო საბარათაშვილო (გვ. 1—96), სადედოფლო საბარათაშვილო (გვ. 97—156), საყაფლანიშვილო¹⁾ (გვ. 159—232), სომხითი (გვ. 233—288) და სამეფო ტაშირი (გვ. 288—296). აქედან მხოლოდ სომხითია გეოგრაფიული ტერმინი თავისი საზღვრებით, სამეფო ტაშირია შეიცავს აღწერას მხოლოდ მეფის მამულებისას ტაშირში, დანარჩენი სამი სახელწოდება — ორივე საბარათაშვილო და საყაფლანიშვილო შეიცავენ სხვადასხვა მხარეების სოფლებს იმის მიხედვით — სამეფო და სადედოფლო თავადებად და აზნაურებად ითვლებოდნენ იქ სოფლების ყმების მფლობელები, ანუ იმის მიხედვით — ეკუთვნოდნენ იქაური ყმები მეფეს, დედოფალს თუ ყაფლანიშვილებს.

ქვ. ქართლის ამგვარი დანაწილება არ შეეფერება ვახუშტის გეოგრაფიაში ჩამოთვლილ მხარეებს (იხ. II ნაწილი). იქ, როგორც დავინახავთ, ჩამოთვლილია: ალგეთი, ბერდუჯი, ბანბაკი, დბანისის ხეობა, თრიალეთი, სკვირეთი სომხითი, ტაშირი, ქციის ხეობა (იგივე ქციის ხრამი), ყაიყული (იგივე აბოციქყარაბულალი (იგივე ზურტაკეტი) და ცალკე აღნიშნულია, თუმცა დაუსახელებლად, მტკვრის გაღმა მხარე.

1721 წლ. აღწერაში კი მთლად სომხითია გამოყოფილი თითქმის სრულიად. ტაშირის მხოლოდ ის ნაწილია გამოყოფილი, რაც შეეხება მეფის ან ყაფლანიშვილების მფლობელობას. ამავე გარდა საყაფლანიშვილოში გამოყოფილია დბანისის ხეობა²⁾ და ყარაბულალი და იქ აღნიშნულია ის სოფლები, სადაც ყაფლანიშვილებს ყავდათ ყმები. მაგიერად იქ მოთავსებული არიან რაიონები „დაბალი“ და „ლოქი“, რომლებიც ვახუშტის გეოგრაფიაში არ სჩანან. საყალ-ნიშვილოს „დაბალში“. 1721 წლ. აღწერით შედიოდა ვახუშტის გეოგრაფიაში მოხსენებულის შემდეგი მხარეების — ქციის და დბანისის ხეობების და

¹⁾ იოსებ ანთაძეს (იხ. კრებული, გამოცემა პეტერბურგის უნივერსიტეტის სტუდენტობისა) საყაფლანიშვილო მოუქცევია სომხითში (გვ. 55, 59) ეს, რასაკვირველია, შეცდომაა, არა თუ დბანისის და ქციის ხეობები, არამედ თვით ტაშირი სომხითის ნაწილად არ შეიძლება ჩაითვალოს. იგი, როგორც დავინახავთ (იხ. მე-2 ნაწილი § 44), იყოფოდა ორად: საბარათაშვილოდ და სალოროდ. ყაფლანიშვილების ყმები იყვნენ მხოლოდ ტაშირის საბარათაშვილოს ნაწილში, თვით-სომხითში კი ყაფლანიშვილებს მეტად მცირე ყმა ჰყავდათ და ისიც უმეტესად არა სამკვიდრო, არამედ ნასყიდი.

²⁾ დბანისის ხეობაში მოქცეულია ალგეთის სოფელი მარაბდა (გვ. 169), სადაც ყაფლანიშვილების აზნაურს ზურაბ ჩაჩიკაშვილს ყავდა „ნასყიდი“ ყმები. თვით ყაფლანიშვილებს ალგეთში ყმები არ ყოლიათ, ამიტომ ჩაჩიკაშვილის მარაბდელი „ნასყიდი“ ყმებიც არ შეიძლება საყაფლანიშვილოს მიეწეროს.

ყარაბულალის რამდენიმე სოფელი¹⁾: „ლოქში“ შედიოდა დბანისის ხეობის, სომხითის და ტაშირის საზღვრებზე მდებარე ზოგიერთი სოფლები. რაც შეეხება ორივე საბარათაშვილოს, ისინი სრულიად არ არიან მხარეებად დაყოფილი და მებატონეები და სოფლები მოქცეულნი არიან იმათში ქვ.-ქართლის ყველა ნაწილებიდან. მხოლოდ შემდეგი სოფლების შესახებ ნათქვამია, რომ იგინი მდებარეობენ თრიალეთში: ეძანი (გვ. 7), ახალქალაქი (გვ. 14), უგუდეთი, (გვ. 41), (როგორც შემდეგ დავიხანავთ, უგუდეთი მდებარეობდა ალგეთში და არა თრიალეთში), საბატე (გვ. 39), ტამალია (გვ. 95).

სოფლების აღნიშვნა, ამ დანაწილების თანახმად, თითქმის სრულიად დაცულია, შემდეგის მცირე გამონაკლისს გარდა:

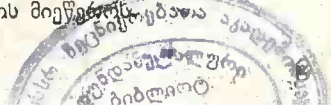
1. სომხითის სოფლები: ბოვაძორი (ბეჟან შერმადინაშვილისა) მოთავსებულია სადედოფლო საბარათაშვილოში (გვ. 131); ციხის სოფელი (მუშა მუსტოფასი) მუშა მუსტოფას და მეფის ტაშირის სოფლებში (გვ. 295); ჭაპალა (სოლდაშვილების) სადედოფლო საბარათაშვილოში (გვ. 143—145), მაშინ როდესაც ეს სოფლები სომხითში უნდა ყოფილიყვნენ აღნიშნულნი.

2. ყაფლანიშვილების ახნაურ ზურაბ ჩაჩიკაშვილის ყმები მარაბდაში, რომელიც მდებარეობდა ალგეთში, მოქცეულია დბანისის ხეობაში (გვ. 179), მაშინ როდესაც საყაფლანიშვილოს აღწერის ტერმინოლოგიის თანახმად, იგი მოთავსებული უნდა ყოფილიყო „დაბალში“, როგორც მოთავსებულია ასლამაზ ყაფლანიშვილის ნასყიდი ყმა ალგეთის ხეობის სოფ. ჩხიკეთაში (გვ. 160) მცხოვრები.

3. მაშავერის მარცხენა მხარეზე მდებარე ყაფლანიშვილების სოფლები შინდლარი და საკარისები მოქცეული არიან ყარაბულალის ხეობაში (გვ. 205—206), მაშინ როდესაც, იმავე ტერმინოლოგიის თანახმად, იგინი მოთავსებული უნდა იყვნენ ან დბანისის ხეობაში, ან „დაბალში“.

§ 12. აღწერა, მცირე გამონაკლისს გარდა, შედგენილია ქვემო-ქართლის ზემოხსენებულ ნაწილების მებატონეების მიხედვით, ასე რომ ერთი და იგივე მებატონე იმდენჯერ არის აღნიშნული, რამდენ ნაწილშიაც მას ყავდა ყმა. მაგ. მეფე იხსენიება ოთხჯერ, რადგან მას ჰყავდა ყმები სამეფო საბარათაშვილოში, სომხითში, ტაშირში და საყაფლანიშვილოში (დბანისის ხეობაში); დედოფალი იხსენიება ორჯერ, მას ჰყავდა ყმები სადედოფლო საბარათაშვილოში და სომხითში. სომხითში მეფე დედოფალი ორორ-ჯერ არის მოხსენებული, მაგრამ ეს რედაქციის ბრალი უნდა იყოს. ამილახორი მოხსენებულია ორჯერ, ყავდა ყმები სამეფო საბარათაშვილოში და სომხითში. ასე რომ ერთი და იგივე სოფელი იმდენჯერ მეორდება, რამდენ მებატონეს ჰყავდა მასში გლეხები; აბრამეთი სამკერაა მოხსენებული, აბულმაგი 9-ჯერ, ანდრია 11 ჯერ და სხ., რადგან ამდენ მებატონეს ყავდა იქ ყმები.

¹⁾ „დაბალში“ მოქცეულია ალგეთის სოფელი ჩხიკეთა, სადაც ასლამაზ ყაფლანიშვილს ყავდა „ნასყიდი“ ყმა. ყაფლანიშვილებს ალგეთში სამკვიდრო ყმები არ ყოლიათ, ამიტომ ასლამაზის ჩხიკეთელ „ნასყიდი“ ყმაც არ შეიძლება საყაფლანიშვილოს მიეწოდებინათ.

ამგვართვე საყაფლანიშვილოში ერთი და იგივე მემამულე იმდენჯერ იხსენიება, საყაფლანიშვილოს რამდენ რაიონში ჰყავდა მას ყმები (ახნ. ჩ. ჩიკა-შვილება, ყაითმაზაშვილები და სხვა).

ცხადია, ის ვარიანტი, რომელზედაც ახლა გვაქვს ლაპარაკი, პირველი რედაქცია არ არის. ტექნიკურის მხრივ შეუძლებელი ამწერლებს აეწერათ თუ გინდ ქვ.-ქართლის ერთ ნაწილში ჯერ ერთი მებატონის ყმები ყველა იმ სოფლებში, სადაც მას ყმები ყავდა, და შემდეგ დაბრუნებულიყვნენ ისევ იმავე სოფელში მქოლე მებატონის ყმების ასაწ რად. შემდეგ მესამის და ასე ა' გვარად.

აღწერა უთუოდ ხდებოდა სოფლობით, ე. ი. ჯერ აღიწყოებოდა ერთი სოფლის მოსახლეობა მებატონეების, მემამულეების და მათი ყმების აღნიშვნით. შემდეგ მეორე სოფლის, მესამესი და სხ. ბოლოს, იმ რედაქციის შედგენის დროს, რომელიც ჩვენამდე მოღწეულა, შეუჯგუფებიათ ყმები მებატონეების მიხედვით.

იგი არც მეორე რედაქციაა. ე. თაყაიშვილის იმავე გამოცემაში დაბეჭდილია 1721 წ. აღწერის სხვა რედაქციის ნაწილი, სადაც მოთავსებულია მეტი ცნობები (გვ. 362—406). ამ მქოლე რედაქციაში აღნიშნულია ბოგანოების გვარები, დამატებითი ცნობები აყრილებს შესახებ, რომელიც ჩვენს ვარიანტს, რამოდენიმე შემთხვევას გარდა, სრულიად აკლია. ხოლო სისტემა და შინაარსი დატულია იგივე. ეტყობა, პირველი რედაქციის შემდეგ შედგენილი იყო მეორე რედაქცია, რომლის ნაწილს წარმოადგენს ბოგანოების გვარების და დამატებითი ცნობების შემცველი ვარიანტი, და მხოლოდ ამ ვარიანტიდან ბოგანოების გვარების და ზოგიერთი აღწერის მიზნის გაჩეხე ცნობების გამოკლებით შეუდგენიათ ის აღწერა, რომელსაც ჩვენ ახლა ვიკვლევთ.

იმ დიდმნიშვნელოვან ცნობების გამო. რომლებსაც შეიცავს ხელნაწერი № 3037, ჩვენ საჭიროდ დავინახეთ მისი ხელმეორედ გამოცემა. მითუმეტეს იყო ეს საჭირო, რომ ეს აღწერა საუფძვლად უფვეს მთელ ჩვენს გამოკვლევას მხოლოდ ტექსტი გავსწმინდეთ სარედაქციო ნაკლისაგან და შეჯგუფებული სტატისტიკური ცნობები მოვაქცევთ ერთგვარ ცხრილებში (იხ. დამატება § 23—33).

1721 წლ. აღწერის ხელნაწერის შესახებ, გარდა თაყაიშვილის ხემოყვანილი წინასიტყვაობისა, აღწერა და განმარტება აქვს პროფ. ივ. ჯავახიშვილს თავის „საქართველოს ეკონომიურ ისტორიაში“ (გამოც. 1930 წ. წიგნი 1, გვ. 18).

სამეფო და სადედოფლო საბარათაშვილოში და აგრეთვე სომხობაში პირველად აღწერილია მეფის და დედოფლის სახასო, სახასოდან „გაცეჟული“ და მეფედედოფლის ხელქეით მემამულეების ყმები, შემდეგ მეფის გვარეულობის, უდიდესი მებატონეების (ამილახორის, ციციშვილების, გოსტაშაბაშვილების და სხ.) და ბოლოს, დანაჩინი მებატონეების ყმები. საყაფლანიშვილოში და სამეფო ტაშირში კი, რასაკვირველია, ამგვარ სისტემას ადგილი არა აქვს, რადგან იქ მებატონეებად იყვნენ პირველში მხოლოდ საყაფლანიშვილები, მეორეში — მეფე.

1921 წლ. აღწერის ვარიანტი.

§ 13. როგორც ზევით იყო მოხსენებული, თაყაიშვილის „მასალებში“ გამოქვეყნებულა 1721 წლის აღწერის საყაფლანიშვილოს ნაწილის ვარიანტიც (გვ. 362—406). მისი ხელნაწერი იოანე ბატონიშვილის ბიბლიოთეკიდან შეუ-

ქენია პეტერბურგის საჯარო წიგნსაცავს, სადაც პირი გადმოუღია პროფ. ივ. ჯავაიშვილს, და თაყაიზვიერ ს ეს ვარიანტი დაუბეჭდია ამ პირიდან. ახლა დედანი ინახება საქართველოს მუზეუმში (საეტნოგრ. მუზეუმის კოლექცია №1366). ვარიანტი გადაწერილი უნდა იყოს მე XIX საუკ., რადგან ერთ აღგილას გვარი (გვ. 402) აღნიშნულია რუსული დაბოლოებით: „მგალობელი“, 1721 წლ. აღწერის სრულ რედაქციაში (იხ. § 10) კი მისი გვარი „მგალობელია“ (გვ. 229). ვარიანტი ეხებზ იმ სოფლებს, რომლებიც აღნიშნულია თაყაიზვილის გამოცემაში 1721 წ. აღწერის სრული დედანის 160—170 და 206—232 გვ. რდებზე. ორივე ნაწილი მიწებებულია ერთი მეორეზე, მაგრამ როგორც პირველს, ისე მეორეს აკლია დასაწყისი და ორივეს თავში მოქცეული სოფლების მირტაშენის და ჩინდლარის ყმებს სიაც მხოლოდ ნაწილობრივ შენახულა.

ვარიანტი სრულებით მიყვება 1721 წლ. სრულ რედაქციას, მხოლოდ არის ზოგიერთი განსხვავებანი:

1. სოფლების უმეტეს ნაწილს უზის სიტყვა „სახასო“. მაგ. მუგუთი—სახასო, იფნობი—სახასო, რაც 1721 წ. სრულ რედაქციაში არაა, ან ამ სიტყვის მაგიერ არის სიტყვა „ყფლანიანთ“; ისიც ორიოდ შემთხვევაში.

2. ბევრ სოფელს უზის სიტყვა „სოფელი“ მაგ., მოლაყასუმას სოფელი, ქვემო-დელიყუოიჯანი სოფელი, რაც სრულ რედაქციაში არაა.

3. ბოგანოებს უზის ხშირად სახელი და გვარი, ყოველთვის თითო „კომლი“ და „თავი“, ზოგიერთ შემთხვევაში აყრილებსაც უზის სახელი და გვარი (გვ. 374). შინდლარში კი აყრილებს უზის გვარი, სახელი, კომლი და თავი; სრულ რედაქციაში ეს არაა.

4. იფნობში გამოტოვებულია „საყდრის ყმა გოჩალაშვილი გოდერძა ბოგანო (გვ. 163—365¹); აკოფას სოფელში (211—381) გამოტოვებულია პაპი-აშვილი მიჩიტა „კ. 1, თავი 2“, რომლებიც ჩანან სრულ რედაქციაში.

5) 1721 წლ. აღწ. სრულ რედაქციაში სოფლები ბაზითალა, სამალალექი, უნდუში, ჯურარი და შუმბუნი მოხსენებულია მარტივად, როგორც აყრილი (გვ. 220). ვარიანტში კი ნათქვამია: ბაზითალაზე — „იქ სამი კომლი სახლებულა“, სალამალექზე — „იქ სამი კომლი სახლებულა“ შუმბუნზე — „აყრილი სოფელი ახალი შუმბუნი“, უნდუშზე და ჯურარზე „აყრილი სოფელი“.

6. რამდენსაჲ სოფელში ქვრივებიც არის ნაჩვენები ყმებად თუშუა მათ კომლი არ უზის და საერთო ჯამის გამოანგარიშებაში ისინი არ შედიან; ზემოჯანბალაში (გვ. 208—378) — „ეროი ქვრივი“, ქვემო დელიყულიჯანში — (გვ. 20—379) „ორი ქვრივი“, ქალის სოფელში (გვ. 212—382) — „ერთი ქვრივი, ობოლი ყავს“, აზბულახში (215—386) — „ერთი ქვრივი, ობოლი ყავს“.

7. მირტაშენის ყმების საერთო ჯამის გამოანგარიშების შემდეგ ნათქვამია (160—362): „აქვე შარმადინაშვილს რომ „მისცემია“.. ჩამოთვლილია 8 კომლი, 8 თავით: 3 მალიაშვარი, 3 ყარახანაშვილები. 1 მარქარაშვილი და 1 სარქისაშვარი. მხოლოდ ამის შემდეგ იწყება სოფ. მუგუთის აღწერა. 1721 წლ. აღწ. სრულ რედაქციაში ეს აბზაცი სრულებით არ არის. მაგრამ სადედოფლო საბა-

¹ ამ წ-ში ფრჩხილებში ჩასმული ც. ფრები უჩვენებენ: პირველი 1721 წლ. სრული რედაქციის გვერდებს თაყაიშვილს გამოცემიდან, მეორე — მისი ვარიანტის იმავე გამოცემიდან.

რათა შეილოში, სადაც შერმად ნაშვილის ყმებია აღწერილი მირტაშენში (გვ. 130); აღნიშნულია ორი ყმა (მალიაშვილი ულუხანა და მარტარაშვილი არუთინა), რომლებიც მოთავსებული არიან ზემომოყვანილ აბზაცში.

რამოდენიმე შემთხვევაა, როცა ყმებს განმარტება აქვს: „ესენი (ე. ი. ზემოთ ჩამოთვლილი ყმებ) განაყაი არიან“. მაგ., ჭრეში ორჯელ (166—369), (177—369), ჯვარში (169—373) და ბურვილში (170—374).

9. შემდეგი გამოანგარიშება განსხვავდება 1721 წლ. აღწ. სრული რედაქციისაგან: (215—387) ყარაქილისიაში აყრილთა რი, ხვი 20-ია ნაჩვენები 6 მაგიერ (220—392), ხანძორში (ხანძორი) 3 აყრილია ნაჩვენები ერთის მაგიერ; (226—398) თოფრაცალსა და ეგრისში ქაიხოსრო ყაფლანიშვილის ყმები ნაჩვენებია: „კომლი 1, ბოგანო 1“—ორი ბოგანოს მაგიერ; (231—405) შაშილეთში ნაჩვენებია „აყრილი სახლი ილაძისა, აყრილი პაპუასი—ორი აყრილის მაგიერ (216—387); გატეხილ საყდარში ნაჩვენებია 5 აყრილი სამის მაგიერ.

10. ბერთაქარის და ჯავშანიანის ყმები ყაფლან ყაფლანიშვილის (231—404) ნაჩვენებია როგორც „ნასყბი“, სოფ. საკარისის ერთი ყმა კოჭლანა ყაფლანიშვილებისა (206—375) „ახალ მოსულად არის აღნიშნული“.

11. წიჯორში (გვ. 168—371) ნაჩვენებია ალთუნაშვილის ყმა „რევაზი-შვილები აყრილი“, რომელიც სრულ რედაქციაში არაა.

12. ქვემო თალას (168—372) ყაითმაზაშვილი რამაზას შესახებ ნათქვამია: „აყრილი სახლი მეხრისა—1, თვითონ სენის დროს აქ დადგების“, რაც არ არის სრულს რედაქციაში.

13. ბოლოს, ტაშირის სოფლების აყრილების გამო შემდეგი შენიშვნებია იმის შესახებ, თუ როდის და რამდენი ყმა აყრიოა: (იხ. ცხრ. 21 გვ.)

აქ ჩამოთვლილ მუხლებიდან სჩანს, რომ უმთავრესი განსხვავება 1721 წლ. სრულ რედაქციასა და მის ვერსიანტს შორის მდგომარეობს სხვადასხვა წვრილმანებში და ისეთ შენიშვნებში, რომელთაც აღწერის დასახული მიზნისათვის (იხ. § 10) დიდი მნიშვნელობა არ ქონდათ, ამიტომ უკანასკნელი სრული რედაქციის შედგენის დროს ყველა ეს შენიშვნები გამოუტოვებიათ და ამით გაუწმენდიათ აღწერა. ამ გამოკვლევაში ჩვენ ტხელმძღვანელობთ სრული რედაქციით.

IX. 1701/11 წლის აღწერა საქაფლანიშვილოსი.

§ 14. იმავე „მასალეში“ ე. თაყაიშვილმა გამოაქვეყნა საქაფლანიშვილოს ნაწილის სხვა აღწერა (გვ. 297—361). ამ აღწერის დედანი წინედ ინახებოდა ლეინგრადის საჯარო ბიბლიოთეკაში. ახლა იგი დაცულია საქართველოს მუზეუმში (საისტ.-საეტიმოგ. საზოგად. კოლექცია № 1364). გამოცემა დაბეჭდილია იმ პირისაგან, რომელიც გადმოუწერია პროფ. ივ. ჯავახიშვილს.

გამომცემელი ე. თაყაიშვილი ფიქრობს, რომ ამ აღწერაში „მოთავსებულია მარტო სახასო გლეხები მეწინავე დროშისა“ და რომ იგი „ამთავრებს მეწინავე დროშის საბარათაშვილოს, სომხითის, ტაშირის, ყაიყლის და თრიალეთის აღწერას“. როგორც ქვევით დავინახავთ, ორივე ეს დებულება შეშცატარია. შიგ მოქცეულია მხოლოდ ყაფლანიშვილების როგორც სახასო, ისე

სოფლები	1721 წლ. აღწერით.		1701/11 წლ. აღწერით:	
	გვ.	შინაარსი	გვ.	შინაარსი
ხანზადას (ხანდაზას) სოფ.	207	ოხერი	376	სოფელი აყრილია „დიდი ხნის“
ჭუკა (ჭუკას სოფელი)	208	აყრილი	377	აყრილი „მულუშისაგან“
ახარ-ქალაქი	208	„	377	აყრილი „ახალი“
ზემოჯანბაღჩა	208	„	378	„ახლა აყრილია“
მოლაყასუმი	209	„	378	„ახალი“ აყრილი
სულეიმანის სოფ.	209	„	379	„წრეულს“ აყრილი
ქვემო დელიყულიჯანი	210	„	379	აყრილი „ახალი“
ზემო დელიყულიჯანი	210	„	380	აყრილი „ზოგი წრეევანდელი. ზოგი შარ- შანდელი“.
ყოშა-ქილისა	211	„	381	„ათი ახლა აყრილია და ექვსი შემოდ- გომაზედ“.
აკოფას სოფელი	211	„	381	„აყრილი 14,6 შემოდგომაზედ. და სხვა ახლა აყრილია“.
წითელი ეკლესია	212	„	382	აყრილი „შემოდგომაზედ“.
ჭალის სოფელი	212	„	382	აყრილი „ზოგი ძველი და ზოგი ახალი“.
სირჩაპატი	212	„	383	„ზოგი ძველი და ზოგი ახალი“ აყრილი.
ალზიბუქი	213	„	383	აყრილი „ახალი“
შავი საყდარი	213	„	383	აყრილი „ახალი“
ჩარდახლუ	214	„	384	აყრილი „ახალი“
ჩახმახლუ	214	„	384	„სულ აყრილი არის, ახლა აყრილია“
შიშტეფა	214	„	385	„ახლა“ აყრილი
მწყნეთი	214	„	385	„ამ ჯამთარ აყრილია“
ფარჩუხლე	215	„	385	„დიდი ხნის“ აყრილია
მდივანაზეგის სოფ.	215	„	386	„ახლა“ აყრილი
ახბულახი	215	„	386	„ახლა“ აყრილი
ყარაქილისა	216	„	387	„ცხრა შარშანწინ და თერთმეტი ახლა აყრილია“
პატარა ჯანბაღჩა	216	„	387	აყრილი „წრეევანდელი“
ვატეხილი საყდარი	216	„	387	„აყრილი, ორი შარშან და სამი წრეულს“.
მეორე ჭალის სოფ.	217	„	387	აყრილი 3 „სამი შარშან და ოთხი ახლა“.
ვალავერი	217	„	388	აყრილი 8, 9 შარშან და 1 წრეევანდელი
პატარა ყარაქილისა	217	„	388	„ახალი“ აყრილი.
მეორე ყამიშის სოფ.	218	„	389	აყრილი შემოდგომაზედ კომლი 3“.
ხუცის სოფელი	218	„	389	აყრილი 3 „დ შემოდგ. 3 ახლა“.

შათი მემკვიდრეების ყმების ნაწილი სხვადასხვა რაიონებში, და ისე როგორც 1721 წლ. აღწერის საყოფლანიშვილო განყოფილება არ ეხება თრიალეთს. ყაი-ყული ხომ სრულად არ არის 1722 წლ. აღწერაშიაც.

დედანი დაწერილია რამდენიმე ერთი მეორეზე მიწებებულ გრაგნილ ნაჭრებზე. თითო ნაჭერზე მოთავსებულია უფრო ხაირად ერთი სოფელი, ზოგიერთ შემთხვევაში — ორი სოფელიც. დაუწერავი ადგილები მეტად ბევრია.

ხელნაწერა არავი, არი მინაწერი ან აქვს არც თავში და არც ბოლოში, იწყება პირდაპირ სოფელ შინდლარიდან „შინდლარი მსახლობელი მამასახლისი შალვა კი — 1, თავი 3“. მხოლოდ პირველი ნაჭერის მეორე გვერდზე აწერია „საორბელოშვილოს დავთარი“.

აღწერაში სულ 10 სოფლის ყმები არიან ჩამოთვლილი. ამ 120 სოფლის ყმებიდან ჯეო 24 სოფლის ყმებია აღნიშნული მებატონების ან მემამულეების დაუსახელებლად, შეჰდევ მებატონე სარდლის „სახასო“ ყმები 10 სოფელში, მებატონე მდივანბეგის „სახასო“ ყმები 12 სოფელში, მებატონე მ. მუკას „სახასო“ ყმები 13 სოფელში და ბოლოს მებატონე პაპუას „სახასო“ ყმები 8 სოფელში. სულ 66 სოფელში, (რადგან ერთ სოფელში (საკირეში) ორ მებატონეს სარდალს და პაპუას ყოლიათ ყმები. სოფელი საკირე კი 1721 წლ. აღწერაში არ იხსენიება, ამიტომ არა გვაქვს საბუთი, იგი ორ სოფლად მივიღოთ). სოფლების ამ კატეგორიას უნდა მივუძღვოთ 6 სოფლის ყმები (ავახანი, ჯვარი, ბოცხოეთი, ბურკილი — ბერკილი, ზემო მიჯახი და ნარიას სოფელი). რომლებიც მოთავსებული არიან მებატონის ან მემამულის დაუსახელებლად მემამულეების ყმებს შორის. ამგვარად, მებატონის ან მემამულის დაუსახელებლად ამ აღწერაში აღნიშნულია სულ 34 სოფელი, მებატონის დასახელებით — 42 სოფელი.

მემამულეების ყმების აღრიცხვა იწყება ზ. მოხსენებული მებატონე პაპუას ყმების შემდეგ. მემამულეებს ჰყოლიათ ყმები 65 სოფელში, აქედან 17 სოფელში — მებატონეებთან ერთად და 48 სოფელში — მხოლოდ მათ.

§ 15. აღწერას თაობი არა აქვს. მაგრამ მისი შედგენის დაახლოებითი დროის აღდგენა შესაძლებელია საჭიროა მხოლოდ მივაქციოთ ყურადღება იმ გარემოებას, რომ ზოგ მოხსენებულნი არიან მებატონეებად: სარდალი, მდივანბეგი, მამუკა და პაპუა. ესენი არიან წარმომადგენელი ყაფლან ყაფლანიშვილის შთამომავლობისა მე XVIII საუკუნის პირველ ათიან წლებში. ყაფლანა ჰყავდა 5 ვაჟი: 1) პაპუნა-ბეგი, რომელიც უშვილო იყო („სიძველენი“ ტ. II № 73) და რომელიც 1696—1701 წ. ცოცხლად აღარ სჩანს, რადგან იგი ანა მოხსენებული ლუარსაბ სარდალის ცოლის მხითის წიგნში (იქვე II—386); 2) ალანბეგი, რომელიც ცოცხლად არა სჩანს 1702 წ. (იქვე II—№ 398), რადგან მამულს ყიდულობს მამის მოუხსენებლად მისი უკროსი შვილი (396 წ. იქვე II—139) ლუარსაბ სარდალი. 3) ვახტანგ მდივანბეგი, რომელიც ცოცხლად არ სჩანს 1696 წ. (იქვე II № 138), რადგან მამულს ყიდულობენ მის მოუხსენებლად მისი შვილები; მისი შვილი ერასტი (1684 წ. იქვე II № 113) მდივანბეგად მოხსენებულია 1703 წ. (იქვე I № 154, დასტ. თავი რ, 4) თამაზ სარდალი მოკლული სპარსეთში 1701 წ. (ს. ჩხეიძე, გამ. ჭიჭინაძისა, გვ. 19), რომელსაც დარჩა უფროსი შვილი მამუკა (იქვე გვ. 10) და 5) გიორგი, რომელიც ცოცხლად არ სჩანს 1676—1698 წ. (სიძვე. II — 211), (იხ. ამ სიგელის განმარტება § 21), რადგან მამულს ყიდულობენ მის მოუხსენებლად მისი შვილები (1674 წლ. იქვე II. 214) პაპუა, გოოჯასპი და ხურაბი.

აპიტომ აღწერაში მოხსენებული მებატონეები უნდა იყვნენ: სარდალი ლუარსაბ—ასლანბეგის შვილი, მდრევანბეგი ერასტი—ვახტანგის შვილი, მამუკა,— თანახ სარდალის შვილი და პაპუა გიორგის შვილი.

ლუარსაბი, ერასტი და მამუკა იხსენიებიან 1718 წ. (სიძვ. III—177), საყაფლ ხიშვილოს მებატონეთა შორის. პაპუა ამ სიგელში არ იხსენიება, იქ მხოლოდ მისი ძმა ზურაბია აღნიშნული. პაპუა 1712 წ. ყოფილა გარდაცვლილი (იქვე II, 200) რადგან მის ვალს იხდიან მისი ძმები გორჯასპი და ზურაბი.

თ გვაოდ, ამ აღწერის დათარიღება შეიძლება ასე: თამაზის გარდაცვალებიდან 1701 წ. პაპუას სიკვდილამდე 1711 წ., მაშასადამე ეს აღწერა შედგენილია 1701/11 წ., ე. ი. 1721 წლამდე.

რომ ეს აღწერა შედგენილია 1721 წლის აღწერამდე, სხვაფრივაც მტკიცდება ამ აღწერით ყავლახიშვილის ყმებად ნაჩვენებია მამები, 1721 წლ. აღწერით კი— იმათი შვილები. მაგალითად (გვერდები უჩვენებენ თაყაიშვილის გამოცრას):

სოფლები	გვ.	701/11 წლ. აღწერით	გვ.	1721 წ. აღწერით
აღზიბუეი	309	ასლანა, თაზაზა	212/13	ასლანა შვილი, თამაზა შვილი
გატეხილი საყდარი	305	მამასახლისი აკოფა	216	აკოფა შვილი მამასახლისი მადანა
გლას სოფ	361	მუსესა	29	მუსესა შვილი არუთინა
იალღუ (იალღუხი)	317	ურქმაზა	193	ურქმაზა შვილი არაქელა
გელაგილანი	346	სარუხანა	194	სარუხ ნა შვილი ამირხანა
ყაითაზი ნთ ძიჯა (ზემო მიჯარო)	344	ვერმიშა	185	ვერმიშა შვილი თარაყულა
მუსაფარიანი	333	ელიკა	163	ელიკა შვილი გელია
ფიტარეთი	330	დეკანოზი იოვანე	171	იოვანე შვილი დეკანოზი ლაზარე
ფიტარეთი	331	ბესიტა	171	ბასტა შვილი ბერიძე
ყოშა ქლისა	317	კოსტანდა	210	კოსტანტა შვილი იეგანა
ყოშა ქლისა	317	ნოდარა	211	ნოდარა შვილი ტიროსა
ყვილუხი ქვმა	321	კაკა	196	კაკიანე შვილი ხეჩატურა
შინდლარი	297	მამასახლისი შალვა	205	შალვა შვილი ნასყიდა
შინდლაოი	297	სალუყა, ევანეზა	205	სალუყა შვილი ბეჟუა, ევანიზა შვილი მირზა
ჩარდახლუ	324	ააქა	213	აოქა შვილი ბეჟუა
ჩარდახლუ	324	სულხანა	213	სულხანა შვილი დათუნა
ჩინხურა	329	შათირა	183	შათირი შვილი რამაზა

თუ მივიღებთ მხედველობაში, რომ 1701/11 წლ. აღწერაში ყმები უფრო ხშირად ნაჩვენებია მხოლოდ სახელის აღნიშვნით, მრყვანილი ცნობები საკმაოდ საფუძვლად იძლევა ი სისას, რომ აღწერა ეს შედგენილია 1721 წლის აღწერამდე.

მაგონამ ისიც უნდა ითქვას, რომ ეს აღწერა დიდათ დაშორებული არაა 1721 წლ. აღწერისაგან. ამას ამტკიცებს ის გარემოება, რომ ორსავე აღწერაში ხშირად ვხვდებით ერთი და იგივე მებატონე, მემამულე და ყმა.

ჩვენ უკვე ვიცით, რომ საყატლანიშვილოს მთავარი მებატონეები სარდალი ლუარსაბი, მდივანბეგი ერასტი, თათაზიშვილი მამუკა ორსავე აღწერაშია მოხსენებული. გარდა ამისა, შემდეგს სოფლებში ორივე აღწერით ერთი და იგივე მემამულე იხსენიება.

ვანძაგარში: ჯანიაშვილი რევაზ—ჯანიაშვილი, ზაქაშვილი ესტატე—ზაქაშვილი (გვ. 186 - 357) ¹⁾.

ვანში: ჩაჩიკაშვილი ზურაბ, ჩაჩიკაშვილი იასე (გვ. 179 - 334, 336).

თაგუთში: ხანდამაშვილები პაპუა, მეორე პაპუა, ბერუა, ბაინდურა—ბადურა (გვ. 192 - 355, 357, 358).

ღრიანეთში: ბაკრატიშვილი ზურაბ (გვ. 170—351).

შულავერში: ყაითმაზაშვილი ბეჟან—ალთუნაშვილი (ყაითმაზაშვილი ბეჟან (გვ. 210—345).

კრეშში: ყაითმაზაშვილი ზაქარადა—ზავარდა, ყაითმაზა გიორგი, (გვ. 166, 167—342, 343).

კიპრუქში: მკერვალაშვილი რამაზა—მღვდელი რამაზა, ჩომახიშვილი იასე—დეკანოზის შვილი იასე, ჩომახიშვილი ოთარი—ჩომახიშვილი მღვდელი ოთარი (გვ. 172—349, 350).

მანაკერტში: თათოზაშვილი ლაჩინა (გვ. 188—356).

ერთი და იგივე ყმებია აღნიშნული:

ვანში: ლომიაშვილი ნ. ნია (გვ. 179—334)

ტამალიაში (ტაბლაშ): პაპუნაშვილი (პაპიაშვილი) ბაინდურა, მანთაშაშვილი ვართანა (გვ. 181—318).

ქვემო ქაჯილუხში: მაგულა—მამუკა, განაყოფი ამირხანა, ხოჯაშვილი გიქუა ხოჯიაშვილი (გვ. 196—321).

მირტაშენში: ელიზბარაშვილი შავერდა (გვ. 159—334).

ბურვილში (ბერკილი): ირემაჩვილი თამაზა, დათუნაშვილი ბერია, თევდორაშვილი დათუნა (გვ. 169—333).

ფიტარეთში: იუქაშვილი სიყვია, მისი განაყოფი ბერი(ძე), ხუციაშვილი საამ, მამუკაშვილი გიორგი, დემეტრაშვილი ბერია (გვ. 171—330).

საკარისებში: საქიაშვილი ნასყიდა, ოქრუაშვილი, აკოფაშვილი (გვ. 206—312).

შინდლარში: ყაზარაშვილი მამულა, ბარამაშვილი ზურაბა (გვ. 205—297).

ღრიანეთში: მამისაშვილი, ტოსანაშვილი (იასთნაშვილი), ლაშქარაშვილი (გვ. 170—351).

მუსეფარიანში: ლონიაშვილი საბია, ბაზაშვილი მახარა (163—338).

ვაზანში: ხახუტაშვილი გოგია (გვ. 169—331).

ყოშაქილისაში: თამასახლისი რამაზა, მანთაშაშვილი გრიგოლა (გვ. 210-317).

ბოცოეთში: დარჩიაშვილი ბერია (გვ. 168—332).

¹⁾ მ მუხომში ფრჩხილებში ჩასმული ციფრები უჩვენებენ: პირველი 1721 წლ. აღწერის გვერდებს თაყიშვილის გამოცემიდან, მეორე 1701/11 წლ. აღწერის გვერდებს იმავე გამოცემიდან.

ყარაქილისაში: მამასახლისი ჯანლუხაშვილი ტერაკოფა—მამასახლისი ტერაკოფა (გვ. 215—323).

ხულში: დონდარაშვილი ალავერდა (გვ. 191—304).

ხუცის სოფელში: მამასახლისი სარქისა (გვ. 218—319).

წყლამში: მამასახლისი სალმანანა (გვ. 224—305).

ჩინჭხურში: ხეჩიკაშვილი თამაზა (გვ. 183—329).

ამიტომ ის განსხვავება, რომელიც არსებობს 1721 წლ. და 1701/11 წლ. აღწერათა შორის სოფლების და ყმების რაოდენობის შესახებ, აიხსნება 1701/11 წლის აღწერის დაუმთავრებლობით ან მისი ნაწილის დაკარგვით, რაც ასე სჩვევია ხოლმე მრავალ ჩვენს საბუთს.

განსაკუთრებულ თვისებას ამ აღწერისას შეადგენს ის, რომ აღწერაში ყმებს გარდა აღნიშნულია ყაფლანიშვილების ზოგიერთი საკუთარი მიწები—სამეხრეოები. ეს, რასაკვირველია, იმას არ ნიშნავს, რომ ყაფლანიშვილების ადგილ მამულის რაოდენობა ამოიწურებოდეს 1701/11 წლის აღწერაში მოთავსებულ ცნობებით. პირიქით, როგორც 1699—1700 წლ. სიგელებიდან (იხ. ქრონ. II. გვ. 442/4) სჩანს, იმათი ადგილ-მამულები ქემო-ქართლში მეტად ბევრი ყოფილა, ვიდრე ეს აღნიშნულია 1701/11 წლ. აღწ. იმ დროს როცა 1701/11 წლ. აღწერაში ჩამოთვლილია მხოლოდ შემდეგი სამეხრეოები და ზვრები: ვარძაგარას 60 დღის სამეხრეო, ლაკლაკაშენის 60 დღის სამეხრეო, საკირეში 60 დღის სამეხრეო და ერთი ზვარი, ყალამშიანში სამოცი დღის სამეხრეო (და ფიტარეთის საყდრის ერთი ზვარი), ზემონაჩვენებ სიგელებში სახასო ზვრების შემდეგი შემოსავალია ნაჩვენები მხოლოდ 9 სოფლიდან:

	1699 წელს	1700 წელს.
ნახიდურის ზვარიდან ტკბილი	120 საპალნე	180
მუხრანის ზვარიდან	240 „	310
ბალახაურის „	21 „	24
შუა ბოლნისის „	100 „	140
წულრულაშენის „	45 „	50
ქვემო ბოლნისის „	40 „	43
ტანძიას „	15 „	22
ქალის (ტაოა) „	12 „	13
მუსეფარიანის „	5 „	7
სულ	598 საპალნე	789 საპალნე.

§ 16. ყმების აღწერას გარდა, ეს აღწერა შეიცავს მემამულეების აღწერასაც. იგინი აღნიშნულნი არიან „კომლობით“ და „თავობით“; თუ როგელსამე მემამულეს რამდენსამე სოფელში ჰყავს ყმები, მას „კომლი“ და „თავი“ უზის მხოლოდ ერთ სოფელში, უთუოდ იმ სოფელში, სადაც იგი ცხოვრობდა. ამ მხრივ 1701/11 წლ. აღწერას მართლაც შეაქვს ერთგვარი კორრექტივი და შევსება 1721 წლ. აღწერაში, რადგან ამ უკანასკნელში მემამულეების კომლობით და თავობით აღნიშვნა მეტად მცირეა და ჩვენის აზრით 1721 წ. აღწერაში ამგვარი აღნიშვნა—ნაშთია პირვანდელი ტექსტისა, როცა იგი ჯერ კიდევ გაწმენდილი არ იყო იმ ცნობებისაგან, რომელნიც აღწერის მიზანს არ ემსახურებოდენ (§ 10).

საყურადღებოა კიდევ ერთი დამახასიათებელი მხარე ამ აღწერისა: გამოძღვნილ ემებს პირველ 24 სოფელში, გარდა იმათის „კომლობის“ და „თავობის“ აღნიშვნისა, წინ, მარცხენა მხარეზე, უზის სხვადასხვა ნიშანი, მაგალითად: სოფ. ხულის ემები ასე არიან აღნიშნულნი (გვ. 304):

გ. მამასახლისი დავითა კომლი	— ა	თავი ბ.
ბ. მირზა	— ა	თავი ვ.
გ. დონდარაშვილი ალავერდა	— ა	თავი ბ.
გ. დემურაშვილი წატურა	— ა	თავი დ.
ბ. ასტურა	— ა	თავი ბ.
გ. ვართანა	— ა	თავი დ.
ა ამის განაყოფი მურადხანა	— ა	თავი ა.
ბ. თამაზა	— ა	თავი გ.
გ. მამულა	— ა	თავი გ.
ა. კირაკოზა	— ა	თავი ა.

როგორც ამ მაგალითიდან სჩანს, ზოგ ემას იგივე ნიშანი უზის მარცხნივ, რაც მაოჯვნივ „თავი“, ზოგს კი განსხვავებით. ამასთანავე მარცხენა ნიშანი ხან მეტია მარჯვენაზე. ხან ნაკლები. ამგვარი ნიშანი უზის, როგორც იყო ნათქვამი, მხოლოდ პირველ 24 სოფლის ემებს, რომლებიც მებატონების დაუსახელებლად არიან აღნიშნულნი. იქ, სადაც მებატონები და მემამულეები არიან ნაჩვენები, ემებს ეს ნიშანი არ უზის. არ უზის ეს ნიშანი იმ 6 სოფლის ემებსაც, რომლებიც მოთავსებულნი არიან მებატონების დაუსახელებლად მემამულეების ემებს შორის. ეს ვულისხმობენ ეს ნიშნები, ჩვენთვის გამოურკვეველია.

§ 17. ყველა ეს გარემოება გვაფიქვინებს, რომ 1701/11 წლ. აღწერა შედგენილია თვით ყაფლანიშვილების მიერ და არა მთავრობის დავალებით, როგორც იყო 1721 წლ. აღწერა. იგი წარმოადგენს ყაფლანიშვილების სავარეულო მამულების დავთარს, რომლითაც ყაფლანიშვილების ოთხსავე შტოს, გარდა საერთო მფლობელობაში დატოვებულ მამულებისა (მიწების ემების და მემამულეებისა) მიჩენილი ქონდათ ცალკე ემები შესაძლებელია, ემების ასეთი განაწილება ოფიციალურად არ ყოფილიყო დამთავრებული, მაგრამ რომ იგი ფაქტიურად არსებობდა, მტკიცდება იმავე ყაფლანიშვილების 1699 და 1700 წლ. სიგელებით (ქრონ. II გვ. 442/3), სადაც ამგვარი მამულები გამოყოფილია „საერთო“ მამულებიდან და მათ ეწოდება „სათავისთავო“ (იხ. საძიებელი — ლექსიკონი).

1701/11 წლ. აღწერის ამგვარად „სამეურნეო“ ხასიათით უნდა აიხსნებოდეს ის, რომ აღწერაში არაა სრულიად მოხსენებული ცალკე ყაფლანიშვილების მიერ „ნასყიდი“ ემები (იხ. 1721 წლ. აღწ. გვ. 224—232). შესაძლებელია, ამითვე აიხსნას, რომ ამ აღწერაში შედარებით 1721 წლ. აღწერასთან ემებს უზის მეტი „თავი“, რომ ბოგანოების რიცხვიც მეტად მცირეა, აყრილთა და აიხრებულთა ემების რიცხვი აღნიშნულია მხოლოდ რვა და ისიც სამ სოფელში; აყრილი სოფლები და ამოწყვეტილი ემები ხომ სრულიად არა სჩანს. პირიქით, ბოშის სოფელი, ტაშირის მწყენთი, სარუჩამას სოფელი, ფარჩხულუ, დბანისის შავი

საყდარი, ჩახმახლუ, როზლეტიც 1721 წლ. აღწერით აყრილ-აოხრებულად არიან ნაჩვენები. 1701/11 წლ. აღწერაში დასახლებულ სოფლებად არიან აღნიშნულნი. არაა ნაჩვენები არც უყმო აზნაურები.

ბოლოს, უნდა მივიქციოთ ყურადღება იმას, რომ, როგორც 1721 წლის აღწერაში, ეპიტეტი „მოლაშქრე“ არც ერთ ყმას — არც გამოძლებს და არც ბოგანოს არ უზის და საზოგადოთ ეს სიტყვა აღწერაში ნახმარი არ არის.

§ 18. ზემოხსენებულიდან შემდეგ დასკვნა შეიძლება გამოვიტანოთ:

1) ეს აღწერა შეიცავს საყაფლანიშვილოს მამულის მხოლოდ ნაწილის აღწერას.

2) იგი შედგეილია 1701/11 წლ. თვით ყაფლანიშვილების მიერ.

3) მასში ზოგი სოფლების ყმები ყაფლან ყაფლანიშვილის ოთხივე შთამომავლობის ყავთ მიჩენილი, ზოგი სოფლები და ყმები, ადგილმამული და ყველა მემამულეები მათის ყმებით საერთო მულობელობაშია დატოვებული.

4) ამ აღწერაში ბევრი ისეთი ცნობებია მოსახლეობის და მფლობელობის შესახებ, რომლებიც 1721 წლ. აღწერაში ჰქონდა. ეს აღწერა, თუმცა მის უდიდეს ნაწილს ჩვენამდე არ მოუღწევია, შეიცავს ისეთ ცნობებს, რომელიც გაგვიადვილებს, კოტაოღნათ მაინც, შეიკავსოთ 1721 წლ. აღწერის ცნობები, რადგან, ცხადია, ყაფლანიშვილების მიერ თავისთვის შედგენილი აღწერა უფრო სწორი და სინამდვილესთან შეფარდებული იქნებოდა, ვიდრე მთავრობის მიერ გადასახადების ასაკრეფად და სამხედრო ბეგარის დასადებად შედგენილი აღწერა. ამიტომ საჭიროთ დავინახეთ ამ აღწერის გადამუშავებაც (§ § 35—38).

§ 19. ქართულ სამეცნიერო მწერლობაში გავრთქმული იყო აზრი (იხ.ს. კაკაბაძის „კლდევა-ძიება“ გვ. 42., „საქ. მოკლე ისტ.“ გვ. 79., „საისტ. მოამბე“ 1924 წ., წიგნი I, გვ. 177), რომ 1721 წლ. აღწერის რამოდენიმე წლის შემდეგ ახალი აღწერით საორბელში ყოფილა: 93 კომლი აზნაური, 1118 კომლი გლეხი თავადები, ა, აზნაურების, 263 კომლი ბოგანო, 528 კომლი აყრილი“, და რომ ეს აღწერა შენახულია წირა-კითხვის მუხეუძის ხელნაწერებში № 1648. ეს ცნობა მეტად საინტერესო და სერიოზული იქნებოდა, რომ გამართლებულიყო, რადგან მაშინ ჩვენ გვექნებოდა საყაფლანიშვილოს სრული აღწერა 1721 წლისა, და მისი წინანდელი (1701/11 წლ აღწ.) და შემდეგი ხანისა. მაგრამ, სამწუხაროდ, ამგვარი აღწერა ჩვენს წიგნთსაცავებში ჯერჯერობით არ აღმოჩენილა. დასახელებული ხელნაწერი № 1658 კი შეიცავს სწორ და უნაკლულო პირს საყაფლანიშვილოს აღწერისას, რომელიც მოქცეულია 1721 წლ. მეწინავე დროშის აღწერაში (თაყაიშვილის გამოცემა გვ. 159—232).

გარდა ზემოხსენებული წყაროებისა, ჩვენ ვხელმძღვანელობდით სხვადასხვა წყაროებით და გამოკვლევებით, რომლებიც ნაჩვენები იქნება ამ შრომის თავ-თავის ადგილას. დიდი დანხარება აღმოგვიჩინა ამ კვლევა-ძიების დროს პროფ. ივ. ჯავახიშვილის ისტორიულმა რუკამ. მხოლოდ, როგორც ამ ვრცელი რუკის, ისე სხვა წყაროების ცნობები ჩვენ მოგვყავს იმ შემთხვევაში, როცა მე-XVIII საუკ. საბუთები და წყაროები ვერ იძლევიან დამაკმაყოფილებელ პასუხს ქ.-ქართლის სოფლების და დასახლებულ ადგილების გეოგრაფიულ მდებარეობის და სტატისტიკის შესახებ.

Введение.

§ 1. Предлагаемая работа имеет целью исследовать и собрать все статистические и географические сведения по населению и владению в Квемо-Картли (Нижняя-Картлия—одна из провинций Карталинии—Карталинского царства)*) первой четверти XVIII ст., какие имелись у общества того времени.

Квемо-Картли первой четверти XVIII ст. мы избрали потому, что ни по какой другой части Грузии не сохранилось столько статистического и географического материала, сколько сохранилось по этой провинции и, именно, за этот период. Причины тому следующие: как раз в первой четверти XVIII ст. Сардаром (командующим войсками) Сабаратиано (оно же Квемо-Картли) в течение нескольких лет был Вахушти Батонишвили (царевич), который по поручениям царя и царицы и при участии мдивани (Государственного Секретаря)—Гиви Туманишвили произвел перепись района Мединаве Дроша (передовой армии), наибольшей части Квемо-Картли. Эта перепись дошла до нас. Неудивительно поэтому, что в известном труде Вахушти Батонишвили—географии Грузии, по Квемо-Картли приведены более подробные сведения, чем по другим провинциям. Точно также более подробные данные имеются относительно этой провинции в тех списках селений и на тех картах, которые составлены тем же Вахушти и которые приложены к его географии.

Вторая причина, почему относительно Квемо-Картли сохранилось больше и подробнее нужных сведений, заключается в том, что в этой провинции, сравнительно с другими, было значительно больше имений царя и царицы. Этим объясняется, с одной стороны, то обстоятельство, что указанные в „Дастурламали“ (см. ниже § 6) царские и царицыны селения все почти расположены в Квемо-Картли, а с другой стороны то, что из обнародованных до сих пор сигели и гуджари (грамоты) большая часть касается деревень и населения Квемо-Картли. Само собою ясно, что там, где было больше царских и царицыных имений, там больше было установок податей этих деревень, выдач сигели и гуджари, больше было правительственных и царских служащих и назначений им содержания.

Наконец, значительное количество этих сведений по Квемо-Картли, объясняется тем, что самыми крупными владельцами в то время в Квемо-

*) Грузинские названия местностей, должностей, податей и пр. мы сохраняем в русском тексте, давая краткие объяснения и переводы при первой встрече и более подробные разъяснения в IV части настоящего труда—в указателе-словаре.

Картли были две фамилии: Бараташвили и Каплианишвили (Орбелиани), сгели, гуджари и описи имений которых до сего времени сохранились и теперь обнаружены.

Вся наша работа делится на четыре части.

Первая часть заключает в себе исследования тех источников, на которых базируется настоящий труд. Для этой цели стало необходимым не только исследовать и изучить те рукописи, которые до сих пор не напечатаны, но переработать и привести в известную систему некоторые из уже обнаруженных документов.

Вторая часть заключает в себе географические сведения.

Третья часть—статистику населения и владения.

Четвертая часть—указатель-словарь.

Для составления более или менее верной и точной истории Грузии такое исследование и собрание материалов представляется первейшею необходимостью. Без этого всевозможные заключения и посылки—априорны и лишены твердых оснований. В грузинской научной литературе такой труд—первый опыт. Поэтому заранее можно сказать, что в нем ошибок и дефектов будет не мало. Мы всетаки взялись за это, чтоб сделать первый шаг, тем более, что ознакомление с нашим социально-экономическим положением в XVIII ст. имеет громадное значение для изучения нашего современного состояния.

Русский текст настоящей работы предлагается полностью. Исключены из него только места, касающиеся восстановления текста подлинника, указания на разноречия отдельных источников и в большинстве случаев ссылки на документы, т. к. во всех этих вопросах интересующиеся могут разобраться только при условии знания грузинского языка.

Источники.

§ 2. Во введении уже указано, какими источниками мы пользуемся в этом исследовании. Эти источники: География Вахушти с приложенными к ней списками деревень и географическими картами; царский Дагурламали Вахтанга VI-го; царицын Дагурламали Георгия XI-го; перепись района передовой армии 1721 года, составленная царевичем Вахушти и Гивимдивани; описи имений; сгелы и гуджари.

Как мы выше указали, из этих источников мы извлекли только те статистические и географические сведения, которые были распространены относительно населения и владения в Квемо-Картли в первой четверти XVIII ст. Дополнительно мы приводим и те сведения, которые касаются этих вопросов за предыдущие периоды. Все остальные сведения, которыми изобилуют эти источники, которые касаются административных, судебных и финансовых вопросов и которые весьма интересны для наших историков, мы, конечно, в этот труд не могли внести.

Так как вся наша работа основана на означенных источниках, является необходимостью исследование и изучение их.

I. География царевича Вахушти.

§ 3. География Вахушти, — весьма известный труд. Его рукописи хранятся в наших книгохранилищах. Мы пользовались рукописями Централхива Грузии (каталог № 104 и 33). Грузинский текст с переводом на французский язык издан академиком Броссе в 1842 г. Затем в 1904 г. грузинский текст, и перевод его на русский язык со многими примечаниями и разъяснениями изданы историком М. Джанашвили, а до тех пор, в 1895 году, тот же М. Джанашвили издал на грузинском языке несколько частей этого труда: Самцхе*), Картли. Все эти издания вполне согласуются с рукописями Централхива.

Как видно из предисловия Вахушти, он этот труд закончил в 1745 году, что подтверждается тем, что в самой Географии упоминается приход Надир-Шаха в Грузию, каковое событие, по историческим данным, имело место в 1735 году. Так как с 1724 года Вахушти жил в Москве, ясно, что много материалов, которыми он пользовался при составлении своего труда, он получил из Грузии от других лиц.

Разбор и оценка Географии Вахушти помещены у проф. Ив. Джавахишвили в его „Цели, источники и методы Истории“ (на грузинском языке).

*) Самцхе — приблизительно Ахалцихский и Ахалскальский уезды.

II. Списки деревень, составленные царевичем Вахушти.

§ 4. К географии Вахушти приложены списки деревень и „оба“ (татарские деревни) Картли и Кахети—(Картлий и Кахьи). Эти списки до сих пор ни на грузинском, ни на русском языках не были изданы. Броссе их обнародовал только на французском языке, причем он допустил ошибки, между прочим, в виду сходного очертания некоторых грузинских букв. В грузинском тексте настоящей работы приводятся примеры такой неправильной передачи.

Списки имеют общую нумерацию, по которой в Квемо-Картли обозначены 682 деревни. 5 деревень (Кода в Алгети, Нарияни, Панавари, Шаори в Триалети, Гомелаури Мткврис-Гагма), а равно Насоплари (бывшие деревни) и „оба“ (Татарские поселения) нумерации не имеют.

Кроме общей нумерации, помещенной направо от деревень, последние имеют специальную нумерацию по округам и ущельям, которая помещена на левой стороне тех же названий. Так, общая нумерация округа Ташири 121—176, специальная 1—56, ущелья Асурети—общая 577—592, специальная 1—16. Некоторые деревни хотя имеют как общую, так и специальную нумерацию, но обозначены без заголовков и не указано, к какому округу они относятся. Наприм., после нагорных деревень Ирага помещены деревни Поцхверидачис-Хеви без заглавия, после деревень Верес-Хеви помещены деревни Мткврис-Гагма, тоже без заглавия и т. д. (см. приложение § 20).

Недостаток этих списков состоит в том, что в них совершенно отсутствуют деревни Банбак и Бердуджи, и очень мало сведений относительно населенных мест „ели“ (кочующие племена).

III. Географические карты царевича Вахушти.

§ 5. К географии Вахушти приложены также составленные им же географические карты. До сих пор сохранилось два варианта их. Один из них хранился в грузинском Историко-Этнографическом Обществе (теперь в Музее Грузии), другой хранится в Центральном архиве Грузии (Каталог № 105). Этот последний по количеству листов больше и по сведениям составлен более подробно, чем первый. До сих пор ни на грузинском языке, ни на русском не изданы ни весь комплект карт, ни отдельные части их (см. прил. II части).

В варианте Центрального архива всего 21 лист. Из них 4 листа (№№ 10, 11, 12 и 13) заключают в себе карты провинций Картли, лежащих южнее реки Куры, куда входит и Квемо-Картли.

Карты издания Броссе, должно быть, взяты из этого варианта, что ясно как из предисловия Броссе, где он перечисляет именно те 21 карту, которые содержатся в варианте Центрального архива, так и из сравнения этого варианта с изданными Броссе картами.

Из карт Квемо-Картли Броссе снял одну, именно № 105/12, только он ее несколько увеличил. К сожалению, издана эта карта только на французском языке и так как шрифт очень мелкий, некоторые французские буквы трудно читаются.

По сравнению с рукописною картою в издании Броссе мы заметили разноречия, заключающиеся:

- 1) в разночтении названий одних и тех же деревень;
- 2) в отсутствии у Броссе некоторых деревень, значащихся у Вахушти.

В грузинском тексте приведены эти разноречия.

Одно значительное разногласие между подлинником и изданием Броссе заключается в том, что у Вахушти в тексте (этого листа нет общего названия „Квемо-Картли“ или Сабараташвило. Он только в нем обозначает отдельные округа Триалети, Алгети и пр. Но зато в надписи, в виде заголовка, сказано: „Карта (части) Картли, лежащей на юг Мтквари (Курь), Сомхити, Сабаратиано и района армии царя, в которой обозначены ущелья, каждое отдельно, по новому менаки (градусу), найденному господином Феле¹⁾, составленная мною, царевичем Вахушти“. Броссе же название „Сабаратиано“ помещает внутри самой карты № 105/12; но он помещает ее в районе Четвертой Армии, который находился за хребтами Тори, Эрджевани и Диди Гори, на сев. Сабараташвило, и который Квемо-Картли не принадлежал.

Наконец, разноречие между подлинником и изданием Броссе состоит в том, что Вахушти на карте приводит названия только главных рек (Мтквари, Алгети, Кциа и пр.), тогда как Броссе, очевидно, из желания пополнить карту, обозначает в своем издании мелкие реки и хеви (ущелья), согласно сведениям Географии Вахушти, или же названия таких рек и хеви перенимает от названий близлежащих деревень.

На карте нанесены как те деревни Квемо-Картли, которые поименованы в списках селений царевича Вахушти, так и селения Бацбак-Бердуджи. Так что с этой стороны карта обнимает почти все деревни Квемо-Картли. В ней только сравнительно мало сведений относительно местожительства „ели“.

IV. Дастурламали.

§ 6. В 1886 году П. Умикашвили издал Дастурламали (Инструкция.— Сборник царских постановлений и распоряжений), который состоит из двух частей: царского и царицыного Дастурламали. При издании он руководствовался тремя вариантами: Суллана мдивани, Меликишвили и Алекси-Мехишвили. Подлинники первого и третьего вариантов теперь хранятся в Му-

¹⁾ Феле—Фелье, французский геодезист и астроном (1660—1732 г.).

зее Грузии (Коллекция Общества распространения грамотности №№ 4738 и 1507); вариант же Меликишвили в наших книгохранилищах нами не обнаружен.

Издание снабжено предисловием П. Умикашвили, где приводится описание всех трех вариантов.

Кроме этих вариантов в Музее Грузии в той же коллекции находится четвертый вариант (№ 4532).

Вариант Сулхана мдивани (Туманишвили) содержит в себе только царский Дастурламали и расположен по отделам, а отделы—по главам, применительно содержания.

В варианте много мест свободных, много перечеркнутых и зачеркнутых, еще больше надписанных и вписанных другими чернилами, хотя, быть может, и тою же рукою, то в самом тексте, то на полях. Сравнительно с вариантом Алекси-Месхишвили у этого варианта не достает 17-ти глав, что отмечено и у Умикашвили (стр. 202). Вариант—копия, а не первоначальный подлинник, что видно из приписок. Там в нескольких местах переписчик говорит: „тут подлинник был порван“, „и тут подлинник был порван“.

Вариант Меликишвили, по словам П. Умикашвили, содержит царский и царицын Дастурламали и переписан царицын—в 1773 г., а царский еще раньше. Как видно из издания Умикашвили, в нем имеются разноречия как по сравнению с вариантом Сулхана мдивани, так и по сравнению с вариантом Алекси-Месхишвили. Как и во всех остальных вариантах, за исключением варианта Сулхана мдивани, в варианте Меликишвили царский Дастурламали расположен в азбучном порядке по названию глав. Царицын же расположен по содержанию.

Вариант № 4532 содержит в себе только царский Дастурламали и различается как от варианта Сулхана мдивани, так и от варианта Алекси-Месхишвили; в сравнении с последним у него не достает 2-х глав; с другой стороны, в сравнении с вар. Сулхана мдивани, в нем имеются 15 новых глав. Эти 17 глав именно те самые, которых недостает у вар. Сулхана мдивани, сравнительно с вар. Алекси-Месхишвили.

Из сопоставления варианта № 4532 с выписками вар. Меликишвили, приведенными П. Умикашвили, первый сильно подходит ко второму, но незначительные разногласия между ними всетаки есть. В грузинском тексте настоящей работы приведены несколько незначительных разногласий между вариантами Меликишвили и № 4532.

Такие незначительные разногласия, которые, быть может, допущены переписчиками или, что скорее возможно, объясняется их простыми опечатками, заставляет думать, что вар. № 4532 переписан с того подлинника, который имелся у переписчика вар. Меликишвили. Когда составлен тот под-

линик, с которого сняты варианты Меликишвили и № 4532, не видно, но, нужно думать, что он составлен после варианта Сулхана мдивани и до варианта Алекси-Месхишвили.

Что же касается вар. Алекси-Месхишвили, то он переписан в 1821 г., содержит в себе обе части Дастурламали и разнится как от вар. Меликишвили и № 4532, так в особенности от вар. Сулхана мдивани. Рукописи этого варианта довольно распространены. В основу своего издания П. Умикашвили положил именно этот вариант, как наиболее полный; различия же вар. Сулх. Мдивани и Меликишвили приведены в примечаниях.

Вариант Алекси-Месхишвили, по сравнению с вариантами Сулхана мдивани, Меликишвили и № 4532, действительно более полон. Напр., в 141 гл. о метепше (придворный чин, хранящий тарелки и подающий их на стол) в последних трех вариантах поименованы 6 метепше и затем сказано: „трех еще пусть достанут“, в варианте же Алекси-Месхишвили уже поименованы 9 метепше. Очевидно, достали новых трех метепше и дополнили список. В 153 гл. трех последних вариантов о кодиспури в Сацициано (налог с хлеба по одному из округов Картли) сказано: „податных в Сацициано 611, из них тархани (освобожденных от налога) 6“. В варианте же Алекси-Месхишвили кроме этих сведений помещено еще много данных относительно хлебного налога в Сацициано. И эти два примера показывают, что вариант Алекси-Месхишвили более полон, чем остальные три варианта.

Но законченным означенный вариант все-таки не может быть признан. В нем не мало глав, имеющих конспективный характер. В конце 24 гл. (о новых поселенцах в Кайкули) сказано: „Инструкция Хасадари (сборщик хлебного налога) и его содержание“, но не указаны ни инструкция, ни содержание, несмотря на то, что вариант Сулхана мдивани к этому добавляет: „имеют (Хасадары) книгу, пусть принесут“. В конце 40 гл. (о Гатехили хиди—селение под этим названием) сказано: „О содержании его моурава“, опять без текста и т. д. Такие случаи доказывают, что и вариант Алекси-Месхишвили окончательно не редактирован.

Несмотря на то, что вариант Алекси-Месхишвили—последняя редакция, он полон описок и непонятных фраз. В грузинском тексте приведены примеры таких неправильных и непонятных слов и выражений.

Все эти замечания относятся к царскому Дастурламали. Что касается царицынского Дастурламали, он сохранился в двух вариантах. Один из них, как сказано, переписан в 1773 году и, по словам Умикашвили, помещен в вар. Меликишвили, второй помещен в вар. Алекси-Месхишвили. В основу издания П. Умикашвили положен вариант Алекси-Месхишвили, в примечаниях же приведены несколько мелких разноречий из вар. Меликишвили.

Так как в вариантах Сулхана мдивани и № 4532 нет Царицынского

Дастурламали, нам до поры до времени приходится довольствоваться упомянутыми двумя вариантами.

§ 7. Царский Дастурламали составлен царевичем Вахтангом, когда он считался джанишином Грузии, т. е. наместником царя Георгия (1704—1709 г.). Возможно и этот период сократить: В Триалети царю, между прочим, принадлежали, три деревни: Узнариани, Карукугмарти и Карцахи. Из них в Дастурламали, где перечисляются царские деревни в Триалети, обозначена только деревня Карцахи и не упомянуты Узнариани и Карукугмарти. Это потому, что Узнариани и Карукугмарти в 1707 г. царевич Вахтанг пожертвовал монастырю Натлис-Мцемели (Ист. Док. кн. V), а Карцахи пожертвовал тому же монастырю царь Бакар в 1719 году (там же).

По переписи же 1721 г. все эти три деревни значатся за Натлис-Мцемели (монастырь Иоанна Крестителя). Следовательно, царский Дастурламали составлен с момента жертвования Узнариани и Карукугмарти до смерти царя Георгия, т. е. в 1707—1709 г.г.

Таким образом, составление текста царского Дастурламали нам представляется в следующем виде:

В начале был составлен тот текст, который сохранился в первоначальной редакции: вар. Сулхана мдивани с оставлением многих мест свободными, затем этот текст в некоторых местах заполнили, в других местах исправили или вписали. Из этого исправленного и дополненного текста составили подлинник вариантов Меликишвили и № 4532 и, наконец, составили текст вар. Алекси Месхишвили.

Царицын Дастурламали „возобновлен“ царем Вахтангом, но „составлен“ царем Георгием. В Дастурламали упомянуты царицыны дарбаисели—(вельможи) Германозишвили (ветвь Бараташвили): Отар, Папуа, Гугуна, Вараза. Отар и Вараза—сыновья Германоза. Папуа и Гугуна—сыновья Пааты—третьего сына Германоза. Паата упоминается живым в 1679 г. (см. указатель-словарь). Значит, до тех пор царицын Дастурламали составлен не был.

С другой стороны, в начале царицынского Дастурламали имеется следующее постановление: „На выдачу для агапи (поминование усопшего) царицы Мариами... Для агапи Мариами-Царицы выдавать в 7 „саупло“ дней (дванадцатые праздники)“...

Царица Мариами умерла в 1682/3 году, поэтому царицын Дастурламали мог быть составлен после этого года, именно во второй половине первого периода царствования Георгия XI (1676—1688). Следовательно, составление царицынского Дастурламали необходимо приурочить к 1682—1688 г.г.

Насколько легко, хотя бы приблизительно, установить время первоначального составления, как царского, так и царицыного Дастурламали, настолько, в настоящее время, пока не будут открыты соответствующие документы, трудно установить время составления вариантов. Одно только за-

ключение можно вынести: эти варианты по времени не слишком далеки друг от друга, т. к. фамилии, имена и должности государственных служащих, за немногими исключениями, почти одни и те же во всех четырех вариантах.

Царский Дастурламали не весь составлен царевичем Вахтангом заново, а представляет из себя сборник положений и распоряжений как самого Вахтанга, так и предшествующих царей. Так, Положение о правах и обязанностях Бокаулт-Хуцеса (начальник полиции) издано Шахкулиханом-Леваном, отцом Вахтанга VI-го; Положение о кони Карая (забой в Караязах для лова рыбы)—царем Ростомом; Положение о правах и обязанностях Моурава (правитель) Кайкули (округ в Квемо-Картли)—царевичем Георгием; Положение о правах и обязанностях Мдиванбега (судья)—царем Шахкулиханом-Леваном; Положение о повинностях в пользу мордаря (хранитель печати)—царем Ростомом. Нужно полагать, что в Дастурламали, кроме указанных глав, внесено еще много глав из старых сигели и гуджари, но пока точно выявить их не представляется возможным.

Точно также, как царский Дастурламали, царицын Дастурламали содержит не только постановления и распоряжения царя Георгия, но кроме того в нем „рассмотрены и утверждены установленные с давних времен“ правила относительно царицыных придворных, их содержания, раскладки податей и повинностей и пр.

О населении царских и царицыных крестьян Дастурламали дает много сведений, в особенности драгоценны его сведения относительно населения „ели“, т. к. в других документах до сих пор таких подробных сведений об них не обнаружено.

Царский Дастурламали подробно, а царицын кратко разобраны и исследованы проф. Ив. Джавахишвили в его „Истории Грузинского права“ и в „Экономической истории Грузии“ (на грузинском языке).

V. Сигели и Гуджари.

§ 8. Одним из главных источников для исследования статистики населения и владения в Квемо-Картли в первой четверти XVIII ст. необходимо признать сигели и гуджари. Из них некоторая часть хранится в наших музеях, но большая часть рассеяна по разным учреждениям, как в Грузии, так и вне Грузии, много их остается и в частных домах. Напечатана и обнародована только незначительная их часть. Из этих напечатанных документов можно пользоваться только изданиями: Еф. Такайшвили, Какабадзе, Хаханашвили и Ф. Жордания, т. к. остальные помещены в журналах и газетах. Мы в своем исследовании пользуемся, главным образом, изданиями Такайшвили („Древности Грузии“) и Какабадзе („Исторические документы“), т. к.

только в этих изданиях сгели и гуджари приведены полностью, а издание Такайшвили к тому же снабжено примечаниями.

Краткий разбор всех этих изданий дан проф. Ив. Джавахишвили в его сочинении — „Сигеловедение и История Дипломатики“ (на грузинск. языке).

Напечатанные сгели и гуджары критически еще не рассматривались¹⁾, поэтому в этих документах должно быть много ошибок. Замеченные нами неправильности в отношении датирования отмечены в приложении (см. № 21). Там же (см. § 22) приведен список всех тех сгели и гуджари, в коих упоминаются деревни и другие населенные места Квемо-Картли.

VI. Сакапанишвилос Давтари (Опись Сакапанишвилос) XVII ст.

§ 9. В „Экономической Истории Грузии“ проф. Ив. Джавахишвили обнаружен список деревень Капанишвили под следующим названием: „Отрывок из книги, устанавливающей (размер) дзгвени (гостинцев) и самаспидзло (налог на угощение) района первой армии“.

Подлинник рукописи хранится в Музее Грузии (Коллекция Общества распространения грамотности № 1365). В начале рукописи обозначены: Мерикипе (Виночерпий) Гулаизашвили Бежан, Пинезашвили Георгий, Црауртского мамасакхлиси сын Баяндур, затем 10 пареши (личная прислуга), Меджинибетухуцеси (Начальник над конюхами) Рамаз, шигамдеги²⁾ Хандамашвили Бидзина, четыре конюха, Бокаултухуцеси Зураб и 9 иасаули (исполнитель административных распоряжений и судебных решений). Затем идет перечень тех дзгвени (приношений) и самаспидзло (угощений), которые наложены были на следующие селения и фамилии³⁾:

Цклами	Балахаури	Тамалиа
Шушеги	Кцила	Авенджуки
Мцкнети	Нахидури	Квемо-Миджа
Агзибеуки	Априамас-сопели	Каратаки
Парчухлу	Мухрана	Дзвели-Дбаниси
Шийштапа	Цугругашени	Диламашени
Чахмахлу	Тандзиа	Бослеби

¹⁾ За исключением сгелей, устанавливающих плату за увечье и другие уголовные преступления. Сгели последней категории исследованы проф. Ив. Джавахишвили и почти все они признаны подложными (там же). Но они по своему содержанию нас, в данном случае, не интересуют.

²⁾ Чин, следящий за порядком во дворце.

³⁾ В грузинском тексте этой работы названия деревень и населенных мест обозначены по принятой нами транскрипции (См. II часть §§ 60—65); если же в источниках значатся другие транскрипции, они помещены в скобках.

В русском же тексте эти названия приведены только по принятой нами транскрипции.

Чардахлу	Джаназиани	Саркинети
Вагавери	Кипручи	Вардис-убани
Сирчапети	Дзабилашвили	Шесакари
Цители-Еклесиа	Поцхвериани	Сарахвела
Гатехили-сакдари	Авазани	Каждилухи
Джанбагча	Джвара	Хули
Чука	Питарети	Дарбази
Иенгичахи	Боцоети	Сугучани
Худис-сопели	Вардисубани	Чаргамешени
Оскеванас-сопели	Чинчхури	Иалгузи
Цкалта-Шуа	Армани	Камиши
Цраурта	Тагути	Елиас-сопели
Ипноби	Вардзагара	Агумбру
Турис убани	Ормозани	Цекагегци
Бадучашвили	Манакерти	Надарбазеви
Мугути	Квабевани	Амза-сопели.
Мусапериани	Шиндлари	

Документ содержит расписание дзгвени и самаспиндзело на перечисленные деревни и фамилии в пользу владельцев Капланишвили. Ясно, что это — хозяйственная опись, составленная самим Капланишвили и не касается переписи района передовой армии; последняя перепись производилась по распоряжению Правительства для обложения государственной податной и военной повинностью.

Что же касается Дзабилашвили и Бадучашвили, то они являются крепостными Капланишвили — первые в сел. Кипручи (см. переп. 1721 г.), вторые в Мугути (см. сиг. 1707 г. „Древн. Грузии“ т. II—174).

Рукопись не датирована. Проф. Ив. Джавахишвили датирует ее XVII столетием. Так оно и должно быть, т. к. в ней упоминаются Гулаизашвили Бежан и Хандамашвили Бидзина, которые значатся только в переписи 1701/11 г. (стр. 248, 357). В переписи 1721 г. их уже нет.

VII. Перепись Мединаве Дроша (района передовой армии) 1721 г.

§ 10. В 1907 г. Такайшвили издал „Материалы по статистическому описанию Грузии в XVIII стол.“, где, между прочим, помещена перепись района передовой армии Карталинского царства, составленная в 1721 году царевичем Вахушти и мдивани Гиви Туманишвили. Рукопись этой переписи хранится в Музе Грузии (Коллекц. Общ. распротр. грамотности № 3037). В своем предисловии издатель дает описание этой рукописи. Следует обратить внимание только на некоторые обстоятельства. Рукопись датирована 1721 г. и содержит 450 стр. in folio, среди них, местами, свободных страниц около 74.

В некоторых местах свободна $1\frac{1}{2}$ стр., в иных— $1\frac{1}{2}$ стр., в других—1 стр. и так далее, а в некоторых 12 и даже 16 стр. Это обстоятельство указывает, что перепись не закончена и что предполагали, впоследствии, закончить ее.

В перепись не вошли округа Банбаки, Бердуджи, Кайкули. Лорийский район и население Ели. Невнесение в перепись Банбаки, Бердуджи, Лори и Ели понятно. По Положению о переписи Карталинского царства они не должны были быть включены при переписи царства. „Когда производится перепись Карталинского царства—говорит Положение (Даст. гл. 27)—необходимо соблюдать следующий порядок: включая Кайкули, за исключением татар и Меликис Саулгари (район Мелика, округ Квемо-Картли), в Сомхити, Ташири, Кайкули, Триалети и Сабараташвило посылается Сардар Сабараташвило“. Тут под словом „татар“ подразумеваются кроме Ели округа Банбак и Бердуджи, т. к. они были большею частью заселены татарами; Меликис-Саулгари подразумевает Лорийский район; Банбак-Бердуджи составлял одно ханство, владельцем коего являлся Хан Борчало; Лорийский район, как видно, составлял отдельную единицу т. к. во второй половине XVII ст. и раньше там значится ханство. По поводу спора о владениях Каплана Бараташвили царь Ростом в 1657 г. говорит: „Во времена нашего дяди Луарсаба Ваши родные (сахлискици) Диди-Орбели и Иотам разделились и в Ташири все Ваши наследственные имения были разделены. До сих пор сколько ни было в Лоре ханов и султанов, никто не указал и никому не было известно“ и пр.

Очевидно, оба эти ханства, как вассальные юридические единицы, имели свои отдельные переписи. Что же касается Ели, то об нем есть прямое указание, что перепись Ели производилась через каждые 3 года (Дастурл. гл. 157), между тем как перепись царства производилась через каждые 7 лет. (Экон. ист. Грузии Проф. Ив. Джавахишвили, стр. 5).

Трудно только выяснить, почему не внесен в перепись Кайкули. Это тем более непонятно, что, как видно из Положения о переписи Карталинского царства, при производстве переписи царства должен был быть переписан и Кайкули.

Незаконченность этой переписи видна и из того, что не все деревни и не все владения района передовой армии в ней помещены; это ясно видно будет в отделе статистики (часть III) и в списке деревень и населенных мест Квемо-Картли (II часть).

Даже перепись тех деревень и владений, которые помещены в переписи 1721 г., неполная.

Это, быть может, объясняется тою целью, которую руководствовались производящие перепись, и которая ими выражена в предисловии „Переписали,—говорят царевич Вахушти и Гиви Туманишвили,—в этих книгах тех, которые обязаны нести воинскую повинность (собственно „которые обязаны выставлять лошадей с упряжью“) или платить царские подати и нести повин-

ности, а тех, которые не в состоянии все это сделать и выполнить, мы их исключили и не внесли в эту перепись“.

Отсюда видно, что перепись 1721 года района передовой армии имела целью переписать только то население и владение, на которых были возложены царские подати и повинности. Поэтому из этой переписи исключены все слабые и несостоятельные, количество коих, по тогдашнему состоянию, должно быть было довольно значительное.

Несмотря на эту незаконченность и дефекты, перепись 1721 года района передовой армии неопределимый клад для характеристики экономическо-социальной жизни Квемо-Картли первой четверти XVIII столетия. Она до сих пор является единственным источником, где приведены такие сведения относительно указанной эпохи, каких мы в других документах не находим.

Перепись имеет два предисловия. Одно помещено в начале, второе — перед переписью царицыного зел. Цинцкаро. В первом предисловии царевич Вахушти и Гиви мдивани посылаются царем для переписи „района передовой армии Сабараташвило и Сомхити“, во втором предисловии те же лица посылаются царицею для переписи „князей, дворян и крестьян царицыного Сабараташвило и Сомхити“. Включение двух предисловий в переписи 1721 г. вызвано тем, что, по Полож. о переписи Карталинского царства (Дастурл. гл. 27), для производства переписи вместе с сардаром посылался в одну сторону царский мдивани и в другую — царицын мдивани, и так как, в данном случае, Гиви мдивани был послан как царем, так и царицею, то поручения обоих в виде предисловия поместили: в начале переписи царского Сабараташвило — поручение царя и в начале переписи царицыного Сабараташвило — поручение царицы.

§ 11. Весь район передовой армии разделен на пять частей: царский Сабараташвило, царицын Сабараташвило, Сакапланишвило, Сомхити и царский Ташири. Из них только Сомхити представляет географический термин со своими границами. Царский Ташири содержит перепись только царских деревень в Ташири; остальные три названия — оба Сабараташвило и Сакапланишвиле — включают в себе деревни разных округов, смотря потому — принадлежали эти деревни царю, царице или Капланишвили или смотря потому, царскими или царицыными тавадами (князьями) и азнаурами¹⁾ (дворянами) считались владельцы крепостных, проживающих в тех деревнях. Такое деление Квемо-Картли не соответствует тем округам Квемо-Картли, которые значатся в географии Вахушти. Там, как мы увидим, поименованы: Алгети, Банбаки, Берлуджи, Дбанисис-Хеоба, Триалети, Сквирети, Сомхити, Ташири, Кциис-Хеоба (оно же Кциис храми), Кайкули (оно же Абоци), Карабулаги (оно же Зуртакети) и отдельно указан, хотя не поименован, Мткврис-гагма.

В переписи 1721 г. только Сомхити выделен почти весь. Из Ташири выделена та часть, которая касается царского владения и в Сакапланишвило,

¹⁾ См. Указатель-словарь.

Кроме того, в Сакаплианишвило выделены районы Дбанисис-Хеоба и Карабулаги с указанием тех деревень, где Каплианишвили имели крепостных. Но за тем там значатся районы „Дабали“ и „Локи“, которых в географии Вахушти нет.

В „Дабали“ Сакаплианишвило по переписи 1721 г. входили деревни следующих округов (по географии Вахушти) Алгети, Кциис-Хеоба, Дбанисис-Хеоба и Карабулаги; в „Локи“ входили несколько деревень, лежащих на границе Дбанисис-Хеоба, Сомхити и Ташири.

Что же касается обоих Сабараташвило, округа в них совершенно не указаны и деревни владельцев, как сказано, помещены там со всех частей Квемо-артли. Только относительно деревень Едзани, Ахалкалаки, Угудети, Сабате, Тамалиа указано, что они лежат в Триалети.

Обозначение деревень Квемо-Картли по переписи 1921 года, согласно вышеуказанного деления, соблюдено почти везде, но есть несколько исключений¹.

§ 12. Перепись составлена, за редким исключением, по вышеуказанным частям Квемо-Картли на владельцев, так что один и тот же владелец повторяется столько раз, во скольких частях он имел крепостных. Так, царь повторяется 4 раза, т. к. он имел крепостных в царском Сабараташвило, в Сомхити, в Ташири и в Сакаплианишвило (в Дбанисис-Хеоба); царица—2 раза, она имела крепостных в царицыном Сабараташвило и Сомхити; Амилахори—2 раза, он имел крепостных в царском Сабараташвило и Сомхити, и т. д. Естественно, одна и та же деревня повторяется столько раз, сколько в ней было владельцев: Абрамети—3 раза, Абулмаги—9 раз, Андриа—11 раз, и т. д. Точно также в Сакаплианишвило подвластные владельцы повторяются столько раз, во скольких районах этой части они имели крепостных (двор, Чачикашвили, Кайтмазишвили и пр.).

Ясно, что тот вариант, о котором идет речь,—не первая редакция. В техническом отношении невозможно, чтобы переписчики переписали крестьян сперва одного владельца, хотя бы в одной части Квемо-Картли, во всех тех деревнях, где они были у него, а потом возвратились бы в те же деревни для переписи крестьян другого владельца, затем третьего и т. д.

Очевидно, перепись производилась по деревням, т. е. сперва переписывали все население одной деревни, с указанием владельцев собственников, подвластных владельцев, крепостных, потом другой деревни, третьей и т. д. а затем уже, при составлении дошедшей до нас редакции, сгруппировали крепостных по владельцам.

Этот вариант даже не вторая редакция. В том же самом издании Такашвили напечатана другая редакция переписи 1721 г., касающаяся части Сакаплианишвило, где помещено гораздо больше сведений, чем имеется в

¹ В грузинском тексте приведены эти исключения, которые по русскому тексту будут указаны в списке деревень Квемо-Картли (См. часть II).

разбираемом варианте. В этой второй редакции обозначены фамилии богано (малоземельные, см. указатель-словарь), которых в нашем варианте, за немногими исключениями, совершенно нет; кроме того, там есть дополнительные сведения об акрили (разоренные) и несколько других сведений. Но система и содержание сохранены те же самые, что и в полной редакции. Видно, что после первоначальной редакции была составлена вторая редакция, часть которой сохранилась в варианте, заключающем в себе, между прочим, фамилии богано и дополнительные сведения, и только после исключения из последнего варианта фамилий богано и сведений, не имеющих прямого отношения к цели переписи (§ 10), составили редакцию, дошедшую до нас в более полном виде.

В царском и царицыном Сабараташвиле, а также Сомхити в начале переписаны крепостные царя и царицы: „сахасо“, „гацемули“ (отланные другим владельцам) и крепостные их подвластных владельцев, затем те же разряды крепостных членов царской семьи, крупных владельцев (Амилахори, Цицишвили, Госташабашвили и т. д.) и, наконец, крепостные остальных владельцев. В Сакаплианишвиле и в царском Ташири такого порядка, конечно, нет, т. к. там владельцами были в первом—только Каплианишвили. во втором—царь.

В виду тех весьма ценных сведений, которые заключаются в переписи 1721 г., мы нашли нужным вновь переработать ее, тем более, что эта перепись лежит в основу всего нашего исследования. Только текст очистили от редакционных недочетов и суммированные статистические данные поместили в одинаковых таблицах (см. Прилож. §§ 23—33).

Кроме указанного выше предисловия Такайшвили, описание и разъяснение рукописи переписи 1721 г. имеется у проф. Ив. Джавахишвили в его „Экономической истории Грузии“ (т. I, стр. 18).

Х. Вариант переписи 1721 года.

§ 13. Как мы уже указали, в „Материалах“ Такайшвили обнаружен вариант переписи 1721 г. части Сакаплианишвиле. Его рукопись из библиотеки царевича Иоана была приобретена Петербургской (ныне Ленинградской) Публичной библиотекою.

Вариант напечатан с копии, снятой проф. Ив. Джавахишвили; сама же рукопись теперь хранится в Музее Грузии (Коллекция Груз. Истор.-Этногр. Общ. № 1366). Она, должно быть, переписана в XIX веке или в конце XVIII ст., т. к. в одном месте (стр. 402) фамилия подвластного владельца употреблена в русской форме—„Мгалобелов“, по полной редакции переписи 1721 г.—„Мгалобели“ (стр. 289).

Вариант касается тех деревень, которые помещены на 160—170 и 306—232 стр. полной редакции переписи 1721 г. (изд. Такайшв.). Обе ча-

сти приклеены друг к другу, но у обоих недостает начала, и даже списки крепостных деревень Мирташени и Шиндлари, помещенные в начале этих частей, сохранились неполностью.

Вариант следует во всем за полную редакцию переписи 1721 г., но есть и разноречия.

В грузинском тексте приводятся эти разноречия. Они заключаются в наименовании деревень „сахасо“, „сопели“, в обозначении имен и фамилий богано, в отсутствии в селениях Ипноби и Акопас-сопели по одному крепостному, в дополнительных сведениях о разоренных (акрили) селениях, в помещении в переписи вдов, в разнице итогов крепостных в некоторых деревнях и т. п., и в дополнительных сведениях о том, когда образовался в той или другой деревне разряд крестьян „акрили“. Последние сведения об образовании „акрили“ мы помещаем в соответствующих местах в Списке деревень и населенных пунктов Квемо-Картли (см. II часть).

Из этих данных видно, что главное разноочие между полной редакцией переписи 1721 г. и ее вариантом заключается в разных мелких подробностях и в таких дополнениях, которые для намеченной цели переписи (§ 10) значения не имели, а потому при составлении полного варианта все они были редакторами выпущены, и тем перепись была очищена.

Мы в своем исследовании руководствуемся редакцией, дошедшей до нас в полном виде.

XI. Перепись Сакаплианишвило 1701/11 года

§ 14. В тех же „материалах“ Такайшвили обнаружена другая перепись части Сакаплианишвило. Подлинник этой переписи хранился раньше в Ленинградской Публичной библиотеке. Теперь он в Музее Грузии (Коллекц. Груз. Истор.-Этнограф. Общ. № 1364). Издание напечатано с той копии, которая снята проф. Ив. Джавахишвили.

Издатель полагает, что в этой переписи помещены только „сахасо“ (принадлежащие непосредственно владельцу) крепостные района передовой армии и что она восполняет перепись 1721 г. района передовой армии: Сабараташвило, Сомхити, Ташири, Кайкули и Триалети“. Как увидим ниже, оба эти положения ошибочны. В этой переписи помещена часть, как „сахасо“ крепостных, так крепостных подвластных владельцев Каплианишвили в разных районах и также как и отдел Сакаплианишвило переписи 1721 г. не касается Триалети; Кайкули же вообще нет и в переписи 1721 г. Подлинник написан на „грагнили“ (состав—приклеенные друг к другу листы бумаг). На каждом листе помещена, большею частью, одна деревня, иногда две. Свободных мест очень много.

Рукопись не снабжена никакими приписками, ни в начале, ни в конце. Начинается она прямо с деревни Шиндлари: „3 Шиндлари, житель Мама-

сахлиси Шалва, дым 1, глав 3". Только на второй странице первого листа написано: „Саорбелишвилос Давтари (описание владения Орбелишвили)".

В переписи помещены крепостные, проживающие в 120 деревнях: сперва крепостные 24 деревень, без указания владельцев-собственников или подвластных владельцев, затем — „сахасо" крепостные Сардара — в 10 деревнях, Мдива-бега — в 12 деревнях, Мамука — в 13 деревнях и, наконец, Папуа — в 8 деревнях. Всего в 66 деревнях, т. к. в одной деревне (Сакире) крепостные значатся у двух владельцев — Сардара и Папуа.

К этой категории деревень необходимо прибавить 6 деревень, которые помещены между крепостными подвластных владельцев, но без указания, кому они принадлежали.

Таким образом, без указания владельцев в переписи значится 30 деревень, с указанием владельцев — 42 деревни.

Перепись крепостных подвластных владельцев начинается после переписи крепостных вышеназванного Папуа. Они имели крепостных в 65 деревнях, из них в 17 деревнях вместе с владельцами-собственниками, а в 48 — они одни.

§ 15. Перепись даты не имеет, но есть возможность восстановить приблизительно время ее составления. Необходимо обратить только внимание на то обстоятельство, что в ней упоминаются владельцами Сардар, Мдива-бег, Мамука и Папуа. Они суть старшие представители потомства Каплана Капланишвили: Сардар Дуарсаб — сын Асланбега, Мдивач-бег Ерасти — сын Вахтанга, Мамука — сын Тамаза и Папуа — сын Георгия.

Тамаз — отец Мамука — убит в Персии в 1701 г., а Папуа в живых не значится в 1711 году, а потому эта перепись могла быть произведена в 1701/11 г.г., т. е. до 1721 г.¹

Что эта перепись произведена до 1721 года, доказывается и тем, что в ней крепостные показаны, как отцы крепостных, упоминаемых в переписи 1721 г.²

Но, вместе с тем, нужно отметить, что эта перепись по времени не слишком далека от переписи 1721 г., так как в обоих переписях часто встречаются одни и те же владельцы-собственники, подвластные владельцы и крепостные³.

Поэтому, то разноречие, которое существует между этой переписью и переписью 1721 г. в отношении количества деревень, а, следовательно, и в отношении количества крепостных, объясняется незаконченностью переписи 1701/11 г. или потерю части ее.

¹ В грузинском тексте сделаны ссылки на документы, удостоверяющие это заключение.

² Там же приведено несколько примеров такого характера.

³ Там же приведено довольно значительное количество таких примеров.

Особенность этой переписи заключается в том, что в ней, кроме переписи крепостных, обозначены несколько участков земли, принадлежащих фамилии Капланишвили (самехрео—пашни). Но, конечно, это не значит, что земельные угодья фамилии Капланишвили в Квемо-Картли исчерпывались бы данными переписи 1701/11 г. Наоборот, из сигели 1699 и 1700 г.г. видно, что земель в Квемо-Картли у Капланишвили было очень много. Тогда как, по переписи 1701/11 г., у них значится самехрео—по 60 дней паханья в каждом: в Вардзагари, Лаклакашени, Сакире и Каламашиами, всего, значит, на 240 дней паханья, в упомянутых сигели одних доходов с „сахасо“ виноградников и то только в 9 деревнях показано в 1699 году 598 сапалне (около 21 пуда), а в 1700 г. 879 сапалне¹.

§ 16. Кроме переписи крепостных, перепись 1701/11 г. содержит в себе перепись подвластных владельцев с обозначением количества их „дымов“ и „глав“. Если какой либо подвластный владелец имел крепостных в нескольких деревнях, у него „дым“ и „глава“ обозначены только в одной деревне, очевидно, там, где он фактически проживал.

В этом отношении перепись 1701/11 г. действительно восполняет перепись 1721 г., т. к. в последней „дымами“ и „главами“ обозначено весьма ничтожное число подвластных владельцев и, по нашему мнению, обозначение это является случайным остатком от первоначального текста, до очистки его от излишних сведений (§ 13).

Необходимо еще обратить внимание на одну сторону этой переписи. У податных крепостных первых 24 деревень, обозначенных „дымами“ и „главами“, на левой стороне помещены какие-то цифры; напр. в сел. Хули крепостные переписаны так:

3. Мамасахлиси Давита	дым 1	глав 2
3. Мирза	„ 1	„ 3
3. Дондарашвили Алаверда	„ 1	„ 2
3. Демурашвили Цатура	„ 1	„ 4
2. Астура	„ 1	„ 2
3. Вартана	„ 1	„ 4
1. Выделенный от него Мурадхана	„ 1	„ 1
2. Тамаза	„ 1	„ 3
3. Мамула	„ 1	„ 3
1. Киракоза	„ 1	„ 1

Как видно из этого списка, у некоторых крепостных на левой стороне стоят те же цифры, что на правой „глав“, у некоторых же эти цифры разнятся. Вместе с тем левые цифры в некоторых случаях больше правых,

¹ В грузинском тексте приведены подробные сведения о доходах с сахасо виноградников по сигели 1699 и 1700 г.г.

а в некоторых меньше. Такие цифры помещены, как сказано выше, только у крепостных первых 24 деревень, обозначенных без владельцев-собственников или же без подвластных владельцев. Что означают эти цифры — не понятно.

§ 17. Все эти обстоятельства заставляют думать, что перепись 1701/11 года произведена, не по распоряжению правительства, как перепись 1721 года, а самими Капланишвили; она представляет из себя фамильный хозяйственный инвентарь Капланишвили, по которому представителям всех четырех ветвей Капланишвили, за исключением оставленных в общем пользовании имений (участков земли, крепостных „сахасо“, подвластных владельцев с их крепостными), были отдельно предоставлены крепостные в пользование.

Возможно, что такое деление имений не носило официального характера, но что оно фактически существовало, это видно из сигели 1699 и 1700 г.г., где имения, предоставленные отдельным членам фам. Капланишвили, выделены особо из „общих имений“ и названы именами „Сатавиставо“.

Таким хозяйственным характером переписи 1701/11 г. объясняется, что в ней совершенно отсутствуют „купленные“ имения отдельных Капланишвили. Возможно, что этим же объясняется, что, в сравнении с переп. 1721 г., у крепостных обозначено „глав“ гораздо больше, что число богано весьма незначительно, а „акрили“ крестьян всего 8 дымов и то только в 3-х деревнях. „Акрили“ же деревень и „амоцкветили“ (вымерших) крепостных совершенно нет. Наоборот, деревни: Бошис-сопели, Мцкнета (в Ташири), Саручамас-сопели, Парчухлу, Шави-сакдари (в Дбанисис-хеоба), Чахмахлу, которые по переписи 1721 г. значатся, как „акрили“, в переписи 1701/11 г. значатся как населенные. Нет указаний и на дворян „укмо“ (дворяне, не имеющие крепостных).

Наконец, необходимо заметить, что как и в переписи 1721 г. эпитет „Молашкре“ (военно-обязанный) не стоит ни у одного крепостного, ни у податного, ни у богано и вообще это слово в переписи не упоминается.

§ 18. Из всего сказанного мы можем вынести следующее заключение:

1. Эта перепись обнимает собою перепись только одной части Сакапланишвилу.

2. Она составлена в 1701/11 г. самими Капланишвили.

3. В ней крепостные некоторых деревень предоставлены в пользование представителям всех четырех сыновей Каплана Капланишвили; крепостные некоторых деревень, земельные угодья и все подвластные владельцы с их крепостными оставлены в общем пользовании.

4. В этой переписи содержится много таких сведений относительно населения и владения, которых нет в переписи 1721 г. Эта перепись, большая часть которой до нас не дошла, помогает нам, хотя и в незначитель-

ной степени, пополнить сведения переписи 1721 г., т. к. ясно, что перепись, составленная самими Капланишвили для себя, должна быть более верною и более соответствующею действительности, чем перепись, произведенная правительством для взимания податей и для наложения воинской повинности. Поэтому мы сочли необходимым переработать и эту перепись и в таком виде издать ее (§§ 35—38).

§ 19. В грузинской научной литературе высказывалось мнение, что через несколько лет после переписи 1721 г. была произведена новая перепись Саорбело (Сакапланишвило) и что в ней оказалось 93 дымов дворян, 1118 дымов крепостных князей и дворян, 263 дымов богано, 698 дымов акрили, и что эта перепись сохранилась в рукописи Общ. распр. грамотн. № 1648 (С. Какабадзе). Это сведение очень интересное и серьезное, если бы оно оправдалось, т. к. у нас тогда была бы полная перепись Сакапланишвило 1721 г., предшествующая ей (1701/11 г.) и последующая. Но, к сожалению, такой переписи в наших книгохранилищах пока не обнаружено. Указанная же рукопись № 1648 представляет из себя точную и полную копию переписи Сакапланишвило, которая помещена в переписи района передовой армии 1721 г. (по изданию Такайшвили стр. 159—232).

Кроме указанных выше источников, мы руководствовались и другими источниками и исследованиями, о которых будет сказано в своем месте. Большую помощь в наших разысканиях оказала нам Историческая карта Грузии проф. Ив. Джавахишвили. Но как на эту карту, так и на прочие источники мы ссылались только в тех случаях, когда документы и источники XVIII столетия не дают удовлетворительных ответов относительно географии и статистики Квемо-Картли.

დამატებანი

პირველი ნაწილისა

ПРИЛОЖЕНИЯ

К ПЕРВОЙ ЧАСТИ

დამატება. I. — სივრი ძვემო-ქართლის სოფლების და სხვა დასახლებულ ადგილებისა, რომლებიც დართული აქვს ვახუშტი ბატონიშვილის საქართველოს გეოგრაფიას¹⁾.

Приложение I.—Списки деревень и прочих населенных мест Квемо-Картли, которые приложены к Географии Грузии Царевича Вахушти¹⁾.

§ 20 სომხითის სოფლები ქრისტეანთა და თათრის ობა	Христианские деревни и татарские оба Сомхити
ალალაჯში ობა 20	В Алагачи—оба 20
ხოჯორნის ხეობა:	Ущелье Хожорниа:
1 ხოჯორნია	1 Хожорниа
2 მელიქაშენი	2 Меликшени
3 ტეფური	3 Тегури
4 წოფა	4 Цопа
5 ახტალა	5 Ахтала
7 ყაზან გუნბათი (ყაზანი 2) 2	7 Казан-гунбати 2
ქოქჯანის ხეობა:	Ущелье Чокчани:
1 ქოქჯანი	8 Чокчани
2 ბადეჟი	9 Баджи
3 ბორდაძორი	10 Бордадзори
4 ჩორთანა	11 Чортани
5 აცუტი	12 Ацуги
მთაში:	В Горах:
6 ბარნაკარი	13 Барнакари
7 უჩქილისა	14 Учкылиса
8 ჟანგირი	15 Жангири
არღუთაშვილი	Аргуташвили
10 სანაინს 2	17 В Санаине 2
12 ბაშბეუქიშვილი 2	19 Башбеукишвили 2

1) ხელნაწერში ნასოფლარების და ობების და ერთი სახელწოდების მეზობელ სოფლების უმეტეს ნაწილის რიცხვები აღნიშნულია ქართული ასოებით. ქართული ასოები არაბულ ციფრებით შევცვალეთ. სოფლების და დანარჩენ დასახლებულ ადგილების სახელები აღნიშნეთ ჩვენს მიერ მიღებულ ტრანსკრიპციით (§§ 60—65); ფრჩხილებში—წყაროში ნაჩვენებ ტრანსკრიპციით.

1) Грузинские буквы, обозначающие в рукописи в некоторых случаях цифры, заменены нами арабскими цифрами. Названия деревень и других населенных мест обозначены нами по принятой нами транскрипции (§§ 60—65); в скобках—значащиеся в рукописи.

შულავრის ხეობა:		Ущелье Шулавери:	
	ყულარები, ობა 6.		Куларебя, ობა 6
	მოლის ობა 1		Молис-ობა 1
1	ნაქალაქევი	20	Накалакеви
2	შულაველი	21	Шулаველი
3	შატიკას სოფელი	22	Шатикаს სოფელი
4	თეთრი სოფელი	23	Тетრი სოფელი
5	მახლარაჯი 2	25	Махгарაღჯი 2
7	ხუცის სოფელი	26	Хუცის სოფელი
9	ჯანხოში 2	28	Джанхоში 2
10	გორუმი (გორული)	29	Горумი
11	ჯანხოში	30	Джанхоში
12	დალარი	31	Да გარი
13	კარმიქარი	32	Карმიკარი
15	წერაქვი 2	34	Цераქვი 2
16	აღეგი	35	Агеგი
17	ველეთი	36	Велეთი
18	ბესტის სოფელი	37	Бესტის სოფელი
19	ჩაყლაპუნე	38	Чакლაპუნე
20	ციხის სოფელი	39	Цიხის სოფელი
21	ოფრეთი	40	Офრეთი
22	ჯილიზი	41	Дჯილიზი
23	ასანას სოფელი	42	Асанას სოფელი
24	ხანძორისი	43	Хანძორისი
25	კერატას სოფელი	44	Кერატას სოფელი
26	პარაფსი	45	Пარაფსი
27	ხორაკერტი (ხვარაკეტი)	46	Хორაკერტი
28	გოლის სოფელი	47	Гოლის სოფელი
1	წაქარი	48	Каკარი
2	კატავეთი	49	Кათავეთი
3	ნუგზარის სოფელი	50	Нუგზარის სოფელი
4	მამხუტი	51	Мამხუტი
5	დარბაზი	52	Дარბაზი
6	ყუდრო	53	Қუდრო
7	გორუმი (გორული)	54	Горუმი
8	კირაკოზას სოფელი	55	Кირაკოზას სოფელი
9	ვასაკას სოფელი	56	Вასაკას სოფელი
10	სამება	57	Сამება
11	ვასაკასი	58	Вასაკასი
12	ჩოჩხობანი	59	Чოჩხობანი
13	აკანათი (აკანათერი)	60	Аკანათი
1	ჭაპალა	61	ჭაპალა
2	ტალავერი	62	ტალავერი
3	გილაგდაკი	63	გილაგდაკი
4	ხვარას სოფელი	64	Хვარას სოფელი
5	ხანძორკუტი	65	Хანძორკუტი
6	ისაკას სოფელი	66	Иსაკას სოფელი
8	არქევანი 2	68	Арქევანი 2
1	ვანათი	69	Вანათი
2	ხატის სოფელი	70	Хატის სოფელი
4	სარკინეთი 2	72	Сარკინეთი 2
	მირასან-დურღაია, ობა 2		Мირასან-Дურღაია, ობა 2
ბოლნისის ხეობა:		Ущелье Болниси:	
2	წულრულაშენი 2	74	Цულრულაშენი 2
5	ბოლნისები 3	77	Бოლნისი 3
6	დარბაზი	78	Дარბაზი
8	სახუნდარი 2	80	Сахუნდარი 2
9	შორი	81	შორი
10	თალა	82	Тალა
11	ახოტი	83	Ахოტი

12	ბოჯაძორი
13	სამწვერისი
14	ბერდიკი
15	ლურჯი ვანქი
16	კირაკოზას სოფელი
17	შამირზას სოფელი (შერმაზანას სოფელი)
18	უნდუში
19	წყლამი
20	შაქარას სოფელი
21	შაინის სოფელი
22	მათიში
23	ხანძუტი
24	ხუჯაბი (უჯაბი)
26	ჯარმეჩი 2
27	საბას სოფელი (საბა)
28	ურუტი
29	თალის სოფელი
30	მაცნელას სოფელი
31	ჩიტალა (ჩიტალახი)
32	ფირფიჯანი
33	აკოფას სოფელი
35	სამსონია 2
36	აცუტი
37	ბორის სოფელი
3	დარბაზ-თალა (დარბაზი)
39	საბა
40	ურუტი
41	დეღცნუტი
42	ორთაშუა
43	დამბლუტი
44	წყლის ორმო
45	ჩორთანი
47	ნადვალეთი 4
48	ზუკოუტი

ტაშირი:

1	ბოცხორი
2	ყიზილ ზიარათი
3	აიდარბეგი
4	უცუტი
5	ყათირლუ
6	იფჩი
	ნასოფლარი 3
7	ყარაყალა
8	ქურთყალა (ყურთყალა)
9	ოაკიპარა
10	ალტაში
11	ველათი
12	მისხანა
	ნასოფლარი 3
13	ოთურბულახი
14	ყირხბულახი
15	ფათალას სოფელი
16	დოღბანდლუ
17	ქელუთი (ქელუ)
18	ბალუა
19	თელუ
21	ყამიში 2
22	ხანხადას სოფელი
23	ქუკა
24	იენგიჩახი (იენგიჩაბი)
25	სულეიმანას სოფელი

84	Бовадзори
85	Самцевриси
86	Бердики
87	Лурджи Ванки
88	Киракозас сопели
89	Шамирзас сопели
90	Ундуши
91	Цкلامي
92	Шакарас сопели
93	Шаинис сопели
94	Матиши
95	Хандзუти
96	Худжаби
98	Джармечи 2
99	Сабас сопели
100	Урути
101	Талис сопели
102	Мавнелас сопели
103	Читала
104	Пириджани
105	Акопас сопели
107	Самсониа 2
103	Ацути
109	Борис сопели
110	Дарбаз-тала
111	Саба
112	Урути
113	Дегинუти
114	Орта Шуа
115	Дамблუти
116	Цклис ормо
117	Чортани
119	Надвалети 2
120	Зукрути

Ташири:

121	Бопхори
122	Кизил Зиарати
123	Андарбегги
124	Уцути
125	Катирлу
126	Исчи
	Насонлари 3
127	Каракала
128	Курткала
129	Оскяпара
130	Атгашы
131	Велати
132	Мисхана
	Насонлари 3
133	Отурбулахи
134	Кирхбулахи
135	Паталас сопели
136	Долбандлу
137	Келути
138	Палуа
139	Телу
141	Камичи 2
142	Ханзадас сопели
143	Чука
144	Иенгицахи
145	Сулейманас сопели

26	წითელი ეკლესია
27	მოლა ყასუმის სოფელი (მოლა ყასუმი)
28	ჯანბალჩა (ხანბალჩა)
29	აზატქალაქი
30	წითელი ეკლესია
31	აკრავაშენი
32	აკოფ.ს სოფელი
34	დელიყულიჯანი 2
36	ქალის სოფელი 2
37	უჩქილისია
38	ალხიბეუქი
39	შავი საყდარი
40	სირჩაპეტი
42	ჩარდახლუ 2
43	შიშტეფა
44	მწყნეთი
45	მდივანბეგის სოფელი
46	აზბულახი
47	ფარჩულუ
48	თახილბითმაზი (თახიბათმანი)
49	ვალავერი (ვალავერზი)
50	ჯანბალჩა
51	გაჯენილი საყდარი
52	ყარაქილისია
53	ხუცის სოფელი
54	კარმიქარი
55	წარუკა
56	ყარაბულახი

ყაიყული:

1	ფინჯარკუტი
2	დინარიზას სოფელი (დინარზი)
3	მირის სოფელი
4	შანაზარას სოფელი
5	ხატის სოფელი
6	ფანოსას სოფელი
7	ხოსიას სოფელი
	ნასოფლარი 1
8	ალიხანას სოფელი
9	საკას სოფელი
11	ფარემუზას სოფელი 2
12	მელიქბეგის სოფელი
14	ორთლუ 2
15	ყახანჩი
16	კირაკოზას სოფელი
17	წყაროს სოფელი
18	დევაგოზი
19	რევაზას სოფელი
20	სოფელი
22	ოქსუზი 2
24	ყორყორი 2
26	გოლი 2
27	იელდოღი
28	თიქატაში
29	დერზი ოღლის სოფელი
30	სატანას სოფელი
31	ბეგ-ს
32	ქალის
33	მერაბ ალას
34	მოლა-აბდულას სოფელი
35	ტაშკორფი
36	აშულას სოფელი

146	Цители еклеся
147	Мола Касумис сопели
148	Джанбагча
149	Азаткалаки
150	Цители еклеся
151	Акравашени
152	Акопас сопелл
154	Дели Кулиджаин 2
156	Чалис сопели
157	Учкильсна
158	Агзибеуки
159	Шави сакдари
160	Сирчапети
1 2	Чардахлу 2
163	Шинтепа
164	Мцкнети
165	Мдиванбегис сопели
166	Азбулахи
167	Фарчухлу
168	Тахид Битмази
169	Валавери
170	Джанбагча
171	Гатехили сакдари
172	Кара килися
173	Хуцис сопели
174	Кармикарп
175	Царука
176	Карабулахи

Кайули:

177	Пенджаркути
178	Днаривас сопелл
179	Мирис сопели
180	Шаназарас сопелл
181	Хатис сопели
182	Паносас сопели
183	Хосьяс сопели
	Насонлари 1
184	Алиханас сопели
185	Сакас сопели
187	Паремузас сопели 2
188	Меликбегис сопелл
190	Ортлу 2
191	Казанчи
192	Киракозас сопели
193	Цкарос сопели
194	Девагози
195	Ревазас сопели
196	Сопели
198	Оксузи 2
200	Коркорп 2
202	Голи 2
203	Иелдоги
204	Тикматаши
205	Дерзи Оглис сопели
206	Сатанас сопели
207	Бегис сопели
208	Чалис сопели
209	Мерабагас сопели
210	Мола Абдулас сопели
211	Ташкорпи
212	Ашугас сопели

- 37 კირაკოზას სოფელი
38 ხურუტის სოფელი
39 ფალხუხლუ
ნასოფლარი 2

მაშავერის ხეობა:

- ნასიბლუ, ობა 1
აღბაბალუ, ობა 1
1 მუხრანა
2 მწყნეთი (წყნეთი)
3 სატრედო
4 ველკეთილი (ვერკეთილი)
5 ყორანთა
6 დისველი
7 აკაურთა
8 რატევანი
9 თაგამარა
10 ყიშლარი
11 საბერეთი
12 უშევანი
13 ღორისთავი

კაზრეთის ხეობა:

- 1 ისპიანი
2 კაზრეთი
3 მონასტერი
4 კვირაცხოველი
5 ბაბილაშენი *
6 ბუჩუკუნი

ქვეშის ხეობა:

- 1 ქვეში
2 ჯაშანიანი
3 ძველი ქვეში
4 მუსეფარიანი
5 ჯანავეზიანი (ჯანაზიანი)
6 ძეძვარიანი
7 თოფრაყალა
8 იწრია
9 ტანძია
10 გულგული
11 დარბაზი
12 სავანეთი
13 დამლო
14 ბაქრანი
15 ხახალა ჯვარი
16 წიფორი
17 სოფელი
18 გეტა
19 ქრეში

ბალიჭის ხეობა:

- 1 ბალიჭი
2 თავდიდიანი
3 ქაგარიანი (ქადავიანი)
4 უკანგორი
5 ვანი
6 შავგომი
7 კრკონი
8 ანდიკი
9 შუშელი
10 ალუმბრუ

- 213 კირაკოვას სოფელი
214 ხურუტის სოფელი
215 პაღჩუხლუ
ნასოფლარი 2

Ущелье Машавери:

- ნასიბლუ, ობა 1
აღბაბალუ, ობა 1
216 მუხრანა
217 მიკნეთი
218 სატრედო
219 ველკეთილი
220 კორანთა
221 დისველი
222 აკაურთა
223 რატევიანი
224 თაგამარა
225 კიშლარი
226 საბერეთი
227 უშევანი
228 გორისთავი

Ущелье Казрети:

- 229 ისპიანი
230 კაზრეთი
231 მონასტერი
232 კვირაცხოველი
233 ბაბილაშენი
234 ბუჩუკუნი

Ущелье Квешы

- 235 კვეში
236 ჯანანიანი
237 ძველი კვეში
238 მუსეფარიანი
239 ჯანავეზიანი
240 ძეძვარიანი
241 თოფრაყალა
242 იწრია
243 ტანძია
244 გულგული
245 დარბაზი
246 სავანეთი
247 დამლო
248 ბაგრანი
249 ხახალა დავარი
250 ციფორი
251 სოფელი
252 გეტა
253 ჩრეში

Ущелье Баличи:

- 254 ბალიჭი
255 ტადიანი
256 კაგარიანი (კადაგანი)
257 უკანგორი
258 ვანი
259 შავგომი
260 კრკონი
261 ანდიკი
262 შუშელი
263 აგუმბრუ

11	შამირანი
12	ბოლორკვანტი
13	შიბიშველი
14	კიპრუკი
15	ტანძია
16	ერგენტალა
17	დამბლუტი
18	მონასტერი
1	კიანეთი
2	ჯალდამი
3	ახალშენი
4	აბულმაგი
5	ვარდისუბანი
6	ვალდოვი
7	ტნუსი
9	ყალამშინი 2
10	ტამალია
11	მანაკერტი
12	ყაჯილუხი
13	ავანჯუკი
15	საკარისი 2
17	ორმოხანი 2
18	ალუმბრუ
19	სევაგელცი
21	ყადირყული 2
23	მიჯა 2
24	თეკანანი
25	თევრე
26	დილაშენი
27	ვალდოვი
28	დბანისი

ლუკუნში:

1	ქარატაკი
2	ბოსლები
3	ქვაბევეანი
4	ჯანდიდი
5	ტანძია
6	წითელი ეკლესია
7	სამაგარა
9	შინდლარა 2

ფინეზაურის ხეობა:

1	გორინჯუკი
2	ჩინჩხური
3	სიქიშხანი
4	ლაკლაკაშენი
5	ანგრევეანი
6	ვარძაგარა
7	მოლა მასხუდის სოფელი (მოლამსხმუტი)
9	თაგუთი 2
10	ფარანჯუკი
11	მუტავისი
12	სუგეჩანი
13	თარაკაშენი
14	შმბუნი (შუნბუნი)
15	გუგუთი
16	ლორაშენი
17	აცუტი
18	დარბაზი
19	კანდარიკი (ჯანდარიკი)
20	ხული

264	შამირანი
265	ბოლორკვანტი
266	შიბიშველი
267	კიპრუკი
268	ტანძია
269	ერგენტალა
270	დამბლუტი
271	მონასტერი
272	კიანეთი
273	ჯალდამი
274	ახალშენი
275	აბულმაგი
276	ვარდისუბანი
277	ვალდოვი
278	ტნუსი
280	ყალამშინი 2
281	ტამალია
282	მანაკერტი
283	ყაჯილუხი
284	ავანჯუკი
286	საკარისი 2
288	ორმოხანი 2
289	ალუმბრუ
290	სევაგელცი
292	ყადირყული 2
294	მიჯა 2
295	თეკანანი
296	თევრე
297	დილაშენი
298	ვალდოვი
299	დბანისი

В Лукуни:

300	Каратаки
301	Бослеби
302	Квабевани
303	Джандиди
304	Тандзия
305	Цятели еклесиа
306	Самагара
308	Шиндлара 2

Ущелье Пинезаури:

309	Горинджуки
310	Чинчхури
311	Сикшхანი
312	Лаклакашени
313	Ангревани
314	Вардзагара
315	Мола Масхуди сопели
317	Тагუти 2
318	Паранджуки
319	Мутависи
320	Сугечани
321	Таракашени
322	Шмбუნი
323	Гугუტი
342	Лорашени
325	Ацუти
326	Дарбазы
327	Чандарыки
328	Хули

- 21 აღუმბრუ
22 გელდიგილანი
23 სოფელი
25 ლამიში 2
26 წაქეგეღეცი (კოტრალაგელცი)

ლოქში:

- 1 ქედის ეკლესია
2 მისხანა
3 იალღუზი
4 უნღუში
5 ელიას სოფელი
6 ხანძორი
7 ქეთილაშენი (გძალაშენი)
8 მურუტი
9 ურუტი

ქციის ხეობა:

ნაჯბადინის ობა 1
სულთნის ობა 21
რუებზე, ობა 7
ალავარი, ობა 1.

- 1 ყისყალა
2 ეკლესია
3 ფარიზა
5 ნახიდური 2
6 თაემგრგვალა
7 ქცილა
8 ანდროია
9 კარა (კორა)
10 თხეინს ბა
11 წინანაური
12 წრაურთა (წრაუთი)
13 მუგუთი
14 თაფანი
15 ბალახაური
16 მირტაშენი
17 ირდას უბანი
18 იფნობი
19 სენები
20 ბერიქალი
21 დია
22 შოშიღეთი
23 ჯაბარყელა
24 საკიცე
25 ქცია
26 ლიპარიტის უბანი
27 ვარდის კალა

ქივქივას ხეობა:

- 1 სამშვილდე
2 კრწანისი
3 დაღეთი
4 უკანდაღეთი
5 ვანათი
6 გარისი
7 ორთაშუა
8 მძორეთი
9 აბელია
10 ეცო
11 ტყემლარა
ნადარბაზევი

- 329 Агумбру
330 Гелдвиглани
331 Сопели
333 Гамшии 2
334 Цакегегеци

В ЛОКИ:

- 335 Кедис еклезиа
336 Мясхана
337 Иалгузи
338 Унгуши
339 Елиас сопели
340 Хандзори
341 Кетилашени
342 Мурути
343 Урути

Ущелье Кциа:

- Наджбаднин оба 1
Султнис, оба 21
На капалах, оба 7
Алавари оба, 1
344 Кисказа
345 Еклесиа
346 Париза
348 Нахидური 2
349 Тавмგრგвала
350 Кциа
351 Анѳриа
352 Кара
353 Тхвинтბა
354 Цинанаური
355 Цраურტა
356 Мугუти
357 Тапани
358 Балахаური
359 Мирташени
360 Ирდას убანი
361 Ишнობი
362 Сенеби
363 Берикали
364 Дია
365 Шошилети
366 Джабаркела
267 Сакеце
368 Кциа
369 Липаритის убანი
370 Варდის чала

Ущелье Чивчива:

- 371 Самшвилде
372 Крцаниси
373 Дагети
374 Укан Дагети
375 Ванати
376 Гариси
377 Орташуа
378 Мдзорети
379 Абелиа
380 Ецо
381 Ткемлара
Надарбазеви

ირავას ხეობა:		Ущелье Ирага:	
1	ახალუბანი	382	Ахалубани
2	კრეფა	383	Крепа
3	კუშტის უბანი	384	Кушгис убани
4	ლიპი	385	Липи
5	ავახანი	386	Авазани
6	გვარეთი	387	Гვარეთი
9	კარაქა 3	390	Карака 3
10	ჯიგრაშენი	391	Джиграшени
11	წობა	392	Цоба
12	მენქალისი	393	Менкалესი
13	ავახანი	394	Авазани
14	ბურვილი	395	Бурვილი
15	ჯვარა	396	Джвара
16	დრიანეთი	397	Дрианეთი
17	ირავა	398	Ирага
18	ახალშენი	399	Ахалшени
19	მონასტერი	400	Монастерი
მთაში:		В горах:	
1	მონასტერი	401	Монастери
2	სამღერეთი (სალირაშენი)	402	Самгерეთი
3	გვიანა	403	Гвиანა
4	ლიპი	404	Липи
5	კამარეთი	405	Камარეთი
6	რაფაქეთი	406	Рафакეთი
7	ბოცეთი	407	Бოცეთი
8	ლიყურჭეთი	408	Ликурეთი
1	კიბრუჭი	409	Киручи
3	ფოცხვერიანი 2	411	Похвернани 2
4	აბანო	412	Абано
5	მთაწმინდა	413	Мташმიდა
1	ფიტარეთი	414	Питарეთი
2	ცხნარი	415	Цхნარი
1	ყურისხვევი	416	Курисხევი
2	ატამეთი	417	Атамეთი
3	ქუჯაეთი	418	Кудჯაეთი
4	კლდესა	419	Клдеса
5	ხორხები	420	Хорхеби
გომარეთი და ზურტაკეთი:		Гомარეთი и Зуртакети:	
1	ძველი გომარეთი	421	Дველი Гомარეთი
2	ნიაწარი	422	Няцარი
3	საკურისი	423	Сакурისი
4	ნაქალაქევი	424	Наалаქევი
5	რევაშენი	425	Решენი
6	სხალნარი	426	Схалნარი
7	ქვათეთრისი	427	Кватერთისი
8	დიდი გომარეთი	428	Лидი Гомარეთი
10	ურცევაი 2	430	Уршеვაი
11	ზაულისტანი	431	Заулистанი
12	თოფრაყალა	432	Топракала
13	ჩამძვრალა	433	Чамдვრალა
14	უსეინას სოფელი	434	Усеинаს სოფელი
15	წითელი საყდარი	435	Цითელი საყდარი
16	საფიქლე	436	Сафикле
17	გვარჯილა	437	Гварჯილა
20	შესაყარი 3	440	Шесаყარი 3
22	ვარდისუბანი 2	442	Варდისუბანი 2
23	ციხე-ქვაბი	443	Цихე-კვაბი
25	ეგრი 2	445	Егри 2

26	მაჩქათელა
27	საჭე
28	იფნარი
29	ნაპალატევი
30	წარბათ უბანი
31	ხახალა ჯვარი
32	ბოსტლარი
33	ბალჩალარი
34	ორმოშენი
35	ლიპი
36	შულავერი
37	კატავეთი
38	მუხრანა
39	სარკინეთი
40	სარეხველა
42	ყარაბულანი 2
43	ვალთევანას სოფელი
44	დემურას სოფელი
45	გვარჯილა
46	საფიქლე

თრიალეთი:

1	გვირგვინეთი
2	თალა
3	ქუჩათუბანი
5	კარუკუმართი 2
6	უზნარიანი
7	ხადვალეთი
8	კისია
10	ბაბია 2
12	აბანო 2
13	ჩრდილის უბანი
14	სარკინეთი
15	ახალქალაქი
16	მარიაში
17	კობტა
18	ეძანი
20	ტამალია 2
22	საბატე 2
23	ხუცეს სოფელი
24	გარყულუპი
26	ბეშქენაშენი 2
27	სამადლო
28	საბეჭდავი
30	კნოლე 2
33	ლიპი 3
34	ქედის სოფელი
35	გოგათ გვერდი
36	ახალშენი
37	კირკიტა
38	ლურჯი საყდარი
40	ბარეთი 2
41	შუა სოფელი
42	საბოზკურო
43	მეტრევანა
44	საბროწყლე
46	საქათმე 2
47	ჩამძვრალა
48	ნალიბი
49	ახოტა
50	მოხისი
51	ახალდაბა

446	Мачкатела
447	Саче
448	Ишвари
449	Напалатевн
450	Царбат убани
451	Хахаладжвари
452	Бостлари
453	Багчалари
454	Ормошени
455	Липи
456	Шулаверн
457	Катавети
458	Мухр-на
459	Саркинети
460	Сарехвела
462	Карибулахи 2
463	Вартеванас сопели
464	Демурас сопели
465	Гварджила
466	Сапикле

Триалети:

467	Гвирგვინეთი
468	Тала
469	Кучатубани
471	Карукумарти 2
472	Узариани
473	Надвалети
474	Кисиа
476	Бабиа 2
478	Абано 2
479	Чрдилис убани
480	Саркинети
481	Ахалкалаки
482	Мариами
483	Кохта
484	Едзани
486	Тамалиа 2
488	Сабате 2
489	Худис сопели
490	Гарклуни
492	Бешкешашени 2
493	Самадло
494	Сабечдави
496	Кволе 2
499	Липи 3
500	Кедис сопели
501	Гогат гверди
502	Ахалшени
503	Киркита
504	Лурჯი сакдари
506	Бარეთი 2
507	Шуа сопели
508	Сабозкурб
509	Метрევана
510	Саброцле
512	Сагатмо
513	Чамдзврала
514	Налиби
515	Ахота
516	Мохиси
517	Ахалдаба

52 ვარდის უბანი
 54 ტიტები 2
 55 ვრანი
 56 თურანი
 57 კუკია
 59 სამეხრეო 2
 60 ფარეხა
 61 გველფარეხა
 62 უწყლო
 63 არწივანი
 64 კობაჯი
 65 ცრიცი
 66 საბონაური
 67 ცხვარეთი
 69 რეხა 2
 70 თეზი
 71 საპიტიახჩო
 72 ბოჟანო
 73 ლოშო
 74 ავლადი
 75 მაჩვთა
 77 ხველრმა 2
 78 თეთრი წყარო
 80 ოლთისი 2
 82 ანდრაპი 2
 84 მერეკანა 2
 85 წალკა
 ფახავარი
 შაორი
 ნარიანი
 წითელი საყდარი

ალგეთის ხეობა ტფილისამდე:

ჩალაბლუ, ობა 1
 ამირხასლუ, ობა 1
 საყალტუთან, ობა 2
 ბაგრატიის ლილო, ობა 2.
 ლვინჭრობი, ობა 4
 სარვანი, ობა 1
 სოღანლული (ყურყუთა—1) ობა 1
 1 გულთაფა
 2 ბაშინჯალი
 3 ნახარას სოფელი
 4 თოფრა ყალა
 5 მირნეული
 6 ტანდარი
 7 ლვინჭრობი
 8 ყოშაგერმა (ხოშაგერმა)
 9 ლოლოვნა
 10 მარაბდა
 11 ქოთიში
 12 დურნუკი
 13 ჩხეკვი (ჩხიკვთა)
 14 წინწყარო
 15 გოლთეთი
 16 მაწუევანი
 17 საწუობლე
 18 სამება
 19 ჩხიკვთა
 20 ხობისი
 21 ბუჟულეთი
 ტბისი

518 ვარდის უბანი
 520 Читеби 2
 521 Ерани
 522 Турани
 523 Кукла
 525 Самехрეო 2
 526 Пареха
 527 Гвельфареха
 528 Уцკლო
 529 Арქივანი
 530 Кохаджи
 531 Прици
 532 Сапонаური
 533 Цхვარეги
 535 Реხა 2
 536 სეზი
 537 Сапитнахчо
 538 Божано
 539 Лошо
 540 Авლადი
 541 Маҷкта
 543 Хевგრმა
 544 Тетри ქარბ
 546 ოლთისი 2
 548 Авдრანი 2
 550 Мерекანა 2
 551 Палка
 Панавари
 Шәорн
 Наринан
 Цители сакдари

Ущелье Алгети до Тифлиса:

Чалаблუ, ობა 1
 Амирхаслу, ობა 1
 Сақалтутань, ობა 2
 Багратис Дило, ობა 2
 Гвинчრობი, ობა 4
 Сарვანი, ობა 1
 Соганлугი, ობა 1
 552 Гултана
 553 Башинджаги
 554 Назарас сонели
 555 Топракала
 556 Марнеული
 557 Чандარი
 558 Гвинчრობი
 559 Кошагерма
 560 Головна
 561 Марабда
 562 Котиши
 563 Дурнукки
 564 Чхекви
 565 Цинцკარო
 566 Голтеги
 567 Мацевანი
 568 Сацурбле
 569 Самеба
 570 Чхиквта
 571 Хописи
 572 Бужгулети
 573 Тბისი

23 ფარცხისი
24 წირანთა
25 ვაკე

ასურეთის ხევი:

1 მუხაიი
2 ბაგრანეთი
3 ახალშენი
4 ასურეთი
5 ბორბალა
კოდა
6 ვაშლოვანი
7 ერტისი
8 ტაგნაგეთი
9 ლოუბანი
10 სამაჩვეთი
11 ეშვის წყარო
12 კაბენის მონასტერი
13 ელფია
14 კიკეთი
15 დიდება
16 სალორისი
1 კოკორი
2 წავკისი
3 პაწისი
4 კრწანისი
5 შინდისი
6 ტაბახმელა
7 გუდელისი
8 კუხისი
12 თელეთი 4

ბოგვის ხევი:

1 ენაგეთი
2 არდას უბანი
3 ბოგვი
4 ციხია
5 წინეენახი

ზრბითის ხევი:

1 სალირაშენი
2 ზრბითი
3 აწუფისი
4 ლარლლუპი
5 წრისი
6 თაკვი
7 თშეთი
8 ამლივი
9 აბრაშეთი
11 ლარის თავი
12 ცოვრეთი (ცხორეთი)
13 გუდარეხი
1 ხეკორდი
2 მლაკვი
3 დვალთა
4 სათვანეთი
5 ბოლორანეთი
6 ლოლოვნა
7 მამის დაბა
8 თიჩხისი
9 მოქრისი

574 Парцхиси
575 Цирапта
576 Ваке

Ущелье Асурети:

577 Мухати
578 Багранети
579 Ахалшени
580 Асурети
581 Борбада
Кода
582 Вашловани
583 Ертиси
584 Тагнагети
585 Гаубანი
586 Самачвети
587 Ешвис цгаро
588 Кабение монастыри
589 Елфия
590 Кикети
591 Дидеба
592 Сагориси
593 Кожори
594 Цавкиси
595 Лациси
596 Крцаниси
597 Шиндиси
598 Табахмела
599 Гуделиси
600 Кумиси
604 Телети 4

Ущелье Богви:

605 Енагети
606 Ардас убани
607 Бовги
608 Пихиа
609 Цинвенахи

Ущелье Зрбити:

610 Сагирашени
611 Зрбити
612 Ацуписи
613 Гарглуპи
614 Цриси
615 Такви
616 Ошети
617 Амливნი
618 Абрамели
619 Гориставნი
620 Цовრети
621 Гударехნი
622 Хекорდი
623 Молави
624 Двалта
625 Сатванети
626 Богранети
627 Голова
628 Мамис даба
629 Пячхиси
630 Мокриси

10	აგვდანეთი (აგვანეთი)	631	Агвланети
11	ხორბუკი	632	Хорбуки
	ზის ხეობა:		Ущелье За:
1	პატივანი	633	Пативани
2	კობალა	634	Кобала
3	ახვრისი	635	Ахвრиси
4	საბუზარა	636	Сабузара
5	ახალწენი	637	Ахалшени
6	ზა	638	За
	ლაკვა:		Лаква:
1	მარიამი	639	Мариами
2	ფუტრევი	640	Футреви
3	ერწო	641	Ерцо
4	კველთხ	642	Квелта
5	ხოხეთი	643	Хохети
6	მოხისი	644	Мохиси
7	ბორცვის ჯვარი (ბოცისჯვარი)	645	Борцвис джვარი
1	მანგლისი და მის ხევი:	646	Манглиси и его ущелье:
3	ოძისი 2	648	Одзиси 2
4	ერდო (ედოთი)	649	Ердо
5	საქრისი	650	Сахриси
6	აზიკი	651	Азики
7	მუავეისი	652	Мжавისი
9	თხილოვნა 2	654	Тхилоვნა 2
10	ცხენი კალა	655	Цхеникала
11	არმანეთი	656	Арманети
12	მაწვნარა	657	Мошнарა
13	კოხმანაშენი	658	Кохманашени
14	შარაბეთი	659	Шараბეთი
16	საყავრე 2	661	Сакавре 2
17	უგუდეთი	662	Угудети
18	აზოთი	663	Ахоти
	ვერის ხევი:		Ущелье Вера:
1	აკურისი	664	Акуриси
2	ბეთენია	665	Бетения
4	ნანშირის გორა 2	667	Нахширце гора 2
5	წყლულეთი	668	Цхლულети
6	ღვევი	669	Гвеვი
7	წვერი	670	Цвери
8	ვანათი	671	Ванათი
9	ღრე	672	Дре
10	შავთა	673	Шавთა
1	დიდუბე	674	Дидубე
2	ჩულურეთი	675	Чулурети
3	ახალ სოფელი	676	Ахалсофели
8	ლილო 5	681	Лило 5
9	ნათლული	682	Натлугი
	ლომელაური		Гомелаური
	ლოკინხედ, ობა 1		На Лочине, оба 1
	ღემურჩ ასალნუ, ობა 120		Демурч асалу, оба 120

დამატება II. სია დაგვიწოდო სიგელ-გუჯრებისა, რომლებშიც
მოხსენებული არიან ქვემო-ქართლის სოფლები და სხვა
დასახლებული ადგილები.

§ 21. განმარტებანი

ამ სიის შესადგენად საჭირო შეიქნა შემდეგი შესწორებანი შეგვეტანა სიგელ-გუჯრების დათარიღებაში:

„საქ. სიძვ.“ ტ. I—57. სიგელი ეხება ღორისთავს და ჯალდამს, დათარიღებულია 1781 წ. თვით ე. თაყაიშვილს ეს თარიღი საეჭვოდ მიაჩნია, რადგან ქორონიკონი სხვა ხელით და სხვა მელნით ყოფილა დედანში ჩაწერილი. მყიდველი ვახტანგ მდივანბეგია. გამყიდველებია სხვათა შორის, შიოშ ბარათაშვილის შვილები: გუგუნა, გიორგი, ბარათა, დურმიშხან და ავთანდილ, რომლებიც, ავთანდილს გარდა, ყველანი იხსენიებიან მამასთან 1678/96 წლ. სიგელში (სიძვ. II 170, ავთანდილის მაგიერ აქ იხსენიება ბერი). რადგან შიოშ ბარათაშვილი ცოცხლად სჩანს 1689 წ. (სიძვ. I—322), ვახტანგ მდივანბეგი კი გარდაცვლილად სჩანს 1696 წ. (იხ. ქვემოთ. განმარტ. „სიძვ.“ II—164.), ამიტომ ეს სიგელი უნდა მივაკუთვნოთ 1689/96 წლ.

„საქ. სიძვ.“ № 106. სიგელი ეხება ამილღაბარ გოსტაშაბაშვილს და მისი ძმების გაყრას. დათარიღებულია 1711/14 წ. რადგან ამილღაბარი გამოეყო თავის ბიძებს 1713 წ. („სიძვ.“ I—303, 304), ამიტომ მისი და მისი ძმების გაყოფა უნდა მომხდარიყო არა უადრეს 1713/14 წლ.

„საქ. სიძვ.“ № 127. სიგელი ეხება პაპუნა გოსტაშაბაშვილისა და მისი შვილების მიერ მამულის გაცემას. დათარიღებულია 1636/1703 წლ. შვილებს შორის მოხსენებულია პაპუნას უფროსი ვაჟი გოსტაშაბი. გოსტაშაბი 1696 წ. (სიძვ. 1—364) უკვე ცოცხალი არ ყოფილა, რადგან ამ სიგელში მოხსენებულია პაპუნა, მისი დანარჩენი შვილები და გოსტაშაბის შვილი ამილღაბარი (იხ. საძიებელი). თვით გოსტაშაბი კი აღნიშნული არაა. ამიტომ საფიქრებელია, ეს სიგელი უნდა ეკუთვნოდეს 1636/96 წლ.

„საქ. სიძვ.“ I № 128. საფიცრის წიგნი ოთარ და პაატა გერმანოზის შვილებისა, მიცემული პაპუნა გოსტაშაბიშვილისადმი დათარიღებულია 1636—1703 წ. ოთარი, შვილი გერმანოზისა, 1693 წ. გარდაცვლილად სჩანს (იხ. ქვემოთ განმარტ. სიძვ. I № 330; გერმანოზის შვილების შტო № 2), პაატა გარდა-

ცვლად სჩანს 1688/1703 წ. (იქვე. № 3), გერმანოზი კი 1653 წ. (იხ. იგივე შტო № 1). ამიტომ ეს სიგელი 1653/1692 წწ. უნდა ეკუთვნოდეს.

„საქ. სიძვ.“ 1 № 129. სიგელი ეხება პაპუნა გასტაშაბაშვილის და ღურ-მიშხან ფალავანხოსროშვილის მამულების გაცვლას. დათარიღებულია 1636-1703 წ. ამ სიგელში მოხსენებულია 1676 წლ. სიგელი (სიძვ. I—48). ცხადია, ამ წლის ადრე სიგ. № 129 შედგენილი ვერ იქნებოდა. მეორეს მხრით, სიგელში იხსენიება, როგორც ცოცხალი, თაყა ფალავანხოსროშვილი, რომელიც 1684 წ. გარდაცვლილი ყოფილა, რადგან ამ წელს მამულს ყიდიან ნისი შვილები ბარათა, იოთამ და ზურაბი (სიძვ. II—113); ამიტომ ეს სიგელი 1676/84 წ. უნდა იყოს დაწერილი.

„საქ. სიძვ.“ 1 № 130. ამ სიგელით პატრონი ვახტანგი უბოძებს ყმებს ოთარ ბარათაშვილს (იხ. განმ. სიგ. 1—330, გერმანოზ. შტო № 2), მეჯინბეთხუცეს პაატას (იქვე № 3) და ბერს (იქვე. № 4). დათარიღებულია 1703-24 წლ. გერმანოზის შვილების ზემომოყვანილი შტოს დატების მიხედვით, პატრონი ვახტანგი უნდა იყოს არა ვახტანგ VI, როგორც ფიქრობს ე. თაყაიშვილი, არამედ ვახტანგ ბატონიშვილი, შემდეგ ვახტანგ მე-V, და მისი დათარიღება შეიძლება 1658-1676 წლებით, რადგან 1676 წ. ვახტანგი უკვე მეფედ იყო. ამ სიგელში კი იგი იხსენიება მხოლოდ პატრონად.

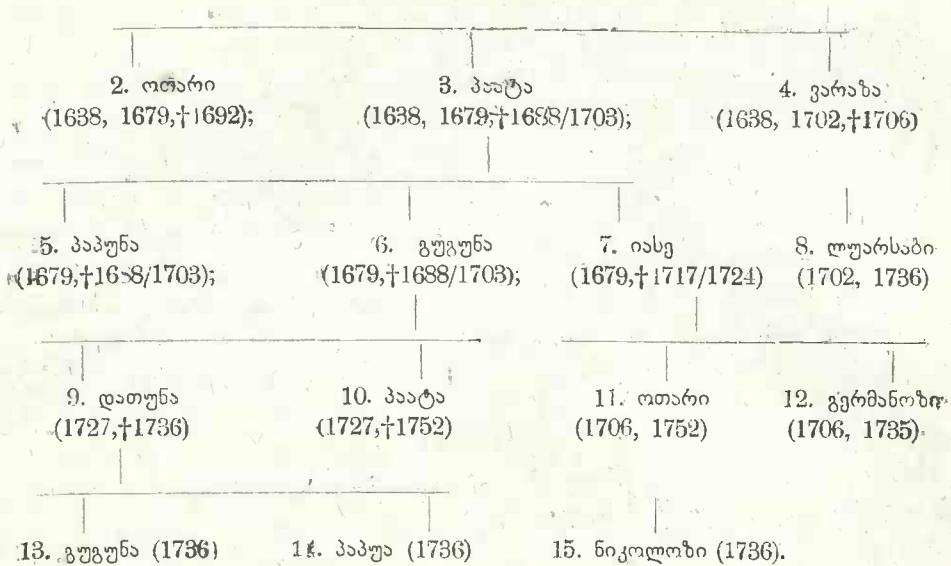
„საქ. სიძვ.“ I—307. სიგელი ეხება გუდარებს, ვერხენალას, ხოფის და ცოვრეთს. ხელმოწერილია მეფე ლუარსაბის მიერ. ქორონიკონი უზის სპს; ამისდა გვარად დათარიღებულია 1600 წლით. მეფე ლუარსაბი მეფობდა 1605-1616 წლ. (იხ. უორდ. ქრ. II ტ. გვ. 434-441). ამიტომ ქორონიკონი უნდა იყოს სჟს და თარიღი 1610 წელი.

„საქ. სიძვ. I № 330. სიგელი ეხება გერმანოზის შვილების მრავალ სოფლებს. ექ. თაყაიშვილის სიტყვით იგი შესდგება 38 ერთიმეორეზე მიკერებულ ნაჭრებისაგან, რომელთაგან 17 „ნამდვილი“ ყოფილა, დანარჩენი კი პირი. ყველა დათარიღებული ნაჭრები, მისის აზრით, ეკუთვნის 1756 წ., გარდა ერთისა, რომელიც ეკუთვნის 1712 წ.

დაბეჭდილ ტექსტში ყველა ამ ნაჭრებს ნუმერაცია აქვს გაკეთებული გამომცემლის მიერ და „ნამდვილად“ აღნიშნულია არა 17, არამედ მხოლოდ 16 ნაჭერი (5, 6, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 18, 19, 21, 23, 24, 25, 32, 33), ქორონიკონი უზის 5 და 9 ნაჭრებს „უმდ“—1756 და 37 ნაჭერს „უ“ 1712 წ.

ზოგიერთი ნაჭრების დათარიღება უფრო დაახლოვებით შეიძლება, თუ ჩვენ წინასწარ გამოვარკვევთ იმ გერმანოზიშვილების ნათესაურ ურთიერთობას, რომლებიც მოხსენებულნი არიან ამ ნაჭრებში. იქ იხსენიებიან: 10-ში—ვარაზა, ოთარი, პაპუა და გუგუნა, 24-ში—დათუნა და პაატა, 28-ში—გუგუნა და იასე; 37-ში—დათუნა, პაატა, და მათი ბიძა იასე; 31-ში—ოთარი, 5-ში—ნიკოლოზი და პაპუა, 9-ში—ნიკოლოზი, დანარჩენში—ოთარი და გერმანოზი.

ყველა ესენი ცნობილი არიან სხვადასხვა სიგელ-გუჯრებიდან, როგორც ეს შემდეგ (იხ. საძიებელი-ლექსაკონი) იქნება განმარტებული. მათი ნათესაური ურთიერთობა ჩვენ ასე გვაქვს წარმოდგენილი:

ამ შტოს მიხედვით ჩვენ შეგვიძლია დაახლოვებით გამოვიკვლიოთ როგორც ამ სიგელის (№ 330) ზოგიერთ ნაჭერის თარიღი, ისე გერმანოზი-შვილების ვინაობა, ვიხედაც ამ ნაჭერშია ლაპარაკი.

ნაჭ. 24. ეხება ენაგეთს, გაცემულია მეფე ერეკლე-ნაზარალიხანისაგან, რომელიც მეფობდა დროგამოშვებით 1688—1703 წლ. მებატონეებად დასახელებულია დათუნა და პაატა. ესენი არიან გუგუნას (შტო № 6) შვილები (შტო 9, 10). მაშასადამე, ეს ნაჭერი ეკუთვნის 1688/1703 წ. და გუგუნას გარდაცვალების თარიღად უნდა მივიღოთ იგივე წლები.

ნაჭ. 10. ნაჭერი ეხება ხოდაბუნების და სავენახე ადგილების გაყოფას მარაბდაში ვარაზა ბარათაშვილის (შტო 4) და მისი ძმისწულების პაპუნას (შტო 5) და გუგუნას (შტო 6) შორის. რადგან პაპუნას და გუგუნას მამა პაატა (შტო 3) ცოცხლად იხსენიება უკანასკნელად 1679 წ., გუგუნა კი გარდაცვლილად იხსენიება 1688/1703 წ. (იხ. ზემოთ ნაჭ. 24), ამიტომ ეს ნაჭერი უნდა ეკუთვნოდეს 1679—1688/1703 წლებს.

ნაჭ. 28. ამ ნაჭერით იესეს მიეცა საუმცროსოდ ტბისში გუგუნას აშენებული სასახლე კარმიდამოთი. ნაჭერი გაცემული უნდა იყოს გუგუნას გარდაცვალებიდან იესეს (შტო 7) გარდაცვალებამდე, ე. ი. 1688/1703—1717/24 წლ.

ნაჭ. 38. ამ ნაჭერით ოთარ ბარათაშვილი ყიდულობს ლიპარიტისშვილისაგან ერთ ყვას. მოწმედ დასახელებულია მანგლელი მთავარეპისკოპოზი ნიკოლოზი, რომელიც უნდა იყოს შვილი პაპუნა გოსტაშაბაშვილისა და რომელიც მანგლელად იხსენიება 1699—1702 წლ. სიგელებში (სიძვ. I—58, II—157) და მთავარეპისკოპოზად 1712 წ. (იქვე I—136). 1718 წ. მანგლელად უკვე იყო იოანე (იქვე II—250), ამიტომ ეს სიგელი გაცემული უნდა ყოფილიყო 1702—1718 წლ.

ნაჭ. №7. ამ ნაჭერით ძმისწულები დათუნა (შტო 9) და პაატა (იქვე 10) უთმობენ ბიძას იესე გერმანოზიშვილს (იქვე 7) საუფროსოს. ცოცხლად იხსენიება ვახტანგ მეფე. ამიტომ ეს ნაჭერი მართლაც უნდა ეკუთვნოდეს 1712 წ., როგორც ამას ამტკიცებს ქორონიკონი.

ნაჭ. № 9 და 9. სიგელები ეხება სოფლების დაუსახელებლად ყმებს, რომლებიც რგებია § 5-ით ნიკოლოზს და პაპუას და § -ით—ნიკოლოზს. გერმანოზიშვილების გვარში ნიკოლოზი გვხვდება მხოლოდ ერთად-ერთი ოთარისშვილი (შტო 15). პაპუა უნდა იყოს დათუნას შვილი (იქვე 14). ეს ნაჭრები შედგენილი უნდა იყოს არა 1756 წ., როგორც ამას ქორონიკონი უჩვენებს, არამედ 1756 წლ. შემდეგ, რადგან 1756 წ., როგორც დანარჩენი ნაჭრების განხილვიდან სჩანს, უნდა მომხდარიყო იესეს შვილების: ნიკოლოზის მამის ოთარისა და გერმანოზის გაყრა.

დანარჩენი ნაჭრები ეხება:

ჩხეკვს (ცხეკვს, ნაჭ. 1), აბელიას, ტბისს (2), ერგენტალას (ელგენტალას 29), აბელიას (4, 13), ვერხვნალას (6), ზასს (7), სხალნარს (12, 23), მარაბდას (14, 17), ენაგეთს (18), ცორკუთს (20) მცორეთს (21), კოხოტას (22), ბეთენიას (25), დაუსახელებელ სოფლებს (32, 33), ანდრიას (35), რომლის ყმები რგებია ოთარს. აკურისს, სხალნარს, რევაშენს (11), დაუსახელებელ სოფლებს (15, 31), ანდრიას (27), აკურისს, კოკატლისს, პირმიწეთს (30), რომლის ყმები რგებია გერმანოზს, მარაბდას (16), ზას (19), ენაგეთს (26), რომლის შესახებ არ არის ნათქვამი, ვის ერგოა

ოთარი, და გერმანოზი, რომლებზედაც ამ ნაჭრებშია ლაპარაკი, არიან იესეს შვილები (შტო 11 და 12), ისინი ცოცხლად სჩანან: ოთარი 1752 წ. და გერმანოზი—1735 წ. ამიტომ ადვილად შესაძლებელია, მათს შორის გაყრა მომხდარიყო 1756 წ., როგორც ამას ფიქრობს ე. თაყაიშვილი.

„საქ. სიძვ.“ II—74. სიგელი ეხება ზურაბ თუმანიშვილის მიერ სულხანიშვილების მამულის ყიდვას წ. დორეთში. იხსენიება ქვ.-ქართლის სოფელი ვეძისი, დათარიღებულია 1683წ., რაც უბრალო შეცდომაა, რადგან ქორონიკონი უჩვენებს ტნია, ე. ი. 1673 წ. მართლაც, ამ ნასყიდობის დამტკიცება მოხდა 1681 წ. (იქვე III—583), ასე რომ ყიდვა არ შეიძებოდა მომხდარიყო 1683 წ. ამიტომ ეს სიგელი უნდა მიეკუთვნოს 1673 წ.

„საქ. სიძვ.“ II—154. თამაზ სარდლის მეორე საფიცრის წიგნი, მიცემული ვახტანგ მდივანბეგისადმი (იხ. განმარტ. II-164, 170), დათარიღებულია 1676/86 წ. ცოცხლად იხსენიება მისი უფროსი ძმა პაპუნაბეგი (იხ. § 15). პირველი საფიცრის წიგნი (იხ. ქვემოთ განმარტ. II—173), რომელიც მოხსენებულია ამ საფიცრის წიგნში, როგორც დავინახავთ, დაწერილია 1684/85 წ., ამიტომ ეს მეორე წიგნი გაცემული უნდა იყოს 1885-96 წლებში.

„საქ. სიძვ. II—159.“ სიგელი ეხება მარაბდას, ტბისს, ვერხვნალას, ფიტარეთს, რევაშენს, სხალნარს, აკურისს, ანდრიას, ვაჟთახევს და ქაცაბანს, რომლებზედაც დაობდენ ვარაზა გერმანოზიშვილი და მისი ძმისწულები პაატას შვილები პაპუა და გუგუნა. დათარიღებულია 1695-1703 წ., უნდა იყოს 1692-

1700, რადგან მთავარ მოსამართლედ დასახელებულია თამაზ სარდალი, რომელიც 1700 წ. გაწვეული იყო სპარსეთში, სადაც ის მოკლულ იქნა 1701 წ. (სეხნია ჩხეიძის ისტ. ვვ. 19).

„საქ. სიძვ.“ II—164. სიგელი ეხება სოფ. თაფანს. დათარიღებულია 1704 წლ. ქორონიკონი ტუბ. მყიდველად აღნიშნულია მდივანბეგი ორბელი, ე. ი. ვახტანგ ყაფლანიშვილი მდივანბეგი და მისი შვილები სულხანი, ერასტი, ვახუშტი და ყაფლანი. ეს ქორონიკონი შეცდომა უნდა იყოს. ვახტანგი მდივანბეგი უფრო ადრინდელ ისეთ სიგელებში არ იხსენიება, სადაც უთუოდ უნდა ყოფილიყო ნაჩვენები, თუ კი იგი მაშინ ცოცხალი იქნებოდა. ამგვარი სიგელებია: 1) ლუარსაბ ყაფლანიშვილის დაქორწინება 1696/1701 წელს (სიძვ. II—386 იხ. განმარტ. ქვემოთ), სადაც ჩამოთვლილია ვახტანგის მამის ყაფლანის ყველა შვილები და შვილისშვილები, სხვათა შორის თამაზ სარდალი, რომელიც 1700 წ. გაწვეული იყო სპარსეთში და იქ იქნა მოკლული 1701 წ. (იხ. განმ. სიგ. II—159); 2) მისი შვილების სულხანის და დანარჩენების ნასყიდობა 1696 წ. (საქ. სიძვ., II—138); 3) მისი შვილების ერასტის და დანარჩენების ნასყიდობა 1702 წ. (იქვე II—156); 4) ამილახვარების საფიცრის წიგნი მიცემული ორბელისშვილებისადმი, სხვათა შორის, ვახტანგ მდივანბეგის შვილების სულხანის და დანარჩენებისადმი, დათარიღებული ე. თაყაიშვილის მიერ 1685/95 წლ. (იქვე II—145); 5) ვახტანგ მდივანბეგის ძმის ასლანბეგის საფიცრის წიგნი, მიცემული ძმისწულებისადმი (ვახტანგ მდივანბეგის შვილებისადმი) 1696 წ. (იქვე II—139); 6) 1703 წლ. სიგ. (იქვე I—254), სადაც მდივანბეგად მოხსენებულია უკვე ვახტანგის შვილი ერასტი; 7) მდივანბეგობის რიგი, მიცემული ვახტანგის შვილის ერასტისადმი (დასტურლამალი თავი რ) 1704 წ.

რადგან მამის სიცოცხლეში შვილები ჩვეულებრივ მარტო თავის სახელზე, მამის დაუსახელებლად, მაშულს არც ყიდულობდნენ და არც ყიდდნენ, უნდა ვიფიქროთ, რომ ვახტანგ მდივანბეგი 1696 წ. უკვე ცოცხალი არ იქნებოდა, ამიტომ ქორონიკონი უნდა იყოს არა. ტუბ, არამედ ტუბ ე. ი. 1694 წ.

„საქ. სიძვ.“ II—170. სიგელი ეხება ჯალდამის ანუ „ძველთაგან“ ღორის თავის ორი ყმის გაყიდვას; დათარიღებულია 1706 წ. მყიდველი—ვახტანგ მდივანბეგი (იხ. ზემოთ), გამყიდველი — შიოშ, თამაზ ბარათაშვილის შვილი და მისი ძმები. შიოშის მამა თამაზ და მისი შვილი სიაოშ (შიოშ) იხსენიება 1643 წ. სიგ. (სიძვ. II—48). თამაზ გარდაცვლილად სჩანს 1678 (I—49), როცა მისი შვილი შიოში ყიდის თავის წილს ღორისთავს და ჯალდამში, ამიტომ ეს სიგელი უნდა ეკუთვნოდეს 1678/1696 წწ.

„საქ. სიძვ.“ II—173. თამაზ სარდლის ყაფლანიშვილის საფიცრის წიგნი მიცემული ვახტანგ მდივანბეგისადმი. დაწერილია ლევან ბატონიშვილის მიერ, დათარიღებულია 1675/85 წ. ეს საფიცრის წიგნი, ეტყობა, გამოწვეული იყო იმით, რომ 1684 წ. (II—73) თამაზის და ვახტანგის უფროსმა უშვილო ძმამ პაპუნაბეგმა იშვილა ვახტანგის შვილი ერასტი. ამან გამოიწვია დანარჩენ ძმებს შორის უკმაყოფილება, რადგან ამ აქტით საუფროსო გადადიოდა ერასტიზე. ამიტომ ეს სიგელი უნდა ეკუთვნოდეს 1684/85 წ.

„საქ. სიძვ.“ II—211. სიგელი ეხება შუა-ბოლნისს, ქვემო ბოლნისს და ბოლნისს. დათარიღებულია 1620 წ. თანახმად ქორონიკონის ტს-ისა. მყიდველად იხსენიება გიორგი ყაფლანიშვილის შვილები პაპუა, გორჯასპი და ზურაბი. მათი მამა გიორგი ცოცხალია 1675 წ. (იქვე II—215); 1698 წ. (იქვე II—92) მისი შვილების ნასყიდობაში იგი უკვე არ იხსენიება. პაპუა გარდაცვლილად სჩანს 1712 წ. (იხ. ზემოთ § 15). ამიტომ ეს სიგელი უნდა ეკუთვნოდეს 1675—1712 წლ.

„საქ. სიძ.“ II—294. იესე მეფის წერილი „ლუარსაბ სარდალსა მდივანბეგ ერასტისადმი“ მათი სახლისკაცის დანაშაულის შესახებ. დათარიღებულია 1724—28 წლით. ამ სიგელს მიწერილი ჰქონია: „ესე მეფე იასეს ებოძა სარდალთან მდივანბეგთან“. თუ ეს უხერხული მინაწერი კომენტატორის შეცდომა არ არის, წერილი უნდა ეკუთვნოდეს იესეს პირველი მეფობის დროს, ე. ი. 1714—1716 წლ. (სიძვ. I—106, თარიღი ექვ. თაყაიშვილისა), რადგან ლუარსაბ სარდალი უკანასკნელად სჩანს 1718 წ. (სიძვ. III—177): 1721 წ. საბარათაშვილოს სარდალად კი უკვე ვახუშტი ბატონიშვილია (1721 წ. აღწ.).

„საქ. სიძვ.“ II—336. სიგელი ეხება შუა-ბოლნისს და ქვემო-ბოლნისს. დათარიღებულია 1635 წ. ეს უბრალო შეცდომაა, რადგან ქორონიკონი უჩვენებს უკვ, ე. ი. 1735 წ. მართლაც შიგ მოხსენებული პირები ყველა მე-XVIII საუკუნის ოციან და ოცდაათიან წლების მომქმედი პირნი არიან: დემეტრე ზურაბისშვილი ყაფლანიშვილი 1738 წ. („სიძვ.“ II—352), მისი შვილები ყაფლანი და ზაალი—1746 წ. (იქვე I—390), მდივანი ავთანდილი 1738 წ. (იქვე II—351), თუმანიშვილი სულხანი 1736 წ. (იქვე II—344), ღრეული კაცია (1701/11 წლ. აღწ.), ტფილელი ეფთვიმე 1733/36 წ. (იქვე I—384, II—342), სულეიმანიშვილი ომანი (1721 წლ. აღწ.).

„საქ. სიძვ.“ II—386. მზითვის წიგნი ანა ქსნის ერისთვის ქალის, რომელიც მიუთხოვებიათ ლუარსაბ ყაფლანიშვილისათვის. დათარიღებულია 1692—1703; უნდა იყოს 1696/1701, რადგან, როგორც დავინახეთ (იხ. განმარტ. სიძვ. II № 164), ერის მხრით შიგ არ არის მოხსენებული ვახტანგ მდივანბეგი, რომელიც 1696 წლიდან ცოცხლად არა სჩანს და მეორეს მხრით შიგ მოხსენებულია თამაზ სარდალი, რომელიც მოკლულ იქნა სპარსეთში 1701 წ. (იხ. ზემოთ განმ. სიძვ. II—159).

„ისტ. საბ.“ IV წ., გვ. 53. ამ გუჯარით ბატონიშვილები გიორგი და ლევანი სწირავენ მცხეთის ეკლესიას სოფ. წაეკისს. დათარიღებულია თანახმად ქორონიკონისა (ტნიე) 1677 წ. გიორგი ბატონიშვილი, ძე ვახტანგ V სა, უკვე 1676-დან მეფედ იყო, ამიტომ ეს სიგელი გაცემული უნდა ყოფილიყო—1676 წლამდე.

ქრონიკები ტ. II გვ. 442/444. ორი სიგელი შეიცავს ყაფლანიშვილების შთამომავლობის საჩივარს თავის ძმა ასლან ყაფლანიშვილზე მამულის შემოსავლის შესახებ. მომჩივნები ადარებენ მათი უფროსი გარდაცვლილი ძმის პაპუნას ბატონობას ასლანის ბატონობასთან და აცხადებენ, რომ ასლანი თავის ბატონობაში მამულის შემოსავალს ისე არ ანაწილებს, როგორც წესია და როგორც პაპუნა ანაწილებდაო. ქორონიკონი უზის ტზ-ტს და დათარიღებულია 1619 და 1620 წლ. როგორც ზევით გამოვარკვეით (იხ. § 15), პაპუნა, უფროსი

შვილი ყაფლანისა, ცოცხლად არა სჩანს 1696-1701 წ. მაშასადამე, მანამდე ამგვარი საჩივრები აღძრული ვერ იქნებოდნენ. საფიქრებელია, რომ ქორონიკონი 63 და 63-ს მაგიერ უნდა ყოფილიყო 633 და 633, მაშინ ამ სიგელების თარიღი იქნება 1699 და 1700 წელი.

ქართლ-კახეთის მონასტრების საბუთები, გამოცემა თ. ჟორდანიასი, გვ. 227. გუჯარი ეხება საეკლესიო სოფლის მეთრევანის დაბეგვრას მანგლელი მთავარეპისკოპოსის ევდომოსის მიერ. დათარიღებულია 1670 წ. აღნიშნულია, რომ სოფ. მეთრევანი შეუწირავს მცხეთისათვის გიორგი მეფეს, შანავაზის ძეს.

მეფე გიორგი მეფობდა 1676 წლიდან. ამიტომ მეთრევანის დაბეგვრაც მოხდებოდა, რასაკვირველია, ამ წლის შემდეგ. მართლაც ისტ. საბუთებში (წ. V, გვ. 54) დაბეჭდილია გუჯარი 1678 წლისა სადაც, სჩანს, რომ მეთრევანი შეუწირავს გიორგი მეფეს მცხეთისათვის 1678 წ.; შემდეგ, გიორგის მეფობაზე ჟორდანიას მიერ დაბეჭდილ გუჯარში ლაპარაკია, როგორც წარსულზე („ოდეს განაგებდა სამეფოს და ტახტსა მამისა თვისისასა ძე დიდი მეფის შანავაზისა ღვთის მოყვარე, სახელოვანი და სახელდიდი მეფე გიორგი, ჟამსა მას თვისსა შემოსწირა“ და სხვა). ამიტომ საფიქრებელია, რომ დაბეგვრა მოხდა და გუჯარი, მოთავსებული ჟორდანიას კრებულში, დაიწერა არა უადრეს 1688 წლ., როცა ქართლში გიორგის შემდეგ პირველად გამეფდა ერეკლე ნაზარალიხანი.

Прил. II—Список напечатанных сигели и гуджари, в которых упоминаются деревни и остальные населенные места Квемо-Картли.

§ 21. В грузинском тексте произведены исправления в датировании некоторых сигели и гуджари на основании сопоставления с другим документами. В русском тексте эта часть работы опущена. Окончательные же выводы помещены в списке „Сигели и Гуджари“ (§ 22).

§ 22. სიგელ-გუჯრების სია: *)
Список Сигели-Гуджари: *)

სიგელ-გუჯრები და მათში აღნიშნული სოფლები და დასახლებული ადგილები	გამოცემაში ნაჩვენ. №№ в изд.	სიგ-გუჯრების თარიღი Даты сигели и гудж.	Сигели и гуджари и упоминаемые в них деревни и населенные места
„საქ. სიძვ.“ გამოცემა თაყაიშვილისა ტ. I.			„Древности Грузии“, изд. Такайшвили т. I.
ნაქურდევი, ურთხნალი, წლები-დიდი	36	1441	Накурдеви, Уртхнали, Цлени-Дидი
მოლავე	37	1583	Молави
ტბისი	41	1659	Тბისი
კოხნარი	43	1662	Кохнари
ენაგეთი, პაპის-გორა, ტბისი	44	1671	Енагети, Папис-Гора, Тბისი
ენაგეთი, ტბისი	47	1673	Енагети, Тბისი
ანდრია, ტბისი, ფორქალისი	48	1676	Андриа, Тбис, Форкалис
ლორისთავი, ჯალდამი	49	1678	Горис-Тави, Джалдами
თხვინთა (თახვინთვისი), ენაგეთი, პაპის-გორა, ტბისი	50	1671	Тхвинтба, Енагети, Папис-Гора, Тбис
ზემო წერაქვი	54	1689	Земо-Церакви
ლორისთავი, ჯალდამი (1681)	57	1689-96	Горис-Тави, Джалдами
ჩხიკვა	58	1699	Чхиква
გრძელი (გარძელი)	59	1690	Грдзели
ლორისთავი, ჯალდამი	60	1704	Горис-Тави, Джалдами
ენაგეთი	62	1710	Енагети
ირაგა	67	1717	Ирага
მარამი, ჩრდილის უბანი	68	1719	Марам, Чрдилис-Убანი
ვანკი, ზეულისტანი	69	1723	Ванки, Зеулистანი
ასურეთი, ვანკი, ზეულისტანი	70	1723	Асурети, Ванки, Зеулистანი
ახალშენი, ბითენია, ბუჯღულეთი, ეცო (ეწო), ნიაწარი, საყვცე, ქვათეთრი, ცხნარი, ცხვისი, კანდარი	71	1720	Ахалшени, Битенна, Бужгулети, Ецо, Ниацари, Сакеце, Кватетри, Цхнари, Цхვისი, Чандари
დბალი	72	1724	Дбали
ნაქურდევი	73	1724	Накурдеви
ჩხიკვა, ხობი	74	1725	Чхиква, Хоби
მოლაშე (მლშე), ჩხიკვა	75	1728	Млаше, Чхиква
ტბისი	77	1731	Тбис

*) შენიშვნა: ფრჩხილებში აღნიშნულია სიგელ-გუჯრებში ნაჩვენები თარიღი და სოფლების სახელწოდებანი; ფრჩხილებს გარეთ—ჩვენს მიერ შესწორებული (იხ. §§ 21, 60—65).

სია დანარჩენ სიგელ-გუჯრებისა, რომლებიც ამ შრომაში იხსენიება, მოყვანილი იქნება მეოთხე ნაწილში (იხ. საძიებელი-ლექსიკონი).

*) Примечание: В грузинском тексте в скобках помещены даты и названия деревень, указанные в сигели-гуджари; и вне скобок — нами принятые (см. §§ 21, 60—65).

Список остальных сигели-гуджари, упомянутых в настоящей работе, будет помещен в IV части (см. указатель-словарь).

სიგელ-გუჯრები და მათში აღნიშნული სოფლები და სახლებელი ადგილები	გამოცემის №№ და წ.წ.	სიგელ-გუჯრების თარიღი და სიგელი	Сигели-гуджари и упоминаемые в них деревни и населённые места
აბელია	78	1732	Абелина
ჩხიკეთა (ჩხიკეთა, ჩახეკეთა)	79	1733	Чхиквта
ვლფია (ელაფია)	80	1733	Елфия
თაკვი (თაკვი)	81	1716-18	Такви
აბრამეთი	83	1736	Абрамети
ბუჯღულეთი, ლოუბანი	84	1736	Бужгулети, Гоубани
აკურისი	87	1743	Акуриси
თაკვი (თაკვი)	88	1745	Такви
დიდება, ლოლოვნა	90	1749	Дидеба, Головна
ენაგეთი	92	1756	Енагети
ენაგეთი	93	1762	Енагети
ლიპი, ნაპალატევი, ორმე	94	1774	Липи, Напалатеви, Орме
ახალბე, სოლოდაანთ-ზემო	96	1778	Ахлати, Сологаант-Земо
ენაგეთი	100	1783	Енагети
მარაბდა	101	1784	Марабда
აკურისი	102	1736	Акуриси
გუნანეთი, ერდო, ქოთიში, ლოლოვნა, წერაქვი, წინანაური (1711-1714)	106	1713-14	Гунанети, Ердо, Котиши, Головна, Церакви, Цинанаური
ენაგეთი	109	1749	Енагети
საღორისი, ლოუბანი	110	1622	Сагориси, Гоубани
აგუდანეთი	111	1626	Агуданети
ახალშენი, დვალთა, თაკვი	114	1629	Ахалшени, Двалта, Такви
აკურისი	117	1654	Акуриси
ტბისი	120	1665	Тбиси
ახალკალაქი, ვანქი, პატარა ტამალია	121	1676	Ахалкалаки, Ванки, Патара-Тамалиა
ტბისი	126	1692	Тбиси
ანდრია, გრძელი, ზემო-ნასკირალა, ტბისი (1636-1703)	129	1676/84	Андриа, Грдელი, Земо-Наскирალა, Тбиси
ჭანდარი	130	1675 92	Чандари
აკურისი, ენაგეთი	131	1701	Акуриси, Енагети
ვაკე, თაკვი	132	1703	Ваке, Такви
ანდრია, დურნუკი	133	1705	Андриа, Дурнуки
მარნეული, ლოლოვნა	134	1706	Марнеული, Головна
ენაგეთი	135	1712	Енагети
ლოლოვნა	136	1712	Головна
აგვდანეთი	137	1713	Агвданети
შულავერი	139	1724	Шулавери
ბოგვი	140	1729	Богви
აგვდანეთი, ვაკე, პატივანი (პატივანი)	141	1732	Агвданети, Ваке, Пативანი
ტბისი	142	1732	Тбиси
თაკვი	144	1736	Такви
შოლავეი	146	1743	Молави
ვაკე, ვანქი	149	1749	Ваке, Ванки
ანდრია	150	1750	Андриа
ენაგეთი	151	1750	Енагети
ლოლოვნა	155	1779	Головна
ლოლოვნა	156	1779	Головна
ქემო-ლოლოვნა	157	1780	Кемо-Головна
დვალთა (დვალთა)	158	1780	Двалта
ქოთიში	160	1782	Котиши
წერაქვი	162	1782	Цераკვი
ზემო-წერაქვი	163	1783	Земо-Цераკვი

სიგელ-გუჯრები და მათში აღნიშნული სოფლები და სახლებული ადგილები	გ.მაცნის ნაწილში №№ ვ. იღვ.	სიგ.-გუჯრების თარიღი და თარიღი	სიგელ-გუჯარი и упоминаемые в них деревни и населенные места.
ზემო-წერაქვი	164	1783	Земо-Церакви
ქოთიში, ლოლოვნა	165	1784	Котиши, Головна
ქოთიშა, ლოლოვნა	169	1788	Котиши, Головна
წერაქვი	171	1790	Церакви
წერაქვი	172	1791	Церакви
წერაქვი	184	1800	Церакви
ქოთიში	187	1801	Котиши
ეგრისი	245	1687	Егриси
დიდი გომარეთი, პატარა გომარეთი, ეგრისი, დიდი ეგრისი, რევაშენი, ციხე-ქვაბი	246	1763	Гомарети Диди, Патара Гомарети, Егриси, Диди Егриси, Ревашени, Цихе-Кваби
აკურისი, გომარეთი, ეგრისი, პატარა ეგრისი, ვარდისუბანი, ზეულისანი, თოფრაცალა, ნაქალაქევი, ნიწარი, რევაშენი, სხალნარი, ურცევანი, ფიტარეთი, ქცია	247	1727	Акуриси, Гомарети, Егриси, Патара Егриси, Вардсубანი, Зеулстани, Тофракала, Накалакеви, Инадари, Ревашени, Схалнари, Урцевани, Питарети, Кция
ბოგვი, დარუბანდი, ეგრისი, დიდი ეგრისი, ელფია, თბილნარა, ირაგა, რევაშენი, ქვეშის ციხე, ციხე-ქვაბი, წინვენახი, ჯიგრაშენი	248	1792	Богви, Дарубанди, Егриси, Диди Егриси, Елиа, Тхилнара, Ирага, Ревашени, Квешис-Цихе, Цихе-Кваби, Цивенахи, Джиграшени
დიდი ეგრისი	249	1801	Диди Егриси
ზემო ბოლნისი, ქვემო ბოლნისი, შუა ბოლნისი, სამწვერისი	250	1670	Земо-Болниси, Квемо - Болниси, Шუа-Болниси, Самцვერиси
ქვემო ბოლნისი, სამწვერისი, თალბ (თელა)	254	1703	Квемо-Болниси, Самцვერиси, Тада
სამწვერისი, ფირფიჯანი, ჰიმშური (ჯიმშური), ზემო ბოლნისი	256	1716	Самцვერиси, Фирфиджани, Чимшура, Земо-Болниси
სამწვერისი, ქვემო სახუნდარი ბოლნისი	257	1716	Самцვერиси, Квемо-Сახუნდარი
ბოლნისი	258	1726	Болниси
ბოლნისი	259	1749	Болниси
შინდლარა	292	1709	Шиндлара
აბელია	293	1714	Абелиа
ახალქალაქი, ტამალია	297	1717-24	Ахалкалаки, Тамалиა
ახალქალაქი, ტამალია	298	1717-24	Ахалкалаки, Тамалиა
გუდარეხი, ვარხენალა	299	1717-14	Гударехи, Вархвенала
ნადალეთი	302	XVIII в.	Надвалети
ავგდან თი, აზიკი (აზიკვი), აკურისი, ამლივი, ანდრია, ახალშენი, ბეთენია (ბეთანია), ბირრვისი, გუნანეთი, დვალთა, დიდება, ელფია, ენაგეთი, ერდო (ერდოთი), ერტისი, ერწო, ვაკე, ვანქი, ვარხუნა, თაკვი, თაფანი, თხვინთბა (თხვინთბისი), კვესეთი, მარიაში, მოლაკი, მძოვრეთი, ტბისი, ფორქალისი, ფიტრევი, ქოთიში, ლოლოვნა, ცხნარი, წერაქვი, წინანაურა, ჰანდარი, ხორბუკი	303	1713	Авгданети, Азики, Акуриси, Амливии, Андрия, Ахалшени, Бетениа, Биртвиси, Гуанети, Двалта, Дидеба, Елиа, Енагети, Ердо, Ертиси, Ердо, Ваке, Ванги, Вархуна, Такви, Талани, Тхвинтба, Квесети, Мариами, Молави, Мдзვრети, Тбиси, Цоркаლისи, Путреви, Котиши, Головна, Цхвари, Церакви, Цинанаური, Чандარი, Хорбуки.
აკურისი, ახალშენი, ბაბია, დიდი ბაბია, ბეთენია, გვირგვინეთი, გუდარეხი, დვალთა და დვა-	305-6	1543	Акуриси, Ахалшени, Бабаи, Диди-Бабаи, Бетениа, Гвиргвинети, Гударехи, Двалта,

სიგელ-გუჯრები და მათში აღნიშნული სოფლები და სახლებელი ადგილები	გამოცემის ნაკვ. №№ ვ. ივ. წ.	სიგ.-გუჯრების თარიღი და მისი დასტურების თარიღი	Сятели-гуджари и упоминаемые в них деревни и населенные места
ლოთი), ჭიტანთ დმანისი, ენაგეთი, ერთისი, ვანჭი, ზა, თაღანი, თაფანი, კვანტასლისი, კვესეთი, კვირიკეთი, კლდესი, კოია, კობტა, მარაბდა, პატარა მარიამი, მოდიმნახე, მძოვრეთი, ნაქალაქევი, ქვემო-საბუზარი, რევაზენი, სამადანთ-კარაქა, სარკინეთი, სხალნარი, ტბისი, ფაზანთ კარაქა, ქალიგენი, ქაცაბანი, ქუჩათ მონასტერი, ქუჯაეთი, ღორისთავი (ღორიეთი), ყურისხევი, ჩხიკვა (ჩხეკეთა), ცოვრეთი, ცხერისი, ჭაობი, ზორინები			<p>Читаант Дмапси, Енагети, Ертиси, Ванки, За, Тага, Тапани, Квантасгиси, Квесети, Квирикети, Клденси, Коиа, Кохта, Марабда, Патара Мариами, Модимнахе, Мдзоврети, Накалакени, Квемо-Сабузари, Ревашени, Самадаант-Карака, Саркინети, Схалнари, Тбиси, Пазаант-Карака, Калигени, Кацабани, Кучат-Монастери, Куджаети, Гористави, Курнхевни, Чхиквта, Цоврети, Цхириси, Чаоба, Хорнхеби</p>
გუდარენი, ვერხვანლა, ცოვრეთი, ხოფისი (1600)	307	1610	Гударехи, Верхвнала, Цоврети, Хописи
გუდარენი, ცოვრეთი, ხოფისი	308	1612-59	Гударети, Цоврети, Хописи
გუდარენი, ვერხვანლა, ცოვრეთი (მცოვრეთი), ღორისთავი	309	1612-59	Гударехи, Хописи
გუდარენი, ვერხვანლა, ცოვრეთი (მცოვრეთი), ღორისთავი	310	1630	Гударехи, Верхвнала, Цоврети, Горис-Тавი
აბელია, ვანჭი	311	1653	Абелиа, Ванки
აბელია, ვანჭი	312	1653	Абелиа, Ванки
გუდარენი, მანგლისი, ცოვრეთი (მცოვრეთი), ღორისთავი	313	1653	Гударехи, Мангиси, Цоврети, Горис-Тавი
ვერხვანლა	314	1692	Верхвнала
ძაწვეანი	315	1669	Мацевани
ჩხეკვი (ჩხეკი), წინწყარო	316	1671	Чхеки, Цинцаро
ტბისი	321	1679	Тбиси
ტბისი	323	1675-95	Тбиси
ტბისი, ჩხიკვა	324	1706	Тбиси, Чхиквта
ბუჯღულეთი	325	1706	Бужулетი
ფორქალისი	327	1727	Порхалиси
ენაგეთი	328	1733	Енагети
მარაბდა	329	1752	Марабда
ენაგეთი (1756)	330 ²⁴	1688-703	Енагети
მარაბდა (1756)	330 ¹⁰	1679-1703	Марабда
ტბისი (1756)	330 ³⁸	1688-1724	Тбиси
დანარჩენი ნაკვრები:			Остальн. нуски:
აბელია, აკურისი, ანდრია, ბეთენია, ენაგეთი, ერგენტალა (ეგლეთალა), ვერხვანლა, ზა, კოკაღლისი, კობტა (კობოტა), მარაბდა, ცოვრეთი, პირმიწეთი, რევაზენი, სხალნარი, ტბისი, ჩხეკვი (ცხეკვი), ცორკუტი მარაბდა	330	1756	<p>Абелиа, Акуриси, Андриа, Бетениа, Енагети, Ергентала, Верхвнала, За, Кокатгиси, Кохта, Марабда, Цоврети, Пирмицети, Ревашени, Схалнари, Тбиси, Чхеки, Цоркуტი Марабда</p>
აზიკი (აზიკუ), აკურისი, ამლივი, ანდრია, ახალშენი, დვალთა, დიაკონნი, დედება, ფანი (ეჯანი), ფლფია, ერდო (ერდონი), ერთისი, ერწო, ვაკე, ზვარეთი, თაკვი, კვესეთი, კონნარი, მარიამი (მარი-	331	1770	Марабда
	337	1591	<p>Азики, Акуриси, Амливи, Андриа, Ахалшени, Двалта, Диаконди, Дябеба, Еджани, Елиа, Ердо, Ертиси, Ерно, Ваке, Зларети, Такви, Квесети, Кохнари, Мариами, Мере, Тбиси, Турису-</p>

სიგელ-გუჯრები და მათში აღნიშნული სოფლები და სახლებელი ადგილები	გამოცემის ნაკვ. №. № №. № в год.	სიგელ-გუჯრის ბის თარიღი Даты сиге- ли и гудж.	Сигели-гуджари и упоминае- мые в них деревни и насе- ленные места
ამნი), შერე, ტბისი, ტურისუბანი, უკანაშავნი, ფუტრევი, ქოთიში, ლოლოვნა, წინვეწახი			ბანი, უკანაშავნი, Путрёви, Котвиш, Головна, Цивенахи
მოლაკი	338	1590	Молави
ვაკე	339	1627	Ваке
ამლივი, ერდო, ვაკე	340	1628	Амлив, Ердо, Ваке.
ლოლოვნა	341	1654	Головна
ახიკი	342	1654	Ахики
ლოლოვნა	343	1659	Головна
ენაგეთი, ერტისი	344	1672	Енагети, Ертиси
ბეთენია, ერწო, თხინთბა (ხეინთქმა), მოლაკი, ქვათერი, ცხნარი, ჭანდარი	345	1688	Бетениа, Ерцо, Тхвинтба, Молави, Кватетри, Цхнари, Чандари
აგუდანეთი	353	1634	Агуданети
აკურისი	354	1644	Акуриси
ამლივი, ენაგეთი	355	1658	Амливи, Енагети
ენაგეთი, პაპის-გორა, ტბისი	356	1671	Енагети, Папис-Гора, Тбиси
ენაგეთი, თხინთბა (თხინთგა), ტბისი	357	1679	Енагети, Тхвинтба, Тбиси
ენაგეთი, ტბისი	358	1680	Енагети, Тбиси
დარბაზი, ისპიანი, ლიყურეთი, კრეში	359	1690	Дарбазы, Испани, Ликурети, Креши
ჯალდამი, ვანი, კაზრეთი, ღორისთავი	360	1700	Джалдами, Вани, Казрети, Гористави
ისპიანი	361	1725	Испани
ბოლნისი, ისპიანი, კაზრეთი, ღორისთავი	362	1741	Болниси, Испани, Казрети, Гористави
მარამი	363	1693	Марями
ენაგეთი	364	1696	Енагети
ახპატი, ლორე	365	1691	Ахпати, Лоре
ახპატი, ვართაპეტის სოფელი (ვართაპეტის სოფ), ლორე	366	1693	Ахпати, Вартапетис-Сопели, Лоре
ახპატი	367	1752	Ахпати
ახპატი, აჯირი, ბაბილაშენი, ბალიჭი, ბერდიკი, ბერთაქარი, გვიანა, ვანეთი, ვართაპეტის სოფელი, ვარდის წყარო, თავდიდიანი, ირაგა, ისპიანი, კაზრეთი, კამარეთი, კახმახუთი, კვირაცხოველი, კარპეტის ხევი, ლიყურეთი, მონასტერი, ნილოცა, ხობისი, რაჭაქეთი, ქაგარიანი (ქარგარიანი), შამირანი (შამიანი)	368	1792	Ахпати, Аджир, Бабилашени, Баличи, Бердики, Бертакари-Гвиани, Ванети, Вартапетис-Сопели, Вардис-Цкоро, Тавдидаანი, Ирага, Испани, Казрети, Кахмахути, Квирацхо-вели, Карпетис-Хеви, Лику-рети, Монастери, Нилоца, Но-биси, Рапакети, Кагаряни, Шамирани
ენაგეთი, ახალშენი, არდასუბანი, პაპის-გორა	369	1701	Енагети, Ахалшени, Ардасубани, Папис-гора
აკურისი	370	1702	Акуриси
ენაგეთი	371	1708	Енагети
აგუდანეთი, დიდება, ვაკე, ლოლოვნა	372	1713	Агуданети, Дидеба, Ваке, Головна
ვაკე, თაკვი	374	1711/19	Ваке, Такви
ვანკი, ზეულისტანი	376	1723	Ванки, Зеулистан
მონასტერი	377	1723	Монастери
ბუჯღულეთი, ტბისი	382	1728	Бужгулети, Тбиси
პატივანი	383	1728	Пативани
აბელა	384	1733	Абелца

სიგელ-გუჯრები და მათში აღნიშნული სოფლები და დასახლებული ადგილები	გამოცემაში ნაწივე №№ №№ в изд.	სიგ-გუჯრების თარიღი Даты сиге- л и гудж.	Сигели-гуджари и упоминаемые в них деревни и поселенные места
აბელია	385	1735	Абелиа
აბრამეთი, მარაბდა	386	1736	Абраметн, Марабда
აბელია	387	1738	Абелиа
ვაკე, თავკი	388	1740	Ваке, Такви
ცხვრისი	389	1740	Цхвриси
ლოლოვნა	390	1746	Головна
თაკვი	391	1736/47	Такви
ერწო	392	1747	Ерцо
ქვემო ლოლოვნა	394	1779	Головна-квемо
წერაქვი, ხეიო-წერაქვი, თეთრი-სოფელი, დიალარი	395	1784	Церакви, Земо-Церакви, Тетри-Сопели, Диагари
ელფია	396	1785	Елния
ლოლოვნა	397	1787	Головна
ლოლოვნა	398	1787	Головна
ქოთში, ლოლოვნა	399	1789	Котыши, Головна
სარვანი	402	1802	Сарвани
ხორბუკი	409	1803	Хорбуки
ერწო	410	1808	Ерцо
ბალიჭი, ბერთაქარი, გვიანა, ირაგა, კახრეთი, კიანეთი, ჯავშანიანი	411	1814	Баличи, Бертакари, Гвпана, Ирага, Казрети, Кпанети, Джавшаниани
ტბისი	413	1627	Тбиси
ტბისი	414	1628	Тбиси
ვანჭი, ცოვრეთი	416	1638	Ванчи, Цоврети
ბუჯღულეთი (ბუჯღულანი), ელფია, გუღარენი, ცოვრეთი	417	1642	Бужгулети, Елния
ვაძა	418	1643	Гударехи, Цоврети
ვაძა	419	1652	Ваძა
ვა, ცხვრისი	420	1657	Ва, Цхвриси
ახალქალაქი, ტამალია, ყოშაგერმი	423	1688	Ахалкалаки, Тамалиа, Кошагерми
ახალქალაქი, ტამალია,	424	1639	Ахалкалаки, Тамалиа,
სალირაშენი	427	1694	Саграшени
ახალქალაქი	429	1716	Ахалкалаки
ანდრია, ბეთენია, სალირაშენი	431	1724	Андриа, Бетения, Саграшени
“საქართველოს სიძველენი“ გამოცემა მისივე ტ. II			“Древности Грузии“, изд.его-же том II
თელეთი (ქვეშე თელეთი)	17	1606	Телети
რატევანი, ქვეში	30	1468	Ратевани, Квешн
ოძისი	35	1548	Одзиси
კრწანისი	39	1608	Крцანი
ახალშენი, სამღერეთი, ლორისთავი	47	1643	Ахалшени, Самгерети, Гористავი
ლორისთავი, ჯალდამი	48	1643	Гористави, джалдами
ოლთისი	53	1654	Олтиси
გარისი, ორთაშუა	57	1656	Гариси, Орташуа
ოძისი	64	1663	Одзиси
ვეძისი, (1683)	74	1673	Ведзиси
ახალქალაქი, ტამალია	78	1688	Ахалкалаки, Тамалиа
თეზი	82	1692	Тези
ხემო-ბოლნისი	85	1698	Земо-Болниси

სიგელ-გუჯრები და მათში აღნიშნული სოფლები და დასახლებული ადგილები	გამოცემის ნაკვეთი №№ ვ.ნ.დ.	სიგელ-გუჯრების თარიღი დათარიღების დასახელება	Сигел-гуджари и упоминаемые в них деревни и населенные места
ბერდიკი, კირაკოზას-სოფელი, ლურჯი-ვანქი, შამირზას ნასოფლარი, ჩიტალა (ჩიტალაოზი)	91	1697	Бердикя, Киракозас-софели, Лурджи-Ванки, Шамврзас,-насофлари, Читала
შუა-ბოლნისი	92	1698	Шуа-болнис
დარბაზი, ირაგა, ლიყურეთი, მთაწმინდა, სარკინეთი, ფიტარეთი, შინდლარი (შინდლარი), კრეში, ჯაბარყელა (ჯაბა)	96	1634/1658	Дарбаз, Ирага, Ликурети, Мтацминда, Саркинети, Питарети, Шиндлари, Чреш, Джабаркела
დარბაზი	102	1626	Дарбаз
ბერდიკი, ბოლნისი	104	1658	Бердик, Болнис
აბანო, თოფრაყალა, სენები	107	1670	Абано, Тофракала, Сенеби
ბოლნისი-ზემო	110	1677	Болнис-Земо
თაფანი	113	1684	Тавани
კრეში	115	1685	Чреш
ახალშენი, ბუჯღულეთი (ბუჯღულიანი), ერტისი, ტბისი, ცხვრისი, ცხნარი, წინვენახი, ქანდარი	120	1688	Ахалшени, Бужгулети, Ертиси, Тбиси, Цхвриси, Цхнари, Цинвенахи, Чандари
ახალქალაქი, ტამალია	122	1689	Ахалкалаки, Тамалиа
თავდიდიანი	132	1692	Тавдидиани
ჩხიკვათა	138	1696	Чхиква
ზრბითი, ლვევი	140	1696	Зрбითи, Гвеви
შუა-ბოლნისი	144	1692	Шуа-Болнис
შუა-ბოლნისი, ქვემო-ბოლნისი	153	1701	Шуа-Болнис, Квемо-Болнис
რევაშენი	156	1702	Ревашени
აზიკი (ზაკვი)	157	1702	Азика
აკურისი, ანდრია, ვაყთახევი, ვერხვნალა, კოხტა, მარაბდა, რევაშენი, სხალნარი, ტბისი, ფიტარეთი, ქაცაბანი (1692/1703)	159	1692/1700	Акуриси, Андриа, Вахтахеви, Верхнала, Кохта, Марабда, Ревашени, Схалнари, Тбиси, Питарети, Кацабани
ქვემო-ბოლნისი, თელსი (თელის-წყარო), სამწყვრო სი	163	1703	Квемо-Болнис, Телу, Самцвრиси
თაფანი, ნუგუთი (1704)	164	1694	Тавани, Мугუტი
შოშილეთი	167	1704	Шошилети
ღორისთავი, ჯალდამი	168	1704	Гористავი, Джалдами
წისწყარო	169	1705	Цникარო
ღორისთავი, ჯალდამი (1706)	170	1678/1696	Гористავი, Джалдами
ცოვრეთი (მცოვრეთი, მძოვრეთი)	171	1707	Цовრети
აცუტი	172	1623	Ацუти
აბანო, ავენჯუკი, აღბაბალუ, აღზიბუქი, ბალახაური, ბოსლები, გატეხილი საყდარი, გელდრიგოლანი, დელი-ყულიჯანი, დილამაშენი, ძველი დბანისი (დმბანისი), ვარძაგარა (ვარზმარი), ვარდისუბანი, იანგიჩაზი, იფნობი, კატავეთი, კობრუკი, მანაკერტი, მიჯა, მიჯა ზემო, მუგუთი (გუგუთი), მუსეფარიანი, მუტარისი (მუგავისი), მუხრანა (მუნნარი), ნარიას სოფელი (ნრა), ორმოზანი (ორმოზანი), ტამალია (ტამალა), ტანძია, ფარსუხლუ, ფარანჯუკი (ფარჯუკი), ფოცხვერიანი	174	1707	Абано, Авенджуки, Аббабалу, Азибуки, Балахаური, Бослеби, Гатехили-Саждари, Гелдრიг-лани, Дели-кулиджани, Диламашени, Дзвели-Дбаниси, Вардагара, Вардис-убანი, Иагичахи, Ипноби, Катавети, Кипручи, Манакерти, Миджа, Земо-Миджа, Мугути, Мусепариანი, Мутанси, Мухраиа, Нарияс-софели, Орმოзани, Тамалиა, Тандзია, Парчухчу, Паранджуки, Поцхვერიანი, Каратаკი, Кидლა, Кнабვანი, Кадиркуღი, Сирчап-ტი, Шудавერი, Чичхური, Пра-

სიგელ-გუჯრები და მათში აღნიშნული სოფლები და სახლებული ადგილები	გაბოცვების ნაწილები. № № № № в изд.	სიგელ-გუჯრების თარიღი Даты сигелов и гудж.	Сигели-гуджары и упоминаемые в них деревни и населенные места
(ფოცხოვრინაი), ქარატაკი, ქცილა (კარცხილა), ქვაბევანი (ქობევანი) ყადრყული (ყადრყული), სირჩაპატი (მორჩაპატი), შულავერი, ჩინხჟორი, წრაურთა (წარაურთი), წითელი ეკლესია, მწყნეთა (წყნეთი), ხული, ჯანბალჩა, ჯანახიანი			ურტი, Цители-еклესია, Микнети, Хули, Джапбагჩა, Джаназиანი
ახალშენი, სამტრედო, უკანდალეთი ბერთაქარი, ჯაგშანიანი	176	1727/1730	Ахалшени, Самтрედо, Укан-Далети
შოშილეთი	181	1709	Бергакарп, Джавшиანიანი
ბოლნისი, ქვემო-ბოლნისი, შუა-ბოლნისი	183	1710	Шошилети
	200	1712	Болниси, Квемо-Болниси, Шуа-Болниси
აიდარბეგი	206	1703/11	Аидарбег
შუა-ბოლნისი (1620)	211	1675/1742	Шуа-Болниси
ვერხენელა, სახუნდარი,	212	1662	Верхнела, Сахундари
შუა-ბოლნისი	213	1665	Шуа-Болниси
შუა-ბოლნისი	214	1679	Шуа-Болниси
შუა-ბოლნისი	217	1679	Шуа-Болниси
ნახიდური, ქოლაგირი	220	1696	Нахидурн, Колатирн
ნახიდური	221	1696	Нахидурн
აიდარბეგი	225	1703	Аидарбег
დარბაზი, შირტაშენი (მიშტარაშენი), ტალავერი	227	1651	Дарбаз, Мирташени, Талавери
მანგლისი, ქერამდარა (ქვენადარი), აბანო	250	1718	Манглиси, Керамдара, Абано
ოძისი	255	1712/14	Одиси
ციხე-ქვაბი, გომარეთი	266	1713	Цихе-Кваби, Гомарети
ლიყურეთი, საკეცე (ღხაქეცე), ფიტარეთი, ცხნარი	278	1725	Ликурети, Сакеце, Цитарети, Цхари
კრეში (კრეში)	279	1725	Креси
შოშილეთი	281	1726	Шошилети
აბულბაგი, (აბულბუქი), ახალშენი, მალნარი, მუსაფერიანი (მუსეფერიანი), ჯალდამი	285	1727	Абулмаги, Ахалшени, Магари, Мурашеряни, Жалдами
ცხნარი	293	1727	Цхари
საკეცე	298	1728	Сакеце
აღბაბალუ, საკეცე, ცხნარი	300	1728	Агбабалу, Сакеце, Цхари
შულავერი	302	1723/1729	Шулавери
აბანო, საკეცე, სამტრედო, ცხნარი	303	1729	Абано, Сакеце, Самтрედо, Цхари
თაფანი, საღირაშენი	305	1729	Тафани, Сагиришени
საკეცე, ცხნარი	307	1730	Сакеце, Цхари
დბანისი (დმანისი), ფიტარეთი	308	1730	Дбаниси, Цитарети
წოფა	309	1730	Цопа
ზეთლემი, ორთნუ	310	1692	Бетлеми, Орту
შინდლარი	314	1706	Шиндлари
აკეცე	320	1730	Сакеце
აკეცე	322	1732	Сакеце
ნიაწარი, ქვათეთრი	323	1723	Нияшари, Кватетри
ქარატაკი	326	1733	Каратаки
ქვემო-ბოლნისი, შუა-ბოლნისი, (1635),	336	1735	Квемо-Болниси, Шуа-Болниси
აიდარბეგი	337	1735	Аидарбег
გომარეთი, ზეულისტანი, სხალნარი, ფიტარეთი, ურცევანი, ციხე-ქვაბი	338	1735	Гомарети, Зеулстани, Схалнари, Цитарети, Урцевани, Цихе-кваби

სიგელ-გუჯრები და მ თში აღ- ნიშნული სოფლები და და- სახლებული ადგილები	გამოცემის ნომ. №№ №№ в изд.	სიგ-გუჯრებ- ის თარიღი Даты сиге- ли и гудж.	Сигель-гуджари я упоминае- мые в них деревни и насе- ленные места
ზემო-ბოლნისი, ქვემო-ბოლნისი, შუა-ბოლნისი	339	1736	Земо-Болнис, Квемо-Болни- си, Шуа-Болнис
ფიტარეთი	340	1736	Питарети
ბოლნისი, სამტრედო	342	1736	Болнис, Самтрედო
შუა-ბოლნისი	343	1736	Шуа-Болнис
კიფეკები (კიაკეი)	344	1736	Кифекеби
ნიაჭარი, ქვათეთრი	346	1736	Нияцари, Кватетри
შუა ბოლნისი	347	1737	Шуа-Болнис
მარაბდა	349	1737	Марабда
გორინჯუკი, ვანი; უკან-გორი, ქაგა- რიანი (ქამარიანი), მინხური. ბალიკი	351	1738	Балики, Горинджуки, Вани, Укан- Гори, Кагарияни, Чинчхури
უკანგორი	352	1738	Укан-Гори
მარაბდა (მარაბდა), ტაგნაგეთი, მუხათი (მუხანი), ვაშლოვანი, ერტისი, დიდება	361	1558	Марабда, Тагнагети, Мухати, Вапловани, Ертиси, Дидеба
კუმისი, საქუდ	362	1619	Кумиси, Сакуде
კუმისი	363	1619	Кумиси
კუმისი	364	1690	Кумиси
კუმისი	365	1624	Кумиси
შინდისი	366	1625	Шиндиси
ტალავერი	368	1630	Талавери
კუმისი	369	1636	Кумиси
ტაბახმელა	371	1646	Табахмела
მუხრანი (მუხნარა)	373	1653	Мухрани
მამხუტი (მასრუტი)	374	1654	Мамхути
მოქრისი, სათვანეთი (სთონეთი)	375	1654	Мокриси, Сатванети
საღორისი	377	1655	Сагориси
ერტისი, ვაშლოვანი, კუმისი, სამაჩე- თი, ტაგნაგეთი	378	1661	Ертиси, Вапловани, Кумиси, Са- мачветი, Тагнагети
ჭაპალა	379	1664	Чапала
ასურეთი, სამაჩეთი	380	1665	Асурети, Самачветი
საღორისი, ტაბახმელა	391	1697	Сагориси, Табахмела
თელეთი, კუმისი	392	1697	Телети, Кумиси
ტაბახმელა	393	1698	Табахмела
ტაბახმელა, შინდისი	397	1701	Табахмела, Шиндиси
ხინძორკუტი	398	1702	Хиндзоркути
გოგის-სოფელი	465	1784	Гогис-Софели
სამტრედო	483	1718	Самтрედო
ძველი-გომარეთი, კუმისი, საყალ- ტუთნი, ურცევანი, ჭაპალა	484	1718	Дзвели-Гомарети, Кумиси, Сакал- тутни, Урцевани, Чапала
კუმისი, ტაბახმელა, ყიშლარი (ყიშლადი)	487	1728	Кумиси, Табахмела,
	504	1800/1810	Клишлари
„საქარ. სიძვ.“ გამოცემა მისივე, ტ. III			“Древности Грузии“, издание его же т. III
მამხუტი, ყუდრო (ყუდრუ), შულა- ვერი, ხოხობანი (შიხობანი)	2	1651	Мамхути, Кудро, Шулавери, Чоч- хобани
ბაიდარი, ელი	53	1788	Байдари, Ели
აბელია (აბალია), ახალშენი, სამღე- რეთი	162	1580	Абелиа, Ахалшени, Самгерети

სიგელ-გუჯრები და მათში აღნიშნული სოფლები და დასახლებული ადგილები	გამოცემაზე ნაწევრ. №-ს №-ს ვ. ივდ.	გუჯრების თარიღი Даты сиге- л и гудж.	Сигели-гуджари и упоминае- мые в них деревни и насе- ленные места
ბორცვის-ჯვარი (ბოცისჯვარი)	165	1626	Борцвис-Джвари
ენაგეთი	166	1643	Енагети
სათვანეთი (სათორნეთი), ჩხიკეთა	176	1717	Сатванети, Чхиквта
გელდივილანი, მაკვა	177	1718	Гелдигилани, Маква
შაქარას სოფელი (შარქარი)	188	1778	Шакарас-софели
დარბაზი	190	1780	Дарбазი
დარბაზი, შუა-ბოლნისი	192	1785	Дарбазი, Шуа-Болниси
დარბაზი	201	1803	Дарбазი
ენაგეთი	214	1664	Енагети
ჩარგამაშენი, შინდისი	227	1774	Чаргамашени, Шиндиси
ქლი, ქათანაქჩი, ტალავერი	301	1802	Ели, Капанакчи, Талавери
მოლა-ყიშლარი (ყიშლალი), ქოლა- გირი, ყოშაქილისა, წინ-წყარო	311	1801	Мола-Кышлагы, Колагыри, Коша- Кылисы, Цыцкаро
ფოხქილისა (თოხქილისა)	424	1715	Похкылиса
ბარქადარი	437	1709	Баркадари
თელეთი, კრწანისი	452	1755	Телети, Крцаниси
ანდრია (1671)*	515	1771	Андриа
მერე, მირზანი	524	1779	Мере, Мырзани
დარბაზი	571	1653, 58	Дарбазი
„საქართ. სიძველნი“ საისტ.- საეტი.-საზ. გამოც. III-ე ტომის დამატება			„Древн. Груз“. изд. Ист.- Этн. Общ. Дополн. III т.
ბორცვის-ჯვარი	1	1170	Борцвис-Джвари

სოფლები	გვერდი გამოც. стр. изд.	გუჯრების თარიღი Даты гуджаров	
„ისტორ. საბუთ.“ გამოცემა ს. კაკაბაძისა, წიგნი I			Ист. Докум. изд С. Какабадзе, кн. I
ბოსტან-ქალაქი-რუსთა:		1722	Рустави-Бостан-Калаки, Мдзორети
„ისტ. საბ.“ გამოც. მისივე წიგნი-II			Ист. Докум. изд. его-же кн. II
ქვეში	4	1433	Квешни
არწივანი, გველთარება, სამეზრეთა	11	1457	Арцивани, Гвелтареха, Самезрето
მოხისი	32	1524	Мохиси
ველკეთილი, სამშვილდე, სატრედო, ყორანთა	55	1587	Велкетили, Самшвилде, Сатредо, Коранта

*) უბრალო შეცდომაა, რადგან ქორთიკონი უჩვენებს უნთ (459) და ბრძანება გაცემულია მეფე ერეკლე II-ს მიერ.

სოფლები	გვერდები გამოცემის სტრ. ნაწ.	სიგელ-გუჯარი თარიღი Дата сгел и гуджари	Деревни
„ისტ. საბ.“, გამოცემა მისივე, წიგნი III			Ист. Докум., изд. его же, кн. III
დიის ველი, ველკეთილი, მოლიო, რატევანი, ყორანთა	36	1447/1759	Дие Вели, Велкетили, Молио, Ратевани, Коранта
სამშვილდე, ყორანთა (ყუარანთა)	38	1466/72	Самшвилде, Коранта
ყორანთა	59	1529	Коранта
ფიჩხისი (ფიცხისი)	62	1551	Пичхиси
სოტა, გოგას-გვერდი, დოლანი, მეძლეთი, სახვევნი, შეხვეტილა	63	1552	Ахоти, Гогас-Гверди, Долани, Медзлети, Сахвевни, Шехветила
შინდისი	65/7	1558	Шиндиси
ლოლოვნა	77	1580	Головна
„ისტ. საბ.“ გამოცემა, მისივე, წიგნი IV			„Историч. Докум.“, издание его же, кн. IV
ბოლნისი	6	1611	Болниси
მოქრისი, სათვანეთი (სათონეთი), ფიჩხისი (ფიცხისი), ლოლოვნა (ლოლოვნა), შავთა (შავნი), წვერი, წინარეხი	21	1635	Мокриси, Сатванети, Пичхиси, Головна, Цвери, Цинарехи, Шавта
თავმრგვალა, კვირაცხოველი, ნახიდური, ლოლოვნა	35	1654	Тавмргвала, Квирацховели, Нахидური, Головна
წაკისი (1677)	53	1676-მდე	Цавкиси (до 1676 года), Манглиси, Метревани
მანგლისი, მეთრევანი	59	1678	Ахалшени, Баралети, Дарбазы
ახალშენი, ბარალეთი, დარბაზი, კოყორი, მოხისი, ყორანთა, ციხედირი	66	1687	Кожори, Мохиси, Коранта, Цихедири
კრწანისი, ტაბახმელა, შინდისი	70	1695	Крцаниси, Табахмела, Шиндиси
„ისტ. საბ.“, გამოცემა მისივე, წიგნი V			„Истор. Докум.“, издание его же, кн. V
ანტრაფი, ეძანი, კარუკულმართი—ძველი უხნარიანი, კარწახი, უხნარიანი, ურცევანი	12	1707	Антрапи, Едзани, Карукумрти Дзвели, Узнарнани, Карцахи, Узнарнани, Урцевани
კარუკულმართი, კოყორი, უხნარიანი	16	1708	Карукумрти, Кожори, Узнарнани
კარუკულმართი, კარწახი, უხნარიანი	32	1719	Карукумрти, Карцахи, Узнарнани
უკანდალეთი	48	1736	Укан-дагети
ბეთიხია	61	1742	Бетения
რატევანი	64	1746	Ратевани
მარაბდა	73	1756	Марабда
ჯვარა-დმანისი	75	1756	Джвара-Дманиси
გარისი	78	1757	Гариси
წაკისი	82	1773	Цавкиси
გოარინჯუკი	85	1780	Горинджуки
სამაჩეთი	104	1784	Самачвети

სოფლები	გვერდები გვერდების სტრ. ნაწ.	სიგელ-გუჯარ თარიღი Даты - сiegel гуджари	Д е р е в н и
სამაჩვეთი	108	1789	Самачвети
„ქართლ-კახეთის მონასტრების და ეკლესიების ისტ. საბ.“, გა- მოც. თ. უორდანიასი			„Историч. Документы мо- настырей и церковей Картли и Кахети“, изд. Ф. Жордания
მეტრევაი (1670)	227	1688 შემდეგ.	Метреваи (после 1683 г.)
„გუჯრები“, ალ. ხახანაშვილისა ახალდაბა, გარისი (გორისი), გოგას- გვერდი, გუდარები, ვაკე, ვარხუ- ნს (ვარხოვნა), კველთა, კრეფა, ლიპნი, მანგლისი, ცოვრეთი ოძი- სი ორი, უგუდეთი, ღორისთავი. „საისტორიო მოამბე“ 1924 წ. წიგნი I, წერილი ს. კაკაბაძისა.	24	1699	„Гуджары,“ изд. Ал. Хаханашвили Ахалдаба, Гариси, Гогас-гверდი, Гударехи, Ваке, Верхуна, Квелта, Крепа, Липни, Манг- лиси, Цоврети, Озиси, Угу- дети, Гористави „Историч. Вестн.“ 1924г. кн. I, Статья - С. Какабадзе
ავდარა, აკოფას სოფელი, ბარქადარა, დელიყულიჯანი, მიჩნაქარი (მიჩ- ნაქარი, დიაკვანის ქვა), სირ- ჩაპატი (შირჩაპატი), შიშთაფა, ყოშაქილისა, წითელი ეკლესია, ქუქის სოფელი, ჯილი	173	1657	Авдара, Акопас-Сопели, Баркада- ра Деликулиджани, Мишнакари, Сирчапати, Шиштапа, Коша- Килиса, Цители Еклесиа, Чу- кис-Сопели, Джилги
აბანო ქვემო, აკაურთა, ავახანი, ანგ- რევაი, აღუმბრუ, ბალახური, ბოსლები, ბოაცორი (ბოძორა), ელიას სოფელი (გელას სოფელი), გომარეთი, გელდიგილანი (გელდი- გილანი), გოგარულუ (გოგალხელი), გულაური (გულაული), გუდარები, დბანისის ციხე, დბანისი (დმა- ნისი), დ. ლამაშენი (დიღმაშენი), დარბაზთალა (დარბაზქალა), ვარ- ძაგარა (კარშაგარი), ვანი (ვანთა), ქვემო თაგუთი, თანდრულაღი თევრე, იალღუზი (იალღუზი), იფნობი, ირდას უბანი, კრეფა, ლიპარტიის უბანი (ლიპარტიობა) ლორაშენი, ლევის უბანი, მ. ნა- კერტი, მუტავისი (მუტავისი; მუტალი), მარაბდა, მოლა მას- ხუდის სოფელი (მოლა მასხუტი) მიჯა, მირტაშენი, მუგუთი, ცოვ- რეთი, ზემო ორმოხანი (ორმოხ- მანი), ქვემო ორმოხანი (ორმოხ- მანი), რა უევანი, სიქიშხანი, სულ- გედიანი, სამაგარა, საკარისი, სე- ლუტი, საკირე, ტანჩია, ტამა- ლია (ტამალა), ტნუსი, უკანგორი უხემა ფირმამადას სოფელი, ფი- ტარეთი, ფარანჯუკი (ფარაჯუკი)	179	1536	Абано-Квемо, Акаурта, Авзани, Балахари, Бослеби Алгре- вани, Агумбру, Боакори, Елиас-сопели, Гомарети, Гел- дигилани, Гогарчу, Гулаური, Гударехи, Дбанисис-цихе, Дба- ниси, Диламашени, Дарбазтала, Вардагара, Вани, Квемо-та- гუти, Тандрумали, Тевре, Иал- гузи, Ипноби, Идрасубани, Крепа, Липаратис-убани, Ло- рашени, Левис-убани, Мана- кертти, Мутависи, Марабда, Мо- ла-Масхуди, Миджа, Мирта- шени, Мугути, Цоврети, Земо- Ормозани, Квемо-Ормизани, Ратевани, Сикншхани, Сулге- дანი, Самаგари, Сакариси, Сулуги, Сакире, Тандзия, Та- малиа, Тнуси, Укан-Гори, Увема пирмамадас-сопели, Пи- тарети, Паранджуки, Квабевა- ნი, Кедис Еклесиа, Кетила- шени, Керемдара, Кдила, Кае- скертти, Караша, Камиси, Ка- дрикули, Кара-Килиси, Каана- рашвилის-сопели, Шавгоმი, Шави Сақдари, Квемо-Шиа-

სოფლები	გვერდები გამოცემის სტრ. ნიშ.	სიგელ-გუჯარ თარიღი Даты сегол гуджар	Деревни
<p>ქვაბვეანი, ქედის ეკლესია, ქეთი-ლაშენი, ქერამდარა (ქერანდენი) ქცილა (კრცხილა), ყაისკვრტი, ყარაშა, ყაძიში, ყადრიყული, (ყადირული), ყარაქილისა (ყარა-ქილისი), ყაზნარაშვილის სოფელი, შავგომი (შავგომი), შავი საყდარი, ქვემო შინდლარა, ჩინჩხური, ჩარგამაშენი (ჩირგმეშენი), წაკეგელეცი (კოტჩაწაკეგელეცი), წითელი ეკლესია, წნორი, წრაურთა, (წარურთი), კანდარი, ხული, ხანძორის სოფ. (ხანძოაძორი), ხატის სოფელი, ჯანაზიანი.</p>			<p>დღარი, ჩინჩხური, ჩარგამაშენი, Цакегеცი, Цители-Екlesi, Цнори, Цраурта, Чандари, Хули, Хандзорис-сонели, Хатис-сонели, Джаназиани</p>
<p>„ქრონიკები“ გამოცემა თ. ჟორდანიასი, ტ. II</p>			<p>„Хроники“, изд. Ф. Жорданиа т. II</p>
<p>ახიკი (ახიკუ), ამლივი, (ამლევი), ახალშენი, ბეთენია (ბეთანია), გვარეთი, დვალთა, ენაგეთი, ერტისი, ერწო, ეშვის წყარო, თაკვი, თაფანი, ლიბნი, მძოვრეთი, ტბისი, ცხვრისი, ციბია, ცხნარი, ხოზეთი, ჯანაზიანი (ჯანაზინი), ბალახაური, ბოლნისი ქვემო, ბოლნისი შუა, ვარდისუბანი, მუსეფარიანი, მუხრანა, ნახიდური ტანძია, წულთრულაშენი, ქალა, (ტალა), ჯანაზიანი (1619, 1620)</p>	349	1529	<p>Ашки, Амлив, Аталшени, Бетелиа, Гварети, Двалта, Енагети, Ертиси, Ерцо, Ешвицкaro, Такви, Тапани, Липши, Мдзоврети, Тбиси, Цхвириси, Цхლა, Цхпари, Хозети, Джаназиани</p> <p>Балахаური, Болниси-Квемо, Болниси Шუа, Вардисубани, Мусепариани, Мухрана, Нахидური, Танадза, Цугругашени, Чала, Джаназиани</p>
<p>„საქართველოს არქივი“ წიგნი III წერილი გ. ჩაჩანაძისა</p>			<p>„Архив Грузии“, кн. III. Статья Г. Чачанидзе</p>
<p>ახოტა, დოლანი (დლანი), მეძლეტი (მძლითი), სახვეენი (სხვენი), ყორანთა შეზვეტილა (შხლტა)</p>	108	1447	<p>Ахота, Долани, Медзлети, Сахвени, Коранта, Шехветила</p>

დამაბ. III. 1721 წლ. აღწერა მეფინავე დროშისა.

§ 23. მეწინავე დროშის 1721 წლ. აღწერიდან სტატისტიკური ცნობების შესადგენად ის მასალა, რომელსაც შეიცავს ეს აღწერა, ცხრა სვეტშია მოქცეული, ხოლო რიგი და სისტემა იგივე დავიცავით, როგორც თვით აღწერაშია.

1. პირველ სვეტში აღნიშნულია მესაკუთრე მებატონეები, მათი მემამულეები და ის სოფლები, რომლებშიაც ამ მებატონეებს და მემამულეებს *) ყავდათ ყმები. ძველ საბუთებში და ისტორიულ ნაწერებში არათუ ყმები და წვრილი მემამულეები, არამედ ხშირად დიდ გვარის მებატონეები და ზოგჯერ სამეფო გვარის წევრებიც იხსენიებიან მარტო სახელებით ან მამის სახელით, ან რაიზე სხვა ნიშნით, ზნდახან მარტო მეტსახელით.

ასეა 1721 წლ. აღწერაშიაც (ბატონის რძალი, ხოსროხანის შვილი, ალიყულიხანი, დავითი, ქირმანხანი, ყელგრძელი, არეშიშვილი სეხუას ძმისწული). ჩვენ ეს ნაკლი, რამდენადაც შეგვეძლო, შევავსეთ და ავხსენით შენიშვნებში. გამოვიკვლიეთ აგრეთვე ზოგიერთი მებატონეების და მემამულეების წოდებრივი მდგომარეობა (უმთავრესად აზნაურებისა).

მეორე სვეტი უჩვენებს ექვთ. თაყაიშვილის გამოცემის გვერდებს.

მესამე სვეტში მოქცეულია სტატისტიკური ცნობები უყმო აზნაურებისა. თუ ამგვარი უყმო აზნაურები სჩანან თავისუფალ, ე. ი. მებატონეებისაგან დამოუკიდებელ აზნაურებად, იმათი გვარები, სახელები და რიცხვი პირველ სვეტში არიან ნაჩვენები; თუ ისინი დამოკიდებულნი არიან რომელიმე მებატონისგან, მაშინ მხოლოდ იმათი რიცხვია აღნიშნული მესამე სვეტში. რადგან ამგვარი უყმო აზნაურების გვარების და წოდების მიხედვით, ზოგიერთ შემთხვევაში, შევიძლიათ იმ მებატონეების და მემამულეების წოდების აღდგინა, რომელთაც წოდება აღწერაში არ უზის, ჩვენ საჭიროთ დავინახეთ იქ, სადაც მათი გვარები იყო ნაჩვენები, შენიშვნებში აღვვინა ისინი.

დანარჩენი ექვსი სვეტი შეიცავს ყმების შესახებ სტატისტიკურ ცნობებს. ყმები კი იყვნენ საკუთრივ მებატონის ყმები ანუ ეგრეთწოდებული სახასო და მემამულეების, ე. ი. მესაკუთრე მებატონისგან დამოკიდებულ მემამულეების.

სახასო ყმები განირჩეოდნენ სახასო ყმებად, რომლებიც საკუთრივ მებატონის უშუალო გამგებლობაში იყვნენ, და „გაცემულ“ ყმებად, რომლებიც გაცემულ იყვნენ „გარეშე პირებზე“ ე. ი. სხვა მებატონეებზე. გაცემული ყმები მხოლოდ ორჯერ იხსენიება აღწერაში: ქვემო ბოლნისში, გვ. 236, და შუა ბოლნისში, გვ. 242. მემამულეების ყმები, გარდა თვით დამოკიდებულნი აზნაურების ყმებისა, შეიცავდნენ საეკლესიო და დანარჩენ მემამულეების ყმებს.

ქონებრივის მხრით ყმები განირჩეოდნენ: „გამომღებ-**)“ ყმებად და ბოგაწოდებად.

*) „მემამულეებად“ აღნიშნული გვყავს მებატონეებისაგან დამოკიდებულნი ხელკვეითი აზნაურები, ეკლესიები და გლეხები, რომელთაც ყავდათ ყმები (იხ. მესამე ნაწილი—მფლობელობის სტატისტიკა).

**) იხ. საძიებელი-ლექსიკონი.

როგორც „გამომღები“ ისე „ბოგანო“ გლეხი რამოდენიმე შემთხვევაში აღნიშნულია თარხნად.

აღწერა კომლობითაა შედგენილი. „გამომღებ“ ყმას ჯერ „კომლის“ რაოდენობა უწერია, შემდეგ „თავის“. „კომლი“ — ოჯახს ნიშნავს. „თავი“ — თაყაიშვილის აზრით (იხ. მისი წინასიტყვაობა 1721 წლ. აღწერაში) ნიშნავს იმას, „თუ რამდენი მეომარი უნდა გამოვიდეს კომლიდან ომის დროს“. ჩვენის აზრით ამგვარ ოფიციალურ ქალაქებში, სადაც ლაპარაკია გადასახადებზე და სამხედრო ბეგარაზე, „თავი“ უნდა ნიშნავდეს ოჯახის იმ წევრებს, რომლებსაც ერთი მხრით ედევით სამხედრო ბეგარა და მეორეს მხრით უნდა ეხდნათ გადასახადები, უმთავრესად კი „მალი“ (იხ. საძიებელი-ლექსიკონი). ამგვარსავე მნიშვნელობას აძლევს ამ სიტყვას პროფ. ივ. ჯავახიშვილი თავის „საქართველოს ეკონომიურ ისტორიაში“ (გვ. 46), სადაც აღნიშნულია, რომ აღწერებში იწერებოდნენ ყველა სამხედრო ბეგარის და სამეფო გადასახადების ვალდებულნიო.

ყოველ შემთხვევაში, „თავი“ უზის მხოლოდ გამომღებ გლეხს და თუ რამდენიმე შემთხვევაა, რომ იგი უზის ბოგანოს, ან აზნაურს, ეგ, ჩვენის აზრით, ამწერის ან, შეიძლება, რედაქციის შეცთომა უნდა იყოს.

ბოგანოს შესახებ ჩვენი აღწერა მეტად ძუნწია. რამდენიმე შემთხვევის გარდა, ბოგანო არაა აღნიშნული არც „კომლად“, არც „თავად“. „თავის“ აღუნიშვნელობა ადვილათ გასაგებია, თუ მივიღებთ მხედველობაში, რომ ბოგანოსაზოგადოთ მალს არ იხდიდა. მესამე ნაწილში (იხ. სტატისტიკა) ბოგანოს კომლობა მაინც უნდა შეგვეტანა მოსახლეობის გამოსანგარიშებლად. მაგიერად, ბოგანოს აღრიცხვა „მოლაშქრედ“ ძლიერ ხშირია. გამონაკლისია საყაულანიშვილო, სადაც ეპიტეტი „მოლაშქრე“ იხმარება მხოლოდ ერთი გამომღები ყმის შესახებ (გვ. 150).

გარდა გამომღებ და ბოგანო გლეხებისა, აღწერაში აღნიშნულია ცნობები აყრილთა, აოხრებულთა, ამოწყვეტილთა და ამოვარდნილთა შესახებ. იმათ მიჩენილი აქვთ ორი სვეტი: ერთი სვეტი აყრილთა და აოხრებულთა (ჩვენ მიერ მიღებულ ტერმინოლოგიით „აყრილთა“), რადგან მოსახლეობის გამოსანგარიშებლად ეს საჭირო იყო, მეორე სვეტი კი — ამოწყვეტილთა და ამოვარდნილთა (იმავე ტერმინოლოგიით „ამოწყვეტილთა“), რაც იმ დროინდელი ყოფა-ცხოვრების დამახასიათებლად გამოდგება. ამგვარათ, ჩვენ მივიღეთ ყმების ასარიცხავად:

მეოთხე სვეტი — გამომღებ გლეხთა კომლებისა,

მეხუთე — იმავე გლეხების „თაგებისა“,

მეექვსე — ბოგანოების კომლებისა,

მეშვიდე — ბოგანო მოლაშქრეებისა,

მერვე — აყრილთა და აოხრებულთა კომლებისა,

მეცხრე — ამოწყვეტილთა და ამოვარდნილთა კომლებისა.

2. ყმების დახასიათების ის წესი, რომელიც ზემოთაა დადგენილი, აღწერაში ყოველთვის დაცული არაა. მაგ., გამომღებ გლეხს ზოგჯერ „კომლი“ არ უზის, ზოგჯერ — „თავი“. ზოგჯერ კი უზის „მოლაშქრე“. ბოგანოს უმეტეს შემ-

თხვევაში უზის მხოლოდ „მოლაშქრე“. რამდენიმე შემთხვევაში იმავე ბოგანოს უზის „კომლი“ ან „თავი“. ყველა ეს შემთხვევები რედაქციის უყურადღებობას მივაწერეთ. გამომღებს თითო „კომლი“ და „თავი“ დაეუსვით, მხოლოდ შენიშვნებში აღვნიშნეთ, ბოგანოები კი ყველა შევიტანეთ კომლთა სვეტში მოსახლეობის გამოსაანგარიშებლად.

არის აგრეთვე რამდენიმე შემთხვევა, როცა ეპიტეტები „ბოგანო“, „მოლაშქრე“ უზის მემამულეებს, მათ უზის აგრეთვე „კომლი“, „თავი“. ყველა ეს შემთხვევები შენიშვნებში გვაქვს აღნიშნული. როცა ამგვარი შემთხვევა ეხება ყმიან ანუ უყმო აზნაურებს, ჩვენ ის სვეტში არ შეგვიტანია, ხოლო როცა იგი ეხება დანარჩენ მემამულეებს, რომლის აზნაურობა ცხადად გამორკვეული არაა, ისინი გამომღებ გლენტა სვეტში მოვაქციეთ.

3. ზოგიერთ ყმას სახელის და გვარის მეტი არაფერი უზის. ჩვენ ისინი ბოგანოთა სვეტში შევიტანეთ.

4. ზოგიერთი ყმა აღნიშნულია როგორც „ნახევარი კომლი“. საერთო ჯამის გამოანგარიშებაში ისინი ხან მთელ გამომღებ კომლებად ირიცხებიან, ხან ბოგანოდ, ხან სრულიად გამოტოვებულნი არიან. ჩვენ ისინი მთელ გამომღებად ჩავწერთ, მხოლოდ შენიშვნებში აღვნიშნეთ. ამგვართვე სთვლის თვით აღწერა „ნახევრებს“. მაგ. სოფ. ვანქში შაყულაშვილს ალავერდას ყოლია 2 გამომღები და 1 ნახევარი (იქ. თაყაიშვილის გამოცემა გვ. 281), ჯამში კი ნაჩვენებია სამი კომლი, თუმცა უფრო ხშირათ „ნახევრები“ ან სათვალავში სრულიად არ არის მიღებული, ან ნაჩვენებია ბოგანოებად (იქვე, გვ. 282).

5. ზოგიერთი ყმა იწოდება „ბოგანო-ცარიელად“, ცარიელად ან მხოლოდ მოლაშქრედ. ისინი ჩვენ ბოგანოთა სვეტში შევიტანეთ.

6. აღწერაში აღნიშნულია თარხანი გლენტობაც, როგორც გამომღები. ისე ბოგანოც.

7. წინამდებარე ცხრილებში (§§ 24-33) ყველა ყმების საერთო ჯამი ჩვენ მიერ არის გამოანგარიშებული. აღწერაში კი შემდეგი წესია ამგვარი გამოანგარიშების შესახებ:

ა) სამეფო საბარათაშვილოში და სომხითში გამოანგარიშებულია ყმების საერთო ჯამი მებატონეების მიხედვით. გამონაკლისია კარის წინამძღვრის ყმების გამოანგარიშება, რომელიც შესრულებულია სოფლობით (იქვე გვ. 226, 267) და თუშმლიშვილი - მირზაშვილების ყმების შესახებ, რომელთა საერთო ჯამი გამოანგარიშებულია მხოლოდ ერთ სოფელში (იქვე გვ. 279).

ბ) სადელიფლო საბარათაშვილოში დედოფლის ყმების საერთო ჯამი გამოანგარიშებულია სოფლობით; დანარჩენი ყმების საერთო ჯამი — მებატონეების მიხედვით.

გ) საყაფლანიშვილოს საერთო მამულში ყმების საერთო ჯამი გამოანგარიშებულია ჯერ სოფლობით, მერე მხარეებით (დაბალი, დბანისი, ყარაბულაღი, ტაშირი, ლოქი).

დ) ცალკე ყაფლანიშვილების „ნასყიდი“ ყმების საერთო ჯამი გამოანგარიშებულია მებატონეების მიხედვით.

ე) სამეფო ტაშირში ყმების საერთო ჯამი არაა გამოანგარიშებული, არც სოფლობით და არც მებატონეების მიხედვით.

აღწერის ყველა გამოანგარიშება აღნიშნულია ჩვენს ცხრილებში განსაკუთრებული ნიშნით—ვარსკვლავით (*); თუ აღწერის გამოანგარიშება არ ეთანხმება ჩვენს გამოანგარიშებას, იგი აღნიშნულია შენიშვნებში (§ 34).

გარდა ამისა, აღწერაში გამოანგარიშებულია ზოგიერთი გვარის ყმების საერთო ჯამი ამა თუ იმ სოფელში, ან ამა თუ იმ მხარეში. ამგვარი გამოანგარიშებ ცხრილებში არ შეგვიტანია, მხოლოდ შენიშვნებში (§ 34) ვაჩვენებ.

8) შენიშვნებში ნაჩვენებია, თუ რომელი მემამულე თავის ყმებით და რა საფუძველით მიწერილია ამა თუ იმ მებატონეზე. ეს საფუძველი სამნაირია: ა) როცა ამაზედ პირდაპირ არის ნათქვამი აღწერაში, ბ) როცა მემამულის ყმები მოთავსებულია მებატონის ყმებს შორის და გ) როცა მემამულეს ყმები მოთავსებულია მებატონის ყმებს შემდეგ, მაგრამ ისინი შედიან აღწერაშივე გამოანგარიშებულ მებატონის ყმების საერთო ჯამში ან ცხოვრობენ იმავე სოფლებში, სადაც მებატონეების უშუალო სახასო ყმები არიან.

1721 წლ. აღწერის ამ გადამუშავებას მიზნად აქვს დასახული მხოლოდ მეწინავე დროშის მე-XVIII საუკუნის პირველ მეოთხედში მოსახლეობის და მფლობელობის შესახები სტატისტიკური ცნობების ამოკრეფა, ამიტომ არავითარი სხვა ცნობები ამ აღწერიდან მისი გადამუშავების დროს ცხრილებში არ შეგვიტანია.

დასასრულ, საჭიროა აღინიშნოს, რომ ამ აღწერაში შეტანილი არიან ყმები იმ რამდენიმე სოფლისა, რომლებიც მდებარეობდნენ არა ქვემო-ქართლის საზღვრებში და, მაშასადამე, არა მეწინავე დროშის რაიონში; სახელდობრ, სოფელი ქარელი, სადაც ბაშინჯალიდან გადასახლებულან დედოფლის ყმები, და დიღმის წყალის და სხალდიდის მთაგრეხილის შუა მდებარე სოფლები: ბევრეთი, ლისი, მწყნეთი (წყნეთა) და წოდორეთი (იხ. მე II ნაწ. § 44). როგორც ვახუშტის გეოგრაფიით, ისე მისივე სოფლების სიებით და აგრეთვე რუკაზე ეს სოფლები აღნიშნულია, რიგორც მეოთხე სადროშოს სოფლები. რათა 1721 წლის აღწერის მთელი სურათი გვეჩინოდა, ამ სოფლების ყმები ჩვენი შრომის I ნაწილის ცხრილებშია (§ § 24, 25) შეტანილი, ხოლო შემდეგ, ქვემო-ქართლის მოსახლეობის და მფლობელობის გამოანგარიშების დროს (მე III ნაწილი), ისინი მხედველობაში მიღებულნი არ არიან.

Прил. III. Перепись района „Мецинаве дрoшa“ 1721 года.

§ 23. При составлении статистических таблиц „Мецинаве Дрoшa“ (района передовой армии) по переписи 1721 года тот материал, который содержится в этой переписи, мы расположили в 9-ти столбцах, причем порядок и систему сохранили те, которые имеются в самой переписи.

1) В первом столбце помещены названия владельцев-собственников, их подвластных владельцев и тех деревень, где у этих владельцев имелись крестьяне. В старых документах и исторических писаниях не только крепостные и мелкие подвластные владельцы, но часто крупные владельцы-собственники¹⁾, а иногда и члены царской семьи упоминаются только по имени, или по отчеству, или по какому либо другому признаку, даже по прозвищу. Также и в переписи—1721 г. (Аликулихан, Давид, сын Хосрохана, Кирман-хан, племянник Сехуа Арешивили, Невестка царя, Кел-Грдзегн—Длиношейный и т. д.). Мы эти недочеты, насколько могли, дополнили и указали их в примечаниях. Подвергнуто исследованию также сословное положение некоторых владельцев и подвластных владельцев (главным образом, дворян).

Второй столбец указывает на страницы издания Еф. Такайшвили.

В третьем столбце помещены статистические сведения о дворянах, не имевших крепостных (так называемые „дворяне укмо“).

Если такие „дворяне укмо“ показаны, как свободные, т. е. неподвластные владельцам-собственникам, фамилии, имена и количество их помещены в первом столбце, а если они зависимы от какого либо владельца, то показано только их количество в третьем столбце. Так как по фамилиям и сословиям таких дворян—„укмо“ мы сумели восстановить сословное положение тех владельцев и подвластных владельцев, сословие которых не обозначено в переписи, мы нашли нужным там, где фамилии дворян—„укмо“ были указаны, отметить их в примечаниях.

Остальные шесть столбцов содержат в себе статистические сведения крепостных. Крепостные же делились на „сахасо“, т. е. на принадлежащих непосредственно владельцам-собственникам и на крепостных подвластных владельцев, т. е. владельцев, зависимых от владельцев-собственников.

„Сахасо“—крепостные делились на крепостных, находящихся в непосредственном пользовании владельца и на крепостных, отданных („гацемули“) посторонним лицам, т. е. другим владельцам. „Гацемули“ крепостные только два раза упомянуты в переписи: в Квемо-Болниси и Шуа-Болниси.

Крепостные подвластных владельцев заключали в себе, кроме крестьян зависимых от дворян, крепостных царквей и остальных владельцев.

¹⁾ В целях сокращения, в дальнейшем „владельцы-собственники“ иногда имеют просто „владельцами“.

Крепостные по имущественному положению делились на „гамомгеби“ — податных и на богано (малоземельных). Как гамомгеби, так и богано в нескольких случаях названы тарханы т. е. освобожденными от податей.

Перепись составлена на крепостных подымно.

У „гамомгеби“ сперва обозначено количество дымов, потом количество „глав“. Дым („комли“) означает семью. „Тави“ (глава) по мнению Такайшвили (см. его предисловие к переписи 1721 года) означает, „сколько лиц должна выставить семья на войну“. Думаем, что в таких официальных бумагах, где идет речь о податях и повинностях, „тави“ означает тех членов семьи, которые должны были с одной стороны нести воинскую повинность, а с другой стороны платить подать „мали“.

Такое же значение придает этому слову проф. Ив. Джавахишвили в своем исследовании „Экономическая история Грузии“ (стр. 46), где разъяснено, что „в переписях должны были быть внесены все обязанные, как воинской повинностью, так и царскими податями“.

Во всяком случае, слово „тави“ обозначено только у гамомгеби, и если есть несколько случаев, что оно помещено против богано или дворянина, это, по нашему мнению, недосмотр производившего перепись, или самой редакции.

Относительно богано наша перепись очень скупа. Богано, за исключением нескольких случаев, не обозначено ни как „дым“, ни как „глава“. Неуказание „глав“ легко понять, если мы примем во внимание, что богано мали не платили. В отделах статистики (см. III часть) мы всетаки должны были внести подымное обозначение богано для того, чтобы определить их количество. За то весьма часто богано обозначены как „молашкре“ (военно-обязанный), Исключение составляет Сакапланишвило, где „молашкре“ упоминается только в отношении одного податного.

Кроме гамомгеби и богано в переписи указаны снявшиеся, разоренные, вымершие, уничтоженные. Им открыты два столбца: один — первым двум рядам (по принятой нами терминологии „акрили“) и другой — последним двум (по той-же терминологии „амоцкветили“). Первый столбец необходим был для выявления живущего населения, второй — для определения жизненных условий того времени. Таким образом, для подсчета крепостных мы получили:

Четвертый столбец — о количестве дымов податных крестьян.

Пятый — о количестве глав их.

Шестой — о количестве дымов богано,

Седьмой — о количестве молашкре богано,

Восьмой — о количестве дымов акрили,

Девятый — о количестве дымов амоцкветили.

2) Тот порядок, которым обозначены различные виды крепостных, не всегда соблюден. Напр., у податных крепостных не всегда обозначено количество „дымов“ или „глав“, а в некоторых случаях они обозначены „молашкре“. У

богано большею частью обозначено только „молашкре“, а иногда показано количество—„дымов“ и „глав“. Все эти случаи мы отнесли к невнимательности редакции. В таких случаях у податных мы поставили по одному „дыму“ и по одной главе, а богано все внесли в столбец „дымов“ для исчисления населения.

Есть случаи, когда эпитеты „богано“, „молашкре“ присвоены подвластным владельцам, также они обозначены „дымами“ и главами, что нами отмечено в примечаниях (см. груз. текст § 34). Когда такие случаи касаются подвластных или „укмо“ дворян, мы эти обозначения в столбец не вносили. Но когда они касаются остальных подвластных владельцев, чье дворянское сословие ясно не выражено, мы таких владельцев внесли в рубрики податных крепостных.

3) Некоторые крепостные обозначены только фамилиею и именем. Мы их отнесли к категории богано.

4) Некоторые же обозначены нахевари (пол дыма). При подведении итогов, эти „нахевари“ в переписи приняты то как полные податные дымы, то как богано, а, иногда, совсем пропущены. Мы их отнесли к категории податных, только отметили в примечаниях (в груз. т. § 34). Также считает сама перепись, напр., в сел. Ванки, хотя, большею частью, нахевари или причислены к богано или совершенно пропущены.

5) Некоторые крепостные обозначены „богано-цариели“, т. е. богано, ничего неимеющие, „цариели“ или только „молашкре“. Мы всех их отнесли к богано.

6) В переписи обозначены некоторые как податные, так и богано крестьяне тарханами, т. е. освобожденными от податей.

7) В подлежащих таблицах (§§ 24—33) все подсчеты общего количества крепостных сделаны нами; в переписи же принят следующий порядок такого подсчета:

а. В царском Сабараташвило и Сомхити сделаны подсчеты количества почти всех крепостных по владельцам-собственникам. Исключение допущено в отношении крепостных настоятеля дворцовой церкви, которые подсчитаны по деревням (стр. 266/7) и дворян Тушлишвили-Мирзашвили, крепостные коих подсчитаны только по одной деревне (стр. 279).

б. В царицыном Сабараташвило количество крестьян царицы подсчитано по деревням, остальные крепостные—по владельцам-собственникам.

в. В общем имении Сакаплианишвило количество крепостных подсчитано по деревням и округам (Дабали, Дбаниси, Карабулаги, Ташири, Локи).

г. Количество крепостных, „купленных“ отдельными Каплианишвили, подсчитано по владельцам.

д. В Царском Ташири нет подсчета крепостных ни по деревням, ни по владельцам.

Все подсчеты, имеющиеся в переписи, обозначены в таблицах особыми

знаками (*). Случаи, когда подсчет переписи разнится от нашего подсчета, указаны в примечаниях (§ 34, в груз. тексте.)

Кроме того, в переписи подитожены крепостные некоторых фамилий в той или другой деревне, в том или другом округе. Эти итоги в таблицы не внесены, но отмечены в примечаниях (§ 34 груз. текста).

В примечаниях (в груз. т.) мы указали, кто из подвластных владельцев со своими крепостными и на каком основании отнесены к тому или другому собственнику-владельцу. Эти основания троякого рода:

- 1) когда об этом прямо указано в переписи;
- 2) когда крепостные подвластного владельца помещены между крепостными владельца-собственника и
- 3) когда крепостные подвластного владельца помещены после крепостных владельца-собственника, но они включены в общее количество крепостных владельцев или проживают в тех же деревнях, в каких живут крепостные сахасо владельца-собственника.

Переработка этой переписи имела в виду извлечь только статистические сведения о населении и владении района Передовой армии в первой четверти XVIII стол., поэтому никаких других сведений в таблицы при переработке переписи мы не вносили.

Необходимо, наконец, отметить, что в перепись 1721 г. внесены крепостные нескольких деревень, кои дежали не в пределах Квемо-Картли, следовательно, не в районе Передовой армии. Именно, дер. Карели, куда переселились из Башинджаги крепостные Царицы и деревни, лежащие между Дигомис-Цкали и хребтом Схалдиди: Беврети, Лиси, Мцкнети и Цодорети. Как в географии Вахушти, так и в его списках деревень, а также на карте (см. II часть § 44) все эти деревни значатся вне границ Квемо-Картли.

Чтобы иметь полную картину переписи 1721 года, крепостные этих деревень внесены в таблицы I части (§§ 24, 25) нашего труда. Но потом, при подсчете населения и владения Квемо-Картли (II и III части), они уже во внимание не приняты.

1	2	3	ყმები Крепостные						9	10
			განმ- ლები Подат- ные		ბოგანბ Малоземель. (богано)		ზმ- ანაწმ- ვითი და ან- ვარდობი Вымерше и истроб- ленные (амодкветили)			
			კომლი Дымов	თავი I чав	კომლი Дымов	მთაწმე Военнообязан.				
მებოტონენი და მათი მემამულე- ბი და სოფლები	მკ. თაყაიშვილის გზა. გვ. Стр. иад. Е. Такайшвили	უბო აზნაურები Дворяне, не имеющ. кре- постн. (УКМО)							Владельцы соб- ственники, их подвластные вла- дельцы и деревни	
მასი ზემამულე	—	—	2	2	—	—	—	—	Его подвластный владелец	
წინამძღვარი	—	—	2	2	—	—	—	—	Настоятель	
ქვიტირის ლილო	5	—	2	2	—	—	—	—	Квиткирис-Лило	
შანავაზხანი- ბაქარ ბეაყ სასასლო	—	—	103 99	127 123	33 31	20 18	—	—	Шанавазхани — Царь-Бакар Сахасо	
ბაგრატიის ლილო	12	—	13	18	—	—	—	—	Багратис-Лило	
ნასაგური	12	—	2	2	—	—	—	—	Насагури	
მარნეული	12	—	38	45	20	8	—	—	Марнеული	
ახალქალაქი ⁶	14	—	10	14	3	2	—	—	Ахалкалаки	
ახალქალაქის ტამა- ლია	15	—	12	12	4	4	—	—	Ахалкалакис-Та- малиа	
გველფარენა	15	—	8	12	2	2	—	—	Гвел-фареха	
ნადვალეთი	16	—	4	6	2	2	—	—	Надвалети	
მერეკანა	16	—	12	14	—	—	—	—	Мерекана	
მასი ზემამულე	—	—	4	4	2	2	—	—	Его подвластный владелец	
ახ. ყორღანა- შვილი შიოშ ⁸	—	—	4	4	2	2	—	—	Дв. Корганаш- вили Шилош	
ციხია	17	—	3	3	1	1	—	—	Цихиа	
არდას უბანი	18	—	1	1	1	1	—	—	Ардас-Убани	
ციციშვილი	—	—	—	—	—	—	—	—	Цицишвили —	
უბრეთა მანა- გაზსანის დაბა- ისელი	—	4	20	27	4	3	—	—	Убрута боярин (дарбаисели) Шанавазхана	
სასასლო	—	4	20	27	3	3	—	—	Сахасо	
წავკისი ¹⁰	17	4	20	27	3	3	—	—	Цавкиси	
მასი ზემამულე	—	—	—	—	1	—	—	—	Его подвластный владелец	
ახ. ფრიდონა- შვილი შავერ- და ¹¹	—	—	—	—	1	—	—	—	Дв. Фридопш- вили Шаве- рда	
წავკისი	17	—	—	—	1	—	—	—	Цавкиси	
*მუსტან-შა- ტონი აღბე- ლისანი ¹²	—	—	6	7	—	—	—	—	Мухран Батони Али-Кулихани	
ოგლეტი	18	—	6	7	—	—	—	—	Телети	

მებოტონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	ქ. თაყაიშვილის გზის მ. გ. სტრ. ივ. ბ. Такайшвили	უფრო ახლები Дворяне, не имеющие крепости. (УКМО)	კუბები Крепостные						ამოწმებული და ამოწმებული Вымершие и истребленные (амощветили)	Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			გამომღებები Податные		ბოგანო Милоземельн. (богано)		საფრთხე და დაზარალებული Разоренные и снывши (აკრილი)			
			კომლი Дымов	თავი Глав	კომლი Дымов	მთავრები Военнообязан.				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
* ნ ა ტ ნ ი შ ვ ი ლ ი ს ვ ი შ თ ნ ¹³	21	—	57	88	11	11	—	—	Царевич Симеон	
სასასლო	—	—	34	49	6	6	—	—	Сахасо	
წარაპყური (წარაპყური)	18	—	16	24	4	4	—	—	Царанхური	
ნახიდური კოხაჯი	19	—	8	11	—	—	—	—	Нахидური	
	19	—	10	14	2	2	—	—	Кохаджи	
მისი ბეზაშულუნი	—	—	23	39	5	5	—	—	Его подвластные владельцы	
ა ბ ნ. რ ჩ ე უ ლ ი შ ვ ი ლ ი ბ ე ქ ა ნ ¹⁴	—	—	9	15	1	1	—	—	Д. в. Рчеулишвили Бежан	
ბეშქენაშენი ყიშლარი (ყიშლალი)	19	—	7	12	1	1	—	—	Бешкенашени Кишлари	
	20	—	2	3	—	—	—	—		
ა ბ ნ. რ ჩ ე უ ლ ი შ ვ ი ლ ი კ ა ა ტ ა	—	—	2	4	1	1	—	—	Д. в. Рчеулишвили Пата	
ბეშქენაშენი	20	—	2	4	1	1	—	—	Бешкенашени	
ა ბ ნ. რ ჩ ე უ ლ ი შ ვ ი ლ ი გ ი თ რ გ ი	—	—	5	8	2	2	—	—	Д. в. Рчеулишвили Георгий	
ბეშქენაშენი ყიშლარი (ყიშლალი)	20	—	2	3	1	1	—	—	Бешкенашени Кишлари	
	20	—	3	5	1	1	—	—		
ა ბ ნ. რ ჩ ე უ ლ ი შ ვ ი ლ ი გ ი ვ ი	—	—	6	10	—	—	—	—	Д. в. Рчеулишвили Гиви	
ბეშქენაშენი ყიშლარი (ყიშლალი)	20	—	1	2	—	—	—	—	Бешкенашени Кишлари	
	20	—	5	8	—	—	—	—		
თავდიდიშვილი	—	—	1	2	1	1	—	—	Тавдишвили	
თავდიდიანი ¹⁵	21	—	1	2	1	1	—	—	Тавдиани	
* ნ ა ტ ნ ი შ ვ ი ლ ი ვ ა ხ უ შ თ ი ¹⁶	23	3	40	66	7	6	—	—	Царевич Вахушти	
სასასლო	—	3	40	66	6	5	—	—	Сахасо	
ნაზარას სოფელი ფარიზი	21	—	20	31	—	—	—	—	Назарас-Сопел	
	21	—	6	10	2	2	—	—	Паризи	
ნახიდური	22	—	1	2	1	1	—	—	Нахидური	

მებოტონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	გვ. თაუიშკოლს გზოც. ვპ. სტრ. იზდ. Е. Такайშილი	უფრო ახნაურები Дворяне, не имеющие крепости. (УКМО)	ყმები Крепостные						ამუყვეტილი და ამოვრცხილი Вымершие и истребленные (амоцветили)	Бладелъцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			გამომლები Податные		ბოგანო Малоземельн. (богано)					
			კალი Дымов	თავი Глав	კალი Дымов	მულ. მუკუე Военнообяз.	აყროლი და აზობრული Разоренные и сннши. (აკრილი)	ამუყვეტილი და ამოვრცხილი		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
კაზრეთი და მონასტერი	22	—	3	5	—	—	—	—	—	Казрети и Монастери
ბალიჭი	22	—	4	7	1	1	—	—	—	Баличи
ქაგარიანი ¹⁷	22	2	—	—	—	—	—	—	—	Кагаряни
ქვეში	22	—	3	5	1	1	—	—	—	Квеш
ბაბილაშენი	23	—	—	—	1	—	—	—	—	Баблашени
კიანეთი	23	1	1	2	—	—	—	—	—	Киянети
თოფო. ყალა	23	—	1	2	—	—	—	—	—	Топракада
ლიყურეთი	23	—	1	2	—	—	—	—	—	Лиқурети
მისა მემამულე	—	—	—	—	1	1	—	—	—	Его подвластные-владельцы
ახნ სესიტა-შვილი პაატა	—	—	—	—	1	1	—	—	—	Дв. Сеситашвили Паата
ბალიჭა	22	—	—	—	1	1	—	—	—	Баличи
*ს ღ ს რ ღ ს ა ნ ი ს-შვილი ¹⁸	25	—	39	61	6	6	—	—	—	Хосроханис-швили
კაწანისი (კწანისი)	23	—	17	27	3	3	—	—	—	Крцанпел
სამშვილდე	24	—	22	34	3	3	—	—	—	Самшвилде
*ქ ი ტ მ ა ნ ი ს ს ა-ნი ¹⁹	25	1	30	36	6	4	—	—	—	Кирман-хан
დურნუკი ¹⁶	26	1	30	36	6	4	—	—	—	Дурнуკ
*ა მ ი ღ ა ს. ღ რ ი ²⁰	28	—	34	51	16	2	—	—	—	Амилахори
სასასლო	—	—	20	29	12	2	—	—	—	Сахаео
თელეთი	26	—	12	18	4	2	—	—	—	Телети
მთლენავი	27	—	2	3	—	—	—	—	—	Мтленав
საყოონე	27	—	2	4	—	—	—	—	—	Сакорне
ბაშინჯანი	28	—	4	4	8	—	—	—	+	Вашиджахи
მისა მემამულენი	—	—	14	22	4	—	—	—	—	Его подвластные-владельцы
შიო მღვიმის მონასტერი	—	—	13	20	4	—	—	—	—	Шιο Мгвимис-монастери
დიდი ჭიტები (შეწირული)	27	—	10	15	2	—	—	—	—	Диди-Читеби
უკანა ჭიტები	27	—	3	5	2	—	—	—	—	Укана-Читеби
ახნ. ალა	—	—	1	2	—	—	—	—	—	Дв. Ага
თელეთი.	27	—	1	2	—	—	—	—	—	Телети

1	2	3	ყმები Крешостные						9	10
			გამომ- ლები Подат- ные		ბოგანო Малоземель. (богано)					
			ქობლი Дымов	თავი I план	ქობლი Дымов	მთლანე Военнообязан.	ყურილი და ზონბუღული Разоренные и сирыйш (აყრისი)	ხმარებული და ახ- ვარებული Выхренше и истроб- ленные (ამოცხეტილი)		
მებატონენი და მათი მემამულე- ბი და სოფლები	გვ. თაყაიშვილის გზა: გვ. Стр. იმდ. Е. Такайиშილი ფუნო ახნაზურები Дворяне, не имеющие, кре- постн. (УКМО)								Владельцы соб- ственники, их подвластные вла- дельцы и деревни	
*ციციშვილი ნიკარაშვილი ზაზა	29	—	24	38	3	3	—	—	ციციშვილი ნი- კარაშვილი ზა- ზა	
ვეძისი	28	—	9	14	—	—	—	—	ვეძისი	
მწყნეთი	28	—	8	13	2	2	—	—	მიქნეთი	
რევა თრიალეთისა	29	—	7	11	1	1	—	—	რევა-ტრიალეთის	
*ციციშვილი სასლოუსუღესი ქციშვილი ²¹	30	—	17	28	5	4	—	—	ციციშვილი სახ- ლუხუესი ედი- შერ	
მწყნეთი	29	—	5	8	1	1	—	—	მიქნეთი	
რევა	30	—	7	12	2	2	—	—	რევა	
საპონაური	30	—	2	3	—	—	—	—	საპონაური	
ცხვარეთი (ცხოირე- თი)	30	—	3	5	2	1	—	—	ცხვარეთი	
*ციციშვილი პაპუ- ნაშვილი ზაზა	31	—	12	18	2	2	—	—	ციციშვილი - პა- პუნაშვილი ზა- ზა	
მწყნეთი	30	—	4	6	—	—	—	—	მიქნეთი	
რევა	31	—	5	8	1	1	—	—	რევა	
საპონაური	31	—	3	4	1	1	—	—	საპონაური	
*ციციშვილი მადერაშვილი ზაზალი ²²	33	1	40	59	6	3	—	—	ციციშვილი ბა- დურაშვილი ზა- ალი	
სასასლო	—	1	38	57	4	3	—	—	სასასლო	
ვეძისი	31	—	3	5	—	—	—	—	ვეძისი	
სამღერეთი	31	—	14	21	1	1	—	—	სამღერეთი	
სამღერეთის ახალ- შენი	32	—	1	2	—	—	—	—	სამღერეთის-ახალ- შენი	
სამღერეთის მონა- სტერი	32	—	2	2	—	—	—	—	სამღერეთის-მონა- სტერი	
დიდი დაღეთი ²³	32	1	18	27	3	2	—	—	დიდი-დაღეთი	
ვისი მუცამუღუ	—	—	2	2	2	—	—	—	ვისი მუცამუღუ	
ახნ. გორგო	—	—	2	2	2	—	—	—	ახნ. გორგო	
სამღერეთის ახალ- შენი	32	—	2	2	2	—	—	—	სამღერეთის-ახალ- შენი	

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მ. თაყაიშვილის გზობ. პ. სტრ. ნაძ. E. Такайшириძე უფრო ბნაზურები Дворные, не имеющие крепости. (УКМО)	ყმები Крепостные							Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
		გამომლები Податные		ბოგანბო Малоземельн. (богано)			აზრობი და აზრობული Разоренные и сныяши (агрилა)	აზრუვეტილი და აზრუვეტილი Вымершие и истребленные (ამოკვეტილი)	
		კომლი Дымов	თავი Глаз	კომლი Дымов	ბოლპეკე Военноплеки	აზრობი და აზრობული Разоренные и сныяши (агрилა)			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
*ციციშვილი შიგამდეგი ჯაზა ²⁴	34	—	10	14	2	2	—	—	ციციშვილი შიგამდეგი ჯაზა
სამღერეთი ახალშენი დაღეთი	33	—	7	10	—	—	—	—	სამღერეთი ახალშენი დაღეთი
	33	—	2	2	—	—	—	—	სამღერეთი ახალშენი დაღეთი
	33	—	1	2	2	2	—	—	სამღერეთი ახალშენი დაღეთი
*ციციშვილი ჯაბაძე	34	—	1	2	2	2	—	—	ციციშვილი ვარამი
დიდი დაღეთი	34	—	1	2	2	2	—	—	დიდი-დაღეთი
ციციშვილი ჯაბაძე	34	—	1	2	—	—	—	—	ციციშვილი რევაზ
დიდი დაღეთი	34	—	1	2	—	—	—	—	დიდი-დაღეთი
*ციციშვილი ჯაალიშვილი ქაისოსტო	34	—	11	17	—	—	—	—	ციციშვილი ჯაალიშვილი ქაიხოსრო
სამღერეთი	34	—	8	12	—	—	—	—	სამღერეთი
სამღერეთის ახალშენი	34	—	2	3	—	—	—	—	სამღერეთის ახალშენი
დიდი დაღეთი	34	—	1	2	—	—	—	—	დიდი-დაღეთი
*ციციშვილი ლიპაძე	35	—	1	2	2	1	—	—	ციციშვილი ლიპა
დიდი დაღეთი	35	—	1	2	2	1	—	—	დიდი-დაღეთი
*ციციშვილი მურაბისშვილი მანუჩარ ²⁵	35	—	3	5	2	2	—	—	ციციშვილი მურაბისშვილი მანუჩარ
ვეძისი	35	—	1	2	—	—	—	—	ვეძისი
დიდი დაღეთი ²⁶	35	—	2	3	2	2	—	—	დიდი-დაღეთი
*ციციშვილი ყაიხ და ლუარსაბი	35	—	3	5	2	2	—	—	ციციშვილი ყაიხ და ლუარსაბი
ვეძისი	35	—	1	2	—	—	—	—	ვეძისი
დიდი დაღეთი	35	—	2	3	2	2	—	—	დიდი-დაღეთი
*ციციშვილი იესე	35	—	1	2	—	—	—	—	ციციშვილი იესე
ვეძისი	35	—	1	2	—	—	—	—	ვეძისი

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	გვ. თაყაიშვილის გარეც. გვ. სტრ. ივანე. Е. Такайшвили	უძმა ახლები Дворяне, не имеющие крепостн. (УКМО)	ყმები Крепостные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			გამოკვეთილები Податные		ბოგანო Малоземельц. (богано)				
			კომლი Дымов	თავი თავი	კომლი Дымов	მლაშკეზე Военнообязан.	აურილი და ახრებული Разоренные и сироты (აკრილი)	ახრებულნი და ახრებულნი Вымершие и истребленные (ამონებელი)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
*ციციშვილი ვასტვანვი	35	—	1	2	—	—	—	—	ციციშვილი Вахтанг
დაღეთი	35	—	1	2	—	—	—	—	დაგეთი
*ციციშვილი ადამ	36	—	2	3	—	—	—	—	ციციშვილი Адам
დაღეთი	36	—	2	3	—	—	—	—	დაგეთი
*ციციშვილი სარდლიშვილი შაპუნა ²⁷	36	1	7	11	2	1	—	—	ციციშვილი Сардlišვილი Папуна
სასასლო	—	1	6	9	2	1	—	—	Сахасо
წავკისი ²⁸	36	1	6	9	2	1	—	—	Цавკისი
მისი მემამულე	—	—	1	2	—	—	—	—	Его подвластный владелец
ახნ. ფრიდონა	—	—	1	2	—	—	—	—	Дв. Фридоиа
წავკისი ²⁹	36	—	1	2	—	—	—	—	Цавკისი
*ციციშვილი სარდლიშვილი შაზა ³⁰	37	2	11	19	1	1	—	—	ციციშვილი Сардlišვილი Заза
სასასლო	—	2	11	19	—	—	—	—	Сахасо
წავკისი ³¹	36	2	11	19	—	—	—	—	Цавკისი
მისი მემამულე	—	—	—	—	1	1	—	—	Его подвластный владелец
ახნ. თამაზა	—	—	—	—	1	1	—	—	Дв. Тамаза
წავკისი	36	—	—	—	1	1	—	—	Цавკისი
შალიკაშვილი ნაზირი ედიშერი ³²	—	—	4	5	—	—	—	—	Шаликашвили назир Едишер
ახალშენი	37	—	1	1	—	—	—	—	Ахалшени
ებეგეთი	37	—	1	1	—	—	—	—	Ебегети
აბრამეთი	37	—	1	2	—	—	—	—	Абрамети
სამღერეთი ³³	37	—	1	1	—	—	—	—	Самгерети
*ჩხეიძე-სეხნია	37	—	8	12	—	—	—	—	Чхеидзе-Сехниа
ლორისთავი	37	—	8	12	—	—	—	—	Гориставი

ლა	მ. თაყაიშვილის გზაზე გვ. შტრ. იან. E. Тагайшвили	უძველესი ახსნა-გარკვევა (УКМО)	ყმაბი Крепостные						ამოწმებული და ამოწმებული დასახლებები (Амочкелის)	Владельцы-соб- ственники, их подвластные вла- дельцы и деревни
			გამომ- ცემები Подат- ные		ბოგანო Малоземель. (ბოგანო)					
			ქობოლი Дымов	თავი Глав	ქობოლი Дымов	მთავრე Военпобязан.	სურთი და აზრებუნი Разоренные и снятые (ავრის)	ამოწმებული და ამოწმებული Вымершие и истреб- ленные (Амочкелის)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
*აკაკლიძის ბრძანება	38	—	3	4	—	—	—	—	—	Авалишвили Ростом
ოლთისი	37	—	3	4	—	—	—	—	—	Олтиси
*თატსნიძის- ლი ზაალი	38	—	4	6	—	—	—	—	—	Тархнишвили Заал
ლისი	38	—	4	6	—	—	—	—	—	Лისი
*თატსნიძის- ლი ლუატსანიძე	38	—	13	20	—	—	—	—	—	Тархнишвили Луарსაბ
ლისი	38	—	8	12	—	—	—	—	—	Лისი
ოდისი	38	—	5	8	—	—	—	—	—	Одისი
*თატსნიძის- ლი მამუკა და ზურაბი	39	—	21	32	1	1	—	—	—	Тархнишвили Мамука и Зу- раб
სასასლო	—	—	19	29	—	—	—	—	—	Сахасо.
ლისი	38	—	16	24	—	—	—	—	—	Лისი
ოდისი ზემო	39	—	3	5	—	—	—	—	—	Одისი ზემო
მათი მემამულე	—	—	2	3	1	1	—	—	—	Их подвластный владелец
ახ. გეტანას- შვილები	—	—	2	3	1	1	—	—	—	Дв. Гетанас- швили
ქვემო ნახშირის გორა	39	—	2	3	1	1	—	—	—	Киемо-Нахширис Гора
*მუსკელას- ლი ავთანდილ	40	—	10	16	3	1	—	—	—	Мусхელაშვილი Автандил
საბატე	39	—	10	16	3	1	—	—	—	Сабате
*მუსკელას- ლი იე	40	—	6	9	3	2	—	—	—	Мусхელაშვილი Иесе
სამღერეთი	40	—	4	7	3	2	—	—	—	Самгерეთი
ახალშენი	40	—	2	2	—	—	—	—	—	Ахалшени
*მუსკელას- ლი დემეტრე	40	—	3	4	2	2	—	—	—	Мусхელაშვილი Деметре
სამღერეთი	40	—	3	4	2	2	—	—	—	Самгерეთი

მებატონენი და მათი მეეაშულეები და სოფლები	მ. თაყაიშვილის გზა. მ. სტრ. ივ. ე. თაყაიშვილი	უძველესი კრეპოსტი (უკმო)	ყეები Кредостные						მზრველობა და ამაღლება	Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни.
			გამომდებელი Податные		ბოგანო Малоземель. (богано).			ამრავლები და ამაღლება		
			კომლი Дымов	თავი Глав	კომლი Дымов	მთავრეკე Восноობიანი	აგრილი და აზრებულნი Разоренные и сляны (აგრის)			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
*გ ა რ ა ვ ი ლ ი	41	—	12	20	9	7	—	—	Гочашвили	
უგუდეთი (თრიალეთისა)	41	—	5	8	2	1	—	—	Угудети	
ახალ-დაბა	41	—	4	7	3	3	—	—	Ахал-Даба	
ლიპი	41	—	3	5	4	3	—	—	Липи	
*ს ა კ ა მ ე დ ე დ ი მ ი - ც რ ი ³⁶	42	—	18	28	5	3	—	—	Саакадзе Де-метре	
ცრიცი (ცარიცი)	41	—	15	23	5	3	—	—	Црици	
კარუშეთი	42	—	1	2	—	—	—	—	Карушети	
ფარეხა	42	—	2	3	—	—	—	—	Пареха	
ს ა კ ა მ ე დ ე დ ი მ ი ზ რ ა მ ი	—	—	1	2	1	1	—	—	Саакадзе Зураб	
ფარეხა	42	—	1	2	1	1	—	—	Пареха	
ს ა კ ა მ ე დ ე დ ი მ ი მ ე რ ა მ ი	—	—	1	1	1	1	—	—	Саакадзе Мераб	
ფარეხა	42	—	1	1	1	1	—	—	Пареха	
ს ა კ ა მ ე დ ე დ ი მ ი მ ა ხ უ ტ ა	—	—	2	4	1	1	—	—	Саакадзе Бахута	
ფარეხა	43	—	1	2	1	1	—	—	Пареха	
კარუშეთი	43	—	1	2	—	—	—	—	Карушети	
ს ა კ ა მ ე დ ე დ ი მ ი მ ა ჯ ა	—	—	2	3	2	2	—	—	Саакадзе Заза	
კარუშეთი	43	—	1	2	1	1	—	—	Карушети	
ფარეხი	43	—	1	1	1	1	—	—	Пареха	
ს ა კ ა მ ე დ ე დ ი მ ი ი თ რ ა მ ი	—	—	3	5	1	1	—	—	Саакадзе Иорам	
ფარეხი	43	—	3	5	1	1	—	—	Пареха	
ს ა კ ა მ ე დ ე დ ი მ ი ვ ა ხ უ შ - ტ ი	—	—	1	1	1	1	—	—	Саакадзе Вахуш-ти	
ფარეხა	43	—	1	1	1	1	—	—	Пареха	
ს ა კ ა მ ე დ ე დ ი მ ი ა ლ ი - ც ლ ა შ ვ ი ლ ი	—	—	1	2	—	—	—	—	Саакадзе Алику-лашвили	
ფარეხა	43	—	1	2	—	—	—	—	Пареха	
თ. უ მ ა მ ი მ ე დ ე დ ი მ ი მ დ ი ვ ა ნ ი გ ა ვ ი ³⁷	—	—	3	3	5	2	—	—	Туманишвили Мдивანი Гиви	
ვედისი ³⁸	43	—	—	—	1	—	—	—	Ведиси	
წოდორეთი	43	—	3	3	4	2	—	—	Цодорети	

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	გვ. თაყაიშვილის გამოც. გვ. სტრ. изд. Е. Такайшвили	ფერა აზნაურები Дворные, не имеющие постн. (УКМО)	ყმები Крепостные						ვლადეფცი-სობ-სტენნიკი, იხ პოდვლასტნიე ვლადეფცი და დერეფნი	
			გამომ-ლები Подат-ные		ბოგანო Малоземельн. (богано)					
			კობლო Дымов	თავი თავი Глав	კობლო Дымов	ბოლბოქო Воинской	აფრილი და პარბეფლი Разоренные и сивши (აკრილი)	აზრეფცი და აზრ-ვარდობლი Вымершие и истроб-ленные (ამოცვეფლი)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
ო უ მ ა ნ ი შ ვ ი ლ ი მანუჩასი	—	—	2	3	2	—	—	—	—	ტუმანიშვილი Манучар
წოდორეთი ³⁰	44	—	2	3	2	—	—	—	—	ჰოდორეთი
ო უ მ ა ნ ი შ ვ ი ლ ი დიდვასი	—	—	—	—	1	—	—	—	—	ტუმანიშვილი Кишвари
წოდორეთი ⁴⁰	44	—	—	—	1	—	—	—	—	ჰოდორეთი
ო უ მ ა ნ ი შ ვ ი ლ ი მდივანი მიბთაქ-ლა	—	—	1	1	3	2	—	—	—	ტუმანიშვილი Мдивани Бир-твела
წოდორეთი	44	—	1	1	3	2	—	—	—	ჰოდორეთი
*ო უ მ ა ნ ი შ ვ ი ლ ი მდივანი ოთასი	45	—	20	20	10	—	—	—	—	ტუმანიშვილი Мдивани Отари
წოდორეთი	44	—	2	2	2	—	—	—	—	ჰოდორეთი
ოძისი კვეფი	44	—	8	8	4	—	—	—	—	ოძისი-კვემო
ოძისი ზემო	45	—	2	2	—	—	—	—	—	ოძისი-ზემო
ჩრდილის უბანი გვარეთი	45	—	5	5	2	—	—	—	—	ჩრდილის-უბანი
	45	—	3	3	2	—	—	—	—	გვარეთი
*ც ფ ი ლ ე ლ ი ⁴¹	48	3	44	68	9	8	—	—	—	ტბილელი
შავრობის ლილო	46	—	15	23	2	2	—	—	—	შავრობის ლილო
კოდის ლილო	46	—	5	7	1	1	—	—	—	კოდის ლილო
ფიჩხისი (ფიცხი) / ხეკორდი	46	—	2	4	3	2	—	—	—	ფიჩხისი
ერტისი	47	—	6	9	1	1	—	—	—	ხეკორდი
დოლოვანი	47	—	2	3	2	2	—	—	—	ერტისი
დაღეთი უკანა	47	3	12	19	—	—	—	—	—	დოლოვანი
	48	—	2	3	—	—	—	—	—	დაღეთი უკანა
*წ ა ლ ვ ე ლ ი	49	—	16	24	2	2	—	—	—	ცალკელი
წალკა	48	—	12	18	1	1	—	—	—	წალკა
ლოხო	48	—	4	6	1	1	—	—	—	ლოხო
*გ ა რ ა კ ა ნ ი დ ე ბ ე რ ი	49	—	10	19	—	—	—	—	—	გარაკანიდზე ბერი
თეთრი წყარო	49	—	10	19	—	—	—	—	—	თეთრი წყარო
*ნ ა თ ლ ი ს მ ც ე მ.	50	—	15	18	4	—	—	—	—	ნათლისმემელი
უზნარაძის (შეწირუ-ლი)	49	—	4	5	—	—	—	—	—	უზნარაძის (შეწირული)
კარუგმარტი	49	—	5	6	—	—	—	—	—	კარუგმარტი
კარაჩხი	49	—	6	7	4	—	—	—	—	კარაჩხი

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	კვ. თაყუიზის გზა. კვ. სტრ. ივრ. Е. Тагайшиანი	უძნო ზნაბურიები Дворяне, не имеющие крепостн. (УКМО)	ყმბი Крепостные						ვადელები-სობ-სთენნიკი, იხ პოდვლასთნი ვლადელცი и дровини
			გამობ-ლები Подат-ные		ბოგანო Малоземельн. (богачо)			ზნაბურიები და ვადელები Выдершие и неубранные (амოიკეთნი)	
			ყმბი Дымов	თავი Глав	კვ. მობი Дымов	მობაზვან Военнообязан	ყოილი და აზნობული Раворенные и смягш (აგრნი)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
*მ. ც. ა. დ. ი. ს. ბობა- ლა	51	—	21	35	7	4	—	—	Царская неве- стка
თეზი	50	—	21	35	7	4	—	—	Тези
*ს. უ. ლ. ი. მ. ა. დ. ს. შვილი თმანი	52	—	27	42	13	11	—	—	Сулейманишვი- ლი Оман
სასასლო	—	—	27	42	12	10	—	—	Сахасо
სა მადლო	51	—	4	7	1	1	—	—	Самадо
სა ბეკვაგი	51	—	9	12	2	2	—	—	Сабечдаვი
უწყლო	52	—	4	7	2	1	—	—	Уцкло
გვარეთი	52	—	1	2	1	1	—	—	Гварეთი
კრწანისი (კწანისი)	52	—	—	—	1	1	—	—	Крцანიენი
სამშვილდე	52	—	—	—	2	2	—	—	Самшвилდე
გარისი	52	—	2	3	1	1	—	—	Гарисენი
ახალუბანი	52	—	1	2	—	—	—	—	Ахалубანი
ოღთისი ხემო	52	—	6	9	2	1	—	—	Олтисен-Вемо
მისი მემამული	—	—	—	—	1	1	—	—	Его подвластный владелец
ახნ. რჩეული ი- შვილი ²	—	—	—	—	1	1	—	—	Дв. Рчеული- швилли
ახალუბანი	52	—	—	—	1	1	—	—	Ахалубანი
კ. მ. ც. ა. დ. ი. ს. ბ. შვილი ამილიაძე.	—	—	71	112	21	18	2	1	Госташабашвили Амилгабარი
სასასლო	—	1	67	105	19	16	2	1	Сахасо
ბეთენია (ბეთანია)	52	—	2	2	1	1	—	—	Бетеша
დიდება	53	—	1	2	—	—	—	—	Дидება
ენაგეთი ³	53	1	—	—	—	—	—	—	Енаგეთი
ახალშენი	53	—	—	—	1	1	—	—	Ахалшени
კვესეთი	53	—	1	2	—	—	—	—	Квесети
ტბისი	53	—	3	4	1	1	—	—	Тбисენი
ელფია	53	—	2	3	—	—	2	—	Елфия
წინვენახი	53	—	—	—	—	—	—	—	Цин-венახი
თაკვი	53	—	1	2	1	1	—	—	Такви
აკურისი	53	—	2	3	1	1	—	—	Акурисენი
ხორბუკი	53	—	1	2	1	1	—	—	Хорбуკენი
აგვდანეთი	53	—	2	3	1	1	—	—	Агвданეთი
ვაკე	54	—	3	5	1	1	—	—	Ваке
ამლოვი	54	—	7	10	2	2	—	—	Амлови
ფუტრევი	54	—	2	3	—	—	—	—	Футრევი
ერწო	54	—	3	3	1	1	—	—	Ерцо
გუნანეთ	54	—	2	3	—	—	—	—	Гуанети

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მ. თაყაიშვილის კაპიტ. გვ. სტრ. ივან. ბ. თაყაიშვილი	ფუნა ახნაურები Дворяне, не имевшие крепости. (УКМО)	ყმები. Крепостные						ამოწმებული და ამოწმებული Вымершие и истребленные (амонкветილი)	Владельцы-сообщественники, их подвластные владельцы и деревни
			გამომღები Податные		ბოგანო Малоземельн. (богано)					
			კომლი Дымов	თავი Тав	კომლი Дымов	მთავრები Военнообязан.	აჭილი და ახორბული Разоренные и сляны (акрил)	ამოწმებული და ამოწმებული		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
ერდო	55	—	2	4	—	—	—	—	—	ერდო
ახიკი	55	—	4	6	—	2	—	—	—	Азны
არი	55	—	1	1	—	—	—	—	—	Цхвари
მძორეთი	55	—	1	2	—	—	—	—	—	Мзорети
მარიაში	55	—	8	13	—	3	1	—	—	Мариам
აფანი	56	—	1	1	—	—	—	—	—	Ташани
ანდრია	56	—	4	7	—	—	—	—	—	Андрия
ერტისი	56	—	2	4	—	—	—	—	—	Ертиси
წინანაური	56	—	1	2	—	1	—	—	—	Цинанаური
ქოთიში	56	—	2	2	—	1	1	—	—	Котиши
ლოლოვანა	56	—	9	14	—	1	1	—	—	Головня
ზისი ბეზაბილუნი	—	—	4	7	—	2	2	—	—	Его подвластные владельцы
ახნ. ბერდია და ხინკლა	—	—	1	2	—	—	—	—	—	Дв. Бердия и Хинкля
დვალთა	53	—	1	2	—	—	—	—	—	Двалта
ახნ. იესე	—	—	1	2	—	—	—	—	—	Дв. Иесе
ავედანეთი	53	—	1	2	—	—	—	—	—	Авданети
სახლთხუცესი ბერძნისვილი	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Сахатхуцеси Вадзьяшвили
მოლავი	53	—	1	1	—	—	—	—	—	Молави
ახნ. ყიფიანი ხოსია	—	—	—	—	—	1	1	—	—	Дв. Кипиани Хосиа
მოლავი	54	—	—	—	—	1	1	—	—	Молави
ახნ. არეშიშვილი ფარემუხ	—	—	1	2	—	1	1	—	—	Дв. Арешишвили Фармух
ვარხუნა	55	—	1	2	—	1	1	—	—	Вархуна
*გაკალიშვილი შატალა ბეჭაძე	60	5	48	78	—	22	17	—	—	Заалишвили Патары Зураби
სახასო	—	5	46	75	—	17	16	—	—	Сахасо
თოფრაცალა ირაგა	57	—	4	6	—	1	1	—	—	Тофрацала Ирага
ნაქალაქევი	57	—	1	2	—	1	1	—	—	Накалакеви
კამარეთი	57	—	4	6	—	1	1	—	—	Камарети
ლიყუყუთი	58	—	10	16	—	2	1	—	—	Ликукути
რაფაქეთი	58	—	—	—	—	3	3	—	—	Рафакети

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	გვ. თაყაიშვილის გავრც. გვ. 83- Стр. изд. Е. Такашвили	უფრო ახსულები Дворяне, не владеющ. крепостн. (УКМО)	ყმები Крепостные						ამოწყვეტილი და ამო- ვარდობილი Вымершие и истреб- ленные (амощветили)	Владельцы-соб- ственники, их подвластные вла- дельцы и деревни
			გამთმ- ვლბი Подат- ные		ბოგანო Малоземельн. (богано)					
			აბელი Дыков	ბავი Глав	აბანი Дыков	მთლამურე Военнослужащ.	აგრილი და ახრებული Разоренные и сироты (акрилы)	ამოწყვეტილი და ამო- ვარდობილი Вымершие и истреб- ленные (амощветили)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
კაზრეთი და მონასტერი	58	1	5	8	1	1	—	—	კაზრეთი и Мона- стери	
ბალიჭი	59	—	12	20	4	4	—	—	Баличи	
ქაგარიანი	59	—	—	—	—	—	—	—	Кагариаши	
ქვეში	59	—	7	11	2	2	—	—	Квешы	
იაბილაშენი	60	—	—	—	2	2	—	—	Бабилашени	
კვირაქხოველი	60	—	1	2	—	—	—	—	Квирацховели	
კიანეთი ¹⁶	60	—	2	4	—	—	—	—	Кианети	
ნისი მუგამულენი	—	—	2	3	5	1	—	—	Его подвластные владельцы	
ახნ. ზახა	—	—	—	—	1	1	—	—	Дв. Заха	
ირაგა	57	—	—	—	1	1	—	—	Ирага	
ახნ. ყულიაშვი- ლი სვიმონ ¹⁷	—	—	—	—	1	—	—	—	Дв. Кулиашви- ли Свирмон	
ირაგა	57	—	—	—	1	—	—	—	Ирага	
ახნ. ყულიაშვი- ლი თამაზა	—	—	1	1	—	—	—	—	Дв. Кулиашви- ли Тамаза	
ირაგა	57	—	1	1	—	—	—	—	Ирага	
ახნ. ჩერკეზი- შვილი პარე- მუზ	—	—	—	—	1	—	—	—	Дв. Черкези- швили Паре- муз	
ქაგარიანი	59	—	—	—	1	—	—	—	Кагариаши	
ახნ. აბახა	—	—	—	—	1	—	—	—	Дв. Абаха	
ქაგარიანი	59	—	—	—	1	—	—	—	Кагариаши	
ახნ. ბაინდურა- შვილი ბერი	—	—	1	2	—	—	—	—	Дв. Баиндура- швили Бери	
კიანეთი	60	—	1	2	—	—	—	—	Кианети	
სახლთხუცესი ფრიდონა ¹⁸	—	—	—	—	1	—	—	—	Саклхуцеси Фридона	
წობა	60	—	—	—	1	—	—	—	Цоба	
ჭრტამისძე- ლა ნუქანი	62	5	22	32	7	5	—	—	Зурабисшвили Бежан	
სახასლო	—	5	22	32	6	4	—	—	Сахасо	
თოფრაცალა ¹⁹	60	1	1	2	—	—	—	—	Тофракала	
ლიყურეთი	61	—	1	1	—	—	—	—	Ликурети	
კამარეთი	61	—	2	3	1	1	—	—	Камарети	

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მ. თაყაიშვილის გზა. გ. ბ. სტრ. № 1. E. Такайшвили	ფეოდალური ხანის კრე-დორი (YKMO)	ყმები Крепостные						Владельцы-соб- ственники, их подвластные вла- дельцы и деревни	
			გამომ- ლები Подат- ные		ბოგანო Малоземельн. (богано)					
			კომლი Дымов	საფი Глаз	კომლი Дымов	მოსაშენ Военнообязан.	სურთი და ზარბუქი Разоренные и снявш. (აკრისი)	ზრუნველი და აზ- ვარბოთი Вымершие и истреб- ленные (ამოცვენი)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
კაზრეთი და მონ- სტერი	61	1	14	7	—	—	—	—	—	Казрети и Мона- стери
ბალიჭი	61	—	5	8	2	2	—	—	—	Баличи
ქაგარიანი ⁵⁰	61	—	—	—	—	—	—	—	—	Катаряни
ქვეში	62	—	5	7	1	—	—	—	—	Квешი
ბაბილაშენი	62	—	1	1	—	—	—	—	—	Бабылашени
კვირაცხოველი	62	—	1	1	—	—	—	—	—	Квирацხოველი
კიანეთი	62	—	2	2	2	1	—	—	—	Кианети
მისი მემამულე	—	—	—	—	1	1	—	—	—	Его подвластный владелец
ახ. ოსიაშვი- ლი ბერი ⁵¹	—	—	—	—	1	1	—	—	—	Д.в. Осиашви- ли Бери
თოფრაცალა	60	—	—	—	1	1	—	—	—	Тофрака
აკატალაშვი- ლი ბრძან ⁵²	65	3	45	61	16	9	—	—	—	Ярлашвили Ро- серб
სახასო	—	3	44	60	13	6	—	—	—	Сахасо
სამაჩვეთი	62	—	8	8	3	—	—	—	—	Самачвети
საგანეთი	63	—	5	5	—	—	—	—	—	Саганети
ლიყურეთი	63	—	2	3	—	—	—	—	—	Ликурети
კოპანეთი	63	—	1	1	—	—	—	—	—	Копанети
დამღალუ	63	—	2	4	1	—	—	—	—	Дамгалу
ქრეში	63	1	2	3	—	—	—	—	—	Чрешი
დარბაზი	64	2	8	13	2	2	—	—	—	Дарбазი
მთა წმინდა	64	—	—	—	1	1	—	—	—	Мта-Цминდა
ძველი ქვეში	64	—	1	2	1	1	—	—	—	Дзвели Квешე
სენები	64	—	1	1	1	1	—	—	—	Сенеби
ირავა	64	—	2	3	—	—	—	—	—	Ирава
წობა	65	—	2	3	—	—	—	—	—	Цоба
ორთმაშენი	65	—	4	6	1	1	—	—	—	Оромашენი
ლიბი	65	—	2	3	1	—	—	—	—	Липი
ჯაბარ-ყალა	65	—	1	1	—	—	—	—	—	Джабаркала
ხახალჯვარი	65	—	1	1	—	—	—	—	—	Хахал-Джвари
ბახჩალარი	65	—	2	3	—	—	—	—	—	Бахчалари
მისი მემამულე	—	—	1	1	3	3	—	—	—	Его подвластный владелец
ახ. ეგრისელა შვილი გიორ- გი	—	—	1	1	3	3	—	—	—	Д.в. Егрисела- швили Геор- гии
სამაჩვეთი	63	—	1	1	3	3	—	—	—	Самачветი

მებატონენი და მათი მემამულეები რა სოფლები	მ. თაყაიზვლის გზა. მ. სტრ. ნაძ. ე. გაკაიშვილი	უძრავი ნივთები Дворяне, не имеющие крепостн. (УЧМО)	სოფლები Крепостные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			გამომღები Податные		ბოგანო Малоземельн. (богано)				
			ქაბლი Дымов	თავი Глав	ქაბლი Дымов	მთავარე Воинской	ყური და ვახრბული Разоренные и сляши (აკრილი)	ხმარებელი და ვახრბული Вымершие и истребленные (ამოკვნილი)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
* ი ა ტ ა ლ ა შ ვ ი - ლ ი ვ ა ს ც ა ნ ვ ი ⁵³	67	—	13	16	13	3	—	—	Ярлалашвили Вахтанг
ლიყურეთი	66	—	1	1	—	—	—	—	ლიყურეთი
ირაგა	66	—	—	—	1	1	—	—	ირაგა
წობა	66	—	1	1	—	—	—	—	წობა
სავანეთი	66	—	1	1	—	—	—	—	სავანეთი
სამაჩვეთი	66	—	4	5	6	1	—	—	სამაჩვეთი
ჭრეში	66	—	1	2	1	—	—	—	ჭრეში
დარბაზი	67	—	1	1	2	—	—	—	დარბაზი
მთა-წმინდა	67	—	—	—	1	1	—	—	მთა-წმინდა
ძველი ქვეში	67	—	—	—	1	—	—	—	ძველი ქვეში
ორთმაშენი	67	—	1	2	1	—	—	—	ორთმაშენი
ლიპი	67	—	2	2	—	—	—	—	ლიპი
ხახალჯვარი (ხალაჯვარი)	67	—	1	1	—	—	—	—	Хахал-Джвари
* ი ა ტ ა ლ ა შ ვ ი - ლ ი თ ე პ ო რ ა ნ ⁵⁴	69	1	17	18	8	4	—	—	Ярлалашвили Те-мураз
სამაჩვეთი	67	—	2	2	2	2	—	—	სამაჩვეთი
ლიყურეთი	68	—	2	2	—	—	—	—	ლიყურეთი
ირაგა	68	—	—	—	1	1	—	—	ირაგა
ბახჩალარი	68	—	1	1	—	—	—	—	Бахчалари
ორთმაშენი	68	—	1	1	—	—	—	—	Оротаშени
ხახალჯვარი	68	—	1	1	—	—	—	—	Хахал-Джвари
წარბას უბანი	68	—	1	1	—	—	—	—	Царбас Убани
სავანეთი	68	—	4	5	2	—	—	—	სავანეთი
ჭრეში	69	1	—	—	2	—	—	—	ჭრეში
დარბაზი	69	—	3	3	—	—	—	—	დარბაზი
მთა-წმინდა	69	—	—	—	1	1	—	—	მთა-წმინდა
ძველი ქვეში	69	—	2	2	—	—	—	—	ძველი ქვეში
* ი ა ტ ა ლ ა შ ვ ი - ლ ი მ დ ი ვ ა ნ ი გ ი - თ რ გ ი ⁵⁵	71	1	17	19	10	2	—	—	Ярлалашвили Мдивани Ге-ორгий
სახასლო	—	1	17	19	9	2	—	—	სახასლო
სამაჩვეთი	69	—	2	2	2	1	—	—	სამაჩვეთი
ირაგა	69	—	—	—	1	—	—	—	ირაგა
ლიყურეთი ⁵⁶	69	—	1	1	—	—	—	—	ლიყურეთი
შორი	70	—	5	6	—	—	—	—	შორი
ძველი ქვეში	70	—	1	1	1	—	—	—	ძველი ქვეში
ჭრეში ⁵⁷	70	1	—	—	—	—	—	—	ჭრეში
დარბაზი	70	—	2	2	1	—	—	—	დარბაზი
სავანეთი	70	—	1	1	1	—	—	—	სავანეთი

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	გვ. საყუბუროს გზოდ. გვ. (ტრ. იად. E. Takayshvili)	უცხო ახალურები (Дворяне, не имеющие крепостн. (УКМО))	ყმები Крепостные						მამულის და ახალურების (ამოცხვეთი) და ახალურების (ამოცხვეთი)	Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			გამომცემები Податные		ბოგანო Малоземельн. (ბოგანო)					
			კომლი	დუმოვ	თავი	ქაღ	კომლი	დუმოვ		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
კობანეთი	70	—	1	1	—	—	—	—	Копанети	
წარბას-უბანი	71	—	1	1	—	—	—	—	Царбас-Убани	
ხახალჯვარი	71	—	—	—	1	1	—	—	Хახал-Джвари	
ბახჩალარი	71	—	1	1	1	—	—	—	Бахчалари	
ორომაშენი	71	—	1	1	1	—	—	—	Оромашени	
ჯაბარყალა	71	—	1	2	—	—	—	—	Джабаркала	
მისი მემამულე	—	—	—	—	1	—	—	—	Его подвластный владелец	
იანდარაშვილი გივი	—	—	—	—	1	—	—	—	Яндарашвили Гиви	
სენები	70	—	—	—	1	—	—	—	Сенеби	
*ელაქანჯიშვილი ზაალ	72	—	14	16	2	—	—	—	Доленджишвили Заал	
სახასო	—	—	15	15	2	—	—	—	Сахасо	
სამღერეთი	71	—	1	1	—	—	—	—	Самгерети	
აკაურთა	71	—	12	14	2	—	—	—	Акаурта	
მისი მემამულე	—	—	1	1	—	—	—	—	Его подвластный владелец	
შიოშბუში	—	—	1	1	—	—	—	—	Шιοшбуши	
აკაურთა ⁵⁸	72	—	1	1	—	—	—	—	Акаурта	
*ელაქანჯიშვილი იოთამა ⁵⁹	72	—	6	7	—	—	—	—	Доленджишвили Иотамა	
სამღერეთი	72	—	2	3	—	—	—	—	Самгерети	
ახალშენი	72	—	1	1	—	—	—	—	Ахалшени	
აბულმაგი	72	—	3	3	—	—	—	—	Абулмаги	
*ყასბუღასიშვილი გიორგი ⁶⁰	74	—	18	21	4	—	—	—	Карабудахишвили Георгий	
ჯვარა-დმანისი	72	—	7	9	1	—	—	—	Джвара-Дманиси	
ირაგი	73	—	2	2	—	—	—	—	Ираги	
სარკინეთი	73	—	2	2	1	—	—	—	Саркинети	
კარაქა	73	—	1	2	—	—	—	—	Карака	
ლიყურეთი	73	—	1	1	—	—	—	—	Ликурети	
სავანეთი	73	—	2	2	1	—	—	—	Саванети	
დარბაზი	73	—	2	2	—	—	—	—	Дарбазი	
აველი ქვეში	74	—	1	1	1	—	—	—	Дзвели-Квеш	

შებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მ. თაყაიშვილის გზა. გვ. სტრ. ივ. E. Такашвили	უცხო ახსნაულები Дворяне, не имеющие креп. постл. (УКМО)	ქემები Крепостные						ამოწვევითი და ამოწვევითი Вышедшие и истреленные (амощветили)	Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			გამომღებები Податные		ბოგანო Малоземельн. (богано)					
			კომლი Дымов	თავი Тав	კომლი Дымов	მთაშუა Воснобизан	სურბი და აბრებელი Разоренные и сильш. (агрлш)	სურბი და აბრებელი Разоренные и сильш. (агрлш)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
*ყ ა კ ა მ დ ე ს ა - შვილი თამაზა	74	—	11	12	2	—	—	—	—	Карабудахишвили Тамаза
კლდისი	74	—	5	6	2	—	—	—	—	Клден
სარკინეთი	74	—	2	2	—	—	—	—	—	Саркинет
ხორხები	74	—	2	2	—	—	—	—	—	Хорхеби
არაქა	74	—	2	2	—	—	—	—	—	Карака
*თ ა კ ა მ დ ე ს ა ჯასცანა	75	—	6	7	—	—	—	—	—	Такашвили Вах- танგი
ეშვის წყარო	75	—	1	1	—	—	—	—	—	Ешвис-Цқаро
დვალთა	75	—	3	4	—	—	—	—	—	Двалта
ვაკე	75	—	2	2	—	—	—	—	—	Ваке
*ს ა ჩ ი ნ თ შ ვ ი ლ ი ფარსადანი	75	—	7	9	1	—	—	—	—	Сачиношвили Парсадан
ეშვის წყარო	75	—	2	2	—	—	—	—	—	Ешвис-Цқаро
ტბისი	75	—	1	1	—	—	—	—	—	Тბის
აბრამეთი	75	—	2	3	—	—	—	—	—	Абрамет
კველთა	75	—	2	3	1	—	—	—	—	Квелта
*თ ა კ ა მ დ ე ს ა გიორგი ⁶¹	77	—	15	15	2	—	—	—	—	Такашвили Ге- оргий
დიდება	76	—	1	1	1	—	—	—	—	Дидеба
ეშვის წყარო	76	—	3	3	—	—	—	—	—	Ешвис-Цқаро
ახალშენი	76	—	1	1	—	—	—	—	—	Ахалшени
ენაგეთი	76	—	1	1	—	—	—	—	—	Енагети
თაკვი (თაკუ)	76	—	1	1	—	—	—	—	—	Такви
ვაკე	76	—	1	1	—	—	—	—	—	Ваке
კველთა	76	—	2	2	1	—	—	—	—	Квелта
ოდისი-ზემო	76	—	4	4	—	—	—	—	—	Одиси-Земо
ანდრია	77	—	1	1	—	—	—	—	—	Андриа
*ე ს ი ე მ დ ე ს ა შვილი ქაიხოსრო	77	—	6	6	—	—	—	—	—	Усупбегашвили Кайхосро
თაკვი	77	—	3	3	—	—	—	—	—	Такви
აბრამეთი	77	—	3	3	—	—	—	—	—	Абрамет
*მ დ ე ს ა მ დ ე ს ა შარათა	77	—	4	4	2	—	—	—	—	Бегашвили Ба- рата
აბანო	77	—	3	3	2	—	—	—	—	Абано
ატამეთი ⁶²	77	—	1	1	—	—	—	—	—	Атамети

1	2. გვ. თაყაიშვილის ვახუც. გვ. სტრ. იან. Е. Такайшвили	3. უბრა ახვლედიანი Дворяне, не имющ. крепостн. (УКМО)	ყმები Крепостные						9 ამოწყვეტილი და ამოვარდნილი Вымершие и истребленные (амонкветნი)	10 Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			4. განთმლები Податные		6. ბოგანბო Малоземельн. (ბოგანო)		7. მთლანური Военнообязан.	8. მურილი და ახვლედიანი Разоренные и сныши (აკრილი)		
			4. კობლი Дымов	5. თავი Глав	6. კობლი Дымов	7. მთლანური Военнообязан.				
მებატონენი და მათი შემამულეები და სოფლები										
*მუგაშვილი ბოსკვი ⁶³	78	—	3	4	2	—	—	—	Бегашвили Россеби.	
აბანო	77	—	2	3	1	—	—	—	Абано	
ატამეთი ⁶⁴	78	—	1	1	1	—	—	—	Атамети	
*მუგაშვი. დციბ.	78	—	3	3	—	—	—	—	Бегашвили Отиа	
აბანო	78	—	2	2	—	—	—	—	Абано	
მენქალისი	78	—	1	1	—	—	—	—	Менкалси	
*მუგაშვილი შაქაუნა	78	—	2	2	—	—	—	—	Бегашвили Мжауна	
დიდება	78	—	1	1	—	—	—	—	დიდება	
მენქალისი	78	—	1	1	—	—	—	—	Менкалси	
*მუგაშვილი ლტმკაცი	79	—	4	4	1	—	—	—	Бегашвили Ломкаци	
დიდება	78	—	1	1	1	—	—	—	დიდება	
ჩრდილის უბანი	78	—	2	2	—	—	—	—	Чрдилис-Убანი	
მენქალისი	79	—	1	1	—	—	—	—	Менкалси	
*თურქისტანის შვილი თურქ.	80	—	13	14	6	—	—	—	Туркистанишвили Туркистан	
ახალდაბა	79	—	3	4	2	—	—	—	Ахал-Даба	
ღვევი	79	—	1	1	—	—	—	—	ღვევი	
გარყლოფი	79	—	1	1	—	—	—	—	Гарклоფი	
გორიხუჯი	79	—	2	2	—	—	—	—	Горинджუკი	
უკანგორი	79	—	1	1	—	—	—	—	Укан-Гори	
ერტისი	79	—	3	3	1	—	—	—	Ертისი	
მუხათი	80	—	2	2	3	—	—	—	Мухათი	
*თურქისტანის შვილი ზაზა	81	—	13	15	7	—	—	—	Туркистанишвили Заза	
ახალდაბა	80	—	2	2	1	—	—	—	Ахалдаბა	
გარყლოფი	80	—	1	1	—	—	—	—	Гарклоფი	
უკანგორი	80	—	1	1	1	—	—	—	Укан-Гори	
ერტისი	80	—	1	2	—	—	—	—	Ертისი	
მუხათი	80	—	1	1	1	—	—	—	Мухათი	
საბატე თრიალეთის ⁶⁵	80	—	7	8	4	—	—	—	Сабате Трიაлетский	
*თურქისტანის შვილი ქაიხოსრო	82	—	7	9	3	—	—	—	Туркистанишвили Кайхосро	
ახალდაბა	81	—	2	2	1	—	—	—	Ахалдаბა	
გორიხუჯი	81	—	2	3	1	—	—	—	Горинджუკი	

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	გვ. საქართველოს გზაძ. გვ. Стр. изд. Е. Такашвили	უძველესი ხუროთმოძღვრული ძეგლები Дворяне, не имющ. крепости. (УКМО)	ყმები Крепостные						ბოგანო Малоземель. (богано)	საჯარო და საზღვარგარეთო Вымершие и нетребленые (амочветили)	Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			გამომცემები Податные		ბოგანო Малоземель. (богано)						
			კომლი ДИМОВ	თავი Глав	კომლი ДИМОВ	მთავრები Военнослужащие	საჯარო და საზღვარგარეთო Разоренные и сивши (акргли)	საჯარო და საზღვარგარეთო Вымершие и нетребленые (амочветили)			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
უკანგორი	81	—	1	1	—	—	—	—	—	Укан-Гори	
ერტისი	81	—	1	2	—	—	—	—	—	Ертыси	
მუხათი	82	—	1	1	1	—	—	—	—	Мухати	
* თ უ ტ დ ი ს ტ ა ნ ი - შ ვ ა ლ ი ლ დ ნ ა ნ ს	83	—	10	12	6	—	—	—	—	Туркистанишвили Гонена	
ახალდაბა	82	—	5	6	3	—	—	—	—	Ахал-Даба	
გაოყლოფი	82	—	—	—	—	—	—	—	1	Гаркლოш	
ერტისი	82	—	1	1	1	—	—	—	—	Ертыси	
მუხათი	82	—	2	3	2	—	—	—	—	Мухати	
გორინჯუკი	82	—	1	1	—	—	—	—	—	Горинджук	
უკანგორი	83	—	1	1	—	—	—	—	—	Укан-Гори	
* თ უ ტ დ ი ს ტ ა ნ ი - შ ვ ა ლ ი ს ყ ს ნ ი ა	83	—	6	6	1	—	—	—	—	Туркистанишвили Сехния	
ახალდაბა	83	—	2	2	—	—	—	—	—	Ахал-Даба	
გო ა ი ს ი ჯ უ კ ი	83	—	1	1	—	—	—	—	—	Горинджук	
უკანგორი	83	—	2	2	—	—	—	—	—	Укан-Гори	
ერტისი	83	—	1	1	1	—	—	—	—	Ертыси	
* თ უ ტ დ ი ს ტ ა ნ ი - შ ვ ა ლ ი ო რ ა ნ - გ ა ს ტ ა ნ ი ნ ი	84	—	4	5	2	—	—	—	—	Туркистанишвили Прангистан	
ახალდაბა	83	—	2	2	1	—	—	—	—	Ахал-Даба	
გორინჯუკი	83	—	1	1	—	—	—	—	—	Горинджук	
მუხათი	84	—	1	2	1	—	—	—	—	Мухати	
* თ უ ტ დ ი ს ტ ა ნ ი - შ ვ ა ლ ი გ ა დ ე რ დ ა	84	—	13	13	2	—	—	—	—	Туркистанишвили Годердза	
გაოყლოფი	84	—	3	3	1	—	—	—	—	Гаркლოш	
გორინჯუკი	84	—	6	6	1	+	—	—	—	Горинджук	
უკანგორი	84	—	4	4	—	—	—	—	—	Укан-Гора	
* თ უ ლ ა შ ვ ა ლ ი ა ს ლ ა ნ	85	—	4	4	1	1	—	—	—	Тулашвили Ао- лан	
ღვევი	84	—	1	1	—	—	—	—	—	Гвеви	
ზრბითი	85	—	3	3	—	—	—	—	—	Зрбити	
აწუფი	85	—	—	—	1	1	—	—	—	Ацуши	
* თ უ ლ ა შ ვ ა ლ ი ი ყ ს ე	85	—	5	5	2	—	—	—	—	Тулашвили Иесе	
ბევრეთი	85	—	1	1	—	—	—	—	—	Беврети	
ღვევი	85	—	1	1	1	—	—	—	—	Гвеви	
აწუფი	85	—	1	1	1	—	—	—	—	Ацуши	
ზ რ ბ ი თ	85	—	2	2	—	—	—	—	—	Зрбити	

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	გვ. №-ს, თუაი სოფლის გვ. №-ს (ტრ. იმდ. Е. Такайшვილი უბრა ახულები Дворяне, не имеющие постн. (УГМО)	ქმები Крепостные						სამყვერტლი და ახმ. ვარდობი Вымершие и истребленные (ამოცხეტილი)	Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни	
		გამომ-ლები Подат-ные		ბოგანო Малоземельн. (ბოგანო)						
		კონსი Дымов	თავი Глав	კ. მლი Дымов	მლაშკეგე Военнообяз.	აზროლი და ახარებული Разоренные и сляны (აყრილი)	სამყვერტლი და ახმ. ვარდობი Вымершие и истребленные (ამოცხეტილი)			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
*თ ო ლ ა შ ვ ი ლ ი გიქნა ⁶⁸	86	—	4	5	1	—	—	—	—	Тулашვილი გი- უნა
ბევრეთი	85	—	1	1	—	—	—	—	—	ბევრეთი
ღვევი	85	—	1	1	1	—	—	—	—	ღვევი
აწუფი	86	—	1	1	—	—	—	—	—	აწუფი
ზრბითი	86	—	1	2	—	—	—	—	—	ზრბითი
*თ ო ლ ა შ ვ ი ლ ი ლუკასაძე	86	—	5	6	2	—	—	—	—	Тулашვილი ლუ- არსაბ
ბევრეთი	86	—	1	1	1	—	—	—	—	ბევრეთი
ღვევი	86	—	—	—	1	—	—	—	—	ღვევი
ზრბითი	86	—	3	4	—	—	—	—	—	ზრბითი
აწუფი	86	—	1	1	—	—	—	—	—	აწუფი
*თ ო ლ ა შ ვ ი ლ ი ნაგარაძე	87	—	4	4	—	—	—	—	—	Тулашვილი ნა- ვროსა
ბევრეთი	86	—	1	1	—	—	—	—	—	ბევრეთი
აწუფი	86	—	2	2	—	—	—	—	—	აწუფი
ზრბითი	87	—	1	1	—	—	—	—	—	ზრბითი
*თ ო ლ ა შ ვ ი ლ ი ჰაბა	87	—	2	2	2	—	—	—	—	Тулашვილი ჰა- ბა
ღვევი	87	—	—	—	1	—	—	—	—	ღვევი
აწუფი	87	—	—	—	1	—	—	—	—	აწუფი
ზრბითი	87	—	2	2	—	—	—	—	—	ზრბითი
*ტ ო ჯ ი შ ვ ი ლ ი გალბაძე	87	—	2	2	1	—	—	—	—	Ревшვილი გა- ლბაძე
წყლულეთი (წრუ- ლეთი)	87	—	2	2	1	—	—	—	—	წყლულეთი
*ტ ო ჯ ი შ ვ ი ლ ი სვიამონი	87	—	7	7	—	—	—	—	—	Ревшვილი სვი- ამონი
წყლულეთი (წრუ- ლეთი)	87	—	4	4	—	—	—	—	—	წყლულეთი
ახალშენი	87	—	3	3	—	—	—	—	—	ახალშენი
*მ ო ტ დ ი ა შ ვ ი ლ ი კრწანისი	88	—	2	3	1	—	—	—	—	Бурдиашვილი
სამშვილდე	88	—	—	—	1	—	—	—	—	სამშვილდე
კრწანისი	88	—	2	3	—	—	—	—	—	კრწანისი
სამშვილდე	88	—	—	—	1	—	—	—	—	სამშვილდე

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	გვ. თაყაიშვილის გვ. გვ. სტრ. იან. ნ. Такайшвили	უძრავი ნაწილები Дворяне, не имеющ. крепостн. (УКМО)	ყმები Крепостные						Владельцы собственности, их подвластные владельцы и деревни	
			გამომლეტი Податные		ბოგანო Малоземельн. (богано)					
			კომლი Дымов	თავი Глав	კომლი Дымов	მლაშუკე Военнообязан.	ყროლი და პარზებუი Разоренные и снявши (агрли)	ამაყუბრლი და მსო- ვრდობი Вымершие и истреб- ленные (амощетили)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
სთჯაშვილი ავთანდილ		—	1	1	1	—	—	—	—	Ходжашвили Ав- тандил
ლიბის ავაზანი	88	—	1	1	1	—	—	—	—	Липис-Авазани
სთჯაშვილი სელსანა		—	1	1	—	—	—	—	—	Ходжашвили Сулхана
ლიბის ავაზანი	88	—	1	1	—	—	—	—	—	Липис-Авазани
*ბილაქიშვილი ბეჟანი ⁶⁹	89	—	11	12	4	—	—	—	—	Гилакишвили Бежани
ნახიდური წიფორი	88	—	9	10	3	—	—	—	—	Нахидури Ципори
	89	—	2	2	1	—	—	—	—	
*ბილაქიშვილი ნიკოლოზ	89	—	5	5	—	—	—	—	—	Гилакишвили Николоз
დიდუბე ენაგეთი	89	—	3	3	—	—	—	—	—	Дидубе Енагетп
	89	—	2	2	—	—	—	—	—	
*ყარჩიასვილი პატარაკაცი ⁷⁰	89	—	1	1	1	—	—	—	—	Карчихашвили Патара-Каци
ნახიდური	89	—	1	1	1	—	—	—	—	Нахидури
*ლატაბე ზურაბი	90	—	6	7	3	—	—	—	—	Ларадзе Зураб
ეგრისი წინეენახი	89	—	5	6	3	—	—	—	—	Егрესი Цингеახი
	90	—	1	1	—	—	—	—	—	
*ლატაბე შაატა	90	—	3	3	2	—	—	—	—	Ларадзе Паата
ეგრისი	90	—	3	3	2	—	—	—	—	Егрესი
აზნ. ქანანაშვილი სუმბატა ⁷¹		—	1	1	2	—	—	—	—	Дв. Кананашвили Сумбата
ჯიგრაშენი	90	—	1	1	2	—	—	—	—	Джиграшени
აზნ. ქანანაშვილი თარსადან		—	1	1	—	—	—	—	—	Дв. Кананашвили Парсадан
ჯიგრაშენი	90	—	1	1	—	—	—	—	—	Джиграшени

1	2 მ. თაყაიშვილის გზა. ვვ. სტრ. №3. Е. Такайшвили	3 უფრო ახლები Дворыне, не имеющ. крепостн. (УЧМО)	ყები Крепостные						9 ამოწვეტილი და ახლ. ვარჯიში. Вимершие и истребленные (амოცხვრული)	10 Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			4 გამომღები Податные		5 ბოგანო Малоземель. (богано)					
			4 ქმლი Дымов	5 თავი Глав	6 ქმლი Дымов	7 ბოგანო Военнообязан.	8 აზრილი და აზრებულნი Разоренные и связш. (აკრული)	9 ამოწვეტილი და ახლ. ვარჯიში.		
მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები										
ა. შ. ნ. დანანაშვილი	—	—	—	—	1	—	—	—	Дв. Кананашвили Сарношвили	
ჯიგრაშენი	90	—	—	—	1	—	—	—	Джиграшени	
ა. შ. ნ. დანანაშვილი	—	—	2	2	—	—	—	—	Дв. Кананашвили Паремуза	
ბერთაქარი	90	—	1	1	—	—	—	—	Бертакари	
ჯავშანიანი	90	—	1	1	—	—	—	—	Джавшаниани	
ა. შ. ნ. დანანაშვილი	—	—	2	3	—	—	—	—	Дв. Кананашвили Агатанги	
ჯავშანიანი	90	—	2	3	—	—	—	—	Джавшаниани	
ა. შ. ნ. დანანაშვილი	—	—	1	1	—	—	—	—	Дв. Кананашвили Зураба	
ბერთაქარი	90	—	1	1	—	—	—	—	Бертакари	
ა. შ. ნ. დანანაშვილი	—	—	1	1	—	—	—	—	Дв. Кананашвили Паремуза	
ბერთაქარი	90	—	1	1	—	—	—	—	Бертакари	
ა. შ. ნ. დანანაშვილი	—	—	1	1	—	—	—	—	Дв. Кананашвили Роина	
ჯავშანიანი	90	—	1	1	—	—	—	—	Джавшаниани	
ა. შ. ნ. დანანაშვილი	—	—	—	—	—	—	—	—	Дв. Кананашвили — укмо 7.	
ბერთაქარი, ჯავშანიანი, ჯიგრაშენი	91	—	—	—	—	—	—	—	См. на этой стр. прим. Берткари, Джавшаниани, Джиграшени	

შენ. ახ. ქანაშვილები: გიუა, გოდერძა, გიუა, სულხანა, პაპუა, შერმაზანა, ფარსადანა. Прим. Дв. Кананашвили: Гюа, Годердза, Гюа, Сулхана, Папуа, Шермазана Парсадана.

1	2 გვ. თაყაიბეთის გამოც. გვ. Стр. изд. Е. Такайшвили	3 უფრო ახლები Дворяне, не имеющие крепости. (УКМО)	ყმები Крепостные						9 ამოუკვეთელი და ამოვარდნელი Вымершие и истребленные (амочьегил)	10 Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			4 გამომწვევი Податные		ბოგანო Малоземель. (богано)					
			კომლი Дымов	თავი Глаз	კომლი Дымов	მლაშქრე Военнооблзан.	აფროლი და აზრებელი Разоренные и спявш.(აკრიტი)	ამოუკვეთელი და ამოვარდნელი Вымершие и истребленные (ამოცყეტილი)		
მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები										
აზნ. შყმაჯა-შვილი ჯაალი ⁷³	—	—	—	—	1	—	—	—	Дв. Шемазашвили Заал	
კარაქა	91	—	—	—	—	—	—	—	Карака	
აზნ. შყმაჯა-შვილი ჯოსიძე	—	—	—	—	1	—	—	—	Дв. Шемазашвили Хосита	
კარაქა	91	—	—	—	1	—	—	—	Карака	
აზნ. შყმაჯა-შვილი: ათანასე, გივი, მთაბრძოლი, ვითარე — უკმო 4	—	—	—	—	—	—	—	—	Дв. Шемазашвили: Атанасе, Гиви, Отар, Георгий — укмо 4	
კარაქა	91	—	—	—	—	—	—	—	Карака	
ატყვიშვილი დუშია ⁷⁴	—	—	2	2	2	—	—	—	Арешивили Душиа	
გარის-ვარხუნა	91	—	2	2	2	—	—	—	Гарис-Вархуна	
აზნ. ატყვიშვილი ვითარე	—	—	1	1	—	—	—	—	Дв. Арешивили Георгий	
გარის-ვარხუნა	91	—	1	1	—	—	—	—	Гарис-Вархуна	
აზნ. ატყვიშვილი მადანა	—	—	—	—	1	—	—	—	Дв. Арешивили Бидзина	
გარის-ვარხუნა	91	—	—	—	1	—	—	—	Гарис-Вархуна	
აზნ. ატყვიშვილი მანუჩარ	—	—	1	1	—	—	—	—	Дв. Арешивили Манучар	
გარის-ვარხუნა	92	—	1	1	—	—	—	—	Гарис-Вархуна	
აზნ. ატყვიშვილი მამაია	—	—	—	—	1	1	—	—	Дв. Арешивили Шамшиа	
გარის-ვარხუნა	92	—	—	—	1	1	—	—	Гарис-Вархуна	
აზნ. ატყვიშვილი სალმახანა	—	—	1	3	—	—	—	—	Дв. Арешивили Салмахана	
გარის-ვარხუნა	92	—	1	3	—	—	—	—	Гарис-Вархуна	

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	გვ. თაყაიშვილის გვარის გვ. გვ. სტრ. ივ. ბ. Такайшვილი	შენი ახსნები Дворяне, не имеющ. крепостн. (У.К.М.О)	ყმები Крепостные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни	
			გამთმობები Податные		ბოგანო Малоземельн. (богано)					
			კამბო Дымов	თავი Глаз	კამბო Дымов	მთლამწვე Военнообязан.	აგროლი და აზნობულო Разоренные и снывши (агр.ლი)	ამრუვეტილი და ამრუვეტილი Вымершие и истребленные (амр.ვეტილი)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
აზნ. ატყშისცილი შიქა	—	—	—	—	1	1	—	—	—	Дв. Арешивили Бежуа
გარის-ვარხუნა	92	—	—	—	1	1	—	—	—	Гарис-Вархуна
აზნ. ატყშისცილი აზმა	—	—	1	4	1	—	—	—	—	Дв. Арешивили Амза
გარის-ვარხუნა	92	—	1	4	1	—	—	—	—	Гарис-Вархуна
აზნ. ატყშისცილი ჩალაძა	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Дв. Арешивили Чапаба
გარის-ვარხუნა	92	—	1	1	—	—	—	—	—	Гарис-Вархуна
აზნ. ატყშისცილი ოთაროთა	—	—	1	2	—	—	—	—	—	Дв. Арешивили Утрута
გარის-ვარხუნა	92	—	1	2	—	—	—	—	—	Гарис-Вархуна
აზნ. ატყშისცილი სარქისა	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Дв. Арешивили Саркисა
გარის-ვარხუნა	92	—	1	1	—	—	—	—	—	Гарис-Вархуна
აზნ. ატყშისცილი დეშია	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Дв. Арешивили Душиა
გარის-ვარხუნა	92	—	1	1	—	—	—	—	—	Гарис-Вархуна
აზნ. ატყშისცილი სესეს ბზის-წელი ⁷⁵	—	—	—	—	1	1	—	—	—	Дв. Арешивили племянник Сехуა
გარის-ვარხუნა	92	—	—	—	1	1	—	—	—	Гарис-Вархуна
აზნ. ატყშისცილი — უცმთ 20. ის. ამ გვ. შენ.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Дв. Арешивили — укмо 20. См. на этой стр. прим.
გარის-ვარხუნა	92	—	—	—	—	—	—	—	—	Гарис-Вархуна

შენ. აზნ. არეშიშვილები: ასრათა, გიორგი, გურგენა, ფარემუზა, ფეშანგო, გურგენა, მახუა, დავითა, თემურხანა, სოზია, პაპა, როინა, შერმაზანი, თურაზა, ბიძინა, ბეჟუა, ნასყიდა, სალმანანა, ალიბეგა, ხალია.

Прим. Дв. Арешивили: Асрата, Георгий, Гургена, Паремюза, Пешанги, Гургела, Мауа, Давита, Темурза, Совна, Папа, Роина, Шермазана, Тураза, Бидзина Бежуа, Наскида, Салмаханა, Алибега, Залиа.

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	გვ. თაყაიშვილის გზმაც. ბე. სტრ. ივ.დ. E. Такайшვილი	უძველესი ახსნაუბრები Дворные, не имеющие крепости. (УКМО)	ყმები Крепостные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			გამომღებები Податные		ბოგანო Малоземельч. (богано)			ამუყმელო და ამოყმელო Вымершие и постреленные (амоцветили)	
			კომლი Димов	თავი Глав	კომლი Димов	მლოაყმე Военнообязан.	აყროლი და ახობელო Разоренные и сироты (акрны)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
*აზნ. ყოტღანა-შვილი თაცა ⁷⁶	94	—	13	15	5	—	—	—	Дв. Корганашвили Така
ენათი	93	—	4	5	1	—	—	—	Ванати
შავთა	93	—	4	4	2	—	—	—	Шавта
ახალშენი	93	—	1	1	—	—	—	—	Ахалшени
ენაგეთი	93	—	1	1	—	—	—	—	Енагети
ხორბუკი	93/94	—	3	4	2	—	—	—	Хорбуки
აზნ. ყოტღანა-შვილი ცაბაი-ელ ⁷⁷	—	—	2	2	2	—	—	—	Дв. Корганашвили Тариел
აკურისი	94	—	1	1	—	—	—	—	Акурисв
ციხია	94	—	1	1	2	—	—	—	Цихиа
აზნ. ყოტღანა-შვილი ყრიღთ-ნა ⁷⁸	—	—	1	1	—	—	—	—	Дв. Корганашвили Придона
არდას-უბანი	94	—	1	1	—	—	—	—	Ардас-Убани
აზნ. ყოტღანა-შვილი ქაისთ-სრთ	—	—	2	3	2	—	—	—	Дв. Корганашвили Кайхосро
ციხია	94	—	1	2	2	—	—	—	Цихиа
არდას-უბანი	94	—	1	1	—	—	—	—	Ардас-Убани
აზნ. ყოტღანა-შვილი ჰაპის ყმა	—	—	1	1	1	—	—	—	Дв. Корганашвили Папис-Кма
ციხია	94	—	1	1	—	—	—	—	Цихиа
ენაგეთი	94	—	—	—	1	—	—	—	Енагети
აზნ. ყოტღანა-შვილი ზაალი	—	—	2	2	—	—	—	—	Дв. Корганашвили Заал
ენაგეთი	94	—	2	2	—	—	—	—	Енагети
აზნ. ყოტღანა-შვილი გოდერძა	—	—	1	1	—	—	—	—	Дв. Корганашвили Годердза
ციხია	94	—	1	1	—	—	—	—	Цихиа

1	2	3	ყმები Крепостные						9	10
			გამომ- ლები Подат- ные		ბოგანო Малоземельн. (богато)			აზრის პარტი Вимерше и истреб- ленные (ამოცვეტილ)		
			კმული Дымов	თვე Глав	კმული Дымов	მულაქვე Военнообязан.	აზრი და აზრებულო Разоренные и снявши (აგრესი)			
მებატონენი და მათი მემამულეე- ბი და სოფლები	მე. თავიშვილი Стр. ივ. Е. Такайшვილი ყმა ახლები Дворяне, не имеющ. кре- пости. (УКМО)								Владельцы-соб- ственники, их подвластные вла- дельцы и деревни	
აზნ. ცოტლანა- შვილი თინა- შვილი ⁷⁹	—	—	3	3	1	—	—	—	Дв. Корганашви- ли Роинашвили	
ენაგეთი ციხია	94	—	2	2	1	—	—	—	ენაგეთი Цихია	
აზნ. ცოტლანა- შვილი თამაზა ციხია	94	—	1	1	—	—	—	—	Дв. Корганашви- ли Тамаза Цихია	
აზნ. ცოტლანა- შვილი თამაზა ციხია	95	—	—	—	1	—	—	—	Дв. Корганашви- ли Тамаза Цихია	
აზნ. ცოტლანა- შვილი ედიშერა ციხია	95	—	—	—	1	—	—	—	Дв. Корганашви- ли Едишера Цихია	
აზნ. ცოტლანა- შვილი ფარსადან ციხია	95	—	—	—	1	—	—	—	Дв. Корганашви- ли Парсадан Цихია	
აზნ. ცოტლანა- შვილი ფარ- მუზა ციხია	95	—	—	—	1	—	—	—	Дв. Корганашви- ли Паремуза Цихია	
აზნ. ცოტლანა- შვილი კვისია ციხია	95	—	1	1	—	—	—	—	Дв. Корганашви- ли Квисиа Цихია	
აზნ. ცოტლანა- შვილი თამა- ზა ⁸⁰ ციხია	95	—	1	1	—	—	—	—	Дв. Корганашви- ли Тамаза Цихია	
აზნ. ცოტლანა- შვილი: ფარ- სადანი, ედიშერი, ქაიხოსრო ტამალია	95	—	5	11	3	—	—	—	Дв. Корганашви- ли: Парсадан, Едишер, Кай- хосро Тамалиа	

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მკ. თაყაიშვილის გამრც. გვ. სტრ. ნაძ. Е. Такайшвили	უძმა ახნაურები Дворяне, не имеющие крепостн. (УКМО)	ყმები Крепостные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни	
			გამომცემები Податные		ბოგანო Малоземель. (богано)					
			კომლი Дымов	თავი Глав	ქმლი Дымов	მლაშენი Военнообязан.	სურთი და ახრებულო Разоренные и сиявш. (акриши)	ამუფრტოლი და ახრებულო Вымершие и истребленные (амощветили)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
აზნ. ცოტლანა-შვილი — უკმო 14. ის. ამ გვ. შინ.										Дв. Корганашвили — укмо 14. См. на этой стр. прим.
ვანათი, შავთა, ახალ-შენი, ენაგეთი, ხორბუკი, აკურისი, ციხია, არდას-უბანი	95	—	—	—	—	—	—	—	—	Ванати, Шавта, Ахалшени, Енагети, Хорбуки, Акуриси, Цихна, Ардас-Убани
აზნ. შალიკა-შვილი: ბერეთა, ამირასლანა, ნურასლანა — უკმო 3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Дв. Шаликашвили Бериа, Амिरаслан, Нура-ла — укмо 3
ციხია	95	—	—	—	—	—	—	—	—	Цихна
ივანგულაშვილი-შვილი	—	—	2	2	—	—	—	—	—	Ивангулашвили
ციხია	96	—	2	2	—	—	—	—	—	Цихна

შენ. აზნ. ყორღანაშვილები: მანუჩარ, ასლამაზა, იონათამი, პაპა, კახაბერი, ავთანდილა, პაპა, ზახა, ავთანდილა, კაცია, ოთარა, ნახარა, როსიტა, თამაზა.

Прим. Дв. Корганашвили: Манучар, Асламаза, Ионатам, Папа, Кахабери Автандила, Папа, Заза, Автандила, Кациа, Отар, Назара, Росита, Тамаза.

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	გვ. თაყაიშვილის გამოც. გვ. Стр. изд. Е. Такайшвили	უმო ახალურები Дворяне, не имеющие постн. (У КМО)	ყმები Крепостные					ამოწვევითი და ამოწვევითი Вымершие и неслепшие (амощветили)	Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			განმცემები Податные		ბოგანო Малоземельн. (богано)				
			კომლი Дымов	თავი თავი	კომლი Дымов	მთლამკრე მთლამკრე	Военнообязан.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
§ 25. სადედიფლო საბარათა-ლეილო ⁸¹		29	1063	1224	239	82	6	17	Царицино - Сабараташвилlo
მაცონი დედოფალი		—	213	312	49	12	—	—	Царица
სასასტო		—	212	311	44	12	—	—	Сахасо
*წინწყარო	101	—	110	157	29	—	—	—	Цицკარო
*ქარელი ⁸²	105	—	40	54	—	—	—	—	Карели
*ტაბახმელა	107	—	1	1	—	—	—	—	Табахмела
*ნახიდური	107	—	8	11	2	—	—	—	Нахидური
*გომარეთი ⁸³	107	—	36	61	10	9	—	—	Гомарети
*ძველი გომარეთი	109	—	6	9	—	—	—	—	Дзвели Гомарети
*ურცევანი	109	—	11	18	3	3	—	—	Урцевани
კუმისი	110	ცარიელი	—	—	—	—	—	—	Кумиси
მისი მემამულეები		—	1	1	5	—	—	—	Ее подвластные владельцы
დიარაშვილი ⁸⁴		—	—	—	1	—	—	—	Диарашвили
წინწყარო	105	—	—	—	1	—	—	—	Цицკარო
დიარაშვილი მანუჩარი ⁸⁵		—	—	—	1	—	—	—	Диарашвили Манучар
წინწყარო	105	—	—	—	1	—	—	—	Цицკარო
დიარაშვილი თემუა		—	—	—	1	—	—	—	Диарашвили Темуа
წინწყარო	105	—	—	—	1	—	—	—	Цицკარო
დიარაშვილი ვარნოზაშვილი		—	—	—	1	—	—	—	Диарашвили Варнозашвили
წინწყარო	105	—	—	—	1	—	—	—	Цицკარო
დიარაშვილი ბირთველა		—	—	—	1	—	—	—	Диарашвили Биртвела
წინწყარო	105	—	—	—	1	—	—	—	Цицკარო
ატოცის ეკლესია ⁸⁶		—	1	1	—	—	—	—	Атоцис Еклесиа
გომარეთი	109	—	1	1	—	—	—	—	Гомарети

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	გვ. თაყაიშვილის გზა. გვ. სტრ. ივ. ჯ. E. Такайшვილი უზენა უზნულები Дворяне, не имющ. крепостн. (УЕМО)	ყმები Крепостные							Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
		გამომ-ლები Подат-ные		ბოგანო Малоземельч. (богано)			ანაზღაურებ-ლი და სხვა-საგნო (ამოქვეყნილ)		
		კომლი Дымов	თვერი Глав	კომლი Дымов	მთავრე Военнообязан.	სურბი და ხარბულები Разоренные и сиявш. (აკრილი)			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
* მ ა ნ გ ლ ე ლ ი ⁸⁷	112	—	46	55	4	3	—	—	Манглиელი
მანგლისი	110	—	27	34	—	—	—	—	Манглиელი
სამღერეთი	111	—	—	—	1	1	—	—	Самгерეთი
სათვანეთი (თორნეთი)	111	—	5	7	—	—	—	—	Сатванეთი
მეტრევანი	111	—	3	3	1	—	—	—	Метრევანი
კეზეთი (ახალი სოფელი)	111	—	4	4	1	1	—	—	Кезეთი (Ахали Со- пели)
უგუდეთი	111	—	3	3	1	1	—	—	Угудეთი
წიფლარი	111	—	4	4	—	—	—	—	Ципლარი
* ნ ო დ ა ტ ს ო ლ ე - რ ა დ ჯ ი ⁸⁸	114	—	30	36	9	5	—	1	Нодარ Супрадჯი
სასასლო	—	—	29	34	8	5	—	1	Сахасო
ბეთენია	112	—	2	2	1	1	—	—	Бетенია
ენაგეთი	112	—	—	—	—	—	—	1	Енаგეთი
სალირაშენი	112	—	9	9	2	2	—	—	Сагирашени
ოშეთი	112	—	3	4	—	—	—	—	Ошეთი
ელფია	113	—	1	1	—	—	—	—	Елფია
შუავისი	113	—	1	1	1	1	—	—	Мжавისი
ძველი აბანო	113	—	1	2	1	—	—	—	Дველი Абанო
ეგრისი	113	—	2	3	1	1	—	—	Егрისი
ფიწუთი	113	—	1	1	1	—	—	—	Фицუთი
იფნარი	113	—	3	4	—	—	—	—	Ифнари
თოფრაყალა	113	—	1	1	—	—	—	—	Топракала
უკან-დაღეთი	113	—	2	2	—	—	—	—	Укан Дагეთი
ანდრია	113	—	2	3	—	—	—	—	Андриа
დია	114	—	1	1	—	—	—	—	Диа
მისი ბეკაშოლი	—	—	1	2	1	—	—	—	Его подвластный владелец
აზნ. რამაზა	—	—	1	2	1	—	—	—	Дв. Рамаза
ფარცხისი	112	—	1	2	1	—	—	—	Фарцхиси
* ა ვ თ ა ნ დ ი ლ ს ო ლ ე - რ ა დ ჯ ი ⁸⁹	116	5	36	40	5	1	—	—	Авандил Суп- радჯი
სასასლო	—	5	33	36	4	1	—	—	Сахасო
კიკეთი	114	—	6	6	—	—	—	—	Кикეთი
სალირაშენი	114	—	4	5	—	—	—	—	Сагирашени
გოლთეთი	114	1	—	—	1	1	—	—	Голтეთი
ფარცხისი	114	—	1	1	—	—	—	—	Фарцхиси

1	2 მკ. თაყაიშვილის გზობა. ვპ. Стр. изд. Е. Такайшвили	3 უცხო აზნაურები Дворяне, не имеющие крепостн. (УКМО)	ყმები Крепостные						9 ამოწყვეტილი და ამოვარდნილი Вымершие и истребленные (амоцвєтєли)	10 Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			გამომღებები Податные		ბოგანო Малоземельн. (богано)					
			4 კომლი Дымов	5 თავი Глаз	6 კომლი Дымов	7 მულაჰკე Военнообяз.	8 აზროლი და აზრებული Разоренные и снявши (акрил)	9 ამოწყვეტილი და ამოვარდნილი Вымершие и истребленные (амоцвєтєли)		
ოშეთი	114	—	1	1	—	—	—	—	Ошети	
ზეულისტანი ⁹⁰	114	1	8	9	2	—	—	—	Зєулистанი	
ფიწუთი	115	—	—	—	—	—	—	1	წიუტი	
იფნარი	115	—	2	3	—	—	—	—	იიშარი	
თოფრაყალა	115	—	2	2	—	—	—	—	Топракала	
გარისი	115	1	4	4	—	—	—	—	გარისი	
ეცო	115	—	1	1	—	—	—	—	Ецо	
უკანდაღეთი	115	2	1	1	—	—	—	—	Укан-Дагєтი	
ღია	115	—	3	3	1	—	—	—	ღია	
მისი მემამულეები	—	—	3	4	1	—	—	—	Его подвластные владельцы	
სამეგობის ეკლესია	—	—	1	2	—	—	—	—	სამეგობის Ек- лесია	
სალირაშენი	114	—	1	2	—	—	—	—	საგირაშენი	
ახნ. იახთუნა-შვილი იესე	—	—	1	1	—	—	—	—	Дв. Иахтун- швили Иєсє	
უკანდაღეთი	115	—	1	1	—	—	—	—	Укан-Дагєтი	
იოსებო	—	—	1	1	1	—	—	—	Иосєф	
ღია	116	—	1	1	1	—	—	—	ღია	
* აბაშიშვილი დავით	117	3	27	29	3	—	—	—	Абашишвили Да- вид	
სახასო	—	3	25	27	3	—	—	—	Сахасо	
კიკეთი	116	—	4	5	—	—	—	—	კიკეთი	
გოლთეთი	116	1	7	7	1	—	—	—	გოლთეთი	
ფარცხიანი	116	—	6	7	—	—	—	—	ფარცხიანი	
ოშეთი	117	—	1	1	—	—	—	—	ოშეთი	
მჟავისი	117	—	1	1	1	—	—	—	მჟავისი	
გარისი	117	—	2	2	—	—	—	—	გარისი	
ეცო	117	—	1	1	—	—	—	—	Ецо	
უკანდაღეთი	117	2	—	—	—	—	—	—	Укан-Дагєтი	
ღია	117	—	3	3	1	—	—	—	ღია	
მისი მემამულე	—	—	2	2	—	—	—	—	Его подвластный владєлєц	
ახნ. იახთუნა-შვილი იესე ⁹¹	—	—	2	2	—	—	—	—	Дв. Иахтун- швили Иєсє	
უკანდაღეთი	117	—	2	2	—	—	—	—	Укан-Дагєтი	

1	2	3	ყმები Крепостные						9	10
			გამომ- ლები Подат- ные		ბოგანო Малоземель. (богато)					
			კაზლი Дымов	თავი Глав	კაზლი Дымов	ბოლომურე Военнообязан.	ყურული და აზობრული Разоренные и сироты (აკრლი)	ახეყურული და ახე- კარბული Вымершие и неспре- ленные (ამოცვები)		
მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	გვ. თაყაიშვილის ვაზრ. გვ. სტრ. ივან. Е. Такайშიანი	ყურა ახნურები	Дворяне, не имеющие крепостн. (УКМО)						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни	
*ნ ა ტ ა თ ა შ ე ი- ლ ე შ ი ს ა ვ ა მ ი და ე დ ი შ ე ტ ი ⁹²	119	1	34	36	9	4	—	—	Бараташвили Саам и Еди- шери	
სასასლო	—	1	33	35	9	4	—	—	Сахасо	
ბეთენია (ბეთანია)	117	—	2	2	1	—	—	—	Бетеппа	
ორი ნახშირის გო- რა ⁹³	117	—	7	7	—	—	—	—	Нахширის Гора 2	
მძოვრეთი	118	1	—	—	—	—	—	—	Мдзовრети	
ენაგეთი	118	—	4	4	1	1	—	—	Енагети	
ახალშენი	118	—	1	1	—	—	—	—	Ахалшени	
გარისი	118	—	4	5	1	—	—	—	Гариси	
ტბისი	118	—	2	2	1	—	—	—	Тბისი	
წინვენახი	118	ცარიე	ლო	აღი	ლო	(სვობნოე	место)	—	Цинвенахи	
თაკვი	118	—	1	2	1	—	—	—	Такви	
დვალთა	119	—	1	1	—	—	—	—	Двалта	
ხემო ოძისი	119	—	2	2	—	—	—	—	Хемо-Одзиси	
ხოხეთი	119	—	3	3	1	—	—	—	Хозети	
საბუზარი	119	—	1	1	—	—	—	—	Сабузари	
თაფანი	119	—	2	2	—	—	—	—	Тафани	
ჩხეკვი	119	—	3	3	3	3	—	—	Чхеკვი	
მათი მემამულე	119	—	1	1	—	—	—	—	Их подвластный владелец	
ახნ. რევიშვილი სეხინია ⁹⁴	—	—	1	1	—	—	—	—	Дв. Ревышви- ли Сехиния	
თაფანი	119	—	1	1	—	—	—	—	Тафани	
*ნ ა მ ა ნ გ ლ ე ლ ე- ვი ს შ ე ი ლ ი ტ თ ა ც ც მ დ ა ბ ე გ ე ნ ა ⁹⁵	121	1	42	48	8	5	—	1	Наманглелеви- швили Ростом и Гугуна	
სასასლო	—	1	39	45	7	4	—	1	Сахасо	
წვერი	119	—	11	14	1	1	—	—	Цвери	
ბეთენია	120	—	7	9	1	1	—	—	Бетеппа	
ენაგეთი	120	—	1	1	—	—	—	—	Енагети	
ტბისი	120	—	1	1	—	—	—	—	Тბისი	
სადირაშენი	120	—	8	9	2	—	—	—	Сагирашени	
ელთია	120	—	3	3	—	—	—	—	Елтия	
ზა	121	—	1	1	1	1	—	—	За	
გარისი	121	—	1	1	—	—	—	—	Гариси	
მძოვრეთი	121	—	1	1	—	—	—	—	Мдзоврети	

1	2	3	ყმები Крeнoстныe						9	10
			გამომ- ლები Подат- ные		ბოგანო Малоземель. (богано)					
			კლბო Дымов	თავი Глав	კლბო Дымов	მლაშკე Военнообязан.	აუბოლი და აზრებული Разоренные и связи (აკრილი)	ამრუყვეტილი და ამრ- ვადბოლი Вымершие и истреб- ленные (ამოცვეტილი)		
მებატონენი და მათი მემამულე- ბი და სოფლები	გვ. თაყაიზილის გამბოც. გვ. Стр. ნაძ. Е. Такайшვილი უძრა აზნაურები Дворяне, не имеющие кре- пости. (УКМО)								Владельцы-соб- ственники, их подвластные вла- дельцы и деревни	
ორთაშუა	121	1	2	2	1	—	—	—	Орташуа	
ანდრია	121	—	2	2	1	1	—	—	Андриа	
ჭანდარი	121	—	1	1	—	—	—	—	Чандари	
მათი მემამულენი	—	—	3	3	1	1	—	—	Их подвластные владельцы	
ახნ. რევაზიშვი- ლები ბეჟან და ზაალი	—	—	1	1	1	1	—	—	Дв. Р е в а з и ш в и - ли Бежан и Заал	
წვერი	119	—	1	1	1	1	—	—	Цвери	
ახნ. ლომი	121	—	2	2	—	—	—	—	Дв. Л о м и	
ორთაშუა	121	—	2	2	—	—	—	—	Орташуа	
*ქავთათაშვი- ლი მანუჩა- რი ⁹⁶	123	—	29	35	6	4	—	—	Кавтаришвили Манучар	
სასასლი	—	—	29	35	5	4	—	—	Сахасо	
ახალშენი	121	—	3	3	—	—	—	—	Ахалшени	
კვესეთი	122	—	2	2	—	—	—	—	Квесети	
ფუტრევი	122	—	1	1	—	—	—	—	Футреви	
ჩხიკვა	122	—	1	1	—	—	—	—	Чхиква	
საბუზარი	122	—	1	1	—	—	—	—	Сабузари	
ზა	122	—	2	4	1	1	—	—	За	
ძველი აბანო	122	—	1	1	—	—	—	—	Дзвели Абано	
ქცია ⁹⁷	122	—	8	11	—	—	—	—	Кциа	
სამღერეთის ახალ- შენი	122	—	1	1	2	1	—	—	Самгеретис Ахал- шени	
კარასი	122	—	3	3	—	—	—	—	Караси	
ანდრია	122	—	2	3	—	—	—	—	Андриа	
რატევანი	122	—	4	4	2	2	—	—	Ратевани	
მისი მემამულე	—	—	—	—	1	—	—	—	Его подвластный владелец	
ატოცის ეკლეს- ია	—	—	—	—	1	—	—	—	Атоцис Екле- сия	
ქცია	122	—	—	—	1	—	—	—	Кциа	
*ქავთათაშვი- ლი სულხანი	124	—	18	19	1	1	—	—	Кавтаришвили Сулхани	
ახალშენი	123	—	2	2	—	—	—	—	Ахалшени	
კვესეთი	123	—	2	2	—	—	—	—	Квесети	

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მ. თაყაიშვილის გზა № 3-სტრ. იან. Е. Такайшвили	უძველესი სახლები Дворяне, не имеющие крепостн. (УКМО)	ყმაბი Крепостные						ამოწყობილი და ამოწყობილი Вымершие и истребленные (Амопквены)	Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			გამომღებები Податные		ბოგანო Малоземельн. (богано)					
			კობლი Дымов	თავი Глав	კობლი Дымов	მლაშკე Военнообязан.	სურბი და აზრებულნი Разоренные и сгнаны (აკრილი)			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
ტბისი	123	—	2	2	—	—	—	—	—	Тბისი
დვალთა	123	—	1	1	—	—	—	—	—	Двалта
საბუზარა	123	—	1	1	—	—	—	—	—	Сабузарп
ზა	123	—	1	2	—	—	—	—	—	За
ქცია	123	—	1	1	—	—	—	—	—	Кцна
სამღერეთი	123	—	2	2	—	—	—	—	—	Самгерети
კარასი	123	—	1	1	—	—	—	—	—	Караси
ანდრია	123	—	3	3	—	—	—	—	—	Андриа
რატევანი	123	—	2	2	1	1	—	—	—	Ратевани
*ქ ა ვ თ ა რ ა შ ვ ი ლ ი გ ი მ რ გ ი ო ⁹⁸	124	—	10	12	1	1	—	—	—	Кавтаришвили Георгий
კვესეთი	124	—	1	1	—	—	—	—	—	Квесети
ტბისი	124	—	1	1	—	—	—	—	—	Тბისი
დვალთა	124	—	1	2	—	—	—	—	—	Двалта
ცხვრისი	124	—	1	1	—	—	—	—	—	Цхврисი
ზა	124	—	1	1	—	—	—	—	—	За
ქცია	124	—	3	3	—	—	—	—	—	Кцна
ერტისი	124	—	1	2	—	—	—	—	—	Ертиси
რატევანი	124	—	1	1	1	1	—	—	—	Ратевани
*ქ ა ვ თ ა რ ა შ ვ ი ლ ი ი მ ნ ა თ ა მ ი ო ⁹⁹	125	—	11	11	2	1	—	—	—	Кавтарашвили Ионатами
კვესეთი	124	—	1	1	1	1	—	—	—	Квесети
დვალთა	124	—	1	1	—	—	—	—	—	Двалта
ზა	124	—	3	3	—	—	—	—	—	За
ქცია ¹⁰⁰	125	—	5	5	—	—	—	—	—	Кцна
რატევანი	125	—	1	1	1	—	—	—	—	Ратевани
*ზ ა გ რ ა შ ვ ი ლ ი ბ ე რ ა ნ ი	126	—	13	13	4	—	—	—	—	Зазунашвили Бежани
დიდება	125	—	1	1	—	—	—	—	—	დიდება
ენაგეთი	125	—	1	1	1	—	—	—	—	Енагети
ელფია	125	—	1	1	—	—	—	—	—	Елфия
მოლავი	125	—	1	1	—	—	—	—	—	Молави
ბუჯღულეთი	125	—	1	1	—	—	—	—	—	Бужгулети
კობალა	125	—	1	1	—	—	—	—	—	Кобала
ხორბუკი	125	—	1	1	—	—	—	—	—	Хорбуки
კველთა	125	—	1	1	1	—	—	—	—	Квелта
ფუტრევი	125	—	—	—	1	—	—	—	—	Футреви
ცხნარი	125	—	2	2	—	—	—	—	—	Цхნარი
საკეცი	125	—	1	1	—	—	—	—	—	Сакеце
მძოვრეთი	125	—	1	1	—	—	—	—	—	Мдзоврети
ჭანდარი	126	—	1	1	1	—	—	—	—	Чандари

1	2 გვ. თაყაიშვილის გზობა, გვ. სტრ. ივანე. Е. Такашვილი უძველესი ახსნაუბრები Дворяне, не имеющие крепостей. (УКМО)	3	4-9 კრეპები Крепостные						10
			4 გამომცემები Податные		6 ბოგანო Малоземельные (богано)			9 ახსნაუბრები და ახსნაუბრები Вымершие и истребленные (амолкнетили)	
			4 კომლი Дымов	5 ფაჯი Глав	6 კომლი Дымов	7 მოსაშენი Военнообязан.	8 აჭრითი და ჯანგბული Разоренные и снявши (акриги)		
მებატონენი და შათი მემამულეე- ბი და სოფლები									Владельцы-соб- ственники, их подвластные вла- дельцы и деревни
* გ ო რ ი ლ ი შ ა ა - ც ა ¹⁰¹	126	—	4	4	2	—	—	—	Гуриели Паата
ტბისი	126	—	—	—	1	—	—	—	Тбиси
ელფია	126	—	1	1	—	—	—	—	Елфия
ფუტრევი	126	—	1	1	—	—	—	—	Футреви
ნიაწარი	126	—	1	1	—	—	—	—	Нияцари
ცხნარი ¹⁰²	126	—	1	1	—	—	—	—	Цхнари
საკეცე	126	—	—	—	1	—	—	—	Сакеце
* შ ა ზ ო რ ა შ ვ ი ლ ი შ ა ა ლ ¹⁰³	126	—	6	7	—	—	—	—	Зазунашвили Заал
ბუჯულეთი	126	—	აჭრითი	—	(აკრიგნი)	—	—	—	Бужулетн
ბეთენია (ბეთანია)	126	—	1	1	—	—	—	—	Бетеня
ფუტრევი	126	—	1	1	—	—	—	—	Футреви
ცხვრისი	126	—	1	1	—	—	—	—	Цхврисн
ნიაწარი	126	—	1	2	—	—	—	—	Нияцари
ცხნარი ¹⁰⁴	126	—	2	2	—	—	—	—	Цхнари
* შ ა ზ ო რ ა შ ვ ი ლ ი გ ი თ ბ გ ი ¹⁰⁵	127	—	5	6	—	—	—	1	Зазунашвили Ге- оргий
წინვენახი	126	—	—	—	—	—	—	1	Цнивенахи
ფუტრევი	126	—	1	1	—	—	—	—	Футреви
ერწო	126	—	1	1	—	—	—	—	Ерцо
ცხნარი	126	—	2	3	—	—	—	—	Цхнари
საკეცე	127	—	1	1	—	—	—	—	Сакеце
* თ ა ყ ა შ ვ ი ლ ი დ ე მ ე ზ ო რ	127	—	10	10	—	—	—	—	Такашвили Де- метре
კობალა	127	—	1	1	—	—	—	—	Кобала
პატივანი (პატიმანი)	127	—	1	1	—	—	—	—	Пативани
ერწო	127	—	2	2	—	—	—	—	Ерцо
ნიაწარი	127	—	1	1	—	—	—	—	Нияцари
ცხნარი	127	—	3	3	—	—	—	—	Цхнари
ანდრია	127	—	1	1	—	—	—	—	Андриа
საკეცე	127	—	1	1	—	—	—	—	Сакеце
* თ ა ყ ა შ ვ ი ლ ი ქ ა ი ს თ ს ო ლ	128	—	20	20	6	7	—	—	Такашвили Кай- хосро
ელფია	127	—	1	1	—	—	—	—	Елфия
ახალშენი ¹⁰⁶	127	—	1	1	2	—	—	—	Ахалшени
ბეთენია	127	—	2	2	—	—	—	—	Бетеня
წინვენახი	127	—	1	1	—	—	—	—	Цнивенахи
თაქვი	127	—	1	1	—	—	—	—	Такви

მებატონენი და მათი მეემულეები და სოფლები	მ. თაყაიშვილის გზა. გვ. სტრ. ნაძ. Е. Такайшвили	უძველესი ახსნაუბრები Дворяне, не имеющие крепости. (УКМО)	ყმები Крепостные						ამოწყვეტილი და ახ. ვარდნილი Вышерние и истробленные (амоцкветили)	Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			გამომღები Податные		ბოგანო Малоземельн. (богано)					
			კაბლი Дымов	თავი Глав	კაბლი Дымов	ბოლაშკურე Военнообязан.	აჭილი და ახსნაუბრი Разоренные и снывля (აკრელი)	ამოწყვეტილი და ახ. ვარდნილი		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
ხორბუკი	127	—	1	1	1	—	—	—	Хорбук	
პატივანი (პატიმანი)	127	—	1	1	—	—	—	—	Пативანი	
ფუტრევი	127	—	1	1	—	—	—	—	Путреви	
ცხერისი	127	—	3	3	1	—	—	—	Цхერиси	
საკეცე	128	—	1	1	—	—	—	—	Сакеце	
ნიაწარი	128	—	3	3	1	—	—	—	Нияцари	
ცხნარი	128	—	3	3	1	—	—	—	Цхнари	
ქვათეთრისი ¹⁰⁷	128	—	1	1	—	—	—	—	Кватетрис	
* ი თ ო ა მ ი შ ვ ი - ლ ო შ ი ო ბ შ ო ლ ი და გივი ¹⁰⁸	130	3	45	49	14	13	—	—	Иотамишвили Орбели и Гиви	
ელფა	128	—	1	2	1	1	—	—	Елфа	
კრეფა	128	—	8	8	1	—	—	—	Крепа	
(ლიპის) ავაზანი	128	—	2	2	—	—	—	—	(Липсе) Авазани	
ლიპარტის უბანი	129	—	1	1	—	—	—	—	Липартис Убани	
წრაურთი	129	—	4	4	—	—	—	—	Цраурти	
თაფანი	129	—	—	—	1	1	—	—	Тაфани	
აკაურთა	129	—	7	7	1	1	—	—	Акаурта	
რატევანი	129	—	7	7	1	1	—	—	Ратевани	
გულაური ¹⁰⁹	129	3	2	3	—	—	—	—	Гулаური	
შავგომი	129	—	1	1	1	1	—	—	Шавгоმი	
ანგრევანი	130	—	1	1	1	1	—	—	Ангревани	
თაგუთი	130	—	2	2	1	1	—	—	Тагути	
წითელი ეკლესია	130	—	4	5	1	1	—	—	Цители Еклесია	
ძველი ტანძია	130	—	1	1	1	1	—	—	Дзвели Тандзия	
სამაგარა	130	—	2	3	3	3	—	—	Самагара	
აკრავაშენი	130	—	2	2	1	1	—	—	Акрავашени	
* შ ო მ ა დ ი ნ ი - შ ვ ი ლ ი მ ე ა ს ¹¹⁰	132	5	24	28	7	1	—	—	Шермадини- швили Бежан	
სახასლო	—	5	23	27	7	1	—	—	Сахасло	
კრეფა	130	—	2	2	—	—	—	—	Крепа	
(ლიპის) ავაზანი	130	—	1	1	—	—	—	—	Липсе Авазани	
წრაურთი	130	—	1	1	—	—	—	—	Цраурტი	
მირტაშენი	130	—	4	6	1	—	—	—	Мирташени	
ბოვადორი	130	3	—	—	—	—	—	—	Бовадзори	
აკაურთა	131	—	3	3	—	—	—	—	Акаурта	
რატევანი	131	—	3	4	1	1	—	—	Ратевани	
გულაური	131	2	2	2	—	—	—	—	Гулаური	
შავგომი	131	—	1	1	1	—	—	—	Шавгоმი	
თაგუთი	131	—	1	1	1	—	—	—	Тагути	
წითელი ეკლესია	131	—	2	2	—	—	—	—	Цители Еклесია	
ძველი ტანძია	132	—	1	2	—	—	—	—	Дзвели Тандзия	

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მ. თაყაიშვილის გამოც. გვ. Стр. изд. Е. Такайшвили	უფრა უზნურები Дворяне, не имеющие крепостн. (УЕМО)	ყმები Крепостные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни	
			გამომ-ლები Подат-ные		ბოგანო Малоземельн. (богано)			ამოუფრავი და ამოვარდნილი Вымершие и истреб-ленные (амოცვტილი)		
			კომლი Дымов	თავი თავი	კომლი Дымов	მლაშურე Военнообязан.	აყრილი და აზრებულნი Разоренные и снывш. (აკრილი)			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
სამაგარა	132	—	1	1	2	—	—	—	—	Самагара
აკრავაშენი	132	—	1	1	1	—	—	—	—	Акравашени
მისი მემამულე	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Его подвластный владелец
ახნ. თუშმილა-შვილი ფარემუზ	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Дв. Тушмилашвили Паремуз
ბოვადორი	131	—	1	1	—	—	—	—	—	Бовадзори
* გერმანოზის-შვილი დათუნა ¹¹¹	135	2	47	47	12	—	—	—	—	Германоизишвили Датунა
სასასო	—	2	45	45	10	—	—	—	—	Сахасо
ენაგეთი	132	—	5	5	—	—	—	—	—	Енагети
კვესეთი	132	—	1	1	—	—	—	—	—	Квесети
ტბისი	132	—	1	1	1	—	—	—	—	Тбиси
აბელია ¹¹²	132	1	2	2	—	—	—	—	—	Абелиа
გუდარეხი	132	—	2	2	—	—	—	—	—	Гударехи
ცოვრეთი (მცოვრეთი)	132	1	5	5	3	—	—	—	—	Цоврети
ცხვრისი	133	—	1	1	—	—	—	—	—	Цхвრისი
ზა	132	—	3	3	1	—	—	—	—	За
კოხტა	133	—	2	2	—	—	—	—	—	Кохта
კონა	133	—	1	1	—	—	—	—	—	Кона
ბაბია	133	—	2	2	—	—	—	—	—	Бабиа
ახვრისი	133	—	2	2	1	—	—	—	—	Ахвრისი
სხალნარი	133	—	2	2	1	—	—	—	—	Схалнара
რევაშენი	133	—	2	2	—	—	—	—	—	Ревашени
დმანისი	134	—	2	2	—	—	—	—	—	Дманиси
ერგენტალა	134	—	2	2	1	—	—	—	—	Ергентала
ვერხენალა	134	—	2	2	—	—	—	—	—	Верхенала
მძოვრეთი	134	—	1	1	—	—	—	—	—	Мдзოვრети
მარაბდა	134	—	5	5	1	—	—	—	—	Марабда
თაფანი	134	—	1	1	—	—	—	—	—	Тафани
ანდრია	134	—	2	2	1	—	—	—	—	Андриа
საბუზარი	135	—	1	1	—	—	—	—	—	Сабузари
მისი მემამულენი	—	—	2	2	2	—	—	—	—	Его подвластные владельцы
ახნ. რომანოზ ვერხენალა	134	—	1	1	1	—	—	—	—	Дв. Романоз-Верхенала

1	2	3	ყმები Крепостные						9	10
			გამომ- ლები Подат- ные		ბოგანო Малоземель. (богано)					
			კლბი Дымов	თავი Глав	კ' მლი Д' мли	მლა-სკუე Военнообязан.	აზროლი და აზრებული Разоренные и сильны (აკრილი)	ამუკვეტარი და ამ- ვანდობი Выхриные и петре- ленные (ამოცვეტილი)		
მებატონენი და მათი მემამულეე- ბი და სოფლები	გვ. თაყაიშვილის გმრც. გვ. Стр. изд. Е. Такайшვილი უძმა აზნაურები Дворяне, не имеющие кре- постн. (УКМО)								Владельцы-соб- ственники, их подвластные вла- дельцы и деревни	
კ ა ც ი ა	—	—	—	—	1	—	—	—	К а ц и а	
მარაბდა	134	—	—	—	1	—	—	—	Марабда	
ა რ ტ ე მ ა	—	—	1	1	—	—	—	—	А р т е м а	
ანდრია	134	—	1	1	—	—	—	—	А н д р и а	
* გ უ ტ მ ა ნ თ ზ ი - შ ვ ი ლ ი ო თ ა - ტი ¹¹³	136	—	27	27	5	—	—	—	Германоziшвили Отар	
ს ა ს ა ს კ დ	—	—	26	26	4	—	—	—	Сахасо	
ენაგეთი	135	—	3	3	—	—	—	—	Енагетп	
კვესეთი	135	—	1	1	—	—	—	—	Квесети	
ტბისი	135	—	—	—	1	—	—	—	Тбиси	
აბელია	135	—	2	2	—	—	—	—	Абелиа	
გუდარეხი	135	—	2	2	—	—	—	—	Гударехи	
ცოვრეთი	135	—	2	2	1	—	—	—	Цоврети	
საბუზარი	135	—	1	1	—	—	—	—	Сабузари	
ზა	135	—	2	2	—	—	—	—	За	
კოხტა	135	—	1	1	—	—	—	—	Кохта	
კოია	136	—	1	1	—	—	—	—	Коя	
ბაბია	136	—	1	1	—	—	—	—	Бабиа	
ახვრისი	136	—	1	1	—	—	—	—	Ахврисп	
სხალნარი	136	—	1	1	—	—	—	—	Схалнари	
რევაშენი	136	—	1	1	—	—	—	—	Ревашени	
დმანისი—ჯვარა	136	—	1	1	—	—	—	—	Дманиси—Джвара	
ვერხენალა	136	—	1	1	1	—	—	—	Верхнала	
მარაბდა	136	—	4	4	1	—	—	—	Марабда	
ანდრია	136	—	1	1	—	—	—	—	Андриа	
მისი მგამაჩეღუ	—	—	1	1	1	—	—	—	Его подвластный владелец	
ახნ. ო კ რ ო პ ი რ ი - შ ვ ი ლ ი თ ა მ ა ზ ა	—	—	1	1	1	—	—	—	Дв. Окропир- ш в и л и Т а м а з а	
ვერხენალა	136	—	1	1	1	—	—	—	Верхнала	
* გ უ ტ მ ა ნ თ ზ ი - შ ვ ი ლ ი ვ ა ტ ა - ზ ა შ ვ ი ლ ი ლ ე - არსკან ¹¹⁴	138	—	22	25	5	2	—	—	Германоziшвили Варазшвили Луарсаб	
კვესეთი	136	—	1	1	—	—	—	—	Квесети	
ტბისი	137	—	1	1	—	—	—	—	Тбиси	
აბელია	137	—	1	1	—	—	—	—	Абелиа	

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მ. თაყაიშვილის გზა, გვ. სტრ. იმ. Е. Такайшвили უფრო ახნაურები	კრ. Дворяне, не имющ. крепости. (УКМО)	ყმები Крепостные						ვლადეიცი-სობ-სთენნიკი, იხ. подвластные владельцы и деревни	
			გამომღები Податные		ბოგანო Малоземель. (богано)					
			კომლი Дымов	თავი Глав	კომლი Дымов	მლაშევე Военнообязан.	ყურილი და აბრეშული Раворенные и сныаш. (აკრილი)	ზმარევილი და აბრეშული Вымершие и истребленные (ამოკრეტილი)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
გუდარეხი	137	—	2	2	—	—	—	—	—	Гударехи
ცოკრეთი (მცოკრეთი)	137	—	4	4	1	—	—	—	—	Цоврети
ცხვისი	137	—	1	1	1	—	—	—	—	Цхვისი
ზა	137	—	4	5	1	1	—	—	—	За
ბაბია	137	—	1	1	—	—	—	—	—	Баба
აკურისი	137	—	2	2	—	—	—	—	—	Ахვისი
სხალნარი	137	—	1	1	1	—	—	—	—	Схална
ვერხენალა	137	—	2	3	1	1	—	—	—	Верхенала
მარაბდა	137	—	2	3	—	—	—	—	—	Марабда
* ა მ რ ლ დ ა თ ი - შ ვ ი ლ ი მ ე ჟ ა ნ ი ¹¹⁵	138	—	18	19	1	—	—	—	—	Абулпатишвили Бежан
დიდება	138	—	2	2	—	—	—	—	—	დიდება
ტბისი	138	—	4	5	—	—	—	—	—	Тბისი
ცხვისი	138	—	1	1	—	—	—	—	—	Цхვისი
ახალშენი	138	—	3	3	1	—	—	—	—	Ахалშენი
ძვილი აბანო	138	—	1	1	—	—	—	—	—	Дзელი Абано
უშევანი	138	—	5	5	—	—	—	—	—	Ушевანი
ერტისი	138	—	1	1	—	—	—	—	—	Ертиси
ჭანდარი	138	—	1	1	—	—	—	—	—	Чандარი
* ა ნ ჭ ა შ ვ ი ლ ი თ ი მ ა	139	—	11	13	1	—	—	—	—	Канчавილი Тома
ენაგეთი	139	—	1	1	1	—	—	—	—	Енаგети
ბორცვის ჯვარი (ბორცის ჯვარი)	139	—	3	3	—	—	—	—	—	Борцвис Джвари
ხოზეთი	139	—	2	3	—	—	—	—	—	Хозети
ახალშენი	139	—	2	2	—	—	—	—	—	Ахалშენი
ზა	139	—	1	2	—	—	—	—	—	За
მძოვრეთი	139	—	1	1	—	—	—	—	—	Мдзоврети
თაფანი	139	—	1	1	—	—	—	—	—	Тафანი
* ა ზ ნ . მ ე რ ა შ ი ს - შ ვ ი ლ ი ლ ე ჯ ა ნ ს ა ნ ¹¹⁶	139	—	2	2	1	—	—	—	1	Дв. Мерабишвили Луарсаб
ოშეთი	139	—	2	2	—	—	—	—	1	Ошети
ანდრია	139	—	—	—	1	—	—	—	—	Андриа
ს ერ ს ე ლ ი ძ ე რ ე ჯ ა ნ ¹¹⁷	—	—	1	2	—	—	—	—	—	Херхеулидзе Реваз
დიდება	139	—	1	2	—	—	—	—	—	დიდება

1	2	3	ყმები Крепостные						9	10
			განომ- ლები Подат- ные		ბოგანო Малоземельн. (богано)					
			ქაბლი Дымов	თავი Глав	ქაბლი Дымов	ბოლშეკე Военнообязан.	აზრალი და აზობეზული Разоренные и сильши (агрилн)	აზრალი და აზობეზული Вымершие и потреб- ленные (амоцветили)		
მებატონენი და მათი მემამულე- ბი და სოფლები	პპ. თაყაიფილის გბოც. გპ. Стр. изд. Е. Такайшили	უფრა აზნურები Дворяне, не имелоц. кре- постн. (УКМО)							Владельцы-соб- ственники, их подвластные вла- дельцы и деревни	
ს გ რ ს გ ე ლ ი ძ ე ალათანგი ¹¹⁸	—	—	2	2	—	—	—	—	Херхеулидзе Агатанги	
დიდება	139	—	2	2	—	—	—	—	Дидება	
ს გ რ ს გ ე ლ ი ძ ე იესე	—	—	1	1	—	—	—	—	Херхеулидзе Ие- се	
დიდება	139	—	1	1	—	—	—	—	Дидება	
ს გ რ ს გ ე ლ ი ძ ე სოსონაშვილი	—	—	—	—	—	—	—	2	Херхеулидзе Хо- сонашвили	
დიდება	139	—	—	—	—	—	—	2	Дидება	
ს ლ თ ღ ჯ ა შ ვ ი ლ ი იესე ¹¹⁹	143	5	68	70	22	14	—	—	Сологашвили. Иесе	
სასასლო	—	5	68	70	20	14	—	—	Сахасо	
ლოუბანი	140	1	15	16	4	4	—	—	Гоубანი	
ასურეთი	140	—	5	5	2	1	—	—	Асурети	
ტაგნაგეთი ¹²⁰	141	1	6	6	4	3	—	—	Тагнагети	
მონასტერი	141	—	15	15	6	6	—	—	Монастери	
კუმისი	142	3	19	19	4	—	—	—	Кумиси	
ჭაპალა	143	—	8	9	—	—	—	—	Чапала	
მისი მემამულეები	—	—	—	—	2	—	—	—	Его подвластные владельцы	
აზნ. ქ რ ი ს ტ ე ს ი ა შვილი ბეჟანი	—	—	—	—	1	—	—	—	Дв. Кристеса- швили Бежан	
ლოუბანი	140	—	—	—	1	—	—	—	Гоубანი	
ტურიასვილი ბეჟან	—	—	—	—	1	—	—	—	Туриашвили Бежан	
ტაგნაგეთი	141	—	—	—	1	—	—	—	Тагнагети	
*ს ლ თ ღ ჯ ა შ ვ ი ლ ი ი. დავისთრთ	146	3	56	56	16	11	—	—	Сологашвили Кайхосро	
სასასლო	—	3	53	53	15	10	—	—	Сахасо	
ლოუბანი	143	—	13	13	4	3	—	—	Гоубანი	
ასურეთი	144	—	4	4	—	—	—	—	Асурети	
ტაგნაგეთი	144	1	6	6	5	5	—	—	Тагнагети	
მონასტერი	144	—	14	14	2	2	—	—	Монастери	

1	2	3	ყმები Крепостные						9	10
			გამომ- ლები Подат- ные		ბოგანო Малоземель. (богано)			ანუ ანუფუცტილი და ან- ვარდისო. Вымершие и пстроб- ленные (амощветили)		
			კამლი Дымов	თავი Глав	კამლი Дымов	მულაშკურ Военнообязан.	აურლი და აზარბუღი Разоренные и смяши (аэрил)			
მებატონენი და მათი მემამულეე- ბი და სოფლები	მკ. თაყაიშვილის განც. ბგ. Стр. изд. Е. Такайшвили ყველა აზნაურები Дворяне, не имеющие кре- постн. (УКМО)								Владельцы-соб- ственники, их подвластные вла- дельцы и деревни	
კაპალა ვეძისი ¹²¹	145 — 145 2	— 2	2 2 14 14	— — 4 —	— — — —	— — — —	— — — —	— — — —	Чапала Ведзиси	
მისი მემამულე- ები ¹²²	—	—	3 3	1 1	—	—	—	—	Его подвластные владельцы	
ან. ქრისტესია- შვილი გივი	—	—	— —	1 1	—	—	—	—	Дв. Кристеспа- швили Гиви	
ლოუბანი	144	—	— —	1 1	—	—	—	—	Губани	
ან. ზავრადა ვეძისი	— 145	—	1 1 1 1	— — — —	— — — —	— — — —	— — — —	— — — —	Дв. Заврада Ведзиси	
ან. ხარშილაძე ბეჟან	—	—	2 2	— —	— —	— —	— —	— —	Дв. Харшпла- дзе Бежан	
ვეძისი	146	—	2 2	— —	— —	— —	— —	— —	Ведзиси	
სოლოღაშვი- ლი იესე და კაიხოსრო	—	—	— —	— —	— —	— —	— —	4	Сологашвили Иесе и Кай- хосро	
კაპალა ¹²³	145	—	— —	— —	— —	— —	— —	4	Чапала	
*სოლოღაშვი- ლი ზურაბ ¹²⁴	147	—	17 17	3 —	—	1	—	1	Сологашвили Зураб	
ტაბახმელა გუდელი ¹²⁵	146 146	— —	5 5 4 4	— — 1 —	— — — —	— — 1	— — — 1	— — — 1	Табахмела Гудели	
საღორისი	146	—	2 2	1 —	— —	— —	— —	— —	Сагориси	
კუმისი	146	—	6 6	1 —	— —	— —	— —	— —	Кумиси	
*სოლოღაშვი- ლი გიორგი ¹²⁶	147	—	11 11	1 —	—	1	—	—	Сологашвили Георгий	
ტაბახმელა ¹²⁷	147	—	3 3	— —	— —	— —	— —	— —	Табахмела	
გუდელი	147	—	3 3	— —	— —	— 1	— —	— —	Гудели	
საღორისი	147	—	2 2	— —	— —	— —	— —	— —	Сагориси	
მამის დაბა	147	—	1 1	1 —	— —	— —	— —	— —	Мамис Даба	
კუმისი	147	—	2 2	— —	— —	— —	— —	— —	Кумиси	
*სოლოღაშვი- ლი ასლამაზი	148	1	13 14	4 —	— —	— —	— —	— —	Сологашвили Асламази	
სასასო	—	1	13 14	3 —	— —	— —	— —	— —	Сахасо	
ინდისი	147	—	2 2	1 —	— —	— —	— —	— —	Шиндиси	
ტაბახმელა	148	—	3 4	1 —	— —	— —	— —	— —	Табахмела	
აღორისი	148	—	3 3	— —	— —	— —	— —	— —	Сагориси	
უმისი	148	1	5 5	1 —	— —	— —	— —	— —	Кумиси	

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	ქ. თაყაიშვილის გზაზე. შპ. სტრ. ივ. ჯ. E. Такайшвили უძველესი ახლები (УКМО)	ყმები Крепостные							Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни	
		გამომ-ლები Подат-ные		ბოგანო Малоземелья. (богано)			აგრარული და სოფლის მეურნეობის (არტილ.)			
		კომლი Дымов	თავი Глав	კომლი Дымов	მთავრები Военноблан.	სოფლის მეურნეობის (არტილ.)				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
მისი მემამულე	—	—	—	—	1	—	—	—	—	Его подвластный владелец
ან. დივანაშვილის ბეჟუა ¹²⁸	—	—	—	—	1	—	—	—	—	Дв. Диванн швили Бежуа
კუმისი	148	—	—	—	1	—	—	—	—	Кумиси
*სოლოღაშვილის შიოში ¹²⁹	149	—	9	10	—	—	—	—	—	Сологашвили Шиоши
შინდისი	148	—	—	2	3	—	—	—	—	Шиндиси
ტაბახმელა	148	—	—	5	5	—	—	—	—	Табахмела
სალორისი	148	—	—	2	5	—	—	—	—	Сагориси
კუმისი	149	ცარიე	ლი	ად	ლი	(სვო ბ. მესტ	ო)	—	—	Кумиси
*სოლოღაშვილის ცაყატა ¹³⁰	149	—	5	5	—	—	1	—	—	Сологашвили Капари
დრე	149	—	3	3	—	—	—	—	—	Дре
კუმისი	149	—	2	2	—	—	1	—	—	Кумиси
*სოლოღაშვილის ავთანდილ	149	—	9	9	1	—	—	—	—	Сологашвили Автандил
ტაბახმელა	149	—	2	2	—	—	—	—	—	Табахмела
დრე	149	—	3	3	1	—	—	—	—	Дре
კუმისი	149	—	4	4	—	—	—	—	—	Кумиси
*საგინაშვილის ჰაბუა ¹³¹	150	—	16	16	3	—	—	—	1	Сагинашвили Папуა
ბოგვი	150	—	5	5	2	—	—	—	—	Богви
ხოპი	150	—	3	3	1	—	—	—	—	Хопи
წრისი	150	—	2	2	—	—	—	—	—	Цриси
ირდას უბანი	150	—	1	1	—	—	1	—	1	Ирдас-Убани
აბულმაგი	150	—	5	5	—	—	—	—	—	Абулмаги
*საგინაშვილის პაატა	151	—	5	5	2	—	—	—	—	Сагинашвили Паата
ბოგვი	150	—	1	1	1	—	—	—	—	Богви
ხოპი	150	—	1	1	—	—	—	—	—	Хопи
წრისი	151	—	1	1	1	—	—	—	—	Цриси
აბულმაგი	151	—	2	2	—	—	—	—	—	Абулмаги
*საგინაშვილის ბეჟან	151	—	6	6	4	—	—	—	—	Сагинашвили Бежан
ბოგვი	151	—	1	1	—	—	—	—	—	Богви
ჩხივტა	151	—	3	3	2	—	—	—	—	Чхивта

მებატონენი და მათი მემამულეები და სრულეები	მკ. თაყაიშვილის გზამკ. გვ. სტრ. იპდ. Е. Тақашвили	უძველესი ახსნაუბები Дворяне, не имющ. крепости. (УКМО)	ყმები Крепостные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни	
			გამომღებები Податные		ბოვანო Малоземель. (ბოგაპო)					
			კაბლო Дымов	თავი Глав	კაბლო Дымов	მლაშუკე Военнообязан.	აფილო და აზბრებული Разоренные и сивий. (აკრილი)	ამოწვევითი და აზრებოლი Вымершие и истребленные (ამოცვეტილი)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
მაწვევანი	151	—	—	—	1	—	—	—	—	მაძევანი
ირდასუბანი	151	—	—	—	1	—	—	—	—	ირდას-უბანი
აბულმაგი	151	—	2	2	—	—	—	—	—	აბულმაგი
*ს ა გ ი ნ ა შ ვ ი ლ ი დერბიშვან	152	—	11	11	3	—	1	—	—	საგინაშვილი დურმიშხან
ბოგვი	151	—	5	5	2	—	—	—	—	ბოგვი
ჩხიკვა	151	—	2	2	—	—	—	—	—	ჩხიკვა
მაწვევანი ¹³²	152	—	2	2	—	—	—	—	—	მაძევანი
წრისი	152	—	1	1	1	—	—	—	—	წრისი
აბულმაგი	152	—	1	1	—	—	—	—	—	აბულმაგი
*ს ა გ ი ნ ა შ ვ ი ლ ი ტოსცომ	152	—	3	3	1	—	1	—	—	საგინაშვილი როსტომ
ბოგვი	152	—	1	1	1	—	—	—	—	ბოგვი
ხოი	152	—	1	1	—	—	—	—	—	ხოი
ჩხიკვა	152	—	1	1	—	—	—	—	—	ჩხიკვა
*ს ა გ ი ნ ა შ ვ ი ლ ი ფარდუგაშვილი ბუქან ¹³³	153	—	20	20	2	—	1	—	—	საგინაშვილი პარემუზაშვილი ბეჯან
სასასლო	—	—	14	14	—	—	—	—	—	სახასო
ბოგვი	152	—	1	1	—	—	—	—	—	ბოგვი
ჩხიკვა	152	—	6	6	—	—	—	—	—	ჩხიკვა
მაწვევანი	153	—	4	4	—	—	—	—	—	მაძევანი
ირდასუბანი	153	—	1	1	—	—	—	—	—	ირდას-უბანი
აბულმაგი	153	—	2	2	—	—	—	—	—	აბულმაგი
მისი მემამულე	—	—	6	6	2	—	—	—	—	Его подвластный владелец
სამეხბისეკ ¹³⁴	—	—	6	6	2	—	—	—	—	სამეხბის-ეკ.
ჩხიკვა ¹³⁵	152/3	—	4	4	1	—	—	—	—	ჩხიკვა
საწურბლე ¹³⁶	153	—	2	2	1	—	—	—	—	საწურბლე
*ს ა გ ი ნ ა შ ვ ი ლ ი დათუნა	153	—	2	2	1	—	—	—	—	საგინაშვილი დათუნა
ჩხიკვა	153	—	1	1	—	—	—	—	—	ჩხიკვა
ირდასუბანი	153	+	1	1	1	—	—	—	—	ირდას-უბანი
*ს ა გ ი ნ ა შ ვ ი ლ ი ზურამისშვილი	154	—	9	9	2	1	—	—	—	საგინაშვილი ზურაბიშვილი
ბოგვი ¹³⁷	153	—	1	1	—	—	—	—	—	ბოგვი
ჩხიკვა	154	—	5	5	2	1	—	—	—	ჩხიკვა

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	გვ. თაყაიშვილის გზოდ. გვ. სტრ. ნაძ. ე. Такайшвили	კრ. უფრო ახლები-Дворные, но имеющие крепости. (УЕМО)	ყმები Крепостные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни	
			გამთმობი Податные		ბოგანო Малоземельные. (богано)					
			კამბლი Дымов	ოვგი Овги	კამბლი Дымов	მულაშკე Военнообязан.	სურილი და ახლები Разоренные и слявш. (აკრისი)	ხმარებული და ახლები Вымершие и истребленные (ამოცვეტილი)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
ირდასუბანი აბულმაგი	154	—	2	2	—	—	—	—	—	Ирдас-Убани Абулмаги
*ს ა გ ი ნ ა შ ვ ი ლ ი ითსაფათი ¹³⁸	154	—	3	3	1	2	—	—	—	Сагинашвили Иосапати
ჩხიკვათა მაწუვანი აბულმაგი	154	—	—	—	—	1	—	—	—	Чхикვათა Мацевანი
	154	—	1	1	—	1	—	—	—	Абулмаги
	154	—	2	2	—	—	—	—	—	—
*ს ა გ ი ნ ა შ ვ ი ლ ი ქასთასტა	154	—	5	5	2	—	—	—	—	Сагинашвили Кайхосრო
ბოგვი ირდასუბანი ჩხიკვათა	154	—	1	1	1	—	—	—	—	Богви Ирдас-Убани Чхикვათა
	154	—	1	1	—	—	—	—	—	—
	154	—	3	3	1	—	—	—	—	—
*ს ა გ ი ნ ა შ ვ ი ლ ი ი-ინდღაშვილი ¹³⁹	155	—	5	5	2	1	—	—	—	Сагинашвили-Индошвили
ბოგვი ჩხიკვათა ხოპი ირდასუბანი	155	—	1	2	1	—	—	—	—	Богви Чхикვათა Хопи Ирдас-Убани
	155	—	2	2	1	1	—	—	—	—
	155	—	1	1	—	—	—	—	—	—
	155	—	1	1	—	—	—	—	—	—
თ უ ლ ა შ ვ ი ლ ი მასეფაშვილი გიფი	—	—	—	—	—	—	—	4	—	Тулашвили-Бахутаშვილი Гивი
ღვევი ¹⁴⁰ ზრბითი აწუფი	155	—	—	—	—	—	—	—	1	Гვევი ზრბითი აწუფი
	155	—	—	—	—	—	—	—	2	—
	155	—	—	—	—	—	—	—	1	—
*თ უ ლ ა შ ვ ი ლ ი ი-დღაშვილი გურამა ¹⁴¹	155	—	2	2	2	1	—	—	—	Тулашвили-Дондარაშვილი ზურაბა
ღვევი აწუფი ზრბითი	155	—	—	—	1	1	—	—	—	Гვევი აწუფი ზრბითი
	155	—	1	1	—	—	—	—	—	—
	155	—	1	1	1	—	—	—	—	—
*თ უ ლ ა შ ვ ი ლ ი ი-სეიმინიშვილი	155	—	2	2	—	—	—	—	—	Тулашвили-Свимишвили
ზრბითი	155	—	2	2	—	—	—	—	—	ზრბითი

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	გვ. თაყაიშვილის გავრც. გვ. Стр. изд. Е. Такайшвили	უძველესი უძველესი დროინდელი, не имеющ. крепостн. (УКМО)	ყმები Крепостные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни	
			გამომცემები Податные		ბოგანო Малоземель. (богано)					
			კომლი Дымов	თავი Глаз	კომლი Дымов	მლაშკე Военнобязан.	აურილი და ახრებუა Разоренные и слявш. (აკრილი)	აზრუვეტილი და აზრბილი Вымершие и истребленные (ამოცხვტილი)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
*თ ლ ა ს შ ვ ი-ლი ცარიალ	155	—	1	2	—	—	—	—	—	Тулашвили Та-риел
ღვევი	155	—	1	2	—	—	—	—	—	Гვევი
*ს თ ღ ღ ა ს შ ვ ი-ლი ითთამა	156	—	1	1	3	—	—	—	—	Сологашвили Иотама
ლოუბანი	156	—	1	1	3	—	—	—	—	Гоубანი
ა მ ლ ა ს შ ვ ი ლ ი ღთისია	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Абулашвили Гвтисиа
საქე ¹⁴²	156	—	1	1	—	—	—	—	—	Сачე
ა მ ლ ა ს შ ვ ი ლ ი რყვას	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Абулашвили Ре-ваза
საქე	156	—	1	1	—	—	—	—	—	Сачე
ა მ ლ ა ს შ ვ ი ლ ი გივი	—	—	2	3	1	—	—	—	—	Абулашвили Ги-ви
საქე	156	—	1	2	1	—	—	—	—	Сачე
მაჩკათელა (მაჩკათა-ლა)	156	—	1	1	—	—	—	—	—	Мачкатела.
ა მ ლ ა ს შ ვ ი ლ ი შარათა და გიორგი	—	—	7	8	2	—	—	—	—	Абулашвили Ба-рата и Георгий
საქე	156	—	7	8	2	—	—	—	—	Сачე
გ ლ ო რ ჯ ი ძ ე ში-ლი ¹⁴³	—	—	2	2	—	—	—	—	—	Глурджидзе Ши-ош
ხორეთი	157	—	2	2	—	—	—	—	—	Хорети
გ ლ ო რ ჯ ი ძ ე ში-ნურსარ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Глурджидзе Ма-нучარ
ხორეთი	157	—	აურილი	აკრილი	—	—	—	—	—	Хорети
გ ლ ო რ ჯ ი ძ ე ში-სა ¹⁴⁴	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Глурджидзе Па-ათა
ხორეთი	157	—	1	1	—	—	—	—	—	Хорети
გ ლ ო რ ჯ ი ძ ე ში-კლომ	—	—	1	1	1	1	—	—	—	Глурджидзе Ни-коლოз
ხორეთი	157	—	1	1	1	1	—	—	—	Хорети

მებატონენი და მათი მემამულეები/და სოფლები	მ. თაყაიშვილის გზა. მ. სტრ. ივ.დ. E. Такайშვილი	უძველესი კრემ-დვორი, რომელიც არაა (УГМО)	ყმები Крепостные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни	
			გამომ-ლები Подат-ные			ბოგანო Малоземелья. (богано)				
			კომლი Дымов	თავი Глав	კომლი Дымов	მლაშკე Военпобязан.	აურთი და ახრებულნი Разоренные и слявш (აკრილი)	არაწყვეტილი და ახრებულნი Вымершие и истреб-ленные (ამოცხვტილი)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
გ ლ უ რ ჯ ი ბ ე ი თ ნათამბი	—	—	1	1	1	—	—	—	—	Глурджидзе Ионатам
ხორეთი	157	—	1	1	1	—	—	—	—	Хoirети
გ ლ უ რ ჯ ი ბ ე ი თ ზია	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Глурджидзе Бузია
ხორეთი	157	—	1	1	—	—	—	—	—	Хoirети
შ ა ნ შ ა შ ვ ი ლ ი	—	—	2	2	—	—	—	—	—	Шаншашвили
ხორეთი	157	—	2	2	—	—	—	—	—	Хoirети
შ ა ნ შ ა შ ვ ი ლ ი ზაალი ¹⁴⁵	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Шаншашвили Заал
ხორეთი	157	—	1	1	—	—	—	—	—	Хoirети
შ ა ნ შ ა შ ვ ი ლ ი პაპუა	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Шаншашвили Папуа
ხორეთი	158	—	ცარიელ	ცარიელ	ცარიელ	ცარიელ	ცარიელ	ცარიელ	ცარიელ	Хoirети (своб. место)
* ზ უ რ ჯ ი ბ ე ი თ შერმაზან ¹⁴⁶	158	—	1	1	—	—	—	—	—	Зубиташвили Шермазан
შინდისი	158	—	1	1	—	—	—	—	—	Шиндиси
*(ს ა ა კ ა დ ე) ყელ-გბდელი ნიკოლოზი ¹⁴⁷	158	—	6	6	2	—	—	—	—	(Саакадзе) Кел-გრძელი Нико- лоз
ჩხიკვა მაწვეანი	158	—	2	2	2	—	—	—	—	Чхиква Мацевани
სათვანეთი (სოფ-ნეთი)	158	—	3	3	—	—	—	—	—	Сатванети
* ა ფ ს ა ზ ი ს შ ვ ი ლ ი (ქაისლ-სტო) ¹⁴⁸	159	—	3	3	3	—	—	—	—	Апхазишвили Кайхосро
ჩხიკვა მაწვეანი	158	—	2	2	2	—	—	—	—	Чхиква Мацевани
სათვანეთი (სოფ-ნეთი)	159	—	1	1	1	—	—	—	—	Сатванети

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მ. თაყაიშვილის გამოსც. გვ. გვ. სტრ. №34. Е. Такайшвили	სოფ. უბნები (У.Е.МО) Дворяне, не имеющ. постн.	ყმები Крепостные						Владельцы собственности, их подвластные владельцы и деревни
			გამომცემები Податные		ბოგანო Малоземельн. (богано)			ამრავლები და სხვ. ვარდები Вышерше и перреленные (амощветили)	
			ქობლი Дымов	თავი Гмав	ქობლი Дымов	მლაშკრე Военнообяз.	სერილი და ვარდები Разоренные и слявн. (акрил)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
§ 26. საყაფლანიშვილო	—	29	1107	1375	266	5	628	26	Сакапლанишвилო
საერთო მამული	—	20	972	1195	241	5	577	26	Общие имения
* დაბალი ¹⁴⁹	159/176	16	283	319	75	—	37	7	Д а б а л и
სასასლო	176	16	119	206	11	—	29	5	Сахасо
*წრაურთა ¹⁵⁰	159	—	10	14	—	—	5	—	Цраурта
*ბალახაური	159	—	2	2	—	—	—	—	Балахаური
ქცილა	159	—	აყროლი	—	აკრილი	—	—	—	Кцила
*მუგული	160	—	9	13	—	—	—	—	Мугული
თათანი	162	—	2	2	—	—	—	—	Татани
*იფნობი ¹⁵¹	162	—	17	17	1	—	—	1	Ифноби
*მუსეფარიანი ¹⁵²	163	—	6	8	—	—	—	1	Мусефариани
*თოფრაცალა ¹⁵³	164	—	2	2	2	—	—	—	Топракала
*ტანძია	164	2	37	39	—	—	—	—	Тандзия
*წნორი ¹⁵⁴	166	3	1	1	—	—	—	—	Цнори
*წიფორი	167	—	1	1	1	—	—	—	Цифори
*ბოცოეთი ¹⁵⁵	168	—	6	8	—	—	—	—	Боцети
*ავაზანი	169	—	7	7	—	—	—	—	Авазани
*ჯვარა	169	—	8	10	—	—	—	—	Джвара
*ბურვილი	169	—	10	10	—	—	—	—	Бурვილი
*ჯანაზიანი ¹⁵⁶	171	1	8	10	—	—	2	1	Джаназиани
*კიპრუჩი ¹⁵⁷	172	6	6	7	1	—	1	—	Кипручи
*აბანო ¹⁵⁸	173	2	—	—	—	—	—	—	Абано
*ქემო-ფოცხვერიანი ¹⁵⁹	173	2	10	16	3	—	—	2	Кемо-Похверани
*ქემო-ფოცხვერიანი	174	—	7	9	3	—	1	—	Земо-Похверани
*მუხრანა	174	—	2	2	—	—	8	—	Мухрана
*ალბაბალუ	175	—	19	19	—	—	1	—	Албабалу
*ხიდის-ყური	175	—	9	9	—	—	—	—	Хидис-Кური
საჯნიანო	176	—	ნასოფარი	—	ნასოფარი	—	—	—	Саджнано
მწყნეთა	176	—	აყროლი	—	აკრილი	—	—	—	Мцхнета
მათი მემამულენი ¹⁶⁰	176	—	104	113	64	—	8	2	Их подвластные владельцы
ვართანა	—	—	—	—	1	—	—	—	Вартана
წრაურთა	159	—	—	—	1	—	—	—	Цраурта
ახნ. კოკონაშვილი	—	—	1	1	—	—	—	—	Дв. Коконашвили
ბალახაური	159	—	1	1	—	—	—	—	Хосრო Балахаური

მეზატონენი და მათი მემამულე- ბი და სოფლები	მ. თაყაიშვილის გამოსც. მკ. Стр. изд. Е. Такашвили	უფრო ახალგაზრდა Дворяне, не имеющие кре- пости. (УКМО)	ყმები Крепостные						Владельцы-соб- ственники, их подвластные вла- дельцы и деревни
			გამომ- ლები Подат- ные		ბოგანო Малоземельн. (богано)				
			კომლი Димов	თავი Глав	კომლი Димов	მთავარსკრუ Военнообязан.	აურილი და ახარბული Разоренные и сироты (акрилы)	ახრუვეტილი და ახრ- ვარდხილა Вымершие и некре- пленные (амოცვეტილი)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ახნ. ჩაჩიკაშვილი ლი ზურაბი ¹⁶¹	—	—	13	16	12	—	4	1	Дв. Чачика- швили Зураб
მირტაშენი ¹⁶³ მუგუთი ¹⁶³	159 161	—	7 6	8 8	6 6	—	4 —	— 1	Мирташени Мугути
ახნ. ჩაჩიკაშვილი ლი იესე ¹⁶⁴	—	—	3	3	—	—	1	—	Дв. Чачика- швили Иесе
მირტაშენი მუგუთი	160 161	—	— 3	— 3	—	—	1 —	—	Мирташени Мугути
ახნ. ჩაჩიკაშვილი ლი ქაიხოსრო	—	—	4	4	—	—	—	—	Дв. Чачика- швили Кай- хосро
მირტაშენი მუგუთი	160 162	—	3 1	3 1	—	—	—	—	Мирташени Мугути
ახნ. ჩაჩიკაშვილი ლი ვრაჯი	—	—	1	1	—	—	—	1	Дв. Чачика- швили Эраджи
მირტაშენი მუგუთი	160 162	—	1 —	1 —	—	—	—	— 1	Мирташени Мугути
ახნ. ჩაჩიკაშვილი ლი ნიკოლოზ	—	—	5	5	1	—	—	—	Дв. Чачика- швили Нико- лоз
მირტაშენი მუგუთი ¹⁶⁵	160 161	—	2 3	2 3	—	—	—	—	Марташени Мугути
ახნ. ჩაჩიკაშვილი ლი ბეჟანი	—	—	1	1	—	—	—	—	Дв. Чачика- швили Бежан
მუგუთი	162	—	1	1	—	—	—	—	Мугути
ბაზიერიშვილი ლი გიორგი ¹⁶⁶	—	—	—	—	2	—	—	—	Базнеришви- ли Георгий
იფნობი	162	—	—	—	2	—	—	—	Ипноби
დორათაშვილი ლი ბიძინა	—	—	4	4	5	—	—	—	Дораташвили Бидзина
მუსეპარიანი	163	—	4	4	5	—	—	—	Мусепапариани
დორათაშვილი ლი ზაალი	—	—	8	8	—	—	—	—	Дораташвили Заал
მუსეპარიანი	163	—	8	8	—	—	—	—	Мусепапариани
ხანდამაშვილი ლი ბეჟანი	—	—	1	1	—	—	—	—	Хандамашви- ли Бежан
უსეფარიანი	164	—	1	1	—	—	—	—	Мусепапариани

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	გვ. №-ს. თაყაიშვილის გამოც. გვ. სტრ. №-ს. Е. Такайшвили	უძრა უზნურები Дворяне, не имющ. крепостн. (УКМО)	ყმები Крепостные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни	
			გამომლეები Податные		ბოგანო Малоземельч. (богано)			ამოწვევითი და ამოწვევითი ვარდობი Выдерше и истреленные (амощветили)		
			კომლი Дымов	თავი Тав	კომლი Дымов	მლაშკრე Военнообяз.	აური და აზრებული Разоренные и снявш. (агрил)			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
უგანაძე იორამა	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Уганадзе Иорам
მუსეფარიანი	164	—	1	1	—	—	—	—	—	Мусепариани
მლთისია	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Млтисиа
მუსეფარიანი	164	—	1	1	—	—	—	—	—	Мусепариани
მოურავი	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Моурави
მუსეფარიანი	164	—	1	1	—	—	—	—	—	Мусепариани
აზნ. გულაიზა-შვილი დავით და მირზა	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Дв. Гулаи-зашвили Давид и Мирза
ტანძია	165	—	1	1	—	—	—	—	—	Тандзия
აზნ. გულაიზა-შვილი გოდერძა	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Дв. Гулаи-зашвили Годердза
ტანძია ¹⁶⁷	165	—	1	1	—	—	—	—	—	Тандзия
აზნ. მაჭავარიანი ფარსადან	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Дв. Ма-чавариани Фарсадан
*წნორი	166	—	1	1	—	—	—	—	—	Цнори
აზნ. გოგიტა-შვილი ედიშერი ¹⁶⁸	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Дв. Гогита-швили Едишер
წნორი	166	—	1	1	—	—	—	—	—	Цнори
აზნ. სვიმონ	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Дв. Свимон
წნორი ¹⁶⁹	166	—	1	1	—	—	—	—	—	Цнори
აზნ. ფრანგიშვილი დავით მღვდელი	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Дв. Фран-гивили Давид священник
წნორი ¹⁶⁹	166	—	1	1	—	—	—	—	—	Цнори
აზნ. ყაითმაზა-შვილი ალთუნას შვილი ბეჟან	—	—	6	7	5	—	—	—	—	Дв. Кай-тмазашвили Алтунашвили Бежан
*კრეში	166	—	4	4	2	—	—	—	—	Чреш
*წიფორი	168	—	2	3	3	—	—	—	—	Цифори

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მ. თაყაიშვილის გზა. გ. სტრ. 134. Е. Такайшвили	ყუბა უხუცესები Дворяне, не имеющие постя. (УКМО)	ყუბა Крепостные						ამოწყვეტილი და ამოვარდნილი Вымершие и истребленные (Амоцветили)	Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			გამომცემები Податные		ბოგანო Малоземельц. (богано)					
			კლასი Дѣлов	თავი Глав	კლასი Дѣлов	მალაშკრე Военнобязан.	ყურული და აზრებული Разоренные и связан. (აკრილი)			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
ახნ. ყაითმახა-შვილი ხაჯრა-და ¹⁷⁰	—	—	3	3	3	—	—	—	Дв. Кайтмазашвили Заврад	
კრეში ¹⁷¹	166	—	2	2	3	—	—	—	ჩრეში	
*ხანძორთალა ¹⁷²	168	—	1	1	—	—	—	—	Хандзортала	
ახნ. ყაითმახა-შვილი ყაითმახა	—	—	6	6	5	—	—	—	Дв. Кайтмазашвили Кайтмаз	
კრეში	167	—	2	2	5	—	—	—	ჩრეში	
წიფორი	167	—	2	2	—	—	—	—	Циפורи	
ხანძორთალა	168	—	2	2	—	—	—	—	Хандзортала	
ახნ. ყაითმახა-შვილი გიორგი	—	—	5	7	6	—	—	—	Дв. Кайтмазашвили Георгий	
კრეში	167	—	2	2	4	—	—	—	ჩრეში	
წიფორი	167	—	2	3	—	—	—	—	Циפורი	
ხანძორთალა	168	—	1	2	2	—	—	—	Хандзортала	
ახნ. ყაითმახა-შვილი რამაზა	—	—	4	4	6	—	—	—	Дв. Кайтмазашвили Рамазя	
კრეში	167	—	2	2	5	—	—	—	ჩრეში	
წიფორი	168	—	1	1	—	—	—	—	Циפורი	
ხანძორთალა	168	—	—	—	1	—	—	—	Хандзортала	
ქვემო-თალა	168	—	1	1	—	—	—	—	Квемо-Тала	
ახნ. ბაგრატი-შვილი ბაგრატი	—	—	5	6	4	—	2	—	Дв. Багратишвили Баграт	
*დრიანეთი	170	—	5	6	3	—	2	—	Дриანети	
წობა	170	—	—	—	1	—	—	—	Цоба	
ახნ. ბაგრატი-შვილი ხურაბი ¹⁷³	—	—	3	3	2	—	1	—	Дв. Багратишвили Хураб	
წობა	170	—	1	1	—	—	—	—	Цоба	
დრიანეთი	171	—	2	2	2	—	1	—	Дрианети	
ველუაშვილი ¹⁷⁴	—	—	1	2	—	—	—	—	Велуашвили	
წობა	170	—	1	2	—	—	—	—	Цоба	
წინამძღვარი	—	—	16	16	3	—	—	—	Настоятель	
*ფიტარეთი	171	—	16	16	3	—	—	—	Фитарети	
ახნ. ყოინიძე ავთანდილ	—	—	—	—	1	—	—	—	Дв. Коинидзе Автандил	
ჯანაზიანი	172	—	—	—	1	—	—	—	Джаназяни	

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	გვ. თაყაიშვილის გვ. გვ. სტრ. ივ.დ. Е. Такашвили	ყურა უზნურები Дворяне, не имелош, крепости. (УЧМО)	ყმები Крепостные						ვამომლევბი Податные	ბოგანო Малоземельн. (богано)	აგრული და ახარებული Разоренные и снявши (агрили) აგრულეტი და ახარებულეტი	ვამომლევბი Вымершие и истребленные (амощветили)	Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			კომლი Дымов	თავი თავი	კომლი Дымов	მულაშკრე	Военнообязан.	აგრული და ახარებული					
			4	5	6	7	8	9					
ახნ. კავთლი-შვილი ავთანდილ	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	Дв. Кавташвили Автандил
ჯანაზიანი	172	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	Джаназани
ახნ. ყოინიძე გივი	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	Дв. Коинидзе Гиви
ჯანაზიანი	172	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	Джаназани
ახნ. ნასყიდა-შვილი თამაზა	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	Дв. Наскидашвили Тамаза
ჯანაზიანი	172	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	Джаназани
ახნ. გოგოლა-შვილი გოგოლაძე ¹⁷⁵	—	—	2	2	1	—	—	—	—	—	—	—	Дв. Гоголашвили Гоголадзе
აბანო ¹⁷⁶	173	—	2	2	1	—	—	—	—	—	—	—	Абано
ახნ. გოგოლა-შვილი მიხლანჯი	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	Дв. Гоголашвили Михладжи
აბანო	173	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	Абано
ახნ. რევაზიშვილი შიო	—	—	1	2	3	—	—	—	—	—	—	—	Дв. Ревазшвили Шно
*კატნარი	173	—	1	2	3	—	—	—	—	—	—	—	Катнари
მოლიშვილი აბულყა ¹⁷⁷	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	Молишвили Абулка
აღბაბალუ	175	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	Агбабалу
*§ 27. დბანი-სის ხეობა¹⁷⁸	176	4	294	385	102	4	151	18	—	—	—	—	Дбанисис Хеоба
სასასლო			215	287	52	4	129	12	—	—	—	—	Сахасо
*მეორე ვარდისუბანი	177	4	8	12	1	—	4	—	—	—	—	—	Вардисубани Второй
*ბოსლები ¹⁷⁹	178	—	15	18	2	—	—	—	—	—	—	—	Бослеби
*დილამაშენი	180	—	7	9	1	—	—	—	—	—	—	—	Диламашени
*ქარატაკი ¹⁸⁰	180	—	3	3	—	—	—	1	—	—	—	—	Каратаки
*ტამალია (ტამალა)	181	—	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	Тамалиа
*ქვაბევანი	181	—	8	9	—	—	—	2	—	—	—	—	Квабевани

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	გვ. თაყაიზეილის გზა-ბ. სტრ. ივ. ბ. Такайшвили	კრე-ფრ-ფუნო აზნაურები Дворяне, не имеющие постн. (УКМО)	ყმები Крепостные						Владельцы собственности, их подвластные владельцы и деревни	
			გამომ-ღებები Подат-ные		ბოგანო Малоземель. (ბოგანო)		ზაფხული და ზაფხუბული Раворенные и сывящ. (აკრისი)	ზაფხუბული და აზნა-ვარდობლი Вымершие и истроб-ленные (ამოცლები)		
			კომლი ДИМОВ	თავი ГЛАЗ	კომლი ДИМОВ	მთაწაწკე Военнообязан.				
			4	5	6	7	8	9		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
*ავანჯუკი	182	—	1	1	1	—	—	—	—	Аванджуки
*ძველი დბანისი ¹⁸¹	182	—	5	6	1	—	3	—	—	Дзвели Дбаниси
თეკენამი	182	—	1	1	—	—	8	—	—	Текенами
*ჩინიხური ¹⁸²	182	2	—	—	—	—	—	—	—	Чиничхури
*დბანის ციხე ¹⁸³	183	1	—	—	—	—	—	—	—	Дбаниси Цихе
*ლაკლაკაშენი ¹⁸⁴	183	—	8	14	1	—	4	—	—	Лаклакашени
*მუტავისი (მუტა-ისი) ¹⁸⁵	184	—	6	7	—	—	3	—	—	Мутависи
*მიჯა ¹⁸⁶	184	1	5	9	1	1	—	1	—	Миджа
*ყალაშშინი ¹⁸⁷	185	—	6	9	1	—	4	2	—	Каламшиანი
ტნუსი ¹⁸⁸	186	—	6	7	2	—	3	1	—	Тнусი
*ვარძაგარი ¹⁸⁹	186	—	23	32	1	—	5	—	—	Вардзаგარი
*შავი საყდარი ¹⁹⁰	187	—	7	7	6	—	2	—	—	Шави Сақдари
*ყადრიყული	188	—	3	5	—	—	—	—	—	Кадриқули
*მანაკერტი ¹⁹¹	188	—	12	23	3	3	1	—	—	Манақерти
*ქვემო-ჩარგამაშენი	189	—	3	4	1	—	—	—	—	Квемо-Чаргамашени
ზემო-ჩარგამაშენი	189	—	—	—	—	—	7	—	—	Земо-Чаргамашени
*გუგუთი ¹⁹²	189	—	5	6	1	—	3	—	—	Гугути
*აცუტი	199	—	3	5	4	—	4	—	—	Ацути
ჭანდარაკი	190	—	ნახ	ნარი	ნაო	ხა	რი	—	—	Чандарაკი
დარბაზი	190	—	1	1	—	—	—	—	—	Дарбазი
*მორუტი	190	—	5	6	—	—	5	—	—	Морუти
*შმბუნი.	190	—	2	2	2	—	1	—	—	Шмбუნი
*ხული	190	—	4	6	2	—	4	—	—	Хული
*ალუმბრუ	190	—	6	7	4	—	10	—	—	Алумбру
*თაგუთი ¹⁹³	191	—	2	2	1	—	3	—	—	Тагути
*იალლუზი ¹⁹⁴	193	—	8	11	—	—	6	—	—	Иалгузи
*ქედის ეკლესია	193	—	2	2	—	—	4	—	—	Кедис Екlesia
*ქერემდარა	193	—	4	6	—	—	5	—	—	Керемдара
*სუგეჩანი	194	—	3	3	2	—	6	—	—	Сугечани
*მოლა მასხუდის სოფელი (მოლამასხუდი)	194	—	5	6	2	—	12	—	—	Мола-Масхуди სოფელი
ბოშის-სოფელი	195	—	ოხე	რი	ოხე	რი	—	—	—	Бошис-სოფელი
სარუჩამას-სოფელი	195	—	ოხე	რი	ოხე	რი	—	—	—	Саручамас-სოფელი
შავი საყდარი	195	—	ოხე	რი	ოხე	რი	—	—	—	Шави-საқдари
*გოგარჩლუ	195	—	12	16	3	—	6	—	—	Гогарчлу
*ქვემო-ყაჯილუზი	196	—	5	6	—	—	5	—	—	Квемо-Каджилузи
*ზემო-ყაჯილუზი	196	—	6	8	—	—	6	—	—	Земо-Каджилузи
*მესამე ყაჯილუზი	196	—	5	7	—	—	2	—	—	Каджилუзи 3-ზე
*ორი ორმოზანი (ორი ორმოზანი) ¹⁹⁵	196	—	8	8	9	—	—	7	—	2 ორმოზანი

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მ. თაყაიშვილის გარეკ. გვ. სტრ. ივ. ბ. Такайшвили	უფრო ახნურები Дворяне, не имющ. крепостн. (УЧМО)	ყმები Крепостные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			გამომლეტი Податные		ბოგანო Малоземельч. (богано)			ამოწყვეტილი და ახლო ვარდობი Вымершие и истребленные (амоцветили)	
			კომლი Дылов	თავი თავი Глав	კომლი Дылов	მლაშკრე მოსნობივან.	აურილი და ახორბული Разоренные и сгоревшие (агрили)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
მათი მემამულე-ლი ¹⁹⁶	—	—	79	98	50	—	21	7	Их подвластные владельцы
ახნ. ავთანდილიშვილი ილია ¹⁹⁷	—	—	3	4	4	—	—	—	Дв. Автандилишвили Кулиджан
*ვარდისუბანი ¹⁹⁸	176	—	2	3	3	—	—	—	Вардисубани
*ფარანჯუკი ¹⁹⁹	197	—	1	1	1	—	—	—	Параджуки
ახნ. ავთანდილიშვილი ფრიდონა ²⁰⁰	—	—	2	4	3	—	—	—	Дв. Автандилишвили Придон
ვარდის-უბანი ფარანჯუკი	177	—	1	2	2	—	—	—	Вардисубани
	198	—	1	2	1	—	—	—	Параджуки
ახნ. ავთანდილიშვილი ფარემუზ	—	—	1	2	—	—	—	—	Дв. Автандилишвили Фаремуз
ვარდისუბანი	177	—	1	2	—	—	—	—	Вардисубани
ახნ. ავთანდილიშვილი ბეჟანიშვილი ბერუა	—	—	1	1	—	—	—	—	Дв. Автандилишвили-Бежаншвили Беруа
ვარდისუბანი	177	—	1	1	—	—	—	—	Вардисубани
ახნ. ავთანდილიშვილი გიორგი	—	—	1	1	1	—	—	—	Дв. Автандилишвили Георгий
ვარდისუბანი	177	—	1	1	1	—	—	—	Вардисубани
ახნ. ავთანდილიშვილი დოლმაზა	—	—	—	—	1	—	—	—	Дв. Автандилишвили Долмаза
ვარდისუბანი	177	—	—	—	1	—	—	—	Вардисубани
ახნ. ავთანდილიშვილი ტერტერაშვილი ფარემუზა	—	—	—	—	2	—	—	—	Дв. Автандилишвили Тертера-швили Фаремуз
ვარდისუბანი	177	—	—	—	2	—	—	—	Вардисубани

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მკ. თაყაიშვილის გამრც. გვ. სტრ. №27. Е. Такайшвили	უძმა უხუცესები Дворяне, не имеющие крепостн. (УЕМО)	ყმები Крепостные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни	
			გამომცემები Податные		ბოგანო Малоземель. (богано)					
			კობლი Дымов	თავი Глав	კომლი Димов	ნოლაშქვე Воснооблаан.	ყბროლი და აღზრებული Разоренные и снявш.(აკრისი)	მხუფხვობილი და მხვ. ფარბოლი Вымершие и погребленные (ამოცხვტილი)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
ახნ. ავთანდილიშვილი ზაგრადა	—	—	2	2	—	—	—	—	—	Дв. Авданди-лишвили За-вграда
ვარდისუბანი ფარანჯუქი	177 198	—	1 1	1 1	—	—	—	—	—	Вардисубани Паранджуки
ახნ. ავთანდილიშვილი ტერთუმანა	—	—	2	2	2	—	1	1	—	Дв. Авданди-лишвили Паремуз
ვარდისუბანი ფარანჯუქი	177	—	1 1	1 1	1 1	—	—	1	1	Вардисубани Паранджуки
ახნ. ავთანდილიშვილი იეგანაშვილი	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Дв. Автанди-лишвили Ие-ганашвили
ფარანჯუქი ²⁰¹	198	—	1	1	—	—	—	—	—	Паранджуки
ახნ. ავთანდილიშვილი ბეჟანი	—	—	—	—	—	—	1	—	—	Дв. Автанди-лишвили Бе-жан
ფარანჯუქი	198	—	—	—	—	—	1	—	—	Паранджуки
ახნ. ოღუზაშვილი თაყა ²⁰²	—	—	—	—	1	—	—	—	—	Дв. Огузашви-ли Така
ბოსლები	178	—	—	—	1	—	—	—	—	Бослеби
ახნ. ჩაჩიკაშვილი ხურაბ ²⁰³	—	—	4	7	3	—	—	—	2	Дв. Чачика-швили Зураб
ვანი	179	—	4	7	3	—	—	—	2	Вани
ახნ. ჩაჩიკაშვილი იესე	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Дв. Чачика-швили Иесе
ვანი	179	—	1	1	—	—	—	—	—	Вани
ახნ. ჩაჩიკაშვილი ნიკოლოზ	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Дв. Чачика-швили Нико-лоз
*ვანი ²⁰⁴	179	—	1	1	—	—	—	—	—	Вани
ახნ. ჩაჩიკაშვილი ერაჯი	—	—	—	—	1	—	—	—	—	Дв. Чачика-швили Ерад-жи
*ვანი ²⁰⁵	179	—	—	—	1	—	—	—	—	Вани

მებატონენი და შათი მემამულე- ბი და სოფლები	გვ. თაყაიშვილის გზაძე. გვ. Стр. изд. Е. Тагаишвили.	უწი ახსურები Дворные, не имеющие крепо- сти. (УКМО)	ყმები Крепостные						Владельцы-соб- ственники, их подвластные вла- дельцы и деревни
			გამომ- ლები Подат- ные			ბოგანო Малоземельц. (богано).			
			კობლი Дымов	თავი Глаз	კობლი Дымов	მლაშკე Воинской	აურილი და აურებელი Разоренные и сироты (аурилы)	ამაყვრელი და ახრ- ვარდელი Выхреные и перуб- ленные (амопкветилы)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ახნ. ჩაჩიკაშვი- ლი ქაიხოსრო	—	—	—	—	—	—	—	1	Дв. Чачика- швили Кайхо- сро
ვანი	179	—	—	—	—	—	—	1	Вани
ახნ. ჩაჩიკაშვი- ლი ზურაბი	—	—	1	1	1	—	1	—	Дв. Чачика- швили Зураб
*მარაბდა	179	—	1	1	1	—	1	—	Марабда
ბუჭყიაშვილი ოთარ	—	—	9	9	2	—	8	—	Бучквашвили Отар
*დამბლუტი ²⁰⁴	180	—	9	9	2	—	8	—	Дамблуги
დორატაშვილი ბიძინა	—	—	5	5	1	—	—	—	Дораташвили Бидзина
*ტამალია (ტამალა)	181	—	5	5	1	—	—	—	Тамалиа
დორატაშვილი ზააღი	—	—	6	9	2	—	—	—	Дораташвили Зааг
ტამალია (ტამალა)	181	—	6	9	2	—	—	—	Тамалиа
ახნ. ხანდამა- შვილი ყაიფმა- ხა ²⁰⁵	—	—	1	2	2	—	—	—	Дв. Хандама- швили Каймаз
*ჩინჩხური	182	—	1	2	2	—	—	—	Чинчхури
ახნ. ხანდამა- შვილი ბეჟუა	—	—	—	—	—	—	—	1	Дв. Хандама- швили Бежуа
ჩინჩხური	183	—	—	—	—	—	—	1	Чинчхури
ახნ. ხანდამა- შვილი იორამა ²⁰⁶	—	—	1	1	—	—	—	—	Дв. Хандама- швили Иорам
ჩინჩხური	183	—	1	1	—	—	—	—	Чинчхури
დბანელი	—	—	9	10	3	—	1	—	Дбанелл
ჩინჩხური ²⁰⁷	183	—	3	3	2	—	—	—	Чинчхури
*დბანისის ციხე	183	—	1	1	—	—	—	—	Дбанисис Цихе
თავუთი	192	—	1	1	1	—	—	—	Тагути
*ორი ოროზმანი (ორი ოროზმანი)	197	—	4	5	—	—	1	—	Ормозани 2
ახნ. საყვარელი- ძე დავით	—	—	—	—	1	—	—	—	Дв. Сақваре- лидзе Давид
პაატას სოფელი	183	—	—	—	1	—	—	—	Паатас Софели

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	გვ. თაყაიშვილის გამოც. მმ. Стр. изд. Е. Такашвили	სოფ. ახალსოფ. კრე-დორიანე, ჩე ჩელიქ. კრე-დორი. (УКМО)	სოფლები Крепостные						ამოწმებული და ამო-კრძობილი Выжские и пестреленные (амонцетини)	Владельцы-соб-ственники, их подвластные вла-дельцы и деревни
			გამომ-ღმები Подат-ные		ბოგანო Малоземельн. (богано)					
			კომლი Дымов	თავი თავი	კომლი Дымов	მთავრეკრე Военнообяз.	სოფელი და ახალსოფელი Разоренные и сныани (აკრილი)	ამოწმებული და ამო-კრძობილი		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
ახნ. ყაითმაზა-შვილი ყაით-მაზ ²⁰⁸	—	—	2	3	—	—	1	—	—	დვ. Каитмаза-швили Каитмаз
*ყაითმაზიანთ მიჯა	185	—	2	3	—	—	1	—	—	Каитмазиант-Мид-жа
ახნ. ყაითმაზა-შვილი რამაზა ²⁰⁹	—	—	1	2	—	—	1	—	—	დვ. Каитмаза-швили Рамаза
ყაითმაზიანთ მიჯა	185	—	1	2	—	—	1	—	—	Каитмазиант-Мид-жа
ახნ. ყაითმაზა-შვილი გიორ-გი ²¹⁰	—	—	1	1	2	—	2	—	—	დვ. Каитмаза-швили Геор-гий
ყაითმაზიანთ მიჯათ	185	—	1	1	2	—	2	—	—	Каитмазиант-Мид-жа
ახნ. ყაითმაზა-შვილი ზავრა-და ²¹¹	—	—	1	2	—	—	—	1	—	დვ. Каитмаза-швили Заврада
ყაითმაზიანი მიჯა	185	—	1	2	—	—	—	1	—	Каитмазиант-Мид-жа
ახნ. ყაითმაზი-შვილი დალაზა	—	—	—	—	1	—	—	—	—	დვ. Каитмаза-швили Далаза
ყაითმაზიანთ მიჯა	185	—	—	—	1	—	—	—	—	Каитмазиант-Мид-жа
ახნ. ყაითმაზი-შვილი რამაზა	—	—	—	—	—	—	1	—	—	დვ. Каитмаза-швили Рамаза
ყაითმაზიანთ მიჯა ²¹²	185	—	—	—	—	—	1	—	—	Каитмазиант-Мид-жа
ახნ. ჯანიასვი-ლი რევაზა ²¹³	—	—	1	1	—	—	—	—	—	დვ. Джаниа-швили Реваза
ვარძაგარა	186	—	1	1	—	—	1	—	—	Вардзагара
„ახნაურობს“ ზაქა-შვილი ესტა-ტი ²¹⁴	—	—	—	—	1	—	—	—	—	Закашвили Естате „считает себя дворянином“
ვარძაგარა	186	—	—	—	1	—	—	—	—	Вардзагара
შერანაშვილი ავთანდილა	—	—	—	—	1	—	—	—	—	Шераншвили Автандила
ვარძაგარა ²¹⁵	187	—	—	—	1	—	—	—	—	Вардзагара

1	2	3	ყეგები Крепостные						9	10
			გამომ- ლები Подат- ные		ბოგანო Малоземельн. (богано)					
			ქმნილი Дымов	თავი Глав	ქმნილი Дымов	მთავრად Военнообязан.	სურვილი და ახრებულო Разоренные и спяши (აკრილი)	ამოწყობილი და ამო- ვარდნილი Вмершие и истреб- ленные (ამოქვითი)		
მებატონენი და მათი მემამულე- ბი და სოფლები	ქ. თაყა აბო Стр. ჰედ. Е. Такайшვილი უფრო ახლები Дворяне, не имеющие кре- пости. (УКМО)								Владельцы соб- ственники, их подвластные вла- дельцы и деревни	
ზარასკა შვილი თამაზა ²¹⁶	—	—	—	—	2	—	—	—	Зараснашви- ли Тимаза	
ყადრიყული	188	—	—	—	2	—	—	—	Кадрикули	
ზარასკა შვილი შანაზარი	—	—	—	—	1	—	—	—	Зараснашви- ли Шаназари	
ყადრიყული	188	—	—	—	1	—	—	—	Кадрикули	
თათოზა შვილი ტარიელ ²¹⁷	—	—	—	—	—	—	1	—	Татозашвили Тарисел	
მანაკერტი	188	—	—	—	—	—	1	—	Манакерტი	
თათოზა შვილი ლაჩინა	—	—	—	—	1	—	—	—	Татозашвили Лачина	
მანაკერტი	188	—	—	—	1	—	—	—	Манакерტი	
ჯანშია შვილი ჯანფაშა	—	—	—	—	1	—	—	—	Джаншинашви- ли Джанпаша	
მანაკერტი	188	—	—	—	1	—	—	—	Манакерტი	
აზნ. ჩინჩხურე- ლი ხანდამა- შვილი პაპუა	—	—	1	1	1	—	—	—	Дв. Хандама- швили Папуа, из Чинчхური	
*თაგუთი	192	—	1	1	1	—	—	—	Тагути	
აზნ. ხანდამა- შვილი პაპუა ²¹⁸	—	—	—	—	1	—	—	—	Дв. Хандама- швили Папуа	
თაგუთი	192	—	—	—	1	—	—	—	Тагути	
აზნ. ხანდამა- შვილი გურგენა ²¹⁹	—	—	1	1	1	—	—	—	Дв. Хандама- швили Гурген	
თაგუთი	192	—	1	1	1	—	—	—	Тагути	
აზნ. ხანდამა- შვილი ქამალა	—	—	2	3	1	—	—	—	Дв. Хандама- швили Камала	
თაგუთი	192	—	2	3	1	—	—	—	Тагути	
აზნ. განდამა- შვილი ბერუა	—	—	1	1	1	—	1	—	Дв. Хандама- швили Беруа	
თაგუთი	192	—	1	1	1	—	—	—	Тагути	
აზნ. ხანდამა- შვილი ბაინდურა	—	—	1	1	—	—	—	—	Дв. Хандама- швили Баин- дура	
თაგუთი	192	—	1	1	—	—	—	—	Тагути	

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	გვ. თაყაიშვილის გზობა, გვ. სტრ. ივ. ე. Такашвили	სოფ. ახსურები	ყმები Крепостные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни	
			გამომ-ლები Подат-ные		ბოგანბო Малоземельн. (богано)					
			კომლი Дымов	თავი Глаз	კომლი Дымов	მულაშურე Воишообязан.	აურბი და აზრბეული Разоренные и сляши(აკრილი)	აზრბეული და აზრ-ვარბი Выжженные и истреб-ленные (ამოცვეტილი)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
ახნ. ხანდამა-შვილი ხალია	—	—	1	1	1	—	—	—	—	Дв. Хандама-швили Залиа
თაგუთი	192	—	1	1	1	—	—	—	—	Тагути
ახნ. ხანდამა-შვილი ხავარდა	—	—	1	1	1	—	—	—	—	Дв. Хандама-швили Заварда
თაგუთი	192	—	1	1	1	—	—	—	—	Тагути
ახნ. ხანდამა-შვილი რამაზა	—	—	1	1	1	—	—	—	—	Дв. Хандама-швили Рамаза
თაგუთი	192	—	1	1	1	—	—	—	—	Тагути
იმერელი ბეჟანი	—	—	5	7	1	—	—	—	—	Имерели Бежана
*ქედის ეკლესია	193	—	5	7	1	—	—	—	—	Кедис-Еклесиа
დურგალი ზურა-ბა ²²⁰	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Столяр Зураб
ქედის ეკლესია	193	—	1	1	—	—	—	—	—	Кедис-Еклесиа
ახნ. მაჭავარიანი ფარსადანი ²²¹	—	—	4	5	1	—	1	—	—	Дв. Мацавари-ани Фарсадан
*გელდიგოლანი შაკვთა	194	—	3	4	—	—	1	—	—	Гелдигилани
ხანდამაშვილი ბერუა	194	—	1	1	1	—	—	—	—	Маква
ხანდამაშვილი ბერუა	—	—	1	1	—	—	1	—	—	Хандамашви-ли Беруа
*ლორაშენი	198	—	1	3	—	—	1	—	—	Лорашени
ხანდამაშვილი რევაზა	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Хандамашви-ли Реваза
ლორაშენი	198	—	1	1	—	—	—	—	—	Лорашени
ხანდამაშვილი თთარი	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Хандамашви-ли Отари
ლორაშენი	198	—	1	1	—	—	—	—	—	Лорашени
ხანდამაშვილი მამუკა	—	—	—	—	—	—	1	—	—	Хандамашви-ли Мамука
ლორაშენი	198	—	—	—	—	—	1	—	—	Лорашени

1	2	3	ყმები Крепостные						9	10
			გამომ- ვები Подат- ные		ბოგანო Малозсмельн. (богано)			აზრებუ- ლი Разоренные и съяви (აკრილ)		
			კობლი Дымов	თავი Глав	კობლი Дымов	მლაშკე Военнооблаз.	აზრებუ- ლი Разоренные и съяви (აკრილ)			
მებატონენი და მათი მემამულე- ბი და სოფლები	მკ. თყაიშვილის გამოც. გვ. Стр. изд. Е. Такашвили უმცო ახნაურები Дворяне, не имеющие кре- пости. (УКМО)							აზრებუ- ლი და აზ- რებუ- ლი Разоренные и съяви (აკრილ) აზრებუ- ლი და აზ- რებუ- ლი Разоренные и съяви (აკრილ)	Владельцы-соб- ственники, их подвластные вла- дельцы и деревни	
§ 28. *ყარაბულა- გის ხეობა ²²²	206	—	136	159	10	—	82	—	Карабулагис Хе- оба	
სასახლე ²²³	—	—	117	140	8	—	71	—	Сахасо	
*კურჩიკამი ²²⁴	198	—	7	9	1	—	3	—	Курциками	
*მუხათი სოფელი შამბიანისა	199	—	9	10	—	—	9	—	Мухати сопели Шамбианис	
*სარკინეთი ნიხუას სოფელი	199	—	7	10	1	—	—	—	Саркинети	
*ორთაშუა ²²⁵	200	—	2	2	—	—	5	—	Хизуас Сопели Орташва	
*სასახლის ყარაბუ- ლადი	200	—	2	3	—	—	6	—	Сасახлис Карабу- лаг	
*ქვემო-ყარაბულადი	201	—	7	8	—	—	7	—	Квемо Карабулаг	
*პატარა შესაყარი	202	—	2	2	—	—	—	—	Патара Шесақари	
*ვარდისუბანი	202	—	11	12	—	—	1	—	Вардисубანი	
*პატარა ვარდის- უბანი	202	—	2	2	—	—	—	—	Патара Вардис- убანი	
*გვარჯილა	202	—	3	3	—	—	1	—	Гварджила	
*სარეხველა ²²⁶	203	—	4	6	6	—	—	—	Сарехвела	
*საფიქლე	203	—	6	6	—	—	8	—	Сафиле	
*ხემო-ყარაბულადი	204	—	3	6	—	—	8	—	Хемо-Карабулаг	
*ვართევანის-სოფელი	204	—	3	3	4	—	2	—	Вартеванис Со- пели	
*მუსიყალა	204	—	8	10	—	—	4	—	Мусикала	
*პატარა მუსიყალა	205	—	4	5	—	—	2	—	Патара Мусикала	
*ორი შინდლარი	205	—	23	23	—	—	10	—	Шиндлари 2	
*ორი საკარისები	206	—	14	20	—	—	5	—	Сақарисеби 2	
მათი მემამულე- ბი ²²⁷	—	—	19	19	2	—	11	—	Их подвластные владельцы	
ბუჩკიანშვილი	—	—	—	—	—	—	4	—	Бучкианшвили	
სარკინეთი	199	—	—	—	—	—	4	—	Саркинет	
ახნ. ყაითმახი- შვილი ბეჟანი	—	—	3	3	1	—	6	—	Дв. Кайтмаза- швили Бежал	
*შულავერი	200	—	3	3	1	—	6	—	Шулавер	
ახნ. გულაიზა- შვილი ²²⁸	—	—	3	3	—	—	—	—	Дв. Гулаиза- швили	
*კატავეთი	200	—	3	3	—	—	—	—	Катавет	
ახნ. ველუაშვი- ლი უსუფა ²²⁹	—	—	8	8	1	—	1	—	Дв. Велуашви- ли Усуфа	
*შესაყარი	201	—	8	8	1	—	1	—	Шесақари	
დორათაშვილი	—	—	5	5	—	—	—	—	Дораташвили	
*უსეინას-სოფელი	204	—	5	5	—	—	—	—	Усеинас сопели	

1	2 გ. თაყაიშვილის გზ. გ. 3- სტრ. ივ. ბ. Таყაიშვილი	3 უძველესი ხანები Дворяне, не имеющие пост. (УКМО)	ყმები Крепостные						9 ხმამდებელი და ხმამდებელი Вымершие и петровские земле (амочветили)	10 Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			4 განომტლები Податные		5 ბოგანო Малоземельн. (богано)					
			4 კომლი Дымов	5 თავი Глав	6 კომლი Дымов	7 მომლაშვნი Военнообязан.	8 ყვითელი და აზურული Разоренные и спяши (აკრილი)	9 ხმამდებელი და ხმამდებელი Вымершие и петровские земле (амочветили)		

§ 29. *ტაშირი ²³⁰	218	—	182	227	33	—	229	—	Ташири
სახასლო	—	—	181	226	33	—	229	—	Сахасо
*იენგიჩახი ²³¹	207	—	6	6	—	—	—	—	Иенгичахи
ყამიში	207	—	7	9	—	—	7	—	Камиши
ხანზადას სოფელი	207	—	ოხერი	ოხერი	—	—	—	—	Ханзадас сопели
*ტუკა	207	—	5	5	—	—	10	—	Чука
წითელი ეკლესია	208	—	1	2	—	—	—	—	Цители-Еклесиа
*ახატ ქალაქი	208	—	5	5	—	—	7	—	Ахаткалаки
*ჯანბაღჩა-ზემო	208	—	7	8	—	—	8	—	Джанбагча-Земо
*მოლაყასუმის სოფელი (მოლაყასუმი)	209	7	6	7	—	—	8	—	Мола Касумის сопели
*სულეიმანას სოფელი	209	—	4	6	2	—	6	—	Сулейманас сопели
*ქვემო - დელიყული-ჯანი	209	—	13	14	5	—	10	—	Квемо-Дели კულიჯანი
*ზემო - დელიყული-ჯანი	210	—	3	3	2	—	9	—	Земо-Дели კულიჯანი
*ყოზა ქილისა	210	—	9	12	3	—	16	—	Коза-Килиса
*აკოფას სოფელი	211	—	13	21	—	—	14	—	Акофас сопели
*წითელი ეკლესია	211	—	6	7	—	—	5	—	Цители-Еклесиа
*ქალის სოფელი ²³²	212	—	8	8	—	—	16	—	Чалиს сопели
*სირჩაპათი ²³³	212	—	4	6	3	—	6	—	Сирчатати
*ალზიბუქი	212	—	6	7	—	—	8	—	Алзибуки
*შავი საყდარი	213	—	5	5	—	—	12	—	Шави საყდარი
*ჩარდახლუ	213	—	11	14	6	—	14	—	Чардахлу
ჩახმახლუ	214	—	ყერი	ლი	აკრი	ლი	—	—	Чакмахлу
*შიშტეფა	214	—	9	12	—	—	7	—	Шистефа
*მწყნეთი	214	—	3	5	2	—	6	—	Мцкнети
ფარჩხლუ	215	—	ყერი	ლი	აკრი	ლი	—	—	Фарчхлу
თახილ ბითმაზა	215	—	ოხერი	ოხერი	—	—	—	—	Тахил Битмаза
*მდივანბეგის სოფელი	215	—	9	11	—	—	5	—	Мдивалбегის сопели
*ახბულალი	215	—	4	5	1	—	3	—	Ахбулали
ყარაქილისა	215	—	10	13	6	—	6	—	Каракиლისა
*პატარა ჯანბაღჩა	216	—	3	4	—	—	4	—	Патара Джанбагча
*გატეხილი საყდარი	216	—	2	3	2	—	3	—	Гатехили საყდარი
*მეორე ქალის სოფელი	217	—	3	3	1	—	7	—	Чалиს сопели второе
*ვალავერი	217	—	3	6	—	—	9	—	Валаვერი
*პატარა ყარაქილისა	217	—	5	6	—	—	10	—	Патара Каракиლისა
*მეორე ყამიშის სოფელი	217	—	7	8	—	—	6	—	Камиშის-სოფელი второе
*ხუცის სოფელი ²³⁴	218	—	4	5	—	—	7	—	Хуцის-სოფელი

1	2	3	ყმები Крепостные						9	10
			გამომ- ლები Подат- ные			ბოგანო Малоземельн. (богано)				
			კაბლი Дымов	თავი Глав	კაბლი Дымов	მლაშეუ Военнообязан.	აყილი და აზრებული Разоренные и сняши (აკრილი)	აზრებუ- ლი და აზრ- ებულის Выжженные и истреб- ленные (ამოცვეტილი)		
მებატონენი და მათი მემაპულე- ბი და სოფლები	გვ. თაყაიშვილის გზამც. გვ. Стр. ივ. Е. Такайшвили შუბი ახნაურები Дворья, не имеющие кре- пости. (УКМО)								Владельцы-соб- ственники, их подвластные вла- дельцы и деревни	
მათი მემამულე ²³⁵	—	—	1	1	—	—	—	—	Их подвластный владелец	
ტერგრიქოლა ზემო ჯანბალჩა	—	—	1	1	—	—	—	—	Тергрикола Земо Джанбагча	
§ 30. *ლოქი ²³⁶	224	—	77	105	21	1	79	—	Локи	
სასასო ²³⁷	—	—	57	78	16	1	73	—	Сахасо	
*ბოლორკვანჯი	219	—	5	5	2	—	4	—	Болорквантн	
*ბახნალარი	219	—	3	3	2	—	4	—	Бахчалари	
*ქეთილაშენი	220	—	4	5	—	—	3	—	Кетилашени	
ბახითალა	220	—	აყრილი	ილი	აკრი	ილი	—	—	Базитала	
სალამალექი	220	—	აყრილი	ილი	აკრი	ილი	—	—	Саламалекн	
უნდუში	220	—	აყრილი	ილი	აკრი	ილი	—	—	Ундуши	
შუმბუნი	220	—	აყრილი	ილი	აკრი	ილი	—	—	Шумбуни	
ჯურარი	220	—	აყრილი	ილი	აკრი	ილი	—	—	Джурари	
*ტაღდანი	221	—	7	7	2	—	2	—	Тагдани	
*ერგენტალა	221	—	5	5	1	—	4	—	Ергентала	
*კიპრუქი	221	—	5	10	—	—	5	—	Кипруки	
*დამბლუტი	222	—	3	7	1	—	6	—	Дамблутн	
*წაკეგელეცი	222	—	5	8	1	—	7	—	Цакегелеци	
*მიჩნაქარი	222	—	3	4	2	—	4	—	Мицнакари	
*წნელაქარი	223	—	2	2	1	—	5	—	Цнелакარი	
*შმბუნი ²³⁸	223	—	4	7	1	—	7	—	Шмбуни	
*დარბაზთალა	223	—	4	6	1	—	15	—	Дарбазтала	
*გულბაბა	223	—	2	3	—	—	4	—	Гулбаба	
*წყლამი ²³⁹	224	—	5	6	2	—	3	—	Цкламн	
მათი მემამულე- ნი ²⁴⁰	—	—	20	27	5	—	6	—	Их подвластные владельцы	
ახნ. ურდუბეგა	—	—	4	5	1	—	2	—	Дв. Урдубега	
ელიას სოფელი (გე- ლას სოფელი)	218	—	4	5	1	—	2	—	Елиас-софели	
ახნ. ზალია ²⁴¹	—	—	3	5	—	—	2	—	Дв. Залиа	
ელიას სოფელი (გე- ლას სოფელი)	218	—	3	5	—	—	2	—	Елиас-софели	
ახნ. იარვლი ²⁴²	—	—	4	4	1	—	1	—	Дв. Ярвали	
ელიას სოფელი (გე- ლას სოფელი)	218	—	4	4	1	—	1	—	Елиас-софели	
დბანელი	—	—	9	13	3	—	1	—	Дбанели	
*ხანძორის სოფელი	220	—	9	13	3	—	1	—	Хандзорис-софели	

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მ. თაყაიშვილის გზოც. მკ. სტრ. ივ. ე. Такайшвили	ფეოდალური ახლები Дворяне, не имеющие крепостн. (УКМО)	ყმები Крепостные						საჯარო და საზოგადოებრივი დასახლები და სოფლები Вышерние и истрелденные (амощветилн)	Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			გამომღები Податные			ბოგანო Малоземельн. (богано)				
			კომლი Дымов	თავი Глав	კომლი Дымов	ბოლაშკურე Военнобязан.	აჭილი და საზოგადოებრივი Разоренные и слявы (акрпн)	საჯარო და საზოგადოებრივი დასახლები და სოფლები		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
§ 31. ცალკე ყაფლანიშვილების მამული ²⁴³	—	9	135	180	25	—	50	1	Владения отдельных Капланишвили	
სასასლო	—	9	119	162	19	—	48	1	Сахасо	
დამთავრებული მემამულეები	—	—	16	18	6	—	2	—	Подвластные владельцы	
ყ ა ლ ა ნ ი შ ვ ი ლ ი ც ა ლ ა ნ ი	—	—	3	3	—	—	—	—	Капланишвили Каплани	
კატნარი ²⁴⁴	173	—	1	1	—	—	—	—	Катнари	
ბერთაქარი	231	—	1	1	—	—	—	—	Берткарп	
ჯავშანიანი	231	—	1	1	—	—	—	—	Джавшаниани	
ყ ა ლ ა ნ ი შ ვ ი ლ ი ც ა ი ს ტ ა რ ტ ლ ²⁴⁵	226	—	5	6	2	—	4	—	Капланишвили. Кайхосро	
თოფრაცალა	226	—	—	—	2	—	—	—	Топракала	
ევრისი	226	—	1	2	—	—	—	—	Еврисн	
თათრები ²⁴⁶	176	—	4	4	—	—	4	—	Татрები (татаре)	
*ყ ა ლ ა ნ ი შ ვ ი ლ ი მ ა ნ ლ ი ა რ მ ა ლ ა რ ჯ ა ნ ი	228	1	9	13	1	—	6	—	Капланишвили Манучარ Моларетхუცესი	
შამიოხას სოფელი ²⁴⁸	227	1	3	6	—	—	3	—	Шампрзас-сопели	
ვაკერანი - შამიოხას ნასოფლარი	227	—	1	1	—	—	2	—	Вакерань-Шампрзас насоплари	
ჩიტალა	228	—	2	2	1	—	1	—	Читала	
ხანდორკუტი	228	—	2	2	—	—	—	—	Хандоркути	
ხემო-ბოლნისი	228	—	1	2	—	—	—	—	Земо-Болниси	
*ყ ა ლ ა ნ ი შ ვ ი ლ ი (ყ ბ ა ს ც ი) მ დ ი ა ნ მ ე ბ ა ²⁴⁹	232	1	27	33	2	—	10	—	Капланишвили (Ерасти) Мди-ванბეგი	
სასასლო	—	1	25	31	2	—	10	—	Сахасо	
ჯალდამი	230	—	14	14	—	—	—	—	Джалдами	
კოსახპერი	231	—	2	2	—	—	—	—	Косахпери	
ჩრეში	231	—	—	—	1	—	—	—	Чреши	
შოშილეთი ²⁵⁰	231	1	6	8	—	—	2	—	Шошилети	
თაფანი	231	—	1	2	1	—	—	—	Тафани	
სატრედო	232	—	2	5	—	—	8	—	Сатредо	

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მ. თაყაიშვილის გზაზე, გვ. სტრ. ივ. ბ. Такайшვილი	უფრო ახლები Дворяне, не имеющие крепостн. (У.Е.М.О.)	ყმები Крепостные						Владельцы - собственники, их подвластные владельцы и деревни
			გამომღები Податные		ბოგანო Малоземельч. (богато)				
			კლასი Дымов	თავი Глав	კლასი Дымов	მალაშქრა Воснообязан.	ყრბი და ახრბული Разоренные и слявш. (акрлий)	ახრბული და ახრბული Вымершие и истребленные (амокветили)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
მისი მემამულე	—	—	2	2	—	—	—	—	Его подвластный владелец
ახვ. ჩიკოძე რამაზა	—	—	2	2	—	—	—	—	Дв. Чикондзе Рамаз
ლორისთავი	231	—	2	2	—	—	—	—	Гористავი
ყ ა ფ ლ ა ნ ი შ ვ ი - ლ ი ზ რ ა მ ა მ ს ე ფ - ტ ა ჯ ი ²⁵¹	—	1	2	3	1	—	—	—	Каплианишвили Зураб Супраджи
პატარა გორუმი	231	1	2	3	1	—	—	—	Патара Горуმი
ყ ა ფ ლ ა ნ ი შ ვ ი - ლ ი ლ უ რ ა მ ს ა მ ს ა რ დ ს ლ ი ²⁵²	226	4	23	42	3	—	3	—	Каплианишвили Луарსაბ Сардар
სასასლო	—	4	21	40	1	—	3	—	Сахасო
იფნობი ²⁵³	163	—	1	1	1	—	—	—	Ипноби
ძეძენარიანი ²⁵⁴	224	—	3	3	—	—	—	—	Дведзшарანი
სიჭიშხანი	224	—	1	2	—	—	1	—	Сикшихани
უშევანი ²⁵⁵	225	4	5	14	—	—	—	—	Ушевани
დედნუტი	225	—	5	13	—	—	—	—	Деднуги
ურუტი	225	—	3	4	—	—	—	—	Урути
მირაშას სოფელი	225	—	3	3	—	—	2	—	Мирашас-софели
მისი მემამულეები	—	—	2	2	2	—	—	—	Его подвластные владельцы
ახვ. ტაველაშვილი გიორგი	—	—	1	1	1	—	—	—	Дв. Тавелашвили Георгий
თორაკალა	224	—	1	1	1	—	—	—	Торакала
ახვ. ღრეშული შვილი ზურაბ	—	—	1	1	1	—	—	—	Дв. Греулишвили Зураб
შუაბოლნისი	225	—	1	1	1	—	—	—	Шуа Болниса
*ყ ა ფ ლ ა ნ ი შ ვ ი - ლ ი ო თ ა რ ი ²⁵⁶	227	1	21	24	5	—	16	—	Каплианишвили Отари
სასასლო	—	1	19	22	3	—	14	—	Сахасო
ანდრია	226	—	3	3	1	—	—	—	Андриа
თორაკალა	227	—	1	1	—	—	—	—	Торакала
ანდიკა	227	1	9	11	—	—	9	—	Андика
ზემოანდიკა	227	—	2	2	2	—	5	—	Земо-Андика

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	ქ. თაყაიშვილის გამოც. გვ. სტრ. изд. Е. Такайшвили	უძველესი ხუროთმოძღვრული ძეგლები, რომლებიც არიან, не имющ. крепости. (УКМО)	ყმები Крепостные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			გამომცემები Податные		ბოგანო Малоземель. (богано)		აბრეშუნი და სხვა (არქივი)	აბრეშუნი და სხვა (არქივი)	
			კომლი Дымов	თავი Глав	კომლი Дымов	მთავრები Военнобизан.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ნაქალაქევი	227	—	3	3	—	—	—	—	Накалакеви
ვანქი	227	—	1	2	—	—	—	—	Ванки
მისი მემამულენი	—	—	2	2	2	—	2	—	Его подвластные владельцы
ახნ. ყაფლანი-შვილი ბეჟან	—	—	—	—	2	—	2	—	Дв. Каплайшвили Бежан
დარბაზი ანდიკას პირდაპირ	227	—	—	—	2	—	2	—	Дарбазы против Андика
ჯიმშერა ²⁵⁷	—	—	1	1	—	—	—	—	Джимшера
ვანქი	227	—	1	1	—	—	—	—	Ванки
*ყალაღანიშვილი ბრეგვა	227	1	6	9	—	—	—	—	Каплайшвили Ревази
აბულმაგი (აბულმუქი)	228	—	2	3	—	—	—	—	Абулмаги
დია	228	—	1	1	—	—	—	—	Диа
რევაშენი ²⁵⁸	228	1	1	2	—	—	—	—	Ревашени
ლიპი	228	—	1	2	—	—	—	—	Липи
ერტისი	228	—	1	1	—	—	—	—	Ертиси
*ყალაღანიშვილი თამაზ სარდალი ²⁵⁹	230	—	29	36	8	—	3	1	Каплайшвили Тамаз сардар
სასასო	—	—	18	23	8	—	3	1	Сахасо.
ბერთაქარი	229	—	1	1	—	—	—	—	Бертакари
თაფანი	229	—	2	2	—	—	—	—	Тафани
კრკონი	229	—	6	10	2	—	1	1	Крконн
ჯავშანიანი	229	—	1	1	—	—	—	—	Джавшаниани
შიბიშველა	229	—	8	9	6	—	2	—	Шибшвела
მისი მემამულენი	—	—	11	13	—	—	—	—	Его подвластные владельцы
ახნ. ტერტერა-შვილი თვანესა	—	—	4	5	—	—	—	—	Дв. Тертера-швили Ованеса
ლიპი	229	—	4	5	—	—	—	—	Липи
ახნ. ტერტერა-შვილი ხალია	—	—	3	3	—	—	—	—	Дв. Тертера-швили Халиа
ლიპი	229	—	3	3	—	—	—	—	Липи

მებატონენი და შათი მემამულეე- ბი და სოფლები	გვ. საყაიფლოს გზოც. გვ. Стр. изд. Е. Такайшвили	უფრო ახნურები Дворья, не имющ. кре- пости. (УКМО)	ყმები Крепостные						Владельцы-соб- ственники, их подвластные вла- дельцы и деревни
			გამომ- ლები Подат- ные		ბოგანო Малоземельи. (богано)			ამოწვევები და ამო- ვადები Вымершие и истреб- ленные (амонивтели)	
			ყმები Дымов	თავი Глав	ყმები Дымов	მალაშკა Военнообяз.	ყური და აზრებული Разоренные и сняши (акрил)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ახნ. ტერტერა- შვილი ავთან- დილა	—	—	4	5	—	—	—	—	Дв. Тертера- швили Авта- дила
ლიბი	229	—	4	5	—	—	—	—	Липи
*ყაფლანაშვი- ლი ვითარებში- ლენი	—	—	1	2	2	—	—	—	Каплишвили- Георгишвили
სასახლო	—	—	1	2	—	—	—	—	Сахасо
ყიშლარი (ყიშლალი)	232	—	1	2	—	—	—	—	Кишлари
შისა მკვამლეული	—	—	—	—	2	—	—	—	Их подвластные владельцы
ახნ. მკერვალი შვილი როსტო- მი ზაალ	—	—	—	—	2	—	—	—	Дв. Мкервали- швили Ростом и Заал
შუა ბოლნისი	232	—	—	—	2	—	—	—	Шуа Болниси
ფიცატყთის ქინჯმბლვასი ²⁶⁰	—	—	3	3	—	—	—	—	Настоятель Пи- таретского мо- настыря
*კამარეთი	232	—	3	3	—	—	—	—	Камарети
ყაფლანაშვი- ლი ასლამაზ ²⁶¹	—	—	1	1	1	—	—	—	Каплишвили Асламаз
თაფანი	160	—	1	1	—	—	—	—	Тапани
ჩხიკვა	160	—	—	—	1	—	—	—	Чхиква
ყაფლანაშვი- ლი მამუკა ²⁶²	—	—	5	5	—	—	8	—	Каплишвили Мамука
თათრები	175	—	5	5	—	—	8	—	Татреби (Татаре)

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	გვ. თაყაიშვილის გვ. გვ. სტრ. ივ. ბ. Такайшвили	ფეოდალური კრე-პოტი. (УКМО)	ყმები Крепостные						Владельцы-соб-ственники, их подвластные вла-дельцы и деревни
			გამომ-ლები Подат-ные		ბოგანო Малоземельн. (богано)		სხვა-ვანო და სხვა-ვანო (ამოქმეტილი)		
			კობლი Дымов	თავი Глав	კობლი Дымов	მალაშკრა Военнобяз.		სხვა-ვანო და სხვა-ვანო (ამოქმეტილი)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
§ 32. სომხთა ²⁶³	—	32	884	1000	244	158	12	4	Сомхити
მ. ი. ი. ი.	—	—	—	—	—	—	—	—	Царь
ქვ.-ბოლნისი	234	12	56	72	27	25	—	—	Квемо-Болниси
*სასასლო ²⁶⁴	234	12	46	59	20	18	—	—	Сахасо
*მისი მემამულე-ნი ²⁶⁵	236	—	10	13	7	7	—	—	Его подвластные владельцы
ახნ. ჭილაშვილი დავით	—	—	3	3	—	—	—	—	Дв. Ч л а ш в и л и Давид
ქვ.-ბოლნისი	235	—	3	3	—	—	—	—	Квемо-Болниси
ახნ. პაპუა	—	—	2	3	—	—	—	—	Дв. П а п у а
ქვ.-ბოლნისი	235	—	2	3	—	—	—	—	Квемо Болниси
ახნ. ხეჩიკაშვილი-ლი ოთარი	—	—	—	—	1	1	—	—	Дв. Х е ч и к а ш в и л и ოთარი
ქვ.-ბოლნისი	235	—	—	—	1	1	—	—	Квемо-Болниси
ახნ. ლელუა	—	—	1	2	1	1	—	—	Дв. Л е л у а
ქვ.-ბოლნისი	235	—	1	2	1	1	—	—	Квемо-Болниси
ახნ. იესე	—	—	1	1	2	2	—	—	Дв. И е с е
ქვ.-ბოლნისი	235	—	1	1	2	2	—	—	Квемо-Болниси
ახნ. დავით	—	—	1	2	2	2	—	—	Дв. Д а в и д
ქვ.-ბოლნისი	235	—	1	2	2	2	—	—	Квемо-Болниси
მამასახლისი რევაზი	—	—	1	1	1	1	—	—	М а м а с а х л и ს ი რევაზი
ქვ.-ბოლნისი	235	—	1	1	1	1	—	—	Квемо-Болниси
რევაზიშვილი ავთანდილი	—	—	1	1	—	—	—	—	Р е в а з и ш в и л ი ავთანდილი
ქვ.-ბოლნისი	235	—	1	1	—	—	—	—	Квемо-Болниси
*მოდის სასასლოდანი გარეშული ციხე-სიმაგრეები ²⁶⁶	238	—	24	30	6	6	—	—	Посторонние помещики, полу-чивш. крепост-ных из сахасо
თ. ი. ა. ნ. ი. შ. ი. ლ. ი. ოთარ მდივანი ²⁶⁷	—	—	2	3	1	1	—	—	Туманишвили Мдивани ოთარ
ქვ.-ბოლნისი	236	—	2	3	1	1	—	—	Квемо-Болниси

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	ქ. თაყაიშვილის ბაზო. - მწ. სტრ. იმდ. E. Такашвили	უძირი უხვუბები Дворные, не имевшие крепости. (УКМО)	ყმაბი Крепостные						ამრეყვებელი და ამრეყვებელი Вымершие и петреленные (Амоцветили)	Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			გამომლები Податные		ბოგანო Малоземельные (богано)					
			კომლი Дымов	თავი თავი	კომლი Дымов	მულაშეყე-Воспитан.	აზნაოლი და აზნაობული Разоренные и сныши (აკრული)			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
თ რ მ ა ნ ი შ ვ ი ლ ი მათთელა მდინარე	—	—	1	1	1	1	—	—	ტუმანიშვილი მდინარი ბირთველა	
ქვ.-ბოლნისი	236	—	1	1	1	1	—	—	კვ.-ბოლნისი	
თ რ მ ა ნ ი შ ვ ი ლ ი ზაალა	—	—	5	7	—	—	—	—	ტუმანიშვილი ზაალ	
ქვ.-ბოლნისი	236	—	5	7	—	—	—	—	კვ.-ბოლნისი	
ბ ლ რ ჯ ა მ ბ ე მ ა ნ ი შ ვ ი ლ ი	—	—	1	1	—	—	—	—	გლურჯიდზე მანუჩარ	
ქვ.-ბოლნისი	237	—	1	1	—	—	—	—	კვ.-ბოლნისი	
ბ ლ რ ჯ ა მ ბ ე მ ა ნ ი შ ვ ი ლ ი	—	—	1	1	—	—	—	—	გლურჯიდზე ტარიელ	
ქვ.-ბოლნისი	237	—	1	1	—	—	—	—	კვ.-ბოლნისი	
გ ა რ ს ე ა ნ ი შ ვ ი ლ ი გიორგი	—	—	2	2	1	1	—	—	გარსეანიშვილი გიორგი	
ქვ.-ბოლნისი	237	—	2	2	1	1	—	—	კვ.-ბოლნისი	
კ ა რ ა ბ უ ა ხ ი შ ვ ი ლ ი გიორგი	—	—	2	3	1	1	—	—	კარაბუდახიშვილი გიორგი	
ქვ.-ბოლნისი	237	—	2	3	1	1	—	—	კვ.-ბოლნისი	
კ ა რ ა ბ უ ა ხ ი შ ვ ი ლ ი თამაზ	—	—	1	1	—	—	—	—	კარაბუდახიშვილი თამაზ	
ქვ.-ბოლნისი	237	—	1	1	—	—	—	—	კვ.-ბოლნისი	
კ ა რ კ ა ლ ა ლ ე ვ ა ნ ი	—	—	1	1	1	1	—	—	კორკოლა ლვანი	
ქვ.-ბოლნისი	237	—	1	1	1	1	—	—	კვ.-ბოლნისი	
ს ა გ ი ა ნ შ ვ ი ლ ი პარსადან	—	—	2	2	—	—	—	—	საგინაშვილი პარსადან	
ქვ.-ბოლნისი	237	—	2	2	—	—	—	—	კვ.-ბოლნისი	

1	2 მ. თაყაიშვილის გამზ. 33 Стр. №2, Е. Такайшвили	3 უფრო ახსულები Дворные, не имелоц. крепостн. (УКМО)	ყეები Крестосты е						9 ზნაუკვტილი და აზრ- კარბოლი Вышерше и истроб- ленше (амოიკვტილი)	10 Владельцы-соб- ственники, их подвластные вла- дельцы и деревни
			გამომ- ლები Подат- ные		ბოჯანო Малоземель. (ბოგანო)					
			კომლი Дымов	თაჟი Глав	კომლი Дымов	ვოიკსტრუხ Воинобязан.	აგროლი და აზნობულო Разоренные и снлши (აგრლი)	ზნაუკვტილი და აზრ- კარბოლი		
ნ ა ს ტ ი ა ს ვ ი ლ ი გილტვი	—	—	2	3	—	—	—	—	ნასრიაშვილი გე- ორგი	
ქვ.-ბოლნისი	237	—	2	3	—	—	—	—	Кв. Болнисн	
ს რ შ მ ა ტ ა	—	—	1	2	1	1	—	—	Сумбата	
ქვ.-ბოლნისი	237	—	1	2	1	1	—	—	Кв.-Болнисн	
შ ა ლ ი კ ა ს ვ ი ლ ი ნაბიბი ედიშერი ²⁶⁸	—	—	3	3	—	—	—	—	Шаликашвили Назири Еди- шери	
ქვ.-ბოლნისი	237	—	3	3	—	—	—	—	Кв.-Болнисн	
მ ე დ ე	—	5	51	56	15	3	—	—	Царь	
*სასასო	240	5	39	44	9	—	—	—	Сахасо	
შულავერი ²⁶⁹	238	—	39	44	6	—	—	—	Шулавери	
შათიკას სოფელი ²⁷⁰	240	5	—	—	2	—	—	—	Шатикас соелн	
კერატა	240	—	—	—	1	—	—	—	Керата	
*მისბ. მემამულენი	240	—	12	12	6	3	—	—	Его подвластные владельцы	
შოურავი	—	—	1	1	—	—	—	—	Моурави	
შულავერი	239	—	1	1	—	—	—	—	Шулавери	
მამასახლისი ასლამაზა	—	—	3	3	3	3	—	—	Мамасахлисн Асламаза	
შულავერი	239	—	3	3	3	3	—	—	Шулавери	
აზნ. გიორგი	—	—	3	3	1	—	—	—	Дв. Георгий	
შათიკას სოფელი	240	—	3	3	1	—	—	—	Шатикас соелн	
აზნ. ხალიაშვი- ლი	—	—	2	2	1	—	—	—	Дв. Задиа шви- ли	
შათიკას სოფელი	240	—	2	2	1	—	—	—	Шатикас соелн	
აზნ. ავთანდილ	—	—	1	1	—	—	—	—	Дв. Автандил	
შათიკას სოფელი	240	—	1	1	—	—	—	—	Шатикас соелн	
აზნ. შანაზარა	—	—	2	2	1	—	—	—	Дв. Шаназара	
შათიკას სოფელი	240	—	2	2	1	—	—	—	Шатикас соелн	

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მ. თაყაიშვილის გზის მ. გ. შტრ. ნად. Е. Такайшвили	უძველესი ახნაურები Дворяне, не имю. и. крепостн. (УКМО)	ყმები Крепостные						ამონაწილე და ამონაწილნი Вымершие и истребленные (амощветили)	Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			გამომცემები Податные		ბოგანო Малоземельные. (богано)					
			კომლი Дылов	თავი Гнав	კომლი Дылов	მთავრე Военнообязан.	აურილი და ვახრებული Разоренные и снаны (акрилл)	ამონაწილე და ამონაწილნი Вымершие и истребленные (амощветили)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
ერეოელი	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Царица
შუა-ბოლნისი	241	2	46	54	25	15	—	—	—	Шуа-Болнис
*სასასა ²⁷¹	244	2	40	48	7	4	—	—	—	Сахасо
*ერეოელის სასასა გაგეგეღღ მის გაგეგე მეგეგეგე ²⁷²	244	—	11	12	8	6	—	—	—	Посторон. помещики, получивш. крепостных из сахасо
გარსევანიშვილი გიორგი ²⁷³	—	—	1	1	2	1	—	—	—	Гарсеванишвили Георгий
შუა-ბოლნისი	242	—	1	1	2	1	—	—	—	Шуа-Болнис
ნყისასვილი მეჟან	—	—	2	2	1	1	—	—	—	Неписашвили Бежан
შუა-ბოლნისი	242	—	2	2	1	1	—	—	—	Шуа-Болнис
ამელავილი გივი	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Абулашвили Георгий
შუა-ბოლნისი	242	—	1	1	—	—	—	—	—	Шуа-Болнис
კორკოტა ლევან	—	—	1	1	1	1	—	—	—	Коркота Леван
შუა-ბოლნისი	242	—	1	1	1	1	—	—	—	Шуа-Болнис
გურიელი პაატა	—	—	1	2	—	—	—	—	—	Гуриели Паата
შუა-ბოლნისი	242	—	1	2	—	—	—	—	—	Шуа-Болнис
დურმიშხანი შუა-ბოლნისი	—	—	1	1	1	1	—	—	—	Дурмишхан
შუა-ბოლნისი	243	—	1	1	1	1	—	—	—	Шуа-Болнис
საგინავილი როსტომ	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Сагинашвили Ростом
შუა-ბოლნისი	243	—	1	1	—	—	—	—	—	Шуа-Болнис
თუმანიშვილი მდივანი სულხანი ²⁷⁴	—	—	1	1	1	—	—	—	—	Туманишвили Мдивани Сулхани
შუა-ბოლნისი	243	—	1	1	1	—	—	—	—	Шуа-Болнис

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	გვ. თაყაიშვილის გამოცემები. სტრ. 132. Е. Такайшвили	ყუბლი ახლები Дворяне, не имеющие крепости. (УКМО)	ყუბლი Крепостные						ამონაწესი და ამონაწესი Вымершие и истребленные (амонившие)	Владельцы собственности, их подвластные владельцы и деревни
			გამომღებები Податные		ბოგანო Малоземельн. (богано)					
			კომლი Димов	თავი Глав	კომლი Димов	მთლამკვეთი Воснооязан.	აუბოლო და აზრებულო Разоренные и слявни (აკრისი)	ამონაწესი და ამონაწესი		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
მ ა ნ შ ი ა ნ მ ა ტ რ ი თ ზ ა ს შ ვ ი ლ ი მ დ ი ვ ა ნ ი შ ვ ც თ ა მ შ ვ ც ²⁷⁵	—	—	2	2	1	1	—	—	Шаншиан - Мартирозашвили-Мдивანი Бектабег	
შუა-ბოლნისი	243	—	2	2	1	1	—	—	Шуа-Болниси	
თ მ ა ნ ი	—	—	—	—	1	1	—	—	Омани	
შუა-ბოლნისი	243	—	—	—	1	1	—	—	Шуа-Болниси	
*დედოლის მემამულენი ²⁷⁶	244	—	6	6	18	11	—	—	Подвластн. владельцы Царицы	
ახნ. მამასახლისი გოდერძა	—	—	2	2	5	3	—	—	Дв. Мамасахлиси Годердза	
შუა-ბოლნისი	243	—	2	2	5	3	—	—	Шуа-Болниси	
ახნ. ფეშანგი	—	—	—	—	3	2	—	—	Дв. Пешанги	
შუა-ბოლნისი	243	—	—	—	3	2	—	—	Шуа-Болниси	
ახნ. გიორგი	—	—	—	—	2	1	—	—	Дв. Георгий	
შუა-ბოლნისი	243	—	—	—	2	1	—	—	Шуа-Болниси	
ახნ. ძეგელაშვილი ალავერდა	—	—	1	1	3	3	—	—	Дв. Дзегелашвили Алаверда	
შუა-ბოლნისი	243	—	1	1	3	3	—	—	Шуа-Болниси	
მანთაშაშვილი ოთარა	—	—	—	—	2	1	—	—	Манташавили Отари	
შუა-ბოლნისი	244	—	—	—	2	1	—	—	Шуа-Болниси	
ფინეზაშვილი თამაზა ობოლი	—	—	1	1	2	1	—	—	Финезавили Тамаза сирота	
შუა-ბოლნისი	244	—	1	1	2	1	—	—	Шуа-Болниси	
მამასახლისი ალავერდა ²⁷⁷	—	—	2	2	1	—	—	—	Мамасахлиси Алаверда	
ხუჯაბი	244	—	2	2	1	—	—	—	Худжаби	
დ ე დ თ ე ა ლ ი	—	1	64	72	11	8	—	—	Царица	
სასახლი	—	1	28	34	3	2	—	—	Сахасо	
*თეთრი სოფელი	245	1	10	12	1	—	—	—	Тетри-Сопели	
*ოფრეთი	245	—	18	22	2	2	—	—	Офрети	

1	2	3	ყები Крепостные					9	10
			გამომ- ლები Подат- ные		ბოგანო Малоземельн. (богано)				
			ქაბლი Дымов	თვეი Глав	ქაბლი Дымов	მთლამკვე Военнообязан.	ყრილი და ახნობული Разоренные и сироты (агрис)		
მებატონენი და მათი მემამულე- ბი და სოფლები	გვ. თაყაიზილის გზოც. გვ. Стр. изд. Е. Такайшვიли	უფრო ახნაულები Дворяне, не имеющие кре- пости. (УКМО)							Владельцы-соб- ственники, их подвластные вла- дельцы и деревни
მისი მუშაგულენი	—	—	36	33	3	6	—	—	Ея подвластные, владельцы
ახნ. ელიარა- შვილი ყარდა- ში ²⁷⁸	—	—	9	10	2	2	—	—	Дв. Элиара- швили Кардан
შაქარას სოფელი (შარქარა)	246	—	5	6	—	—	—	—	Шакарас-сопели
ხუჯაბი	246	—	2	2	1	1	—	—	Худжаби
ზემო-ხუჯაბი	246	—	2	2	1	1	—	—	Земо-Худжаби
ახნ. ელიარა- შვილი სულუა	—	—	8	8	3	2	—	—	Дв. Элиара- швили Сулуа
შაქარას სოფელი (შარქარი)	246	—	4	4	1	1	—	—	Шакарас-сопели
ხუჯაბი	246	—	2	2	1	1	—	—	Худжаби
ზემო-ხუჯაბი	246	—	2	2	1	—	—	—	Земо-Худжаби
ახნ. ელიარა- შვილები და- ვით და ურქმაზა	—	—	3	3	—	—	—	—	Дв. Элиара- швили Давид и Уркъмаза
შაქარას სოფელი (შაქარი)	246	—	3	3	—	—	—	—	Шакарас сопели
ახნ. ელიარა- შვილი ხალია	—	—	6	6	1	1	—	—	Дв. Элиара- швили Заал
შაქარას სოფელი (შაქარი)	246	—	3	3	—	—	—	—	Шакарас сопели
ხუჯაბი	247	—	1	1	1	1	—	—	Худжаби
ზემო-ხუჯაბი	247	—	2	2	—	—	—	—	Земо-Худжаби
ახნ. ელიარა შვი- ლი გოდერძა ²⁷⁹	—	—	8	9	1	1	—	—	Дв. Элиара- швили Годердза
შაქარას სოფელი (შარქარი)	247	—	5	6	—	—	—	—	Шакарас-сопели
ხუჯაბი	247	—	1	1	—	—	—	—	Худжаби
ზემო-ხუჯაბი	247	—	2	2	1	1	—	—	Земо-Худжаби
ახნ. ელიარა შვი- ლები საერთო	—	—	2	2	1	—	—	—	Дв. Элиара- швили общее
ჭიპეკები ²⁸⁰	247	—	2	2	1	—	—	—	Чипекеби

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	გვ. თყავიშვილის გზაც. გვ. სტრ. სპდ. Е. Такайшвили	სოფ. ახლები	ყმები Крепостные						მემამულეები და მათი სოფლები	Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			გამომღებები Податные		ბოგანო Малоземельн. (богано)					
			კომლი Димов	თავი Глаз	კომლი Димов	მლაშკე Военноязан.	სურთი და აზბოგული Разоренные и слявш. (აკრილი)	მხაყვეტილი და მხაყვეტილი		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
*ს ა ნ ა ვ ა ზ ი ს ა ნ — მელე შადარ ²⁸¹	249	—	28	31	9	2	—	—	—	Шанаваз-Хан — Царь Бакар
სასასლო	—	—	24	26	3	2	—	—	—	Сахасо
სამწვევრისი	247	—	24	26	3	2	—	—	—	Самцевриси
მისი მემამულენი	—	—	4	5	6	—	—	—	—	Его подвластные владельцы
ახნ. უსუფაშვილი ურქმაზა	—	—	2	3	1	—	—	—	—	Дв. Усупашвили и Уркмаза
სამწვევრისი	248	—	2	3	1	—	—	—	—	Самцевриси
ახნ. ჭარუა	—	—	2	2	—	—	—	—	—	Дв. Чаруа
სამწვევრისი	248	—	2	2	—	—	—	—	—	Самцевриси
ბეჟანა	—	—	—	—	2	—	—	—	—	Бежана
სამწვევრისი	249	—	—	—	2	—	—	—	—	Самцевриси
ი ა გ ა ნ ა	—	—	—	—	1	—	—	—	—	И агана
სამწვევრისი	249	—	—	—	1	—	—	—	—	Самцевриси
მამასახლისი პაპუნა	—	—	—	—	1	—	—	—	—	Мамасახлиси Папуна
სამწვევრისი	249	—	—	—	1	—	—	—	—	Самцевриси
მამაგულაშვილი ზაქარი	—	—	—	—	1	—	—	—	—	Мамагулашвили Захари
სამწვევრისი	249	—	—	—	1	—	—	—	—	Самцевриси
ციციშვილი უტურა ²⁸²	249	—	6	8	2	2	—	—	—	Цицишвили Ут-рута
*წერაქვი	249	—	6	8	2	2	—	—	—	Церакви
*ს ა ლ ი ც ე ლ ი ს ა ნ ი (იესე მაცლანიშვილი) ²⁸³	251	5	38	39	6	6	—	—	—	Аликули - Хан — Иессе Царевич
სასასლო	—	5	35	36	5	5	—	—	—	Сахасо
თუმანაშენი ²⁸⁴	250	1	5	5	—	—	—	—	—	Туманашени
მამხუტი ²⁸⁵	249	—	12	12	1	1	—	—	—	Мамхути
სარკინეთი ²⁸⁶	250 1	4	10	11	—	—	—	—	—	Саркинети
ქარი-სოფელი ²⁸⁷	251	—	5	5	1	1	—	—	—	Кари-Сопели
ყარა-სოფელი	251	—	3	3	2	2	—	—	—	Кара-Сопели
ვანჭი	251	—	—	—	1	1	—	—	—	Ванки

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მე-თაყაშვილის გვარც. გმ-სტრ. ნად. Е. Такашვილი	უზნაზნაუბრები Дворяне, не имеющие крепостн. (УЕМО)	ყეები Крепостные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			გამომ-ლები Податные		ბოგანო Малоземельн. (богано)				
			კმლი Дымов	თავი Глав	კმლი Дымов	მთაშაქვე Военнообязан.	ყრითი და აზნაბულო Разоренные и сирасы (აკრილი)	ზნაყუცბოლი და აზნა-ვარბოლი Вымершие и истреб-ленные (ამოქველი)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
მისი მემაძულენი	—	—	3	3	1	1	—	—	Его подвластные-владельцы
აზნ. შალაღა-შვილი ალხაზა	—	—	1	1	—	—	—	—	Дв. Шалагашвили Алхаз
სარკინეთი	250	—	1	1	—	—	—	—	Саркиети
აზნ. შალაღა-შვილი გიუა ²⁸⁸	—	—	1	1	—	—	—	—	Дв. Шалагашвили Гуа
სარკინეთი	250	—	1	1	—	—	—	—	Саркиети
აზნ. შალაღა-შვილი გორჯასბი ²⁸⁹	—	—	1	1	—	—	—	—	Дв. Шалагашвили Горжаси
სარკინეთი	250	—	1	1	—	—	—	—	Саркиети
აზნ. მახვილადე ბერი	—	—	—	—	1	1	—	—	Дв. Махвиладзе Бери
სარკინეთი	251	—	—	—	1	1	—	—	Саркиети
*მაცონიშვილი სვიმონ	252	—	19	21	7	6	—	—	Царевич Свимон
სახასლო	—	—	16	18	4	4	—	—	Сахасо
წულრულაშენი	252	—	12	14	1	1	—	—	Цугругашени
ახალი წულრულაშენი	252	—	3	3	3	3	—	—	Ахали Цугругашени
ვანქი	252	—	1	1	—	—	—	—	Ванки
მისი მემაძულენი	—	—	3	3	3	2	—	—	Его подвластный-владелец
ჩობანაშვილი შავერდა ²⁹⁰	—	—	3	3	3	2	—	—	Чобанашвили Шаверда
ახალი წულრულაშენი	252	—	3	3	3	2	—	—	Ах. Цугругашени
მაცონიშვილი ვახუშტი	—	—	10	11	3	2	—	—	Царевич Вахуш-ти
*ნაქალაქევი	252	—	10	11	3	2	—	—	Накалакеви
*ამილასლო ²⁹¹	256	5	66	70	2	—	—	—	Амилахори
სახასლო	—	5	64	68	1	—	—	—	Сахасо
არქევანი (არქაუნი)	252	—	3	3	—	—	—	—	Арксвани

1	2 გვ. თყაიშვილის გამოც. გვ. Стр. изд. Е. Такайшвили	3 უფრო ახლები Дворяне, не имеющих крепостн. (УКМО)	ყმები Крепостные						9 ამოწვეტილი და ახლები Вымершие и истребленные (амоцветили)	10 Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			განმლები Податные		ბოგანო Малоземельн. (богано)					
			4 კომლი Дымов	5 თავი Глаз	6 კომლი Дымов	7 მოლაშქრე Военнообязан.	8 აჭრული და ახლებული Разоренные и Разоренные и сныи (акрили)			
გოზალა სოფელი	253	—	4	5	—	—	—	—	Гозала-სოფელი	
კატავეთი ²⁹²	253	4	15	17	1	—	—	—	Катавети	
თათოზას სოფელი	253	—	3	3	—	—	—	—	Татозас-სოფელი	
ტრაცუ ქარუმიდის სოფელი	254	—	3	3	—	—	—	—	Трацу Карумид-ვის-სოფელი	
სვიმონას სოფელი	254	—	6	6	—	—	—	—	Свимонас-სოფელი	
ნუგზარას სოფელი	255	—	5	5	—	—	—	—	Нугзарас-სოფელი	
წავქარი	255	—	9	9	—	—	—	—	Цавკარი	
ზემო-მახარაღაჯი	255	—	4	5	—	—	—	—	Земо Махарагаджи	
ქვემო-მახარაღაჯი ²⁹³	255	—	12	12	—	—	—	—	Квемо-Махарагаджи	
მისი მემამულე	—	—	2	2	1	—	—	—	Его подвластный владелец	
ახნ. ვახუში	—	—	2	2	1	—	—	—	Дв. Вахуши	
ზემო მახარაღაჯი	256	—	2	2	1	—	—	—	Земо Махарагаджи	
*მთლიანი	257	—	31	33	3	3	—	—	Болнели	
შუა-ბოლნისი	256	—	2	2	1	1	—	—	Шуа-Болниси	
ზემო-ბოლნისი	256	—	16	16	1	1	—	—	Земо-Болниси	
ახოთა	257	—	9	11	—	—	—	—	Ахота	
თალა	257	—	4	4	1	1	—	—	Тала	
გოსტაბაშვილი მვილა ამილ- დაშაბ ²⁹⁴	—	—	21	23	2	—	—	—	Госташабшвили Амилгабар	
წერაკვი	257	—	19	21	2	—	—	—	Церакви	
ვანკი	258	—	2	2	—	—	—	—	Ванка	
დავითაშვილი ელიშბარ	258	—	5	5	—	—	—	—	Давиташвили Елизбар	
*გოგი-სოფელი	258	—	5	5	—	—	—	—	Гогн-სოფელი	
დავითაშვილი კონსტანტინე ²⁹⁵	259	—	3	3	—	—	—	—	Давиташвили Константине	
*გოგი-სოფელი	259	—	3	3	—	—	—	—	Гогн-სოფელი	
ციციშვილი ბაა- დურიშვილი ჯა- ალ ²⁹⁶	259	—	4	5	—	—	—	—	Цицишвили Баа- дურიшвили Жа- ал	
*ჩიტალა	259	—	4	5	—	—	—	—	Читала	

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მ. თაყაიშვილის გზა. ბჭ. სტრ. იან. Е. Такайшвили	უფრო ახსნა უფრო ხსნა უფრო ხსნა Дворяне, не имевш. крепостн. (УКМО)	ყმები Крепостные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			გამომღები Податные		ბოგანო Малоземельн. (богано)				
			კამლი Дымов	თავი Глав	კამლი Дымов	მთლამკურ Военнообяз.	აფრიო და აზნაბულო Разоренные и сныш. (агрилн)	აზრუყმბალი და აზრუყმბალი Вымершие и петреленные (амощветили)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ციციშვილი პაპუნა	259	—	3	3	—	—	—	—	ციციშვილი Папуна
*წერაქვი	259	—	3	3	—	—	—	—	Цераკვი
ციციშვილი ზაზა	259	—	2	2	—	—	—	—	ციციშვილი Заза
*წერაქვი	259	—	2	2	—	—	—	—	Цераკვი
შალიკაშვილი ნაზირი ედიშერი ²⁹⁷	260	—	3	3	—	—	—	—	შალიკაშვილი Назირи Едишера
*თეთრი სოფელი	259	—	3	3	—	—	—	—	Тетри-Сопели
შალიკაშვილი როსტომ ²⁹⁸	260	—	1	1	—	—	—	—	შალიკაშვილი Ростом
*ვანკი	260	—	1	1	—	—	—	—	Ванკი
შალიკაშვილი ზაალ	—	—	1	1	—	—	—	—	შალიკაშვილი Заал
ვანკი	260	—	1	1	—	—	—	—	Ванკი
შალიკაშვილი ჯავანშირი ²⁹⁹	—	—	1	1	—	—	—	—	შალიკაშვილი Джаваншири
ვანკი	260	—	1	1	—	—	—	—	Ванკი
შალიკაშვილი ზურაბიშვილი ანდრია	—	—	1	1	—	—	—	—	შალიკაშვილი Зурабшвили Андрия
ვანკი	260	—	1	1	—	—	—	—	Ванკი
შალიკაშვილი ზურაბი	—	—	1	2	1	1	—	—	შალიკაშვილი Зураби
ვანკი	260	—	1	2	1	1	—	—	Ванკი
თუმანიშვილი მდივანი გივი ³⁰⁰	—	—	4	4	1	1	—	—	თუმანიშვილი Мдивани Гиви
ბერდიკი დაბრაზი	260	—	3	3	1	1	—	—	Бердики
	260	—	1	1	—	—	—	—	Дарбази

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	გვ. რეგისტრაციის გვ. გვ. სტრ. ნაღ. Е. Такайშვილი	უძმა უხუცეები Дворяне, не имеющие посты. (УКМО)	ყმები Крепостные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни	
			გამომცემი Податные		ბოჯანო Малоземельн. (богано)					
			კომლი Дамов	თავი Глав	კომლი Дамов	მლაშუვე Военнообязан.	აუბოლო და ახებებული Разоренные и снявш. (აკრილი)	აუწყებოლო და ახებებოლო Вымершие и истребленные (ამოცვეტილი)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
თ უ მ ა ნ ი შ ვ ი ლ ი მანჩარ	—	—	3	3	—	—	—	—	—	Туманишвили Манучар
ბერდიკი	260	—	3	3	—	—	—	—	—	Бердики
თ უ მ ა ნ ი შ ვ ი ლ ი ქიშვარი	—	—	4	4	3	3	—	—	—	Туманишвили Кишвари
ბერდიკი ჯილიზა	261	—	3	3	2	2	—	—	—	Бердики Джилваза
თ უ მ ა ნ ი შ ვ ი ლ ი მდივანი თაარი	261	—	1	1	2	2	—	—	—	Туманишвили Мдивани Отари
ბერდიკი	261	—	1	1	2	2	—	—	—	Бердики
თ უ მ ა ნ ი შ ვ ი ლ ი მდივანი მირთვულა	—	—	1	1	—	—	—	—	—	Туманишвили Мдивани Биртвела
ბერდიკი	261	—	1	1	—	—	—	—	—	Бердики
თ უ მ ა ნ ი შ ვ ი ლ ი მუქანიშვილი ციბრანა ³⁰¹	—	—	1	2	—	—	—	—	—	Туманишвили მეжанишвили Пирана
ბერდიკი	261	—	1	2	—	—	—	—	—	Бердики
თ უ მ ა ნ ი შ ვ ი ლ ი იესე	—	—	2	2	1	1	—	—	—	Туманишвили Иессе
ბერდიკი	261	—	2	2	1	1	—	—	—	Бердики
თ უ მ ა ნ ი შ ვ ი ლ ი თაკაიშვილი ზაალი	—	—	2	2	—	—	—	—	—	Туманишвили Такайшвили Заали
ბერდიკი დარბაზი	261	—	1	1	—	—	—	—	—	Бердики Дарбазы
ბერდიკი	262	—	1	1	—	—	—	—	—	Дарбазы
თ უ მ ა ნ ი შ ვ ი ლ ი მამუკა	—	—	2	2	1	1	—	—	—	Туманишвили Мамука
ბერდიკი ჯილიზა ვანკი	262	—	—	—	1	1	—	—	—	Бердики Джилваза Ванки
ბერდიკი	262	—	1	1	—	—	—	—	—	Джилваза Ванки
ბერდიკი	262	—	1	1	—	—	—	—	—	Ванки

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	გვ. თაყაიშვილის კმბ. 33- Стр. изд. Е. Такайшвили	უძმა ახნურები Дворяне, не имющ. крепостн. (УРМО)	ყმები Крепостные						ამოყვანილი და ამოყვანილი Вымершие и истребленные (амочветили)	Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			გამომღებები Податные		ბოგანო Малоземельи. (ბოგანო)					
			კაფლი Димов	თავი Глав	კაფლი Димов	მალაშკრა Военнообязан.	ყურილი და აზბრეული Разоренные и снявши (акрыли)	ამოყვანილი და ამოყვანილი		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
*სომხისთისის მკლიძის ლყვანი ³⁰²	262	—	11	15	1	—	—	—	Сомхитис Мелики Леван	
სასასლო	—	—	9	12	1	—	—	—	Сахасо	
პატარა გორუმი	262	—	4	4	1	—	—	—	Патара Горуმი	
დელარარას სოფელი	262	—	2	4	—	—	—	—	Деларарас-сопеди	
დიდი გორუმი	262	—	3	4	—	—	—	—	Диди Горуმი	
მისი მემამულე	—	—	2	3	—	—	—	—	Его подвластный владелец	
ახნ. ლიმუა	—	—	2	3	—	—	—	—	Дв. Л и м у а	
დიდი გორუმი	268	—	2	3	—	—	—	—	Диди Горуმი	
მკლიძის მკლიძის ბყვანი	—	—	6	7	—	—	—	—	Меликишвили Реваз	
*დიდი გორუმი	262	—	6	7	—	—	—	—	Диди-Горуმი	
*მკლიძის მკლიძის პაპუნა და მისი მკმნი ³⁰³	264	2	28	33	1	—	—	—	Меликишвили Папуна и его братья	
სასასლო	—	2	15	18	—	—	—	—	Сахасо	
მირაშა	263	—	4	4	—	—	—	—	Мираша	
დიდი გორუმი	293	2	11	14	—	—	—	—	Диди-Горуმი	
მათი მემამულენი	—	—	13	15	1	—	—	—	Их подвластные владельцы	
ახნ. აბაზაშვილი ბანიდურა	—	—	5	5	—	—	—	—	Дв. А б а з а ш в и л и Банидур	
დიდი გორუმი	263	—	5	5	—	—	—	—	Диди-Горуმი	
ახნ. ოდიშელი ოტია	—	—	2	2	—	—	—	—	Дв. О д е ш е л и - д з е О т и а	
დიდი გორუმი	263	—	2	2	—	—	—	—	Дидი-Горуმი	
ახნ. მამათაშვილი აბაზკულა	—	—	2	3	1	—	—	—	Дв. М а м а т а - ш в и л и А б а з к у л а	
დიდი გორუმი	264	—	2	3	1	—	—	—	Диди-Горуმი	
ახნ. გარდინა	—	—	1	1	—	—	—	—	Дв. Г а р д и н а	
დიდი გორუმი	264	—	1	1	—	—	—	—	Диди-Горуმი	

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	ქ. თაყაიშვილის გზაზე, 86. სტრ. ივ. ზ. Такайшვილი	უძველესი უძველესი კრემლი, იხ. ივ. ზ. Такайшვილი	ყმები Крепостные						ამრეწველობა და სხვა	Владельцы собственности, их подвластные владельцы и деревни
			გამომცემები Податные		ბოგანო Малоземельные (богано)		ამრეწველობა და სხვა			
			კომლი	თავი	კომლი	მლაშე		აუბროლი და ახორბული		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
ახნ. ლუარსაბ ³⁰⁴	—	—	3	4	—	—	—	—	Дв. Луарсаб	
ფიშუას სოფელი	264	—	3	4	—	—	—	—	Пишуас-сопели	
გურჯი რვაზი-ჭიშვილი რვაზი ³⁰⁵	—	—	13	14	5	5	10	—	Гурджи Рвазишвили Рваз	
*ტალავერი	264	—	13	14	5	5	10	—	Талавери	
გურჯი რვაზი-ჭიშვილი ლუარსაბი ³⁰⁶	—	—	12	16	5	5	—	—	Гурджи Рвазишвили Луарсаб	
*ტალავერი	265	—	12	16	5	5	—	—	Талавери	
პატრიარქის მღვდელი	—	—	30	36	3	3	—	—	Настоятель дворцовой церкви	
*ხუცის სოფელი	266	—	16	17	3	3	—	—	Хуцис-сопели	
*ეპისკოპოსის სოფელი	266	—	14	19	—	—	—	—	Епископозис-сопели	
სადუხა	—	—	6	8	—	—	—	—	Садуха	
*მათიში	267	—	6	8	—	—	—	—	Матиши	
ნაზირი ოსეა	—	—	6	7	3	—	—	—	Назири Осеа	
*აღეგი (აღეკი)	267	—	6	7	3	—	—	—	Агеги	
დავითი	—	—	8	9	6	3	—	—	Давити	
*შუშელი	268	—	4	5	3	—	—	—	Шушеги	
ქართული (ქართვლი) სოფელი	268	—	2	2	1	1	—	—	Картули-сопели	
ურანგა ³⁰⁷	268	—	2	2	2	2	—	—	Уранга	
მგალობლიშვილი-ჭიშვილი ბეჟანი	—	—	1	2	—	—	—	—	Мгалоблишвили Бежани	
ურანგა	268	—	1	2	—	—	—	—	Уранга	
აფსაჭიშვილი ქაიხოსრო	—	—	4	4	1	—	—	—	Апхазिशвили Кайхосро	
*ჯურვორი	268	—	4	4	1	—	—	—	Джурвори	

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	ქ. თაყაიშვილის გამოც. ბე. სტრ. ივ. ბ. Е. Такайшвили	უცხო აზნაურები Дворяне, не имеющие постн. (УКМО)	ყმები Крестные						Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни	
			გამომღებები Податные		ბოგანო Малоземельн. (богано)					
			კომლი Дымов	თავი Глав	კომლი Дымов	მულაშურე Военнообязан.	აყრილი და ახარბებული Разоренные и слявш. (акрп.лн)	ანაწყობილი და ანაგრობილი Вымершие и постребленные (амощветили)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
გილაქიშვილი შაქანი	—	—	9	11	—	—	—	—	—	გილაქიშვილი Бежан
*ორთაშუა	269	—	9	11	—	—	—	—	—	ორთაშუა
ადიბეგაშვილი	—	—	8	8	—	—	—	—	—	ადიბეგაშვილი
*კარმიჭარი	269	—	8	8	—	—	—	—	—	კარმიჭარი
*აბნ. შანშიაშვილი დისიდ-ცატ ³⁰⁸	270	—	3	4	3	3	—	—	—	დვ. შანშიაშვილი Кайхосро
სახუნდარი აცუტი	269	—	2	3	1	1	—	—	—	სახუნდარი Ацуги
სოსანი (ხოსანი)	270	—	—	—	1	1	—	—	—	სოსანი
*აბნ. შანშიაშვილი გიორგი	270	—	8	9	5	—	—	—	—	დვ. შანშიაშვილი Георгий
სახუნდარი აცუტი	270	—	4	5	1	—	—	—	—	სახუნდარი Ацуги
ბორი-სოფელი	270	—	—	—	1	—	—	—	—	ბორი-სოფელი
პატარა სახუნდარი	270	—	—	—	1	—	—	—	—	პატარა-სახუნდარი
შანში-სოფელი	270	—	2	2	—	—	—	—	—	შანში-სოფელი
ტანძუტი	270	—	1	1	1	—	—	—	—	ტანძუტი
*აბნ. შანშიაშვილი ბიძელა	271	—	6	6	4	—	—	—	—	დვ. შანშიაშვილი Микела
სახუნდარი აცუტი	271	—	2	2	1	—	—	—	—	სახუნდარი Ацуги
სოსანი	271	—	—	—	1	—	—	—	—	სოსანი
ბორი-სოფელი	271	—	1	1	—	—	—	—	—	ბორი-სოფელი
პატარა სახუნდარი	271	—	—	—	1	—	—	—	—	პატარა-სახუნდარი
სანწყვრისი	271	—	1	1	—	—	—	—	—	სანწყვრისი
*აბნ. შანშიაშვილი პაპა და ასვრცა ³⁰⁹	272	—	6	7	5	—	—	—	—	დვ. შანშიაშვილი Папа и Ахверда
სახუნდარი	271	—	5	6	3	—	—	—	—	სახუნდარი
სოსანი	271	—	1	1	—	—	—	—	—	სოსანი
ბორი-სოფელი	272	—	—	—	1	—	—	—	—	ბორი-სოფელი
პატარა-სახუნდარი	272	—	—	—	1	—	—	—	—	პატარა-სახუნდარი

1	2 მ. თაყაიშვილის გარეკ. მ. Стр. изд. Е. Такайшвили	3 უმცა უზნურები Дворяне не имющ. кре- постн. (УЧМО)	ყმები Крепостные						9 ამოუკვეთარი და მკა- ვარებელი Вымершие и постреб- ленные (амочиветли)	10 Владельцы соб- ственности, их подвластные вла- дельцы и деревни
			გამომ- ლები Подат- ные		ბოგანო Малоземельн. (богано)					
			4 კლასი Дымов	5 თავი Глав	6 კლასი Дымов	7 მალაქურე Военнообязан.	8 ყურილი და აზერეული Разоренные и снявш. (агрпил)	9 ამოუკვეთარი და მკა- ვარებელი Вымершие и постреб- ленные (амочиветли)		
*აზნ. შ ა ნ შ ი ა - შ ე ი ლ ი ბ ა ს ც დ მ	272	—	4	4	6	—	—	—	Дв. Шаншиашви- ли Ростом	
სოსანი	272	—	1	1	1	—	—	—	Сосани	
ტანძუტი	272	—	1	1	—	—	—	—	Тандзუти	
შანში-სოფელი	272	—	1	1	1	—	—	—	Шанши-Сопели	
ბორი-სოფელი	272	—	1	1	1	—	—	—	Бори-Сопели	
პატარა-სახუნდარი	272	—	—	—	3	—	—	—	Патара-Сахундари	
აზნ. შ ა ნ შ ი ა - შ ე ი ლ ი ნ ა ზ ა რ ა	—	—	2	2	4	—	—	—	Дв. Шаншиашви- ли Назара	
*ბორი-სოფელი	272	—	1	1	—	—	—	—	Бори-Сопели	
სოსანი	272	—	1	1	1	—	—	—	Сосани	
პატარა სახუნდარი	273	—	—	—	3	—	—	—	Патара-Сахундари	
აზნ. შ ა ნ შ ი ა შ ე ი - ლ ე შ ი -პ ა პ ი ა შ ე ი - ლ ე შ ი , დ ლ მ ა ზ ი - შ ე ი ლ ე შ ი , ნ ა ზ ა - რ ა ³¹⁰	—	—	1	1	1	—	—	—	Дв. Шаншиашви- ли, Папиашви- ли, Долмаза- швили, Назара	
სამსონი	273	—	1	1	1	—	—	—	Самсони	
აზნ. შ ა ნ შ ი ა - შ ე ი ლ ე შ ი — ო ყ - ომ 9. იხ. ამ გვ. შენ.	—	—	—	—	—	—	—	—	Дв. Шаншиашви- ли — укмо 9. см. на этой стр. прим.	
ქვემო-სახუნდარი	273	—	—	—	—	—	—	—	Квемо-Сахундари	
*გ ა ვ რ ა შ ე ი ლ ი შ ე ჟ ა ნ ი	274	—	10	12	13	13	—	—	Заврашвили Бе- жан	
გილაგდაგი	273	—	1	1	3	3	—	—	Гилагдаги	
ქარატაკი	273	—	3	4	3	3	—	—	Каратаки	
ხინძორკუტი	274	—	1	1	1	1	—	—	Хиндзоркути	
ლურჯი ვანქი	274	—	2	3	2	2	—	—	Лурджи Ванки	
დამბლუტი	274	—	3	3	4	4	—	—	Дамблуты	

Прим. Дв. Шаншиашвили: Сапара, Отара, Миряни, Шанше, Алихана, Та-
маза, Сапара, Шавела, Осена.

შენ. აზნ. შანშიაშვილები: საფარა, თოთარა, მირიანი, შანშე, ალიხანა, თამაზა, საფა-
რა, შაველა, ოსეფა.

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	კვ. თაყაიშვილის გზაზე, გვ. სტრ. ივან. ზ. ტაკაიშვილი	სოფ. უხუცესები (ს.ს.ს.ს.)	სოფლები						სოფ. უხუცესები და სოფ. უხუცესები (ს.ს.ს.ს.)	ვლადელები (ს.ს.ს.ს.)
			კომუნალური			ბოგანო				
			კომუნალური	ბოგანო	ბოგანო	ბოგანო	ბოგანო	ბოგანო		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
*კატაშვილი ილიანია ¹¹	275	—	5	5	5	5	—	2	Заврашвили Иотами	
გილაგდაგი ხინძორკუტი	274	—	5	5	5	5	—	1	Гилагдаги Хиндзоркути	
კატაშვილი ზურაბა	—	—	2	2	2	2	—	—	Заврашвили Зураба	
*გილაგდაგი	275	—	2	2	2	2	—	—	Гилагдаги	
კატაშვილი მათაბაძე	—	—	1	1	2	2	—	—	Заврашвили Матарса	
*გილაგდაგი	275	—	1	1	2	2	—	—	Гилагдаги	
კატაშვილი ნახაძე	—	—	1	1	—	—	—	—	Заврашвили Наскида	
ლურჯი ვანკი	275	—	1	1	—	—	—	—	Лурджи Ванки	
კატაშვილი ალავერდია	—	—	1	1	—	—	—	—	Заврашвили Алаверда	
გილაგდაგი	275	—	1	1	—	—	—	—	Гилагдаги	
კატაშვილი ვათბა	—	—	1	1	1	1	—	—	Заврашвили Георгий	
გილაგდაგი	275	—	1	1	1	1	—	—	Гилагдаги	
უტეშვილი	—	—	2	2	—	—	—	—	Утешвили	
*ხინძორკუტი	276	—	2	2	—	—	—	—	Хиндзоркути	
*ალიხანაშვილი ზალია	276	—	11	11	3	3	—	—	Алиханашвили Залиа	
საღარველა ხონძელი	276	—	2	2	—	—	—	—	Сагарвела Хондელი	
ვანკი	276	—	7	7	2	2	—	—	Хондელი Ванки	
*ალიხანაშვილი ბეჯანი	277	—	1	2	1	1	—	—	Алиханашвили Бежани	
*ალიხანაშვილი ბეჯანი	277	—	9	9	5	5	—	—	Алиханашвили Бежани	
საღარველა ხონძელი	277	—	1	1	1	1	—	—	Сагарвела Хондელი	
ხონძელი	277	—	6	6	2	2	—	—	Хондელი	

1	2	3	ყმები Крепостные						9	10
			გამომცემები Податные		ბოგანო Малоземельн. (богано)					
			კომლი Дымов	თავი Глав	კომლი Дымов	მლავაშვი	Военнообязан	აუბრო და ახორბული		
მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მ. თყაიშვილის გამოც. გვ. სტრ. ივდ. Е. Такайшვილი	ყუბა უხუცეები Дворяне, не имеющие посты. (УКМО)								Владельцы собственности, их подвластные владельцы и деревни
ვანკი	277	—	1	1	2	2	—	—	Ванки	
ხანძორისი (ხინძორიკი)	277	—	1	1	—	—	—	—	Хандзориси	
თბილისი: ზალია და მუქანი ალისკანასვილი	—	—	1	2	—	—	—	—	Обои: Залиа и Бежана Алиханашвили	
ჯანხოში	277	—	1	2	—	—	—	—	Джанхоши	
*თ უ მ მ ა ლ ი მ ვ ი ლ ი გიორგი	278	—	15	17	4	4	—	—	Тушмалишвили Георгий	
ყუდრო	277	—	3	3	1	1	—	—	Кудро	
ჩოხობანი (ჩიხობანი)	277	—	2	2	—	—	—	—	Чохобани	
ნადვალეთი	278	—	4	5	2	2	—	—	Надвалети	
ზემო-ნადვალეთი	278	—	1	1	—	—	—	—	Земо-Надвалети	
ქვემო-ნადვალეთი	278	—	5	6	1	1	—	—	Квемо-Надвалети	
კარასავორი	278	—	5	6	1	1	—	—	Карасавори	
*თ უ მ მ ა ლ ი მ ვ ი ლ ი გოდერძა	279	—	17	20	4	4	—	—	Тушмалишвили Годердза	
ყუდრო	278	—	3	3	1	1	—	—	Кудро	
ჩოხობანი (ჩიხობანი)	278	—	3	3	—	—	—	—	Чохобани	
ნადვალეთი	278	—	5	6	2	2	—	—	Надвалети	
ზემო-ნადვალეთი	278	—	1	1	—	—	—	—	Земо-Надвалети	
კარასავორი	279	—	5	7	1	1	—	—	Карасавори	
თ უ მ მ ა ლ ი მ ვ ი ლ ი მირზა-შვილი: ეჯუბა, რევაზი, იესე, გორჯასვი	—	—	4	4	1	1	—	—	Тушмалишвили Мирзашвили: Еджуба, Ревизи, Иесе, Горджаспи	
ყუდრო	279	—	2	2	1	1	—	—	Кудро	
ჩოხობანი (ჩიხობანი)	279	—	2	2	—	—	—	—	Чохобани	
*შ ა ნ ა რ ა შ ვ ი ლ ი ბერუკა	280	—	10	12	4	4	—	—	Шаназарашвили Берука	
ჯილიზა	279	—	2	2	1	1	—	—	Джилиза	
კერატი	279	—	2	3	2	2	—	—	Керата	

1	2 მ. თაყაიშვილის გარდაც. გვ. (მრ. იზდ. ნ. Такайшვილი)	3 უძველესი ახლები Дворяне, не имеющие крепостн. (УКМО)	უმები Крепостные						9 ანაწილი და ანაწილი ანაწილი და ანაწილი Вымершие и истребленные (амочкветили)	10 Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			გამომცემები Податные		ბოგანო Малоземельн. (богано)					
			4 კომლი Дымов	5 თავი Глав	6 კომლი Дымов	7 მალაშკეუ Воиннобизაი.	8 სურთი და ახლებული Разоренные и слявш. (აკრილი)	9 ანაწილი და ანაწილი		
* უტყუარა და მათი მემამულეები და სოფლები										
* უტყუარა და მათი მემამულეები და სოფლები	282	—	5	6	—	—	—	—	ურკმაშავილი ურკმაზა	
ფირფიჯანი (ფიფიჯანი) ³¹⁷ ჭიმშურა	281	—	4	4	—	—	—	—	პირიქიანი	
	282	—	2	2	—	—	—	—	ჩიმშურა	
* უტყუარა და მათი მემამულეები და სოფლები	282	—	3	3	1	—	—	—	ურკმაშავილი დოლაზა	
ფირფიჯანი (ფიფიჯანი) ჭიმშურა	282	—	2	2	—	—	—	—	პირიქიანი	
	282	—	1	1	—	—	—	—	ჩიმშურა	
* უტყუარა და მათი მემამულეები და სოფლები	282	—	4	4	1	—	—	—	ურკმაშავილი პარემაზა	
ფირფიჯანი (ფიფიჯანი) ჭიმშურა	282	—	2	2	—	—	—	—	პირიქიანი	
ხემო-ბოლნისი	282	—	2	2	—	—	—	—	ჩიმშურა	
	282	—	—	—	1	—	—	—	ზემო-ბოლნისი	
დალაშავილი ენუკა	—	—	4	5	1	—	—	—	დალაშავილი ენუკა	
* ველეთი	282	—	4	5	1	—	—	—	ველეთი	
დალაშავილი ელიზბარი	—	—	3	3	1	—	—	—	დალაშავილი ელიზბარი	
* ველეთი	283	—	3	3	1	—	—	—	ველეთი	
აბნ. უტყუარა და მათი მემამულეები და სოფლები	—	—	3	3	—	—	—	—	დვ. ეშაგაშვილი: შანაზარა, ბაინდურა, რამაზა, პარსადანა	
* კირაკოზას სოფელი	283	—	3	3	—	—	—	—	კირაკოზას-სოფელი	
აბნ. უტყუარა და მათი მემამულეები და სოფლები	—	—	—	—	—	—	—	—	დვ. ეშაგაშვილი პაუა-უკმო	
კირაკოზას სოფელი	283	—	—	—	—	—	—	—	კირაკოზას-სოფელი	

მებატონენი და მათი მემამულეები და სოფლები	მ. თაყაიშვილის გამოც. №99 Стр. №2. Е. Такайшвили	უძველესი ახლები Дворяне, не имеющ. крепостн. (УКМО)	ყმაბი Крепостные						მამულის და მამულის მფლობელი და მფლობელი Владельцы и истребленны (Амоцветили)	Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			გამომღები Податные		ბოგანო Малоземельн. (богано)					
			ყმაბი Дымов	თავი Глав	ყმაბი Дымов	მოსამსახურე Военнообязан.	სურთი და ხაზბუღი Разоренные и снявш. (акрили)	მამულის და მამულის მფლობელი Владельцы и истребленны (Амоцветили)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
ნასტიკის მფლობელი შეპანა	—	—	9	10	—	—	—	—	ნასრიშვილი Бежана	
*ჯილიზა	283	—	9	10	—	—	—	—	ჯილიზა	
ნასტიკის მფლობელი გიორგი	—	—	2	2	2	—	—	—	ნასრიშვილი Георгий	
*ჯილიზა	283	—	2	2	2	—	—	—	ჯილიზა	
ელიატის მფლობელი ბი: გიორგი, მანა- ზარა, ალიშვილი, დღესმეათე — იქ- მთ 4	—	—	—	—	—	—	—	—	ელიარშვილი: Георгий, Шана- назара, Адиге- га, Долмаза — უკმო 4	
კიმშურა	284	—	—	—	—	—	—	—	კიმშურა	
*იგულის მფლობელი დათა	285	—	14	18	1	—	—	—	იგულაშვილი Дагута	
აკანათი ვასაკას სოფელი (ვა- საკა)	284 284	—	5 2	6 2	—	—	—	—	აკანატი Васакас сопели	
ხორის სოფელი ხორთანი	284 284	—	2 4	3 5	— 1	—	—	—	ხორის-სოფელი Чортани	
ვანკი	285	—	1	2	—	—	—	—	ვანკი	
*იგულის მფლობელი დურმიშხანი	385	—	6	7	—	—	—	—	იგულაშვილი Дурмишхани	
აკანათი ვასაკას სოფელი (ვა- საკა)	285 285	—	3 1	3 1	—	—	—	—	აკანატი Васакас' сопели	
ხორთანი	285	—	2	3	—	—	—	—	Чортани	
*იგულის მფლობელი გოდერძა ³²²	285	—	6	7	—	—	—	—	იგულაშვილი Годердза	
აკანათი ვასაკას სოფელი	285 285	—	2 1	2 2	—	—	—	—	აკანატი Васакас-სოფელი	
ხორის სოფელი	285	—	1	1	—	—	—	—	Хорис-სოფელი	
ხორთანი	285	—	2	2	—	—	—	—	Чортани	

1	2 მკ. თაყაიშვილის გზაზე. Стр. изд. Е. Такашвили	3 უფრო ახლები Дворяне, не имеющие крепости. (УКМО)	4-7 ყმები Крепостные						9 ამრეცხველი და ამრეცხველი Вышерние и истреленные (амонцетили)	10 Владельцы-собственники, их подвластные владельцы и деревни
			8 გამომცემები Податные		ბოგანო Малоземельн. (богано)					
			4 კომლი Дымов	5 თავი Глав	6 კომლი Дымов	7 მლაშე Военнообяз.	8 აზროლი და აზრებულო Разоренные и сныши (აკრილი)			
*ი გ გ ლ ა შ ვ ი- ლი თთარი	286	—	9	10	1	1	—	—	იეგულაშვილი Отари	
აკანათი	286	—	5	6	—	—	—	—	აკანათი	
ვასაკას სოფელი	286	—	2	2	—	—	—	—	ვასაკას-სოფელი	
ხორის სოფელი	286	—	1	1	1	1	—	—	ხორის-სოფელი	
ვანქი	286	—	1	1	—	—	—	—	ვანქი	
*ი გ გ ლ ა შ ვ ი- ლი ვასუა	286	—	4	5	1	1	—	2	იეგულაშვილი Кахуა	
აკანათი	286	—	2	2	1	1	—	—	აკანათი	
ვასაკას სოფელი	286	—	1	1	—	—	—	—	ვასაკას-სოფელი	
ვანქი	286	—	1	2	—	—	—	2	ვანქი	
მ ა ნ თ ა შ ა შ ვ ი- ლი რისცდმა	287	—	5	6	—	—	—	—	მანტაშავილი Ростома	
*ხავარაძორი	287	—	5	6	—	—	—	—	ხავარაძორი	
მ ა ნ თ ა შ ა შ ვ ი- ლი შალვა ³²³	—	—	6	6	—	—	—	—	მანტაშავილი Шалва	
*ხავარაძორი	287	—	6	6	—	—	—	—	ხავარაძორი	
აზნ. ა ღ ნ ი ა შ ვ ი- ლი ალავერდი ³²⁴	—	—	1	1	—	—	1	—	აღნაშვილი Алаверда	
ჯანხოშა	287	—	1	1	—	—	1	—	ჯანხოშა	
აზნ. ა ღ ნ ი ა შ ვ ი ლი შერმაზანა	—	—	1	1	—	—	—	—	აღნაშვილი Шермазана	
ჯანხოშა	281	—	1	1	—	—	—	—	ჯანხოშა	
აზნ. ა ღ ნ ი ა შ ვ ი- ლი შალვა.	—	—	1	1	—	—	—	—	აღნაშვილი Шалва	
ჯანხოშა	287	—	1	1	—	—	—	—	ჯანხოშა	
აზნ. ა ღ ნ ი ა შ ვ ი- ლი თამაზა, ასლამაზა, ალი- სანა, მამაჯანა- ნა—უკმო 4	—	—	—	—	—	—	—	—	აღნაშვილი: Тамаза, Асла- маза, Алихана, Мамаджана — უკმო 4	
ჯანხოშა	288	—	—	—	—	—	—	—	ჯანხოშა	

1	2	3	ყმები Крепостные						9	10
			გამომ- ლები Подат- ные		ბოგანო Малоземель. (ბოგანო)					
			კომლი Дымов	თავი Глав	კომლი Дымов	მთავრე Военнообязан.	აყრილი და აზებულნი Разоренные и снаны. (აკრილი)	აზაყვებელი და აზ- ვარბოლი Вымершие и истреб- ленные (ამოცვეტილი)		
მებატონენი და მათი მემამულეე- ბი და სოფლები	მ. თაყაიშვილის პაშა. გვ. Стр. изд. Е. Такайшвили	უცხო აზნაურები Дворяне, не имеющие кре- постн. (УКМО)							Владельцы-соб- ственники, их подвластные вла- дельцы и деревни	
წ 33. ტაშირი ³²⁹	—	—	170	210	29	—	—	—	Ташири	
მ ო ყ ო	—	—	132	160	24	—	—	—	Царь	
აიდარბეგი	288	—	36	46	6	—	—	—	Аидарбеги	
ურუტი-სახასო	289	—	9	9	—	—	—	—	Урути-сахасо	
ყათარლუ	290	—	15	19	3	—	—	—	Катирлу	
ყიზილ ზიარათი ³²⁶	290	—	13	13	2	—	—	—	Кизил Зиярати	
ველათა სახასო ³²⁷	291	—	10	11	2	—	—	—	Велата сахасо	
ალტაში სახასო	291	—	6	8	2	—	—	—	Алташи сахасо	
ბოცხორი (ბოაცხო- რი) სახასო	292	—	4	5	1	—	—	—	Боцхори-сахасо	
ოსკერიჯას სოფელი	292	—	9	11	3	—	—	—	Оскериджас-соп.	
თელუ სახასო	292	—	12	15	2	—	—	—	Телу сахасо	
პალუა (ორი პალუა- იები)	293	—	15	20	2	—	—	—	Палуа	
ყირხბულახი (ყირ- ბულახი)	294	—	2	2	1	—	—	—	Кирхбулахи	
ფათალას სოფელი	294	—	1	1	—	—	—	—	Фаталас-сопели	
ლოყვარდლი ³²⁸	295	ნაოხარი ნასოფლარი							Лажвардли	
ბუზჩაი	295								Бузчал	
ათაქლუა	295								Атаклуа	
იეჩი (წყლის გალმა)	295								Иечи	
წარუკა	295								Царука	
აჩასოფელი	296	ნაოხარი ნასოფლარი							Ача-сопели	
ოთურბულახი	296								Отурбулахи	
ყარაყალა (ყარაფა- ლა)	296								Кара-Кала	
ქურთ ყალა	296								Курт-Кала	
სარუყალა	296								Сару-Кала	
მ ო შ ა მ ო ს ც ა - ფ ა ³²⁹	—	—	38	50	5	—	—	—	Муша Мустафа	
დოლბანდლუ	294	—	35	46	5	—	—	—	Долбандлу	
ციხი-სოფელი	295	—	3	4	—	—	—	—	Цихи-сопели	
სულ მყინოვე დროშაში	—	129	4638	5749	1210	461	648	49	Всего в Мациново Дроша	

§ 34. შენიშვნები 1721 წლის აღწერის შესახებ

- შენიშვნა 1, თაყაიშვ. გამოც. გვ. 4. დედანში სათაურია: „არის საბარათაშილოში ბატონის მეფის სახასო“.
- შ. 2, გვ. 11 დედ-ში—მეფის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია 167 გამოძღები, 33 ბოგანო. ამაში ჩათვლილია შემამულე წინამძღვრის ყმებიც ქვიტიკირის ლილოში.
- შ. 3, გვ. 6 დედ-ში—ეკლესიის სამივე უყმრ აზნ. „მოლაშქრებად“ არის ნაჩვენები.
- შ. 4, გვ. 6 დედ-ში—ჩხიკვთას უყმო აზნაურის გვარი ჯიმშიტაშილია.
- შ. 5, გვ. 6 დედ-ში—მაწევანის უყმო აზნაურის გვარი ხოჯაშილია.
- შ. 6, გვ. 191 თაგუთის უყმო აზნაური ჯანდიერიშვილი გადმოვიტანეთ საყაფლანიშილოს დბანისის ხეობიდან, რადგან დბანისის ხეობაში მეფეს მეტი ყმა არ ჰყოლია.
- შ. 7, გვ. 12 დედ-ში—შანავაზ ხანი. ასე იწოდებოდა გამეფების შემდეგ (1717 წ.) ბატონიშვილი ბაქარ (სიძვ. 1—297, 1—74, 11—247), ვახტანგ VI შვილი. აღწერაში მის მამულს ქვია „საუფლისწულო“.
- შ. 8, გვ. 14 დედ-ში შანავაზ ხანის ერთ გამოძღებს ახალქალაქში და ერთს ტაშალიაში „თავი“ არ უზის ჩვენ დავუმატეთ.
- შ. 9, გვ. 17 დედ-ში ყორღანაშილი შიომ დასახელებულა „შანავაზ ხანის აზნაურიშილად“.
- შ. 10, გვ. 17 დედ-ში უთრუთა ციციშვილის ოთხივე უყმო აზნაური წავკისში ნაჩვენები არიან „მოლაშქრებად“. მათი გვარებია—სოლთაშა-შილი და გოლაბაბაშილი.
- შ. 11, გვ. 17 დედ-ში ფრიდონაშილი შავერდაზე ნათქვამია: „აქავ ამისი (უთრუთა ციციშვილის) აზნაურიშილი“.
- შ. 12, გვ. 18 დედ-ში მუხრან-ბატონი ალაყულიხანი. ეს მუხრან-ბატონი უნდა იყოს იესე ბატონიშვილი, ვახტანგ მე-VI ძმა, რომელიც 1714—1716 წლ. მეფობდა (ქრონიკები ვახუშტისა მ. ჯანაშილის ვახუშტის გეოგრაფიის რუსულ თარგმანში, სიძვ. I—106 შენ. ე. თაყაიშვილისა), რადგან: 1) იესე იწოდებოდა ალიყულიხანად, (ბუტკოვი, III, 474, მოკლე ისტორია კაკაბაძისა გვ. 41), 2) აღწერაში მოთავსებულია შანავაზ ხანის და სვიმონ ბატონიშვილის შუა და 3) მუხრან-ბატონების გენეალოგიაში (ქრ. ყორღანისა II, 527) ალიყულიხანი არ სჩანს.
- შ. 13, გვ. 21 დედ-ში ხუთისავე შემამულის რჩეულიშილების და თავდიდა-

- შვილის ყმები ჩათვლილნი არიან სვიმონ ბატონიშვილის ყმების საერთო ჯამში.
- შ. 14, გვ. 19 დედ-ში რჩეულიშვილები (ბეჟან—გივი); ჩვენ იგინი ჩავრიცხეთ აზნაურებად თანახმად ამავე აღწერის 52 გვ. ჩვენებისა.
- შ. 15, გვ. 21 დედ-ში თავდიდიშვილის გამომღებს არც გვარი უზის, არც სახელი.
- შ. 16, გვ. 23 დედ-ში ვახუშტი ბატონიშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 39 გამომღები, 8 ბოგანო; ამაში ჩათვლილია მემამულე სესიკაშვილის ყმაც.
- შ. 17, გვ. 22 დედ-ში უყმო აზნაურის გვარი ქაგარიანში ქაგარაშვილია.
- შ. 18, გვ. 25 დედ-ში ხოსროხანიშვილი, ე. ი. შვილი ხოსრო ხანისა, მოთავსებულია სამეფო გვარეულობის შუა. ხოსროხანი, იგივე ქაიხოსრო, ძმა ვახტანგ VI-ისა, იხს. 1712 წლ. სიგელში (სიძვ. III—518) და ბუტკოვის I ტ., გვ. 500, 502, 503.
- შ. 19, გვ. 25 დედ-ში ღურნუკის უყმო აზნაურის გვარი არეშიშვილია.
- შ. 20, გვ. 28 დედ-ში ამილახორის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 33 გამომღები, 17 ბოგანო. ამაში ჩათვლილია მემამულეების შიომღვიმის და აზნაურ აღას ყმებიც.
- შ. 21, გვ. 30 დედ-ში—სახლთხუცესი ედიშერ ციციშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 17 გამომღები, 6 ბოგანო.
- შ. 22, გვ. 33 დედ-ში ზაალ ბაადურის შვილის ციციშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 41 გამომღები, 5 ბოგანო, ამაში ჩათვლილია მემამულე აზნაური გიორგის ყმებიც.
- შ. 23, გვ. 33 დედ-ში—იმავე ციციშვილის დიდ დაღეთის უყმო აზნაური „მოლაშქრედაა“ ნაჩვენები.
- შ. 24, გვ. 34 დედ-ში—შიგამღავი ზაზა ციციშვილის ერთი გამომღები ყმა ახალშენში დასახელებულია „ნასყიდად“.
- შ. 25, გვ. 35 დედ-ში—მერაბიშვილი მანუჩარ; ჩვენ იგი ჩავთვალეთ ციციშვილად, რადგან მოთავსებულია ციციშვილებს შორის და მისი ყმები ცხოვრობენ დანარჩენ ციციშვილების ყმებთან ერთად ვეძისში და დიდ დაღეთში. ციციშვილი მერაბიშვილი მანუჩარ იხს. 1729 წლ. სიგ. (სიძვ. II—325).
- შ. 26, გვ. 35 დედ-ში—იმავე მერაბიშვილი ციციშვილის დიდ დაღეთში ერთი ყმა აღნიშნულია „ნახევრად“, მაგრამ უზის „კომლი 1, თავი 1“. ჩვენ ის ჩავრიცხეთ გამომღებად.
- შ. 27, გვ. 36 დედ-ში ციციშვილის სარდლიშვილის პაპუნას უყმო აზნაური წავეკისში აღნიშნულია „მოლაშქრედ“, უზის „კომლი 1, თავი 1“.
- შ. 28, გვ. 36 დედ-ში—იმავე პაპუნა ციციშვილის ერთ ყმას წავეკისში არც „კომლი“ უზის და არც „თავი“, ჩვენ იგი ჩავთვალეთ ბოგანოდ.
- შ. 29, გვ. 36 დედ-ში—მემამულე აზნ. ფრიდონას ყმა წავეკისში ჩათვლილია ციციშვილი პაპუნას ყმების საერთო ჯამში.
- შ. 30, გვ. 37 დედ-ში—ზაზა ციციშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 11 გამომღები, გამოტოვებულია მემამულე აზნ. თამაზას ბოგანო.

- შ. 31, გვ. 37 დედ-ში—იმავე ციციშვილის ორივე უყმო აზნ. წავკისში ნაჩვენებია „მელაშქრებდა“.
- შ. 32, ხვ. 37 დედ-ში—ნაზირი ედიშერი; შალიკაშვილად ჩავთვალეთ, როგორც იგი იხსენიება 1708 წლ. გუჯარში (ისტ. სბ. V, გვ. 15). ამ აღწერის გვ. 259-ზე მოთავსებულია შალიკაშვილებთან.
- შ. 33, გვ. 37 დედ-ში—ამავე ედიშერის სამღერეთის გამომღებს უწერია: „ეს საბატონოთ დაიდვა“.
- შ. 34, გვ. 38 დედ-ში—„თარხანი ლუარსაბი“; შევასწორეთ თარხნიშვილად, რადგან მოთავსებულია თარხნიშვილებ შორის და მისი ყმებო ცხოვრობენ დანარჩენ თარხნიშვილების ყმებთან ერთად ლისში და ზემო ობისში მისი ყმების საერთო ჯამი გამოთვლ: 12 გამომღები.
- შ. 35, გვ. 39 დედ-ში—მემამულე აზნ. გეთანასშვილებს უზის „4 თავი“; იმათი ყმები ჩათვლილია მამუკა და ზურაბ თარხნიშვილების ყმების საერთო ჯამში.
- შ. 36, გვ. 42 დედ-ში—საკაძეები (დემეტრე—ალიყულაშვილი). სააკაძეები აზნაურებდა იხსენიებიან 1727 წლ. სიგელში (სიძვ. II—176). ყველა სააკაძეების ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია სწორად: 11 გამომღ., 7 ბოგანო.
- შ. 37, გვ. 43 დედ-ში—მდივანი გივი, მანუჩარი, ქიშვარი, მდივანი ბირთველა, მდივანი ოთარი; ჩავთვალეთ თუმანიშვილებად, როგორც ისინი იხსენიებიან ამ აღწერის 260 და 261 გვ. გვ.
- შ. 38, გვ. 43 დედ-ში—გივი თუმანიშვილის თითო ყმას ვეძისში და წოდორეთში არც „კომლი“ უზის, არც „თავი“. ჩვენ იგინი ჩავთვალეთ ბოგანოებდა. წოდორეთის ბოგანო „როინის მოსყიდულადაა“ ნაჩვენები.
- შ. 39, გვ. 44 დედ-ში—მანუჩარ თუმანიშვილის წოდორეთში ორი ყმა არც გამომღებდაა აღნიშნული და არც ბოგანოდ, ჩვენ იგინი ჩავთვალეთ ბოგანოებდა.
- შ. 40, გვ. 44 დედ-ში—ქიშვარ თუმანიშვილის ყმა წოდორეთში არც გამომღებდაა აღნიშნული და არც ბოგანოდ, ჩვენ ისინი ჩავთვალეთ ბოგანოებდა.
- შ. 41, გვ. 48 დედ-ში—ტფილელის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 44 გამომღები და 10 ბოგანო. იმავე ტფილელის ერთი უყმო აზნ. ლოლოვნაში ბოგანოდაა აღნიშნული.
- შ. 42, გვ. 52 დედ-ში—მემამულე რჩეულიშვილის ყმა ჩათვლილია სულეიმაწიშვილის ყმების საერთო ჯამში.
- შ. 43, გვ. 53 დედ-ში—ამილბარ გოსტაშაბაშვილის ენაგეთის უყმო აზნ. სადუნაშვილი აღნიშნულია: „2 მოლაშქრით“.
- შ. 44, გვ. 53 დედ-ში—იმავე გოსტაშაბაშვილის მემამულეების (ბერდია და ხინჩლა—არეშიშვილი ფარემუზა) ყმები ჩათვლილია გოსტაშაბაშვილის ყმების საერთო ჯამში.

- შ. 45, გვ. 60 დედ-ში—პატარა ზურაბ ზაალიშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 49 გამოძღები, 1 ბოგანო, ამაში ჩათვლილია მემამულეების (აზნ. ზაზა—სახლთხუცესი ფრიდონა) ყმებიც.
- შ. 46, გვ. 60 დედ-ში—კიანეთის უყმო აზნ. ყულიაშვილი აღნიშნულია „მოლაშქრედ“.
- შ. 47, გვ. 57 დედ-ში—ზურაბ ზაალიშვილის მემამულეები ირაგაში ყულიაშვილები სვიმონ, თამაზა და უყმო ზალუა ჩვენ აზნაურებად ჩავთვალეთ, რადგან აქვე, ამ აღწერის გვ. 60, ყულიაშვილი ბერი აღნიშნულია „უყმოდ“, ე. ი. აზნაურად.
- შ. 48, გვ. 60 დედ-ში ბერთაქარში აღნიშნულია იმავე ზაალიშვილის მემამულე სახლთხუცესი ფრიდონა, რომელსაც ყმა წობაში ჰყოლია. თვით სახლთხუცესი, სჩანს, ბერთაქარში სცხოვრობდა.
- შ. 49, გვ. 60 დედ-ში—ბეჟან ზურაბიშვილის თოფრაცალას უყმო აზნაური აღნიშნულია „მოლაშქრედ“.
- შ. 50, გვ. 61 დედ-ში—იმავე ზურაბიშვილის უყმო აზნაურის გვარი ქაგარიან ში ქაგარიშვილია.
- შ. 51, გვ. 60 დედ-ში—მემამულე ოსიაშვილის ყმა ჩათვლილია ზურაბიშვილი-ბეჟანის ყმების საერთო ჯამში.
- შ. 52, გვ. 65 დედ-ში—როსებ იარალაშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 45 გამოძღები, 12 ბოგანო; ამაში ჩათვლილია მემამულე გიორგი ეგრისელაშვილის ყმებიც.
- შ. 53, გვ. 66 დედ-ში—ვახტანგ იარალაშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 12 გამოძღები, 11 ბოგანო.
- შ. 54, გვ. 69 დედ-ში—თაიმურაზ იარალაშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 17 გამოძღები, 9 ბოგანო.
- შ. 55, გვ. 71 დედ-ში—მდივანი გიორგი; იგი ჩავთვალეთ იარალაშვილად, რადგან მოთავსებულია იარალაშვილებთან და მისი ყმები ცხოვრობენ დანარჩენ იარალაშვილების ყმებთან ერთ და იმავე სოფლებში.
- შ. 55, გვ. 71 დედ-ში—იმავე მდივანი გიორგის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 15 გამოძღები, 2 ბოგანო, ამაში ჩათვლილია მემამულე იანდარაშვილის ბოგანოც.
- შ. 56, გვ. 69 დედ-ში—იმავე მდივანი გიორგის ყმა ლიყურეთში ნაჩვენებია „თარხნად“.
- შ. 57, გვ. 70 დედ-ში—იმავე მდივანი გიორგის უყმო აზნაურის გვარი ჭრეშში დონდარაშვილია.
- შ. 58, გვ. 72 დედ-ში—მემამულე შიოშ ბუშის ყმა აკაურთაში ჩათვლილია დოლენჯიშვილი ზაალის ყმების საერთო ჯამში.
- შ. 59, გვ. 72 დედ-ში—იოთამ დოლენჯიშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 6 გამოძღები, 1 ბოგანო.

- შ. 60, გვ. 74 დედ-ში—გიორგი ყარაბუღაბიშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 18 გამომღები, 6 ბოგანო.
- შ. 61, გვ. 77 დედ-ში—გიორგი თაყაშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 15 გამომღები, 3 ბოგანო.
- შ. 62, გვ. 77 დედ-ში—ზარათა ბეგაშვილის ატამეთში გამომღებს არც გვარი უზის და არც სახელი.
- შ. 63, გვ. 78 დედ-ში—როსებ ბეგაშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 4 გამომღები, 1 ბოგანო.
- შ. 64, გვ. 78 დედ-ში—იმავე ბეგაშვილის ბოგანოს ატამეთში უზის „კომლი 1, თავი 1“.
- შ. 65, გვ. 81 დედ-ში—ზაზა თურქისტანიშვილის ყმების ბოლოს (სოფ. საბატეში) აღნიშნულია „კომლი 1, თავი“ ყმის უსახელოდ და უგვაროდ. იგი ჯამში არ შეგვიტინია, რადგან ჯამი უიშისოდაც სწორადაა გამოანგარიშებული.
- შ. 66, გვ. 83 დედ-ში—ლონენა თურქისტანიშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 10 გამომღები, 7 ბოგანო.
- შ. 67, გვ. 84 დედ-ში ფრანგისტან თურქისტანიშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 5 გამომღები. 2 ბოგანო.
- შ. 68, გვ. 86 დედ-ში—გიუნა თულაშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 4 გამომღები.
- შ. 69, გვ. 89 დედ-ში—ბეჟან გილაქიშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 12 გამომღები, 3 ბოგანო.
- შ. 70, გვ. 89 დედ-ში—ყარჩიხაშვილი პატარა-კაცის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 2 ბოგანო.
- შ. 71, გვ. 91 დედ-ში—ქანანაშვილები; ჩვენ იგინი ჩავთვალეთ აზნაურებად, რადგან აქვე გვ. 91 მოხსენებულია ქანანაშვილები უყმო, ე. ი. აზნაურები. ქანანაშვილები აზნაურებად იხსენიებიან 1717 წლ. სიგელში (სიძვ. I—67).
- შ. 72, გვ. 91 დედ-ში ქანანაშვილების (სუმბატა—როინა) ყმების საერთო ჯამი გამოანგარიშებულია: 9 გამომღები, 2 ბოგანო. ნამდვილად კი არის: 9 გამომღები, 3 ბოგანო.
- შ. 73, გვ. 91 დედ-ში—შემაზაშვილები ზაალი და ხოსიტა; ჩვენ ჩავთვალეთ აზნაურებად, რადგან აქვე მოხსენებულია შემაზაშვილები უყმო, ე. ი. აზნაურები. ხოსიტა და ზაალი შემაზაშვილების ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილდა სწორად: 2 ბოგანო.
- შ. 74, გვ. 91 დედ-ში—არეშიშვილები (დუშია—სეხუას ძმისწული); ჩვენ იგინი ჩავთვალეთ აზნაურებად, რადგან აქვე, 92 გვ., მოხსენებულია არეშიშვილები უყმო, ე. ი. აზნაურები. არეშიშვილები აზნაურები იხსენიებიან 1713 წლ. სიგელში (სიძვ. I—303).
- შ. 75, გვ. 92 დედ-ში—არეშიშვილების (დუშია—თაჰაზა სეხუას ძმისწული) ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია სწორეთ: 10 გამომღები, 7 ბოგანო.

- შ. 76, გვ. 94 დედ-ში—ყორღანაშვილები (თაყა—თამაზა); ჩვენ იგინი ჩავთვალეთ აზნაურებად, რადგან აქვე 95 გვ. მოთავსებულია ყორღანაშვილები უყმო, ე. ი. აზნაურები. ყორღანაშვილები იხსენიებიან აზნაურებად 1689 წლ. სიგელში (სიძე. III—4).
- შ. 77, გვ. 94 დედ-ში—ტარიელ ყორღანაშვილის აკურისში და ციხიაში გამოძღვები ნაჩვენებია „თარხნებად“.
- შ. 78, გვ. 94 დედ-ში—ფრიდონ ყორღანაშვილის გამოძღვები ყმა არდისუბანში ნაჩვენებია თარხნად.
- შ. 79, გვ. 94 დედ-ში—როინაშვილი; ჩვენ ჩავთვალეთ ყორღანაშვილად, რადგან მოთავსებულია ყორღანაშვილებს შორის, მისი ყმები ცხოვრობენ დანარჩენ ყორღანაშვილების ყმებთან ერთად სოფ. ენაგეთსა და ციხიას და ჩათვლილნი არიან ყორღანაშვილების ყმების საერთო ჯამში.
- შ. 80, გვ. 95 ყორღანაშვილების (ტარიელი—თამაზა) ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 19 გამოძღვები, 9 ბოგანო; ნამდვილათ კი არის: 19 გამოძღვები, 13 ბოგანო.
- შ. 81, გვ. 101 დედ-ში—სათაურია: „არის საბარათაშვილოში ბატონის დედოფლის სახასო“.
- შ. 82, გვ. 105 დედ-ში—ქარელში დედოფლის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 25 გამოძღვები, 15 ბოგანო, ნამდვილათ კი ყველა 40 გამოძღვები ყმაა; იგინი გადასახლებულან ბაშინჯალიდან.
- შ. 83, გვ. 107 დედ-ში გომარეთში დედოფლის ერთი გამოძღვები ყმა ნაჩვენებია, როგორც „თარხანი“ და „მოლაშქრე“.
- შ. 84, გვ. 109 დედ-ში—მემამულეების დიარაშვილების ყმები ჩათვლილია დედოფლის წინწყაროს ყმების საერთო ჯამში; ატოცის ეკლესიის ყმები—დედოფლის გომარეთის ყმების საერთო ჯამში.
- შ. 85, გვ. 105 დედ-ში—მანუჩარ, ბირთველა, ჩავთვალეთ დიარაშვილებად, რადგან მოთავსებულნი არიან დიარაშვილთან და მათი ყმები ცხოვრობდნენ დიარაშვილის ყმებთან ერთად წინწყაროში. დასტურლამალის სიტყვით (სკბ) დიარაშვილებს წინწყაროში 6 კომლი ბოგანო ჰყოლიათ.
- შ. 86, გვ. 109 დედ-ში—ატოცის ეკლესიის გამოძღვები ყმა გომარეთში ნაჩვენებია როგორც „თარხანი“.
- შ. 87, გვ. 110 დედ-ში—მანგლელის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 45 გამოძღვები, 4 ბოგანო.
- შ. 88, გვ. 114 დედ-ში—ნოდარ სუფრაჯის ყმების საერთო ჯამში ჩათვლილია მემამულე აზნ. რამაზას ყმებიც. გამოტოვებულია მხოლოდ ენაგეთის 1 ამოვარდნილი ყმა.
- შ. 89, გვ. 116 დედ-ში—ავთანდილ სუფრაჯის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 36 გამოძღვები, 5 ბოგანო. ამაში ჩათვლილია მემამულეების (სამების ეკლესიის, იახთუნაშვილის და იოსების) ყმებიც. გამოტოვებულია ფიწუთის 1 ამოვარდნილი ყმა.

- შ. 90, გვ. 115 დედ-ში—ავთანდილ სუფრაჯის უყმო აზნაურების გვარები: ზე-
ულისტანში—ბეჟუაშვილი, გარისში—სარქისაშვილი, უკანდა-
ლეთში—იახთუნაშვილი.
- შ. 91, გვ. 117 დედ-ში—მემამულე აზნ. იახთუნაშვილი იესეს ყმები უკანდა-
ლეთში ჩათვლილია დავით აბაშიშვილის ყმების საერთო ჯამში.
- შ. 92, გვ. 119 დედ-ში—საამი და ედიშერი. პროფ. ივ. ჯავახიშვილის აზ-
რით საამი და ედიშერი აბაშიშვილებია (იხ. აღწერის წინ მე-
ბატონეთ მაჩვენებელი). ჩვენის აზრით, ესენი უნდა იყვნენ ბა-
რათაშვილები-ხოისიაშვილები, რომლებიც იხსენიებიან 1718 წ.
სიგელში („სიძე.“ III, 483).
- შ. 93, გვ. 117 დედ-ში—ორი ნახშირის გორაში ჩაწერილი ყოფილა საამის და
ედიშერის ერთი ბოგანო. შემდეგ იგი წაუშლიათ. ჩვენ არ
შეგვიტანია.
- შ. 94, გვ. 119 დედ-ში—მემამულე სეხნია რევიშვილის ყმა ჩათვლილია საამ
და ედიშერის ყმების საერთო ჯამში.
- შ. 95, გვ. 119 დედ-ში—მემამულეების რევიშვილების და აზნ. ლომიას ყმები
ჩათვლილია ნამანგლელევიშვილების ყმების საერთო ჯამში.
- შ. 96, გვ. 123 დედ-ში—მანუჩარ ქავთარაშვილის ყმების საერთო ჯამი გამო-
თვლილია: 27 გამომღები, 6 ბოგანო, ამათში ჩათვლილია მე-
მამულე ატოცის ეკლესიის ბოგანოც.
- შ. 97, გვ. 122 დედ-ში—მანუჩარ ქავთარაშვილის ერთი გამომღები ქციაში
„ნახევრათა“ ნაჩვენები. ჩვენ იგი ჩავთვალეთ გამომღებად.
- შ. 98, გვ. 124 დედ-ში—გიორგი ქავთარაშვილის ყმების საერთო ჯამი გამო-
თვლილია: 10 გამომღები, 2 ბოგანო.
- შ. 99, გვ. 125 დედ-ში—იონათამ ქავთარაშვილის ყმების საერთო ჯამი გამო-
თვლილია: 10 გამომღები, 2 ბოგანო.
- შ. 100, გვ. 125 დედ-ში—იონათან ქავთარაშვილის ერთ გამომღებს ქციაში
„თავი“ არ უზის. ჩვენ ჩავუმატეთ „თავი 1“.
- შ. 101, გვ. 126 დედ-ში—გურიელი; ჩვენ დავასახელეთ პაატად, როგორც იხსენ-
იება ამავე აღწერის 242 გვერდზე.
- შ. 102, გვ. 126 დედ-ში—გურიელის ერთი ყმა ცხნარში იხსენიება „ნახევრად“,
მაგრამ უზის „კომლი 1, თავი 1“ და ყმების საერთო ჯამშიაც
ჩათვლილია; ჩვენ იგი ჩავთვალეთ გამომღებად.
- შ. 103, გვ. 126 დედ-ში ზაალ ზაზუნაშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლი-
ლია: 5 გამომღები.
- შ. 104, გვ. 126 დედ-ში—ზაალ ზაზუნაშვილი ერთი გამომღები ცხნარში „ნა-
ხევრათა“ ნაჩვენები; საერთო ჯამში იგი მიღებული არაა.
ჩვენ იგი გამომღებად ჩავთვალეთ.
- შ. 105, გვ. 127 დედ-ში—გიორგი ზაზუნაშვილის ყმების საერთო ჯამი გამო-
თვლილია: 5 გამომღები. გამოტოვებულია 1 აყრილი ყმა.
- შ. 106, გვ. 127 დედ-ში—ქაიხოსრო თაყაიშვილის ერთ ბოგანოს ახალშენში
არც სახელი უზის და არც გვარი.

- შ. 107, გვ. 128 დედ-ში—ქაიხოსრო თაყაიშვილის ერთ გამომღებს ქვათეთრში არც სახელი უზის და არც გვარი.
- შ. 108, გვ. 130 დედ-ში—ორბელი და გივი იოთამაშვილების ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია 45 გამომღები, 12 ბოგანო.
- შ. 109, გვ. 129 დედ-ში—იოთამაშვილების უყმო აზნაურის გვარი გულაურში ჯანიაშვილია.
- შ. 110, გვ. 130 დედ-ში—შერმადინიშვილი ბეჟანი. უნდა იყოს შვილი შერმადინ იოთამაშვილისა. შერმადინ იოთამაშვილი იხსენიება 1678 წლ. სიგელში (სიძვ. II—170).
- გვ. 132 დედ-ში—ბეჟან შერმადინიშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 24 გამომღები, 6 ბოგანო. ამათში ჩათვლილია მისი მემამულის აზნ. თუშმალიშვილის ყმაც.
- შ. 111, გვ. 135 დედ-ში—დათუნა გერმანოზიშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 47 გამომღები, 14 ბოგანო. ამათში ჩათვლილია მემამულეების (აზნ. რომანოზ—არტემა) ყმებიც.
- გვ. 112, გვ. 132 დედ-ში—დათუნა გერმანოზიშვილის უყმო აზნაურის გვარი აბელიაში ნამორაძეა.
- გვ. 113, გვ. 135 დედ-ში—ოთარ გერმანოზიშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 27 გამომღები, 6 ბოგანო; ამათში ჩათვლილია მემამულე ოქროპირისშვილი თამაზას ყმაც.
- გვ. 114, გვ. 136 დედ-ში—ვარაზაშვილი ლუარსაბ; ჩვენ ჩავთვალეთ გერმანოზიშვილად, როგორც იგი იხსენიება სადედოფლო დასტურლამაში. (თავი ლთ) და 1735 წლ. სიგელებში (სიძვ. I—325, 385). იხ. გერმანოზიშვილების შტო (§ 21). მისი ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 22 გამომღები.
- გვ. 115, გვ. 138 დედ-ში—აბულაფათიშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 18 გამომღები. გამოტოვებულია 1 ბოგანო.
- გვ. 116, გვ. 139 დედ-ში—მერაბიშვილი ლუარსაბ. ჩვენ იგი ჩავთვალეთ აზნაურად, როგორც იგი იხსენიება 1689 წლ. სიგელში (სიძვ. III—4). მისი ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 2 გამომღები,
- გვ. 117, გვ. 139 დედ-ში—ყველა ხერხეულიძეების (რევაზი—ხოსოხანიშვილი) ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 5 გამომღები. ნამდვილად კი არის: 4 გამომღები და 2 ამოვარდნილი ყმა.
- შ. 118, გვ. 139 დედ-ში—ალათანგი, იესე, ხოსოხანიშვილი. ჩვენ იგინი ჩავთვალეთ ხერხეულიძეებად, რადგან მოთავსებულნი არიან რევაზ ხერხეულიძესთან, მათი ყმები ცხოვრობენ რევაზ ხერხეულიძის ყმებთან ერთად სოფ. დიდებაში და ჩათვლილი არიან ხერხეულიძეების ყმების საერთო ჯამში.
- შ. 119, გვ. 143 დედ-ში—იესე სოლოლაშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 68 გამომღები, 24 ბოგანო. ამათში ჩათვლილია მემამულეების (ქრისტესიაშვილის—ტურიაშვილის) ყმებიც.

- შ. 120, გვ. 141 დედ-ში იესე სოლოლაშვილის უყმო აზნაურების გვარები: ტაგ-
ნაგეთში—ტურიაშვილი, კუმისში—დათუნაშვილი, იარალაშვი-
ლი, ამილბობოქაშვილი.
- შ. 121, გვ. 145 დედ-ში—ქაიხოსრო სოლოლაშვილის უყმო აზნაურის გვარი ვე-
ძისში არლუთაშვილია.
- შ. 122, გვ. 144 დედ-ში—მემამულეების (ქრისტესიაშვილი გივი—ბეჟან ხარში-
ლაძე) ყმები ჩათვლილია სოლოლაშვილი ქაიხოსროს ყმების
საერთო ჯამში.
- შ. 123, გვ. 145 დედ-ში—იესე და ქაიხოსრო სოლოლაშვილის ოთხივე ყმა ქა-
პალაში ნაჩვენებია როგორც „ამოწყვეტილი ლეკთაგან“.
- შ. 124, გვ. 147 დედ-ში—ზურაბ სოლოლაშვილის ყმების საერთო ჯამი გამო-
თვლილია: 17 გამომღები, 2 ბოგანო.
- შ. 125, გვ. 146 დედ-ში—ზურაბ სოლოლაშვილის ერთ ყმას გუდელში არც
„კომლი“ უზის და არც „თავი“. რათგან იგი მოთავსებულია
აყრილსა და ამოვარდნიოს შუა, ჩვენ იგი ბოგანოდ ჩათვალეთ.
- შ. 126, გვ. 147 დედ-ში—გიორგი სოლოლაშვილის ყმების საერთო ჯამი გამო-
თვლილია: 11 გამომღები, 1 ბოგანო.
- შ. 127, გვ. 147 დედ-ში—გიორგი სოლოლაშვილის ერთი ყმა მოხსენებულია
სოფ. ტაბახმელიდან „ლილოზე გადასახლებულად“. იგი შეტა-
ნილი არ არის სოლოლაშვილის ყმების საერთო ჯამში. არც
ჩვენ შეგვიტანია.
- შ. 128, გვ. 148 დედ-ში—მემამულე დივანიშვილის ყმა ჩათვლილია სოლოლა-
შვილი ასლამაზას ყმების საერთო ჯამში.
- შ. 129, გვ. 149 დედ-ში—შიომ სოლოლაშვილის ყმების საერთო ჯამი გამო-
თვლილია: 10 გამომღები, 1 ბოგანო.
- შ. 130, გვ. 149 დედ-ში—ყაფარ სოლოლაშვილის ყმების საერთო ჯამი გამო-
თვლილია: 6 გამომღები.
- შ. 131, გვ. 150 დედ-ში—პაპუა საგინაშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლი-
ლია: 16 გამომღები, 3 ბოგანო.
- შ. 132, გვ. 152 დედ-ში—დურმიშხან საგინაშვილის ერთი გამომღები მაწევან-
ში ნაჩვენებია „მისდულად“.
- შ. 133, გვ. 153 დედ-ში—ფარემუზაშვილი ბეჟან; იგი საგინაშვილად ჩათვა-
ლეთ, რადგან მოთავსებულია საგინაშვილებს შორის და მისი
ყმები ცხოვრობენ დანარჩენ საგინაშვილების ყმებთან ერთ და
იმავე სოფლებში.
- შ. 134, გვ. 152 დედ-ში—მემამულე სამების ეკლესიის ყმები ჩათვლილნი არიან
საგინაშვილის ფარემუზაშვილის ბეჟანის ყმების საერთო ჯამში.
- შ. 135, გვ. 153 დედ-ში—სამების სამი გამომღები ჩხიკვათაში ნაჩვენებია „თარ-
ხნად“; მისივე 2 გამ., 1 ბოგ. „ასულან“ ჩხიკვიტიდან საწურ-
ბლეს.
- შ. 137, გვ. 153 დედ-ში—საგინაშვილი ზურაბისშვილის გამომღებზე ბოგეში
ნათქვამია: „ამისი მამული, ვისაც უყილია, მიუდგეს“.

- შ. 138, გვ. 154 დედ-ში—იოსაფათ საგინაშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 3 გამოძლები.
- შ. 139, გვ. 155 დედ-ში—საგინაშვილი ინდოშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 6 გამოძლები.
- შ. 140, გვ. 155 დედ-ში—გივი თულაშვილის ნახევარი საკომლო ღვევში, ნაჩვენებია როგორც „ამოვარდნილი“.
- შ. 141, გვ. 155 დედ-ში—დონდარაშვილი ზურაბი; ჩვენ იგი ჩავთვალეთ თულაშვილად, რადგან მოთავსებულია თულაშვილებს შორის და მისი ყმები ცხოვრობდენ დანარჩენ თულაშვილების ყმებთან ერთად ღვევში, აწუფში და ზრბითში.
- შ. 142, გვ. 156 დედ-ში—ლეთისია აბულაშვილს საკეში დაუხსნია მის ძმისაგან გაყიდული ერთი გამოძლები ყმა. აბულაშვილების (ლეთისია—ბარააა და გიორგი) ყმების საერთო ჯამი გამოანგარიშებულია სწორეთ: 11 გამოძლები და 3 ბოგანო ყმა.
- შ. 143, გვ. 157 დედ-ში—გლურჯიძეების (შიოშის—ბუზიას) ყმების საერთო ჯამი გამოანგარიშებულია სწორეთ: 6 გამოძლები, 2 ბოგანო. ამ გამოანგარიშებასა და ცალკე გლურჯიძეების ყმების აღწერის შუა მოთავსებულია სამი მებატონის შანშიაშვილების ყმები (გვ. 158).
- შ. 144, გვ. 157 დედ-ში—პაატა, იონათამ, ბუზია; ჩვენ იგინი ჩავთვალეთ გლურჯიძეებად, რადგან მოთავსებულნი არიან შიოშ, მანუჩარ და ნიკოლოზ გლურჯიძეებს შორის; მათი ყმები ცხოვრობენ დანარჩენ გლურჯიძეების ყმებთან ერთად სოფ. ხოირეთში და ჩათვლილნი არიან გლურჯიძეების ყმების საერთო ჯამში.
- შ. 145, გვ. 157 დედში—ზაალი, პაპუა; ჩვენ იგინი ჩავთვალეთ შანშიაშვილებად, რადგან მოთავსებული არიან შანშიაშვილის შემდეგ და მათი ყმები ცხოვრობდენ შანშიაშვილის ყმებთან ერთად ხოირეთში.
- შ. 146, გვ. 158 დედ-ში—შერმაზანა ზუბიტაშვილი ნაჩვენებია კოჯორზე; იმისი გამოძლები ყმა—შინდისს.
- შ. 147, გვ. 158 დედ-ში—ყელგრძელი ნიკოლოზ; უნდა იყოს სააკაძე ნიკოლოზ, რომელსაც 1717 წლის (სიძე. III—176) სიგელის თანახმად ებოძა სთონეთს და ჩხიკვათაში ამოვარდნილი სეხნია საგინაშვილის იგივე ყმები, რომლებიც აღნიშნულნი არიან 1721 წლის აღწერაში: ჩხიკვათას—გულასპაშვილი ივანე და იაკობაშვილი ნასყიდა, სთონეთს—გაგულიძე (გაგლიძე) და როსებაშვილი სეხნია (როსოფაშვილი სეხნია).
- შ. 148, გვ. 158 დედ-ში აფხაზაშვილი; ჩვენ დავასახელეთ ქაიხოსროდ, როგორც იგი იხსენიება ამავე აღწერის 268 გვერდზე.
- შ. 149, გვ. 159 დედ-ში სათაურია: „არის ყაფლანიშვილის მამულში მსახლობარი საერთო დაბალში“.

ყაფლანიშვილების საერთო ჯამი დაბალში გამოთვლილია: 47 აზნაური, 294 გამოძღები, 78 ბოგანო, 78 აყრილი, 29 მსახლობარი სოფელი, 3 ნაოხარი სოფელი.

ყაფლანიშვილების სახასო და მათი მემამულეების ყმები ერთად არიან ნაჩვენები სოფლობით. ჩვენ გამოვყავით: სახასო ცალკე აღნიშნეთ, მემამულეთა ყმები—ცალკე.

- შ. 150, გვ. 159 დედ-ში—სახასო „მსახლობარი“ ყმების საერთო ჯამი წრაურთაში გამოთვლილია—11.
- შ. 151, გვ. 162 დედ-ში იფნობის ერთი გამოძღები და ერთი ბოგანო აღნიშნულია, როგორც „სარდლის ყმები“; ისინი გადავიტანეთ ლუარსაბ ყაფლანიშვილის მამულების ნუსხაში (იხ. შენიშვნა № 253).
- გვ. 162 მემამულე გიორგი ბაზიერიშვილს უზის—კომლი 1 და თავი 1 და ჩათვლილია ყმების საერთო ჯამში იფნობში. ჩვენ ეს ბაზიერიშვილი გამოძღებ ყმაღ ჩავთვალეთ.
- შ. 152, გვ. 164 დედ-ში—სახასო და მემამულეების (დორათაშვილი ბიძინა—მოურავი) ყმების საერთო ჯამი მუსეფარიანში გამოთვლილია: 19 გამოძღები, 5 ბოგანო, 1 აყრილი; ნამდვილათ კი არის: 22 გამოძღები, 5 ბოგანო, 1 ამოვარდნილი.
- გვ. 163 ამოვარდნილ ყმის მამულს მუსეფარიანში უზის „კომლი 1 და თავი 1“.
- შ. 153, გვ. 164 დედ-ში—თოფრაცალას ერთ ბოგანოს უზის: „კომლი 1 და თავი 1“.
- შ. 154, გვ. 166 დედ-ში—უყმო აზნაურების გვარები წნორში: მაჭავარიანი, უღელიშვილი, მკერვლიშვილი; იმათ უზისთ თითოს: „კომლი 1, თავი 1“.
- შ. 155, გვ. 168 დედ-ში—სახასო ყმების საერთო ჯამი ბოცოეთში გამოთვლილია: 7 გამოძღებო.
- შ. 156, გვ. 171 დედ-ში—ჯანაზიანის უყმო აზნაურის გვარი ბელიაშვილია.
- შ. 157, გვ. 173 დედ-ში—კიპრუქის უყმო აზნაურების გვარები: მკერვალიშვილი, ჩომახიშვილი; იმათ უზის თითოს: „კომლი 1, თავი 1“.
- შ. 158, გვ. 173 დედ-ში აბანოს შემდეგ მოთავსებულია სოფ. კატნარი, სადაც მემამულეების ყმებს შორის აღნიშნულია „ყაფლანისა ბახტაძე“. ეს ყმა ჩვენ გადავიტანეთ ყაფლან ყაფლანიშვილის ყმების ნუსხაში (იხ. შენიშვნა № 244).
- შ. 159, გვ. 173 დედ-ში—ფოცხვერიანის უყმო აზნაურის გვარი ბოწიაშვილია.
- გვ. 175 ამის შემდეგ აღნიშნულია სოფ. მუხრანის ყმები ასე: „ქართველი კომლი 2“ და სოფ. ხიდისყურის ასე: „თათარი მსახლობარი კომლი 4“. ჩვენ იგინი ჩავთვალეთ გამოძღებ ყმებაღ.
- შ. 160, გვ. 176 დედ-ში—„დაბალის“ მემამულეთა ყმები ჩათვლილია ყაფლანიშვილების ყმების საერთო ჯამში.
- შ. 151, გვ. 159 დედ-ში—ჩაჩიკაშვილები (ზურაბ—ნიკოლოზ) ჩვენ ჩავთვალეთ

აზნაურებად, როგორც ისინი იხსენიებიან 1701/11 წლ. აღწერაში.

- შ. 162, გვ. 159 დედ-ში—ჩაჩიკაშვილების (ზურაბ—ნიკოლოზ) ყმები მარტაშენ-ში გამოთვლილია: 16 გამოძღვები. 7 ბოგანო, 1 აყრილი; ნამდვილათ კი არის: 13 გამოძღვები, 6 ბოგანო, 5 აყრილი.
- გვ. 160 ზურაბ ჩაჩიკაშვილის სოფ. მირტაშენის ყმების შემდეგ აღწერილია: „ასლამაზას ნასყიდი თათანს და ჩხიკვთას“: ჩვენ ისინი გადავიტანეთ ასლამაზა ყაფლანიშვილის ყმების ნუსხაში (იხ. შენიშვნა № 261).
- შ. 163, გვ. 161 დედ-ში—ჩაჩიკაშვილების ყმების საერთო ჯამი მუგუთში გამოთვლილია: 14 გამოძღვები, 7 ბოგანო და 2 ამოვარდნილი.
- შ. 164, გვ. 160 დედ-ში—სოფ. მირტაშენში „ყაჩიკაშვალის იესე“; ჩვენ შევასწორეთ „ჩაჩიკაშვილად“.
- შ. 165, გვ. 161 დედ-ში—ნიკოლოზ ჩაჩიკაშვილის ბოგანოზე მუგუთში ნათქვამია: „ამის (ნიკოლოზ ჩაჩიკაშვილის) საჯინიბოში დგას ლორთქიფანიძის კაცი ბოგანო“.
- შ. 166, გვ. 162 მემამულე გიორგი ბაზიერაშვილის შესახებ იფნობში იხ. შენ. 151, გვ. 162.
- შ. 167, გვ. 165 დედ-ში—ნათქვამია: „(მემამულე) გულაიზაშვილი გოდერძა (ტანდიდან) ბერთაქარს გადასახლებულა თავის ნასყიდზედ“.
- შ. 168, გვ. 166 დედ-ში—თვით მემამულეს ედიშერ გოგიტაშვილს წნორში უზის: „კომლი 1, თავი 1“. ჩვენ ის ჩავთვალეთ ყაფლანიშვილების საერთო ყმების ჯამში.
- შ. 169, გვ. 166 დედ-ში—წნორის მემამულეების (მაჭავარიანი—ფრანგიშვილი) ყმების საერთო ჯამი გამოანგარიშებულია სწორეთ: 4 გამოძღვები.
- შ. 170, გვ. 166 დედ-ში—ყაითმაზიშვილები ზავრადა—რამაზა; ჩვენ იგინი აზნაურებად ჩავთვალეთ, რადგან აქვე, გვ. 166, ყაითმაზიშვილი-ალთუნაშვილი ბეჟან იხს. აზნაურად.
- შ. 171, გვ. 166 დედ-ში—ყაითმაზიშვილების ყმების საერთო ჯამი სოფ. კრეშ-ში გამოანგარიშებულია სწორეთ: 12 გამოძღვები და 19 ბოგანო.
- შ. 172, გვ. 167 დედ-ში—იმვე მემამულეების ყმების საერთო ჯამი ხანძორთალაში გამოთვლილია სწორეთ: 4 გამოძღვები, 3 ბოგანო.
- შ. 173, გვ. 170 დედ-ში—ბაგრატიშვილი ზურაბ; ჩვენ იგი აზნაურად ჩავთვალეთ, რადგან აქვე (170 გვ.) ბაგრატიშვილი ბაგრატი იხსენიება აზნაურად.
- შ. 174, გვ. 170 დედ-ში—ბაგრატიშვილების და ველუაშვილების ყმების საერთო ჯამი დრიანეთში და წობაში გამოანგარიშებულია: 9 გამოძღვები, 6 ბოგანო და 4 აყრილი ყმა. ნამდვილათ კი აყრილი 3-ია.
- შ. 175, გვ. 173 დედ-ში—აბანოს ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 3 გამოძღვები, 2 ბოგანო; ნამდვილათ კი არის 2 გამოძღვები, 3 ბოგანო.

- შ. 176, გვ. 173 დედ-ში—აბანოს მემამულეებს აზნ. გოგოლაშვილებს უზის გოგოლაძეს: „კომლი 1, თავი 3“, მიხლანჯას: „კომლი 2, თავი 1“.
- შ. 177, გვ. 175 დედ-ში—მემამულე მოლიშვილი აბულყას გამომღებ ყმას აღბაბალუში არ უზის არც სახელი და არც გვარი.
- შ. 178, გვ. 176 დედ-ში—სათაურია: „არის ყაფლანაშვილების მამული საერთო დბანისის ხეობაში“.
- გვ. 198 ყაფლანიშვილების ყმების საერთო ჯამი დბანისის ხეობაში გამოთვლილია: 25 აზნაური, 307 გამომღები, 96 ბოგანო, 165 აყრილი; აყრილს გარდა აზნაურიშვილით ბოგანოთ 428, მოემატა 3 მსახლობარი კომლი და 2 აყრილი, მოსახლე სოფელი 50, ოხერი სოფელი 4.
- შ. 179, გვ. 179 დედ-ში—სახასო და მემამულე ოღუზაშვილის ყმების საერთო ჯამი ბოსლებში გამოთვლილია: 16 გამომღები, 3 ბოგანო; ნამდვილათ კი არის: 15 გამომღები, 3 ბოგანო.
- შ. 180, გვ. 180 დედ-ში—სოფ. ქარატაკის აყრილს უზის: „კომლი 1, თავი 1“.
- შ. 181, გვ. 182 დედ-ში—ყმების საერთო ჯამი ძველ დბანისში გამოთვლილია: 5 გამომღები, 1 ბოგანო, 1 აყრილი.
- შ. 182, გვ. 182 დედ-ში—ჩინჩხურში უყმო აზნაურის გვარი ხანდამაშვილია.
- შ. 183, გვ. 183 დედ-ში—დბანისის ციხეში უყმო აზნაურ ბლორძელს უზის „კომლი 1, თავი 1“.
- შ. 184, გვ. 184 დედ-ში—სახასო ყმების საერთო ჯამი სოფ. ლაკლაკაშენში გამოთვლილია: 8 გამომღები, 1 ბოგანო. გამოტოვებულია 4 აყრილი.
- შ. 185, გვ. 184 დედ-ში—სახასო ყმების საერთო ჯამი სოფ. მუტაისში გამოთვლილია: 6 გამომღები.
- შ. 186, გვ. 184 დედ-ში—სახასო ყმების საერთო ჯამი სოფ. მიჯაში გამოთვლილია: 5 გამომღები, 1 ბოგანო, 2 აყრილ-ამოწყვეტილი; იქვე უყმო აზნაური „აყრილადა“ ნაჩვენები.
- შ. 187, გვ. 185 დედ-ში—სახასო ყმების საერთო ჯამი სოფ. ყალამშიანში გამოთვლილია: 6 გამომღები, 3 ბოგანო და 6 აყრილი.
- შ. 188, გვ. 186 დედ-ში—სახასო ყმების საერთო ჯამი სოფ. ტნუსში გამოთვლილია: 6 გამომღები, 2 ბოგანო.
- შ. 189, გვ. 186 დედ-ში—სახასო და მემამულეების (ჯანაშვილი რევაზ—ავთანდილა) ყმების საერთო ჯამი ვარძაგარში გამოთვლილია: 25 გამომღები, 2 ბოგანო, 6 აყრილი; ნამდვილათ კი არის 24 გამომღები, 3 ბოგანო, 6 აყრილი.
- იქვე ერთი გამომღები „თარხნადა“ ნაჩვენები.
- შ. 190, გვ. 187 დედ-ში—სახასო ყმების საერთო ჯამი სოფ. შავ საყდარში გამოთვლილია: 7 გამომღები, 6 ბოგანო ყმა.
- შ. 191, გვ. 188 დედ-ში—სახასო და მემამულეების (თათოზაშვილი, ჯანშაშვილი) ყმების საერთო ჯამი სოფ. მანაკერტში გამოთვლილია: 12 გამომღები, 5 ბოგანო და 1 აყრილი, ნამდვილათ კი აყრილი 2-ია.

- შ. 192, გვ. 189 დედ-ში—გუგუთის, აცუტის, მორუტის, შმბუნის, ხულის, აღუმ-ბრუს სახასო აყრილი ყმები საერთო ჯამში ნაჩვენები არ არიან.
- შ. 193, გვ. 191 თავუთის „მეფის ყმა ჯანდიერი“ გადავიტანეთ მეფის ყმების უყმოთა ნუსხაში (იხ. ზემოთ სამეფო სებარათაშვილო, შენიშვნა № 6).
- გვ. 191 სახასო და მემამულეების ხანდამაშვილები (ხანდამაშვილი პაპუა—რამაზა) ყმების საერთო ჯამი სოფ. თავუთში გამოთვლილია: 13 გამოძლები, 10 ბოგანო; ნამდვილათ არის: 15 გამ., 12 ბოგ., 6 აყრ.
- შ. 194, გვ. 196 დედ-ში—იალლუზის, ქედის ეკლესიის, ქერემდარა, სუგეჩანის, გოგარჩლუს, ქვ.-ყაჯილუხის, ზემო-ყაჯილუხის და მესამე ყაჯილუხის სახასო აყრილი ყმები სოფლების საერთო ჯამში აღნიშნულნი არ არიან.
- შ. 195, გვ. 197 დედ-ში—სახასო და დბანელის ყმების საერთო ჯამი ორივე ორმოხანში გამოთვლილია: 11 გამოძლები, 5 ბოგანო, 12 აყრილი. ნიმდვილათ არის 12 გამ., 9 ბოგ., 1 აყრ. და 7 ამოვარდნ.
- შ. 196, გვ. 198 დედ-ში—დბანისის ხეობის მემამულეების ყმები ჩათვლილია ყაფლანიშვილების ყმების საერთო ჯამში.
- შ. 197, გვ. 198 დედ-ში—ავთანდილისშვილების დბანისის ხეობის ყმები მოთავსებულია ვარდისუბანში (გვ. 177) და ფარანჯუკში (გვ. 198); ჩვენ იგინი ერთად მოვათავსეთ.
- შ. 198, გვ. 177 დედ-ში—ავთანდილაშვილების ყმების საერთო ჯამი ვარდისუბანში გამოთვლილია: 11 გამოძლები, 10 ბოგანო. ნამდვილათ არის: 8 გამ., 10 ბოგანო.
- შ. 199, გვ. 198 დედში—ავთანდილაშვილების ყმების საერთო ჯამი ფარანჯუკში გამოთვლილია: 5 გამოძლები, 3 ბოგანო, 3 აყრილი. ნამდვილათ კი არის: 5 გამოძლები, 3 ბოგანო, 2 აყრილი, 1 ამოწყვეტილი.
- შ. 200, გვ. 177 დედ-ში—ავთანდილაშვილები (ფრიდონ—ტეროთუმანა) ჩავთვალეთ აზნაურებად, რადგან აქვე ავთანდილაშვილი ყულიჯან იხსენიება აზნაურად.
- შ. 201, გვ. 198 დედ-ში—იეგანაშვილი აზნაური ავთანდილაშვილად ჩავთვალეთ, რადგან ავთანდილაშვილებთან არის მოთავსებული და მისი ყმა ცხოვრობდა დანარჩენ ავთანდილაშვილების ყმებთან ერთად ფარანჯუკში.
- შ. 202, გვ. 179 დედ-ში—მემამულე აზნაურს ოლუზაშვილს უზის „კომლი 1, თავი 2.
- შ. 203, გვ. 179 დედ-ში—აზნ. ჩაჩიკაშვილების ყმების საერთო ჯამი ვანში გამოთვლილია სწორეთ: 6 გამოძლები, 4 ბოგანო, 2 ამოწყვეტილი.
- შ. 204, გვ. 180 დედ-ში—მემამულე ბუჰყიაშვილის ყმების საერთო ჯამი დამბლუტს გამოთვლილია: 9 გამოძლები, 2 ბოგანო, აკლია 8 აყრილი.

- შ. 205, გვ. 183 დედ-ში—ხანდამაშვილების და დბანელის ყმების საერთო ჯამი ჩინჩხურში გამოთვლილია სწორეთ: 6 გამომღები, 4 ბოგანო, 1 ამოწყვეტილი.
- შ. 206, გვ. 183 დედ-ში—ხანდამაშვილი იორამ; აზნაურად ჩავთვალეთ, როგორც დანარჩენი ხანდამაშვილებია; მის გამომღებს თავი არ უზის.
- შ. 207, გვ. 183 დედ-ში დბანელის ერთ ბოგანოს ჩინჩხურში უზის: „კომლი 1, თავი 1“.
- შ. 208, გვ. 185 ყაითმაზიშვილებზე იხ. შენ. 170, გვ. 166. ყაითმაზა-ყაითმაზა-შვილის აყრილს სოფ. მიჯაში უზის „კომლი 1“.
- შ. 209, გვ. 185 დედ-ში—რამაზა ყაითმაზაშვილის აყრილს სოფ. მიჯაში უზის „კომლი 1“.
- შ. 210, გვ. 185 დედ-ში—გიორგი ყაითმაზიშვილის აყრილს სოფ. მიჯაში უზის „კომლი 2“.
- შ. 211, გვ. 285 დედ-ში—ზავრადა ყაითმაზიშვილის ამოვარდნილს სოფ. მიჯაში უზის „კომლი 1, თავი 1“.
- შ. 212, გვ. 185 დედ-ში—ყაითმაზაშვილების (ყაითმაზა—რამაზა) ყმების საერთო ჯამი სოფ. ყაითმაზიანთ მიჯაში გამოთვლილია სწორეთ: 5 გამომღები, 3 ბოგანო, 6 აყრილი.
- გვ. 185 დედ-ში—რამაზა (მეორე) ყაითმაზაშვილის აყრილს სოფ. მიჯაში უზის „კომლი 1“.
- შ. 213, გვ. 186 დედ-ში—აზნ. ჯანიაშვილ რევაზს ვარძაგარაში უზის „კომლი 1“.
- შ. 214, გვ. 186 დედ-ში ზაქაშვილი ესტატეზე ნათქვამია: „აზნაურობს, კომლი 1, თავი 2“. 1701/11 წლ. აღწ. იგი აზნაურად არ ირიცხება, თუმცა ყმა ჰყავს. ჩვენ იგი აზნაურად არ ჩავვითვლია.
- შ. 215, გვ. 187 დედ-ში—მემამულე ავთანდილს ვუწოდეთ შერანაშვილი, როგორც იგი აქვეა მოხსენებული. უზის „კომლი 1, თავი 2“.
- შ. 216, გვ. 188 დედ-ში—ყადირყულის მემამულეებს ზარასპაშვილებს უზის თითოს „კომლი 1, თავი 2“ და უყმო ზარასპაშვილს უზის „კომლი 1, თავი 1“. იგინი ჩათვლილნი არიან ყაფლანიშვილების ყმების საერთო ჯამში. ჩვენც ისე ჩავრიცხეთ.
- შ. 217, გვ. 188 დედ-ში—მანაკერტის მემამულეებს უზის: თათოზაშვილებს: ტარიელს „კომლი 1, თავი 2“, ლაჩინას—„კომლი 1, თავი 2“ და ჯანაშვილს—„კომლი 1, თავი 2“. ჩვენ ისინი შევიტანეთ ყაფლანიშვილების სახასო ყმების საერთო ჯამში.
- შ. 218, გვ. 192 დედ-ში—თავუთელი ხანდამაშვილი პაპუა იხსენიება აზნაურად (გვ. 192), ამიტომ დანარჩენი თავუთელი ხანდამაშვილებიც (პაპუა—რამაზა) ჩავთვალეთ აზნაურებად.
- შ. 219, გვ. 192 დედ-ში—გურგენა ხანდამაშვილს უზის „კომლი 2“.
- შ. 220, გვ. 193 დედ-ში—მემამულე დურგალს ზურაბას სოფ. ქედის ეკლესიაში უზის „კომლი 1, თავი 1“. ჩვენ თვითონ მემამულეც ჩავთვალეთ ყაფლანიშვილების გამომღებ ყმად.

- შ. 221, გვ. 194 დედ-ში — მაჭავარიანი ფარსადან აზნაურად ჩავწერთ, როგორც იგი აღნიშნულია 166 გვ.; იხსენიება 1718 წლ. სიგელში („სიძე.“ III—177/1718) აღწერაში მისი აყრილი ყმა სოფ. გელდიგლანში ყმების საერთო ჯამში ჩათვლილი არაა, ჩვენ ჩათვალეთ.
- შ. 222, გვ. 198 დედ-ში — სათაურია: „არის ყაფლანიშვილების მამული ყარაბულახის ხეობაზედ“.
- გვ. 207 დედ-ში — ყაფლანიშვილების ყმების საერთო ჯამი ყარაბულაღში გამოთვლილია: 134 გამოძღები, 14 ბოგანო, 80 აყრილი, 22 მოსახლობარი სოფელი, 1 სოფელი ოხერი.
ყარაბულაღის არც ერთს სოფლის ყმების საერთო ჯამში აყრილი ჩათვლილი არაა.
- შ. 223, გვ. 207 დედ-ში — სახასო ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 119 გამოძღები, 10 ბოგანო, 77 აყრილი.
- შ. 224, გვ. 198 დედ-ში — კურწყიკაშში ბოგანოს უზის: „კომლი 1“. აყრილს — „კომლი 2“.
- შ. 225, გვ. 200 ორთაშუაში ერთ აყრილს უზის „კომლი 1, თავი 1“.
- შ. 226, გვ. 203 დედ-ში — სარეხველას სახასო ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 3 გამოძღები, 7 ბოგანო.
- შ. 227, გვ. 207 დედ-ში მემამულეების (ბუჭყიაშვილი — დორათაშვილები) ყმები ჩათვლილია ყაფლანიშვილების ყმების საერთო ჯამში; იქვე მემამულეების ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 15 გამოძღები, 4 ბოგანო, 3 აყრილი.
- შ. 228, გვ. 200 დედ-ში — გულაიზაშვილი; ვუწოდეთ გოდერძა და აზნაურად ჩათვალეთ, როგორც იგი იხსენიება ამავე აღწერის 165 გვერდზე.
- შ. 229, გვ. 201 დედ-ში — უსუფა ველუაშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 7 გამოძღები, 1 ბოგანო, 1 აყრილი.
- შ. 230, გვ. 207 დედ-ში — სათაურია: „არის ყაფლანიშვილის მამული ტაშირზე“.
გვ. 218 ყაფლანიშვილების ყმების საერთო ჯამი ტაშირში გაღმთვლილია: 177 გამოძღები, 33 ბოგანო, 251 აყრილი, 30 მოსახლე სოფელი, 4 ოხერი სოფელი.
- შ. 231, გვ. 207 დედ-ში — იენგიჩახის 2 ყმა ობოლია; ჩვენ ისინი გამოძღებად ჩათვალეთ.
- შ. 232, გვ. 212 დედ-ში — ჭალის სოფლის სახასო ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია 9 გამოძღები.
- შ. 233, გვ. 212 დედ-ში — სირჩაპატის სახასო ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია 4 გამოძღები.
- შ. 234, გვ. 218 დედ-ში — ტაშირის არც ერთ სოფლის ყმების საერთო ჯამში აყრილი ჩათვლილი არაა.
- შ. 235, გვ. 208 დედ-ში — მემამულე ტერ-გრიქოლას ყმა ზემოჯანბალჩაში ჩათვლილია ყაფლანიშვილების ყმების საერთო ჯამში, თვით ტერ

გრიქოლას უზის „კომლი 1, თავი 1“. იგი ჩვენ გამოძღვებ ყმად ჩავთვალეთ.

- შ. 236, გვ. 224 დედ-ში—სათაურია: „არის ლოქში ყაფლანიშვილის მამული“.
- გვ. 224 ყაფლანიშვილების ყმების საერთო ჯამი ლოქში გამოთვლილია: 3 აზნაური, 16 მსახლობარი სოფელი, 5 აყრილი სოფელი, 77 გამოძღვები, 21 ბოგანო, 86 აყრილი; მათ შორის სახასო: 57 გამოძღვები, 16 ბოგანო, 73 აყრილი; აზნაურების: 20 გამოძღვები, 5 ბოგანო, 8 აყრილი, 16 მსახლობარი.
- შ. 237, გვ. 224 დედ-ში—აყრილების განაწილება სწორი არაა: 86 რიცხვის მიხედვით აყრილი უნდა იყოს ან სახასო 73 და აზნაურების 13, ან სახასო 78 და აზნაურების 8.
- შ. 238, გვ. 223 დედ-ში—შმბუნის ბოგანოს უზის „კომლი 1“, „თავი 1“. მოკლაშქრეთ ჩავთვალეთ: 20 (დედ-ში ვ (6)-ია კ-ს მაგიერ).
- შ. 239, გვ. 224 დედ-ში—არც ერთ ლოქის სოფლის ყმების საერთო ჯამში აყრილი ჩათვლილი არაა.
- შ. 240, გვ. 220 დედ-ში—ლოქის მემამულეების (ურდუბეგა—დბანელი) ყმები ჩათვლილია ყაფლანიშვილების ყმების საერთო ჯამში.
- შ. 241, გვ. 218 დედ-ში აზნ. ზალიას უზის „კომლი 1“.
- შ. 242, გვ. 218 დედ-ში—აზნ. იარალის უზის „თავი 2“.
- გვ. 218 ელიას სოფლის მემამულეების (ურდუბეგა—ზალია) ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: სწორეთ: 11 გამოძღვები, 2 ბოგანო, 5 აყრილი.
- შ. 243, გვ. 224 დედ-ში—სათაური: „არის ასლანიშვილების ნასყიდობა“.
- ყველა ამ თავში ჩამოთვლილი ყაფლანიშვილები იხსენიებიან 1692/700 და 1718 წლ. სიგელებში („სიძველენი“ I—338 და III—177), გარდა ასლამაზისა (იხ. ქვემოთ შენიშვნა 261).
- ყველა ამ თავში ჩამოთვლილი ყმები. ყაფლანიშვილებისა დედ-ში აღნიშნულია ნასყიდად, გარდა ყაფლანის ყმისა სოფ. კატნარში (იხ. ქვემოთ შენიშვნა 244), ლუარსაბის ყმებისა იფნობში (იხ. შენ. 253), ქაიხოსროს და მამუკას თათრებისა (იხ. შენ. 246 და 262), რომლებიც ჩვენ გადმოვიტანეთ ყაფლანიშვილების „დაბალის“ საერთო მამულების აღწერიდან.
- შ. 244, გვ. 173 ყაფლან ყაფლანიშვილის გამოძღვები სოფ. კატნარში აღნიშნულია ასე: „აქავ ყაფლანისა ბახტაძე კომლი 1, თავი 1“.
- შ. 245, გვ. 226 დედ-ში—ქაიხოსრო ყაფლანიშვილის ყმების საერთო ჯამი თოფრაცალასა და ეგრისში გამოთვლილია სწორეთ: 1 გამოძღ-

- ლები, ბოგანო 2. ჩვენს ცხრილში მიმატებულია თათრების რაოდენობაც.
- შ. 246, გვ. 176 ქაიხოსრო ყაფლანიშვილის თათრები გადმოტანილია 176 გვერდიდან.
- შ. 247, გვ. 228 დედ-ში— „მოლარეთხუცესის“ მანუჩარ ყაფლანიშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 9 გამოძლები, 2 ბოგანო, 6 აყრილი.
- შ. 248, გვ. 227 დედ-ში— მანუჩარ ყაფლანიშვილის შამირზას სოფლის უყმო აზნ. ჯომარდიძეს უზის: „კომლი 1, თავი 1“.
- შ. 249, გვ. 232 დედ-ში— ერასტი „მდივანბების“ ყაფლანიშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 34 გამოძლები, 3 ბოგანო, 10 აყრილი. ამ ჯამში ჩათვლილია ყაფლანიშვილის ზურაბ სუფრაჯის ყმებიც (2 გამოძლები და 1 ბოგანო). ნამდვილათ კი გამოძლის 29 გამოძლ. 3 ბოგანო. 4 აყრილი.
- შ. 250, გვ. 231 დედ-ში— შოშილეთი „ნაწყალობევით“ არის აღნიშნული.
- შ. 251, გვ. 232 დედ-ში— ზურაბ სუფრაჯის ყაფლანიშვილის ყმები ჩათვლილია ერასტის ყმების საერთო ჯამში. იგი ცალკე გამოვყავით.
- შ. 252, გვ. 226 დედ-ში— „სარდალი“; ჩვენ იგი ჩავთვალეთ ლუარსაბ ყაფლანიშვილად, რომელიც სარდალდ იხსენიება 1692/700—1718 წ. („სიძე.“ II—386, III—177). 1721 წ. უკვე სარდალდ ყოფილავახუშტი ბატონიშვილი (იხ. 1721 წლ. აღწ. წინასიტყვაობა).
 ლუარსაბ ყაფლანიშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 6 აზნ., 21 გამოძლები, 2 ბოგანო, 3 აყრილი. ამაში ჩათვლილია მემამულეების ტაველაშვილის და ღრეულიშვილის ყმებიც.
- შ. 253, გვ. 163 ლუარსაბის სოფელ იფნობის ერთი გამოძლები და ერთი ბოგანო გადმოტანილია 163 გვერდიდან, სადაც იგინი აღნიშნულია „სარდლის ყმებად“.
- შ. 252, გვ. 224 დედ-ში— „სამივე გამოძლები ძეძენარიანში ნაჩვენებია: ერთსაკომლოდ“.
- შ. 255, გვ. 225 დედ-ში — ლუარსაბ ყაფლანიშვილის ოთხივე უყმო აზნაურს სოფ. უშევანში უზის თითოს „თავი 1“.
- შ. 256, გვ. 227 დედ-ში— ოთარ ყაფლანიშვილის საერთო ჯამი გამოთვლილია: 2 აზნ., 23 გამოძლები, 19 აყრილი, ამათში ჩათვლილია მემამულეების (აზნ. ბეჟან ყაფლანიშვილის და ჯიმშერის) ყმებიც.
- შ. 257, გვ. 227 დედ-ში— მემამულე ჯიმშერას სოფ. ვანქში თვით უზის: „კომლი 1, თავი 1“. და ჩათვლილია ყმების საერთო ჯამში, ჩვენც კმად ჩავთვალეთ.
- შ. 258, გვ. 228 დედ-ში— რევაზ ყაფლანიშვილის უყმო აზნაურს სოფ. რევაშენში უზის: „კომლი 1, თავი 1“.

- შ. 259, გვ. 230 დედ-ში—თამაზ სარდლის ყაფლანიშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 3 აზნ., 29 გამოძღები, 8 ბოგანო, 4 აყრილი, ამათში ჩათვლილია მემამულეების (ტერტერაშვილების) ყმებიც.
- შ. 260, გვ. 232 დედ-ში—ფიტარეთის წინამძღვარი. კამარეთის მებატონეებად ზურაბისშვილი და ზაალისშვილია (იხ. გვ. 57, 61). ყაფლანიშვილებს იქ ყმები არა ჰყოლიათ. ამიტომ საფიქრებელია, ფიტარეთის წინამძღვარის ყმები ამ სოფელში ყაფლანიშვილების მემამულეების ყმების კატეგორიას არ ეკუთვნოდნენ.
- შ. 261, გვ. 160 დედ-ში ასლამაზის ყმები თავანს და ჩხიკეთას ნაჩვენებია როგორც „ნასყიდი“. ჩვენ ასლამაზი ყაფლანიშვილად ჩავრიცხეთ, რადგან მოთავსებულია საყაფლანიშვილოში და სხვა მებატონე ან მემამულე ასლამაზი საყაფლანიშვილოს 1721 წლ. აღწერაში არ სჩანს. ასლამაზ ყაფლანიშვილი სხვა საბუთებითაც არ იხსენიება.
- შ. 262, გვ. 175 მამუკა ყაფლანიშვილის თათრები გადმოტანილია ყაფლანიშვილების დბანისის საერთო მამულის აღწერიდან (გვ. 175). მამუკა შვილი იყო თამაზ სარდლისა (იხ. სეხნია ჩხეიძის ისტ. გვ. 19).
- შ. 263, გვ. 233 დედ-ში—სათაურია: „არის ქვეყანასა სომხეთისასა (უნდა იყოს სომხეთისასა) მსახლობარი თავადნი, აზნაურნი და გლეხნი სამეფონი-სახასონი“.
- შ. 264, გვ. 234 დედ-ში—სახასო ყმების საერთო ჯამი ქვემო-ბოლნისში გამოთვლილია: 12 უყმო, 45 გამოძღები, 10 ბოგანო.
- გვ. 235 დედ-ში—უყმო აზნაურების გვარები ქვემო-ბოლნისში: ჯანდიერიშვილი, ყადიაშვილი, იელიკაშვილი.
- გვ. 234 ერთი ყმა ქვემო-ბოლნისში ნაჩვენებია, როგორც: „არტენის შეწირული“.
- შ. 265, გვ. 236 დედ-ში—მემამულეების (დავით ჭილაშვილის—ავთანდილ რევაზიშვილის) ყმები გამოთვლილია: 10 გამოძღები, 7 ბოგანო. მემამულეების ყმები მოთავსებულია სახასო და გარეშე პირებზე გაცემულ ყმებ შუა.
- შ. 266, გვ. 236 დედ-ში—გარეშე პირებზე (ოთარ მდივნის—ნაზირი ედიშერის) მეფის მიერ გაცემულ ყმების საერთო ჯამი ქვემო-ბოლნისში გამოთვლილია: 31¹/₂ გამოძღები, 6 ბოგანო.
- შ. 267, გვ. 236 დედ-ში—ოთარ მდივანი, ბირთველა მდივანი თუმანიშვილებია (იხ. შენიშვნა 37).
- შ. 268, გვ. 238 დედ-ში—ნაზირი ედიშერი შალიკაშვილია (იხ. შენ. 32).
- შ. 269, გვ. 238 დედ-ში—მეფის 14 სახასო გამოძღებს სოფ. შულავერში „თავი“ არ უზის, 7 გამოძღები თარხანია და მოლაშქრე. მეფის სახასო ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 39 გამოძღები, 6 ბოგანო.

- შ. 270, გვ. 240 დედ-ში—შათიკას სოფლის სამ უყმო აზნაურს „უყმო“ არ უზის, მაგრამ ისინი მოთავსებულნი არიან უყმოებთან და არც „კომლი“ უზის და აღარც „თავი“. უყმო აზნაურების გვარები: ალაჯანაშვილი, მუსერაშვილი, ხუციშვილი.
- შ. 271, გვ. 244 დედ-ში—დედოფლის სახასო ყმების საერთო ჯამი შუა ბოლნისში გამოთვლილია: 40 გამოძლები, 7 ბოგანო.
- შ. 272, გვ. 242 დედ-ში—დედოფლის მიერ გაცემული ყმების საერთო ჯამი შუა-ბოლნისში გამოთვლილია: 11 გამოძლები, 8 ბოგანო.
- შ. 273, გვ. 232 დედ-ში გარსევანიშვილი—ომანი ნაჩვენები არიან როგორც მებატონეები გაცემული გლეხებისა.
გარსევანიშვილი ჩავთვალეთ გიორგი გარსევანიშვილად, როგორც იგი იხსენიება აღწერის 237 გვერდზე.
- შ. 274, გვ. 243 დედ-ში—მდივანი სულხანი; ჩვენ იგი ჩავთვალეთ თუმანიშვილად. იხსენიება 1736 წ. სიგელში (სიძვ. II—344). სულხან მდივანს ეკუთვნის დასტურლამალის უძველესი ვარიანტი (იხ. წყაროები).
- შ. 275, გვ. 243 დედ-ში—მდივანი ბეგთაბეგა; ჩვენ აგი ჩავთვალეთ შანშიან-მარტიროზაშვილად, როგორც იგი იხსენიება სადედოფლო დასტურლამაში (თავი მა) და 1720 და 1723 წლ. სიგელებში (სიძვ. I—71, 376).
- შ. 276, გვ. 244 დედ-ში—შუა-ბოლნისის მემამულეების (შამასახლისი გოდერძაფინეზაშვილი თამაზა) ყმები გამოთვლილია: 4 გაძობლები, 17 ბოგანო და მოთავსებულია შუა ბოლნისის დედოფლის სახასო და გაცემულ ყმების შემდეგ.
- შ. 277, გვ. 244 დედ-ში—მემამულე შამასახლისი ალავერნას ყმები ხუჯაბში მოთავსებულია შუა-ბოლნისის მემამულეების ყმების შემდეგ და ამ ყმების საერთო ჯამის წინ. ჩვენ იგინი შეგუერთეთ დედოფლის შუა-ბოლნისის მემამულეების ყმებს საერთო ჯამში.
- შ. 278, გვ. 245 დედ-ში ელიარაშვილებს ეწოდება „დედოფლის აზნაურები“. იმათი ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია სწორეთ: 36 გამოძლები, 8 ბოგანო.
- შ. 279, გვ. 247 დედ-ში—ელიარაშვილი გოდერძას ერთ გამოძლებს სოფ. შაქარაში „თავი“ არ უზის.
- შ. 280, გვ. 247 დედ-ში—ელიარაშვილების საერთო ერთ გამოძლებს სოფ. კიპეკებში „თავი“ არ უზის.
- შ. 281, გვ. 249 დედ-ში შანავაზხანის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 27 გამოძლები, 7 ბოგანო, ამათში ჩათვლილი მემამულეების (უსუფაშვილი ურქმაზა—მამაგულაშვილი ზაქარია) ყმებიც.
- შ. 282, გვ. 249 დედ-ში—ციციშვილი უთრუთას ყმების საერთო ჯამი წერაქვში გამოთვლილია: 7 გამოძლები, 1 ბოგანო; უთრუთა ციციშვილის ბოგანოს უზის „კომლი 1, თავი 1“.

- შ. 283, გვ. 251 დედ-ში—ალიყულიხანი, ბატონიშვილი იესე, ლევანის ძე, ძმა მეფე ვახტანგ VI-სა (იხ. შენიშვ. 12). მისი ყმების საერთო ჯამი ნაჩვენებია: 37 გამოძღვები, 6 ბოგანო. ამათში ჩათვლილია მემამულეების (შალიალაშვილი ალხაზა—აზნ. მახვილაძე) ყმებიც.
- შ. 284, გვ. 249 დედ-ში—ალიყულიხანის უყმო აზნაურის გვარი თუმანაშენში—ჯიმშიტაშვილია.
- შ. 285, გვ. 250 დედ-ში—ალყულიხანის ერთ გამოძღვებს (ტერტერას) მამხუტ-ში „თავი“ არ უზის; ჩვენ ჩაუყმატეთ.
- შ. 286, გვ. 251 დედ-ში—ალიყულახანის უყმო აზნაურების გვარები სარკინეთში არის: შალიალაშვილი, ნანაშვილი.
- შ. 287, გვ. 251 დედ-ში—ქარი სოფელში ალიყულიხანის ბოგანო—მოლაშქრე ტერტერაა.
- შ. 288, გვ. 220 დედ-ში—აზნაური გიუა; ჩვენ ჩავთვალეთ შალიალაშვილათ, რადგან მოთავსებულია შალიალაშვილებს შორის და მისი ყმა ცხოვრობს დანარჩენ შალიალაშვილების ყმებთან ერთად სარკინეთში.
- შ. 289, გვ. 250 დედ-ში--შალიალაშვილი გორჯასპი; ჩავთვალეთ აზნაურად, როგორც დანარჩენი შალიალაშვილებია აქვე მოხსენებული.
- შ. 290, გვ. 252 დედ-ში—მემამულე შავერდა ჩობანაშვილის ყმები ჩათვლილია სვიმონ ბატონიშვილის ყმების საერთო ჯამში.
- შ. 291, გვ. 256 დედ-ში—ამილახორის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 66 გამოძღვები, 1 ბოგანო. ამ ჯამში შედის მემამულე აზნაური ვახუშის ყმებიც.
- შ. 292, გვ. 253 დედ-ში—ამილახორის უყმო აზნაურების გვარი კატავეთში აშულაშვილია, იქვე ერთ ყმას არც „კომლი“ უზის, აღარც „თავი“. ჩავთვალეთ ბოგანოდ.
- შ. 293, გვ. 255 დედ-ში—ამილახორის უყმო აზნაური ქვემო მახალარაჯში ქანანაშვილია.
- შ. 294, გვ. 257 დედ-ში—გოსტაშაბაშვილი; ჩვენ დავასახელეთ ამილახორად, როგორც იგი იხსენიება ამავე აღწერის 52 გვერდზე, და როგორც ცნობილია ბევრ სხვა საბუთებიდანაც.
- შ. 395, გვ. 259 დედ-ში—კოსტანდილე; ჩვენ დავასახელეთ დავითაშვილად, რადგან მოთავსებულია ელიზბარ დავითაშვილთან და მისი ყმები ცხოვრობენ ელიზბარის ყმებთან ერთად გოლის-სოფელში.
- შ. 296, გვ. 255 დედ-ში—ბაადურიშვილი ზაალი. ჩავთვალეთ ციციშვილად, რადგან ციციშვილებ შორის არის მოთავსებული; მის ერთ გამოძღვებს „თავი“ არ უზის.
- შ. 297, გვ. 259 დედ-ში—ნაზირი ედიშერი. მოთავსებულია შალიკაშვილებთან. (იხ. შენ. 32).
- შ. 298, გვ. 260 დედ-ში—შალიკაშვილი როსტომის გამოძღვები ვანქში ჯერ „კომლადა“ მხოლოდ ნაჩვენები, „თავი“ არ უზის; შემდეგ ჯამში „ნახევარ კომლად“, ჩვენ ჩავთვალეთ კომლად.

- შ. 299, გვ. 260 დედ-ში ჯავანშირი და ზურაბიშვილი ანდრია. შალიკაშვილებად ჩავთვალეთ, რადგან მოთავსებული არიან როსტომ, ზაალ და ზურაბ შალიკაშვილებს შუა და იმათი ყმები ცხოვრობენ სხვა შალიკაშვილების ყმებთან, ერთად ვანქში.
- შ. 300, გვ. 262 დედ-ში—მდივანი გივი—თაყაიშვილი ზალია თუმანიშვილებად არიან ნაჩვენები; იმათი და მამუკა თუმანიშვილის ყმების საერთო ჯამი სომხითში გამოთვლილია 20 გამომღები და 10 ბოგანო; ნამდვილათ კი არის 20 გამომღები, 8 ბოგანო.
- შ. 301, გვ. 261 დედ-ში—თუმანიშვილი ბეჟანიშვილი ფირანას გამომღებზე ბერდიკში ნათქვამია, რომ ერთი საკომლო ორ მონახევრესაგან შედგება, იმათი კოდის პური 1, კომლი 1, ლაშქარი 2.
- შ. 302, გვ. 262 დედ-ში—სომხითის მეღიქი ლევანის ყმების საერთო ჯამში ჩათვლილია მემამულე აზნ. ლამუას ყმებიც.
- შ. 303, გვ. 264 დედ-ში—მეღიქიშვილი პაპუნა და მისი ძმების ყმების საერთო ჯამში ჩათვლილია მემამულეების (აბაზაშვილი ბაინდურა — აზნაური ლუარსაბი) ყმებიც.
- შ. 304, გვ. 264 დედ-ში—პაპუნა და მისი ძმების, მეღიქაშვილების მემამულე აზნ. ლუარსაბი თვით ცხოვრობდა სოფ. საბას, ყმები კი ჰყავდა ფიშუას სოფელში.
- შ. 305, გვ. 265 დედ-ში—გურჯი რევაზიშვილის რევაზის ყმებზე ტალავერში ნათქვამია: „აყრილი ამისი კომლი 7 ბოგანო 3“.
- შ. 306, გვ. 265 დედ-ში—გურჯი რევაზიშვილი ლუარსაბის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 12 გამომღები, 3 ბოგანო, შემდეგ ნათქვამია: „ამას გარდაის ამბობს კომლს 8, 3 ბოგანოს“. ეს დამატება მხედველობაში არ მიგვიღია.
- შ. 307, გვ. 268 დედ-ში—მებატონე დავითის და ბეჟან მგალობლიშვილის ყმების საერთო ჯამი ქართულ სოფელში და ურანგაში ერთადაა შეგროვებული და გამოთვლილია სწორეთ: 5 გამომღები, 3 ბოგანო.
- შ. 308, გვ. 270 დედ-ში—შანშიაშვილები ქაიხოსრო-ნაზარა; ჩვენ იგინი აზნაურებად ჩავთვალეთ, რადგან აქვე (გვ. 270) იხსენიებიან შანშიაშვილები უყმო, ე. ი. აზნაურები.
- შ. 309, გვ. 272 დედ-ში—პაპა და ახვერდა შანშიაშვილების ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 7 გამომღები, 5 ბოგანო.
- შ. 310, გვ. 273 დედ-ში—შანშიაშვილების: სოფ. სამსონში ყმების შესახებ ნათქვამია: „ამაში მიქელს (შანშიაშვილს) ხელი არ აქვს“.
- შ. 311, გვ. 275 დედ-ში—იოთამ ზაერაშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 5 გამომღები, 5 ბოგანო.
- შ. 312, გვ. 277 დედ-ში—ბეჟანა ალიხანაშვილის ყმების საერთო ჯამი გამოთვლილია: 10 გამომღები, 4 ბოგანო.
- შ. 313, გვ. 281 დედ-ში—ზალია, მეღქუა ველაშვილებად ჩავთვალეთ, რადგან მოთავსებულნი არიან ველაშვილებთან და იმათი ყმები ცხოვრობენ დანარჩენ ველაშვილების ყმებთან ერთად კერატაში.

- შ. 314, გვ. 281 დედ-ში—შაყულიშვილი ალავერდა, ფრიდონა; აზნაურებად ჩავთვალეთ, რადგან აქვე იხსენიებიან შაყულიშვილები უყმო, ე. ი. აზნაურები.
- შ. 315, გვ. 281 დედ-ში—თითო ყმა ვანქში „ნახევარ-ნახევრად“ არის აღნიშნული. ჩვენ ისინი გამოძღებ ყმებად ჩავთვალეთ.
- შ. 316, გვ. 282 დედ-ში—ურქმაზა ურქმაზაშვილის ყმების საერთო ჯამი ჭიმბურასა და ფირფიჯანში გამოთვლილია: 5 გამოძღები, 1 ბოგანო.
- შ. 317, გვ. 281 დედ-ში—ფირფიჯანში და ჭიმშურში ურქმაზა ურქმაზაშვილის თითო ყმა ნახევარნახევრადაა აღნიშნული, შემდეგ ჯამში ერთი ნახევარი მთელ კომლადაა მიღებული, მეორე—ბოგანოდ. ჩვენ ორივე ყმა გამოძღებად ჩავრიცხეთ.
- შ. 318, გვ. 282 დედ-ში—დოღმაზა; ჩავთვალეთ ურქმაზაშვილად, რადგან მოთავსებულია ურქმაზაშვილებ შორის და იმის ყმები ცხოვრობენ დანარჩენ ურქმაზაშვილების ყმებთან ერთად ფირფიჯანსა და ჭიმშურში.
- შ. 319, გვ. 282 დედ-ში—ფარემუზა ურქმაზაშვილის ყმების საერთო ჯამი გათვლილია: 3 გამოძღები, 1 ბოგანო.
ფირფიჯანში და ჭიმშურში ფარემუზ ურქმაზაშვილის თითო ყმა აღნიშნულია „ნახევრად“, ამათგან ჯამში ერთი ჩათვლილია გამოძღებად, მეორე—ბოგანოდ. ჩვენ ორივე გამოძღებ ყმებად ჩავთვალეთ.
- შ. 320, გვ. 283 დედ-ში—ეშალაშვილები შანაზარა—ფარსადანა; ჩავთვალეთ აზნაურებად, რადგან აქვე მოხსენიებულია ეშალაშვილი პაპუა უყმო, ე. ი. აზნაური.
- შ. 321, გვ. 281 დედ-ში—უყმო პაპუა კირაკოზას სოფელში; ეშალაშვილად ჩავთვალეთ, რადგან მოთავსებულია ეშალაშვილებთან და ცხოვრობს მათთან კირაკოზას სოფელში.
- შ. 322, გვ. 285 დედ-ში—გოდერძა; იეგულაშვილად ჩავთვალეთ, რადგან მოთავსებულია იეგულაშვილებ შორის და მისი ყმები ცხოვრობენ დანარჩენ იეგულაშვილების ყმებთან ერთად აკანათში, ვასაკაში, ხორის სოფ. და ჩორთანში.
- შ. 323, გვ. 287 დედ-ში—შალვა. მანთაშაშვილად ჩავთვალეთ, რადგან მოთავსებულია როსტომ მანთაშაშვილთან და მისი ყმები ცხოვრობენ როსტომის ყმებთან ერთად ხვარაძორში.
- შ. 324, გვ. 287 დედ-ში—აღნიშვილები; ალავერდა, შერბაზანა, შალვა; აზნაურებად ჩავთვალეთ, რადგან აქვე მოხსენიებულია აღნიშვილები უყმო, ე. ი. აზნაურები.
- შ. 325, გვ. 288 დედ-ში—სათაურია: „არის ტაშირზე, აიდარბეგის ხეობაზე, ბატონის მეფის სახასო აიდარბეგს მსახლობარი გლეხი“.
- შ. 326, გვ. 291 დედ-ში—ყიბილზიარათში მეფის არც ერთ გამოძღებს „თავი“ არ უზის. ჩვენ ჩავუმატეთ კომლობის მიხედვით თითო.

- შ. 327, გვ. 291 დედ-ში—სოფ. ველათში 3 გამოძღვებს „თავი“ არ უზის. კომ-
ლობის მიხედვით ჩაეუმატეთ თითო.
- შ. 328, გვ. 295 დედ-ში—ლაჟვარდი და ყველა დანარჩენი ნაოხარი სოფლები
აიდარბეგის ხეობაზე გივის(მდიენის) სამოურაოდ არის ნაჩვენები.
- შ. 329, გვ. 295 დედ-ში—მუშა მუსტოფას ყმები ტაშირის სოფ. დოლბანდში
და სომხითის ციხის სოფელში მოთავსებულია მეფის ტაშირის
სოფლებსა და ნასოფლარებ შუა. ჩვენ მუშა-მუსტოფას ორივე
სოფლის ყმები ზოვაქციეთ მეფის ნასოფლარებს შემდეგ.

§ 34. Примечания к переписи 1721 года ¹⁾

Прим. 1. В подлиннике: Заглавие: „Царские сахасо имения в Сабараташвило“.

4. В п.—в сел. Чхиквта фамилия дворянина „укмо“ Джимшиташвили.

5. В п.—в сел. Мацевани фамилия двор. „укмо“ Ходжашвили.

7. В п.—Шанаваз-хан. Так назывался сын Вахтанга VI-го Царевич Бакар, после воцарения его в 1717 году. Имение его названо „Сауплискуло“ (удельное).

12. В п.—Мухран-Батони Али-Кулихан. Это должно быть царевич Иессе, брат Вахтанга VI, царствовавший в 1714—1716 г.г. Это следует из того, что 1) он назывался Али-Кули-Ханом, 2) в переписи помещен между членами царской семьи: Шанаваз-Ханом и Царевичем Свимоном и 3) в генеалогии Мухран-Батони Али-Кули-Хан не указан.

14. В п.—Рчеулишвили (Бежан-Гиви). Мы их обозначили дворянами, как эта фамилия значится на стр. 52 переписи.

17. В Кагариани фамилия двор. „укмо“—Кагарашвили.

18. В п.—Хосроханишвили, т. е. сын Хосро-хана; Царевич, помещен среди членов царской фамилии. Хосро-хан, он же Кайхосро, брат Вахтанга VI-го упоминается в сигели 1712 г. и у Буткова (I т. стр. 500, 502, 503).

19. В сел. Дурнуки фамилия двор. „укмо“ Арешишвили.

25. В п.—Мерабишвили Манучар; мы его назвали Цицишвили, т. к. он помещен между Цицишвили и его крепостные живут вместе с крепостными других Цицишвили в деревнях Ведзиси и Диди-Дагети. Цицишвили-Мерабишвили Манучар упоминается в сигели 1729 г.

32. В п.—Назири Едишери. Мы его назвали Шаликашвили, как он упоминается в гуджари 1708 г. На стр. 259 переписи помещен вместе с другими Шаликашвили.

34. В п.—Тархани Луарсаб, мы исправили на „Тархнишвили Луарсаб“, т. к. помещен между Тархнишвили и его крепостные живут в Лиси и Земо-Одзиси вместе с крепостными других Тархнишвили.

36. В п.—Саакадзе (Деметре-Аликулашвили); Саакадзе значатся дворянами в сиг. 1727 г.

¹⁾ В русском тексте мы пропускаем примечания, касающиеся исправления и восстановления текста переписи, т. к. они могут быть проверены только знающим грузинский язык.

- შ. 327, გვ. 291 დედ-ში—სოფ. ველათში 3 გამოძღვებს „თავი“ არ უზის. კომ-
ლობის მიხედვით ჩაეუმატეთ თითო.
- შ. 328, გვ. 295 დედ-ში—ლაჭვარდი და ყველა დანარჩენი ნაოხარი სოფლები
აიდარბეგის ხეობაზე გივის(მდივნის) სამოურაოდ არის ნაჩვენები.
- შ. 329, გვ. 295 დედ-ში—მუშა მუსტოფას ყმები ტაშირის სოფ. დოლბანდში
და სომხითის ციხის სოფელში მოთავსებულია მეფის ტაშირის
სოფლებსა და ნასოფლარებ შუა. ჩვენ მუშა-მუსტოფას ორივე
სოფლის ყმები მოვაქციეთ მეფის ნასოფლარებს შემდეგ.

§ 34. Примечания к переписи 1721 года ¹⁾

Прим. 1. В подлиннике: Заглавие: „Царские сахасо имения в Сабарагашвило“.

4. В п.—в сел. Чхиквта фамилия дворянина „укмо“ Джимшиташвили.

5. В п.—в сел. Мацевани фамилия двор. „укмо“ Ходжашвили.

7. В п.—Шанаваз-хан. Так назывался сын Вахтанга VI-го Царевич Бакар, после воцарения его в 1717 году. Имение его названо „Сауплискуло“ (удельное).

12. В п.—Мухран-Батони Али-Кулихан. Это должно быть царевич Иессе, брат Вахтанга VI, царствовавший в 1714—1716 г.г. Это следует из того, что 1) он назывался Али-Кули-Ханом, 2) в переписи помещен между членами царской семьи: Шанаваз-Ханом и Царевичем Свимомом и 3) в генеалогии Мухран-Батони Али-Кули-Хан не указан.

14. В п.—Рчеулишвили (Бежан-Гиви). Мы их обозначили дворянами, как эта фамилия значится на стр. 52 переписи.

17. В Кагаряни фамилия двор. „укмо“—Кагарашвили.

18. В п.—Хосроханишвили, т. е. сын Хосро-хана; Царевич, помещен среди членов царской фамилии. Хосро-хан, он же Кайхосро, брат Вахтанга VI-го упоминается в сигели 1712 г. и у Буткова (I т. стр. 500, 502, 503).

19. В сел. Дурнуки фамилия двор. „укмо“ Арешишвили.

25. В п.—Мерабишвили Манучар; мы его назвали Цицишвили, т. к. он помещен между Цицишвили и его крепостные живут вместе с крепостными других Цицишвили в деревнях Ведзиси и Диди-Дагети. Цицишвили-Мерабишвили Манучар упоминается в сигели 1729 г.

32. В п.—Назири Едишери. Мы его назвали Шаликашвили, как он упоминается в гуджари 1708 г. На стр. 259 переписи помещен вместе с другими Шаликашвили.

34. В п.—Тархани Луарсаб, мы исправили на „Тархнишвили Луарсаб“, т. к. помещен между Тархнишвили и его крепостные живут в Лиси и Земо-Одзиси вместе с крепостными других Тархнишвили.

36. В п.—Саакадзе (Деметре-Аликулашвили); Саакадзе значатся дворянами в сиг. 1727 г.

¹⁾ В русском тексте мы пропускаем примечания, касающиеся исправления и восстановления текста переписи, т. к. они могут быть проверены только знающими грузинский язык.

37. В п.—Мдивани Гиви-Отари. Мы их назвали Туманишвили, как они значатся на стр. 260, 261 переписи.

46. В п.—сел. Кианети фамилия двор. „укмо“ Кулиашвили.

47. В п.—в сел. Ирага Кулиашвили Свимон, Тамаза. Мы их обозначили дворянами, т. к. тут же значится Кулиашвили Бери „укмо“ т. е. дворянин.

50. В п.—в сел. Кагариани фамилия двор. „укмо“ Кагарашвили.

55. В п.—Мдивани Георгий. Мы его назвали Яралашвили, т. к. он помещен с Яралашвили и его крепостные живут вместе с крепостными других Яралашвили в одних и тех же деревнях.

57. В п.—в сел. Чреши фамилия двор. „укмо“ Дондарашвили.

71. В п.—Кананашвили. Мы их обозначили дворянами, т. к. тут же на стр. 91 значатся Кананашвили „укмо“, т. е. дворянами. Дворяне Кананашвили упоминаются в сиг. 1717 г.

73. В п.—Шемазашвили Заал и Хосита. Мы их обозначили дворянами, т. к. тут же значатся Шемазашвили „укмо“ т. е. дворянами.

74. В п.—Арешишвили (Душиа—Тамаза, племянник Сехуа); мы их обозначили дворянами, т. к. тут же на стр. 62 значатся Арешишвили „укмо“, т. е. дворянами. Дворяне Арешишвили упоминаются в сигели 1712 г.

76. В п.—Корганашвили (Така-Тамаза); мы их обозначили дворянами т. к. тут же на стр. 95 значатся Корганашвили „укмо“, т. е. дворянами. Дворяне Корганашвили упоминаются в сигели 1689 г.

79. В п.—Роинашвили; мы его назвали Корганашвили, т. к. он помещен между Корганашвили, его крепостные живут в селении Енагети и Ци-хиа вместе с крепостными остальных Корганашвили и включены в общий итог крепостных всей фамилии Корганашвили.

81. В п.—заглавие: „Царицыно имение сахасо в Сабараташвило“.

82. В п.—значится, что крепостные Царицы дер. Карели переселились туда из Башинджахи в количестве 40 податных.

85. В п.—Манучар—Биртвели. Мы их назвали Диарашвили, т. к. они помещены за Диарашвили и их крепостные живут с крепостными Диарашвили в сел. Цинцкаро. По Дастурл. в Цинцкаро Диарашвили имели 6 дымов богано.

90. В п.—фамилии дв. „укмо“ Автандила супраджи: в Зеулистаны—Бежуашвили, в Гариси—Саркисашвили, в Укан-Дагети—Иахтунашвили.

92. В п.—Саами и Едишери. По мнению профессора Джавахишвили (см. указатель к переп. 1721 г. изд. Такайшвили)—Абашишвили. По нашему мнению—Бараташвили-Хосиашвили, которые упоминаются в сигели 1718 г.

101. В п.—Гуриели, мы назвали его Паата, как он значится на стр. 242 переписи.

109. В п.—фамилия двор. „укмо“ Иотамишвили в сел. Гулаури—Джаниашвили.

110. В п.—Шермидинашвили Бежан; должно быть сын Шермидина Иотамишвили. Шермидин Иотамишвили упоминается в сигели 1676 г.

112. В п.—фамилия двор. „укмо“ Датуна Германозашвили в Абелиа—Наморадзе.

114. В п.—Варазашвили Луарсаб; мы его назвали Германозашвили, как он упоминается в Дастурл. (гл. 39) и в сигели 1735 г.

116. В п.—Мерабишвили Луарсаб, мы его обозначили дворянином как он значится в сигели 1689 г.

118. В п.—Агатанги, Иессе, Хосонашвили; мы их назвали Херхеулидзе т. к. они помещены с Ревазом Херхеулидзе, их крепостные живут вместе с крепостными Реваза в селе Дидеба и включены в общий итог крепостных всех Херхеулидзе.

120. В п.—фамилия двор. „укмо“ Иессе Сологашвили в Тагнагети—Туриашвили, в Кумиси—Датунашвили, Яралашвили, Амилрбокашвили.

121. В п.—фамилии двор. „укмо“ Кайхосро Сологашвили в Редзиси—Аргуташвили.

123. В п.—все четыре крепостных Кайхосро Сологашвили в Чапала значатся, как „амоцкветили лекебисган“, т. е. „уничтоженные лезгинами“.

127. В п.—один крепостной Георгия Сологашвили „из Табахмела переселился в Лило“.

132. В п.—один податной Дурмишхана Сагинашвили в Мацевани значится, как „купленный“.

133. В п.—Парамузашвили Бежан; мы его назвали Сагинашвили, т. к. помещен между Сагинашвили и его крепостные живут вместе с крепостными остальных Сагинашвили в одних и тех же селениях.

141. В п.—Дондарашвили Зураб. Мы назвали его Тулашвили, т. к. он помещен между Тулашвили, и его крепостные живут с крепостными остальных Тулашвили в Гвеви, Ацуписи, Зрбити.

142. В п.—о Гвтисиа Абулашвили в Саче сказано: „выкупил одного податного, проданного его братом“.

144. В п.—Паата, Ионатам, Бузиа; мы их назвали Глурджидзе, т. к. помещены между Шиош, Манучар и Николоз Глурджидзе, их крепостные живут вместе с крепостными остальных Глурджидзе в сел. Хоирети и включены в общий итог крепостных фам. Глурджидзе.

145. В п.—Заал—Папуа, мы их назвали Шаншиашвили, т. к. они помещены вслед за Шаншиашвили и их крепостные живут вместе с крепостными Шаншиашвили в сел. Хоирети.

147. В п.—Кел-Грдзели (Длиношейный) Николай; должно быть Саакадзе Николоз, которому по сиг. 1717 г. пожалованы в Сатванети и Чхиквта те же крепостные умершего без потомства Сехниа Сагинашвили, которые значатся за ним по переп. 1721 г. а именно: в Чхиквта Гупеспа—

швили Иване и Якобашвили Наскида, в Сатванети—Гагулидзе (Гаглидзе) и Росебашвили Сехниа (Росапашвили Сехниа).

148. В п.—Апхазшвили; мы назвали его Кайхосро, как он упоминается в переписи на 268 стр.

149. В п. заглавие: Общие имения Капланишвили в Дабали.

154. В п.—фамилия дворян „укмо“ в Цнори: Мачавариани, Угулишвили, Мкервлишвили.

156. В п.—фамилия дворянина „укмо“ в Джаназиани-Беллашвили.

157. В п.—фамилии двор. „укмо“ в Кипручи: Мкервалишвили, Чомахшвили.

159. В п.—фамилии дв. „укмо“ в Квемо-Почхвериани Боциашвили.

161. В п.—Чачикашвили Зураб—Николоз; мы обозначили их дворянами, как они значатся в переписи 1701/11 г.г.

170. В п.—Кайтмазашвили Заврада—Рамаза; мы их обозначили дворянами, т. к. тут же на стр. 166 значится двор. Кайтмазашвили Алтунашвили Бежан.

173. В п.—Багратишвили Зураб; мы его обозначили дворянином, т. к. тут же (стр. 170) Баграташвили Баграт значится дворянином.

178. В п.—Заглавие: „общие имения Капланишвили в Дбанисис Хеоба“.

182. В п.—фамилия дв. „укмо“ в Чинчхури—Хандамашвили.

200. В п.—Автандилашвили Придон—Тертумана, мы их обозначили дворянами, т. к. тут же Автандилашвили Кулиджан значится дворянином.

201. В п.—Иеганашвили, мы его назвали Автандилашвили, т. к. он помещен вместе с Автандилашвили и его крепостной живет вместе с крепостными остальных Автандилашвили в Паранджуки.

206. В п.—Хандамашвили Иорам, мы его обозначили дворянином, как значатся тут же остальные Хандамашвили.

214. В п.—про Закашвили Естате сказано; „выдает себя за дворянина“. По переписи 1701/11 г. он дворянином не значится, хотя и имеет крепостного; мы его дворянином не обозначили.

218. В п.—Хандамашвили Папуа в Тагути значится дворянином. Поэтому остальных Хандамашвили в Тагути (Гургена—Рамаза) мы обозначили тоже дворянами.

222. В п.—заглавие: Имения „Капланишвили в Карабулагис Хеоба“.

228. В п.—Гулайзашвили; мы его обозначили дворянином, как эта фамилия значится на стр. 165 переписи.

230. В п.—заглавие: „Имения Капланашвили в Ташири“.

236. В п.—заглавие: „Имения Капланишвили в Локи“.

243. В п.—заглавие: Купленные имения Асланишвили (ветвь Капланишвили). Все значащиеся в этом разделе Капланашвили упоминаются в сиели 1692/1700 и 1718 г.г., кроме Асламаза.

244. Все перечисленные в этом разделе крепостные значатся куплен-

ными, кроме крепостного Каплана Капланашвили в сел. Катнари, крепостных Луарсаба Капланишвили в Ипноби и татар Кайхосро и Мамука Капланишвили.

248. В п.—фамилия „уқмо“ дв. Манучара Капланашвили в Шамирзасопели—Джомардидзе.

250. В п.—селение Шошилети значится „пожалованным“.

251. В п.—крепостные Зураба супраджи (Капланишвили) включены в общее количество крепостных Ерасти Мдиванбега. Мы их выделили особо.

252. В п.—Сардали; мы его называли Луарсабом Капланишвили, который упоминается сардаром в 1622/1700—1718 г.г. В 1721 г. уже сардаром был Царевич Вахушти (см. предисловие к переп. 1721 г.).

260. В п.—значатся крепостные настоятеля Питарети (монастырь) в сел. Камарети. Владельцами в Камарети были Зурабишвили и Заалишвили. Капланишвили там крепостных не имели, и поэтому, надо думать, что крепостные Питаретского монастыря в Камарети не принадлежали к категории крепостных Сакапланишвили.

261. В п.—крепостные Асламаза в Тапани и Чхиквта обозначены как „купленные“. Мы Асламаза называли Капланашвили, т. к. он помещен в Сакапланишвило и другого Асламаза помещика или подвластного владельца в переписи Сакапланишвило 1721-го не значится. Асламаз Капланашвили не упоминается и в других источниках.

263. В п.—заглавие: „царские тавады (князья), азнаури (дворяне) и крестьяне в Сомхити“.

264. В п.—фамилии дв. „уқмо“ в Квемо-Болниси—Джандиеришвили, Кадиашвили, Иегикашвили.

267. В п.—Мдивани Отар—Биртвела Туманишвили (см. прим. 37).

268. В п.—Назири Едитери Шаликашвили (см. прим. 32).

270. В п.—фамилии дворян „уқмо“ в Шатикас-сопели—Агаджанишвили, Мусурашвили, Хуцишвили.

273. В п.—Гарсеванишвили—Омани показаны как владельцы-собственники, которым отданы крепостные (гацемули) из царских сахасо. Гарсеванишвили мы называли Георгием, как он назван на стр. 237 переписи.

274. В п.—Мдивани Сулхан; мы его называли Туманишвили, как он значится в сигели 1736 г.г. Сулхану Мдивани принадлежал древнейший вариант Дастурламали (см. § 6).

275. В п.—Мдивани Бектабеги; мы его называли Шаншиан Мартирозовишвили, как он обозначен в Царицыном Дастурламали и в сигели 1720 и 1723 г.г.

283. В п.—Аликулихан, Царевич Иесе, брат Вахтанга VI, сын Левана (см. примечание 12).

284. В п.—фамилия двор. „уқмо“ Аликулихана в Туманашени—Джимшиташвили.

286. В п.—фамилия двор. „укмо“ Аликулихана в Саркинети—Шалиагшвили—Нанашвили.

288. В п.—дворянин Гиуа; мы назвали его Шалагашвили, т. к. он помещен между Шалагашвили и его крепостной живет вместе с крепостными остальных Шалагашвили в Саркинети.

289. В п.—Шалиагшвили Горджаспи; мы его обозначили дворянином как значатся остальные Шалагашвили.

292. Н п.—фамилия двор. „укмо“ Амилахори в сел. Катавети—Ашугашвили.

293. В п.—фамилия двор. „укмо“ Амилахори в Квемо-Махагараджи—Кананашвили.

294. В п.—Госташабашвили; мы назвали его Амилгабар, как он именуется на стр. 52 переписи и как он известен по многим другим документам.

295. В п.—Константиле; мы его назвали Давиташвили, т. к. он помещен вместе с Елизбаром Давиташвили и его крепостные живут вместе с крепостным Елизбара в сел. Голи-сопели.

296. В п.—Баадуришвили Заали; мы его назвали Цицишвили, т. к. он помещен между Цицишвили.

297. В п.—Назари Едишери помещен между Шаликашвили (см. прим. 32).

299. В п.—Джаваншир и Зурабашвили Андриа; мы назвали их Шаликашвили, т. к. они помещены между Ростомом, Заалом и Зурабом Шаликашвили и их крепостные живут вместе с крепостными этих Шаликашвили в сел. Ванки.

306. В п.—Мдивани Гиви—Такайшвили Залиа обозначены, как Туманишвили.

308. В п.—Шаншиашвили Кайхосро—Назара; мы их обозначили дворянами, т. к. тут же на стр. 270 переписи значатся Шаншиашвили „укмо“ т. е. дворяне.

310. В п.—относительно крепостных в сел. Самсони—сказано; „на них Микела (Шаңшиашвили) прав не имеет“.

313. В п.—Залиа, Шалва; мы их назвали Велашвили, т. к. они помещены с Велашвили и их крепостные живут вместе с крепостными остальных Велашвили в Керата.

414. В п.—Шакулишвили Алаверда, Придона; мы их обозначили дворянами, т. к. тут же упоминаются Шакулишвили „укмо“, т. е. дворяне.

318. В п.—Долмаза. Мы назвали его Уркмазашвили, т. к. он помещен между Уркмазашвили и его крепостные живут вместе с крепостными остальных Уркмазашвили в сел. Пирпиджани и Чимшура.

320. В п.—Ешагашвили Шаназара—Парсадана, мы их обозначили дворянами, т. к. тут же упоминается Ешагашвили „укмо“, т. е. дворянин.

321. В п.—дв. укмо Папуа в Киракозас-сопели, мы называем его Еша-

гашвили, т. к. помещен между Ешагашвили и живет вместе с ними в сел. Киракозас-сопели.

322. В п.—Годердза; мы назвали его Иегулашвили, т. к. он помещен между Иегулашвили и его крепостные живут вместе с крепостными остальных Иегулашвили в сел. Аканати, Васака, Хорис-сопели и Чортани.

323. В п.—Шалва в Хаварадзори; мы назвали его Манташашвили, т. к. он помещен вместе с Ростомом Манташашвили и его крепостные живут вместе с крепостными Ростомы в Хаварадзори.

324. В п.—Агниашвили Алаверда, Шермазана, Шалва; мы их обозначили дворянами, т. к. тут же упоминается Агниашвили „укмо“, т. е. дворяне.

325. В п.—заглавие: „Царские имения сахасо в Аидарбегис Хеоба“.

328. В п.—Лажварди и все остальные разоренные деревни в Аидарбегис Хеоба указаны, как отданные в Моурадство Мдивани Гиви.

ღამაბ. IV. 1701/11 წლ. საქაფლანიშვილოს აღწერა

§ 35.—1701/11 წლის აღწერის გადამუშავების და გამართვის დროს ჩვენ იგივე სისტემა დავიცავით, რომელიც მიღებული იყო 1721 წლ. აღწერის გადამუშავების დროს. მხოლოდ ცნობები დავალაგეთ სოფლების სახელწოდების ანბანის რიგზე.

ვიხელძმვანელეთ შემდეგის წესით:

1. ყმები: ცელი (ცარიელი) აყრილი, ეული აყრილი—მოვათავსეთ აყრილთა სვეტში.

2. ცხრილებში მოყვანილი ყმების საერთო ჯამი სოფლებში ჩვენს მიერაა გამოანგარიშებული. აღწერაშიაც ყმების რიცხვი გამოანგარიშებულია სოფლობით. როცა აღწერის გამოანგარიშება არ ეთანხმება ჩვენს გამოანგარიშებას, იგი აღნიშნულია შენიშვნებში.

3. მებატონეების და ყმიანი მემამულეების სახელი და გვარი, რამდენათაც შესაძლებელი იყო, შევავესეთ და შენიშვნებში აღვნიშნეთ.

4. ზოგიერთი სოფლების სახელები ძლიერ დამახინჯებულია და ეს დამახინჯებული სახელები ფრჩხილებში მოვათავსეთ.

5. ეული და ცარიელი ბოგანო—ბოგანოთა რიცხვში მოვათავსეთ.

6. თუ რომელიმე სოფლის გამომღებ ყმას „თავი“ არ უზის, ჩვენ ამის ნიშანი დავუსვით იმ სოფლის თავების საშუალო რიცხვის მიხედვით. ეს შესწორება ჩვენ შეტანილი გვაქვს ცალკე სიაში (იხ. § 36). ბოგანოებს კი, სადაც „თავი“ არ უზის, დავუსვით ყოველ კომლზე თითო „თავი“, როგორც ეს მიღებულია ჩვეულებრივ თვით აღწერაში.

7. აღწერაში აზნაურთა და დანარჩენ მემამულეების კომლთა და თავთა რიცხვი შედის იმ სოფლების ჯამში, სადაც ისინი ცხოვრობდნენ. ჩვენ ისინი ცალკე სვეტში მოვაქციეთ.

8. აღწერაში პირველ 24 სოფლის გამომღებ ყმებს მარცხნივ უზის ჯერჯერობით გამოურკვეველი ნიშნები; ამ ნიშნებისათვის ჩვენ ცალკე სვეტი გავხსენით და შიგ მოვაქციეთ მთელი სოფლის ამგვარი ნიშნების საერთო ჯამი.

9. აგრეთვე დავუმატეთ ცალკე სვეტი ყველა ყმების საერთო ჯამის გამოსანგარიშებლად.

ზმგვართ, ჩვენ მივიღეთ ათი სვეტი და თითოეულ ამ სვეტში აღვნიშნეთ:

პირველში—სოფლები, მათი მებატონეები და მემამულეები.

მეორეში—თაყაიშვილის გამოცემის გვერდები.

მესამესა და მეოთხეში—მემამულეთა კომლი და თავი.

მეხუთეში—სოფლის მარცხნივი ნიშნების საერთო ჯამი.

მეექვსე და მეშვიდეში—გამომღები ყმების კომლთა და თავთა ჯამი
მერვე და მეცხრეში—ბოგანოთა კომლთა და თავთა ჯამი.

მეთათეში—ყმების საერთო ჯამი *).

10. უმეტესი ნაწილი ყაფლანიშვილების ერთი მხარის და ერთის სახელის
მამულებისა, რომლებიც 1721 წლ. აღწერით ორ სოფლებად არიან ნაჩვენები,
1701/11 წლ. აღწერით აღნიშნული არიან თითო სოფლად. ესენი არიან: დბა-
ნისის ვარდის-უბანი, ყარბულალის ვარდის-უბანი, მიჯა, მუსიყალა, ფოცხვე-
რიანი, დბანისის შავი საყდარი, შესაყარი, ტაშირის წითელი ეკლესია, ჩარგა-
მაშენი. ძნელი გადასაწყვეტია, გულისხმობს 1701/11 წლ. აღწერა თითო სო-
ფელს, თუ ერთ სოფლად მოხსენებულია ორი სოფელი. ერთი სოფლის (წითე-
ლი ეკლესიის) გარდა ყველა დანარჩენი ზემო ჩამოთვლილი სოფლები ვახუშ-
ტის რუკაზე მეზობელ სოფლებად არიან აღნიშნული და სოფლების სიაში მათ
ნომრები მიყოლებით უზისთ, ასე რომ შესაძლებელია ისინი თითო სოფლად
ირიცხებოდენ. მეორეს მხრით სოფელი წითელი ეკლესია როგორც რუკაზე,
ისე სოფლების სიაში დაშორებულია ერთი-მეორეზე და იმათ ერთ სოფლად
მიჩნევა მიუღებელია. ამიტომ საფიქრებელია, რომ ეს განსხვავება გამოწვეულია
1701/11 წლ. აღწერის დეფექტებით, ან მისი დაუმთავრებლობით. ამგვარსავე
მდგომარეობაშია სოფ. ყაჯილუხი, რომელიც 1721 წლ. აღწერით სამი სოფე-
ლი იყო, 1701/11 წლ. აღწერით კი იგი მოხსენებულია ორ სოფლად. ბოლოს,
ის სოფლები, რომლების რაოდენობა 1721 წლ. აღწერით ცხადათ არ ირკვე-
ვა, მაგრამ რომლებიც სხვა წყაროების თანახმად ორ-ორ სოფლად უნდა იქ-
ნენ მიჩნეული, 1701/11 წლ. აღწერით თითო სოფლადაა აღნიშნული. ესენია:
თავუთი, ორმოზანი, საკარი, ყალამშიანი, შინდლარი, ჩარდახლუ.

1701/11 წლ. აღწერის სოფლების გამომანგარიშების დროს ყველა ზემო-
ხსენებული სოფლები, გარდა ყაჯალუხისა, მივიღეთ თითო-სოფლად, ყაჯალუხი
კი ორ სოფლად.

*) ყმების საერთო ჯამში შეტანილია ორმოზანის, ფიტარეთის და ხულის 8 აყრილი
ყმებიც.

Прил. IV. Перепись Сакапанишвило 1701/11 г.г.

§ 35. При переработке и очистке переписи 1701/11 года нами принята та же система, что и при переработке переписи 1721 г., только материалы расположены в алфавитном порядке названий деревень. При чем мы руководствовались следующим:

1. Крепостные: акрили, еули-акрили, цариели (цели) отнесены к категории „акрили“.

2. В таблицах приведены наши подсчеты количества крепостных по деревням. В переписи подсчет крепостных тоже идет по деревням. Если подсчет переписи разнится от нашего подсчета, это обозначено в примечаниях (§ 38 груз. текста).

3. Имена и фамилии владельцев-собственников и подвластных владельцев, насколько было возможно, восстановлены.

4. В переп. названия деревень иногда приведены неправильно, что и отмечено нами в скобках.

5. Богано еули и богано-цариели — отнесены к богано.

6. Если у податных в какой либо деревне не показаны „тави“ (главы), мы ему обозначили главы в количестве среднем для той деревни. Эти дополнения внесены в особый список (§ 36). Богано же, если у него не значится „тави“, мы поставили по одной „тави“ (главе), как вообще принято в этой переписи.

7. В переписи количество „дымов“ и „тави“ подвластных владельцев входит в общий итог населения той деревни, где они проживают. Мы им ответили особый столбец.

8. В переписи крепостных у первых 24 деревень на левой стороне стоят цифры, пока для нас непонятные (§ 13). Им открыт особый столбец и в нем помещено общее количество этих цифр по всей деревне.

9. Кроме того, мы открыли особый столбец для подсчета общего итога всех крепостных.

Таким образом, мы получили 10 столбцов.

В первой указаны деревни, владельцы-собственники и их подвластные владельцы.

Во втором — страницы издания Такайцвили.

В третьем и четвертом — думы и „тави“ подвластных владельцев.

В пятом — итог по деревням на левой стороне стоящих цифр.

В шестом и седьмом—дымы и „тави“ податных.

В восьмом и девятом—дымы и „тави“ богано.

В десятом—общий итог крепостных.

10. Большая часть имений Капланишвили, которые показаны в переписи 1721 г. в одном округе и под одним названием как две деревни, значится в переписи 1701/11 года одною деревней. Таковы: Вардис-убани—Дбанисис Хеоба, Вардис-убани—Карабулаги, Миджа, Мусикала, Пощхвериани, Шапи Сакдари—Дбанисис Хеоба, Цители Еклесиа—Ташири, Чаргамашенг. В таком же положении Каджилухи, показанный в переписи 1721 г., как три деревни, а в переписи 1701/11 г. как две деревни. Наконец, деревни Тагути, Ормозани, Каламшиани, Кадрикули, Сакари, Шиндлари и Чардахлу, которых, как выясняется по другим источникам, а не по переписи 1721 г., было по две, показаны в переписи 1701/11 г. тоже как деревни единичные. Нужно полагать, что это обстоятельство объясняется незаконченностью переписи 1701/11 г. или дефектами ее редакции. При исчислении количества деревень по переписи 1701/11 г. все они, за исключением Каджилухи, приняты как единичные, Каджилухи принят за две деревни.

სოფლები, მებატონენი და მემულები	მ. თაყაიშვილის გვერდები Стр. изд. Е. Такайшвили	რამდენი კომლია სულ Всего дымов	რამდენ კომლს უნის თავი У СКОЛЬКИХ ДЫМОВ ОБОЗНАЧ. ГЛАВЫ		დანარჩენ კომლს დაუმატეთ "თავები" Остальн. дымам прибав. "главы"		სულ გაზვიდა "თავი" Всего получено "глав"	Деревни, владельцы-собственные и подвластные владельцы
			კომლის რიცხვი Число дым.	თავების რიცხვი Число глав	კომლის რიცხვი Число дым.	თავების რიცხვი Число глав		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
ყალამშიანი (ყალამაშიანი)	325	14	13	27	1	2	29	Каламшиани
დარბაზთალა (დარმახთალა)	326	16	15	34	1	2	36	Дарбазтала
დბანელი.	—	—	—	—	—	—	—	Дбанели
ჩინჩხური	329	7	6	10	1	2	12	Чинчхури
ჩაჩიკაშვილი ზურაბი	—	—	—	—	—	—	—	Чачикашвили Зураб
შირტაშენი (შიტაშენი)	334	12	—	—	12	12	12	Мирташени
ვანი	334	7	—	—	7	7	7	Вани
მარაბდა	335	3	—	—	3	3	3	Марабда
მწყნეთი (წყნეთი)	335	3	—	—	3	3	3	Мцхнети
ჩაჩიკაშვილი იესე	—	—	—	—	—	—	—	Чачикашвили Иесе
მმუგუთი (მყნეთი)	335	8	—	—	8	8	8	Мугути
შირტაშენი (შიტაშენი)	336	10	—	—	10	10	10	Мирташени
ვანი	336	5	—	—	5	5	5	Вани
მწყნეთი (წყნეთი)	336	3	—	—	3	3	3	Мцхнети
მამასახლისი მარქარა	—	—	—	—	—	—	—	Мамасакхлиси Маркара
წრაურთა (წარურთა)	337	5	—	—	5	5	5	Цраурта

სოფლები, მებატონენი და მემამულენი	მემაბულენი Подвл. влад.	მემამულენი		მარტ. წინ უბის ეს ნიშნ. Влево стоят эти цифры	ყმები Крестные				ყმების სავროთ რიცხვი Общее число крестных	Деревни, владельцы и подвластные владельцы
		კომლი Дымов	თავი Глав		გამომ- ლები Подат- ные	ბოგანო Мало- земельн.				
						კომლი Дымов	მულაშკე Военнобязан.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. აბანო	—	4	11	—	3	7	—	—	3	Абано
ახ. გოგოლაძე (გოგოლაძე) დათუნა	350	1	3	—	1	4	—	—	1	Дв. Гоголадзе Да- туна
ახ. მიხლანჯი გიორგი	350	1	3	—	—	—	—	—	—	Дв. Михладжи Ге- оргий
ახ. იოვანე	350	1	3	—	2	3	—	—	2	Дв. Иване
ახ. ედიშერი	350	1	2	—	—	—	—	—	—	Дв. Едишери
2. ავაზანი	—	—	—	—	9	37	—	—	9	Авазани
ყაფლანიშვილი	331	—	—	—	9	37	—	—	9	Капланишвили
3. ავანჯუკი	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Аванджуки
საკვარელიძე და- ვით ¹)	354	—	—	—	—	—	—	—	—	Сакварелидзе Да- вид
4. აზატ-ქალაქი	—	—	—	—	3	4	—	—	3	Азаткалки
ყაფლანიშვილი მდი- ვანბეგი ვრასტი	319	—	—	—	3	4	—	—	3	Капланишвили Мдиванбег Ера- сти
5. აკოფას სოფე- ლი	—	—	—	—	24	47	—	—	24	Акопас софели
ყაფლანიშვილი მდი- ვანბეგი ვრასტი	318	—	—	—	23	45	—	—	23	Капланишвили Мдиванбег Ерасти
ახ. როსტომაშვილი	348	—	—	—	1	2	—	—	1	Дв. Ростомашвили
6. აღზიბეუქი (ალაზიბეუგი)	—	—	—	23	14	27	—	—	14	Агзибеуки
ყაფლანიშვილები	309	—	—	23	14	27	—	—	14	Капланишвили
7. აღუნდარე (ახუნდარე)	—	—	—	—	9	18	—	—	9	Агундаре
ყაფლანიშვილი მდი- ვანბეგი ვრასტი	316	—	—	—	9	18	—	—	9	Капланишвили Мдиванбег Ерасти
8. აცუთი	—	—	—	—	8	15	—	—	8	Ацути
ახ. სვიმონ ზითვი	346	—	—	—	8	15	—	—	8	Свимон Зитва
9. ბალახაური	—	1	—	—	1	2	—	—	1	Балахаури
ახ. კიკოლაშვილი	337	—	—	—	—	—	—	—	—	Дв. Киколашвили
ახ. რამაზა მღვდე- ლი	349	—	—	—	1	2	—	—	1	Дв. Рамаза свяще- ник

სოფლები, მებატონენი და მემამულენი	მ. თაყაიშვილის გზის მ. ბ. სტრ. მხდ. Е. Такайшвили	მემამულენი Подвл. влад.		მარცხ. წიხ უბის ეს ნიშნ. Влево стоят эти цифры	ყმები Крепостные				ყმების საერთო რიცხვი Общее число крепостных	Деревни, владельцы и подвластные владельцы
		კომლი Дымов	თავი Глав		გამომ- ლები Подат- ные		ბოგანო Мало- земельн.			
					კომლი Дымов	თავი Глав	კომლი Дымов	მლაშკე Военнообязан.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
10. ბახჩალარი	—	—	—	—	8	17	—	—	8	Бахчалари
ყაფლანიშვილი პა- ჟუა	326	—	—	—	8	17	—	—	8	Каплишвили Па- жуа
11. ბურვილი (ბერკილი)	—	—	—	—	7	29	—	—	7	Бурвили
ყაფლანიშვილი.	333	—	—	—	7	29	—	—	7	Каплишвили
12. ბოლნისი ქვემო	—	2	4	—	5	7	—	—	5	Болниси Квемо
ახნ. როსტომიშვილი (როსტომ?)	351	1	2	—	2	4	—	—	2	Дв. Ростомшвили Ростом
ახნ. ბეჟან	352	1	2	—	3	3	—	—	3	Дв. Бежан
13. ბოლორკვან- ტი (ბოლორ- კუნტი)	—	—	—	—	3	5	—	—	3	Болоркванти
ყაფლანიშვილი მა- მუკა	322	—	—	—	3	5	—	—	3	Каплишвили Мамука
14. ბოშის სო- ფელი	—	—	—	—	4	7	—	—	4	Бошис сопели
ყაფლანიშვილი პა- ჟუა	328	—	—	—	4	7	—	—	4	Каплишвили Мамука
15. ბოცოეთი (ბოცხოეთი)	—	—	—	—	7	25	—	—	7	Боцоети
ყაფლანიშვილები	332	—	—	—	7	25	—	—	7	Каплишвили
16. გატეხილი საყდარი	—	—	—	22	12	37	—	—	12	Гатехили сандари
ყაფლანიშვილები	305	—	—	22	12	37	—	—	12	Каплишвили
17. გვარჯილა (გარჯილა)	—	—	—	—	3	7	—	—	3	Гварджила
ყაფლანიშვილი სარ- დალი ღუარსაბ	313	—	—	—	3	7	—	—	3	Каплишвили Сардар Дуар- саб

სოფლები, მებატონენი და მემამულენი	გვ. საყიშვილის გზაც. 588 Стр. изд. Е. Такайшвили	მემამულენი		მარცხ. წინ უნის ეს ნიშნ. Влево стоят эти цифры	ყმაბი Крепостные				ყმაბი საერთო რიცხვი Общее число крепостных	Деревни, владельцы и подвластные владельцы
		Подвл. влад.			გამომ- ლები Подат- ные		ბოგანო Мало- земельн.			
		კომლი Дымов	თავი Глав		კომლი Дымов	თავი Глав	კომლი Дымов	მოლაშქრე Военнообязан.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
18. გელდიგილანი (გელდიგინი)	—	—	—	—	18	41	—	—	18	Гелдигилани
მაჭავარიანი ადამ	346	—	—	—	18	41	—	—	18	Магавариани Адам
19. გოგარჩლუ (გოგჩალუ)	—	—	—	—	5	10	—	—	5	Гогарчлу
ყაფლანიშვილი მდივანბეგი ერასტი	316	—	—	—	5	10	—	—	5	Капланишвили Мдиванбег Ерасти
20. გულა სოფელი	—	—	—	—	2	5	—	—	2	Гула сопели
ყაფლანიშვილი მამუკა	322	—	—	—	2	5	—	—	2	Капланишвили Мамука
21. დამბლუტი (დაბლუტი)	—	—	—	—	5	13	—	—	5	Дамблუти
ყაფლანიშვილი მამუკა	322	—	—	—	5	13	—	—	5	Капланишвили Мамука
22. დარბაზთალა (დარმაზთალა)	—	—	—	—	16	36	—	—	16	Дарбазтала
ყაფლანიშვილი პაპუა	326	—	—	—	16	36	—	—	16	Капланишвили Папуа
23. დბანისი (დმანისი)	—	2	4	—	9	16	—	—	9	Дбаниси
ყაფლანიშვილი პაპუა	326	—	—	—	2	4	—	—	2	Капланишвили Папуа
დბანელი (მადამნელი)	329	1	1	—	5	9	—	—	5	Дбанели
საყვარელიძე დავით	354	1	3	—	2	3	—	—	2	Сакварелидзе Давид
24. დელიყულიჯანი ზემო	—	—	—	20	16	42	—	—	16	Деликулиджани Земо
ყაფლანიშვილები	306	—	—	20	12	33	—	—	12	Капланишвили

სოფლები, მებატონენი და მემამულენი	მ. თაყაიშვილის ბაზმ. გვ. Стр. изд. Е. Такайшвили	მემამულენი		მარბ. წინ უხის ეს ნიშნ. Влево стоят эти цифры	ყმები Крепостные				ყმების საერთო რიცხვი Общее число крепостных	Деревни, вла- дельцы и подвластные владельцы
		Подвл. влад.			გამომ- ლები Подат- ные.		ბოგანო Мало- земельн.			
		კომლი Дымов	თავი Глав		კომლი Дымов	თავი Глав	კომლი Дымов	მთლამკვე Военпобязан.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
კობიაშვილი ბიძინა	359	—	—	—	1	4	—	—	1	Кохиаშვილი Би- ძინა
კობიაშვილი გურგენ	359	—	—	—	1	1	—	—	1	Кохиаშვილი Гур- გენა
მერანაშვილი ბერუა	359	—	—	—	1	2	—	—	1	Мераეაშვილი Беруა
ჯანშაშვილი სალმა- ხანა	359	—	—	—	1	2	—	—	1	Джаншашვილი Салмахана
25. დელიყული- ჯანი ქვემო	—	—	—	—	24	51	—	—	24	Деликулиджани Квемо
ყფლანიშვილი სარ- დალი ლუარსაბ	314	—	—	—	24	51	—	—	24	Каплანიшвили Сардар Луарсаб
26. დემურას სოფ. (მადემუ- რას სოფელი)	—	—	—	—	4	11	—	—	4	Демурас სოფელი
ყფლანიშვილი მდი- ვანბეგი ერასტი	315	—	—	—	4	11	—	—	4	Каплანიшвили Мдиванбег Ера- სტი
27. დილამაშენი	—	2	8	—	10	25	—	—	10	Диламашენი
სახლთხუცესი რობან	338	—	—	—	2	5	—	—	2	Сахлхуцеси Ро- ბან
საყვარელიძე დავით	354	—	—	—	2	7	—	—	2	Сақварелидзе Да- ვიდ
ახნ. ტერდავითა	355	1	5	—	1	3	—	—	1	Дв. Тер Давита
ტერტერაშვილი და- თუნა	355	1	3	—	2	4	—	—	2	Тертерашивили Да- туна
ტერტერაშვილი უსუფა, ბეჟუა, მა- თახაჟი	355	—	—	—	2	4	—	—	2	Тертерашивили Усуфа, Бежуа, Матаза
ტერტერაშვილი მარკარა	396	—	—	—	1	2	—	—	1	Тертерашивили Маркара
28. დრიანეთი (დრიანეთი)	—	—	3	—	14	25	—	—	14	Дрианети
საყდარი ახნ. ბაგრატიშვი- ლი ზურაბი	351	1	3	—	1	5	—	—	1	Сақдари Дв. Багратишвили Зураби
					13	20			13	

სოფლები, მებატონენი და მემამულენი	მ. თაყაიშვილის გარეკ. მხ. სტრ. №34. Е. Такашвили	მემამულენი		მარცხ. წიხს უხის ეს ნიშნ. Всего стоят эти цифры	ყმები Крепостные				ყმების საერთო რაოდენობა Общее число крепостных	Деревни, владельцы и подвластные владельцы
		Подвл. влад.			გამომ- ლები Подат- ные	ბოგანო Мало- земельн.				
		კომლი Дымов	თავი Глав			კომლი Дымов	თავი Глав	კომლი Дымов		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
29. ელიას სოფელი (გელას სოფელი)	—	—	—	—	4	6	—	—	4	Елиас сопели
იარალი	361	—	—	—	4	6	—	—	4	Ярали
30. ვანი	—	—	—	—	12	12	—	—	12	Вани
ახნ. ჩაჩიკაშვილი ზურაბ	334	—	—	—	7	7	—	—	7	Дв. Чачишвили Зураб
ახნ. ჩაჩიკაშვილი იასე	336	—	—	—	5	5	—	—	5	Дв. Чачишвили Иасе
31. ვარდისუბანი	—	—	—	30	14	25	—	—	14	Вардисубани
ყაფლანიშვილები	299	—	—	30	14	25	—	—	14	Каплишвили
32. ვარდისუბანი	—	8	30	—	19	43	—	—	19	Вардисубани
ახნ. ავთანდილის- შვილი ნოდარ	352	1	12	—	4	9	—	—	4	Дв. Автандилис- швили Нодар
ახნ. ავთანდილის- შვილი ზავარდა	352	1	1	—	1	3	—	—	1	Дв. Автандилис- швили Заварда
ახნ. ავთანდილის- შვილი ფარუა	352	1	1	—	—	—	—	—	—	Дв. Автандилис- швили Фаруа
ახნ. ავთანდილის- შვილი ყულიჯან	352	1	6	—	3	7	—	—	3	Дв. Автандилис- швили Кулиджан
ახნ. ავთანდილის- შვილი სარუხანა	353	1	3	—	3	8	—	—	3	Дв. Автандилис- швили Сарухан
ახნ. ავთანდილის- შვილი ავთანდილ	353	1	2	—	3	6	—	—	3	Дв. Автандилис- швили Автандил
ახნ. ავთანდილის- შვილი ბეჟან	353	1	3	—	1	2	—	—	1	Дв. Автандилис- швили Бежан
ახნ. ავთანდილის- შვილი ტერტუმანა	354	1	2	—	4	8	—	—	4	Дв. Автандилис- швили Тертумана
33. ვარძაგარა (ვარგაგარა)	—	—	—	79	47	178	8	9	55	Вардзагара
ყაფლანიშვილები	801/3	—	—	79	41	163	7	7	48	Каплишвили
ლორელი ტერტერა	357	—	—	—	3	8	—	—	3	Лорели тертера
ახნ. ზაქაშვილი	357	—	—	—	1	3	1	2	2	Дв. Закашвили
სოლოღაშვილი ზა- ლია	357	—	—	—	1	1	—	—	1	Сологашвили За- лия
ახნ. ჯანიშვილი	357	—	—	—	1	3	—	—	1	Дв. Джанишвили

სოფლები, მებატონენი და მემამულენი	მ. თაყაიშვილის გზა. გვ. სტრ. ივ.დ. Е. Такашвили	მემამულენი		მარცხ. წინ უნდა იყოს ნომ. Влево стоят эти цифры	ყმები Крепостные				ყმების საერთო რაოდენობა Общее число крепостных	Деревни, владельцы и подвластные владельцы
		Подвл. влад.			აწმ-ლები Податные		ბოგანო Мало-земельн.			
		კომლი Дымов	თავი Глав		კომლი Дымов	თავი Глав	კომლი Дымов	მლაშკრე Военнообязан.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
34. ვალავერი	—	—	—	—	14	32	—	—	14	Вагавერი
ყაფლანიშვილი სარდალი ლუარსაბ ახნ. გულაიზაშვილი ბეგეან	314	—	—	—	12	29	—	—	12	Каплишвили Сардар Луарсаб Дв. Гулаишвили Бежан
35. თაგუთი	—	5	21	5	13	31	1	1	14	Тагути
ყაფლანიშვილები დბანელი (დამანელი) ახნ. ხანდამაშვილი პაპუა	303	—	—	5	2	8	1	1	3	Каплишвили Дбанели
ახნ. ხანდამაშვილი პაპუა	355	—	—	—	1	4	—	—	1	Дв. Хандамашвили Папуа
ახნ. ხანდამაშვილი ბადურა	355	—	—	—	1	2	—	—	1	Дв. Хандамашвили Бадура
ახნ. ხანდამაშვილი ბიძინა	357	1	7	—	1	4	—	—	1	Дв. Хандамашвили Бидзина
ახნ. ხანდამაშვილი პაპუა	357	1	4	—	2	4	—	—	2	Дв. Хандамашвили Папуа
ახნ. ხანდამაშვილი დაუა	357	1	2	—	1	1	—	—	1	Дв. Хандамашвили Дауа
ახნ. ხანდამაშვილი ალავერანა	358	1	6	—	2	3	—	—	2	Дв. Хандамашвили Алаверана
ახნ. ხანდამაშვილი ყუგაზა	359	1	2	—	2	3	—	—	2	Дв. Хандамашвили Кугаза
36. თეკენამი	—	—	—	—	2	3	—	—	2	Текенами
მლუდონასშვილი თურმანა	356	—	—	—	2	3	—	—	2	Млудонашвили Турмана
37. თოფრაყალა	—	1	2	—	1	2	—	—	1	Топракала
ახნ. მეღვინეთხუცესი	346	—	—	—	1	2	—	—	1	Дв. Мегвинетхуцес
ახნ. მეღვინეთხუცესი თამაზ და ოთარ	346	1	2	—	—	—	—	—	—	Дв. Мегвинетхуцеси Тамаз и Отар
38. იალლუზი (იალლუ)	—	—	—	—	12	27	—	—	12	Иалгузи
ყაფლანიშვილი მღვიანზევი ვრასტი	316	—	—	—	12	27	—	—	12	Каплишвили Мдхвацбег Врасти
39. იენგიჩახი (იენგეჩი)	—	—	—	22	12	18	—	—	12	Иенгичахи
ყაფლანიშვილები	310	—	—	22	12	18	—	—	12	Каплишвили

სოფლები, მებატონენი და მემამულენი	ქ. თყაიშვილის გზაზე. გვ. სტრ. ივ. ე. Такашвили	მემამულენი		მარცხ. წინ უბს ეს ნიშნ. Влево стоят эти цифры	ყმები Крепостные				ყმების საერთო რიცხვი Общее число крепостных	Деревни, владельцы и подвластные владельцы
		Подв. влад.			გამომცემები Податные		ბოგანბ Мало-земельн.			
		კომლი Димов	თავი Глав		კომლი Димов	თავი Глав	კომლი Димов	მთლავსკუ Военнообязан.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
40. იფნობი	—	3	6	—	5	11	3	7	8	Ипноби
ახნ. ნამორადე	337	1	3	—	2	3	—	—	2	Дв. Наморадзе
ახნ. ბლორძელი-შიომ	337	1	2	—	—	—	—	—	—	Дв. Блордзели Шюш
ახნ. ბლორძელი ბაზიერაშვილი და-თუნა	337 337	1 —	1 —	—	— 3	— 8	— 3	— 7	— 6	Дв. Блордзели Базирашвили Да- туна
41. კატავეთი (კატამეტი)	—	—	—	—	4	3	—	—	4	Катавети
ახნ. გულაიზაშვილი ბეჟან	348	—	—	—	2	3	—	—	2	Гулаишвили Бе- жан
ახნ. თეიმურაზი	349	—	—	—	2	5	—	—	2	Дв. Теймурази
42. კატნარი	—	1	2	—	4	7	—	—	4	Катнари
ახნ. გამყრელიძე კაცია	350	1	2	—	4	7	—	—	4	Дв. Гамкрелидзе Кациа
43. კიპრუჭი	—	4	11	—	6	7	—	—	6	Кипручи
ახნ. რამაზა მღვდელი	349	1	4	—	—	—	—	—	—	Дв. Рамаза свя- щенник
ახნ. ჩომახიშვილი ხოსიტა ⁶⁾	350	1	3	—	1	1	—	—	1	Дв. Чомахишвили Хосита
ახნ. ჩომახიშვილი ოთარი მღვდელი	350	1	3	—	2	3	—	—	2	Дв. Чомахишвили Отар священник
ძაბილაშვილი თევ-დორე	350	—	—	—	1	1	—	—	1	Дзаблашвили Тевдоре
დეკანოზისშვილი იასე	350	1	1	—	2	2	—	—	2	Деканоизишвили Иасе
44. ლაკლაკაშე-ნი (ლაკალა-შენი ⁶⁾)	—	—	—	—	14	36	—	—	14	Лаклакашени
ყაფლანიშვილი მა-მუკა	321	—	—	—	14	36	—	—	14	Каплишвили Мамука
45. ლიკურეთი ⁷⁾ საყდარი	— 333	— —	— —	— —	1 1	3 3	— —	— —	1 1	Ликурети Сакдარი

სოფლები, მებატონენი და მემამულენი	მ. თაყაიშვილის გზის გვ. გვ. სტრ. იპდ. მ. Такайшვილი	მემამულენი		მარცხ. უბნების ფ. ნიშნ. Въсво стоят эти цифры	ყმები Крепостные				ყმების საერთო რაოდენობა Общее число крепостных	Деревни, владельцы и подвластные владельцы
		Подв. влад.			გამომ- ლები Подат- ные		ბოგანო Мало- земельн.			
		კლასი Дымов	თავი Глав		კლასი Дымов	თავი Глав	კლასი Дымов	მთლ. უბნ. Военнообязан.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
46. ლორაშენი (ნორაშენი)	—	5	13	—	15	28	—	—	15	Лорашени
ხანდამაშვილი ალა- ვერანა ⁹)	355	—	—	—	4	8	—	—	4	Хандамашвили Алаверана
ხანდამაშვილი ყუ- გაზა	358	—	—	—	1	1	—	—	1	Хандамашвили Кугаза
ხანდამაშვილი თა- მაზა	358	1	3	—	1	2	—	—	1	Хандамашвили Тамазა
ხანდამაშვილი ბერუა	358	1	2	—	5	12	—	—	5	Хандамашвили Бе- руа
ხანდამაშვილი რა- მაზა	358	1	4	—	2	3	—	—	2	Хандамашвили Ра- маза
ხანდამაშვილი შიომ	359	1	2	—	1	1	—	—	1	Хандамашвили Шпош
ფარსადანისშვილი, შიომში	359	1	2	—	1	1	—	—	1	Парсаданашвили Шпош
47. მაკვა	—	—	—	—	9	22	—	—	9	Маква
ახ. მაკვარია ადამი	347	—	—	—	9	22	—	—	9	Дв. Мачавариани Адам
48. მანაკერტი (მანავერდი)	—	—	—	—	3	7	—	—	3	Манакерტი
თათოზაშვილი ლა- ჩინა ⁹)	356	—	—	—	2	5	—	—	2	Татозашвили Ла- чина
ღრეული კაცია	360	—	—	—	1	2	—	—	1	Греули Кация
49. მარაბდა	—	—	—	—	3	3	—	—	3	Марабда
ახ. ჩაჩიკაშვილი ზურაბ	335	—	—	—	3	3	—	—	3	Дв. Чачикашвили Зураб
50. მირტაშენი (მიტაშენი)	—	—	—	—	22	22	—	—	22	Мирташени
ახ. ჩაჩიკაშვილი ზურაბ	334	—	—	—	12	12	—	—	12	Дв. Чачикашвили Зураб
ახ. ჩაჩიკაშვილი იესე	336	—	—	—	10	10	—	—	10	Дв. Чачикашвили Иесе
51. მიჯაზემო (მიჯარი ზე- მო)¹⁰	—	—	—	—	13	33	—	—	13	Миджа земо
ყაფლანისშვილები	344	—	—	—	13	33	—	—	13	Каплишвили

სოფლები, მებატონენი და მემამულენი	მ. თაყაიშვილის გარეც. მხ. Стр. изд. Е. Такашвили	მემამულენი		მარცხ. წინ უბის ეს ნიშნ. Влево стоят эти цифры	ყმები Крепостные				ყმების საერთო რიცხვი Общее число крепостных	Деревни, владельцы и подвластные владельцы
		Подвл. влад.			გამომცემები Податные		ბოგანო Мало-земельн.			
		კომლი Дымов	თავი Глав		კომლი Дымов	თავი Глав	კომლი Дымов	მოსამსყურე Военнообязан.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
52. მოლა ყასუმის სოფელი (მოლა ყასუმი)	—	—	—	—	9	18	—	—	9	Мола Касума
ყაფლანიშვილი პაპუა	327	—	—	—	9	18	—	—	9	Каплианишвили Папуа
53. მუგუთი (ნუგუთი)	—	2	13	—	22	23	—	—	22	Мугути
აზნ. ჩაჩიკაშვილი ზურაბ	333	1	7	—	14	15	—	—	14	Дв. Чачикашвили Зураб
აზნ. ჩაჩიკაშვილი იესე	335	1	6	—	8	8	—	—	8	Дв. Чачикашвили Иесе
54. მუსეფარიანი (მუსეფარიანი)	—	10	22	—	16	35	7	8	23	Мусепариани
სახლთხუცესი რობან	338	1	4	—	9	20	4	5	13	Сахлхуцеси Робан
აზნ. ამირან	339	1	2	—	2	3	—	—	2	Дв. Амиран
აზნ. ხანდამაშვილი ჯანოა	340	1	2	—	1	2	1	1	2	Дв. Хандамашвили Джаноа
აზნ. ხანდამაშვილი ფარახანა	340	3	6	—	—	—	—	—	—	Дв. Хандамашвили Фарахан
აზნ. ბერი მოურაი	340	1	1	—	1	3	—	—	1	Дв. Бери моурави
საყვარელიძე გიორგი	340	1	4	—	—	—	1	1	1	Сакиарелидзе Георгий
აზნ. გაბადიძე იორამ	341	1	1	—	2	4	1	2	3	Дв. Габадидзе Иорам
აზნ. მდივანი ფარსადანი	341	1	2	—	—	—	—	—	—	Дв. Мдивани Фарсалан
აზნ. სვიმონ მღვდელი	349	—	—	—	1	3	—	—	1	Дв. Свимон священник
55. მუსიყალა	—	—	—	—	6	13	—	—	6	Мусиқала
ყაფლანიშვილი მდივანბეგი ერასტი	315	—	—	—	6	13	—	—	6	Каплианишвили Мдиванбег Ерасти
56. მუტავისი (მუტალი)	—	—	—	15	12	26	—	—	12	Мутависи
კოხიაშვილი ბიძინა	359	—	—	—	1	2	—	—	1	Кохиашвили Бицина
ყაფლანიშვილები	303	—	—	15	11	24	—	—	11	Каплианишвили

სოფლები, მებატონენი და მემამულენი	გვ. თაყაიშვილის გზამკვლევი. გვ. 33. Стр. изд. Е. Такашвили	მემამულენი		მარცხ. წინ უნდა იყოს ნიშნ. Влево стоят эти цифры	ყმები Крепостные				ყმების საერთო რიცხვი Общее число крепостных	Деревни, владельцы и подвластные владельцы.
		Подвл. влад.			გამომ- ლები Подат- ные		ბოგანო Мало- земелья.			
		კომლი Дымов	თავი Глав		კომლი Дымов	თავი Глав	კომლი Дымов	ბოლუშკე Военнообязан.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
57. მწყენეთი (წყენეთი)	—	—	—	26	13	32	—	—	13	მიკნეთი
ყაფლანიშვილები	308	—	—	26	13	32	—	—	13	კაპლანიშვილი
58. მწყენეთი (წყენეთი)	—	—	—	—	16	16	—	—	16	მიკნეთი
ახნ. ჩაჩიკაშვილი ზურაბ	335	—	—	—	13	13	—	—	13	დვ. ჩაჩიკაშვილი Зураб
ახნ. ჩაჩიკაშვილი იესე	336	—	—	—	3	3	—	—	3	დვ. ჩაჩიკაშვილი Иесе
59. ნარიას სო- ფელი	—	—	—	—	5	10	—	—	5	ნარიას სოფელი
ყაფლანიშვილები	344	—	—	—	5	10	—	—	5	კაპლანიშვილი
*60. ორმოზანი (ორზმნა)	—	—	—	54	33	73	2	2	37	ორმოზანი
ყაფლანიშვილები	300	—	—	54	27	58	2	2	31	კაპლანიშვილი
დბანელი	330	—	—	—	2	6	—	—	2	დბანელი
მამასახლისი	356	—	—	—	2	5	—	—	2	მამასახლისი
ლაზარე	357	—	—	—	1	3	—	—	1	ლაზარე
დალაქი	357	—	—	—	1	1	—	—	1	დალაქი (ცირულ- ნიკ)
61. საკარი	—	—	—	—	24	50	2	2	26	საკარი
ყაფლანიშვილი სარ- დალი ლუარსაბ	312	—	—	—	23	47	2	2	25	კაპლანიშვილი Сардар Луарсаб
ავთანდილიშვილი იაგანი	352	—	—	—	1	3	—	—	1	ავთანდილიშვილი Иагана
62. საკირე	—	—	—	—	12	12	—	—	12	საკირე
ყაფლანიშვილი	315	—	—	—	5	5	—	—	5	კაპლანიშვილი Сардар Луарсаб
სარდალი ლუარ- საბ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ყაფლანიშვილი მა- მუკა ¹³⁾	324	—	—	—	7	7	—	—	7	კაპლანიშვილი Мамука

* ორმოზანის მოსახლეობის საერთო ჯამში შეტანილია ყაფლანიშვილების 2 აყრილი ყმაც.

* В общем количестве населения Ормозани внесены и двое „აკრილი“ Кап-
ланишвили.

იას. ლორთქიფანიძე—„ქვემო-ქართლი“

სოფლები, მებატონენი და მემამულენი	გვ. თაყაიშვილის განმც. გვ. Стр. изд. Е. Такайшвили	მემამულენი		მარცხ. წინ უხის ეს ნიშნ. Влево стоят эти цифры	ყმები Крепостные				ყმების საერთო რიცხვი Общее число крепостных	Деревни, владельцы и подвластные владельцы
		Подвл. влад.			გამომ- ლები Подат- ные		ბოგანო Мало- земельн.			
		კობლი Дымов	თავი Глав		კობლი Дымов	თავი Глав	კობლი Дымов	მულაშკე Военнообязан.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
63. სარახველა	—	—	—	—	4	9	—	—	4	Сарахвела
ყაფლანიშვილი სარ- დალი ლუარსაბ ღრეული კაცია	313	—	—	—	3	7	—	—	3	Капланишвили Сардар Луарсаб Греули Кацია
64. სარკინეთი (სარხინეთი)	—	—	—	27	16	32	—	—	16	Саркиნети
ყაფლანიშვილები	298	—	—	27	13	25	—	—	13	Капланишвили
დბანელი (მადამენ- ლი)	330	—	—	—	1	2	—	—	1	Дбанели
ახნ. რამაზა მღვდელ- ლი	349	—	—	—	1	3	—	—	1	Дв. Рамазა свя- щенник
დეკანოზისშვილი იასე	350	—	—	—	1	2	—	—	1	Деканозивили Иасе
65. სარუჩამას სოფელი (სა- რურამი)	—	—	—	—	5	6	—	—	5	Саручамас სოფელი
სვიმონ მღვდელი	349	—	—	—	5	6	—	—	5	Свимон священник
66. სუგეჩანი	—	—	—	—	3	4	—	—	3	Сугечани
ყაფლანიშვილი ვრა- სტი მდივანბეგი	317	—	—	—	3	4	—	—	3	Капланишвили Ерасти Мдиван- бег
67. სირჩაპატი (შირჩაპატი)¹³	—	—	—	35	18	51	—	—	18	Сирчапати
ყაფლანიშვილები	307	—	—	35	18	51	—	—	18	Капланишвили
68. ტამალია (ტა- მალა)	—	—	—	—	16	42	—	—	16	Тамалия
სახლთხუცესი რობან	338	—	—	—	16	42	—	—	16	Сахлхуцеси Ро- бан
69. ტანძია	—	3	7	—	13	26	—	—	13	Тандзия
ახნ. გულიაზაშვილი ბეჟან	348	1	3	—	8	15	—	—	8	Дв. Гулаизашвили Бежан
ახნ. თეიმურაზ	349	1	3	—	5	11	—	—	5	Дв. Теимураз
ახნ. სვიმონ მღვდელი	349	1	1	—	—	—	—	—	—	Дв. Свимон свя- щенник

სოფლები, მებატონენი და მემამულენი	გვ. თაყაიშვილის ბაზოც. გვ. Стр. ивд. Е. Такайшвили	მემამულენი		ყმები ზარბ. წინ უხის ეს ნიშნ. Взево стоят эти цифры	ყმები Крепостные				ყმების საერთო რიცხვი Общее число крепостных	Деревни, вла- дельцы и подвластные владельцы
		Подвл. влад.			გამთმ- ვები Подат- ные		ბოგანო Мало- земельн.			
		კმლი Дымов	თავი Глав		კმლი Дымов	თავი Глав	კმლი Дымов	მულაშკე Военнообязан.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
70. ტაღდანი (ტალადანი)	—	—	—	—	3	6	—	—	3	Тагдани
ყაფლანიშვილი სარ- დალი ლუარსაბ	313	—	—	—	2	4	—	—	2	Каплайишвили Сардар Луарсаб
ბირთველისშვილი	351	—	—	—	1	2	—	—	1	Биртвелишвили
71. ტოლუ	—	—	—	—	15	37	—	—	15	Толу
ყაფლანიშვილი სარ- დალი ლუარსაბ	310	—	—	—	15	37	—	—	15	Каплайишвили Сардар Луарсаб
72. უნდუში (უდუში)	—	1	3	—	5	14	—	—	5	Ундуши
ახნ. ბეჟან	361	1	3	—	5	14	—	—	5	Дв. Бежан
73. უსეინას სო- ფელი	—	—	—	—	12	20	—	—	12	Усеинас сопели
სახლთხუცესი რობინ	339	—	—	—	12	20	—	—	12	Сахлтхуцеси Ро- бан
74. ფარჩუხლუ (ფალჩუხლუ)	—	—	—	11	4	10	—	—	4	Парчухлу
ყაფლანიშვილები	308	—	—	11	4	10	—	—	4	Каплайишвили
75. ფარაჯუკი (ფარაჯუკი)	—	—	—	—	24	53	—	—	24	Параджук
ახნ. ავთანდილის- შვილი ნოდარ	352	—	—	—	6	13	—	—	6	Дв. Автандилис- швили Нодар
ახნ. ავთანდილის- შვილი ყულიჯან	353	—	—	—	6	14	—	—	6	Дв. Автандилис- швили Кулиджан
ახნ. ავთანდილის- შვილი ბეჟან	353	—	—	—	2	5	—	—	2	Дв. Автандилис- швили Бежан
ახნ. ავთანდილის- შვილი სარუხანა	353	—	—	—	1	2	—	—	1	Дв. Автандилис- швили Сарухана
ახნ. ავთანდილის- შვილი ავთანდილ	353	—	—	—	4	10	—	—	4	Дв. Автандилис- швили Автандилა
ახნ. ავთანდილის- შვილი ტერტუმანა	354	—	—	—	5	9	—	—	5	Дв. Автандилис- швили Тертумана

სოფლები, მებატონენი და მემამულენი	მკ. თაყაიშვილის გავლც. გვ. Стр. изд. Е. Такайшвили	მემამულენი		მარტ. წინ უხის ეს ნიშნ. Влево стоят эти цифры	ყმები Крестостные				ყმების საერთო რიცხვი Общее число крестостных	Деревни, владельцы и подвластные владельцы
		Подвл. влад.			გამომცემი Податные		ბოგანო Мало-земельн.			
		კომლი Дымов	თავი Глав		კომლი Дымов	თავი Глав	კომლი Дымов	მთლსმენე Военнообязан.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
76. *ფიტარეთი (ფიტოელი, ფიტანელი)		7	31	—	36	111	2	4	39	Питарети
წინამძღვარი იობ	330	1	1	—	29	95	2	4	32	Настоятель Иоб
დეკანოზი ივანე	330	1	8	—	3	7	—	—	3	Деканози Иване
შიოაშვილი ნიკოლოზ	330	1	3	—	1	3	—	—	1	Шноაშვილი Николоз
ქიტაშვილი ელიზბარ	330	1	4	—	1	2	—	—	1	Китоашვილი Елизбар
ხიმიაშვილი	331	3	15	—	1	3	—	—	1	Химиаშვილი
მღვდელი	331	—	—	—	1	1	—	—	1	Мгдვეული
77. ფოცხვერიანი (ფოცხურიანი)	—	—	—	—	1	2	—	—	1	Почхвериани
სახლბუცესი რობან	338	—	—	—	1	2	—	—	1	Сахлбუцеси Робан
78. ქედის ეკლესია	—	—	—	—	10	23	—	—	10	Кедис еклесиа
ბეჯანი	360	—	—	—	10	23	—	—	10	Бежани
79. ქერემდარა (ქერანდა)	—	—	—	—	3	6	—	—	3	Керемдара
კოხიაშვილი ბიძინა	359	—	—	—	2	4	—	—	2	Кохиаშვილი Биძина
კოხიაშვილი გურგენა	359	—	—	—	1	2	—	—	1	Кохиаშვილი Гургена
80. ყადრიყული (ყადირყული)	—	—	—	—	5	12	—	—	5	Кадрикули
ზარასპაშვილები	359	—	—	—	5	12	—	—	5	Зараспашвили

* ფიტარეთის მოსახლეობის საერთო ჯამში შეტანილია წინამძღვრის ერთი აყრილობა.

* В общем количестве населения Питарети внесен и один "акрипи" настоятеля.

სოფლები, მებატონენი და მემამულენი	მ. თაყაიშვილის გაცემ. მკ. Стр. изд. Е. Такашвили	მემამულენი		ზრცხ. წინ უზის ეს ნიშნ. Влево стоят эти цифры	ყმაბი Крепостные				ყმაბი საერთო რიცხვი Общее число крепостных	Деревни, владельцы и подвластные владельцы
		Подв. влад.			გამომ- ლები Подат- ные		ბოგანო Мало- земельн.			
		კამბლი Дымов	თავი Глав		კამბლი Дымов	თავი Глав	კამბლი Дымов	ბოგანო Военнообязан.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
81. ყალამშიანი (ყალამაშიანი, ყალამლაშიანი)	—	—	—	—	14	29	—	—	14	ყალამშიანი
ყაფლანიშვილი პა- ქუა ¹⁴)	325	—	—	—	14	29	—	—	14	ყაფლანიშვილი Па- пуа
82. ყამიში	—	—	—	13	7	11	—	—	7	ყამიში
ყაფლანიშვილები	305	—	—	13	7	11	—	—	7	ყაფლანიშვილი
83. ყამიში ზემო	—	—	—	—	4	7	—	—	4	ზემო ყამიში
ყაფლანიშვილი მდი- ვანბეგი ერასტი.	319	—	—	—	4	7	—	—	4	ყაფლანიშვილი Мдиванбег Ера- сти
84. ყარაბულაღი ზემო	321	—	ცარი	ელი	ადგ	ილი	სვო	ბ. მე	სთო	ყარაბულაღი ზემო
85. ყარაბულაღი ქვემო	—	—	—	—	7	16	—	—	7	ყარაბულაღი ქვემო
ყაფლანიშვილი მა- მუკა	320	—	—	—	7	16	—	—	7	ყაფლანიშვილი Мамука
86. ყარაბულაღი	—	—	—	—	10	17	—	—	10	ყარაბულაღი
ყაფლანიშვილი მა- მუკა	320	—	—	—	8	13	—	—	8	ყაფლანიშვილი Мамука
გურგენაშვილი ზუ- რაბი	356	—	—	—	1	1	—	—	1	გურგენაშვილი ზუ- რაბ
გურგენაშვილი გივი	356	—	—	—	1	3	—	—	1	გურგენაშვილი Гиви
87. ყარა ქილისა (ყარაქალისა)	—	—	—	—	32	81	—	—	32	ყარაქალისა
ყაფლანიშვილი მა- მუკა ¹⁵)	323	—	—	—	27	69	—	—	27	ყაფლანიშვილი
გიორგი	344	—	—	—	4	10	—	—	4	გიორგი
იარალი	361	—	—	—	1	2	—	—	1	იარალი
88. ყაჯილუხი ზემო (ზემო ყულიჯანი)	—	—	—	—	5	8	—	—	5	ყაჯილუხი ზემო
ყაფლანიშვილი მა- მუკა	321	—	—	—	5	8	—	—	5	ყაფლანიშვილი Мамука

სოფლები, მებატონენი და მემამულენი	გვ. თაყაიშვილის გარეკ. გვ. Стр. изд. Е. Такайшвили	მემამულენი		მარცხ. წილ უბს ეს ნიშნ. Влево стоят эти цифры	ყმები Крепостные				ყმების საერთო რიცხვი Общее число крепостных	Деревни, владельцы и подвластные владельцы
		Подвл. влад.			განმ- ლები Подат- ные		ბოგანო Мало- земельн.			
		ქობლი Дымов	თავი Глав		ქობლი Дымов	თავი Глав	ქობლი Дымов	მლაშკე Военнообязан.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
89. ყაჯიღოხი (ყაჯიღოხი)	—	—	—	—	7	12	—	—	7	Каджилухи
ყაფლანიშვილი მა- მუკა	321	—	—	—	7	12	—	—	7	Капланишвили Мамука
90. ყოშა ქილისა (ყაშაქაღისა, ყაშაქიღისა)	—	—	—	—	27	48	—	—	27	Коша жилиса
ყაფლანიშვილი მდი- ვანბეგი ერასტი	317	—	—	—	23	40	—	—	23	Капланишвили Мдиванбег Ера- сти
ხანდამაშვილი პაპუა	355	—	—	—	2	3	—	—	2	Хандамашвили Папуа
ჭყოიბი	360	—	—	—	2	5	—	—	2	Чқоиби
91. შავი საყდა- რი	—	—	—	—	17	37	—	—	17	Шави сакдари
ყაფლანიშვილი სარ- დალი ლუარსაბ ღრეული კაცია	311 360	—	—	—	16 1	33 4	—	—	16 1	Капланишвили Сардар Луарсаб Греули Кацпа
92. შავი საყდა- რი	—	—	—	—	29	60	—	—	29	Шави сакдари
ყაფლანიშვილი პა- პუა ¹⁶⁾	327	—	—	—	29	60	—	—	29	Капланишвили Папуа
93. შესაყარი	—	—	—	19	9	22	—	—	9	Шесақари
ყაფლანიშვილები	299	—	—	19	9	22	—	—	9	Капланишвили
94. შინბერი	—	—	—	—	3	4	—	—	3	Шинбери
ყაფლანიშვილი მა- მუკა	323	—	—	—	3	4	—	—	3	Капланишвили Мамука
95. შინდლარი	—	—	—	56	35	72	8	8	43	Шиндлари
ყაფლანიშვილები	297	—	—	56	34	72	8	8	42	Капланишвили
სალუყა	298	—	—	—	1	1	—	—	1	Салука
96. შიშტეფა	—	—	—	—	13	23	—	—	13	Шиштепа
ყაფლანიშვილი მდი- ვანბეგი ერასტი	319	—	—	—	13	23	—	—	13	Капланишвили Мдиванбег Ерасти

სოფლები, მებატონენი და მემამულენი	მკ. თაყაიშვილის გარეკ. პპ. Стр. изд. Е. Такайшвили	მემამულენი		მარცხ. წინ უხის ეს ციფრი Влево стоят эти цифры	ყმები Крепостные				ყმების საერთო რიცხვი Общее число крепостных	Деревни, владельцы и подвластные владельцы
		Подвл. влад.			გამომ- ლები Подат- ные		ბოგანო Мало- земельн.			
		კომლი Дымов	თავი Глав		კომლი Дымов	თავი Глав	კომლი Дымов	ბოლარე Военнообязан.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
104. წაკეგელცი (წაგკილცი)	—	—	—	25	13	25	—	—	13	Цагенегци
ყაფლანიშვილები	304	—	—	25	13	25	—	—	13	Капლанишვილები
105. წითელი ეკ- ლესია	—	—	—	26	17	47	—	—	17	Цители еклезиа
ყაფლანიშვილები	307	—	—	26	1	—	—	—	17	Капланишвили
106. წიფორი	—	—	—	—	9	24	—	—	9	Ципори
ახნ. ყაითმაზაშვილები	343	—	—	—	6	16	—	—	6	Дв. Каитмазашвили
ახნ. ყაითმაზაშვილი, ალთუნაშვილი ¹⁷)	345	—	—	—	3	8	—	—	3	Дв. Каитмазашвили Алтунашвили
107. წნორი	—	5	11	—	9	17	—	—	9	Цнори
ახნ. მეღვინეთხუცესი	345	1	3	—	2	3	—	—	2	Дв. Мегвинетху- цеси
ახნ. სვიმონ ზითვი	346	1	2	—	1	1	—	—	1	Свимон Зитви
ახნ. მაჭავარიანი აღამ	346	1	2	—	3	4	—	—	3	Дв. Мачавариани Адам
ახნ. უღელიშვილი ბეჟან (უღელიშვილი)	347	1	2	—	2	8	—	—	2	Угулишвили Бе- жан
ახნ. როსტომაშვილი	348	1	2	—	1	1	—	—	1	Дв. Ростомашвили
108. წრაურთა (წარაურთა)	—	—	—	—	5	5	—	—	5	Цраурта
მამასახლისი შარკა- რა	337	—	—	—	5	5	—	—	5	Мамасакхлиси Мар- кара
109. წყაროსთავი	—	—	—	—	3	4	—	—	3	Цқароставი
ჩიკოიძე შიოში	356	—	—	—	3	4	—	—	3	Чикондзе Шюши
110. წყლამი	—	—	—	14	7	17	—	—	7	Цқлами
ყაფლანიშვილები	305	—	—	14	7	17	—	—	7	Капланишвили
111. კრეში	—	2	13	—	23	40	—	—	23	Чреши
ახნ. ყაითმაზაშვილი ყაითმაზა ¹⁸)	342	1	11	—	10	14	—	—	10	Дв. Каитмазашвили Каитмаза
ახნ. ყაითმაზაშვილი ავთანდილა	343	—	—	—	5	11	—	—	5	Дв. Каитмазашвили Автадила

სოფლები, მებატონენი და მემამულენი	გვ. საყვინველის გზა. გვ. Стр. изд. Е. Такайшвили	მემამულენი		მარტ. წინ უხის ეს ნიშნ. Влево стоят эти цифры	ყმები Крепостные				ყმების საერთო რიცხვი Общее число крепостных	Деревни, вла- дельцы и подвластные владельцы
		Подвл. влад.			გამომ- ლები Подат- ные		ბოგანო Мало- земельн.			
		კომლი Дымов	თავი Глав		კომლი Дымов	თავი Глав	კომლი Дымов	მლაშეკე Воиннообязан.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ახნ. ყაითმაზაშვილი ზავარდა	343	—	—	—	3	6	—	—	3	Дв. Каитмазашвили Заврада
ახნ. ყაითმაზაშვილი გიორგი	343	—	—	—	1	1	—	—	1	Дв. Каитмазашвили Георгий
ახნ. ყაითმაზაშვილი ბეჟანი	345	1	2	—	4	8	—	—	4	Дв. Каитмазашвили Бежан
112. ჭუკას სო- ფელი (ჭუკი, ჭუესი)	—	—	—	14	7	15	—	—	7	Чукас сопели
ყაფლანიშვილები	310	—	—	14	7	15	—	—	7	Каплианишвили
113. ხინძორი (ხინძარი)	—	—	—	—	6	11	—	—	6	Хиндзори
*დბანელი (დამანე- ლი)	329	—	—	—	6	11	—	—	6	Дбанели
114. ხინძორთა- ლა	—	—	—	—	4	9	—	—	4	Хиндзортала
ყაითმაზაშვილები	343	—	—	—	4	9	—	—	4	Каитмазашвили
115. *ხული	—	—	—	23	10	28	—	—	15	Хули
ყაფლანიშვილები	304	—	—	23	10	28	—	—	15	Каплианишвили
116. ხუცის სო- ფელი	—	—	—	—	3	5	—	—	3	Хуцис сопели
ყაფლანიშვილი მდი- ვანბეგი ერასტი	319	—	—	—	3	5	—	—	3	Каплианишвили Мдиванбег Ера- сти
117. ჯანაზიანი (ჯანზიანი)	—	4	11	—	6	10	3	6	9	Джаназиани
ახნ. კავთლისშვილი არდამელ	341	1	2	—	2	3	1	1	3	Дв. Кавтлешвили Ардамел

* ხულის მოსახლეობის საერთო ჯამში შეტანილია ყაფლანიშვილების 5 აკრილი ყმაც.

* В общее количество населения Хули внесены и 5 „აკრილი“ Каплианишвили.

სოფლები, მებატონენი და მემამულენი	მ. თაყაიშვილის გამოც. გვ. 341. Стр. изд. Е. Такайшвили	მემამულენი		მარცხ. წიბ უზის გ. ნიშნ. Влево стоят эти цифры	ყმები Крепостные				ყმების საერთო რიცხვი Общее число крепостных	11
		Подвл. влад.			გამომ- ლები Подат- ные		ბოგანო Мало- земельн.			
		ქობლი Дымов	თავი Глав		ქობლი Дымов	თავი Глав	ქობლი Дымов	ბოლშეკზე Военнообязан.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
ბელიშვილი სეხნია	341	1	3	—	1	1	—	—	1	Бегнашвили Сех- ნია
ახნ. კოილიძე დათუ- ნა	341	1	4	—	1	2	1	2	2	Дв. Коилидзе Да- тува
ახნ. კოილიძე ბეჟან	342	1	2	—	1	2	—	—	1	Дв. Коилидзе Бе- жан
იმერელი	342	—	—	—	—	—	1	3	1	Имерели
ჩიკორიძე შიომ	342	—	—	—	1	2	—	—	1	Чикоридзе Шиом
118. ჯანბალჩა ზემო	—	—	—	—	6	27	—	—	6	Джанбагча Земо
ყაფლანიშვილი პაპუა	327	—	—	—	6	27	—	—	6	Капланишвили Папуа
119. ჯანბალჩა ქვემო	—	—	—	21	11	23	—	—	11	Джанбагча Квемо
ყაფლანიშვილები	306	—	—	21	11	23	—	—	11	Капланишвили
120. ჯვარა	—	—	—	—	8	29	—	—	8	Джвара
ყაფლანიშვილები	332	—	—	—	8	29	—	—	8	Капланишвили

§ 38. უენიშენები 1701/11 წლ. აღწერის შესახებ

- უენიშენა 1, თაყ. გამ. გვ. 354. დედ-ში—დავით საყვარელიძის შესახებ ავენ-
ჯუქში ნათქვამია: „უჭირავს 1¹/₂ საკომლო“.
- „ 2, გვ. 351. დედ-ში—როსტომაშვილის ქვ. ბოლნისის ერთი ყმა „ტა-
შირზეა“ ნაჩვენები.
- „ 3, გვ. 355. დედ-ში—სოფ. დილამაშენის უსუფა, ბეჟუა, მათოზა;
ტერტერაშვილები უნდა იყვნენ, რადგან მოთავესებული
არიან სხვა ტერტერაშვილებთან, ჰყავსთ დილამაშენში
მათთან ერთად ყმები და აღნიშნულნი არიან როგორც
დათუნა ტერტერაშვილის განაყოფნი. დედ-ში მათი გა-
მომღებნი სოფ. დილამაშენში გამოანგარიშებულია 3.
- „ 4, გვ. 323. დედ-ში—ვარძაგარას შემდეგ წერია: „აქავ ვარძაგარის
სამეხრეო მიწა 60 დღისა“.
- „ 5, გვ. 350. დედ-ში—ხოსიტა; აზნ. ჩომახიშვილი უნდა იყოს (იხს.
1721 წლ. აღწ. გვ. 172).
- „ 6, გვ. 321. დედ-ში—ლაკლაკაშენის შემდეგ სწერია: „აქავ სამე-
ხრეო 60 დღისა“.
- „ 7, გვ. 333. დედ-ში—ლიყურეთის შემდეგ სწერია: „აქავ ფიტოე-
თის საყდრის ზვარი ერთი“.
- „ 8, გვ. 358. დედ-ში—ალავერნა ხანდამაშვილის ერთი ყმა ლორა-
შენში „ნასყიდათა“ ნაჩვენები.
- „ 9, გვ. 356. დედ-ში—ლაჩინა თათოზაშვილის გამომღები ყმები მა-
ნაკერტში გამოანგარიშებულია 4.
- „ 10, გვ. 344. დედ-ში—ზემო მიჯაში 15 მსახლობარია.
- „ 11, გვ. 352. დედ-ში—სოფ. საკარისში იაგანა; აზნ. ავთანდილაშვი-
ლრა. 1721 წლის აღწერაში იხსენიება ავთანდილაშვი-
ლი იეგანას შვილი, გვ. 198.
- „ 12, გვ. 324. დედ-ში—საკირეს შემდეგ ნათქვამია: „აქავ საკირეს სა-
მეხრეო 60 დღისა და ზვარი ერთი“.
- „ 13, გვ. 307. დედ-ში—საერთო ჯამი გამომღებთა სირჩაპატში გამო-
ანგარიშებულია 11.
- „ 14, გვ. 325. დედ-ში—ყალამშიანის შემდეგ სწერია: „აქავ ყალამ-
შიანში სამეხრეო 60 დღისა“.
- „ 15, გვ. 323. დედ-ში—ყარაქილისაში მამუკა ყაფლანიშვილის გამომ-
ღებთა საერთო ჯამი ნაჩვენებია 29.
- „ 16, გვ. 327. დედ-ში—შავი საყდარში პაპუა ყაფლანიშვილის გამომ-
ღებთა საერთო ჯამი ნაჩვენებია 30.
- „ 17, გვ. 345. დედ-ში—წიფორში ალთუნაშვილი; ალთუნაშვილი 1721
წლ. აღწერით (გვ. 166) ბეჟან ყაითმაზაშვილია, რო-
მელსაც ყმები ჰყავდა გარდა ჭრეშისა, წიფორში და შუ-
ლაჭერში.
- „ 18, გვ. 342—343 დედ-ში—ყაითმაზა, ავთანდილ, ზავრადა და გიორ-
გი ჭრეშში; აზნ. ყაითმაზაშვილებია (იხ. 1721 წლ.
აღწ. გვ. 166). ავთანდილის და ზავრადას თითო ყმა
ნასყიდათაა ნაჩვენები.

§ 38. Примечания к переписи 1701/11 года.

1) В подлиннике—про Давида Сакварелидзе сказано: „владеет $1\frac{1}{2}$ крестьянским наделом“.

3) В п.—в Диламашени Усупа, Бежуа, Матоза; должно быть Тертерашвили, т. к. помещены с другими Тертерашвили, имеют с последними в Диламашени крепостных, как выделенные от Датуна Тертерашвили.

4) В п.—после переписи Вардзагара сказано: „тут пахатной земли (самехрео) на 60 дней“.

5) В п.—Хосита—должно быть двор. Чомахишвили (см. переп. 1721 г.).

6) В п.—после переписи Лаклакшени сказано: „тут пахатной земли на 60 дней“.

7) В п.—после переписи Ликурети сказано: „тут один виноградник Питаретской церкви“.

11) В п.—в Сакариси Иагана, должно быть двор. Автандилашвили. В переп. 1721 г. значится Автандилашвили сын Иагана.

12) В п.—после переписи Сакире сказано: „тут в Сакире пахатной земли (самехрео) на 60 дней“.

14) В п.—после переписи Каламшиани сказано: „тут в Каламшиани пахатной земли (самехрео) на 60 дней“.

17) В п.—в Ципори Алтунашвили. По переписи 1721 г. Алтунашвили Бежан Кайтмазашвили, который имел крепостных в Чреши, Ципори и Шулавери.

18) В п.—Кайтмаза, Автандил, Заврада, Георгий, должно быть двор. Кайтмазашвили (см. переп. 1721 г.).

საბოლოო მშობე

ЧАСТЬ ВТОРАЯ

I. ქვემო-ქართლის სახელწოდება და მისი მხარეები.

§ 39. სახელად ქართლის სამეფოს იმ პროვინციის, რომელიც შეადგენს ამ დამოკვლევის საგანს, ჩვენ მივიღეთ „ქვემო ქართლი“, თუმცა თანამედროვე, ე. ი. მე-**XVIII** საუკ. პირველ მეოთხედის, წყაროებში, ეს სახელი იშვიათათ გვხვდება. ეს სახელი ვიპოვეთ, მხოლოდ 1720 და 1749 წ.წ. ორ სიგელში (სიძვ. I—№ 215, 217); მაგიერად საბუთებში იხსენიება „ზემო ქართლი“ (ვახ. გეოგრ.-გვ. 72, 74, სადღედ. დასტ.-თავი მ ა) და „შიდა ქართლი“. (ვხვ. გვ. 276), მაშასადამე, იყო „ქვემო ქართლიც“. ეს სახელი გვხვდება შემდეგი დროის საბუთებში: „ეს სომხითი და საბარათიანო არის ქვემო ქართლი“, ამბობს 1770 წლ. აღწ. (იხ. „კვალი“ 1898 წ. № 11). ამავე სახელს უწოდებს ამ პროვინციას პროფ. ივ. ჯავახიშვილი (იხ. მისი საქართველოს ეკონ. ისტ. გვ. 300, 312 და სხვა).

მე-**XVIII** საუკუნის პირველ მეოთხედში კი ეს პროვინცია უმეტესად იხსენიება, როგორც საბარათაშვილო, საბარათიანო, საბარათიანოს სასპასპეტო. ასეა ვახუშტი ბატონიშვილის გეოგრაფიაში (გვ. 136—182) და მისსავე რუკაზე (§ 5). ესევე სახელი ეწოდება მას 1721 წლ. აღწერაშიაც (გვ. 2, 4, 97, 101). ამგვარი სახელწოდება დამყარებული იყო იმ გარემოებაზე, რომ უდიდესი ნაწილი ამ პროვინციის მამულების, აზნაურების და ყმებისა ეკუთვნოდა ბარათაშვილებს და მათგან გამოყოფილ ყაფლანიშვილებს.

რაც შეეხება სომხითს, ყაიყულს, მტკვრის გაღმა მხარეს და ელის ტერიტორიას, სადაც ბარათაშვილებს და ყაფლანიშვილებს ან სრულიად არ ყავდათ ყმები, ან ყავდათ მეტად მცირე (სომხითში), იმათი შეცულობა ქვემო ქართლის საზღვრებში აღნიშნულია როგორც ვახუშტი ბატონიშვილის გეოგრაფიაში (გვ. 140, 178 182), ისე მის სოფლების სიებში და რუკაზე. 1721 წლ. აღწერით სომხითი და მტკვრის გაღმა მხარე შედიოდა მეწინავე დროში, ე. ი. ქვემო ქართლში. ბოლოს ბერდუჯი და ბანბაკი უთუოდ, როგორც ქვემოდ იქნება გამოკვეთილი, ქვემო ქართლს ეკუთვნოდნ.

ქვემო-ქართლში შედიოდნ შემდეგი მხარეები: **აღგეთი, ბანბაკი, ბერდუჯი, დბანისის ხეობა, თრიალეთი, მტკვრის გაღმა მხარე** მისი ჩირდილოეთის ნაწილით—ყარაით, **სკვირეთი, სომხითი, ტაშირი** ლორის რაიონით, **ქციის ხეობა, ყაიყული, ყარაბულაღი**. გარდა მტკვრის გაღმა მხარის სახელწოდებისა, ყველა დანარჩენი სახელწოდება აღნიშნულია ვახ. გეოგრაფიაში და ნაწილობრივ მისივე სოფლების სიებში და რუკაზე. მტკვრის გაღმა მხარის ამგვარი სახელწოდება არსადა სჩანს გარკვეულად, მხოლოდ დასტ. (თავი 3 დ)—ნათქვამია, რომ „აბრეშუმის მოსავალში, რომელიც სახასო კაცისაგან ქუმი არ შეიკვრის გაღმა თუ გამოღმა, ამის ათისთავი სახლთხუცესის არის“. ვხვ.-ში (გვ. 184) კი

ნათქვამია, რომ მეოთხე სადროშოს საზღვარი არის „სამხრით ლოქინის ხევი და გაშოლმართ კრწანისის გორაო“.

1720 წლ. ზემოხსენებულ სიგელში (სიძვ. I—215) ნათქვამია: „რაც ალაგას სვეტიცხოვლის ყმა არის ზემო ქართლს, თუ ქვემო ქართლს, გაღმა-გამოღმა, მუხრანს, საბარათიანოს გინა თრიალეთს და სხვ., არა სარდალს ხელი არ აქვს“. ცხადია, რომ სიტყვები „გაღმა-გამოღმა“ გულისხმობენ მტკვრის გაღმა-გამოღმა მხარეს. ჩვენ ამ ცნობებით ვისარგებლეთ და ამ მხარეს, რომელიც მდებარეობდა მტკვრის მარცხენა მხარეზე და რომელიც შედიოდა ქვ.-ქართლში, ვუწოდეთ „მტკვრის გაღმა მხარე“.

§ 40. ვახუშტის რუკაზე ყველა ზემოხსენებული მხარეები შემოფარგლულია განსაკუთრებული ხაზებით, გარდა ბანბაკის, ბერდუჯის და ლორის მხარეებისა, რომლებიც ერთმანეთში განსაზღვრული არ არიან და რომლებზედაც ქვემოთ გვაქვს ლაპარაკი (§§ 43, 44). მტკვრის გაღმა მხარე კი გაყოფილია ორად— ჩრდილოეთის და სამხრეთის ნაწილებად: სარვანიდან პირდაპირი ხაზით მრავალ წყარომდე. დასახელებული მხოლოდ არაა ლორი და სკვირეთი და, როგორც მოვიხსენიეთ, მტკვრის გაღმა მხარე.

რაც შეეხება ვახუშტის სიებს, იქ მხოლოდ სომხითი, ტაშირი, ყაიყული, ქციის ხეობა, თრიალეთი და ალგეთი (და მათი ნაწილებიც) არიან პირდაპირ დასახელებული; დანარჩენი მხარეების საზოგადო სახელი არაა აღნიშნული, მაგირად მათი ნაწილებია (ხეობები და ხევეები) ჩამოთვლილი.

თუ სიების ნომენკლატურას შეიფარდებთ გეოგრაფიაში ზემოხსენებულ მხარეების სახელებს, მივიღებთ, რომ ქვ.-ქართლის მხარეებში მდებარეობდნენ:

ალგეთში: 1) ალგეთის ხეობა ტფილისამდე (სიით №№—552—576). 2) ასურეთის ხევი (№—577—592); 3) კოჟორის არე (№№—593—604); 4) ბოგვის ხევი (№№—605—609); 5) ზრბითის ხევი (№№—610—618); 6) ლორისთავის არე; (№№—619—621); 7) ხეკორდის არე (№№—622—632); 8) ზასის ხეობა (№№—633—638); 9) ლაკვის არე (№№—639—645); 10) მანგლისი და მისი არე (№№—646—663);

ღბანისის ხეობაში: 1) მაშავერის ხეობა (№№—216—228); 2) კაზრეთის ხეობა (№№—229—234); 3) ქვეშის ხეობა (№№—235—253); 4) ბალიჭის ხეობა (№№—254—271); 5) კიანეთის არე (№№—272—299); 6) ლუკუნის არე (№№—300—308); 7) ფინეზაურის ხეობა (№№—309—324); 8) ლოქის არე (№№—335—343).

თრიალეთში: (№№—457—551).

მტკვრის გაღმა მხარეს: დიდუბეს არე (№№—674—582).

სკვირეთში:—ვერეს ხევი (№№—664—673).

სომხითში: 1) ხოჟორნიას ხეობა (№№—1—7); 2) ჭოჭკანის ხეობა (№№—8—19); 3) შულავერის ხეობა (№№—20—47); 4) წაქარის არე (№№—48—60); 5) ჭაპალას არე (№№—61—72); 6) ბოლნისის ხეობა (№№—73—120).

ტაშირში: (№№—121—175).

ქციის ხეობაში: 1) ყისყალას არე (№№—344—370); 2) ჭივჭივას ხეობა (№№—371—381); 3) ირაგას ხეობა (№№—382—400); 4) მთებში (№№—401—

408); 5) კიპრუქის არე (№№—409—413); 6) ფიტარეთის არე (№№—414—415);
7) ყურის ხევის არე (№№—416—420);

ყაიყული: (№№—177—215);

ყაჩაბულადში: (ზურტაკეტი) (№№—421—455);

ზოგიერთი მხარის და რაიონის სახელები ჩვენ მიერ არის შედგენილი: მხარეების—თანახმად ვახუშტის გეოგრაფიის და რუკისა, რაიონების—თანახმად ამ რაიონების თავში მოთავსებული სოფლების სახელებისა; დანარჩენი სახელები თვით ვახუშტის სიაშია.

მხოლოდ არ უნდა დაევიწყოთ, რომ ქვემო-ქართლის ზემოთ ჩამოთვლილი მხარეები, ბანბაკ ბერდუჯის და საფიქრებელია ლორის რაიონის გარდა, XVIII საუკ. პირველ მეოთხედში რაიმე ადმინისტრატიულ ან იურიდიულ ერთეულს არ წარმოადგენდენ. ამიტომაც, როგორც ქვემოთ დავინახავთ, მათს საზღვრებზე მდებარე სოფლებს რამდენიმე შემთხვევაში სხვადასხვა წყაროები სხვადასხვა მხარეებს აკუთვნებენ.

II.—1721 წლ. აღწერილან გამორკვეპული მხარეები

§ 41. როგორც ზემოთ იყო ნათქვამი, 1721 წლ. აღწერაში (§ 10), რომელიც შეადგენს ამ შრომის უმთავრეს წყაროს, ყაიყული, ბანბაკი, ბერდუჯი, ლორის რაიონი და ელი აღწერილი არ არიან, ამიტომ საჭიროა ამ მხარეების დასახლებულ ადგილების გამორკვევა სხვა წყაროების საშუალებით. სახელდობრ, ვახუშტის გეოგრაფიის გარდა ცნობები ამ მხარეების შესახებ მოიპოვებიან უმთავრესად: ყაიყულის შესახებ—დასტურლამალში და ვახ. სიაში და რუკაზე, ბანბაკის, ბერდუჯის და ლორის შესახებ—ვახ. რუკაზე და ელის შესახებ—დასტურლამალში და რუკაზე. ძლიერ ცოტა ცნობები ამ მხარეების ზოგიერთ სოფლებზე მოიპოვება სიგელ-გუჯრებში. ჩვენ ახლა გამოვიძიებთ იმ ცნობებს, რომლებიც მოიპოვება ზემოხსენებულ უმთავრეს წყაროებში. რაც შეეხება სიგელ-გუჯრების ცნობებს, ივინი ნაჩვენები იქნებიან სოფლების და სხვა დასახლებულ ადგილების სიაში (§ 71).

ყ ა ი ყ უ ლ ი

ყაიყულის სოფლები ჩამოთვლილია ვახუშტის სიაში (გვ. 466, №№ 177-215) და დასტურლამალში (თავი ს.) და აღნიშნულია ვახუშტის რუკაზე. დასტურლამალის მელიქიშვილის ვარიანტში ყაიყულის სოფლების სიის შემდეგ, პ. უმიკაშვილის სიტყვით, ცარიელი ადგილი ყოფილა, ეტყობა, რალაც ჰკლებია (გვ. 133). თუ ვახუშტის სიასა და რუკას შორის ამ მხრივ თითქმის არავითარი განსხვავება არ არის, სიის და რუკის ცნობები ერთის მხრივ და დასტურლამალის ცნობები მეორეს მხრივ მეტად განსხვავდებიან, განსაკუთრებით სოფლების სახელწოდებებით. შედარებით სიანთან რუკაზე არაა სრულიად ნაჩვენები სოფელი (სიაში სახელი არ აქვს) და ხურუტის მაგიერ ნაჩვენებია ხუსტა ოღლის სოფელი.

მაგიერათ, დასტურლამალის და სიის შორის შემდეგი თანხმობა და უთანხმობაა.

დასტურლამალის ცნობით ყაიყულში ითვლებოდა 36 სოფელი და 9 ნასოფლარი, სულ 45 სახელწოდების ადგილი. დასტურლამალის შედგენიდან (1707—1709 წლ.) ვახუშტის სიის შედგენამდე ერთი ნასოფლარი (ყორყორა) გაშენებულა ორ სოფლად, ამიტომ ვახუშტის სიაში, დასტურლამალის თანახმად, უნდა ყოფილიყო 38 სოფელი და 8 ნასოფლარი, სულ 46 სახელწოდება. ნაწილად კი ვახუშტის სიაში მოთავსებულია 39 სოფელი და 3 ნასოფლარი, სულ 42 სახელწოდება. რით აიხსნება ეს განსხვავება, ჯერ-ჯერობით გამოურკვეველია.

24 სოფელს და 3 ნასოფლარს, როგორც დასტურლამალი, ისე სიაში ერთი და იგივე, ანუ თითქმის ერთი და იგივე სახელები აქვთ.

№ №	ვახუშტის სიით	დასტურლამალით (თავი ს)
212	აშულას სოფელი	აშულას სოფელი—სამოურაო ნურისი
207	ბეგის სოფელი	ბეგქამთი—სამოურაო გივი მდივნისა
201	გოლი (სოფელი)	გოლის სოფ.—სამოურაო ოთარ ყაფლანიშვილისა
194	დევაგოზი	დევაგოზის სოფელი—სამოურაო მოლა აბდულას შვილისა (დასტ. ვარ. ლუკასას სოფელი)
205	დერძი ოღლის სოფელი	დერძლო—სამოურაო ხალილასი
178	დინარზი	დინარზის სოფ.—სამოურაო აბედინაშვილის
204	თიქმატაში	თიქმატაში—სამოურაო შარაფადინისა
192	კირაკოზას სოფელი	კირაკოზას სოფელი—სამოურაო მანუჩარ ყაფლანიშვილისა
188	მელიქბეგის სოფელი	მელიქბეგის სოფ.—სამოურაო მანუჩარ ყაფლანიშვილისა
209	მერაბ აღას სოფელი	სელიმას სოფელდ—სამოურაო მერაბ აღასი
183 შ.	ნასოფლარი	ნასოფლარი
და	ნასოფლარი	ნასოფლარი
215 შ.	ნასოფლარი (რუკაზე ერთი ნასოფლარი არაა)	ნასოფლარი
189	ორთლუ	ორთლუ ზემო—სამოურაო ფირმაბადასი
190	ორთლუ ^ა	ორთლუ ქვემო—სამოურაო ბესპაზ საგინაშვილისა
197	ოქსუზი (სოფელი)	ოქსუზი—სამოურაო ოთარ ყაფლანიშვილისა
185	სააკას სოფელი	სააკას სოფელი—სამოურაო ალიხანასი
206	სატანის სოფელი	სატანის სოფელი—სამოურაო ვეზირისა
211	ტაშქორფი	ტაშქორფი სამოურაო ვეზირის ძმისა
182	ფანოზას სოფელი	ფანოზას სოფელი—სამოურაო ოთარ ყაფლანიშვილისა
215	ფარჩუხლუ	ფერცხლუ—სამოურაო ფარემუზის შვილის საგინაშვილისა
177	ფენჯარკუტი	ბანჯარკუტი—სამოურაო ამირ ოღლი ალი ყულისა
199,200	ყორყორა (2 სოფელი)	ყორყორა—ნასოფლარი აუშენებელი
191	ყაზანჩი	ყაზანჩი—სამოურაო ბესპაზ საგინაშვილისა
180	შანაზარას სოფელი	შანაზარას სოფელი—სამოურაო სარდლიშვილის რამაზისა.
193	წყაროს სოფელი	წყაროს სოფელი—სამოურაო ოთარ ყაფლანიშვილისა
181	ხატის—სოფელი	ხატის სოფელი—სამოურაო ოთარ მდივნისა

§ 42. დანარჩენი 15 სოფელი ვახუშტის სიისა და 13 სოფელი და 5 ნასოფლარი დასტურლამალისა სახელებით განსხვავდებიან და მათი შეთანახმება და შესატყვისობა ჯერჯერობით შეუძლებელია. ეს სოფლები და ნასოფლარები შემდეგია:

184	ალიხანას სოფელი	ბანო—სამოურაო როსტომისა
202	გოლი (მეორე)	თაფალასი—სამოურაო პაატასი
203	იელდიოღლი	მარქარას სოფელი—სამოურაო დურმიშხანისა
213	კარაკოხას სოფ. (მეორე)	მისირას სოფელი—სამოურაო მზექაბუკის
210	მოლა აბდულას სოფელი (რუკაზე ბოლა ბულას სოფელი)	მონათის სოფელი—სამოურაო ფარასი
179	მირის სოფელი	სარქისას სოფელი—სამოურ. გოგიბაშვილისა
198	ოქსუზი მეორე	ფირმამადას სოფელი—სამოურაო უზბაშისა
195	რევაზის სოფელი	ყაზის სოფელი სამოურაო ფირმამადას შვილისა
196	სოფელი (რუკაზე არაა)	ყალაჩის სოფელი—სამოურაო მამედისა
186	ფარემუხას სოფელი	ყურუჩა—სამოურაო ოთარ ყაფლანიშვილის
187	ფარემუხას სოფელი მეორე	შეუკერის სოფელი—სამოურაო აზიზას შვილისა
		ხუცის სოფელი—სამოურაო ქეშალუ ხოჯასი
		ჯიგრაშენი—სამოურაო დოლენჯიშვილისა
		ნასოფლარი—სამოურაო რძიებისა (?)
		ნასოფლარი—სამოურაო ანაყიზ ოღლისა
		ნასოფლარი
208	ქალის სოფელი	ნასოფლარი
183	ხოზიას სოფელი	ნასოფლარი
214	ხურუტას სოფელი (რუკაზე ხუსტა ოღლის სოფელი)	ნასოფლარი

ამ გამოკვლევაში ჩვენ ვხელმძღვანელობთ ვახუშტის რუკის და სიის ცნობებით.

ჩვენს სიაში (§ 71) ვახუშტის რუკაზე და სიაში ნაჩვენები სოფლების სახელწოდებანი დანომრილია ჩვეულებრივი რიგით. დანომრბლია აგრეთვე სოფ. ბეთლემი—ჯიგრაშენი, რომელიც იხსენიება არა მარტო დასტურლამალში, აგრეთვე 1692 წლ. სიგ. (სიძვ. II—310); დასტურლამალის დანარჩენი სახელწოდებანი, როცა ისინი არ ეთანახმებიან ვახუშტისას, არიან აღნიშნული ორმაგი ნომრებით.

ბანბაკი, ბერლუჯი და ლორის რაიონი

§ 43. ვახუშტი ბატონიშვილის არც გეოგრაფიაში და არც რუკაზე ეს სამი მხარე განსაზღვრული არაა ერთი მეორისაგან. ვახუშტის სოფლების სიებში ხომ მათი სოფლები სრულიად არ არიან ნაჩვენები. გეოგრაფიაში (გვ. 136—140) მათი აღწერა იწყება ბერლუჯით, შემდეგ გადადის ბანბაკის და ლორის მხა-

რეებზე, შემდეგ ბერდუჯის მონასტრებზე და ბოლოს ხელახლა ლორის და ბანბაკის არეზე და მათ ქალაქებზე. ამგვარათ, აღწერა როგორც მხარეების, ისე მოსახლეობის, ერთმანეთში არეულია. რუკაზე სამივე მხარის დასავლეთის საზღვარი იწყება მდ. დებედას და ქციის შესართავიდან, მიყვება მდ. დებედას სამხრით ახპატა-სანაინამდე, უვლის ირგვლივ ამ ორი მონასტრის მიდამოებს. შემდეგ გადადის მდ. დებედას მარცხენა მხარეზე, მიყვება იმ მთაგორებს, რომლებიც ყოფენ შულავერის წყალის და ფოლადაურის შემდინარე წყლებს დებედას შემდინარე წყლებისაგან, შემდეგ იმ მთაგორებს, რომლებიც ყოფენ მდ. ტაშირის ლორის ციხის აღმოსავლეთით და დასავლეთით შემდინარე წყლებს, და შემდეგ აღმოსავლით მდ. ტაშირის წყლით მის და დებედას შესართავამდე*). აქედან სამხრით მდ. დებედით იმ მთა-გრეხილამდე, რომელიც ყოფს ტაშირის წყლის შემდინარე წყლებს მდ. ბანბაკის შემდინარე წყლებისაგან და ბოლოს დასავლით ამ მთა-გრეხილით აბოცის მთაგრეხილამდე.

რუკაზე ამ საზღვრებში მოქცეულია შემდეგი ქალაქები, დაბები და სოფლები: აგო, არდუზა, აქორი, ბანბაკი, ბერდიკი (ბერდუჯი), ბოიალსა, გატეხილი ხილი, ლორე, უწუნი, შიდაკარი. ამათ უნდა დაემატოს ახპატი, სანაინი, ბაშბეუქი და ვართაპეტის სოფელი, რომელთაგან პირველი სამი რუკაზე სომხეთის საზღვრებშია მოქცეული, ვართაპეტის (ვარაპეტის) სოფელი კი მხოლოდ 1693 და 1792 წლ. სიგელებში (სიძვ. I-365,—368). გარდა ამისა, სანაინი და ბაშბეუქი სითაც სომხეთის რაიონშია მოქცეული (№№ 18—19). რომ ახპატი, ბაშბეუქი, სანაინი და ახპატის მეზობლათ მდებარე (იხ. სიძვ. I № 366) ვართაპეტის სოფელი სომხეთში კი არა, ბერდუჯის მხარეში იმყოფებოდნენ, მტკიცდება მით, რომ ვხვ. ახპატი და სანაინი (გვ. 138) ბანბაკ-ბერდუჯის მხარის საზღვრებშია ნაჩვენები, ახპატი მდებარე მდ. დებედას მარჯვენა მხარეზე, როგორც 1693 წლ. სიგელიდან (სიძვ. I-366,368) სჩანს, ეკუთვნოდა ბორჩალოს მებატონებს, მეფეს იგი ჩამოურთმევია და გადაუცია ზურაბისშვილებისათვის. ვართაპეტის სოფელი, იმავე სიგელების თანახმად, ახპატის მეზობლად მდებარე, ეკუთვნოდა ზურაბისშვილებს და, როგორც ასეთი, ბერდუჯის მხარის ყოფილა. რაც შეეხება ბაშბეუქს, იგი მდებარეობდა, როგორც ქვემოთ დავინახავთ, ლორის რაიონის უცილობელ სოფელთა (ბოიალსა და არდუზას) შუა და ამიტომ შედიოდა ტაშირში.

ამ სოფლების მიკუთვნება ვახუშტის ზოგიერთ შრომაში სომხეთისადმი აიხსნება უთუოდ იმიტომ, რომ ახპატის და სანაინის მონასტრები ეპყრათ სომხებს (გეოგრ. გვ. 138), ბაშბეუქის და სანაინის სოფლები სომეხ მებატონებს არღუთაშვილებს (სია №№ 18—19), ამასთან ისინი მდებარეობდნენ სომხეთის და ბერდუჯის საზღვარზე (§ 40).

მხედველობაშია აგრეთვე მისაღები ის გარემოება, რომ ტაშირის ყველა ის სოფლები, რომლებიც ლორის რაიონს არ ეკუთვნოდა (§ 44), და აგრეთვე

*) ტაშირის წყლით მის და დებედას შესართავამდე საზღვარი მიღებულია ვახუშტის რუკის თანახმად, თუმცა საფიქრებელია სინამდვილეში, ტაშირის წყლის შემდინარე წყლებიდან დაწყებული საზღვარი მიდიოდა პირდაპირ სამხრით ბანბაკის მთაგრეხილამდე და შემდეგ აღმოსავლეთით ამ მთა-გრეხილით, მდ. დებედამდე.

სომხითის სოფლები, თითქმის ყველა აღნიშნულია 1721 წლ. აღწერაში; რომ აქ ჩამოთვლილი სოფლები სომხითის ანუ საბარათაშვილოს ტაშირის ყოფილიყენენ, იმათი ნაწილი მაინც უთუოდ მოექცეოდა ამ აღწერაში (§ 10).

§ 44. გამოსარკვევია მხოლოდ: 1) რა საზღვარი იყო ბანბაკსა და ბერდუჯის შორის, 2) რომელ მხარეს ეკუთვნოდა ლორი და 3) რა და რა სოფელი შედიოდა ამ სამ მხარეში. პროფ. ივ. ჯავახიშვილის ისტორიული რუკით, ბანბაკის აღმოსავლეთის საზღვარი და ბერდუჯის დასავლეთ-სამხრეთის საზღვარი მიყვებოდა იმ მთაგორებს, რომლებიც ყოფენ მდ. კარპის აღმოსავლეთით დებედას შემდინარე წყლებს ბერდუჯის მთაგრებილამდე. ეს საზღვარი ბუნებრივია და ამიტომ მისაღებიც. მაშინ ბანბაკის მხარეში ვახუშტის რუკის თანახმად რჩება მხოლოდ ერთი დასახლებული ადგილი, სახელდობ ქალაქი ბანბაკი.

ლორის რაიონის საზღვრების გამოსარკვევად საჭიროა გავიხსენოთ, რომ ბერდუჯის მხარე, იგივე ბორჩალო, არ გადადიოდა მდ. დებედას მარცხენა მხარეზე (იხ. §§ 45, 48). ამიტომ ყველა ის სოფლები, რომლებიც ვახუშტის რუკაზე მოქცეული არიან დებედას მარცხენა მხარეზე და რომლებიც გამოსაზღვრული არიან როგორც სომხითის, ისე ტაშირის მხარეებიდან, უნდა ვიგულისხმოთ ლორის რაიონად. ამ საზღვრებში ნაჩვენებია შემდეგი დასახლებული ადგილები: შიდაკარი, აკორი, აგო, არდუზა, უცუნი, ბოიალსა და ლორე. ამ მხარის საზღვრები გამორკვეულია ზემო ნათქვამიდან. ჩამოთვლილ სოფლებს უნდა დაემატოს: 1) ბაშბეუკი, რომელიც ვახუშტის რუკით მოთავსებულია სომხითის საზღვრებში, მაგრამ ნამდვილად კი იგი მდებარეობდა ლორის რაიონის შუა გულში ამ მხარის უცილობენ სოფ. ბოიალსა და არდუზას შორის (იხ. პროფ. ჯავახიშვილ. ისტორ. რუკა) და 2) ბარქადარა (იხ. ქვემოთ (1657 წლ. სიგელზედ).

ამასადაამე, ზემოხსენებულ სოფლებიდან ბურდუჯის მხარეში მდებარეობდა ქალ. ბერდიკი და სოფ. გატეხილი ხიდი. ამას უნდა დაემატოთ ახპატი, სანაინი და ვართაპეტის (ვარაპეტის) სოფელი, რომლებიც მდებარეობდნენ მდ. დებედას მარჯვენა მხარეზე და რომლებიც ამიტომ ტერიტორიალურად ეკუთვნოდნენ ბერდუჯის მხარეს.

თუ ლორის რაიონის ზემოხსენებულ სოფლებს შემოვავლებთ საზღვრებს პროფ. ივ. ჯავახიშვილის და რუსეთის გენერალური შტაბის რუკების თანახმად, გამოვა, რომ ლორის რაიონს საზღვრავდა ჩრდილოეთით სომხითი და აღმოსავლეთით სომხითი და ბერდუჯი, დასავლეთით სომხითი და ტაშირი. რადგან ბერდუჯის მხარე მდინარე დებედის მარცხენა მხარეზე არ გადადიოდა, ამიტომ ლორის რაიონი უნდა მივაკუთვნოთ ან ტაშირს, ან სომხითს.

უფრო სამართლიანი იქნება, თუ ამ რაიონს მივაკუთვნებთ ტაშირს, როგორც ამას ადასტურებს 1657 წლ. სიგელი (საისტ. მ. 1924 წ. I გვ. 173), სადაც ლაპარაკია ტაშირის საბარათაშვილოს და სალოროს (ლორის სახანოს) სოფლებზე და სადაც ნათქვამია: „ავდარასა და ბარქადარას შუა საქარაენო დიდი შარა რომ გაიარს, მარჯენივ საბარათაშვილოსკენ საბარათიანო არის და მარცხნივ ბარქადარა დარჩება. ის სალორო არის; ყანლუჯის გზა რომ შეიარს, იმის ზედათი საბარათაშვილო არის, რასაც ლელვარი გადმოხედავს, სასომხითო.

არის, იმის გარდა ის ლორისა არის, და ნურავინ ეცილებს“. არც ვახუშტის რუკაზე და არც სხვა ჩვენ მიერ განხილულ საბუთებში ავდარას, საქარავნო და ყალუნჯის გზების მდებარეობა ნაჩვენებია არ არის, მაგიერად ბარქადარა იხსენიება დასტურლამალში (თავი კე), როგორც მდებარე აიდარბეგის ხეობაში ე. ი. ტაშირში და 1703/9 წლ. სიგელში (სიძვ. III (№ 437), რომელიც ბატონიშვილს ვახტანგს მიუცია სამოურაოდ გივი თუმანიშვილისათვის, როგორც ტაშირის ნასოფლარი; ამიტომ ცხადია, რომ ლორის რაიონი ტაშირის მხარეს ეკუთვნოდა.

როგორც უკვე იყო ნათქვამი, ბანბაკი და ბერდუჯი ერთ სახანოს შეადგენდა. და ლორის რაიონი ცალკე ერთეულს (§ 10) და იმათი აღწერა არ ხდებოდა სომხეთის აღწერასთან ერთად. ამით აიხსნება ის, რომ, თუმცა ტაშირი 1721 წელს იყო აღწერილი, მაგრამ მისი ის ნაწილი, რომელიც შეადგენდა ლორის რაიონს, აღწერაში არ მოქცეულა.

ელის ტერიტორია:

§ 45 ამ შრომის მესამე ნაწილში, სახელდობ ქვ.-ქართლის მოსახლეობის სტატისტიკაში, გამოკვლეული იქნება, რომ დასტურლამალის ცნობებით ელის ხალხი მოსახლეობდა 76 თაბუნში, ამ რიცხვში არ შედიოდა ბერდუჯის და ბანბაკის მხარეებში მოხინადრე ელი. დასტურლამალში მოხსენებული თაბუნებიდან ვახუშტის რუკაზე და სოფლების სიაში აღნიშნულია მხოლოდ რამდენიმე მოსახლეობა, სახელდობ:

ქციის ხეობაში:

ალავარი (ვხრ, სიით მე-344 წინ)—დასტურლ. ცნობით—1 თაბუნი
ნაჯბადინი (იქვე) „ „ „ 2 „

აღგეთში:

ამირ ხასლუ (ვხრ, სიით 552 წინ)—დასტურლ. ცნობით 1 თაბუნი
სარვანი (იქვე) „ „ „ 1 „

მტკვრის ვალმა

დემეურჩი ასანლუ (ვახ. კახ. რ., სიით 682 შემდეგ)— 6 თაბუნი

დბანისის ხეობაში:

ნასიბლუ (ვხრ, სიით 216 წინ)—დასტურლ. ცნობით— 1 თაბუნი

სომხეთში:

დურღაია მირასან (ვხრ, სიით 72 შემდეგ.) „ 2 თაბუნი

სულ „ „ 15 ცალკე თაბუნი

პროფ. ივ. ჯავახიშვილის ისტორიული და თანამედროვე რუკით და 1930 წ. ადმინისტრ. დაყოფით შესაძლებელია აღვადგინოთ მდებარეობა ელის შემდეგი სოფლებისა და თაბუნებისა, რომლებიც მოხსენებული არიან დასტურლამალში.

ქციის ხეობაში:

არუხლუ—სოფელი რატევის ალმ. (ჯავ. თ. რ., 1930 წ. აღმ. დაყ. გვ. 51)				
ლრუქსენბურგის რაიონში	„	„	„	2 თაბუნი
ქოლაგირი—სოფელი არუხლოს ალმ. (იქვე)				1 „

აღგეთისა და მტკვრის გაღმის საზღვარზე:

ქაფანაქი 2, მტკვრის პირად ბაიდარის ალმ. (ჯავ. თ. რ., 1930 წ.)				
აღმ. დაყ. გვ. 60) ტფილისის რაიონში.	„	„	„	6 თაბუნი
ქოსალო სოფელი (იქვე)	„	„	„	1 „

სომხითში:

სარაჯლუ—სოფ. შულავრის ჩრდილ.-დასავლ. (ჯავ. თ. რ., 1920 წ. აღმ. დაყოფ. გვ. 53) ლიუქსემბურგის რაიონში.	„	„	„	1 თაბუნი
ქეშალუ (ქოჩულო) სოფ. მირასანის დასავლ. (იქვე)				2 „

სულ—13 თაბუნი

ამგვარად, ელის 76 თაბუნიდან, რომლებიც ნაჩვენებია დასტურლამალში, მხოლოდ 28 თაბუნის მდებარეობა შეიძლება ვცნათ აღდგენილად..

სახელდობ ამ 28 თაბუნიდან მოქცეული იყვნენ: აღგეთში 3, ქციის ხეობაში 6, მტკვრის გაღმა მხარეს 13, სომხითში 5 და დაბნისის ხეობაში 1 თაბუნი. საფიქრებელია, რომ დანარჩენი თაბუნებიც მოქცეული იყო ზემოხსენებულ მხარეებში (შესაძლებელია დაბნისის გარდა) და ბანბაკისა და ბერდუჯის მხარეში. უკანასკნელი მხარეები მისაღები არიან თანახმად ვხ გეოგრ. ცნობებისა (გვ. 138). დასტურლამაში მათი შეუტანლობა აიხსნება იმით, რომ ბანბაკი და ბერდუჯი ცალკე სახანოს შეადგენდნენ და იმათი აღწერა არც საზოგადოთ ქართლის სამეფოს აღწერაში და არც ქართლის ელის აღწერაში არ შედიოდა. (§ 10).

ვახუშტი ბატონიშვილს თავის გეოგრაფიაში ორი ცნობა აქვს მოყვანილი იმის შესახებ, თუ როდის დასახლდა ქვემო ქართლში ელის ხალხი: „ოდეს მიუხენა შაჰაბაზ მეფე გიორგის, მოიყვანა ელნი ბორჩალუ, დასხნა აქ და ამით ეწოდა ბორჩალუ“ (გვ. 138). ეს ცნობა შეეხება XVII საუკ. პირველ ათიან წლებს. „ნახიდურს ქვევით ქციის ამიერ-იმიერ კიდეს სახლობენ ელნი მამადნი, მოხარკენი და ქოლაშქრენი მეფისანი, არამედ ბაირდის სულტანი, რომელი დასხნა შაი სეფიმ ალავარს (შეცდომით ნათქვამია „ავლაბარს“) ქვევით ნაჯაბადინამდე და ეკლესია ნაზარამდე“ (გვ. 168). ეს ცნობა ეკუთვნის იმავე საუკუნის ოცდაათიან წლებს.

რადგან არ არის ცნობა, რომ ქვ.-ქართლში მანამდე ყოფილიყოს ელი, ამიტომ ცხადია, ის ელი, რომელზედაც ლაპარაკია მე-XVIII საუკუნის პირველ მეოთხედის წყაროებში (დასტურლ., ვახუშტის გეოგრაფია, რუკები და სიები), ნაწილია იმ ელის შთამომავლობისა, რომელიც დაუსახლებია იქ შაი აბაზს და შაი სეფის.

ამასთანავე ცხადი ხდება, რომ დასახლებიდან (მე-XVII საუკ. პირველ მეოთხედში) მე-XVIII საუკუნის დასაწყისამდე ე. ი. დახლოებით 70—100 წლის განმავლობაში ამ ხალხს გადაულახავს ამ ველად მიჩენილი საზღვრები და დაუპყრია ახალი ადგილები. დასავლეთით ისინი გადასულან სომხეთში და მისულან შულავერამდე, ერთ მათგანს (ნასიბლუ) დბანისის ხეობამდისაც მიულწევია. მაგრამ განსაკუთრებით ისინი გაწეულან ჩრდილოეთისაკენ ქციის ხეობაში, და ალგეთში და აღმოსავლეთისაკენ. უკანასკნელ შემთხვევაში გასულან მტკვრის გაღმაც ე. ი. მოკიდებიან ლილოების სამხრეთის და ყარაის მიწა-წყალს, სადაც უფრო კარგი საძოვარი ადგილები იყო და სადაც რუებიც იყო გაყვანილი.

გარდა ამისა ვახ. რუკაზე და სოფლების სიაში აღნიშნული არიან ელის შემდეგი სოფლები და ობები, რომლებიც ცხადად დასტურლამალში არ არიან დასახლებული, მაგრამ რომლებიც, საფიქრებელია, შედიოდნენ მდივანბეგის მიერ აღწერაში (დასკ. თავი 5დ):

ალგეთში:

ბაგრატიისა—2 ობა (სიით 552 წინ), საყალტუთნი—2 ობა, (იქვე).

სოდანლული (ყურყუთა) ობა (ვხრ, სიით 552 წინ), უსახელო 2 ობა (ვხრ), ლვინკრობი 4 ობა (სიით 552 წინ).

ქციის ხეობაში

ბაიდარი-„რუებზე“ 7 ობა. (ვხრ, სიით 344 წინ), სულთნის 2 ობა (იქვე).

მტკვრის გაღმა:

ლოკინის ხევი—1 ობა (ვხრ, სიით 683 შემდეგ)

სომხეთში

ალაღაჩი—20 ობა (სიით 1 წინ), მოლის ობა (ვხრ, სიით 2 წინ).

ყულარები—6 ობა (ვხრ, სიით 20 წინ).

ვახ. რუკაზე და სიაში ელის მოსახლეობა აღნიშნულია „ობებად“, სულ 67 ობა. ნათლად არ სჩანს, რას შეეფერებოდა ობა,—სოფელს, თაბუნს, თუ მხოლოდ რომელიმე მათ ნაწილს (იხ. III ნაწილი).

ჩვენ ამ გამოკვლევაში ვსარგებლობთ დასტურლამალის ცნობებით. რუკის და სიის ცნობები მოგვყავს როგორც პარალელური. სიაში (§ 71) დასტურლამალში აღნიშნული სოფლები დანომრილია ჩვეულებრივი ნომრებით. ვახ. სიის და რუკის ცნობები კი, როცა ისინი არ ეთანხმებიან დასტურლამალის ცნობებს, აღნიშნული არიან ორმაგი ნომრებით.

III. ქვემო ქართლის საზღვრები

§ 46, **ჩრდილოეთის საზღვარი:** ამ მხრით ქვ.-ქართლს ესამზღვრებოდა ქართლის სამეფოს მეოთხე სადროშო და კახეთი; იწყებოდა ბაკუ-ლიანის და თორის მთაგრეხილების შესართავიდან, სადაც გამოდის მდ. ქცია, გაჰყვებოდა აღმოსავლეთით თორის და არჯვენის მთა-გრეხილებს კლდეკარის მთამდე და დიდგორის მთაგრეხილს მის და სხალნარის მთაგრეხილის შესართავამდე, შემდეგ ჩრდილოეთით დიდგორისავე მთაგრეხილით მის და სათოვლის და სხალდიდის მთაგრეხილების შესართავამდე. აქედან საზღვარი მიდიოდა აღმოსავლეთით სხალდიდის მთაგრეხილით, უხვევდა ახალდაბას და თხილოვანს დასავლეთით და წავკისის და შინდისის მთაგორებით მიადგებოდა მტკვარს. აქედან საზღვარი აყვებოდა მტკვარს ჩრდილოეთით ხევძმარამდე, შემდეგ, აღმოსავლეთით ხევძმარას, აღმოსავლეთ-სამხრეთით მთა გორებს და ქვიტიკირის ლილოს ჩრდილოეთ მოუხვევდა სამხრეთისაკენ.

აღმოსავლეთის საზღვარი: ამ მხრით ქვ.-ქართლს ესამზღვრებოდა კახეთი და ყაზახი. იწყებოდა ქვიტიკირის ლილოს ჩრდილოეთით, იქვე მოუხვევდა სამხრეთ-აღმოსავლეთით, გადაჭრიდა ლოკინის ხევს და სამაგარის მთაგრეხილით და ჩადივარის მთით მიადგებოდა მრავალწყაროს, მრავალწყაროდან საზღვარი გაჰყვებოდა დავით გარეჯის მთაგრეხილს მწარე წყლამდე. ეს საზღვარი ყოფდა მტკვრის შემდინარე წყლებს იორის შემდინარე წყლებისაგან. აქედან საზღვარი მიდიოდა დასავლით მწარე წყლით მის და მტკვრის შესართავამდე, შემდეგ ჩრდილოეთით მტკვრით ამ მდინარის და ქციის შესართავამდე გატეხილ ხიდთან, შემდეგ საზღვარი მიყვებოდა სამხრეთით ბერდუჯის მცირე მთაგრეხილის მის და ერევნის მთაგრეხილის შესართავამდე. ეს საზღვარი ჰყოფდა დებედას შემდინარე წყლებს აღსტაფურას და ინჯიას შემდინარე წყლებისაგან.

სამხრეთის საზღვარი: ამ მხრით ქვ.-ქართლს ესამზღვრებოდნენ ყაზახი, სომხეთი და ყარსი; საზღვარი იწყებოდა ბერდუჯის და ერევნის მთაგრეხილების შესართავიდან, მიდიოდა დასავლეთით ერევნის მთაგრეხილით მისი და ჯერ აბოცი მთაგრეხილის შესართავამდე, შემდეგ ერევნის და ალაბაბის (გეოგრ. გვ. 180, რუკით ბაბის) მთაგრეხილების შესართავამდე. ერევნის მთის აღმოსავლეთის ნაწილი ჰყოფდა მდ. დებედას და მდ. ბანბაკის შემდინარე წყლებს არეზის შემდინარეებისაგან.

ამ მთის დასავლეთის ნაწილი კი აბოცის მთაგრეხილიდან ალაბაბის მთაგრეხილამდე წყლების გამყოფ მთად არ ითვლებოდა, რადგან არეზის (ახლანდელი არაქსი) შემდინარე ყაიყულის წყლებს სათავე ქონდათ ამ მთის ჩრდილოეთით, ყაიყულში.

დასავლეთის საზღვარი: ამ მხრით ქვ.-ქართლს ესაზღვრებოდა ყარსი და ჯავახეთი; საზღვარი იწყებოდა ერევნის და ალაბაბის მთაგრებილების შესართავიდან, მიდიოდა ჩდილოეთით ალაბაბის მთაგრებილით ამ მთის და ნიალისყურის მთაგრებილის შესართავამდე, შემდეგ აღმოსავლეთით ნიალისყურის მთაგრებილით, უვლიდა სამხრით ტაშალანის ტბას და მიადგებოდა ბოლოლის მთაგრებილის. აქედან საზღვარი მიდიოდა ჩდილოეთით ბოლოლის მთაგრებილით იმ პუნქტამდე, რომელიც ყოფს მაშავერის და ტაშირის წყლის შემდინარე წყლებს სალამოს ტბაში შემდინარე წყლებისაგან. შემდეგ საზღვარი მიდიოდა ჩრდილოეთით, გადაჭრდა ფანავერის ტბას, უვლიდა აღმოსავლეთით სამსარის მთას, დასავლეთით ტბისყურის ტბას და მიადგებოდა ბაკულიანის მთაგრებილის, სადაც გამოდიოდა მდ. ქცია. ეს საზღვარი ყოფდა ყაიყულის (არპაჩაის), ტაშირის, მაშავერის, ზურტაკეტის, ქციის შემდინარე წყლებს პალაკაციოს, ტიშალანის, სალამოს ტბის და ჯავახეთის მტკვრის შემდინარე წყლებისაგან.

§ 47. ქვემო-ქართლის ზემოთ დასახელებულს ჩრდილოეთ-აღმოსავლეთის საზღვარს ეწინააღმდეგება ზოგიერთი წყაროების ცნობები.

1. 1721 წლ. მეწინავე დროშის აღწერაში მოთავსებულია იმ რაიონის რამდენიმე სოფლები, რომელიც მდებარეობდნენ დიღმის წყალის მარჯვენა მხარეზე სხალდიდის მთაგრებილის და ახალ-დაბა-შინდისის ჩრდილოეთით (წოდორეთი, ბევრეთი*, ლისი, წავკისი, მწყნეთა). რომ ეს რაიონი ეკუთვნოდა არა მეწინავე სადროშოს, არამედ მეოთხისას, ამას ადასტურებენ: 1) ვახუშტის რუკა (№ 105—12), სადაც სადროშოების გამსაზღვრელი ხაზი—წითელი მელანი—გავლებულია სწორეთ დიდგორის, სათოვლის და სხალდიდის მთაგრებილების შესართავიდან სხალდიდის მთაგრებილით, შემდეგ ახალდაბას დასავლით და ბოლოს წავკისის და შინდისის მთაგორებით მტკვრამდე; 2) სოფლების სია იმავე ვახუშტისა, სადაც ზემოხსენებული სოფლები (წავკისის გარდა) მოთავსებულია მეოთხე სადროშოს სოფლების ნუმერაციაში (იხ. გვ. 471, №№ —1—4, 11); 3) ვახუშტის გეოგრაფია (გვ. 184), სადაც მეოთხე სადროშოს სამხრეთის საზღვარი ამგვარადაა აღნიშნული:—კრწანისის გორა, შინდისის გორა, წავკისის გორა, მწყნეთის გორა, და სკვირეთის ჩრდილოთ კერძი სხალდიდამდე, სხალდიდიდამ დიდგორის მთამდე მიყოლით ერიქალის მთა და სხვა.

რომ მხოლოდ 1721 წლ. აღწერით შეუძლებელია ვისარგებლოთ ამ შემთხვევაში, ამას ამტკიცებს ის, რომ ამავე აღწერაში კიდევ არის შემთხვევა, როდესაც მეოთხე სადროშოს უცილობელ სოფლის მცხოვრებნი მოთავსებული არიან მეწინავე სადროშოში, სახელდობრ, სოფ. ქარელი (ვხ სიით 126 გვ. 473 ძამის ხევის რაიონი). იქ გადასახლებულან ბაშინჯახიდან (ქვემო ქართლის სოფელი) დედოფლის ყმები. შესაძლებელია, სამხედრო ბეგარის და გადასახადების მხრივ ქარელში გადასახლებული ბაშინჯახელები მეწინავე სადროშოში ითვლებოდნენ, მაგრამ ტერიტორიალურად ისინი მეოთხე სადროშოში ცხოვრობდნენ.

* ბევრეთი ვახუშტის რუკაზე ნაჩვენებია დიღმის წყალის მარჯვენა მხარეზე; ნამდვილად კი ის მდებარეობს დიღმის წყლის მარჯვენა მხარეზე (იხ. პროფ. ივ. ჯავახიშვილის ისტორიული და რუსეთის გენერალური შტაბის რუკები).

შესაძლებელია, ამგვარივე მდგომარეობა იყო ზემოხსენებული ოთხი სოფლის (გარდა წავეკისი) ყმების შესახებაც, მაგრამ ეს საკითხი უფრო სამხედრო წესებს და გადასახადების რიგს ეკუთვნის, ვიდრე განსაზღვრული პროვინციის მოსახლეობის და მფლობელობის აღნუსხვას.

2. ვახუშტის რუკით კრწანისი, პაწისი და წავეკისი მეოთხე სადროშოში არიან მოთავსებული. იმისივე შედგენილი სოფლების სიაში კი სამივე 'სოფელი მოქცეულია ქვემო-ქართლის ალგეთის მხარის კოჟორის რაიონში (№№ — 594, 595, 596). წავეკისი 1721 წლ. მეწინავე დროშის აღწერითაც ქვემო-ქართლის სოფელია. ამ სოფლებიდან მხოლოდ წავეკისი შეიძლება მივაკუთნოთ ქვემო-ქართლს, რადგან იგი მდებარეობს ქვემო ქართლის და მეოთხე სადროშოს საზღვარზე იმ მთების სამხრით, რომელიც ჰყოფს სოლოლაკის წყლის სამხრეთის ორ შტოს. კრწანისი და პაწისი კი ამ მთების ჩრდილოეთით მდებარეობენ, ამიტომ მათი ადგილი მეოთხე სადროშოში უნდა ყოფილიყო.

3. იმავე რუკაზე მეწინავე და მეოთხე სადროშოების გამსაზღვრელი წითელი ხაზი შინდისიდან მიდის მტკვრით არა ჩრდილოეთით, არამედ სამხრით სარვანამდე. აქედან პირდაპირი ხაზით აღმოსავლეთით მრავალწყარომდე. ამგვარად გამოდის, რომ მტკვრის გაღმის ის ნაწილი, რომელიც მდებარეობს სარვან-მრავალწყაროს ჩრდილოეთით და რომელიც შეიცავს დიდუბეს, ლილოებს, ნავთლულს, ღომელაურს და ლოჭინის ხევს, ქვემო-ქართლის გარეშე იყენებ. რომ ეს მხარე ქვემო-ქართლის ნაწილს შეადგენდა, ამას ადასტურებენ: 1) 1721 წ. აღწერა, სადაც ყველა ეს სოფლები ჩამოთვლილია, როგორც მეწინავე დროშის სოფლები; 2) ვახუშტის სოფლების სია, სადაც ისინი მოთავსებული არიან ქვემო-ქართლის სოფლებ შორის (§ 20 №№ — 674 — 682) და 3) ვახუშტისავე გეოგრაფია (გვ. 178—180), სადაც ნათქვამია, რომ გარდაბანში—საბარათიანოს სასპასპეტოს ნაწილში—შედის ლილოებიო.

§ 48. გარდა ამისა გამოსარკვევია ბანბაკის და ბერდუჯის მხარების მდგომარეობა, ე. ი. შედიოდნენ ეს მხარეები ქვემო-ქართლის ფარგლებში, თუ არა, უფრო სწორად რომ ესთქვათ—შედიოდნენ თუ არა ესე მხარეები ქართლის სამეფოში, რადგან თუ ეს უკანასკნელი საკითხი დადებითად გადაიჭრა, მაშინ თავის თავად დადებითად უნდა გადაიჭრას პირველი საკითხიც, იმიტომ რომ ბერდუჯი და ბანბაკი, როგორც მდებარე ქართლის სამეფოს აღმოსავლეთ სამხრეთის განაპირა საზღვარზე, უდგებოდნენ მხოლოდ ქვემო-ქართლს.

ამ მხარეების შესახებ ცნობები ვახუშტის მეტად ბუნდოვანად აქვს მოყვანილი: „საზღვარი ქართლისა, ამბობს ვახუშტი, ბერდუჯის მდინარეა, ვიწყით მუნიტგან წერა“ (გვ. 136). „აღჯაყალა პირველ აღაშენა იაყუფ ყეენმა და შემდგომად ოდეს მიუხენა შაჰბაზ მეფე გიორგის, მან მოიყვანა ელნი ბორჩალუ, დასხნა აქ, და ამით ეწოდა ბორჩალუ“ (გეოგ. გვ. 138), „ბერდუჯის მდინარის აღმოსავლეთის კიდე უპყრავთ ბორჩალუთა, დასავლეთის კიდის კერძი უპყრავს მეფესა ქართლისასა, ვიდრე ხუნანამდე. ხოლო მთა მცირე ბერდუჯისა ძეს ჩრდილოეთით და სამხრით და მიადგების ერევნის მთას, აღმოსავლეთის კერძი მთისა ამისა არის რანისა და დასავლით კერძი არის ბერდუჯისა, განა არს ძველად საერთო ხუნანისა, შემდგომად აქვნდა თვისი ერისთავი, რომელსა იტყვიან

აწინდელსა ხანსა“ (გვ. 140—142). „გარდაბანი არს საზღვრით აღმოსავლეთით მტკვარი და ხუნანის გამართებით ბერდუჯის აღმოსავლეთის მცირე მთა“ (გვ. 178). ამ ცნობებიდან სჩანს, რომ მდ. ბერდუჯის აღმოსავლეთის ნაპირზედ ცხოვრობდნენ ბორჩალონი, დასავლეთის ნაპირზე მდებარეობდა ქართლი, ბერდუჯის მცირე მთის აღმოსავლეთით რანი მდებარეობდა, იმის დასავლეთით ბორჩალო, მაშასადამე ბორჩალო მდებარეობდა მდინარე ბერდუჯის და ბერდუჯის მცირე მთის შუა. უნდა ითქვას, რომ ძველად, როგორც სხვაგან, ისე საქართველოში საზოგადოდ საზღვრებად მდინარეები კი არ იყო მიჩნეული, არამედ მათი გამყოფი მთები. ამიტომ როცა ვახუშტი ბატონიშვილი ამბობს, ქართლის საზღვარი ბერდუჯი მდინარეაო, უნდა ვიგულისხმოთ, იგი ამ დროს ფიქრობდა არა მდინარის კალაპოტზე, არამედ მის და მის შემდინარე წყლების არეზე; შემდეგ ბერდუჯის მხარე; ძველად ხუნანის საერისთაოს, ე. ი. ქართლის სამეფოს პროვინციის ნაწილს შეადგენდა, რომელსაც შემდეგ თავისი ერისთავი ყავდა, ვახუშტის დროს ხანად წოდებული. რომ ბორჩალოს, იმავე ბერდუჯს, თავისი ხანი ჰყავდა, ეს ისტორიული საბუთებიდანაცა სჩანს (იხ. ზემოთ მოყვანილი სიგელები სიძვ. I 365,—368). მაგრამ იმავე საბუთებიდან ისიც სჩანს, რომ ეს ხანი და სახანო ქართლის მეფის ქვეშევრდომი იყვნენ. ახპატის და ვართაპეტის (ვარაპეტის) სოფლები, რომლებიც მდებარეობდნენ მდ. ბერდუჯის აღმოსავლეთის ნაპირზე, ე. ი. ბორჩალოში, საქ. მეფეს ჩამოურთმევია ბორჩალოს მეპატრონესაგან და მიუცია პაპუნაბეგ და რევაზ ბეგისათვის (ზურაბიშვილებისათვის). 1693 წელს კი დავა არღუთაშვილებსა და ზურაბიშვილებს შორის ამ ორ სოფლის შესახებ მეფეს გადაუწყვეტია ზურაბიშვილების სასარგებლოდ.

ამასვე ადასტურებს 1770 წლ. ქართლ-კახეთის მოკლე აღწერა, რომელიც გაუგზავნია მეფე ერეკლეს რუსეთის მთავრობისათვის და სადაც ბანბაკ-ბერდუჯი ნაჩვენებია, როგორც მისი სამფლობელოს ნაწილი (იხ. ხახანაშვილის წერილი—„კვალი“ 1898 № 11): „არის ბორჩალო და ფანბაკის ხეობა, ნათქვამია ამ აღწერაში, ერთი მთელი სახანო. ამისი კაცი მრავალი დაფანტულია სხვის თემში და ახლა არის 2560 სომხით (თურთ)“.

ბოლოს, რომ ეს ასე იყო, ამას ამტკიცებს ვახუშტისავე რუკა, სადაც ქართლის სამეფოს საზღვრად აღნიშნულია არა მდ. ბერდუჯი, არამედ ბერდუჯის მთა, და მთელი ბანბაკი და ბორჩალოს მხარე მოქცეულია ქვ.-ქართლის ფარგლებში.

§ 49. რომ გავითვალისწინოთ, რა ფართობი ეკავა ქვ.-ქართლის პროვინციას მე-XVIII საუკუნის პირველ მეოთხედში, საჭიროა მისი ზემოაღნიშნული საზღვრები შევადაროთ რუსეთის გენერალურ შტაბის მიერ გამოცემულ რუკებს. არ უნდა დავივიწყოთ ხოლმე ერთი გარემოება, რომელზედაც ზემოდაც გვქონდა ლაპარაკი. ძველად საზღვრები, როგორც სამეფოების, ისე მხარეების და თემების, მიჰყვებოდნენ ბუნებრივ ხაზებს, უმეტეს შემთხვევაში მთაგრეხილებს, ამიტომ იქ, სადაც მე-XVIII საუკუნის საბუთებში ან რუკებზე ნათლად არ სჩანს, რა და რა ხაზია საზღვრების პუნქტებად ნაჩვენები, ჩვენ თანამედროვე რუკებზე უნდა გავყვეთ მდინარეების გამყოფ მთებს და მთაგრეხილებს.

თუ მე-XVIII საუკუნის პირველი მეოთხედის საბუთების და რუკების მიხედვით გავყვებით რუსულ რუკებს, მაშინ ქვემო-ქართლის საზღვრები შემდეგნაირად წარმოგვიდგება:

ჩრდილოეთის საზღვარი: იწყებოდა ქარელის მთიდან (ბაკულიანის მთა*) მდ. ხრამის (ქციის) სათავეს დასავლეთით ახალქალაქის და გორის მაზრის საზღვარზე, მიდიოდა აღმოსავლეთ-ჩრდილოეთით იმ მთებით (თორის მთები), რომელიც ჰყოფს მდ. ხრამის (ქციის) შემდინარე წყლებს შავი წყლის და გუჯარეთის წყლის შემდინარე წყლებისაგან სადატკნარის მთამდე, შემდეგ გორის და ბორჩალოს მაზრების საზღვრით (თორის და ერჯვენის მთაგრებილები) ჯამჯამის მთამდე, აქედან თრიალეთის მთაგრებილით (ერჯვენის მთაგრებილი) კადიკაიას მთაგრებილამდე (კლდეკარი), შემდეგ გორის და ტფილისის მაზრების საზღვრით კადიკაიას მთაგრებილით, მის და საცხენისის (დიდგორის) მთაგრებილების შესართავამდე, სადაც გამოდის დილომის (დიღვამის) წყლის დასავლეთის უმთავრესი შტო. შემდეგ საზღვარი გადადიოდა თბილისის მაზრაში, მიდიოდა აღმოსავლეთ-სამხრეთით მთაგორებით, რომლებიც ყოფენ დილომის წყლის შემდინარე წყლებს ვერეს ხევის შემდინარე წყლებისაგან, გაივლიდა კუტნარის სერის მთას და სოფელ ნახშირისგორას შუა, და მიაღებოდა მდ. ვერეს ხევის დიდ ველის საზამთრო ფარებთან.

აქედან საზღვარი მიყვებოდა ვერეს ხევს დასავლეთით ბეთანიის მონასტრამდე, ამ მონასტრიდან საზღვარი მოუხვევდა აღმოსავლეთისაკენ, გაუვლიდა სამხრეთით ახალდაბას და წავკისის და შინდისის მთაგორებით მიაღებოდა მტკვარს ცირანავორის ეკლესიასთან.

აქედან საზღვარი აყვებოდა ჩრდილოეთით მტკვარს ავჭალის წყლამდე (ხევ ძმარის), შემდეგ აღმოსავლეთ-სამხრით ჯერ ავჭალის წყლით და ბოლოს მთაგორებით პატარა ლილომდე (ქვიტკირის ლილო).

აღმოსავლეთის საზღვარი: იწყებოდა ტფილისის მაზრაში პატარა ლილოს (ქვიტკირის ლილო) ჩრდილოეთით კალივეტისის მთასთან, უვლიდა აღმოსავლეთით დიდ ლილოს (ლილო მაღალი), გადაჭრიდა საცხენისის ხევის (ლოჭინის ხევის) და რკინის გზის ლიანდაგს ვაზიანის სადგურთან, უვლიდა სამგორის (სამაგარას) მთას დასავლეთით, გაყვებოდა ამართულის მთას და თაქათარვინ-ბაშის გორებს, თეთრი უდაბნოს (დავით გარეჯი) მთაგრებილს, უვლიდა აღმოსავლეთით დავით გარეჯის მონასტერს, გადაჭრიდა ყაზახის მაზრის საზღვარს იალაჯახისის ფარებებთან, და მიაღებოდა ლელვის წყლის (მწარე წყლის) მთას; ამ მთიდან გამომდინარე წყლით (მწარე წყალი) მიაღებოდა სოფელ კრახეკესამანთან მტკვარს, შემდეგ აყვებოდა მტკვარს ჩრდილოეთით ამ მდინარის და ხრამის (ქციის) შესართავამდე (გატეხილი ხიდი) ყაზახის და ბორჩალოს მაზრების საზღვარზე; შემდეგ საზღვარი მოუხვევდა სამხრეთით ყაზახის და ბორჩალოს მაზრების საზღვრით იმ მთაგრებილით (ბერდუჯის მცირე მთა), რომელიც ყოფს დებედას (ბერდუჯის მდინარე) შემდინარე წყლებს აქსიბარას, ინჯიას და აღქსტაფას (აღსტაფურა) შემდინარე წყლებისაგან გეჯალეს მთამდე, ბორჩალოს და ალექსანდროპოლის საზღვარზე, აქედან საზღვარი მიდიოდა სამხრით ალექსანდროპოლის მაზრაში იმ მთებით, რომლებიც ჰყოფენ

* ფრჩხილებში ჩასმული სიტყვები ნიშნავენ მე-XVIII საუკუნის საბუთებში აღნიშნულ სახელწოდებებს, ფრჩხილებს გარეშე—რუსულ რუკებზე ნაჩვენებ სახელწოდებებს.

აქსტაფას და ღარპის წყლებს ხალხალის მთამდე ალექსანდროპოლის და ახალ-ბაიზეთის საზღვარზე.

სამხრეთის საზღვარი: იწყებოდა ხალხალის მთიდან, ალექსანდროპოლის და ახალ ბაიზეთის მაზრების საზღვარზე, მიდიოდა დასავლეთით იმ მთებით, რომლებიც ყოფენ დებედას, ღარპის და ბანბაკის შემდინარე წყლებს არეზის შემდინარე წყლებისაგან (ერევნის მთები) დეკეტაშის მთამდე, აქედან საზღვარი გადადიოდა ალექსანდროპოლის მაზრაში და მიდიოდა იმავე წყლების გამყოფ მთებით სოფ. დირაკლიარამდე, შემდეგ აუხვევდა ჩრდილოეთით, გაუვლიდა ხაჯი ნაზარყელის სოფელს და ჯაჯურს, გადასჭრიდა რკინის გზის ლიანდაგს აღქილისთან და მიადგებოდა ესაულის მთას, შემდეგ მიდიოდა დასავლეთით ამ ესაულის მთაგრეხილით ალექსანდროპოლის მაზრის და ყარსის ოლქის საზღვრამდე სოფ. ჯელაბ ქეჩუთთან, გადადიოდა ყარსის-ოლქში და ამ სოფლიდან დასავლეთით თითქმის პირდაპირ ხაზით გადასჭრიდა მდინარე ყარასან ჩაის, უვლიდა ჩრდილოეთით ჩაირგელის ტბას, სამხრით პატარა ალაბაბის მთას და მიადგებოდა ყარსის და არტაანის ოლქების საზღვარს ჩალდირ-გელის (პალაკაციოს) ტბის აღმოსავლეთით. მთელი ეს სამხრეთის საზღვარი შეეფერება ვახუშტი ბატონიშვილის გეოგრაფიას და რუკას, რამდენადაც იქ აღნიშნულია ერევნის მთები, ე/ი ის მთები, რომლებიც ყოფენ მდ. დებედას შემდინარე წყლებს არეზის შემდინარე წყლებისაგან და რამდენადაც ვახუშტის რუკით ყაიყულში გამოდიოდენ არეზის შემდინარე წყლები.

დასავლეთის საზღვარი: იწყებოდა ჩალდირ-გელის (პალაკაციოს) ტბის აღმოსავლეთით ყარსის და არტაანის ოლქების საზღვარზე, მიდიოდა ჩრდილოეთ აღმოსავლეთით ამ საზღვრით უჩტიპალიარის (ნალიყურის) მთამდე-ყარსის და არტაანის ოლქების და ახალქალაქის მაზრის საზღვრამდე. აქედან საზღვარი მიდიოდა აღმოსავლეთით იმავე საზღვრით ოქსიუზ დაღის მთამდე, შემდეგ ახალქალაქის და ალექსანდროპოლის მაზრების საზღვრით უვლიდა მადატაპინსკის (ტაშადანის) ტბას სამხრით ლეილის დაღის მთამდე ახალქალაქის, ბორჩალოს და ალექსანდროპოლის მაზრების საზღვრამდე.

შემდეგ საზღვარი მიდიოდა ჩრდილოეთით ბორჩალოს და ახალქალაქის საზღვრით ახრიკარის (ბოლოლის მთაგრეხილის) მთამდე, გადადიოდა ახალქალაქის მაზრაში, მიდიოდა დასავლეთ-ჩრდილოეთით, სჭრიდა შუაზე თოფარავანას (ფანავარის) ტბას და მიადგებოდა აღმოსავლეთით სამსარის მთას ახალქალაქის და ბორჩალოს მაზრების საზღვარზე, აქედან საზღვარი ხელახლავ გადადიოდა ახალქალაქის მაზრაში დასავლეთ-ჩრდილოეთით, უვლიდა დასავლეთით ტბის-ცხურის (ტბის ყურის) ტბას სოფ. ბოჟანოს აღმოსავლეთით და მიადგებოდა კარელის (ბაკულიანის) მთას მდ. ქციის სათავის დასავლეთით, ახალქალაქის და გორის მაზრების საზღვარზე, საიდანაც იწყებოდა ჩრდილოეთის საზღვარი.

ამგვარად, მე-XVIII საუკუნის პირველ მეოთხედში ქვ.-ქართლი შეიცავდა:

1. **ტფილისის მაზრას** გარდა იმ ტერიტორიებისა, რომლებიც მდებარეობდენ: 1) მდინ. ვერეს და დილომის წყლის გამყოფ მთების ჩრდილოეთით, 2)

ავჭალის წყლის და პატარა ლილოს ჩრდილოეთით, 3) დანარჩენი ლილოების, სამგორის მთის და თეთრი უდაბნოს აღმოსავლეთით.

2. მთელ ბორჩალოს მახრას.

3. ყაზახის მაზრის დასავლეთის ნაწილის ერთ ნაკვეთს ლეღვის წყლიდან დაწყებულს პირდაპირი ხაზით მდ. მტკვრამდე სოფ. კრახეკესამანთან.

4. ალექსანდროპოლის მაზრის ჩრდილოეთ ნაწილს იმ მთებიდან, რომლებიც ყოფენ მდ. ბანბაკის შემდინარე წყლებს აქსტაფას და არეზის შემდინარე წყლებისაგან.

5. ყარსის ოლქის ჩრდილოეთ ნაწილს დაწყებულს დაახლოებით სოფ. ჯელაბ-ქეჩუთიდან დასავლეთით, პირდაპირი ხაზით ჩალდირ-გელის ტბის აღმოსავლეთით, — არტაანის და ყარსის ოლქების საზღვარზე მდებარე წერტილამდე და აქედან ოქსიუზდაღის მთამდე.

6. ახალქალაქის მაზრის აღმოსავლეთის ნაწილის ორ ნაკვეთს: ა) დაწყებულს აგრიკარის მთიდან დასავლეთ ჩრდილოეთის ხაზით თოფარაენის ტბის შუაზე გადაჭრით სამსარის მთამდე და ბ) დაწყებულს იმავე სამსარის მთიდან დასავლეთ-ჩრდილოეთის ხაზით ტბის ცხურის ტბის დასავლით ქარელის მთამდე.

7. გორის მაზრის სამხრეთის ერთ ნაკვეთს ქარელის მთიდან იმ მთებით, რომლებიც ყოფენ მდ. ქციის შემდინარე წყლებს შავი წყლის და მდინარე გუჯარეთის შემდინარე წყლებისაგან სადატუნარის მთამდე.

IV. სოფლების და დასახლებული ადგილების მდებარეობა

§ 50. სოფლების და დასახლებულ ადგილების მდებარეობის აღსანიშნავად უმთავრესს წყაროდ უნდა მივიღოთ ვახუშტი ბატონიშვილის რუკები. ამ წყაროს ნაკლებობის ან შეცდომების შევსება და შესწორება შესაძლებელია იმავე ვახუშტის სოფლების სიების, 1721 წლ. აღწერის და სხვა საბუთების მიხედვით. ამგვარ შესწორების დროს უფრო ხშირად შეგვიძლია მხოლოდ მხარის აღნიშვნა, ზოგიერთ შემთხვევაში კი შესაძლებელი ხდება მხოლოდ მივაკუთვნოთ ესა თუ ის სოფელი რამდენსავე მხარეს.

პროფ. ივ. ჯავახიშვილის ისტორიულ რუკასთან შედარებით ვახუშტი ბატონიშვილის რუკას ბევრი წვრილმანი განსხვავება აქვს, მაგ. სოფ. არღუსა (არღუზა) ლორის რაიონისა, ვახუშტი ბატონიშვილის რუკით, მდებარეობს ბოიასას აღმ.-ჩრდ., ბაშბეუკის დასავლ.-ჩრდ., პროფ. ჯავახიშვილის რუკით იგი ძვეს ორივე სოფლის ბოიასა ბაშბეუკის აღმ., რაც უფრო სწორი უნდა იყოს. ჩვენ ასეთი წვრილმანი განსხვავებანი არ აღგვინიშნავს.

ვახუშტის რუკაზე არ არიან აღნიშნულნი ისეთი სოფლებიც, რომლებიც იხსენიებიან 1721 წლ. აღწერასა და სხვა საბუთებში და რომელთა მოსახლეობა იმ დროის მიხედვით მნიშვნელოვანი ყოფილა, მაგ., ეპისკოპოზის სოფელი, კარასა-გორი, პატარა ყარაქილისა, ყომაქილისა, დბანისის შავი საყდარი, ცხერისი, ხიდის ყური და სხვა.

ვახუშტი ბატონიშვილის რუკის შეცდომა შეეხება განსაკუთრებით ორ შემთხვევას: ტაშირის და დბანისის ხეობის, ბერდუჯის და სომხითის საზღვრებზე მდებარე რამდენიმე სოფელს. რუკაზე ტაშირის საზღვრებში მოქცეულია: მორუტი, უდუში, ხანძორისი, ელიას (გელას) სოფელი, იალღუზი, ქედის ეკლესია, მისხანა, ქეთილაშენი (გდალაშენი) და ურუტი.

ვახუშტის სიებით კი ყველა ეს სოფლები მოქცეულია „ლოქში“ (№№—225—345). პროფ. ივ. ჯავახიშვილის ისტ. რუკით აქედან მხოლოდ ხანძორისი, ქეთილაშენი და ურუტია მოთავსებულია ტაშირში, დანარჩენი ყველა მოქცეულია დბანისის ხეობაში. ეს სოფლები უნდა იყოს განაწილებული პროფ. ჯავახიშვილის რუკის თანახმად, რადგან გარდა მოხსენებული 3 სოფლისა, რომლებიც მდებარეობდნენ ტაშირის წყალის და ფინეზაურის წყლების გამყოფ მთის სამხრითი, ყველა დანარჩენი სოფელი მდებარეობდა მდ. ფინეზაურის და მის შტოების ნაპირებზე. ფინეზაური და მისი შტოები კი მთლიანად დბანისის ხეობაში არიან.

სომხითის საზღვრებში ვახუშტის რუკაზე მოთავსებულია ახბატი და სანანი, უთუოდ ამიტომ, რომ იქაური მონასტრები ეპყრათ სომხებს, ნამდვილად კი ისინი მდებარეობდნენ ბერდუჯში (იხ. § 43).

§ 51. დანარჩენი წყაროები სოფლების და დასახლებული ადგილების დაწვრილებით მდებარეობას ვერ აღნიშნავენ, ისინი მხოლოდ გვეხმარებიან, და ისიც არა ყოველთვის, იმის აღდგენაში, თუ რომელი სოფელი ან მოსახლეობა რომელ მხარეში იყო. ამ წყაროებიდან ვახუშტი ბატონიშვილის მიერ შედგენილ სიებს აქვთ მეტად დიდი მნიშვნელობა (§ 40), თუმცა იქაც ბევრი სოფელია გამოტოვებული. ამ სიებში სრულიად არაა ნახვენი ბანბაკ-ბერდუჯის მხარის და ყარაიის მოსახლეობა და ძლიერ ცოტა სოფელი და თაბუნია აღნიშნული ელისა. მაგიერათ სიებში თითქმის უკლებლივ არის მოქცეული ის სოფლები, რომლებიც მოთავსებულია 1721 წლ. აღწერაში.

§ 52. დასახლებულ ადგილების მდებარეობის შესახებ ბევრ ცნობებს იძლევა 1721 წლ. აღწერაც. როგორც წინეთ მოვიხსენიეთ (§ 10), ამ აღწერაში ქვ.-ქართლი განიყოფება სამეფო და სადედოფლო საბარათაშვილოდ, საყაფლანიშვილოდ, სომხთაჲ და სამეფო ტაშირად. უკანასკნელი ორი სახელწოდება მხარეებს ეკუთვნის, ამიტომ იქ მოთავსებული სოფლები იმ მხარეებს უნდა მიეკუთვნოს. სამეფო და სადედოფლო საბარათაშვილოები ეხებიან ყველა მხარეებს ქვ.-ქართლისას გარდა სომხთისა. ამიტომ ამ ორ მხარეში მოქცეული სოფლების მდებარეობა შეიძლება მხოლოდ სხვა წყაროებით იყოს გამორკვეული.

საყაფლანიშვილოს საერთო მამული 1721 წლ. აღწერით მოთავსებულია დაბალში, ლოქში, დბანისის ხეობაში, ყარაბულაღში და ტაშირში. დბანისის ხეობა, ყარაბულაღი და ტაშირი ცალკე მხარეებია, ამიტომ 1721 წლ. აღწერაში იქ მოქცეული სოფლები ამ მხარეებს უნდა მივაკუთნოთ, გარდა სოფ. მარაბდისა, რომელიც მდებარეობს ალგეთში, მაგრამ საყაფლანიშვილოს 1721 წლ. აღწერაში მოქცეულია დბანისის ხეობაში.

„დაბალში“ მოთავსებულია 39 სოფელი, აქედან მდებარეობდენ: 1 სოფელი ალგეთში, 24 სოფელი ქციის ხეობაში, 10 სოფელი დბანისის ხეობაში და 4 სოფლის (საჯნიანო, თალაქვემო, ხიდისყური და ხინძორთალა) მდებარეობა გამოურკვეველია. თუ არ მივიღებთ მხედველობაში ალგეთის სოფ. ჩხიკეთას, სადაც ასლამაზ ყაფლანიშვილს ყავდა „ნასყიდი“ ყმა, გამოდის, რომ საყაფლანიშვილოს „დაბალი“ გულისხმობდა ქციის ხეობას და დბანისის ხეობას, ამიტომ ზემოხსენებული 4 სოფელიც ამ ორ მხარეს უნდა მივაკუთნოთ.

„ლოქი“, ე. ი. ლოქის მთა-გრეხილი მიჰყვებოდა დბანისის ხეობის, ტაშირის და სომხთის საზღვრებს. საყაფლანიშვილოს ლოქში, რომელიც აღნიშნულია 1721 წლ. აღწერაში, სულ 21 სოფელი ყოფილა, აქედან 7—დბანისის ხეობაში, 3 ტაშირში, 4 სომხთში; 3 სოფლის (ბახჩალარა, გულასოფელი—გულბაბა და ტალდანი) შესახებ ცნობები არის 1701/11 წლ. აღწერაში (§ 53). უკანასკნელი 4 სოფლის (ბაზითალა, სალამალექი, შუმბუნი და წნელაქარი) შესახებ არავითარ ცნობას არ გვაძლევენ არც ვახუშტის რუკა და არც სხვა საბუთები, ამიტომ ეს დანარჩენი სოფელი უნდა მიეკუთნოს დბანისის ხეობას და ტაშირს, რადგან სომხთში ყაფლანიშვილებს, როგორც ეტყობა (იხ. III ნაწილი), ყმები ძლიერ მცირე ყავდათ, ისიც უმთავრესად ნასყიდი.

იმ სოფლებიდან, სადაც მოსახლეობდა, 1721 წლ. აღწერით, ცალკე ყაფლანიშვილების ნასყიდი და უსყიდი ყმები, გამოურკვეველია: ქაიხოსროს, ლუარ-

საბის და ოთარის-თოფრაცალა, რომელიც უნდა მიეწეროს ალგეთს, დბანისის ხეობას და ყარაბულალს, სადაც იყო ამ სახელწოდების სოფლები; ერასტის—ქო-სახპერი, რომელიც უნდა მიეკუთვნოს ქციის და დბანისის ხეობებს, ყარაბულალს და სომხითს, სადაც ყაფლანიშვილები ყიდულობდენ ყმებს; რევაზის და თამაზის—ლიპი, რომელიც უნდა მიეკუთვნოს ყარაბულალის და ქციის ხეობებს, სადაც იყო ამ სახელწოდების სოფლები. ლიპები იყო თრიალეთშიაც, მხოლოდ ამ მხარეში ყაფლანიშვილები არ შედიოდენ; მამუკას და ქაიხოსროს თათრები—ქციის და დბანისის ხეობებს, რადგან ისინი მოთავსებული არიან „დაბალში“.

§ 53 1701/11 წ. აღწერაში ჩამოთვლილია ყაფლანიშვილების ყმები 120 სოფელში (§ 15). ამათგან ზოგიერთი სოფელი ვახუშტის რუკაზე აღნიშნული არაა. უნდა მიეჭკეს ყურადღება იმას, რომ აღწერაში ყველა „სახასო“ (საერთო და სათავისთავო) ყმები შემდეგი რუგით არიან აღწერილნი: ჯერ ყარაბულალის სოფლებია ჩამოთვლილი და მათში მცხოვრები ყმები, მერე დბანისის ხეობის, შემდეგ სომხითის და ბოლოს ტაშირის (გვ. 297—328)¹. ქციის ხეობის სოფლები, სადაც ცხოვრობდენ ყაფლანიშვილების (საერთო) ყმები, მოთავსებულია იმ სოფელთა შორის, სადაც ცხოვრობდენ მემამულეების ყმები (გვ. 331—334). გამოტოვებული ორი საერთო სოფელი (მიჯახი ზემო და ნარიას სოფელი) ცალკეა მოთავსებული მემამულეთა სოფლებს შორის (გვ. 344). ამ მოსაზრებით და სხვა საბუთებთან შედარებით ჩვენ მივაკუთნეთ:

დბანისის ხეობას:—აღუნდარე, გულასოფელი (1721 წლ. აღწ. გულბაბა), დამბლუტი (გვ. 332), ნარიას სოფელი, შავი საყდარი (გვ. 311), რადგან ეს სახასო სოფლები მოთავსებული არიან დბანისის ხეობის სახასო სოფლებს შორის; თოფრაცალა, სადაც ყაფლანიშვილების მემამულეებს (მელვინეთუხუცესებს) ყავდათ ყმები, რადგან ყაფლანიშვილებს მხოლოდ დბანისის თოფრაცალაში ყავდათ ყმები. ვარდის უბანი (გვ. 352), სადაც მემამულეთ ავთანდილიშვილებს ყავდათ ყმები, რადგან 1721 წლ. აღწერით ავთანდილაშვილებს სწორედ დბანისის ვარდის უბანში ყავდათ ყმები; მწყნეთი (გვ. 335), სადაც მემამულე ჩაჩიკაშვილებს ყავდათ ყმები, რადგან 1721 წლ. აღწერით ჩაჩიკაშვილებს ტაშირში, სადაც იყო სოფელი იმავე სახელწოდებით, ყმები არ ყავდათ, დბანისის ხეობის მწყნეთში კი ყავდათ; შავი საყდარი (გვ. 366), სადაც მემამულე ღრეულს ყავდა ყმა, რადგან ღრეულს მხოლოდ დბანისის ხეობაში (სოფ. მანაკერტში) ყავდა 1721 წ. აღწერით ყმები; აკუტი (გვ. 346) და უნდუში (გვ. 360), რადგან სომხითში, სადაც იყვნენ ამ სახელწოდების სოფლები, ყაფლანიშვილებს სამკვიდრო ყმები არ ყოლიათ.

ტაშირის—მწყნეთი (გვ. 308), საკირე (გვ. 215—324), შავი საყდარი (გვ. 327), რადგან სოფლები მოთავსებული არიან ყაფლანიშვილების ტაშირის სახასო

¹) ეს რიგი ორჯერ დაცული არაა:—სარდლის ლუარსაბ ყაფლანიშვილის სათავისთავო ყმების ჩამოთვლა იწყება დბანისის სოფლის შავი-საყდრიდან, მერე მოთავსებულია სოფ. ტოლუ, შემდეგ კი ყარაბულალის, დბანისის და ტაშირის სოფლები (გვ. 311—313); პაპუა ყაფლანიშვილის სათავისთავო ყმები დბანისის ხეობის ბოვის სოფელში მოთავსებულია ტაშირის სოფლების ყმების შემდეგ.

სოფლებ შორის: აკოფას-სოფელი, რადგან სომხითში, სადაც იყო ამ სახელწოდების სოფელი, ყაფლანიშვილებს სამკვიდრო ყმები არ ყოლიათ; ხანძორი (ხანძორის სოფელი), სადაც მემამულე დბანელს ყავდა ყმები, რადგან 1721 წლ. აღწერით სწორეთ ტაშირის ხანძორში დბანელს ყავდა ყმები.

ყარაბულალს:—სარკინეთი, (გვ. 298), რადგან ეს სახასო სოფელი მოთავსებულია ყაფლანიშვილების ყარაბულალის სახასო სოფლებს შორის; ვარდისუბანი, სადაც აწერილია ყაფლანიშვილების 14 სახასო ყმა (გვ. 299), რადგან ყაფლანიშვილებს 1721 წ. აღწერით მხოლოდ ყარაბულალის ვარდისუბანში ყავდათ სახასო ყმები რიცხვით შესაფერი (12).

დბანისის ხეობას და ტაშირს:—ტალდანი და შინბერი, რადგან ეს ორი სახასო სოფელი მოთავსებულია ამ ორი მხარის სოფლებს შორის (გვ. 313); ბახჩალარი, რადგან 1721 წ. აღწ. მოთავსებული არის „ლოქში“ (§ 52).

დბანისის ხეობას და ყარაბულალს:—ტოლუ, რადგან ეს სახასო სოფელი მოთავსებულია ამ ორი მხარის სახასო სოფლებს შორის.

დბანისის და ქციის ხეობებს, ტაშირს და ყარაბულალს:—ჩიკორიძის სოფელი და წყაროს თავი, რადგან ამ ოთხ მხარეში უმეტესად ყაფლანიშვილებს ყავდათ სამკვიდრო ყმები.

§ 54. **გოსტაშაბაშვილების საბუთებში** შემდეგი სოფლებია, რომელთა მდებარეობა გამოურკვეველია: 1724 წლ. სიგ. (სიძვ. I—72) დბალი, 1441 წლ. და 1724 წლ. სიგ. ნაქურდევნი (იქვე I—36,73).

გოსტაშაბაშვილებს 1713 წლ. სიგ. (იქვე I—303) ყავდათ ყმები და ქონდათ მამულები 36 სოფელში. აქედან ალგეთში 25 სოფელში, ქციაში—7 სოფელში, თრიალეთში—1 სოფელში, სკვირეთში 3 სოფელში, სომხითში—2 სოფელში, გამოურკვეველია 1 სოფ. (ფორხალისი).

1721 წლ. აღწერით მათ ყავდათ ყმები 33 სოფელში აქედან ალგეთის 21 სოფელში, ქციის—6 სოფელში, სკვირეთის—3 სოფელში, სომხითის 2 სოფელში, თრიალეთის 1 სოფელში. სჩანს, რომ გოსტაშაბაშვილებს ყმები ყოლიათ განსაკუთრებით ალგეთში და ქციის ხეობაში; ამიტომ ზემო ჩამოთვლილი სოფლები (დბალი, ნაქურდევნი, ფორხალისი) მიკუთვნებული უნდა იყვნენ ამ ორ მხარეზე.

გერმანოზიშვილების საბუთებში შემდეგი სოფლების მდებარეობა გამოურკვეველია: 1696/1700 წლ. სიგ. (სიძვ. II—159) ვაჟთახევი.

1721 წლ. აღწერით გერმანოზიშვილებს ყოლიათ ყმები 22 სოფელში, აქედან ალგეთის 9 სოფელში, ქციის ხეობის 5 სოფელში, თრიალეთის 2 სოფელში, ყარაბულალის 2 სოფელში, სკვირეთის და დბანისის ხეობის თითო სოფელში, 2 გამოურკვეველი (ცხვრისი და კოია).

1756 (სიძვ. I—330) წ. სიგ. გერმანოზიშვილებს ყოლიათ ყმები 18 სოფელში; აქედან ალგეთის 8 სოფელში, ქციის ხეობის 2 სოფელში, ყარაბულალის 2 სოფელში, თრიალეთის, სკვირეთის და დბანისის ხეობის თითო სოფელში, გამოურკვეველია 3 სოფელი (ტორკუტი, პირმიწეთი და კვანტასლისი—კოკატლისი).

სჩანს, რომ გერმანოზიშვილებს ყმები უმეტესად ყოლიათ ალგეთში და ქციის ხეობაში, ამიტომ ის სოფლები (კვანტასლისი, ვაჟთახევი, ცორკუტი, პირმიწეთი, ცხერისი, კოია), რომლების მდებარეობა გამოურკვეველია, უნდა მიეკუთვნონ ამ ორ მხარეს.

1792 წ. სიგ. (სიძვ. I—368) ზურაბიშვილებს ყოლიათ ყმები 25 სოფელში, აქედან: დბანისის 10 სოფელში, ქციის ხეობის 6 სოფელში, ბერდუჯის 3 სოფელში, ამ ცნობის მიხედვით, 6 გამოურკვეველი მდებარეობის სოფლები (აჯირი, ვარდის წყარო, კარბეტის ხევი, კახმახუთი, ნილოცა, ნობისი) უნდა ყოფილიყვნენ დბანისის და ქციის ხეობებში.

§ 55. დანარჩენი სოფლები, რომლებიც აღნიშნულ არ არიან ვახუშტის რუკაზე, ჩვენ მივაკუთვნეთ:

ვახუშტის სიებზის ჩვენებით (ციფირები უჩვენებენ ვახუშტის სოფლების სიის ნომრებსა)

ალგეთს: გუდელი (კოდის რაიონი 599), კოზმანაშენი (ლაკვის რაიონი 658), ცხენი კალა (მანგლისის რაიონი 655).

მტკვრის გაღმა მხარეს: ახალი სოფელი (დიღუბის რაიონი 676), ჩულურეთი (დიღუბის რაიონი 675).

ქციის ხეობას: ხუცის უბანი (ჭივჭივას რაიონი 384)

თრიალეთის: კისია (474)

ვახუშტის სოფლების სიებში აღნიშნულია: კაბენის მონასტერი (588) და წითელი ეკლესია (551 შემდეგ), ჩვენს სიაში (§71) იგინი არ შეგვიტანია, რადგან იგინი არც ვახუშტის რუკაზე და არც სხვა რომელიმე წყაროში არ არიან მოხსენებული, როგორც დასახლებული ადგილები.

§ 56. 1721 წლ. აღწერის ჩვენებით (ციფირები უჩვენებენ თაყაიშვილის გამოცემის გვერდებს).

ალგეთს: გუნანეთი (54), რადგან მოთავსებულია ალგეთის სოფლებს ამლივის, ფუტრევის, ერწოს, ერტისს და აზიკის შუა.

ტაშირს: ათაქლუა (195), ყარა ქილისა პატარა (217), ყოზა-ქილისა (210), ჩახმახლუ (214).

დბანისის ხეობას:—ბოშის სოფელი (195), გოგარჩლუ (195), მაკვა (193), პაატას სოფელი (193), სარუჩამას სოფელი (195), ქერემდარა (193), ყაჯილუხი მესამე (196), ორი შავი საყდარი (187, 195), ზემო ჩარგამაშენი (189), ქვემო ჩარგამაშენი (189), წნორი (მოთავსებულია მუსეფარიანის, ტანძიას, კრეშის და წიფორს შუა 166).

მტკვრის გაღმა მხარეს:—ახალ-ჩუხური (მოთავსებულია დიღუბესა და ქვითკირის ლილოს შუა (5).

სომხეთს: გოზალას სოფელი (253), დელარარის სოფელი (262), ეპისკოპოზის სოფელი (266), ვაკერანი (შამირზას სოფლისა 227), ვანქი (251), თათოზის სოფელი (254), თუმანაშენი (249), კარასავორი (278), მირაშა (263), საღარველა (276), სვიმონას სოფელი (254), სოსნი (271), ტანძუტი (272), ტრაკუ (254), ურანგა (268), ფიშუას სოფელი (264), ქართული სოფელი (268), ქა-

რის სოფელი (251), ყარა სოფელი (251), შანშის სოფელი (270), შუშელი (268), კიმშურა (282), კიპეკები (247), ხორის სოფელი (284), ხოხმელი (276), ჯურარი (258).

ქციის ხეობას:—კატნარი (მოთავსებულია ფიტარეთსა და აღბაბალუს შუა (173).

ყარაბულაღს:—კურწიკამი (198), მუსიყალა პატარა (205), მუხათი შამბიანსა (შამბიანის მთა ყარბულაღშია, 199), ორთა შუა (200), სასახლის ყარაბულაღი (200), ხიზუას სოფელი (200).

აღგეთისა და მტკვრის გაღმა მხარის სოფლების ვარდა (გუნანეთი და ახალჩუხური), ყველა ეს ჩამოთვლილი სოფლები ყაფლანიშვილების ყმების სოფლებია და 1721 წლ. აღწერაში მოთავსებულნი არიან ზემო ნაჩვენებ მხარეებში: ტაშირში, დბანისში, სომხითში, ქციაში და ყარაბულაღში).

§ 57. დასტურლამალის ჩვენებით (ფრჩხილებში ჩასმული ქარბული ასოები უჩვენებენ დასტურლამალის თავებს):

თრიალეთს:—გელაზი (აგ), ერჯევანი (აზ), ზეულისტანი (აზ), ნასოფლარი პატარა (აგ), ხოირეთი (აგ).

სომხითს:—ვარახორი (რპე), ჯონჯილი (რპე), ჯურარი (რნც),

ტაშირს:—ბარქადარა (კე), ზარიაქანდი (კე), სუთოქულანი (კე),

მტკვრის გაღმა მხარეს: საკას ლილო (მოთავსებულია დიდუბესა და ქიტიკირის ლილოს შუა, სკბ).

ყაიყულს: 5 ნასოფლარი (ს).

აღგეთს, ქციას და ყარაბულაღს: დარუბანდი. ედვა საფერისცვალებო თევზის დაჭერა ამ საში მხარის სოფლებთან ერთად (რდბ):

აღგეთს, დბანისის და ქციის ხეობებს: შარქარი, ედვა სოფ. წინწყაროში დედოფლის სამეხრეოს მკა და ლეწვა ამ საში მხარის სოფლებთან ერთად (სადედ-დასტ. კგ.).

§ 58. დანარჩენი წყაროების ჩვენებით:

თრიალეთს: კარწახი (1707 და 1719 წლ. გუჯრები,—ისტ. საბ. V).

ყაიყულს:—ბეთლემი (1692 წლ. სიგ. სიძვ. II—310).

დბანისის ხეობას: ბერთაქარი (1930 წლ. აღმ. დაყ. ლუქსემბურგის რაიონი, გვ. 54), მალნარი (მუსეფარიანის და ჯალდამის მეზობლად, 1727 წლ. სიგ. სიძვ. II—285).

ბერდუჯს: ვართაპეტის სოფელი (ახპატის მეზობლად, სიძვ. I—366, 368).

ქციის ხეობას: არუხლუ (იხ. § 45).

აღგეთს: ვერხუნალა (გუდარეხთან, ბედენიას მთის პირას, (1605 წ. სიგ. სიძვ. I—307), კეზეთი (მანგლისის რაიონი, 1930 წლ. აღმ. დაყ. გვ. 54), კოხნარი (1930 წლ. აღმ. დაყ. მანგლისის რაიონში—გოხნარი), ქაცაბანი (მარაბდას მეზობლად 1543 წლ. სიგ. სიძვ. I—305), ქაობი (კოდას და მარაბდას შუა, ჯავ. თან. რუკა).

სკვირეთს: ვეძისი (დიღმის რაიონი, 1930 წლ. აღმ. დაყ. გვ. 58).

ტაშირს: მიჩნაქარი (დიაკენის ქვა, მინდაქარი 1657 წლ. სიგ. საისტ. მ. 1), ბარქადარა (იქვე.) ეს სოფელი დასტურლ. მიხედვითაც ტაშირშია.

§ 59. იმის მიხედვით, თუ უშთავრესად რომელ მხარეებში 1721 წლ. აღწერით ყავდათ ამ სოფლის მებატონეებს ყმები.

აღგეთს: მლაშე (გოსტაშაბაშვილი და საგინაშვილი), მონასტერი (სოლოლაშვილი).

სომხითის: თოხქილისა (მელიქიშვილები)

აღგეთს და ქციის ხეობებს: აბანო-ძველი (ნოდარ სუფრაჯი, ქვეთარაშვილი ბეჟან, აბულფათიშვილი ბეჟან), პაპის გორა (ბარათაშვილი თაყა-გოსტაშაბაშვილების და გერმანოზიშვილების განაყარი შტო).

აღგეთს და ყარაბულალს: თხილნარა (ლარაძეები).

აღგეთს, ყარაბულალს, დბანისის და ქციის ხეობებს: კოპანეთი (იარალაშვილები).

თრიალეთს: კარუშეთი (სააკაძეები).

ყარაბულალს და ქციის ხეობას: ლიბი (იარალაშვილები), რადგან თრიალეთში სადაც იყო ამ სახელის სოფლები, იარალაშვილებს ყმები არ ყოლიათ.

აღგეთს და თრიალეთს: მთლენავი, საყორნე (ამილახორი), ნასაგური (შანაჯაზხანი), რადგან ამ მებატონეების სომხითის ყმები 1721 წლის აღწერაში ცალკეა გამოყოფილი.

აღგეთს, ყარაბულალს და ქციის ხეობას: ფიწუთი (ნოდარ და ავთანდილ სუფრაჯები).

აღგეთს, თრიალეთს და ქციის ხეობას: წიფლარი (მანგლელი).

V. სოფლების და დანარჩენი დასახლებული ადგილების სახელწოდება.

§ 60. ერთი და იმავე სოფლების სახელწოდება სხვადასხვა წყაროებში ერთი და იგივე არაა. ხშირად თვით ერთ და იმავე ავტორს ერთს ნაშრომში ერთი სახელწოდება აქვს აღნიშნული, მეორეში სხვა. არის შემთხვევები, როცა ერთსა და იმავე თხუზულებაშიც სოფელს სხვადასხვა ადგილას სხვადასხვა სახელი აქვს ნაჩვენები. ჩვენი შრომის შემდეგი ნაწილების გასაგებად, ჩვენ საჭიროდ დავინახეთ ერთგვარი ტრანსკრიპცია მიგვეღო. ნამდვილი სახელწოდების აღდგენა ჩვენ, რასაკვირველია, არ გვიკისრნია. უმეტეს შემთხვევაში უპირატესობა მივაკუთნეთ ვახუშტი ბატონიშვილის სოფლების სიას (§ 20).

ერთი და იმავე სოფლების სხვადასხვა სახელწოდებანი შემდეგს ჯგუფებად შეიძლება განაწილდეს:

ზოგიერთ შემთხვევაში მეორე სახელის მინიჭება სოფლისადმი უბრალო შეცდომაა. ასე*:

ავლაბარი ნაჩვენებია ვზგ-ში (გვ. 168) ქციის ხეობაში, რომლის „შემდეგ ნაჯბადინამდე სახლობენ ელნი მამადიანნი“, უნდა იყოს **ალავარი** (ვხს. 344 წინ), რომელიც მდებარეობდა ქციის ხეობაში, მაშინ როდესაც ავლაბარი ტფილისის ნაწილს შეადგენდა.

გუგუთი ნაჩვენებია 1707 წლ. სიგ. (სიძვ. II—1741. უნდა იყოს **მუგუთი**, რადგან იქ მოხსენებული ძალუჩაშვილები ცხოვრობდნენ სწორედ მუგუთში (XVII საუკ. დავთარი—ბაღუჩაშვილები).

მძოვრეთი ნაჩვენებია 1707 წლ. სიგ. (სიძვ. II—171). უნდა იყოს **ცოვრეთი** ანუ **მცოვრეთი**, როგორც იმავე სიგელში მეორე ადგილას ეს სოფელი არის

*) შემოკლებული სიტყვები: ვზგ—ვახუშტის გეოგრაფია, გამოცემა ბროსესი (§ 3); ვზრ—ვახუშტის რუკა, ხელთნაწერი საქ. არქ. № 104 (§ 5); ვხს—ვახუშტის სოფლების სია (§ 20); სიძვ.—საქ. სიძველენი, გამოცემა ე. თაყაიშვილისა (§ 22 გვ. 71—80); დასტ.—სამეფო დასტურლამალი. გამოცემა ბ. უშიკაშვილისა (§§ 6, 7); სად. დასტ.—სადედოფლო დასტურლამალი, გამოცემა მისივე (§§ 6, 7); ხახ.—გუჯრები, ა. ხახანაშვილისა (§ 22 გვ. 82); ისტ. საბ.—ისტორიული საბუთები, გამოცემა ს. კაკაბაძისა (§ 22 გვ. 80, 81) ქრ.—ქრონიკები, გამოცემა თ. ჟორდანიასი (§ 22 გვ. 83); XVII ს. დ.—საყაფლანიშვილოს XVII საუკ. დავთარი (§ 9); 1701/11 წ.—საყაფლანიშვილოს 1701/11 (§§ 24—33); ცალკე სიგელები (§ 22): 1523 წ. (გვ. 83), 1526 წ. (გვ. 82), 1657 გვ. 82); 1930 წ. დაყ.—საქ. რესპუბლიკის ადმინისტრ. დაყოფა 1930, გამოცემა ცაკის საორგანიზაციო განყოფილებისა.

გვერდები აღნიშნულია: ბროსეს გამოცემისა—ვახუშტის გეოგრაფიის შესახებ, ე. თაყაიშვილის გამოცემის—1701/11 და 1721 წ. აღწერის შესახებ, ამ შრომისა—დანარჩენი წყაროების შესახებ.

დასახელებული. რომ ცოვრეთი (ალგეთში) ერთის მხრით და მძოვრეთი (ან მძორეთი ქციის ხეობაში) მეორეს მხრით იყვნენ ცალკალკე სოფლები, ეს მტკიცდება როგორც ვახუშტის რუკით და სიით (№№ 620, 378), ისე იმით, რომ 1543 წლ. სიგ. (სიძვ. I—305/1543) ფარიშატ ბარათაშვილს ერგო ცოვრეთი მთელი ნასოფლარი, მძოვრეთში კი მხოლოდ ერთი საკომლო.

სალირაშენი ნაჩვენებია ვხს-ში (402), როგორც მდებარე ქციის ხეობაში, უნდა იყოს **სამღერეთი**, რომელიც მდებარეობდა ქციის ხეობაში (ვხს); სალირაშენი კი მდებარეობდა ალგეთში (ვხს 610, ვხს).

ქართველი სოფელი ნაჩვენებია 1721 წლ. აღწერაში, ქართული ენის თვისების თანახმად უნდა იყოს — **ქართული სოფელი**.

ყულიჯანი ზემო ნაჩვენებია 1701/11 წლ. აღწ-ში (გვ. 321) ზემო ყაჯილუხის საერთო მოსახლეობის გამოანგარიშებაში. უნდა იყოს **ყაჯილუხი ზემო**; ყულიჯანი ე. ი. დელიყულიჯანი სხვა იყო და მდებარეობდა არა დბანისის ხეობაში, არამედ ტაშირში (ვხს 153, 154).

ჩხიკვა ნაჩვენებია ვახს (564) ღურნუკსა და წინწყაროს შუა, უნდა იყოს — **ჩხეკვი**, რომელიც იმათ ახლოს მდებარეობდა, ჩხიკვა კი მოხსენებულია ცალკე (570) და იგი მოქცეულია სამეხასა და ხოპისის შუა.

§ 61. რამდენიმე სოფელს მართლაც ჰქონია ორი და მეტი სახელი, რაც ზოგიერთ შემთხვევაში აღნიშნულია თვით წყაროებში.

ჩვენ მიერ მიღებული სახელწოდებანი მოთავსებულია. უკანასკნელად

ახალი სოფელი—კეზეთი (1721 წ.)	დბანისი—ჯვარა ქციის ხეობაში (1721 წ. გვ. 72, 169, ვხს 396.)
ბაგრატისა—ბაგრატის ლილო (ვხს 552 წინ, ვხს)	ედოთი-ერდონი-ერდოთი-ერდო (1721 წ. გვ. 55, ვხს 649, სიძვ. I-303/1713, 337/1591)
ბეგქამთი—ბეგის სოფ. (დასტ. ს., ვხს 207)	ვარდის უბანი—ვარდის ქალაქციის ხეობაში (ვხგ. 164, ვხს. 370)
ბოაცორი—ბოვაცხორი, ხან ბოაცხორი	თორნეთი, — სთონეთი-სათორნეთი — სათვანეთი (1721 წ., სიძვ. III № 176/1717, II-375/1654, ისტ. სბ. IV 1635, ვხს. 625)
ბოცხორი (დასტ. კე, 1536 წ., 1721 წ., ვხს. 121)	კნოლე—კლონეთი (დასტ., (ფვ) ვხს. 495. 496)
ბოსტანქალაქი—ნაგები-რუსთავი (ვხგ, გვ. 186)	კოკაღლისი—კვანტასლისი (სიძვ. I-330/1756, 305/1543 წ.)
ბუზურგ-ბულახი—ბუზჩაი (დასტ. კე., 1721 წ., ვხს)	კოტრალაგელცი—კოტრაწვეკაგელცი-წაკეგელცი (ვხს. 334, 1536 წ., 1721 წ. გვ. 222)
გაჩიანი—სანადირო ქალაქი-ქაოზიანი-არქევანი (ვხგ, გვ. 144)	კობრი—კობნარი (სიძვ. I-337/1591 წ., მეორე ვარიანტი-43/1662, 1930 წ. აღმ. დაყ., გვ. 55)
გორული—გორუმი (1721 გვ. 231, 262)	
გულაური—გულგული (1721 წ. გვ. 129, ვხს 244)	
დარბაზი—დარბაზქალა—დარბაზთალა (ვხს. 110, 1536 წ. 1721 წ., გვ. 223)	
დიაკვნის ქვა,—მინდაქარი,—მიჩნაქარი (1657 წლ., 1721 წ.)	
დბანისი—დბანისი დბანისის ხეობაში (1701/11 გვ. 354, ვხს 299)	

- ლაქი—ქალაქლარი (დასტ. ნდ., პდ)
 ლომთა გორა—მარნეული (ვზგ., გვ. 174)
 მარიამნი—მარიამი თრიალეთში (სიძვ.
 I-337/1591, ვხს. 482)
 მარიამნი, მარიამი პატარა ალგეთში
 (სიძვ. I-305/1543, ვხს. 639)
 გოლა ყიშლალი, ყიშლალი—ყიშლარი
 (სიძვ. III-311/1811, ვხრ, ვხს, 225)
 მტკვრის ციხე—ყიზყალა—ხუნანი (ვზგ.,
 გვ. 168)
 მუხის ციხე—მუსიყალა (ვზგ. ვხრ, გვ. 156)
 მცოვრეთი--ცხორეთი-ცოვრეთი (1721წ.
 გვ. 132, 135, ვხს. 620)
 ომანის ხევი—ლოჭინის ხევი(ვზგ. გვ. 184)
 ოსკერიჭას სოფელი—ოქრომჭედლის
 სოფელი-ოსკიპარა (XVII დავთ,
 დასტ. სკბ, ვხს 129)
 პალუყაი,—პალუია—პალუა (დასტ. სკბ
 1721 გვ. 293, ვხს. 138)
 სამადაანთ კარაქა, ფაზაანთ კარაქა--კა-
 რაქა (სიძვ. I-305/1543, ვხს. 388/390)
 სელიმას სოფელი—მერაბაღას სოფელი
 (დასტ. ს, ვხს. 209)
 უზნარიანი ძველი—კარუჯუღმართი
 (ისტ. სბ. V/1707)
 ფარციხე—ფარცხისი (ვხრ, ვხს 574)
 ქარატაკი—ხორაკერტი სომხითში (1721
 წ. გვ. 273, 280)
 ქერანდენი—ქერანდა—ქერემდარა, (170
 გვ. 259 1536 წ., 1721წ. გვ. 193)
 ყაზანჩი—ყაზანგუნბათი (ვხს. 6, 7, ვხრ)
 ყაითმაზიანთ მიჯა—მიჯა (1721 წ. გვ.
 185, ვხს 293)
 ყურყუთა—სოღანლული (ვზგ. გვ. 176)
 შავნი—შავთა (ისტ. სბ. IV/1635, ვხს 673)
 შერმაზანას სოფელი—შამირზას სოფე-
 ლი (ვხს 89, სიძვ. II-91/1697)
 შმბუნი—შუმბუნი ლოქში (1721 წ. გვ.
 223, 220)
 შუნბუნი—შმბუნი (ვხს 322, 1721 წ. გვ.
 190)
 ცარიცი—ცრიცი (1721 წ. გვ. 41, ვხს 531)
 წყალ გაღმა იეჩი—იეჩი (1721 წ. გვ.
 295, ვხს 126)
 ხინძორიკი—ხანძორისი სომხითში (1721
 წ. გვ. 277, ვხს 43)
 ხუსტაოღლის სოფელი,—ხურუტის სო-
 ფელი ყაიყულში (ვხრ,
 ვხს 214)
 ხუცის ტამალია,—ხუცის სოფელი თრია-
 ლეთში (დასტ. ფვ, ვხს 489)
 ჯიგრაშენი—ბეთლემი ყაიყულში (დასტ.
 ს, სიძვ. II-310/1692)
 ჯოჯოხეთი—ეკლესია (ვზგ., გვ. 174)

§ 62. შემდეგი ერთი და იმავე სოფლების სახელწოდებანი იმდენათ გან-
 სხვავდებიან ერთი მეორისაგან, რომ ძნელი გამოსარკვევია, ქონდათ ამ სოფ-
 ლებს ორი და მეტი სახელი, თუ მხოლოდ ერთი მათგანია სწორია, დანარჩენი
 კი დამახინჯებული.

- ამოთი—ახოთი (ვხრ, ვხს 663)
 გელას სოფელი—ელიას სოფელი (1721 წ.
 გვ. 218, ვხს 339)
 გოგის სოფელი—გოლის სოფელი სომ-
 ხითში (1721 წ. გვ. 258, ვხს 47)
 დუგაზას სოფელი—დევაგოზი (დასტ. ს,
 ვხს 194)
 ვერკეთილი—ველკეთილი (ვხს 219, ისტ.
 სბ. II 1587, III/1447/59)
 თელა—თალის სოფელი (სიძვ. I-254/
 1703, ვხს. 101)
 ქვენადარი—ქერემდარა (სიძვ. II-250/
 1718, 1721 წ. გვ. 193)
 ღვალოვნა—ლოლოვნა ქოთიშთან (ვხრ,
 ვხს 560)
 ყარაჯლუ—სარაჯლუ (დასტ. ნდ. სულ-
 ხან მდივნის და ალექსი
 მესხიშვილის ვარიანტები)

- ყარმანლუ—ფარმანლუ (დასტ. ნდ., პდ.
სულხან მდივნის და ალექსი მესხი-
შვილის ვარიანტები)
- შამიანი—შამირანი (სიძვ. I-368/1792,
ვხს 264)
- შარქარი—შაქარას სოფელი სომხეთში
(1721 გვ. 245, ვხს 92)
- ხალაჯვარი—ხახალჯვარი ყარაბულა-
ლისა (1721 წ. გვ. 67, ვხს, 451)
- ცხოირეთი—ცხვარეთი (1721 წ. გვ.
30, ვხს 533)
- ხინძორი—ხანძორი ტაშირში (1701/11
წ. გვ. 329, ვხს 340)
- ჯანდირი—ჯანდიდი (გვგ. გვ. 154, ვხს 303)
- § 63. შემდეგ სოფლებს ქონიან ერთი სახელი, მაგრამ ზოგიერთ წყარო-
ებში მათი სახელები მეტად დამახინჯებულია.
- ანთასი—ანტრაპი ზემო და ქვემო (დასტ.
ფვ., ვხს 547/548).
- არევანი—არწივანი (დასტ. ფვ, ვხს 529)
- ალყუმარე—ალუმბრუ (XVII დავთ, ვხს
329)
- ბერკილი—ბურვილი (1701/11 წ. გვ.
333, ვხს 395)
- გოგალჩელი—გოგჩალუ--გოგარჩლუ (1536
წ., 1701/11 წ. გვ. 316, 1721 წ. აღწ.)
- დავლთა, დვალეთი—დვალთა (სიძვ.
I-305/1543 წ. 158/1780 წ.
ვხს 624)
- დარმახთალა—დარბაზთალა (1701/11 წ.
გვ. 326, ვხს 110)
- ევანი, ემანი, ეძალი—ედანი (დასტ. ფვ.,
ფხ., ვხს 484)
- ეგლეთალა—ერგენტალა (სიძვ. I-330/
1756, ვხს 269)
- ვარაზმარი, ვარგავარი, კარვაგარი ვა-
რდაგარი (სიძვ. II-174/1707, 1701/11
წ. გვ. 301, 1536 წ., ვხს 314)
- ვარაპეტის სოფელი—ვართაპეტის სოფ.
(სიძვ. I-366/693, 368/1792)
- თაქი—თაკვი (1716/18 წ. სიგ. სიძვ.
I-81, ვხს 615)
- თახვინთვისი—თხვინთბა (სიძვ. I-
50/1671, ვხს 353)
- თრთაშუი—ორთაშუა სომხეთში (დასტ.
რპვ., ვხს 114)
- იქრეში—ქრეში (სიძვ. II-279/1725,
ვხს 253)
- კარცხილა—ქცილა (სიძვ. II-174/1707,
ვხს 350)
- კოზრი—კოხნარი (სიძვ. I-337/1591,
431/662, 1930წ. აღმ. დაყ. გვ. 132)
- კორა—კარა (ვხს 352, 1721 წ. გვ. 123,
ვხს)
- კრეთლა—კრეფა (სად. დასტ. იზ., ვხს.
383)
- ლომისი—ლოშო (დასტ. ფხ, ვხს 539)
- მადემურას სოფ.--დემურას სოფ. (1701/
11 წ. გვ. 315, ვხს 464)
- მასრუტი—მამხუტი (სიძვ. II-374/1654,
ვხს 51)
- მოლა მასხმუტი—მოლა მასხუდის სოფ.
(ვხს 315, 1721 წ. გვ. 194)
- მელას ტამალია—ტამალია, თრიალეთში.
(დასტ. ფვ, ვხს 486)
- მუშელი—შუშელი XVII-დავთ., ვხს 262)
- მუტალი—მუგავისი, მუტაისი, მუტავისი.
(1701/11 წ. გვ. 303, სიძვ. II-174/1707,
1536 წ., ვხს 319)
- ნუგუთი—მუგუთი (1701/11 წ. გვ. 335,
ვხს 356)
- ოლფისი—ოლთისი (დასტ. ფხ, ვხს 546,
547)
- პატიმანი—პატიმარი--პატივანი (1721
წ. გვ. 127, ვხს 633)
- სალორულჩიგა—სალორისი (სიძვ. I-110/
1622, ვხს 592)
- სარურამი—სარუჩამის სოფ. (1701/11
გვ. 349, 1721 წ. გვ. 195)

- ტალა—ჭალა, (ქრ. II-443/1700, 1699)
ფიტარელი, ფიტნელი, ფიტოელი-ფიტარეთი (1701/11 გვ. 330, XVII დათ, ვხს 414)
ფუხრეთი—ფუტრევი. (ვხრ, ვხს 640)
ქადაგანი, ქამარიანი, ქაგარიანი (ვხს 256, სიძვ. II-351/1738, 1721 წ. გვ. 59)
ქაიათაკი—ქარატაკი (XVII საუკ. დათ, ვხს. 300)
ქუცი, ქუესი—ქუცა (1701/11 წ. ვხს 143)
ყარაფალა—ყარაყალა (1721 წ. გვ. 296, ვხს 127)
ლანიბანი—ლოუბანი (იტ.საბ. III-1552, ვხს 565)
ლორიეთი—ლორისთავი ალგეთში (სიძვ. I-305/1543, ვხს 619)
ლხაკეცე—საკეცე (სიძვ. II-278/1725, ვხს 367)
- ყაჯილახი—ყაჯილუხი (1701/11 წ. გვ. 321, ვხს 283)
ყიზილ ყიარათი—ყიზილ ზიარათი (დასტ. კე, ვხს 122)
შავგოზი—შავგომი (1536 წ., ვხს 259)
ჩალაგამაშა—ჩარგამაშენი (1701/11 წ. გვ. 313, 1721 წ. გვ. 189)
ჩახიქთა—ჩხიკეთა (სიძვ. I-79/1733, ვხს 570)
ცხეკვი—ჩხეკვი (სიძვ. I-330/1756, ვხს 564)
წავიკამიეხი—წავკილვი, —წაკეგელიცი 1701/11 წ. გვ. 304, 1721 წ. გვ. 222)
ხვინთქმა—ხვინთგა—ხვინთბა (სიძვ. I 345/1686, 357/1679, ვხს 353)
ხოსანი—სოსანი (1721 წ. გვ. 270, 271, დასტ. რპვ)
- § 64. შემდეგ სოფლებს ქონიათ ერთი სახელი, მაგრამ სახელები სხვადასხვანაირი აქვთ, უმეტესად ქართული, სომხური და თათრული ენების თვისებების გამო.
- აბულმუქი—აბულმაგი (სიძვ. II-285/1727, ვხს 275)
ალაზბეუქი—ალზიბეუქი (1701/11 წ. გვ. 309, ვხს 158)
ამირხანასანლუ—ამირხასლუ (დასტ. ნდ., ვხს 552 წინ)
ბოძორა—ბოვადორ (1536 წ., ვხს 84)
გდალაშენი—ქეთილაშენი (ვხს 346, 1721 წ. გვ. 220)
გელდიგინი, გელდიგილსნი, გელდიგილანი (1701/11 გვ. 346, 1536 წ., ვხს 330)
გულაბაბა—გულასოფელი (1721 გვ. 223, 1701/11 წ. გვ. 322)
დილმაშენი—დილამაშენი (1536 წ., ვხს 27)
დოლბანდი—დოლაბნდლუ ვხრ. ვხს 136
ვალავერზი—ვალავერსი, ვალავერი (1721 წ. გვ. 217, ვხს 169, ვხრ)
- თეზუმი—თეზი (დასტ. ავ, ვხს 536)
თულუ—თელუ (დასტ. სკბ., ვხს 139)
თხვინთბის—თხვინთბა (სიძვ. I-303/1713, ვხს 353)
ატუცი—აცუტი, სომხითში, ფოლადაურის ხეობაში (დასტ. რპვ, ვხს 108)
ლავალაშენი—ლაკლაკაშენი (1701/11 წ. გვ. 321, ვხს 312)
მანავერი, მანავერდი—მანაკერტი XVII ს. დათ, 1701/11 წ. გვ. 360, ვხს 282)
მაჩქათალი—მაჩქათელა (1721 წ. გვ. 156, ვხს 446)
მიჯარი—მიჯა (1701/11 წ. გვ. 344, ვხს 293)
მულალუ—მულანლუ (დასტ. ნდ, ნე)
ნორაშენი—ლორაშენი (1701/11 წ. გვ. 358, ვხს 324)
ტალადანი—ტალდანი (1701/11 წ. გვ. 313, 1721 გვ. 221)
უჯაბი—ხუჯაბი (ვხს 96, 1721 წ. გვ. 244)

ქელუ—ქელუთი (ვხს 137, ვხრ)
 ყარაქილისა, ყარაქალისა—ყარაქილისა
 (1536 წ. 1701/11 გვ. 323, ვხს 172)
 ყურთ-ყალა—ქურთ-ყალა (ვხს 128,
 დასტ. კე)
 შირჩაპატი—სირჩაპეტი (1701/11 წ.
 გვ. 307, ვხს 160)
 შიხობანი. -ჩოჩხობანი (სიძვ. III-2/1691,
 ვხს 59)

ხვარაკეტი—ხორაკეტი (ვხს 46, 1721
 წ. გვ. 280)
 ხვარადორი—ხოვარას სოფელი (1721
 წ. გვ. 287, ვხს 64)
 ხოშა გერმა—ყოშაგერმი (ვხს 559, სიძვ.
 I-423/1688)
 ჯანდარიკი—ქანდარიკი (ვხს 327, 1721
 წ. გვ. 190)
 ჯიმშურა—ჭიმშურა (სიძვ. I-2-6/1716,
 1721 წ. გვ. 282)

§ 65. შემდეგი სოფლების სახელები გადასხვაფერებულა, მაგრამ ისე რომ აღვიღათ შეიძლება იმაში ერთი და იგივეობის გამოცნობა. მაგ:

ავაზანთი—ავაზანი
 აღვანეთი—ავღვანეთი
 აზიკვი—აზიკი
 აკანათერი—აკანათი
 არქაუნი—არქევანი
 არწევანი—არწივანი
 აღეკი—აღეგი
 ბამბაკი—ბანბაკი
 ბეთანია—ბეთეია
 ბოლოკუნტი—ბოლორკვანტი
 დილარი—დალარი
 დინარზი—დინარიზას სოფელი
 დრანეთი—დრიანეთი
 ეწო—ეცო
 ვანათი—ვანეთი სკვირეთში
 ვანთა—ვანი
 ვართევანა—ვართევანას სოფელა
 ვასკა—ვასაკას სოფელი
 ვერხვნილი—ვერხვნალა
 ზასი—ზა
 თაკუ—თაკვი
 თახილბათმანი—თახალბათმაზი
 თეკენამი—თეკენანი
 თელა—თალა
 იაიჩი—იეჩი
 იალყუზი—იაღლუ—იაღლუზი
 იენგიჩი,—იენგიჩაბი,—იენგიჩახი
 კარატაკი—ქარატაკი დბანისის ხეობაში
 კატამეთი—კატაფეთი
 კოხოტა—კოხტა

ბოცისჯვარი—ბორცვისჯვარი
 ბოცხოეთი—ბოცოეთი
 გარყლუპი—ლარღლუპი აღგეთში
 გარჯილა—გვარჯილა
 გილაგდი—გილაგდავი
 გოლი—გოლის სოფელი ყაიყულში
 გორისი—გარისი
 დემურა—დემურას სოფელი
 დერძლო—დერძიოღლის სოფელი
 მიტაშენი, მირტარაშენი—მირტაშენი
 მლშე—მლაშე
 მოლა—მასხუდი—მოლამასხუდის სოფელი
 მურუჭტი—მორუჭტი
 მუსეფარი—მუსეფარიანი
 მუტაისი—მუტავისი
 მუხნარი—მუხრანა დბანისის ხეობაში
 და ყარაბულალში
 ნაბადინლუ—ნაჯბადინი
 ნრია—ნარიას სოფელი
 ოთაურბულახი—ოთურბულალი
 ოროზმანი—ორზმანი,—ორმოზანი
 საკარი—საკარისები
 სამესრე—სამეხრეო
 სარხინეთი—სარკინეთი სომხითში
 ტამანია, ტამლა, ტამალი—ტამალია
 უღუში—უნღუში დბანისის ხეობაში
 უოშქილისა—უჩქილისა
 ჩარლახლუ—ჩარდახლუ
 ჩანმახალუხი—ჩანმახლუ
 ჩირგმეშენი—ჩარგამაშენი

კწანისი—კრწანისი სამშვილდესთან
 ლიპარიტისა—ლიპარიტის უბანი
 მანხუტი—მამხუტი
 მაწვნარა—მაწუნარა
 მავნელას სოფ.—მანველას სოფ.
 ფათალა—ფათალასი
 ფალჩხულუ-ფერცხულუ-ფარჩხულუ ყაიყ.
 ფანოზას სოფ.—ფანოს სოფ.
 ფარავენი—ფანავერი
 ფანჯუკი—ფარანჯუკი
 ფიფიფუჯანი—ფირფიჯანი
 ფიცხისი—ფიჩხისი
 ფუტრევენი—ფუტრევი
 ფუცხორანი—ფოცხვერიანი
 ქარგარიანი—ქაგარიანი
 ქცხილა—ქცილა
 ქობევენი—ქვაბევენი
 ლადირყული—ყადრიყული

ყალამალამშიანი—ყალამშიანი
 ყირბულახი—ყირბულახი
 ყუარანთა—ყორანთა
 შარობი—შაგრობის ლილო
 შინდრარი—შინდლარი
 ყაშაქალის—ყოშაქილისა
 ჩიტალოზი—ჩიტალა
 ჩხეკი, ჩხეკვა—ჩხეკვი
 წარახყური—წარაპყური
 წაქარი—წავეპარი
 წრაუთი, წრურთი—წრაურთი
 წრულეთი—წყულულეთი
 წყნეთი—მწყნეთი
 ხანდაზას სოფ.—ხანზადას სოფ.
 ხორიეთი—ხორიეთი
 ხოფი—ხოპისი
 ჯაბა—ჯაბარყელა
 ჯანაზინი—ჯანავაზიანი

VI. ერთი მხარის და ერთი სახელწოდების სოფლების რაოდენობა.

§ 66. ერთი მხარის და ერთი სახელწოდების ბევრი დასახლებული ადგილები სოფლებად ადანიშნული ჩვენს წყაროებში. იმის გამოსარკვევად, ეს ადგილები მართლა სოფლებად ირიცხებოდნენ, თუ იგინი იყვნენ ერთი სოფლის ნაწილები, უნდა ვისარგებლოთ უმთავრესად ვახუშტის რუკით და მის მიერ შედგენილი სოფლების სიებით, რადგან მხოლოდ ეს ორი წყაროა ცოტათი და ბევრათ სრული.

მაგრამ იმათშიაც ბევრი გაუგებარი და გამოსარკვევი საკითხი გვხვდება. რუკაზე, მაგალითად, ზოგი ასეთი ადგილები ერთი მეორესთან არიან ნაჩვენები, როგორც მეზობლები, ზოგი კი დაშორებულია ერთი მეორესაგან, ე. ი. ერთი სახელწოდების ადგილებშია სხვა ადგილები და სოფლებია მოთავსებული. თუ დაშორებული ადგილები შეიძლება ცალ-ცალკე სოფლებად მივიჩნიოთ, მეზობელი ადგილების შესახებ ამის თქმა ზოგიერთ შემთხვევაში შეუძლებელია. მაგ., კუმისი რუკაზე ორ მეზობელ სოფლად ადანიშნული, სოფლების სიებში კი მას ერთი ნომერი (№ 600) უზის; გამოსარკვევია—ერთ სოფლად ირიცხებოდა იგი, თუ ორ სოფლად.

სიებში საყავრეს და თრიალეთის აბანოს ორი-ორი ნომერი უზის ერთი მეორეზე მიყოლებული, რუკაზე კი იგინი თითო სოფლებად არიან ნაჩვენები.

თავუთი, წერაქვი ვახუშტის რუკით და სიებით ორ-ორი სოფელია, 1721 წლ. აღწ. კი ნაჩვენებია მხოლოდ ოთხ-ოთხი მებატონეს ყმები; არ არის აღნიშნული, ოთხ-ოთხი მებატონეს ყმები ორივე თავუთში და ორივე წერაქვში ცხოვრობდნენ, თუ ერთ თავუთში და ერთ წერაქვში.

1721 წ. აღწერას სოფლების რაოდენობის გამოსაანგარიშებლად უფრო ფასი ექნებოდა, რომ იგი ქვემო-ქართლის ყველა დასახლებულ ადგილებს შეიცავდეს (§—10) და რომ რაც არის, ის მაინც ცხადად და გარკვევით იყოს ნაჩვენები დანარჩენი წყაროების ცნობები მეტად მცირეა ამ მხრივ და ამიტომ მათ მნიშვნელობა არ აქვთ.

ქვემო მოყვანილ სიის (§ 67) შედგენის დროს ვხელმძღვანელობდით შემდგვის მოსაზრებით:

1. დასახლებული ადგილები, რომლების რაოდენობა ერთნაირად არის აღნიშნული სამთავე წყაროში, მივიღეთ ამ რაოდენობის სოფლებად. ეს სოფლები ქვემოთ მოყვანილ სიაში (§ 67) არ შეგვიტანია.

2. ადგილები, რომლების რაოდენობა 1721 წ. აღწერით ცხადად მეტია, ვიდრე რუკაზე და სიებში, მიღებულია 1721 წ. აღწერის თანახმად.

3. ადგილები, რომლების რაოდენობა ერთი და იგივეა რუკაზე და სიებში, მხოლოდ 1721 წ. აღწერაში მათი რაოდენობა ცხადად არ სჩანს (აღნიშნული არიან მხოლოდ მებატონები და მათი ყმები), მიღებულია რუკის და სიების თანახმად.

4. ადგილები, რომლების რაოდენობა ერთი და იგივეა რუკაზე და სიებში, მხოლოდ 1721 წ. აღწერაში იგი ნაკლებია, მიღებულია რუკის და სიების თანახმად.

5. ადგილები, რომლებიც რუკაზე დაშორებული არიან (არა მეზობლები), სიებში კი მხოლოდ ერთია, მიღებულია რუკის თანახმად.

6. ადგილები, რომლებიც რუკაზე თითოა, სიებში კი მათ ორი მიყოლებითი ნომერი უზის, მიღებულია რუკის თანახმად.

7. კუმისი, რომელიც რუკაზე ორ მეზობელ სოფლად არის ნაჩვენები, სიებში კი ერთი ნომერი უზის, მიღებულია ერთ სოფლად.

8. თელეთებს, რომლებიც რუკაზე ორ მეზობელ სოფლად არის ნაჩვენები, სიებში ოთხ მიყოლებითი ნომერი უზის. 1721 წ. აღწერით კი ორი მებატონის ყმებია აღნიშნული. მიღებულია რუკის თანახმად.

9. სანაინი ჩავთვალეთ ორ სოფლად, როგორც იგი აღნიშნულია ვახუშტის სიებში, რუკაზე კი მხოლოდ ერთია დასახელებული, მეორეს უზის მარტო სოფლის ნიშანი დაუსახელებლად.

ს ი ა

§ 67. ერთი მხარის და ერთი სახელწოდების სოფლებისა, რომლების რაოდენობა სხვადასხვანაირათ არის ნაჩვენები წყაროებში.

	ვახუშტის რუკაზე		ვახუშტის სიაში		1721 წ. აღწერ.		მიწის
	რიცხ.	მდებარეობა	რიცხ.	ნომრები	რიცხ.	ც ნ ო ბ ა	
1 აბანო-თრიალეთისა	1	—	2	477,478	2	3 მებატონე	1
2 ანდიკა	2	მეზობლები	1	261	2	ანდიკა, ზემო ანდიკა	2
3 არქვევანი	2	—	2	67,68	2	1 მებატონე	2
4 აღუმბრუ	3	დაშორებული	3	263,289,329	3	1	3
5 აცუტი სომხითისა	2	—	2	12,128	2	3	2
6 ბაბია ¹⁾	2	მეზობლები	2	475,476	2	3	2
7 ბაშეუქი	1	—	2	18,19	2	—	1
8 ბეშქენაშენი ²⁾	2	—	2	491,492	2	1	2
9 გეტა	2	—	1	252	2	—	1
10 გვარჯილა	2	დაშორებული	2	437,465	2	1	2
11 დარბაზი სომხითის	2	—	2	78,52	2	2	2
12 დარბაზი დბანისის	2	—	2	245,326	2	6	2
13 დბანისი	1	—	1	299	2	6	2
14 ეგრისი	2	მეზობლები	2	444,445	2	დბანისი, ძვ. დბანისი	2
15 ვარდის უბანი დბანისის	1	—	1	276	2	4 მებატონე	2
16 ვასაკასი	2	დაშორებული	2	56,58	2	ვარდის უბანი, მეორე ვარდის უბანი	2
17 თაგუთი	2	მეზობლები	2	316,317	2	5 მებატ.	2
18 თელეთები	2	—	4	601,604	2	4	2
						2	

¹⁾ ბაბია 1543 წ. სიგ. (სიძვ. 1—305) ორი სოფელია: ბაბია და დიდი ბაბია,
²⁾ ბაშქენაშენი დასტურლ. (თავი 43) ორი სოფელია: ზემო და ქვემო,

		ვახუშტის რუკაზე		ვახუშტის სიაში		1721 წ. აღწერ.		მიწოდება
		რიცხ.	მდებარეობა	რიცხ.	ნომრები	რიცხ.	ც ნ ო ბ ა	
19	კარაქა ³⁾	3	მეზობლები	3	388,359,390	—	5 მებატ.	3
20	კარუკულმართი	2	"	2	470,471	—	1 "	2
21	კირაკოზხას სოფელი სომხითის	2	დაშორებული მეზობლ.	2	55,88	—	3 "	2
22	კუმი ი	2	"	1	600	—	8 "	1
23	ლიბები თრიალ.	3	"	3	497,498,499	—	2 მებატ. 3 ანგარიში	3
24	ლიბები ქციისა	2	დაშორებული	2	385,404	—	4 მებატონე	2
25	მერეკანა	2	მეზობლები	2	549,550	—	1 "	2
26	მონასტერ. დბანის.	2	დაშორებული	1	231	—	—	2
27	მუსიყალა	1	—	—	—	—	მუსიყალა, პატ. მუს.	2
28	ნანიდური	2	მეზობლები	2	347,348	—	5 მებატონე	2
29	პალუა ⁴⁾	1	—	1	138	2	1 მებატ., 1 ანგარიში	2
30	რეხა	2	მეზობლები	2	534,535	—	3 მებატონე	2
31	საბა	2	დაშორ.	2	99,111	—	1 "	2
32	საბატე	2	მეზობლები	2	487,488	—	2 "	2
33	სამეზრეო	2	"	2	524,525	—	1 "	2
34	სამსონია	2	"	2	106,107	—	1 "	2
35	სანაინი ⁵⁾	2	"	2	16,17	—	—	2
36	სარკინეთი სომხით.	2	"	2	71,72	—	1 "	2
37	საფიქლე	2	დაშორებული	2	436,466	—	1 "	2
38	საწყავრე	1	—	2	660,661	—	—	1
39	ტამალია თრიალე- თის	2	მეზობლები	2	485,486	—	2 "	2
40	ტანძია	3	დაშორებული	3	243,263,304	2	ტანძია, ძველი ტანძ.	3
41	ურცვეანი ⁶⁾	2	მეზობლები	2	429,430	—	1 მებატონე	2
42	ლოლოენა	2	დაშორებული	2	560,585	—	2 "	2
43	ყადრიყული	2	მეზობლები	2	291,292	—	1 "	2
44	ყალამშინი	2	"	2	279,280	—	1 "	2
45	ყარაბულადი ყარა- ბულადის	3	"	2	461,462	3	ზემო, ქვემო, სასახ- ლის ყარაბულადი	3
46	ყარაქილისა ⁷⁾	1	—	1	172	2	ყარაქილისა, პატა- რა ყარაქილისა	2
47	ყაჯილუხი	1	—	1	283	3	ზემო, ქვემო, მესამე	3
48	შავი საყდარი და- ნისის ⁸⁾	—	—	—	—	2	ყაჯილუხი	3
49	შესაყარი	3	მეზობლები	3	438,439,440	2	1 მებატ. 2 ანგ.	3
50	შუმბუნი დბანის— ტაშირში	—	—	—	—	2	შესაყარი, პატ. შესაყ.	3
51	ჩარგამაშენი	—	—	—	—	2	ზემო, ქვემო ჩარ- გამაშენი	2
52	ჩარდახლუ	2	მეზობლები	2	161,162	—	1 მებატონე	2
53	ჩორთანი	2	დაშორებული	2	11,117	—	3 "	2
54	წარუკა	2	"	1	175	—	1 "	2
55	წერაქვი	2	მეზობლები	2	33,34	—	4 "	2
56	ხუჯაბი	2	"	1	96	2	ხუჯაბი, ზემო ხუჯ.	2
57	ჯანხოში	3	"	3	27,28,30	—	4 "	3

³⁾ კარაქა 1543 წლ. სიგ. (სიძვ. I—305) ორი სოფელია: სამადანთ და ფახანანთ კარაქა

⁴⁾ პალუა დასტურლ. (თავი სკბ) ერთი სოფელია.

⁵⁾ სანაინი რუკაზედაც ჩავთვალეთ 2 სოფლად, რადგან ერთ სოფლის გარდა, რომელიც

აღნიშნულია სანაინად, იქვე მეზობლად მეორე ნიშანი დაუსახელებლად.

⁶⁾ ურცვეანი დასტ. (თავი სკბ) ერთი სოფელია

⁷⁾ ყაჯილუხი 1701/11 წლ. აღწერით. ორი სოფელია: ყაჯილუხი და ზემო ყაჯილუხი.

⁸⁾ შავი საყდარი დბანისის 1701/11 წლ. აღწერით ერთი სოფელია.

VII. — ქვემო-ქართლის სოფლები და ადგილები, რომლებიც არ არიან მოხსენიებული 1700—1750 წლების საბუთებში.

§ 68. ავდარა: ტაშირში. იხსენიება 1657 წ. (საისტ. მ. 1924 წ I), მეფე როსტომ უმკვიდრებს ყაფლან ბარათაშვილს საბარათაშვილოს ტაშირში, ისახან სულთანის გამოსარჩლების გამო, სხვათა შორის, ავდარას და ჯილღის.

ამზა: დბანი-ია-ტაშირი-ქცია-ყარაბულაღი. როგორც ეს სოფელი, ისე აფრიამას სოფელი, ოსკევანას სოფელი და წყალთა შუა, რომლებიც იხსენიებიან მხოლოდ XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში, უნდა მიეკუთვნონ ზემოსენიბულ ოთხ მხარეს, სადაც ყაფლანიშვილებს უმთავრესად ყავდათ სამკვიდრო ყმები.

არმანი: ტაშირში. იხსენიება საყაფლანიშვილოს მე-XVII საუკ. დავთარში. შესაძლებელია, ეს იყოს არმანისი, რომელიც პროფ. ივ. ჯავახიშვილის თანამედროვე რუკაზე აღნიშნულია ჯელალოღლის დასავლეთით.

აფრიამას სოფელი: დბანისის—ქციისხეობებში—ტაშირში—ყარაბულაღში იხ. ზემოთ ამზა.

ბარგვის ხევი: ალგეთში—ქციისხეობაში. იხს. 1543 წ. სიგ. (სიძვ. 1—305) ერგო ფარიშატ ბარათაშვილის (გერმანოზისშვილების წინაპარს) ნასყიდი ზვარი ბარგვის ხევი. როგორც ეს სოფელი, ისე ქალიგენი უნდა მიეკუთვნოს ზემოსენიბულ ორ მხარეს, სადაც გერმანოზისშვილებს ყავდათ უმეტესად სამკვიდრო ყმები.

ბარაღეთი: იხს. 1687 წლ. გუჯარში (ისტ. სბ. IV), სადაც ნიკოლოზ კათალიკოზი ამბობს: „მოხისის თავს სოფელი ახალშენი ავაშენეთ თრიალეთზე სოფელი ბარაღეთი ჟანთა ვითარებისაგან აოხრებული იყო და ახლად ჩვენ ავაშენეთ“. სასვენ ნიშნების გაურკვევლობის გამო ცხადია არა სჩანს, ენება ეს ცნობა სავახტანგოს ბარაღეთს სამუხრანოში (ვახ. სია № 219 შემდეგ), თუ ამავე სახელწოდების სოფელი იყო თრიალეთშიაც.

გრძელი: ალგეთში—ქციის ხეობაში. იხსენიება 1676/84 წ. (სიძვ. 1—129; 59/1690). ფალავან ხოსროშვილს და გოსტაშაბაშეზლებს ყავდათ ყმები. როგორც ეს სოფელი, ისე ზვარეთი, მერე, ნასკირალაზემო, ტურისუბანი და უკანა შავნი, რომელთა მებატონეებად მოხსენიებული არიან გასტაშაბაშვილები ანუ მათი წინაპარი იოანე ბარათაშვილი (1591 წ. სიგ.-სიძვ. I—337), უნდა მიეკუთვნონ ზემოსენიბულ ორ მხარეს, სადაც გასტაშაბაშვილებს უმეტესად ყავდათ სამკვიდრო ყმები (§ 54).

დოლანი: ალგეთში—ქციის ხეობაში. იხსენიება 1447 წ და 1552 წ. სიგელებში (საქ. არქ. III გვ. 114 ისტ. სბ. III), სადაც მეფეები სწირავენ მცხეთის ეკლესიას „ალგეთის გაღმა“ სომხითის სოფელს დოლანს (დლანს). გუჯარების

სიტყვების მიხედვით („ალგეთის გაღმა“) როგორც ეს სოფელი, ისე მეძლეით, სახვეენი (იგივე სხვეენი) და შეხვეტილა უნდა მიეკუთვნონ ზემოხსენებულ ორ მხარეს.

ვაძა: ქციის ხეობაში, ქივჭივას ნაპირზე, ნაოხარი, სოფელი, იხს. 1652 წ. როსტომ მეფემ უბოძა პაპუნა არეშიშვილს ამოვარდნილი გერმანოზაშვილის ნაოხარი ვაძა, საზღვრებში ბედენის მთა, ქივჭივას ხევი (სიძვ I—419).

ზვარეთი: ალგეთში—ქციის ხეობაში. იოანე ბარათაშვილს 1591 წ. (სიძვ. I—337) ებოძა ზვარეთი. იხ. ზემოთ გრძელი.

ლევის უბანი: დბანისის—ქციის ხეობები—ყარაბულაღი—ტაშირი. 1536 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1) ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი ლევის უბანი. ამ სიგელით იოთამ ბარათაშვილს ერგო ყმები 75 სოფელში, აქედან 57 სოფელი ზემოხსენებულ ოთხ მხარეშია და მხოლოდ 1 სოფელი (წყლამი)—სომხითში. ამიტომ დანარჩენი 7 სოფლებიც: თანდრულაღი, ლევის უბანი, სულმედინი, სულუტი, უზემა, ყაესკერტი, ყაზანარაშვილის სოფელი და ყარაშა უნდა მიეკუთვნონ ამ ოთხ მხარეს.

მერე: ქციის ხეობა—ალგეთში. 1591 წ. ებოძა იოანე ბარათაშვილს მერეში 1 კომლი (სიძვ. I—337), იხ. ზემოთ გრძელი.

მეძლეით: ალგეთში—ქციის ხეობაში. 1447 წ. (საქ. არქ. III-გვ. 114) მეფე უმტკიცებს მცხეთის ეკლესიას სომხითის მეძლეთს. 1552 მდებარეა „ალგეთის გაღმა“, მებატონე მცხეთის ეკლესია (ისტ. სბ. III). იხ. ზემოთ დოღანი.

ნასკირალა ზემო: ალგეთში—ქციის ხეობაში. იხსენიება 1676/84 წ. (სიძვ. I—129) პაპუნა გოსტაშვილის მამულების საზღვრად. საფიქრებელია, იყო ქვემო ნასკირალაც, იხ. ზემოთ გრძელი.

ოსკევანა სოფელი: დბანისის—ქციის ხეობები—ყარაბულაღი—ტაშირი იხ. ზემოთ ამხა. ეს არ შეიძლება ოსკერიჭა—ოსკიპარა იყოს, რადგან მებატონეები სხვადასხვაა.

საქუდე: ალგეთში მებატონეს მფლობელობის მიხედვით. 1619 წ. შიომ სოლაღაშვილი, ყიდულობს საქუდეში 7 დღის მიწას (სიძვ. II—362). გამოურკვეველია—ადგილია ეს, თუ სოფელი.

სახვეენი: იგივე სხვეენი, ალგეთში—ქციის ხეობაში, 1447 და 1552 წ. მეფეები სწირავენ მცხეთის ეკლესიას „ალგეთის გაღმა“ სახვეეს (ისტ. სბ. III საქ. არქ. III გვ. 114). იხ. ზემოთ დოღანი.

სოლოღანთ ზემო: 1778 წ. სვ. ზურაბაშვილი უბოძებს ყმას ზემო სოლოღანთ ნაფუხარს (სიძვ. I—96). ეტყობა 1792 წ. ზურაბიშვილებს იქ ყმები უკვე არ ყოლიათ, რადგან იმათ სოფლების სიაში (იქვე I—368) ეს სოფელი არ სჩანს. მდებარეობა გამოურკვეველია, აგრეთვე გამოურკვეველია, ადგილია ეს, თუ სოფელი.

სულგედიანი: დბანისის—ქციის ხეობებში—ყარაბულაღში—ტაშირში. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი სულგედიანი (საისტ. მ. 1924 წ. 1) იხ. ზემოთ ლევისუბანი.

სულუტი: დბანისის—ქციის ხეობებში—ყარაბულაღში—ტაშირში. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი სულუტი (საისტ. მ. 1924 წ. 1). იხ. ზემოთ ლევის უბანი.

ტურის უბანი: ალგეთში—ქციის ხეობაში. 1591 წ. ებოდა იოანე ბარათაშვილს გოსტაშაბაშვილების წინაპარს ერთი საკომლო (სიძვ. 1—337). იხსენიება XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. იხ. ზემოთ გრძელი.

უზემა: ფირმამადას სოფელი, დბანისის და ქციის ხეობებში—ტაშირში. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს უზემა ფირმამადას სოფელი (საისტ. მ. 1924 წ. 1). იხ. ზემოთ ლევის უბანი.

უკანაშავნი: ალგეთში—ქციის ხეობაში. 1591 წ. ებოდა იოანე ბარათაშვილს ნასოფლბრი უკანა შავნი (სიძვ. 1—337). იხ. ზემოთ გრძელი.

ურთხნალი: ალგეთში—ქციის ხეობაში, რადგან 1441 წ. სიგელით (სიძვ. I—36) ესამზღვრება ნაქურდევს (§ 54).

ქალიგენი: ალგეთში—ქციის ხეობაში. 1543 წ. ერგო ფარიშატ ბარათაშვილს ქალიგენში 1 ყმა (სიძვ. 1—305) იხ. ზემოთ ბარგვის ხევი.

ყაესკერტი: დბანისის—ქციის ხეობებში—ყარაბულალში—ტაშირში. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს ყაესკერტი (საისტ. მ. 1924 წ. 1). იხ. ზემოთ ლევის უბანი.

ყაზნარაშვილის სოფელი: დბანისის—ქციის ხეობაში,—ყარაბულალში—ტაშირში. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი ყაზნარაშვილის სოფელი (საისტ. მ. 1924 წ. 1). იხ. ზემოთ ლევის უბანი.

ყარაშა: დბანისის—ქციის ხეობაში—ყარაბულალში—ტაშირში. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი ყარაშა (საისტ. მ. 1924 წ. 1). იხ. ზემოთ ლევის უბანი.

შეხვეტილა: ალგეთში—ქციის ხეობაში. 1552 წ. მეფე ლუარსაბ სწირავეს მცხეთის ეკლესიას „ალგეთის გაღმა“ შეხვეტილას. 1930 წლ. ადმ. დაყოფით მანგლისის რაიონში (გვ. 55). იხ. ზემოთ დოლანი.

წყალთა შუა: დბანისის და ქციის ხეობებში—ტაშირში—ყარაბულალში იხ. ზემოთ ამზა.

წლები დიდი: ალგეთში—ქციის ხეობაში. იხსენიება 1441 წ. სიგელში (სიძვ. I—36), როგორც მოსამზღვრე ნაქურდევსა. (§ 54).

ჯილღი: ტაშირში. იხ. ზემოთ ავდარა. იხს. 1657 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1). შესაძლებელია, ეს იყოს ჯიგელი, რომელიც თანამედროვე რუკაზე (იხ. პროფ. ივ. ჯავახიშვილის რუკა) აღნიშნულია ლოქის წყალის დასაველეით, ყარაქილისის სამბრ.

VIII.—სოფლების და დანარჩენი დასახლებული ადგილების სიის (§ 71) შედგენის წესი.

§ 69. ქვემო-ქართლის სოფლების და დანარჩენი დასახლებული ადგილების წინამდებარე სია (§—71) შედგენილია ჩვენ მიერ განხილული წყაროების მიხედვით, იმ შესწორებების თანდართვით, რომელიც მოყვანილია შემდეგს პარაგრაფებში, სახელდობრ:

1) ერთი და იმავე მხარის და სახელწოდების სოფლების რაოდენობა თანახმად §§—66, 67.

2) სახელწოდება მხარეებისა თანახმად § 39-ისა და სოფლებისა თანახმად ჩვენ მიერ მიღებულ ტრანსკრიპციისა §§—61, 62, 64.

3) მდებარეობა სოფლებისა თანახმად §§—50—59.

4) სიგელ-გუჯრების თარიღები თანახმად §§—21, 22.

5) ყაიყულის სოფლების სახელწოდება თანახმად §—41, 42.

6) ელის მოსახლეობის სახელწოდება და მდებარეობა თანახმად §—45.

7) ბანბაკ-ბერდუჯის და ლორის სოფლების მდებარეობა თანახმად §§—43, 44.

8) სიაში შეტანილი არაა ის სოფლები, რომლებიც აღნიშნული არიან 1721 წლ. აღწერაში და რომლებიც ჩვენის აზრით ქვემო-ქართლს არ ეკუთვნოდნენ (§—47)

§ 70. გარდა ამისა საჭიროა მხედველობაში მივიღოთ შემდეგი:

1) სიაში არაა შეტანილი ქვემო-ქართლის ის სოფლები, რომლებიც არ იხსენებიან 1700—1750 წლის წყაროებში (§—68), რადგან არ გვაქვს საფუძველი ვიფიქროთ, რომ იგინიარსებობდნენ მე-XVIII საუკ. პირველ მეოთხედში.

გამონაკლისი დაშვებულია მხოლოდ ერთ შემთხვევაში: ზურაბიშვილების სოფლები: აჯირი, ნობისი, ნილოცი, კარპეტის ხევი, კონმახუთი და ვარდისუბანი (იხ. 1792 წ. სიგ. სიძე. 1—368).

მაგრამ, როგორც ამ სიგელის ტექსტიდან სჩანს, ეს სოფლები ისე, როგორც დანარჩენი სოფლები, ამ საბუთში მოხსენებული, ზურაბიშვილების მიერ შექმნილი ყოფილან დიდი ხნიდან.

2) 1700—1750 წწ. წყაროებში ისეთი ადგილებია ნაჩვენები, რომლებიც ცხადათ არ სჩანს, სოფლები იყვნენ ისინი, თუ არა. ასეთია:

სიგელ-გუჯრებში: დბალი, მაღნარი, მლაშე, ნაქურდევნი, პაპის გორა, პირმიწეთი, ცორკუტი, ჭაობი.

დასტურლამალში: გელაზი.

ვახუშტის რუკაზე და სიაში: ნარიანი, თანავარი, შაორი, და ნაღარბაჭევი ქციის ხეობისა (381-ს შემდეგ). ამ ადგილებს ვახუშტის სიაში ნომრები არ უზის.

3) ქ.-ქართლის რამოდენიმე სოფელს ერთი და იგივე სახელწოდება აქვს. მაგ. აბანო ქვია სამ სოფელს, აკოფას სოფელი—ორ სოფელს, დარბაზი—ოთხ სოფელს.

ეს სოფლები რუკაზე უმეტეს შემთხვევაში ცალ-ცალკე აღნიშნული, მაგრამ დანარჩენ საბუთებში არ არის ნაჩვენები, რომელ მათგანს ეხება ამ საბუთების ცნობები. რამდენათაც შესაძლებელი იყო და, რასაკვირველია, უფრო ხშირად დაახლოვებით, ჩვენ მივაკუთვნეთ ეს თუ ის ცნობა ამა თუ იმ სოფელს, თუ მფლობელობის მიხედვით, თუ სხვა სოფლის მეზობლობით, თუ სხვა გვარ მოსახრებით. ყველა ეს მოსაზრება მოყვანილია თვით სიაში (§—71), თუმცა ვიმეორებთ, ადვილათ შესაძლებელია შემდეგ, როცა სხვა საბუთები აღმოჩნდება, ზოგიერთი ჩვენი მოსაზრება საფუძვლიანი არ გამოდგეს.

4) სტატისტიკური ცნობები მოსახლეობისა და მფლობელობის შესახებ ყოველ ცალკე სოფელში ან დასახლებულ ადგილას მოყვანილია მეწინავე დროშის 1721 წლ. აღწერიდან და საყაფლანიშვილოს 1701/11 წლ. აღწერიდან (იხ. II ნაწილი).

5) სიაში შეტანილია ორი წყაროს ცნობები, რომლითაც შესაძლებელია გავითვალისწინოთ, რამდენათ შემძლე იყო ეს თუ ის სოფელი, სახელდობრ: დასტურლამალიდან (თავი სკბ, სკგ.), რამდენ გადასახადს იხდიდა სოფელი ყვეანის საფეშქაშოს, და 1707 წლ. სიგელიდან (სიძვ. II—174), რამდენი გადასახადი საქონლით შეეწერა სოფლებს და ცალკე გვარებს ვახუშტი ყაფლანიშვილის სააღაპოდ. რადგანაც საზოგადოთ უკანასკნელი გადასახადის რაოდენობა განსაზღვრულნი იყო სოფელზე ან გვარზე ერთი ძროხით, ამიტომ გადასახადის რაოდენობა აღნიშნულია მხოლოდ მაშინ, როცა იგი ან მეტი, ან ნაკლები იყო ზოგად რაოდენობაზე.

6) 1701/11 წლ. აღწერიდან მოხსენებულია მხოლოდ მებატონეები ცალკე ყაფლანიშვილები, რომელთაც მიჩენილი ყავდათ „სათავისთაო“ ყმები (§§ 14 და 17), რადგან ყველა აზნაურები და დანარჩენი ყმები შცადგენდენ ყაფლანიშვილების საერთო საკუთრებას (იხ. §§ 14, 17, 18).

7) სიაში შეტანილია და აღნიშნულია ორმაგი ნომრებით ისეთი სიტყვებიც, რომლებიც წარმოადგენენ ზოგად, ან განმარტებით ცნებას (ლანჩბარი, ქაფანაქი და სხვა).

8) შემოკლებული სიტყვები რ—ვახუშტის რუკა № 12, რ № 13.—იგივე № 13-სია—ვახუშტის სოფლების სია, დანარჩენი იხ. § 60.

სოფლების მდებარეობა აღნიშნულია ვახუშტის რუკების თანახმად.

IX. — ქვემო-ქართლის მე-XVIII საუკუნის პირველი მეოთხედის სოფლები და სხვა დასახლებული ადგილები

§ 71. 1. აბანო. — თრიალეთში, აბანოს ხევის მარჯვენა მხარეზე ბაბიას დასავლ., ახალქალაქის აღმ. (რ—ერთი სოფელი); სიაში ორი სოფელი 477, 478. ამ სოფელს უნდა გულისხმობდეს 1721 წლ. აღწ. (გვ. 77/78), რადგან იქ აღნიშნულ მებატონეებს ბარათას, როსებს და ოტია ბეგაშვილებს ქციის ხეობაში მდ. ქციის მარჯვენა მხარეზე, სადაც იყო მეორე სოფელი სახელწოდებით აბანო, ყმები არ ყოლიათ. 1721 წლ. აღწერით ითვლებოდა 3 მებატონე (ბეგაშვილები), 7 გამოძლები და 3 ბოგანო ყმა.

2. აბანო. — ქციის ხეობაში, ფოცხვერიანის ხევის სათავეში, მსაწმინდის აღმოსავლ., ფოცხვერიანის დასავლით (რ); სიით 412. ამ სოფელს უნდა გულისხმობდეს 1721 წლ. აღწერა (გვ. 173), სადაც იგი მოთავსებულია „დაბალში“ ფოცხვერიანის გვერდით, როგორც ყაფლანიშვილების სოფელი. ამ აღწერით ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 2 მემამულე (ანზ. გოგოლაშვილები), 2 უყმო აზნაური, 2 გამოძლები და 3 ბოგანო ყმა. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს ჯანიაშვილი 4 კომლით (საისტ. მ. 1924 წ. I). იხსენიება 1707 (სიძვ. II—174), როგორც საყაფლანიშვილო. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 4 მემამულე (გოგოლაძეები) და 3 გამოძლები ყმა.

3. აბანო ძველი — ალგეთში — ქციის ხეობაში (იხ. § 59). იხს. მხოლოდ 1721 წლ. აღწერაში, სადაც მოთავსებულია სადედოფლო საბარათაშვილოში (გვ. 113, 122, 138). 1721 წლ. აღწერით ითვლებოდა 3 მებატონე (ნოდარ სუფრაჯი, მანუჩარ ქავთარაშვილი, აბელფათიშვილი ბეჯან), 3 გამოძლები და 1 ბოგანო ყმა.

4. აბელია — ქციის ხეობაში, ჩხიკვთას დასავლ., ეცოს აღმ. (რ); სიით 379; მებატონეებად სჩანან: 1580 წ. (სიძვ. III—162) სააკაძეები, 1653—1756 წლ. (იქვე 1—311, 312, 293, 330) — გერმანოზისშვილები; 1732 წლიდან გერმანოზისშვილები ყიდიან ყმებს (იქვე 1—78, 384, 385, 387); 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (გერმანოზისშვილები), 1 უყმო აზნაური და 5 გამოძლები ყმა.

5. აბრაკი — ტაშირში მდ. დებედას და მდ. ბანბაკის შუა, ტაშირის წყალის სამხრით, ლორეს აღმ. (რ).

6. აბრამეთი — ალგეთში, მდ. ალგეთის და ამლივის ხევის შესართავის სამხრ. (რ); სიით 618. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (შალიკაშვილი ნაზირი ედიშერი, საჩინოშვილი ფარსადან და უსუფ ბეგიშვილი ქაიხოსრო) და 6 გამოძლები ყმა. 1736 წ. (სიძვ. 1—83, 386) ამილღბარ გოსტაშაბაშვილი ყიდულობს ქაიხოსროს უსუფ ბეგისშვილისგან და ლუარსაბ გერმანოზისშვილისაგან მიწებს.

7. **აბულმაგი**—აბულმუქი დბანისის ხეობაში, მაშავერის და ხინწის ხევის შესართავის აღმოსავლეთ (რ); სიით 275. ითვლებოდა დაბად, ითხრებოდა რკინის, სპილენძის და ლავეარდის ლითონი (ვახ. გეოგ. გვ. 154). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 9 მებატონე (დოლენჯიშვილი იოთამ, საგინაშვილები და ყაფლანიშვილი რევაზ) და 20 გამომღები ყმა. იხსენიება 1727 წ. (სიძვ. II—285), როგორც მეზობელი მალნარის, ჯალდამის და მუსეფარიანის სოფლები.

8. **აგვდანეთი**—ალგეთში, დვალთა—ლოლოვნის ხევის დასავლეთის ტოტის სათავეში (რ); სიით 631. იხსენიება 1626—1721 წლ. (სიძვ. 1—111, 353), როგორც გოსტაშაბაშვილების სოფელი, მდებარე დიდგორის ძირს. 1713 წ. გოსტაშაბაშვილებს ყოლიათ 11 გამომღები და 12 აყრილი ყმა (იქვე 1—303). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ამილლაბარ გოსტაშაბაშვილი), 1 მემამულე, 3 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

9. **აგო**—ტაშირში, ლორის რაიონში (§ 44), დებელას მარცხენა მხარეზე, აკორის დასავლ. (რ).

10. **ავაზანა**—ქკიის ხეობაში, ირაგას ხევის მარჯვენა მხარეზე, ბურვილის დასავლ., ქუჯაეთის აღმ. (რ); სიით 394. 1536 წელს იოთამ ბარათაშვილს ერგო ნახევარი ავაზანა 6 ყმით, ვაჟიანური მამული, საუხუცესო და ფაცრის ნახევარი (საისტ. მ. 1924 წ. 1). იხსენიება XVII საუკუნის საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 9 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (იოთამისშვილები, შერმადინიშვილი და ყაფლანიშვილები) და 10 გამომღები ყმა.

11. **ავაზანი ლიპისა**—ქკიის ხეობაში, მდ. ირაგას მარცხენა მხარეზე, მისი ორი ტოტის შესართავთან სოფელ ირაგას და ლიპის ჩრდ. (რ); სიით 386. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (ხოჯაშვილები); 2 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

ყაფლანიშვილის ყმები ჩავთვალეთ მდ. ირაგას მარჯვენას მხარეზე მდებარე ავაზანის მცხოვრებლებად, ხოჯაშვილების ყმები—ირაგას მარცხენა მხარეზე მდებარე ავაზანის მცხოვრებლებად, თუმცა ამისთვის უთუო საბუთები არ მოიპოვება.

12. **ავენჯუჯი**—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, მიჯას დასავლ., ყადრიყულის აღმოს.-ჩრდილოეთით (რ); სიით 284. იხსენიება XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მემამულე (საყვარელიძე), რომელსაც ეჭირა 1¹/₂ საკომლო. 1707 წ. ვახუშტი ყაფლანიშვილის სააღაპოთ შეაწერეს ერთად ძველ დბანისს, ავენჯუჯს და ქარატაკს ერთი ძროხა (სიძვ. II—174). 1721 წ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 1 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

13. **ავლადი**—თრიალეთში, ავლადის ხევის მარცხენა მხარეზე, ბოჟანოს აღმ., ლოშოს სამხრით (რ); სიით 540. დასტურლამალით (აგ, აზ, სკგ) ავლადი იყო სამეფო სოფელი, სამოურაო მდივან ბეგისა—ერასტი ყაფლანიშვილისა, მას ედვა ყეენის საფეშქაშო 12 მარჩილი, ესამზღვრებოდა სოფელ თეხს. 1721 წლ. აღწ. იყო 1 მებატონე (მეფე), 10 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

14. **აზატ-ქალაქი**—ტაშირში, ქუქას სამხრ., ჯანბალჩას ჩრდ. (რ); სიით 149. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ერასტი) და 3 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 5 გამომღები და 7 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარ. აყრილის შესახებ ნათქვამია: „აყრილი ახალი“ (§ 13).

15. **აზბულახი**—ტაშირში, ყარაქილისას აღმ.-სამხრ., მდივანბეგის სოფ. ჩრდ. (რ); სიით 166. 1721 წლ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 4 გამომღები, 1 ბოგანო და 3 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარიანტში აყრილის შესახებ ნათქვამია: „აყრილი ახალი“.

16. **აზიკი**—ალგეთში, ლაკვის წყალის მარცხენა მხარეზე, ერდოს (ედოთი) დასავლ. (რ); სიით 651. იხსენიება 1523 წლიდან (ქორდ. ქრონ. II—გვ. 349; სიძვ. I—337, 342, 303), როგორც ბარათაშვილების-გოსტაშაბაშვილების სოფელი, 1654 წ., როგორც ნაოხარი სოფელი. 1713 წ. გოსტაშაბაშვილებს ყოლიათ ყმა. 1721 წ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ამილლაბარ გასტაშაბაშვილი), 4 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

17. **ათაქლუა**—1721 წ. აღწერით (გვ. 295—§ 56) ტაშირში, აიდარბეგის ხეობაში მეფის ნაოხარი ნასოფლარი, სამოურაო გიგი მდივნისა (გვ. 295).

18. **აიდარბეგი**—ტაშირში, უცუტის აღმოს.-სამხრით, ქობერის დასავლ. (რ); სიით 123. დასტურლამალით (კე., სკბ) აიდარბეგი სამეფო აშენებული სოფელი, რომელსაც ედვა ყენის საფეშქაშო გადასახადი 19 მინალთუნი. 1703—1735 წლ. (სიძვ. II 225, 206, 337), სამოურაოდ ქონიათ ყაფლანიშვილებს—გიორგის შვილებს. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), 36 გამომღები და 5 ბოგანო ყმა.

19. **აკანათი**—სომხითში, მამხუტის და ტალავერის ხეებ შუა, ჩოჩხობანის სამხრ. (რ); სიით 60. იხსენიება 1702 წ. (სიძვ. II—398). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 5 მებატონე (იეგულაშვილები), 17 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

20. **აკაურთა**—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, დისველის დასავლ., ძეძენარიანის აღმ. (რ); სიით 222. 1536 წ. (საისტ. მ. 1924 წ., 1) მისი ნახევარი ერგო იოთამ ბარათაშვილს 32 კომლით, საუხუცესო და ბაღის ნახევარი. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (დოდენჯიშვილი ზაალ, იოთამაშვილები და შერმადინიშვილი), 1 მემამულე (შიოშ ბუში), 23 გამომღები და 3 ბოგანო ყმა. გეოგრ. (გვ. 154) აკურთაში მრავალი ქვიტკირის შენობა იყო.

21. **აკორი**—ტაშირში, ლორის რაიონში (§ 44), დებედას მარცხენა მხარეზე, შიდა კარის დასავლ.-ჩრდ. (რ);

22. **აკოფას სოფელი**—ტაშირში, უჩქილისას აღმ. (რ); სიით 152. 1657 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. I) დარჩა სამართალში ყაფლან ბარათაშვილს ტაშირში აკოფას სოფელი. ამ სოფელს გულისხმობს 1701/11 წლ. (§ 53) აღწერა, რადგან იქ აღნიშნულ მებატონეებს ყაფლანიშვილებს სომხითში, სადაც იყო მეორე სოფელი აკოფას სოფლად წოდებული, საერთო სამკვიდრო ყმები ძლიერ ცოტა ყავდათ (§ 52). 1701/11 წლ. აღწერით ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ერასტი), 1 მემამულე (აზნ. როსტომაშვილი) და 24 გამომღები ყმა; 1721 წლ. აღწერით ტაშირის აკოფას სოფელში (გვ. 211) ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფ-

ლანიშვილები), 13 გამოძღვლები და 14 აყრილი ყმა. 1721 წლ. ვარიანტში გამოძღვლები ყმები 12-ია, აყრილების შესახებ ნათქვამია: „აყრილი 6 შემოდგომაზე, სხვა ახლა აყრილან.“

23. აკოფას-სოფელი—სომხითში, ფოლადაურის მარცხენა მხარეზე, სანსონის დასავლ., ჩიტალას აღმ. (რ); სიით 105.

24. აკრავაშენი—ტაშირში, აკოფას სოფ. ჩრდ. (რ); სიით 151. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (იოთამიშვილები და შერმადინიშვილი), 3 გამოძღვლები და 2 ბოჯანო ყმა.

25. აკურისი—სკვირეთში, მდ. ვერეს მარჯვ. მხარეზე, ბეთენიას აღმ.-ჩრდ., ახალდაბას დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 664. იხსენიება 1543—1756 წლების სიგ. (სიძე. I—337, 303, 87, 305, 102, 330, 370 II—159). მებატონეებად ნახვჩენები არიან 1591—1737 წლ. გოსტაშაბაშვილები, 1543—1756 გერმანოზაშვილები, 1702 წ. ყორღანაშვილი. 1713 წ. გოსტაშაბაშვილებს ყოლიათ 7 ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 5 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი, 3 გერმანოზისშვილი, ყორღანაშვილი ტარიელ), 8 გამოძღვლები და 2 ბოჯანო ყმა.

26. ალაგარი—ელის მოსახლეობა ქციის ხეობაში, ქციის მარცხენა მხარეზე, ფარიზის აღმ.-სამხრ. სულტნის ობის დასავლ. (რ-სოფელი); სიით 344-ს წინ. სიით ითვლებოდა 1 ობა. დასტ. (პდ. ნდ) ითვლებოდა 1 თაბუნი, 72 კომლი ელი. ლანჩბრები იქ თესდენ 80 თალარ ბრინჯს. (გეოგრ. გვ. 168). ალაგარის (შეცთომით „ავლაბარის“ა (§ 60) ქვემო ნაჯბადინამდე ბინადრობდა ელის ხალხი ბაიდარის (შეცდომით „ბაირდის“) სულტანით, რომელიც დაუსახლებია შაი აფეთის. იხ. III ნაწ.

27. ალავერდა მოლა ოღლის ელის თაბუნი, იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი. დასტ. (ნე) ითვლებოდა 1 თაბუნი, 30 კომლი ელი თარხანი.

27-ა. ალაღაჩი—სომხითში ელის მოსახლეობა, ხოჯორნიას და წოფას ციხის ქვემო ქციამდე. სთესვენ ყოველთა მარცვალთა თესლთა და მტილოვანთა (გეოგრ. 142). სიით 1—წინ., ითვლებოდა 20 ობა. საფიქრებელია. მისი მოსახლეობა შედიოდა მდივანბეგის მიერ აღწერილ ელის დავთარში (დასტ. ნდ. § 45, III ნაწ.).

28. ალი ოღლი მამადას—ელი თარხანის თაბუნი. იხ. მულანლუ.

29. ალიხანას სოფელი—ყაიყულში, ყაიყულის წყალის სათავეს მარცხენა მხარეზე, თიქმატაშის სამხრით, სააკას სოფლის დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 184.

29-ა. ამირ ამადლუ—ელის მოსახლეობა. იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწ. იქ ითვლებოდა:

ფირმამადას 1 ელის თაბუნი, 80 კომლი (დასტ. ნდ.).

მოსივე 1 ელი თარხანის თაბუნი 5 კომლი (დასტ. ნე.).

მოლა ისმაილას 1 ელი თარხანის თაბუნი 5 კომლი (დასტ. ნე.).

30. ამირხასლუ—ელის მოსახლეობა, ალგეთში, ჩალაბლუს დასავლ. ბაგრატიანს აღმ.-სამხრ. (რ—სოფელი); სიით 552-ს წინ, 1 ობა. დასტურლ. (პდ. ნდ). ამირ ხასალუში ორი არხი ყოფილა: ქორ არხი, სადაც სახლებულა 12 ლანჩბარი და ყანდი მოლას არხი, იქ ითვლებოდა მოლა აბდულაშვილის და ყანდი (ყანდი) მოლას 1 თაბუნი, 98 კომლი ელი. იხ. III ნაწილი.

31. **ამლივი**—ალგეთში, ამლივის ხეზე, საღირაშენის დასავლ., აბრამეთის ჩრდ. (რ); სიით 617, 1523 წ. (ქორდ, ქრ. II, გვ. 349) ქავთარ ბარათაშვილის შეილებს ყავდათ ყმები. 1591 წ. დაწყებული (სიძე. 1—337, 340, 129, 355, 303) მებატონეებად გოსტაშაბაშვილებია. 1658 წ. პაპუნა გოსტაშაბაშვილის იქ ქონია სასახლე, 1713 წ. გოსტაშაბაშვილებს ყოლიათ 16 კომლი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ამილლაბარ გოსტაშაბაშვილი), 7 გამოძლები და 2 ბოგანო ყმა.

31-ა. **ანაყიზ ოღლის ნასოფლარი**—ყაიყულში (დასტ. ს.).

32. **ანაყიზ ოღლის**—ელის თაბუნი (იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი). იქ ითვლებოდა 1 თაბუნი 40 კომლი ელი თარხანი (დასტ. ნე).

33. **ანგრევანი**—დბანისის ხეობაში, ფინეზაურის მარცხენა ტოტის და მაშავერის შუა, დბანისის დასავლ. ლაკლაკაშენის დასავლ.-ჩირდილ. (რ); სიით 313. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს სოფ. ანგრევანში 10 კომლი ყმა (საისტ. მ. 1924 წ. 1). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (იოთამაშვილები ორბელი და გივი), 1 გამოძლები და 1 ბოგანო ყმა.

34. **ანდიკა**—დბანისის ხეობაში, კრკონის დასვლით, შავგომის სამხრ. (რ); სიით. 261 დასტურლ. (რნს) უჭირავს მეფეს. 1721 წ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი იოთარი), 1 უყმო აზნ, 9 გამოძლ. და 9 აყრ. ყმა.

35. **ანდიკა ზეჟო** დბანისია ხეობაში, ანდიკას სამხრ. (რ № 13). 1721 წ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი იოთარი), 2 გამოძლ., 2 ბოგანო და 5 აყრილი ყმა.

36. **ანდრია**—ქციის ხეობაში, მდ. ქციის მარცხენა მხარეზე, კარას აღმ., ქცილას დასავლ. (რ); სიით 351. 1591—1756 წლებში (1—337, 48, 129, 303) იხს. როგორც გოსტაშაბაშვილების, გერმანოზისშვილების, თაყაიშვილის, ნამანგლელევიშვილების სოფელი. 1713 წ. გოსტაშაბაშვილებს ყოლიათ 12 კომლი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 11 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი, 2 თაყაიშვილი, ნამანგლელევისშვილები, 2 ქავთარაშვილი, 2 გერმანოზისშვილი, აზნ. მერაბიშვილი, ნოდარ სუფრაჯი, ყაფლანიშვილი იოთარი), 1 მემამულე (აზნ. არტემა), 22 გამოძლები და 5 ბოგანო ყმა.

37. **ანტრაპი ზემო**—თრიალეთში, ხეღორმის და ანტრაპის ხევის მარჯვენა ნაპირზე (რ); სიით 547. სახასო სოფელი თრიალეთში სამოურაო სარდლისა, ემეზოზლება მერეკანას, ლოშოს და გველფარეხას (დასტ. ფვ, ფზ). ედვა ყეენის საფეშქაშო 18 მარჩილი (იქვე სკგ.). იხს. 1707 წ. (ისტ. საბ. V). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), 17 გამოძლები და 2 ბოგანო ყმა.

38. **ანტრაპი ქვემო**—თრიალეთში. ანტრაპის ხევის და მდ. ქციის შესართავთან, ანტრაპის ხევის მარჯვენა მხარეზე (რ); სიით 548. ედვა ყეენის საფეშქაშო 9 მარჩილი (დასტ. სკგ.). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), 8 გამოძლები და 1 ბოგანო ყმა.

ზემო და ქვემო ანტრაპის მცხოვრებთა შესახებ ცნობები ჩვენ განვსახვლვრეთ ამ სოფლების გეოგრაფიული მდებარეობის მიხედვით.

39. **არდასუბანი**—ალგეთში, ბოგვის ხევის მარცხენა მხარეზე, ენაგეთის ახალშენის დასავლ., ბოგვის სამხრ. (რ); სიით 606. ენაგეთიდან არდასუბანისკენ გადიოდა შარაგზა (იხ. 1701 წ. სიძე. სიძე. 1—369). 1721 წლ. ითვლებოდა 3 მე-

ბატონე (შანავაზ ხანი, 2 ყორღანაშვილი), 1 მემამულე (ყორღანაშვილი), 3 გამოძღვნი და 1 ბოგანო ყმა.

40. **არღუჯა**—ტაშირში, ლორის რაიონი (§ 44), დებედას მარცხენა მხარეზე, ქობერის მონასტრის ჩრდ. (რ).

41. **არმანეთი**—ალგეთში, საყავრის ხევის და ალგეთის შესართავის შუა (რ); სიით 656.

41-ა. **არუხლუ**—ელის მოსახლეობა ქციის ხეობაში, რატევანის აღმ. (ჯავახ. თან. რ-სოფელი); 1930 წ. აღმ. დაყ. (გვ. 52) ლიუქსემბურგის რაიონი (§§ 45, 58). დასტ. (ნე) ითვლებოდა 2 თაბუნი: ახვერდას—40 კომლი და მამდას—20 კომლი, ორივე თაბუნი თარხანი. იხ. III ნაწილი.

42—43. **არქევანი**—**გაჩიანი**—**სანადირო** **ქალაქი**—**ქაოზიანი**—**სომხითში**, მდ. ქციის მარჯვენა მხარეზე, დურღაიას აღმოსავლ. მოლის ობის დასავლ. (რ—ორი მეზობელი სოფელი); სიით 67, 68. გეოგ. (144) არქევანი ანუ გაჩიანი, სანადირო ქალაქი, ქაოზიანი იყო დაბა დიდი. შენობებით და მდებარეობდა ხუნანის დასავლ. და ჰაპალას ჩრდილ. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ამილახორი) და 3 გამოძღვნი ყმა.

44. **არწივანი**—თრიალეთში, კოხტრიცის ხევის და მდ. ქციის შესართავთან, კოხტრიცის ხევის მარცხენა მხარეზე (რ); სიით 529. 1457 (ისტ. საბ. II) მეფე სწირავს სამთავისის ეკლესიას არწივანის მამულს სამეხროსა და გველფარეს შუა. დასტურლ. (აზ. სკბ, ავ). იგი იყო სახასო სოფელი სამოურაო ოთარ მდივნისა, ესამზღვრებოდა გველ-ფარეხას, ედვა ყენის საფეშქაშო 4 მარჩილი. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე) და 5 გამოძღვნი ყმა. გეოგრ. (160) იქვე თეზის ხრამში აბიბოს მონასტერი.

45. **ასანას სოფელი**—სომხითში, შულავერის წყალის მარჯვენა მხარეზე, ჯილიზის სამხრ., ხანძორის აღმ.-ჩრდ (რ); სიით 42.

46. **ასანლუ**—მოლა მამდას—ელის თაბუნი, იხ. დემურჩი ასანლუ.

47. **ასლანა ფარეშის**—დაბნეული ელის თაბუნი,—იხ. დაბნეული ელი.

48. **ასურეთი**—ალგეთში, ასურეთის წყალის და ლოუბნის ხევის შესართავის შუა (რ); სიით 580. 1665 წლ. სიგელით ასურეთი სოლოლაშვილების სამკვიდრო მამულია (სიძე. 1—380). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (იესე და ქაიხოსრო სოლოლაშვილები), 9 გამოძღვნი და 2 ბოგანო ყმა. 1723 წ. მეფე უბოძებს ამილღაბარ გოსტაშაბაშვილს იესე და ელიზბარ სოლოლაშვილების კერძ მამულს ასურეთში (იქვე 1—70).

49. **ატამეთი**—ქციის ხეობაში, კლდეისის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ქუჯათის დასავლ. (რ); სიით 417. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (ბეგაშვილები), 2 გამოძღვნი და 1 ბოგანო ყმა.

49-ა. **აღამათის ელი**—იხსენიება მხოლოდ დასტ. (იღ). მისი მდებარეობა და მოსახლეობის რაოდენობა გამოურკვეველია. (იხ. III ნაწილი).

50. **აღბაბალუ**—ქციის ხეობაში, მდ. ქციის მარჯვენა მხარეზე, ნასიბლუს დასავლ., მუხრანის ჩრდ. (რ); სიით 216-ს წინ, 1 ობი. 1707 წ. ვახუშტი ყაფლანიშვილს სააღაპოდ შეეწერა 3 ძროხა (სიძე. II—174). 1721 წლ. აღწერით ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 1 მემამულე (მოლიშვილი აბუჯა).

19 გამომღები და 1 აყრილი ყმა. ეს მობინადრე თათრების სოფელი უნდა იყოს და არა ელის, რადგან მოქცეულია 1721 წლ. აღწერაში (§ 10).

51. **ალეგი**—სომხითში, შულავერის ხეობის მარცხენა მხარეზე, ჯანხოჩის სამხრ., ველეთის ჩრდ.-აღმ. (რ); სიით 35. დასტ. (იე). ალეგი სამეფო სოფელი იყო. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ნაზირი ოსიყა), 5 გამომღები და 3 ბოგანო ყმა.

52. **ალზიბეუქი**—**ალაზიბეუქი**—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, შავი საყდარის სამხრ., ქალის სოფლის ჩრდ. (რ); სიით 158. იხსენიება XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში და 1707 წლ. სიგ., როგორც ყაფლანიშვილების სოფელი (სიძვ. II—174). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 14 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 6 გამომღები და 8 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარიანტში აყრილებზე ნათქვამია: „აყრილი ახალი“.

53. **ალტაში**—ტაშირში, ველათის სამხრ., ოსკიპარას ჩრდ.-აღმ. (რ-ალტა); სიით 130. დასტ. (სკბ) ედკა ყენის საფეშქაშო 5 მინალთუნი. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), 6 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა—ალტა და ალტაში რომ ერთი და იგივეა, მტკიცდება იმით, რომ რ-ზე ალტა და სიაში ალტაში მოთავსებულია ოსკიპარის და ველათის შუა.

54. **ალუმბრუ**—დბანისის ხეობაში, ფინეზაურის მარჯვენა მხარეზე, გელდიგლანის აღმ., ხულის დასავლ. (რ); სიით 329. 1536 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1) ეს სოფელი ერგო იოთამ ბარათაშვილს. ამ ალუმბრუს უნდა გულისხმობდეს მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარი. 1721 წლ. აღწერაში მოთავსებულია ხულის შემდეგ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 6 გამომღები, 4 ბოგანო და 10 აყრილი ყმა.

55. **ალუმბრუ**—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარჯვენა მხარეზე, ორმოზანის აღმ.-ჩრდ., სევაგელჯის და ყადირყულის დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 289.

56. **ალუმბრუ**—დბანისის ხეობაში, ბალიჭის ხევის მარცხენა მხარეზე, შუშელის სამხრ., ზოლოკვანტის ჩრდ (რ); სიით 263.

57. **ალუნდარე**—იხსენიება მხოლოდ 1701/11 წლ. (ახუნდარე) აღწერაში—დბანისის და ქციის ხეობებში (იხ. § 53) იგი არ შეიძლება იყოს სომხითის სახუნდარი, რადგან მებატონეები ალუნდარეში ყაფლანიშვილებია, სახუნდარაში კი—შანშიაშვილები. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი-ერასტი) და 9 გამომღები ყმა.

58. **აშულას სოფელი**—ყაიყულში, ყაიყულის წყალის (არპაჩის) მარჯვენა მხარეზე, კირაკოზას სოფლის აღმ., ხუსტა ოღლის სოფლ. ჩრდ. (რ); სიით 212. დასტურლ. (ს) ეს სახასო სოფელი იყო სამოურაო ნურიასი.

59. **აჩა**—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, სარუყალას ჩრდ., ბოიასას დასავლ. (რ); 1721 წლ. აღწ. აჩა ნაოხარი ნასოფლარი აღვიღო იყო ტაშირში, სამოურაო გივი მდივნისა, მებატონე—მეფე.

60. **აცუტი**—დბანისის ხეობაში, ფინეზაურის მარჯვენა მხარეზე, ლორაშენის დასავლ. დარბაზის აღმ. (რ); სიით 325. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა

1 მემამულე (სვიმონ ზითვი) და 8 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. დბანისის აცუტში ითვლებოდა (გვ. 189) 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 3 გამომღები, 4 ბოგანო და 4 აყრილი ყმა.

61. აცუტი—სომხითში, ჭოჭკანის ხევის მირცხენა მხარეზე, ბარნაკარის აღმ., ჩორთანას ჩრდ. (რ); სიით 12.

62. აცუტი—ატუცი—სომხითში, ფოლა დაურის მარცხენა მხარეზე, სამსონიას აღმ., ბორის სოფლის ჩრდ. (რ-ლააცუტი); სიით 108. 1623 წ. სომხითის ნასოფლარი აცუტი ებოძა შუა ბოლნისის მამასახლისის (სიძე. II—172). 1702 წლ. სიგელ. (იქვე II—398) ურდუბეგაშვილი ყიდის მამულს. 1721 წლ. აღწ. სომხითის აცუტში ითვლებოდა (გვ. 270) 3 მებატონე (შანშიაშვილები), 4 გამომღები და 3 ბოგანო ყმა. იქ ყოფილა ქორის ბუდე (ატუცი—დასტ. რპე). სომხითის აცუტის შესახებ ცნობები ჩვენ ბოლნისის მეზობელ აცუტს მივაკუთვნეთ, თუმცა უთუო საბუთი ამის არაა.

63. აწუფი—ალგეთში, ოშეთის და ზრბითის ხევეს შუა გარყლუპის აღმ., ზრბითის დასავლ. (რ); სიით 612. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 8 მებატონე (თულაშვილები), 6 გამომღები, 3 ბოგანო და 1 ამოვარდნილი ყმა.

64. ახალდაბა—თრიალეთში, ბეშქენაშენის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ვარდის უბნის აღმ.-სამხრ., კნოლეს დასავლ. (რ); სიით 517. 1699 წლ. მიეცა მანგლელს სამწყესოდ „ალგეთის გაღმა“ ახალ-დაბა (ხახ. გუჯრები გვ. 24). არცერთი ახალ-დაბა არც თრიალეთის და არც სკვირეთის ალგეთის გაღმა არ იმყოფებოდა, თუ გეზი ტფილისიდან იყო აღებული. მაგრამ ასეთი სიტყვები უფრო შეეფერება თრიალეთისას, ვიდრე სკვირეთისას, რადგან სკვირეთის ახალდაბა ახლოსაა ტფილისზე და მეტად დაშორებულია მდ. ალგეთისაგან. 1721 წლ. ითვლებოდა 7 მებატონე (გოჩაშვილი 6, თურქისტანიშვილი), 20 გამომღები და 11 ბოგანო ყმა.

65. ახალი სოფელი—მტკვრის გაღმა მხარეს; სიით 676 მოთავსებულია ჩტლურეთსა და ლილოებს შორის (იხ. § 55).

66. ახალი უბანი—ქციის ხეობაში, ირაგას ხევის მარცხენა მხარეზე პირლებულის ჩრდ., კრეფას სამხ. (რ); სიით 382. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (სულეიმანიშვილი), 1 მემამულე (ახნ. რჩეულისშვილი), 1 გამომღები, და 1 ბოგანო ყმა.

67. ახალქალაქი—თრიალეთში, მდ. ქციის მარჯვენა მხარეზე, ეძანის აღმ., ნადვალეთის ჩრდ. (რ); სიით 481. 1676—1717/24 წლებში (სიძე. 1—121, 423, 424, 429, 297, 298) ახალქალაქის მოურაობა ეძლევა გერმანოზისშვილებს, როგორც „მათ მამა-პაპებს ქონიათ“. ახალქალაქის ქვევით ქციას ერთვის აბანოს ხევი (გეოგ. 1661). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (შანაევზ ხანი) 10 გამომღები და 3 ბოგანო ყმა.

68. ახალშენი—თრიალეთში, ბეშქენაშენის ხევის აღმოსავლეთის ტოტის მარჯვენა მხარეზე, კირკითას ჩრდ., გოგათვერდის აღმ.-სამხრ (რ); სიით 502. 1687 წლ. გუჯარ. (ისტ. საბ. IV) ნიკოლოზ კათოლიკოსს ამილახორს მოხისის თავს აუშენებია ახალშენი. ეს ცნობა უნდა ეკუთვნოდეს თრიალეთის მოხისს, რადგან ალგეთის ახალშენი უფრო ადრე სჩანს აშენებულად. იხ. № 69.

69. ახალშენი—ალგეთში, ლაკვის წყალის მარჯვენა მხარეზე, ზასის აღმ., პატივანის დასავლ. (რ); სიით 637. ამ სოფელს უნდა გულისხმობდენ 1543 წ. (სიძვ. 1—305) და 1591 წ. (იქვე 1—377) წ. სიგელები (მებატონეები გერმანოზის-შვილები და გოსტაშაბასშვილები), რადგან მოთავსებულია პირველში—ზასის და საბუზარს შუა, მეორეში—აზიკისთან.

70. ახალშენი ენაგეთისა—ალგეთში, ასურეთის ხევს მარცხენა მხარეზე, არდასუბნის აღმოს. ასურეთის დასავლ. (რ); სიით 579. ამ სოფელს უნდა გულისხმობდეს 1523 წ. სიგ. (ჟორდ. ქრონ. II გვ. 349), რადგან მოთავსებულია ენაგეთთან მებატონეები ქავთარ ბარათაშვილის შვილები. 1713 წ. (სიძვ. I—303) გოსტაშაბაშვილებს ყოლიათ 3 კომლი ყმა. 1701 წლ. სიგელი (სიძვ. 1—369) მებატონე თაყა ბარათაშვილი, მყიდველი—მეფე. 1721 წ. აღწ. მოთავსებულია ენაგეთთან; ითვლებოდა 7 მებატონე (მეფე, გოსტაშაბაშვილი, საამი და ედიშერი ბარათაშვილები, ქავთარაშვილი მანუჩარ, თაყაშვილი გიორგი, ყორღანაშვილი თაყა, შალიკაშვილი ნაზირი ედიშერი). 8 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა. 1721 წლ. აღწ. (გვ. 121). ქავთარაშვილი მანუჩარის ყმებიც ამ სოფელში მოვათავსეთ, რადგან სამღერეთის ახალშენის მისი ყმები ცალკეა აღნიშნული (იქვე გვ. 122).

71. ახალშენი სამღერეთისა—ქციის ხეობაში, ირაგას ხევის მარჯვენა მხარეზე, სამღერეთის აღმ., კრეფას დასავლ. (რ); სიით 339. ეს სოფელი იხსენიება 1580 წ. და 1643 წლ. სიგ. (სიძვ. II—47, III—162) მებატონე სააკაძეებთან. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 6 მებატონე (3 ციციშვილი, მუსხელაშვილი იესე, დოლენჯიშვილი იოთამ, ქავთარაშვილი მანუჩარ), 1 მემამულე, 11 გამომღები და 4 ბოგანო ყმა. 1721 წლ. აღწერაში ეს სოფელი იხსენიება როგორც „სამღერეთის ახალშენი“ და მოთავსებულია სამღერეთთან.

72. ახალშენი—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, აბულმაგის აღმ., ჯალდამის დასავლ (რ); სიით 274. 1727/30 წლ. (სიძვ. 1—285, 176) ერასტი ყაფლანიშვილს უყიდნია პაატა რევიშვილისაგან მამული ახალშენის, ჯალდამის და მუსეფარიანის საზღვრებში და უანდერძებია ძმისწულებსათვის ელიზბარ და ვახტანგისათვის. ამ სოფელს გულისხმობს 1721 წლ. აღწ. (გვ. 87) მებატონე რევიშვილით. ამავე სოფელს მივაკუთვნეთ 1721 წლ. აღწ. დანარჩენი ცნობები (გვ. 123, 127, 138, 139), თუმცა ამისი უთუო საბუთი არა გვაქვს. სულ ამ აღწერით ითვლებოდა 5 მებატონე (რევიშვილი სვიმონ, ქავთარაშვილი სულხან, თაყაშვილი ქაიხოსრო, აბულფათიშვილი, კანჭაშვილი) 11 გამომღები, 3 ბოგანო და 1 ამოწყვეტილი ყმა. რომელ ახალშენს გულისხმობენ 1688 წლ. (სიძვ. II—126) და 1720 წ. (იქვე 1—71) სიგელები, გამოურკვეველია. პირველში მებატონედ ნაჩვენებია მიქელაძე, მეორეში—ზაზუნაშვილი.

73. ახალ ჩუხური—მტკვრის გაღმა მხარეს (§ 56). 1721 წლ. აღწერაში მოთავსებულია ქვითკირის ლილოსა და დიდუბეს შუა სამეფო საბარათაშვილოში (გვ. 51), იქ ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), 6 გამომღები, და 2 ბოგანო ყმა.

74. ახვერდას—ელი თარხანის თაბუნი—იხ. არუხლე.

75. ახვრისი—ალგეთში, ლაკვის ხევის მარჯვენა მხარეზე, საბუზარის აღმ., კობალას დასავლ. (რ); სიით 635.

76. ახოთი—ამოთი, ალგეთში, მღ. ალგეთის მარჯვენა მხარეზე, არმანეთის დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 663.—1552 წ. (ისტ. საბ. III) მეფე სწირავს მცხეთის ეკლესიას სასახლეს „ალგეთის გაღმა“ მდებარე ახოთში.

77. ახოტა—თრიალეთში, სოფ. მოხისის და კლდეკარის ციხის დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 515. 1930 წლ. აღმ. დაყ. გვ. 55 „არხოტი“.

78. ახოტა—სომხითში, შუა ბოლნისის დასავლ. (რ); სიით 83. 1447 წ. მეფე უმტკიცებს მცხეთას სომხითის ახოტას (საქ. არქ. წ. III გვ. 114), საფიქრებელია, ამ სოფელს გულისხმობს 1630 წ. სიგელი (სიძვ. II—367), რადგან დოღმაზა, რომლისთვის მეფეს უბოძებია ახოთა, სომხური სახელია. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა ერთი მებატონე (ბოლნელი) და 9 გამომღები ყმა..

79. ახპატი—ბერდუჯის მხარეში (§ 44), დებედას მარჯვენა მხარეზე, სანაინის აღმ. (რ); გეოგრ. ბერდუჯის მხარეში (გვ. 138), ვახუშტის რუკით კი შემოხაზულია სომხითის საზღვრებში უთუოდ იმიტომ, რომ იქაური მონასტერი ეპყრათ სომხებს. იქვე (გეოგ) ითხრებოდა გვარჯილა „არა მიწიდან, არამედ ნოტიობიდან“. 1691 წ. ხელმწიფის ბრძანებით ლორის ახპატის სოფელი ებოძა პაპუნა ბეგს (ზურაბისვილს). ლორის მებატონეს ახპატთან ხელი არ ქონია (სიძვ. 1—365); 1693 წ. (იქვე 1—366) ახპატის ბაღები არღუთაშვილთან დავაში დარჩა რევაზ ბეგს (ზურაბისვილს). რადგან, როცა ეს სოფელი ბორჩალოს ბატონისაგან ჩამოურთმევიათ, რევაზ ბეგისა და მისი მამისათვის მიუციათ; 1752 წ. (იქვე 1—367) ზურაბ ზურაბისვილს უმტკიცებენ მისი პაპის ზურაბ სარდლის მიერ ნაშოვნ ახპატს. სვიმონ ზურაბისვილის სიტყვით სოფ. ახპატი ზურაბისვილებისაა (იქვე 1—3681/792 წ.).

80. ახტალა—სომხითში, დებედას მარცხენა მხარეზე, ჰცუთის აღმ. (რ); სიით 5. ახტალას მონასტერს ეწოდებოდა წინათ ეკლესია აგარაკისა, მდებარეობს კოჭკანის ქვემო (გეოგრ. გვ. 142).

81. აჯი ალიას ელის თაბუნი იხ. ქაფანაქჩი.

82. აჯი მამადას ელის თაბუნი იხ. ქაფანაქჩი.

83. აჯი შეფიას ელის თაბუნი იხ. ქაფანაქჩი.

84. აჯირი—დბანისის და ქციის ხეობებში—ტაშირში—ბერდუჯში და სომხითში (იხ. § 54). სვ. ზურაბისვილის სიტყვით (სიძვ. 1—368—1792) იგი ეკუთვნოდა ზურაბისვილებს.

85. აჯი სულუხის „ერთი რიგის“ ელის თაბუნი, იხ. „ერთი რიგის“ ელის თაბუნები.

86, 87. ბაბია—თრიალეთში, აბანოს ხევის მარცხენა მხარეზე, სოფ. აბანოს აღმ., ატამეთის ჩრდ.—დასავლ. (რ—ორი სოფელი); სიით 475, 476. 1543 ფარიშატ გერმანოზისვილს ერგო დიდი ბაბია და ნასოფლარი ბაბია (სიძვ. 1—305). 1721 წ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (გერმანოზისვილები) და 4 გამომღები ყმა.

88. ბაბილაშენი—დბანისის ხეობაში, კაზრეთის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ბუჩუკუნითის ჩრდ., მონასტრის სამხრ. (რ); სიით 233. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (ვახუშტი ბატონისვილი, ზაალიშვილი პატარა ზურაბი და ზურაბისვილი), 1 გამომღები და 3 ბოვანო ყმა.

სე. ზურაბისშვილის სიტყვით (სიძვ. 1792 წ. სიგ. I—368), ბაბილაშენი ზურაბიშვილების სოფელია.

89. ბაგრატიონთა—ალგეთში, ასურეთის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ენაგეთის და მისი ახალშენის სამხრ., მუხათის და ბარბალოს დასავლ. (რ); სიით 578.

89-ა. ბაგრატიის ლილო, ბაგრატიისა—ელის მოსახლეობა, ალგეთში, მდ. ალგეთის მარცხენა მხარეზე, ღვინჭრობის აღმ.-სამხრ., საყალტუთნის და ბაშინჯალის დასავლ. (რ); სიით 552 წინ—2 ობა (§ 45).

90. ბაგრატიის ლილო—მტკვრის გაღმა მხარეს, კოდის ლილოს აღმ.-სამხრ., შაგრობის ლილოს დასავლ. (რ); სიით 5 ლილოს შორის 677—(81. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (შანავეზხანი) და 13 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწერის ცნობა ჩვენ მივაკუთვნეთ მტკვრის გაღმა ბაგრატიის ლილოს, რადგან ალგეთის ბაგრატიისა ანუ ბაგრატიის ლილო—ელის სოფელი იყო. ელის სოფლები კი 1721 წლ. აღწერაში არ იყო მოთავსებული.

91. ბადეკი—სომხითში, დებედას მარცხენა მხარეზე, კოქკანის დასავლ., ბორდაძორის აღმ. (რ); სიით 9.

92. ბაჭითაღა—დბანისის ხეობაში—ტაშირში (იხ. § 52). 1721 წლ. აღწ. იგი ნაჩვენებია ლოქში (გვ. 220), ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები). სოფელი აყრილი ყოფილა. 1721 წლ. ვარიანტში ნათქვამია: „იქ სამი კომლი სახლებულა“.

92-ა. ბაიდარი—ელის მოსახლეობა ქციის ხეობაში, მდ. ქციის მარცხენა მხარეზე, სულტნის ობის აღმ., ნაჯბადინის დასავლ. (რ—8 ობი); სიით „რუებზე“ 344-ს წინ—7 ობა; გეოგრ. (გვ. 168): ალავარიდან (შეცდომით „ავლაბარიდან“) ნაჯბადინამდე და ეკლესია ნაზარას სოფლამდე შაი სეფიმ დასახლა ელი, დასვა ბაიდარის სულტანი, ამ ადგილს ეწოდა წყალთა-შუა ან ბაიდარი. იხსენიება 1788 წ. (სიძვ. III—53).

93. ბაკრანი—დბანისის ხეობაში, გეტის წყალის მარცხენა მხარეზე, დამლალოს დასავლ., ქვაბევანის აღწ. (რ); სიით 248.

94. ბალახაური—ქციის ხეობაში, ირდასუბანის დასავლ., მირტაშენის აღმოსავლ. (რ); სიით 358. 1707 წ. (სიძვ. II—174) ქცილას და ბალახაურს ვახუშტი ყაფლანიშვილის სააღაპოდ ერთად ქონდათ შეწერილი ერთი ძროხა. 1536 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1) ერგო იოთამ ბარათაშვილის ნახევარი ბალახაური 13 ყმით და საუხუცესო. იხსენიება XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მემამულე (აზნ. მღვდელი რამაზა), 1 უყმო აზნაური (კიკოლაშვილი) და 1 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 1 მემამულე (აზნ. კოკონაშვილი) და 3 გამომღები ყმა.

95. ბალიჭი—დბანისის ხეობაში, ბალიჭის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ბალიჭის ხევის და მაშავერის შესართავთან (რ); სიით 254. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (ვახუშტი ბატონიშვილი, ზაალიშვილი პატარა ზურაბი, ზურაბიშვილი), 1 მემამულე (აზნ. სესიტაშვილი), 21 გამომღები და 8 ბოგანო ყმა. სვიმონ ზურაბიშვილის სიტყვით, ბალიჭი ზურაბიშვილების სოფელია (სიძვ. 1792 წ. I—368). ქანანოვის სიტყვით ბალიჭში წილი ქონიან ქანანაშვილებს (იქვე 1814 წ. I—411).

96. ბანბაკი—ბანბაკში (§ 44), ბანბაკის წყალის მარცხენა მხარეზე, ტაშირის სოფელ. ქალის სამხრ. (რ). ბანბაკი მცირე ქალაქი იყო (გეოგ. გვ. 140).

96 ა. ბანა—ყაიყულში (§ 42), ბანა ყაიყულის სახასო სოფელია, სამოურაო როსტომისა (დასტ.).

97, 98. ბარეთი—თრიალეთში, ბარეთის ტბის დასავლ.-ჩრდ. (რ—ორი სოფელი); სიით 505. 506. იხს. დასტურლ. (გვ).

99. ბარნაკარი—სომხეთში, ახტალას დასავლ.-უჩქილისას აღმ.-ჩრდ. (რ); სიით 13.

100. ბარქადარი—ტაშირში, ლორის რაიონში (§§ 44, 57, 58), 1657 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1) იხსენიება როგორც ლორის რაიონის სოფელი. დასტურ. (კე) აშენებულ სოფელი აიდარბეგის ხეობაში, სამოურაო დარგაყულას. 1703/9 წ. (სიძვ. III—437) ვახტანგ ბატონიშვილი უბოძებს გივი მდივანს ტაშირის ნასოფლარ ბარქადარის მოურაობას.

101. ბარქაძი—თრიალეთში, ტბის ყურის აღმოსავლ.-სამხრ., ფარავანის ტბის დასავლ.-ჩრდ. (რ).

102. ბაშბეჟი—ტაშირში, ლორის რაიონში (§ 44), დებედას მარცხენა მხარეზე, ქობერის მონასტრის აღმ., უტუნის ჩრდ. (რ—ერთი სოფ.); სიით ორი სოფელი არღუთაშილებისა 18. 19.

103. ბაშინჯახი—ალგეთში, ჩალაბლუს ჩრდ., საყალტუთნის სამხრ. (რ); სიით 553. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ამილახორი), 4 გამომღები და 8 ბოგანო ყმა. იმავე აღწერის ცნობით (გვ. 105) ბაშინჯახიდან გადასახლებულან ქარელში (ქვემო ქართლის გარეთ) დედოფლის 40 გამომღები ყმა.

104. ბახჩალარი—დბანისის ხეობაში—ტაშირში (იხ. § 52). 1721 წლ. აღწ. იგი მოთავსებულია „ლოჩში“. 1701/11 წლ. აღწ. (§ 53) ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი პაპუა) და 8 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 3 გამომღები, 2 ბოგანო და 4 აყრილი ყმა. ეს არ შეიძლება ყარაბუღაღის ბახჩალარი იყოს, რადგან ყარაბუღაღი მეტად დაშორებულია ლოქის მთავრებილიდან.

105. ბახჩალარი—ყარაბუღაღში, ზურტაკეტის მარჯვენა მხარეზე, ორმოშენის ჩრდ.-აღმ., ბოსტალარის დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 453. 1721 წლ. აღწ. (გვ. 65) ითვლებოდა 3 მებატონე (იარალაშვილები), 4 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა. ეს აღწერა ეხება ყარაბუღაღის ბახჩალარს, რადგან მეორე ბახჩალარი (იხ. ზემოთ) ყაფლანიშვილების იყო.

106. ბევის სოფელი—ბეგჭაშთი—ყაიყულში, ყაიყულის წყალის მარჯვენა მხარეზე, მერაბ აღას სოფლის დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 207. დასტურ. (ს) ბეგჭაშთი იყო სახასო სოფელი ყაიყულში სამოურაო გივი მდივნისა.

107. ბეთენია—სკვირეთში, ვერეს ხევის მარჯვენა მხარეზე, კვეზეთის აღმოსავლ. აყურის დასავლ. (რ); სიით 665. გეოგრ. (გვ. 176) იქ იყო მონასტერი. იხსენიება 1523 წ. (ჟორდ. ქრ. II გვ. 349), როგორც ქვეთარ ბარათაშვილის შვილების მამული. 1543 წ. (სიძვ. I—305) ერგო ფარიშატ ბარათაშვილს ბეთენიაში 3 ყმის მამული და ეკვდარი. ამოვარდნილი ღურმიშხან ფალავან ხოსროს შვილის მამულიდან ებოძა თითო ყმა: პაპუნა გოსტამაზაშვილს 1688 წ. (იქვე I—345), ზაალ

ზაზუნაშვილს 1720 წ. (იქვე I—71) და ქაიხოსრო ნამანგლელევიშვილის მამულიდან იქვე როსტომ ნამონგლელევიშვილს 3 ყმა 1724 წ. (იქვე I—431). 1713 წ. (იქვე I—303) გოსტაშაბაშვილებს ყოლიათ 3 კომლი ყმა და ქონიათ ორი სასაფლაო. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 6 მებატონე (1 გოსტაშაბაშვილი, ნოდარ სუფრაჯი, საამი და ედიშერი ბარათაშვილები, ნამანგლელევის შვილები როსტომ და გუგუნა, ზაზუნაშვილი ზაალ, თაყაშვილი ქაიხოსრო), 16 გამოძღვები და 4 ბოგანო. 1756 წ. (იქვე I—330) გერმანოზიშვილებს ყავდათ ყმები.

108. ბეთლემი—ჯიგრაშენი ყაიყულში. (§ 58) 1692 წ. (სიძვ. II—310) ბეთლემის მოურაობა ყაიყულში ებოძა იასე დოლენჯიშვილს, წინეთ კი მოურაობა ქონია ნარსიაშვილს და მადან ოლლი ახმადას. საფიქრებელია, დასტურლამაში (ს) მოხსენებულ სახასო სოფელი ყაიყულში ჯიგრაშენი იგივე ბეთლემი იყოს, რადგან ჯიგრაშენის მოურავად იქაც ნაჩვენებია დოლენჯიშვილი.

109. ბერდიკი—ბერდუჯის მხარეში (§ 44), დებედას მარჯვენა მხარეზე, ახპატის აღმ.-სამხრ. (რ). სვ. ზურაბიშვილის სიტყვით ბერდიკი, ახპატის ნაზრაში მდებარე, ზურაბიშვილების მამული იყო (სიძვ. 1792 წ. I—368).

110. ბერდიკი—სომხითში, ფოლადაურის მარცხენა მხარეზე, ბოლნისის დასავლ. სამხრ. (რ); სიით 86. გეოგრ. (გვ. 146) იქ იყო ფრიად მაგარი ციხე. იხსენიება 1658 და 1657 წლ. (სიძვ. II—91, 104) უმკიდრებენ თაყა თუმანიშვილს ბოლნისის ხევში სოფ. ბერდიკს, რომელიც ესანზღვრება ნასოფლარ შამირზას. 1721 წლ. აღწ. სომხითის ბერდიკში (გვ. 260) ითვლებოდა 9 მებატონე (თუმანიშვილები), 15 გამოძღვები და 7 ბოგანო ყმა.

111. ბერთაქარი—დბანისის ხეობაში (§ 58). 1721 წლ. აღწ. სამეფო საბარათაშვილოში (გვ. 90, 228). 1930 წლ. აღმ. დაყ. ბევთაქარი ლიუქსემბურგის რაიონში (გვ. 54). 1709 წ. (სიძვ. II—181) ერასტი ყაფლანიშვილი ყიდულობს თეიმურაზ საჩინოშვილისაგან ბერთაქარს. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 5 მებატონე (3 ქანანაშვილები, ყაფლანიშვილი თამაზი, ყაფლანიშვილი ყაფლან), 5 გამოძღვები ყმა. სვიმონ ზურაბიშვილის სიტყვით ეს სოფელი ზურაბიშვილებისაა (1792 წ. სიძვ. I—368); იოსებ ქანანაოვის სიტყვით ეს სოფელი ქანანაშვილებისაა (1814 წ. იქვე 411).

112. ბერიქალი—ქციის ხეობაში, მდ. ქციის მარცხენა მხარეზე, ხენების დასავლ.-ჩრდ., ტანძიას აღმ. (რ); სიით 363. გეოგრ. (გვ. 164) ციხე ულუტის (რ—ხურუჭი) ქვევით ციხე ბერიქალისა კლდესა ზედა, კლდითვე მოზღუდული, შეუვალ და მაგარ ადგილს.

113. ბეხტია სოფელი—სომხითში, შულავერის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ჩაყლაპუნეს ჩრდ., ველეთის დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 37.

114. 115. ბეშქენაშენი—თრიალეთში, ბეშქენაშენის ხევის ორივე მხარეზე, ხუცის სოფლ. აღმ. ჩრდ., სამადლოს დასავლ.-სამხრ. (რ—ორი სოფელი); სიით ორი სოფელი 491, 492. გეოგრ. (160). ძვეს ბარეთის ტბის დასავლ. დასტურლ. (§ 49) ორი სოფელი, ქვემო და ზემო ბეშქენაშენი. ესამზღვრება მერეკანას და ვარდის უბანს. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (სვიმონ ბატონიშვილი), 4 გამოძღვ (ახნ. რჩეულიშვილები), 12 გამოძღვები და 3 ბოგანო ყმა.

116. ბირთვისი—ალგეთში, ზრბით-ოშეთის ხევის მარჯვენა მხარეზე, სეძელისის აღმ.-სამხრ., ბუჟღულეთის ჩრდ. (რ); გეოგრ. (გვ. 172) ბირთვისის ციხე აშენებულია კლდეზე, მოზღულდულია კლდით. მის ფარად ითვლებოდა ფარციხე. 1713 წ. (სიძვ. I—303) გოსტაშაბაშვილებს იქ ქონიათ სასახლე.

117. ბოგვი—ალგეთში, ბოგვის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ზრბითის აღმ. (რ); სიით 607. იხსენიება 1729 წ. (სიძვ. I—150) ბოგვის მამასახლისი. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 9 მებატონე (საგინაშვილები), 17 გამომღები და 8 ბოგანო ყმა. ლარაძეს 1729 წ. (სიძვ. I—248) ქონია ორი ვენახი.

118. ბოვადორი—ბოძორა—სომხითში, ფოლადაურის მარცხენა მხარეზე, ახოტასა და თალას სამხრ., ბერდიკის ჩრდ. (რ); სიით 84. 1536 წ. სიგ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1) ერგო იოთამ ბარათაშვილს სომხითის სოფელი ბოძორა. ამას უნდა გულისხმობდეს 1721 წლ. აღწ. (გვ. 131), სადაც ბოვადორში ითვლებოდა 1 მებატონე (შერმადინაშვილი ბეჟან), 1 მემამულე (აზნ. თუშმლიშვილი), 3 უყმო აზნ. და 1 გამომღები ყმა, რადგან თუშმლიშვილებს მხოლოდ სომხითში ყავდათ ყმები.

119. ბოიალსა—ტაშირში, ლორის რაიონში (§ 44), დებედას მარცხენა მხარეზე, ძელი ჭემპარიტის დასავლ., ლორეს ჩრდ. (რ). ჯავახ. რუკ. იქვე ტაშირში.

119.-ა. ბოლნისი—სომხითში, ფოლადაურის მარცხენა მხარეზე, სამი სოფელი: ზემო ბოლნისი ბერდიკის აღმ.-ჩრდილ., სახუნდარის დასავლ. (რ); სიით 75. ქვემო ბოლნისი შორის სოფ. აღმ., ჩრდ., ვანათის დასავლ. (რ); სიით 77, შუა ბოლნისი ახოტასა და თალას აღმ., წულრჯღაშენის დასავლ. (რ); სიით 76. საბუთებში ხშირად ეს სამი სოფელი ყოველთვის გარკვეულად განსაზღვრული არაა. საერთოდ ბოლნისი იხსენიება გეოგ. (გვ. 144), როგორც მცირე ქალაქი. დასტ. (სად. გ.), როგორც საბარათაშვილოს სახასო სოფელი. ბოლნისი, როგორც ერთეული იხსენიება 1611—1737 წლ. სიგელებში (ისტ. საბ. IV, სიძვ. II—347).

120. ბოლნისი ზემო—იხსენიებიან ვენახების მეპატრონეებად ყაფლანიშვილები 1677, 1736 წლ. (სიძვ. II—110, 339), ზაქუმისშვილები 1677 წლ. (იქვე II—110). შანშიაშვილი 1670, 1693 წლ. (იქვე II—85, I—250), დოღმაშვილი 1716, (იქვე I—256), ბოლნელი 1670, 1693 წ. (იქვე II—85 I—250) ელიარაშვილი (იქვე I—256/1716 წ.) იქ ყოფილა მამასახლისი, დეკანოზი. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (ბოლნელი, ყაფლანიშვილი მანუჩარ, ურქმაზაშვილი ფარემუხა), 17 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

121. ბოლნისი ქვემო—იხსენიება 1675,—1736 წლ. ქვემო ბოლნელი მოწმეები, მოურავი, ნაცვალი, ძამასახლისი, ხასადარი. (სიძვ. II—211, 153, 339), 1701/1 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მემამულე (აზნ. როსტომაშვილი) და 5 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 14 მებატონე (მეფე და გაცემული ყმების მეპატრონენი: მდივნები ითარი, ბირთველა, თუმანიშვილი ზაალ, 3 გლურჯიძე გარსევანიშვილი, 2 ყარაბუღაბისშვილი, კორკოტა ლევანი, საჩინოშვილი, ნასრიაშვილი, სუნბაჭა, შალიკაშვილი ნაზირ ედიშერი), 8 მემამულე (აზნ. კილაშვილები, ხეჩიკაშვილი, მამასახლისი რევაზა, რევაზიშვილი), 13 უყმო აზნ. (ჯანდიერაშვილი), 81 გამომღები და 33 ბოგანო ყმა. მიზარებულ ქათმის კვალობაზე იქ ირიცხებოდა 70 ყმა (დასტ. იე), აჯილდის ქერი ედვა 60 კო-

დი (იქვე ი), ყეენის საფეშქაშო ედვა 3 თუმანი (იქვე სკბ), კოჟორზე ტკბილის ასახიდად ედვა 50 ულაყი (იქვე პ).

122. **ბოლნისი შუა** — იხსენება 1623—1737 წლ. მიწის და ვენახების შკლობელებად ნაჩვენებია: დბანელი 1665 წლ. (სიძვ. II—213), ყაფლანიშვილები 1675—1737 წლ. (იქვე II—214, 211, 92, 144, 336, 343, 347), შემახაშვილები 1679, 1698 წლ. (იქვე II—92, 217, 211), ურდუბეგასშვილი 1692 (იქვე II—144), ბეგაშვილი 1736 წლ. (იქვე II—3 3), სულეიმანისშვილი 1735 წლ. (იქვე II—336), მამასახლისი ფინეზა 1674 წლ. (იქვე II—214), ყუმახასშვილი ბაინდურა 1675 წლ. (იქვე II—215), აირაპეტასშვილი 1737 წლ. (იქვე II—347). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 14 მებატონე (დედოფალი, ბოლნელი, ყაფლანიშვილი, ლუარსაბი, ყაფლანიშვილები-გიორგისშვილები და გაცემული ყმების მებატონე: გარსევიანიშვილი, ნეფისაშვილი, აბულაშვილი, გივი, კორკოტა, ლევან, გურიელი პაატა, ღურმიშხანი, საგინაშვილი როსტომ, ომანი, მდივნები: სულხანი, ბექთაბეგი), 8 მემამულე (ძეგელაშვილი, მანთაშაშვილი, ფინეზაშვილი, მკერავლიშვილი, ღრეულიშვილი), 2 უყმო ახნაური, 58 გამოძლები და 36 ყმა. შუა ბოლნისი სადედოფლო სოფელია სულობით (სადედ. დასტ. იც, მ), ყეენის საფეშქაშო ედვა 3 თუმანი. (დასტ. სკბ).

123. **ბოლორკვანტი** — **ბოლოღკუნტი** — დბანისის ხეობაში, ბალიქის ხევის მარცხენა მხარეზე, კიპრუქის ჩრდ., აღუმბრუს სამხრ. (რ); სიით 265. 1721 წლ. აღწ. მოთავსებულია ლოქში (გვ. 219). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი მამუკა) და 3 გამოძლები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 5 გამოძლები, 2 ბოგანო და 4 აყრილი ყმა.

124. **ბოჟანო** — თრიალეთში ქციის მარცხენა მხარეზე, ავლადის დასავლ. საპიტიახჩოს აღმოს. (რ); სიით 538. ბოჟანო სამეფო სახასო სოფელია თრიალეთში, სამიურაო მდივანბეგისა (დასტ. აზ), ედვა ყეენის საფეშქაშო 9 მარჩილი (იქვე, სკგ). 1721 წლ. აღწ. იქ ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), 12 გამოძლები და 3 ბოგანო ყმა.

125. **ბორბალა** — ალგეთში, ღოუბნის ხევის მარცხენა მხარეზე, ენაგეთის აღმ., კოდას დასავლ. (რ); სიით 581.

126. **ბორდაძარი** — სომხითში დებედას მარცხენა მხარეზე, ბადეკის დასავლ., ჩორთანას აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 10.

127. **ბორის სოფელი** — სომხითში, ფოლადაურის მარცხენა მხარეზე, აცუტის სამხრ. დარბაზის ჩრდ. (რ); სიით 109. 1721 წლ. აღწ. იქ ითვლებოდა 5 მებატონე (მანშიაშვილები), 3 გამოძლები და 3 ბოგანო ყმა.

128. **ბორცვის ჯვარი** — ალგეთში, მდ. ალგეთის მარცხენა მხარეზე, მანგლისის ჩრდ., ხეჟო ოძისის აღმოს. და მოქრისის დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 345. 170 წლ. მეფე გიორგი უახლებს შიომღვიმის მონასტერს მანგლისის ხევის ბორცვის ჯვარს, რომელიც ძველად ლიპარიტს წაუღია და შემდეგ გიორგის პაპას მეფე დავითს დაუბრუნებია (სიძვ. III დამატ. № 1). 1626 წ. ებოძა თაყა სააკაძეს საბარათაშვილოში ამოვარდნილი ელამადათის ნაჭონი სოფელი ბორცვის ჯვარი (იქვე III—165). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (თომბაქანჭაშვილი) და 3 გამოძლები ყმა.

129. **ბოსლგები**—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, წითელი ეკლესიის აღმ., ქარატაკის დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 301. 1536 წლ. (საისტ. მ. 1924 წლ. I) ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი ბოსლგები. იხსენიება XVII საუკ. საყაფლანიშვილო დავთარში. 1707 წლ. ვახუშტი ყაფლანიშვილის სააღაპოდ შეეწერა 2 ძროხა (სიძვ. II—174). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 1 მემამულე (ოლუხაშვილი), 15 გამოძღები და 3 ბოგანო ყმა.

130. **ბოსტლარი**—ყარაბულალში, ზურტაკეტის მარჯვენა მხარეზე, იფნარის აღმ., ტანძიას დასავლ. (რ); სიით 452.

131. **ბოღრანეთი**—აღგეთში, დვალთა-ლოლოვნის ხეეებს შუა ლოლოვნის დასავლ.-სამხრ. აგვდანეთის აღმ. (რ); სიით 626.

132. **ბოშის სოფელი**—დბანისის ხეობაში (§ 56). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი პაპუა) და 4 გამოძღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. დბანისის ხეობაში (გვ. 195), ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), სოფელი აოხრებული ყოფილა.

133. **ბოცხოეთი**—ქციის ხეობაში, მდ. ქციის მარცხენა მხარეზე, ლიყურეთის აღმ., ქუჯაეთის დასავლ.-სამხრ. (რ). სიით 407. იხსენიება XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1701/11 წლ. აღწ. ბოცხოეთში ითვლებოდა 7 გამოძღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები) და 6 გამოძღები ყმა.

134. **ბოცხორი**—ბოცორი, ბოვაცხორი, ხანბოაძორი ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, აიღარბეგის და ყიზილ ზიარათის დასავლ.-სამხრ., ყარაყალას აღმ. (რ); სიით 121. დასტ. (კე) ბოვაცორი აიღარბეგის ხეობაშია, აშენებული სახასო სოფელი. მას ედვა (იქვე სკპ) ყენის საფეშქაშო 2 მარჩილი. საფიქრებელია, ამას გულისხმობს: 1536 წ. სიგ. (საისტ. მ. 1934 წლ. 1), რომლითაც იოთამ ბარათაშვილს ერგო ხანბოაძორის ნახევარი, რადგან სომხითის სოფ. ბოძორა ამ სიგელში ცალკეა მოხსენებული, მით უმეტეს, რომ 1536 წლ. სიგელში ეს სოფელი ტაშირის და დბანისის სოფლებს შორის არის მოთავსებული. 1721 წლ. აღწ. ტაშირის ბოცხორში ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), 4 გამოძღები და 1 ბოგანო ყმა.

135. **ბრმის ელის თაბუნი**—იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწ. იქ ითვლებოდა 1 თაბუნი, 6 კომლი ელი თარხანი,

136. **ბუზჩაი**—ბუზსურგ-ბულახი,—ტაშირში, ლაყვარდის და მისხანას სამხრ.-აღმ. ყათირლუს ჩრდ. (რ); 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), აოხრებული ნასოფლარი, სამოურაო გივი მდივნისა. დასტ. (კე) აშენებული სამეფო სოფელი, სამოურაო დარგაყულისა.

137. **ბუჯლუღეთი**—აღგეთში, მდ. აღგეთის მარცხენა მხარეზე, ტბისის დასავლ., აბრამეთის აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 572. იხს. 1642—1736 წლ. მებატონებად ნაჩვენებია: ბარათაშვილი 1642 წ. (სიძვ. I-417), მიქელაძე 1688 წ. (იქვე II—120). ზაზუნაშვილი 1720 წ. (იქვე I—71) თაყაშვილი 1728 წ. (იქვე I-382) და გურიელი 1736 (იქვე I—84). 1721 წ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (ზაზუნაშვილები), 1 გამოძღები და 1 აყრილი ყმა,

138. ბურვილი—ქციის ხეობაში, ირაგას მარჯვენა მხარეზე, ჯვარას დასავლ.-სამხრ., ავაზანის აღმ. (რ); სიით 395. 1701/11 წლ. აღწ. (ბერკილი) ითვლებოდა 7 გამოძღვნი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები) და 10 გამოძღვნი ყმა.

139. ბუნტუკუნი—ღბანისის ხეობაში, კაზრეთის ხევის სათავეში, ბაბილაშენის სამხრ., აღმუბრუს და შამირანის აღმ. (რ); სიით 234.

140. გარისი—ქციის ხეობაში, ჭიკვივას მარცხენა მხარეზე, ეცოს სამხრ. უკან დაღეთის ჩრდ. (რ); სიით 376. იხს. 1656 წ. (სიძვ. II—57), როგორც მოსაშვლერე ორთაშუასსოფლისა, 1699 წ. (ხახ. გუჯრ. გვ. 24) როგორც მდ. „აღგეთის გაღმა“. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 5 მებატონე (სულეიმანიშვილი, ავთანდილ სუფრაჯი, აბაშიშვილი დავით, საამი და ედიშერი ბარათაშვილები, ნამანგლელევიშვილები), 1 უყმო აზნ. (სარქისაშვილი), 13 გამოძღვნი და 2 ბოგანო ყმა. საღედ. დასტურ. (იხ) ედვა წინწყაროს დედოფლის სამეხრეთს დამუშავება.

141. გარყლუფი—თრიალეთში, ბეშქენაშენის ხევის მარცხენა მხარეზე, საბოზკუროს დასავლ., ბეშქენაშენის სამხრ. (რ); სიით 490. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 4 მებატონე (თურქისტანიშვილები), 5 გამოძღვნი, 1 ბოგანო, და 1 ამოწყვეტილი ყმა.

142. გატეხილი საყდარი—ტაშარში, კარმიქარის სამხრ., თახილბითმაზას დასავლ. (რ); სიით 171. იხსენიება XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დაეთარში და 1707 წლ. სიგ. (სიძვ. II—174). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 12 გამოძღვნი ყმა; 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 2 გამოძღვნი, 2 ბოგანო და 3 აყრილი ყმა, 1721 წლ. ვარიანტში აყრილების შესახებ ნათქვამია: „აყრილი 5, 2 შარშან, 3 წლეულს“.

143. გატეხილი ხიდი—ბერდუჯის მხარეში (§ 44), ქციის მარჯვენა მხარეზე, ხუნანის (ყიზ ყალას) სამხრ. (რ); ედვა ყენის საფეშქაშო 6 თუმანი (დასტ. სკბ) და ქარვასლის წმენდა, სტუმრის დგომა (იქვე მ.). სახასო სოფელი (იქვე სულხან მდივნის ვარ).

144. გელაზი—თრიალეთში (§ 57), კუკიასა და სამეხრეთს მებობლად (დასტ. ფ.).

145. გელდივილანი—გელდიგინი, გელდიგილსნი—ღბანისის ხეობაში, ფინეზაურის მარჯვენა მხარეზე, უსახელო სოფლის და ყამიშის აღმ., აღმუბრუს დასავლ. (რ); სიით 330. იხსენიებიან 1536-1721 წლ. (საისტ. მ. 1924 წ. I, სიძვ. II—174, III—177). მებატონეები ყაფლანიშვილები, მემამულე მაჭავარიანი. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი გელდიგილსნი. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მემამულე (მაჭავარიანი) და 18 გამოძღვნი ყმა. 1721 წლ. აღწერით ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 1 მემამულე (მაჭავარიანი), 3 გამოძღვნი და 1 აყრილი ყმა.

146. გეცა—ღბანისის ხეობაში, გეტის ხევის მარჯვენა მხარეზე, წიფორის აღმ.-სამხრ., კრემის დასავლ. (რ—ორი სოფელი); სიით 252.

147. გვარეთი—ქციის ხეობაში, ირაგას ხევის აღმ. ტოტის მარჯვენა ნაპირზე, ჯიგრაშენის აღმ., კარაქას სამხრ. (რ); სიით 387. 1523 წ. (ჟორდ. ქრ. II, გვ. 349) ქავთარ ბარათაშვილის შვილებს ყავდათ ყმები. 1721 წლ. აღწ.

ითვლებოდა 2 მებატონე (თუმანიშვილი ოთარ მდივანი, სულეიმანიშვილი), 4 გამომღები და 3 ბოგანო ყმა.

148. გვარჯილა — ყარაბულალში, შეორე საფიქლის წყალის მარცხენა მხარეზე, წითელი საყდრის აღმ.-სამხრ. შესაყარის დასავლ. (რ); სიით 437.

149. გვარჯილა, გარჯილა — ყარაბულალში, საფიქლის წყალის მარჯვენა მხარეზე, დემურას დასავლ.-ჩრდ. სოფ. საფიქლის აღმ. (რ); სიით 465. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ლუარსაბ) და 3 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 3 გამომღები და 1 აყრილი ყმა. ორივე აღწერის ცნობები ეხებოდა ორივე გვარჯილას თუ ერთს მათგანს, გამოურკვეველია.

150. გველფარება — თრიალეთში, მდ. ქციის მარცხენა მხარეზე, არწივანის აღმ., ფარებას დასავლ. (რ); სიით 527. დასტ. (ფე) ესამზღვრება საბატეს, ანტრაპს და არწივანს. 1457 წ. მეფე გიორგი უახლებს სამთავისის მონასტერს გველ-ფარებას (ისტ. სბ. II). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (შანავახანი), 8 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

151. გვიანა — ქციის ხეობაში, ირაგას ხევის მარჯვენა მხარეზე, კამარეთის და ლიპის აღმ., სამღვრეთის დასავლ. (რ) სიით 403. გეოგ. (გვ. 164), იხსენება გვიანასთან მონასტერი. სვიმონ ზურაბიშვილის სიტყვით გვიანა ზურაბიშვილის სოფელია (1792 წლ. სიგ. სიძვ. I-368). იოსებ ქანანაშვილის სიტყვით გვიანა საქანანაშვილოა (იქვე 1814 წლ. სიგ. I-411).

152. გვირგვინეთი — თრიალეთში. კარწახის წყალის მარჯვენა მხარეზე, თალის აღმ., მოდიმნახეს დასავლ. (რ); სიით 467. პროფ. ჯავახ. ისტ. რუკ. ყარაბულალში, საფიქლის წყალის მარცხენა მხარეზე. 1543 წ. (სიძვ. I-305) ნახევარი გვირგვინეთი ერგო ფარიშაჟ და გიორგი ბარათაშვილებს.

153. გილაგდაგი — გილაგდა — სომხითში, ტალავერის ხევის მარჯვენა მხარეზე, სოფ. ტალავერის სამხრ., ხინძორკუტის ჩრდ. (რ—გილაგდი); სიით 63. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 6 მებატონე (ზავრიშვილები), 11 გამომღები, 13 ბოგანო, 1 აყრილი და 1 ამოწყვეტილი ყმა.

154. გოგათგვერდი — თრიალეთში, ბეშქენაშენის ხევის ორ ტოტ შუა, ქედის სოფლ. აღმოს. (რ); სიით 501. იხს. 1552, (ისტ. სბ III), 1699 წ. (ხახ. გუჯრ. გვ. 24) როგორც მდებარე „ალგეთის ვალმა“. 1552 წ. მეფე ლუარსაბი სწირავს გოგათგვერდს მცხეთის ეკლესიას. 1699 წ. (ხახ. გუჯრ. გვ. 24) გოგას გვერდი ეძლევა სამწყესოდ მანგლელს.

155. გოგარჩლო — 1721 წლ. აღწერით დბანისის ხეობაში (გვ. 195). 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი გოგარჩლო (საისტ. მ. 1924 წ. 1, § 56). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ერასტი) და 5 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები) 12 გამომღები, 3 ბოგანო და 6 აყრილი ყმა.

156. გოდაკ-ფრის — ელის თაბუნი, იხ. ელის ტერიტორია (§ 45 და III ნაწილი). (დასტ. ნ. ე.) ითვლებოდა 1 თაბუნი, 20 კომლი ელი თარხანი.

157. გოზალას სოფელი—1721 წლ. აღწ. (კვ. 253) სომხითში (§ 56). ამ აღწერით ითვლებოდა 1 მებატონე (ამილახორი) და 4 გამომღები ყმა.

158. გოღთეთი—ალგეთში, მდ. ალგეთის მარჯვენა მხარეზე, საწურბლეს აღმ., წინწყაროს დასავლ. (რ); სიით 566. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (ავთანდილ სუჟრაჯი და აბაშიშვილი დავით), 2 უყმო აზნაური, 7 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

159. 160. გოღის ორი სოფელი—გოღი,—ყაიყულში, გოღის ტბის ერთი აღმ., მეორე სამხრ. (რ—ორი სოფელი); სიით 201, 202. გოღის სოფელი ყაიყულში სამეფო სოფელი იყო, სამოურაო ოთარ ყაფლანიშვილისა (დასტ. ს.)

161. გოღის სოფელი, გოგის სოფელი,—სომხითში, შულაგრის ხევის მარცხენა მხარეზე, ხანძორის დასავლ., ოფრეთის სამხრ.-დასავლ. (რ); სიით 47. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (დავითაშვილები) და 8 გამომღები ყმა. 1784 წლ. (სიძვ. II-465) იხსენიებიან მებატონეები ისევე ყორღანაშვილი და ელიზბარ დავითაშვილი.

162. გომარეთი დიდი—ყარაბულაღში, ზურტაკეტის მარცხენა მხარეზე, ურცევანის აღმ.-ჩრდილ., ქვათეთრის დასავლ. (რ); სიით 428. ედვა ყენის საფეშქაშო 32 მარჩილი (დასტ. სკბ), აჯილღის ქერის კოდი 30 (იქვე ი.). ირიცხებოდა სადედოფლო სოფლად. (სად. დასტ. კ. მ.); გეოგრ. (კვ. 156) დიდი გომარეთი დაბაა, როგორც მცირე ქალაქი, ძვეს ზურტაკეტის და მეორე საფაქლის წყალის შესართავთან. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს გომარეთში 16 ყმა (საისტ. მ. 1924, 1 წ.). უკანასკნელი ცნობა შეიძლება ძველ გომარეთს ეხებოდეს. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (დედოფალი), 1 შემამულგ (ატოცის ეკლესია), 37 გამომღები და 10 ბოგანო ყმა.

163. გომარეთი ძველი—ანუ პატარა გომარეთი—ყარაბულაღში, ძველი გომარეთის ხევის მარცხენა მხარეზე, ნიაწარის აღმ. (რ); სიით 421. (სად. დასტ. კ. ნ.). ძველი გომარეთი სადედოფლო სოფელია. იხსენიება 1713-1763 წლ. (სიძვ. II—266, 484, 338, I-246, 247), ყოფილა მღვდელი, მამისახლისი; 1718 წ. (№ 484) ძველი გომარეთის მოურაობა ებოძა ასლამაზ სოლღაშვილს. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (დედოფალი) და 6 გამომღები ყმა. ძველი გომარეთი იგივე პატარა გომარეთია, რადგან უკანასკნელი მდებარეობდა ძველი გომარეთის ხევის ნაპირზე. დიდი და პატარა გომარეთი ესამზღვრება დიდ ეგრისს (სიძვ. № 246).

164. გორინჯუჯი—ღბანისის ხეობაში ფინეზაურის და ბალიჭის სოფ. შუა, ღბანისის აღმ. (რ); სიით 309. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 6 მებატონე (თურქისტანიშვილები), 13 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა. 1738 წ. დემეტრე ყაფლანიშვილი ყუდულობს გოდერძა თურქისტანიშვილისგან მამულს გორინჯუჯში, რომელიც ესამზღვრება ვანს და უკან გორს (სიძვ. II—351).

165. გორუმი დიდი—გორული—სომხითში, გორულის ხევის მარჯვენა მხარეზე, წერაქვის აღმ., ჯანხომის დასავლ. (რ—გორული); სიით 29. როგორც რუჯიდან სჩანს, იქ ყოფილა მებატონის სასახლე. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა

3 მებატონე (მელიქიშვილები), 5 მემამულე (აბაზაშვილი, ოდიშელიძე, მაშათაშვილი), 2 უყმო აზნ., 32 გამოძღები და 1 ბოგანო ყმა.

166. გორუმი პატარა — გორული პატარა — სომხითში, მამხუტის ხევის ორ ტოტ შუა. ყუდროს სამხრ., კირაკოზას სოფ. ჩრდ. (რ — გორული): სიით 54. 1721 წლ. აღწერით ითვლებოდა 2 მებატონე (სომხითის მელიქი ლევანი და ყაფლანიშვილი ზურაბ სუფრაჯი), 1 უყმო აზნ., 6 გამოძღები და 2 ბოგანო ყმა. 1721 წლ. აღწერის დიდ გორუმს ჩვენ ვუწოდებთ გორულის ნაპირზე მდებარე სოფელს, პატარა გორულს — მამხუტის ხეებზე მდებარეს, თუმცა ამისი უთუხო საბუთი არა გვაქვს.

167. გუგუთი — დბანისის ხეობაში, ფინეზაურის მარჯვენა მხარეზე, ლორაშენის აღმ., შუაბუნის დასავლ. (რ); სიით 323. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 5 გამოძღები, 1 ბოგანო და 3 აყრილი ყმა.

168. გუდარეხი — ალგეთში, გუდარეხის ხევის მარცხენა მხარეზე, ლორისთავის დასავლ.-სამხრ., ნადარბაზევის აღმ. ჩრდ. (რ); სიით 621. გეოგ. (გვ. 172) გუდარეხში მონასტერი იყო, ზევით ციხე, 1536 წ. (საისტ. მ. 1924, 1 წ.) ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი გუდარეხი და საუხუცესო; 1543—1712/14 წლებში (სიძვ. I-305, 310, 418, 299, ხახ. გუჯრ. 24 — „ალგეთის გაღმა“) მებატონეებათ გერმანოზიშვილებია. 1610—1612-59 წ. (იქვე I—307, 308, 309) მეფე ლუარსაბი და მეფე თეიმურაზი სწირავენ გუდარეხის მონასტერს მამულებს; 1712-14 გერმანოზიშვილებს თავის ძმისათვის მიუციათ გუდარეხში 7 ყმა (№ 299). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (გერმანოზიშვილები) და 6 გამოძღები ყმა.

169. გულდელი — ალგეთში, ჯოდის არეში; (§ 55) სიით 599, მოთავსებულია ტაბახშელას და კუმისის შუა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (სოლოღაშვილები), 7 გამოძღები, 1 ბოგანო, 2 აყრილი და 1 ამოწყვეტილი ყმა.

170. გულბაზა — გულა სოფ. — დბანისის ხეობაში (იხ. § 53). 1721 წლ. აღწ. მოთავსებულია „ლოქში“. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 გამოძღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 2 გამოძღები და 4 აყრილი ყმა.

171. გულგული — გულაური — დბანისში, გეტის წყლის ორ ტოტს შუა, დარბაზის აღმ.) იწრიას დასავლ. (რ); სიით 244. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი გულგული (გულგული) სამი კომლით, და აზნ. ჯანიაშვილი 6 კომლით (საისტ. მ. 1924, 1 წ.). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (იოთამისშვილები და შერმადინაშვილი), 5 უყმო აზნ. (ჯანიაშვილები) და 4 გამოძღები ყმა.

172. გულთაძა — ალგეთში მდ. ალგეთის და მტკვრის შესართავთან, მდ. ალგეთის მარჯვენა მხარეზე (რ); სიით 552.

173. გუნანეთი — ალგეთში (§ 56). 1721 წლ. აღწ. მოთავსებულია ალგეთის სოფლები: ამლივის, ფუტრევის, ერწოს, ერდოს და აზიკის შორის, 1713 წ. (სიძვ. I-303), მებატონე გოსტაშაბაშვილებს 1 აზნ. (მახვილაძე) და მამული დარჩათ გაუყოფელი. 1721 წლ. აღწ. სამეფო საბარათაშვილო (გვ. 24) ითვლებოდა 1 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი) და 2 გამოძღები ყმა.

173.-ა დაბნეული ელი — ელის მოსახლეობა, იხ. III ნაწილი, დასტ. (მთ) დაბნეული ელის თაბუნები ეკუთვნოდა ოთარ მდივანს, მეითარს, ბეჟან შანშიაშვილს, მდივანბეგს, ისას, მუსტაფას ნაყმევს, შიხის და ასლანა ფარეშს. დაბნეული ელის რაოდენობა დაახლოებით უდრიდა 240 კომლს.

174. დამბლუტი — დბანისის ხეობაში, ბალიქის ხევის მარცხენა მხარეზე, ტანძიას სამხრ., მონასტერის ჩრდ. (რ); სიით 270. საფიქრებელია, ამ სოფელს გულისხმობს 1701/11 წლ. აღწ. (322), რადგან იგი მოთავსებულია დბანისის სოფელთა შორის ლაკლაკაშენსა და ბოლორკვანტის შუა. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაულანიშვილი მაქუკა) და 5 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. დბანისის დამბლუტში (გვ. 180) ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 1 მემამულე (ბუჭყიაშვილი), 9 გამომღები, 2 ბოგანო და 8 აყრილი ყმა.

175. დამბლუტი — სომხითში, ფოლადაურის მარცხენა მხარეზე, ორთაშუას აღმ., წყლის ორმოს დასავლ. (რ); სიით 115. დასტ. შედგენის დროს ეს „სომხითის მათის“ სოფელი მეფეს ეჭირა (რნს). ედვა კოჟორზე ტუბილის ასახიდავად 1 ულაყი (იქვე პ). 1721 წლ. აღწ. დამბლუტი მოთავსებულია სომხითში (274), სადაც მებატონედ ზავრიშვილია ნაჩვენები და ლოქში (222), სადაც მებატონეთ ყაფლანიშვილებია. რადგან ყაფლანიშვილების დბანისის დამბლუტს ცალკეა მოხსენებული (გვ. 180). ცხადია, მეორეჯერ აღნიშვნა ყაფლანიშვილების ყმებისა დამბლუტში ეხება სომხითის დამბლუტს. 1721 წლ. აღწ. (გვ. 222-274) ითვლებოდა 2 მებატონე (ზავრიშვილი და ყაფლანიშვილები), 6 გამომღები, 5 ბოგანო და 6 აყრილი ყმა.

176. დამლალო — დბანისის ხეობაში, გეტის ხევის ორ ტოტს შუა, ტანძიას დასავლ., ბაკრანას აღმ. (რ); სიით 247. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (იარალაშვილი), 2 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

177. დარბაზი — დბანისის ხეობაში, გეტის ხევის ორ ტოტს შუა, სავანეთის აღმ.-სამხრ., კრეშის ჩრდ. (რ); სიით 245.

178. დარბაზი — დბანისის ხეობაში. ფინეზაურის მარჯვენა მხარეზე, ჭანდარაკის აღმ., აკუტის დასავლ. (რ); სიით 326. 1721 წლ. აღწ. დბანისის დარბაზში (გვ. 64, 90) ითვლებოდა 6 მებატონე (იარალაშვილები, ყაფლანიშვილი ოთარ, ყარაბუდახიშვილი, ყაფლანიშვილები), 1 მემამულე (აზნ. ყაფლანიშვილი ბეჟან), 2 უყმო აზნაური, 17 გამომღები, 7 ბოგანო და 2 აყრილი ყმა. დბანისის რომელ დარბაზს გულისხმობს როგორც 1721 წლ. აღწ., ისე 1634/38 წლ. სიგ. (სიძვ. II-96 ბარათაშვილების საჩივრის შესახებ) და V XII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარი, განოურკვეველია.

179. დარბაზი — სომხითში, ფოლადაურის მარჯვენა მხარეზე, ზენო ბოლნისის აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 78. ამ დარბაზს უნდა გულისხმობდეს 1785 წ. სიგ. (სიძვ. III-192), რომლითაც ამოწმებენ, რომ ელიარაშვილის მამული შუა ბოლნისის არ არის, არამედ დარბაზისააო, რადგან ბოლნისის მოსახლურედ ეს დარბაზი იყო.

180. დარბაზი — სომხითში, მამხუტის ხევის დასავლეთის ტოტის მარცხენა მხარეზე, სოფ. მამხუტის დასავლ.-სამხრ., სამებას აღმ. (რ); სიით 52; 1721

წლ. აღწ. სომხითის დარბაზში (გვ. 227, 260) ითვლებოდა 2 მებატონე (თუმანიშვილი მდივანი გივი, თუმანიშვილი თაყაშვილი ზაალი,) და 2 გამომღები, მაგრამ რომელ დარბაზში—ფოლადაურის, თუ მამხუტისაში, გამოურკვეველია. სომხითის დარბაზში იხსენებიან მებატონეები: თუმანიშვილები 1626 წ. (სიძე. II-102), ეჯიბიშვილი 1671 წ. (იქვე II-227), თუმანიშვილები ბირთველა და მანუჩარი 1653/58 წ. (იქვე III-571), კათალიკოზი 1780-803 წ. (იქვე III-190, 201). მაგრამ სომხითის რომელ დარბაზს ეხება ეს სიგელები, გამოურკვეველია.

181. **დარბაზ-თაღბ**,—**დარბაზი**, **დარბაზჭალა**—სომხითში ფოლადაურის მარცხენა მხარეზე, ბორის სოფ. აღმ.-სამხრ., საბას დასავლ. (რ); სიით 110. 1721 წლ. აღწ. ლოქში. 1536 წ. (საისტ.მ. 1924 1 წ) ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი დარბაზჭალა 3 კომლით, თავი დარბაზი, ჩინას ჭალას ნახევარი და საუბუცესო. 1701/11 წლ. აღწ. (დარმახთალა) ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი პაპუა) და 16 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. „ლოქის“ დარბაზ-თაღბში ითვლე-ოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 4 გამომღები, 1 ბოგანო და 15 აყრილი ყმა.იხს. XVII საუკ. საყაფლანიშვილო დავთარში.

182. **დარუბანდი**—ქციის ხეობაში,—აღგეთში,—ყარაბულალში (იხ. § 57). დასტ. (რბ) ედვა საფერისცვალებო თევზის დაქერა, ამიტომ, საუჭიკრებელია, იგი მდებარეობდა ან აღგეთში ან ყარაბულალში, ან ქციის ხეობაში, რადგან დანარჩენი სოფლები, რომელთაც ედვა საფერისცვალებო თევზის დაქერა, ამ მხარეების იყო. გ. ლარაძის სიტყვით (1792 წლ. სიგ., სიძე. I—248) ლარაძეებს დარუბანდი გამოუტანიათ მეფისაგან ჯილდოდ.

183. **დაღარი**—**ღიაღარი**—სომხითში, გორულის ხევის მარცხენა მხარეზე, ჯანხოშის დასავლ., კარმიქარის სამხრ. (რ); სიით 31. 1784 წ. სიგ. (სიძე. I-395) ნათქვამია, რომ ქაიხოსრო ციციშვილმა ნადირ შაის დროს (მე-XVII საუკ. ოცდაათიან წლებში) სოფ. ღიაღარი იშოვაო და შემდეგ რაჭიკაშვილმა (შალიკაშვილი, გეოგრ. გვ. 40) ხელახლავ დაიბრუნაო. დანარჩენი სოფლებიც (წერაქვი, თეთრი სოფელი), რომლებიც ამავე დროს ქაიხოსრო ციციშვილს უმოენია, სომხითის სოფლებია.

184. **დაღეთი ღიღი**—ქციის ხეობაში, ჭივჭივას მარცხენა მხარეზე, თაფანის ჩრდ., უკანდაღეთის აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 373. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 10 მებატონე (ციციშვილები), 1 უყმო აზნ., 30 გამომღები და 13 ბოგანო ყმა.

185. **დაღეთი უყანა**—ქციის ხეობაში, ჭივჭივას მარცხენა მხარეზე, ვანათის აღმ.-სამხრ., წრაურთას დასავლ. (რ); სიით 374. 1721 წლ. აღწერით ითვლებოდა 4 მებატონე (ტვილელი, ნოდარ სუფრაჯი, ავთანდილ სუფრაჯი, აბაშიშვილი დავით), 2 მემამულე (აზნ. იახთუნაშვილები), 4 უყმო აზნაური (აზნ. იახთუნაშვილები) და 8 გამომღები ყმა. 1721/30 წლ. (სიძე. II-176) ერასტი ყაფლანიშვილს ქონია იქ ნაყიდი მამული. 1736 წ. დავა იყო ტბილელსა და მერაბიშვილის (ყორღანაშვილის) შორის უკანდაღეთელ ყმაზე (ისტ. სბ. V). დაღეთი სადედოფლო საბარათაშვილო სოფელია (სადედ. დასტ. კგ.).

185. -ა. **ღბანისი**—**ღმანისი**—**ღბანისის** ხეობაში, მაშავერის და ფინეზაურის შესართავის აღმ. (რ); სიით 299. გეოგ. (გვ. 152) ღბანისი ეწოდება დაბების

გამო. ბულა თურქმა იქ დაასახლა ოსები. იმ დროიდან იყო ციხე-ქალაქი. მეფე სვიმონმა მისცა ოსმალებს. შემდეგ აოხრდა. მრავალი წენობა იყო. ყაფლანიშვილებმა ციხე შეაშენეს სიმაგრისათვის, იქვე დიდი ეკლესიაა. 1730 წლ. სიგელით (სიძე. II—308) დბანისი ძველად რგებია წილში ორბელ ყაფლანიშვილს (ვახტანგ მდივანბეგს) სასახლით, ნაციხვართ და ნარიყალით, ორბელს სახლიც აუშენებია, სულხან ყაფლანიშვილს იქ ქორწილი გადუხდია, პაპუა გიორგისშვილს ყაფლანიშვილს სახლი აუშენებია, ერასტი ყაფლანიშვილი წამოდავებია, სამართალში ერასტს დარჩენია, ერასტის ციხე და სახლი აუშენებია. 1536 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1) ერვო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი დმანისი 65 ყმით (აქედან 31 თათარი), საუხუცესო, სასოფლაოს ნახევარი, ხანდამაშვილი და მისი სახლკარი და საბაჟოს ნახევარი. 1707 წ. ვახუშტი ყაფლანიშვილის საღაპოდ ძველ დბანისს, ავენჯუკს და მიჯას შეაწერეს ერთი ძროხა (სიძე. II—173). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (ყაფლანიშვილი პაპუა, ყაფლანიშვილები), 2 მემამულე (დბანელი, საყვარელიძე) და 9 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ორი დბანისია, ორივეში მებატონეები—ყაფლანიშვილებია..

186. დბანისის ციხე—ითვლებოდა 1 მემამულე (დბანელი), 1 უყმო აზნ. და 1 გამომღები ყმა.

187. დბანისი ძველი—იხსენიება XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 5 გამომღები, 1 ბოგანო და 3 აყრილი ყმა.

188. დბალი—ალგეთში—ქციის ხეობაში (იხ. § 54). ამილდბარ გოსტაშაბაშვილი 1724 წ. (სიძე. I—72) ყიდულობს ადგილს დბალში პეტრე ხუნასშვილისაგან.

189. დევავოზი—დუგაზას ხოფელი—ყაიყულში, ყაიყულის წყალის მარცხენა მხარეზე, რევაზას სოფ. სამხრ., წყაროს სოფლის აღმ.-ჩრდ. (რ—დევავოზი); კიით 194. დუგაზას სოფელი ყაიყულში სამეფო სახასო სოფელი, სამოურაო მოლა აბდუღას შვილისა (დასტ. ს.)

190. დელარარას ხოფელი—1721 წლ. აღწ. სომხითში (გვ. 262, § 56). ამ აღწერით ითვლებოდა 1 მებატონე (სომხითის მელიქი ლევანი) და 2 გამომღები ყმა.

191. დელიყულიჯანი ზემო—დალიყულიჯანი—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, ზემო ქალას სოფლის აღმ., ქვემო დელიყულიჯანის ჩრდილ. (რ); სიით 153. 1701/11 წლ. აღწერით ზემო დელიყულიჯანში ყაფლანიშვილების საერთო ყმები იყვნენ, ქვემო დელიყულიჯანში ლუარსაბ ყაფლანიშვილის „სათავისთავო“ ყმები ცხოვრობდნენ. გარდა ამისა ნაჩვენებია „დელიყულიჯანი“, სადაც მემამულეები და მათი ყმები ცხოვრობდნენ. რადგან დელიყულიჯანი მხოლოდ ორი სოფელი იყო (§ 66) და რადგან მემამულეები და მათი ყმები საერთო მფლობელობაში იყვნენ (§ 17), ამიტომ „დელიყულიჯანი“ ზემო დელიყულიჯანად ჩავთვალეთ. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 4 მემამულე (კობიაშვილები, მერანაშვილი, ჯანშაშვილი) და 16 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 3 გამომღები, 2 ბოგანო და 9 აყრილი ყმა. 1721 წლ. ვარ. აყრილების შესახებ ნათქვამია: „აყრილი ზოგი წლევანდელი, ზოგი შარშანდელი“.

192. დელიყულიჯანი ქვემო — ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, სულეიმანის სოფლ. დასავლ. ქვემოქალის სოფ. აღმ. (რ); სიით 154. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ლუარსაბ) და 24 გამომღლები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 13 გამომღლები, 5 ბოჯანო დი 10 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარ. აყრილების შესახებ ნათქვამია: „აყრილი ახალი“. 1657 (საისტ. მ. 1924 წ.) დარჩა სამართალში ყაფლან ბარათაშვილს ტაშირის დელიყულიჯანი. 1657 წ. და 1707 წ. სიგელები, შესაძლებელია ორივეს, ზემო და ქვემო დელიყულიჯანებს, ეხებოდა, იხსენიება 1707 წ. როკორც ყაფლანიშვილების სოფელი (სიძვ. II—174).

193. დემურას სოფელი — ყარაბულალში, საფიქლის წყალის მარცხენა მხარეზე, სოფ. საფიქლის აღმ., ვართეუანას სოფლ. ჩრდ. (რ); სიით 464. 1701/11 წლ. აღწერით (მადემურა) ითვლებოდა 1 მებატონე (ყიფლანიშვილი ერასტი) და 4 გამომღლები ყმა. თაყაიშვ არქ. ექსკურ. (მე-III წიგნი, გვ. 53) ეს სოფელი გომარეთის ახლოსაა, ახლა იწოდება „დემურბულალად“.

193. დემურჩი ასანლუ — ელის მოსახლეობა მტკვრის ვაღმა მხარეში, ყარაიაში, ხუნანის აღმ.-სამხრ. (კახეთის რ.—უზბაში და შარაფადინა—სოფლები); სიით 682-ს შემდეგ—120 ობი. გეოგრ (გვ. 182) ყარაის ქვევით მტკვრის პირას ესახლნენ ელნი დემურჩი ასანლუ, საესენი პირუტყვითა. იქ ითვლებოდა (§ 45 და III ნაწილი):

1. უზბაშისა 1 თაბუნი გამომღლები ელისა, 376 კომლი (დასტ. ნდ).
2. შარაფადინასი 1 თაბუნი გამომღლები ელისა, 122 კომლი (ნდ).
3. მოლა აბდულა ყასუმასი 1 თაბუნი ელი თარხანისა 40, კომლი (დასტ. ნე).
4. ასანლუ მოლა მამადასი 1 თაბუნი ელი თარხანისა, 10 კომლი (იქვე).

194. დერძი ოლი ხალილას — ელის 1 თაბუნი, იხ. ელის ტერიტორი (§ 45, III ნაწ.) დასტ. (ნე) ითვლებოდა 120 კომლი ელი თარხანი.

195. დერძი ოლის სოფელი — დერძლო — ყაიყულში, ყაიყულის წყალის სამხრეთის ტოტის მარჯვენა მხარეზე, საღანას სოფლის დასავლ.-სამხრ. ნასოფლარის დასავლ., ჩრდ. (რ); სიით 205. დერძლო იყო სამყფო სახასო სოფელი, სამოურაო ხალილასი (დასტ. ს).

196. დელცნუტა — სომხითში, ფოლადაურის მარცხენა მხარეზე, ურუტის აღმ. ორთაშუას დასავლ. (რ); სიით 113. დასტ. (რპე) დელცნუტი სომხიძშია, იქ ქორის ბუდე ყოფილა. 1721 აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ლუარსაბი) და 5 გამომღლები ყმა.

197. დვალთა — ალგეთში, დვალთა ხევის მარცხენა მხარეზე, მოლავის აღმ. (რ); სიით 624. 1523 წ. (ჟორდ. ქრ. II. გვ. 349) ქავთარ ბარათაშვილის შვილებს ყავდათ ყმები. 1543 წლ. (სიძვ. I—305) ერგო ფარიშატ ბარათაშვილს-გერმანოზიშვილს ხასოფლარი დადვალეთი. 1591—1780 წლ. (იქვე I—337, 114-393, 158) მებატონეებად ხაჩვენებია გოსტაშაბაშვილები. 1591 წ. იოანე ბარათაშვილს-გოსტაშაბაშვილს ებოძა 3 ყმა. 1713 წ. გოსტაშაბაშვილებს ყავდათ 3 ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 6 მებატონე (თაყაშვილი, საამი და ედიშე-

შერი ბარათაშვილები, ქავთარაშვილები, გოსტაშაბაშვილი), 2 მემამულე (ბერ-
ლია და ხინჩლა) და 8 გამოძლები ყმა.

198. ღია—ქციის ხეობაში, ირაგას და მდ. ქციის შესართავის სამხრ. (რ);
სიით 364. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 4 მებატონე (ნოდარ და ავთანდილ სუ-
ფრაჯები, აბშიშვილი, ყაფლანიშვილი რევაზ), 1 მემამულე, 9 გამოძლები და 3
ბოგანო ყმა.

199. დიდება—ალგეოში, ასურეთის ხევის მარცხენა მხარეზე, სალორისის
სამხრ., კიკეთის ჩრდ. (რ); სიით 591. იხსენიება 1558—1749 წლ. (სიძვ. II—361,
I—337, 303, 372, 90); 1591 წ. ებოძა იოანე ბარათაშვილს დიდებაში ერთი
საგლეხო. 1713 წლ. გოსტაშაბაშვილებს ყავდათ 1 ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლე-
ბოდა 10 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი, თაყაშვილი, ბეგაშვილები, ზახუნაშვი-
ლი, აბულფათიშვილი, ხერხეულიძეები), 11 გამოძლები, 2 ბოგანო და 2 ამოწ-
ყვეტილი ყმა.

200. დიდუბე—მტკვრის გაღმა მხარეში, ლისის და თხილოვნას აღმ., ქვით-
კირის ლილოს დასავლ. (რ); სიით 674. ვდვა ყენის საფეშქაშო 8 მინალთუნი,
14 შაური. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (მეფე, გილაქიშვილი),
23 გამოძლები და 3 ბოგანო ყმა.

201. დიღამაშენი—დიღამაშენი—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარჯვენა
მხარეზე, თევრეს აღმ., ვაღდოვას დასავლ. (რ); სიით 297. 1536 წლ. ერგო
იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი დიღამაშენი 6 კომლით და საუხუცესო (საისტ.
მ. 1924 წ., 1) 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 6 მემამულე (სახლთუხუცესი რობი-
ნი, საყვარელიძე, აზნ. ტერდავითა, ტერტერაშვილები) და 10 გამოძლები ყმა.
იხსენიება XVII საუკ. დავთარში და 1707 წლ. სივ. (სიძვ. II—174), მებატო-
ნეები ყაფლანიშვილებია. 1721 წლ. აღწერით ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფ-
ლანიშვილები), 7 გამოძლები და 1 ბოგანო ყმა.

202. დინარიზას სოფელი—დინარში—ყაიყულში, ყაიყულის წყალის მარ-
ცხენა მხარეზე, ფენჯარკუტის ჩრდ., ხუსტაოლის სოფლის აღმ. (რ); სიით
178. დინარიზას სოფ. სამეჯო სახასო სოფელია, სამოურაო აბედინაშვილისა
დასტ. (ს).

203. დისველი—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, აკაურ-
თას აღმ., სამტრედოს დასავლ. (რ); სიით 221. იხსენიება 1447/59 წ. როგორც
მოსამხდგრე „სომხითის“ სოფლის ყორანთისა (ისტ. სბ. III). ევ შეცდომაა, რად-
გან ყორანთა (იხ.) დბანისის ხეობაში იყო და არა სომხითში.

203ა. ღმანისი იხ. ჯვარა.

204. დობანდლუ—დოლბანდი—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა
მხარეზე, პალეიას სამხრ., ფათალას სოფ. ჩრდ. (რ—დოლბანდი); სიით 136.
1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მუშა მუსტოფი), 35 გამოძლები და
5 ბოგანო ყმა.

205. დრე—სკვირეთში, ვერეს ხევის მარჯვენა მხარეზე, წვერის დას. (რ);
სიით 672. 1721 წლ. აღწერით ითვლებოდა 2 მებატონე (სოლალაშვილები), 6
გამოძლები და 1 ბოგანო ყმა.

206. დრიანეთი—ქციის ხეობაში, ირაგას ხევის მარჯვენა მხარეზე, ბურ-
ვილის აღმ., ჯიგრაშენის დასავლ. (რ); სიით 397. 1701/11 წლ. აღწ. (დრანეთი).

ითვლებოდა 2 მემამულე (საყდარი და ზურაბ ბაგრატიშვილი) და 14 გამოძღვნი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 2 მემამულე (აზნ. ბაგრატიშვილები), 7 გამოძღვნი, 5 ბოგანო და 3 აყრილი ყმა.

207. ღურნუკი—ალგეთში, მდ. ალგეთის მარჯვენა მხარეზე, ჩხეკვის აღმ., ქოთიშის დასავლ. (რ); სიით 563. ედვა ყენის საფეშქაშო 12 მინალთუნე (დასტ. სკბ), კოჟორზე ტკბილის ასაზიდად ედვა 10 ულაყი (იქვე პ). იხსენიება 1705 წ. (სიძვ. I—133); 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ქირმანის ხანი), 1 უყმო აზნაური (არეშიშვილი), 30 გამოძღვნი და 6 ბოგანო ყმა.

208, 209. ღურღაია შირასან—ელის მოსახლეობა სომხითში, მაშავერის მარჯვენა მხარეზე, არქევიანის დასავლ. (რ—ორი სოფელი); სიით 72-ს შემდეგ, შირასან ღურღაია—2 ობა. დასტურ. (ნდ) ითვლებოდა ღურღაია შირასანში 2 თაბუნი, 65 კომლი ელი გამოძღვნი. იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწ.

210, 211. ეგრისი—ყარაბულალში, ზურტაკეტის მარცხენა მხარეზე, რევაშენის სამხრ., ციხე ქვაბის აღმ., ჩრდ. (რ—ორი სოფელი); სიით 444, 445. 1687-1801 წლებში იხსენიებიან მებატონეებად ლარაძეები (სიძვ. I—245, 249). 1727 წ. წლ. მებატონეებად სჩანან პატაშვილები (იქვე I—247), 1792 წ. და 1801 წ. იხსენიება დიდი ეგრისა. გ. ლარაძის სიტყვით დიდ ეგრისში 100 კომლი სახლებულა, ციხე ქაბიდან დიდ ეგრისამდე საქალაქო გზა ყოფილა (იქვე 1792 I—248); მეორე სოფელს ერქვა პატარა ეგრისი (იხ. 1727 წ. სიგ. იქვე 237). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 4 მებატონე (ლარაძეები, ნოდარ სუფრაჯი, ყაფლანიშვილი ქაიხოსრო), 11 გამოძღვნი და 6 ბოგანო ყმა. ორივე ეგრისს, თუ მართა დიდ ეგრისს ეხებოდა 1721 წლ. აღწ., გამოურკვეველია.

212. ეკლესია—ჯოჯოხეთი—ქციის ხეობაში, ვახტანგ მეფის არხის მარცხენა მხარეზე, სულტნის ობის ჩრდ., მარნეულის დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 345, გეოგრ. (გვ. 168, 174) სიციხისათვის ეწოდებოდა ჯოჯოხეთი. იქ ითხრებოდა შიშისაგან გვარჯილა. ედვა ყენის საფეშქაშო ერთი თუმანი (დასტ. სკბ), ედვა კოჟორზე ასაზიდავად 8 ულაყი (იქვე პ), 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), 3 უყმო აზნაური, 10 გამოძღვნი და 10 ბოგანო ყმა.

213. ელიას სოფელი—გელას სოფელი—დბანისის ხეობაში, ფინეზაურის მარჯვენა მხარეზე, უნდუშის აღმ. (რ—ტაშირში, რაც შეცდომაა, იხ. § 50). სიით ლოქში 339. ჯავახ. ისტ. რუკ. ელიას სოფ. დბანისის ხეობაშია. 1536 წლ. (საისტ. მ. 1924 წ., 1) ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი გელას სოფელი, იხ. XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1701/11 წლ. აღწ. (გელას სოფელი) 1 მემამულე (იარალი) და 4 გამოძღვნი ყმა; 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყიფლანიშვილები), 3 მემამულე (აზნ. ურდუბეგა, ზალია. იარალი), 11 გამოძღვნი, 2 ბოგანო და 5 აყრილი ყმა.

214. ელფია—ალგეთში, წინგენახის აღმ. ჩრდ., კიკეთის დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 589. მებატონეებად იხს. 1591—1713 წლ. (სიძვ. I—337, 417, 303) გოსტაშაბაშვილები; 1733 წ. (იქვე I—80) თაქალათოიანი და ქაიხოსრო თაყაშვილი. 1713 წ. (I—303) გოსტაშაბაშვილებს ყოლიათ 8 ყმა. 1721 წლ. აღწერით ითვლებოდა 7 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი, ნოდარ სუფრაჯი, ნამანგლელევიშვი-

ლები, ზახუნაშვილი, გურიელი, თაყაშვილი ქაიხოსრო, იოთამაშვილები, 10 გამოძღვები, 1 ბოგანო და 2 აყრილი ყმა.

215. ენაგეთი—ალგეთში, ასურეთის ხევის მარჯვენა მხარეზე, არდასუბნის აღმ.-სამხრ., ბაგრანეთის დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 605. იხსენიება 1523 წლიდან (ყორდ. ქრ. II ვვ. 349), როცა ქვეთარ ბარათაშვილის შვილებს იქ ქონიათ სასახლე და ყოლიათ ყმები. მებატონებად იხსენიებიან: გერმანოზიშვილები 1543—1756 წ. (სიძვ. I—305, 330, 109), მათ ქონიათ 8 საკომლო მამული, გოსტაშაბაშვილები 1658—1713 წ. (იქვე 44, 50, 356, 344, 47, 357, 358, 364, 371, 303), 1664 წ. (იქვე III—214) შერაბიშვილი ყორღანაშვილი, 1701 წ. (იქვე I—369) თაყა ბარათაშვილი, 1710 წ. (იქვე I—62) დავით აბაშიშვილი, 1712 (იქვე I—135) წინამძღვარი იოსებ გაბაშვილი, 1733 (იქვე I—328) მუსტაფა ბეგი. 1713 წ. გოსტაშაბაშვილებს ყოლიათ 4 ყმა; 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 15 მებატონე (მეფე, შალიკაშვილი, ნახირი ედიშერი, გოსტაშაბაშვილი, თაყაშვილი, გილაქიშვილი, ყორღანაშვილები, როინაშვილი, ნოდარ სუფრაჯი, საანი და ედიშერი ბარათაშვილები, ნამანგლეოვეიშვილები, ზახუნაშვილი, გერმანოზიშვილები, კანჭაშვილი), 1 უყმო აზნ. (სადუნაშვილი), 27 გამოძღვები 5 ბოგანო და 1 ამოწყვე. ყმა.

216. ეპისკოპოზის ხოფელი—სომხითში (§ 56). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ქარის წინამძღვარი) და 14 გამოძღვები ყმა.

217. ერანი—თრიალეთში, ერანის ხევის მარცხენა მხარეზე, თურანის დასავლ. (რ); სიით 521. დასტურდამალით ერანი ნასოფლარია, ესამზღვრება ცრიცის, ფარეხას და კახაჯის (დვ, ზხ). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), 4 გამოძღვები და 2 ბოგანო ყმა.

218. ერგენტალა—დბანისის ხეობაში, ბალიქის ხევის მარჯვენა მხარეზე, შიბიშვილას სამხრ., ტანძიას აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 269. 1756 წ. (სიძვ. I—330) იხსენიება ეგლეთალა, სადაც გერმანოზიშვილებს ყავდათ ყმები. 1721 წლ. აღწერით ითვლებოდა ლოქში 2 მებატონე (გერმანოზიშვილი დათუნა, ყაფლანიშვილები, 7 გამოძღვები, 2 ბოგანო და 4 აყრილი ყმა.

219. ერდო, ერდონი, ერდოთი—ალგეთში, მდ. ალგეთის მარჯვენა მხარეზე, მანგლისის სამხრ., ფუტრევის ჩრდილ. (რ); სიით. 649. 1591-1713/14 წლ. (სიძვ. I—337, 340, 303, 106) მებატონებად იხსენიებიან გოსტაშაბაშვილები. 1591 წ. ნასოფლარი, 1713 წ. გოსტაშაბაშვილებს ყმები ყოლიათ გაყოფილი, სოფელი კი გაუყოფელი. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი, ყაფლანიშვილები) და 2 გამოძღვები ყმა.

219-ა „ერთი რიგის“—(მკვლელების) ელის თაბუნები (დასტ. ნვ) ითვლებოდა: 1) აჯი სულუხის თაბუნში 25 კომლი; 2) მოლა ხანვერდის თაბუნში 12 კომლი. იხ. § 45 და III ნაწილი.

220. ერტიხი—ალგეთში, გუდგელისის და ლოტუნის ხეევებს შორის, ტაგნაგეთის სამხრ.. ვაშლოვანის დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 583. 1523 წ. (ყორდ. ქრონ. II—349) ქვეთარ ბარათაშვილის შვილებს ყავდათ ყმები. 1533 წ. (სიძვ. I—305) მებატონედ იხსენიება ფარიშატ გერმანოზიშვილი. 1591—1713 წ. (იქვე I—337, 344, 303)—გოსტაშაბაშვილები, 1688 (იქვე II—120)—მიქელაძე. 1713 წ. გოსტა-

ბაშვილებს ყავდათ 3 ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 10 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი, თურქისტანიშვილები, ქავთარაშვილები, აბელფათიშვილები, ყაფლანიშვილი რევაზი), 14 გამომღები და 5 ბოგანო ყმა.

221. **ერწო**—ალგეთში, ლაკვის ხევის მარცხენა მხარეზე, ფუტრევის აღმ. (რ); სიით 641. 1523 წ. (ქორდ. ქრ. II—349) ქავთარ ბარათაშვილს შვილებს იქ ყავდათ ყმები. 1591—1803 წ. (სიძე. I—337, 345, 303, 392, 410) მებატონეები გოსტაშაბაშვილები. 1713 წ. გოსტაშაბაშვილებს ყავდათ 5 ყმა. 1721 წ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი, ზახუნაშვილი, თაყაშვილი), 6 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

222. **ერჯევანი**—თრიალეთში (წ 57), საფიქრებელია, ერჯევნის მთის სამხრ. დასტურლ. (აზ) ერჯევანი ნასოფლარია.

223. **ეშვის წყარო**—ალგეთში, ასურეთის ხევის ორ ტოტს შუა, ტაგნაგეთის დასავლ. ბოგვის აღმ.-ჩრდ. (რ); სიით 587. 1523 (ქორდ. ქრ. II—349) ქავთარ ბარათაშვილის შვილებს იქ ყავდათ ყმები. 1721 წლ. აღწერით ითვლებოდა 3 მებატონე (თაყაშვილები, საჩინოშვილი) და 6 გამომღები ყმა.

224. **ეცო, ეწო**—ქციის ხეობაში, ჭიჭიკიას ხევის მარცხენა მხარეზე, ტყემლარას სამხრ., აბელის დასავლ. (რ); სიით 380. 1720 წ. ებოძა ზაალ ზახუნაშვილს მისი ბიძის დურმიშხანის წალი ეცოში 2 ყმა (სიძე. I—71). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (ავთანდილ სუფრაჯი და დავით აბაშიშვილი) და 2 გამომღები ყმა.

225. **ეძანი**—თრიალეთში, ქციის მარჯვენა მხარეზე, ახალქალაქის დასავლ., ტამალიას აღმოსავლ. (რ); სიით 484. დასტურლ. (აზ) თრიალეთში საჩეფო სახასო სოფელი, სამოურაო რატიშვილისა, ესამზღვრება ტამალიას, ედვა ყეენის საფეშქაშო 14 მარჩილი (იქვე სკვ). 1591 წ. ებოძა იოანე ბარათაშვილს გოსტაშაბაშვილს ნასოფლარი ეძანი (სიძე. I—337 ეგანი). უზნარიანიდან ეძანისაკენსათრიალეთო დიდი შარა-გზა მიდიოდა (1707 წ. ისტ. სბ. V). 1721 წ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), 19 გამომღები და 5 ბოგანო ყმა.

226. **ვაკე**—ალგეთში, ალგეთის მარცხენა მხარეზე, პატივანის აღმ.-სამხრ. ოშვთის დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 576. 1591—1713 წლ. (სიძე. I—337, 339, 340; 132, 372, 374, 388, 149, 303) მებატონეებად გოსტაშაბაშვილებია. 1699 წ. (ხახ. გუჯრ. გვ. 24) მღებარეობს „ალგეთის გაღმა“, რაც შეცდომა უნდა იყოს, თუ გვხი ტფილისიდან მიდის. 1703 (სიძე. I—132) იხსენიება ვაკელი ხუცესი. 1713 წ. გოსტაშაბაშვილებს ყოლიათ 9 ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი, თაყაშვილები), 6 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

227. **ვაკერანი**,—შამირზას ნასოფლარი—სომხითში, შამირზას მეზობლად (წ 56). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი მანუჩარ), 1 გამომღები და 2 აყრილი ყმა.

228. **ვალდოვი**—ღბანისის ხეობაში, მაშავერის მარჯვენა მხარეზე, დილაშაშენის აღმ., ღბანისის ციხის დასავლ. (რ); სიით 277.

229. **ვალდოვი**—ღბანისის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, ტნუსის აღმ., ვარდისუბნის დასავლ. (რ); სიით 298.

230. **ვანათი**—სომხითში, ფოლადაურის და სარკინეთის ხევის შუა, ხატის სოფლ. დასავლ., წულრულაშენის აღმ. (რ); სიით 69.

231 ვანეთი,—ვანათი—სკვირეთში, ვერის მარცხენა მხარეზე, ღვევის დასავლ., შავთას აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 671. გეოგრ. ძვეს წვერის ციხის ჩრდ. (გვ. 176). ამას უნდა გულისხმობდეს 1721 წლ. აღწ. (გვ. 93), რადგან მოთავსებულია სკვირეთის და ალგეთის სოფლებ შორის (შავმთა, ენაგეთი, ხორბუკი, აკურისი, არდისუბანი, ციხია). ალგეთში კი სოფელი ამ სახელწოდებით არ ყოფილა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყორღანაშვილი თაყა) და 4 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

232. ვანათი,—ვანეთი—ქციის ხეობაში, ჭივჭივას მარცხენა მხარეზე, კრეფას სამხრ., უკანდაღეთის დასავლ.-ჩრდ. (რ—ვანათი); სიით 375. ამ სოფელს უნდა გულისხმობდეს 1792 წლ. სიგ. (სიძვ. I—368), სვ. ზურაბიშვილის სიტყვით ვანეთი ზურაბიშვილების სოფელია, ზურაბიშვილებს კი როგორც ამ სიგელში მოთავსებული მათი სოფლების სიიდან სჩანს, არც სკვირეთში და არ სომხითში, სადაც მდებარეობდენ ამ სახელწოდების სოფლები, ყმები არ ყოფილა.

233. ვანი,—ღბანისის ხეობაში, ბალიჭის ხევის მარცხენა მხარეზე, შავგომის ჩრდ. (რ); სიით 258. 1700 და 1738 წ. სიგ. (სიძვ. I—360, II—351) ჯალდამის და გორინჯუკის მოსამზღვრე. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს ვანთა 6 ყმით (საისტ. მ. 1925 წ. 1). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მემამულე (აზნ. ჩაჩიკაშვილები) და 12 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 5 მემამულე (აზნ. ჩაჩიკაშვილები), 6 გამომღები, 4 ბოგანო და 3 ამოწყვეტილი ყმა.

234. ვანკი—1721 წლ. აღწერით სომხითში (§ 56). 1543—1676 წლ. (სიძვ. I—305, 311, 312, 121) მებატონეებად გერმანოზიშვილებია; 1713—1739 გოსტაშაბაშვილები. (სიძვ. I—303 149 1713 წ.) გოსტაშაბაშვილებს ყოლიათ 4 ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 18 მებატონე (ყაფლანიშვილი ოთარი, ალიყულიხანი—იესე ბატონიშვილი, სვიმონ ბატონიშვილი, გოსტაშაბაშვილი, შალიკაშვილები, თუმანიშვილი, ალიხანაშვილი, შაყულიშვილები, იეგულაშვილები), 2 დამოუკიდებელი უყმობაზნაური (შაყულაშვილები), 1 მემამულე (ჯიმშერა), 21 გამომღები, 5 ბოგანო და 1 აყრილი ყმა.

235. ვაუთახვეი—ალგეთის—ქციის ხეობებში, (იხ. § 54). იხსენიება 1692—1700 წ. როგორც ქვემო ქართლის მებატონეების გერმანოზიშვილების სოფელი (სიძვ. II—159).

235. ვარახორი—სომხითი, (§ 57). იხსენიება მხოლოდ დასტურლ. როგორც სომხითის სოფელი, სადაც ყოფილა ქორის ბუდე (რპვ).

237. ვარდისუბანი—თრიალეთში, თურანის და ბემქენაშენის ხევეებს შუა, ქიტების აღმ., ახალდაბას დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 518. დასტ. (გზ) ვარდისუბანი სამეფო სახასო სოფელია თრიალეთში, სამოურაო გივი მდივნისა, ესამზღვრება ბემქენაშენს და ტამალიას (იქვე გვ). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), 2 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

1721 წლ. აღწ. ეს ცნობა ეხება თრიალეთის ვარდისუბანს, რადგან მოთავსებულია თრიალეთის სოფლების (კუჭაშვილის ლიპები, არწივანი, სამეხრეო, ეძანი) ცნობებთან.

238, 239. ვარდისუბანი—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, აბულმაგის დასავლ., ვალდოვას აღმ. (რ); სიით 276. იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილო დაეთარში დბანისის სოფლებთან ერთად (ჩინჩხური, თაგუთი და სხვა). 1701/11 წლ. აღწ. ამ ვარდისუბანში ითვლებოდა 8 მემაშულე (ავთანდილიშვილები) და 19 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. „დაბალში“ ორი სოფელი: ვარდისუბანი და მეორე ვარდისუბანი (გვ. 176/7). ვარდის უბანში ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 9 მემაშულე (აზნ. ავთანდილიშვილები), 8 გამომღები და 10 ბოჯანო ყმა; მეორე ვარდის უბანში ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 8 გამომღები, 1 ბოჯანო და 4 აყრილი ყმა.

240, 241. ვარდისუბანი—ყარაბულალში, ზურტაკეტის მარცხენა მხარეზე, ციხე-ქვაბის დასავლ.-სამხრ., შესაყარის აღმ.-ჩრდ. (რ—ორი სოფელი); სიით 441, 442. იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილო დაეთარში ყარაბულალის სოფლებთან ერთად (სარკინეთი, შესაყარი, სარახველა). იხსენიება 1707 წ. როგორც ყაფლანიშვილების სოფელი (სიძე. II—174). 1701/11 წლ. აღწ. (§ 53) ითვლებოდა 14 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. (გვ. 202) ითვლებოდა დიდ ვარდისუბანში 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 11 გამომღები და 1 აყრილი ყმა, პატარა ვარდისუბანში (გვ. 202) 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები) და 2 გამომღები ყმა.

242. ვარდის წყარო—დბანისის და ქციის ხეობებში (იხ. § 54), მოქცეულია ზურაბისწერლების სოფელთა შორის (სიძე. I—368/1792 წ.).

243. ვარდისჭალა, ვარდისუბანი—ქციის ხეობაში, მდ. ქციის მარჯვენა მხარეზე, მოდიმნახის სამხრ., ლიპარიტის უბნის დასავლ.-ჩრდ. (რ—ვარდისუბანი); სიით 370. გეოგ. (გვ. 164) მოდიმნახის ქვეით, კლდეისის ხევის ხევით იხსენიება ვარდისუბნის ეკლესია.

244. ვართაპეტას—სოფელი—ბერდუჯის მხარეში (იხ. §§ 43, 54, 58). 1693 (სიძე. I—365) წლ. სიგელით ეს სოფელი ახპატის მეზობლად მდებარეა, დარჩარევას ბეგს (ზურაბიშვილს) არღუთაშვილთან დავაში, რადგან მეფეს რომ ჩამოურთმევეა ბორჩალოს მებატონესათვის, გადაუცია ზურაბიშვილისათვის. სვ. ზურაბიშვილის სიტყვით ზურაბისშვილებს ახპატის მოსამზღვრე ვართაპეტის სოფელში ქონიათ 2 საკომლო და მათ ემსახურებოდა თვით სოფელი (იქვე 1792 წ. I—368).

245. ვართევანას სოფელი—ყარაბულალში საფიქლის წყალის მარცხენა მხარეზე, ყარაბულალის ჩრდ., დემურას სოფლის სამხრ. (რ); სიით 463. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 3 გამომღები და 2 აყრილი ყმა.

246. ვარძაგარა—დბანისის ხეობაში, ფინეზაურის მარცხნივ უსახელო შემდინარე ხევის მარცხენა მხარეზე, მოლა მასხუდის სოფლის აღმ., ლაკლაკაშენის დასავლ. (რ); სიით 314. პრ. ჯავახ. ისტ. რუკ. მაშავერის მარჯვნივ შემდინარე წყლის მარჯვენა მხარეზე, 1536 წლ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი კარშავარი 31 კომლით და საუზუტეოს (საისტ. მ. 1924 წ. 1). იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1707 წ. ვახუშტი ყაფლანიშვილის სააღაპოდ შეაწე-

რეს სამი ძროხა (სიძვ. II—174). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 4 მემამულე (ლორელი ტერტერა, აზნ. ზაქაშვილი, სოლოლაშვილი ზალია, აზნ. ჯანიაშვილი), 47 გამომღები და 8 ბოგანო ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 3 მემამულე (ზაქაშვილი—„აზნაურობს“, აზნ. ჯანიაშვილი, შერანაშვილი ავთანდილ) 24 გამომღები, 3 ბოგანო და 6 აყრილი ყმა.

247. ვარხუნა ვარისისა —ქციის ხეობაში, ვარისის აღმ.-ჩრდ., სამებას დასავლ. (რ); იხსენიება 1699 წ. (ხახ. გუჯრ. გვ. 24), როგორც მღებარე „აღგეთის გაღმა“. 1930 წლ. აღმ. დაყ. (გვ. 35) აღბუღალის რაიონში. 1713 წლ. (სიძვ. I—303) გოსტაშაბაშვილებს ყავდათ, აზნ. (არეშიშვილი) 2 ყმით. 1721 წ. აღწ. ითვლებოდა 14 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი, აზნ. არეშიშვილები), 1 მემამულე (აზნ. არეშიშვილი), 20 დამოუკიდებელი უყმო აზნ. (არეშიშვილები), 11 გამომღები და 8 ბოგანო ყმა.

248. ვასაკას სოფელი —ვასაკა—სომხითში, მამხუტის ხევის ორ ტოტ შუა გოლის სოფ. დასავლ.-ჩრდ., კირაკოზას სოფ. სამხრ. (რ); სიით 56. 1721 წლ. ითვლებოდა 5 მებატონე (ივკულაშვილები), 7 გამომღები და 2 ამოწყვეტილი ყმა. გამოურკვეველია, 1721 წლ. აღწ. ეხება გოლის ვასაკას, სამების ვასაკას, თუ ორივეს.

249. ვასაკას ვასაკა—სომხითში, მამხუტის ხევის დასავლეთის ტოტის და ტალავერის ხევის შუა, სოფ. სამების სამხრ., ჩოჩობანის ჩრდ. (რ); სიით ვასაკასი 58.

250. ვალავერი—ვალავერში—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, გატეხილი საყდრის აღმ.-ჩრდილ. აზბუღალის დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით ვალავერში 169. იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (ყაფლანიშვილი ლუარსაბ, ყაფლანიშვილები), 1 მემამულე (აზნ. გულაიზაშვილი ბეჟან) და 14 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 3 გამომღები და 9 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარიანტში აყრილების შესახებ ნათქვანია: „აყრილები 4 შარშანდელი, 5 წლევეანდელი“.

251. ვაშლოვანი—ალგეთში, გუდელისის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ერტილის აღმ., კუმისის დასავლ. (რ); სიით 582. 1588 და 1661 წლ. იხსენიება (სიძვ. II—361, 378) ვაშლოვანელი მოწმეები.

252. ველათი—ტაშირში, მისხანას სამხრ., აღტაშის ჩრდ. (რ); სიით 231. დასტ. ედვა ყენის საფეშქაშო 3 მინალთუნი (სკბ). 1721 წლ. აღწ. (გვ. 291) ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), 10 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

253. ველეთი—სომხითში, შულავერის წყალის მარჯვენა მხარეზე, ბესტის სოფ. აღმ.-ჩრდ., ალგეთის დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 36. 1721 წლ. აღწ. სომხითის ველეთში (გვ. 282) ითვლებოდა 2 მებატონე (დალალაშვილები), 7 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

254. ველი ხან ოღლის ველის—თაბუნი იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი: დასტ. (ნე) ითვლებოდა 20 კომლი ელი თარხანი.

255. ველკეთილი, ვერკეთილი—დბანისის ხეობაში. მაშავერის მარცხენა მხარეზე, სამტრედოს დასავლ., ყორანთას აღმ. (რ); სიით 219. იხსენიება 1447/

59 წ. (ისტ. სბ. III), როგორც მეზობელი სოფ. ყორანთასი, სამშვილდესი და სამტრედლოსი. 1587 წ. ერაჯი ბარათაშვილი სწირავს მცხეთის ეკლესიას ნასოფლარ ველკეთილს (იქვე II).

256. ვერხენალა—ვერხენილი—1610 წლ. სიგ. (სიძვ. I—307) ალგეთში, მთა ბედენის პირას (§ 58). 1630—1756 წლ. (იქვე I—310, 314, II—159, I—299, 330) მებატონეები გერმანოზიშვილები. 1662 წ. მეფე შანავაზხანმა მისცა ღონდარას სახუნდარში 7 ყმა და სამაგიეროთ გამოართვა ვერხენალა (იქვე II—212). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (გერმანოზიშვილები), 2 მემამულე (აზნ. ოქროპირისშვილი), 7 გამომღები და 4 ბოგანო ყმა.

257. ვეძისი—სკვირეთში. (§ 58). ძველ საბუთებში მდებარეობა ნაჩვენებია არაა. 1930 წლ. აღმინ. დაყოფით დილომის რაიონში (გვ. 58). იხს. 1677/81. წ. ვეძისელი მოწმეები (სიძვ. II—74). 1756 წ. (იქვე I—330) მებატონე გერმანოზიშვილები. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 8 მებატონე (მეფე, ციციშვილები, თუმანიშვილი, სოლოლაშვილი), 2 მემამულე (აზნ. ხარშილაძე), 4 უყმო აზნ. (არლუთაშვილი), 32 გამომღები და 5 ბოგანო ყმა.

258. ზა—ზასი—ალგეთში, ლაკვის ხევის მარჯვენა მხარეზე, პატივანის დასავლ. (რ); სიით 638. 1543—1657 და 1679—1756 წლ. (სიძვ. I—305, 420, 330) მებატონე გერმანოზიშვილი. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 9 მებატონე (ნამანგლელევიშვილები, ქავთარაშვილები, გერმანოზიშვილები, კანჭაშვილი), 18 გამომღები და 4 ბოგანო ყმა.

259. ზარიაქანდი—ტაშირში (§ 57). აშენებული (თუ აუშენებული) სოფელი აიდარაბეგის ხეობაში, სამოურაო ოთარ მდივნისა (დასტ. კე).

260. ზეულისტანი—ყარაბულალში, ურცევანის დასავლ.-სამხრ., თოფრაცალას ჩრდ. (რ); სიით 431. ამ სოფელს უნდა გულისხმობდეს 1721 წლ. აღწ. (გვ. 114), რადგან იქ აღნიშნულ მებატონეს ავთანდილ სუფრაჯას არ ყავდა ყმები თრიალეთში, სადაც იყო მეორე სოფელი ზეულისტანად წოდებული. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ავთანდილ სუფრაჯი), 1 უყმო აზნაური (ბეკუაშვილი გიორგი), 8 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა. ამავე სოფელს იხს. 1727 წლ. და 1735 წლ. სიგ. (სიძვ. I—247, II—338), რადგან ამ სიგელებში მოხსენებული ბაჩაშვილი გიორგი აღნიშნულია 1721 წლ. აღწერაშიაც (შეცდომით ბარაჩაშვილი გიორგი).

261. ზეულისტანი—თრიალეთში (§ 57). დასტ. (აზ) თრიალეთის ზაულისტანი ნასოფლარია, მებატონე მეფე. 1723 წ. (სიძვ. I—69, 70, 376) ებოძა ამილღაბარ გოსტაშაბაშვილს თრიალეთის ზეულისტანი, ნაქონი ავთანდილ კორკოტასი. დასტ. (რდბ) ზაულისტანელთ ედვა საფერისცვალებო თევზის დაჭერა, მაგრამ რომელ ზეულისტანს ეხებოდა იგი: ყარაბულალასას, თუ თრიალეთისას, გამოსარკვეველია.

262. ზრბითი—ალგეთში, ზრბითის ხევის აღმოსავლეთის ტოტის მარცხენა მხარეზე, ბოგვის დასავლ., აწუფისის აღმოს. (რ); სიით 611. 1696 წლ. (სიძვ. II—140) მეფე ერეკლე უმკვიდრებს მეითრიშვილს ზრბითის ზვარს „ორი ანობაში“ (ე. ი. ერეკლე და გიორგის შორის განხეთქილების დროს) ერთგუ-

ლობისათვის. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 9 მებატონე (თულასშვილები), 15 გამოვლები, 1 ბოგანო და 2 ამოწყვეტილი ყმა.

263. ზუკრუტი—სომხითში, ფოლადაურის სადინში, ურუტის აღმ.-სამხრ. ბარნაკარის დასავლ. (რ—); სიით 120.

264. თავაშარა—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარჯვენა მხარეზე, ყიშლარის აღმ., ყორანთას სამხრ. (რ); სიით 224.

265, 266. თავუთი—დბანისის ხეობაში, ფინეზაურის მარცხნით უსახელო შემდინარე წყალის მარჯვენა მხარეზე, მოლა მასხუდის სოფლის აღმოს. (რ—ორი სოფელი); სიით 316, 317, 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს ქვემო თავუთი (საისტ. მ. 1924 წ. 1). იხსენიება მე-XVII საუკ. საყფლანიშვილოს 'დავთარში. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 8 მემამულე (დბანელი, ხანდამაშვილები), 13 გამოვლები და 1 ბოგანო ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 4 მებატონე (იოთამასშვილები, შერმადინიშვილი, მეფე, ყაფლანიშვილები), 10 მემამულე (დბანელი, ხანდამაშვილები), 15 გამოვლები, 12 ბოგანო ყმა და 6 აყრილი ყმა.

267. თავდიდიანი—დბანისის ხეობაში, ბალიჭის ხევის მარცხენა მხარეზე, სოფ. ბალიჭის დასავლ. ვანის ჩრდ. (რ); სიით 255. 1692 წ. (სიძვ. II—132) მეფე გიორგი პირდება დემურაშვილს იმერეთში და სამცხეში ყოფნის დროს სამსახურისათვის, საბატონოს რომ ვიშოვი, სადედოფლო თავდიდიანს გიბოძებო. სვ. ზურაბიშვილის სიტყვით თავდიდიანი ზურაბიშვილების სოფელი იყო (იხ. 1792 წ. სიგ., სიძვ. I—368). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (სვ. ბატონიშვილი), 1 მემამულე (თავდიდიშვილი), 1 გამოვლები და 1 ბოგანო ყმა.

268. თავმარგვალა—ქციის ხეობაში, მდ. ქციის მარცხენა მხარეზე, ნახიდურის დასავლ., ქცილას აღმ. (რ); სიით 349. იხსენიება 1654 წ., როგორც ნეზობელი ნახიდურისა (ისტ. სბ. IV).

269. თათოზას სოფელი—სომხითში (§ 56) 1721 წლ. აღწ. მოთავსებულია სომხითის აღწერაში (გვ. 254); ითვლებოდა 1 მებატონე (ამილახორი) და 3 გამოვლები ყმა.

270. თაკვი—თაკუ—ალგეთში, ამლივის ხევის სათავის მარცხენა მხარეზე, (რ); სიით 615. 1523 წ. (ქორდ. ქრ. II—349) ქავთარ ბარათაშვილის შვილებს ყავდათ ყმები. 1591 წ. ებოძა იოანე ბარათაშვილს თაკვი ერთი კომლი (სიძვ. I—337). 1629—1745 წ. (იქვე I—114, 303, 374, 398, 391, 88) მებატონეები—გოსტაშაბაშვილები, 1716—1736 წლ. (იქვე I—81, 144) მებატონე უსუფბეგიშვილები. 1713 წ. გოსტაშაბაშვილებს ყოლიათ 1 ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 5 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი, თაყაშვილები, უსუფბეგისშვილი, საამი და ედიშერი ბარათაშვილები), 7 გამოვლები და 2 ბოგანო ყმა.

271. თალა—თრიალეთში, კარწახის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ქუჩათ უბნის აღმ., გვირგვინეთის დასავლ. (რ); სიით 468. ჯავახ. ისტ. რუკ. ყარაბულალში. 1543 წ. ერგო ფარიშატ ბარათაშვილს ნახევარი თალა (სიძვ. I—305). ეს ცნობა თრიალეთის თალას უნდა ეხებოდეს, რადგან გერმანოზიშვილებს სომხითში, სადაც იყო ორი სოფელი ამ სახელწოდებით, ყმები, როგორც ჩინანს, არ ყოლიათ.

272. თალა—სომხითში, შუა ბოლნისის დასავლ. (რ); სიით 82. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ბოლნელი), 4 გამოვლები და 1 ბოგანო ყმა.

273. თალა ქვეში—დბანისის—ქციის ხეობაში (იხ. § 52). 1721 წლ. აღწერით მდებარეობს „დაბალში“. ამ აღწერით ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები); 1 მემამულე (აზნ. ყაითაზაშვილი რამაზა) და 1 გამომღები ყმა. ეს არ უნდა იყოს არც თრიალეთის და არც სომხეთის თალა; რადგან „დაბალში“ 1721 წლ. აღწ. ეს ორი მხარე არ შედიოდა. ყაფლანიშვილებსაც ამ ორ მხარეში სამკვიდრო ყმები არ ყავდათ. 1721 წ. ვარიანტში აზნ. ყაფლანიშვილი რამაზას შესახებ სწერდა: „ცარიელი სახლი მუხრისა 1, თვითონ ხენის დროს ის დადგების“.

274. თალას სოფელი—თელა—სომხეთში, ფოლადაურის მარცხენა მხარეზე, მანელას სოფლის ჩრდილ., ჩიტალას დასავლ. (რ); სიით 101. შესაძლებელია, ამ სოფელს გულისხმობდეს 1703 წ. (სიძვ. I—254) სოფ., რომლითაც თელის წყაროს თავს სამწვეგრისის და ქვ.-ბოლნისის საზღვარზე შანში-აშვილი დოღმაზაშვილი ყიდულობს ბეჟუა იალიკაშვილისაგან 6 დღის მიწას. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ბოლნელი), 4 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

275. თარაქაშენი—დბანისის ხეობაში, ფინეზაურის მარჯვენა მხარეზე, შუნბუნის აღმ., სუგეჩანის დასავლ. (რ); სიით 321.

275-ა. თარხანნი ელი—იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი. დასტ. (ნე) მეფე იმათ „უნდა მოშლის, უნდა ათარხნებს“. საშუალო გამოანგარიშებით (იხ. III ნაწილი) 776 კომლი ელი. იხ. ალავერდა მოლა ოღლის, ამირ ამადლუ მოლა ისმაილას, ამირ ამადლუ მოლა ფირმამადასი, ანაყიზოღლი აჯი მუსასი, არუხლუ ახვერდასი, არუხლუ ხანმამედასი, ბრმისა, გოდაკფრისა, დემერჩი ასანლუ მამადასი, დემურჩი მოლა აბდულ ყასუმასი, დერძი ოღლი ხალილასი, ველიხანოღლი ველისა, იაშოლ ბოშ ოღლი ამადასი, იბრეიმ ხალილ ოღლისა ძმებით, იოლჩი ოღლი² ასანასი, მამადას ზარგრებისა, მირზა ოღლი მუსტაფასი, მოლა აბდულასშვილი მამადასი, მოლა ბაბა ოღლი აბდულ ყასუმასი, მულანლუ ალი ოღლი მამადასი, ნაბადინლუ მოლა ალისი, ნური ალასი, სარუსაბუნჩი ყუჯურ ოღლისა, უზბაშისა. ფირმამადასი, ქაფანაქჩი აჯი შეფთასი, ქეშალუ ყოჯასი, შაველა ფარეშასი, შამანათოღლი ახვერდასი, შარაფადინ ალასი, ჯავანშირი შათირი იბრეიმასი, ჯავანშირი შათირი მამედას თ ა ბ უ ნ ე ბ ი .

275-ბ. თაფალასი—ყაიყულში (§ 42). სამეფო სახასო სოფელი, სამოურაო ფაატასი (დასტ. ს)

276. თაფანი—ქციის ხეობაში, ჭივჭივას ხევის აღმ., მუჯუთის დასავლ. (რ); სიით 357. 1523 წ. (ჟორდ. ქრ. II—349) ქავთარ ბარათაშვილს შეიღებს ყავდათ იქ ყმები. 1543 წ. ერგო ფარიშატ გერმანოზიშვილის 1 ყმა (სიძვ. I—305). 1684—1694 წლ. (იქვე II—113, 164) ყაფლანიშვილები ყიდულობენ თაყაშვილის და ბარათაშვილისაგან ვენახებს და მარანს. 1713 წ. გოსტაშაბაშვილებს ყავდათ 1 ყმა (იქვე I—303). 1729 წ. ციციშვილი ყიდულობს გერმანოზიშვილისაგან 1 ყმას (იქვე II—305). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 9 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი, ყაფლანიშვილი ასლამაზ, ყაფლანიშვილი თამაზ, ყაფლანიშვილი გრასტი, საამი და ედღმერთ ბარათაშვილები, იოთამასშვილები, გერმანოზის-

შვილები, კანკაშვილი, ყაფლანიშვილები), 1 მემამულე (აზნ. რევაზიშვილი), 12 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

277. **თახილ ბითშაზი**—თაზით ბათბანი—ტაშირში, გატეხილ საყდარის და ჯანბალჩას აღმ., ფარჩუხლუს დასავლ. (რ); სიით 168. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები). სოფელი აოხრებულა.

278. **თბილელის ლილო**—მტკერის გაღმა მხარეს, ქვითკირის ლილოს სამხრ., კოდის ლილოს ჩრდ. (რ); სიით მოქცეულია 5 ლალოში 677—681 (იხ. ლილო.)

278. **თევრე**—ღბანისის ხეობაში, მაშავერის მარჯვენა მხარეზე, მიჯას და თეკენანის აღმ., დილამაშენის დასავლ. (რ); სიით 296. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი თევრე. (საისტ. მ. 1924 წ. 1).

280. **თეზი**—**თეზუმი**—ცხვარეთ-საპონაურის და კოხცრიცის ხევებს შორის, არწივანის დასავლ., რეხას აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 536. 1692 წ. სახასო სოფ. თრიალეთში ებოძა ფარემუხა ჯავახიშვილს (სიძე. II—82); ეღვა ყენის საფეშქაშო 16 მარჩილი (დასტ. სკბ). ესამზღვრება ზემო ხოირეთს, ავლადის, პატარა საბატეს, და ლოშოს (იქვე ავ). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ბატონის რძალი), 21 გამომღები და 7 ბოგანო ყმა.

281. **თეთრი სოფელი**—სომხითში, შულავერის ხევის მარცხენა მხარეზე, მახალარაჯის ჩრდ., შულავერის სამხრ. (რ); სიით 23. ნადირშაის დროს, ქაიხოსრო ციციშვილს ბატონის სახასო თეთრი სოფელი უმოვია, მაგრამ შემდეგ მათედ ხელი აუღია. (1784 წლ. სიგ., სიძე. I—395). ეღვა ყენის საფეშქაშო შულავერთან ერთად 3 თუმანი (დასტ. სკბ). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (დედოფალი და შალიკაშვილი ნაზირი ედიშერი), 1 უყმო აზნ., 13 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

282. **თეთრი წყარო**—თრიალეთში, ანტრაფის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ჟუნარიანის დასავლ., ხეველმას აღმ. (რ); სიით 544. თეთრი სოფელი საპეფო სახასო სოფელია, სამოურაო ზურაბ თარხნიშვილისა (დასტ. აზ). ეღვა ყენის საფეშქაშო 8 მარჩილი (იქვე სკბ). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (გარაყანიძე) და 10 გამომღები ყმა.

283. **თეკენანი**—**თეკენაში**—ღბანისის ხეობაში, მაშავერის მარჯვენა მხარეზე, ოვერეს დასავლ., მიჯას აღმ. (რ); სიით 295 თეკენანი. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მემამულე (მლუდონასშვილი) და 2 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 1 გამომღები და 8 აყრილი ყმა.

284, 285. **თელეთები**—ალგეთში, წარახაშურის ერთი დასავლ.-ჩრდილ., მეორე აღმოსავლ.-ჩრდილ., კუმისის აღმ. (რ—ორი სოფელი); სიით ოთხი სოფელი 601, 602, 603, 604, იხსენიება 1606 წ. (სიძე. II—17), 1697 წ. (იქვე II—392), 1755 წ. (იქვე III—425), როგორც მოსამზღვრე სოფ. კრწანისისა; მებატონე ამილახორი. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (მუხრან-ბატონი და ამილახორი), 1 მემამულე, 19 გამომღები და 4 ბოგანო ყმა. გეოგრ. (33. 176) იქვე წმ. გიორგის ეკლესიის.

286. თელუ. — თელუ — ტაშირში, პალუიას ჩრდ., მისხანას დასავლ. (რ); სიით 139. ედვა ყენის საფეშქაშო 4 მინალთუნი, 18 შაური (დასტურ სკბ). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), 12 გამოძლები და 2 ბოგანო ყმა. (იხ. ტოლუ).

287. თიქმატაში — ყაიყულში, ყაიყულის წყალის მარჯვენა მხარეზე, იელდოგის დასავლ., აღიხანას სოფ. ჩრდილ. (რ); სიით 204. თიქმატაში სამეფო სახასო სოფ., სამოურაო შარათადინასი (დასტ. ს).

288. თოფრაყალა — ალგეთში, მდ. ალგეთის მარჯვენა მხარეზე, ნაზარის სოფ. დასავლ., მარნეულის აღმ. (რ); სიით 555.

289. თოფრაყალა — ყარაბულალში, ზაულისტანის სამხრ., საფიქლის სოფლის ჩრდილ. (რ); სიით 432. ამ თოფრაყალას უნდა გულისხმობდეს 1721 წლ. აღწ. (გვ. 113 და 115), რადგან მოთავსებულია ყარაბულალის და ქციის ხეობის სოფლებთა შორის. ქციაში კი თოფრაყალა არ იყო. ამ აღწერით ითვლებოდა 2 მებატონე (ნოდარ და ავთანდილ სუფრაჯები) და 3 გამოძლები ყმა. იხსენიება აგრეთვე 1727 წ. (სიძვ. II—247).

290. თოფრაყალა — დბანისის ხეობაში, გეტის წყალის აღმოსავლეთის ტოტის მარცხენა მხარეზე, იწრიას აღმ., სენების დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 241. 1670 წ. მოსამართლეთა განჩინებით ერგო საუბატოთ ყაფლან ბარათაშვილს პაპუნა და შანშე ვირშელებსაგან სოფელ სენების თოფრაყალა (სიძვ. II—107). 1701/11 წლ. აღწ. (§ 53) იქ ითვლებოდა 1 მემამულე (აზნ. მეღვინეთხუცესი), 2 უყმო აზნ. (მეღვინეთხუცესი) და 1 გამოძლები ყმა. ამ თოფრაყალასე უნდა გულისხმობდენ 1721 წლ. აღწ. (გვ. 23, 57, 60 და 164), რადგან მოქცეულია პირველ სამ შემოხვევაში ქციასა და დბანისის სოფლებთა შორის უკანასკნელ (გვ. 164), შემოხვევაში კი „დაბალში“, ე. ი. იმავე დბანისის ან ქციის ხეობაში. ქციაში თოფრაყალა არ იყო, ამიტომ, ცხადია, ეს ცნობები ეკუთვნის დბანისის ხეობას. ამ აღწ. იქ ითვლებოდა 4 მებატონე (ვახუშტი ბატონიშვილი, ზალიშვილი ზურაბი, ზურაბიშვილი ბეყანი და ყაფლანიშვილები), 1 მემამულე (ოსიაშვილი ბერი), 1 უყმო აზნ., 8 გამოძლები და 4 ბოგანო ყმა.

ეს ცნობები არ შეიძლება ეკუთვნოდეს ალგეთის თოფრაყალას, რადგან ალგეთში ყაფლანიშვილებს სამკვიდრო ყმები არ ყოლიათ გარდა მათი აზნ. ჩაჩიკაშვილის ნასყიდი 1 ყმისა მარაბდაში და ასლამაზ ყაფლანიშვილის ნასყიდის 1 ყმისა ჩიკეთაში.

290-ა. თოფრაყალა — ალგ.-ყარაბულალში — დბანისი. 1721 წლ. აღწ. ცნობები ცალკე ყაფლანიშვილების მიერ ნასყიდი ყმების შესახებ (გვ. 224, 226) უნდა მიეწერონ სამივე მხარეს (ალგეთის, ყარაბულალის და დბანისის ხეობას, იხ. § 52). 1721 წლ. აღწ. ამ თოფრაყალაში ითვლებოდა 3 მებატონე (ყაფლანიშვილები ქაიხოსრო, ოთარი და ლუარსაბ), 1 მემამულე (ტაველაშვილი გიორგი) 2 გამოძლები და 3 ბოგანო ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარიანტით გამოძლები 2 და ბოგანო 3.

291. თოხქილისა — სომხითში, (§ 59). 1713 წ. სომხითის მელიქიშვილი თემურაზი აძლევს თოხქილისის მოურაობას გივი მდივანს. (სიძვ. III—424).

292. თუმანაშენი—სომხითში, (§ 56). 1721 წლ. აღწ. (გვ. 249) ითვლებოდა 1 მებატონე (ალიყულიხანი იესე ბატონიშვილი), 1 უყმო აზნ. (ჯიმშიტაშვილი) და 5 გამომღები ყმა.

293. თურანი—თრიალეთში, თურანის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ახალდაბას დასავლ., ერანის აღმ. (რ); სიით 522. მეფის ნასოფლარი, ესამზღვრება ცრიცის, ფარეხს, კოხაჯის და ერანს (დასტ. ჟ).

294. თხვინთბა—თხვინთბისი—თხვინთვისი—ქციის ხეობაში, წინანაურის აღმ.-სამხრ., თავმრკველას ჩრდ. (რ); სიით 353. იხსენიება 1671—1713 წლ. (სიძვ. I—50, 357, 345, 303), როგორც ტბისის ნაწილი, მებატონე გოსტაშაბაშვილი. 1713 წ. გოსტაშაბაშვილებს თხვინთბისი გაუყოფელი დარჩათ.

295. თხილნარა—ალგეთი—ყარაბულაღი (§ 59). გ. ლარაძის სიტყვით თხილნარა უშოვიათ ლარაძეებს მეფე ლუარსაბისაგან, იხ. 1792 წ. სიგ. (სიძვ. I—248), საფიქრებელია, ეს სოფელი მდებარეობდა ალგეთში ან ყარაბულაღში, რადგან ლარაძეებს ქონიათ მამულები მხოლოდ ამ ორ მხარეში.

296. 297. თხილღვინა—ალგეთში მქავისის ხევის ორივე მხარეზე, მანგლისის ჩრდ.-დასავლ., შარაბეთის აღმ.-სამხრ. (რ—ორი სოფელი); სიით 653, 654.

298. იაღღუზი—იაღღუ—დბანისის ხეობაში, ფინეზაურის შემდინარე წყალის მარჯვენა მხარეზე, მისხანას აღმ., უნდუმის დასავლ. (რ—ტაშირში, რაც შეცდომაა, იხ. § 50); სიით ლოქში 337. ჯავახ. ისტ. რუკ. დბანისის ხეობაში. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს სოფ. იაღღუზი (საისტ. მ. 1924 წ. 1), იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა (იაღღუ) 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ერასტი) და 12 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. დბანისის ხეობაში, ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 8 გამომღები და 3 აყრილი ყმა.

299. იაშოღ ბოშ ოღლი ამადას—ელის თაბუნი. იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწ. დასტ. (ნე) ითვლებოდა 1 თაბუნი, 5 კომლი ელი თარხანი.

300. იბრემა შათირას—ელის 1 თაბუნი. იხ. ჯავანშირი.

301. იბრემ ხალილ ოღლის ძმებით—ელის 1 თაბუნი. იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწ. დასტ. (ნე) ითვლებოდა 30 კომლი ელი თარხანი.

302. იელდოღლი—ყაიყულში, თიქმატაშის აღმ.-ჩრდ., გოლის ტბის დასავლ. (რ); სიით 203.

303. იენგიჩახი—იენგიჩი—იენგიჩაბი—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, ყამიშის ჩრდ., პალუიას დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 144. იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1707 წ. მებატონე ყაფლანიშვილები (სიძვ. II—174). 1701/11 წლ. აღწ. (იენგიჩი) ითვლებოდა 12 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები) და 6 გამომღები ყმა.

304. იეჩი—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, წარუკას დასავლ., აიდაბერგის აღმ.-ჩრდ. (რ); სიით 126. იეჩი აშენებული სოფელია აიდაბერგის ხეობაში, სამოურაო გივი მდივნისა (დასტ. კე). ეღვა ყენის საფეშქაშო. 6 აბაზი (იქვე სკბ).

305. იოლჩი ოღლი ასანას—თაბუნი. იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწ. დასტ. (ნე) ითვლებოდა 1 თაბუნი, 30 კომლი ელი თარხანი; როგორც ლანჩბრებს (პდ) მართებდათ მახტა და სხვა გადასახადები.

305-ა. იოლჩიშვილების—ელის თაბუნი. იხსენიება დასტ. (პდ), მაგრამ მოსახლეობის რაოდენობა ნაჩვენები არაა. საფიქრებელია, ესენი შედიოდნენ მღვინბევის მიერ აღწ. ელში.

306. ირაგა—ქციის ხეობაში, ირაგას ხევის მარჯვენა მხარეზე, ავაზანის სამხრ., კუშტის უბანის დასავლ. (რ); სიით 398. მებატონეებად იხსენიებიან ბარათაშვილები 1634-58 წლ. (სიძვ. II—96), ყარაბულახიშვილი და ზურაბიშვილია 1717 წ. (სიძვ. I—67). გ. ლარაძის სიტყვით ირაგა ლარაძეებს გამოუტანიათ მეფე ლუარსაბისაგან ჯილდოდ (იხ. 1792 წლ. სიგ. სიძვ. I—248). სვ. ზურაბიშვილის სიტყვით ირაგა ზურაბიშვილებისაა (იხ. 1792 წ. სიგ. სიძვ. I—368), იოს. ქანანაშვილის სიტყვით ირაგა კნ. მარიაშისაა, იხ. 1814 წლ. სიგ. (იქვე I—411). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 6 მებატონე (ზაალიშვილი, იარალაშვილები, ყარაბულახისშვილი), 3 მემამულე (აზნ. ყულიაშვილები), 2 უყმო აზნ. (ყულიაშვილები), 5 გამომღები და 5 ბოგანო ყმა.

307. ირდასუბანი—ქციის ხეობაში, მდ. ქციის მარჯვენა მხარეზე, იფნობის აღმ., მირტაშენის დასავლ. (რ); სიით 360. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს აზნ. ჩიჩიკაშვილი ნასოფლარი ირდასუბნით (საისტ. მ. 1925 წ. 1). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 7 მებატონე (საგინაშვილები), 7 გამომღები, 2 ბოგანო და 1 ამოწყვეტილი ყმა.

308. ისაკუას სოფელი—სომხითში, ტალავრის ხევის სათავის მარცხენა მხარეზე, (რ); სიით 66.

309. ისას დაბნეული ელის თაბუნი—იხ. დაბნეული ელი.

310. ისპიანი—დბანისის ხეობაში, კაზრეთის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ღორისთავის სამხრ., უშევანის დასავლ. (რ); სიით 229. იხსენიება 1690—1792 წლ. (სიძვ. I—359, 361, 362, 368) მებატონეებად ზურაბიშვილები, ესაშხლვრება ბოლნისს, კაზრეთს და ღორისთავას. ზურაბიშვილები ყიდულობენ 1690 წ. მანუჩარ ვახუშტიშვილისაგან,, 1725 წ. ფარემუზისშვილისაგან და 1741 წ. იარალაშვილისაგან მამულს.

311. იფნარი—ყარაბულალში, ზურტაკეტის მარჯვენა მხარეზე, საჭეს სამხრეთ., ნაპალატევის ჩრდილ. (რ); სიით 448. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (ნოდარ და ავთანდილ სუფრაჯები) და 5 გამომღები ყმა.

312. იფნობი—ქციის ხეობაში, მდ. ქციის მარცხენა მხარეზე, მირტაშენის და ირდასუბანის დასავლ., სენების აღმ. (რ); სიით 361. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს იფნობში 9 კომლი (საისტ. მ. 1924 წ. 1). იხსენიება XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1707 წ. მებატონე ყაფლანიშვილები (სიძვ. II—174). 1701/11 წ. აღწ. ითვლებოდა 4 მემამულე (ნამორაძე, ბლორძელი, ბაზიერიშვილი), 5 გამომღები და 3 ბოგანო ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (ყაფლანიშვილები, ყაფლანიშვილი ლუარსაბ), 1 მემამულე (ბაზიერიშვილი), 18 გამომღები, 4 ბოგანო და 1 ამოწყვეტილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარიანტში ბოგანო 3-ია.

313. იწრია—იჯრია—დბანისის ხეობაში, გეტის ხევის აღმოსავლეთის ტოტის მარცხენა მხარეზე, ძეძვარიანის ჩრდილ., სენების თოფრაცალას დასავლ. (რ); სიით 242.

314. კაზრეთი—დბანისის ხეობაში, კაზრეთის ხევის მარცხენა მხარეზე, კვირაცხოველის ჩრდილ., ისპიანის დასავლ. სამხრ. (რ); სიით 230. იხსენიება 1741 წლ. (სიძვ. I—362), ესამზღვრება ისპიანს. სვ. ზურაბიშვილის სიტყვით კაზრეთი ზურაბიშვილებისაა, იხ. 1792 წლ. სიგ. (სიძვ. I—368). იოსებ ქანანაშვილის სიტყვით კაზრეთი კნ. მარიამისაა, იხ. 1814 წ. სიგ. (სიძვ. I—411). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა კაზრეთსა და მონასტერში (იხ.) 3 მებატონე (ვახუშტი ბატონიშვილი, ზაალიშვილ და ზურაბისშვილი), 2 უყმო აზნ. (მდივნიშვილი), 12 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

315. კამარეთი—ქციის ხეობაში, ირაგას ხევის მარჯვენა მხარეზე, ირაგას დასავლ., ცხნარის აღმ. (რ); სიით 405. სვიმონ ზურაბიშვილის სიტყვით კამარეთი, ჩაჩიკაშვილის ერთი კომლის გარდა, ზურაბისშვილებისაა (1792 წ. სიძვ. I—368). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (ზაალიშვილი, ზურაბიშვილი, ფიტარეთის წინამძღვარი), 9 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

316. კარა—კორა—ქციის ხეობაში, მდ. ქციის მარცხენა მხარეზე, ანდრიას დასავლ., მუგუთის აღმ. (რ); სიით კორა 352. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (ქაეთარაშვილები) და 4 გამომღები ყმა.

317. კარახავორი—სომხითში, (§ 56). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (თუშმლიშვილები), 10 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

318, 319, 320. კარაქა—ფიფე სამადაანთ კარაქა, ფაზაანთ კარაქა—ქციის ხეობაში, ირაგას ხევის მარცხენა მხარეზე, გვარეთის ჩრდ.-დასავლ., მენქალისის და წობას აღმ. (რ—სამი სოფელი); სიით 388, 389, 390. 1543 წ. ფარიშატ გერმანოზიშვილს ერგო 2 სოფელი: სამადაანთ კარაქა და ფაზაანთ კარაქა (სიძვ. I—3(5)). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 4 მებატონე (ყარაბუღაბიშვილები და შემაზაშვილები), 4 დამოუკიდებელი უყმო აზნ. (შემაზაშვილები), 3 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

321. კარმიქარი—სომხითში, შულავერის წყალის და მამხუტის ხევის შუა, შატიკას სოფელს სამხრ., დაღარას ჩრდ. (რ); სიით 32. 1721 წლ. აღწ. სომხითის კარმიქარში (გვ. 269) ითვლებოდა 1 მებატონე (ადიბეგაშვილები) და 8 გამომღები ყმა.

322. კარმიქარი—ტაშირში, გატეხილი საყდრის ჩრდ., ხუცის სოფ. დასავლ. (რ) სიით 174.

323. კარპეტის ხევი—დბანისის—ქციის ხეობებში (იხ. (§ 54). სვ. ზურაბიშვილის სიტყვით კარპეტის ხევი ზურაბისშვილების სოფელია იხ. 1792 წლ. სიგ. (სიძვ. I—368).

324, 325. კარუკულმართი—ძველი უზნარიანი—თრიალეთში, კარწახის ხევის მარცხენა მხარეზე, ნადვალეთის დასავლ., თალას ჩრდ. (რ—ორი სოფელი); სიით 470, 471. კარუკულმართი ბროსეს რუკით 2 სოფელია „კარუკუნი“ და „ღმართი“. იხსენიება 1707, 1708, 1719 წლ. (ისტ. სბ.), ესამზღვრება უზნარიანს, კარწახს, ანტრაფს. ეს სოფელი ძველი უზნარიანი, „რომელსაც ახლა უწო-

დებენ კარუკულმართად“, აიხრებული ყოფილა, აუშენებია ვახტანგ ბატონი-
შვილს და შეუწირავს ნათლისმცემლის მონასტრისათვის. 1721 წლ. აღწ. ითვ-
ლებოდა 1 მებატონე (ნათლის მცემელი) და 5 გამომღები ყმა.

326. კარუშეტი—თრიალეთში (§ 59). 1721 წლ. აღწ. მზთავსებუღია სა-
მეფო საბარათაშვილოში (გვ. 42) თრიალეთის სოფლებ შორის (ცრიცი და ფა-
რეზა) და თვით სააკაძეებსაც ყმები ყოლიათ მხოლოდ თრიალეთში. 1721 წლ.
აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (საკაძეები), 3 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

327. კარწახი—(§ 58). კარწახი სამეფო სახასო სოფელი თრიალეთში, სა-
მოურაო გილაქიშვილისა (დასტ. ჰხ); ძვეს უზნარიანის მეზობლად (იქვე ფვ),
ედვა ყენის საფეშქაშო 5 მარჩილი (იქვე სკვ). იხს. 1707—1719 წლ. (ისტ. სბ.
V), ესამზღვრება უზნარიანს. 1719 წ. (იქვე) მეფე ბაქარმა შესწირა ნათლისმცე-
მელს. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ნათლის მცემელი), 6 გამომ-
ღები და 4 ბოგანო ყმა.

328. კატავეთი—კატამეთი—ყარაბულაღში, ზურტაკეტის მარჯვენა მხარე-
ზე, მუხრანის ჩრდ., შულავერის დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 457. 1707 წ. ვახუშ-
ტი ყაფლანიშვილის სააღაპოდ შეაწერეს 1 ცხვარი (სიძვ. II—174). 1701/11 წ.
აღწ. კატამეთში ითვლებოდა 2 მემამულე (აზნ. გულაიზაშვილი) და 4 გამომ-
ღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ყარაბულაღის კატავეთში (გვ. 200) ითვლებოდა 1
მებატონე (ყაფლანიშვილები), 1 მემამულე (გულაიზაშვილი გოდერძა) და 3 გა-
მომღები ყმა. ორივე აღწერის ცნობები ჩვენ მივაკუთვნეთ ყარაბულაღის კა-
ტავეთს, რადგან სომხითში, სადაც იყო მეორე სოფელი, კატავეთად წოდებული,
ყაფლანიშვილებს სამკვიდრო ყმები ყავდათ ძლიერ ცოტა.

329. კატავეთი—ზატავეთი—სომხითში, მამხუტის ხევის მარჯვენა მხარეზე,
წაქარის აღმ.-სამხრ., შულავერის დასავლ. (რ); სიით 49. 1721 წლ. აღწ. სომ-
ხითის კატავეთში (გვ. 253) ითვლებოდა 1 მებატონე (ამილახორი), 4 უყმო
აზნ. (აშულიშვილები), 15 გამოძლები და 1 ბოგანო ყმა.

330. კატნარი—ქციის ხეობაში (§ 56). 1721 წლ. აღწ. მოქცეუ-
ლი „დაბალში“ ქციის სოფლებ ფიტარეთსა და აღბაბალუს შუა (გვ. 173).
1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მემამულე (აზნ. გამყრელიძე) და 4 გამომღე-
ბი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (ყაფლანიშვილები, ყაფლანი-
შვილი ყავლანი), 1 მემამულე (რევანისშვილი), 2 გამოძლები და 3 ბოგანო ყმა.

231. კახმახუთი—დბანისის-ქციის ხეობები (იხ. § 54). სვ. ზურაბისშვი-
ლის სიტყვით ეს სოფელი ზურაბისშვილებისაა, იხ. 1792 სიგ. (სიძვ. I—368).

332. კეზეთი—ახალი სოფელი—ალგეთში (§ 58). 1930 წლ. აღმ. დაყ. (გვ. 54)
ახალი სოფელი მანგლისის რაიონში. 1721 წლ. აღწ. მზთავსებუღია ალგეთის
სოფლებს შუა, ითვლებოდა 1 მებატონე (მანგლელი), 4 გამომღები და 1 ბოგა-
ნო ყმა.

333. კერატა—კერატას სოფელი—სომხითში, შულავერის წყალის მარჯვენა
მხარეზე, პარაფისის ჩრდ., ხანძორის სამხრ. (რ); სიით 44. 1721 წლ. აღწ. ით-
ვლებოდა 7 მებატონე (მეფე, ველაშვილები, შანაზარაშვილი), 16 გამომღები.
და 5 ბოგანოყმა.

334. კვანტახლისი—კოკატლისი—ალგეთში—ქციის ხეობაში (იხ. § 54). 1543 წ. ერგო ფარიშატ გერმანოზიშვილს ნასოფლარი კვანტახლისის (სიძე. I—305). 1756 წ. (იქვე I—330) გერმანოზიშვილებს ქონდათ სოფელი კოკატლისი.

335. კველთა—ალგეთში, კველთას ხევის მარჯვენა მხარეზე, მანგლისის აღმ.-სამხრ., ხეკორდის დასავლ. (რ); სიით 642. იხს. 1699 წ. ძვეს „ალგეთის გაღმა“ (ხახ. გუჯრ. გვ. 24). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (საჩინო-შვილი, თაყაშვილი, ზუზუნაშვილი), 5 გამომღები და 3 ბოგანო ყმა.

336. კვეჭეთი—სკვირეთში, ვერეს ხევის მარჯვენა მხარეზე, წვერის აღმ., ბეთნიას დასავლ. (რ); 1930 წლ. აღმ. დაყ. (გვ. 59) ტუილისის რაიონში. იხს. 1543-1713 წლ. სიგ. (სიძე. I—305, 337, 303) მებატონეები: 1543 წ. ბარათაშვილე-ბი-გერმანოზიშვილები, 1591—1713 ბარათაშვილები-გოსტაშაბაშვილები. 1713 წ. გოსტაშაბაშვილებს ყოლიათ 1 ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 8 მებატონე (გოსტაშაბაშვილები, ქავთარასშვილები, გერმანოზიშვილები), 10 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

337. კვირა ცხოველი—დბანისის ხეობაში, კახრეთის ხევის მარცხენა მხარეზე, კრკონის აღმ., მონასტრის დასავლ.-სამხრ.: (რ); სიით 232. იხსენიება 1654 წ., ესამზღვრება ლოლოვანს და თამკრგვალას (სიძე. I—341). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (ზაალიშვილი და ზურაბიშვილი) და 2 გამომღები ყმა. სვ. ზურაბიშვილის სიტყვით კვირაცხოველი ზურაბიშვილის სოფელია, იხ. 1792 წლ. სიგ. (იქვე I—868).

338. კვირიკეთი—ყარაბულალში, ძველი გომარეთის ხევის სათავეში, დიდი გომარეთის ჩრდილ., საკურისის დასავლ. (რ); 1543 წ. ერგო ფარიშატ გერმანოზიშვილს ნახევარი კვირიკეთი (სიძე. I—305); გეოგრ. კვირიკეთში წმ. კვირიკეს ეკლესიაა (გვ. 15).

339. კიანეთი—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, ჯალდამის აღმ., ქვეშის დასავლ. (რ); სიით 272. იოს. ქანანაშვილის სიტყვით კიანეთი კნენია მარიამის სოფელია. იხ. 1814 წლ. სიგ. (სიძე. I—411). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (ვახუშტი ბატონი შვილი, ზაალიშვილი, ზურაბისშვილი), 1 მემამულე (ახნ. ბაინდურაშვილი), 2 უყმო ახნ. (ყულიაშვილი), 6 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

340. კიკეთი—ალგეთში, ასურეთის ხევის მარჯვენა მხარეზე, დიდების ს.მ. ხრეთ., კაბენის მონასტრის ჩრდ. (რ); სიით 590. იხს. გეოგრ. (გვ. 174) მის ქვემოთ ქაბენის მონასტერი. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (ავთანდილ სუფრაჯი და აბაშიშვილი დავით) და 14 გამომღები ყმა.

341. კიპრუჭი—დბანისის ხეობაში, ბალიჭის ხევის მარცხენა მხარეზე, ტანძიას ჩრდ., ბოლორკვანტის სამხრ. (რ); სიით 267. 1721 წლ. აღწ. ლოქში (გვ. 221), ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 5 გამომღები და 5 აყრილი ყმა.

342. კიპრუჭი—ქციის ხეობაში, მდ. ფოცხვერიანის მარჯვენა მხარეზე. დიას დასავლ., ფოცხვერიანის აღმ. (რ); სიით 409. ან კიპრუჭს გულისხმობენ 1707 წლ. სიგ. (სიძე. II—174) დ. მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარი, რადგან ორივე საბუთში მოთავსებულია ქციის ხეობის სოფელთა შორის (1707 წ.

სიგელში—ჯანაზიანი, ტანძია, აბანო, მე-XVII საუკ. დავთარში—ჯანაზიანი, ფოცხვერიანი) და გარდა ამისა ძაბილაშვილები და ჩომახიშვილები, რომლებიც იხსენიებიან ამ საბუთებში, 1701/11 და 1721 წლების აღწერებით ქციის ხეობის კიპრუქის მცხოვრებნი არიან. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 5 მემამულე (ჩომახიშვილები, ძაბილაშვილი, დიკანოზისშვილი), და 6 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაელახიშვილები), 6 უყმო აზნ. (მკერველიშვილი, და ჩომახიშვილები), 6 გამომღები, 1 ბოგანო და 1 აყრილი ყმა.

343. კირაკოზას სოფელი—სომხითში, მამხუტის ხევის ორ ტოტ შუა, სოფ. გორუმის სამხრ., ვასაკას ჩრდ. (რ); სიით 55.

344. კირაკოზას სოფელი—სომხითში, ფოლადაურის მარჯვენა მხარეზე, ლურჯი ვანქის აღმ.-სამხრ., შამირზას (შერმაზანას) სოფ. დასავლ. (რ); სიით 88. 1697 წ. ესამზღვრება შამირზას (შერმაზანას) ნასოფლარს (სიძვ. II—91). 1721 წლ. აღწ. სომხითის კირაკოზას სოფელში (გვ. 283) ითვლებოდა 1 მებატონე (აზნ. ეშალაშვილები), 1 დამოუკიდებელი უყმო აზნ. (ეშალაშვილი) და 3 გამომღები ყმა.

გამოურკვეველია, 1721 წლ. აღწ. ცნობა, სომხითის რომელ კირაკოზას სოფელს ეხება—ფოლადაურისას, თუ მამხუტისას.

345. კირაკოზას სოფელი—ყაიყულში. ყაიყულის წყალის მარცხენა მხარეზე, წყაროს სოფ. დასავლ.-სამხრ., ყაზანჩის აღმ.-ჩრდ. (რ); სიით 192.

346. კირაკოზას სოფელი—ყაიყულში, ყაიყულის წყალის მარცხენა მხარეზე, მოლა აბდულას სოფლ. სამხრ., ხუსტა ოღლის სოფლის დასავლ. ჩრდ. (რ); სიით 213. დასტურ. (ს) სამეფო სახასო სოფელი, სამოურაო მანუჩარისა (ყაფლანიშვილისა). გამოურკვეველია, ყაიყულის რომელ კირაკოზას სოფელს გულისხმობს დასტურლამალი.

347. კირკითა—თრიალეთში ბეშქენაშენის ხევის აღმოსავლეთის ტოტის მარცხენა მხარეზე, ლურჯი საყდრის დასავლ., ახალდაბას აღმ, (რ); სიით 503 კირკითა.

348. კისია—თრიალეთში, (§ 55); სიით 474. მოთავსებულია თრიალეთის სოფლებს ნადვალეთსა და ბაბიას შუა.

349. კლდების—ქციის ხეობაში, კლდების ხევის მარჯვენა მხარეზე, ბაბიას აღმ., ქუჯაეთის ჩრდ. (რ); სიით 419. 1543 წ. ერგო ფარიშატ ბარათაშვილს-გერმანოზისშვილს (სიძვ. I—305). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყარაბულახიშვილი), 5 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

350, 351. კნოლე—კლონეთი—(დასტ. ჟვ) თრიალეთში, ბეშქენაშენის ხევის ტოტებ შუა, კირკითას დასავლ., გოგათგერდის სამხრ. (რ—ორი სოფელი); სიით 495, 496.

352. კობალა—აღვეთში, ლაკვის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ვაკეს დასავლ.-სამხრ., ახერისის აღმ.-ჩრდ. (რ); სიით 634. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (ზაზუნაშვილი ბეჟან, თაყაშვილი დემეტრე) და 2 გამომღები ყმა.

353. კოდა—აღვეთში, კოდის წყალის სათავეში, ბორბალას აღმ. (რ); სიით 581 და 582 შუა.

354. კოდის ლილო—მტკვრის გაღმა მხარეს, თბილელის ლილოს საზღვრ, ზაგრატის ლილოს ჩრდ. (რ); სიით იგულისხმება 677—681-ში. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ტვილელი), 5 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა. იხილე ლილო.

355. კოჭმანაშენი—ალგეთში (წ 55); სიაში 658, მოთავსებულია ალგეთის სოკულებს არმანეთის, მაწუნარას, შარაბეთსა და საყავრეს შორის.

356. კოია—ალგეთში - ქციის ხეობაში (წ 54). 1543 წ. (სიძე. I—305) ერგო ფარიშატ გერმანოზისშვილს. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (გერმანოზისშვილები) და 2 გამომღები ყმა.

357. კოპანეთი—ქციის და დბანისის ხეობებში—ალგეთში—ყარაბულალში (იხ. წ 59). 1721 წლ. აღწ. მოთავსებულია სამეფო საბარათაშვილოში (გვ. 63), ითვლებოდა 2 მებატონე (იარალაშვილები) და 2 გამომღები ყმა.

358. კოჟორი—ალგეთში, სოლოლაკის ხევის სამხრეთის ტოტის სათავეში, წაეკისის დასავლ., სალორისის აღმ.-ჩრდ. (რ); სიით 593. გეოგრ. (გვ. 70, 174) კოჟორის ციხის ახეულის სამხრით, როსტომ მეფემ ააშენა სასახლე, დაათავეს მეფე გიორგიმ და ვახტანგმა, ზაფხულობით იქ დგებოდენ მეფეები. ნიკოლოზ კათალიკოსს ამილახორს კოჟორში ერთი კარის საყდარი და 1 სასახლე აუშენებია, იხ. 1687 წლ. სიგ. (ისტ. სბ. IV). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე) და 5 გამომღები ყმა.

359. კოხაჯი—თრიალეთში, კოხტას (კოხის) ხევის მარჯვენა მხარეზე, რეხას აღმ.-სამხრ., თეხის ჩრდ. (რ); სიით 530. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (სე. ბატონიშვილი), 10 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა. დასტ. (გვ) ესამხლვრება ცრიცის და ფარეხას. გეოგრ. (გვ. 160) კოჯახი.

360. კოხნარი—კოხრი—ალგეთში (იხ. წ 58). იხსენიება 1591 წ. (სიძე. I—337), 1662 წ. (იქვე I—43) ნასოფლარი, მებატონე გოსტაშაბაშვილი. შესაძლებელია ეს იყოს ის სოფელი, რომელიც 1920 წლ. აღმ. დაყოფ. მოქცეულია მანგლისის რაიონში და რომელსაც ეწოდება „გოხნარა“ (გვ. 55).

361. კოხტა—კოხოტა—ალგეთის მარცხენა მხარეზე, ტამალიას აღმ.-ჩრდ., შარიამის დასავლ. (რ); სიით 483. 1543 წ. ერგო ფარიშატ გერმანოზისშვილს ნასოფლარი კოხტა (სიძე. I—305). 1756 წ. (იქვე I—330) გერმანოზისშვილებს ყავდათ კოხოტაში ყმები. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (გერმანოზისშვილები) და 3 გამომღები ყმა.

362. კრეფა—ქციის ხეობაში, ირაგას ხევის მარცხენა მხარეზე, ვანათის ჩრდ., კუშტის-უბნის სამხრ. (რ); სიით 383. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს კრეფა 20 კომლით და ჩალის ციხე (საისტ. მ. 1924 წ. 1). იხსენიება 1699 წ. (ხახ. გუჯრ. გვ. 24), ძვეს „ალგეთის გაღმა“. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (იოთამასშვილები და შერმადინაშვილი), 10 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა. სად. დასტ. (იხ) ედვა კრეფას წინწყაროს დედოფლის სამეხრეთოს დამუშავება.

363. კრკონი—დბანისის ხეობაში, ბალიჭის მარჯვენა მხარეზე, კვირაცხოვლის დასავლ., შავგომის აღმ. (რ); სიით 260. იხსენიება 1699 წ. (ხახ. გუჯრ. 24). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი თამაზი), 6 გამომღები, 2 ბოგანო, 1 აყრილი და 1 ამოწყვეტილი ყმა.

იას. ლორთქიფანიძე—„ქვე-ქართლი“.

364. კრწანისი—ქწანისი — ქციის ხეობაში, ირაგას ხევის და ქივჭივას შუა, სამშვილდეს დასავლ. ჩრდ. (რ); სიით 372. დასტ. (სკბ) სამშვილდის კრწანისს ედვა ყეენის საფეშქაშო 6 მარჩილი. ამას უნდა გულისხმობდეს 1608 წ. სიგ., რომლითაც ებოძა საბარათიანოში ქალაქის ამირთ ამირას გიორგი სააკაძეს სოფ. კრწანისი (სიძვ. II—39). 1721 წლ. აღწ. (ქწანისი) ითვლებოდა 3 მებატონე (ხოსროხანიშვილი, სულეიმანიშვილი და ბურღიაშვილი), 19 გამომღები და 4 ბოგანო ყმა. 1721 წლ. აღწ. ცნობები ეხებთან ქცრის ხეობის კრწანისს, რადგან ისინი მოთავსებული არიან ყოველგან სამშვილდის აღწერასთან.

365. კუკია—თრიალეთში, მდ. ქციის მარცხენა მხარეზე, საბატეს დასავლ., სამეხროვს აღმ. (რ); სიით 523. ედვა ყეენის საფეშქაშო 2 მარჩილი (დასტ. სკბ), ესამზღვრება სამეხროვს (იქვე ჟვ).

366. კუმისი—ალგეთში, გუდელისის ხევის მარჯვენა მხარეზე, კოჟორის ციხის აღმ.-ჩრდ. (რ—ორი სოფელი); სიით 600. გეოგრ. (გვ. 176) კუმისი დიდი დაბაა. იხსენიება 1619—1718 წლ. (სიძვ. II—362, 363, 364, 365, 369, 484), მებატონეები სოლოლაშვილები. 1697 წ. საქუაშვილი ყუდულოძს ხოდაშენს ამირბოქიშვილისაგან (იქვე II—392). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 8 მებატონე (დედოფალი, სოლოლაშვილები), 1 მემამულე აზნ. (დივანიშვილი), 4 უყმობ აზნ. (დათუნაშვილი, იარალაშვილი, ამირბოქიშვილი), 38 გამომღები, 7 ბოგანო და 1 აყრილი ყმა.

367. კურწიკამი—ყარაბულღაში (იხ. § 56). 1721 წლ. აღწ. (გვ. 198) ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 7 გამომღები, 1 ბოგანო და 3 აყრილი ყმა.

368. კუშტის უბანი—ქციის ხეობაში, ირაგას ხევის მარცხენა მხარეზე, ავაზანის სამხრ., ვანათის ჩრდ. (რ); სიით 384.

369. ლაკვა—ალგეთში, ლაკვის ხევის სათავის მარცხენა მხარეზე (რ); სიით 638 და 639 შუა.

370. ლაკლაკაშენი—ლავაღავაშენი—დბანისის ხეობაში, ფინეხაურის უსახელო შემდინარე წყალის მარცხენა მხარეზე, ვარძაგარას აღმ., სიქიშხანის დასავლ. (რ); სიით 312. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი მამუკა) და 14 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 8 გამომღები, 1 ბოგანო და 4 აყრილი ყმა.

370-ა. ლანჩბარი—იხ. ალავეარი, ამიხასლუ, იოლჩიშვილების თაბუნი, ნაჯბადინი, ფათას თაბუნი, ფარჰანლუ ინდოს ნაგები, ქალაქლარი, ფადარალიას თაბუნი, შულავრას ბოლო, ჩალაბლუ (იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი). ლანჩბარის მოსახლეობა შედიოდა მდივანბეგის მიერ აღწერილ ელში. დასტ. ნაჩვენებია 182 ლანჩბარი, რომლებიც სთესდენ 438 თალარს და 30 ჩანახს ბრინჯს, აქედან ნდ—თავში იხსენიება 100 ლანჩბარი და 3დ თავში.—82.

371. ლაყვარდი—ტაშირში, ბუზჩაის დასავლ., მისხანას აღმ.-სამხრ., თელას აღმ. (რ); ლაყვარდი, აშენებული სოფელი აიდარბეგის ხეობაში, სამოურაო გივი მდივნისა (დასტ. კე), ედვა ყეენის საფეშქაშო 3 მარჩილი, 2 შაური (იქვე სკბ). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), სოფელი ნაოხარი, სამოურაო გივი მდივნისა.

371-ა. ლილო—მტკვრის გაღმა მხარეს; რუკაზე აღნიშნულია: ბაგრატის, თბილელის, კოდის ქვითკირის და შავრობის ლილო.

დასტურლამალში აღნიშნულა მაღალი ლილო, რომელიც ორ სამეფოს საზღვარზეა (თავი ოც) და სააკას ლილო (იქვე სკბ). სიაში ნაჩვენებია 5 ლილო დაუსახელებლათ 677—681. 1721 წლ. აღწ. იხსენიება ბაკრატის, კოდის ქეთიკირის და შავრობის ლილოები. ლილო და მაღალი ლილო ერთი და იგივე უნდა იყოს და ის არ უნდა შედიოდეს სიაში აღნიშნულ 5 ლილოებში, როგორც მდებარე ორ სამეფოს საზღვარზე. სააკას ლილო არც რუკაზე და არც სიაში ნაჩვენები არაა.

372. ლიპარიტის უბანი—ლიპარიტისა—ქციის ხეობაში, ძველი გომარეთის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ძველი გომარეთის აღმ. (რ); სიით 369. გეოგრ. (ცვ. 164) იხანეიება ლიპარიტის მონასტერი ქციის ხეობაში. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (იოთამისშვილები) და 1 გამომღებე ყმა.

173. ლიპი—ყარაბულალში, ზურტაკეტის მარჯვენა მხარეზე, შულავრის აღმ.-ჩრდ. ხაპალატევის დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 455.

374. ლიპი—ქციის ხეობაში, ირაგას ხევის მარჯვენა მხარეზე, გვიანის დასავლ., კამარეთის აღმ. (რ); სიით 404.

375. ლიპი.—ქციის ხეობაში, ირაგას ხევის მარცხენა მხარეზე, სამღერეთის აღმ.-სამხრ., ტყემლარას დასავლ. (რ); სიით 385.

375-ა. ლიპი—ქციის ხეობაში, —ყარაბულალში (იხ. § 59). 1523 წლ. ქავთარ ბარათაშვილს შვილებს ყავდათ ყმები. (ქორდ. ქრ. III. 1774 წ. (სიძვ. I—94) დავით სახლთხუცესი ყიდულობს ეშიკაღას ბაში იარაღისაგან სამკვიდრო ლიპს წისქვილით. 1699 წ. (ხახ. გუჯრ. გვ. 24) იხსენიება; როგორც მდებარე „აღგეთის გაღმა“. 1721 წლ. აღწერით ითვლებოდა 4 მებატონე (იარაღიშვილები, ყაფლანიშვილი თამაზ, ყაფლანიშვილი რევაზ), 3 მემამულე (აზნ. ტერტერაშვილები), 16 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა. რომელ ლიპს ეხება ეს ცნობები, ყარაბულალის, თუ ქციის ხეობისას, გამოურკვეველია, მხოლოდ იგი-სი არ შეიძლება ეხებოდენ თრიალეთის ლიპებს, რადგან თრიალეთში არც ყაფლანიშვილებს და არც იარაღაშვილებს ყმები არ ყავდათ.

375-ბ. ლიპები თრიალეთში—ბეშქენაშენის ხევის დასავლეთის ტოტის ჭათავეში, მის მარჯვენა მხარეზე, სოფ. ქციის დასავლ., ვარდის უბნის აღმ.-ჩრდ. (რ—სამი სოფელი); სიით 497, 498, 499. 1721 წლ. აღწ. სამი სოფელი:

376. ლიპები—1 მებატონე (მეფე), 5 გამომღები და 3 ბოგანო ყმა.

377. ლიპები კუჭიაშვილისა—1 მებატონე (მეფე), 4 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

378. ლიპი—1 მებატონე (გოჩაშვილი), 3 გამომღები და 4 ბოგანო ყმა. 1721 წლ. აღწერის ყველა ეს ცნობები თრიალეთის ლიპებს ეხება, რადგან მოთავსებული არიან თრიალეთის სოფლებ შორის (სამეხრეოსა და ერანსა, ახალდაბას და ცარიცს შუა).

379. ლიყურეთი—ქციის ხეობაში, ირაგას და კლდეისის ხეებს შუა, ქუჯაეთის აღმ., ჯვარას დასავლ. (რ); სიით 408. 1634/38 წლ. დავა ყაფლანიშვილისა და გერმანოზიშვილების შორის ლიყურეთის ადგილებზე (სიძვ. II—96). 1690 და 1725 წლ. (იქვე I—359, II—278) იხსენიებიან მოწმეები დეკახოზები.

სვ. ზურაბიშვილის სიტყვით (იხ. 1792 წ. სიგ. იქვე I—368) ლიყურეთი, იარალაშვილის ორი საკომლოს ვარდა, სულ ზურაბიშვილებისაა. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მემამულე (საყდარი) და 1 გამომღებო ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 8 მებატონე (ვახუშტი ბატონიშვილი, ზაალიშვილი/ ზურაბიშვილი, იარალაშვილები, ყარაბუღაბიშვილი), 19 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

380. ლორაშენი—ნორაშენი—დბანისის ხეობაში, ფინეზაურის მარჯვენა მხარეზე, აცუტის აღმ., გუგუთის დასავლ. (რ); სიით 324. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს სოფ. ლორაშენი (საისტ. მ. 1924 წ. 1). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა ნორაშენში 7 მემამულე (ხანდამაშვილები) და 15 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა ლორაშენში 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 4 მემამულე (ხანდამაშვილები), 3 გამომღები და 2 აყრილი ყმა.

381. ლორე—ქალაქი ტაშირში, ლორის რაიონში (იხ. § 44), დებედას მარცხენა მხარეზე, ტაშირის წყალის და დებედას შესართავთან (რ); ჯავ. რუკ. იქვე ტაშირში, ტაშირის წყალზე. გეოგრ. (140) ციხე და მცირე ქალაქი ორმდინარეს შუა, ქარაფავანის კლდეზე, „აწ უბყრიათ სპარსელებს“. 1651 წ. მეფე როსტომს ლორიდან ეჯიბისშვილები აუყრია და სომხითს დაუსახლებია (სიძე. III—2). ლორის ახპატის სოფელი მეფეს უბოძებია პაპუნა ბეგ ზურაბიშვილისათვის (იხ. 1691 წლ. სიგ. იქვე I—365). 1781 წ. სვ. მაყაშვილს ებოძა ავღაბარში ლორელ მცხოვრებთა გლეხთა და ქალაქში ლორელ აზნაურთა მოურაობა (იქვე II—505).

382. ლოშო—თრიალეთში, ავღაღის და ანტრაფის ხეობებს შუა, ქვემო-ანტრაფის დასავლ., ბოყანოს აღმ.-ჩრდ. (რ); სიით 539. დასტურლ. სამეფო-სახასო სოფელი თრიალეთში, სამოურაო მდივანბეგისა (აზ) ედვა ყეენის საფიშქაშო 5 მარჩილი (იქვე სტბ). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (წალკელი), 4 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

382.ა. ლოჭინის ხევი—ამანის ხევი—მტკვრის გაღმა მხარეს, ნავთლულის სამხრ., (რ); სიით ლოჭინი 682-ის შემდეგ—1 ობა.

383. ლურჯი ვანჯი—სომხითში, ფოლადაურის მარჯვენა მხარეზე, ფირფიჯანის ჩრდ., სამწევრისის სამხრ. (რ); სიით 87. 1697 წ. ესაზღვრება შამირზას (შერმაზანას) ნასოფლარს (სიძე. II—91). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (ზავრაშვილები), 3 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

384. ლურჯი საქდარი—თრიალეთში, კირკითას აღმ., საქათმეს დასავლ. (რ); სიით 504.

385. მათიში—სომხითში, ფოლადაურის მარჯვენა მხარეზე. შაინის აღმ., ხინძორკუტის დასავლ. (რ); სიით 94. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (სადუხა) და 6 გამომღები ყმა.

386. მაკვა—დბანისის ხეობაში (იხ. § 56). 1718 წ. მებატონე ყაფლანიშვილები, მემამულე მაჭავარიანი (სიძე. III—177). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მემამულე (აზნ. აკამ მაჭავარიანი) და 9 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. დბანისის ხეობაში (გვ. 194) ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 1 მემამულე (აზნ. მაჭავარიანი), 1 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

387. მამადას თარხანი ელის თაბუნი—იხ. არუხლუ.

288. მამადას ზარგრების—ელის 1 თაბუნი. იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი. დასტურ. (ნე)თველებოდა 5 კომლი ელი თარხანი.

389. მამადას შათირას—ელის 1 თაბუნი (იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი).

390. მამის დაბა—ალგეთში, დვალთას ხევის სათავეში, ლოლოვნის აღმ.-ჩრდ. (რ); სიით 628. 1721 წლ. აღწ. ითველებოდა 1 მებატონე (სოლოლაშვილი), 1 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

391. მამუკას თათრები—დბანისის და ქციის ხეობებში (იხ. § 52). 1721 წლ. აღწ. „დაბალში“ (გვ. 175), ითველებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვალი მამუკა), 5 გამომღები და 8 აყრილი ყმა.

392. მამხუტი—სოპხითში, მამხუტის ხევის ორ ტოტ შუა, ყუდროს ჩრდ. (რ); სიით 51. 1651 წ. დონდარ ეჯუბიშვილის მეფე როსტომ უმტკიცებს ნასყიდ მიწებს მამხუტში, რომლის სიგელები დაწვიათ (სიძე. III—2). 1554 წ. ბიძინა სოლოლაშვილს ებოძა მამხუტის ხევის ორივე ტოტის შუა მდებარე ნასოფლარი მასრუტი (იქვე II—374). 1721 წლ. აღწ. ითველებოდა 1 მებატონე (ალიყულიხანი—იესე ბატონიშვილი), 12 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

393. მანაკერტი—მანავერი—მანავერდი—დბახისის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, ტამალას დასავლ., ყაჯილუხას აღმ. (რ); სიით 282. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი მანაკერტი 22 კომლით, საუხუცესო და სასახლე (საისტ. მ. 1924 წ. 1). 1707 წ. ვახუშტი ყაფლანიშვილის საალაპოდ შეაწერეს ორი ძროხა (სიძე. II—174). იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1701/11 წლ. აღწ. ითველებოდა 2 მემამულე (თათოზაშვილი და ღრეული) და 3 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითველებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 3 მემამულე (თათოზაშვილები, ჯანშაშვილი), 12 გამომღები, 5 ბოგანო და 2 აყრილი ყმა.

394. მანგლისი—ალგეთში, მჟავისის და კველთას ხეევს შუა, ერდოს (ედოათის) ჩრდ., თხილოვანას სამხრ. (რ); სიით 646. იხსენიება 1653—1718 წლ. (სიძე. I—313 II—250, ისტ. სბ IV, ხახ. გუჯრ. გვ. 24), ესამზღვრება გუდარებს, ლორისთავს, ორივე ოძისს და კველთას. 1721 წლ. აღწ. ითველებოდა 1 მებატონე (მანგლელი) და 27 გამომღები ყმა. გეოგრ. (გვ. 170) იქვე გუნბათიანი ეკლესია, სადაც კედელზე მამადის ხატია.

395. მანველას სოფელი—მანველას სოფელი—სომხითში, ლოქის მთის ძირს, თალის სოფლ. სამხრ., ლაქვარდის აღმ.-ჩრდ. (რ); სიით მანველა 102.

396. მარაბდა—ალგეთში, მდ. ალგეთის მარცხენა მხარეზე, ასურეთის ხევის აღმ., ჭანდარის დასავლ. (რ); სიით 561. 1536 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1) ერგო იოთამ ბარათაშვილს სოფ. მარაბდა ორი კომლით. 1543—1775 წლ. (სიძე. I—305, II—159, I—330, 329, 331, 386 II—349 ისტ. სბ V), მებატონე გერმანოზისშვილები, 1543 წ. ნასოფლარი. 1701/11 წლ. აღწ. ითველებოდა 1 მემამულე (ჩაჩიკაშვილი) და 3 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითველებოდა 4 მებატონე (გერმანოზისშვილები, ყაფლანიშვილები), 2 მემამულე (აზნ. ჩაჩიკაშვილი) 12 გამომღები, 5 ბოგანო და 1 აყრილი ყმა. ყაფლანიშვილების მემამულე ჩა-

ჩიკაშვილის ყმები 1721 წლ. აღწერაში მოთავსებულია (გვ. 179) დბანისის ხეობაში, რაც შეკდობაა, რადგან მარაბდა მხოლოდ ალგეთში იყო (იხ. § 11) და ამ აღწერის ტერმინოლოგიით „დაბალში“.

397. მარიაში პატარა — მარიაში — ალგეთში, ლაკვის ხევის მარცხენა მხარეზე, საქრისის სამხრ., ერწოს დასავლ. (რ); სიით 639. ამას უნდა გულისხმობდეს 1543 წ. სიგ. (სიძე I—305), რომლითაც ნასოფლარი პატარა მარიაში იერგო ფარიშატ ბარათაშვილს გარმანოზიშვილის, რადგან მეორე სოფელი სახელწოდებით „მარიაში“ გოსტაშაბაშვილების იყო და მდებარეობდა თრიალეთში.

398. მარიაში — მარიაში — თრიალეთში, ქციის მარცხენა მხარეზე, გარყლოფის სამხრ., აბანოს დას. ჩრდ. (რ); სიით მარიაში 482. 1719 წ. სიგ. (სიძე. I—68) მოსამზღვრეა თრიალეთის სოფლის ჩრდილის უბნის, მებატონე გოსტაშაბაშვილი. 1591 წ. (იქვე I—337) ებოძა იოანე ბარათაშვილს ნახევარი მარიაში, 1693 წ. (იქვე I—363) მეფე უთარხნებს პაპუნა გოსტაშაბაშვილს თრიალეთში ნასოფლარ მარიაში. 1713 წ. (იქვე I—303) გოსტაშაბაშვილებს ყავდათ 19 გამოძლები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი), 8 გამოძლები და 3 ბოგანო ყმა.

399. მარნეული — ლომთაგორა — ალგეთში, მდ. ალგეთის მარჯვენა მხარეზე, თოფრაცალას დასავლ.-ჩრდ., ღვალოვნას აღმ. (რ); სიით 556. გეოგრ. (გვ. 174) იქ არის ნაციხვარი, კრქნალი, დორანნი, აფთარნი, ამიტომ ეწოდება „ლომთა გორა“. 1706 წ. ესამზღვრება ლოლოვანს (სიძე. I—134). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (შანავახანი), 38 გამოძლები და 20 ბოგანო ყმა.

399.-ა მარქარას სოფელი — ყაიყულში, დასტ. (ს) სამეფო სახასო სოფელი, სამოურაო დურმიშხანისა. (იხ. § 42).

400. მასხუდლუ — ოთარ მდივნის ელის I თაბუნი. იხ. დასტ. (ნდ), ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწ., ითვლებოდა 9 კოვლი ელი.

401. მაღალი ლილო — მტკვრის გაღმა მხარეს (რ — ლილო). დასტ. (რც) კახეთის და ქართლის სამზღვარზე. იხ. ლილო.

402. მაღნარი — დბანისის ხეობაში (იხ. § 58). 1727 წ. (სიძე. II—285) ესამზღვრება ჯალდამას, მესეფარიანს და აბულმაგის.

403. მაჩვთა — თრიალეთში, მდ. ხევლრმის მარცხენა მხარეზე, ბოქანოს და სოფ. ხევლრმის აღმ. ოლთისის დასავლ. (რ); სიით 541. სამეფო სახასო სოფელი თრიალეთში, სამოურაო სარდლისა (დასტ. ზხ). ედვა ყენის საფეშქაშო მხარეში (იქვე სკვ). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე) და 3 გამოძლები ყმა.

404. მაჩქათელა — მაჩქათელა — ყარაბულალში, ზურტაკეტის მარჯვენა მხარეზე, საქეს ჩრდ. (რ); სიით 446. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (აბულაშვილი გივი) და 1 გამოძლები ყმა.

405. მაწევანი — ალგეთში, მდ. ალგეთის მარცხენა მხარეზე, სამებას აღმ. გოლთეთის და წინწყაროს დასავლ. (რ); სიით 567. იხსენიება 1669 წ. (სიძე. I—315) მაწევნური ხევი. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 7 მებატონე (მეფე, საგინაშვილები, სააკაძე ყელგრძელი, აფხაზიშვილი), 1 უყმო აზნ. (ხოჯაშვილი), 9 გამოძლები, 1 ბოგანო და 1 აყრილი ყმა.

406. მიწუნარა—მაწვნარა—ალგეთში, საყაერის ხევის მარცხენა მხარეზე, მანგლისის დასავლ.-ჩრდ. (რ—მაწვნარა); სიით 657.

407. მახალარაჯი ზემო—სომხითში, შულავერის ხევის მარცხენა მხარეზე, ხუცის სოფლის დასავლ.-ჩრდ., დაღარის აღმ. (რ); სიით 24. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ამილახორი), 1 მემამულე, 6 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

408. მახალარაჯი ქვემო—სომხითში, შულავერის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ხუცის სოფლ. ჩრდ., ნაქალაქეყის სამხრ. (რ); სიით 25. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ამილახორი), 1 უყმო აზნ. (ქანანაშვილი) და 12 გამომღები ყმა.

409. მდივანბეგის სოფელი—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, აზბულახის დასავლ., კარმიქარის აღმ. (რ); სიით 165. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 9 გამომღები და 5 აყრილი. ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარ. აყრილების შესახებ ნათქვამია: „აყრილი ახლა“.

410. მდივანბეგის დაბნეული ელის თაბუნი—იხ. დაბნეული ელი.

411. მეთრევანი—თრიალეთში, საბოზკუროს აღმ., საბროწლეს დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 509. იხსენიება 1678 წ. და 1688 წლ. შემდეგ (ისტ. სბ. IV და უორდანიას „ქართლ-კახეთის მონასტრები და ეკლესიები“, გვ. 227). 1678 მეფე გიორგი სწირავს მეთრევანს მანგლისის ეკლესიას. 1688 წ. შემდეგ მანგლელი აწესებს მეთრევანის საეკლესიო ბეგარას და გამოსაღებს. დასტ. მეთრევანიდან სამადლოსაკენ ქალაქის გზა მიდიოდა (ფე). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მანგლელი), 3 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

412. მეთარის დაბნეული ელის თაბუნი—იხ. დაბნეული ელი.

413. მელიქ ბეგის სოფელი—ყაიყულში, ყაიყულის წყალის მარცხენა მხარეზე, ორთლუს დასავლ., ფარემუზას სოფლ. აღმ. (რ); სიით 188. სამეფო სახასო სოფელი თრიალეთში; სამოურაო მანუჩარ ყაფლანიშვილისა (დასტ. ს).

414. მელიქაშენი—სომხითში, დებედას მარცხენა მხარეზე, ტეფურას დასავლ., ხოჯორნიას აღმ. (რ); სიით 2.

415. მენქალისი—მენქალი—ქციის ხეობაში, ირავას ხევის მარჯვენა მხარეზე, მის სათავეში, წობას დასავლ. (რ—შენქალისი); სიით 393. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (ბეგაშვილები) და 3 გამომღები ყმა.

416. მერაბ ალას სოფელი—სელიმას სოფელი—ყაიყულში, ყაიყულის წყალის მარჯვენა მხარეზე, მოლა აბდულას სოფლის დასავლ., სატანას სოფლის აღმ. (რ); სიით 209. დასტურლ. (ს) სელიმას სახასო სოფელი, სამოურაო მერაბ ალასი.

417, 418. მერეკანა—თრიალეთში, ქვემო ანტრაფის აღმ., წალკას დასავლ.-სამხრ. (რ—ორი სოფელი); სიით 549, 550. დასტ. ესამზღვრება ქვემო ბ. შ. ქენაშენს და ანტრაფის (ფე). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (შანავაზნანი) და 12 გამომღები ყმა.

419. მთაწმინდა—ქციის ხეობაში, ფოცხვერიანის ხევის სათავეში, აბანოს დასავლ., შოშილეთის აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 413. 1634/58 წლ. ყაფლან ერთ-ერთ, პაპუნა და პაატა ბარათაშვილები მეორეს მხრივ, ცილობენ მთაწმინდა-

ზე (სიძვ. II—96). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (იარალაშვილები) და 3 ბოგანო ყმა.

420. მთლენავი—ალკეთში—თრიალეთში (იხ. § 59). 1721 წლ. აღწ. მოთავსებულია სამეფო საბარათაშვილოში (გვ. 27). ამ აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ამილახორი) და 2 გამომღები ყმა.

420.-ა მირაან ელის მოსახლეობა—იხ. დურღაია-მირასან.

421. მირაშა—სომხითში (იხ. § 56). 1721 წლ. აღწ. (გვ. 263) ითვლებოდა 2 მებატონე (მელიქიშვილი და ყაფლანიშვილი ლუარსაბ), 7 გამომღები და 2 აყრილი ყმა.

422. მირზა ოღლი მუსტაფას—ელის 1 თაბუნი, იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი. დასტ. (ნე). ითვლებოდა 30 კომლი ელი თარხანი.

423. მირის სოფელი—ყაიყულში, ყაიყულის წყალის მარცხენა მხარეზე, შანაზარას სოფლ. აღმ.-სამხრ., დინარიზას ჩრდ. (რ); სიით 179.

424 მირტაშენი—მირტაშენი—მირტარაშენი—ქციის ხეობაში, მდ. ქციის მარჯვენა მხარეზე, ნახიდურის და ბალახაურის დასავლ., იფნობის და ირდასუბნის აღმ. (რ); სიით 359. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს. 11 ყმა და აზნ. ჩაჩიკაშვილი 9 კომლით, მიტიჩაური მამული და საბაგი (საისტ. მ. 1924 წ. 1)-1651 წ. უახლბენ ღონდარ ეჯიბიშვილს ჯილდოდ ნაბოძებს ტალავარის ხევის თავს მირტაშენს (სიძვ. II—227). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მემამულე (აზნ. ჩაჩიკაშვილები) და 22 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (შერმადინაშვილი, ყაფლანიშვილები), 5 მემამულე (აზნ. ჩაჩიკაშვილები), 17 გამომღები, 7 ბოგანო და 5 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარიანტში მირტაშენის აღწერის ბოლოს ნათქვამია: “აქვე შერმადინიშვილს რომე მისცემია“, ჩამოთვლილია 8 გამომღები ყმა (იხ. § 13).

424.-ა. მისირის სოფელი—ყაიყულში სახასო სოფელი, სამოურაო მზეჭაბუკისა (დასტ. ს). იხ. § 42.

425. მისხანა—დბანისის ხეობაში, ფანეზაურის მარჯვენა მხარეზე, ქედის ეკლესიის აღმ. იალღუზის დასავლ. (რ—ტაშირში, რაც შეცდომაა, იხ. § 60); სიით ლოქში 336. პროფ. ივ. ჯავახ. ისტ. რუკით დბანისის ხეობაში. ასეც უნდა იყოს, რადგან ფინეზაური მთლად დბანისის ხეობაშია, ქედის ეკლესია და იალღუზიც დბანისის ხეობაში არიან.

426. მისხანა—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, ქელუთის აღმ., ბუზჩაის და ლაქვარდის დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 132. ტაშირის მისხანაში ითხრებოდა ლითონი, სპილენძი მრავალი, მიწა წითელი მაგარი, ელვარე და წმინდა (გეოგრ. გვ. 148).

427. მიჩნაქარი—დიაკვნის ქვა—მინდაქარი—ტაშირში (იხ. § 58). 1721 წ. აღწ. ლოქში (გვ. 222), ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 3 გამომღები, 2 ბოგანო და 4 აყრილი ყმა. ამ სოფელს გულისხმობს სიგელი, რომლითაც 1657 წ. მეფე როსტომი უპყვიდრებს ყაფლან ბარათაშვილს ტაშირის სოფელს სომხურად მინდაქარს ანუ დიაკვნის ქვას. (საისტ. მ. 1924 წ. 1).

428. მიჯა—ყაითმაზინთ მიჯა—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარჯვენა მხარეზე, თეკენანის დასავლ., ზემო მიჯას აღმ. (რ); სიით 293. 1536 წ. (საისტ.

მ. 1924 წ. 1) ერგო იოთამ ზარათაშვილს მიჯაში 17 ყმა (თათარი), იხსენიება XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1707 წ. ვახუშტი ყაფლანიშვილის საალაპოდ მიჯას და ყადირყულს შეაწერეს ერთი ძროხა (სიძვ. II—174). 1721 წლ. აღწ. მიჯაში ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 6 მემამულე (ყაითმაზაშვილები), 5 გამოძლები, 3 ბოგანო, 5 აყრილი და 1 ამოწყვეტილი ყმა. 1536 წ. სიგელის და მე-XVII საუკ. დავთრის ცნობები ჩვენ მივაკუთნეთ ამ მიჯას, თუმცა ამისი უთუო ცნობა არ მოიპოვება.

429. მიჯა—მიჯარი ზემო—დბანისის ხეობაში, მასვერის მარჯვენა მხარეზე, ავერჯუკის აღძ., ყაითმაზიანთ მიჯას დასავლ. (რ); სიით 294. 1707 წ. (სიძვ. II—177) ვახუშტი ყაფლანიშვილის საალაპოდ მას და მიჯას შეაწერეს 1 ძროხა. 1701/11 წლ. ზემო (მიჯარი) აღწ. ითვლებოდა 13 გამოძლები ყმა. 1701/11 წ. აღწ. ზემო მიჯარი მივიღეთ ყაფლანიშვილების „სახასო“ მიჯად, რადგან იქ მემამულე ყაითმაზაშვილები არ იხსენიებიან. 1721 წლ. აღწ. ზემო მიჯაში ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 1 აყრილი აზნ., 5 გამოძლები, 1 ბოგანო და 1 ამოწყვეტილი ყმა. ვახუშტი ყაფლანიშვილის საალაპოდ ყაითმაზიანთ, მიჯა ორჯერ იხსენიება: ერთხელ ყადირყულთან, მეორეჯერ ზემო მიჯასთან. აქ შეცდომა უნდა იყოს.

430. მლაშე—ალგეთში (იხ. § 59) მებატონეების მელობელობის მიხედვით. 1728 წ. ამილღაბარ გოსტაშაბაშვილი ყრდულობს საგინაშვილისაგან მიწას (სიძვ. I—75).

431. მოლა აბდულას ყასუმას ელი თარხნის თაბუნი—იხ. დემურჩი ასან-ნლუ.

432. მოლა ალიას ელის თარხანის თაბუნი,—იხ. ნაჯბადინი.

433. მოლა ისმაილის ელის თაბუნი,—იხ. ამირ ამადლე.

434. მოლა აბდულას სოფელი—ყაიყულში, ყაიყულის წყალის მარჯვენა მხარეზე, მერაბაღას სოფელ. აღძ., ტაშქორფის დასავლ. (რ); სიით 210.

435. მოლა ფირმამადას თარხანი ელის თაბუნი—იხ. ამირ ამადლე.

436. მოლა აბდულასშვილი მამადას—ელის 1 თაბუნი—იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი. დასტურლ. (ნე) ითვლებოდა 25 კომლი ელი თარხანი.

437. მოლი ბაბა ოღლი აბდულ ყასუმას—ელის 1 თაბუნი—იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი. დასტურლ. (ნე). ითვლებოდა 10 კომლი ელი თარხანი.

438. მოლაგი—ალგეთში, დვალთას ხევის მარჯვენა მხარეზე, დვალთას დასავლ. (რ); სიით 623. იხსენიება 1583-1753 წლ. (სიძვ. I—37, 338, 345, 303, 146), მებატონეები გოსტაშაბაშვილები. 1713 წ. გოსტაშაბაშვილებს ყავდათ 1 აზნ. (ბერძენიშვილი) 2 ყმით. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი, ზახუნაშვილი), 2 მემამულე (ბერძენიშვილი, ყიფიანი), 2 გამოძლები და 1 ბოგანო ყმა.

439. მოლა მასხუდის სოფელი—მოლა მასხუდი—დბანისის ხეობაში, ფინეზაურის უსახელო შემდინარე წყლის მარჯვენა მხარეზე, ფარანჯუკის აღმოსავლეთით, ვარძაგარას დასავლ. (რ—მოლა მასხუდი); სიით 315. 1536

ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი მოლა მასხუდუ (საისტ. მ. 1924 წ. 1). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 5 გამომღები, 2 ზოგანო და 12 აყრილი ყმა.

440. მოლა ყასუმის სოფელი—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, დელიყულიჯანის აღმ., ყამიშის დასავლ. (რ); სიით 147. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი პაპუა) და 9 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 6 გამომღები და 8 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარ-ში აყრილების შესახებ ნათქვამია: „აყრილი ახალი“ (§ 13).

441. მოლა ხანვერდას—„ერთი რიგის“ თაბუნი—იხ. „ერთი რიგის“ ელის თაბუნები.

441.-ა. მოლის ობა—სომხითში, მდ. ქციის მარჯვენა მხარეზე, ყულარების დასავლ.-სამხრ., არქევანის აღმ. (რ); სიით 20 წინ—1 ობა. იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი.

441-ბ. მონათის სოფელი—ყაიყულში (იხ. § 42), სამეფო სახასო სოფელი, სა ოურაო ფარასი (დასტ. ს.).

442. მონასტერი—1721 წლ. აღწ. (გვ. 22, 48, 61) დბანისის ხეობაში, კაზრეთის აღმ.-სამხრ., ბაბილაშენის ჩრდ. (რ); სიით 231. 1721 წლ. აღწ. მისი მოსახლეობა შეერთებულია კაზრეთის მოსახლეობასთან (იხ. კაზრეთი). სვ. ზურაბიშვილის სიტყვით (იხ. 1792 წ. სიგ. სიძვ. I—368) ეს სოფელი (მოთავსებულია კაზრეთთან) ზურაბიშვილებისაა.

443. მონასტერი—დბანისის ხეობაში. ბალიქის ხევის სათავეში, დამბლუტის სამხრ. (რ).

444, 445. მონასტერი—ამ სახელწოდებით ქციის ხეობაში, ირაგას ხევის მარჯვენა მხარეზე, ორი სოფელი იყო: ერთი სამღერეთის აღმ., ახალშენის დასავლ. (რ); სიით 400, მეორე ხურუტის ციხის აღმ., ახალუბნის დასავლ. (რ); სიით 401. ერთ-ერთს მათგანს ქვიოდა სამღერეთის მონასტერი (1721 წლ. აღწ.), რუკის მიხედვით სამღერეთის მონასტერი უხდა იყოს ის სოფელი, რომელიც მდებარეობდა ახალშენსა და სამღერეთს შუა. სამღერეთის მონასტერში 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ციციშვილი) და 2 გამომღები ყმა.

446. მონასტერი—ალგეთში მებატონე სოლოლაშვილების მიხედვით (იხ. § 59). იხსენიება 1723 წლ. სიგ. (სიძვ. I—377) და 1721 წლ. აღწ. (გვ. 141, 144). 1723 წ. ებოძა ქაიხოსრო გოსტაშაბაშვილს სოფ. მონასტერში სოლოლაშვილის წილი. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (სოლოლაშვილები), 29 გამომღები და 8 ზოგანო ყმა.

447. მორუტი მურუტი—დბანისის ხეობაში, ფინეზაურის წყალის უსახელო შემდნარე წყლის მარჯვენა მხარეზე, ურუტის სამხრ., ქეთილაშენის (გდალაშენის) ჩრდ. (რ: ტაშირში, რაც შეეცდება, იხ. § 50); სიით ლოქში 342-პროფ. ივ. ჯავახიშვილს. რუკით დბანისის ხეობაში. 1721 წლ. აღწ. დბანისის ხე-

ობაში (გვ. 190). ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 5 გამომღებო და 5 აყრილი ყმა.

448. მოქრისი—მოხისი—ალგეთში, დვალთას ხევის სათავეში, ზემო ოძისის აღმ., მამის-დაბის დასავლ. ჩრდ. (რ); სიით 630. ლალა ფაშის დროს არდაზინდაშვილებს (ყორღანაშვილებს) მეფე სვიმონისგან უშოვითა მოქრისი (ისტ. სბ. IV—1635 წ.). 1654 წ. ყორღანაშვილი მერაბ ყიდულობს იოვანე აფხაზისაგან ყმას, რომელიც სათვანეთიდან აყრილა და მოქრისში დასახლებულა (სიძე. II—375).

449. მოხისი—მახისი—თრიალეთში, კლდეკრას ციხის დასავლ. (რ); სიით 516.

450. მოხისი—ალგეთში, კველეთის ხევის მარცხენა მხარეზე, ხორბუკის დასავლ., თხილოვნის აღმ. (რ); სიით 644. 1524 წ. მეფე დავით-დამიანე სწორავს მცხეთის ეკლესიას სოფ. მოხისს (ისტ. სბ II).

451. მუჯვისი—ალგეთში, მუჯვისის ხევის მარჯვენა მხარეზე, მანგლისის დასავლ. (რ); სიით 652. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (აბაშიშვილი-დავითი, ნოდარ სუჟრაჯი), 2 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

452. მუგუთი—ქციის ხეობაში, მდ. ქციის მარცხენა მხარეზე, კარას დასავლ., თაფანის აღმ. (რ); სიით 356. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს მუგუთში 10 კომლი და აზნ. ჩაჩიკაშვილი 6 კომლით (საისტ. მ. 1924 წ. 1). იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში, 1694 წ. სიგ. (სიძე. II—164) და 1707 წ. სიგ. (სიძე. II—174, შეცდომით მუგუთი, § 60), როგორც ყაფლანიშვილებია მამული. 1701/11 წლ. აღწერ ითვლებოდა 2 მემამულე (აზნ. ჩაჩიკაშვილები) და 22 გამომღები ყმა; 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 6 მემამულე (აზნ. ჩაჩიკაშვილები), 23 გამომღები, 7 ბოგანო და 2 ამოწყვეტილი ყმა.

453. მუსეფარიანი—მუსეფარი—დბანისის ხეობაში, ჯანაზიანის სამხრ., ჯავშანიანის ჩრდ. (რ); სიით 238. იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1727 წლ. ესამზღვრება ახალშენს, მალნარს და ჯალდამს (სიძე. II—285), 1707 წლ. ვახუშტი ყაფლანიშვილის სააღაპოდ მუსეფარიანის გლეხებს შეაწერეს 1 ცხვარი (სიძე. II—174). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 9 მემამულე (სახლხუცესი რობინჯანდამაშვილები, საყვარელიძე, გაბაძიძე), 16 გამომღები და 7 ბოგანო ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 6 მემამულე (დორათაშვილები, ხანდამაშვილები, უგანაძე), 26 გამომღები, 6 ბოგანო და 1 ამოწყვეტილი ყმა.

454. მუსიყალა—მუხის ციხე—ყარაბულაღში, ზურტაკეტის მარჯვენა მხარეზე, სარახველას სამხრ., სარკინეთის დასავლ.-სამხრ. (რ); გეოგრ. (გვ. 156) მუხის ციხე—ციხე მაღალი, „კლდის ზღუდით მოზღუდვილი“ 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ერასტი) და 6 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 8 გამომღები და 4 აყრილი ყმა.

455. მუსიყალა პატარა—ყარაბულალში (იხ. § 56). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 4 გამომღები და 2 აყრილი ყმა.

456. მუსტაფას ნაყმევის დაბნეულის ელის—თაბუნი იხ. დაბნეული ელი

557. მუსტაფას ელის 1 თაბუნი—იხ. სარუსაპუნჩი.

458. მუტავისი—მუტაისი—დბანისის ხეობაში, ფინეზაურის მარჯვენა მხარეზე, სიქიშხანის სამხრ., სუგეჩანის აღმ.-ჩრდ. (რ); სიით 319. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს მუტაისში 3 კომლი (საისტ. მ. 1924 წ. 1). იხსენიება 1707 წ. მებატონე ყაფლანიშვილები (სიძე. II—174). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მემამულე (კობიაშვილი) და 12 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 6 გამომღები და 3 აყრილი ყმა.

458 ა. მულანლუ—მულალუ—ელის მოსახლეობა, იხ. ელის ტერიტორია (§ 45 და III ნაწილი.) დასტ. ითვლებოდა: 1—სეიდ ყასუმა ალი ალას თაბუნი, 62 ელი (ნდ), 2—ალი ოღლი მამადას თაბუნი, 10 კომლი ელი თარხანი (ნე).

459. მუხათი—ალგეთში, ასურეთის ხევის მარცხენა მხარეზე, ბარბალოს სამხრ. (რ—ბუხათი); სიით 577. ჯავახ. რუკ. მუხათ გვერდი. 1558 წ. იესე ყიდულობს თურქისტანისგან მუხათს საზღვრებში: ზემო სოლაღანი, მარაბდა და ტაენაგეთი (სიძე. II—361). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 5 მებატონე (თურქისტანიშვილები), 7 გამომღები და 8 ბოგანო ყმა.

460. მუხათი შ.მბიანისა—ყარაბულალში (იხ. § 56). 1721 წლ. აღწ. ყარაბულალის მუხათში (გვ. 199) ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 9 გამომღები და 9 აყრილი ყმა.

461. მუხრანა—მუხნარი—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარჯვენა მხარეზე, წასიბლუს დასავლ., წყნეთის აღმ. (რ); სიით 216. იხს. მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1653—1707 წლ. სიგელებით მებატონეებად ყაფლანიშვილებია (სიძე. II—373, 174). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 2 გამომღები და 8 აყრილი ყმა. ყველას ცნობები ჩვენ მივაკუთვნეთ დბანისის მუხრანს, რადგან მოთავსებულია „დაბალში“, ე. ი. ქციის და დბანისის ხეობაში, ქციაში კი მუხრანი არ ყოფილა.

462. მუხრანა—მუხნარი—ყარაბულალში, ზურტაკეტის მარჯვენა მხარეზე, შის და საფიქლის წყალის შესართავის პირდაპირ (რ); სიით 458.

463. მძოვრეთი—ქციის ხეობაში, ორთაშუას აღმ., ჩხიკეთას სამხრ., წინწყაროს დასავლ. (რ—მძოვრეთი); სიით 378 1543 წ. (სიძე. I—305) ერგო ფარიშატ ბარათაშვილს მძოვრეთის 1 კომლი. 1713 (იქვე I—303) გოსტაშაბაშვილებს ყავდათ 1 ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 6 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი, საამი და ედიშერ ბარათაშვილები, ნამანგლელევიშვილები, ზაზუნაშვილი, გერმანოზისშვილი, კანკაშვილი თომა), 1 უყმო აზნ. (ბაბუაძე) და 5 გამომღები ყმა. საბუთებში მძოვრეთი და მცოვრეთი ((ოვრეთი) ხშირად არეულია.

464. მწყნეთი—წყნეთა—ტაშირში, ტაშირის წყლის მარცხენა მხარეზე, ჩარდახლუს დასავლ., მდივანბეგის სოფლ. აღმ. (რ); სიით 164. იხს. მე-XVII საუკ. ეს ცნობა მივაკუთვნეთ ტაშირის მწყნეთს, რადგან იქ აზნ. ჩაჩიკაშვილები არ იხ-

სენებიან, აგრეთვე ცნობა 1707 წ. სიგ. (სიძე. II—174); ორივეში მებატონე ყაფლანიშვილებია. 1701/11 წლ. აღწ. (იხ. § 53) ითვლებოდა წყნეთაში 13 გამოძღვნილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ტაშირის მწყნეთში ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 3 გამოძღვნილი, 2 ბოგანო და 6 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარ. აყრილების შესახებ ნათქვამია: „ამ ზამთარს“ (იხ. § 13).

465. მწყნეთი—წყნეთი—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, სამტრედოს აღმ., მუხრანას დასავლ. (რ); სიით 217. 1701/11 წლ. აღწ. (იხ. § 53) ითვლებოდა 2 მემამულე (აზნ. ჩაჩიკაშვილები) და 16 გამოძღვნილი ყმა. ეს ცნობა ეხება დბანისის მწყნეთს, რადგან ჩაჩიკაშვილებს დბანისის ხეობაში ყავდათ ყმები, ტაშირში კი არა. 1721 წ. აღწ. (დაბალში) ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), სოფელი აყრილი. ეს ცნობები მივაკუთვნეთ დბანისის მწყნეთს, რადგან მოთავსებულია „დაბალში“, ე. ი. ქციის და დბანისის ხეობაში, ქციაში კი მწყნეთა არ ყოფილა.

გარდა ქვ.-ქართლის ორი მწყნეთის (დბანისის ხეობის და ტაშირის) მოსახლეობისა, 1721 წლ. აღწერაში აღნიშნულია 3 მებატონის (ციციშვილების) ყმები. რიცხვით 17 გამოძღვნილი და 3 ბოგანო. რადგან ციციშვილებს არც ტაშირში და არც დბანისის ხეობაში ყმები არ ყოლიათ, ყავდათ მხოლოდ სკვირეთში. ალგეთში და თრიალეთში, ამიტომ მათი ყმები მოკლედ სადროშოს მწყნეთის მცხოვრებლებად ჩავთვალოთ (იხ. § 47). ეს მწყნეთი მდებარეობდა ტფილისის დასავლ. ჩრდილოეთით.

466. ნაღაზაშვიცი—ქციის ხეობაში, ავახანის აღმოსავლეთით, გუდარეხის დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით ჭივჭივას და ირაგას ხეობათა შორის, 381 და 382 შუა. იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. გეოგრ. (გვ. 166) იქ იყო თამარ მეფის „ნასახლევი“.

467. ნადვალეთი—თრიალეთში, მდ. ქციის მარჯვენა მხარეზე, მის და კარწახის ხევის შესართავთან (რ); სიით 473. 1721 წლ. აღწ. (გვ. 16) ითვლებოდა 1 მებატონე (შანავაზ ხანი), 4 გამოძღვნილი და 2 ბოგანო ყმა.

468, 469. ნადვალეთი—სომხითში, ფოლადაურის მარცხენა მხარეზე, ზუკრუტის დასავლ., ჯარმეჩის სამხრ. (რ—ორი სოფელი); სიით 118 და 119. დასტ. (რ3ვ) იქ იყო ქორის ბუდე. 1721 წლ. აღწ. ორი სოფელი (გვ. 278): 1) ზემო ნადვალეთში ითვლებოდა 2 მებატონე (თუშმლიშვილები) და 2 გამოძღვნილი ყმა; 2) ნადვალეთში ითვლებოდა 2 მებატონე (თუშმლიშვილები), 9 გამოძღვნილი და 4 ბოგანო ყმა. აღწერაში კიდევ არის განმეორებული „ქვემო ნადვალეთი“, მაგრამ უთუოდ შეცდომაა, რადგან უწერია „არ არი“.

470. ნაზარას სოფელი—ალგეთში, მდ. ალგეთის მარჯვენა მხარეზე, თოფრაყალას აღმ., გულტაფას დასავლ. (რ); სიით 554. გეოგრ. (გვ. 168) ალავარს ქვეით ნაჯაბადინამდე და ეკლესია ნაზარა სოფლამდე სახლობენ ელნი ბაიდარის სულტანისა, რომელიც დაუსახლებია იქ შაცხფის. 1721 წ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ვახუშტო ბატონიშვილი) და 20 გამოძღვნილი ყმა.

471. ნაზარლუ — უსეინასი ელის მოსახლეობა, საფიქრებელია, ალგეთში ნაზარა სოფლის მეზობლად, იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი. დასტ. (ნდ) ითვლებოდა 1 თაბუნი, 46 კომლი ელი.

472. ნათლული — მტკვრის გაღმა მარესს, ლოჭინის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ხატისას და თელეთების აღმ. (რ); სიით 682. გეოგრ. (გვ. 192). იქ დის ნავთი მტკვრის კიდეს, მხოლოდ წყლის სიახლოვის გამო მრავალი არ იღებს.

473. ნალიბი — თრიალეთში, მოხისის დასავლ.-სამხრ., ჩამძვრალას აღმ.-ჩრდ. (რ); სიით 514.

474. ნაპალატევი — ყარაბულალში, ზურტაკეტის მარჯვენა მხარეზე, ლიპის აღმ., ორომაშენის დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 449. 1774 წ. (სიძვ. II—94) სახლთხუცესი დავითი ყიდულობს იარაღისაგან ნაპალატევის თავის ქვაბებით, წყალით და წისქვილით.

475. ნარიახ სოფელი — ნარიახ სოფელი — დბანისის ხეობაში (იხ. § 53). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 5 გამოძლები ყმა. 1707 წ. ვახუშტი ყაფლანიშვილის სააღაპოდ შეაწერეს 2 ცხვარი (სიძვ. II—174). ეს სოფელი არ შეიძლება იყოს თრიალეთის ნარიახი, რადგან ყაფლანიშვილებს თრიალეთში ყმები არ ყოლიათ.

476. ნარიახი — თრიალეთში, მდ. ქციის მარჯვენა მხარეზე, ტბის ყურის აღმ.-ჩრდ., ცხვარეთის დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 551-ს შემდეგ. გეოგრ. (გვ. 158) მას გამოუარს მდ. ქცია, ძვეს მეწინავე სასპასპეტოს საზღვარზე.

477. ნასაგური — თრიალეთში — ალგეთში (იხ. § 59). 1721 წლ. აღწ. სამეფო საბარათაშვილოში (გვ. 12), ითვლებოდა 1 მებატონე (შახავაზ ხანი) და 2 გამოძლები ყმა.

478. ნახიბლუ — ელის მოსახლეობა დბანისის ხეობაში, ქციის და მაშავერის შესართავის შუა (რ); სიით 216-ის წინ. დასტ. ითვლებოდა 1 თაბუნი, 27 კომლი ელი, აქედან 16 კომლი ბაზიერი (ნდ, სგ), იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი.

478-ა. ნასოფლარები — ყაიყულში. დასტურლ. (ს) ცნობით ყაიყულში, გარდა ყორყორისა, რომელიც შემდეგ ორ სოფლად აშენდა (იხ. § 41), 8 ნასოფლარი იყო იმათგან ორი ანაყიზ ოღლისა და რძიებისა, 6 კი ტბის (გოლის) გარშემო ყოფილან. ვახ. რუკაზე და სიგელებში მხოლოდ 3 ნასოფლარია აღნიშნული (იხ. 479, 480, 481); ანაყიზ ოღლის და რძიების ამსიაში აღნიშნულია თავ-თავის ადგილას (იხ. 31-ა—533-ა). დანარჩენი 3 ნასოფლარი იხ. აქვე 481-ა, ბ, გ.

479. ნასოფლარი — ყაიყულში, ყაიყულის წყალის მარცხენა მხარეზე, ალიხანას სოფლ. დასავლ.-სამხრ., სააკას სოფლის დასავლ. (რ); სიით 183-ს შემდეგ ალიხანას სოფლის წინ.

480. ნასოფლარი — ყაიყულში, დერძი ოღლის სოფლის აღმ.-სამხრ., კირაკოხას სოფლ. დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 215-ის შემდეგ.

481. ნასოფლარი — ყაიყულში, ყაიყულის წყლის მარჯვენა მხარეზე, ტაშქორდის სამხრ., აშულას სოფლ. ჩრდ.-აღმ. (რ—მარტო ნიშანია ნასოფლარის); სიით 215-ის შემდეგ.

481-ა, 481-ბ, 481-გ. ნასოფლარები — სიაში ყაიყულში (დასტ. ს).

482, 483, 484. **ნასოფლარები**—ტაშირში; სიით 132-ის შემდეგ.

485. **ნასოფლარი**—ტაშირში; სიით 126-ის შემდეგ. ტაშირის ერთს ნასოფლარს შესაძლებელია ქვიოდა „წყლის გაღმა იეჩი“ (იხ.).

486. **ნასოფლარი ჰატარა**—თრიალეთში (იხ. § 57), საბეჭდავის და ბართის საზღვარზე (დასტ. ავ).

487. **ნაქალაქევი**—ყარაბულალში, ზურტაკეტის მარცხენა მხარეზე, რვეაშენის აღმ. სამხრ., ჯაბარყელას დასავლ. (რ); სიით 424. 1543 წ. ერგო ფირიშატ ბარათაშვილს ნასოფლარი ნაქალაქევი (სიძე. 1—305). 1727 წ. მოწმე მღვდელი (იქვე I—247). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (ზაალიშვილი, ყაფლანიშვილი ოთარი), 4 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა. 1721 წლ. აღწ. ცნობები ჩვენ მივყუთენეთ ყარაბულალის ნაქალაქეს, რადგან სომხითის ნაქალაქევი ცალკე აღნიშნული აღწერაში, როგორც ვახუშტი ბატონიშვილის სოფელი.

488. **ნაქალაქევი**—სომხითში, შულავერის წყლის მარჯვენა მხარეზე, შულავერის აღმ.-ჩრდ. (რ); სიით 20. გეოგრ. (გვ. 144) ნაქალაქევი შულავერის ბოლოს დიდა შენობები და ფრად დიდი წყარო იყო 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ვახუშტი ბატონიშვილი); 10 გამომღები და 3 ბოგანო ყმა.

489. **ნაქურდევი**—ალგეთში—ქციის ხეობაში (იხ. § 54). 1441 წ. ბატონი ბარათა უბოძებს თევდორე ბუჯელულაშვილს ნაქურდევს, ესამხლერება ურთხნას და დიდ წლებს (სიძე. 1—36). 1724 წ. ამილადბარ გოსტაშაბაშვილი ყიდულობს მანუჩარ ქავთარაშვილს ქალის მარიამისაგან ნაქურდევში ერთ საკომლოს (იქვე 1—73).

490, 491. **ნახიდური**—ქციის ხეობაში, მდ. ქციის ორთავე მხარეზე, ფარიზის დასავლ., ბალახაურის აღმ. (რ—ორი სოფელი); სიით 347, 348. იხსენიება მე XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1654 წლ. (სიძე. 1—341) ესამხლერება თავზრგვალას. 1696 წ. სადედოფლო ნახიდურის მოურაობა ებოძა პაპუა ორბელიშვილს (იქვე II—220, 221); გამომღმა ნახიდურს ეღვა ყენის საფეშქაშო 4 მინალთუნი (დასტ. სკბ). იგი სადედოფლო სოფელია (სადედ. დასტ. კა, ლკ, მ.). ნახიდურის ქვემო სახლობენ ელნი (გეოგრ. გვ. 168, 178). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა (საფიქრებელია ორივეში) 5 მებატონე (სვიმონ ბატონიშვილი, ვახუშტი ბატონიშვილი, გილაქიშვილი, ყარჩიხაშვილი, დედოფალი), 27 გამომღები და 7 ბოგანო ყმა. იქ ყოფილა 2 მამასახლისი.

492, 493. **ნახშირის გორა**—სეკირეთში, ვერეს ხევის მარცხენა მხარეზე, წყლულეთის აღმოს.-ჩრდ. (რ—ორი სოფელი); სიით 666, 667. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა ორივე (ზემო და ქვემო) ნახშირის გორაში 1 მებატონე (სამი და ედიშერი ბარათაშვილები) და 7 გამომღები ყმა. ცალკე, ქვემო ნახშირის გორაში ითვლებოდა 1 მებატონე (თარხნიშვილები), 4 მემამულე (აზნ. გეთანაშვილები), 2 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

494. **ნაჯბადინ**—**ნაბადინლუ**—ქციის ხეობაში, ელის მოსახლეობა მდ. ქციის მარცხენა მხარეზე, ბაიდარის აღმ., ხუნანის (ყიზყალას) დასავლ. (რ); სიით

344-ის წინ—2 ობა. დასტ. (ნდ) ნაჯაბადინში ითვლებოდა (იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი) 1 თაბუნი, 106 კომლი ელი გამოძღები და მოლა აღიას 1 თაბუნი, 10 კომლი ელი თარხანნი (იქვე, ნე); ითვლებოდა 130 თალარი და 10 ჩანახი ბრინჯი (იქვე, პდ). გეოგრ. (გვ 168) ალავერის ქვემო ნაჯაბადანამდე და ეკლესია-ნაზარას სოფლანდე ესახლენ ბაიდარის სულტანის ელნი მამადიანნი, რომელიც დაუსახნლებია იქ შაი სეფის.

495. ნიაწარი—ყარაბულაღში, ძველი გომარეთის ხევის მარცხენა მხარეზე, საკურისის აღმ., სოფ. ძველი გომარეთის დასავლ. (რ); სიით 422. იხსენიება მებატონეები: 1720 და 1736 წლ. ზაზუნაშვილი (სიძე. I—71, 247 II—346), 1732 წ. თაყაშვილი (იქვე II—323), 1736 წ. ყაფლანიშვილი (იქვე II—346). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 4 მებატონე (გურიელი, ზაზუნაშვილი, თაყაშვილები), 6 გამოძღები და 1 ბოგანო ყმა.

496. ნილოცა—ღბანისის და ქციის ხეობებში, (იხ. § 54). სვიმონ ზურაბისშვილის სიტყვით (იხ. 1792 სიგ. სიძე. I—368) ეს სოფელი ზურაბიშვილებისაა.

497. ნობისა—ღბანისის და ქციის ხეობაში (იხ. § 54). სვიმონ ზურაბიშვილის სიტყვით (იხ. 1792 სიგ. სიძე. I—368) ეს სოფელი ზურაბიშვილებისაა.

498. ნუგზარის სოფელი—სომხითში; მამხუტის ხევის აღმოსავლეთის ტოტის მარჯვენა მხარეზე, კატავეთის დასავლ.-სამხრ., მამხუტის აღმ. (რ—ნუგზარისი); სიით 50. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ამილახორი) და 5 გამოძღები ყმა.

499. ნური აღას თაბუნი—(იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი). ითვლებოდა 1 თაბუნი, 30 კომლი ელი თარხანი (დასტ. ნე).

499-ა. ობა—2, ალკეთში, ელის მოსახლეობა სარვანის ჩრდ., კუმისის ტბის აღმ. სამხ. (რ); იხ. ელის ტერიტორია § 45. და III ნაწილი.

500. ოთარ მდივნის დაბნეული ელის თაბუნი—იხ. დაბნეული ელი.

501. ოთურ ბულახი—ოთაურბულახი—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, ყირბულახის აღმ., ყარაყალას დასავლ. (რ); სიით 133. ოთურბულახი აშენებული (თუ აუშენებული?) სოფელი აიდარბეგის ხეობაში, სამოურაო დარგა ყულისა (დასტ. კე). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), ნაოზარი ნასოფლარი.

502. ოლთისი დიდი—ოლთისი ზემო—თრიალეთში, ანტრაპის ხევის მარცხენა მხარეზე, თეთრი წყაროს ჩრდ.-დასავლ. (რ); სიით 545. ოლთისი სახასო სოფელი თრიალეთში, სამოურაო ზურაბ თარხანიშვილისა (დასტ. ახ). ედვა დიდ ოლთისის ყენის საფეშქაშო 6 მარჩილი (იქვე სკბ). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (სულეიმანიშვილი ომანი), 6 გამოძღები და 2 ბოგანო ყმა. დიდი ოლთისი ჩვენ ვუწოდებთ ზემო ოლთისს, როგორც მოსახლეობის, ისე გიდასახადის რაოდენობის გამო.

503. ოლთისი ქვემო—პატარა ოლთისი—თრიალეთში, ხეველრმის ხევის მარჯვენა მხარეზე, მაჩეთას აღმ. (რ); სიით 546. 1654 წ. ოლთისის მოურაობა ებოდა პატარა ჯავახიშვილს (სიძე. II—43). სახასო სოფელი თრიალეთში, სამოურ-

რაო ფალავანდიშვილისა (დასტ. ჰზ); ედვა ყენის საფეშქაშო 4 მარჩილი (იქვე სკბ). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ავალიშვილი) და 3 გამომღები ყმა.

504. **ორთაშუა**—ქციის ხეობაში, გარისის აღმ., მძოვრეთის დასავლ., აბელიას სამხრ. (რ); სიით 377.1656 წ. დაეა გარისელების და ბარათას აზნაურების ორთაშუას საზღვარზე (სიძვ. 11—57). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ნამანგლეღევიშვილები), 1 მემამულე, 1 უყმო აზნ. (ბაკაშვილი), 4 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა. ეს ცნობები ჩვენ მიეკუთვნეთ ქციის ორთაშუას, რადგან ნამანგლეღევიშვილებს სომხითში და ყარაბულალში, რადაც იყენენ სოფლები ამ სახელწოდებით, ყმები არ ყოლიათ.

505. **ორთაშუა**—ყარაბულალში (იხ. § 56). 1721 წლ. აღწ. (გვ. 260) ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 2 გამომღები და 5 აყრილი ყმა.

506. **ორთაშუა**—**თრთაშუი**—სომხითში, ფოლადაურის მარცხენა მხარეზე, დამბლუტის დასავლ., დედცნუტის აღმ. (რ); სიით 114. დასტ. (რპვ) იქ ყოფილა ქორის ბუდე. 1721 წლ. აღწ. (გვ. 269) ითვლებოდა 1 მებატონე (გილაქიშვილი) და 9 გამომღები ყმა.

507, 508. **ორთლუ**—ყაიყულში, მელიქ ბეგის სოფლ. აღმ., წყაროს სოფლ. დასავლ. (რ—ორი სოფელი); სიით 189, 190. დასტ. (კე, ჰზ) აშენებული სოფლები ყაიყულში; ზემო ორთლუ, სამოურაო ფირამადასი, ქვემო ორთლუ, სამოურაო ბესპაზ საგინაშვილისა. ამ სოფლებს უნდა გულისხმობდეს სიძვ. 1692 წ. (სიძვ. 11—310), რომლითაც სოფელი ორთლუ მიეცა სამოურაოდ ახმადანამდ ოღლის ყაიყულის სოფლის ბეთლემის მაგიერ.

509, 510. **ორმოზანი**—**ოროზმანი**—**ორზმანა**—დბანისის ხეობაში, მაშავერის სამხრეთის უსახელო ტოტის ორივე მხარეზე, ორმოზანის ტბის დასავლეთით (რ—ორი სოფელი); სიით 287, 288. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი ზემო და ქვემო ოროზმანი (საისტ. მ. 1924 წ. 1). იხს. მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. გეოგრ. იხსენიება ორმოზანის ტბა (გვ. 150). 1707 წ. ვახუშტი ყაფლანიშვილის სააღაპოდ შეაწერეს გადასახადი (სიძვ. 11—174). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 4 მემამულე (დბანელი, მამასახლისი, ლაზარე დალაქი), 33 გამომღები, 2 ბოგანო, 2 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. (ორი სოფელი) ორივეში ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 1 მემამულე (დბანელი), 12 გამომღები, 9 ბოგანო, 1 აყრილი და 7 ამოწყვეტილი ყმა.

511. **ორმოშენი**—ყარაბულალში, ზურტაქეტის მარჯვენა მხარეზე, ლიპის და ნაპალატევის აღმ., ბახჩალარის დასავლ. (რ); სიით 454. 1721 წ. აღწ. ითვლებოდა 4 მებატონე (იარალაშვილები), 7 გამომღები და 3 ბოგანო ყმა.

512. **ოსკერიჭის სოფელი**—**ოსკიპარა**—**ოქრო მქედლის სოფელი**—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, ფათალას აღმ., აღტაშის დასავლ. სამხრ. (რ); სიით 129—ოსკიპარა. დასტ. (სკბ.) ოქრომქედლის სოფელს ედვა ყენის საფეშქაშო 4 მინალთუნი. 1721 წლ. აღწ. ოსკერიჭის სოფელში ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), 9 გამომღები და 3 ბოგანო ყმა. მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში მოხსენებული ოსკევანის სოფელი არ შეიძლება გულისხმობდეს იას. ლორთქიფანიძე—„ქვ.-ქართლი“

ოსკერიქას სოფელს, რადგან მებატონეები სხვადასხვა არიან: ოსკერიქაში—მეფე, ოსკევანაში—ყაფლანიშვილები.

513. **ოფრეთი**—სომხითში, შულავერის წყალის მარცხენა მხარეზე, წერაქვის სამხრ., ჯილიზას ჩრდ. (რ); სიით 40. დასტ. (სკბ) ედვა ყენის საფეშქაშო 12 მინალთუნი; ედვა აჯილლის ქერი კოდი 30 (იქვე, ი); ოფრეთი სადღეოფლო სოფელია ერთობითა (სადღე. დასტ გ, თ, მ.); გეოგრ. ოფრეთი—მცირე ქალაქი და ციხე, ძვეს გორულის ხევის ქვევით (გვ. 144). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (დედოფალა), 18 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

514, 515. **ოქსუზი**—ყაიყულში, ყორყორას დასავლ.-სამხრ., ორთლუს ჩრდ. (რ—ორი სოფელი); სიით 197, 198. ოქსუზი ყაიყულის სოფელი, სამოურაო ოთარ ყაფლანიშვილისა (დასტ. ს).

516. **ოშეთი**—ალგეთში, ოშეთის ხევის მარჯვენა მხარეზე, სოფ. ამლივის ჩრდ., ორბეთის ციხის დასავლ. (რ); სიით 616. 1721 წლ. აღწ. ათვლებოდა 4 მებატონე (ნოდარ სუფრაჯი, ავთანდილი სუფრაჯი, აბაშიშვილი დავით და აზნ. მერაბისშვილი ლუარსაბ) და 7 გამომღები ყმა.

517. **ოძისი ზემო**—ალგეთში, ბორცვის ჯვარის დასავლ. (რ); სიით 647. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 4 მებატონე (თარხნიშვილები, თუმანიშვილი მდივანი ოთარი, თაყაშვილი, საამი და ედიშერი ბარათაშვილები) და 11 გამომღები ყმა.

518. **ოძისი ქვემო**—ალგეთში ბორცვის ჯვარის დასავლ.-სამხრ., შარაბეთის აღმ. (რ); სიით 648. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (თარხნიშვილი ლუარსაბ და თუმანიშვილი მდივანი ოთარი), 13 გამომღები და 4 ბოგანო ყმა. 1721 წლ. აღწერაში ცალკე მოხსენებული ოძისი, სადაც ცხოვრობდნენ ლუარსაბ თარხნიშვილის ყმები, ქვემო ოძისად ჩავთვალეთ, თუმცა ამისათვის უთუო საფუძველი არაა.

ქვემო ქართლის ოძისი იხს. 1699 წ. (ხაზ. გუჯრ. გვ. 24), როგორც მდებარე „ალგეთის გაღმა“, რაც შეცდომაა, თუ გეზი ტფილისიდან იყო აღებული. რაც შეეხება სხვა ცნობებს 1588—1712 წლებისას (სიძვ. II—35, 36, 64, 255), გამოურკვეველია, ეხებიან ისინი ქვ.-ქართლის ოძისებს, და რომელს მათგანს, თუ მესამე დროშის ოძისს (გეოგრ. გვ. 216). ამ სიგელებში მებატონეებად იხსენებიან სააკაძეები (1588, 1663 წლ.), ჯავახიშვილი (1590 წ.), სვიმონ ბატონიშვილი (1712).

519. **პაატას სოფელი**—დბანისის ხეობაში (იხ. § 56), 1721 წლ. აღწ. (გვ. 183) ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 1 მემამულე (აზნ. საყვარელიძე) და 1 ბოგანო ყმა.

520, 521. **პალუა**—**პალუაიები**—**პალუყაი**—ტაშირში, ტაშირის წყლის მარცხენა მხარეზე, თელუს სამხრ., იენგიახის აღმ., ქელუთის დასავლ. ჩრდ. (რ); სიით 138. პალუყაის ედვა ყენის საფეშქაშო 6 მინალთუნი (დასტ. სკბ). 1721 წლ. აღწ. ორივე პალუებში ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), 15 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

522. **პაპის გორა**—ალგეთში—ქციის ხეობაში (იხ. § 59). 1671 წლ. პაპუნა გოსტაშაბაშვილი უცვლის თაყა ასანბეგისშვილს ენაგეთის ყმებს და პაპის

გორის 5 დღის მიწას ტბისის მამულზე (სიძვ. j—44, 50, 356). 1701 წ. მეფე ნაზარალიხანი ყიდულობს თაყა ბარათაშვილისაგან პაპის გორის გვერდში 4 დღის მიწას (იქვე I—369).

523. **პარიფისი**—**სარაფისი**—**სომხითში**, შულავერის წყალის მარჯვენა მხარეზე, ხორაკეტის აღმ.-ჩრდ., კერატას სამხრ. (რ); სიით 45. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (შანაზარაშვილი), 1 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

524. **პატივანი**—**პატიმანი**—**პატიმარი**—**ალგეთში**, ლაკვის წყალის და მდ. ალგეთის შესართავთან, ლაკვის წყალის მარჯვენა მხარეზე, (რ); სიით 633. 1728 წ. იესე გოსტაშაბაშვილი ყიდულობს მამად ალა ისპიაშვილისაგან პატივანში სასახლის ორ წილს მამულით, რომელიც ისპია ალას უყიდა დემეტრე თაყაშვილისაგან (სიძვ. I—383). 1733 წ. მედიაშვილს უყიდა თათრიანობის დროს ქაიხოსრო თაყაშვილისაგან სამკვიდრო მამული პატიმანში, რომლის ორი წილი დემეტრე (თაყაშვილს) მიუყიდა იასე ასლანბეგის შვილისათვის (იქვე I—141). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (თაყაშვილები) და 2 გამომღები ყმა.

525. **პირმიწეთი**—**ალგეთში**—**ქციის ხეობაში** (იხ. § 54). იხსენიება 1756 წ. მებატონე გერმანოზის შვილები (სიძვ. I—330).

526. **ჟანგირი**—**სომხითში**, ზუკრუტის აღმ.-სამხრ., ბარნაკარის დასავლ. (რ); სიით 15.

527. **რატევანი**—**დბანისის ხეობაში**, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, ყორან-თას დასავლ.-ჩრდ., ქვეშის აღმ. (რ); სიით 223. იხსენიება 1447/59 წ. (ისტ. სბ. III); შვილები მებატონეები 1468 წ. ჯავახიშვილები (სიძვ. II—30), 1746 წ. ქავთარა- (ისტ. სბ. V). 1536 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1) ერგო იოთამ ბარათაშვილს რატევანი 11 კომლით. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 6 მებატონე (ქავთარაშვილები, იოთამას შვილები, შერმადინაშვილი), 18 გამომღები და 7 ბოგანო ყმა.

528. **რაფაქეთი**—**ქციის ხეობაში**, მდ. ქციის მარცხენა მხარეზე, კამარეთის (შეცდობილი კაზრეთის) დასავლ.-ჩრდ., ბოცოეთის აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 406. სვიმონ ზურაბიშვილის სიტყვით რაფაქეთი ეკუთვნის ზურაბიშვილებს (1792 წ. სიძვ. I—3:8). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ზაალიშვილი) და 3 ბოგანო ყმა.

529. **რევაზას სოფელი**—**ყაიყულში**, დევაგოზის ჩრდ., ორთლუს აღმ. (რ); სიით 195.

530. **რევაშენი**—**ყარაბულალში**, ძველი გომარეთის ხევის და ზურტაკეტის შუა, სხალნარის აღმ., ნაქალაქევის დასავლ. (რ); სიით 425. იხს. 1543—1756 წლ. (სიძვ. I—305, 247, 330, 246, 248, II—159, 156.), მებატონეები გერმანოზიშვილები (1543, 1692, 1700, 1756 წლები), ყაფლანიშვილები (1702 წ.). გ. ლარაძის სიტყვით ლარაძეებს ქონდათ ორი ხოდაბუნი რევაშენის თავს (იქვე I—248/1792 წ.). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (გერმანოზიშვილები, ყაფლანიშვილი რევაზი), 1 უყმო აზნ. და 4 გამომღები ყმა.

531. 532. **რეხა**—**თრიალეთში**, საპონაურის ხევის მარცხენა მხარეზე, ცრიცის დასავლ.-სამხრ., კოხაჯის დასავლ.-ჩრდ. (რ—**ორი სოფელი**); სიით 534, 535. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა (უთუოდ ორივეში) 3 მებატონე (ციციაშვილები), 19 გამომღები და 4 ბოგანო ყმა, 3 მამასახლისი.

532.ა. რუებზე—ქციის ხეობაში; სიით 344-ს წინ. იხ. ელის ტერიტორი § 45 და III ნაწილი; ითვლებოდა 7 ელის ობა.

533. რუსთავი—ბოსტან ქალაქი—ნაგები—მტკვრის გაღმა მხარეში, საყალტუთის ჩრდ. (რ); იხს. 1722 წლ. გუჯარში (ისტ. სბ. I); გეოგრ. (გვ. 180) ქალაქი და ციხე ააშენა ქართლოსის ცოლმა, შემდეგ თრდატ მეფემ ააშენა მშვენიერო ეკლესია, გურგასლანმა შიგ დასვა ეპისკოპოზი, აოხრდა ბერქა ყენის შემოსვლისას. მე-XVII საუკუნის პირველ ნახევარში აოხრებული იყო. მეფე ერეკლემ ნაზარალიხანმა იქ სასახლე ააშენა; დაანგრია ვახტანგ მეფემ. დასტურლ. (პდ) ინდოს ლანჩბრის თაბუნი თესდა 80 თაღარ ბრინჯს.

533-ა. რძიების ნასოფლარი—ყაიყულში (დასტ. ს), იხ. § 42.

534. სააკას სოფელი—ყაიყულში, ყაიყულის წყლის მარცხენა მხარეზე, ალიხანას სოფლის აღმ.-სამხრ., ფარემუხას სოფლის დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 185. დასტ. (ს) სააკას სახასო სოფელი ყაიყულში, სამოურაო ალიხანასი.

535. სააკას ლილო—მტკვრის გაღმა მხარეს (იხ. § 57). ედვა ყენის საფეშქაშო 9 აბაზი, მოთავსებულია დიდუბესა და ქვიტკირის ლილოს შუა. (დასტ. სკბ).

536. საბა—სომხითში, ფოლადაურის მარცხენა მხარეზე, დარბაზის აღმ., ურუტის დასავლ. (რ); სიით 111.

537. საბა—საბი—საბას სოფელი—სომხითში, ფოლადაურის მარჯვენა მხარეზე, ხურუტის დასავლ., ჯარმეჩის აღმ. (რ); სიით 99. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (შანაზარაშვილი) და 5 გამომღები ყმა. დასტურლ. (რპვ) იქ ყოფილა ქორის ბუდე. რომელ საბას გულისხმობს 1721 წლ. აღწ., აგრეთვე დასტურლ., გამოურკვეველია.

538, 539. საბატე—თრიალეთში, მდ. ქციის მარცხენა მხარეზე, ერენ თურანის და ბეშქენაშენის ხევის შორის, კუკიის აღმ., ეძანას დასავლ.-ჩრდ. (რ—ორი სოფელი); სიით 487, 488. სახასო სოფელი, სამოურაო მუსხელაშვილისა (დასტ. მზ); ედვა ყენის საფეშქაშო 10 მარჩლი (იქვე, სკბ), ესამზღვრება კიტებს, ორი სოფელი, ერთს ქვია „პატარა“ (იქვე მვ). გეოგრ. (გვ. 160) მის ზეით წალკის ეკლესია. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (მუსხელაშვილი და თურქისტანიშვილი), 17 გამომღები და 7 ბოგანო ყმა, 2 მამასხლისი.

540. საბერეთი—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, ღორისთავის აღმ., უშევანის ჩრდ., ყიშლარის დასავლ. (რ); სიით 226.

541. საბეჭდავი—თრიალეთში, ბეშქენაშენის ხევის აღმ. ტოტის მარცხენა მხარეზე, ქვემო კნოლეს აღმ. სამხრ., სამადლოს ჩრდ. (რ); სიით 494. დასტ. (მვ) ესამზღვრება ბარეთს და კნოლეს. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (სულეიმანიშვილი), 9 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

542. საბოზკურო—საბოზურო—თრიალეთში, ბარეთის ტბის სამხრ., მეთრევანის დასავლ. (რ); სიით 508.

543. საბროწლე—თრიალეთში, ბარეთის ტბის აღმ.-სამხრ., მერთევანის დასავლ. (რ); სიით 510.

544. საბუზარი—ალგეთში, ლაკის წყალის მარჯვენა მხარეზე, ახერისის დასავლ., ზასის აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 636. 1543 წ. ერგო ფარიშატ ბარათა-

შეილს ქვემო საბუხარში ერთი ყმა (სიძე. I—305). ცხადია, იყო ზემო საბუხარში. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 5 მებატონე (საამი და ელიშერი ბარათაშვილები, ქავთარაშვილები, გერმანოზიშვილები) და 5 გამომღები ყმა.

544¹. **სადედოფლო ელი**—ალგეთში, ელის მოსახლეობა, (სადედ. დასტ., ლგ) ნახიდურიდან ჯავანშირამდე სადედოფლოა, მისი რაოდენობა გამორკვეული არაა, იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი.

545. **სავანლუ**—ელის სოფელი, იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი. ითვლებოდა 1 თაბუნი, 18 კომლი ელი (დასტ. ნდ).

546. **სავანეთი**—დბანისის ხეობაში, გეტის წყლის მარცხენა მხარეზე, დამალლოს აღმ., დბანისის დასავლ. (რ); სიით 246. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 5 მებატონე (იარალაშვილები, ყარაბუღახისშვილი), 13 გამომღები და 4 ბოგანო ყმა.

547. **სათვანეთი**—**სთონეთი**—**თორნეთი**—**სთორნეთი**—ალგეთში, დვალთას ხევის მარჯვენა მხარეზე, ბოლრანეთის სამხრ., ხორბუკის აღმ. ჩრდ. (რ); სიით 625. 1635 ს. იხსენიება სთორნეთის მოწმეები (სიძე. სბ IV). 1654 წ. მებატონე აფხაზი (სიძე. II—275); 1717 წ. სააკაძეებს ბახუტას, ივანეს და ნიკოლოზს ებოძა საგინაშვილის ნაქონი 2 კომლი სთორნეთში (იქვე III—176). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (ყელგრძელი სააკაძე, აფხაზიშვილი, მანგლელი), 8 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

548, 549. **საკარისები**—**საკარი**—დბანისის ხეობაში, კეჩუტის ხევის მარჯვენა მხარეზე, მის და მაშავერის შესართავთან (რ—ორი სოფელი); სიით ორი სოფელი 285, 286. 1536 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1) ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი საკარისი. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა (საფიქრებელია ორივეში) 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 1 მემამულე (ავთანდილიშვილი იავანა), 24 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა. 1721 წლ. (მოთავსებულთა ყარაბუღალში, შეცდომა იხ. § 11 აღწ.) ორივე საკარისებში ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები) 14 გამომღები და 5 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარ.ში ერთი ყმა „ახალ მოსულთა“ არის აღნიშნული.

550. **საკეცე**—ქციის ხეობაში, მდ. ქციის მარცხენა მხარეზე, ცხნარის დასავლ., ყურის ხევის აღმ. (რ); სიით 367. იხსენიება 1720—1732 წლ. (სიძე. I—71, II—278, 300, 298, 303, 307, 320, 322), მებატონეები: 1720 წ. ზაზუნაშვილი, 1725 თაყაშვილი, 1728—32 წ. ორბელიშვილი, თაყაშვილი, ზუზუნაშვილები, გურიელი. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 5 მებატონე (ზაზუნაშვილები, გურიელი, თაყაშვილები), 4 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

551. **საკირე**—ტაშირში (იხ. § 53). 1536 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1) ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი საკირე და საუხუტესო. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (ყაფლანიშვილები ლუარსაბი და მამუკა) და 12 გამომღები ყმა.

552. **საკარისი**—ალგეთში მდ. ალგეთის და ლაკვის ხევის შუა, აზიკის აღმ. სამხრ., ფუტრევის (რ); სიით 650.

553. **საკურისი**—ყარაბულალში, ძველი გომარეთის ხევის მარცხენა მხარეზე, ნიაწარის დასავლ., კვირიკეთის აღმ. (რ); სიით 423.

554. **სალამალექი**—დბანასის ხეობაში—ტაშხრში (იხ. § 52). 1721 წლ. აღწ. (გვ. 220) ნაჩვენებია ლოქში. ეგ არ უნდა იყოს 1930 წლ. აღმ. დაყ. (გვ. 38) სალამალექი, რომელიც მოთავსებულია ბაშქიჩეთის რაიონში, ყარაბულალის სასოფლო საბჭოს რაიონში, რადგან ლოქის მთა მეტად დაშორებულია ყარაბულალიდან. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), სოფელი აყრილი. 1721 წლ. ვარ-ში: „იქ სამი კომლი სახლებულია“.

555. **სამაგარა**—დბანასის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, ქარატაკის დასავლ. სამხრ., შინდლარის აღმ. (რ); სიით 306. 1536 წ. (საისტ მ. 1924 წ. 1) ერგო იოთამ ბარათაშვილს სამაგარა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (იოთამისშვილები და შერმადინაშვილი), 3 გამომღები და 5 ბოგანო ყმა.

556. **სამადლო**—თრიალეთში, ბეშქენაშენის ხევის მარცხენა მხარეზე, საბეკდავის სამხრ., ბარეთის ტბის დასავლ. (რ); სიით 493. დასტ. (გვ) ესამზღვრება ბეშქენაშენს, მეთრევენიდან სამადლოსაკენ მიდიოდა ქალაქის გზა. გეოგრ. (გვ. 170) სამადლო ალგეთის ჩრდილო საზღვარზეა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (სულეიმანიშვალი), 4 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

557. **სამაჩვეთი**—ალგეთში, ასურეთის ხევის მარცხენა მხარეზე, ბოგვის აღმ., ტაგნაგეთის დასავლ. (რ); სიით 586. იხს. 1661—1655 (II—378, 380), როგორც მოსამზღვრე სოფ. ასურეთის, 1784—1789 წლ. (ისტ. სბ V) როგორც იარალაშვილების სოფელი. მეფე ერეკლე ირალი ირალაშვილის სულის მოსახსენიებლათ სწირავს ნათლისმცემლის მონასტერს იარალაშვილების სამაჩვეთის მესამედს. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 4 მებატონე (იარალაშვილები), 1 მემამულე (აძნ. ეგრისელაშვილი), 17 გამომღები და 16 ბოგანო ყმა.

558. **სამება**—სომხითში ტალავერის და მამხუტის ხევებს შუა, ყუდროს დასავლ., ჩოჩხობანის ჩრდ. (რ); სიით 57.

559. **სამება**—ალგეთში, მდ. ალგეთის მარჯვენა მხარეზე, საწურბლეს დასავლ., ჩხიკეთას აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 569.

560. **სამეხრეო**—**სამესრეო**—თრიალეთში, მდ. ქციის მარცხენა მხარეზე, ფარების აღმ., კუკიას დასავლ. (რ—ორი სოფელი); სიით 524, 525. სახასო სოფელი თრიალეთში, სამოურაო ოთარ მდივნისა (დასტ. გზ), ედვა ყეენის საფეშქაშო 11 მარჩილი (იქვე, სკბ). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), 13 გამომღები და 5 ბოგანო ყმა.

562, 563. **სამსონი**—სომხითში, ფოლადაურის მარცხენა მხარეზე, აკუტის დასავლ., აკოფას სოფლის აღმ. (რ—ორი სოფელი); სიით 106, 107. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (შანშიაშვილები: პაპიაშვილები, დოღმაზაშვილები, ნაზარა), 1 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

564. **სამტრედო**—**სატრედო**—დბანასის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, ძწყნეთის დასავლ., ყორანთას და ველკეთის აღმ. (რ); სიით 218, გეოგრ. (გვ. 154) სამტრედოსთან მაშავერზე ქვიტკირის ხიდი იყო შკიდი თვალით. ეს ხიდი რუკაზედაც არის ნაჩვენები. მებატონებად იხსენებიან: 1587 წ.

(ისტ. სბ. II) ერაჯი ბარათაშვილი, 1718 წ. (სიძვ. II—176, 483) გიორგი ბატონიშვილი, ყაფლანიშვილები, საამი და ედიშერი ბარათაშვილები, 1729 წ. (იქვე — 303) ზაზუნაშვილი და ყაფლანიშვილები, 1736 წ. (იქვე 342) გიორგი ბატონიშვილი და ყაფლანიშვილები. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ერასტი), 2 გამომღები და 8 აყრილი ყმა.

565. **სამღერეთი**—ქციის ხეობაში, ირაგას ხევის მარჯვენა მხარეზე, კუშტის უბნის დასავლ., ლიპის აღმ. (რ); სიით 402 სალირაშენი, რაც შეცდომაა, იხ. § 60. იხსენიება 1580, 1643 წლ. (სიძვ. III—162, II—47), მებატონეები სააკაძეები. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 10 მებატონე (ციციშვილები, შალიკაშვილი ნაზირი ედიშერი, მუსხელაშვილები, დოლენჯიშვილები, მანგლელი, ქავთარაშვილები), 42 გამომღები და 7 ბოგანო ყმა.

566. **სამშვილდე**—**ორბეთი**—ქციის ხეობაში, კიეჭივას მარჯვენა მხარეზე, თაფანის დასავლ., კრწანისის აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 371. იხსენიება 1466/72 და 1582 წლ. (ისტ. სბ. III, და II), ესამზღვრება ველკეთის. ედვა ყენის საფეშქაშო 6 აბაზი (დასტ. სკბ). მეზობლად მდებარე კრწანისს ეწოდა „სამშვილდის კრწანისი“ (იქვე). გეოგრ. (გვ. 166) სამშვილდე, ანუ ორბეთი ააშენა მეფე ფარნავაზმა, იყო საერისთავო ქალაქი მეფე სვიმონამდე, ქალაქი ფრიად მაგარი ზღუდე დიდი ლოდებით შემოვლებული, ეკლესია ააშენა მირდატმა, შემუსრათემურმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (ხოსროხანიშვილი, სულეიმანიშვილი, ბურღიაშვილი), 22 გამომღები და 6 ბოგანო ყმა.

567. **სამწვერისი**—**სიმწვერისი**—სომხითში, ფოლადაურის მარჯვენა მხარეზე, ბერდიკის აღმ., ლურჯი ვანქის ჩრდ. (რ); სიით 85. იხსენიება 1670—1716 წლ. (სიძვ. I—250, 254, 256, 257), მებატონე შანშიაშვილი და იალიკაშვილი. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (შანავახანი და შანშიაშვილი), 29 გამომღები და 12 ბოგანო ყმა.

568, 569. **სანაინი**—ბერდუჯის მხარეში (იხ. § 44), დებედას მარჯვენა მხარეზე, ახბატის დასავლ. (რ—ერთი სოფელი); სიით ორი სოფელი 16, 17, მებატონე არლუთაშვილები. რუკით სომხითში, უთუოდ, მიტომ რომ, სოფელი და ეკლესია ეკუთვნოდა სომხებს (გეოგრ. გვ. 138).

570. **საპიტიახლო**—თრიალეთში, მდ. ქციის მარჯვენა მხარეზე, საპონაურის და ცხვარეთის ხეების პირდაპირ (რ); სიით 537.

571. **საპონაური**—თრიალეთში, საპონაურის ხევის მარცხენა მხარეზე, ცხვარეთის აღმ.-ჩრდ. (რ); სიით 532. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (ციციშვილები), 5 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

572. **სარეხველა**—**სარახველა**—ყარაბულალში, ზურტაკეტის მარცხენა მხარეზე, სარკინეთის დასავლ. (რ); სიით 460. იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ლუარსაბი), 1 მემამულე (ღრეული კაცია) და 4 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 4 გამომღები და 6 ბოგანო ყმა.

573. **სარაჯლო**—**ყარაჯლო**—ემინას ელის თაბუნი, სომხითში, შულავრის ჩრდ.-დასავლ. (თან. რ.—სარაჩლო); დასტ. (ნდ) ითვლებოდა 1 თაბუნი, 94 კომლი, იხ. III ნაწილი.

574. **სარვანი**—**სარვანები**—ელის სოფელი ალგეთში, ღვინჭრობის აღმ., საყალბუთნის ჩრდ. (რ); სიით 552-ის წინ 1 ობა. (იხ. III ნაწილი) დასტ. (ნდ) სარვანები. ითვლებოდა 1 თაბუნი, 43 კომლი. 1802 წ. (სიძვ. I—402) მოურავი დათუა გოსტაშაბაშვილი.

575. **სარკინეთი**—თრიალეთში, აბანოს ხევის სადინთან, ჩრდილის უბნის აღმ.-ჩრდ., ხორხების დასავლ. (რ); სიით 480. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (ყარაბუღახისშვილები), 4 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა. ეს ცნობები მიეკუთვნეთ თრიალეთის სარკინეთს, რადგან ყარაბუღახისშვილებს ყარაბუღალში, სადაც იყო ამ სახელწოდების სოფელი, სრულიათ არ ყავდათ ყმები, ხოლო სომხეთში, სადაც იყო ამგვარივე სოფელი, ყავდათ მხოლოდ „გაცემული“ ყმები. (იხ. IV ნაწილი).

576. **სარკინეთი**—**სარხინეთი**—ყარაბუღალში, ზურტაკეტის მარჯვენა მხარეზე, მუხრანის დასავლ. სამხრ., სარეხველას აღმ. (რ); სიით 459. 1543 წ. ერგო ფარიშატ ბარათაშვილს ნასოფლარი სარკინეთი (სიძვ. I—305). 1634/58 წ. დავა ყაფლან ბარათაშვილისა და პაატა გერმანოზისშვილებისა ნასოფლარ სარკინეთზე (იქვე II—96). იხს. მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1701/11 წლ. აღწ. (იხ. § 53) ითვლებოდა 3 მემამულე (დბანელი, დეკანოზისშვილი) და 16 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 1 მემამულე (ბუჭყიაშვილი), 7 გამომღები, 1 ბოგანო და 4 აყრილი ყმა. ყველა ეს ცნობები ეკუთვნის ყარაბუღალის სარკინეთს, რადგან თრიალეთში, სადაც იყო ამ სახელწოდების სოფელი, ყაფლანიშვილებს სრულიად ყმები არ ყავდათ და სომხეთში კი, სადაც იყო ამგვარივე სოფელი, ყაფლანიშვილებს სამკვიდრო ყმები ყოლიათ მხოლოდ 3 სოფელში.

577, 578. **სარკინეთი**—სომხეთში, სარკინეთის ხევის მარცხენა მხარეზე, დარვახის და სახუნდარის აღმ., გილაგდაგის დასავლ. (რ—ორი სოფელი); სიით 71, 72. 1721 წლ. აღწ. (საფიქრებელია, ორივეში) ითვლებოდა 1 მებატონე (ალი ყულიხანი იესე ბატონიშვილი), 4 მემამულე (შალალაშვილები, მახვილადე), 4 უყმო აზნ. (შალიალაშვილი, ნანაშვილები), 13 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

578. ა. **სარუსა ჰუჩი**—ელის მოსახლეობა, იხ. ელის ტერიტორია § 45^ა და III ნაწილი. ითვლებოდა მუსტოფასი 1 თაბუნი, 93 კომლი ელი (დასტ. ნდ), ყუჯუროღლის 1 თაბუნი, 20 კომლი ელი თარხანი, (იქვე ნე).

579. **სარუყალა**—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, აჩას აღმ., ლორეს ჩრდ. (რ); აუშენებელი სოფელი აიდარბეგის ხეობაში, სამოურაო ოთარ მდიენისა (დასტ. კე). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), სოფელი ნაოხარი.

580. **სარუჩამის სოფელი**—**სარურამი**—დბანისის ხეობაში (იხ. § 56). 1721 წლ. აღწ. დბანისის ხეობაში (გვ. 195). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მემამულე და 5 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), სოფელი ოხერი.

581. **სარქისას სოფელი**—ყაიყულში (იხ. § 42), სახასო სოფელი, სამოურაო გოგინაშვილისა (დასტ. ს).

581-ა. **სატანას სოფელი**—ყაიყულში, ყაიყულის წყალის მარჯვენა მხარეზე, დერძი ოღლის სოფლის აღმ.-ჩრდ., ბეგის სოფლ. დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 206. დასტ. (ს) ყაიყულში სახასო სოფელი, სამოურაო ვეზირისა.

582. **სიფიქლე**—ყარაბულალში, საფიქლის ხევის მარცხენა მხარეზე, გვარჯილას დასავლ., ფუნდუჯის აღმ. (რ); სიით 466.

583. **საფიქლე**—ყარაბულალში, მეორე საფიქლის წყალის მარცხენა მხარეზე, წითელი საყდრის აღმ.-სამხრ., შესაყარის დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 436. რომელ საფიქლეს გულისხმოს 1721 წლ. აღწ. (გვ. 203), გამოურკვეველია, ამ აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 6 გამომღები და 8 აყრილი ყმა.

584, 585. **საქათმე**—თრიალეთში, ჩამძვრალას სამხრ., საბროწლეს დასავლ.-ჩრდ. (რ—ორი სოფელი); სიით 511, 512.

586. **სალარველა**—1721 წლ. აღწ. სომხითში (გვ. 876), იხ. § 56. ამ აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (ალიხანაშვილები), 3 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

587. **სალირაშენი**—ალგეთში, სალირაშენის ხევის მარცხენა მხარეზე, ამლაის აღმ., ფარციხეს ჩრდ. (რ); სიით 610. იხსენიება 1694 და 1724 წლ. (სიძვ. I—427, 431), მებატონე როსტომ ბარათაშვილი, რომელსაც ებოძა ქაიხოსრო სუფრაჯის ნაქონი მამული პირველად 6 კომლი, მეორეთ 5 კომლი. 1729 წ. (იქვე II—305) მოწმე მღვდელი. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (ნოდარ სუფრაჯი, ავთანდილ სუფრაჯი, ნამანგლეღევიშვილები როსტომ და გუგუნა), 22 გამომღები და 4 ბოგანო ყმა.

588. **საღორისი**—ალგეთში, აპურეთის ხევის სადინთან, დიდებას ჩრდ., კუჯორის დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 592. იხსენიება 1622 წ. (სიძვ. I—110 სალორულჩივა) მებატონედ ხერხეულიძე, 1655, 1697 წლ. (იქვე II—377, 391) სოლოლაშვილები. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 4 მებატონე (სოლოლაშვილები), 9 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

589. **საყავრე**—საყავარი—ალგეთში, საყავრის ხევის მარჯვენა მხარეზე, შარაბეთის დასავლ., უგუდეთის აღმ.-ჩრდ. (რ—ერთი სოფელი); სიით ორი სოფელი 660, 661.

589-ა. **საყალტუთნი**—ალგეთში, ჩალაბლუს და ბაშინჯალის ჩრდ. (რ); სიით 552-ის წინ 2 ობა. გეოგრ. იაღლუჯის მთის აღმ. (გვ. 174). 1718 წ. საყალტუთნის მესამედის ნახევარი ებოძა ასლამაზ სოლოლაშვილს (სიძვ. II—484)

590. **საყორნე**—თრიალეთში—ალგეთში (იხ. § 59). 1721 წლ. აღწ. მოთავსებულია სამეფო საბარათაშვილოში (გვ. 27), ითვლებოდა 1 მებატონე (ამილახორი) და 2 გამომღები ყმა.

591. **საწურბლე**—ალგეთში, მდ. ალგეთის მარჯვენა მხარეზე, მაწვეანის დასავლ., ჩხიკეთას აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 568. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (საგინაშვილი ფარემუხაშვილი), 1 მემამულე (ეკლესია), 2 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

592. საკე—ყარაბულალში, ზურტაქეტის მარჯვენა მხარეზე, იფნარას აღმ.-ჩრდ., ნაქალაქევის სამხრ. (რ); სიით 447. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 4 მებატონე (აბულასშვილები), 10 გამომღები და 3 ბოგანო ყმა.

593, 594. სახუნდარი—სომხითში, ფოლადაურის მარჯვენა მხარეზე, დარბაზის აღმ., სარკინეთის დასავლ. (რ—ერთი სოფელი); სიით ორი სოფელი 79, 80. 1662 წ. მეფე აძლევს დონდარას (შანშიაშვილს?) სახუნდარში 6 გამომღებს და 2 ბოგანო ყმას, ნაცვლად ვერხენალისა (სიძე. II—212); 1716 წ. დოღმაზაშვილი ყიდულობს მირზაშვილისაგან ქვემო სახუნდარში ვენახს სამწვერისის. საზღვარამდე (იქვე I—257). 1721 წლ. აღწ. ორი სოფელი, ითვლებოდა: ქვემო სახუნდარში 4 მებატონე (შანშიაშვილები), 9 დამოუკიდებელი უყმო ახნ. (შანშიაშვილები), 13 გამომღები და 6 ბოგანო ყმა, პატარა სახუნდარში 5 მებატონე (შანშიაშვილები) და 9 ბოგანო ყმა.

595. საჯნიანო—დბანისის—ქციის ხეობებში (იხ. § 52). 1721 წლ. აღწ. მოთავსებულია „დაბალში“, ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), ნა-სოფლარი.

596. სევაგელცი—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარჯვენა მხარეზე, აღმ-ბრეს აღმ., ყადირყულის დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 290.

597. სეიდ ყასუმა ალი ალას—ელი თაბუნის თაბუნი იხ. მეღანლუ.

598. სენები—ქციის ხეობაში, ქციის მარჯვენა მხარეზე, ბერიქალის აღმ.-სამხრ., იფნობის დასავლ., თოფრაცალას ჩრდ. (რ); სიით 362. 1670 წ. იხსენიება სენების თოფრაცალას მებატონე ყაფლან ბარათაშვილი. (სიძე. II—107) 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (იარალაშვილები), 1 მემამულე (იანდარაშვილი), 1 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა,

599. სვიმონას სოფელი—სომხითში (იხ. § 56). 1721 წლ. აღწ. მოთავსებულია სომხითში (გვ. 254), ამ აღწერით ითვლებოდა 1 მებატონე (ამილახორი) და 6 გამომღები ყმა.

600. სირჩაპეტი—შარჩაპატი—ტაშირში, ტაშირის წყლის მარცხენა მხარეზე, შავი საყდარის აღმ., უჩქილრას დასავლ. (რ); სიით 160 იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1657 წ. (საისტ. მ. 1924 წ., 1) ეკუთვნოდა ყაფლან ბარათაშვილს ტაშირის სოფელი შირჩაპატი. 1707 წ. ვახუშტი ყაფლანიშვილის საღაპოდ შეეწერა 2 ძროხა (სიძე. II—174). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 18 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 4 გამომღები, 3 ბოგანო და 6 აყრილი ყმა. 1721 წლ. ვარში აყრილების შესახებ ნათქვამია: „ზოგი ძველი და ზოგი ახალი“,

601. სიქიშხანი—სიქიშხანი—დბანისის ხეობაში, ფინეზაურის მარჯვენა მხარეზე, მუტავისის ჩრდ., ჩინჩხურის სამხრ. (რ); სიით 311. 1536 წ. იოთამ ბარათაშვილს ერგო სიქიშხანში 7 კომლი გლეხი (საისტ. მ. 1924 წ., 1). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ლუარსაბი), 1 გამომღები და 1 აყრილი ყმა.

602. სოხნი—სოხანი—სომხითში, (იხ. § 56). იქ იყო ქორის ბუდე (დასტურავ). 1721 წ. აღწ. (გვ. 270, 271) ითვლებოდა 5 მებატონე (ახნ. შანშიაშვილები), 3 გამომღები და 4 ბოგანო ყმა.

603. სოფელი—დბანისის ხეობაში, სოფ. გეტის დასავლ., წიფორის აღმ. (რ); სიით 251

604. სოფელი—ყაიყულში, ქვემო ოქსუზის დასავლ., მელიქ ბეგის ჩრდილ. (რ); სიით 196.

605. სოფელი—დბანისის ხეობაში, ფინეზაურის ხევის მარჯვენა მხარეზე, გელდიგილანის დასავლ., ლამიშის აღმ. (რ); სიით 331.

605. ა. სოღანღული—ყურყუთა—ალგეთში, მტკვრის პირას (რ); სიით 552 წინ. ითვლებოდა 1 ობა. იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი. იხსენიება გეოგრ. (გვ. 176), როგორც ჭალა ნაყოფიერი ყოვლითა.

606. სრვანი—ელის თაბუნი, იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი. ითვლებოდა 1 თაბუნი, 56 კომლი ელი (დასტ. ნდ).

607. სუგჩანი—დბანისის ხეობაში. ფინეზაურის მარჯვენა მხარეზე, მუტაეისის სამხრ., თარაქაშენის აღმ.-ჩრდ. (რ); სიით 320. იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ერასტი) და 3 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 3 გამომღები, 2 ბოგანო და 6 აყრილი ყმა.

608. სუთოქულანი—ტაშირში (§ 57), ოთურბულხის ქვეით, აიდარბეგის ხეობაში აშენებული (თუ. აუშენებული?), სამოურაო ჯავანშირ ხიდირასი (დასტ. ვარ. სულხან მდიენისა, კე).

609. სულეიმანის სოფელი—ტაშირში, ტაშირის წყლის მარცხენა მხარეზე, მოლა ყასუმის სამხრ., დელიყულიჯანის აღმ. (რ); სიით 145. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 4 გამომღები. 2 ბოგანო და 6 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარ-ში აყრილების შესახებ ნათქვანია: „აყრილი წრეულს“.

609-ა. სულთნის ობა—ქციის ხეობაში, მდ. ქციის მარცხენა მხარეზე, ბაიდარას დასავლ., ალაგარას აღმ. (რ); სიით 344 წინ. ითვლებოდა 21 ობა (§ 45).

610. სხანარი—ყარაბულალში, ძველი გომარეთის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ქგათეთრისის აღმ., რევაშენის დასავლ. (რ); სიით 426. 1543—1756 წლ. მებატონე გერმანოზისშვილები (სიძე. I—305, 330, II—159). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (გერმანოზისშვილები), 4 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

611. ტაბახმელა—ალგეთში, სოლოლაკის ხევის სამხრეთის ტოტის მარჯვენა მხარეზე, შინდისის დასავლ.-სამხრ., სალორისის აღმ. (რ); სიით 598. იხსენიებიან მებატონეები: სოლალაშვილები 1646 წ. (სიძე. II—371), 1697 წ. (იქვე—39), 1701 წ. (იქვე—397), მცხეთის ეკლესია 1695 (ისტ. სბ. IV), დოლმაზაშვილი 1698 წ. (იქვე II—487). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 6 მებატონე (დედოფალი, სოლალაშვილები), 19 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

612. ტაგნაგეთი—ალგეთში, ლოუზნის ხევის მარცხენა მხარეზე, ლოუზნის აღმ.-სამხრ., ერტისის ჩრდ. (რ); სიით 584. იხსენიება 1558 წ. (სიძე. II—361), 1661 წ. (იქვე 378) მებატონე სოლოლაშვილები. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა

2 მებატონე (სოლოლაშვილები), 1 მემამულე (ახნ. ტურიაშვილი), 2 უყმო ახნ. (ტურიაშვილი), 12 გამომღები და 10 ბოგანო ყმა.

613. **ტალავერი**—სომხითში, ტალავერის ხევის მარჯვენა მხარეზე, საჩკი-კინეთის აღმ., სამებას დასავლ. (რ); სიით 62. იხსენიება 1630, 1651, 1802 წლ. (სიძვ. II—368, 227, III—301) მებატონეები: სოლოლაშვილი (1630), დონდარ ეჯიბისშვილი (1651), მირიან ბატონიშვილი (1802). 1802 წ. ქათანაქჩი ჯამათს საჩი წლის ქირა ტალავერში დგომისათვის დაედვა 22 თუმანი 8 მინალთუნი. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (გურჯი რევაზისშვილები), 25 გამომღები, 10 ბოგანო და 10 აყრილი ყმა.

614. **ტამალია**—თრიალეთში, ბეშქენაშენის ხევის მარჯვენა მხარეზე, საბატუს აღმ., კობტას დასავლ. (რ); სიით 486.

615. **ტამალია**—**ტამანია**—**ახალქალაქის ტამალია**—თრიალეთში, ქციისმარჯვენა მხარეზე, ერანთურანის ხევის პირდაპირ, ეძანის დასავლ., წალკას აღმ. (რ); სიით 485. თრიალეთის ტამალია იხსენიება 1676—1717/2 წლ. (სიძვ. I—121, 423, 424, 297, 298), მოურავებად ინიშნებიან გერმანოზისშვილები. დასტ. ში იხსენიება ტამანია, პატარა ტამალია (ავ), მაგრამ ცალკე სოფლებს შეადგენენ ესენი, თუ ზედმეტი სახელები იყო ვახუშტის რუკაზე და სიაში აღნიშნულ ტამალიებისა, გამოურკვეველია. ხუცის ტამალია სახასო სოფ. თრიალეთში, სამოურაო რატიშვილისა (იქვე ახ). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა თრიალეთის ტამალიაში (გვ. 15 და 95) 2 მებატონე (შანავაზ ხანი და ყორღანაშვილები), 17 გამომღები და 7 ბოგანო ყმა. ეხება ეს ცნობები ორივე ტამალიას, თუ ერთს და რომელს, გამოურკვეველია.

616. **ტამალია**—**ტამალა**—**ტამლი**—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, მანაკერტის აღმ., ყალამშიანის დასავლ. (რ); სიით 281. 1536. წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს ტამალა (საისტ. მ. 1924 წ., 1). იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილთს დავთარში, 1707 წ. სიგელში (სიძვ. II—174), როგორც მებატონე ყაფლანიშვილების მამული. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა ტამალაში 1 მემამულე (სახლთუხუცესი რობინი) და 16 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა დბანისის ტამალაში (გვ. 181) 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 2 მემამულე (დორათაშვილები), 13 გამომღები და 3 ბოგანო ყმა.

617. **ტანძია**—დბანისის ხეობაში, ბერიქალის დასავლ., დამღალოს აღმ. (რ); სიით 304. ამ სოფელს უნდა ეხებოდეს გეოგრ. (გვ. 154), სადაც ნათქვამია, რომ იქ ბევრი ქვიტკირის შენობებიაო, რადგან იქვე არის ლაპარაკი ამ ტანძიასთან ახლო მდებარე ლუკუნის არემარეზე, და ამ რაიონში მდებარე სამტრედიოს, დისველის და აკურთას სოფლებზე.

618. **ტანძია**—დბანისის ხეობაში, ბალიჭის ხევის მარცხენა მხარეზე, კიბრუჭის სამხრ., ერგენტალას დასავლ. (რ); სიით 268.

619. **ტანძია**—დბანისის ხეობაში ხახალ ჯვარის დასავლ., წითელი ეკლესიის ჩრდ. (რ); სიით 243. 1536 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1) ერგო იოთამ ბარათაშვილს ტანძია. 1707 წ. (სიძვ. II—174), მებატონეებად ნაჩვენებია ყაფლანიშვილები. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მემამულე (ახნ. გულიაზაშვილი) და 13 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ნაჩვენებია 2 ტანძია, სადაც ითვლებოდა:

1) ტანძიაში 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 2 მემამულე (აზნ. გულაიზიშვილები), 2 უყმო აზნ. და 39 განომლები ყმა. 2) ძველ ტანძიაში 2 მებატონე (იოთამაშვილები და შერმადინაშვილი), 2 გამომლები და 1 ბოგანო ყმა. გამოურკვეველია, ყველა ეს საბუთები რომელ ტანძიას ეხება. აგრეთვე გამოურკვეველია—ძველი ტანძია ცალკე სოფელი იყო, თუ ასე ერქვარუკაზე და სიაში აღნიშნულ რომელიმე ტანძიას. შეიძლება მხოლოდ ითქვას, რომ 1536 წ. სიგელის და 1721 წლ. აღწ. ცნობა ძველ ტანძიის შესახებ ერთდამავე სოფელს გულისხმობს, რადგან 1536 წლ. სიგ. მებატონეებად ნაჩვენებია იოთამ ბარათაშვილი, 1721 წლ. აღწ. კი მისი შთამომავალნი იოთამაშვილები და შერმადინაშვილი. (იხ. საძიებელი—ლექსიკონი)

620. ტანძუტი—სომხითში (იხ. § 56). 1721 წლ. აღწ. (გვ. 270) ითვლებოდა 2 მებატონე (შანშიაშვილები), 2 გამომლები და 1 ბოგანო ყმა.

621. ტალდანი—ტალადანი—დბანისის ხეობაში--ტაშირში (იხ. § 53). 1721 წლ. აღწ. ლოქში. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი-ლუარსაბი), 1 მემამულე (ბირთველისშვილი) და 3 გამომლები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 7 გამომლები, 2 ბოგანო და 2 აყრილი ყმა.

622. ტაშქორფი—ყაიყულში, ყაიყულის წყლის მარჯვენა მხარეზე, მერაბ აღას სოფლ. აღმ., მირის სოფლ. დასავლ. (რ); სიით 211, დასტ. ყაიყულში სახასო სოფელი, სამოურაო ვეზირის ძმისა (ს).

623. ტბისი—ალგეთში, საღირაშენის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ბირთვისის სამხრ., სამებას ჩრდ. (რ); სიით 573. იხს. გეოგრ. (გვ. 172). მებატონეებად იხსენიება: 1523—1756 გერმანოზისშვილები (ქორდ. ქრ. II გვ. 349, სიძგ. I—305, 321, 126, 323, 324, 330) II—159, 1591—1713 წლ. გოსტაშაბაშვილები (სიძგ. I—337, 413, 414, 41, 44, 356, 47, 120, 48. 358, 129, 303), 1688 წ. მიქელაძე (იქვე II—120), 1692 წ. უსუფაბეგაშვილი (იქვე I—126), 1728 წ. თაყაიშვილი (იქვე I—382). 1713 წ. გოსტაშაბაშვილებს ყავდათ 10 ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 12 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი, საჩინოს-შვილი, საამი და ედიშერი ბარათაშვილები, ნამაგლევეიშვილები, ქავთარა-შვილები, გურიელი, გერმანოზიშვილები, აბულფათიშვილი), 16 გამომლები, 5 ბოგანო და 1 ამოწყვეტილი ვმა.

624. ტეფური—სომხითში, დებედას მარცხენა მხარეზე, მელიქაშენის აღმ., წოფას სამხრ. (რ); სიით 3.

625. ტნუსი—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, ვალდოვის დასავლ., ყალამშიანის აღმ. (რ); სიით 278. 1536 წ. ნახევარი ტნუსი ერგო იოთამ ბარათაშვილს (საისტ. მ. 1924 წ., 1). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 6 გამომლები, 2 ბოგანო, 3 აყრილი და 1 ამოწყვეტილი ყმა.

626. ტოლუ—დბანისის ხეობაში და ყარაბულალში (იხ. § 53). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ლუარსაბ) და 15 გამომლები ყმა. ეს არ შეიძლება იყოს თელუ—თელუ, რადგან დასტ. და 1721 წლ. აღწ.

თელუ—თელუ ეკუთვნოდა მეფეს, ტოლუ კი 1701/11 წლ. აღწ. ეკუთვნოდა ყაფლანიშვილებს.

627. ტრაცუ—სომხითში. (იხ. § 56). 1721 წლ. აღწ. (გვ. 254) ითვლებოდა 1 მებატონე (ამილახორი), 1 მემამულე (ქარუმიძე) და 3 გამომღები ყმა.

628. ტყემლარა—ქციის ხეობაში, ჭივჭივას ხევის მარცხენა მხარეზე, აბელიას დასავლ., ნადარბაზევის სამხრ.-აღმ. (რ); სიით 381.

629. უგუდეთი—ალგეთში, მდ. ალგეთის მარცხენა მხარეზე, საყავრეს დასავლ.-სამხრ. კლდეკარის აღმ. სამხრ. (რ); სიით 662. მანგლისის რაიონში. 1699 წ. (ხახ. გუჯრ, გვ. 24) კათალიკოზი აძლევს მანგლელს სამწყსოდ „ალგეთის გაღმა“ მდებარე უგუდეთს, რაც შეცდომა უნდა იყოს, თუ გვხი ტფილისიდანაა აღებული: 1721 წლ. აღწერით თრიალეთშია (გვ. 41, რაც შეცდომაა); ითვლებოდა 2 მებატონე (გოჩაშვილი, მანგლელი), 8 გამომღები და 3 ბოგანო ყმა.

630. უზბაშის ელის თაბუნი—მტკვრის გაღმა, ყარაიაში, შარათაღინას სამხრ. (რ—კახეთისა); იხ. დემურჩი ასანლუ,

631. უზბაშის ელი — თარხანი ელის თაბუნი ითვლებოდა 1 თაბუნი, 30 კომლი ელი, იხ. აქვე ელი თარხანი, § 45 III ნაწილი

632. უზნარიანი—თრიალეთში, კარწახის ხევის სადინში, თეთრი წყაროს აღმ., კვირიკეთის დასავლ. (რ); სიით 472. 1707—1719 წლ. (ისტ. V) სიგელების თანახმად აოხრებული უზნარიანი და კარუკულმართი აუშენებია მეფე ვახტანგს და შეუწირავს ნათლის-მცემლას მონასტირისათვის. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ნათლისმცემელი) და 4 გამომღები ყმა.

633. უკან გორი—დბანისის ხეობაში, ბალიჭის ხევის მარცხენა მხარეზე, ბალიჭის სამხრ., ვანის აღმ.-ჩრდ. (რ); სიით 257. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს უკანგორში ერთი კომლი (საისტ. მ. 1924 წ., 1). 1738 წ. (სიძე. II—351) მებატონე ზაზა თურქისტანიშვილი და დიმიტრი ყაფლანიშვილი. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 6 მებატონე (თურქისტანიშვილები), 10 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

634. უნდუში—უდუში—ღუნდუში—დბანისის ხეობაში, ფინეზაურის მარჯვენა მხარეზე, იალღუზის აღმ., ელიას სოფლ. დასავლ. (რ—ტაშირში, რაც შეცდომაა, იხ. § 50); სიით ლოქში 338. ჯავახ. რუკ. დბანისის ხეობაში. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მემამულე და 5 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. უნდუში, ლოქში (გვ. 220); ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), სოფელი აყრილა. ეს ცნობა დბანისის უნდუშს მივაკუთვნეთ, რადგან სომხითის სოფელი უნდუში აღწერაში ცალკეა გამოყოფილი.

635. უნდუში—სომხითში ფოლადაურის მარჯვენა მხარეზე, წყლამის დასავლ.-ჩრდ., შამირზას სოფლის აღმ. (რ); სიით 90.

636. ურანგი—სომხითში (იხ. § 56). 1721 წლ. აღწ. (გვ. 268) ითვლებოდა 2 მებატონე (დავითა და მგალობლიშვილი), 3 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

937. ურუტი—ტაშირში, მურუტის ჩრდ., დამბლუტის და მონასტერის დასავლ. (რ); სიით 343. ურუტი, აშენებულ სოფელი აიდარბეგის ხეობაში, სამოურაო გივი მდივნისა (დასტ. კე); ეღვა ყენის საფეშქაშო 7 მი-

ნალთუნი (იქვე, სკბ). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე) და 9 გამომღები ყმა.

638. ურუტი—სომხითში, ფოლადაურის მარცხენა მხარეზე, დელცნუტის დასავლ., დარბაზის და საბას აღმ. (რ); სიით 112. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ლუარსაბი) და 3 გამომღები ყმა.

639, 640. ურცევანი—ყარაბულალში, მეორე საფიქლის წყალის მარჯვენა მხარეზე, ზეულისტანის აღმ.-ჩრდ., დიდი გომარეთის დასავლ.-სამხრ. (რ—ორი სოფელი); სიით 429, 430. ედვა ყენის საფეშქაშო 9 მარჩილი (დასტ. სკბ). იხსენიება 1707—1635 წლ. (ისტ. სბ V სიძვ. II—484, 338, I—247), როგორც მოსამზღვრე უზნარიანისა. 1718 წ. ებოძა ასლმაზ სოლოლაშვილს ურცევანის და გომარეთას მოურაობა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (დედოფალი), 11 გამომღები და 3 ბოგანო ყმა.

640-ა. უსახელო სოფლები—გარდა იმ 3 უსახელო სოფლების, რომლებიც ვახუშტის სიაში მარტო „სოფლებათ“ არის ნაჩვენები და რომლებიც თავის ალაგას ამ სიაშია მოთავსებული (იხ. 603—605), ვახუშტის რუკაზე კიდევ არის აღნიშნული უსახელოდ:

640-ბ. 1) ბერდუჯის მხარეში —ახპატის და სანაინის სამხრით; ეს სოფელი მივიღეთ როგორც მეორე სანაინი (რ);

641. 2) ტაშირში —ბუზჩაის სამხრ.-დასავლ., მისხანას აღმ. (რ);

642. უსენას სოფელი—ყარაბულალში, მეორე საფიქლის წყალის მარცხენა მხარეზე, გვარჯილას აღმ., თოფრაყალას დასავლ. (რ); სიით 434. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მემამულე (სახლთუხუცესი რობან) და 12 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანუშვილები), 1 მემამულე (დორათაშვილები) და 5 გამომღები ყმა.

643. უშევანი—დბანისის ხეობაში, კაზრეთის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ისპიანის აღმ., საბერეთის სამხრ. (რ); სიით 227. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (აბულფათიშვილი, ყაფლანიშვილი ლუარსაბი), 4 უყმო აზნ. და 10 გამომღები ყმა.

644. უჩქილისა—უოშქილისა—ტაშირში, ტაშირის წყლის მარჯვენა მხარეზე, აკოფას სოფლ. დასავლ., სირჩაპეტის აღმ. (რ); სიით 157. ჯავახ. ისტ. რუკ. ტაშირის წყლის მარჯვენა მხარეზე აკოფას სოფ. ჩრდ.-აღმ., ჭალას სოფ. სამხრ.

645. უჩქილისა—სომხითში, ფოლადაურის სადინთან, ჟანგირას აღმ., ბარნაკარის დასავლ. (რ); სიით 14. ჯავახ. ისტ. რუკ. შულავერის წყლის სადინთან.

646. უცუტი—ტაშირში, ტაშირის წყლის მარცხენა მხარეზე, აიდარბეგის ჩრდ., ყათირლუს დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 124.

647. უცუნი—ტაშირში, ლორის რაიონში (იხ. § 44). დებედას მარცხენა მხარეზე, ძელი კეშმარიტის აღმ., ბაშბეუჯის სამხრ. (რ).

648. უწყლო—თრიალეთში, მდ. ქციის მარცხენა მხარეზე, კონაჯ-კრიცის და ერანთურანის ხეობებს შუა, კრიცის აღმ.-სამხრ., ფარეხის ჩრდ. (რ); სიით 528. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (სულეიმანიშვილი), 4 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

649. ფათალას სოფელი—ფათალა—ტაშირში, ტაშირის წყლის მარცხენა მხარეზე, დოლბანდის სამხრ., ყაშიშის აღმ.-ჩრდ. (რ); სიით 135. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე) და 1 გამომღები ყმა.
650. ფათას ელის—1 თაბუნი, იხ. ქაფანაქჩი.
651. ფათას ელი—ზარგრების 1 თაბუნი, იხ. ქაფანაქჩი.
- 651-ა. ფათას ელის აბაზუნი—იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი. ითვლებოდა 1 თაბუნი, 3 კომლი ლანჩბარი (დასტ. პდ) თესდა რუხედ 9 თალარ ბრინჯს.
652. ფალაქათი ამირხანისა—ელის თაბუნი, იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი. აბარია ალი იალა ოლლი უსეინას, ითვლებოდა 1 თაბუნი, 52 კომლი (დასტ. ნდ).
653. ფალაქარი მალიასი—ელის თაბუნი (იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი), ითვლებოდა 1 თაბუნი, 16 კომლი ელი (დასტ. ნდ).
654. ფანავარი—ფარავანი—თრიალეთში, ფანავარის ტბის აღმ.-ჩრდ. (რ); სიით 551-ის შემდეგ. იხს. გეოგრ. (გვ. 158) ტბა ფანავარისა.
655. ფანოს სოფელი—ფანოსას სოფელი—ყაიყულში, ყაიყულის წყლის მარცხენა მხარეზე, შანაზარას სოფლის დასავლ., ხოზიას სოფლ. აღმ. (რ); სიით ფანოსას სოფელი 182. ყაიყულის ფანოს სოფელი, სამოურაო ოთარ ყაფლანიშვილისა (დასტ. ს).
656. ფარანჯუკი—ფარჯუკი—დბანისის ხეობაში, ფენეზაურის მარცხნივ შემდინარე წყლის მარცხენა მხარეზე, მოლა მასხუდლუს დასავლ., მიჯას სამხრ. (რ); სიით 318. 1536 წ. იოთამ ბარათაშვილს ერგო ნახეკარი ფარანჯუკი (საისტ. მ. 1924 წ. 1). იხს. 1707 წ. მებატონე ყაფლანიშვილები (II—174), 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 6 მემამულე (აზნ. ავთანდილიშვილები) და 24 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 6 მემამულე (აზნ. ავთანდილიშვილები), 5 გამომღები, 3 ბოგანო, 2 აყრილი და 1 ამოწყვეტილი ყმა.
657. ნ:8. ფარემუზას სოფელი—ყაიყულში, ყაიყულის წყლის მარცხენა მხარეზე, სააკას სოფ. აღმ., ორთლუს დასავლ. (რ—ერთი სრფელი); სიით ორი სოფელი 186, 187.
659. ფარეხი—თრიალეთში, მდ. ქციის მარცხენა მხარეზე, არწივანის აღმ., წალკას და სამეხროს დასავლ. (რ); სიით 526. ფარეხა და გველფარეხა სიით მეზობელი სოფლებია. ერთს მათგანს ეწოდება „ზემო ფარეხა“ (დასტ. ფე). 1721 წლ. აღწ. ფარეხში ითვლებოდა 8 მებატონე (სააკაძეები), 11 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.
660. ფარიში—ქციის ხეობაში, ვახტანგ მეფის არხის მარცხენა მხარეზე, ნახიდურის აღმ.-სამხრ., ალაყარის ჩრდ.-დასავლ. (რ); სიით ფარიშა 346. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ვახუშტი ბატონიშვილი), 6 გამომღები, და 2 ბოგანო ყმა.
661. ფარმანლუ—ყარმანლუ—მტკვრის გაღმა, ინდოს ლანჩბარის თაბუნი ნაგებზე. იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი. ითვლებოდა 1 თაბუნი, 55 კომლი ლანჩბარი (დასტ. პდ). საფიქრებელია, შედიოდა მდივანბეგის მიერ აღწერილ ელში.

662. **ფარჩუხლუ**—ტაშირში, ტაშირის წყლის მარცხენა მხარეზე, ჯან-ბაღჩას აღმ., შიშტეფას დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 167. იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1707 წ. (სიძე. II—174) ვახუშტი ყაფლანიშვილის სააღაპოდ შეაწერეს 2 ცხვარი. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 4 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), სოფელი აყრილათაა ნაჩვენები. 1721 წლ. აღწ. ვარ-ით სოფელზე ნათქვამია: „დიდის ხნის აყრილი“.

662.ა. **ფალჩუხლუ**—**ფერცხლუ**—(იხ. § 47) ყაიყულში, ყაიყულის წყლის მარჯვენა მხარეზე, ხუსტი ოღლის სამხრ.-დასავლ., ფენჯარკუტის დასავლ. (რ); სიით 215. დასტ. (ს) ფერცხლე სახასო სოფელი, სამოურაო ფარემუხ საგინაშვილისა.

663. **ფარცხისი**—**ფარციხე**—ალგეთში, მდ. ალგეთის მარცხენა მხარეზე, ბოგვის და საღირაშენის ხეებს შუა, გოლთეთის ჩრდ. (რ); სიით 574. ფარცხისი ითვლებოდა ბირთვისის ფარად (გეოგრ. გვ. 172). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (ნოდარ სუფრაჯი, ავთანდილ სუფრაჯი, აბაშიშვილი დავით), 1 მემამულე (ახნ. რამაზა), 8 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

664. **ფეთხანის ანდიკა**—სომხითში. დასტ. (რპვ) იქ იყო ქორის ბუდე (იხ. ანდიკა). ამავე სოფელს უნდა გულისხმობდეს დასტურლ. (რწს თავი), სადაც ნათქვამია, რომ სომხითის მთის სოფლები ანდიკა, დამბლუტი და ჯურორი „ახლა ბატონს უჭირავს“ და ჩამოთვლილია იმათი გადასახადები.

665. **ფენჯარკუტი**—ყაიყულში, ყაიყულის წყლის მარცხენა მხარეზე, დინარიზას სამხრ., ფარჩუხლუს აღმ. (რ); სიით 177. სახასო სოფელი ყაიყულში, სამოურაო ამირ ოღლი ალი ყულისა (დასტ. ს).

666. **ფირმამადას ელის**—თაბუნი (დასტ. ნდ), იხ. ამირ ამადლუ.

667. **ფირმამადას ელი**—თარხნის თაბუნი (დასტ. ნე), იხ. § 45 და III ნაწილი. ითვლებოდა 1 თაბუნი, 30 კომლი ელი თარხანი.

667.ა. **ფირმამადას სოფელი**—ყაიყულში სახასო სოფელი, სამოურაო უზბაშისა (დასტ. ს). იხ. § 42.

668. **ფირფიჯანი**—**ფიფიჯანი**—სომხითში, ფოლადაურის მარცხენა მხარეზე, ჩიტალას აღმ., აკოფას სოფლის დასავლ. (რ); სიით 104. იხსენიება 1716 წ. (სიძე. I—256). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (ურქმაზაშვილები) და 8 გამოღები ყმა. დასტ. (რპვ) იქ ყოფილა ქორის ბუდე.

669. **ფიტარეთი**—ქციის ხეობაში, მდ. ქციის მარცხენა მხარეზე, ცხნარის სამხრ., სოფ. ფოცხვერიანის ჩრდ. (რ); სიით 414. იხსენიება ფიტარეთის მონასტერი (გეოგრ. 164).

მებატონეებად იხს: 1536 (საისტ. მ. 1924 წ. 1) იოთამ ბარათაშვილი 4 კომლი, 1639/58—1736 (სიძე. II—96, 346, 338, 308) მე-XVII საუკ. დავთარში ყაფლანიშვილები, 1692/700 (იქვე. II—159) გერმანოზისშვილები, 1732—1736 (იქვე II—332, 346) ზაზუნაშვილები, 1736 (იქვე II—340), ბატონიშვილი ელენე. იხს. ფიტარეთის წინამძღვარი და დეკანოზი 1727—1736 (იქვე I—247, II—308, 338, 340, 346). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა (ფიტარეთში), 6 მემამულე (წინამძღვარი, დეკანოზი, შიოშვილი, ქიტოაშვილი, ხიმია-

შეილი, მღრეული), 36 გამოძღვები, 2 ბოგანო და 1 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 1 მემამულე (წინამძღვარი), 16 გამოძღვები და 3 ბოგანო ყმა.

670. ფიშუას სოფელი—სომხითში, (იხ. § 56). 1721 წლ. აღწ. (გვ. 264) ითვლებოდა 1 მებატონე (მელიქიშვილი), 1 მემამულე და 3 გამოძღვები ყმა.

671. ფიჩხისი—ფიცხისი—ალგეთში, შამის დაბის ჩრდ., მოქრისის აღმ.-ჩრდ. (რ); სიით 629. 1551 წ. მეფის ძე რამაზ სწირავს ტფილისის სიონს ყაზახების მიერ აოხრებულ ფიცხისს (ისტ. სბ. III). ლალა ფაშის დროს არდაზდიანისშვილები ლისიდაღმა აყრილან, ხიზნათ მოსულან და ფიცხისი უშოვიათ. დაეა არდაზდიანელების და ტფილელის შორის (იქვე IV—1635 წ.). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ტფილელი), 2 გამოძღვები და 3 ბოგანო ყმა.

672. ფიწუთი—ალგეთში—ქციის ხეობაში—ყარაბულაღში (იხ. § 59). 1721 წლ. აღწ. სადედოფლო საბარათაშვილოში, (გვ. 113), ითვლებოდა 2 მებატონე (ნოდარ სუფრაჯი, ავთანდილ სუფრაჯი), 1 გამოძღვები, 1 ბოგანო და 1 ამოწყვეტილი ყმა.

673. ფორქალისი—ალგეთში—ქციის ხეობაში (იხ. § 54). იხსენიებიან 1676 1727 წლ. (I—48, 303, 327) მებატონეები გოსტაშაბაშვილები. 1713 წლ. გოსტაშაბაშვილებს იქ ქონდათ ხოდაბუნი.

674, 675. ფოცხვერიანი—ფოცხორიანი—ქციის ხეობაში, ფოცხვერიანის ხევის მარცხენა მხარეზე, აბანოს აღმ., კიპრუქის დასავლ. (რ—ორი სოფელი); სიით 410, 411. იხს. მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1707 წ. ვახუშტი ყაფლანიშვილის სააღაპოდ შეეწერა ორი ძროხა (სიძვ. II—174). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მემამულე (სახლთხუცესი რობინი) და 1 გამოძღვები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა ზემო ფოცხვერიანში 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 7 გამოძღვები, 3 ბოგანო და 1 აყრილი ყმა; ქვემო ფოცხვერიანში 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 2 უყმო აზნაური (ბოწიაშვილები), 10 გამოძღვები, 3 ბოგანო და 2 ამოწყვეტილი ყმა.

676. ფუტრევი—ფუტრევანი—ალგეთში, მდ. ალგეთის და ლაკვის წყლების შუა, ერწოს დასავლ., ლაკვის აღმ.-ჩრდ. (რ—ფუხრეთი); სიით 640. იხს. 1591, 1713 წლ. (სიძვ. I—337, 303) მებატონე გოსტაშაბაშვილები, 1713 გოსტაშაბაშვილებს ყავდათ 3 კომლი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 7 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი, ქავთარაშვილი, ზაზუნაშვილები, გურჩელი და თაყაშვილი); 7 გამოძღვები და 1 ბოგანო ყმა.

677. ქაგარიანი—ქარგარიანი—დბანისის ხეობაში, ვანის დასავლ., ჩინჩხურის აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 256. იხსენიება 1738, 1792 წლ. (სიძვ. I—368, II—351). სვ. ზურაბიშვილის სიტყვით ქაგარიანი ზურაბიშვილების სოფელი იყო. 1721 წლ. აღწერით ითვლებოდა 3 მებატონე (ვახუშტი ბატონიშვილი, ზაალიშვილი, ზურაბიშვილი), 2 მემამულე (აზნ. ჩერქეზიშვილი), 6 უყმო აზნ. (ქაგარაშვილი) და 2 ბოგანო ყმა.

678. ქაიხოსროს თათრები—დბანისში—ქციის ხეობაში (იხ. § 52). 1721 წლ. აღწერით მოთავსებულია „დაბალში“ (იხ. გვ. 176). 1721 წლ. აღწ. ითვ-

ლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ჭაიხოსრო), 4 გამომღები და 4 აყრილი ყმა.

679. **ქალაქლარი—ლაქი—ლაქლარი**—ფადარ ალას ელის სოფელი. იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი. მას ქონდა იჯარით აღებული მიწა 9 თალარის სათესი (დასტ. პდ). ითვლებოდა 1 თაბუნი, 12 კომლი ელი (იქვე ნდ).

680. **ქარატაკი—ქარატაკი**—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, ყალამშიანის ჩრდ., ბოსლების სამხრ. (რ); სიით 300. იხს. მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში, 1707 და 1733 წ. სიგ. (სიძვ. II—174, 326) მებატონეები ყაფლანიშვილებია. 1707 წ. ვახუშტი ყაფლანიშვილის სააღაპოდ შეეწერა ქარატაკს, ძველ დბანისს და ავენჯუქს 1 ძროხა. 1721 წლ. აღწ. დბანისის ქარატაკში (გვ. 180) ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 3 გამომღები და 1 აყრილი ყმა.

681. **ქართული სოფელი**—(1721 წლ. აღწ. ქართველი სოფელი, რაც შეცდომაა, იხ. § 60), სომხითში (§ 56). 1721 წლ. აღწ. (გვ. 268) ითვლებოდა 1 მებატონე (დავითი), 2 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

682. **ქარის სოფელი**—სომხითში (იხ. § 56). 1721 წლ. აღწ. (გვ. 251) ითვლებოდა 1 მებატონე (ალიყულიხანი—იესე ბატონიშვილი), 5 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

682-ა. **ქაფანაქჩი**—ელის მოსახლეობა, იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი, ითვლებოდა:

- 1) აჯი ალიას 1 თაბუნი, 14 კომლი ელი (დასტ. ნდ).
- 2) აჯი მამადას 1 თაბუნი, 18 კომლი ელი (იქვე).
- 3) აჯი შეფიას 1 თაბუნი, 45 კომლი ელი თარხანი (იქვე, ნე).
- 4) ფათას 1 თაბუნი, 68 კომლი ელი (იქვე, ნდ).
- 5) ფათას 1 თაბუნი, ზარგრებისა, 8 კომლი (იქვე).
- 6) ჯაფარას 1 თაბუნი, 44 კომლი (იქვე).

683. **ქაცბანი**—ალგეთში (იხ. § 58), მარაბდას მეზობლად. 1543 წ. ერგო ფარიშატ ბარათაშვილს ნასოფლარი მარაბდა ქაცბანით (სიძვ. I—305). 1692/700 წ. მებატონეები გერმანოზისშვილები (იქვე II—159).

684. **ქედის ეკლესია**—დბანისის ხეობაში, ფინეზაურის მარცხენა მხარეზე, მისხნას დასავლ. (რ—ტაშირში, რაც შეცდომაა იხ. § 50); სიით 335 ლოქში. ჯავახ. რუკაზე დბანისის ხეობაში. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი ქედის ეკლესია. (საისტ. მ. 1924 წ. 1). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მემამულე და 10 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა დბანისის ხეობაში 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 2 მემამულე (იმერელი, დურგალი ზურაბ), 8 გამომღები, 1 ბოგანო და 4 აყრილი ყმა.

685. **ქედის სოფელი**—თრიალეთში, ერჯევანის შთის სამხრ., ლიპის აღმ., გოვათვერდის დასავლ. (რ); სიით 500.

686. **ქეთილაშენი—გდალაშენი**—ტაშირში (იხ. § 50), ხანძორის აღმ., ურუტის სამხრ. (რ); სიით 341. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი ქეთილაშენი (საისტ. მ. 1924 წ. 1). 1721 წ. აღწ. ლოქში, ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 4 გამომღები და 3 აყრილი ყმა.

687. **ქელუთი—ქელუ**—ტაშირში, პალუიას აღმ., დოლბანდის ჩრდ. (რ); სიით 137.

688. **ქერემდარა—ქერანდა—ქერანდენი—ქვენადარი**—დბანისის ხეობაში (იხ. § 56). 1721 წწ. აღწ. (გვ. 193). 1536 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1). ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი ქერანდენი. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მემამულე (კოხიაშვილები) და 3 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწერით ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 4 გამომღები და 5 აყრილი ყმა.

689, 690. **ქეშალუ ყოჯასი**—სომხითში ელის სოფელი დურღაია მორასანის მეზობლად, იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი (1930 წ. აღმ. დაყ. გვ. 39). ითვლებოდა ყოჯას 2 თაბუნი, 24 კომლი გამომღები ელი (ქასტნდ) და 20 კომლი ელი თარხანი (იქვე ნე).

691. **ქვაბევანი—ქობევანი**—დბანისის ხეობაში, გეტის ხევის სადინის და ბაკრანის დასავლ., ჯანდიდის აღმ. (რ); სიით 302. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი ქვაბევანი 16 კომლით და საუხუცესო. იხ. მე XVII საუკ. საყაფლანიშვილო დავთარში და 1707 წ. (სიძვ. II—174), მებატონე ყაფლანიშვილები. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 8 გამომღები და 2 აყრილი ყმა.

692. **ქვათეთრისი**—ყარაბულალში, სხალნარის დასავლ., დიდი გომარეთის აღმ. (რ); სიით 427. იხსენიებიან მებატონეები: გოსტაშაბაშვილი 1688 წ. (სიძვ. I—345), ზაზუნაშვილი 1720, 1736 წლ. (აქვე I—71, II—346) თაყაშვილი 1732 წ. (იქვე II—323), ყაფლანიშვილები 1732, 1736 წლ. (იქვე I—71, II—323, 346). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (თაყაშვილი) და 1 გამომღები ყმა.

693. **ქვეში**—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, რატევიანის დასავლ., ჯავნნიანის აღმ. (რ); სიით 235. 1721 წლ. აღწერით ითვლებოდა 3 მებატონე (ვახუშტი ბარათაშვილი, ზაალიშვილი, ზურაბიშვილი), 15 გამომღები და 4 ბოგანო ყმა.

694. **ქვეში ძველი**—დბანისის ხეობაში, გეტის ხევის მარცხენა მხარეზე, შემდინარე წყლის შესართავთან, ძეძენარიანის სამხრ., ქვეშის ჩრდილ. (რ); სიით 237. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 5 მებატონე (იარალაშვილები, ყარაბუღანიშვილი), 5 გამომღები და 4 ბოგანო ყმა. გეოგრ. (გვ. 152) იქვე იყო ციხე. იხ. 1433—1792 წლ. (ისტ. სბ. II გვ. 4, სიძვ. II—30, I—49, 248). ქვეში აბულ სატარიძეების საპატიო და აშენებული სოფელი ყოფილა, აგარიანების აუოხრებიით. 1433 წ. ითვლებოდა ნასოფლარად, 1468 წ. ებოძა ზაქარია ჯავანიშვილს ძველთაგანვე თამარ მეფის და სხვა მეფეთაგან ნაწყალობევი სომხითის, (ეს შეცდომაა, რადგან ქვეში დბანისის ხეობაში იყო და არა სომხითში) სამკვიდრო ქვეში. აბდულ ბეგის დროს გ. ლარაძე ქვეშის ციხეში დარჩენილა 40 კაცით და თეიმურაზის და ერეკლეს მხარე დაუკავს (სიძვ. I—248).

695. **ქვიტიკირის ლილო**—მტკვრის გაღმა მხარეს, თბილელის ლილოს აღმ. ჩრდ. (რ); სიით 5 ლილოთა შორის 677—681. ედვა ყეენის საფეშქაშო 6 მინალთუნი (დასტ. სკბ). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), 1 მემამულე (წინამძღვარი), 7 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

696. ქოთიში — ალგეთში, მდ. ალგეთის მარჯვენა მხარეზე, დურნუკის აღმ., ლოლოვნას დასავლ. (რ); სიით 552. რხს. 1591—1789 წ. (სიძვ. I—337, 303, 106, 160, 165, 169, 399). 1591 წ. (სიძვ. I—337) ნასოფლარი, მებატონები ბარათაშვილები-გოსტაშაბაშვილები. 1779—1789 წ. გოსტაშაბაშვილებს საზღვარზე ედევნა ყაფლანიშვილი. 1713 წ. გოსტაშაბაშვილებს ყავდათ 5 ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი), 2 გამოძლები და 1 ბოგანო ყმა.

697. ქოლაგირი — ქალაგირი — ქციის ხეობაში, ელის სოფელი არუხლოს აღმ. (თან. რ ყოლაგირი). 1696 წ. ქოლაგირის და ნახიდურის მოურაობა ებოძა პაპუა ორბელიშვილს (სიძვ. II—220). დარეჯან დედოფლის სიტყვით ქოლაგირი ასი წლის წინეთ ხარაბა იყო, მეფე ერეკლემ ვის არ უბოძა, აშენება ვერ შესძლეს, მერე დარეჯანს უბოძა, მან უცხოეთიდან ხალხი მოიყვანა, 55 კომლი დაასახლა (იქვე III—311/1801). ვახტანგ მეფის დროს ითვლებოდა 1 თაბუნი, 24 კომლი ელი (დასტ. ნდ). იხ. ელი ტერიტორია § 45 და III ნაწილი.

698. ქოსალუ — მტკვრის გაღმა (1930 წ. აღმ. დაყ. გვ. 60), ელის სოფელი ოთარ მდივნისა, ითვლებოდა 1 თაბუნი, 6 კომლი ელი (დასტ. ნდ). იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი.

699. ქოსახვერი — დბანისში — ქციის ხეობაში — ყარაბულაღში — სოხითში (იხ. § 52). 1721 წლ. აღწ. (გვ. 231) ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ერასტი) და 2 გამოძლები ყმა.

700. ქურთ ყალა — ყურთ ყალა — ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, ალტაშას სამხრ., აიდარბეგის დასავლ. (რ); სიით 128. ქურთყალა აშენებული (თუ აუშენებელი?) სახასო სოფელი აიდარბეგის ხეობაში, სამოურაო აზიზ ოღლი მამადას შვილისა (დასტ. კე). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), სოფელი ნაოხარი.

701. ქუჩათუბანი — თრიალეთში, კარწახის მარჯვენა მხარეზე, თალას დასავლ., კარუკულქართის აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 469. ჯავახ. რუკით ყარაბულაღში. ამას უნდა ეხებოდეს 1543 წ. სიგ. (სიძვ. I—305), რომლითაც იგი ერგო ფარიშატ ბარათაშვილს და სადაც იგი იწოდება ნასოფლარ ქუჩამონასტრად.

702. ქუჯაეთი — ქციის ხეობაში, ატაშეთის აღმ., კლდისის დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 418. 1543 წ. (სიძვ. I—305) ერგო ფარიშატ ბარათაშვილს ნასოფლარი ქუჯაეთი.

703. ქცია — ქციის ხეობაში, ზურტაკეტის და მდ. ქციის შესართავთან, ზურტაკეტის მარცხენა მხარეზე. (რ); სიით 368. იხსენიება 1727 წ. ქციელი დეკანოზი (სიძვ. I—247). გეოგრ. (გვ. 164) ითვლებოდა დაბად. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 4 მებატონე (ქავთარაშვილები), 1 მემამულე (ეკლესია), 17 გამოძლები და 1 ბოგანო ყმა.

704. ქცილა — ქარ ხილა — ქციის ხეობაში, მდ. ქციის მარცხენა მხარეზე, ანდრიას აღმ., თავმრგვალას დასავლ. (რ); სიით 350. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი კრცხილა (საისტ. მ. 1924 წ. 1). იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1707 წ. ვახუშტი ყაფლანიშვილის სააღაპოდ ქცილას და ბალახაურს შეაწერეს 1 ძროხა (სიძვ. II—174). 1721 წლ. აღწ. შერთო ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), სოფელი აყრილი.

705, 706. **ღამიში**—**ღბანისის ხეობაში**, ფინეზაურის მარჯვენა მხარეზე, წაკეგელცის (კოტრაწაგელცის) აღმ., გელდიგილანის დასავლ. (რ.—ორი სოფელი); სიით 332, 333.

707. **ღარღლუფი**—**გარჯლოფი**—**ალგეთში**, ზრბითის ხევის მარჯვენა მხარეზე, სოფ. დვალთას აღმ. (რ); სიით 613.

708. **ღვევი**—**სკვირეთში**, ვერეს მარცხენა მხარეზე, ვერეს და გელისყარის ხევებს შუა, ვანათის აღმ. (რ); სიით 669. 1696 წ. უბრუნებენ ასლან მეითრისა-შვილს ღვევის გლეხებს, რომელიც მეფე ერეკლეს „ორიანობის“ დროს წაურ-თმევია და თულაშვილებისათვის მიუცია (სიძე. II—140). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 9 მებატონე (თულაშვილები), 5 განომლები, 5 ბოგანო და 1 ამოწყვეტილი ყმა.

709. **ღვინჭრობი**—**ალგეთში**, მდ. ალგეთის მარცხენა მხარეზე, სარვანის დასავლ., მარაბდას აღმ. (რ); სიით 558.

709-ა. **ღვინჭრობი**—**ელის სოფ. ალგეთში**. იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი, სიით 551-ის წინ, ითვლებოდა 4 ობა.

710. **ღოლოვნა**—**ზემო ღოლოვნა**—**ღვლოვნა**—**ალგეთში**, ღოლოვნის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ბაგრანეთის აღმ.-ჩრდ., მამის დაბის სამხრ. (რ); სიით 627. იხსენიება 1580, 1635 წლ. (ისტ. სბ. III და IV) მებატონე ტფილელი. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ტფილელი), 3 უყმო აზნ. და 12 გამომლები ყმა. ამ ღოლოვნას ვუწოდებთ „ზემო“, რადგან იყო „ქვემო ღოლოვნა“ (იხ. ქვემო)

711. **ღოლოვნა**—**ქვემო ღოლოვნა**—**ალგეთში**, ალგეთის მარჯვენა მხარეზე, ქოთიშის აღმ., მარნეულის დასავლ. (რ); სიით 560. იხსენიება 1591—1789 წ. (სიძე. I—337, 343, 134, 136, 303, 390, 90, 155, 156, 394, 157, 165, 341, 372, 397, 398, 169, 399), მებატონეები გოსტაშაბაშვილები. 1591 ებოძა ივანე ბარათაშვილს ნასოფლარი ღოლოვნა. 1659 წ. პაპუნა გოსტაშაბაშვილს უბრუნებენ მის სამკვიდრო ღოლოვნას, რომლის ნახევარი ცოტახნით დაეჭირა ყორხმაზაშვილს. 1706 წ. ესამზღვრება მარნეულს—1713 წ. გოსტაშაბაშვილებს ყავდათ 1 აზნ. (არეშიშვილი), 26 ყმა. 1779—1789 წლ. გოსტაშაბაშვილებს ედავება საზღვარზე ყავლანიშვილი, ესამზღვრება ქოთიშს. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი), 9 გამომლები და 1 ბოგანო ყმა.

712. **ღომელაური**—**მტკვრის ვალმა მხარეს**, ნავთლულის დასავლ.-ჩრდ. ტფილისის აღმ. სამხრ. (რ); სიით 682-ის შემდეგ.

713. **ღორისთავი**—**ღორიეთი**—**ალგეთში**, გუდარეხის ხევის მარცხენა მხარეზე, საძელისის დასავლ., გუდარეხის ჩრდ.-აღმ. (რ); სიით 619. იხსენიება 1543—1697 წლ., მებატონეებად ნაჩვენებია: 1543—1670 წლ. (სიძე. I—305, 310) გერმანოზისშვილები, 1643 წ. (იქვე II—47) სააკაძეები, ნასოფლარი ღორიეთი. 1653 (იქვე I—313) ესამზღვრება გუდარეხს, 1699 წ. სიგ. (ჩახ. გუჯრ. გვ. 24) მდებარეობს „ალგეთის ვალმა“. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ჩხეიძე) და 8 გამომლები ყმა. ღორიეთი უნდა იყოს ღორისთავი გუდარეხისა, რადგან მოთავსებულია 1543 წლ. სიგ. გუდარეხთან.

714. **ლორისთავი**—დბანისის ხეობაში, კაზრეთის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ისპიანის ჩრდ., საბერეთის დასავლ. (რ); სიით 228. იხს. 1678—1706 წლ. მებატონეებად ნაჩვენებია: ყაფლანიშვილები 1678—1706 წლ. (სიძე. I—49, 57, 60, II—170, 168), ბარათაშვილები 1689/1696 (იქვე I—57), თამაზაშვილი 1706 (იქვე II—170). 1704 წ. უბრუნებენ სულხან ორბელიშვილს მისი დედის მზითვით ნაყიდ ჯალდამას და ლორისთავს, რომელიც მეფე ერეკლეს წაურთმევია. 1700 წლ. სიგ. (I—360) ესამზღვრება სოფ. ვანს. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა. 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ერასტი), 1 მემამულე (აზნ. ჩიკოძე) და 2 გამომღლები ყმა.

715. **ლოუბანი—ლანიბანი**— ალგეთში, ლოუბნის ხევის მარცხენა მხარეზე, ტაგნაგეთის ჩრდ.-დასავლ. (რ); სიით 585. იხს. 1552—1736 (ისტ. სბ. III, სიძე. I—110, 84) მებატონეები: მაცხოვრის ეკლესია (1552 წ.)—ლანიბანი „ალგეთის გაღმა“, რაც შეცდომაა, თუ გეზი ტფილისიდანაა აღებული, ზერხეულიძე (1622). 1736 წ. იხსენიება მღვდელი 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (სოლოლაშვილები), 2 მემამულე (აზნ. ქრისტესიაშვილები), 1 უყმო აზნ., 29 გამომღლები და 13 ბოგანო ყმა.

716, 717. **ყადრიყული — ლადირყული**—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარჯვენა მხარეზე, სევაგელცის აღმ.-ჩრდ., მიჯას და ავენჯუკის დასავლ.-სამხრ. (რ—ორი სოფელი ლადირყული); სიით 291, 292. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი ყადრიყული (საისტ. მ. 1924 წ. 1). და ავანხევი მითით და ველით. 1707 წ. ვახუშტი ყაფლანიშვილის სააღაპოდ მიჯას და ყადრიყულს შეაწერეს 1 ძროხა (სიძე. II—174). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მემამულე (ზარასპაშვილი) და 5 გამომღლები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა (ყადრიყულში) 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 2 მემამულე (ზარასპაშვილები), 3 გამომღლები, 3 ბოგანო და 1 ამოწყვეტილი ყმა.

718, 719. **ყაზან გუნბათი—ყაზანჩი**—სომხითში, დებედას მარცხენა მხარეზე, ახტალას სამხრ., კოკკანის ჩრდ. (რ—ორი სოფელი); სიით ორი სოფელი 6, 7 ყაზანჩი.

720. **ყაზანჩი**—ყაიყულში. ყაიყულის წყლის მარცხენა მხარეზე, ხატის სოფლის ჩრდ., ხოსიას სოფლის აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 191. გეოგრ. ყაზანჩი მცირე ქალაქია (გვ. 150); დასტ. (ს) სახასო სოფელი, სამოურაო ბესპაზ საგინაშვილისა.

721. **ყაზანჩი**—იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი ითვლებოდა 1 თაბუნი, 25 კომლი ელი (დასტ. ნდ).

721-ა. **ყაზის სოფელი**—ყაიყულში სახასო სოფელი, სამოურაო ფირმამადასშვილისა. (დასტ. ს). იხ. § 42.

722. **ყათირლუ**—ტაშირში, ტაშირის წყლის მარცხენა მხარეზე, იეჩის დასავლ.-ჩრდ., ველათას აღმ. (რ); სიით 125 აშენებული სოფელი აიდარბეგის ხეობაში სამოურაო გივი მდიენისა (დასტ. კე). ედვა ყენის საფეშქაშო 8 მინალთუნი (იქვე სკბ). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), 15 გამომღლები და 3 ბოგანო ყმა.

723, 724. **ყალამშიანი—ყალამალაშიანი**—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, ტნუსის დასავლ., ტამალიას აღმ. (რ); სიით ორი სოფელი 279, 280. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი პაპუა) და 14 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 6 გამომღები, 1 ბოგანო, 4 აყრილი და 2 ამოწყვეტილი ყმა.

724-ა. **ყალაჩის სოფელი**—ყაიყულში სახასო სოფელი, სამოურაო მამუ-
დასი (დასტ. ს). იხ. § 42.

725. **ყამარლუ**—იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი. აბარია შდივანბეგს, ითვლებოდა 1 თაბუნი, 10 კომლი ელი (დასტ. ნდ).

726. **ყამიში**—ტაშირში, ტაშირის წყლის მარცხენა მხარეზე, ყირხბულა-
ლის დასავლ. ჩრდ., მოლა ყასუმას აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 140. 1536 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1) ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი ყამიში. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 7 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 7 გამომღები და 7 აყრილი ყმა.

727. **ყამიში მეორე—ზემო**—ტაშირში, ტაშირის წყლის მარცხენა მხარეზე, აზატქალაქის აღმ., დოლბანდის დასავლ. (რ); სიით 141. ჯავ. რუკ. ყამიში ერ-
თი სოფელია ყირხბულალის ჩრდ., წითელი ეკლესიის დასავლ., ჭუკას სამხრ. იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში, 1701/11 წლ. აღწ. ით-
ვლებოდა ზემო ყამიშში 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ერასტი) და 4 გამომღე-
ბი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა მეორე ყამიშში 7 გამომღები და 6 აყ-
რილი ყმა. მეორე ყამიში ჩავთვალეთ ზემო ყამიშათ, თუმცა ამისი უთუო საბუთი არაა. 1721 წლ. აღწ. ვარიანტში აყრილების შესახებ ნათქვამია: „აყრილი შე-
მოდგომანზედ კომლი 6“.

727-ა. **ყარაბულალდი**—ყარაბულალში, საფიქლის წყალის ორივე მხარეზე, ვართევანას აღმ.-სამხრ., მუხრანას ჩრდ.-დასავლ. (რ--სამი სოფელი); სიით 461
462. ჯავახ. რუკ. არყნალის ხევის მარცხენა მხარეზე. **ყარაბულალი გეოგრ.** (გვ. 156) იხსენიება, როგორც დაბა. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 სოფელი **ყარაბულალდი**—1 მებატონე (ყაფლანიშვილი მამუკა), 2 მემამულე (გურგენაშვილები) და 10 გამომღები ყმა, **ქვემო ყარაბულალდი**—1 მებატონე (ყაფლანიშვილი მამუკა) და 7 გამომღები ყმა, **ზემო ყარაბულალდი**—
(ცარიელი ადგილი).

1721 წლ. აღწ. **ყარაბულალში** (გვ. 200, 204) სამი სოფელი, ითვლებოდა:

728. **ზემო ყარაბულალში** 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 3 გა-
მომღები და 8 აყრილი ყმა.

729. **ქვემო ყარაბულალში** 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 7 გა-
მომღები და 7 აყრილი ყმა.

730. **სასახლის ყარაბულალში** (იხ. § 56). 1 მებატონე (ყაფლა-
ნიშვილები), 2 გამომღები და 6 აყრილი ყმა.

საფიქრებელია 1701/11 წლ. აღწ. **ყარაბულალდი**, სადაც 10 გამომღები ყმა იყო და 1721 წლ. აღწ. **სასახლის ყარაბულალდი**, სადაც 2 გამომღები და 6 აყრილი ყმა იყო, ერთი და იგივე იყო.

731. **ყარაბულადი**—ტაშირში, ტაშირის წყლის მარჯვენა მხარეზე, ლორეს დასავლ., წარუკას აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 176.

732. **ყარა დემურჩი**—ელის სოფელი (იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი) მოლა ხანვერდასი. ითვლებოდა 1 თაბუნი, 21 კომლი ელი (დასტ. ნდ).

733. **ყარა სოფელი**—სომხითში. (იხ. § 56). 1721 წლ. აღწ. (გვ. 251) ითვლებოდა 1 მებატონე (ალიყულიხანი—იესე ბატონიშვილი), 3 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

734. **ყარა ქილისა**—**ყარაქილღისა**—**ყარაქალღისა**—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, ხუცის სოფლის აღმ., აზბულახის დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 172. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი ყარა ქილისა (საისტ. მ. 1924 წ. 1). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი მამუკა), 2 მემამულე და 32 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 10 გამომღები, 6 ბოგანო და 6 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარ-ში ნათქვამია: „აქავ აყრილი კომლი (ვ, შეცდომაა, უნდა იყოს ეს) ცხრა შარშანს წინ და თერთმეტი ახლა აყრილა“, სულ გამოდის 20.

735. **ყარა ქილისა შატარა**—ტაშირში (იხ. § 56). 1721 წლ. აღწ. (გვ. 217) ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 5 გამომღები და 10 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარ-ში აყრილების შესახებ ნათქვამია: „აყრილი ახალი“

736. **ყარაყალა**—**ყარაფალა**—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, ოთურ ბულახის აღმ., ბოცხორის დასავლ. (რ); სიით 127. ყარაყალა ქვეითი აშენებული (თუ აუშენებელი?) სახასო სოფელი აიდარბეგის ხეობაში, სამოურაო იესესი (დასტ. კე). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), ნახარო ნსოფლარი.

736-ა. **ყაჯილუხი**—**ყაჯილოხი**—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, მანაკერტის დასავლ., ავენჯუჯის აღმ.-ჩრდ. (რ—ერთი სოფელი); სიით 283. იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1701/11 წლ. აღწ. ორი სოფელი: ყაჯილოხი, სადაც ითვლებოდა 7 გამომღები ყმა და ზემო ყაჯილოხი, სადაც ითვლებოდა 5 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. სამი სოფელი:

737. **ზემო ყაჯილუხი**—1701/11 წლ. აღწერაში ყულიჯანი (რაც შეცდომაა, იხ. § 60), 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 6 გამომღები და 6 აყრილი ყმა.

738. **ყაჯილუხი მესამე**—(იხ. § 56); 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 5 გამომღები და 2 აყრილი ყმა.

739. **ქვემო ყაჯილუხი**—1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 5 გამომღები და 5 აყრილი ყმა. 1701/11 წლ. ყაჯილუხს რომელი შეეფერება 1721 წლ. აღწ. ქვემო თუ მესამე ყაჯილუხი, გამოურკვეველია.

740. **ყიზილ ზიარათი**—**ყიზილ ყიარათი**—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, იეჩის დასავლ.-სამხრ., აჩას ჩრდ. (რ); სიით 122. აშენებული სახასო სოფელი აიდარბეგის ხეობაში, სამოურაო გივი მდივნის (დასტ. კე).

ეივა ყენის საფეშქაშო 2 მინალთუნი (იქვე, სკბ). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), 13 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

741. **ყირხზულადი—ყირბულადი** — ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, ოთურბულადის დასავლ., ყამიშის აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 134. აშენებული (თუ აუშენებელი?) სახასო სოფელი აიდარბეგის ხეობაში, სამოურაო ოთარ მდივნისა (დასტ. კე). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), 2 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

742. **ყიშლარი—ყიშლადი—მოლა ყიშლარი**—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარჯვენა მხარეზე, თავგამარას დასავლ., საბერეთის აღმ. (რ); სიით 225. 1800/10 წ. მებატონე ბარათაშვილი (სიძე. II—504), რომელსაც უახლებს ნასყიდობის წიგნს რჩეულიძე, დარეჯან დედოფლის-სიტყვით პატარა სოფელი მოლა ყიშლადი აშენებულია მის მიერ და დასახლებული 6 კომლით. (იხ. 1801 წლ. სიგ. იქვე III—311). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (სვიმონ ბატონიშვილი და ყაფლანიშვილები-გიორგიშვილები), 3 მემამულე (აზნ. რჩეულიშვილები), 11 გამომღები და ბოგანო ყმა.

743. **ყორანთა—ყუარანთა** —დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, დისველის სამხრ., რატევანის აღმ. (რ); სიით 220. გეოგრ. (გვ. 152) იქ იყო ატოცის ეკლესია წმ. გიორგის ჯვრითა. 1447/59, 1466/72 წლ. (ისტ. სბ. III) ქაჩიბაიძეები სწირავენ მცხეთის ეკლესიას სომხითის სოფ. ყორანთას (შეცდომაა—ყორანთა დბანისის ხეობაში იყო და არა სომხითში); 1529 წ. (იქვე IV) აბაშიშვილი უახლებს მცხეთის ეკლესიას სოფ. ყორანთას, რომელიც ამოწყვეტილიყო. 1687 წ. (იქვე) ნიკოლოზ ამილანორი კათალიკოზი აშენებს ყორანთაში კარგ მარანს.

744, 745. **ყორყორა**—ყაიყულში, გოლის სოფლების აღმ., ოქსუზის აღმ.-ჩრდ. (რ—ორი სოფელი); სიით 199, 200. (დასტ. ს) სახასო აუშენებელი ნასოფლარი.

746. **ყოშა გერმა—ხოშა გერმა**—ალგეთში, ობის ციხის აღმ., ღვინჭრობის დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით ხოშა გერმა 559. 1688 წ. გბოძა იესე გარმანოზისშვილს თრიალეთის ახალქალაქის, ტამალიის და ყოშა გერმის მოურაობა (სიძე. I—423).

747. **ყოშა ქილისა—ყაშა ქილისა**—(იხ. § 56 და 1721 წლ. აღწ. გვ. 210). დარეჯან დედოფლის სიტყვით ეს სოფელი მას უბოძა მეფე ერეკლემ, მან უცხო ქვეყნიდან 62 კომლი თათარი მოიყვანა და იქ დაასახლა (იხ. 1801 წლ. სიგ.—სიძე. III—311). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ერასტი), 2 მემამულე (ხანდამაშვილი) და 27 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 9 გამომღები, 3 ბოგანო და 16 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარ-ში აყრილების შესახებ ნათქვამია: „აყრილი ათი ახალი, ექვსი შემოდგომაზე“.

747-ა. **ყოჯას ელის**—2 თაბუნი, იხ. ქეშალუ.

748. **ყუდრო**—სომხითში, მანხუტის ხევის ორ ტოტ შუა, სოფ. გორუმის ჩრდ., მანხუტის სამხრ. (რ); სიით 53. 1651 წ. სიგ. ყუდრო სომხითის სოფელია, წინეთ ოხერი, აშენებული ეჯიბიშვილის მიერ (სიძე. III—2). 1721 წლ.

აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (თუშმლიშვილები, მირზაშვილები), 8 გამოძღვები და 3 ბოგანო ყმა.

748-ა. **ყულარები**—სომხითში, შულავერის ხევის ორივე მხარეზე, მის და მდ. ქციის შესართავთან (რ); სიით 20 წინ—6 ობა. გეოგრ. იხსენიება ყულარების მხარე (გვ. 142). ამას უნდა გულისხმობდეს ლახჩბრების მოსახლეობა შულავერის ბოლოს (დასტ. პდ), რომელიც საფიქრებელია შედიოდნენ მდივანბეგის მიერ აღწერილ ელში (დასტ. ნდ), იხ. § 45 და III ნაწილი.

749. **ყურის ხევი**—ქციის ხეობაში, კლდეისის ხევის შარცხენა მხარეზე, მოდიმნახის აღმ. (რ); სიით 416. 1543 წ. ერგო ფარიშატ ბარათაშვილს ნახევარი ყურის ხევი (სიძვ. I—305).

749-ა. **ყურუჩაი**—ყაიყულში, სახასო სოფელი სამოურაო ოთარ ყაფლანისშვილის (დასტ. ს). იხ. § 42.

750. **ყუჯურ ოღლის**—ელი თარხანის თაბუნი, იხ. სარუსაჟუნჩი.

751. **შავგომი**—**შავგოზი**—დბანისის ხეობაში, ბალიჭის ხევის მარცხენა მხარეზე, კრკონის დასავლ.-ჩრდ., ვანის სამხრ. (რ); სიით 259. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს შავ გომი (შავგოზი) 5 კომლით (საისტ. მ. 1924 წ. 1). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (იოთამაშვილები და შერმადინაშვილი), 2 გამოძღვები და 2 ბოგანო ყმა.

752. **შაველა ფარეშის**—ელის თაბუნი, იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი. ითვლებოდა 1 თაბუნი, 20 კომლი თარხანი (დასტ. ნე).

753. **შავთა**—**შავნი**—სკვირეთში, ვერეს და გელასყარის ხევის შუა, ვანათის დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 673. ლალა ფაშის დროს არდაზდიანისშვილები (ყორლანაშვილების წინაპრები) ხიზნად მოსულან და მეფე სვიმონისგან უშვილიათ შავნი (1635 წლ. გუჯარი, ისტ. სბ. IV). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ორლანაშვილი), 4 გამოძღვები და 2 ბოგანო ყმა.

754. **შავი საყდარი**—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, აღზიბეუჭის დასავლ.-ჩრდ. შიშტეფას აღმ. (რ); სიით 159. 1536 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1). ერგო იოთამ ბარათაშვილს შავი საყდარი. 1701/11 წლ. აღწერით (იხ. § 53) ითვლებოდა 1 მებატონე (პაპუა ყაფლანისშვილი) და 29 გამოძღვები ყმა. 1721 წლ. აღწ. (გვ. 213) ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანისშვილები), 5 გამოძღვები და 12 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარ-ში აყრილების შესახებ ნათქვამია. „აყრილი ახალი“.

755. 756. **შავი საყდარი**—დბანისის ხეობაში, (§ 53). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ლუარსაბ ყაფლანისშვილი), 1 მემამულე (ღრეული) და 17 გამოძღვები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ორი სოფელი. ერთში (გვ. 187) ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანისშვილები), 7 გამოძღვები, 6 ბოგანო და 2 აყრილი ყმა; მეორეში (გვ. 195) ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანისშვილები), სოფელი ოხერი ყოფილა.

757. **შავრობის ლილო**—**შავრობი**—მტკვრის გაღმა მხარეს, მაღალი ლილოს სამხრ., ბაგრატიის ლილოს აღმ. (რ); სიით 5 ლილოში 677—681. 1721

წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ტფილელი), 15 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

758. შათიკას სოფელი—შათიკასი—სომხითში, შულავერის წყალის მარცხენა მხარეზე, კარმიქარის ჩრდ., ნუგზარის სოფლ. აღმ.(რ); სიით 22. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), 4 მემამულე აზნ., 5 უყმო აზნ. (ალაჯანაშვილები, ხუციშვილი), 8 გამომღები და 5 ბოგანო ყმა.

759. შაინის სოფელი—სომხითში, ფოლადაურის მარჯვენა მხარეზე, შაქარას სოფლის აღმ., მათიშის დასავლ. (რ); სიით 93.

760. შამანათ ოფლი ახვერდას—ელის თაბუნი. იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი. ითვლებოდა 1 თაბუნი, 20 კომლი ელი თარხანი (დასტ. ნე).

761. შამიარანი—შამიანი—დბანისის ხეობაში, ბალიჭის ხევის მარჯვენა მხარეზე, შიბიშველას ჩრდ., კრკონის სამხრ. (რ); სიით 264. სვ. ზურაბიშვილის სიტყვით შამიანი ზურაბიშვილების სოფელი იყო (იხ. 1792 წ. სივ. სიძვ. I—368).

762. შამირზას სოფელი—შერმაზანას სოფელი—სომხითში, ფოლადაურის მარჯვენა მხარეზე, ლურჯი ვანქის და კირაკოზას სოფლ. აღმ., უნდუშის დასავლ. (რ); სიით 89. 1697 წ. გივი მდივანი ყიდულობს სომხითის მელიქის ქამარბეგიშვილისაგან შამირზას ნასოფლარს საზღვარებში: კირაკოზას სოფ. ლურჯი ვანქი, ჩიტალა და ბერდიკი (სიძვ. II—91). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი მანუჩარი), 1 უყმო აზნ. [(ჯომარდიძე), 3 გამომღები და 3 სყრილი ყმა.

763. შანაზარას სოფელი—ყაიყულში, ყაიყულის წყალის მარცხენა მხარეზე, ფანოსას სოფ. აღმ., მირის სოფლის დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 180. სახასო სოფელი ყაიყულში, სამოურაო სარდლიშვილის რამაზასი (დასტ. ს).

764. შანშიაშვილის ბეჟანას—დაბნეული ელის თაბუნი, იხ. დაბნეული ჟლი.

765. შანში სოფელი—სომხითში (იხ. § 56 და 1721 წლ. აღწ. გვ. 270). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (აზნ. შანშიაშვილები), 3 გამომღები და 1 ბოგანო.

766. შაირი—თრიალეთში, ფანავარის ტბის ჩრდ.-დასავლ., ბარძიმის აღმ.-ჩრდ. (რ); სიით 551-ის შემდეგ.

767. შარაბეთი—ალგეთში, საყავრის და მკავეისის ხეებს შუა, სოფ. საყავრის აღმ., ქვ.ოძისის დასავლ. (რ); სიით 659.

768. შარაფადინას—ელის თაბუნი. იხ. დემურჩი ასანლუ.

769. შარაფადინას—მტკვრის გაღმა, ხუნანის აღმ.-სამხრ. (რ. კახეთისა) ითვლებოდა 1 თაბუნი, 30 კომლი ელი თარხანი (დასტ. ნე),

770. შარქარი—ალგეთის—ქციის—დბანისის ხეობები (იხ. § 57). ედვა გამოღმა ნახიდურის სადედოფლო სამეხრეოს მკა და ლეწვა(სადედ. დასტ. კგ). ეს შარქარი არ უნდა იყოს სომხითის შაქარას სოფელი, რადგან ეს უფანასკენელი მეტად დაშორებულია გამოღმა ნახიდურიდან.

771. **შაქარას სოფელი—შარქარი**—სომხითში, ფოლადაურის მარჯვენა მხარეზე, შაინის სოფლ. დასავლ., წყლამის სოფლ. აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 92 იხს. 1778 წ. (სიძვ. III—188) მებატონე ელიარაშვილი. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა შარქარაში 1 მებატონე (დედოფალი), 5 მემამულე (ახნ. ელიარაშვილები), 20 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

772, 773, 774. **შესაყარი**—ყარაბულალში, მეორე საფიქლის წყალის მარცხენა მხარეზე, წითელი საყდრის აღმ.-სამხრ., ლიპის დასავლ. (რ—სამი სოფელი); სიით 438, 439, 440. იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1701/11 წლ. აღწ. ერთი სოფელი, ითვლებოდა 9 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ორი სოფელი: შესაყარი, ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 1 მემამულე (ახნ. ველუაშვილი), 8 გამომღები, 1 ბოგანო და 1 აყრილი ყმა; პატარა შესაყარი: ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები) და 2 გამომღები ყმა.

774-ა. **შეუკერის**—ყაიყულში სოფელი სახასო, სამოურაო აზიზას შეილი-სა (დასტ. ს). იხ. § 42.

775. **შიბიშველა**—დბანისის ხეობაში, ბალიჭის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ერგენტალას ჩრდ., შამირანის სამხრ. (რ); სიით 266. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი თამაზი), 8 გამომღები, 6 ბოგანო და 2 აყრილი ყმა.

776. **შიდაკარი**—ტაშირში, ლორის რაიონში (იხ. § 44), დებედას მარცხენა მხარეზე, ახპატის ჩრდ., აქორის აღმ.-სამხრ. (რ);

777. **შინაგერი**—დბანისის ხეობაში—ტაშირში, (იხ. § 53). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი მამუკა) და 3 გამომღები ყმა.

778. **შინდისი**—ალგეთში, სოლოლაკის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ტაბახმელას აღმ.-ჩრდ., წავკისის აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 597. 1695 წ. (ისტ. სბ. IV) მეფე ვრეკლე უახლებს მცხეთის ეკლესიას კრწანისის და ტაბახმელას შუა შინდისს. 1701 წ. (სიძვ. II—397) მეფე ვრეკლე უახლებს შიომ სოლოლაშვილს შინდისსა და ტაბახმელაში გლეხებს და მამულს. ეხება თუ არა ამ შინდისს 1558 წ. გუჯარი (ისტ. სბ. III) და 1774 წ. სიგ. (სიძვ. II—227), გამოურკვევლია. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (სოლოლაშვილები, ზუბიტაშვილი), 5 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

779, 780. **შინდლარი**—**შინდარარი**—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, მანაკერტის ჩრდ., სამაგარას დასავლ. (რ—ორი სოფელი); სიით 307, 308. 1536 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1) ერგო იოთამ ბარათაშვილს ქვემო შინდლარი. იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1634/58 წ. (სიძვ. II—96) დავა ყაფლან ბარათაშვილილისა პაპუნა და პატა ბარათაშვილებთან; 1706 წ. (იქვე II—314) ბატონი ანახანუმის საუფლისწულო სოფელი. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მემამულე, 35 გამომღები და 8 ბოგანო ყმა. 1721 წლ. აღწ. ყარაბულალში (გვ. 205, რაც შეცდომაა, იხ. § 11), ითვლებოდა ორი სოფელი, 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 23 გამომღები და 10 აყრილი ყმა.

781. ში რში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, ფარჩუხ-ლუს აღმ.-ჩრდ., აღზიბეუქის დასავლ. (რ); სიით 163. იხსენიება მე·XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1657 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1). მიესაჯა ყაფლანიშვილის ტაშირის სოფელი შიშტევა. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ერასტი) და 13 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 9 გამომღები და 7 აყრილი ყმა. 1721 წლ. ვარ-ში აყრილების შესახებ ნათქვამია: „აყრილი ახალი“.

782. შიხიას ელის თაბუნი — დაბნეული ელის თაბუნი. იხ. დაბნეული ელი.

783. შუნბუნი — მშბუნი — დბანისის ხეობაში, ფინეზაურის მარჯვენა მხარეზე, გუგუთის აღმ., თარაქაშენის დასავლ. (რ); შუნბუნი სიით 322. 1721 წლ. აღწ. (გვ. 190) ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 2 გამომღები და 2 ბოგანო და 1 აყრილი ყმა.

784. შორი — სომხითში, ფოლადაურის მარცხენა მხარეზე, შუა ბოლნისის დასავლ.-ჩრდ., თალას დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 81. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (იარალაშვილი გიორგი) და 5 გამომღები ყმა. ეს ცნობა მიკაკუთვნეთ სომხითის შორს, თუშცა ამისი მტკიცე საფუძველი არ გვაქვს.

785. შოშილეთი — ქციის ხეობაში, ზურტაკეტის მარჯვენა მხარეზე, ჯაბარყელას აღმ., სოფ. აბანოს დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 365. იხს. 1704—1726 წ. (სიძვ. II—167, 183, 281) მებატონეები საბა სულხან ყაფლანიშვილი, მისი მამა და ძმები, რომლებსთვის მიუცია ეს სოფელი ჯილდოდ მეფე გიორგის-შანავახანს. 1726 წ. მეფე ვახტანგი უმკვიდრებს და უთარხნებს გიორგის და თამაზას შვილებს კარგარეთლებს სოფ. შოშილეთს, რომელიც მისთვის მიუცია საბა ყაფლანიშვილს. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ერასტი), 1 უყმო აზნ. (კარგარეთელი თამაზა), 6 გამომღები და 2 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარ-ში 2 აყრილს შესახებ ნათქვამია: „აყრილი ახალი ილაძისა და აყრილი პაპუასი“.

786. შუა სოფელი — თრიალეთში, ბეშქენაშენის ხევის მარცხენა მხარეზე, ბარეთის ტბის დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 507.

787. შულავერი — ყარაბულალში, ზურტაკეტის მარჯვენა მხარეზე, ლიპის დასავლ.-სამხრ., კატავეთის აღმ.-ჩრდ. (რ); სიით 456. იხსენიება 1707 წ. (სიძვ. II—174) მებატონე ყაფლანიშვილები. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მემამულე (ყაითმაზაშვილი) და 11 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ყარაბულალის შულავერში (გვ. 200) ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 1 მემამულე (აზნ. ყაითმაზაშვილი), 3 გამომღები, 1 ბოგანო და 6 აყრილი ყმა.

788. შულავერი — სომხითში, შულავერის წყალის მარცხენა მხარეზე, თეთრი სოფლის დასავლ.-ჩრდ., კატავეთის აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 21. გეოგრ. (გვ. 144) დიდი დაბა, დიდი შენობები, მის ზევით ციხე. შულავერს და თეთრ სოფელს ედვა ყეების საფეშქაშო 3 თუმანი (დასტ. სკბ). შულავერის ბოლოს ითვლებოდა ლანჩაბრი ელი 12 კომლი და ითესებოდა 11½ თალარი ბრინჯი. 1651 წ. (სიძვ. III—2) მებატონე ეჯიბიშვილი. 1724 წ. (იქვე I—139) შულავე-

რის მოურაობა მიეცა ამილღაბარ გოსტაშაბაშვილს. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), 2 მემამულე (მამანახლისი), 43 გამომღები და 9 ბოგანო ყმა.

789, 790. **შუმბუნი—შუმბუნი**—დბანისის ხეობაში—ტაშირში (იხ. § 52), 1721 წლ. აღწ. „ლოქში“. ამ აღწ. ითვლებოდა ორი სოფელი, ერთი აყრილი იყო (გვ. 220), მეორეში (გვ. 223), 4 გამომღები, 1 ბოგანო, 7 აყრილი ყმა. მებატონე ორივეში (ყაფლანიშვილები). ყაფლანიშვილის ყმები დბანისის ხეობის შუმბუნში ცალკეა აღნიშნული (იხ. ზემოთ), ამიტომ აქ მოხსენებული სოფლები ცალკე უნდა ყოფილიყო ან დბანისის ხეობაშივე, ან ტაშირში. 1721 წლ. აღწ. ვარ-ში აყრილის შესახებ ნათქვამია: „აყრილი სოფელი ახალი შუმბუნი“.

791. **შუშელი—მუშელი**—დბანისის ხეობაში, ბალიჭას ხევის მარცხენა მხარეზე, აღუმბრუს ჩრდ., შავგომის სამხრ. (რ—შუშენი); სიით 262. შუშელი. იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოვ დავთარში. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მემამულე (ლორელი კაცია) და 8 გამომღები ყმა.

792. **შუშელი—სომხითში** (იხ. § 56 და 1721 წლ. აღწ. გვ. 268). 1721 წლ. აღწერით ითვლებოდა 1 მებატონე (დავითი), 4 გამომღები და 3 ბოგანო ყმა.

793. **ჩალაბლუ**—ალგეთში მტკვრის პირას, ელის მოსახლეობა, ბაშინჯალის აღმ.-სამხრ., გულტაპას ჩრდ. (რ); სიით 552-ის წინ. სიით ითვლებოდა 1 ობა. დასტ. (ნდ პდ) იქ ითვებოდა 94 თალარი და 20 ჩანახი ბრინჯი, ითვლებოდა 1 თაბუნი, 94 კომლი ელი, იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი.

794. **ჩამძვრალა**—თრიალეთში, ბეშქენაშენის ხევის მარცხენა მხარეზე, კიკიტას აღმ.-ჩრდ., ნალიბის დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 513.

795. **ჩამძვრალა**—ყარაბულალში, დიდ გომარეთის სამხრ., თოფრაყალას აღმ. (რ); სიით 433.

796, 797. **ჩარგამაშენი—ჩირგმეშენი**—დბანისის ხეობაში (იხ. § 56 და 1721 წლ. აღწ. გვ. 189). 1536 წ. ერგო იოხამ ბარათაშვილს ნახევარი ჩარგამაშენი (საისტ. მ. 1924 წ. 1). იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1701/11 წლ. აღწ. (ჩმღგამაშა) ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ლუარსაბ) და 8 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ორი სოფელი: ზემო ჩარგამაშენი, სადაც ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები) და 7 აყრილი ყმა, ქვემო ჩარგამაშენი, სადაც ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 3 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

798, 799. **ჩარდახლუ—ჩარდახლუ**—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, შავი საყდარის დასავლ., მწყენეთის აღმ. (რ—ორი სოფელი); სიით 161, 162. იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი მამუკა) და 16 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 11 გამომღები, 6 ბოგანო და 14 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარ-ში აყრილების შესახებ ნათქვამია: „აყრილი ახალი“.

800. **ჩაყლპუნე**—სომხითში, შულავრის წყალის მარჯვენა მხარეზე, ბესტის სოფლის დასავლ.-სამხრ., ჯილიზას ჩრდ.-აღმ. (რ); სიით 38.

801. ჩახმახლუ—ტაშირში (იხ. § 56 და 1721 წლ. აღწ. გვ. 214); იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში; 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 6 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), სოფელი აყრილი. 1721 წლ. აღწ. ვარ-შისოფელზე ნათქვამია: „სულ აყრილი არის, ახლა აყრილა“.

802. ჩიკორიძის სოფელი—დბანისის და ქციის ხეობებში—ტაშირში—ყარაბულაღში (იხ. § 53) 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მემამულე (ჩიკორიძე) და 3 გამომღები ყმა.

803. ჩინჩხური—დბანისის ხეობაში, ფინეზაურის მარჯვენა მხარეზე, გორინჯუკის დასავლ.-სამხრ., სიქიშხანის ჩრდ. (რ); სიით 310. 1536 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1). ერგო იოთამ ბარათაშვილს ჩინჩხურში ორი კომლი ყმა. იხსენიება გე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1707 წ. (სიძვ. II—174) ვახუშტი ყაფლანიშვილის სააღაპოდ შეაწერეს 2 ცხვარი. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 5 მემამულე (დბანელი, აზნ. ხანდამაშვილები), 11 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 4 მემამულე (დბანელი, აზნ. ხანდამაშვილები), 2 უყმო აზნ. (ხანდამაშვილები), 5 გამომღები 4 ბოგანო და 1 ამოწყვეტილი ყმა.

804. ჩიტალა—ჩიტალოზი—სომხითში, ფოლადაურის მარცხენა მხარეზე, თალას აღმ., ფირფიჯანის დასავლ. (რ); სიით 103. ჩიტალოზი იხსენიება 1697 (სიძვ. II—91), როგორც სომხითის სოფელი, მოსამზღვრე შამირზას სოფლისა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (ციციშვილი, ყაფლანიშვილი მანუჩარ), 6 გამომღები, 1 ბოგანო და 1 აყრილი ყმა.

805. ჩორთანი—სომხითში, ფოლადაურის მარცხენა მხარეზე, ნადვალეთის დასავლ., წყლის ორმოს აღმ. (რ); სიით 117.

806. ჩორთანი—სომხითში, დებედას მარცხენა მხარეზე, ბარდაძორის დასავლ.-ჩრდ., შიდაკარის აღმ. (რ); სიით 11. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (იეგულაშვილები), 8 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა. დასტ. (რძვ) იქ იყო ქორის ბუდე. რომელ ჩორთანს ეხება ეს ცნობები, გამოურკვეველია.

807. ჩოჩხობანი—შიჩჩობანი—ჩოჩხობანი—სომხითში, მამხუტის და ტალავერის ხეობებს შუა, ხოვარას სოფლ. აღმ., სოფ. ვასაკას სამხრ. (რ); სიით 59. 1651 წ. დონდარ ეჯიბიშვილს მეფე უახლებს ნასოფლარ შიშხობანს (III—2). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (თუშმლიშვილები, მირზაშვილები) და 7 გამომღები ყმა.

808. ჩრდილის უბანი—თრიალეთში აბანოს ხევის სადინში, სარკინეთის დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 479. იხსენიება 1719 წ. (სიძვ. I—68), როგორც მესამზღვრე სოფ. მარიამისა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (თუშმანიშვილი მდივანი ოთარი, ბევაშვილი), 7 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

809. ჩულურეთი—მტკვრის ვალმა მხარეს; სიით 675, დიდუბეს და ახალ სოფელ შუა (იხ § 55).

810. ჩხეკვი—ჩხეკი—ჩხეკვა—ალგეთში, მდ. ალგეთის მარჯვენა მხარეზე, ბოგვის ხევის პირდაპირ (რ); სიით 564. ჩხეკვა, რაც შეცდომაა (იხ. § 60) იხს. 1671, 1756 (სიძვ. I—316, 330) მებატონე გერმანოზისშვილები, სადედ. დასტ. (ს)

სადედოფლო სოფელია. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (საამი და ედიშერი ბარათაშვილები), 3 გამომღები და 3 ბოგანო ყმა.

811. ჩხიკვა — ჩხიკვა — ალგეთში, მდ. ალგეთის მარჯვენა მხარეზე, ბუჟულუეთის სამხრ., აბელიას აღმ. (რ); სიით 570. 1543 წ. ერგო ფარიშატ ბარათაშვილს ნახევარი ჩხიკვა და ბარგვისის ხევის ნასყიდი ზვარი (სიძე. I—№ 305). იხსენიებიან მებატონეები: ყაფლანიშვილი სულხან და აფხაზი 1696 წ. (იქვე II—138), მანგლელი 1699 წ. (იქვე I—58). სააკაძე 1717 წ. (იქვე III—176), გოსტაშაბაშვილი 1733 წ. და 1725 (იქვე I—74, 75), საგინაშვილები 1733 წ. (იქვე I—79). იხსენიება მღვდელი, მამასახლისი (იქვე I—74, 75). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 13 მებატონე (მეფე, ქავთარაშვილი, საგინაშვილები, ყელგრძელი სააკაძე, აფხაზიშვილი, ყაფლანიშვილი ასლამაზ), 1 მემამულე (სამების ეკლესია), 1 უყმო აზნ. (ჯიმშიტაშვილი), 32 გამომღები, 12 ბოგანო და 1 აყრილი ყმა. გეოგრ. (გვ. 172) ჩხიკვას სამხრ. სამების ეკლესია.

812. ცირანთა — წირანთა — ალგეთში, მდ. ალგეთის მარჯვენა მხარეზე, პატივანის აღმ.-სამხრ., გუდარების ჩრდ. (რ); სიით 575.

813. ციხე ქვაბი — ყარაბულახში, ზურტაკეტის მარცხენა მხარეზე, ეგრისის სამხრ.-დასავლ., ჩამძვრალას აღმ. (რ); სიით 443. იხსენიება მებატონეები: ფანიასვილები 1713 და 1735 წლ. (სიძე. II—266, 238), მერაბისვილი 1713 წ. (იქვე II—266). ორბელიანი ელისბარი 1735 წ. (იქვე II—338).

814. ციხია — ალგეთში, ბოგვის ხევის, მარცხენა მხარეზე, წინვენახის სამხრ.-აღმ. (რ); სიით 608. 1523 წ. ყორღანაშვილები ედავებოდნენ ქავთარ ბარათაშვილის შვილებს ციხიას (ყორდ. ქრ. II—349). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდნენ 13 მებატონე (შანავაზხანი, აზნ. ყორღანაშვილები, იევანგულაშვილი), 1 მემამულე (აზნ. ყორღანაშვილი), 17 დამოუკიდებელი უყმო აზნაური (ყორღანაშვილები, შაიკაშვილები), 12 გამომღები და 9 ბოგანო ყმა.

815. ციხი სოფელი — სომხითში, შულავერის წყალის მარცხენა მხარეზე, წერაქვის აღმ.-სამხრ., ჯანხოშის დასავლ. (რ); სიით 39. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მუშა მუსტოფა) და 3 გამომღები ყმა.

816. ცოვრეთი — მცოვრეთი — ცხორეთი — ალგეთში, გუდარების ხევის მარჯვენა მხარეზე, სოფ. გუდარების აღმ., ლორისთავის სამხრ. (რ—ცხორეთი); სიით 620 ცხორეთი. იხსენიება 1536—1756 წლებში მებატონეები: 1536 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1). იოთამ ბარათაშვილი, რომელსაც ერგო ნახევარი ცოვრეთი 15 კომლით და საუხუცესო, 1543—1756 წ. გერმანოზისვილები (სიძე. I—305, 310, 313, 330, 416, 418, II—171 მძოვრეთი შეცდომით § 60); 1600 1612/59 წლ. (იქვე I—307, 308), როგორც მესამზღვრე სოფ. ხოპისისა; 1699 წ. (ხახ. გუჯარ. გვ. 24), როგორც მდებარე „ალგეთის გაღმა“, 1543 (I—305), როგორც ნასოფლარი. 1643 წლ. წინეთ (I—418) გერმანოზისვილებისათვის წაურთმევიათ, მეფე როსტომი უბრუნებს. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 4 მებატონე (გერმანოზისვილები, ციციშვილი), 1 უყმო აზნ. 14 გამომღები და 7 ბოგანო ყმა. დასტ. (სადედ. იზ.) ედვა წინწყაროს სადედოფლო ხოდაბუნის მკა და ლეწვა. 1707 წ. სიგ. (სიძე. II—171) ერთს ვარ-ში იხსენიება მცოვრეთი, მეორეში მძოვრეთი, რაც შეცდომაა, რადგან მცოვრეთი (იგივე ცოვრეთი) სხვა იყო

და მძოვრეთი სხვა. ვახუშტის რუკაზე და სიაში ისინი ცალ ცალკე სოფლებად არიან ნაჩვენები, აგრეთვე 1543 წლ. სიგ. (იქვე I—305), რომლითაც ფარიშატ შარათაშვილს ერგო ცოვრეთი მთელი ნასოფლარი, მძოვრეთში კი მხოლოდ ერთი საკომლო.

817. **ცორკუთი**—ალგეთში—ქციის ხეობაში იხ. § 54. 1756 წ. (სიძვ. I—330) მებატონეები გერმანოზისშვილები. ეს არ შეიძლება იყოს სომხითის ზურკუთი—ცურკუთი, რადგან სომხითში გერმანოზისშვილებს ყმები არ ყოლიათ.

818. **ცრიცი**—**ცარიცი**—თრიალეთში, კოხტა-ცრიცის ხევებს შუა, კოხაჯის ჩრდ. (რ); სიით 531. ედვა ყენის საფეშქაშო 12 მარჩილი (დასტ., სკბ). ცრიცი სახასო სოფელია თრიალეთში, სამოურაო ბუხუტა სააკაძისა (იქვე ჯზ). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (საკაძე), 15 გამოძლები და 5 ბოგანო ყმა.

819. **ცხენიკალა**—ალგეთში, სიით 655, თხილოვანსა და არმანეთს შუა. (იხ. § 55).

820. **ცხვარეთი**—**ცხვირეთი**—თრიალეთში, ცხვარეთის ხევის მარჯვენა მხარეზე, რეხას დასავლ. (რ); სიით 533. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ციციშვილი), 3 გამოძლები და 2 ბოგანო ყმა.

821. **ცხვრისი**—ალგეთში—ქციის ხეობაში (იხ. § 54). 1721 წლ. აღწ. შოთავსებულია სადედოფლო საბარათაშვილოში (გვ. 124—138). ედვა წინწყაროს სადედოფლო ხოდაბუნის მომკა და გალევვა (სადედ. დასტ. იხ). 1523 წ. (ჟორდ. ქრ. II გვ. 349) ქავთარ ბარათაშვილისშვილებს ყავდათ ყმები. იხსენიებია 1543—1740 წლებში მებატონეები: გერმანოზისშვილები 1543 წ. (სიძვ. I—305), მიქელაძე 1688 წ. (იქვე II—120), ზაზუნაშვილი 1720 წ. (იქვე II—71), ასლანიშვილი და აბულფათიშვილი 1740 (იქვე I—389). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 6 მებატონე (ქავთარაშვილი, ზაზუნაშვილი, თაყაშვილი, გერმანოზისშვილი, აბულფათისშვილი), 8 გამოძლები და 2 ბოგანო ყმა. ზემოხსენებულ გვარებს სამკვიდრო ყმები ყავდათ ამ ორ მხარეში.

822. **ცხნაი**—ქციის ხეობაში, ფიტარეთის ჩრდ., საკეცეს აღმ. (რ); 415 1524 წ. (ჟორდ. ქრ. II—349) ქავთარ ბარათაშვილის შვილებს ყავდათ ყმები. იხს. 1688—1730 წლებში მებატონეები: გოსტაშაბაშვილები 1688 წ. (სიძვ. I—345), მიქელაძე 1688 წ. (იქვე II—120), ზაზუნაშვილები 1720—1729 წლ. (იქვე I—71, II—303), ყაფლანიშვილები 1727—1730 წლ. (იქვე II—293, 300), თაყაშვილები 1725, 1727 წლ. (იქვე II—278, 293), გურიელი 1730 წ. (იქვე II—307), იხსენიება ყაფლანიშვილის კარის მეცდელი 1725 წლ. (იქვე II—278). 1713 წ. გოსტაშაბაშვილებს ყავდათ 5 ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 7 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი, ზაზუნაშვილები, გურიელი, თაყაშვილები), 14 გამოძლები და 1 ბოგანო ყმა.

823. **ძეძენარიანი**—**ძეძუნარიანი**—დბანისის ხეობაში, გეტის ხევის მარცხენა მხარეზე, ძველი ქვეშის ჩრდილ., აკაურთას დასავლ. (რ); სიით 240. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ლუარსაბ) და 3 გამოძლები ყმა.

824. **წავკისი**—ალგეთში (იხ. § 47), სოლოლაკის ხევის შუა ტოტის მარცხენა მხარეზე, კოქრის აღმ., ტაბახმელას ჩრდ. (რ); სიით 594. 1676 წლ. წინეთ (ისტ. სპ. IV) გიორგი ბატონიშვილი სწირავს მცხეთის ეკლესიას წიკისს, რომელიც ძვილათ ყოფილა შეწირული, მაგრამ შემდეგ ჩამოურთმევიათ. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 4 მებატონე (მეფე, ციციშვილები), 3 მკმამულე (აზნ. ფრიდონაშვილი), 7 უყმო აზნ. (სალთაშიშვილი, გოლაბაბაშვილი), 39 გამოძლები და 7 ბოგანო ყმა.

825. **წავქარი**—**წაქარი**—სომხითში, მამხუტის ხევის სადინში, კატავეთის აღმ.-ჩრდ., ნაქალაქევის დასავლ. (რ); სიით 48. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ამილახორი) და 9 გამოძლები ყმა.

826. **წაკეგელცი**—**კოტჩა წაკეგელცი**—**კოტრაღაგელცი**—**წაგლიკვი**—**ღბანისის** ხეობაში, ფინეზაურის ჩრდილოეთის ტოტის მარჯვენა მხარეზე, ღამიშის დასავლ. (რ); სიით 334. კოტრაღაგელცი. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი კოტრაწეგელცი (საისტ. მ. 1924 წ. 1). იხს. მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა წაკეგელციში (წაგლიკვი) 13 გამოძლები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 5 გამოძლები, 1 ბოგანო და 7 აყრილი ყმა.

827. **წალკა**—თრიალეთში, მდ. ქციის მარჯვენა მხარეზე; ანტრაპის აღმ.-ჩრდ., კუკიას დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 551. გეოგრ. (გვ. 160) წალკაში ეკლესია გუნბათიანი, კეთილნაშენი; 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (წალკელი), 12 გამოძლები და 1 ბოგანო ყმა.

828. **წარახჭური**—**წარაპყური**—ალგეთში, თელეთების სამხრ., კუმისის აღმ. (რ); 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (სვიმონ ბატონიშვილი), 16 გამოძლები და 4 ბოგანო ყმა.

829. **წარბას უბანი**—ყარაბულალში, ზურტაკეტის მარჯვენა მხარეზე, საკეს აღმ., ხახალჯვარის ჩრდ.-აღმ. (რ); სიით 450. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (იარალაშვილები) და 2 გამოძლები ყმა.

830. **წარუკა**—ტაშირში, დებედას მარცხენა მხარეზე, ყარაბულალის ჩრდ.-დასავლ., სულეიმანის სოფლ. აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 175.

831. **წარუკა**—ტაშირში, აიდარბეგის ხეობაში, იეჩის აღმ., არდუზას დასავლ. (რ); 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), სოფელი ნაოხარი, სამოურაო გივი მდივნისა.

832, 833. **წერაქვი**—სომხითში, გურულის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ოფრეთის ჩრდ., სოფ. გორუმის დასავლ. (რ—ორი სოფელი); სიით 33, 34. იხს. 1689—1783 წლ. (სიძვ. I—395, 54, 303, 106, 163) მებატონეები გოსტაშაბაშვილები. 1713 წ. გოსტაშაბაშვილებს ყოლიათ 47 ყმა. 1783 წ. საბარათიანოს მებატონეები ამოწმებენ, რომ წერაქვი გოსტაშაბაშვილების სოფელია. 1721 წ. აღწ. ითვლებოდა 4 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი, ციციშვილები), 30 გამოძლები და 4 ბოგანო ყმა.

834. **წვერი**—სკვირეთში, ვერეს მარჯვენა მხარეზე, ღრეს აღმ., კვესეთის დასავლ. (რ); სიით 670. გეოგრ. (გვ. 176) იხსენიება წვერის ციხე. 1635 წ (ისტ. სპ. IV) წვერელი მოვიცარი 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე

(ნამანგლელევიშვილები), 1 მემამულე (აზნ. რევიშვილი), 12 გამოძღვნი და 2 ბოგანო ყმა.

835. **წითელი ეკლესია**—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, ტანძიას სამხრ., სამაგარას ჩრდ. (რ); სიით 305. ამას უნდა გულისხმობდეს 1721 წლ. აღწ. (გვ. 130. 131), რადგან მოთავსებულია დბანისის სოფლებს შუა (ან-გრევანი, თავუთი, ძველი ტანძია, სამაგარა), ამ აღწერით ითვლებოდა 2 მებატონე (იოთამისშვილები და შერმადინაშვილი), 6 გამოძღვნი და 1 ბოგანო ყმა. ამასვე უნდა გულისხმობდეს 1536 წ. სიგ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1), რომლითაც იოთამ ბარათაშვილს ერგო წითელი ეკლესია.

836. **წითელი ეკლესია**—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, აკრავაშენის აღმ.-სამხრ. აზნატქალაქის დასავლ. (რ); სიით 150.

837. **წითელი ეკლესია**—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, ჯანბალჩას (ჯანბალჩას) სამხრ., სულეიმანის სოფლის დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 146. 1657 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1) მიესაჯა ყაფლან ბარათაშვილს ტაშირის სოფ. წითელი ეკლესია. იხს. მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1707 წ. ვახუშტი ყაფლანიშვილის საალაპოდ შეაწერეს 2 ძროხა (სიძვ. II—174). 1701/11 წლ. აღწ. ერთი სოფელი, ითვლებოდა 17 გამოძღვნი ყმა. ტაშირის ორივე წითელ ეკლესიას ეხება ეს ცნობები, თუ რომელ ერთს მათგანს, გამოურკვეველია. 1721 წლ. აღწ. ორი სოფელი: (გვ. 208, 211, ეფარდება სიის № 150 და 146) ითვლებოდა პირველში: 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 1 გამოძღვნი ყმა, მეორეში: 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 6 გამოძღვნი და 5 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარ-ში აყრილის შესახებ ნათქვამია: „აყრილი შემოდგომამდე“.

838. **წითელი საყდარი**—ყარაბულაღში, მეორე საფიქლის წყალის მარჯვენა მხარეზე, თოფრაცალას დასავლ.-სამხრ., სოფ. დემურას აღმ. (რ); სიით 435.

839. **წინანაური**—ქციის ხეობაში, ქციის მარცხენა მხარეზე, თხვინთბას დასავლ.-ჩრდ., წრაურთას აღმ. (რ); სიით 354. იხსენიება 1713/14 წლ. (I—303, 106) მებატონეები გოსტაშაბაშვილები. 1713 წ. გოსტაშაბაშვილებს ყავდათ გაუყოფელი ყმები. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი), 1 გამოძღვნი და 1 ბოგანო ყმა.

840. **წინევენახი**—ალგეთში, ბოგვის ხევის საღინში, სოფ. ციხიას დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 609. იხს. 1591—1792 წლ. მებატონეებად ნაჩვენებია: 1591 წ. (სიძვ. I—337) იოთანე ბარათაშვილი, გოსტაშაბაშვილების წინაპარი, 1688 წ. (იქვე II—120) მიქელაძე. გ. ლარაძის სიტყვით (იხ. 1792 წლ. სიგ. სიძვ. I—248) წინევენახი აოხრებული ყოფილა, მის აშენებას იგი მოსწრებია და ეს სოფელი ლარაძეების ყოფილა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 5 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი, ლარაძე, თაყაშვილი, საამი და ედიშერი ბარათაშვილები, ზაზუნაშვილი), 2 გამოძღვნი, 1 აყრილი და 1 ამოწყვეტილი ყმა.

841. **წინწყარო**—ალგეთში, მდ. ალგეთის მარჯვენა მხარეზე, გოლთეთის აღმ., დურნუკის დასავლ. (რ); სიით 565. იხს. 1671—1801 წლებში მებატონეებად ნაჩვენებია: კათალიკოზი 1705 წ. (სიძვ. II—169), დარეჯან დედოფალი

1801 წ. (იქვე III—311). დარეჯან დედოფლის სიტყვით წინწყარო აოხრებული ყოფილა, იქაური 30 კომლი გლეხი დედოფალს კუკიაში დაუსახელებია. გეოგრ. მცირე ქალაქი (გვ. 178). ედვა ყენის საფეშქაშო 6 თუმანი, 3 აბაჯი, იქ ითვლებოდა 6 აზნ. დიარაშვილები, 97 გამომღები და 16 ბოგანო ყმა (დასტ. სკბ). ედვა აჯილდის ქერი 50 კოდი (იქვე, ი). სადედოფლო სოფელი, რომლის ხოდაბუნი უნდა მომკოს და გალეწოს 23 სოფელმა (სად. დასტ. იზ). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (დედოფალი), 5 მემამულე (დიარაშვილები, 110 გამომღები და 34 ბოგანო ყმა

842. წიფლარი—ალგეთში,—ქციის ხეობაში—თრიალეთში (იხ. § 59), 1721 წლ. აღწ. (გვ. 111) ითვლებოდა 1 მებატონე (მანგლელი) და 4 გამომღები ყმა. ეს სოფელი ამ სამ მხარეში უნდა ყოფილიყო, რადგან მანგლელს ამათში ყავდა ყმები.

843. წიფარი—დბანისის ხეობაში, გეტის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ხახალ-ჯავარის აღმ., სოფ. გეტის დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 250. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მემამულე (აზნ. ყაითმაზაშვილები) და 9 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (გილაქიშვილი, ყაფლანიშვილები), 4 მემამულე (ყაითმაზაშვილები), 10 გამომღები და 5 ბოგანო ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარ.ში კიდევ 1 აყრილია ნაჩვენები.

844. წნელა ქარი—დბანისის ხეობაში—ტაშირში (იხ. § 52). 1721 წლ. აღწ. ლოქში (გვ. 223). ამ აღწერით ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 2 გამომღები, 1 ბოგანო და 5 აყრილი ყმა.

845. წნორი—დბანისის ხეობაში (იხ. § 56), რადგან 1721 წლ. აღწ. მოთავსებულია „დაბალში“ მუსეფარიანსა, ტანძიასა, კრეშსა და წიფორის შუა. 1536 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1). ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი წნორი, 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 5 მემამულე (აზნ. მეღვინეთხუცესი, მაჭავარიანი, ულუღიშვილი, როსტომიშვილი) და 9 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 4 მემამულე (აზნ. მაჭავარიანი, გოგიტაშვილი, ფრანგიშვილი), 3 უყმო აზნ. (მაჭავარიანი, ულულაშვილი, მკერვლიშვილი) და 5 გამომღები ყმა.

846. წობა—ქციის ხეობაში, ირავას ხევის მარცხენა მხარეზე, მენქალისის აღმ., ჯივრაშენის დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 392. 1721 წლ. აღწ. „დაბალში“ (გვ. 170), ითვლებოდა 4 მებატონე (ყაფლანიშვილები, ზაალიშვილი, იარალაშვილები), 4 მემამულე (სახლთხუცესი ფრიდონა, ბაგრატიშვილები, ველუაშვილი), 5 გამომღები და 4 ბოგანო ყმა.

847. წობა—წობა—სომხითში, დებედას მარცხენა მხარეზე, ტეფურას ჩრდ., ჯილიზას აღმ. (რ); სიით 4. გეოგრ. (გვ. 142) მცირე ქალაქი 1730 წ. (სიძვ. II—309). სომხითის მელიქი უგირავებს ყაფლანიშვილებს წობის ნახევარს.

848. წრაურთა—წრაუთი—წრაურთი—ქციის ხეობაში, მდ. ქციის მარცხენა მხარეზე, წინანაურის დასავლ., უკან დაღეთის აღმ. (რ); სიით 355. 1536 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1) ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი წრაურთა და საუხუცესო. იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1707 წ. (სიძვ. II—174) მებატონე ყაფლანიშვილები. 1701/11 წლ. აღწ. წრაურთში ითვლებო-

და 1 მემამულე (მამასახლისი) და 5 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (ყაფლანიშვილები, იოთამისშვილები, შერმადინაშვილი), 1 მემამულე, 15 გამომღები, 2 ბოგანო და 5 აყრილი ყმა.

849. წრისი—ალგეთში, ზრბითის ხევის დასავლეთ ტოტის მარჯვენა მხარეზე, პატივანის აღმ.-ჩრდ., ოშეთის ჩრდ. (რ); სიით 614. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (საგინაშვილები), 4 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

850, 851. წულრულაშენი—სომხითში, ფოლადაურის მარჯვენა მხარეზე, ქვემო ბოლნისის აღმ. (რ—ორი სოფელი); სიით 73, 74. გეოგრ. (გვ. 146) წულრულაშენში მონასტერი გუნბათიანი, შვენვირად ნაშენი, „აწ უქმი“. იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1721 წლ. აღწ. ორი სოფელი: წულრულაშენი, სადაც ითვლებოდა 1 მებატონე (სვიმონ ბატონიშვილი), 12 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა; ახალი წულრულაშენი, სადაც ითვლებოდა 1 მებატონე (სვიმონ ბატონიშვილი), 1 მემამულე (აზნ. ჩობანაშვილი), 6 გამომღები და 6 ბოგანო ყმა.

851-ა. წყალ გაღმა იეჩი—ტაშირში (იხ. § 56). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (მეფე), სოფელი ნაოხარი, სამოურაო გივი მდიენისა. იხ. ნასოფლარი 485.

852. წყაროს თავი — დბანისის — ქციის ხეობებში — ტაშირში — ყარაბულალში (იხ. § 53). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მემამულე (ჩიკოიძე) და 3 გამომღები ყმა. 1703 წლ. სიგ. (სიძვ. I—254) იხსენიება წყაროს თავი სომხითის თალას სოფელში, მაგრამ ეს ადგილის სახელი უნდა იყოს.

853. წყაროს სოფელი—ყაიყულში, ყაიყულის წყალის მარცხენა მხარეზე, დევაგოზის დასავლ.-სამხრ., კირაკოზას სოფლის აღმ.-ჩრდ. (რ); სიით 193. ყაიყულის წყაროს სოფელი სამეფო სახასოა, სამოურაო ოთარ ყაფლანიშვილისა. (დასტ. ს.).

854. წყლამი—სომხითში, ფოლადაურის მარჯვენა მხარეზე, შაქარას სოფ. დასავლ.-ჩრდ., უნდუშის სამხრ. (რ); სიით 91. იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 7 გამომღები ყმა. 1721 წლ. „ლოქმი“; ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 5 გამომღები, 2 ბოგანო და 3 აყრილი ყმა.

855. წყლის ორმო—სომხითში, ფოლადაურის მარცხენა მხარეზე, ჩორთანას დასავლ., დამბლურის აღმ. (რ); სიით 116.

856. წყლულეთი — წრულეთი — სკვირეთში, ვერეს ხევის მარცხენა მხარეზე, ვანათის და ღვევის აღმ., ახალ-დაბას დასავლ. (რ); სიით 668. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (რევიშვილები), 6 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

857. ჭალის სოფელი—ყაიყულში, ყაიყულის წყლის მარჯვენა მხარეზე, სატანას სოფლ. აღმ., მერაბ აღას სოფლის დასავლ. (რ); სიით 208.

858, 859. ჭალის სოფელი—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, შიშტეფას აღმ., დელიყულიჯანის დასავლ. (რ—ორი სოფელი); სიით 155, 156. 1721 წლ. აღწ. ორი სოფელი: პირველი ჭალის სოფელი (გვ. 212), ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 8 გამომღები და 16 აყრილი ყმა, მეორე ჭალის სოფელი, ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 3 გამომღები, 1 ბოგანო და 7 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარ-ში პირველი

ქალის სოფლის აყრილების შესახებ ნათქვანია; „აყრილი ზოგი ძველი და ზოგ ახალი“, მეორე ქალის სოფლისას — „3 შარშან, 4 ახლა.

860. **ჭანდარაკი—ჯანდარაკი**—დბანისის ხეობაში, ფინეზაურის მარჯვენა მხარეზე, დარბაზის დასავლ., ხულის აღ. ჩრდ. (რ); სიით 327. 1721 წლ. აღწ. (გვ. 190) ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), სოფელი ნაოხარი.

861. **ჭანდარი**—ალგეთში, მდ. ალგეთის მარცხენა მხარეზე, მარაბდას აღმ., ბაგრატიას დასავლ. (რ); სიით 557. მებატონეებად ნაჩვენებია: გოსტაშაბაშვილები 1688—1713 წ. (სიძე. I—345, 130, 303), მიქელაძე 1688 წ. (იქვე II—120), ქაიხოსროსშვილი 1670/92 წ. (იქვე. I—330), ზაზუნაშვილი 1720 წ. (იქვე I—71). 1713 წ. (იქვე I—303) გოსტაშაბაშვილებს ყავდათ 1 ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (ნამანგლეღვიშვილები, ზაზუნაშვილი, აბულფათიშვილი), 3 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

862. **ჭაობი**—ალგეთში (იხ. § 58). 1543 წ. (სიძე. I—305) ერგო ფარიშატ ბარათაშვილს ნასოფლარი ჭაობი. ამ სოფელს უნდა გულისხმობდეს პროფ. ივ. ჯავახიშვილის თანამედროვე რუკა, სადაც კოდას სამხრ. და მარაბდას ჩრდ., აღნიშნულია სოფ. ჭაობი.

863. **ჭაპალა**—სომხითში, ტალავერის ხევის ბოლოს, მის მარცხენა მხარეზე, ხატის სოფლ. აღმ., წავქარის დასავლ. (რ); სიით 61. იხს. გეოგრ. (გვ. 144) ჭაპალას ციხე. 1664, 1718 წლებში (სიძე II—379, 484) მებატონეები. სოლოლაშვილები. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (სოლოლაშვილები), 10 გამომღები და 4 ამოწყვეტილი ყმა.

864. **ჭიმშურა—ჯიმშურა**—სომხითში (იხ. § 56) სომხითის სოფელი ჯიმშურა იხსენიება დასტ. (რპე) და 1716 წლ სიგ. (სიძე. I—256). 1721 წლ. აღწ. (გვ. 282 ჭიმშურა) ითვლებოდა 3 მებატონე (ურქმაზაშვილები), 4 დამოუკიდებელი უყძო აზნ. (ელიარაშვილები), 5 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა. დასტ. (რპე) იქ. ყოფილა ქორის ბუდე.

865. **ჭიპეჭები**—სომხითში, (იხ. § 56 და 1721 წლ. აღწ. გვ. 247). 1736 წ. უმტკიცებენ ავთანდილ შანშიაშვილს ჭიპექს, რომლის შესახებ მას ქონია ძველი სიგელები (სიძე. II—344). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (დედოფალი), 1 მემამულე (ელიარაშვილები), 2 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

866. **ჭიტები უკანა**—თრიალეთში, თურანის ხევის მარცხენა მხარეზე, ვარდის უბნის დასავლ. (რ); სიით 519. ამას უნდა გულისხმობდეს 1721 წლ. აღწ., რომლითაც უკანა ჭიტებში ითვლებოდა 1 მებატონე (ამილახორი), 1 მემამულე (შიო მღვიმის მონასტერი), 3 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

867. **ჭიტები დიდი**—თრიალეთში, თურანის ხევის მარცხენა მხარეზე, ახალდაბას დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 520. ამას უნდა გულისხმობდეს 1721 წლ. აღწ., რომლითაც დიდ ჭიტებში ითვლებოდა 1 მებატონე (ამილახორი), 1 მემამულე (შიო მღვიმის მონასტერი), 10 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა. დასტ. (მე) ორი სოფელი, ესამზღვრება უწყლოს და ტამალიახ.

868. **ჭოქჯანი**—სომხითში, დებედას მარცხენა მხარეზე, ბორდაძორის აღმ., ყაზან გუნბათის სამხრ. (რ); სიით 8.

869. **კრეში** — დბანისის ხეობაში. გეტის ხევის მარჯვენა მხარეზე, სოფ. გეტის აღმ., ჯანაზიანის დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 253. მებატონეებად იხსენიებიან: გერმანოზიშვილები და ყაფლანიშვილები 1634/58 (სიძვ. II—96), იარალაშვილები 1685 წ. (იქვე II—115), ფარემუზაშვილი 1725 წ. (II—279), მოწმე 1690 წ. (იქვე I—359). 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 5 მემამულე (აზნ. ყაითმაზაშვილები) და 23 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 6 მებატონე (იარალაშვილები, ყაფლანიშვილები, ყაფლანიშვილი ერასტი), 5 მემამულე (აზნ. ყაითმაზაშვილები), 3 უყმო აზნ. (დონდარაშვილები), 15 გამომღები და 23 ბოგანო ყმა.

870. **ჭუკა** — ტაშირში, ტაშირის წყალის მარჯვენა მხარეზე, დოღბანდის დასავლ., აზატქალაქის აღმ.-ჩრდ. (რ); სიით 143. იხს. მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1701/11 წლ. აღწ. ჭუკში (ჭუკში) ითვლებოდა 7 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 5 გამომღები და 10 აყრილი ყმა. 1657 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1). მიესაჯა ყაფლან ბარათაშვილს ტაშირას ჭუკის სოფელი. 1721 წლ. აღწ. ვარ-ში აყრილების შესახებ ნათქვამია: „აყრილი მულუმისაგან“.

871. **ხანზადას სოფელი** — **ხანდაზას სოფელი** — ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, ყამიშის დასავლ., მოლა ყასუმის აღმ. (რ); სიით 142. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), სოფელი ოხერი. 1721 წლ. აღწ. ვარ-ში ნათქვამია: „სოფელი აყრილი დიდი ხნისა“.

872. **ხანძორისი** — **ხინძორიკი** — სომხითში, შულავერის წყალის მარჯვენა მხარეზე, აზანის (ასანის) დასავლ.-სამხრ., გოლის სოფლის აღმ. (რ); სიით 43. 1721 წლ. აღწ. ხინძორიკი (გვ. 277), ითვლებოდა 1 მებატონე (ალიხანაშვილი) და 1 გამომღები ყმა.

873. **ხანძორი** — **ხინძორი** — ტაშირში, ელიას სოფლ. აღმ., ქეთილაშენის დასავლ. (რ—§ 50); სიით ლოქში 340. 1721 წლ. აღწ. ლოქში ქეთილაშენის შემდეგ (გვ. 220). 1701/11 წლ. (იხ. § 53) აღწ. ითვლებოდა 1 მემამულე (დბანელი) და 6 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 1 მემამულე (დბანელი), 9 გამომღები, 3 ბოგანო და 1 აყრილი ყმა. 1721 წლ. ვარ-ით აყრილი 3-ია.

874. **ხანძუტი** — სომხითში, ფოლადაურის მარჯვენა მხარეზე, მათიშის აღმ., ხუჯაბის დასავლ. (რ); სიით 95.

875. **ხატის სოფელი** — სომხითში, სარკინეთის ხევის მარცხენა მხარეზე, ვანათის აღმ., ჭაპალას დასავლ. (რ); სიით 70. 1536 წ. ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი ხატის სოფელი (საისტ. მ. 1924 წ. 1).

876. **ხატის სოფელი** — ყაიყულში, ყაიყულის წყალის მარცხენა მხარეზე, ხოზიას სოფლის აღმ., შანაზარას სოფლის დასავლ. (რ); სიით 181. ხატის სოფელი სახასო, სამოურაო ოთარ მდიენისა (დასტ. ს).

877. **ხახალაჯვარი** — **ახალჯვარი** — ყარაბულალში, ზურტაკეტის მარჯვენა მხარეზე, წარბას უბნის სამხრ., საჭეს აღმ. (რ); სიით 451. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 4 მებატონე (იარალაშვილები), 3 გამომღები და 2 ბოგანო ყმა.

878. **ხახალაჯვარი**—დბანისის ხეობაში, გეტის წყალის მარჯვენა მხარეზე, ბაქრანის აღმ.-სამხრ., წიფორის დასავლ. (რ); სიით 249.

879, 880. **ხევღრმა**—თრიალეთში, ხევღრმის ხევის ორივე ნაპირზე, მაჩეთას დასავლ., ბეჟანოს სამხრ. (რ—ორი სოფელი); სიით 542, 543.

881. **ხეკორდი**—ალგეთში, დვალთას ხევის მარცხენა მხარეზე, მოლავის სამხრ., კველთას აღმ. (რ); სიით 622. 1682 წ. (ისტ. სბ. IV) დარჩა სამართალში ტფილელს ალგეთის პირზე ხეკორდის ბოლოს სასალტის მიწა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ტფილელი), 6 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

882. **ხიალუ მერაბას** ელის სოფელი—იხ. ელის ტერიტორია § 45 და III ნაწილი, ითვლებოდა 1 თაბუნი, 66 კომლი (დასტ. ნდ).

883. **ხიდის ყური**—დბანისის—ქციის ხეობებში (იხ. § 52). 1721 წლ. აღწ. მოთავსებულია „დაბალში“ მუხრანას და აღბაბალუს შემდეგ. (გვ. 175) ამ აღწერით ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 9 გამომღები და 11 აყრილი ყმა.

884. **ხიზუას სოფელი**—ყარაბულბღში (იხ. § 56). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), სოფელი ნაოხარი.

885. **ხინძორთალა**—დბანისის—ქციის ხეობებში (იხ. § 52). 1721 წლ. აღწ. მოთავსებულია „დაბალში“ (იხ. გვ. 168) ჭრეშსა, წიფორსა, ქვემო თალას და ავაზანს შუა. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მემამულე (აზნ. ყაითმაზაშვილები) და 4 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 4 მემამულე (აზნ. ყაითმაზაშვილები), 4 გამომღები და 3 ბოგანო ყმა.

886. **ხინძორკუტი**—**ხნძორკუტი**—სომხითში, ტალავერის ხევის მარცხენა მხარეზე, ისაკუას სოფლ. ჩრდ., ხოვარას სოფლის სამხრ. (რ); სიით 65. დასტ. (რპვ) იქ (ხინძოვარას) ყოფილა ქორის ბუდე. ედვა კოკორზე ტკბილის ასაზიდად 1 ულაყი (იქვე პ). 1702 წ. (სიძვ. II—398) ლუარსაბ ყაფლანიშვილი ყიდულობს ხინძორკუტში სამი დღის მაწას. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 4 მებატონე (ხავრაშვილები ურდუბეგისშვილი, მანუჩარ ყაფლანიშვილი), 5 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

887. **ხოვარას სოფელი**—**ხავარაძორი**—სომხითში, ტალავერის ხევის მარცხენა მხარეზე, გილაგდაგის სამხრ., ხინძორკუტის ჩრდ. (რ); სიით 64. 1721 წლ. აღწ. (გვ. 287) ითვლებოდა 2 მებატონე (მანთაშაშვილები) და 11 გამომღები ყმა.

888. **ხოზეთი**—ალგეთში, მანგლისის აღმ., მოხისის სამხრ. (რ); სიით 643 ალგეთში კველთასა და მოხისის შუა. ამ სოფელს უნდა ეხებოდეს 1523 წლ. სიგ. (ქორდ. II—გვ. 349), რომლითაც ქვეთარ ბარათაშვილის შვილებს ყავდათ ყმები. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (საამი და ელაშერ ბარათაშვილები; კანჭაშვილი), 5 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

889. **ხოზიას სოფელი**—ყაიყულში, ყაიყულის წყალის მარცხენა მხარეზე, ბეგის სოფლ. ჩრდ., ფარემუხას სოფლ. სამხრ. (რ); სიით 183.

890. **ხოირეთი—ხორიეთი**—თრიალეთში, (იხ. § 57). ზემო ხოირეთი ემე-
ზობლება თრიალეთში სოფ. თეზს (დასტ. ფე). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 8
მებატონე (გლურჯიძეები), 1 დამოუკიდებელი უყმო აზნ. (შანშიაშვილი), 9 გა-
მომღები და 2 ბოგანო ყმა.

891. **ხოპისი—ხოფისი**—ალგეთში, მდ. ალგეთის მარჯვენა მხარეზე, აბრა-
მეთის დასავლ., გუდარების აღმ., აბელიას ჩრდ. (რ); სიით 571. იხს. 1610-
1612/19, 1725 წლ. (სიძე. I—307, 308, 74) გუდარების მონასტერი. 1721 წლ.
აღწ. ითვლებოდა 4 მებატონე (საგინაშვილები), 6 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

892. **ხოჟორნია**—სომხითში, დებედას მარცხენა მხარეზე, ხვარაკეტის აღმ.,
მელიქაშენის დასავლ. (რ); სიით 1. გეოგრ. (გვ. 242) იქ იყო გუნბათიანი ეკ-
ლესია.

893. **ხორაკერტი—ქარატაკი**—სომხითში, შულავერის ხევის მარჯვენა მხა-
რეზე, ზუკრუტის აღმ. ჩრდ., პარათისის დასავლ. (რ); სიით 46. 1721 წლ. აღწ.
სომხითის ქარატაკში (გვ. 273) ითვლებოდა 2 მებატონე (ხავრაშვილი, ველა-
შვილი), 4 გამომღები და 4 ბოგანო ყმა.

894. **ხორბუკი**—ალგეთში, დვალთა-ლოლოვნის ხევის მარჯვენა მხარეზე,
მოხისის აღმ., მოლავის ჩრდ.-დასავლ. (რ); სიით 632. 1721 წ. (სიძე. I—303).
გოსტაშაბაშვილებს ყავდათ 1 აზნ. (ყიფიანი) ყმით (?). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა
4 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი, ყორღანაშვილი, ზახუნაშვილი და თაყაშვილი),
6 გამომღები და 4 ბოგანო ყმა.

895. **ხორის სოფელი**—სომხითში, 1721 წლ. აღწ. (გვ. 284) ითვლებოდა
3 მებატონე (იეგულაშვილები), 4 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა.

896. **ხორხები**—ქციის ხეობაში. მენქალისის დასავლ., კლდეისის ჩრდ.-აღმ.,
(რ); სიით 420. 1543 წ. (სიძე. I—305) ერგო ფარიშატ ბარათაშვილს ნასოფლარი
ხორხები. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყარაბუღახიშვილი) და 2 გა-
მომღები ყმა.

897. **ხონმელი**—სომხითში. (იხ. § 56). 1930 წლ. აღმ. დაყ. (გვ. 39.) ბორ-
ჩალოს რაიონში. 1721 წლ. აღწ. (გვ. 276) ითვლებოდა 2 მებატონე (ალიხა-
ნაშვილები), 13 გამომღები და 4 ბოგანო ყმა.

898. **ხული**—დბანისის ხეობაში, ფინეზაურის მარჯვენა მხარეზე, ქანდა-
რაკის დასავლ.-სამხრ., ალუმბრუს აღმ. (რ); სიით 328. 1536 წ. (საისტ. მ. 1924
წ. 1), ერგო იოთამ ბარათაშვილს სოფ. ხული. იხს. მე-XVII საუკ. საყაფლანი-
შვილოს დავთარში. 1707 წ. (სიძე. II—174) მებატონე ყიფლანიშვილები. 1701
/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 10 გამომღები და 5 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ.
ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 4 გამომღები, 2 ბოგანო და 4 აყ-
რილი ყმა.

899. **ხუნანი—ყიზ ყალა—მტკვრის ციხე**—ქციის ხეობაში, მდ. ქციის მარც-
ხენა მხარეზე, მის და მტკვრის შესართავს შუა (რ—კახეთის); სიით 344 ყიზყა-
ლა. გეოგრ. (გვ. 168) აგრე ეწოდების დაბის გამო. პირველად აგი ააშენა ქარ-
თლოსმა, ეწოდებოდა მტკვრის ციხე, შემდეგ ხუნანი. ფარნაოზ მეფემ საერის-
თაოდ გახადა, რადგან იყო ქალაქი და ციხე. ყრუს შემდეგ მოოხრდა. ხუნანში

ფუნდუკებია და მეფე როსტომის მიერ აშენებული ქვიტკირის ხიდი. მეფე ვახტანგმა ნახიდურიდან გაიყვანა ქციის რუ.

900. ხურუტი—ურუტი—სომხითში, ფოლადაურის მარჯვენა მხარეზე, საბას აღმ., ზუკრუტის დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 100.

901. ხურუტის სოფელი—ხუსტა ოღლის სოფელი—ყაიყულში, ყაიყულის წყალის მარჯვენა მხარეზე, აშულის სოფლ. სამხრ., ფარჩუხლუს აღმ.-ჩრდ. (რ—ხუსტა ოღლის სოფ.); სიით 214.

901-ა. ხუცის სოფელი—ყაიყულში (§ 42) სამოურაო ქეშალუ ხოჯასი (დასტ. ს).

902. ხუცის სოფელი—ხუცის ტამალია—თრიალეთში, ბეშქენაშენის ხევის მარჯვენა მხარეზე, სოფ. ბეშქენაშენის დასავლ.-სამხრ., ტამალიას ჩრდ. (რ); სიით 489. იხსენიება დასტ. (გვ).

903. ხუცის სოფელი—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, კარმიქარის აღმ., ყარაქილისას დასავლ. (რ); სიით 173. იხსენიება მე XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ერასტი) და 3 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ტაშირის ხუცის სოფელში (გვ. 218) ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 4 გამომღები და 7 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარ-ში აყრილების შესახებ ნათქვამია: „4 შემოდგომაზე, 3 ახლა“.

904. ხუცის სოფელი—სომხითში, შულავერის წყალის მარჯვენა მხარეზე, მახალარაჯის სამხრ., ჯანხოშის ჩრდ. (რ); სიით 26. 1721 წლ. აღწ. სომხითის ხუცის სოფელში (გვ. 266) ითვლებოდა 1 მებატონე (კარის წინამძღვარი), 16 გამომღები და 3 ბოგანო ყმა.

905, 906. ხუჯაბი—უჯაბი—სომხითში, ფოლადაურის მარჯვენა მხარეზე, ჯარმეჩის დასავლ., ხანძუტის აღმ. (რ—ერთი სოფელი); სიით უჯაბი 96. გეოგრ. იხსენიება ხუჯაბის მონასტერი (გვ. 146). 1721 წლ. აღწერით ორი სოფელი: ხუჯაბი, სადაც ითვლებოდა 1 მებატონე (დედოფალი), 5 მემამულე (მამასახლისი, აზნ. ელიერაშვილები), 8 გამომღები და 4 ბოგანო ყმა., ზემო ხუჯაბი, სადაც ითვლებოდა 1 მებატონე (დედოფალი), 4 მემამულე (აზნ. ელიარაშვილები), 8 გამომღები და 3 ბოგანო ყმა. დასტ. (რგვ) იქ ყოფილა ქორის ბუდე.

907. ჯაბარყელა—ჯაბა—ქციის ხეობაში, ზურტაკეტის მარჯვენა მხარეზე, შოშილეთის დასავლ.-ჩრდ., სოფ. ქციის აღმ.-სამხრ. (რ); სიით 366. 1634/-58 წ. (სიძვ. II—96). ყაფლან ბარათაშვილი და გერმანოზისშვილები ცილობენ ჯაბარყელაზე (ჯაბა). 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 2 მებატონე (იარალაშვილები) და 2 გამომღები ყმა.

907-ა. ჯავანშირი—ელის მოსახლეობა, იხ. ელის ტერიტორია § 54 და III ნაწილი, ითვლებოდა:

907-ბ. იბრეიმ შათირასი—1 თაბუნი. 10 კომლი ელი თარხანი (იქვე ნე)

907-გ. მამადა შათირასი—1 თაბუნი, 10 კომლი ელი თარხანი (იქვე).

908. ჯავანშირი თარხანი—1 თაბუნი, 90 კომლი ელი (დასტ. ნდ).

909. ჯავანიანი—დბანისის ხეობაში, გეტის ხევის მარჯვენა მხარეზე, მის და მაშავერის შესართავთან, კიანეთის აღმ., ქვეშის დასავლ. (რ); სიით 236.

მებატონეები ერასტი ყაფლანიშვილი და საჩინოშვილი 1709 წ. (სიძე. II—181). იოსებ ქანანაშვილის სიტყვით (იხ. 1814 წლ. სიგ. იქვე I—411) ჯავშანაიანი მუდამ საქანანაშვილო იყო, მხოლოდ ბაქარ მეფის დროს ზურაბიშვილს ცოტა ხნით წაუერთმევია. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 6 მებატონე (აზნ. ქანანაშვილები, ყაფლანიშვილი თამაზ, ყაფლანიშვილი ყაფლან), 7 დამოუკიდებელი უყმო აზნ. (ქანანაშვილები) და 6 გამომღები ყმა.

910. **ჯალდამი**—დბანისის ხეობაში, მაშავერის მარცხენა მხარეზე, აბულ-შაგის და ახალშენის აღმ., ქვეშის და კიანეთის დასავლ. (რ); სიით 273. მებატონებად იხსენიებიან: ყაფლანიშვილები 1678—1704 წლ. (სიძე. I—49, 57, 60, II—168, 170), ბარათაშვილები 1643 (II—48). 1704 წ. (იქვე I—60) მეფე უბრუნებს სულხან ორბელიშვილს მისი დედის მზითვით ნაყიდ ჯალდამს და ღორისთავს, რომელიც ერეკლე მეფეს შაყულისბანის ერთგულობისათვის წაუერთმევია. 1727 წ. (იქვე II—285) ესამზღვრება ახალშენს და მალნარს. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ერასტი) და 14 გამომღები ყმა.

911. **ჯანავაზიანი**—**ჯანაზიანი**—დბანისის ხეობაში, გეტის ხევის მარჯვენა მხარეზე, ქრეშის აღმ.-სამხრ., ძველი ქვეშის დასავლ.-ჩრდ. (რ); სიით 239. 1536 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1) ერგო იოთამ ბარათაშვილს ნახევარი ჯანაზიანი 9 კომლით და საუხუცესო. იხსენიება მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1707 წ. (სიძე. II—174) მებატონე ყაფლანიშვილები. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 6 მემამულე (ყოინიძეები, კავთლიშვილი, ბელიაშვილი, ჩიკორიძე), 6 გამომღები და 3 ბოგანი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 4 მემამულე (ყოინიძეები, კავთლიშვილი, ნასყიდაშვილი), 1 უყმო აზნ. (ბელიაშვილი), 9 გამომღები, 3 ბოგანი, 2 აყრილი და 1 ამოწყვეტილი ყმა.

912. **ზემო ჯანბალჩა**—**ჯანბალჩა**—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, აზატქალაქის დასავლ.-სამხრ., წითელი ეკლესიის ჩრდ. (რ); სიით 148. ზანბალჩა.

913. **ქვემო ჯანბალჩა**—**ჯანბალჩა** პატარა—ტაშირში, ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე, გატეხილი საყდარის აღმ., ფარჩუხლუს დასავლ.-ჩრდ., (რ); სიით 170. 1701/11 წლ. აღწ. ზემო ჯანბალჩაში ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი ჰაპუა) და 6 გამომღები ყმა. ქვემოში—11 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ზემო ჯანბალჩაში ითვლებოდა 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 8 გამომღები და 8 აყრილი ყმა, პატარა (ქვემო) ჯანბალჩაში 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები), 3 გამომღები და 4 აყრილი ყმა. 1721 წლ. აღწ. ვარ ში აყრილების შესახებ ნათქვამია: ზემო ჯანბალჩაში: „აყრილი ახლა“, პატარა ჯანბალჩაში „აყრილი წლევანდელი“. რომელ ჯანბალჩას გულისხმობს მე XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარი და 1707 წ. სიგელი (სიძე. II—174). გამოურკვეველია. 1707 წ. ვახუშტი ყაფლანიშვილის სალაპაოთ შეაწერეს 2 ცხვარი.

914. **ჯანდიდი**—**ჯანდარი**—დბანისის ხეობაში, წარბას უბნის აღმ.-სამხრ., ქვაბგენის დასავლ. (რ); სიით 303. გეოგრ. (გვ. 154) იხს. ჯანდირის მონასტერი, ცარიელი.

915. **ჯანხოში**—სომხითში, გორულის მარცხენა მხარეზე, დალარას აღმ.-სამხრ., ხუცის სოფელს დასავლ. (რ; სიით 30).

916, 917. **ჯანხოში**—სომხითში, შულავერის წყალის მარჯვენა მხარეზე, სოფ. გორუმის აღმ., ხუცის სოფლ. სამხრეთით (რ—ორი სოფელი); სიით 27, 28. რომელ ჯანხოშს გულისხმობს 1721 წლ. აღწ.—გამოურკვეველია. ამ აღწ. ითვლებოდა 4 მებატონე (ალიხანაშვილი, აღნიაშვილები), 4 დამოუკიდებელი აზნ. (აღნიაშვილები); 4 გამომღები და 1 აყრილი ყმა.

918, 919. **ჯარმეჩი**—სომხითში, ფოლადაურის მარჯვენა მხარეზე, ხუჯაბის აღმ., საბას დასავლ. (რ—ორი სოფელი); სიით 97, 98.

920. **ჯაფარას ელის თაბუნი**—იხ. ქაფანაქჩი.

921. **ჯვარა—ღმანისი**—ქციის ხეობაში, ბურვილის აღმ., დრიანეთის დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 396. იხ. თანამ. რუკა და 1930 წლ. აღმ. დაყ. გვ. 35-1543 წ. (სიძვ. I—305) ერგო ფარიშატ ბარათაშვილს ჭიტანთ ღმანისი. იხს. მე-XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარში. 1756 წ. (ისტ. სბ. V) ნინოწმინდელი იხსნის ლუარსაბ ყარაბუღაბიშვილისაგან ღმანისელ გლეხს და სწირავს ნინოწმინდას. 1701/11 წლ. აღწ. ითვლებოდა 8 გამომღები ყმა. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 4 მებატონე (ყარაბუღაბიშვილი, გერმანოზიშვილები, ყაფლანიშვილები), 16 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა. 1930 წლ. აღმ. დაყოფ. (გვ. 35) ღმანისი—ჯვარა აღბულაღის რაიონშია.

922. **ჯიგრაშენი**—ქციის ხეობაში, ირაგას ხევის მარცხენა მხარეზე, გვარეთის დასავლ., დრიანეთის აღმ.-ჩრდ. (რ); სიით 391. გ. ლარაძის სიტყვით (იხ. 1792 წ. სიგ. სიძვ. I—240) ჯიგრაშენი მის მამა-პაპათ მიუღრათ ჯილდოთ მეფეთაგან. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 3 მებატონე (აზნ. ქანანაშვილები), 2 გამომღები და 3 ბოგანო ყმა.

922 ა. **ჯიგრაშენი**—ყაიყულში სახასო სოფელი, სამოურაო დოლენჯიშვილისა (დასტ. სა). იხ. ბეთლემი § 42.

923. **ჯილიზა**—სომხითში, შულავერის წყალის მარჯვენა მხარეზე, ასანას სოფლ. აღმ.-ჩრდ., ჩაყლაბუნეს დასავლ.-სამხრ. (რ); სიით 41. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 5 მებატონე (თუმანიშვილი, ნასრიაშვილი, შანაზარაშვილი), 15 გამომღები და 4 ბოგანო ყმა.

924. **ჯონჯილი**—სომხითში (§ 57). იხს. დასტ. (რპვ), იქ ყოფილა ქორის ბუდე.

925. **ჯურარი—ჯურგორი**—სომხითში (იხ. § 57). იხსენიება სომხითის მთის სოფლად, რომელიც „ახლა“ ბატონს უჭირავს (დასტ. რნს). ედვა კოყო-რზე ტკბილის ასაზიდავად 1 ულაყი (იქვე პ). 1721 წლ. აღწ. „ლოქში“, ითვლებოდა 2 მებატონე (ყაფლანიშვილი, აფხაზიშვილი), 4 გამომღები და 1 ბოგანო ყმა. ყაფლანიშვილების მამული სჩანს „აყრილად“.

КВЕМО-КАРТЛИ И ЕЕ ОКРУГА

§ 39. Та провинция царства Картли (Картлия—Карталинское царство), которая составляет предмет настоящего исследования, нами названа Квемо-Картли (Нижняя Картлия), хотя в первой половине XVIII стол. такое название встречается очень редко. Это название мы нашли только в сиегли 1720 и 1749 годов, но за то в документах упоминается „Земо-Картли“ (Верхняя Картлия—геогр. Вахушти и Дастурл.) и „Шида Картли“ (Средняя Картлия—геогр. Вахушти), следовательно, была и „Квемо-Картли“. Это название мы встречаем в позднейших документах. „Сомхити и Сабаратиано, говорит перепись 1770 г., составляет Квемо-Картли“. Так же называет эту провинцию проф. И. Джавахишвили (Эконом. Истор. Грузии, кн. I стр. 300, 312 и пр.).

В первой же четверти XVIII стол., в большинстве случаев, эта провинция называется Сабараташвило, Сабаратиано, Сабаратианос Саспаето (район армии Сабараташвило). Так она именуется и в географии Вахушти и на его картах, а равно и в переписи 1721 г. Такое название получила эта провинция потому, что значительная часть ее земель, дворян и крепостных принадлежали фамилии Бараташвили и выделенной из нее фамилии Каплишвили.

Что же касается Сомхити, Каикули, Мткврис-Гагма и территории Ели, где у Бараташвили и Каплишвили или совсем не было крепостных, или их было очень мало, вхождение этих округов в Квемо-Картли устанавливается географией Вахушти, его списками деревень и картою и Дастурламали, а по переписи 1721 г. Сомхити и Мткврис-Гагма входят в район „Мецинаве Дроша“.

Наконец, округа Банбаки и Бердуджи, как ниже будет установлено, несомненно составляли части Квемо-Картли.

В Квемо-Картли входили следующие округа: Алгети, Банбаки, Бердуджи, Дбанисис-Хеоба, Триалети, Мткврис-Гагма с северною его частью Караиа (Караязи), Сквирети, Сомхити, Ташири с районом Лори, Кциис-Хеоба, Каикули, Карабулаги. За исключением Мткврис-Гагма, все остальные названия упоминаются в географии Вахушти и отчасти в его списках селений и на картах*).

В грузинском тексте приведены основания, почему особо выделен и так назван округ Мткврис-Гагма.

§ 60. На картах Вахушти границы вышеуказанных округов обозначены ясно, за исключением Банбаки, Бердуджи и Лори, которые между собой не разграничены и о которых ниже будет речь.

Округ Мткврис-Гагма разделен на две части, начиная от Сарвана по прямой линии до Мравал-Цкаро.

Поименованы все округа за исключением Сквирети, Бердуджи, а из округа Мткврис-Гагма названа только южная часть—Карая (Караязи).

Что же касается списков селений, составленных Вахушти, там ясно названы округа Сомхити, Ташири, Каикули, Кциис-Хеоба, Триалети, Алгети (и их части), названий остальных округов нет, но за то поименованы их части (Хеоба и Хеви—ущелья).

Если мы сопоставим номенклатуру списков селений Вахушти с названиями округов, имеющимися в его же географии, получим, что в округах Квемо-Картли лежали:

В Алгети: 1) ущелье Алгети до Тифлиса, 2) ущелье Асурети, 3) район сел. Кожори (Коджори), 4) ущелье Богви, 5) ущелье Зрбити, 6) район сел. Горис-Тави, 7) район сел. Хекорди, 8) ущелье За, 9) район Лаква, 10) Манглиси и его район.

В Дманисис-Хеоба: 1) ущелье Машавери, 2) ущелье Казрети, 3) ущелье Квеша, 4) ущелье Баличи, 5) район сел. Кианети, 6) район горы Лукуни, 7) ущелье Пинезаури, 8) район Локи.

В Триалети (подразделений нет).

Мткврис-Гагма: район Дидубе.

В Сквирети: ущелье р. Вере.

В Сомхити: 1) ущелье Хожорна, 2) ущелье Чочкани, 3) ущелье Шудавери, 4) район сел. Цакари, 5) район сел. Чапала, 6) ущелье Болниси.

Некоторые названия округов и районов установлены нами: названия округов—на основании географии и карты Вахушти, названия районов—по названию деревень, помещенных во главе данного района. Остальные имеются в списках Вахушти.

В Ташири (подразделений нет).

В Кциис-Хеоба: 1) район Кис-Кала, 2) ущелье Чивчива, 3) ущелье Ирага, 4) район гор, 5) район сел. Кипручи, 6) район сел. Питарети, 7) район сел. Курис-хеви.

В Каикули (подразделений нет).

В Карабулаги оно же Зуртакети (подразделений нет).

Только необходимо иметь в виду, что вышепоименованные округа Квемо-Картли административных и юридических единиц, за исключением Банбак-Бердуджи и вероятно Лори, не представляли, а потому, как мы ниже увидим, в некоторых случаях деревни, лежащие на границах округов, в разных источниках присваиваются к разным округам.

II. Округа, не вошедшие в перепись 1721 г.

§ 41. Как было указано (§ 10), в переп. 1721 г., которая является главным источником этой работы, не помещены Каикули, Банбаки, Бердуджи, Лори и Ели. Поэтому необходимо исследовать населенные места этих округов по другим источникам. Кроме географии Вахушти, сведения по этому вопросу мы находим преимущественно: относительно Каикули—в Дастурл., на карте Вахушти и в Списке селений его же; относительно Банбаки, Бердуджи и Лори—на его карте, а относительно Ели—в Дастурламали и на карте Вахушти. Очень мало сведений относительно этих мест дают сигели и гуджари. Мы сейчас исследуем те сведения, которые заключаются в вышеупомянутых главных источниках; что же касается сигели и гуджари, их сведения будут указаны в самом списке деревень и населенных мест (§ 71)

К а и к у л и.

Деревни Каикули поименованы в Списках селений Вахушти, в Дастурл. и обозначены на карте Вахушти. В вар. Дастурл. Меликишвили после списка деревень Каикули, по словам Умикашвили, было свободное место, видно, что-то не доставало. Если Списки селений Вахушти и его же карта в этом отношении никаких разноречий не заключают, за то сведения их с одной стороны и сведения Дастурл. с другой слишком разнятся между собою, в особенности в наименовании деревень. По сравнению со Списками на карте Вахушти совершенно не значится дер. Сопели (без названия) и вместо Хурутис-сопели значится Хуста-Оглис-сопели.

С другой стороны между Дастурл. и Списками Вахушти следующие согласия и разноречия:

По Дастурл. в Каикули значится 36 деревень и 9 насоплари, всего 45 названий. После составления Дастурл. (1707—1709 г.) до составления Списков из одного насоплари (Коркора) образовались две деревни, так что по Спискам Вахушти согласно Дастурл. должно было быть 38 деревень, 8 насоплари, всего 46 наименований. В действительности помещены 39 деревень и 3 насоплари, всего 42 названий. Чем объясняется такое разноречие, неизвестно.

24 деревни и 3 насоплари, как в Дастурл., так и в Списках имеют одни и те же, или почти одни и те же названия. Таковы¹⁾: Ашугас-сопели,

¹⁾ Названия деревень и насоплари приводятся по Спискам Вахушти, в скобках же, если есть разноречия, помещены названия по Дастурламали.

Бегис-сопели (Беккамти), Голи (Голис-сопели), Девагъзи (Дугазас-сопели), Дердзоглис-сопели (Дердзло), Динарзи (Динаризас-сопели), Тикматаши, Киракозас-сопели, Мелик-Бегис-сопели, Мерабагас-сопели (Селимас-сопели, в моуравстве Мерабага), 3 насоплари.

§ 42. Названия остальных 15 деревень по Спискам Вахушти и 13 деревень и 15 насоплари по Дагурл. настолько различны между собою, что согласовать их нет возможности. Деревни и насоплари следующие:

По Спискам Вахушти:

Алиханас-сопели, Голи (вторая), Иолдаги, Киракозас-сопели (вторая), Мола-Абдулас-сопели, Мирис-сопели, Оксузи (вторая), Ревазас-сопели, Сопели, Паремузас-сопели (две дер.), Чалис-сопели, Хозиас-сопели, Хуругас-сопели.

По Дагурламали:

Бано (Моурав Ростом), Тапаласи (Паата), Маркарас-сопели (Дурмишхан), Мисирас-сопели (Мзечабук), Монатис-сопели (Пара), Саркисас-сопели (Гогибашвили), Пирмамадис сопели (Узбаши), Кази-сопели (сын Пирмамада), Калачис-сопели (Мамуда), Куручай (Қаплианишвили), Шеукерис-сопели (Азизашвили), Хуцис-сопели (Кешалу-Ходжа), Джиграшени (Доленджишвили), Насопларен (Рдзиеба), Насоплари (Анаказ-оглы) и 3 Насоплари.

В этой работе мы руководствуемся Списками и картою Вахушти. В нашем списке деревень (§ 71) названия, имеющиеся в Списках и на картах Вахушти, занумерованы обычным порядком, остальные же названия, имеющиеся в Дагурл., если они не соответствуют Спискам и картам Вахушти, помещены за двойными номерами.

Банбаки, Бердуджи и Лори.

§ 43. Ни в географии Вахушти, ни на его карте эти три округа не разграничены. В Списках же деревень Вахушти деревни этих округов совершенно не значатся. В географии Вахушти описание их начинается с Бердуджи, затем переходит на Банбаки и Лори, затем на монастыри Бердуджи и, наконец, вновь на район Лори, Банбаки и их горда. Таким образом, описание как округов так и их населения смешано. На карте Вахушти западная граница все трех округов начинается при соединении р. Дебеда с р. Кциа, идет вверх по течению р. Дебеда до Ахпати и Санаини, обходит кругом местности этих монастырей, переходит на левую сторону р. Дебеда и идет по тем горам, которые служат водоразделом между Шулаверис-Цкали и притоками Поладаури с одной стороны, и притоками р. Дебеда с другой, затем по тем горам, которые служат водоразделом между притоками Таширис-Цкали, лежащими на восток и запад от крепости Лори, далее граница

идет на восток по р. Таширис-Цкали до ее соединения с Дебедой¹⁾, затем на юг по р. Дебеда до того хребта, который делит притоки Таширис-Цкали от притоков р. Банбак и, наконец, на запад по этому хребту до хребта Абоци.

На карте Вахушти в этих границах помещены следующие города, местечки и деревни: Аго, Ардуза, Акори, Банбаки, Бердики (Бурдуджи), Боиалса, Гатехили Хиди, Лоре, Уцуни, Шидакари. К ним нужно присоединить: Ахпати, 2 Санаини, Башбеуки и Вартапетас-сопели, из коих первые трое на карте Вахушти помещены в границах Сомхити, а Вартапетас-сопели значится только в сигели 1693 и 1792 г.г.

Кроме того Башбеуки и Санаини и по Спискам селений Вахушти указаны в границах Сомхити.

Что Ахпати, Санаини и Вартапетас-сопели находились не в Сомхити, а в округе Бердуджи подтверждается тем, что Ахпати и Санаини по географии Вахушти помещены в границах Банбак-Бердуджи. Деревня Ахпати, как лежащая на правой стороне р. Дебеда, как указывают сиг. 1693 и 1792 г.г., принадлежала владельцу Борчалю. Царь Картли ее от него отобрал и передал Зурабишвили. Дер. Вартапетас-сопели по тем же сигели, лежащая в соседстве Ахпати, тоже принадлежала Зурабишвили и, как таковая, входила в округ Бердуджи. Что же касается Башбеуки, она, как увидим ниже, лежала между населенными деревнями Лорийского района и потому входила в состав Ташири.

Отнесение этих деревень по некоторым трудам Вахушти к Сомхити объясняется, очевидно, тем, что монастыри Ахпати и Санаини находились в руках армян; деревня же Башбеуки, Санаини, Ахпати, Вартапети принадлежали владельцам армянам—Аргуташвили, Зурабишвили. При этом все эти деревни находились на границе между Сомхити и Бердуджи (см. § 40).

Необходимо еще принять во внимание, что в переписи 1721 г., те деревни Ташири, которые не входили в Лорийский район (§ 44), а также деревни Сомхити, почти все обозначены. Если бы вышепоименованные деревни входили в состав Сомхити или в Сабараташвилос Ташири, часть их, по крайней мере, была бы помещена в этой переписи 1721 г.

§ 44. Необходимо только выяснить: 1) какова была граница между Банбаки и Бердуджи, 2) к какому округу принадлежал Лорийский район и 3) какие деревни входили в эти три части.

По историч. карте проф. Ив. Джавахишвили восточная граница Банбаки и юго-западная Бердуджи шла по тем горам, которые делят притоки Дебеды, лежащие на восток от р. Карпи (Гарпи), до хребта Бердуджи. На-

¹⁾ Граница по р. Таширис-Цкали до ее соединения с р. Дебеда принята по карте Вахушти, хотя возможно в действительности граница шла от вышеозначенных притоков Таширис-Цкали по прямой линии до хребта Банбаки и потом по этому хребту на восток до р. Дебеда.

меченная граница — естественная и потому должна быть принята. В виду этого в округе Банбаки остается одно населенное место, а именно гор. Банбаки.

Для выяснения границ Лорийского района необходимо помнить, что округ Бердуджи не переходил на левую сторону р. Дебеда. Поэтому все те деревни, которые на карте Вахушти помещены на левой стороне р. Дебеда и которые отграничены как от Сомхити, так и от Ташири, необходимо признать за Лорийским районом. В этих границах указаны: Шидакари, Акори, Аго, Ардуза, Уцуни Боиалса, Лоре. Границы этой территории выявлены выше. К числу этих деревень нужно добавить: 1) Башбеуки, которая по карте Вахушти помещена в границах Сомхити, но которая в действительности лежала в середине Лорийского района между его несомненными деревнями: Боиалса и Ардуза (см. истор. карт. проф. Ив. Джавахишвили) и 2) Баркадара (см. ниже, в этом же §).

Следовательно, из поименованных выше 16 деревень в округе Бердуджи лежали гор. Бердики и дер. Гатехили-Хиди. К ним нужно добавить Ахпати, 2 Санаини и Вартапетис-сопели, которые лежали на правой стороне р. Дебеда и которые поэтому территориально принадлежали к округу Бердуджи.

Если мы обведем границы вышеуказанных деревень Лорийского района по истор. карте проф. Ив. Джавахишвили и картам Русского генерального штаба, получим, что Лорийский район граничил с сев. с Сомхити, с вост. Сомхити и Бердуджи и юго-запад. Ташири. Так как округ Бердуджи не переходил на левую сторону р. Дебеда, Лорийский район необходимо причислить или к Ташири или к Сомхити. Будет более правильно, если этот район причислим к округу Ташири, как это устанавливает сигели 1657 г., где речь идет о двух частях Ташири: Сабаратишвило и Салоро (Лорийского ханства). „Между Авдаром и Баркадаром, говорится там, караванная дорога, что проходит направо от этой дороги—Сабаратиано, а налево остается Баркадара, он принадлежит Салоро. Выше дороги Канлуджи—Сабараташвило, на что смотрит гора Левари—Сомхити, а остальное—Лори и пусть никто не оспаривает“. Ни на карте Вахушти, ни в других нами рассмотренных документах местоположения указанных Авдара, Баркадари, караванной и Канлуджи дорог не значатся. Но за то Баркадара упоминается в Дастурл., как селение лежащее в Дидарбегис-Хеоба, т. е. в Ташири и в сигели 1703/9 г., как насоплари Ташири. Поэтому ясно, что Лорийский район значился в составе Ташири.

Как было уже указано, Банбаки и Бердуджи составляли одно ханство и Лорийский район отдельную единицу и перепись их не производилась совместно с переписью царства. Этим объясняется, что хотя Ташири в 1721 г. и был переписан, но та его часть, которая составляла Лорийский район, в перепись не была включена.

Территория Ели.

§ 45. В третьей части настоящего труда, а именно в статистике населения Квемо-Картли будет установлено, что по сведениям Дастурл. население ели проживало в 76 табунах. В это число не входили ели округов Бердуджи и Банбаки. Из числа табунов, указанных в Дастурл. на картах и в Списках деревень Вахушти, помещены только некоторые, а именно:

- В Кциис-Хеоба: Алавари—1 таб., Надждадини—2 табуна.
- „ Алгети: Амирхаслу—1 таб., Сарвани—1 таб., Чалаблу—1 таб.
- „ Мткврис-Гагма: Демурчи Асанлу—6 таб.
- „ Дбанисис-Хеоба: Насиблу—1 табун.
- „ Сомхити: Дургаиа Мирасан—2 таб.

Всего 15 таб.

По исторической и современной картам проф. Ив. Джавахишвили и по административному делению Грузии 1930 г. возможно восстановить следующие деревни и табуны ели, которые упоминаются в Дастурламали.

В Кциис-Хеоба: Арухлу на вост. от Ратевани в Люксембургском районе—2 таб.; Калагири на вост. от Арухлу—1 таб.

В Мткврис-Гагма—на границе Алгети, Капанаки на берегу Мтквари, на вост. Баидари, в Тифлисском районе—6 таб.; Косалу—1 таб.

В Сомхити—Сараджлу на сев.-зап. от Шулавери в Люксембургском районе—1 таб. Кешалу на зап. Мирасани (там же)—2 таб.; всего 13 таб.

Таким образом, из 76 табунов ели, которые поименованы в Дастурл., местонахождения только 28 таб. можно считать более или менее установленными, а именно из этих 28 табунов лежали в Алгети 3, в Кциис-Хеоба—6, Мткврис-Гагма—13, в Сомхити—5, в Дбанисис Хеоба—1.

Нужно думать, что и остальные табуны находились в перечисленных округах (кроме быть может Дбанисис-Хеоба) и в Банбаки и Бердуджи. Последние округа необходимо иметь в виду, согласно географии Вахушти (стр. 138); невнесенные же в Дастурл. населения ели Банбаки-Бердуджи объясняется тем, что эти округа составляли отдельное ханство и его перепись, очевидно, производилась отдельно как от переписи царства, так и от переписи ели, проживающих в Картли (§ 10).

В географии Вахушти имеются два сведения, когда поселились кочующие народы (ели) в Квемо-Картли. „Когда победил Шах-Абаз царя Георгия, привел ели Борчало, поселил здесь и потому (местность) называется Борчало“ (стр. 138). Это сведение относится к первому десятилетию XVII ст. „Ниже Нахидури по обоим берегам Кциа живут ели магометане, обложенные царскими податями и воинскою повинностью, Баидарского Султана поставил шах Сефи от Алаваара вплоть до Надждадина и Еклесиа—Назара-сопели“. Последнее сведение относится к тридцатым годам того же стол.

Так как не имеется сведений, чтобы раньше этого в Квемо-Картли были кочующие народы (ели), ясно, что те ели, о которых говорится в источниках XVIII ст. (Дастурл., геогр. карты и Списки селений Вахушти), составляют часть потомков тех ели, которые были поселены Шах-Абазом и Шах Сефи.

Вместе с тем ясно, что с момента поселения в первой четверти XVII ст. до начала XVIII ст. т. е. приблизительно за 70—100 л., эти народы перешли отведенные им в начале границы и овладели новыми землями. На запад они перешли в Сомхити, дошли до Шулаверы. Одно поселение перешло даже в Дбанисис-Хеоба. Но в особенности они устремились на север в Кциис-Хеоба, Алгети и на восток. Тут они перешли через р. Куру в Мткврис-Гагма, в земли Карая и на юго-вост. от Лило. Этим они заняли лучшие пастбищные места и где были проведены оросительные каналы.

Кроме того на картах и в Списках селений Вахушти обозначены следующие деревни и „оба“ ели, которые ясно в Дастурлам. не указаны, но которые, надо думать, входили в перепись, произведенную Мдиванбегом (Даст. гл. 54, см. III часть).

В Алгети: Багратиса—2 оба, Сакалтутни—2 оба, Саганлуги—1 оба, без названия 2 оба, Гвинчроби—4 оба.

В Кциис-Хеоба: Баидари (на Каналах)—7 оба, Султнис оба—21 оба.

В Мткврис-Гагма: Лочинис-Хеви—1 оба.

В Сомхити: Алагачи—20 оба, Молис-оба—1 оба, Кулареби—6 оба. Всего 67 оба.

На картах и в списках селений Вахушти поселения ели обозначены под названием оба. Ясно не видно, чему больше оно соответствует, всему табуну или какой либо части его (см. III часть).

В нашем списке деревень (§ 71) названия ели приводятся по Дастурм.; названия ели, имеющиеся в Списках или на картах Вахушти, если они не соответствуют Дастур., обозначены двойными номерами.

III. Границы Квемо-Картли.

§ 46. Северная граница—с этой стороны Квемо-Картли граничил район четвертой армии Карталинского царства и Кахети (Кахетия). Граница начиналась от соединения хребтов Бакулиани и Тори, где берет начало р. Кциа, шла на вост. по хребтам Тори и Эрджевани до горы Клле-Кари и по хребту Дид-Гори до его соединения с хребтом Схалнари. Затем на север по тому же хребту Дид Гори, до соединения его с хребтами Сатовле и Схалдиди. Отсюда граница шла на восток по хребту Схалдиди, обходила с запада дер. Ахалдаба и Тхиловна и горами Цавкиси и Шиндиси подходила к Мтквари. Отсюда граница шла на север по Мтквари до Хев-Дзмари (р. Авчала), затем на восток по Хев Дзмари, на юго-восток по горам и с севера Квиткирис Лило поворачивала на юг.

Восточная граница—с этой стороны Квемо-Картли граничили Кахети и Казахи и граница начиналась на севере от Квиткирис Лило, поворачивала на юго-восток, перерезывала Лочинис-Хеви и по хребту Самагара и горе Чадивари подходила к Мравал-Цкаро. Отсюда граница шла по хребту Давида-Гареджи до Мцаре-Цкали. Эта граница разделяла притоки Мтквари от притоков Иорис-Цкали. Отсюда граница шла на запад по Мцаре-Цкали до ее соединения с Мтквари. Затем граница шла на сев. по Мтквари до ее соединения с р. Кциа при Гатехили Хиди. Далее граница поворачивала на юг по хребту Мцире-Бердуджи до его соединения с хребтом Эривани. Эта граница разделяла притоки Дебеды от притоков Акстапура и Инджиа.

Южная граница—с этой стороны Кв.-Картли граничили Казахи, Сомхити и Карси. Граница начиналась от соединения хребтов Бердуджи и Эривани, шла на запад по хребту Эривани до соединения его сперва с хребтом Абоци, затем до соединения с хребтом Агабаби. Восточная часть хребта Эривани служила водоразделом между притоками р.р. Дебеда и Банбаки с одной стороны и притоками р. Арези с другой; западная же часть этого хребта, начиная с хребта Абоци до хребта Агабаби, не служила водоразделом так как р. Арези (Арпачай) и его верхние притоки имели начало севернее, в Каикули.

Западная граница—с этой стороны Квемо-Картли граничили Карси и Джавахети. Граница начиналась от соединения хребтов Эривани и Агабаби, шла на сев. по хребту Агабаби до соединения его с хребтом Ниалис-Кури. Затем на восток по хребту Ниалис-Кури, обходила с южной стороны Ташаганис-Тба и подходила к хребту Болולי. Отсюда граница шла по хребту Болולי на сев. до того пункта, который делит притоки Машавери и Таши-

рис-Цкали от притоков озера Сагамос-Тба. Затем граница шла на сев, перерезывала Панаварис-Тба, обходила с востока Самсарис-Мта, с зап Тбис-Курис-тба и подступала к хребту Бакулиани, откуда берет начало р. Кциа. Эта граница служила водоразделом между притоками Каикулис-Цкали (Аргачай), Таширис-Цкали, Машавери, Зуртакети и Кциа с одной стороны и притоками Палакациос-Тба, Ташаганис-Тба, Сагамос Тба и Джавахетис-Мтквари с другой.

§ 47. Намеченной нами северо-восточной границе Квемо-Картли противоречат данные некоторых истичников:

1. В переписи „Мецинаве Дроша“ 1721 г. помещены несколько деревень того района, который лежит на правой стороне Дигомис-Цкали, на север хребта Схалдиди и деревень Ахал-Даба и Шиндиси (Цодорети, Феврети¹), Лиси, Цавкиси, Мцкнета). Что этот район принадлежал району четвертой армии, а не „Мецинаве Дроша“, это устанавливается: 1) картой Вахушти (№ 105/12), где линия, разграничивающая районы армий—красная—проведена именно от соединения хребтов Дид-Гори, Сатовлис и Схалдиди по хребту Схалдиди, затем на запад от Ахалдаба и наконец по горам Цавкиси и Шиндиси до Мтквари, 2) Списком деревень, составленным Вахушти, где вышеназванные деревни (за исключением Цавкиси) помещены в нумерации деревень четвертой армии (см. стр. 47) № 1, 4, 7, 11); 3) географией Вахушти, где южная граница района четвертой армии обозначена следующим образом: гора Крцаниси, гора Шиндиси, гора Мцкнети и севернее Сквирети до Схалдиди и от Схалдиди до горы Дидгори, гора Ерикали и пр.

Что руководствоваться только переписью 1721 г. невозможно, это устанавливается тем, что в той же переписи имеется случай, когда крестьяне деревень, несомненно принадлежащих району четвертой армии, помещены в район „Мецинаве Дроша“, именно, дер. Карели (по Списку Вахушти стр. 473 № 126 район Дзамис-Хеви). Туда, оказывается, переселились из Башинджаги (деревни Квемо-Картли) крепостные царицы.

Возможно, что в отношении воинской повинности и царских податей крестьяне сел. Башинджаги, переселившиеся в сел. Карели, считались за „Мецинаве Дроша“, но в территориальном отношении они проживали в районе четвертой армии. Возможно, что в таком же положении находились крестьяне указанных выше 4 деревень (за исключением Цавкиси), но этот вопрос касается больше порядка отбывания воинской повинности и платежа податей, чем исчисления населения и владения.

2. По карте Вахушти деревни Цавкиси, Крцаниси (около Тифлиса) и Паницси помещены в районе четвертой армии. В списке деревень Вахушти все эти три деревни значатся в Алгети, в районе Кожори²).

¹) Деревня Беврети на карте Вахушти указана на левой стороне Дигомис-Цкали; в действительности она лежит на правой ее стороне (см. Истор. карту проф. Ив. Джавахишвили и карту Русского Генер. штаба).

²) Цавкиси по переписи 1721 г. помещена в районе „Мецинаве Дроша“.

Из этих деревень только Цавкиси можно считать входящей в состав Квемо-Картли, т. к. она лежала на границе районов первой и четвертой армий, на юге от тех гор, которые служат водоразделом двух южных ветвей Сололакис-Хеви. Крцаниси и Пациси лежат на сев. от этих гор и потому должны считаться входящими в район четвертой армии.

3. На той же карте Вахушти линия, разграничивающая районы передовой и четвертой армий—красная—от Шиндиси идет по р. Мтквари на север, а на юг до Сарвана и отсюда по прямой линии на вост. до Мравал-Цкаро. Таким образом, вся та часть Мткварис-Гагма, которая лежит на север от Сарван-Мравал-Цкаро и которая включает Дидубе, Лило, Навтлуг, Гомелаури и Лочинис-Хеви, остается вне пределов Квемо-Картли.

Что эта местность составляла часть Квемо-Картли—это устанавливается: 1) переписью 1721 г., где все перечисленные деревни поименованы, как деревни Мецинаве Дроша, 2) списком деревень Вахушти, где они помещены в числе деревень Квемо-Картли (см. прил. § 20 №№ 674—682) и 3) географией Вахушти, где сказано, что в Гардабани, в части военного округа Сабараташвило, входят между прочим и Лило.

§ 48. Кроме того необходимо выяснить положение округов Банбаки и Бердуджи, т. е. входили ли они в состав Кв.-Картли, вернее сказать—входили ли эти два округа в состав Карталинского царства, ибо при положительном решении последнего вопроса само собою разрешается и первый вопрос, так как Банбаки и Бердуджи, как лежащие на юго-восточной границе Картли (Карталиния), могли входить в состав только Квемо-Картли.

Относительно этой области сведения Вахушти слишком туманны: „Граница Картли, говорит он,—р. Бердуджи. Начнем описание отсюда... Агджа-Кала впервые выстроил Якуб-Хан и затем шах Абаз, когда победил царя Георгия, привел ели Борчалу, поселил тут, поэтому она (область) называется Борчалу. Восточный берег р. Бердуджи в руках Борчалу, западный берег в руках Картли до Хунани. Мцире-Бердуджис-Мта лежит на сев. и на юг и подходит к Эривнис-Мта. Восточная сторона этой горы принадлежит Рани, западная сторона Бердуджи. Это старое эриставство Хунани имело своего эристава, которого теперь называют ханом. Гардабани граничит Мтквари и по направлению Хунани Восточная Мцире-Бердуджис-Мта“.

Из этих сведений устанавливается, что на восточной стороне реки Бердуджи жили борчалинцы, на западе лежала Карталиния, на восток от Мцире-Бердуджис-Мта лежала Рани, на запад Борчало. Следовательно, Борчало лежала между р. Бердуджи и Мцире-Бердуджис-Мта. Необходимо заметить, что в старину как в других странах, так и в Грузии границами обозначались не реки, а разделяющие их горы. Поэтому когда Вахушти говорит, что граница Картли служит р. Бердуджи, нужно полагать, что он подразумевает под этим выражением не русло реки, а бассейн ее и ее притоков.

Затем раньше Бердуджй составлял часть эриставства Хунани, которое было одною из провинции Карталинского царства и она имела своего эристава, во времена Вахушти называемого ханом. Что Борчало (оно же Бердуджи) имело своего хана, это устанавливается и историческими документами (см. вышепривед. сигели за №№ 365 и 366—§). Но из них же усматривается, что этот хан и это ханство были подданными царя Картли. Деревни Ахпати и Вартапетис-сопели, которые лежат на восточной стороне р. Бердуджи т. е. в Борчало, царь отобрал от владельца Борчало и передал Палуна-беку Зурабишвили. В 1693 г. спор Аргуташвили и Зурабашвили относительно этих двух деревень тоже был разрешен царем Картли в пользу Зурабишвили.

Это же подтверждается краткими статистическими данными по Картли и Кахетии 1770 года, которые посланы царем Ираклием русскому правительству и где Банбаки и Бердуджи показаны как владение царя. „Борчало и Банбаки составляет одно цельное ханство“, говорится в них, „жители этих округов во множестве рассеяны по другим провинциям, теперь там 2500 (дымов) с армянами“.

Наконец, что это было так, а именно, что Банбак и Бердуджи входили в состав Картли, это подтверждается картою самого Вахушти, где границу царства Картли обозначена не р. Бердуджи, а Бердуджис-Мта и вся местность Борчало включена в район Квемо-Картли.

§ 49. Чтобы представить себе, какую территорию занимала провинция Квемо-Картли в первой четверти XVIII ст., необходимо вышеуказанные границы сравнить с географическою картою издания Русского генер. штаба. Не нужно только забывать то, что мы уже говорили, что в старину границы, как государств и областей, так даже мелких территориальных единиц, шли по естественным линиям, в большинстве случаев по горным хребтам. Поэтому там, где в документах и на картах XVIII ст. неясно, какие пункты обозначены границами—мы на современных картах должны проходить по водораздельным горам и горными хребтам.

Если мы, по документам и картам XVIII ст., проследим карты генерального штаба, границы Квемо Картли представляются в следующем виде:

Северная граница—начиналась с горы Чарели (Бакулианис Мта¹⁾ на зап. от устья р. Храм (р. Кциа), на границе Ахалкалакского и Горийского уездов, шла на сев.-вост. по тем горам (Торис-Мта), которые делят притоки р. Храма от притоков Шави Цкали и Гуджаретис Цкали до горы Садаткнари. Затем по границе Горийского и Борчалинского уездов (хребтами Тори и Эрджевани) до горы Джамджами. Отсюда по хребту Триалетских гор. (по хребту Эржевани) до хребта Кадикия (Клде Кари). Затем по границе Горийского и Тифлисского уездов до соединения хребтов Кади-Кая и Сацхениси

¹⁾ В скобках указаны названия, обозначенные на документах и картах XVIII ст.: вне скобок—названия русских карт.

(Дид Гори), откуда ведет начало западная самая большая ветвь р. Дигомис-Цкали. Затем граница переходила в Тифлисский уезд, шла на юго-восток по тем горам, которые делают притоки Дигомис-Цкали от притоков р. Вере, проходила между утесом Катнари и дер. Нахширис-гора и подходила к р. Вере около зимовника Дид-Вели. Отсюда граница шла по р. Вере на запад до монастыря Бетани. От этого монастыря граница поворачивала на восток, проходила с юга мимо Ахалдаба и горами Цавкиси и Шиндиси упиралась в р. Куру (Мтквари) при церкви Циранавори. Отсюда граница шла на север вверх по течению р. Куры до р. Авчалка (Хев-Дзмари), затем на юго-восток сперва по этой реке Авчалке, наконец, по горам до М. Лило (Квиткирис Лило).

Восточная граница начиналась в Тифлисском уезде на сев. от М. Лило (Квиткирис Лило) у горы Каливетиси, обходила с вост. Большое Лило (Магали-Лило), перерезывала Сацхенисис-Хеви (Лочинис-Хеви) и железнодорожную линию у ст. Вазиани, обходила гору Самгор (Самагарас-Мта) с зап., проходила по горе Амартула и горам Такатарвин-Баши, хребту Тетри-Удабно (Давид-Гареджис-Мта) и переходила в Казахский уезд около парехи Иаладжахиси и подступала к Легвис-Цкалис-Мта (Мцире-Цкали). По реке, вытекающей из этой горы, граница шла до Куры Мтквари при дер. Крахеке-самани. Затем шла на сев. по Куре до соединения ее с р. Храм (р. Кциа при Гатехили-Хиди), на границе Казахского и Борчалинского уездов. Затем граница поворачивала на юг по границе Казахского и Борчалинского уездов по тому хребту (Бердуджис-Мцире Мта), который служит водоразделом между притоками р. Дебеда-чая (р. Бердуджи) и притоками р.р. Аксипара, Инджиа и Акстафа (Акстапура) до горы Геджалу, на границе Борчалинского и Александропольского уездов. Отсюда граница шла на юг в Александропольском уезде по тем горам, которые делают воды р. Акстафа от вод р. Гарпи (Карпи) до горы Халхалы на границе Александропольского и Новобаязетского уездов.

Южная граница: — начиналась от горы Халхалы на границе Александропольского и Новобаязетского уездов, шла на зап. по тем горам (Эриванские горы), которые служат водоразделом между притоками рр. Дебеда-чая, Гарпи и Банбак с одной стороны и притоками Аракса с другой до горы Декеташд. Отсюда граница переходила в Александропольский уезд и шла по горам, разделяющим те же воды до дер. Дираклияр, затем поворачивала на сев., проходила мимо дер. Халжи-Назар Кели и Джанжур, перерезывала железнодорожную линию при Агкилиси и подходила к горе Есаули. Затем шла на зап. по этому хребту Есаули до границы Александропольского уезда и Карсской области при сел. Джелаб-Кечути, переходила в Карсскую область и от этой деревни на запад почти по прямой линии перерезывала р. Караханчай, обходила с сев. озеро Чаир-Гел, с юга Малые горы Агабаби и подступала к границе Карсской и Ардаганской областей на восток от озера

Чалдыр Гел (Палакацио). Вся эта южная граница соответствует географии и карте Вахушти, насколько там значатся Эриванские горы, т. е. те горы, которые разделяли притоки р. Дебеды от притоков р. Аракса и насколько по карте Вахушти в Каикули брали начало притоки Аракса.

Западная граница—начиналась на вост. от Чалдыр Гел (Палакацио) на границе Карсской и Ардаганской областей, шла на сев.-восток по этой границе до горы Учтипаляр (Нали-Курис-Мта) на границе Карсской и Ардаганской областей и Ахалкалакского уезда. Отсюда граница шла на восток по той же границе до горы Оксюз-Даг, затем по границе Ахалкалакского и Александропольского уездов, обходила с юга озеро Мадатапинское (Ташагани) до горы Леили-Даг, на границе Ахалкалакского, Александропольского и Борчалинского уездов. Затем граница шла на сев. по границе Борчалинского и Ахалкалакского уездов до горы Агрикари (хребет Болולי), переходила в Ахалкалакский уезд, шла на сев.-зап., перерезывала пополам озеро Топаравани (Панавари) и подходила с вост. к горе Самсари, на границе Ахалкалакского и Борчалинского уездов, отсюда граница вновь переходила в Ахалкалакский уезд на сев.-зап., обходила с зап. озеро Табис-Цхури (Тбис-Кури) на вост. от дер. Божано и подступала к горе Чарели (Бакулианис-Мта) на зап. от устья р. Храм (Кциа), на границе Ахалкалакского и Горийского уездов, откуда начиналась северная граница.

Таким образом, в первой четверти XVIII ст. Квемо-Картли заключала в себе:

1) Тифлисский уезд за исключением тех территорий, которые лежат: 1) на север от водораздела между р. Вере и Дигоми, 2) на север от р. Авчалки и Малого Лило и 3) на восток от остальных Лило, Самгорской горы и хребта Тетри Удабно.

2) Весь Борчалинский уезд.

3) Участок западной половины Казахского уезда, начиная с Леввис-Цкали по прямой линии до р. Куры при сел. Крахе-Кесамани.

4) Северную часть Александропольского уезда от гор, которые делят притоки р. Банбак от притоков р. Акстафа и Аракса.

5) Северную часть Карсской области, начиная приблизительно с сел. Джелаб-Кечути на запад по прямой линии до пункта, лежащего на восток Чалдыр-Гел, на границе Ардаганской и Карсской областей и отсюда до горы Оксюз-Даг.

6) Два участка восточной половины Ахалкалакского уезда: 1) начиная от горы Агракари по сев.-зап. линии, перерезывая озеро Тапараван пополам до горы Самсар и 2) начиная с той же горы Самсар по сев.-зап. линии, обходя Табис-Цхури с запада до горы Чарели.

7) Один участок южной половины Горийского уезда, начиная с горы Чарели по тем горам, которые делят притоки р. Храм от притоков Шави-Цкали и р. Гуджарети до горы Садаткнари.

IV. Местоположение деревень и населенных мест Квемо-Карли первой четверти XVIII стол.

§ 50. При определении местоположения деревень и населенных пунктов, главным источником необходимо признать географические карты Вахушти. Дефекты и ошибки этих карт могут быть исправлены на основании Списков деревень того же Вахушти, переписи 1721 г. и других документов. В этих случаях большею частью возможно указать только округ, а в некоторых случаях возможно только ту или другую деревню отнести к нескольким округам. По сравнению с исторической картой проф. Ив. Джавахишвили карта царевича Вахушти содержит весьма много мелких разноречий. Напр. дер. Ардуса (Лорийского района) по карте Вахушти лежит на сев.-вост. дер. Боиалса и сев.-зап. дер. Башбеуки. По карте же Джавахишвили Ардуса лежит на вост. от Башбеуки и Боиалса, что, должно быть, более соответствует действительности. Мы такие разногласия не отмечали.

На карте Вахушти не обозначены даже такие деревни, которые значатся в пер. 1721 г. и в других документах и население которых по тому времени представляется значительным, напр. Ванки, Епископссис-сопели, Карасавари, Патара-Каракилиса, Коша-Килиса, Шави-Сакдари Дбанисис-Хеоба, Цхвриси, Хидис Кури и др.

Неправильности карты царевича Вахушти касаются в особенности двух случаев: деревень, лежащих на границе Ташири и Дбанисис-Хеоба, Бердуджи и Сомхити. На картах Вахушти в границах Ташири включены: Морути, Удуши, Хандзориси, Елиас-сопели, Иалгузи, Кедис-еклесиа, Мисхана, Кетилашени и Урути. По Спискам же деревень Вахушти все эти деревни помещены в „Локи“. По истор. карте проф. Ив. Джавахишвили в Ташири помещены только Хандзориси, Кетилашени и Урути, остальные показаны в Дбанисис-Хеоба. Эти деревни необходимо расположить по карте Джавахишвили, т. к. все они, за исключением упомянутых трех деревень, лежали по берегам р. Пинезаури и ее притоков. Пинезаури же и ее притоки целиком имеют течение в Дбанисис-Хеоба. В границах Сомхити на карте Вахушти помещены Ахпати и Санаини, вероятно потому, что тамошние монастыри находились в руках армян, в действительности лежали в Бердуджи (§ 43).

§ 51. Остальные источники не указывают подробно местоположение деревень и населенных мест. Они только помогают и то не всегда, при определении того, какие деревни и какие населенные пункты в каком округе лежали. Из этих источников Списки Вахушти имеют весьма большое значе-

ние, хотя и там многие деревни пропущены. В этих списках совершенно отсутствует население Банбаки, Бердуджи и Карая и обозначено весьма мало деревень и табунов ели. С другой стороны в них почти без пропуска помещены все те деревни, которые помещены в переп. 1721 г.

§ 52. Относительно местоположения населенных пунктов много сведений дает и переп. 1721 г. Как было уже упомянуто (§ 10), в ней Квемо-Картли делится на Царское и Царицыно Сабараташвило, Сомхити и Царское Ташири. Последние два названия принадлежат округам и потому там помещенные деревни необходимо причислить к этим округам. Царское и Царицыно Сабараташвило касаются всех округов Квемо-Картли, а потому местоположение деревень, помещенных в этих отделах переписи, необходимо выяснить на основании других документов.

Общие имена Сакаплинишвило помещены в Дабали, Локи, Дбанисис-Хеоба, Карабулаги и Ташири. Дбанисис-Хеоба, Карабулаги и Ташири—отдельные округа, а потому значащиеся по переп. 1721 г. в них деревни необходимо признать за ними, кроме дер. Марабда, которая лежала в Алгети, но в переписи Сакаплинишвило 1721 г. помещена в Дбанисис-Хеоба.

В „Дабали“ помещены 39 деревень, отсюда 1 дер. в Алгети (Чхиквта), 24 дер. в Кциис-Хеоба, 10 дер. в Дбанисис-Хеоба; местоположение 4 деревень (Соджниано, Тала-Квемо, Хидис-Кури и Хиндзортала) не известно. Если не принять во внимание дер. Чхиквта (окр. Алгети), где Асламаз Каплинишвили имел приобретенных „по купле“ крепостных, выходит, что „Дабали“ Сакаплинишвили подразумевал Кциис-Хеоба и часть Дбанисис-Хеоба, а потому перечисленные выше 4 деревни нужно причислить к этим двум округам. „Локи“, т. е. хребет Локи проходил по границе Дбанисис-Хеоба, Ташири и Сомхити. В Локи Сикаплинишвили, по переп. 1721 г. всего 21 деревня. Из них 7 дерев. Дбанисис-Хеоба, 3 Ташири, 4 Сомхити, относительно 3 деревень (Бахчалара, Гула-сопели и Тагдани) имеются сведения в переп. 1701/11 г. (см. § 53). О остальных 4 деревнях (Базитала, Сала малеки, Шумбуни и Цнела-Кари) никаких данных нет ни на картах Вахушти, ни в других документах, а потому эти 4 деревни должны быть причислены упомянутым выше двум округам, так как в Сомхити, как видно (см. III часть), у Каплинишвили наследственных крестьян было весьма незначительное количество.

Из тех деревень, где проживали купленные и наследственные крестьяне отдельных Каплинишвили, местонахождение не выяснено: Топракала—Каихосро, Луарсаба и Отара Каплинишвили. Эта деревня должна быть причислена Дбанисис-Хеоба и Карабулаги, где были деревни под тем же названием; Косахпери-Ерасти Каплинишвили—Кциис-Хеоба, Дбанисис-Хеоба, Карабулаги, Сомхити, где Каплинишвили покупали крепостных; Липи Реваза и Тамаза Каплинишвили—Карабулаги, Кциис-Хеоба, где были деревни под этим названием. Липи были и в Триалети, но туда Каплинишвили не во-

дили. Татаре Мамука и Каихосро Каплианишвили—Кциис-Хеоба, Дбанисис-Хеоба, так как эти поселяне помещены в Дабали.

§ 53. По переп. 1701/11 г. за Каплианишвили значатся крепостные в 120 деревнях. Из этих деревень на картах Вахушти обозначены не все. Поэтому необходимо выявить их местоположение. Нужно иметь в виду, что в этой переписи все крепостные (как общего владения „сахасо“, так и „сатавиставо“) расположены в следующем порядке: сперва идут деревни Карабулаги и живущие в них крестьяне, затем Дбанисис-Хеоба, затем Сомхити и, наконец, Ташири¹⁾. Деревни Кциис-Хеоба, где проживали „сахасо“ крепостные Каплианишвили, помещены между теми деревнями, где проживали крепостные подвластных владельцев.

Руководствуясь этими соображениями, а равно сведениями других²⁾ источников, мы причислили:

Дбанисис-Хеоба: Агундаре, Гула-сопели, Дамблуги (стр. 322), Нарис-сопели, Шави-Сакдари (стр. 311), Топракала, Вардис-Убани (стр. 352), Мцкнети (стр. 335), Шави-Сакдари (стр. 360), Ацуги (стр. 346) и Ундуши (стр. 360).

Ташири: Мцкнети (стр. 308), Сакире, Шави Сакдари (стр. 327), Акопас-сопели, Хандзориси.

Карабулаги: Саркинети (стр. 298), Вардис-Убани (стр. 299).

Дбанисис-Хеоба—Ташири: Тагдани, Шинбери, Бахчалари.

Дбанисис-Хеоба—Карабулаги: Толу.

Дбанисис-Хеоба—Кциис-Хеоба—Ташири—Карабулаги: Чикоридзис-сопели и Цкарос-тави.

§ 54. В документах Госташабшвили местоположение следующих деревень не выявлено: по сигели 1724 г. Дбаги, 1441 и 1724 г.г. Накурдеви.

В 1913 г. Госташабшвили имели угодья и крепостных в 36 деревнях. Из них в Алгети—в 25 деревнях, в Кциа—7, Триалети—1, в Сквирети—3, в Сомхити—2. Невыявлено местоположение 1 деревни (Порхалиси). По переписи 1721 г. они имели крепостных в 33 деревнях, из них в Алгети в 21 дер., в Кциис-Хеоба—6, в Триалети—1, в Сквирети—3, в Сомхити—2.

Из этого видно, что Госташабшвили имели крепостных в особенности в Алгети и Кциис-Хеоба. Поэтому вышеперечисленные деревни (Порхалиси, Дбаги, Накурдеви) необходимо причислить к этим округам.

¹⁾ Этот порядок не соблюден в двух случаях: перечень крепостных „сатавиставо“ Дуарсаба Каплианишвили начинается с деревень Дбанисис-Хеоба, затем идет деревня Толу, затем деревни Карабулаги, Дбанисис-Хеоба и Ташири. Крепостные „сатавиставо“ Папуа Каплианишвили деревни Бошис-сопели, Дбанисис-Хеоба помещены после крепостных деревень Ташири.

²⁾ В грузинском тексте приведены по каждой деревне те основания, по которым они причислены к тому или другому округу.

В документах Германозишвили не выявлены местоположения следующих деревень: Важта-Хеви по сигели 1696/1700 г.

По переписи 1721 г. Германозишвили имели крепостных в 22 деревнях. Из них 9 деревень—в Алгети, 5—в Кциис-Хеоба, 2—в Триалети, 2—Карабулаги и по 1 в Сквирети и в Дбанисис-Хеоба. Не выявлено местоположение 2 деревень (Цхврис и Коиа).

В 1756 г. у Германозишвили были крепостные в 18 деревнях; из них 8 деревень— в Алгети, 2—в Кциис-Хеоба, 2 в Карабулаги, в Триалети, Сквирети и Дбанисис-Хеоба по одной. Не выявлено местоположение 3 деревень (Цоркути, Пирмицети и Квантасгиси—(Кокатгиси).

Из этого видно, что крепостные Германозишвили проживали преимущественно в Алгети и Кциис-Хеоба, а потому вышепоименованные деревни (Квантасгиси, Важта-Хеви, Цоркути, Пирмицети, Цхврис, Коиа) должны быть причислены к этим двум округам.

В 1792 г. крепостные Зурабишвили проживали в 25 деревнях. Из них 10 дер. в Дбанисис-Хеоба, 6 в Кциис-Хеоба, и 3 в Бердуджи. По этим данным деревни, местоположение коих не выявлено (Аджири, Вардис-Цкаро, Карпетис-Хеви, Кахмаути, Нилоца, Нобиси) должны быть причислены в Дбанисис-Хеоба и Кциис-Хеоба.

§ 55. Остальные деревни, которые не значатся на картах Вахушти, причислены:

I. На основании Списков деревень Вахушти:

Алгети: Гудели, Козманашени, Цхени-Кала.

Мткврис-Гагма: Ахали-сопели, Чугурети.

Триалети: Кисиа.

§ 56. II. На основании переписи 1721 г.:

Алгети: Гуанети.

Ташири: Атаклуа, Каракилиса Патара, Кошакилиса, Чахмахлу, Цкал-Гагма Иечи,

Дбанисис-Хеоба: Бошис-сопели, Гогарчлу, Маква, Паатас-сопели, Саручамас-сопели, Керемдара, Каджилухи—третье, Шави-сакдари, Земо-Чаргамашени, Квемо-Чаргамашени, Цнори.

Мткврис-Гагма: Ахал Чухури.

Сомхити: Гозалас-сопели, Деларарас-сопели, Джурари, Епископозис-сопели, Вакерани Шамирзас-сопели, Ванки, Татозас-сопели, Туманашени, Карасавори, Мираша, Сагарвела, Свимонас-сопели, Сосни, Тандзути, Трацу, Уранга, Пишуас-сопели, Картули-сопели, Карис-сопели, Кара-сопели, Шаншис-сопели, Шушеги, Чипекеби, Чимшура, Хорис-сопели, Хохмели.

Кциис-Хеоба: Катнари.

Карабулаги: Курциками, Муси-Кала-Патара, Мухати-Шамбианиса, Орташуа, Сасахлис Карабулаги, Хизуас-сопели.

§ 57. III. По данным Да стур лам али:

Триалети: Гелази, Ерджевани, Насоплари-Патара, Хоирети, Зеулистан.

Сомхити: Варахори, Джонджили, Джурари.

Ташири: Зариаканди, Сутокулани, Баркадара.

Мтквრის Гаგმა: Саакас Лило.

Каикули: 5 Насоплари.

Алгети—Кцис-Хეობა—Карабулаги: Дарубанди.

Алгети—Дბანისის-Хეობა—Кциის-Хეობა: Шарқари.

§ 58. IV. По данным остальных документов:

Триалети: Карцахи.

Каикули: Бетлеми.

Дбანისის-Хეობა: Бертақари, Мағнари.

Бердуджи: Вартагетის-სოპელი.

Кциის-Хეობა: Арухлу.

Алгети: Вархунала, Кезети, Кохнари, Кацабани, Чаоби.

Сқвирети: Ведзиси.

Тაშირი: Мичнақари, Барқадара.

§ 59. V. На основании того, в каком преимущественно округе имели крестьян собственники-владельцы этих деревень:

Алгети: Млаше, Монастеры.

Сомхити: Тохкилиса.

Алгети—Кциის-Хეობა: Абано-Дзвели, Папис Гора.

Алгети—Карабулаги: Тхинлара.

Алгети—Карабулаги—Дбანისის-Хეობა—Кциის-Хეობა: Копанети.

Триалети: Карушети.

Карабулаги—Кциის-Хეობა: Липи.

Алгети—Триалети: Мтленави, Сакорне, Насагури.

Алгети—Карабулаги—Кциის-Хეობა: Пицути.

Алгети—Триалети—Кциის-Хეობა: Циплари.

V. Названия деревень и остальных населенных мест.

§ 60. Наименование деревень в разных источниках неодинаково. Нередко у одного и того же автора в одном сочинении деревня носит одно название, в другом—другое. Есть случаи, что даже в одном и том же сочинении деревня носит в разных местах разные названия. Для уяснения следующих частей нашего труда мы нашли нужным ввести однообразную транскрипцию. Преимущество отдано Спискам деревень царевича Вахушти (§ 20).

Разнообразие названий одних и тех же деревень можно разделить на следующие группы:

1) В некоторых случаях оно представляет из себя простую ошибку.

§ 61. II) В некоторых случаях деревни, как видно, действительно имели два и больше названий.

§ 62. III) В некоторых случаях названия настолько различны, что не представляется возможным установить, имели ли они два названия, или одно из них искаженное.

§ 63. IV) В некоторых случаях названия деревень сильно искажены.

§ 64. V) В некоторых случаях деревни имели одно название, но изменения в них допущены или по свойствам грузинского, армянского и татарского языков, или путем подмены одной или нескольких букв такими буквами, которые не изменяют характера названий.

§ 65. VI) В некоторых случаях названия изменены, но так слабо, что легко их возстановить.

В грузинском тексте приведены подробно все эти разноречия, причем относительно разноречий, указанных в первых пяти пунктах, указаны и источники, в которых имеются эти разноречия.

Тут же мы приводим названия деревень по II, III и V пунктам, пропуская названия по I, IV и VI пунктам (явно ошибочные, искаженные и легко возстановляемые).

По II группе (§ 61) ¹⁾.

Ахали-сопели—Кезети.

Бузурмбулахи—Бузчай.

Багратис-Лило—Багратиса.

Вардис-Убани—Вардис-Чала в Кциисхеоба.

Бегкамти—Бегисопели.

Боацори—Бовацхори—Ханбоадзори—Боцхори.

Гачиани—Санадиро-Калаки—Каосиани—Аркевани.

Бостан-Калаки—Нагеби—Рустави.

Горули—Горуми.

¹⁾ Принятая нами транскрипция помещается последнею.

Гулаури—Гулгули.
 Дарбази — Дарбаз - Чала — Дарбаз-тала.
 Диаквнис-Ква—Миндакари — Мична-кари.
 Дманиси—Дбаниси в Дбанисис-Хе-оба.
 Дманиси—Джвара в Кциис-Хеоба.
 Джиграшени—Бетлеми в Каикули.
 Джоджохети —Еклёсиа.
 Едоти —Ердони—Ердоти, Ердо.
 Клонети —Кноле.
 Кокатгиси —Квантасгиси.
 Котрагагегци —Катрацекегегци—Ца-кегегци.
 Кохри—Кохнари.
 Каратаки—Хоракерти в Сомхити.
 Керандени—Керанда—Керемдара.
 Казанчи—Казан-Гунбати.
 Каитмазянт-Миджа —Миджа.
 Куркута—Соганлуги.
 Лаки—Калаклари.
 Ломта-Гора—Марнеули.
 Мариамни—Мариами в Триалети.
 Мариамни—Мариами Патара в Алгети.

По III группе (§ 62).

Амоти—Ахоти в Алгети.
 Веркетили—Велкетили.
 Гелас-сопели—Елиас-сопели.
 Гогис-сопели—Голис-сопели в Сомхити.
 Гваловна—Головна.
 Джандири—Джандиди.
 Дугазас-сопели—Девагози.

По V группе (§ 64).

Абулмуки—Абулмаги.
 Алазибеуки—Агзибеуки.
 Амирхасанлу—Амирхаслу.
 Атуци—Ацути в Сомхити.

Мола Кишлаги—Кицлаги—Кишлари.
 Мткврис-Цихе—Кизкала—Хунани.
 Мухис-цихе—Мусикала.
 Мцоврети—Цхорети—Цоврети.
 Оманис Хеви—Лочиңис-Хеви.
 Оскеричас-сопели—Окромчедлис-сопели—Оскипара.
 Палукай—Палуиа—Палуа.
 Парцихе—Парцхиси.
 Самадаант-Карака—Пазант-Карака—Карака.
 Селимас-сопели—Мерабагас-сопели.
 Узариани Дзвели—Карукугмрти.
 Торнети—Стонети—Саторнети—Сатванети.
 Хинзорики—Хидзориси.
 Хуста-оглис-сопели—Хурутис-сопели в Каикули.
 Хуцис-Тамалиа—Хуцис-сопели в Триалети.
 Царици—Црици.
 Шавни—Шавта.
 Шермазанас-сопели—Шамирзас-сопели.
 Шмбунуи—Шумбуни в Локи.
 Шунбуни—Шумбуни.

Караджлу—Сараджлу.
 Карманлу—Парманлу.
 Квенадари—Керемдара.
 Халаджвари—Хахаладжвари.
 Хиндзори—Хандзори в Ташири.
 Цхоирети—Цхварети.
 Шамиани—Шамиррани.
 Шаркари—Шакарас-сопели в Сомхити.

Бодзора—Бовадзори.
 Валаверзи—Вагаверси—Вагавери.
 Гдалашени—Кегилашени.
 Гелдигини—Гелдигисни—Гелдигилани.

Гулабаба — Гула-сопели.
Джаг-дарики — Чандараки.
Джимшура — Чимшура.
Дигмашени — Диламашени.
Долбанди — Долбандлу.
Каракиглиси — Каракалеса — Караки-
леса.
Келу — Келути.
Лавагавашени — Лаклакашени.
Манавери — Манаверди — Манаерти.
Мачкатага — Мачкатела.
Миджари — Миджа.
Мугалу — Муганлу.

Норашени — Лорашени.
Таладани — Тагдани.
Тезуми — Тези.
Тегу — Телу.
Тела — Талис-сопепи в Сомхити.
Тхвинтбиси — Тхвинтба.
Уджаби — Худжаби.
Хоша Герма — Коша-Герма.
Хваракети — Хоракерти.
Хаварадзори — Ховарас-сопели.
Ширчапати — Сирчапети.
Шихчобани — Чоччобани.

VI. Количество одноименных деревень одного и того же округа.

§ 66. В наших источниках очень много одноименных населенных мест одного и того же округа обозначены как деревни. Чтобы выяснить, действительно ли считались эти места деревнями, или они составляли части одной деревни, необходимо руководствоваться главным образом картами и Списками селений Вахушти, т. к. только эти два источника представляются более или менее полными. Но и в них много непонятных и подлежащих выяснению вопросов. На карте, напр., некоторые такие места показаны рядом, как соседние, другие отстоят друг от друга, т. е. между одноименными пунктами помещены другие пункты и деревни. Если отстоящие друг от друга места можно признать отдельными деревнями, то относительно соседних пунктов этого сказать не всегда можно. Напр., Кумиси на карте показан двумя соседними деревнями. В Списках же эта деревня помещена под одним номером. Необходимо выяснить, считалась ли дер. Кумиси одной деревней или их было две. В Списках деревень Вахушти тоже самое положение. Сакавре и Абано (Триалети) помещены за двумя последовательными номерами каждая, а на карте они показаны за одним номером.

Перепись 1721 г. имела бы большее значение для этой цели, если бы она заключала в себе все населенные места Квемо-Картли и то, что есть, было бы указано определеннее. Тагути, Церакви, напр., по карте и по Спискам деревень Вахушти значатся каждая, как две деревни, а в переп. 1721 г. в обоих указаны только по 4 владельца-собственника, но не обозначено, крепостные этих 4 владельцев проживали в двух Тагути и двух Церакви, или в одной Тагути и в одной Церакви.

Сведения остальных источников по этому вопросу весьма незначительны и они значения не имеют.

При составлении нижепомещенного списка мы руководствовались следующими соображениями:

1. Населенные места, количество коих обозначено одинаково во всех трех источниках, приняты в этом количестве. Эти деревни в список (§ 67) не внесены.
2. Места, количество коих по переп. 1721 г. явно превышает количество, указанное на карте и в Списках Вахушти, приняты согласно переп. 1721 г.
3. Места, количество коих одинаково на карте и в Списках, но по

переп. 1721 г. количество их явно не указано (обозначены только владельцы-собственники), приняты согласно карте и Спискам Вахушти.

4. Места, количество коих одинаково на карте и в Списках, но по переп. 1721 г. оно меньше, приняты согласно карте и Спискам Вахушти.

5. Места, кои на карте отстоят друг от друга (не соседние), но в списках обозначены, как одно, приняты согласно карте Вахушти.

6. Места, кои на карте указаны в количестве одном, а в Списках они обозначены двумя последовательными номерами, приняты согласно карте Вахушти.

7. Дер. Гета и Кумиси, которые на карте показаны каждая, как две соседние деревни, а в Списках каждая из них означена под одним номером, приняты как одни деревни.

8. Телетеби, которые на карте значатся как две деревни, в Списках у них стоят 4 последовательных номера, а в переп. 1721 г. обозначены только крепостные двух владельцев-собственников, приняты за две деревни.

§ 67. На этом основании приняты:

1) За одну деревню: Абано Триалети, Башбеуки, Гета, Кумиси, Сакаври.

2) За две деревни: Андика, Аркевани, Ацуги Сомхити, Баба, Бешкенашени, Дарбази Дбанисис-Хеоба Дарбази-Сомхити, Дбаниси, Гварджила, Егриси, Вардис-Убани Дбанисис-Хеоба, Васакиси, Тагути, Телетеби, Карукугмарти, Киракозас-сопели Сомхити, Липеби Кцис-Хеоба, Мерекана, Монастери Дбанисис-Хеоба, Мусикала, Нахидури, Палуа, Реха, Саба, Сабате, Самехрео, Самсониа, Санаини, Сапикле, Саркетини Сомхити, Тамалиа Триалети, Урцевани, Головна, Кадрикули, Каламшиани, Каракилиса, Шави-Сакдари Дбанисис-Хеоба, Шумбуни Дбанисис-Хеоба—Ташири, Чаргамашени, Чардахлу, Чортани, Царуки, Церакви, Худжаби.

3) За три деревни: Агумбру, Карака, Липеби Триалети, Тандзиа, Карабулаги-Карабулаги, Жаджилухи, Шесакари, Джанхоши¹⁾.

¹⁾ В грузинском тексте подробно указаны основания, почему те или другие деревни отнесены к той или другой группе.

VII. Деревни и местности Квемо-Картли, которые не упоминаются в источниках 1700—1750 г.г.¹⁾

§ 68. Авдара, Джилга—в Ташири, упоминаются в сигели 1657 г., как лежащие в Ташири. На современ. карте проф. Ив. Джавахишвили на запад от Локис-Цкали м на юг от Караклиса обозначена дер. Джигли.

Амза, Априамас-сопели, Оскеванас-сопели, Цкалташуа—в Дбанисис-Хеоба—Ташири—Кциис-Хеоба—Карабулаги, упоминаются в описи Сакалланишвило XVII стол. (§ 9).

Армани—в Ташири. Упоминается в описи Сакалланишвило XVII ст. На современной карте проф. Ив. Джавахишвили на зап. от Джалалоглы лежит деревня Армениси.

Баргвис-Хеви, Калигени—в Алгети—Кциис-Хеоба, упоминаются в сигели 1543 г., там проживали крепостные, принадлежавшие Германозашвили (§ 54).

Баралети. Упоминается в гурджари 1687 г. как вновь восстановленная деревня Каталикосом Николдзом. Но в виду неясности в тексте, не представляется возможным установить, относятся ли эти сведения к Баралети, лежащей в провинции Самухрано, или деревня под таким названием существовала в Триалети.

Грдзели, Зварети, Мере, Наскерала-Земо, Турис-Убани, Укана-Шавни—в Алгети—Кциис-Хеоба, упоминаются в сигели 1676/84 и 1690 г.г. Мере и Укана-Шавни кроме того упоминается в сигели 1591 г. Там проживали крепостные, принадлежавшие Госташабашвили (§ 54).

Долани, Медзлети, Сахвеви, Шекветила—в Алгети—Кциис-Хеоба, упоминаются в сигели 1442.

Солсгаант-Земо. Упоминается в сигели 1778 г., местоположение не выявлено.

Левисубани, Тандрудали, Сулгедиани, Сулуги, Узема, Каескерти, Казанарашвилс-сопели, Караша—в Ташири—Дбанисис-Хеоба—Кциис-Хеоба—Карабулаги, упоминаются в сигели 1536 г.

Сакуде—в Алгети, упоминается в сигели 1619 г.

Уртхнали, Цлепи-Диди—в Алгети—Кциис-Хеоба, упоминаются в сигели 1441 г. рядом с сел. Накурдеви (§ 54).

Вадза—в Кциис-Хеоба, упоминается в сигели 1652 г., когда царь Ростом жалует Панука Арешишвили наохари Вадза

¹⁾ В грузинском тексте даны подробные разъяснения тех оснований, по которым та или другая деревня отнесена к тому или другому округу Квемо-Картли.

VIII. Порядок составления списков деревень и населенных мест (§ 71).

§ 69. Предлежащий список деревень и остальных населенных мест Квемо-Картли (§ 71) составлен на основании рассмотренных нами старых источников с теми исправлениями, которые приведены в следующих параграфах, а именно:

- 1) Количество одноименных деревень одного и того же округа согласно §§ 66, 67.
- 2) Наименование округов и деревень, согласно §§ 39, 61, 62, 64.
- 3) Местоположение деревень, согласно §§ 50—59.
- 4) Даты сигели-гуджари, согласно §§ 21, 22.
- 5) Наименование деревень Каикули, согласно §§ 41, 42.
- 6) Наименование и местоположение поселений ели, согласно § 45.
- 7) Местоположение деревень Банбаки, Бердуджи и Пори, согласно §§ 43, 44.
- 8) В список не внесены те деревни, которые значатся в переписи 1721 г., но которые по нашему мнению не входили в Квемо-Картли (§ 47 п. 1, 2).

§ 70. Кроме того необходимо заметить следующее:

- 1) В список не внесены также деревни и местности Квемо-Картли, которые не упоминаются в источниках 1700—1750 г.г. (§ 68), так как нет оснований предполагать, что они существовали в первой четверти XVIII ст. Исключение депушено по отношению к деревням Зурабишвили по сигели 1792 г.: Аджири, Нобиси, Нилоца, Карпетис-Хеви, Кахмахути, Вардис-Цкаро.

Но, как видно из текста этого документа, как эти деревни так и остальные, значащиеся в нем, приобретены Зурабишвили с давних времен.

- 2) В источниках 1700—1750 г.г. указаны местности, которые ясно не видно, представляли ли они деревни, или нет, таковы:

Дбаги, Магнари, Млаше, Папис-гора, Пирмицети, Цоркути, Чаоба, Геллази, Нарини, Панавари, Шаори, Надарбазеви.

- 3) Несколько деревень Квемо-Картли носят одно и то же название. Напр., Абано называется три деревни, Акопас сопели—две деревни, Дарбази—четыре деревни. Эти деревни в большинстве случаев не картах Вахушти обозначены отдельно, но в остальных документах не указано, к какой из этих деревень относятся их сведения. Насколько возможно было и, конечно, приблизительно, мы отнесли те или другие сведения к той или другой де-

ревне или на основании владения или на основании соседства с другими деревнями или по другим соображениям. Все эти сведения приведены в самом списке (§ 71) хотя, повторяем, весьма легко может случиться, что когда появится больше документов, некоторые из наших соображений окажутся неправильными.

4) Статистические сведения о населении и владении каждой деревни приведены из переписи „Мецинаве Дроша“ 1721 г. и переп. Сакаплинишвиле 1701/11 г. (см. III часть).

5) В список внесены сведения из двух источников, по которым возможно определить, насколько состоятельна была та или другая деревня, а именно: из Дастурламали сведения о том, сколько кеенис сапешкашо (персидского налога) уплачивала та или другая деревня (см. IV ч.) и из сигели 1707 г., сколько скота должна была привести та или другая деревня на поминки Вахушти Каплинишвили. Так как вообще последний сбор был определен в 1 корову на деревню или фамилию, то в списке количество скота обозначено только в том случае, когда оно больше или меньше общего размера.

6) По переп. 1701/11 г. обозначены только владельцы—отдельные Каплинишвили, которым были предоставлены „сатавиставо“ крепостные, т. е. все дворяне и остальные крестьяне оставались в общем владении всей фамилии Каплинишвили (см. §§ 14, 17, 18).

В русском тексте списка после порядковых номеров поставлены в скобках номера по грузинскому тексту для того, чтобы желающие проверить текст ссылками на источники могли бы последние найти.

IX. Деревни и прочие населенные места Квемо-Картли в первой четверти XVIII ст.¹⁾

§ 71. 1. (1) Абано—в Триалети, на правой стороне Абанос-Хеви, на зап. Бабаи, на вост. Ахалкалаки (К—одна деревня); Сп.—две деревни 477.478. Эту деревню, вероятно, подразумевает перепись 1721 г., так как значащиеся в этой переписи владельцы Барата, Росеб и Отиа Бегашвили, не имели крепостных на правой стороне р. Кциа, где лежала другая деревня под тем же названием. По переписи 1721 г. в ней значатся 3 владельца (Бегашвили), 7 податных и 3 богано.

2. (2) Абано—в Кциис-Хеоба, в устье Поцхверианис-Хеви, на вост. Мтацминда, на зап. Поцхвериани (К); Сп. 412. Эту деревню, вероятно, подразумевает перепись 1721 г. (стр. 173), где она помещена в „Дабали“, рядом с Поцхвериани, как владение Капланишвили. По этой переписи значится 1 владелец (Капланишвили), 2 подвластных владельца (Дв. Гоголашвили), 2 дв. укмо, 2 податных и 3 богано. В 1536 г. достался Иотаму Бараташвили дв. Джаниашвили с 4 дымами крепостных. По переп. 1701/11 г. значатся 4 подвластных владельца (Гоголадзе) и 3 податных. Упоминается в 1707 г. владелец Капланишвили.

3. (3) Абано-Дзвели—в Алгети—Кциис-Хеоба (см. § 59). В переп. 1721 г. помещен в Царицыно Сабараташвило и в ней значится 3 владельца (Нодар Супраджи, Манучар Кавтарашвили, Бежан Абулпатишвили), 3 податных и 1 богано.

4. (4) Абалиа—в Кциис-Хеоба, на зап. Чхиквта, на всст. Ецо (К); Сп. 379. Упоминается в сиг. в 1580—1756 г.г., владельцами значатся: в 1580 г. Саакадзе, с 1653—1756 г.г. Германозашвили. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Германозишвили), 1 дв. укмо и 5 податных.

5. (5) Абраки—в Ташири, между р.р. Дебеда и Банбаки, на юг Таширис-Цкали, на вост. Лори (К).

6. (6) Абрамети—в Алгети, на юг соединения рек Алгети и Амливис-Хеви (К); Сп. 618. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Шаликашвили Назири Едишери, Сачиношвили Парсадан и Усупбегшвили Кайхосро) и 6

¹⁾ В этом списке, в целях сокращения владельцами названы владельцы-собственники, подвластными владельцами—подчиненные им дворяне, церкви и другие лица, в свою очередь имеющие крепостных. Означают: К—карты царевича Вахушти, Сп—Списки деревень его же; Капланишвили—всю фамилию Капланишвили, §§—§§ настоящ. труда.

податных. В 1736 г. Амилгабар Гостабабашвили покупает у Кайхосро Усупбегишвили и Луарсаба Германозашвили участки земель.

7. (7) Абулмаги—в Дбанисис-Хеоба, при соединении р.р. Машавери и Хинцис-Хеви (К); Сп. 275. В геогр. Вахушти значится как местечко, где доставали бронзу (стр. 154). По переп. 1721 г. значится 9 владельцев (Доленджишвили Иотам, Капланишвили Реваз и Сагинашвили) и 20 податных, Упоминается в 1727 г. как соседняя деревня Магнари, Джалдами и Мусепариани.

8. (10) Авазана—в Кциис-Хеоба, на правой стороне Ирагас-Хеви, на зап. Бурвили, на вост. Куджаети (К); Сп. 394. В 1536 г. достались Иотаму Бараташвили половина Авазана с 6 крепостными, имение Важинаури, саухуцесо и половина пацари. Упоминается в описи Сакапланишвили XVIII стол. По переп. 1701/11 г. значится 9 податных. По переписи 1721 г. значится 3 владельца (Иотамашвили, Шермадинашвили, Капланишвили) и 10 податных,

9. (11) Авазани-Липиса—в Кциис-Хеоба, на левой стороне р. Ирагас-Хеви, при соединении двух его ветвей, на север Ирага и Липи (К); Сп. 386. По переписи 1721 г. значится 2 владельца (Ходжашвили), 2 податных и 1 богано. Крепостных Капланишвили мы приписали к Авазана, лежащей на правой стороне р. Ирага, крепостных Ходжашвили—к Авазани, лежащей по левой стороне той же реки, хотя безусловных документов на это не имеется.

10. (12) Авенджуки—в Дбанисис-Хеоба, на левой стороне Машавери на зап. Миджа, на сев.-вост. Кадрикули (К); Ст. 284. Упоминается в описи Сакапланишвили XVII ст. По переписи 1701/11 г. значится 1 подвластный владелец (Сакварелидзе). В 1707 г. на поминовение Вахушти Капланишвили Авенджуки, Дзвели-Дбаниси и Каратаки должны были поставить 1 корову. По переписи 1721 г. значится 1 владелец (Капланишвили), 1 податной и 1 богано.

11. (13) Авлади—в Триалети, на левой стороне Авладис-Хеви, на вост. Божано, на юг. Лошо (К); Сп. 540. По Дастурл. Авлади—царская деревня, моурав Мдиваанбег (Ерасти Капланишвили). Персидский налог взимался 12 марчили. По переписи 1721 г. значится 1 владелец (царь), 10 податных и 2 богано.

11¹. (49¹) Агаматис-ели—упоминается только в Дастурл. Его местонахождение, а равно количество населения, не выявлено.

12. (50) Агбабалу, Алибабалу в Кциис-Хеоба, по правой стороне р. Кциане на зап. Насиблу, на сев. Мухрани (К); Сп. перед 216—1 оба. Упоминается в 1707 г. как деревня Капланишвили. По переписи 1721 г. значится 1 владелец (Капланишвили), 1 подвл. владелец (Молишвили-Абдулка), 20 податных и 1 акрили. Это татарская деревня, но не ели, так как помещена в переписи 1721 г. (§ 10).

13. (8) Агвданети—в Алгети, при устьи Двалта-Головнис-Хеви (К); Сп. 31. Упоминается с 1626 года, как деревня Госташабашвили, лежащая у подножья горы Дид-Гора. В 1713 г. Госташабашвили там имели 10 податных и 12 выселившихся крепостных (акрили). По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Госташабашвили), 1 подвл. владелец, 3 податных и 1 богано.

14. (51) Агеги—в Сомхити, по левой стороне Шулаверис-Хеоба, на юг Джанхоши, на сев.-вост. Велети (К); Сп. 35. По Дастурл. Агеги, принадлежала царю. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Назири Осеп), 6 податных и 3 богано.

15. (52) Агзибеуки—в Ташири, на левой стороне Таширис-Цкали, на юг Шави-Сакдари, на сев. Чалис-Сопели (К); Сп. 158. Упоминается в описи Сакаплианишвило XVII ст. в 1707 г. как владение Каплианишвили. По переп. 1701/11 г.г. значатся 14 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 6 податных и 8 акрыли. В вар. переп. 1721 г. сказано (§ 13): „акрыли теперь“.

16. (9) Аго—в Ташири, Лорийского района (§ 14), на левой стороне р. Дебеда, на зап. Акори (К).

17. (53) Агташи—в Ташири, на юг Валата, на сев.-вос. Оски-пара (К); Сп. 130. По Дастурл. персидский налог уплачивала 5 миналтуни. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царь), 6 податных и 2 богано.

18. (54) Агумбру—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Пинезаури, на вост. Гелдигилани, на зап. Хули (К); Сп. 329. Упоминается в описи Сакаплианишвило XVII стол. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 6 податных, 4 богано и 10 акрыли. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили.

19. (55) Агумбру—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Машавери, на сев.-вост. Ормозани, на юго-зап. Севагеджи и Кадрикули (К); Сп. 289.

20. (56) Агумбру—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Баличис-Хеви, на юг Шушаги, на сев. Болоркванти (К); Сп. 263.

21. (57) Агундаре—в Дбанисис-Хеоба (§ 53). По переп. 1701/11 г.г. значатся 1 владелец (Каплианишвили Ерасти) и 9 податных.

22. (81) Аджи-Алиас табун ели, см. Капанакчи.

23. (82) Аджи-Мамадас табун ели, см. Капанакчи.

24. (83) Аджи-Шепаас табун ели, см. Капанакчи.

25. (84) Аджири—в Дбанисис-Хеоба—Кциис-Хеоба (§ 54). По словам Св. Зурабишвили в 1792 г., Аджири принадлежала Зурабишвили.

26. (85) Аджи-Сулухис табун „особого рода“ ели, см. Ерти-ригис-ели.

27. (14) Азат-Килани—в Ташири, на юг Чука, на сев. Джанбагча (К); Сп. 149. По переп. 1701/11 г.г., значатся 1 владелец (Каплианишвили Ерасти) и 3 податных. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 5 податных и 7 акрыли. В вар. переп. 1721 г. сказано (§ 13); „акрыли новые“.

28. (15) Азбулахи—в Ташири, на юг.-вост. Караклиса, на сев. Мдиван-багис-сопели (К); Сп. 166. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 4 податных, 1 богано и 3 акрили. В вар. переписи 1721 г. сказано (§ 13): „акрили новые“.

29. (16) Азики—в Алгети, на левой стороне Лаквис-Хеви, на зап. Ердо (К); Сп. 651. В 1523—1713 г.г. владелец Бараташвили-Госташабашвили. В 1654 г. сел. наохари. В 1713 г. у Госташабашвили было там 8 податных. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Амилгабар-Госташабашвили), 4 податных и 2 богано.

30 (18) Аидарбеги—в Ташири, на юго-вост. Уцути, на сев. Кобери, (К); Сп. 123. По Дастурл. Аидарбеги царская сахасо устроенная деревня, переидский налог уплачивала 19 миналтуни, упоминаются в 1703—1735 г.г. моуравы Каплианишвили-Георгашвили. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (царь), 36 податных и 6 богано.

31. (19) Аканати—в Сомхити, между Мамхутис-Хеви и Талаверис-Хеви, на юг Чочхобани (К); Сп. 60. Упоминается в 1702 году. По переписи 1721 г. значатся 5 владельцев (Иегулашвили), 17 податных, 1 богано.

32. (20) Акаурта—в Дбанисис-Хеоба, на левой стороне Машавери, на зап. Дисвели, на вост. Дзедзвнариани (К); Сп. 222. В 1536 г. достались Истаму Бараташвили половина Акаурта с 32 крепостными, саухуцесо и половина бахчи. По переписи 1721 г. значатся 3 владельца (Доленджишвили, Иотамишвили, Шермадинашвили), 1 подвд. владелец (Шио-Буши), 24 податных и 3 богано. По геогр. Вахушти в Акаурта много каменных зданий.

33. (22) Акопас-сопели—в Ташири, на вост. Учкилиса (К); Сп. 152. В 1657 г. досталась по суду Каплану Бараташвили Акопас сопели в Ташири. Эту деревню подразумевает переписи 1701/11 г.г. (§ 53), т. к. в Сомхити, где находилась деревня под тем же названием, у Каплианишвили наследственных крепостных было очень мало (§ 52). По переписи 1701/11 г. владелец (Каплианишвили Ерасти), 1 подвластный владелец (дв. Ростомашвили) и 24 податных. По переписи 1721 г. в Акопас сопели Ташири значатся 1 владелец (Каплианишвили), 13 податных и 14 акрили. В вар. переписи 1721 г. сказано (§ 13): „акрили 6 осенью, остальные теперь“.

34. (23) Акопас-сопели—в Сомхити, на левой стороне Поладаури, на зап. Самсониа, на вост. Читала (К); Сп. 105.

35. (21) Акори—в Ташири, в Лорийском районе (§ 44), на левой стороне Дебеда, на сев.-запад Шидакари (К).

36. (24) Акравашени—в Ташири, на сев. Акопас-сопели (К); Сп. 151. По переписи 1721 г. значатся 2 владельца (Иотамишвили и Шермадинашвили), 3 податных и 2 богано.

37. (25) Акуриси—в Сквирети, на правой стороне Верес-Хеви, на сев.-вост. Бетения, на юго-запад Ахалдаба (К); Сп. 664. В 1543—1756 г.г. владельцы Госташабашвили и Германозишвили, в 1713 г. Госташабашвили имели

там 7 крепостных. По переписи 1721 г. значатся 5 владельцев (Госташабашвили, Германозишвили, Корганишвили), 8 податных и 2 богано.

38. (26) Алавари, поселение ели—в Кцис-Хеоба, на левой стороне р. Кциа, на юго-вост. Париши, на зап. Султнис-оба (К-деревня); Сп. пред 344—1 оба. По Дастурл. значатся 1 табун, 72 дыма ели; ланчбары там селяли 80 тагари рису. По геогр. Вахушти ниже Алавари до Наджабадина жили ели с Султаном Баидари, которого поставил Шах Сефи.

39. (27) Алаверди—Молла-оглы табун ели, см. § 45 и III часть; по Дастурл. там значатся 1 табун, 30 дымов ели тархани.

39¹. (27¹) Алагачи—в Сомхити. Сп. пред 1—20 оба. По геогр. Вахушти поселение ели ниже Хожорниа и крепости Цопа до р. Кциа. Население занималось земледелием. Оно, вероятно, входило в перепись, произведенную Мдиванбегом (см. III часть).

40. (28) Али-Оглы-Мамадас табун ели тархани. См. Муганлу.

41. (29) Алиханас-сопели—в Каикули, на левой стороне устья р. Каикулис-Цкали, на юг. Тикматаши и на сев.-зап. Саакас-сопели (К); Сп. 184.

41¹. (29¹) Амир-Амадлу—поселение ели. См. § 45 и III часть. Там проживали:

1 табун Пирмамада—80 дымов ели.

1 табун его же—5 дымов ели тархани.

1 табун Мола-Исмаила—5 дымов ели тархани.

42. (30) Амир-Хаслу, поселение ели—в Алгети, на зап. Чалаблу, на юго-вост. Багратаиса (К-деревня); Сп. перед 552—1 оба. По Дастурл. там были два канала: Кор-архи, где проживали 12 ланчбары и Канди-Моллас-архи. В Амир-Хаслу значится 1 табун Молла Абдулашвили и Кади-Мола, 98 дымов ели.

43. (31) Амливи—в Алгети, на Амливис-Хеви, на зап. Сагирашени, на сев. Абрамети (К); Сп. 617. В 1523 г. сыновья Кавтара Бараташвили имели там крепостных. С 1591 г. владельцы Госташабашвили. В 1658 г. Папуна Госташабашвили имел там дворец. В 1713 г. Госташабашвили владели 14 крепостными. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Амилгабар Госташабашвили), 7 податных и 2 богано.

43¹. (31¹) Анакиз-Оглис насоплари—в Каикули, упоминается только в Дастурл. (§ 42).

44. (32) Анакиз-Оглис-табун ели, см. § 45 и III часть. По Дастурл. значатся 1 табун, 40 дымов ели тархани.

45. (33) Ангревани—в Дбанисис-Хеоба, между левою ветвью Пиназаури и Машавери, на зап. Дбаниси, на сев.-зап. Лаклакашени (К); Сп. 313. В 1536 г. достались Иотаму Бараташвили в сел. Ангревани 10 крепостных. По переписи 1723 г. значатся 1 владелец (Иотамишвили), 1 податной, и 1 богано.

46. (34) Андика—в Дбанисис-Хеоба, на зап. Кркони, на юг—Шавгоми

(К); Сп. 261. По Дастурл. Андика в „руках“ царя. По переп. 1721 года значатся 1 владелец (Отар Каплианишвили), 1 дв. укмо, 9 податных и 9 акрили.

47. (35) Андика-Земо—в Дбанисис-Хеоба, на юг Андика (К). По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Отар Каплианишвили), 2 податных, 2 богано и 5 акрили.

48. (37) Андрапи Земо—в Триалети, на правой стороне Хевгрмис-Хеви и Андрапис-Хеви (К); Сп. 547. По Дастурл. Андрапи царская сахасо деревня, моурав Сардар; персидский налог уплачивала 18 марчили. Упоминается в 1707 году. По переписи 1721 года значатся 1 владелец (царь), 17 податных и 2 богано.

49. (38) Андрапи-Квемо—в Триалети, при соединении Андрапис-Хеви и реки Кциа, на правой стороне Андрапис-Хеви (К); Сп. 548. По Дастурл. персидский налог уплачивала 9 марчили. По переписи 1721 года значатся 1 владелец (царь), 8 податных и 1 богано.

Сведения о населении Земо и Квемо Андрапи распределены нами по их географическому положению.

50. (36) Андриа—в Кциис-Хеоба, на левой стороне р. Кциа, на восток Кара, на запад Кцила (К); Сп. 351. В 1591—1756 г.г. владельцы Госташабашвили, Германозишвили, В 1713 году Госташабашвили имели там 12 крепостных. По переписи 1721 года значатся 11 владельцев (Госташабашвили, Такашвили, Намангелелевишвили, Кавтарашвили, Германозишвили, дв. Мерабишвили, Нодар Супраджи, Отар Каплианишвили), 1 подвластный владелец, 23 податных и 5 богано.

51. (39) Ардас-Убани—в Алгети, на левой стороне Богвис-Хеви, на запад Энагетис-Ахалшени, на юг Богви (К); Сп. 606. По сигеди 1701 года из Энагети в Ардасубани шла большая дорога (Шара). По переписи 1721 года значатся 3 владельца (царь Бакар-Шаннвас-Хан, Корганашвили), 1 подвластный владелец (Корганашвили), 3 податных и 1 богано.

52. (40) Ардуза—в Ташири, в Лорийском районе (§ 44), на левой стороне Дебеда, на юг Монастыря Кобери (К).

53, 54. (42; 43). Арневани, Гачиани—в Сомхити, на правой стороне р. Кциа, на восток Дургаиа; на зап. Молис-оба (К—две деревни); Сп. 67, 68. По георгаф. Вахушти Аркауни—Гачиани—Санади-Калаки—Каосиани—местечко с большими постройками, лежало на запад Хунани и на сев. Чапала. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Амилахори) и 3 податных.

55. (41) Арманэти—в Алгети, при соединении Сакаврис-Хеви с р. Алгети (К); Сп. 656.

55¹. (41¹) Арухлу, поселение ели—в Кциис-Хеоба, на вост. Ратевани (совр. К—деревня); По адм. дел. 1930 г. в Люксембургском районе (стр. 52). По Дастурл. значились 2 табуна ели тархани: Ахверда—40 дымов и Мамада—20 дымов (см. § 45 и III часть).

56. (44) Ардивани—в Триалети, при соединении Кох-Црицис-Хеви с

р. Кциа, на левой стор. Кох-Црисис-Хеви (К); Сп. 529. В 1457 г. царь жалует Самтависской церкви имение Арцивани между Самехрео и Гвел-Пареха. По Дастурл. Арцивани царская сахасо деревня, моурав Отар Мдивани, персидский налог уплачивала 4 марчили. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (царь) и 5 податных. По географ. Вахушти там же в Тезис-Хеви монастырь св. Абибо.

57. (45) Асанас-сопели—в Сомхити, на правой стор. Шулавер-Цкали, на юг Джилизи и на сев.-вост. Хандзориси (К); Сп. 42.

58. (46) Асанлу-Молла-Мамадас табун ели—см. Дамурчи Асанлу.

59. (47) Аслана Парешиис—табун Дабнеули ели, см. Дабнеули ели.

60. (48) Асурети—в Алгети, посреди соединения Асуретис-Цкали и Губнис-Хеви (К); Сп. 580. По сиг. 1665 г. Асурети наследственное имение Сологашвили. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Иессе и Каихосро Сологашвили), 9 податных и 2 богано. В 1723 году царь жалует Амилгбару Госташабашвили имение Иессе и Елизбара Сологашвили в Асурети.

61. (17) Атаклуа—в Ташири (§ 56). По переп. 1721 г. в Айдар-Бегис-Хеоба царская наохари насоолари, моурав—Гиви Мдивани.

62. (49) Атамети—в Кциис-Хеоба, на правой стор. Клдеисис-Хеви, на зап. Куджаэти (К); Сп. 417. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Бегашвили), 2 податных и 1 богано.

63. (64) Ахалдаба—в Триалети, на правой стороне Бешкенашенис-Хеви, на юго-вост. Вардис-Убани, на зап. Кноле (К); Сп. 517. В 1699 г. деревня отнесена к пастве Манглели. По переп. 1721 г. значатся 7 владельцев (Гочашвили, Туркистаншвили), 20 податных и 11 богано.

64. (67) Ахалкалаки—в Триалети, на правой стороне р. Кциа, на вост. Едзани, на сев. Надвалети (К); Сп. 481. В 1676—1717/24 г.г. моуравами Ахалкалаки назначались Германозашвили „как то было при ваших (Германозашвили) предках“. По геогр. Вахушти ниже Ахалкалаки в р. Кциа впадает Абанос Хеви. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царь Бакар-Шанавас Хан), 10 податных и 3 богано.

65. (65) Ахал-сопели—в Мткврис-Гагма. (§ 55). По Сп. 676, помещена между Чугурети и Лило.

66. (66) Ахал-Убани—в Кциис-Хеоба, на левой стороне Ирагас-Хеви, на сев. Пиргебули, на юг Крепа (К); Сп. 382. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Сулейманишвили Оман), 1 подвл. владелец (дв. Рчеулишвили), 1 податной и 1 богано.

67. (68) Ахалшени—в Триалети, на правой стор. восточной ветви Бешкенашенис-Хеви, на сев. Киркита, на юго-вост. Гогат-Гверди (К); Сп. 502. Упоминается в 1687 г., как заселенная Каталикосом Николозом Амилахори.

68. (69) Ахалшени—в Алгети, на правой стороне Лаквис-Цкали, на вост. За, на зап. Пативани (К); Сп. 637. Эту деревню подразумевают сигели 1543 и 1591 г.г. (владельцы Германозишвили и Госташабашвили), так как они

помещены с деревнями Алгети, в первом документе между За и Сабузари, а во втором рядом с Азики.

69. (72) Ахалшени—в Дбанисис-Хеоба, на левой стороне Машавери, на вост. Абулмаги, на зап. Джалдами (К); Сп. 274. В 1727/30 г.г. владельцы Ерасти Капланишвили и Ревিশвили. По переп. 1721 г. значатся 5 владельцев (Ревিশвили, Кавтарашвили, Такашвили, Абулпатишвили, Канчалашвили), 11 податных, 3 богано и 1 амоцкветили. К какой Ахалшени относятся сиеги 1688 г. и 1720 г.г., не выявлено. В первом из них владелец Микеладзе, во втором—Зазунашвили.

70. (70) Ахалшени Енагетис—в Алгети, на левой стороне Асуретис-Хеви, на вост. Ардас-Убани, на зап. Асурети (К); Сп. 579. Упоминаются в 1523 и 1701 г.г. владельцы: царь и Бараташвили. В 1713 г. Госташабашвили имели там 3 крепостных. По переп. 1721 г. значатся 7 владельцев (царь, Госташабашвили, Саам и Едишери Бараташвили, Кавтарашвили, Такашвили, Корганашвили, Шаликашвили Назири Едишери), 8 податных и 1 богано.

71. (71) Ахалшени-Самгеретис—в Кцис-Хеоба, на правой стор. Ирагас-Хеви, на вост. Самгерети, на зап. Крепа (К); Сп. 399. В 1580 и 1643 г.г. упоминаются владельцы Саакадзе. По переп. 1721 г. значатся 6 владельцев (Цицишвили, Мухелишвили, Доленджишвили, Кавтарашвили), 1 подвластный владелец, 11 податных и 4 богано.

72. (73) Ахал-Чухури в Мтквис-Гарма (§ 56). По переп. 1721 г. помещена в Царском Сабараташвиле между Квиткирис-Лило и Дидубе; значатся 1 владелец (царь), 6 податных и 2 богано.

73. (74) Ахвердис-табуни, ели тархани. См. Арухлу.

74. (75) Ахврисы—в Алгети, на правой стороне Лаквис-Хеви, на вост. Сабузари, на зап. Кобала (К); Сп. 635.

75. (77) Ахота—в Триалети, на юго-зап. Мохиси и Клде-Карис-Цихе (К); Сп. 515. По адм. дел. 1930 г. (стр. 55) „Архоти“.

76. (78) Ахота—в Сомхити, на зап. Шуа-Болниси (К); Сп. 83. В 1447 г. царь укрепляет за Мцхетскою церковью Ахота в Сомхити. Возможно, эту деревню имеет в виду сиеги 1630 года, т. к. Долмаза, которому пожалована деревня под этим названием, армянское имя. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Болнели) и 9 податных.

77. (76) Ахоти—в Алгети, на правой стороне р. Алгети, на сев.-запад Арманети (К); Сп. 663. В 1552 г. царь жалует Мцхетской церкви дворец в сел. Ахоти, „лежащем за р. Алгети“.

78. (79) Ахпати.—в Бердуджи (см. геогр. Вахушти и § 44), на правой стор. р. Дебеда, на восток Санаини (К). На карте Вахушти Ахпати пунктиром включен в границы Сомхити, очевидно, потому, что тамошний монастырь находился в руках армян. По геогр. Вахушти, там добывали селитру. В 1691 г. Ахпати пожалована Папунабегу (Зурабишвили). В 1963 г. в спо-

ре с Аргуташвили сады Ахпати оставлены за Ревазбегом Зурабишвили. В 1752 году Ахпати утверждена за Зурабом Зурабишвили, как приобретенная его дедом Зурабом-Сардаром. По словам Св. Зурабишвили в 1792 г., Ахпати—деревня Зурабишвили.

79. (80) Ахтала—в Сомхити, на левой стороне Дебеда, на вост. Ацути (К); Сп. 5. По геогр Вэхушти монастырь Ахтала раньше назывался церковью Агараки, находится ниже Чочкани.

80. (63) Ацули—в Алгети, между Ошетис-Хеви и Зрбитис-Хеви, на вост. Гарклопи, на зап. Зрбити (К); Сп 612. По переп. 1721 г. значатся 8 владельцев (Тулашвили), 6 податных, 3 богано и 1 амоцкветили.

81. (61) Ацути—в Сомхити, на левой стор. Чочканис-Хеви, на вост. Барнакари, на сев. Чортана (К); Сп. 12.

82. (62) Ацути—в Сомхити, на левой стор. Поладаури, на восток Самсониа, на сев. Борис-сопели (К); Сп. 108. В 1623 г. насоллари Ацути в Сомхити пожалована Мамасахелису Шуа Болниси. В 1702 г. владелец Урдубегашвили. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Шаншиашвили), 4 податных и 3 богано. Сведения сигели и переписи 1721 г. отнесены нами к этой Ацути, хотя безусловных оснований на это не имеется.

83. (60) Ацути—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Пинезаури, на зап. Лорашени, на вост. Дарбази (К); Сп. 325. По переписи 1701/11 г.г. значатся 1 подвластный владелец (Свимон Зитви) и 8 податных. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), 3 податных, 4 богано и 4 акрили.

84. (59) Ача—в Ташири, на левой стороне Таширис Цкали, на сев. Сарукала, на запад Боиалса (К); по переп. 1721 г. значится 1 владелец (царь), деревня—наохари насоллари, моурав Гиви Мдивани.

85. (58) Ашугас-сопели—в Каикули, на правой стороне Каикулис-Цкали, на вост. Киракозас сопели, на сев. Хуста-Оглис сопели (К); Сп. 214. По Дастурл. царская сахасо деревня, моурав Нуриа.

86, 87. (86, 87) Бабаи—в Триалети, на левой стороне Абанос Хеви, на вост. Абано, на сев. Атамети (К—две деревни); Сп. 475, 476. В 1543 году досталась Паришату Бараташвили Диди Бабаи и насоллари Бабаи. По переп. 1721 г. значится 3 владельца (Германозишвили) и 4 податных.

88. (88) Бабилашэни—в Дбанисис Хеоба, на правой стороне Казретис-Хеви, на сев. Бучукунети, на юг—Монастери (К); Сп. 233. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (царевич Вахушти, Заалишвили, Зурабишвили), 1 податной и 3 богано. По словам Св. Зурабишвили в 1792 г., Бабилашени принадлежала Зурабишвили.

89. (89) Багранети—в Алгети, на правой стороне Асуретис Хеви, на юг Енагети и ея Ахалшени, на зап. Мухати и Барбало (К); Сп. 578.

89¹. (89¹) Баграгис-Лило—Баграгиса—поселение ели—в Алгети, на ле-

вой стороне р. Алгети, на юго-вост. Гвинчроби, на зап.—Сакалтутни и Башинджахи (К); Сп. перед 552—2 оба. См. § 45.

90. (90) Багратис-Лило—в Мткврис-Гагма, на юго-вост. Кодис-Лило, на запад Шавробис Лило (К); Сп. в числе 5 Лило 577—631. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Шанаваз-Хан—царь Бакар) и 13 податных.

91. (91) Бадэки—в Сомхити, на левой стороне Дебеда, на зап. Чочкани, на вост. Бордадзори (К); Сп. 9.

92. (92) Бацитала—в Дбанисис-Хеоба—Ташири (§ 52). По переп. 1721 года в Локи; там значится 1 владелец (Капланишвили), деревня акрили. Относительно акрили в вар. переп. 1721 г. сказано (§ 13): „тут проживало 3 дыма“.

92¹. (92¹) Баидари, поселение ели—в Кциис-Хеоба, на левой стороне р. Кциа, на вост. Султнис-оба, на зап. Наджбадини (К -8 оба); по Сп. на „Каналах“ пред 344—7 оба. По геогр. Вахушти—ст Апавара до Наджбадини—Еклесиа—Назарас-сопели Шах-Сефи поселил ели и посадил Султана Баидари.

93. (93) Банрани—в Дбанисис-Хеоба, на левой стороне. Гетис-Цкали, на зап. Дамгало, на вост. Квабевани (К); Сп. 248.

94. (94) Балахаури—в Кциис-Хеоба, на зап. Ирдасубани, на вост. Мирташени (К); Сп. 258. В 1536 г. достались Иотаму Бараташвили половина Балахаури с 13 крепостными и саухуцесо. В 1707 г. на поминовение Вахушти Капланишвили Балахаури и Кцила обязаны были доставить 1 корову. Упоминается в описи Сакапланишвило XVII стол. По переп. 1701/11 г. значатся 1 подвл. владелец (свящ. Рамаз), 1 дв. укмо (Киколашвили) и 1 податной. По переп. 1721 г. значится 1 владелец (Капланишвили), 1 подвл. владелец (дв. Коконэшвили) и 3 податных.

95. (95) Баличи—в Дбанисис-Хеоба, по правой стороне Баличис-Хеви, при соединении ее с Машавери (К); Сп. 254. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (царевич Вахушти, Заалишвили, Зурабишвили), 1 подвл. владелец (дв. Сеситашвили), 21 податных и 8 богано. По словам Св. Зурабишвили в 1792 г., Баличи—деревня Зурабишвили. По словам Кананова, в 1814 году, Баличи—деревня Кананашвили.

96. (96) Банбаки—в Банбаки (§ 44), на левой стороне р. Банбаки, на юг Чала—дер. Ташири (К). По геогр. Вахушти—Банбаки—небольшой гор.д.

96¹. (96¹) Бано—в Каикули (§ 42). По Дастурл. Бано—царская сахасо деревня, моурав Ростом.

97. (101) Бардзими—в Триалети, на юго-вост. Тбискури, на сев. Панаварис-тба (К).

98, 99. (97, 98) Барети—в Триалети, на сев.-зап. озера Барети (К—две деревни); Сп. 505, 506. Упоминается в Дастурл.

100. (100) Баркадара—в Ташири, в Лорийском районе (§§ 44, 57, 58). Упоминается в 1657 году как деревня, входящая в район Лори. По Дастурл.

Баркадара ца. ская сахасо устроенная деревня в Аидарбегис-Хеоба, моурав Дарга-Кули. В 1703/9 г. царевич Вахтанг жалует Гиви Мдивани моуравство-насоплари Баркадара в Ташири.

101. (99) Барнакари—в Сомхити, на зап. Ахтала, на сев.-вост. Учкн-лиса (К); Сп. 13.

102. (102) Башбеуки—в Ташири, в Лорийском районе (§§ 44, 57, 58), на левой стороне Дебеда, на вост. монастыря Ксбери, на сев. Уцунн (К—одна деревня); Сп.—две деревни Аргуташвили 18, 19.

103. (103) Башиджахи—в Алагети, на сев. Чалаблу, на юг Сакалтутни (К); Сп. 553. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Амипахори), 4 податных и 8 богано. По сведениям той же переп. из Башиджахи переселилось в Карели (вне Квемо-Карели) 40 податных, принадлежащих царице.

104. (104) Бахчалари—в Дбанисис Хеоба-Ташири (§ 52). В переп. 1721 года она помещена в Локи. По переп. 1701/11 г. значатся 1 владелец (Капланишвили Папуа) и 8 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), 3 податных, 2 богано и 4 акрили.

105. (105) Бахчалари—в Карабулаги, на правой стороне Зуртакети, на сев.-вост. Ормошени, на юго-запад Бостлари (К); Сп. 453. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Яралашвили), 4 податных и 1 богано.

106. (106) Бегис-сопели—в Каикули, на правой стороне Каикулис-Цкали, на сев.-зап. Мераб-агас-сопели (К); Сп. 207. По Дастурл, царская сахасо деревня, моурав—Гиви Мдивани.

107. (109) Бердики—в Бердуджи, на правой стороне Дебеда, на юго-вост. Ахпати (К). По словам Св. Зурабишвили в 1792 г., Бердики, лежащая в районе Ахпати, принадлежала Зурабишвили.

108. (110) Бердики—в Сомхити, на левой стор. Поладаури, на юго-запад Болнисн (К); Сп. 86. По геогр. Вахушти, там была сильно укрепленная крепость. В 1658 и 1697 г.г. за Така Туманишвили утверждается Бердики в Болнисис-Хеви, по соседству с насоплари Шамирзас. По переп. 1721 г. значатся 9 владельцев (Туманишвили), 15 податных и 7 богано.

109. (112) Берикали—в Кциис-Хеоба, на левой стороне р. Кциа, на сев.-запад Сенеби, на вост. Тандзиа (К); Сп. 363. По геогр. Вахушти крепость Берикали расположена ниже крепости Улутн (Хуруги) на неприступной скале.

110. (111) Бертакари—в Дбанисис-Хеоба (§ 58). По переп. 1721 г. помещена в царском Сабараташвиле. По адм. дел. 1930 г. Бертакари в Люксембургском районе (стр. 54). В 1709 г. Эрасти Капланишвили покупает у Теймураза Сачиношвили—Бертакари. По переп. 1721 г. значатся 5 владельцев (Кананашвили, Капланашвили Тамаз, Капланашвили Каплан) и 5 податных. По словам Св. Зурабишвили в 1792 г., деревня принадлежала Зурабишвили. По словам Иосифа Кананова в 1814 г., деревня принадлежала Кананашвили.

111. (113) Бестис-сопели—в Сомхити, на правой стороне Шулаверис-Хеви, на сев. Чаклапуне, на юго зап. Велети (К); Сп, 37.

112. (107) Бетения—в Сквирети, на правой стороне Верес-Хеви, на вост. Квесети, на зап. Акуриси (К); Сп. 665. По геогр. Вахушти, там был монастырь. В 1523 г. владельцы—сыновья Кавтара Бараташвили. В 1543 г. достались Паришату Бараташвили в Бетения имения 3 крепостных и еквадри (часовня). Из имения умершего Дурмишхана Палаван Хосрошвили пожаловано по одному крестьянину в 1688 г. Папуне Госташабашвили, в 1720 г. Заалу Зазунашвили и из имения Кайхосро Наманглелевишвили 3 крепостных Ростому Наманглелевишвили. В 1713 г. Госташабашвили имели там 3 крепостных и две усыпальницы. По переписи 1721 г. значатся 6 владельцев (Госташабашвили, Нодар Супраджи, Саам и Едишер Бараташвили, Наманглелевишвили, Зазунашвили, Такашвили), 16 податных и 4 богано. В 1756 году Германозишвили там имели крепостных.

113. (108) Бетлеми—в Каикули (§ 58). В 1692 г. Моуравом Бетлеми в Каикули был назначен Иесе Доленджишвили, а раньше моуравами были Насриашвили и Мадн-оглы Ахмед. Возможно, что упомянутая в Дастурл. деревня Джиграшени Каикули то же самое, что Бетлеми, т. к. моуравом и в Джиграшени указан Доленджишвили.

114, 115. (114, 115) Бешкенашени—в Триалети, по обоим сторонам Бешкенашенис-Хеви, на сев.-восток Хуцис-сопели, на юго зап. Самадло (К—обе деревни); Сп. две деревни 491, 492. По геогр. Вахушти лежит на западе Баретского озера. По Дастурл. две деревни: Земо и Квемо-Бешкенашени. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (царевич Свимон), 4 подвл. владельцев (дв. Рчеулишвили), 12 податных и 3 богано.

116. (116) Биртвиси—в Алгети, на правой стор. Зрбит-Ошетис-Хеви, на юг вост. Садзелиси, на сев. Бужгулети (К). По геогр. Вахушти крепость Биртвиси выстроена на скале. Ея защитой служит крепость Парцихе. В 1713 г. Госташабашвили имели там дворец.

117. (118) Бовадзори—Бодзора—в Сомхити, на левой стор. Поладаури, на юг Ахота и Тала, на сев. Бердики (К); Сп. 84. В 1536 г. досталось Иотаму Бараташвили сел. Бодзора в Сомхити. Эту деревню, должно быть, подразумевает переписи 1721 г., по коей значатся 1 владелец (Шермадинашвили), 1 подвл. владелец (дв. Тушмлишвили), 3 дв. укмо и 1 податной, т. к. Тушмлишвили имели крепостных только в Сомхити.

118. (117) Богви—в Алгети, на правой стор. Богвис-Хеви, на вост. Зрбити (К); Сп. 607. Упомянут в 1729 г. По переписи 1721 г. значатся 9 владельцев (Сагинашвили), 17 податных и 8 богано. По словам Ларадзе в 1792 г., он имел там два виноградника.

119. (131) Богранети—в Алгети, между Головнис-Хеви и Двалтас-Хеви, на юго-запад Головна, на вост. Агвданети (К); Сп. 626.

120. (124) Божано—в Триалети, на левой стор. р. Кциа, на зап. Авла-

ди, на вост. Сапитиахчо (К); Сп. 538, по Дастурл. Божано царская сахасо-деревня, моурав Мдиванбег; персидский налог уплачивала 9 марчили. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царь), 12 податных, 3 богано.

121. (119) **Боилса**—в Ташири, в Лорийском районе (§ 44), на левой стороне Дебеда, на зап. монастыря Дзели-Чешмарити, на сев. Лори (К). По истор. карте проф. Джавахишвили там же в Ташири.

121¹. (11¹) **Болниси**—в Сомхити, на левой стор. Поладаури, три деревни: **Земо Болниси** на сев.-вост. Бердики, на зап. Сахундари (К); Сп. 73, **Квемо-Болниси** на сев. восток Шори-сотеги, на зап. Ванати (К); Сп. 77; **Шуа-Болниси** на вост. Ахота и Тала, на зап. Цугругашени (К); Сп. 76. В источниках эти деревни не всегда ясно раграничены.

Под общим названием **Болниси** упоминается в географии Вахушти, как небольшой город, в Дастурл. как царская сахасо-деревня. Упоминается в сигели 1611—1737 г.г.

122. (120) **Болниси-Земо** упоминается в 1677—1736 г.г. Собственников виноградников указаны: Капланишвили в 1677, 1736 г.г., Закумишвили в 1677 г., Шаншиашвили в 1670, 1693 г.г., Долмазашвили в 1716 г., Болнели в 1670, 1693 г.г., Елизрашвили в 1716 г. В 1716 г. там значатся мамасахлиси и деканози. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Болнели, Капланишвили Манучар, Урмазашвили), 17 податных и 2 богано.

123. (121) **Болниси Квемо**. Упоминаются в 1675—1736 г.г. свидетели, мамасахлиси, моурав, нацвали, хасадари. По переп. 1701/11 г. значатся 2 подел. владельца (дв. Ростомашвили) и 5 податных. По переп. 1721 г. значатся 14 владельцев (царь, лица, получившие царских сахасо крепостных: мдивани Отар, Биртвела, Туманишвили Заал, Глурджидзе, Гарсеванишвили, Карбудахишвили, Коркота, Сачиношвили, Насриацвили, Сумбата, Шаликашвили Назара Едишери), 8 подвл. владельцев (дв. Чилашвили, Хечикашвили, Мамасахлиси Реваза, дв. Ревазишвили), 13 дв. укмо (Джандиерашвили), 82 податных и 33 богано. По Дастурл. Квемо-Болниси обязана была доставлять для царских конюшен 60 код ячменя и на перевозку виноградного сусла в Кожори 50 лошадей; персидский налог уплачивала 3 тумани. По числу отданных населению на разведение курь, там считалось 70 дымов-крестьян.

124. (122) **Болнис-Шуа** упоминается в 1623—1737 годах. Владельцами земельных участков и виноградников указаны: Дбанели—в 1665 г., Капланишвили—в 1675—1737 г.г., Шемазашвили—в 1679, 1698 г.г. Урдубегашвили—в 1692 г., Бегашвили—в 1736 году, Сулейманишвили—в 1735 г., Мамасахлиси Пинеза—в 1674 г., Кумахасшвили Баиндура—в 1675 г., Айрапетасшвили—в 1737 г. По переп. 1721 г. значатся 14 владельцев (царица, Болнели, Капланишвили Луарсаб, Капланишвили-Георгисшвили, лица, получившие царских сахасо крестьян: Гарсеванишвили, Неписашвили, Абулашвили, Коркота, Гуриели, Дурмишхан, Сагинашвили, мдивани: Сулхан, Оман-

Бегтабега), 8 подвл. владельцев (Дзегелашвили, Манташашвили, Пинезашвили, Мкервлишвили, Греулишвили), 2 дв. укмо, 58 податных и 36 богано. По Дастурл. Шуа-Болниси царицино селение, персидский налог уплачивало 3 тумани.

125. (123) Болориванти—в Дбанисис-Хеоба, на левой стороне Баличис-Хеви, на сев. Кипручи, на юг Агумбру (К); Сп. 265. По переп. 1701/11 г. значится 1 владел. (Каплинишвили Мамука) и 3 податных. По переп. 1721 г. в Локи, значится 1 владелец (Каплинишвили), 5 податных, 2 богано и 4 акрили.

126. (125) Борбала—в Алгети, на левой стороне Гоубнис-Хеви, на вост. Енагети, на зап. Кода (К); Сп. 581.

127. (126) Бордадзори—в Сомхити, на левой стороне Дебеда, на зап. Бадеки, на юго-вост. Чортена (К); Сп. 10.

128. (127) Борис-сопели—в Сомхити, на левой стор. Поладаури, на юг Ацути, на сев. Дарбази (К); Сп. 109. По переп. 1721 г. значится 5 владельцев (Шаншиашвили), 3 податных и 3 богано.

129. (128) Борцвис-Джвари—в Алгети, на левой стороне р. Алгети, на сев. Манглиси, на вост. Земо-Одзиси и на юго-зап. Мохиси (К); Сп. 645. В 1170 г. царь Георгий возобновил Шио-Мгвимскому монастырю в Манглисис-Хеви Борцвис Джвари, которую раньше отнял (у монастыря) Липарити, и которую вернул дед Георгия—царь Давид. В 1626 г. пожалована Саакадзе дер. Борцвис-Джвари, выморочное имение Еламадату. По переп. 1721 г., значится 1 владелец (Канчашвили) и 3 податных.

130. (129) Бослеви—в Дбанисис-Хеоба, на левой стороне Машавери, на вост. Цители-Еклесиа, на сев. зап. Каратаки (К); Сп. 301. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили половина Бослеби. Упоминается в описи Сакаплинишвило XVII стол. В 1707 г. на поминовение Вахушти Каплинишвили Бослеби обязана была доставить 2 корсвы. По переписи 1721 г. значится 1 владелец (Каплинишвили), 1 подвл. владелец (Огузашвили), 15 податных и 3 богано.

131. (130) Бостлари—в Карабулаги, на правой стор. Зуртакети, на вост. Ипнари, на зап. Тандзиа (К); Сп. 452.

132. (133) Боацоти—в Кциис-Хеоба, на левой стор. р. Кциа, на вост. Ликурети, на юго-зап. Куджаети (К); Сп. 407. Упоминается в описи Сакаплинишвило XVII стол. По переп. 1701/11 г. значится 7 податных. По переп. 1721 г. значится 1 владелец (Каплинишвили) и 6 податных.

133. (134) Боацори, Бовацхори—Хонбоадзори—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на юг Аидарбеги и Кизил-Зиарати, на вост. Каракала (К); Сп. 151. По Дастурл. Боацори в Аидарбегис-Хеоба царская устроенная деревня, персидский налог уплачивала 2 марчила. Вероятно, эту деревню подразумевает сигели 1536 г., по которому досталась Иотаму Бараташвили половина Ханбоадзори. По переп. 1721 г. значится 1 владелец (царь), 4 по-

датных и 1 богано. Сведения 1536 года отнесены нами к этой деревне, так как Бодзори (Бовадзори) Сомхити в этом документе показан особо.

134. (132) Бошис-сопәли—в Дбанисис Хеоба (§ 56). По переп. 1701/11 г. значатся 1 владелец (Капланишвили Папуа) и 4 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), деревня охери.

135. (135) Брмис-табуни ели (см. § 45 и III). По Дастурл. значатся 1 табун, 6 дымов ели тархани.

136. (137) Бүжгулети—в Алгети, на левой стороне р. Алгети, на зап. Тбиси, на юго-восток Абрамети (К); Сп. 572. Владельцами указаны: Бараташвили в 1642 г., Микеладзе в 1688 г., Зазунашвили в 1720 г., Такашвили в 1728 г., Гуриели в 1736 г. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Зазунашвали), 1 податной и 1 акрили.

137. (136) Бузчай—Бузург Булахи—в Ташири, на юго-восток Лажварди и Мисхана, на сев. Катирлу (К). По Дастурл. в Аидарбегис-Хеоба, царская сахасо деревня, моурав Дарга-Кули. По переп. 1721 г. значится 1 владелец (царь), деревня наохари, моурав Гиви Мдивани.

138. (138) Бурвили—в Кциис-Хеоба, на правой стороне Ирагас-Хеви, на юго-запад Джвари, на вост. Авазани (К); Сп. 395. По переп. 1701/11 г. (Беркили) значатся 7 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили) и 10 податных.

139. (139) Бүчүкүни—Бүчүкүнети—в Дбанисис-Хесба, при устьи Казретис-Хеви, на юг Бабилашени, на вост. Агумбру и Шамирани (К); Сп. 234.

140. (250) Вагавери—в Ташири, на левой стороне Таширис-Цкали, на сев.-вост. Гатехили-Сакдари, на юго-зап. Азбулахи (К); Сп. 169. Упоминается в описи Сакапланишвило XVII ст. По переп. 1701/11 г. значатся 2 владельца (Капланишвили Луарсаб, Капланишвили), 1 подвл. владелец (дв. Гулаизашвили Бежан) и 14 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), 3 податных и 9 акрили. В вар. переп. 1721 г. об акрили сказано: „4 акрили прошлого года, 5 нынешняго“.

141. (235) Важта-Хеви—в Алгети—Кциис-Хеоба, упоминается в 1692/1700 г.г., владельцы Германозишвили.

142. (226) Ванө—в Алгети, на левой стороне р. Алгети, на юго-вост. Пативани, на сев.-зап. Ошети (К); Сп. 576. В 1591—1713 г.г. владелец Госташабашвили. Упоминается в 1699 и 1703 г.г. В 1713 г. Госташабашвили имели 9 крепостных. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Госташабашвили, Такашвили), 6 податных и 1 богано.

143. (227) Ванерани—насоплари Шамирза—в Сомхити, в соседстве Шамирзас-сопәли (§ 56). По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили Манучар), 1 податной и 2 акрили.

144. (228) Валдови—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Машавери, на вост. Диламашени, на зап. Дбанисис Цихе (К); Сп. 277.

145. (229) Валдови—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. Машавери, на вост. Тнуси, на зап. Вардисубани (К); Сп. 293.

146. (230) Ванети—в Сомхити, между Саркинетис-Хеви и Поладаури, на зап. Хатис-сопели, на вост. Цугругашени (К); Сп. 69.

147. (231) Ванети—в Сквирети, на левой стор. р. Вере, на зап. Гвеви, на юго-восток Шавта (К); Сп. 67. По геогр. Вахушти на сев. Цверис Цихе. Эту деревню, очевидно, имеет в виду переп. 1721 г., т. к. она помещена между деревнями Сквирети и Алгети; в Алгети же деревни под таким названием не было. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Корганашвили), 4 податных, 1 богано.

148. (232) Ванети—в Кциис-Хеоба, на левой стороне Чивчива, на юг Крепа, на сев.-запад Укан-Дагети (К); Сп. 375. Надо думать, эту деревню имеет в виду сиг. 1792 г., в котором Свимон Зурабишвили удостоверяет принадлежность дер. Ванети Зурабишвили, т. к. ни в Сквирети, ни в Сомхити, где находились деревни под тем же названием, у Зурабишвили крепостных не было.

149. (233) Вани—в Дбанисис-Хеоба, на левой стороне Баличис-Хеви, на сев. Шавгоми (К); Сп. 258. Упоминается в 1700 и 1738 г.г., как соседняя деревня Джалдами и Горинджуки. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили дер. Ванта с 6 крепостными. По переп. 1701/11 г. значатся 2 подвл. владельца (дв. Чачикашвили) и 12 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплаишвили), 5 подвластных владельцев (дв. Чачикашвили), 6 податных, 4 богано и 3 амоцкветили.

150. (234) Ванки по переписи 1721 г. в Сомхетии (см. § 56). Упоминаются владельцы в 1543—1676 г.г. Германозишвили, в 1713—1749 г.г. Госташабашвили. В 1713 г. Госташабашвили имели 4 крепостных. По переп. 1721 г. значатся 18 владельцев (Капланишвили Отар, Аликулихан—царевич Иессе, царевич Свимон, Госташабашвили, Шаликашвили, Туманишвили, Алиханашвили, Шакупишвили, Иегулашвили), 2 независимых дв. укмо (Шакулишвили), 1 подвл. влад, 21 податных, 5 богано и 1 акрий.

151. (236) Варахори—в Сомхити (§ 57). Упоминается только в Дастурл., как деревня Сомхити.

152. (246) Вардзагара—в Дбанисис-Хеоба, на левой стороне левого безымянного притока Пинезаури, на вост. Молла-Масхуди, на зап. Лаклакашени (К); Сп. 314. По истор. карте проф. Ив. Джавахишвили на правой стороне правого притока Машавери. В 1536 г. достались Иотаму Бараташвили половина Вардзагари с 31 дымом крестьян и саухцесо. Упоминается в описи Сакапланишвило в ΔVII ст. В 1707 г. на поминовение Вахушти Капланишвили обязана была доставить 3 коровы. По переп. 1701/11 г. значатся 4 подвл. владельца (Лорели Тергера, Закашвили, Сологашвили Залиа, дв. Джаниашвили), 47 податных и 8 богано. По переп. 1711 г. значатся 1

владелец (Каплианишвили), 3 подвл. владельца (Закашвили, дв. Джаниашвили, Шеранашвили), 24 податных, 3 богано и 6 акрили.

153. (237) Вардисубани—в Триалети, между Туранис-Хеви и Бешкенашенис-Хеви, на вост. Читеби, на сев.-зап. Ахал-Даба (К); Сп. 518. По Да-стурл. царская сахасо деревня, моурав Гиви мдивани, лежит в соседстве Бешкенашени и Тамалиа. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царь), 2 податных, 2 богано. Эти сведения отнесены к Вардисубани Триалети, т. к. они помещены среди сведений о деревнях Триалети.

154, 155. (238, 239) Вардисубани—в Дбанисис-Хеоба, на левой стороне Машавери, на зап. Абулмаги, на вост. Валдови (К); Сп. 276. Упоминается в описи Сакаплианишвило XVII ст. По переп. 1701/11 г. значатся 8 подвл. владелец. (Автандилишвили) и 19 податных. По переп. 1721 г. в „Дабали“, две деревни: Вардисубани и Второй Вардис Убани. В Вардисубани значатся 1 владелец (Каплианишвили), 9 подвл. владельцев (дв. Автандилишвили), 8 податных и 10 богано. Во Второй Вардисубани значатся 1 владелец (Каплианишвили), 8 податных, 1 богано и 4 акрили.

156, 157. (240, 241) Вардис-Убани—в Карабулаги, на левой стор. Зурта-кеги, на юго-зап. Цихе-Кваби, на сев.-вост. Шесакари (К—две деревни); Сп. 441, 442. Упоминается в описи Сакаплианишвило XVII стол. вместе с деревнями Карабулаги. В 1707 году владелец Каплианишвили. По переписи 1701/11 г. значатся 14 податных. По переписи 1721 г. значатся две деревни: Диди и Патара-Вардисубани. В Диди-Вардисубани 1 владелец (Каплианишвили), 11 податных и 1 акрили, В Патара-Вардисубани 1 владелец (Каплианишвили) и 2 податных.

158. (242) Вардис-Цкаро—в Дбанисис-Хеоба—Кциис-Хеоба (см. § 54). Упоминается среди деревень Зурабишвили в сиг. 1792.

159. (243) Вардис-Чала—в Кциис-Хеоба, на правой стор. р. Кциа, на юг Модимнахе, на сев.-зап. Липаритис-Убани (К); Сп. 370. По геогр. Вахушти ниже Модимнахе, выше Клдѣисис-Хеви имеется Вардисубанская церковь.

160. (244) Вартапѣтис сопѣли--в Бердуджи (§§ 43, 54, 58). По сигѣли 1693 г. эта деревня лежит в соседстве Ахпати, она досталась Реваз-беку Зурабишвили при споре с Аргуташвили, т. к. оказалось, что царь, отобрав ее от владетеля Борчало, передал Зурабишвили. По словам Свимона Зурабишвили в 1792 г., Зурабишвили имели там 2 крестьянские надела (сакомло), а обслуживала их (Зурабишвили) вся деревня.

161. (245) Вартеванас-сопѣли—в Карабулаги, на левой стороне Сапиклис Цкали, на сев. дер. Карабулаги, на юг Демура (К); Сп. 463. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 3 податных и 2 акрили.

162. (247) Върхуна-Гарисиса—в Кциис-Хеоба, на сев.-вост. Гариси, на зап. Самеба (К); упоминается в 1699 году, как лежащая „по ту сторону р. Алгети“. По адм. дел. 1930 г. (стр. 35) в Агбулакском районе. В 1713 г.

Госташабашвили имели 1 дв. с 2 крепостными. По переп. 1721 г. значатся 14 владельцев (Госташабашвили, двор. Арешишвили), 1 подвл. владелец (дв. Арешишвили), 20 дв. укмо (Арешишвили), 11 податных и 8 богано.

163. (248) Васака-сопели — Васакасн — в Сомхити, между двумя ветвями Мамхутис-Хеви, на сев.-зап. Голис-сопели, на юг Киракозас-сопели (К); Сп. 56.

164. (279) Васака сопели — в Сомхити, между западную ветвью Мамхутис-Хеви и Талаверис-Хеви, на юг Самеба, на сев. Чочхобани (К); Сп. 58. По переп. 1721 г. значатся 5 владельцев (Иегулашвили), 7 податных и 2 амоцкветили. Не выявлено, какую из этих Васака сопели подразумевает переп. 1721 г.

165. (251) Вашловани — в Алгети, на правой стороне Гуделис-Хеви, на вост. Ертиси, на зап. Кумиси (К); Сп. 582. В 1558 и 1661 г.г. упоминаются свидетели из этой деревни.

166. (257) Ведзиси — в Сквирети. В источниках местоположение не указано. По адм. дел. 1930 г. в районе Дигоми (стр. 58). Упоминаются в 1677/81 г. свидетели из этой деревни. В 1756 г. владельцы Германозишвили. По переп. 1721 г. значатся 8 владельцев (царь, Цицишвили, Туманишвили, Сологашвили), 2 подвл. владельцев (дв. Харшиладзе), 2 дв. укмо (Аргуташвили), 32 податных и 5 богано.

167. (252) Велати — в Ташири, на юг Мисхана, на сев. Агташи (К); Сп. 131. Персидский налог уплачивала 3 миналтуни. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (царь), 10 податных и 2 богано.

168. (253) Велети — в Сомхити, на правой стороне Шулаверис-Цчали, на сев.-вост. Бестис-сопели, на юго зап. Агеги (К); Сп. 26. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Далалашвили), 7 податных и 2 богано.

166. (254) Вели-Хан-оглы Вели — табун ели (§ 45 и III часть). По Да-стурл. значатся 1 табун, 20 дымов ели тархани.

170. (255) Велкетили — в Дбанисис-Хеоба, на левой стороне Машавери, на зап. Самтрело, на вост. Коранта (К); Сп. 219. В 1447/59 г. соседняя деревня Коранта, Самшвилде, Самтрело. В 1587 г. Ераджи Бараташвили жертвует Мцхетской церкви насоплари Велкетили.

171. (256) Верхнала — по сиг. 1610 г. в Алгети, у горы Бедена. В 1630—1756 г.г. владельцы Германозишвили. В 1662 г. царь Шанаваз-Хан обменял с Дондаром 7 крепостных в Сахундара на Верхнала. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Германозишвили), 2 подвл. владельца (дв. Окропиришвили), 7 податных и 4 богано.

172, 173. (705, 706) Гамиши — в Дбанисис-Хеоба, на правой стороне Пинезаури, на вост. Цакегеги и на зап. Гелдигилани (К — две деревни); Сп. 332, 333.

174. (707) Гаргдупи — в Алгети, на правой стороне правой ветви Зрбитис-Хеви, на вост. Двалта (К); Сп. 613.

175. (140) Гариси—в Кциис Хеоба, на левой стор. р. Чивчива, на юг Ецо, на сев. Укан-Дагети (К); Сп. 376. Упоминается в 1650 и 1699 г.г. По переп. 1721 г. значатся 5 владельцев (Сулейманишвили, Автандил Супрад-жи, Абашишвили Давид, Саами и Едишер Бараташвили, Намангелелевишвили), 1 дв. укмо (Саркисашвили), 13 податных, 2 богано. По Дастурл. Гариси обя-зана была обрабатывать царичины пахоты в Цинцкаро.

176. (141) Гарилупи—в Триалети, на левой стороне Бешкенашенис-Хеви, на зап. Сабозкуро, на юг Бешкенашени (К); Сп. 490. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (Туркистанишвили), 5 податных, 1 богано и 1 амоцкветили.

177. (142) Гатехили-Сандари—в Ташири, на юг Кармикари, на зап. Тахилбитмаза (К); Сп. 171. Упоминается в описи Сакаплианишвило XVII ст. В 1707 г. деревня Каплианишвили. По переп. 1701/11 г. значатся 12 подат-ных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 2 податных, 2 богано и 3 акрили. В вар. переп. 1721 г. акрили 5, причем сказано: „2 в прошлом году, 3 в этом“.

178. (143) Гатехили-Хиди—в Бердуджи (§ 44), на правой стор. р. Кциа, на юг Кизкала-Хунзани (К). По Дастурл. царская сахасо деревня, персидский налог уплачивала 6 тумани. Обязана была держать в чистоте существовав-ший так Караван-Сарай, принимать проезжающих.

179. (148) Гварджила—в Карабулаги, на левой стороне Второй Са-пиклис-Цкали, на юго-вост. Цители-Сакдари, на зап. Шесакари (К); Сп. 437.

180. (149) Гварджила—в Карабулаги, на правой стороне Сапиклис-Цка-ли, на сев.-зап. Демура, на вост. Сапикле (К); Сп. 465. По переп. 1701/11 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили Луарсаб) и 3 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 3 податных и 1 акрили.

К какому Гварджила относятся сведения обеих переписей, не выявлено.

181. (147) Гварети—в Кциис-Хеоба, на правой стороне восточной вет-ви р. Ирага, на вост. Джиграшени, на юг Карака (К); Сп. 387. В 1523 г. у сыновей Кавтара Бараташвили были крепостные. По переп. 1721 г. зна-чатся 2 владельца (Туманишвили Отар мдивани, Сулейманишвили), 4 по-датных и 3 богано.

182. (708) Гвеви—в Сквирети, на левой стороне Верес-Хеви, между р. Вере и Гелискарис-Хеви, на вост. Ванати (К); Сп. 669. В 1696 г. царь Георгий возвращает Аслану Мейтришвили Гвевских крестьян, которых царь Ерекле отнял у него во время „Орианоба“ (двоевластия) и передал Тула-швили. По переп. 1721 г. значатся 9 владельцев (Тулашвили), 5 податных, 5 богано и 1 амоцкветили.

183. (150) Гвел-Пареха—в Триалети, на левой стороне р. Кциа, на вост. Арцивани, на зап. Пареха (К); Сп. 527. В 1457 году царь Георгий возоб-новляет Самтависскому монастырю Гвел-Пареха. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Шанаваз-Хан—Царь Бакар), 8 податных и 2 богано.

184. (151) Гвиана—в Кциис-Хеоба, на правой стороне р. Ирага, на вост. Камарети и Липи, на зап. Самгерети (К); Сп. 403. По геогр. Вахушти около Гвиана монастырь. По словам Смимона Зурабишвили в 1792 г., Гвиана деревня Зурабишвили. По словам Иосифа Кананова в 1814 году, Гвиана принадлежала Кананашвили.

185. (709) Гвинчроби—в Алгети, на левой стороне р. Алгети, на зал. Сарвани, на вост. Марабда (К); Сп. 558.

185¹. (709¹) Гвинчроби—табун ели (§ 45 и III часть); Сп. перед 552—4 оба.

186. (152) Гвиргвинети—в Триалети, на правой стороне Карцахис-Цкали, на вост. Тала, на зап. Модимнахе (К); Сп. 467. По истор. карте проф. Джавахишвили в Карабулаги, на левой стороне Сапиклис Цкали. В 1543 г. половина Гвиргвинети досталась Паришату Бараташвили.

187. (144) Гелазы—по Достурл. в Триалети, в соседстве Кукиа и Самехрео § 57).

188. (145) Гелдигилани—в Дбанисис-Хеоба, на правой стороне Пине-заури, на вост. Гамиши, на зап. Агумбру (К); Сп. 330. Упоминается в 1536—1721 г.г. Владельцы Каплианишвили, подвл. владелец Мачавариани. В 1536 году досталась Истаму Бараташвили половина Гелдигилани. По переп. 1701/11 г, значатся 1 подвластный владелец (Мачавариани) и 18 податных. По переп. 1721 г. значатся: 1 владелец (Каплианишвили), 1 подвл. владелец (Мачавариани), 3 податных и 1 акрили.

189. (146) Гета—в Дбаниси-Хеоба, на правой стороне Гетис-Хеви, на юго-вост. Ципори, на зап. Чреши (К—две деревни); Сп. 252.

190. (153) Гилагадаги—в Сомхити, на правой стороне Талаверис Хеви, на юг. Талавери, на сев. Хиндзоркути (К); Сп. 63. По переп. 1721 г. значатся 6 владельцев (Завришвили), 11 податных, 13 богано, 1 акрили и 1 амоцкветили.

191. (155) Гогарчлу—по переп. 1721 г. в Дбанисис-Хеви. В 1536 г. половина Гогарчлу досталась Истаму Бараташвили. По переп. 1701/11 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили Ераст) и 5 податных. По переп. 1721 года значатся 1 владелец (Каплианишвили), 12 податных, 3 богано и 6 акрили.

192. (154) Гогат Гверди—в Триалети, между двумя ветвями Бешкенашенис Хеви, на вост. Кедис-сопели (К); Сп. 501. В 1552 г. царь Луарсаб жалует Гогат-Гверди Мцхетской церкви. В 1699 г. сел. Гогат-Гверди отнесено к пастве Манглели.

193. (156) Годак-При—табун ели (§ 45 и III часть) по Достурл. значатся 1 табун, 20 дымов ели тархани.

194. (157) Гозалас-сопели—в Сомхити (§ 56). По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Амилахори) и 4 податных.

195, 196. (159, 160) Голис-сопели—в Каикули две деревни: одна на юг,

другая на вост. Голис-Тба (К—две деревни); Сп. 201, 202. По Дастурл. Голис-сопели царская сахасо деревня, моурав Отар Капланишвили.

197. (161) Голис-сопели Гогис-сопели—в Ссмхити, на левой стороне Шулаверис-Хеви, на зап. Хандзориси, на юго-запад Опрети (К); Сп. 47. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Давиташвили) и 8 податных. В 1784 г. упоминаются владельцы Осена Корганашвили и Елизбар Давиташвили.

168. (711) Головна, она же Квемо Головна—в Алгети, на правой стороне р. Алгети, на вост. Котиши, на зап. Марнеули (К); Сп. 560. Упоминаются владельцы Госташабашвили в 1591—1789 г.г. В 1591 году пожалован Иоане Бараташвили насоплари Головна; в 1659 году Папуне Госташабашвили возвращают его наследственное имение Головна, половину которого на короткое время захватил Корхмазашвили. В 1715 году Гесташабашвили имели там 1 двор. и 24 крепостных. В 1779—1889 г.г. у Госташабашвили оспаривает границы Капланишвили. По переписи 1721 г. значатся 1 владенец (Госташабашвили), 9 податных и 1 богано.

199. (710) Головна, оно же Земо-Головна—в Алгети, на правой стороне Головнис Хеви, на сев. вост. Багранети, на зап. Мамис-Даба (К); Сп. 627. Упоминается в 1580 и 1635 г.г., владение Тбилели. По переп. 1721 г. значатся 1 владенец (Тбилели), 3 дв. укмо и 12 податных.

200. (158) Голтечи—в Алгети, на правой стороне р. Алгети, на вост. Сацурбле, на зап. Цинцкаро (К); Сп. 566. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Автандил Супраджи, Абашишвили Давид), 2 дв. укмо, 7 податных и 2 богано.

201. (162) Гомарети-Диди—в Карабулаги, на левой стороне Зуртакети, на сев. вост. Урцевани, на зап. Кватетри (К); Сп. 428. По Дастурл. Гомарети царицыно селение, персидский налог взимался 32 марчили. Для содержания царской конюшни обязано было доставлять 30 код ячменя. По геогр. Вахушти Диди-Гомарети—местечко в роде маленького города, лежит при соединении Зуртакети со Вторым Сапиклис-Цкали. В 1536 г. достались Иотаму Бараташвили в Гомарети 16 крепостных. Возможно, что это сведение относится в Дзвели-Гомарети (см. ниже). По переп. 1721 г. значатся 1 владенец (царица), 1 подвл. владенец (церковь Атоци), 37 податных и 11 богано.

202. (163) Гомарети-Дзвели или Патгра—в Карабулаги, на левой стороне Дзвели Гомаретис Хеви, на вост. от Ниацари (К); Сп. 421. По Дастурл. Дзвели-Гомарети царицыно селение; упоминается в 1713—1735 г.г., значатся священник, мамасахлиси. В 1718 г. моуравство Дзвели Гомарети пожаловано Асламазу Сологашвили. По переп. 1721 г. значатся 1 владенец (царица) и 6 податных. По сиг. 1763 г. оба Гомарети лежат в соседстве Диди-Егриси.

203. (712) Гомелаури—в Мткврис Гагма, на сев.-зап. Навтлуги, на юго-восток Тифлиса (К); Сп. после 682.

204. (164) Горинджуки—в Дбанисис-Хеоба, между Пинезаури и Баличис-Хеви, на вост. Дбаниси (К); Сп. 309. По переп. 1721 г. значатся 6 владельцев (Туркестанишвили), 13 податных и 2 богано. В 1738 г. Деметре Капланишвили покупает у Годерза Туркестанишвили имение в Горинджуки в соседстве Укан Гори и Вани.

205. (713) Горис-Тави—в Алгети, на левой стороне Гударехис-Хеви, на зап. Садзелиси, на сев.-вост. Гударехи (К); Сп. 619. Упоминается владение Германозишвили в 1543—1670 г.г. и Саакадзе в 1643 г. В 1543 г. насоплари, в 1653г. в соседстве Гударехи, в 1699 г. лежит „за р. Алгети“. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Чхеидзе) и 8 податных.

206. (714) Горис-Тави—в Дбанисис-Хеоба, на правой стороне Казретис-Хеви, на сев. Испани, на зап. Саберети (К); Сп. 228. Упоминается в 1678—1706 г.г. Владельцы: Капланишвили в 1678—1706 г.г., Бараташвили в 1689/1696 г.г., Тамазашвили в 1678/96 г. В 1704 г. возвращают Сулхану Орбелашвили купленные на приданное его матери Джалдами и Горис-Тави, которые отобрал у него царь Ерекле. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили Ерасти), 1 подвласт. владелец (дв. Чикоидзе) и 2 податных.

207. (165) Горуми-Диди—Горули—в Сомхити, на правой стороне Горулис-Хеви, на вост. Церакви, на зап. Джанхоши (К); Сп. 29. Как усматривается из карты Вахушти, там был дворец владельца. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Меликишвили), 5 подвл. владельцев (Абазашвили, Одишелидзе, Машаташвили), 2 дв. укмо, 32 податных и 1 богано.

208. (166) Горуми-Патара, Горули-Патара—в Сомхити, между двумя ветвями Мамхутис-Хеви, на юг Кудро, на сев. Киракозас-сопели (К); Сп. 54. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Мелик Сомхити Леван и Капланишвили Зураб Супраджи), 1 дв. укмо, 6 податных и 2 богано. Горуми-Диди по переписи 1721 г. мы называем деревню, лежащую на берегу Горулис-Хеви, Горуми-Патара—деревню, лежащую по берегу Мамхутис-Хеви, хотя безусловных данных для этого нет.

209. (715) Гоубани—в Алгети, на правой стороне Гоубнис-Хеви, на сев. зап. Тагнагети (К); Сп. 585. Упоминается в 1552—1736 г.г. В 1552 г. лежит по „ту сторону р. Алгети“, что неправильно, если направление идет из Тифлиса. Владельцы указаны: Храм Спасителя в 1552 г. и Херхеулидзе в 1622 г. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Сологашвили), 2 подвластных владельца (дв. Кристесиашвили), 1 дв. укмо, 29 податных и 13 богано. В 1736 г. упоминается священник.

210. (167) Гугути—в Дбанисис-Хеоба, на правой стороне Пинезаури, на вост. Лорашеки, на зап. Шунбуни (К); Сп. 323. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), 5 податных, 1 богано и 3 акрили.

211. (168) Гударехи—в Алгети, на левой стороне Гударехис-Хеви, ан юго-зап. Горис-Тави, на сев.-вост. от Надарбазеви (К); Сп. 621. По геогр. Вахушти в Гударехи был монастырь, а выше его была крепость. В 1536 г. достались Иотаму Бараташвили половина Гударехи и саухцесо. В 1543—1712/14 г.г. владельцы Германозишвили. В 1610—16 2/59 г.г. Цари Луарсаб и Теймураз жалуют Гударехскому монастырю имения. В 1712/14 г. Германозишвили выделили своему брату в Гударехи 7 крепостных. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Германозишвили) и 6 податных.

212. (169) Гудели—в Алгети, в районе Коди (§ 55); Сп. 599, между Табахмела и Кумиси. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Сологашвили), 7 податных, 1 богано, 2 акрили и 1 амоцкветили.

213. (170) Гулбаба—в Дбанисис Хеоба (§ 53). По переп. 1721 г. помещен в Локи. По переп. 1701/11 г. значатся 2 податных. По переп. 1721 г. значатся: 1 владедец (Капланишвили), 2 податных и 4 акрили.

214. (171) Гулгули—в Дбанисис Хеоба, между двумя ветвями Гетис-Цкали, на вост. Дарбази, на зап. Ицриа (К); Ст. 244. В 1536 году достались Иотаму Бараташвили половина Гулгули с 3 крепостными и дв. Джаниашвили с 6 крепостными. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Иотамисшвили, Шермадинашвили), 5 дв. укмо (Джаниашвили) и 4 податных.

215. (172) Гултапа—в Алгети, при соединении р.р. Алгети и Мтквари, на правой стороне р. Алгети (К); Сп. перед 552.

216. (173) Гунанети—в Алгети (§ 56). По переп. 1721 г. помещена между сел. Алгети: Амливи, Путреви, Ерцо, Ердо и Азики. В 1713 г. у Госташабашвили имение и дв. Махвиладзе остались не разделенными. По переп. 1721 г. значатся 1 владедец (Госташабашвили) и 2 податных.

216¹. (173¹). Дабнеули-ели—поселение ели (см. § 45 и III часть). По Да-стурл. табуны Дабнеули ели принадлежали: Отару Мдивани, Меитари, Бежану Шаншиашвили, Мдиван-бегу, Исе, бывшему крепостному Мустафы, Шихи, Аслану Парешу. Дабнеули ели приблизительно заключало в себе 240 дымов.

217. (183) Дагари—в Сомхити, на левой стороне Горулис-Хеви, на зап. Джанхоши, на юг Кармикари (К); Сп. 31. По сиг. 1784 г. Кайхосро-Цицишвили во времена Надир Шаха (в 30-х годах XVIII ст.) приобрел Дагари, но потом Рочикашвили (Шаликашвили) вернули себе обратно.

218. (184) Дагети-Диди—в Кциис Хеоба, на левой стороне Чивчива, на сев. Тапани, на юго-вост. Укан Дагети (К); Сп. 373. По переп. 1721 г. значатся 10 владельцев (Цицишвили), 1 дв. укмо, 30 податных и 13 богано.

219. (185) Дагети-Укана—в Кциис Хеоба, на левой стороне Чивчива, на юго-вост. Ванати, на зап. Цраурта (К); Сп. 374. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (Тбилели, Нодар Супраджи, Автандил Супраджи, Абашишвили Давид), 2 подвл. владельца (дв. Яхтунашвили), 4 дв. укмо (дв. Яхтунашвили) и 8 податных. В 1727/30 г. Ерасти Капланишвили имел там купленное имение. В 1736 г. был спор между Тбилели и Мерабисшвили (Кор-

ганашвили) об одном крепостном в Укан-Дагети. По Дастурл. Укан-Дагети лежит в царицыно Сабараташвило.

220. (174) Дамблуги—в дбанисис-Хеоба, на левой стороне Баличис-Хеви, на юг Тандзиа, на сев. Монастери (К) Сп. 270. Надо думать, что эту деревню подразумевает переп. 1701/11 г., т. к. она там помещена между селениями Дбанисис-Хеоба: Лаклакшени и Болоркванти. По переп. 1701/11 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили Мамука) и 5 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 1 подвл. владелец (Бучкиашвили), 9 податных, 2 богано и 8 акрили.

221. (175) Дамблуги—в Сомхити, на левой стороне Поладаури, на вост. Орга-Шуа, на зап. Цклис Ормо (К); Сп. 115. По Дастурл. Дамблуги Сомхити „теперь в руках царя“. Для провоза виноградного суслу в Кожори выставяла 1 лошадь. По переписи 1721 г. помещена в Сомхити, где владельцем значится Завришвили и в Локи, где владельцем—Каплианишвили. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Завришвили и Каплианишвили), 6 податных, 5 богано и 6 акрили; Дамблуги Каплианишвили в Дбанисис-Хеоба показан отдельно (см. выше); ясно, вторичное обозначение Дамблуги Каплианишвили относится к Дамблуги Сомхити.

222. (176) Дамгало—в Дбанисис-Хеоба, между двумя ветвями Гетис-Хеви, на зап. Тандзиа, на вост. Бакрана (К); Сп. 247. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Яралашвили), 2 податных и 1 богано.

223. (177) Дарбази—в Дбанисис-Хеоба, между двумя ветвями Гетис-Хеви, на юго-восток Саванети, на сев. Чреши (К); Сп. 245.

224. (178) Дарбази—в Дбанисис-Хеоба, на правой стороне Пинезаури, на восток Чандараки, на зап. Ацути (К); Сп. 326. По переп. 1721 г. в Дарбази Дбанисис-Хеоба значится 6 владельцев (Яралашвили, Каплианишвили) Отар, Карабудахишвили, Каплианишвили), 1 подвл. владелец (дв. Каплианишвили), 2 дв. укмо, 17 податных, 7 богано и 2 акрили. Упоминается в сиг. 1634/38 г. и в описи Сакаплианишвило XVIII ст. владельцы Каплианишвили. Какой Дарбази Дбанисис Хеоба относятся все эти сведения, не выявлено.

225. (179) Дарбази—в Сомхити, на правой стороне Поладаури, на юго-вост. Земо-Болниси (К); Сп. 78. Надо думать, что эта деревня имеется в виду в сиг. 1785 г. коим свидетельствуется, что имение Елиарашвили не в Болнисах, а в Дарбази, т. к. именно эта Дарбази была в соседство Болниси.

226. (180) Дарбази—в Сомхити, на левой стороне западной ветви Мамхутис-Хеви, на юго зап. Махмути, на вост. Самеба (К); Сп. 52. Владельцы упоминаются: в 1651 г. Еджибишвили. В 1626—1653/8 г.г. Туманишвили. В 1780/83 г. Каталикос. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца: Туманишвили мдивани Гиви, Туманишвили-Такашвили Заал) и 2 податных, но к какой Дарбази относятся все эти сведения—к Поладаурскому или Мамхутскому, не выявлено.

227. (181) Дарбаз-Тала, Дарбазчала, Дарбази—в Сомхити, на левой стороне Поладаури, на юго-вост. Борис-сопели, на зап. Саба (К); Сп. 110. Упоминается в описи Сакаплианишвило XVII стол. В 1536 г. достались Иотаму Бараташвили половина Дарбазчала с 3 дымами крепостных, главный дворец, половина Чинас-Чала и саухучесо. По переп. 1701/11 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили Папуа) и 16 податных. По переп. 1721 г. в Дарбазтала в Локи, значатся 1 владелец (Каплианишвили), 4 податных, 1 богано и 15 акрили.

228. (182) Дарубанди—Кциис-Хеоба—Алгети—Карабулаги (см. § 57). По Дастурл. на ней лежала повинность ловить рыбу (на царский стол). По словам Георгия Ларадзе, Дарубанди приобрели Ларадзе от царя, как награду.

229. (188) Дбаги—в Алгети—Кциис-Хеоба (см. § 54). В 1724 г. Амилгабар Госташабшвили покупает участок в Дбаги от Петре Хунасшвили.

229¹. (185¹) Дбаниси—Дманиси—в Дбанисис-Хеоба, на вост. соединения Машавери с Пинезаури (К); Сп. 299. По геогр. Вахушти название получил от местечек (даба). Буга-Турок там поселил осетин. С тех пор был городом крепостью. Царь Свимон передал туркам. Потом был razорен. Было много построек. Каплианишвили ремонтировали крепость для защиты. Там же большая церковь. По сиг. 1730 г. Дбаниси достался Орбели Каплианишвили (Вахтангу Мдиванбегу) с дворцом, и бывшею крепостью. Орбели там выстроил дом, а Сулхан Каплианишвили там справлял свадьбу. Там же построил дом Папуа Георгишвили-Каплианишвили, против чего заявил спор Ерасти Каплианишвили и судом Дбаниси остался за Ерасти. Последний выстроил там дом и крепость. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили половина Дбаниси с 65 крепостными (из них 31 татар), саухучесо, половина усыпальницы, Хандамашвили с его усадьбою и половина таможенного дохода. На поминование Вахушти Каплианишвили Дбаниси-Дзвели, Авенджуки и Миджа должны были доставить одну корову. По переп. 1701/11 г. значатся 2 владельца (Каплианишвили Папуа, Каплианишвили) и 2 подвл. владельца (Дбанели, Сакварелидзе) и 9 податных. По переп. 1721 г. две деревни, в обеих владельцы Каплианишвили:

230. (186) Дбанисис-Цихе—значатся 1 подвл. владельц. (Дбанели, 1 двукмо и 1 податной.

231. (187) Дбаниси-Дзвели—упоминается в описи Сакаплианишвило XVIII ст. По переп. 1721 г. значатся 5 податных, 1 богано и 3 акрили.

232. (197) Двалта—в Алгети, на левой стороне Двалтас-Хеви, на вост. Молави (К); Сп. 624. В 1523 г. сыновья Кавтара Бараташвили имели крепостных. В 1543 г. достался Паришату Германозишвили насоплари Двалта. В 1591—1780 г.г. владельцы Госташабшвили. В 1591 г. Иоану Бараташвили пожалованы в Двалта 3 крепостных. В 1713 г. Госташабшвили имели 2 крепостных. По переп. 1721 г. значатся 6 владельцев (Такашвили, Саам и Едишер Бараташвили, Кавтарашвили, Госташабшвили), 2 подвл. владельца и 8 податных.

233. (189) Девагози—в Каикули, на левой стороне Каикулис-Цкали, на юге Ревазас-сопели, на сев.-вост. Цкарос-сопели (К); Сп. 194. По Дастурл. Девагози, Дугазас-сопели— царская сахабо деревня в Каикули, моруав Мола Абдулашвили.

234. (196) Дегцнуги—в Сомхити, на левой стороне Поладаури, на вост. Урути, на зап. Орта-Шуа (К); Сп. 113. По Дастурл. там содержалось ястребиное гнездо. По переписи, 1721 г. значатся 1 владделец (Капланишвили Луарсаб) и 5 податных.

235. (190) Деларарас-сопели. По переписи, 1721 г. в Сомхити (§ 56). По этой переписи значится 1 владделец (Мелик Сомхити Леван) и 2 податных.

236. (191) Деликулиджан-Земо—в Ташири, на левой стороне Таширис-Цкали, на юг. Земо-Чалис-сопели, на сев. Квемо-Деликулиджани (К); Сп. 153. По переписи, 1701/11 г. значатся 4 подвластн. владельца (Кохиашвили, Меранашвили, Джаншашвили) и 16 податных. По переписи, 1721 г. значатся 1 владделец (Капланишвили), 3 податных, 2 богано и 9 акрили. В вар. переписи, 1721 г. относительно акрили сказано: „некоторые этого года, некоторые прошлого“.

237. (192) Деликулиджани-Квемо—в Ташири, на левой стороне Таширис-Цкали, на зап. Сулейманас-сопели, на вост. Квемо-Чалас-сопели (К); Сп. 154. По переписи, 1701/11 г. значатся 1 владделец (Капланишвили Луарсаб) и 24 податных. По переписи, 1721 г. значится 1 владделец (Капланишвили), 13 податных, 5 богано и 10 акрили. В вар. переписи, 1721 г. относительно акрили сказано „новые“.

В 1657 г. досталось Каплану Бараташвили по суду сел. Деликулиджан в Ташири. По сиг. 1707 г. владделец Капланишвили. Возможно, что сигели 1657—1707 г.г. относятся к обоим Деликулиджани.

238. (193) Демурас-сопели—в Карабулаги, на левой стороне Сапцклис-Цкали, на вост. Сапцкле, на сев. Вартеванас-сопели (К); Сп. 464. По переписи, 1701/11 г. значится 1 владделец (Капланишвили Ерасти) и 4 податных. По Такайшвили (Арх. экскур. III, стр. 53) деревня лежит близь Гомарети и теперь называется „Демурбулахи“.

238¹. (193¹) Демурчи-Асанлу—поселение ели—в Мткврис-Гагма, в Карая, на юго-вост. Хунани (КК деревни Юзбаши и Шарападина). Сп. после 682—120—оба. По геогр. Вахушти вниз по Карая, на берегу Мтквари (Курь) живут ели Демурчи-Асанлу, богатые скотом. Там значились (§ 45 и III часть):

- 1) Юзбашис—1 табун ели, 376 дымов.
- 2) Шарападинас—1 табун ели, 122 дыма.
- 3) Мола-Абдула-Касумаси—1 табун ели тархани, 40 дымов.
- 4) Асанлу Мола-Мамадаси—1 табун ели тархани, 10 дымов.

239. (194) Дордзи-оглы-Халилас—1 табун ели (см. 45 и III часть). По Дастурл. значились 120 дымов ели тархани.

240. (195) Дердзи-оглис-сопели—Дердзлб—в Каикули, на правой стор. южной ветви Каикулис-Цкали, на юго-зап. Сатанас-сопели и на зап. Насоплари (К); Сп. 205. По Дагурл. Дерзло царская сахасо деревня, моурав. Халила.

241. (907) Джабаркела—в Кциис-Хеоба, на правой стороне Зуртакети, на сев.-зап. Шошилети, на юго-вост. Кциа (К); Ст. 366. В 1634/58 г. спор между Капланом Бараташвили и Германозишвили о Джабаркела. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Яралашвили) и 2 податных.

241¹. (907¹) Джаваншири—поселение ели см. § 45 и III часть. По Дагурл. значатся:

242. (908) Джаваншири тархани—1 табун, 90 дымов ели.

242¹. (907²) Ибреима-Шатири—1 табун, 10 дымов ели тархани.

242². (907³) Мамада-Шатира—1 табун, 10 дымов ели тархани.

243. (909) Джавшаниани—в Дбанисис-Хеоба, на правой стороне Гетис-Хеви, при ее соединении с Машавери, на вост. Кианети, на зап. Квеша (К); Сп. 236. В 1709 г. владельцы Ерасти Капланишвили и Сачиношвили. По словам Кананашвили в 1814 г., Джавшаниани всегда принадлежала Кананашвили, только во времена царя Бакара Зурабишвили на некоторое время отобрали ее у них. По переп. 1721 г. значатся 6 владельцев (дв. Кананашвили, Тамаз Капланишвили, Каплан Капланишвили), 7 независимых дв. укмо (Кананашвили) и 6 податных.

244. (910) Джалдами—в Дбанисис-Хеоба, на левой стороне Машавери, на вост. Абулмаги и Ахалшени, на зап. Кианети и Квеша (К); Сп. 273. Упоминаются владельцы Бараташвили в 1643 г., Капланишвили в 1678—1704 г. В 1704 г. царь возвращает Сулхану Орбелишвили Джалдами и Горисшави, которые были приобретены на приданное его матери и которые отобрал у него царь Ерекле за его приверженность Шакули-Хану. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Ерасти Капланишвили) и 14 податных.

245. (211) Джанавазиани—Джаназиани в Дбанисис-Хеоба, на правой стороне Гетис-Хеви, на юго-вост. Чреши, на сев.-зап. Дзвели-Квеша (К); Сп. 239. В 1536 г. достались Иотаму Бараташвили половина Джанавазиани с 9 дымами крестьян и саухуцесо. Упоминаются в описи Сакапланишвиле. XVII ст. В 1707 н. владельцы Капланишвили. По переп. 1701/11 г. значатся 6 подвл. владельцев (Коинидзе, Кавглишвили, Бегиашвили, Чикоридзе), 6 податных и 3 богано. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), 4 подвл. владельца (Коинидзе, Кавлишвили, Наскидашвили), 1 дв. укмо (Белиашвили), 9 податных, 3 богано, 2 акрили и 1 амоцкветили.

246. (912) Джанбагча—Земо-Джабача—в Ташири, на левой стороне Таширис Цкали, на юго-зап. Азат-Калаки, на сев. Цители-Еклесиа (К); Сп. 148.

247. (913) Джанбагча, Квемо-Джанбагча-Патара—в Ташири, на левой стороне Таширис-Цкали, на вост. Гатехили-Сакдари, на зап. Парчухлу (К);

Сп. 170. По переп. 1701/11 г. значатся в Земо-Джанбагча 1 владелец (Каплишвили Папуа) и 6 податных, в Квемо-Джанбагча—11 податных. По переп. 1721 г. в Земо-Джанбагча значатся 1 владелец (Каплишвили), 8 податных и 8 акрили, в Патара (Квемо) Джанбагча значатся 1 владелец (Каплишвили), 3 податных и 4 акрили. По вар. 1721 г. об акрили в Земо-Джанбагча сказано (§ 13): „акрили теперь“, об акрили в Квемо-Джанбагча сказано: „нынешнего года“. Упоминается в описи Сакаплишвили XVII ст.

В 1707 г. на поминовении Вахушти Каплишвили должна была привести двух баранов, но к какому Джанбагча относится это сведение, неизвестно.

248. (914) Джандиди—в Дбанисис-Хеоба, на юго-вост. Царбас-убани, на зап. Квабевани (К); Сп. 303. По геогр. Вахушти Джандидский монастырь пустовал.

249. (915) Джанхоши—в Сомхити, на левой стор. Горулис-Хеви, на вост. Дагара, на зап. Хуцис-сопели (К); Сп. 30.

250, 251. (916, 917) Джанхоши—в Сомхити, на правой стороне Шулаверис-Цкали, на вост. Горуми, на юг Хуцис-сопели (К—две деревни); Сп. 27 и 28. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (Алиханишвили, Агниашвили), 4 независимых дв. укмо (Агниашвили), 4 податных и 1 акрили. Неизвестно, к какому Джанхоши относятся сведения переп. 1721 г.

252. (920) Джапара—табун ели, см. Капанакчи.

253, 254. (918, 919) Джармечи—в Сомхити, по правой стор. Поладаури, на вост. Худжаби, на зап. Саба (К—две деревни); Сп. 97, 98.

255. (921) Джвара-Дманиси—в Кциис-Хеоба, на вост. Бурвили, на юго-зап. Дрианети (К); Сп. 396. См. Совр. К. и Адм. распр. 1930 г. стр. 35. В 1543 г. досталось Паришату Бараташвили Читаант Дманиси. Упоминается в описи Сакаплишвили XVII ст. В 1756 г. Ниноцминдели выкупает одного Дманисского крестьянина у Карабудахишвили и жертвует монастырю Ниноцминда. По переп. 1701/11 г. значатся 8 податных. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (Карабудахишвили, Германозишвили, Каплишвили), 16 податных и 1 богано.

256. (922) Джиграшени—в Кциис-Хеоба, на левой стор. Ирагас-Хеви, на зап. Гварети, на сев.-вост. Дрианети (К); Сп. 391. По словам Ларадзе в 1792 г., Джиграшени его предки получили от царя в награду. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Кананашвили), 2 податных и 3 богано.

256¹. (922¹) Джиграшени—по Дастурл. в Каикули, царская сахасо деревня, моурав Доленджишвили, см. Бетлеми.

257. (923) Джилиза—в Сомхити, на правой стор. Шулаверис-Цкали, на сев.-вост. Асанас-сопели, на юго-зап. Чаклапуне (К); Сп. 41. По переп. 1721 г. значатся 5 владельцев (Туманишвили, Насриашвили, Шаназ арашвили), 15 податных и 4 богано.

258. (924) Джонджили—по Дастурл. в Сомхити (см. § 47), там держала ястребиное гнездо.

259. (925) Джурари—по Дастурл. в Сомхити (см. § 57), в горах; деревня значится, как находящаяся „теперь в руках царя“. На ней лежала повинность выставять 1 лошадь для перевозки виноградного сусла в Кожори. По переп. 1721 г. в Локи, значатся 2 владельца (Каплианишвили, Апахизишвили), 4 податных и 1 богано. Имение Каплианишвили значится, как акрили.

260. (823) Дзедзвариани—в Дбанисис-Хеоба, на левой стороне Гетес-Хеви, на сев. Дзвели Квеша, на зап. Акаурта (К); Сп. 240. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Луарсаб Каплианишвили) и 3 податных.

261. (198) Диа—в Кциис-Хеоба, на юг соединения р.р. Ирага и Кциа (К); Сп. 364. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (Нодар и Автандил Супраджи, Абашишвили, Каплианишвили Реваз), 1 подвл. владелец, 9 податных и 3 богано.

262. (199) Дидеба—в Алгети, на левой стороне Асуретис-Хеви, на юг Сагориси, на сев. Кикети (К); Сп. 591. Упомянуты в 1558—1749 г.г. владельцы Госташабашвили. В 1591 г. пожалован Иоану Бараташвили в Дидеба 1 дым крестьянина. В 1713. Госташабашвили имели 1 крепостного. По переп. 1721 г. значатся 10 владельцев (Госташабашвили, Такашвили, Бегашвили, Зазунашвили, Абулпатишвили, Херхеулидзе), 11 податных, 2 богано и 2 амоцветили.

263. (200) Дидубе—в Мткврис-Гагма, на вост. Лиси и Тхиловна, на зап. Квиткирис-Лило (К); Сп. 674. Персидский налог взимался 8 миналтуни, 14 шаури. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (царь, Гилакишвили), 23 податных и 3 богано.

264. (201) Диламашени, Дигмашени—в Дбанисис-Хеоба, на правой стороне Машавери, на вост. Тевре, на зап. Валдови (К); Сп. 297. В 1536 г. достались Иотаму Бараташвили половина Диламашени с 6 дымами крепостных и саухуцесо. По переп. 1701/11 г. упоминаются 6 подвл. владельцев (Сахлтухуцеси Робини, Сакварелидзе, дв. Тер-Давита, Тертерашвили) и 10 податных. Упоминается в описи Сакаплианишвило XVII ст. и в сиг. 1707 г. владелец Каплианишвили. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 7 податных и 1 богано.

265. (202) Динаризас-сопели, Динарзи—в Каикули, на левой стороне Каикулис-Цкали, на сев. Пенджаркути, на вост. Хустаоглис-сопели (К); Сп. 178. По Дастурл. Динаризас-сопели—царская сахасо деревня, моурав. Абединашвили.

266. (203) Дисвели—в Дбанисис-Хеоба, на левой стороне Машавери, на вост. Акаурта, на зап. Самтредо (К); Сп. 221. Упомянуты в 1447/59 г.г. как соседняя деревня Коранта.

266¹ (203¹) Дманиси см. Джвара.

267. (204) Долбандлу — в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на юг Палуиа, на сев. Паталас-сопели (←); Сп, 136. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Муша Мустафа), 35 податных и 5 богано.

268. (205) Дре — в Сквирети, на правой стороне Верес-Хеви, на зап. Цвери (К); Сп. 672. По переп. 1721 г. значится 2 владельца (Сологашвили), 6 податных и 1 богано.

269. (206) Дрианети — в Кциис-Хеоба по правой стор. Ирагас-Хеви, на вост. Бурвили, на зап. Дж грашени (К); Сп. 397. По переп. 1701/11 г. значатся 2 подвластных владельца (церковь, Багратисшвили) и 14 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 2 подвл. владельцев (дв. Багратишвили), 7 податных, 5 богано и 3 акрили.

270, 271. (208, 209) Дургая—Мираган — в Сомхити, поселение ели, на правой стор. Машавери, на зап. Аркевани (К); Сп. после 72—Миразан-Дургаиа—2 оба. По Дастурл. в Дургаиа-Мираган значатся 2 табуна, 65 дымов ели (см. § 45 и III часть).

272. (207) Дурнуки — в Алгети, на правой стороне р. Алгети, на вост. Чхекви, на зап. Котиши (К); Сп. 563. По Дастурл. персидский налог взимался 12 миналтуни, на отвоз сусла на Кожори должна была выставить 10 лошадей. Упоминается в сиг. 1705 г. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Кирманис-Хан), 1 дв. укмо (Арешишвили), 30 податных и 6 богано.

273, 274. (210, 211) Егриси — в Карабулаги, на левой стор. Зуртакети, на юг Ревашени, на сев.-вост. Цихе-Кваби (К—две деревни); Сп. 444, 445. В 1687—1801 владельцы Ларадзе, в 1727 г. владельцы Пааташвили. В 1792 и 1801 г.г. упоминается Диди-Егриси. По словам Г. Ларадзе в 1792 г., в Диди-Егриси прежде проживало 100 дымов. По Дастурл. от Цихе-Кваби до Диди-Егриси шло Тифлисское шоссе. Вторая деревня называлась Патара-Егриси. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (Ларадзе, Нодар Супраджи, Кайхосро Каплианишвили), 11 податных и 6 богано. Не выявлено, касаются ли сведения переп. 1721 г. одного Диди-Егриси, или обоих Егриси.

275. (225) Едзани — в Триалети, на правой стор. р. Кциа, на зап. Ахалкалаки, на вост. Тамалиа (К); Сп. 484. По Дастурл. царская сахасо деревня, моурав Ратишвили; персидский налог взимался 14 марчили. В 1591 г. пожаловано Иоане Бараташвили насоплари Едзани. По сиг. 1707 г. из Узариани, на Едзани шла большая триалетская дорога. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царь), 19 податных и 5 богано.

276. (212) Еклезиа — в Кциис-Хеоба, на левой стор. канала царя Вахтанга, на сев. Султнис оба, на юго-зап. Марнеули (К); Сп. 345. По геогр. Вахушти там добывали из земли селитру. По Дастурл. персидский налог взимался 1 туман. На отвоз сусла в Кожориставлял 8 лошадей. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царь), 3 дв. укмо, 10 податных и 10 богано.

277. (213) Елиас-сопели — в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Пинезау-

ря, на восток Ундуши (К—в Ташири, что неправильно, см. § 30); Сп. в Локи 339. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили половина Елиас-сопели. Упомянут в описи Сакаплианишвилу XVII ст. По переписи 1701/11 г. значатся 1 подв. влад. и 4 податных. По переписи 1721 г. значатся 1 влад. (Каплианишвили), 3 подв. влад., 11 податных, 2 богано и 5 акрилы.

278. (214) Елпиа—в Алгети, на сев.-вост. Цинвенахи и юго-зап. Кикети (К); Сп. 589. Упомянуты владельцы: Госташабашвили в 1591—1713 г.г., Такалатоани и Такашвили в 1733 г. В 1713 г. Госташабашвили имели там 8 крепостных. По переписи 1721 г. значатся 7 владельцев (Госташабашвили, Нодар Супраджи, Намангелелевишвили, Зазунашвили, Гуриели, Такашвили, Иотамишвили), 10 податных, 1 богано и 2 акрилы.

279. (215) Енагети—в Алгети, на правой стор. Асуретис-Хеви, на юго-вост. Ардасубани, на сев.-зап. Багранети (К); Сп. 605. В 1523 г. сыновья Кавтара Бараташвили имели там дворец и крепостных. Владельцами значатся: в 1543—1756 г. Германозишвили, (имели 8 крестьянских наделов), в 1658—1713 г. Госташабашвили (в 1713 г. имели 4 крепостных), в 1664 г. Мерабисшвили-Корганашвили, в 1701 г. Така Бараташвили, в 1710 г. Абашишвили, в 1712 г. Настоятель Иосеб Габашвили, в 1733 г. Мустафабег. По переписи 1721 г. значатся 15 владельцев (царь, Шаликашвили, Назири Едишери, Госташабашвили, Такашвили, Гилакишвили, Корганашвили, Нодар Супраджи, Саам и Едишер Бараташвили, Намангелелевишвили, Зазунашвили, Германозишвили, Канчашвили), 1 дв. укмо (Садунашвили), 27 податных и 5 богано.

280. (216) Епископис-сопели—в Сомхити (§ 56). По переписи 1721 г. значатся 1 влад. (Карис-Цинамдзгвари—настоятель дворцовой церкви) и 14 податных.

281. (217) Ерани—в Триалети, на левой стор. Еранис-Хеви, на зап. Турани (К); Сп. 521. По Дастурл. Ерани насоплари, в соседстве Црицы, Пареха и Кохаджи. По переписи 1721 г. значатся 1 влад. (царь), 4 податных и 2 богано.

282 (218) Ергентала—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Баличис-Хеви, на юг Шибишвела, на юго-вост. Тандзиа (К); Сп. 269. В 1756 г. Германозишвили имели там крепостных. По переписи 1721 г. значатся 2 владельца (Германозишвили, Каплианишвили), 7 податных, 2 богано и 4 акрилы.

283. (222) Ерджовени—в Триалети (§ 57), вероятно, на юг от Ерджеванис-мта. По Дастурл. насоплари.

284. (219) Ердо—в Алгети, на правой стор. Алгети, на юг Манглиси, на сев. Путреви (К); Сп. 649. В 1591—1713/14 г.г. владельцы Госташабашвили. В 1591 г. насоплари. В 1713 г. у Госташабашвили там крепостные были разделены, а деревня оставалась неразделенной. По переписи 1721 г. значатся 1 влад. (Госташабашвили) и 2 податных.

284¹. (219¹) Ерти-ригис оли („Особого рода“ еди—кузнецов)—см. § 45

и III часть. По Дастурл. там значились: 1) табун Аджи-Сулухи, 25 дымов и 2) табун Мола Ханверди, 12 дымов.

285. (220) Ертиси—в Алгети, между Гуделисис-Хеви и Гоубнис-Хеви, на юг Тагнагети, на сев.-зап. Вашловани (К); Сп. 593. Владельцами упоминаются; в 1523 г. сыновья Кавтара Бараташвили, 1543 г. Паришат Германозишвили, в 1591—1713 г. Госташабашвили, в 1688 г. Микеладзе. В 1713 г. Госташабашвили имели там 3 крепостных. По переп. 1721 г. значатся 10 владельцев (Госташабашвили, Туркисташвили, Кавтарашвили, Абулпативши-ли, Капланишвили Реваз), 14 податных и 5 богано.

286. (221) Ерно—в Алгети, на левой стор. Лаквис-Хеви, на вост. Пу-треви (К); Сп. 641. В 1523 г. сыновья Кавтара Бараташвили имели там крепостных. В 1591—1808 г.г. владельцы Госташабашвили. В 1713 г. Го-сташабашвили имели 7 крепостных. По переп. 1721 г. значатся 3 владель-ца (Госташабашвили, Зазунашвили, Такашвили), 6 податных и 1 богано.

287. (224) Ецо—в Кциис-Хеоба, на левой стор. Чивчива, на юг. Ткем-лара, на зап. Абелиа (К); Сп. 380. В 1720 г. пожалованы Заалу Зазуна-швили 2 крепостных—доля его дяди Дурмишхана. По переп. 1721 г. зна-чатся 2 владельца (Автандил Супражи и Абашившили) и 2 податных.

288. (225) Ешвис-Цкаро—в Алгети, между двумя ветвями Асуретис-Хеви, на зап. Тагнагети, на сев.-вост. Богви (К); Сп. 587. В 1513 сыновья Кавтара Бараташвили имели крепостных. По переп. 1721 г. значатся 3 вла-дельца (Такашвили, Сачиношвили) и 6 податных.

289. (526) Жангири—в Сомхити, на юго-вост. Зукрути, на зап. Барна-кари (К); Сп. 15.

290. (258) За—в Алгети, на правой стороне Лаквис-Хеви, на зап. Па-тивани (К); Сп. 638. В 1543—1750 г.г. значатся владельцы Германозишви-ли. По переп. 1721 г. значатся 9 владельцев (Наманглелевишвили, Кавтараш-вили, Германозишвили, Канчашвили), 18 податных и 4 богано.

291. (259) Зариаканди—в Ташири (§ 57), По Дастурл. устроенная (?) деревня в Айдарбегис-Хеоба, моурав Отар Мдивани.

292. (260) Зеулистаны—в Карабулаги, на юго-зап. Урцевани, на сев. Топракала (К); Сп. 431. Эту деревню, вероятно, имеет в виду перепись 1721 г., т. к. указанный в ней владелец Автандил Супраджи в Триалети, где нахо-дилась другая деревня того же названия, крепостных не имел. По этой пе-реписи значится 1 владелец (Автандил Супраджи), 1 дв. укмо (Бежуашвили), 8 податных и 2 богано. Эту же деревню имеют в виду сиг. 1727 и 1735 г.г., т. к. обозначенный в них Бачашвили Георгий значится в переп. 1721 г.

293. (261) Зеулистаны—в Триалети. По Дастурл. насоплари, владение царя. В 1723 г. пожалована Госташабашвили Амилгабару дер. Зеулистаны в Триалети, которая раньше находилась у Автандила Коркота.

294. (262) Зрбити—в Алгети, на правой стор. восточной ветви Зрби-тис-Хеви, на зап. Богви, на вост. Ацупи (К); Сп. 611. В 1696 г. царь Ерекле

утверждает за Меитришвили в Зрбити виноградник в награду за преданность во время междоусобия (т. е. во время борьбы Ерекле с Георгием). По переп. 1721 г. значатся 9 владельцев (Туласшвили), 15 податных, 1 бо-гано и 2 амоцкветили.

295. (263) Зукрути—в Сомхити, при устьи Поладаури, на юго-вост. Уру-ти, на зап. Барнакари (К); Сп. 120.

296. (298) Иалгузи—в Дбанисис-Хеоба (§ 50), на правой стор. притока Пинезаури, на вост. Мисхана, на зап. Ундуши (К—в Ташири, что ошибка § 50); Сп. в Локи 337. По истор. карте проф. Ив. Джавахишвили в Дбани-сис-Хеоба. В 1536 г. досталось Иотаму Бараташвили сел. Иалгузи. Упоми-нается в описи Сакаплианишвило XVII ст. По переп. 1701/11 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили Ерасти) и 12 податных. По переп. 1721 г. в Дба-нисис-Хеоба, значатся 1 владелец (Каплианишвили), 8 податных и 3 акрили.

297. (299) Иашол-Бош-оглы-Амадас—табун ели (§ 45 и III часть). По Дастурл. значатся 1 табун 5 дымов ели тархани.

298. (301) Ибреим-Халил-оглы с братьями—табун ели (§ 45 и III часть). По Дастурл. значатся 1 табун, 30 дымов ели тархани.

299. (300) Ибреим-Шатири—табун ели, см. Джаваншири.

300. (302) Иолдолгли—в Каикули, на сев.-вост. Тикма-Таши, на зап. Голис-тба (К); Сп. 203.

301. (303) Иенгичахи—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на сев. Камиши, на юго-зап. Полуиа (К); Сп. 144. Упоминается в описи Са-каплианишвило XVII ст.; в 1707 г. владелец Каплианишвили. По переп. 1701/11 г. значатся 12 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили) и 6 податных.

302. (304) Иечи—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на зап. Царука, на юго-вост. Аидарбеги (К); Сп. 126. По Дастурл. Иечи устроенная царская сахасо деревня, в Аидарбегис-Хеоба; персидский налог уплачивала 6 абазы.

303. (305) Иолчи-оглы Асанас—табун ели (§ 45 и III часть). По Дастурл. значатся 30 дымов ели тархани. Как ланчбары, уплачивал махту и др. подати.

303¹. (305¹) Иолчишвили—табун-ели (§ 45 и III часть). Упоминается в Дастурл., но количество населения не указано. Надо думать, что они входили в ели, описанное Мдиванбегом.

304. (311) Ипнари—в Карабулаги, на правой стор. Зуртакети, на юг. Саче, на сев. Напалатеви (К); Сп. 448. По переп. 1721 г. значатся 2 вла-дельца (Нодар и Автандил Супралжи) и 5 податных.

305. (312) Ипноби—в Кциис-Хеоба, на левой стор. р. Кциа, на зап. Ирдасубани и Мирташени, на вост. Сенеби (К); Сп. 361. В 1536 г. доста-лись Иотаму Бараташвили в Ипноби 9 дымов крепостных. Упоминается в описи Сакаплианишвило XVII ст. В 1707 г. владелец Каплианишвили. По пе-

реп. 1701/11 г. значатся 4 подвластных владельца (Наморадзе, Блордзели, Базиеришвили), 5 податных и 3 богано; по переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Капланишвили, Капланишвили Луарсаб), 1 подвл. владелец (Базиеришвили), 18 податных, 4 богано и 1 амоцкветили. В вар. переп. 1721 г. богано 3.

306. (306) Ирага—в Кциис-Хеоба, на правой стор. Ирагас-Хеви, на юг Авазани, на зап. Куштис-убани (К); Сп. 398. В 1634/58 владельцы Бараташвили, 1717 г. Карабудахишвили и Зурабишвили. По словам Г. Ларадзе в 1792 г., дер. Ирага пожалована Ларадзе царем Луарсабом в награду. По словам Свимона Зурабишвили в 1792 г., Ирага принадлежит Зурабишвили. По словам Иосифа Кананашвили в 1814 г., Ирага принадлежала княгине Мариами (?). По переп. 1721 г. значатся 6 владельцев (Заалишвили, Яралашвили, Карабудахишвили), 3 подвл. владельца (дв. Кулиашвили), 2 дв. укмо (Кулиашвили), 5 податных и 5 богано.

307. (307) Ирдасубани—в Кциис-Хеоба, на правой стор. р. Кциа, на вост. Ипноби, на зап. Мирташени (К); Сп. 360. В 1536 г. достался Иотаму Бараташвили дв. Чачикашвили с насоплари Ирдасубани. По переп. 1721 г. значатся 7 владельцев (Сагинашвили), 7 податных, 2 богано и 1 амоцкветили.

308. (308) Исакуас-сопели—в Сомхити, на левой стор. устья Талаверис-Хеви (К); Сп. 66.

309. (309) Исас табун ели—см. Дабнеули ели.

310. (310) Испани—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Казретис-Хеви, на юг Гористави, на зап. Ушевани (К); Сп. 229. В 1690—1792 г.г. владельцы Зурабишвили, лежит в соседстве Болниси, Казрети, Горис-Тави. Зурабишвили покупают участки земель в 1690 г. от Манучара Вахуштисшвили, в 1725 г. от Паремузашвили и в 1741 г. от Яралашвили.

311. (313) Ицриа—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. восточной ветви Гетис-Цкали, на сев. Дзедзвариани, на зап. Топракала Сенеби (К); Сп. 242.

312. (677) Кагариани—в Дбанисис-Хеоба, на зап. Вани, на юго-вост. Чинчхури (К); Сп. 256. Упоминается в 1738, 1792 г.г. По словам Св. Зурабишвили в 1792 г., деревня принадлежала Зурабишвили. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (царевич Вахушти, Зурабишвили, Заалишвили), 2 подвл. влад. (дв. Черкезишвили), 6 дв. укмо (Кагарашвили) и 2 богано.

312¹. (736¹) Каджилухи—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. Машавери, на зап. Манакерти, на сев.-вост. Авенджуки (К—одна деревня); Сп. 283. Упоминается в описи Сакапланишвилу XVII ст. По переп. 1701/11 г. две деревни: Каджилухи, где значатся 1 владелец (Капланишвили Мамука) и 7 податных и 3 емо Каджилухи, где значатся 1 владелец (Капланишвили Мамука) и 5 податных. По переп. 1721 г. три деревни.

313. (737) Каджилухи-Земо—значатся 1 владел (Капланишвили), 6 податных и 6 акрили,

314. (738). Каджилухи третье—значатся 1 владелец (Капланишвили), 5 податных и 2 акрилы.

315. (739) Каджилухи-Квемо—значатся 1 владелец (Капланишвили), 5 податных и 5 акрилы. Квемо или Третье Каджилухи переп. 1721 г. соответствует ли Каджилухи переп. 1701/11 г., не выявлено.

316, 317. (716, 717) Кадрикули—в Дбанисис Хеоба, на правой стороне Машавери, на сев.-вост. Севагеги, на юго-зап. Миджа и Авенджуки (К—две деревни); Сп. 291, 292. В 1536 г. достались Иотаму Бараташвили половина Кадрикули и Аванхеви с горою и долиною. В 1707 г. на поминовение Вахушти Капланишвили Кадрикули и Миджа обязаны были доставить 1 корову. По переп. 1701/11 г. значатся 1 подвл. владелец (Зараспашвили) и 5 податных. По переп. 1721 г. значится 1 владелец (Капланишвили), 2 подвл. владельца (Зараспашвили), 3 податных, 3 богано и 1 амоцкветили.

318, 319. (718, 719) Казан-Гунбати—Казанчи—в Сомхити, на левой стор. Дебеда, на юг Ахтала, на сев. Чочкани (К—две деревни). Сп. 6, 7.

320. (720) Казанчи—в Каикули, на левой стор. Каикулис-Цкали, на сев. Хатис-сопели, на юго-вост. Хозиан-сопели (К); Сп. 191. По геогр. Вахушти Казанчи незначительный город. По Достурл.—царская сахасо деревня, моурав Беспаз Сагинашвили.

321. (721) Казахи—поселение ели (§ 45 и III часть). По Достурл. значатся 1 табун, 25 дымов ели.

321¹. (721¹) Казис-сопели—в Каикули. По Достурл. царская сахасо деревня, моурав Пирмамадасшвили.

322. (314) Казрети—в Дбанисис-Хеви, на левой стор. Казретис-Хеви, на сев. Квирацховели, на юго-зап. Испияни (К); Сп. 230. В 1741 г. в соседстве с Испияни. По словам Зурабишвили в 1792 г., Казрети принадлежала Зурабишвили. По словам Иосифа Кананашвили в 1814 г., Казрети принадлежала княгине Мариами (?). По переп. 1721 г. в Казрети и Монастери значатся (см.) 3 владельца (царевич Вахушти, Заалишвили, Зурабишвили), 2 дв. укмо (Мдивнишвилл), 12 податных и 2 богано.

323. (678) Кайхосрос-Татреби—в Дбанисис-Хеоба—Кциис-Хеоба (§ 52). По переп. 1721 г. помещены в „Дабали“. Значатся 1 владелец (Капланишвили Кайхосро), 4 податных и 4 акрилы.

324. (679) Калаклари—Падар-алиас табун ели (§ 45 III часть). По Достурл. там значатся 1 табун, 12 дымов ели; брали в аренду участок земли в 9 тагари пахания.

325, 326. (723, 734) Каламшиани—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. Машавери, на зап. Тнуси, на вост. Тамалиа (К); Сп. две деревни 279, 280. По переп. 1701/11 г. значатся 1 владелец (Капланишвили Папуа) и 14 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), 6 податных, 1 богано, 4 акрилы и 2 амоцкветили.

326¹ (724¹) Калачис сопели—в Каикули. По Дастурл. царская сахасо деревня, моурав Мамуда.

327. (315) Камарети—в Кциис-Хеоба, на правой стор. Ирагас-Хеви, на зап. Ирага, на вост. Цхнари (К); Сп. 405. По словам Св. Зурабишвили в 1792 г., за исключением 1 крепостного дв. Чачикашвили, вся деревня принадлежала Зурабишвили. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Заалишвили, Зурабишвили, настоятель Питарети), 9 податных и 2 богано.

328. (725) Камарду—поселение ели (§ 45 III часть). По Дастурл. поселение было поручено Мдиванбегу. Там значились 1 табун, 10 дымов ели.

329. (726) Камиши—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на сев.-зап. Кирхбулаги, на юго-вост. Мола-Касума (К); Сп. 140. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили половина Камиши. По переп. 1701/11 г. значатся 7 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 7 податных, 7 акрили.

330. (727) Камиши второй—Земо-Камиши—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на вост. Азат-Калаки, на зап. Долбанди (К); Сп. 141. Упоминается в описи Сакаплианишвило XVII ст. По переп. 1701/11 г. значатся в Земо-Камиши 1 владелец (Каплианишвили Ерасти) и 4 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 7 податных, 6 акрили. В вар. переп. 1721 г. сказано (§ 13): „акрили осенью 6 дымов“.

330¹. (532¹) Каналы (Рубза)—в Кциис-Хеоба. По Сп. перед 344, значатся 7 оба (см, § 45 и III часть).

330². (682¹) Капанакчи—поселение ели. См. § 45 и III ч. По Дастурл. там значились:

- 1) Аджи-Алиа, 1 табун 14 дымов ели.
- 2) Аджи-Маада, 1 табун 18 дымов ели.
- 3) Аджи-Шеппи, 1 табун 45 дымов ели тархани.
- 4) Пата, 1 табун 68 дымов ели.
- 5) Пата, 1 табун 8 дымов ели Заргари.
- 5) 1 Джапара, 1 табун 44 дымов ели.

331. (316) Кара—в Кциис-Хеоба, на левой стор. р. Кциа, на зап. Андриа, на вост. Мугути (К); Сп. 352. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Кавтарашвили) и 4 податных.

331¹. (721¹) Карабулаги—в Карабулаги, на обоих берегах Сапиклес-Цкали, на юго-вост. Вартевана, на сев.-зап. Мухрана (К—три деревни); Сп. 461, 462. По истор. карте проф. Ив. Джавахишвили на левой стор. Аркналис-Цкали. По переп. 1701/11 г. и переп. 1721 г. три деревни. По геогр. Вахушти местечко. По переп. 1701/11 г. значатся:

- в Карабулаги—1 владелец (Каплианишвили Мамука), 2 подвл. владельца (Гургенашвили) и 10 податных;
- в Квемо-Карабулаги—1 владелец (Каплианишвили Мамука) и 7 податных;
- в Земо Карабулаги (свободное место);

По переписи 1721 г. значатся:

332. (728) в Земю-Карабулаги—3 податных и 8 акрилы.

333. (730) в Сасахлис-Карабулаги—2 податных и 6 акрилы.

334. (729) в Квемо-Карабулаги—7 податных и 7 акрилы.

Владелец во всех Карабулаги 1 (Капланишвили). Надо думать, что Карабулаги переписи 1701/11 г., где значатся 10 податных, и Сасахлис Карабулаги переписи 1721 г., где значатся 2 податных и 6 акрилы, одно и то же селение.

335. (731) Карабулаги—в Ташири, на правой стор. Таширис-Цкали, на зап. Лори, на юго вост. Царука (К); Сп. 176.

336. (732) Кара-Демурчи—Мола-Ханверди—поселение ели (§ 45 и III часть) по Дастурл. значатся 1 табун, 21 дым ели.

337, 338, 339. (318, 319, 320) Карака—в Кциис-Хеоба, на левой стор. Ирагас-Хеви, на сев.-зап. Гварети, на вост. Менкалиси (К); Сп. 388, 389, 390. В 1543 г. Паришату Германозишвили достались две деревни: Самадаант-Карака и Пазант-Карака. По переписи 1721 г. значатся 4 владельца (Карабудахишвили и Шемазашвили), 4 дв. укмо (Шемазашвили), 3 податных и 3 богано.

340. (736) Каракала—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкал, на вост. Отурбулахи, на зап. Боцхори (К); Сп. 127. По Дастурл. Квемо (Нижняя)-Каракала, устроенная (?) сахасо деревня, в Аидарбегис-Хеоба, моурав Иесе. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (царь), деревня насоплари наохари.

341. (734) Каракилиса—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на вост. Хуцис сопели, на сев.-зап. Азбулаги (К); Сп. 172. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили половина Каракилиса. По переписи 1701/11 г. значатся 1 владелец (Капланишвили Мамука), 2 подвл. владельца и 32 податных. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), 10 податных, 6 богано и 6 акрилы. В вар. переписи 1721 г. сказано (§ 13): „акрилы 9 в позапрошлом году, 11 новые“.

342. (735) Каракилиса-Патара—в Ташири (§ 56). По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), 5 податных и 10 акрилы. В вар. переписи 1721 г. сказано (§ 13): „акрилы новые“.

343. (680) Каратаки—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. Машавери, сев. Каламшиани, на юг Бослеби (К); Сп. 300. Упоминается в описи Сакапланишвило XVII ст. В 1733 г. владельцы Капланишвили. На поминовение Вахушти Капланишвили в 1707 г. Каратаки, Авенджуки и Дзвели-Дбаниси обязаны были доставить 1 корову. По переписи 1721 г. в Каратаки значатся 1 владелец (Капланишвили), 3 податных и 1 акрилы.

344. (317) Карасавори—в Сомхити (§ 56). По переписи 1721 г. значатся 2 владельца (Тушмлишвили), 10 податных и 2 богано.

345. (733) Кара-сопели (§ 56)—в Сомхити. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Аликулихан—царевича Иесе), 3 податных и 2 богано.

346. (682) Карис-сопели—в Сомхити (§ 56). По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Аликули-Хан—царевич Иесе), 5 податных и 1 богано.

347. (321) Карминари—в Сомхити, между Шулаверис-Цкали и Мамхутис-Хеви, на юг Шатикас-сопели, на сев. Дагара (К); Сп. 32. По переп. 1721 г. в Кавмикари-Сомхити значатся 1 владелец (Адибегашвили) и 8 податных.

348. (322) Карминари—в Ташири, на сев. Гатехили-Сакдари, на зап. Хуцис-сопели (К); Сп. 174.

349. (323) Карпетис-Хеви—в Дбанисис и Кциис-Хеоба (см. § 54). По словам Св. Зурабишвили в 1792 г., Карпетис-Хеви принадлежал Зурабишвили.

350. (681) Картули-сопели—в Сомхити (§ 56). По переп. 1721 г. в Сомхити. Там значатся 1 владелец (Давид), 2 податных и 1 богано.

351, 352. (324, 325) Нарукугмрти, Дзвели-Узнариани—в Триалети, на левой стор. Карцахис-Хеви, на зап. Надвалети, на сев. Тала (К—две деревни); Сп. 470, 471. Упомянется в 1707, 1708 и 1719 г.г. в соседстве Узнариани, Карцахи, Андрапи. Была разорена, но восстановлена царевичем Вахтангом, и пожертвована Натлисмцемели. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Натлисмцемели) и 5 податных.

353. (326) Карушети—в Триалети (§ 59). По переп. 1721 г. помещена в царском Сабараташвиле между деревнями Триалети: Црици и Пареха. Владельцы, указанные в этой переписи (Саакадзе), имели крепостных только в Триалети. По этой переп. значатся 3 владельца (Саакадзе), 3 податных и 1 богано.

354. (327) Карцахи—в Триалети (§ 58). По Дастурл. Карцахи царская сахасо деревня, моурав Гилакишвили; персидский налог уплачивала 5 марчили. Упомянется в 1707—1719 г. в соседстве Узнариани. В 1719 г. царь Бакар пожаловал ее Натлисмцемели. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Натлисмцемели), 6 податных и 4 богано.

355. (328) Катавети—в Карабулаги, на правой стор. Зуртакети, на сев. Мухрани, на юго-зап. Шулавери (К); Сп. 457. В 1707 г. на поминование Вахушти Капланишвили обязана была доставить 1 барана. По переп. 1701/11 г. значатся 2 подвл. владельца (дв. Гулаизашвили) и 4 податных. По переп. 1721 г. в Катавети значатся 1 владелец (Капланишвили), 1 подвл. владелец (Гулаизашвили) и 3 податных.

Сведения обеих переписей отнесены к Катавети-Карабулаги т. к., в Сомхити, где тоже была деревня под этим названием, Капланишвили наследственных крепостных имели очень мало.

356. (329) Катавети—в Сомхити, на правой стор. Мамхутис-Хеви, на юго-вост. Цакари, на зап. Шулавери (К); Сп. 49. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Амилахори), 4 дв. укмо (Ашугашвили), 15 податных и 1 богано.

357. (722) Катирдлу—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на сев.-зап. Иечи, на вост. Велати (К); Сп. 125. По Дастурл. устроенная царская

сахасо деревня в Аидарбегис-Хеоба; персидский налог уплачивала 6 минал-туни. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царь), 15 податных и 3 богано.

358. (330) Катнари—в Кциис-Хеоба (§ 56), т. к. в переп. 1721 г. помещен в „Дабали“ между деревнями Кциис Хеоба: Питарети и Абабалу. По переп. 1701/11 г. значатся 1 подвл. владелец (дв. Гамкрелидзе) и 4 податных. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Капланишвили, Капланишвили Каплан), 1 подвл. владелец (Ревазисшвили), 2 податных и 3 богано.

359. (331) Кахмахути—в Дбанисис-Хеоба—Кциис-Хеоба (см. § 54). По словам Св. Зурабишвили в 1792 г., деревня принадлежала Зурабишвили.

360. (683) Кацабани—в Алгети (§ 58), в соседстве Марабда. В 1543 г. досталась Паршату Бараташвили насплари Марабда с Кацабани. В 1692—1700 г. владельцы Германозишвили.

361. (691) Квабевани—в Дбанисис-Хеоба, на зап. Бакрана и устья Гетис-Хеви, на вост. Джандиди (К); Сп. 302. В 1536 г. достались Иотаму Бараташвили половина Квабевани с 16 дымами крестьян и саухуцесо. Упоминается в описи Сакапланишвило XVII ст. В 1707 г. владелец Капланишвили. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), 8 податных и 2 акрили.

362. (334) Квантасгиси—в Алгети—Кциис-Хеоба (§ 55). В 1543 г. досталась Паришату Германозишвили насплари Квантасгиси. В 1756 г. владение Германозишвили.

363. (692) Кватетрисы—в Карабулаги, на зап. Схалнари, на вост. Диди-Гомарети (К); Сп. 427. Упоминаются владельцы: Госташабшвили в 1688 г., Зазунашвили в 1720, 1736 г.г., Такашвили в 1732 г., Капланишвили в 1732, 1736 г.г. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Такашвили) и 1 податной.

364. (335) Квелта—в Алгети, на правой стор. Квелтас-Хеви, на юго-вост. Манглиси, на зап. Хекорди (К); Сп. 642. Упоминается в 1699 г. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Сачиношвили, Такашвили, Зазунашвили), 5 податных и 3 богано.

365. (336) Квесети—в Сквирети, на правой стор. Верес-Хеви, на вост. Цвери, на зап. Бетениа (К). По адм. дел. 1930 г. в Тифлисск. районе (стр. 59). В 1543 г. владельцы Германозишвили, в 1591—1713 г.г. владельцы Госташабшвили. В 1713 г. у Госташабшвили был 1 крепостной. По переп. 1721 г. значатся 8 владельцев (Госташабшвили, Кавтарашвили, Германозишвили), 10 податных и 1 богано.

366. (693) Квешы—в Дбанисис-Хеоба, на левом берегу Машавери, на зап. Ратевани, на вост. Джавшаниани (К); Сп. 235. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (царевич Вахушти, Заалишвили, Зурабишвили), 15 податных и 4 богано.

367. (694) Квешы-Дзвели—в Дбанисис-Хеоба при впадении в Гетис-Хеви его левого притока на юг Дзедзвнариани, на сев. Квешы (К); Сп. 237. Кве-

ши было почетное хорошо устроенное село Абулсатаридзе, его разорили агаряне (см. сиг. 1433 г.). В 1468 г. Квеша подарили Захарию Джавахишвили, т. к. оно было пожаловано его предкам еще царицею Тamarою. Во времена Абдул-бега Г. Ларадзе оставался в Квеша с 40 людьми и держал сторону Теймураза и Ираклия (сиг. 1792 г.).

368. (337) **Квирацховели**—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. Казретис-Хеви, на вост. Кркони, на юго-зап. дер. Монастери (К); Сп. 232. В 1654 г. в соседстве Головна и Тавиургвала. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Заалишвили и Зурабишвили) и 2 податных. По словам Св. Зурабишвили в 1792 г., Квирацховели принадлежала Зурабишвили.

369. (338) **Квирикети**—в Карабулаги, при устьи Дзвели-Гомаретис-Хеви, на сев. Диди-Гомарети, на зап. Сакуриси (К). В 1543 г. Паришату Германошишвили досталась половина Квирикети. По географии Вахушти в Квирикети церковь св. Квирикэ.

370. (695) **Квиткирис-Лило**—в Мткврис-Гагма, на сев.-вост. Тбилелис-Лило (К); Сп. в числе 5 Лило 677—681. По Дастурл. уплачивала персидский налог 6 миналтуни. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царь), 1 подвл. владелец (настоятель монастыря), 7 податных и 1 богано.

371. (685) **Кедис-Еклесиа**—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. Пинезаури, на зап. Мисхана (К—в Ташири § 50); Сп. 355 в Локи. По истор. карте проф. Ив. Джавахишвили в Дбанисис-Хеоба. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили половина Кедис-Еклесиа. По переп. 1701/11 г. значатся 1 подвл. владелец и 10 податных. По переп. 1721 г. значатся (в Дбанисис-Хеоба) 1 владелец (Каплианишвили), 2 подвл. владельца, 8 податных, 1 богано и 4 акрили.

372. (685) **Кедис-сопели**—в Триалети, на южной стор. Эрджеванис-мта, на вост. Липи, на зап. Гогат-Гверди (К); Сп. 500.

373. (332) **Кезети**, оно же **Ахали-сопели**—в Алгети (§ 58). По адм. дел. 1930 г. в Манглиском районе (стр. 54). По переп. 1721 г. помещена между деревнями Алгети, значатся 1 владелец (Манглели), 4 податных и 1 богано.

374. (687) **Келути, Келу**—в Ташири, на вост. Палуиа, на сев. Долбанди (К); Сп. 137.

375. (333) **Керата**—в Сомхити, на правой стор. Шулаверис-Цкали, на сев. Парापиси, на юг Хандзориси (К); Сп. 44. По переп. 1721 г. значатся 7 владельцев (царь, Велашвили, Шаназаришвили), 16 податных и 5 богано.

376. (687) **Керемдара**—в Дбанисис-Хеоба (§ 56). В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили половина Керандени. По переп. 1701/11 г. значатся 2 подвл. владельца (Кохиашвили) и 3 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 4 податных и 5 акрили.

377. (786) **Кетилашени**—в Ташири (§ 50), на вост. Хандзориси, на юг Урути (К); по Сп. 341 в Локи. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили

половина Кетилашени. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Каплишвили), 4 податных и 3 акрилы.

378, 379. (689, 590) Көшалу—ели в Сомхити (см. § 45 и III часть), в соседстве Дургаана-Мирасан. По адм. дел. 1930 г. (стр. 39) в Борчалинском районе. По Дастурл. там значатся 2 табуна Коджа: 1) 24 дыма ели податных и 2) 20 дымов ели тархани.

380. (339) Кианети—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. Машавери, на вост. Джалдами, на зап. Квеша (К); Сп. 272. По словам Иос. Кананашвили в 1814 г., Кианети принадлежит княгине Мариами. По переписи 1721 г. значатся 3 владельца (царевич Вахушти, Заалишвили, Зурабишвили), 1 подв. владелец (дв. Баиндурашвили), 2 дв. укмо (Кулиашвили), 6 податных и 2 богано.

381. (740) Кизил-Зиарати—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на юго-зап. Иечи, на сев. Ача (К); Сп. 122. По Дастурл. устроенная сахасо деревня, в Аидарбегис-Хеоба, моурав Гиви мдивани; персидский налог уплачивала 2 миналтуни. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (царь), 13 податных и 2 богано.

382. (340) Кикети—в Алгети, на правой стор. Асуретис-Хеви, на юг Дидеба, на сев. мон. Кабени (К); Сп. 590. По переписи 1721 г. значатся 2 владельца (Автандил Супраджи, Абашишвили Давид) и 10 податных.

383. (341) Кипручи—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. Баличис-Хеви, на сев. Тандзиа, на юг Болоркванти (К); Сп. 267. По переписи 1721 г. в Локи, значатся 1 владелец (Каплишвили), 5 податных и 5 акрилы.

384. (342) Кипручи—в Кциис-Хеоба, на правой стор. Пинезаури, на зап. Диа, на вост. Поцхвериани (К); Сп. 409. Эту деревню имеют в виду сиг. 1707 г. и опись Сакаплишвилло XVII ст., т. к. в обоих документах эта деревня помещена между деревнями Кциис-Хеоба. Кроме того Дзабилашвили и Чомахишвили, которые указаны в них, по переписи 1701/11 и 1721 г.г. значатся жителями этой же деревни. По переписи 1701/11 г. там значатся 5 подв. владельца (Чомахишвили, Дзабилашвили, Деканозишвили) и 6 податных. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Каплишвили), 5 дв. укмо (Мкервлишвили, Чомахишвили), 6 податных, 1 богано и 1 акрилы.

385. (343) Киракозас-сопели—в Сомхити между двумя ветвями Мамхутис-Хеви, на юг. Горуми, на сев. Васака (К); Сп. 55.

386. (344) Киракозас-сопели—в Сомхити, на правой стор. Поладаури, на юго-вост. Лурджи Ванки, на зап. Шамирзас-сопели (К); Сп. 88. В 1697 г. в соседстве с Шамирзас насоплари. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (дв. Ешагашвили), 1 независимый дв. укмо (Ешагашвили) и 3 податных.

Не выяснено, к какой Киракозас-сопели Сомхити относятся сведения переписи 1721 г., Поладаури или Мамхути.

387. (345) Кираксас-сопели—в Каикули, на левой стор. Каикулис-Цкали, на юго-зап. Цкарос-сопели, на сев.-вост. Казанчи (К); Сп. 192.

388. (346) Киракозас-сопели—в Каикупи, на левой стор. Каикулис-Цкали, на юг Мола-Абдулас-сопели, на сев.-зап. Хуста оглис-сопели (К); Сп. 213. По Дастурл. дарская сахасо деревня, моурав Манучар Капланишвили. Не выяснено, к какому Киракозас-сопели Каикупи относятся сведения Дастурл.

389. (347) Киркита—в Триалети, на левой стор. восточной ветви Бешкенашенис-Хеви, на зап. Лурджи-Сакдари, на вост. Ахалшени (К); Сп. 503.

390. (741) Кирхбулаги—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на зап. Отурбулаги, на юго-вост. Камиши (К); 134. По Дастурл. устроенная (?) сахасо деревня в Аидарбегис-Хеоба, моурав Отар мдивани. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царь), 2 податных и 1 богано.

391. (348) Кисна—в Триалети (§ 55). Сп. 474, помещена между деревнями Триалети: Надвалети и Бабаи.

392. (742) Кишлари, Кишлаги—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Машавери, на зап. Таогамара, на вост. Саберети (К); Сп. 225. Упоминается в 1800/10 г. владелец Бараташвили, которому возобновляет купчую Рчеулидзе. По словам царевны Дареджан в 1801 г., незначительную деревню Мола-Кишлари устроила она и поселила там 6 дымов крестьян. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (царевич Свимон, Капланишвили-Гиоргишвили), 3 подвл. владельца (Рчеулишвили), 11 податных и богано.

393. (349) Клдвиси—в Кциис-Хеоба, на правой стор. Клдеисис-Хеви, на вост. Бабаи, на сев. Куджаети (К); Сп. 419. В 1543 г. досталась Паршату Германозишвили. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Карабудахишвили), 5 податных и 2 богано.

394, 395. (350, 351) Кнолө, Клонети—в Триалети, между ветвями Бешкенашенис-Хеви, на зап. Киркита, на юг Гогат-Гверди (К—две деревни); Сп. 495, 496.

396. (352) Кобала—в Алгети, на правой стор. Лаквис-Хеви, на зап. Ваке, на сев.-вост. Ахвриса (К); Сп. 634. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Зазунашвили Бежан, Такашвили Деметре) и 2 податных.

396¹. (747¹) Коджа—2 табуна ели, см. Кесалу.

397 (353) Кода—в Алгети, при устье Кодис-Цкали, на вост. Борбало (К); Сп. между 581 и 582.

398. (354) Кодис-Лило—в Мткврис-Гагма, на юг Тбилелис-Лило, на сев. Багратис-Лило (К); Сп. в числе 677—681. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Тпилели), 5 податных и 1 богано. См. Лило.

399. (358) Кожори—в Алгети, при устье южной ветви Сололакис-Хеви, на зап. Цавкиси, на сев.-вост. Сагориси (К); Сп. 593. По геогр. Вахушти, на юг от крепости Кожори Азеули царь Ростом начал строить дворец; закончили цари Георгий и Вахтанг. Летом там проживали цари. Католикос Николоз Амилахори там построил дворец и дворцовую церковь. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царь) и 5 податных.

400. (355) Козманашени—в Алгети (§ 55). Сп. 658, помещен между деревнями Алгети: Арманети, Мацунара, Шарабети и Сакавре.

401. (356) Коиа—в Алгети—Кциис-Хеоба (§ 54). В 1543 г. досталась Паришату Германозишвили: По переписи 1721 г. значатся 2 владельца (Германозишвили) и 2 податных.

402. (697) Колагери, селение ели—в Кциис-Хеоба, на вост. Арухло (см. совр. к.). В 1696 г. моуравство Колагери и Нахидури пожаловано Папуа Орбелишвили. По словам царевны Дареджан в 1801 г., Колагери сто лет тому назад было разорено, царь Ираклий жаловал многим, но устроить не могли. Затем пожаловал Дареджан, которая с чужих краев привела людей и поселила 55 дымов. По Дастурл. значатся 1 табун 24 дыма ели. С § 45 и III часть,

403. (357) Коланети—в Кциис-Хеоба—Дбанисис-Хеоба—Алгети—Карабулаги (§ 59). По переписи 1721 г. помещен в царском Сабараташвиле, там значатся 2 владельца (Яралашвили) и 2 податных.

404. (743) Коранта—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. Машавери, на юг Дисвели, на вост. Ратевани (К); Сп. 220. По геогр. Вахушти там была церковь с крестом св. Георгия. В 1447/59, 1466/72 г.г. Качибаидзе жертвуют Мцхетской церкви деревню Коранта. В 1529 г. Абацишвили возобновляет пожертвованную Мцхетской церкви деревню Коранта, которая вымерла. В 1687 г. католикос Амилахори Николоз устраивает в Коранта хороший повал.

405, 406. (744, 745) Коркора—в Каикули, на вост. Голис-сопели, на сев.-вост. Оксузи (К—две деревни); Сп. 199, 200. По Дастурл. царская сахасо неустроенная на сопляри,

407. (698) Косалу—поселение ели Отара мдивани в Мткверис-Гагма. См. адм. дел. 1930 г. стр. 60. По Дастурл. значатся 1 табун, 6 дымов ели см. § 45 и III ч.

408. (699) Косахпери—в Дбанисис-Хеоба—Кциис-Хеоба—Карабулаги Сомхити (§ 52). По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Ерасти Каплианишвили) и 2 податных.

409. (696) Котиши—в Алгети, на правой стор. р. Алгети, на вост. Дурнуки, на зап. Головна (К); Сп. 562. Упоминается владение Госташабашвили в 1591—1789 г.г. В 1591 г. на сопляри. В 1713 г. Госташабашвили имели 4 крепостных. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Госташабашвили), 2 податных, 1 богано. В 1779—1789 г.г. у Госташабашвили оспаривает границы Каплианишвили.

410. (359) Кохаджи—в Триалети, на правой стор. Кохтас-Хеви, на юго-вост. Рега, на сев. Тези (К); Сп. 530. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (царевич Свимон), 10 податных и 2 богано. По Дастурл. в соседстве Црици и Пареха.

411. (360) Кохнари—в Алгети (§ 58). Упоминается в 1591 г. В 1662 г.

насоплари, владелец Госташабшвили. Возможно, эта деревня обозначена в адм. дел. 1930 г. в Манглиском районе, под названием Гохнара (стр. 55).

412. (361) Кохта—в Триалети, на левой стор. р. Алгети, на сев.-вост. Тамалиа, на зап. Мариами (К); Сп. 483. В 1543 г. досталась Паришату Германозишвили насоплари Кохта. В 1756 г. Германозишвили имели крепостных. По переписи 1721 г. значатся 2 владельца (Германозишвили) и 3 податных.

413. (746) Коша-Герма—в Алгети, на вост. Обис-Цихе, на сев.-зап. Гвинчроби (К); Сп. 559. В 1688 г. пожаловано Иесе Германозишвили моруавство над Ахакалаки, Тамалиа в Триалети и Коша-Герма.

414. (747) Коша-Килиса—по переписи 1721 г. в Ташири (§ 56). По словам царевны Дареджан в 1801 г., эту деревню ей пожаловал царь Ираклий. Она привела из чужих краев 62 дыма татар и поселила там. По переписи 1701/11 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили Ерасти), 2 подв. владельца (Хандамашвили) и 27 податных. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 9 податных, 3 богано и 16 акрили. Во вв. переписи 1721 г. сказано (§ 13); „акрили 10 теперь, 6 осенью“.

415. (362) Крепа—в Кциис-Хеоба, на левой стор. Ирагас-Хеви, на сев. Ванати, на юг Куштис-убани (К); Сп. 383. В 1536 г. достались Иотаму Бараташвили Крепа с 20 дымами крепостных и Чалис-Цихе. Упоминается в 1699 г. По Дастурл. Крепа обязана была обрабатывать в Цинцкаро царицну пашню. По переписи 1721 г. значатся 2 владельца (Иотамашвили и Щермадинашвили), 10 податных и 1 богано.

416. (363) Крциони—в Дбанйсис-Хеоба, на правой стор. Баличис-Хеви, на зап. Квирацховели, на вост. Шавгоми (К); Сп. 260. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили Тамаз), 6 податных, 2 богано, 1 акрили и 1 амоцкветили.

417. (364) Крцаниси—в Кциис-Хеоба, между Чивчива и Ирагас-Хеви. на сев.-зап. Самшвилде (К); Сп. 372. По Дастурл. Крцаниси Самшвилде уплакивал персидского налога 6 марчили. Надо думать, что эту деревню имеет в виду сиг. 1608 г., по которому городскому Амирт-Амиру Геергну Саакадзе пожалована в Сабаратиано дер. Крцаниси. По переписи 1721 г. значатся 3 владельца (Хосроханашвили, Сулейманисшвили, Бурдиашвили), 19 податных и 4 богано. Данные переписи 1721 г. относятся к Крцаниси-Самшвилде, т. к. они помещены везде с данными Самшвилде.

418. (702) Куджаети—в Кциис-Хеоба, на вост. Атамети, на юго-зап. Клдеиси (К); Сп. 418. В 1543 г. досталась Паришату Бараташвили насоплавви Куджаети.

419. (750) Куджур-оглис—табун ели тархани см. Сару-Сапунчи.

420. (848) Кудро—в Сомхити, между двумя ветвями Мамхутис-Хеви, на сев. Горуми, на юг Мамхути (К); Сп. 53. По сиг. 1651 г. Кудро Сомхити раньше была разорена, восстановлена Еджибишвили. По переписи 1721 г. значатся 3 владельца (Тушмлишвили, Мирзашвили), 8 податных и 3 богано

421. (365) Кукиа—в Триалети, на левой стор. р. Кциа, на зап. Сабате, на вост. Самехрео (К); Сп. 523. По Дастурл. в соседстве Самехрео; персидский налог уплачивала 2 марчили.

421¹ (748¹) Кулареби—в Сомхити, по обоим стор. Шулаверис-Хеви, при соединении ее с р. Кциа (К); Сп. перед 20—6 оба. В геогр. Вахушти упоминается местность Кулареби. Ее, вероятно, имеет в виду Дастурл., где значится поселение Ланчбари в конце Шулавери. См. § 45 и III часть.

422. (366) Кумиси—в Алгети, на правой стор. Гуделисис-Хеви, на сев.-вост. Кожорис-Цихе (К); Сп. 600. По геогр. Вахушти Кумиси большое местечко. Упоминается в 1619—1718 г.г., владельцы Сологашвили. В 1697 г. Сакуашвили покупает у Амирбокашвили участок Ходашени. По переп. 1721 г. значатся 8 владельцев (царица, Сологашвили), 1 подвл. владелец (Диванишвили), 4 укмо дв., 38 податных, 7 богано и 1 акрили.

423. (749) Курис-Хеви—в Кциис-Хеоба, на левой стор. Клдеисис-Хеви, на вост. Модимнахе (К); Сп. 416. В 1513 г. досталась Паришату Бараташвили половина Курис-Хеви.

424. (700) Курт-Кала—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на юг Агташи, на зап. Аидарбеги (К); Сп. 128. По Дастурл. Курт-Кала устроенная деревня в Аидарбегис-Хеоба, моурав Азиз-оглы Мамадасшвили. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царь), деревня наохари.

424¹. (749¹) Куручай—в Каикули. По Дастурл. царская сахасо деревня, моурав Отар Каплианишвили.

425. (367) Курциками—в Карабулаги (§ 55). По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 7 податных, 1 богано и 3 акрили.

426. (368) Куштис-убани—в Кциис-Хеоба, на левой стор. Ирагас-Хеви, на юг Авазани, на сев. Ванати (К); Сп. 384.

427. (701) Кучат-убани—в Триалети, на правой стор. Карцахис-Хеви, на зап. Тала, на юго-вост. Карукугмрти (К); Сп. 469. По ист. карте проф. Ив. Джавахишвили в Карабулаги. Эту деревню, вероятно, имеет в виду сиг. 1543 г., по которому Паришату Бараташвили досталась Кучат-Монастери.

428. (703) Кциа—в Кциис-Хеоба, при соединении Зуртакети с р. Кциа, на левой стор. Зуртакети (К); Сп. 368. В 1727 г. упоминается деканоzi. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (Кавтарашвили), 1 подвл. владелец (церковь), 17 податных и 1 богано. По геогр. Вахушти местечко.

429. (704) Кцила—в Кциис-Хеоба, на левой стор. р. Кциа, на вост. Андриа, на зап. Тавмргвала (К); Сп. 350. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили половина Кциа. Упоминается в описи Сакаплианишвило XVII ст. В 1707 г. на поминовении Вахушти Каплианишвили Кцила и Балахаури обязаны были доставить 1 корову. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), деревня акрили.

430. (371) Лажварди—в Ташири, на зап. Бузчая, на сев.-вост. Мисхана, на вост. Телу (К). По Дастурл. устроенная царская сахасо деревня, мо-

урав Гиви мдивани, персидского налога уплачивала 3 марчили, 2 шаури. По переп. 1721 г. значится 1 владелец (царь), деревня наохари, моураз Гиви мдивани.

431. (369) Лаква—в Алгети, на левой стор. Лаквиџ-Хеви, (К); Сп. между 638 и 639.

432. (370) Лавлакашени, Лавагавашени—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. безымянного притока Пинезаури, на вост. Вардзагара, на зап. Сикишхани (К); Сп. 312. По переп. 1701/11 г. значится 1 владелец (Каплианишвили Мамука) и 14 податных. По переп. 1721 г. значится 1 владелец (Каплианишвили), 8 податных, 1 богано и 4 акрили.

432¹ (370¹) Ланчбари—см. Алавари, Амирхаслу, Иодчишвили, Наджабадини, Пата, Парманлу, Калаклари, Подар Алиа, Шулавери, Чалаблу. Население Ланчбари входило в перепись, произведенную Мдиванбегом (см. III часть). По Дастурл. значится 182 дыма Ланчбари, которые сеяли 438 тагари, 30 чанахи рису.

433. (379) Ликурети—в Кциис-Хеоба, между Ирагас-Хеви и Клдеисис-Хеви, на вост. Куджаети, на зап. Джвара (К); Сп. 408. В 1634/58 спор об участках в Ликурети между Каплианишвили и Германозишвили. Упоминается в 1690 и 1725 г.г. По словам Св. Зурабишвили в 1792 г., Ликурети, за исключением двух крепостных Яралашвили, принадлежал Зурабишвили. По переп. 1701/11 г. значится 1 подвл. владелец (церковь) и 1 податной. По переп. 1721 г. значится 8 владельцев (царевич Вахушти, Заалишвили, Зурабишвили, Яралашвили, Карабудахишвили), 19 податных и 2 богано.

433¹. (371¹) Лило—в Мткврис-Гагма. На карте Вахушти обозначены: Багратис, Тбилелис, Кодис, Квиткирис, Шаробис-Лило и Лило (К). В Дастурл. упоминается Магали Лило на границе двух царств (Картли и Кахетии и Саакас-Лило. Сп. показаны 5 Лило без названия 677—681. По переп. 1721 г. значится Багратис, Кодис, Квиткирис и Шаробис-Лило. Магали-Лило (Дастурл.) и Лило (К) должно быть одно и то же. Саакас-Лило не значится ни на К, ни в Сп. Вахушти.

434. (372) Липаритис-убани—в Кциис-Хеоба, на правой стор. Дзвели-Гомаретис-Хеви, на вост. Дзвели-Гомарети (К); Сп. 369. В геогр. Вахушти упоминается Липаритис монастырь. По переп. 1721 г. значится 1 владелец (Иотамишвили) и 1 податной.

435. (373) Липи—в Карабулаги, на правой стор. Зуртакети, на сев.-вост. Шулавери, на юго-зап. Напалатеви (К); Сп. 455.

436. (374) Липи—в Кциис-Хеоба, на правой стор. Ирагас-Хеви, на зап. Гвиана, на вост. Камарети (К); Сп. 404.

437. (375) Липи—в Кциис-Хеоба, на левой стор. Ирагас-Хеви, на зап. Ткемлара, на юго-вост. Самгерети (К); Сп. 386.

437¹. (375¹) Липи—в Кциис-Хеоба—Карабулаги. В 1523 г. сыновья Кавтара Бараташвили имели крепостных. В 1699 г. значится, как лежащая

по „ту сторону р. Алгети“. По переписи 1721 г. значится 4 владельца (Яралашвили Росеб, Вахтанг, Кипланишвили Тамаз, Капланишвили Реваз), 3 подв. владельца (дв. Тертерашвили), 16 податных и 1 богано. В 1774 г. Сахлтухеси Давид покупает у Ешикагас-баши Ярала наследственную дер. Липи с мельницей.

437². (375²) Липи — в Триалети — на правой стор. устья западной ветви Бешкенашенис-Хеви, на зап. дер. Кциа, на сев.-вост. Вардис-убани (К—3 деревни); Сп. 497, 498, 499. По переписи 1721 г. 3 деревни:

438. (376) Лилеби — 1 владелец (царь), 5 податных и 3 богано.

439. (377) Лилеби — Кучишвили — 1 владелец (царь), 4 податных и 2 богано.

440. (370) Липи — 1 владелец (Гочашвили), 3 податных и 4 богано.

441. (380) Лорашени, Норашени — в Дбанисис-Хеоба на правой стор. Пинезаури, на вост. Ацуги, на зап. Гугуги (К); Сп. 324. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили деревня Лорашени. По 1701/11 г. значится 7 подв. владельцев (Хандамашвили) и 15 податных. По переписи 1721 г. значится 1 владелец (Капланишвили), 4 подв. владельца (Хандамашвили), 3 податных и 2 богано.

442. (381) Лоре — в Ташири, в Лорийском районе (§ 44), на левой стор. Дебеда при ее соединении с Таширис-Цкали (К). По исторической карте проф. И. Джавахишвили на левой стор. Таширис-Цкали, на зап. Дебеда, на юг Боиалса. По геогр. Вахушти крепость и город между двумя реками на скале. В 1651 г. царь Рستم выселил оттуда Еджибишвили и поселил в Сомхити. По сиг. 1691 г. селение Лорис-Ахпати пожаловано Папуна-бегу Зурабашвили. В 1781 г. Макашвили назначен моуравом над Лорийскими крестьянами, живущими в Авлабаре и Лорийскими дворянами, живущими в Тифлисе.

443. (382) Лошо — в Триалети, между Авладис-Хеви и Андрапис-Хеви, на зап. Квемо-Андраци, на сев.-вост. Божано (К); Сп. 539. По Дастурл. царская сахасо деревня, моурав Мдиванбег; персидский налог уплачивала 2 марчили. По переписи 1721 г. значится 1 владелец (Цалкели), 4 податных и 1 богано.

443¹. (382¹) Лочинис-Хеви, Оманис Хеви — в Мткварис-Гагма, на юг Навтлуги, (К); Сп. после 682 — 1 оба.

444. (383) Лурджи-Ванки — в Сомхити, на правой стор. Поладаури, на сев. Пирпиджана, на юг Самцевриси (К); Сп. 87. В 1697 г. в соседстве с Шамирзас-насоплари. По переписи 1721 г. значится 2 владельца (Завришвили), 3 податных и 2 богано.

445. (384) Лурджи-Сандари — в Триалети, на вост. Киркита, на зап. Сакатме (К); Сп. 504.

446. (401) Магали-Лило — в Мткварис-Гагма (К—Лило). По Дастурл. лежит на границе Кахети и Картли.

447. (402) Магнари—в Дбанисис-Хеоба (§ 58). По сиг. 1727 г. в соседстве Джалдами, Мусепариани, Абулмаги.

448. (386) Махва—в Дбанисис-Хеоба (§ 56). В 1718 г. владелец Капланишвили, подвл. владелец дв. Мачавариани Парсадан. По переп. 1701/11 г. значатся 1 подвл. владелец (дв. Адам Мачавариани) и 9 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), 1 подвл. владелец (дв. Мачавариани Парсадан), 1 податной и 1 богано.

449. (387) Мамадас табун ели, см. Арухлу.

450. (388) Мамадас табун Заргари ели (см. § 35 III часть). По Дастурл значатся 1 табун, 5 дымов ели тархани.

451. (385) Мамадис-Шатирис табун ели, см. Джаваншир.

452. (390) Мамис-Дабан—в Алгети, при устье Двалтас-Хеви, на сев.-вост. Головна (К); Сп. 628. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Сологашвили), 1 податной и 1 богано.

453. (391) Мамукас-Татреби—в Дбанисис-Хеоба—Кшиис-Хеоба (см. § 52). По переп. 1721 г. значатся в „Дасали“, 1 владелец (Капланишвили Мамука), 5 податных и 8 акрили.

454. (392) Махути—в Сомхити, между двумя ветвями Махмутис-Хеви, на сев. Кудро (К); Сп. 51. В 1651 г. царь Ростом подтверждает сигели Дондара Еджубишвили на купленные участки земли. В 1654 г. Бидзине Сологашвили пожаловано насоплари Масрути, лежащее между обоими ветвями Махмутис-Хеви. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Аликулихан—царевич Иесе), 12 податных и 1 богано.

455. (393) Манакерти—в Дбанисис-Хеоба, по левой стор. Машавери, на зап. Тамала, на вост. Каджилухи (К); Сп. 282. В 1536 г. достались Иотаму Бараташвили половина Манакерти с 22 дымами крепостных, саухуцесо и дворец. Упоминается в описи Сакапланишвило XVII ст. В 1707 г. на поминовение Вахушти Капланишвили обязана была доставить 2 коров. По переп. 1701/11 г. значатся 2 подвл. владельца (Татозашвили и Греули) и 3 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), 3 подвл. владельца (Татозашвили, Джаншашвили), 12 податных, 5 богано и 2 акрили.

456. (395) Манвелас-сопели—в Сомхити, у подошвы Локис-Мта, на юг Талис-сопели, на сев.-вост. Лажварди (К); Сп. 102.

457. (394) Манглиси—в Алгети, между Мжависис-Хеви и Квелтас-Хеви, на сев. Ердо, на юг Тхиловна (К); Сп. 646. Упоминается в 1653—1718 г.г. в соседстве Гударехи, Горис-Тави, обоих Одзиси, Квелта. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Манглели) и 27 податных.

458. (396) Марабда—в Алгети, на вост. Асуретис-Хеви, на зап. Чандари (К); Сп. 561. В 1536 г. досталось Иотаму Бараташвили Марабда с двумя дымами крепостных. В 1543—1775 г.г. владельцы Германозишвили; в 1543 г. насоплари. По переп. 1701/11 г. значатся 1 подвл. владелец (дв. Чачикашвили) и 3 податных. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (Гер-

манозишвили, Каплианишвили), 2 подвл. владельца (дв. Чачикашвили), 12 податных, 5 богано и 1 акрили. Крепостные подвластного дворянина Чачикашвили в Марабда в переписи 1721 г. помещены в Дбанисис-Хеоба (Сп. 179), что является ошибкой (§ 11), т. к. Марабда находилась в Алгети, по терминологии переписи в „Дабали“.

459. (397) **Мариами-Патара**—в Алгети, на левой стор. Лаквис-Хеви, на юг Сакриси, на зап. Ерцо (К); Сп. 639. Эту деревню, надо думать, имеет в виду сиг. 1543, по которому насоплари Патара-Мариами досталась Парिशату Бараташвили, т. к. вторая деревня под тем же названием Мариами, принадлежащая Госташабашвили, лежала в Триалети.

460. (398) **Мариами**—в Триалети, на левой стороне р. Кциа, на юг Гарклопи, на сев.-зап. Абано (К); Сп. 482. В 1719 г. в соседстве Чрдилис-Убани—владелец Госташабашвили. В 1591 г. пожалована Иоану Бараташвили половина Мариами; в 1693 г. царь освободил Папуна Госташабашвили от податей насоплари Мариами в Триалети. В 1713 г. Госташабашвили имели 18 податных. По переп. 1721 г. значатся—1 владелец (Госташабашвили), 8 податных и 3 богано.

460¹. (399¹) **Марнарас-сопели**—в Каикули. По Дастурл. царская сахасо деревня, моурав Дурмишхан.

461. (399) **Марнеули**—в Алгети, на правой стор. р. Алгети, на сев.-зап. Топракала, на вост. Головна (К); Сп. 556. По геогр. Вахушти там были остатки бывшей крепости, а в расщелинах произрастал березняк. В 1706 г. в соседстве Головна. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Шанаваз-Хан-царь Бакар), 38 податных и 20 богано.

462. (400) **Масхудлу**—табун ели Отара Мдивани (см. § 45 и III часть). По Дастурл. значатся 1 табун, 9 дымов.

463. (385) **Матиши**—в Сомхити, на правой стор. Поладаури, на вост. Шаинис-сопели, на зап. Хидзоркути (К); Сп. 94. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Садуха) и 6 податных.

464. (407) **Махагараджи-Земо**—в Сомхити, на левой стор. Шулаверис-Хеви, на сев.-зап. Хуцис-сопели, на вост. Дагара (К); Сп. 24. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Амилахори), 1 подвл. владелец, 6 податных и 1 богано.

465. (408) **Махагараджи-Квемо**—в Сомхити, на правой стор. Шулаверис-Хеви, на сев. Хуцис-сопели, на юг. Накалакеви (К); Сп. 25. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Амилахори), 1 дв. укмо (Кананашвили) и 12 податных.

466. (405) **Мацевани**—в Алгети, на вост. Самеба, на зап. Голгети и Цинцкаро (К); Сп. 567. В 1669 г. упоминается Мацеванис-Хеви. По переп. 1721 г. значатся 7 владельцев (царь, Сагинашвили, Келгрдзели-Саакадзе, Апхазисшвили), 1 дв. укмо (Ходжашвили), 9 податных, 1 богано и 1 акрили.

467. (406) **Мацунара**—в Алгети, на левой стор. Сакаврис-Хеви, на сев.-зап. Мангли (К); Сп. 657.

468. (403) **Мачвта**—в Триалети, на левой стор. Хев-Грма, на вост. Божано и дер. Хев-Грма, на зап. Олтиси (К); Сп. 541. По Дастурл. царская сахасо деревня в Триалети, моурав Сардар; персидский налог уплачивала 8 марчили. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царь) и 3 податных.

469. (404) **Мачкатела**—в Карабулаги, на правой стор. Зуртакети, на сев. Саче (К); Сп. 446. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Абулашвили) и 1 податной.

470. (463) **Мдзоврети**—в Кциис-Хеоба, на вост. Орташуа, на юг Чхиквта, на зап. Цинцкаро (К); Сп. 378. В 1543 г. достался Паришату Бараташвили 1 крепостной. В 1713 г. Госташабашвили имели 1 крепостного. По переписи 1721 г. значатся 6 владельцев (Госташабашвили, Саам и Едишери Бараташвили, Наманглелевишвили, Зазунашвили, Германозишвили, Канчашвили), 1 дв. уемо (Бабуадзе) и 5 податных. В источниках Мдзоврети и Цоврети (Мцоврети) часто смешиваются.

471. (409) **Мдиванбегис-сопели**—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на зап. Азбулаги, на вост. Кармикари (К); Сп. 165. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 9 податных и 5 богано. В вар. переп. 1721 г. об акрили (§ 13) сказано „акрили теперь“.

472. (410) **Мдиванбегис-Дабнеули ели**—см. Дабнеули ели.

473. (412) **Ментарис-Дабнеули ели**—см. Дабнеули ели.

474. (414) **Меликашени**—в Сомхити, на левой стор. Дебеда, на зап. Тепури, на вост. Хожорниа (К); Сп. 2.

475. (413) **Мелик-Бегис-сопели**—в Каикули, на левой стор. Каикулис-Цкали, на зап. Ортлу, на вост. Паремузас-сопели (К); Сп. 188. По Дастурл. царская сахасо деревня в Триалети, моурав Манучар Каплианишвили.

476. (415) **Менкалиси**—в Кциис-Хеоба, на правой стор. Ирагас-Хеви при ее устьи, на зап. Цоба (К); Сп. 393. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Бегашвили) и 3 податных.

477. (416) **Мераб-Агас-сопели, Селимас-сопели**—в Каикули, на правой стор. Каикулис-Цкали, на зап. Мола-Абдулас-сопели, на вост. Сатанас сопели (К); Сп. 209. По Дастурл. Селимас-сопели царская сахасо деревня, моурав Мераб-ага.

478, 479. (417, 418) **Мерекана**—в Триалети, на вост. Квемо-Андрани, на зап. Цалка (К—две деревни); Сп. 549, 550. По Дастурл. в соседстве Квемо-Бешкенашени и Андрани. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Шанаваз-Хан—царь Бакар) и 12 податных.

480. (411) **Метревани**—в Триалети, на вост. Сабозкуро, на юго-зап. Саброцле (К); Сп. 509. Упоминается в 1678 г., когда царь Георгий жертвует Метревани Манглисской церкви. В 1688 г. Манглели устанавливает

для Метревани размер податей и повинностей. По Дастурл. из Метревани на Самадло шла Тифлисская дорога. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Манглели), 3 податных и 1 богано.

481. (451) Мжависи—в Алгети, на правой стор. Мжависи-Хеви, на зап. Манглиси (К); Сп. 652. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Нодар Супраджи, Абашишвили Давид), 2 податных и 2 богано.

482. (428) Миджа, Миджа Каитмазиант—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Машавери, на зап. Текенани, на вост. Земо-Миджа (К); Сп. 293. В 1536 г. достались Иотаму Бараташвили 17 крепостных (татар) в Миджа. Упоминается в описи Сакаплианишвили XVII ст. В 1707 г. на поминование Вахушти Каплианишвили Миджа и Кадрикули обязаны были доставить 1 корову. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 6 подвл. владельцев (Кайтмазашвили), 5 податных, 3 богано, 5 акрили и 1 амоцкветили. Данные 1536 г. и XVII ст. мы отнесли к этой Мидже, хотя безусловных оснований на это не имеется.

483. (429) Миджа, Миджа-Земо—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Машавери, на вост. Авенджуки, на зап. Миджа-Кайтмазиант (К); Сп. 294. В 1707 г. на поминование Вахушти Каплианишвили Миджа и Кайтмазиант-Миджа обязаны были доставить 1 корову. По переп. 1701/11 г. значатся 13 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 1 дв. акрили, 5 податных, 1 богано, 1 амоцкветили. На поминование Вахушти (Каплианишвили) Миджа упоминается два раза, очевидно, тут ошибка.

483¹. (420¹) Мирасан—поселение ели, см. Дургаиа-Мирасан.

484. (421) Мираша—в Сомхити (§ 56). По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Меликишвили и Каплианишвили Луарсаб), 7 податных и 2 акрили.

485. (422) Мирза-оглы-Мустафа—табун ели (см. § 45 и III часть). По Дастурл. значатся 1 табун, 30 дымов ели тархани.

486. (423) Мирис-сопели—в Каикули, на левой стор. Каикули-Цкали, на юго-вост. Шаназарас-сопели, на сев. Динариза (К); Сп. 179.

487. (424) Мирташени—в Кцийс-Хеоба, на правой стор. р. Кциа, на зап. Нахидури и Балахаури, на вост. Ипноби и Ирласубани (К) Сп. 359. В 1536 г. достались Иотаму Бараташвили 11 крепостных, дв. Чачикашвили с 9 дымами крепостных, земли и таможенный сбор. В 1651 г. возобновляют Дондару Еджибишвили в начале Талаверис-Хеви Мирташени, которую они получили раньше в награду. По переп. 1701/11 значатся 2 подвл. владельца (дв. Чачикашвили) и 22 податных. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Шермадинашвили, Каплианишвили), 5 подвл. владельцев (дв. Чачикашвили), 17 податных 7 богано и 5 акрили. В вар. переп. 1721 г. после описи дер. Мирташени сказано: „тут же, что досталось Шермадинашвили“... перечислено 8 дымов крестьян (см. § 13).

487¹. (424¹) Мисирис-сопели—в Каикули. По Дастурл. царская сахасо деревня, моурав Мзечабуки (Каплианишвили), См. § 42.

488. (425) Мисхана—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Пинезаури, на вост. Кедис-Еклесна, на зап. Иалгузи (К—в Ташири); Сп. в Локи 336. По истор. карте проф. Ив. Джавахишвили в Дбанисис-Хеоба (см. § 50).

489. (426) Мисхана—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на вост. Келути, на юго-зап. Лажварди (К); Сп. 132. По геогр. Вахушти в Мисхана Ташири добывалось много медных металлов, также добывался камень красный, весьма блестящий и чистый.

490. (427) Мичнакари—в Ташири. По переп. 1721 г. в Локи, значатся 1 владелец (Капланишвили), 3 податных, 2 богано и 4 акрили. В 1657 г. царь Ростом утверждает за Капланом Бараташвили деревню в Ташири, по армянски Миндакари, оно же Диаквнис-Ква.

491. (430) Млаше—в Алгети (§ 59). В 1728 г. Амилгабар Госташабашвили покупает у Сагинашвили участок земли.

492. (448) Мокриси—в Алгети, при устье Двалтас-Хеви, на вост. Земо-Одзиси, на сев.-зап. Мамис-Даба (К); Сп. 630. По сиг. 1635 г. во времена Лала-Паши Ардазиндашвили получили от царя Свимона Мокриси. В 1654 г. Мераб Корганашвили покупает у Иоване Апхазы крепостного, который снялся в Сатванети и поселился в Мокриси.

493. (438) Молави—в Алгети, на правой стор. Двалтас-Хеви, на зап. Двалта (К); Сп. 623. В 1583—1743 г.г. владелец Госташабашвили. В 1713 г. Госташабашвили имели там 1 дв. (Бердзенишвили) с крепостным. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Госташабашвили, Зазунашвили), 2 подвдв. владельца (Бердзенишвили, Кипиани) 2 податных и 1 богано.

494. (431) Молла-Абдула-Касумас—табун ели, см. Демурчи-Асанлу.

495. (432) Молла-Алиас—табун тархани ели, см. Наджбадини.

496. (434) Молла-Абдулас-сопели—в Каркули, на правой стор. Какулис Цкали, на вост. Мерабагас сопели, на зап. Ташнорпи (К); Сп. 210.

497. (436) Молла-Абдуласшвили-Мамада—табун ели (§ 45 III часть). По Дастурл. значатся 1 табун, 25 дымов ели тархани.

498. (437) Молла-Баба-оглы Абду-Касумас—табун ели (§ 45 и III часть). По Дастурл. значатся 1 табун, 10 дымов ели тархани.

499. (433) Молла-Исмаилас—табун ели, см. Амир-Амадлу.

500. (440) Молла-Касумас-сопели—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на вост. Дели-Кулиджаии, на зап. Камиши (К); Сп. 147. По переп. 1701/11 г. значатся 1 владелец (Капланишвили Папуа) и 9 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), 6 податных и 8 акрили. В вар. переп. 1721 г. сказано: „акрили теперь“.

501. (439) Молла-Масхуди-сопели—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. безимянного притока Пинезаури, на вост. Паранджуки, на зап. Вардзагара (К); Сп. 315. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили половина Масхудлу. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), 5 податных, 2 богано и 12 акрили.

502. (435) Молла-Пирмамадас—табун ели тархани, см. Амир-Амадлу.

503. (441) Молла-Ханверди—„особого рода“ табун ели, см. „Ерти ритис ели“.

503¹. (441¹) Молис-оба—в Сомхити, на правой стор. р. Кциа, на юго-зап. Кулареби, на вост. Аркевани (К); Сп. между 19 и 20—1 оба. См. § 45 и III часть.

504. (442) Монастери—в Дбанисис-Хеоба, на юго-вост. Казрети, на сев. Бабилашени (К); Сп. 231. По переп. 1721 г. ее население соединено с населением Казрети. По словам Св. Зурабишвили в 1792 г., эта деревня принадлежала Зурабишвили.

505, 506. (444, 445) Монастери—в Кциис-Хеоба, на правой стор. Ирагас-Хеви—две деревни: одна—на вост. Самгерети, на зап. Ахалшени (К); Сп. 400; другая—на вост. Хуругис-Цихе, на зап. Ахалубани (К); Сп. 401. Та из них, которая лежала между Самгерети и Ахалшени, называлась Самгеретис-Монастери. По переп. 1721 г. в Самгеретис-Монастери значатся 1 владелец (Цицишвили) и 2 податных.

507. (446) Монастери—в Алгети (§ 59). Упоминается в сиг. 1723 г. и в переп. 1721 г. По сиг. 1723 г. Кайхосро Госташабашвили пожалована доля Сологашвили. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Сологашвили) 29 податных и 8 богано.

508. (443) Монастери—в Дбанисис-Хеоба, при устьи Баличис-Хеви, на юг Дамблуги (К).

508¹. (441²) Монатис-сопели—в Каикули (§ 42). По Дастурл. царская сахасо деревня, моурав Пара.

509. (447) Мурути, Мурути—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. безимян. притока Пинезаури, на юг Урути, на сев. Кетилашени (К—Ташири, что неправильно, § 50); По Сп. Локи 342. По истор. карте проф. Ив. Джавахишвили в Дбанисис-Хеоба. По переп. 1721 г. в Дбанисис-Хеоба, значатся 1 владелец (Каплакишвили), 5 податных и 5 акрили.

510. (449) Мохиси—в Триалети, на зап. Клдекарис-Цихе (К); Сп. 516.

511. (450) Мохиси—в Алгети, на левой стор. Квелтетис-Хеви, на зап. Хербуки, на вост. Тхиловна (К); Сп. 644. В 1524 г. царь Давид-Дамиане жертвует Мцхетской церкви дер. Мохиси.

512. (419) Мта-Цминда—в Кциис-Хеоба, при устьи Поцхверианис-Хеви, на зап. Абано, на юго-вост. Шошилетй (К); Сп. 413. В 1633/58 г. спор между Капланом с одной стороны, Папуна и Паата Бараташвили—с другой о Мта-Цминда. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Яралашвили) и 3 податных.

513. (420) Мтленави—в Алгети—Триалети (§ 59). По переп. 1721 г. помещено в царском Сабараташвиле. По этой переписи значатся 1 владелец (Амилахори) и 2 податных.

513¹. (458¹) Мугаялу—поселение ели (см. § 45 и III часть). По Да-

стурл. значатся: 1) Сеид-Касума-Али-ага—1 табун, 62 дымов ели и 2) Али-оглы Мамада—1 табун, 10 дымов ели тархани.

514. (452) Мугути—в Кциис-Хеоба, на левой стор. р. Кциа, на зап. Кара, на вост. Тапани (К); Сп. 356. В 1536 г. достались Иотаму Бараташвили Мугути с 10 крепостными и дв. Чачикашвили с 6 дымами крестьян. Упоминается в описи Сакапланишвило XVII ст. В 1694 и 1707 г.г. владельцы Капланишвили. По переписи 1701/11 г. значатся 2 подв. владельца (дв. Чачикашвили) и 22 податных. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), 6 подв. владельцев (дв. Чачикашвили), 23 податных, 7 богано и 2 амоцкветили.

515. (453) Мусапериани—в Дбанисис-Хеоба, на юг Джаназиани, на сев. Джавшаниани (К); Сп. 238. Упоминается в описи Сакапланишвило XVII ст. В 1707 г. на поминовение Вахушти Капланишвили крестьяне Мусапериани обязаны были доставить одного барана. В 1727 г. в соседстве Ахалшени, Магнари и Джалдами. По переписи 1701/11 г. значатся 9 подв. владельцев (Сахитхуцеси Робин, Хандамашвили, Сакварелидзе, Габадидзе), 16 податных и 7 богано. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), 6 подв. владельцев (Доратешвили, Хандамашвили, Уганадзе), 27 податных, 5 богано и 1 амоцкветили.

516. (454) Муси-Кала, Мухис-Цихе—в Карабулаги, на правой стор. Зур-такети, на юг Сарехвела, на юго-зап. Саркиети (К). По геогр. Вахушти крепость высокая, высокими скалами огражденная. По переписи 1701/11 г. значатся 1 владелец (Капланишвили Ерасти) и 6 податных. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), 8 податных и 4 акрили.

517. (455) Муси-Кала-Патара—в Карабулаги (§ 56). По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), 4 податных и 2 акрили.

518. (456) Мустафи бывшего крепостного—табун Дабнеули ели. См. Дабнеули ели.

519. (457) Мустафи табун ели, см. Сару-Сапунчи.

520. (458) Мутависи—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Пинезаури, на юг Сикишхани, на сев.-вост. Сугечани (К); Сп. 319. В 1536 г. достались Иотаму Бараташвили 3 дыма крепостных. В 1707 г. владелец Капланишвили. По переписи 1701/11 г. значатся 1 подв. владелец (Кохиашвили) и 12 податных. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), 6 податных и 3 акрили.

521 (459) Мухати—в Алгети, на левой стор. Асуретис-Хеви, на юг Борбало (К); Сп. 577. По историч. карте проф. Ив. Джавахишвили Мухат-Гверди. В 1558 г. Иесе покупает у Туркистана Мухати в границах Сола-гаант-Земо, Марабда, Тагнагети. По переписи 1721 г. значатся 5 владельцев (Туркистаншвили), 7 податных и 8 богано.

522. (460) Мухати-Шамбианис—в Карабулаги (§ 56). По переписи 1721 г. в Карабулаги, значатся 1 владелец (Капланишвили), 9 податных и 9 акрили.

523. (461) Мухрана—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Машавери, на зап. Насиблу, на вост. Цкнета (К); Сп. 216. Упоминается в описи Сакаплишвило XVII ст., а также в 1653 и 1707 г.г., владельцы Каплишвили. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплишвили), 2 податных и 8 акрили. Эти данные мы отнесли к Мухрана Дбанисис-Хеоба, т. к. они помещены в „Дабали“, т. е. (§ 11) Дбанисис-Хеоба—Кциис-Хеоба, а в Кциис-Хеоба Мухрана не было.

524. (462) Мухрана—в Карабулаги, на правой стор. Зуртакети, против соединения ее с Сапиклис-Цкали (К); Сп. 458.

525. (464) Мцкнети, Цкнети—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на зап. Чардахлу, на вост. Мдиван Бегис-сопели (К); Сп. 164. Упоминается в описи Сакаплишвило XVII ст. и в 1707 г. владелец Каплишвили. По переп. 1701/11 г. значатся в Цкнетах 13 податных. По переп. 1721 г. в Мцкнети Ташири значатся 1 владелец (Каплишвили), 3 податных, 2 богано и 6 акрили. В вар переп. 1721 г. сказано (§ 13): „акрили в эту зиму“.

526. (465) Мцкнети—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. Машавери, на вост. Самтредо, на зап. Мухрани (К); Сп. 217. По переп. 1701/11 г. значатся 2 подвл. владельца (дв. Чачикашвили) и 16 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплишвили), деревня акрили. Эти сведения отнесли мы к Дбанисис-Хеоба, т. к. помещены в „Дабали“, т. е. в Дбанисис-Хеоба—Кциис-Хеоба, а в Кциис-Хеоба деревни под названием Мцкнети не было. Кроме двух Мцкнети (Дбанисис-Хеоба и Ташири) в переп. 1721 г. помещены 17 податных и 3 богано 3-х владельцев (Цицишвили) в Мцкнети. Т. к. Цицишвили ни в Ташири, ни в Дбанисис-Хеоба крестьян не имели, поэтому указанных крестьян мы относим к жителям Мцкнети района 4 армий (см. § 47).

527. (472) Натлуги—в Мткврис-Гасма, на правой стор. Лочинис Хеви, на вост. Хатиса и Телети (К); Сп. 682. По геогр. Вахушти там имеется выход нефти, по берегу Куры, но в виду близости реки, мало добывается.

528. (466) Надарбазеви—в Кцис Хеоба, на вост. Авазани, юго зап. Гударехи (К); Сп. между 381 и 382. Упоминается в описи Сакаплишвило XVII ст. По геогр. Вахушти в Надарбазеви имеется место бывшего дворца царицы Тамары.

529. (467) Надвалети—в Триалети, на правой стор. р. Кциа, при соединении ее с Карцахис-Хеви (К); Сп. 473. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Шанаваз-Хан), 4 податных и 2 богано.

530, 531. (468, 469) Надвалети—в Сомхити, на левой стороне Поладаури, на зап. Зуртакети, на юг Джармечи (К—две деревни); Сп. 118, 119. По Дастурл. там содержалось ястребиное гнездо. По переп. 1721 г. две деревни: 1) Зем-о-Надвалети—значатся 2 владельца (Тушмлишвили) и 2 податных; 2) Надвалети—2 владельца (Тушмлишвили), 9 податных

и 4 богано. Еще значится Квемо-Надвалети, но, очевидно, по ошибке, т. к. против этой деревни сказано: „нет“.

532. (494) **Наджбадини**—поселение ели (§ 45 и III часть)—в Кциис-Хеоба, на левой стор. р. Кциа, на вост. Байдари, на зап. Хунани-Киз-Кала (К); Сп. перед 344—1 оба. По Дастурл. значатся: 1 табун, 106 дымов ели и 1 табун Молла Али, 10 дымов ели тархани. Там сеяли 130 тагари и 10 чанахи рису. По геогр. Вахушти ниже Алавари до Наджбадини и Еклесиа—Назарас-сопели живут ели Султана-Байдари, которых поселил Шах-Сефи.

533. (470) **Назарас-сопели**—в Алгети, на правой стор. р. Алгети, на юго вост. Топракала, на зап. Гултапа (К); Сп. 554. По геогр. Вахушти ниже Алавара до Наджбадини и Еклесиа—Назарас-сопели живут ели Султана-Байдари, которых поселил там Шах-Сефи. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царевич Вахушти) и 20 податных.

534. (471) **Назарлу**—поселение ели Усеина, должно быть в соседстве с Назарас-сопели в Алгети (см. § 45 и III часть). По Дастурл. значатся 1 табун, 46 дымов ели.

535. (487) **Накалакеви**—в Карабулаги, на левой стор. Зуртакети, на юго-вост. Ревашени, на зап. Джабаркела (К); Сп. 424. В 1543 г. достался Паришату Бараташвили насоплари Накалакеви. В 1727 г. упоминается священник. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Заалишвили, Капланишвили Отар), 4 податных и 1 богано. Эти сведения 1721 г. мы отнесли к Накалакеви-Карабулахи, т. к. Накалакеви-Сомхити показан в переп. отдельно, как владение царевича Вахушти.

536. (488) **Накалакеви**—в Сомхити, на правой стор. Шулаверис-Цкали, на сев.-вост. Шулавери (К); Сп. 20. По геогр. Вахушти в Накалакеви, в конце Шулавери, были весьма большие постройки и громадный родник. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царевич Вахушти), 10 податных и 3 богано.

537. (489) **Накурдеви**—в Алгети—Кциис-Хеоба (см. § 54). В 1451 г. владелец (батони) Барата жалует Бужгулашвили Накурдеви по соседству Урхнала и Диди-Цлепи. В 1724 г. Амилгабар Госташабшвили покупает у дочери Манучара Кавтарашвили в Накурдеви один крестьянский дым.

538. (473) **Налиби**—в Триалети, на юго-зап. Мохиси, на сев.-вост. Чамдзврала (К); Сп. 514.

539. (474) **Напалатеви**—в Карабулаги, по правой стор. Зуртакети, на вост. Липи, на сев.-зап. Сромашени (К); Сп. 449. В 1774 г. Сахлтхуцес Давид покупает у Ярали Напалатеви с винными кувшинами, водою и мельницею.

540. (476) **Нариани**—в Триалети, на левой стор. р. Кциа, на сев.-вост. Тбис-Кури, на юго-зап. Цхварети (К); Сп. после 551.

541. (475) **Нариас-сопели**—в Дбанисис-Хеоба (§ 53). По переп. 1701/11 г. значатся 5 податных. В 1707 г. на поминование Вахушти Капланишвили

обязана была доставить 2 баранов. Эту деревню нельзя смешивать с Нарияни-Триалети, т. к. Каплианишвили в Триалети крепостных не имели.

542. (477) **Насагури**—в Триалети и Алгети (см. § 59). По переп. 1721 г. помещена в царском Сабараташвиле, значатся 1 владелец (Шанаваз-Хан) и 2 податных.

543. (478) **Насиблу**—поселение ели в Дбанисис-Хеоба, между р. р. Кциа и Машавери (К); Сп. перед 216. По Дастурл. значатся 1 табун, 27 дымов ели, из них 16 базieri. См. § 45 и III часть.

543¹, (478¹) **Насоплари**—в Каикули. По Дастурл. в Каикули, кроме Коркора (§§ 41), которая потом устроилась в две деревни, было еще 8 насоплари. Из них Анакиз-оглы и Рдзиеби в этом списке помещены отдельно. 6 же насоплари были расположены вокруг озера (Голи). В Сп. Вахушти обозначены только 3 (544, 545, 546); об остальных см. ниже (546², 2, 3).

544. (479) **Насоплари**—в Каикули, на левой стор. Каикулис-Цкали, на юго-зап. Алиханас-сопели; на зап. Саакас-сопели (К); Сп. после 183 перед Алиханас-сопели.

545. (480) **Насоплари**—в Каикули, на юго-вост. Дердзи-Оггис-сопели, на сев.-зап. Киракозас-сопели (К); Сп. после 215.

546. (481) **Насоплари**—в Каикули, на правой стор. Каикулис-Цкали, на юг Ташкорпи, на сев.-вост. Ашугас-сопели (К—только знак насоплари без названия); Сп. после 215.

546¹, 2, 3. (481¹, 2, 3) **Насоплари 3**—в Каикули (Дастурл.).

547, 548, 549. (482, 483, 484) **Насоплари 3**—в Ташири; Сп. после 132.

550. (486) **Насоплари-Патара**—в Триалети; по Дастурл. на границе Сабчадаво и Барети см. § 57.

551. (485) **Насоплари**—в Ташири. По Сп. после 126.

552, 553. (490, 491) **Нахидури**—в Кциис-Хеоба, по обоим берегам р. Кциа, на зап. Паризи, на вост. Балахаури (К—две деревни); Сп. 347, 348. Упоминается в описи Сакаплианишвиле XVII ст. В 1654 г. в соседстве Тавмргвала. В 1696 г. моуравство царицыной деревни Нахидури пожаловано Папуа Орбелишвили. По Дастурл. Гамогма (по сию сторону) Нахидури царицына деревня, уплачивала персидского налога 4 миналтунни. По геогр. Вахушти ниже Нахидури живут ели. По переп. 1721 г. значатся (вероятно, в обоих деревнях) 5 владельцев (царевич Свимон, царевич Вахушти, Гилякишвили, Карчихашвили, царица), 27 податных и 7 богано. Указаны 2-ое старшин.

554, 555. (492, 493) **Нахширис-Гора**—в Сквирети, на левой стор. Верес-Хеви, на сев.-вост. Цклулети (К—две деревни). Сп. 666, 667. По переп. 1721 г. значатся в обоих (Земо и Квемо) Нахширис-Гора 1 владельца (Саам и Едишер Бараташвили) и 7 податных. Отдельно в Квемо-Нахширис-Гора значатся 1 владелец (Тархнишвили), 4 подвл. владельца (дв. Гетанасшвили), 2 податных и 1 богано.

556. (495) **Ниацари** — в Карабулаги, на левой стор. Дзвели-Гомаретис-Хеви, на вост. Сакуриси, на зап. Дзвели-Гомарети (К); Сп. 422. В 1720 и 1736 г.г. владельцы Зазунашвили, в 1732 г. Такашвили, в 1736 г. Каплианишвили. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (Гуриели, Зазунашвили, Такашвили), 6 податных и 1 богано.

557. (496) **Нилоца** — в Дбанисис-Хеоба—Кциис-Хеоба (см. § 54). По слов. Зурабишвили в 1792 г., эта деревня принадлежит Зурабишвили.

558. (497) **Нобиси** — в Дбанисис-Хеоба—Кциис-Хеоба, (см. § 54). По словам Св. Зурабишвили в 1792 г., эта деревня принадлежит Зурабишвили.

559. (498) **Нугзарас-сопели** — в Сомхити, на правой стор. восточной ветви Мамхутис-Хеви, на юго-зап. Катавети, на вост. Мамхути (К); Сп. 50. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Амилахори) и 5 податных.

560. (499) **Нури-Агас** — табун ели (см. § 45 и III часть). По Дастурл. значатся 1 табун, 30 дымов ели тархани.

560¹. (499¹) **Оба 2** — в Алгети, поселение ели (§ 45 и III часть), на сев. Сарвани, на юго-вост. озера Кумиси (К).

561. (517) **Одзиси-Земо** — в Алгети, на сев.-зап. Борцвис-Джвари (К); Сп. 647. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (Тархнишвили, Туманишвили мдивани Отар, Такашвили, Саами и Едишери Бараташвили) и 11 податных.

562. (518) **Одзиси-Квемо** — в Алгети, на юго-зап. Борцвис-Джвари, на вост. Шарабети (К); Сп. 648. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Туманишвили мдивани Отар, Тархнишвили Луарсаб), 13 податных и 4 богано Одзиси, где проживали крепостные Луарсаба Тархнишвили, мы приняли за Квемо-Одзиси, хотя безусловных оснований для этого нет. Одзиси Квемо-Картли упоминается в 1699 г.; что касается сведений 1588, 1663, 1690 и 1712 г.г., где упоминаются владельцы Саакадзе, джавахишвили и царевич Свимона, неизвестно, относятся ли они к Одзиси Квемо-Картли и к какому из них, или они относятся к Одзиси района 3-ей армии (см. географ. Вахушти, стр. 216).

563, 564. (514, 515) **Оксузи** — в Каикули, на юго-зап. Коркора, на сев. Ортлу (К—две деревни); Сп. 197, 198. По Дастурл. Оксузи—царская сахасо деревня, моурав Отар Каплианишвили.

565. (502) **Олтиси-Земо, Олтиси-Диди** — в Триалети, на левой стор. Андрапис-Хеви, на сев.-зап. Тетри-Цкаро (К); Сп. 545. По Дастурл. Олтиси царская сахасо деревня в Триалети, моурав Зураб Тархнишвили; персидский налог уплачивала 6 марчили. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Суллейманишвили Оман), 6 податных и 2 богано. Олтиси-Диди мы называли Олтиси-Земо как по количеству населения, так и по уплачиваемому персидскому налогу.

566. (503) **Олтиси-Квемо, Олтиси-Патара** — в Триалети, на правой стор. Хев-Грма-Хеви, на вост. Мачвта (К); Сп. 546. В 1644 г. моуравом Олтиси

был назначен Паата Джавахишвили. По Дастурл. царская сахасо деревня, моурав Палавандишвили, персидский налог уплачивала 4 марчили. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Авалишвили) и 3 податных.

567. (513) **Опрети**—в Сомхити, на левой стор. Шулаверис-Цкали, на юг Церакви, на сев. Джилиза (К); Сп. 40. По Дастурл. Опрети целиком царичино селение; персидский налог уплачивало 12 миналтуни, ячмень для царской конюшни доставляла 30 коди. По геогр. Вахушти незначительный город и крепость ниже Горулис-Хеви. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царица), 18 податных и 2 богано.

568, 569. (509, 510) **Ормозани, Орозмани**—в Дбанисис-Хеоба, по обоим берегам южной безимянной ветви Машавери, на зап. озера Ормозани (К—две деревни); Сп. 287, 288. В 1536 г. достались Иотаму Бараташвили Квемо-Ормозани и половина Земо-Ормозани. Упоминается в описи Сакапланишвило XVII ст. В 1707 г. владелец Капланишвили. По переп. 1701/11 г. значатся 4 подвл. владельца (Дбанели, Мамасаклиси, Далаки-цирюльник), 33 податных, 2 богано и 2 акрили. По переп. 1721 г.—две деревни; в обоих значатся—1 владелец (Капланишвили), 1 подвл. владелец (Дбанели), 12 податных, 9 богано, 1 акрили и 7 амоцкветили.

570. (511) **Ормошени**—в Карабулаги, на правой стор. Зуртакети, на вост. Липи и Накалакеви, на зап. Бахчалари (К); Сп. 454. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (Яралашвили), 7 податных и 3 богано.

571. (512) **Оскеричас-сопели, Оскипара, Окрочедлис-сопели**—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на вост. Патала, на юго-зап. Агташи (К); Сп. 129. Упоминаются в описи Сакапланишвило в XVII ст. По Дастурл. Окрочедлис-сопели уплачивала персидского налога 4 миналтуни. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царь), 9 податных и 3 богано.

572. (504) **Орта-Шуа**—в Кциис-Хеоба, на вост. Гариси, на зап. Мдзврети, на юг Абелиа (К); Сп. 377. В 1656 г. спор о границах между жителями Гариси и дворянами Барата. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Наманглелевишвили), 1 укмо дв. (Бакашвили), 1 подвл. владелец, 4 податных и 1 богано. Эти сведения мы отнесли к Орта-Шуа Кциис-Хеоба, т. к. в Сомхити и Карабулаги, где были деревни под этим же названием, Намаглелевишвили крепостных не имели.

573. (505) **Орта-Шуа**—в Карабулаги (§ 56). По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), 2 податных и 5 акрили.

574. (506) **Орта-Шуа**—в Сомхити, на левой стор. Поладаури, на зап. Дамблути, на вост. Дегцнути (К); Сп. 114. По Дастурл. там содержалось ястребиное гнездо. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Гилакишвили) и 9 податных.

575, 576. (507, 508) **Ортлу**—в Каикули, на вост. Мелик-бегис-сопели, на зап. Цкарос-сопели (К—две деревни); Сп. 189, 190. По Дастурл. Ортлу—две устроенные деревни в Каикули: Земо-Ортлу—моурав Пирмамада-

Квемо-Ортлу—моурав Беспаз Сагинашвили. Эти деревни, вероятно, имеет в виду сиг. 1692 г., по которой деревня Ортлу отдана в моуравство Ахмада-Мамед-оглы, вместо деревни Бетлеми в Каикули.

577. (500) Отара мдиванис табун—Дабнеули ели, см. Дабнеули ели.

578. (501) Огур-Булахи—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на вост. Кирхбулахи, на зап. Каракала (К); Сп. 133. По Дастурл. Огур-Булахи устроенное (или неустроенное?) селение в Айдарбегис-Хеоба, моурав Дарга-Кули. По переп. 1721 г. значится 1 владелец (царь), деревня наохари-на-соплари.

579. (516) Ошеи—в Алгети, на правой стор. Ошетис-Хеви, на сев. Амливи, на зап. Орбетис-Цихе (К); Сп. 616. По переп. 1721 г. значится 4 владельца (Нодар Супраджи, Автандил Супраджи, Абашишвили Давид, дв. Мерабисшвили Гуарсаб) и 7 податных.

580. (519) Паатас сопели—в Дбанисис-Хеоба (§ 56). По переп. 1721 г. в Дбанисис Хеоба, значится 1 владелец (Капланишвили), 1 подвл. владелец (дв. Сакварелидзе), 1 богано.

580¹. (648¹) Падар-Алиас табун—ланчбари в Калаклари (см. Ланчбари и III часть) Сеял на Каналах (см. 330¹) 9 тагаров рису.

581. (653) Палакари-Малиа—табун ели (§ 45, III часть). По Дастурл. значится 1 табун, 16 дымов ели,

582. (652) Паланати-Амирхана—поселение ели (§ 45 и III часть). По Дастурл. поселение поручено Али-Яда оглы-Усейну, значится 1 табун, 52 дыма ели.

583, 584. (520, 521) Палуиа—в Ташири, на левой стор. Таширис Цкали, на юг Телу, на сев.-зап. Келути, на вост. Иенгигахи (К); Сп. 138. По Дастурл. персидский налог уплачивала 6 миналтуни. По переп. 1711 г.—две деревни, значится 1 владелец (царь), 15 податных и 2 богано.

585. (654) Панавари, Паравани—в Триалети, на сев.-вост. озера Панавари (К); Сп. после 551. В геогр. Вахушти упоминается озеро Панавари.

586. (655) Панос-сопели—в Каикули, на левой стор. Каикулис-Цкали, на зап. Шаназарас-сопели, на вост. Хозиас-сопели (К); Сп. 182. По Дастурл. царская сахасо деревня, моурав Отар Капланишвили.

587. (522) Папис-Гора—в Алгети—Кциис-Хеоба (см. § 59). В 1671 г. Папуна Гостащабшвили меняет крепостных Енагети и участок земли в 5 дгиури (дгиури—участок земли в 1 день паханья) в Папис-Гора на имение Така Асланбегшвили в Тбиси. В 1701 г. царь Назаралихан покупает у Така Бараташвили около Папис-Гора участок земли в 4 дгиури.

588. (656) Паранджуки—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. левого притока Пинезаури, на зап. Мола-Масхуди, на юг Миджа (К); Сп. 318. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили половина Паранджуки. Упоминается в 1707 г. владелец Капланишвили. По переп. 1701/11 г. значится 6 подвл. владельцев, дв. (Автандилишвили) и 24 податных. По переп. 1721 г. значится 1 вла-

делец (Каплианишвили), 6 подвл. владальцев (дв. Автандилишвили), 5 податных, 3 богано, 2 акрили и 1 амоцкветили.

589. (523) Парापиси—в Сомхити, на правой стор. Шулаврис-Цкали, на сев.-вост. Хоракерти, на юг Керата (К); Сп. 45. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Шаназарашвили), 1 податной и 1 богано.

590, 591. (657, 658) Паремузас-сопели—в Каикули, на левой стор. Каикулис-Цкали, на вост. Саакас-сопели, на зап. Ортлу (К—одна деревня); Сп. две деревни 186, 187.

592. (659) Парехи—в Триалети, на левой стор. р. Кциа, на вост. Арцивани, на зап. Цалка и Самехрео (К); Сп. 526 в соседстве Гвел-Пареха. По Дастурл. одна из них называлась Земо-Пареха. По переп. 1721 г. значатся 8 владельцев (Саакадзе), 11 податных и 6 богано.

593. (660) Паризи—в Кциис-Хеоба, на левой стор. канала царя Вахтанга, на юго-вост. Нахидури, на сев.-зап. Алавари (К); Сп. 346. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царевич Вахушти), 6 податных и 2 богано.

593¹. (661) Парманлу—Карманлу—табун ели Индо на Нагеби в Мткврис-Гагма (§ 45 и III часть). По Дастурл. значатся 1 табун, 55 дымов ланчбари ели.

594. (662) Парчухлу—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на вост. Джанбагча, на юго-зап. Шиштепа (К); Сп. 167. Упоминается в описи Сакаплианишвило XVII ст. На поминовение Вахушти Каплианишвили обязана была доставить 2 баранов. По переп. 1701/11 г. значатся 4 податных. По переп. 1721 г. значится 1 владелец (Каплианишвили), деревня акрили. В вар. переп. 1721 г. сказано (§ 13): „акрили с давних пор“.

595. (662¹) Палчухлу-Перцхлу—в Каикули (§ 47), на правой стор. Каикулис-Цкали, на юго-зап. Хусти-Оггис-сопели, на зап. Пенджаркути (К); Сп. 215. По Дастурл. Перцхлу—царская сахасо. деревня, моурав Паремуз Саги-нашвили.

596. (663) Парцхиси, Парцixe—в Алгети, на левой стор. р. Алгети, между Богвис-Хеви и Сагирашенис-Хеви, на сев. Голтети (К); Сп. 574. По геогр. Вахушти Парцхиси считалась защитой (крепости) Биртвиси. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Нодар Супраджи, Автандил Супраджи, Абашишвили Давид), 1 подвл. владелец, 8 податных и 1 богано.

597. (649) Паталас-сопели—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на юг Долбанди, на сев.-вост. Камиши (К); Сп. 135. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царь) и 1 податной.

597¹. (651¹) Патис—табун ели. См. § 45 и III часть. По Дастурл. значатся 1 табун, 3 дыма ланчбарй.

598. (650) Патис—табун ели. См. Капанакчи.

599. (651) Патис—табун ели Заргари. См. Капанакчи.

600. (524) Пативани—в Алгети, при соединении Лаквис-Цкали и р. Алгети, на правой стор. Лаквис-Цкали (К); Сп. 633. В 1728 г. Иессе Гости-

шабашвили покупает у Мамад-Ага Испиашвили в Пативани две трети двorca и участок земли *), которые Испиа-Ага приобрел покупкой от Деметре Такашвили. По сиг. 1733 г. Медиашвили купил во времена владычества татар от Кайхосро Такашвили наследственное имение Пативани, две трети которого Деметре Такашвили раньше продал Иессе Асланбегишвили. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Такашвили) и 2 податных.

601. (664) Петхаинис-Андика—в Сомхити (Даст. 186): там содержалось ястребиное гнездо, эту же деревню, вероятно, имеет в виду 157 гл. Дастурл., где сказано, что горные деревни Сомхити Андика, Дамблуты и Джурари ныне находятся „во владении царя“ и перечислены их подати.

602. (665) Пэнджаркути—в Каикули, на левой стор. Каикулис-Цкали, на юг Динариси, на вост. Парчухлу (К); Сп. 177. По Дастурл. царская сахасо деревня, моурав Амир-оглы-Али-Кули.

603. (666) Пирмамадас—табун ели, см. Амир-Амадлу.

604. (667) Пирмамадас—табун ели (§ 45 и 45 III часть). По Дастурл. значатся 1 табун, 30 дымов ели тархани.

604¹ (667¹) Пирмамадас-сопели—в Каикули. По Дастурл. царская сахасо деревня, моурав Узбаши.

605. (525) Пирмицети—в Алгети—Кциис-Хеоба (§ 54). Упоминается в 1756 г. владелец Германозишвили.

606. (668) Пирлиджани—в Сомхити, на левой стор. Поладаури, на вост. Читала, на зап. Акопас-сопели (К); Сп. 104. Упоминается в 1716 г. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Уркмазашвили) и 8 податных. По Дастурл. там содержалось ястребиное гнездо.

607. (669) Питарети—в Кциис-Хеоба, на левой стор. р. Кциа, на юг Цхнари, на сев. Поцхвериани (К); Сп. 414. В геогр. Вахушти упоминается Питаретский монастырь. В 1536 г. достались Иотаму Бараташвили 4 дыма крестьян. Упоминаются владельцы Германозишвили в 1692/700 г., Каплианишвили в 1639/58—1736 г.г. и в описи Сакаплианишвило XVII ст., в 1727—1736 г.г. Настоятель Питаретского монастыря и Деканози в 1727—1736 г.г.; Зазунашвили в 1732—1736 г.г., царевна Елена в 1736 г. По переп. 1721/11 г. значатся 6 подвл. владельцев (Настоятель, Деканози, Шиошвили, Китоашвили, Химиашвили, Мгреули), 36 податных, 2 богано и 1 акрили. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 1 подвл. владелец (Настоятель), 16 податных и 3 богано.

608. (672) Пицуги—в Алгети—Кциис-Хеоба—Карабулаги (§ 59). По переп. 1721 г. помещена в Царицyno Сабараташвило; значатся 2 владельца (Нодар Супраджи, Автандил Супраджи), 1 податной, 1 богано и 1 амоцкветили.

609. (671) Пичхиси—в Алгети, на сев. Мамис-Даба, на сев.-вост. Мо-

*) В подлиннике: „мамулит“, что может означать и „с виноградником“.

криси (К); Сп. 629. В 1551 г. царевич Рамаз жертвует Тифлисскому Сиону Пичхиси, разоренную казахами. По сиг. 1635 г. во времена Лалапаши Ардаздзианишвили снялись с Лиси-Дагма, пришли хизанами и приобрели Пичхиси. В 1635 г. был спор между Ардаздзианишвили и Тбилели. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Тбилели), 2 податных и 3 богано.

610. (670) Пишуас-сопели—по переп. 1721 г. в Сомхити (§ 56); там значатся 1 владелец (Меликишвили), 1 подвл. владелец и 3 податных.

611. (673) Поркалиси—в Алгети—Кциис-Хеоба (§ 54). Упомянуты в 1676—1727 г.г. владельцы Госташабашвили. В 1713 г. Госташабашвили имели там ходабуни.

612, 613. (674, 675) Поцхвериани—в Кциис-Хеоба, на левой стор. Поцхверианис-Хеви, на вост. Абано, на зап. Кипручи (К—две деревни); Сп. 410, 411. Упомянуты в описи Сакаплианишвило XVII ст. На поминовение Вахушти Каплианишвили обязана была доставить 2 коров. По переп. 1701/11 г. значатся 1 подвл. владелец (Сахлтхуцеси Робин) и 1 податной. По переп. 1721 г. значатся в Земо-Поцхвериани 1 владелец (Каплианишвили), 7 податных, 3 богано и 1 акрили; в Квемо-Поцхвериани 1 владелец (Каплианишвили), 2 дв. укмо (Боциашвили), 10 податных, 3 богано и 2 амочкветили.

614. (676) Путреви-Путревани—в Алгети, между р. Алгети и Лалквис-Хёви, на зап. Ерцо, на сев.-вост. Лакви (К); Сп. 640. Упомянуты в 1591 и 1713 г.г. владельцы Госташабашвили. В 1713 г. Госташабашвили имели 3 дыма крепостных. По переп. 1721 г. значатся 7 владельцев (Госташабашвили, Кавтарашвили, Зазунашвили, Гуриели, Такашвили), 7 податных и 1 богано.

615. (528) Рапакети—в Кциис-Хеоба, на левой стор. р. Кциа, на сев.-зап. Камарети, на юго-вост. Боцоети (К); Сп. 406. По словам Св. Зурабишвили в 1792 г., Рапакети принадлежит Зурабишвили. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Заалишвили) и 3 богано.

616. (527) Ратевани—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. Машавери, на сев.-зап. Коранта, на вост. Квеши (К); Сп. 223. Упомянуты в 1447/59 г. В 1468 г. владелец Джавахишвили; В 1746 г. владелец Кавтарашвили. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили Ратевани с 11 дымами крестьян. По переп. 1721 г. значатся 6 владельцев (Кавтарашвили, Иотамишвили, Шермадинашвили), 18 податных и 7 богано.

616¹. (633¹) Рдзиобис-Насоплари—по Дастурл. в Каикули (§ 42).

617. (529) Ревазас-сопели—в Каикули, на сев. Девагози, на вост. Ортулу (К) Сп. 195.

618. (530) Ревашени—в Карабулаги, между Дзвели-Гомаретис-Хеви и Зуртакети, на вост. Схалнари, на зап. Накалакеви (К); Сп. 425. Владельцы: Германозишвили в 1543—1756 г.г., Каплианишвили в 1702 г. По словам Г. Ларадзе в 1792 г., Ларадзе имели два ходабуни в начале Ревашени.

По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Германозишвили, Капланишвили Реваз), 1 дв. укмо и 4 податных.

619, 620. (531, 532) Реха—в Триалети, на левой стор. Сапонаурис-Хеви, на юго-зап. Црици, на сев.-зап. Кохаджи (К—две деревни); Сп. 534, 535. По переп. 1721 г. значатся (вероятно в обоих) 3 владельца (Цицишвили), 19 падатных, 4 богано и 3 мамасахлиса.

621. (533) Рустави, Бостан-Калаки, Нагеби—в Мткврис-Гагма, на сея. Сакалутни (К). Упоминается в 1722 г. По геогр. Вахушти город и крепость начала строить жена Картлоса. Царь Трдат построил прекрасную церковь, а Горгаслан посадил епископа. При нашествии Берка-Кеени он был разорен и в первой половине XVIII ст. находился в разорении. Царь Эрекле построил дворец (в конце XVII ст.), который разрушен Вахтангом. Ланчбарн Индо сеяли там 80 тагаров рису.

622. (534) Саакас-сопели—в Каикули, на левой стор. Каикулис-Цкали, на юго-вост. Алиханас-сопели, на сев.-зап. Паремусас-сопели (К); Сп. 185. По Дастурл. царская сахасо деревня; моурав Алихана.

623. (536) Саба--в Сомхити, на левой стор. Поладаури, на вост. Дарбази, на зап. Урути (К); Сп. 111.

624. (537) Саба, Сабас-сопели—в Сомхити, по правой стор. Поладаури, на зап. Хурути, на вост. Джармечи (К); Сп. 99. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Шаназарашвили) и 5 податных. По Дастурл. там содержалось ястребиное гнездо. К какой дер. Саба эти сведения относятся, не выяснено.

625, 626. (538, 539) Сабате—в Триалети, на левой стор. р. Кциа, между Еран-Туранис-Хеви и Бешкенашенис-Хеви, на вост. Кукиа, на сев.-зап. Едзани (К—две деревни); Сп. 487, 488. По Дастурл. царская сахасо деревня, моурав Мухелашвили; персидский налог уплачивала 10 марчили; одна из этих деревень называлась „Патара“. По геогр. Вахушти выше Сабате Цалкинская церковь. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Мухелишвили и Туркистанишвили), 17 податных, 7 богано, 2 мамасахлиси.

627. (540) Саберети—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. Машавери, на вост. Гористави, на сев. Ушевани, на зап. Кишлари (К); Сп. 226.

628. (541) Сабечдави—в Триалети, на левой стор. восточной ветви Бешкенашенис-Хеви, на юго-вост. Квемо-Кноле, на сев. Самадло (К); Сп. 494. Дастурл. в соседстве Барети и Кноле. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Сулейманишвили), 9 податных и 2 богано.

629. (542) Сабозкуро—в Триалети, на юг озера Барети, на зап. Метревани (К); Сп. 508.

630. (543) Саброцле—в Триалети, на юго-вост. озера Барети, на зап. Метревани (К); Сп. 510.

631. (544) Сабузари—в Алгети, на правой стор. Лаквис-Цкали, на зап. Ахврисы, на юго-вост. За (К); Сп. 636. В 1543 г. достался Паришату Бараташвили в Квемо-Сабузари 1 крепостной. По переп. 1721 г. значатся 5

владельцев (Саам и Едишери Бараташвили, Кавтарашвили, Германозишвили) и 5 податных.

632. (545) **Саванлу**—поселение ели (§ 45 и III часть). По Дастурл. значится 1 табун, 18 дымов ели.

633. (546) **Саванети**—Дбанисис-Хеоба, на левой стор. Гетис-Цкали, на вост. Дамгало, на зап. Дарбази (К) Сп.; 246. По переп. 1721 г. значится 5 владельцев (Яралашвили, Карабудахишвили), 13 податных и 4 богано.

634. (586) **Сагарвела**—По переп. 1721 г. в Сомхити (§ 56). Там значится 2 владельца (Алиханашвили), 3 податных и 1 богано.

635. (587) **Сагирашени**—в Алгети, на левой стор. Сагирашенис-Хеви, на вост. Амливи, на сев. Парцихе (К); Сп. 610. Упоминается в 1694 и 1724 г.г. владелец Ростом Бараташвили, которому были пожалованы крестьяне, раньше принадлежащие Кайхосро Супраджи, первый раз—6 дымов, второй раз—5 дымов. Упоминается в 1729 г.—свидетель священник. По переп. 1721 г. значится 3 владельца (Нодар Супраджи, Автандил Супраджи, Наманглелевишвили), 22 податных и 4 богано.

636. (588) **Сагориси**—в Алгети, при устье Асуретис-Хеви, на сев. Дидеба, на юго-зап. Кожори (К); Сп. 592. Владельцы указаны в 1622 г. Херхеулидзе, в 1655 и 1697 г. Сологашвили. По переп. 1721 г. значится 4 владельца (Сологашвили), 9 податных и 1 богано.

636¹. (544¹) **Садедопло ели** (царицыны ели).—По царицыному Дастурл. район от Нахидури до Джебваншири—царицыно владение. Установлен только размер полатей, падающих на дым, но количество населения не выявлено.

637. (595) **Саджниано**—в Дбанисис-Хеоба—Кциис-Хеоба (§ 52). По переп. 1721 г. помещено в „Дабали“, значится 1 владелец (Каплианишвили), деревня—насоплари.

638. (589) **Сакавре**—в Алгети, на правой стор. Сакаврис-Хеви, на зап. Шарабети, на сев.-вост. Угудети (К—одна деревня); Сп.—две деревни 660, 661.

638¹. (589¹) **Сакалутни**—в Алгети, на сев. Чачалаблу и Башинджахи (К); Сп. перед 552—2 оба. По геогр. Вахушти на вост. от горы Иалгуджа. В 1718 г. половина одной трети Сакалутни пожалована Асламазу Сологашвили.

639, 640. (548, 549) **Сакарисеби**—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Кечутис-Хеви, при соединении ее с Машавери (К—одна деревня); Сп. две деревни 285, 286. В 1536 г. Иотаму Бараташвили досталась половина Сакариси. По переп. 1701/11 г. значится (вероятно в обоих) 2 владельца (Каплианишвили, Луарсаб Каплианишвили), 1 подвл. владелец (дв. Автандилашвили Иагана), 24 податных и 2 богано. По переп. 1721 г. в обоих Сакариси значится 1 владелец (Каплианишвили), 14 податных и 5 акриди. В вар. переп. 1721 г. об акриди сказано; „новые“.

641. (535) **Саанас-Лило**—в Мткврис-Гагма (§ 57). По Дастурл. (помещен между Дидубе и Квиткирис-Лило), персидский налог уплачивала 9 абазы.

642, 643. (584, 585) **Санатмо**—в Триалети на юг Чамдзврала, на сев.-зап. Саброцле (К—две деревни); Сп. 511, 512.

644. (550) **Санеце**—в Кциис-Хеоба, на левой стор. Кциис-Хеоба, на зап. Цхнари, на вост. Курис-Хеви (К); Сп. 367. Упоминаются владельцы: в 1720 г. Зазунашвили, в 1725 г. Такашвили, в 1728—32 г.г. Орбелишвили, Такашвили, Зазунашвили, Гуриели. По переп. 1721 г. значатся 5 владельцев (Зазунашвили, Гуриели, Такашвили), 4 податных и 1 богано.

645. (551) **Сакире**—в Ташири (§ 53). В 1536 г. достались Иотаму Бараташвили голова Сакире и саухуцесо. По переп. 1701/11 г. значатся 2 владельца (Каплианишвили Луарсаб и Мамука) и 12 податных.

646. (590) **Сакорня**—в Триалети—в Алгети (§ 59). По переп. 1721 г. помещено в царском Сабараташвиле. По этой переп. значатся 1 владелец (Амилахори) и 2 податных.

647. (552) **Сакриси**—в Алгети, между р. Алгети и Лаквис-Хеви, на вост. Азики, на зап. Путреви (К); Сп. 650.

648. (553) **Сакуриси**—в Карабулаги, на левой стор. Дзвели-Гомаретис-Хеви, на зап. Ниацари, на вост. Квирикети (К); Сп. 423.

649. (554) **Саламалони**—в Дбанисис-Хеоба—Ташири (§ 52). По переп. 1721 г. в Локи. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили)—деревня акрили. В вар. переп. 1721 г. об акрили сказано: „там проживало 3 дыма“.

650. (555) **Самагара**—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. Машавери, на юго-зап. Каратаки, на вост. Шиндлари (К); Сп. 306. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили Самагара. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Иотамишвили, Шермадинашвили), 3 податных и 3 богано.

651. (556) **Самадло**—в Триалети, на левой стор. Бешкенашенис-Хеви, на юг Сабечдави, на зап. озеро Барети (К); Сп. 493. По геогр. Вахушти Самадло лежит на северной границе округа Алгети. По Дастурл. от Метревани к Самадло шла городская (Тифлисская) дорога. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Сулейманишвили), 4 податных и 1 богано.

652. (557) **Самачвети**—в Алгети, на левой стор. Асуретис-Хеви, на вост. Богви, на зап. Тагнагети (К); Сп. 586. Упоминается в 1661—1665 г.г. в соседстве Асурети, в 1784—1789 г.г. как владение Яралашвили. Царь Ираклий на поминовение Ярала Яралашвили жертвует монастырю Натлис-Мцемели третью долю имени Яралашвили в Самачвети. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (Яралашвили), 1 подвл. владелец (дв. Егриселашвили), 17 податных и 16 богано.

653. (565) **Самгерети**—в Кциис-Хеоба, на правой стор. Ирагас-Хеви, на зап. Куштис-убани, на вост. Липи (К); Сп. 402. Упоминаются в 1580 г. и 1643 г. владельцы Саакадзе. По переп. 1721 г. значатся 10 владельцев

(Цицишвили, Шаликашвили Назири Едишери, Мухелишвили, Доленджишвили, Манглели, Кавтарашвили), 42 податных и 7 богано.

654. (558) Самеба—в Сомхити; между Талаверис-Хеви и Мамхутис-Хеви, на зап. Кудро, на сев. Чочхобани (К); Сп. 57.

655. (559) Самеба—в Алгети, на правой стор. р. Алгети, на зап. Сацурбели, на юго-вост. Чхиквта (К); Сп. 569.

656, 657. (560, 561) Самехрео—в Триалети, на левой стор. р. Кциа, на вост. Парехи, на зап. Кукиа (К—две деревни); Сп. 524, 525. По Дастурл. царская сахасо деревня, моурав Отар мдивани; персидский налог уплачивала 11 марчили. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царь), 13 податных и 5 богано.

658, 659. (562, 563) Самсониа—в Сомхити, на левой стор. Поладаури; на зап. Ацуги, на вост. Акопас-сопели (К—две деревни); Сп. 106, 107. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Шаншиашвили), 1 податной и 1 богано.

660. (564) Самтредо—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. Машавери, на зап. Мцкнети, на вост. Корапта и Велкетили (К); Сп. 218. По геогр. Вахушти у Самтредо на Машавери был устроен каменный мост о 7-ми пролетах. Этот мост указан и на карте Вахушти. Упоминаются владельцы: в 1718—1730 г.г. Капланишвили, в 1718 г. Саам и Едишер Бараташвили, в 1736 г. царевич Георгий, в 1729 г. Зазунашвили. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Ерасти Капланишвили), 2 податных и 8 акрили.

661. (567) Самцевриси—в Сомхити, на правой стор. Поладаури, на вост. Бердики, на сев. Лурджи-Ванки (К); Сп. 85. Упоминаются в 1670—1716 г.г. владельцы Шаншиашвили и Иагикашвили. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Шанаваз-Хан, Шаншиашвили), 32 податных и 9 богано.

662. (566) Самшвилде—оно же Орбети—в Кциис-Хеоба, на правой стор. Чивчива, на зап. Тапани, на юго-вост. Крцаниси (К); Сп. 371. Упоминается в 1466/72 и 1587 г.г. в соседстве Велкетили. По Дастурл. в соседстве лежит Самшвилдис-Крцаниси; персидский налог уплачивала 6 абазы. По геогр. Вахушти Самшвилде, оно же Орбети, построен царем Парнавазом, был городом Эристави до царя Свимона, стены из больших камней. Церковь выстроил Мирдат, разорил Темур. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Хосроханишвили, Сулейманишвили, Бурдиашвили), 22 податных и 6 богано.

663, 664. (568, 569) Санаини—в Ердуджи, на правой стор. Дебеда, на зап. Ахпати (К—одна деревня); Сп. две деревни 16, 17. Владельцы Аргуташвили. На карте Вахушти помещена в границах Сомхити, очевидно, потому, что как деревня, так и церковь (геогр. Вахушти, стр. 138) принадлежали армянам.

665. (570) Сапанахчо—в Триалети, на правой стор. р. Кциа, напротив Сапонаурис-Хеви и Цхваретис-Хеви (К); Сп. 537.

666. (582) Сапикло—в Карабулаги, на левой стор. Сапиклис-Хеви, на зап. Гварджила, на вост. Пундуки (К); Сп. 466.

667. (583) Сапиклө—в Карабулаги, на левой стор. второй Сапиклис-Хеви, на юго-вост. Цители-Сакдари, на сев.-зап. Шесакари (К); Сп. 436. По переп. 1721 г. в Сапикле значатся 1 владелец (Капланишвили), 6 податных, 8 акрили. Неизвестно, к какому Сапикле это сведение относится.

668. (571) Сапонари—в Триалети, на левой стор. Сапонаурис-Хеви, на сев.-вост. Цхварети (К); Сп. 532. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Цицишвили), 5 податных и 1 богано.

669. (573) Сараджлу—Караджлу—поселение ели Эмина (§ 45 и III часть)—в Сомхити, на сев.-зап. Шулавери (совр. карта Сарачло). По Да-стурл. значатся 1 табун, 94 дыма ели.

670. (574) Сарвани, поселение ели (§ 45 и III часть)—в Алгети, на вост. Гвинчроби, на сев. Сакалтнутни (К); Сп. перед 552.—1 оба. По Да-стурл. значатся 1 табун, 43 дыма ели. В 1802 г. моурав Датуга Госташа-швили.

671. (572) Сарехвела—в Карабулаги, на левой стор. Зуртакети, на зап. Саркинетн (К); Сп. 460. Упоминается в описи Сакапланишвило XVII ст. По переп. 1701/11 г. значатся 1 владелец (Капланишвили Луарсаб), 1 подвл. владелец (Греули Кадиа) и 4 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), 4 податных и 6 богано.

672. (575) Саркинетн—в Триалети, при устьи Абанос-Хеви, на сев.-вост. Чрдилис-Убани, на зап. Хорхеби (К); Сп. 480. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Карабудахишвили), 4 податных, 1 богано. Эти сведения мы отнесли к Саркинетн—Триалети, так как Карабудахишвили в Карабулаги, где имелась деревня под тем же названием, крепостных не имели, а в Сомхити, где тоже имелась также деревня, имели только „отданных“ (га-цемули) из царских сахасо крепостных (см. IV часть).

673. (576) Саркинетн—в Карабулаги, на правой стор. Зуртакети, на юго-зап. Мухрани, на вост. Сарехвела (К); Сп. 459. В 1543 г. досталась Паришату Бараташвили насоплари Саркинетн. В 1634/58 г. спор между Капланом Бараташвили и Паата и Папуна Германозишвили о насоплари Саркинетн. Упоминается в описи Сакапланишвило XVII ст. По переп. 1701/11 г. значатся 3 подвл. владельца (Дбанели, Деканозишвили) и 16 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), 1 подвл. владелец (Бучкишвили), 7 податных, 2 богано и 4 акрили. Сведения XVII ст. и переп. 1701/11 и 1721 г.г. мы отнесли к Саркинетн Карабулаги, т. к. Капланишвили в Триалети, где была деревня под тем же названием, крестьян не имели, а в Сомхити, где тоже была такая же деревня, наследственных крепостных, видимо, не имели.

674, 675. (577, 578) Саркинетн—в Сомхити, на левой стор. Саркинетн-Хеви, на вост. Дарбазн и Сахундара, на зап. Гилагдаш (К—две деревни); Сп. 71, 72. По переп. 1721 г. значатся (вероятно в обоих) 1 владелец

(Аликулихан), 4 подвл. владельца Шалагашвили, Махвиладзе) 4 дв. укмо (Шалагашвили, Нанашвили), 13 податных и 1 богано.

675¹. (580¹) Саркисас-сопели—в Каикули (§ 42). По Дастурл. царская сахасо деревня, моурав Гогибашвили.

676. (579) Сарукала—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на вост. Ача, на сев. Лоре (К). По Дастурл. неустроенная деревня в Айдарбегис-Хеоба, моурав Отар мдиванй. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царь), деревня наохари.

676¹. (578¹) Сару-Сапунчи—поселение ели (§ 45 и III часть). По Дастурл. 2 табуна ели: 1) Мустафа—1 табун, 93 дыма ели, 2) Куджур-оглы, 1 табун, 20 дымов ели тархани.

677. (580) Саручамас-сопели—в Дбанисис-Хеоба (§ 56). По переп. 1701/11 г. значатся 1 подвл. владелец, 5 податных. По переп. 1721 г. значится 1 владелец (Капланишвили), деревня охери.

678. (581) Сатанас-сопели—в Каикули, на правой стор. Каикулис-Цкали, на сев.-вост. Дердзи-оглис-сопели, на юго-зап. Бегис-сопели (К); Сп. 206. По Дастурл. царская сахасо деревня, моурав Везири.

679. (547) Сатванети—в Алгети, на правой стор. Двалтас-Хеви, на юг Богракети, на сев.-вост. Хорбуки (К); Сп. 625. Упомянуты в 1635 г. свидетели из Сатванети, в 1654 г. владелец Апхазы, в 1717 г. пожалованы Саакадзе 2 дыма крестьян, бывших крепостных Сагинашвили. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Саакадзе-Келгрдзели, Апхазышвили, Манглели), 8 податных и 1 богано.

680, 681. (593, 594) Сахундари—в Сомхити, на правой стор. Поладаури, на вост. Дарбази, на зап. Саркинеги (К—одна деревня). Сд. две деревни 79, 80. В 1662 г. царь обменивает у Дондара (Шаншиашвили?) в Сахундари 6 податных и 2 богано на имение Верхвнала. В 1716 г. Долмазашвили покупает у Мирзашвили в Квемо-Сахундари виноградник до границы Самцевриси. По переп. 1721 г.—две деревни; значатся в Квемо-Сахундари 4 владельца (Шаншиашвили), 9 независимых дв. укмо (Шаншиашвили), 13 податных и 6 богано; в Патара-Сахундари 5 владельцев (Шаншиашвили) и 9 богано.

682. (591) Сацурбле—в Алгети, на правой стор. р. Алгети, на зап. Мацевани, на юго-вост. Чхиквта (К); Сп. 568. По переп. 1721 г. значатся владелец (Сагинашвили-Паремузашвили), 1 подвл. владелец (церковь), 2 податных и 1 богано.

683. (592) Саче—в Карабулаги, на правой стор. Зуртакети, на сев.-вост. Ипнари, на юг Накалакеви (К); Сп. 447. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (Абуласшвили), 10 податных и 3 богано.

684. (599) Свимонас-сопели—по переп. 1721 г. в Сомхити (§ 56), значатся 1 владелец (Амилахори) и 6 податных.

685. (596) Севагетци—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Машавери, на вост. Агумбру, на юго-зап. Кадиркули (К); Сп. 290.

686. (597) Свид-Касум-Али-Ага—табун ели тархани; см. Муганлу.

687. (598) Сенеби—в Кциис-Хеоба, на правой стор. р. Кциа, на юго-вост. Берикалиц, на зап. Ипнари, на сев. Топракала (К); Сп. 362. Упомянется владелец Топракалас-Сенеби Каплан Бараташвили в 1670 г. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Яралашвили), 1 подвл. владелец (Яндарашвили), 1 податной и 2 богано.

688. (601) Слкихани—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Пинезаури, на сев. Мутависи, на юг Чинчхури (К); Сп. 311. В 1536 г. достались Ютаму Бараташвили и Сикишхани 7 дымов крестьян. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Луарсаб Капланишвили), 1 податной и 1 акрили.

689. (600) Сирчапети—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на вост. Шави-Сакдари, на зап. Учкилиса (К); Сп. 160. В 1657 г. Каплану Бараташвили принадлежало в Ташири сел. Сирчапети. Упомянется в описи Сакапланишвило XVII ст. По переп. 1701/11 г. значатся 18 податных. На поминовение Вахушти Капланишвили обязана была доставить 2 коров. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), 4 податных, 3 богано и 6 акрили. В вар. переп. 1721 г. сказано: „акрили часть старых, часть новых“.

689¹. (605¹) Соганлуги, Куркута (§ 45, III часть)—в Алгети на берегу Мтквари (К); Сп. перед 552—1 оба. Упомянется в геогр. Вахушти как пастбище, весьма плодородное.

690. (603) Сопели—в Дбанисис-Хеоба, на зап. дер. Гета, на вост. Цинори (К); Сп. 251.

691. (604) Сопели—в Каикули, на зап. Квемо-Оксузи, на сев. Меликбегис-сопели (К); Сп. 196.

692. (605) Сопели—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Пинезаури, на зап. Гелдигилани, на вост. Гамиши (К); Сп. 331.

692¹. (640¹) Сопели безимьянные—кроме тех трех деревень, которые в Сп. Вахушти обозначены просто „Сопели“ („деревня“ без особого названия) и которые в этом списке значатся за №№ 690, 691, 692, на карте Вахушти еще нанесены только знаками деревень без всякого названия:

692². (642²) 1)—в Бердуджи, на юг Ахпати и Санаина. Эта деревня нами принята за вторую деревню Санаина.

693. (641¹)²)—в Ташири, на юго-зап. Бузчая и на вост. Мисхана.

694. (602) Сосни—в Сомхити (§ 56). По Даствурл. там содержали ястребиное гнездо. По переп. 1721 г. значатся 5 владельцев (дв. Шаншиашвили), 3 податных и 4 богано.

695. (606) Срвани—табун ели (§ 45 и III часть). По Даствурл. значатся 1 табун, 56 дымов ели.

696. (607) Сугочани—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Пинезаури, на

юг Мутависи, на сев.-вост. Таракашени (К); Сп. 320. Упоминается в описи Сакаплинишвило XVII ст. По переписи 1701/11 г. значатся 1 владелец (Каплинишвили Ерасти) и 3 податных. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Каплинишвили), 3 податных, 2 богано и 6 акрили.

697. (609) Сулейманис-сопели—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на юг Мола-Касумас-сопели, на вост. Деликулиджани (К); Сп. 145. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Каплинишвили), 4 податных, 2 богано и 6 акрили. В вар. переписи 1721 г. сказано (§ 13): „акрили в этому году“.

697¹. (609¹) Султнис-Оба—в Кциис-Хеоба, на левой стор. р. Кциа, на зап. Баидари, на вост. Алавари (К); Сп. перед 344—21 оба.

698. (608) Сутокулани—в Ташири (§ 57), ниже Отур-Булахи в Аидар-бегис-Хеоба, устроенная царская деревня, моурав Хидираси (Дастурл.).

699. (610) Схалнари—в Карабулаги, на правой стор. Дзвели-Гомаретис-Хеви, на вост. Кватетрисы, на зап. Ревашени (К); Сп. 426. В 1543—1756 г.г. владельцы Германозишвили. По переписи 1721 г. значатся 3 владельца (Германозишвили), 4 податных и 2 богано.

700. (611) Табахмела—в Алгети, на правой стор. южной ветви Сололакис-Хеви, на юго-зап. Шиндиси, на вост. Сагориси (К); Сп. 598. Упоминаются владельцы: Сологашвили в 1646, 1697 и 1701 г.г., Мцхетская церковь в 1695 г. и Долмазишвили в 1698 г. По переписи 1721 г. значатся 6 владельцев (царица, Сологашвили), 19 податных и 1 богано.

701. (267) Тавдидиани—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. Баличис-Хеви, на зап. Баличи, на сев. Вани (К); Сп. 255. В 1692 г. царь Георгий обещает Демурашвили, когда он, Георгий, вернет себе царство, за услуги в Имеретии и Самцхе, пожаловать Царицыно Тавдидиани. По словам Св. Зурабишвили в 1792 г., Тавдидиани—деревня Зурабишвили. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (царевич Свимон), 1 подв. владелец (Тавдидишвили), 1 податной и 1 богано.

702. (268) Тавиргвала—в Кциис-Хеоба, на левой стор. р. Кциа, на зап. Нахидури, на вост. Кцила (К); Сп. 349. В 1654 г. значится в соседстве Нахидури.

703. (264) Тагамара—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Машавери, на вост. Кишлари, на юг. Коранта (К); Сп. 224.

704. (621) Тагдани—в Дбанисис-Хеоба-Ташири (§ 53). По переписи 1721 г. в Локи. По переписи 1771/11 г. значатся 1 владелец (Каплинишвили Луарсаб), 1 подв. владелец (Биртвелисшвили) и 3 податных. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Каплинишвили), 7 податных, 2 богано и 2 акрили.

705. (612) Тагнагети—в Алгети, на левой стор. Гоубнис-Хеви, на юго-вост. Гоубани, на сев. Ертиси (К); Сп. 584. Упоминаются владельцы Сологашвили в 1558 и 1661 г.г. По переписи 1721 г. значатся 2 владельца (Сологашвили), 1 подв. владелец (дв. Туриашвили), 2 дв. укмо (Туриашвили), 12 податных и 10 богано.

706, 707. (265, 266) Тагути—в Дбанисис-Хеоба, по правой стор. левого безимянного притока Пинезаури, на вост. Мола-Масхуди (К—две деревни); Сп. 316, 317. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили Квемо-Тагути. Упоминается в описи Сакапланишвили XVII ст. По переписи 1701/11 г.г. значатся 8 подв. владельцев (Дбанели, Хандамашвили), 13 податных и 1 богано. По переписи 1721 г. значатся 4 владельца (Иотамишвили, Шермадинашвили, царь, Капланишвили), 10 подв. владельцев (Дбанели, Хандамашвили), 15 податных, 12 богано и 6 акрили.

708. (270) Такви—в Алгети, на левой стор. устья Амливис-Хеви (К); Сп. 615. В 1523 г. владельцы сыновья Кавтара Бараташвили, в 1591 г. пожалован Иоану Бараташвили 1 крестьянский дым, в 1716—1736 г.г. владелец Усупбегашвили, 1629—1745 г.г. Госташабашвили. В 1713 г. у Госташабашвили был 1 крепостной. По переписи 1721 г. значатся 5 владельцев (Госташабашвили, Такашвили, Усупбегашвили, Сзам и Едишер Бараташвили), 7 податных и 2 богано.

709. (271) Тала—в Триалети, на правой стор. Карцахис-Хеви, на вост. Кучат-Убани, на зап. Гвиргвинети (К); Сп. 468. По историч. карте проф. Джавахишвили в Карабулаги. В 1543 г. досталась Паришату Бараташвили половина Тала. Это сведение относится к Тала Триалети, т. к. в Сомхити, где были деревни под тем же названием, Германозишвили крепостных не имели.

710. (272) Тала—в Сомхити, на зап. Шуа-Болниси (К); Сп. 82.

711. (613) Талавери—в Сомхити, на левой стор. Талаверис-Хеви, на вост. Саркинети, на зап. Самеба (К); Сп. 62. Упоминаются владельцы: Соллогашвили в 1630 г., Дондар Еджибисшвили в 1651 г., царевич Мириани в 1802 г. В 1802 г. за постройку в Талавери в течение 3 лет наложено на Капанакчи Джамат 22 тумани, 3 миналтуни в год. По переписи 1721 г. значатся 2 владельца (Гурджи-Ревазишвили), 25 податных, 10 богано и 10 акрили.

712. (273) Тала-Квемо—в Дбанисис-Хеоба—Кциис-Хеоба (§ 52). По переписи 1721 г. в „Дабали“ и там значатся 1 владелец (Капланишвили), 1 подв. владелец (дв. Кайтмазашвиди Рамаза) и 1 податной. Это сведение не может относиться к Тала Триалети или Талис-сопели Сомхити, т. к. в „Дабали“ переписи 1721 г. ни Триалети, ни Сомхити не входили.

713. (274) Талс-сопели—в Сомхити, на левой стор. Поладаури, на сев. Мавнелас-сопели, на зап. Читала (К); Сп. 101. Возможно, эту деревню имеет в виду сиг. 1703 г., по которому при Цкарос-тави Тели, на границе Самцевриси и Квемо-Болниси, Шаншиашвили-Долмазашвили покупает у Иагикашвили участок земли в 6 дгури. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Болнели), 4 податных и 1 богано.

714. (614) Тамалиа—в Триалети, на правой стор. Бешкенашенис-Хеви, на вост. Сабате, на зап. Кохта (К); Сп. 486.

715. (615) Тамалиа, Ахалкаланис-Тамалиа—в Триалети, на правой стор.

р. Кциа, напротив Еран-Туранис-Хеви, на зап. Едзани, на вост. Цалка (К); Сп. 485.

Тамалиа Триалети упоминается в 1676—1717/24 г.г., моуравами назначаются Германозишвили. В Дагурл. значатся Таманиа, Патара-Тамалиа. Упоминается также Хуцис-Тамалиа—царская сахасо деревня, моурав Ратишвили. Составляют ли они отдельные деревни, или это прозвища указанных на карте и в Сп. Вахушти деревень—не выявлено. По переписи 1721 г. значатся 2 владельца (Шанаваз-Хан, Корганашвили), 17 податных и 2 богано. Относятся ли эти сведения переписи 1721 г. к обоим Тамалиа, или к одной из них, не выявлено.

716. (616) Тамалиа, Тамала—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. Машавери, на вост. Манакерти, на зап. Каламшиани (К); Сп. 281. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили Тамала. Упоминается в описи Сакаплианишвили XVII ст. В 1707 г. владелец Каплианишвили. По переписи 1701/11 г. значатся 1 подвл. владелец (Сахлхуцеси Робин) и 16 податных. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 2 подвластных владельца (Дораташвили), 13 податных и 3 богано.

717. (617) Тандзиа—в Дбанисис-Хеоба, на зап. Берикали, на вост. Дамтало (К); Сп. 304. Эту деревню должно быть имеет в виду геогр. Вахушти, где сказано, что там много каменных зданий, т. к. там же говорится о близком к этой Тандзиа районе Лукуни и о лежащих в этом районе деревнях Самтрело, Дисвели и Акурта.

718. (618) Тандзиа—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. Баличис-Хеви, на юг Кипручи, на зап. Ергентала (К); Сп. 268.

719. (619) Тандзиа—в Дбанисис-Хеоба, на зап. Хахал-Джвари, на юг Чители-Еклесиа (К); Сп. 243. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили Тандзиа. В 1707 г. владелец Каплианишвили.

По переписи 1701/11 г. значатся 2 подвл. владельца (дв. Гулаизашвили), 1 укмо дв. и 13 податных. В переписи 1721 г. помещены две деревни Тандзиа, где значатся: 1) в Тандзиа 1 владелец (Каплианишвили), 2 подвл. владельца (дв. Гулаизашвили); 2) дв. укмо и 39 податных; 2) в Дзвели-Тандзиа 2 владельца (Иотамишвили, Шермадинашвили), 2 податных и 1 богано; не выявлено, к какому Тандзиа относятся все эти сведения. Можно только сказать, что сведения 1536 г. и переписи 1721 г. о Дзвели-Тандзиа относятся к одной и той же деревне, т. к. в 1536 г. значится владелец Иотам Бараташвили, а в 1721 г. владельцами являются его потомки Иотамишвили и Шермадинашвили (см. Словарь-указатель).

720. (620) Тандзуги—в Сомхити (§ 56). По переписи 1721 г. значатся 2 владельца (Шаншиашвили), 2 податных и 1 богано.

720¹. (275²) Тапаласи—в Каикули. По Дагурл. царская сахасо деревня, моурав Паата.

721. (276). Тапани—в Кциис-Хеоба, на вост. Чивчивас-Хеви, на зап.

Мугути (К); Сп. 357. В 1523 г. значатся владельцы сыновья Кавтара Бараташвили; в 1543 г. Паришату Германозишвили достался 1 крепостной. В 1684—1694 г.г. Капланишвили покупали у Такашвили и Бараташвили виноградники и погреб (марани). В 1713 г. Госташабашвили имели 1 крепостного. По переп. 1721 г. значатся 9 владельцев (Госташабашвили, Капланишвили: Асламаз, Тамаз и Ерасти, Саам и Едишер Бараташвили, Йотамишвили, Германозишвили, Канчашвили, Капланишвили), 1 подв. владелец дв. Ревишвили), 12 податных и 2 богано.

722. (275) Таракашени—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Пинезаури на вост. Шунбуни, на зап. Сугечани (К); Сп. 321.

722¹. (275¹) Тархани ели—§. 45 и III часть. По Дастурл. царь мог их или освободить от податей, или нет. Приблизительно количество их было 776 дымов. См. табуны Алаверды-Мола-оглы, Амир-Амадлу Мола Исмаила, Амир-Амадлу Мола Пирмамада, Анакиз-оглы Аджи-Муса, Арухлу Ахверда, Арухлу Ханмамеда, Брма, Годакпри, Демурчи Асанлу Мамада, Демурчи Мола-Абдул-Касума, Дердзи-оглы-Халила, Вели-Хан-оглы-Вели, Иашол-Бош-оглы-Амада, Ибреим-Халил-оглы с братьями, Иолчи-оглы-Асана, Мамади-Заргари, Мирза-оглы-Мустафа, Мола-Абдулашвили-Мамада, Мола-Баба-оглы-Абдул-Касум, Муганлу Али-оглы Мамада, Надждадини (Набадинлу) Мола-Али, Нурри-ага, Сару-Сапунчи Куджур-оглы, Узбаши, Пирмамада, Капанакчи Аджишепи, Кешалу Коджа, Шавела Пареши, Шаманат-оглы Ахверда, Шарападина-ага, Джаваншири-Шатири-Ибреима, Джеваншири-Шатири-Мамада.

723. (269) Татозас-сопели—в Сомхити (§ 56). По переп. 1721 г. помещена в Сомхити; значатся 1 владелец (Амилахори) и 3 податных.

724. (277) Рахил-Битмази—в Ташири, на вост. Гатехили-Саждари и Джанбагча, на зап. Парчухлу (К); Сп. 168. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), деревня охери.

725. (622) Ташкорпи—в Каикули, на правой стор. Каикулис-Цкали, на вост. Мораб-агас-сопели, на зап. Мирис-сопели (К); Сп. 211. По Дастурл. царская сахасо деревня, моурав брат Везири.

726. (278) Тбилелис-Лило—в Мткврис-Гагма, на юг Квиткирис-Лило, на сев. Кодис-Лило (К); см. Лило.

727. (623) Тбиси—в Алгети, на правой стор. Сагирашенис-Хеви, на юг Биртвиси, на вост. Самеба (К); Сп. 573. Упоминается в геогр. Вахушти. Владельцами указаны; Германозишвили в 1523—1756 г.г., Госташабашвили в 1591—1713 г.г., Микеладзе в 1688 г., Усупбегашвили в 1692 г., Такашвили в 1728 г. В 1713 г. Госташабашвили имели 10 крепостных. По переп. 1721 г. значатся 12 владельцев (Госташабашвили, Сачиношвили, Саами и Едишери Бараташвили, Наманглелевишвили, Кавтарашвили, Гуриели, Германозишвили, Абулпатишвили), 16 податных, 5 богано, 1 амоцкветили.

728. (279) Тевре—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Машавери, на

вост. Миджа и Текенани, на зап. Диламашени (К); Сп. 296. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили половина Тевре.

729. (280) Тэзи—в Триалети, между Цхварет-Сапонаурис-Хеви и Кох-Црицис-Хеви, на зап. Арцивани, на юго-вост. Реха (К); Сп. 536. В 1692 г. царская сахасо деревня пожалована Паремуза Джавахишвили. По Дастурл. персидский налог уплачивала 16 марчили. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (невестка царя), 21 податной и 7 богано.

730. (283) Токенани—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Машавери, на зап. Тевре, на вост. Миджа (К); Сп. 295. По переп. 1701/11 г. значатся 1 подвл. владелец (Млудонасшвили) и 2 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), 1 податной и 8 акрили.

731, 732. (284, 285), Телетеби—в Алгети, одна на сев.-зап., другая на сев.-вост. Царахпури, на вост. Кумиси (К—2 деревни); Сп. 4 деревни 601, 602, 603, 604. Упоминается в 1609, 1697, 1755 г.г. как соседняя деревня Крцаниси, владелец Амилахори. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Мухран-Батони, Амилахори), 1 подвл. владелец, 19 податных и 4 богано. По геогр. Вахушти там церковь Св. Георгия.

733. (286) Телу, Тегу—в Ташири, на сев. Палуиа, на зап. Мисхана (К); Сп. 139. По Дастурл. персидский налог уплачивала 4 миналтуни, 18 шаури. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царь), 12 податных и 2 богано.

734. (624) Тепури—в Сомхити, на левой стор. Дебеда, на вост. Меликашени, на юг Цопа (К); Сп. 3.

735. (281) Тетри-сопели—в Сомхити, на левой стор. Шулаверис-Хеви, на сев. Махагараджи, на юг Шулавери (К); Сп. 23. По сиг. 1784 г. во времена Надир-Шаха Кайхосро Цицишвили приобрел царскую сахасо деревню Тетри-сопели, но потом он от нее отказался. По Дастурл. персидский налог уплачивал вместе с Шулавери 3 тумана. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (царь, Шаликашвили Назири Едишери), 1 дв. укмо, 13 податных и богано.

736. (282) Тетри-Цнро—в Триалети, на правой стор. Андрапис-Хеви, на зап. Узнариани, на вост. Хев-Грма (К); Сп. 544. По Дастурл. Тетри-сопели—царская сахасо деревня, моурав Зураб Тархнишвили; персидский налог уплачивала 8 марчили. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Гараканидзе) и 10 податных.

737. (287) Тикматаши—в Каикули, на правой стор. Каикулис-Цкали, на юго-зал. Иелдоги, на сев. Алиханас-сопели (К); Сп. 204. По Дастурл. Тикматаши—царская сахасо деревня, моурав Шарападин.

738. (628) Ткелара—в Кциис-Хеоба, на левой стор. Чивчивас-Хеви, на зап. Абелиа, на юго-вост. Надарбазеви (К); Сп. 381.

739. (625) Тнуеи—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. Машавери, на зап. Вандови, на вост. Каламшиани (К); Сп. 278. В 1536 г. досталась Иотаму

Бараташвили половина Тнуси. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), 6 податных, 2 богано, 3 акрили и 1 амоцкветили.

740. (626) Толу — в Дбанисис-Хеоба—Карабулаги (§ 53). По переп. 1701/11 г. значатся 1 владелец (Капланишвили Луарсаб) и 15 податных.

741. (288) Топракала—в Алгети, на правой стор. р. Алгети, на зап. Назарас-сопели, на вост. Марнеули (К); Сп. 555.

742. (289) Топракала—в Карабулаги, на сев. Сапикле, на юг Зеули-стани (К); Сп. 432. Эту Топракала, очевидно, имеет в виду переп. 1721 г. (стр. 113 и 115), т. к. помещена между деревнями Карабулаги и Кциис-Хеоба, а последней деревни под таким названием не было. По этой переписи значатся 2 владельца (Нодар и Автандил Супраджи) и 3 податных. Упоминается в 1727 г.

743. (290) Топракала—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. восточной ветви Гетис-Цкали, на вост. Ицриа, на юго-зап. Сенеби (К); Сп. 241. В 1670 г. по суду присуждена Каплану Бараташвили от Папуна и Шанше Виштели Топракала Сенеби. Эту Топракала, надо думать, имеет в виду переп. 1721 г. (стр. 23, 57, 60, 104), так как помещена в первых трех случаях между деревнями Дбанисис-Хеоба и Кциис-Хеоба, в последнем случае (стр. 164) в „Дабали“, т. е. в тех же Дбанисис-Хеоба и Кциис-Хеоба. В Кциис же Хеоба Топракала не было. Ясно, что эти сведения относятся к Топракала Дбанисис-Хеоба. По этой переписи значатся 4 владельца (царевич Вахушти, Заалишвили Зураб, Зурабишвили Бежан, Капланишвили), 1 подвл. владелец (Осиашвили Бери), 1 дв. укмо, 8 податных и 4 богано. Эти сведения нельзя отнести и к Топракала Алгети, так как у Капланишвили в Алгети крепостных не было, за исключением приобретенных покупкой Асламаза Капланишвили в Чкихвта и дв. Капланишвили Чачикашвили в Марабда. По переп. 1701/11 г. значатся 1 подвл. владелец (Мегвинет-хуцеси), 1 укмо дв. (Мегвинет-хуцеси) и 1 податной.

743¹. (290¹) Топракала—в Алгети—Карабулаги—в Дбанисис-Хеоба. По переп. 1721 г. в этой Топракала проживали крепостные, приобретенные покупкой отдельными Капланишвили, ее нужно отнести ко всем перечисленным выше округам—Алгети—Карабулаги и Дбанисис-Хеоба (§ 52). По переп. 1721 г. в ней значатся 3 владельца (Капланишвили: Кайхосро, Отари, Луарсаб), 1 подвл. владелец (Тавелашвили Георгий), 2 податных, 3 богано, По вар. переп. 1721 г. податных—2, богано—2.

744. (291) Тохкилиса—в Сомхити (§ 29). В 1713 г. Теймураз Меликашвили Сомхити отдает моуравство Тохкилиса Гиви Мдивани.

745. (627) Трацу—в Сомхити (§ 57). По переп. 1721 г. в Сомхити. Там значатся 1 владелец (Амилахори) и 3 податных.

746. (292) Туманашени—в Сомхити (§ 56). По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Али-Кули-Хан-царевич Иесе), 1 дв. укмо (Джимшиташвили) и 5 податных.

747. (293) Турани—в Триалети, на правой стор. Туранис-Хеви, на зап. Ахадаба, на вост. Ерани (К); Сп. 522. По Дастурл. царская насоплари, в соседстве Црици, Парехи, Кохаджи и Ерани.

748. (294) Тхвинтба—в Кциис-Хеоба, на юго-вост. Цинанаури, на сев. Тавмргвала (К); Сп. 353. Упоминается в 1671—1713 г.г. как часть Тбиси, владелец Госташабашвили, у которых в 1713 г. она осталась неразделенною.

749. (295) Тхилнара—в Алгети—Карабулаги (§ 59). По словам Г. Ларадзе в 1792 г., Тхилнара Ларадзе получили от царя Лурсаба в награду.

750, 751. (296, 297) Тхиловна—в Алгети, на обеих стор. Мжависис-Хеви, на сев.-зап. Манглиси, на юго-вост. Шарabetи (К—две деревни); Сп. 653, 654.

752. (629) Угудети—в Алгети, по левой стор. р. Алгети, на юго-зап. Сакавре, на юго-вост. Клде-Кари (К); Сп. 662 в районе Манглиси. В 1699 г. Каталикос предоставляет пастве Манглели Угудети, лежащую по ту сторону р. Алгети, что неправильно, если направление шло из Тифлиса. По переп. 1721 г. значатся (в Триалети, что неправильно) 2 владельца (Гочашвили, Манглели), 8 податных и 3 богацо.

753. (630) Узбаши—табун ели—в Мтқврис-Гагма, в Карая, на юг Шападина (КК), см. Демурчи Асанлу.

754. (631) Узбашис—табун ели тархани (§ 45 и III часть). По Дастурл. значится 1 табун, 30 дымов ели тархани.

755. (632) Узнариани—в Триалети, при устьи Карцахис-Хеви, на вост. Тетри-Цкаро, на зап. Квирикети (К); Сп. 472. Согласно сиг. 1707, 1719 г.г. разоренную деревню Узнариани вновь выстроил царь Вахтанг и пожертвовал Натлис-Мцемели. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Натлис-Мцемели) и 4 податных.

756. (633) Укан-Гори—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Баличис-Хеви, на юг Баличи, на сев.-вост. Вани (К); Сп. 257. В 1536 г. достался Иотаму Бараташвики в Укан-Гори 1 крестьянский дым. Упоминаются в 1738 г. владельцы: Заза Туркистанишвили, Димитри Капланишвили. По переп. 1721 г. значатся 6 владельцев (Туркистанишвили), 10 податных и 1 богацо.

757. (634) Ундуши, Удуши—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Пинезаури, на вост. Иалгузи, на зап. Елиас-сопели (К—в Ташири, что—неправильно, см. § 50); Сп. в Локи 338. По истор. карте проф. Джавахишвили в Дбанисис-Хеоба. По переп. 1721 г. в Локи и там значится 1 владелец (Капланишвили), деревня акрили. По переп. 1701/11 г.—1 подвл. влад., 5 податных.

758. (635) Ундуши—в Сомхити, на правой стор. Поладаури, на сев.-зап. Цколами, на вост. Шамирзас (Щермазанас) сопели (К); Сп. 90.

759. (636) Уранга—в Сомхити (§ 56). По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Давид, Мгалоблишвили), 3 податных и 2 богацо.

760. (637) Урути—в Ташири, на сев. Мурути, на зап. Монастери и Дамбути (К); Сп. в Локи 343. По Дастурл. Урути устроенная царская сахасо

деревня в Айдарбегис-Хеоба, моурав Гиви мдивани; персидский налог уплачивала 7 миналтуни. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царь) и 9 податных.

761. (638) Урути—в Сомхити, на левой стор. Поладаури, на зап. Дегцнути, на вост. Дарбази и Саба (К); Сп. 112. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Луарсаб Капланишвили) и 3 податных.

762, 763. (639, 640) Урцевани—в Карабулаги, по правой стор. Второй Сапиклис-Цкали, на сев.-вост. Зеулистан, на юго-зап. Диди-Гомарети (К—две деревни); Сп. 429, 430. По Дастурл. персидский налог уплачивала 9 марчили. Упоминается в 1707—1735 г.г., как соседняя деревня Узнариани. В 1718 г. пожаловано моуравства на Урцевани и Гомарети Асламазу Сологашвили. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царица), 11 податных и 3 богано.

764. (642) Усейнас-сопели—в Карабулаги, на левой стор. Второй Сапиклис-Цкали, на вост. Гварджила, на зап. Топракала (К); Сп. 434. По переп. 1701/11 г. значатся 1 подвл. владелец (Сахлтхуцеси Робин) и 12 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), 1 подвл. владелец (Дораташвили) и 5 податных.

765. (642) Уцкло—в Триалети, на левой стор. р. Кциа, между Кохаджи-Црицис-Хеви и Еран-Туранис-Хеви, на юго-вост. Црици, на сев. Парехи (К); Сп. 528. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Сулейманишвили), 4 податных и 2 богано.

766. (647) Уцуну—в Ташири, в Лорийском районе (§ 44), на левой стор. Дебеда, на вост. Дзели-Чешмарити, на юг. Башбеуки (К).

767. (646) Уцуги—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на сев. Айдарбеги, на юго-зап. Катирлу (К); Сп. 124.

768. (644) Учкилиса—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на зап. Акопас-Сопели. на вост. Сирчапети (К); Сп. 157.

769. (645) Учкилиса—в Сомхити, при устьи Поладаури, на вост. Жангири, на зап. Барнакари (К); Сп. 14. По истор. карте проф. Джавахишвили—при устьи Шулаверис-Цкали.

770. (643) Ушевани—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Казретис-Хеви, на вост. Испинани, на юго-зап. Саберети (К); Сп. 227. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Абулпативши, Луарсаб. Капланишвили), 4 дв. укмо, 10 податных.

771. (872) Хандзориси—в Сомхити, на правой стор. Шулаверис-Цкали, на юг Асанас-сопели, на вост. Голис-сопели (К); Сп. 43. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Алиханашвили) и 1 податной.

772. (873) Хандзори—в Ташири, на вост. Елиас-сопели, на зап. Кетилашени—§ 50 (К); по Сп. в Локи 340. По переп. 1721 г. в Локи. По переп. 1701/11 г. значатся 1 подвластный владелец (Дбанели) и 6 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), 1 подвластный вла-

делец (Дбанели), 9 податных; 3 богано и 1 акрилик. В: вар. переп. 1721 г. (§ 13) акрили 3.

773. (874) Хандзути—в Сомхити, на правой стор. Поладаури, на вост. Матиши, на зап. Худжаби, (К); Сп. 95.

774. (871) Ханзадас-сопели, Хандазас-сопели—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на зап. Камиши, на вост. Мола-Касума (К); Сп. 142. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), деревня охери. В: вар. переп. 1721 г. сказано (§ 13): „деревня акрили с давних пор“.

775. (875) Хатис сопели—в Сомхити, на левой стор. Саркинетис-Хеви, на вост. Ванати, на зап. Чапала (К); Сп. 70. В 1536 г. досталась. Иотаму Бараташвили половина Хатис-сопели.

776. (876) Хатис-сопели—в Каикули, на левой стор. Каикулис-Цкали, на вост. Хозиас-сопели, на зап. Шаназарас-сопели (К); Сп. 181. По Дастурл. царская сахасо деревня, моурав Отар мдивани.

777. (877) Хахал-Джвари—в Карабулаги, на правой стор. Зуртакети, на юг Царбас-убани, на вост. Саче (К); Сп. 451. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (Яралашвили), 3 податных и 2 богано.

778. (878) Хахал-Джвари—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Гетис-Цкали, на юго-вост. Бакрана, на зап. Ципори (К). Сп. 249.

779, 780. (879, 880) Хев-Грма—в Триалети, по обоим берегам Хев-грмис-Хеви, на зап. Мачвта, на юг Божано (К—2 деревни); Сп. 542, 543.

781. (881) Хекорди—в Алгети, на правой стор. Двалгас-Хеви, на юг Молави, на вост. Квелта (К); Сп. 622. Упоминается владение Тбилели в 1682 г. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Тбилели), 6 податных и 1 богано. В 1682 г. остался по суду за Тбилели участок земли в Хекордзи.

782. (882) Хиалу-Мераб-Ага—табун ели (§ 45 и III часть). По Дастурл. значатся 1 табун, 68 дымов ели.

783. (883) Хидис-Кури—в Дбанисис-Хеоба—Кциис-Хеоба (§ 52). По переп. 1721 г. помещен в „Дабали“ после Мухрана и Агбабалу. По этой переписи значатся 1 владелец (Капланишвили), 9 податных и 11 акрили.

784. (884) Хизуас-сопели—в Карабулаги (§ 52). По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), деревня наохари.

785. (886) Хиндзоркути—в Сомхити, на левой стор. Талаверис-Хеви, на сев. Исакуас-сопели, на юг Ховарас-сопели (К); Сп. 65. По Дастурл. на ней лежала повинность выставлять для провоза сула на Кожори одну лошадь. В 1702 г. Луарсаб Капланишвили покупает в Хиндзоркути участок на 3 дня пахания. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (Заврашвили, Урдубега-Манучар Капланишвили), 5 податных и 1 богано.

786. (885) Хиндзортала—в Дбанисис-Хеоба—Кциис-Хеоба (§ 52). По п. 1721 г. в „Дабали“ между Чреси, Ципори, Квемо-Тала, Авазани. По переп. 1701/11 г. значатся 1 подвластный владелец (дв. Каитмашишвили) и 4

податных. По переп. 1721 г.—1 владелец (Каплианишвили), 4 подвл. владельца (дв. Кайтмазашвили), 4 податных и 3 богано.

787. (887) Ховарас-сопели, Ховарадзори—в Сомхити, на левой стороне Тапаверис-Хеви, на юг Гилагдаги, на сев. Химдзоркути (К); Сп. 64. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Манташашвили) и 11 податных.

788. (892) Хожорниа—в Сомхити, на левой стор. Дебеда, на вост. Хваракети, на зап. Меликашени (К); Сп. 1. По геогр. Вахушти там была церковь с куполом.

789. (888) Хозети—в Алгети, на вост. Манглиси, на юг Мохиси (К); Сп. 643, между Квелта и Мохиси. В 1523 г. сыновья Кавтара Бараташвили имели там крепостных. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Саами и Едишер Бараташвили, Канчашвили), 5 податных и 1 богано.

790. (889) Хозиас-сопели—в Каикули, на левой стор. Каикулис-Цкали, на сев. Бегис-сопели, на юг Паремузас-сопели (К); Сп. 183.

791. (890) Хоирети—в Трианети (§ 57). По Дастурл. в соседстве с Те-зи. По переп. 1721 г. значатся 8 владельцев (Глурджидзе), 1 незав. укмо дв. (Шаншиашвили), 9 податных и 2 богано.

792. (891) Хописи, Хопи—в Алгети, на правой стор. р. Алгети, на зап. Абрамети, на вост. Гударехи, на сев. Абелиа (К); Сп. 571. Упоминается, владелец Гударехский монастырь в 1610 г., 1612/19 и 1725 г.г. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (Сагинашвили), 6 податных, 1 богано.

793. (893) Хоракерти—в Сомхити, на правой стор. Шулаверис-Цкали на сев.-вост. Зукрути; на юго-зап. Парापиси (К); Сп. 46. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Заврашвили, Велашвили), 4 податных и 4 богано.

794. (894) Хорбуки—в Алгети, на правой стор. Двалта-Головнис-Хеви, на вост. Мохиси, на сев.-зап. Молави (К); Сп. 632. В 1713 г. Госташабашвили имели 1 двор. (Кипиани) с крепостным. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (Госташабашвили, Корганашвили, Зазунашвили, Такашвили), 6 податных и 4 богано.

795. (895) Хорис-сопели—в Сомхити (§ 56). По переп. 1721 г. в Сомхити, значатся 3 владельца (Иегулашвили), 4 податных и 1 богано.

796. (896) Хорхеби—в Кциис-Хеоба, на зап. Менкалиси, на сев.-вост. Клдеси (К); Сп. 420. В 1543 г. досталось Паришату Бараташвили насоплари Хорхеби. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Карабудахишвили) и 2 податных.

797. (897) Хохмели—в Сомхити (§ 56). По адм. дел. 1930 г. в Борчалинском районе (стр. 39). По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Алиханашвили), 13 податных и 4 богано.

798, 799. (905, 906) Худжаби—в Сомхити, на правой стор. Поладаури, на зап. Джармечи, на вост. Хандзути (К—одна деревня); Сп. 96. По геогр. Вахушти упоминается монастырь Худжаби. По переп. 1721 г. две деревни: Худжаби, где значатся 5 подвластных владельцев (Мамасахлиси, дв. Елиа-

рашвили), 8 податных и 4 богано; Зем-о-Худжаби, где значатся 4 подвл. владельца (дв. Елиарашвили), 8 податных, 3 богано. В обоих деревнях 1 владелец (царица).

800. (898) Хули—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Пинезаури, на юго-зап. Чандараки, на вост. Агумбру (К); Сп. 328. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили деревня Хули. Упоминается в описи Сакаплианишвило XVII ст. В 1707 г. владелец Каплианишвили. По переп. 1701/11 г. значатся 10 податных и 5 акрили. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 4 податных, 2 богано и 4 акрили.

801. (899) Хунани, оно же Мткврис-Цихе, оно же Кизил-Кала—в Кциис-Хеоба, на левой стор. р. Кциа, при ее соединении с р. Мтквари (КК); Сп. 344. По геогр. Вахушти выстроена Картлосом. Царь Парнаоз его сделал резиденцией Эристави, так как был город и крепость. После Кру (глухой арабский завоеватель Мурван) разорен. В Хунани пундуки (гостинницы) и построенный царем Ростомом каменный мост. Царь Вахтанг провел из Нахидури канал.

802. (900) Хурути, Урути—в Сомхити, на правой стор. Поладаури, на вост. Саба, на сев.-зап. Зукрути (К); Сп. 100.

803. (901) Хурутис-сопели—Хуста-огли-сопели—в Каикули, на правой стор. Каикулис-Цкали, на юг Ашугас-сопели, на сев.-вост. Парчухлу (К); Сп. 214.

804. (902) Хуцис-сопели—в Триалети, на правой стор. Бешкенашенис-Хеви, на юго-зап. Бешкснашени, на сев. Тамалиа (К); Сп. 489. Упоминается в Дастурл.

804¹. (901¹) Хуцис-сопели—в Каикули (§ 42). По Дастурл., царская сахасо деревня моурав Кешалу-Ходжа.

805. (903) Хуцис-сопели—в Ташири, на левой стороне Таширис-Цкали, на вост. Кармикари, на зап. Каракилиса (К); Сп. 173. Упоминается в описи Сакаплианишвило XVII ст. По переп. 1701/11 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили Ерасти) и 3 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 4 податных и 7 акрили. В вар. переп. 1721 г. сказано (§ 13): „акрили 4 осенью, 3 теперь“.

806. (904) Хуцис-сопели—в Сомхити, на правой стор. Шулаверис-Цкали, на юг Махагараджи, на сев. Джанхоши (К); Сп. 26. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Настоятель Дворцовой церкви—Карис Цинамдзгвари), 16 податных и 3 богано.

807. (824) Цавкиси—в Алгети (§ 47), на правой стор. серединной ветви Сололакис-Хеви, на вост. Кожори, на сев. Табахмела (К); Сп. 594. До 1676 г. царевич Георгий жертвует Мцхетской церкви Цавкиси, которая была пожертвована в старину, но которую потом отобрали. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (царь, Цицишвили), 3 подвл. владельца (дв. Гридона-

швили), 7 дв. укмо (Салташишвили, Голобашвили), 39 податных и 7 богано.

808. (825) Цавкари—в Сомхити, при устье Мамхутис-Хеви, на сев.-вост. Катаветы, на зап. Накалакеви (К); Сп. 48. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Амилахори) и 9 податных.

809. (826) Цакегегци—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. северной ветви Пинезаури (К); Сп. 334. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили половина Цакегегци. Упоминается в описи Сакапланишвили XVII ст. По переп. 1701/11 г. значатся 13 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), 5 податных, 1 богано и 7 акрили.

810. (827) Цалка—в Триалети, на правой стор. р. Кциа, на сев.-вост. Андрапи, на юго-зап. Кукиа (К); Сп. 551. По геогр. Вахушти в Цалка церковь с куполом, хорошо построенная. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Цалкели), 12 податных и 1 богано.

811. (828) Царакхпури—в Алгети, на юг Телети, на вост. Кумиси (К). По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царевич Свимон), 16 податных и 4 богано.

812. (829) Царбас-Убани—в Карабулаги, на правой стор. Зуртакети, на вост. Саче, на сев.-вост. Хахал-Джвари (К); Сп. 450. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Яралашвили) и 2 податных.

813. (830) Царука—в Ташири, на левой стор. Дебеда, на сев.-зап. Карабулаги, на юго-вост. Сулейманас-сопели (К); Сп. 175.

814. (831) Царука—в Ташири, в Айдарбегис-Хеоба на вост. Иечи, на зап. Ардуза (К). По переп. 1721 г. значится 1 владелец (царь), деревни наохари, моурав—Гиви мдивани.

815. (834) Цвери—в Сквирети, на правой стор. Верес-Хеви, на вост. Дре, на зап. Квесети (К); Сп. 670. В геогр. Вахушти упоминается крепость Цвери. Упомян. в 1635 г. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Наманглелевишвили), 1 подвластный владелец (дв. Ревешвили), 12 податных и 1 богано.

816, 817. (832, 833) Церакви—в Сомхити, на правой стор. Горулис-Хеви, на сев. Опрети, на зап. Горуми (К—две деревни); Сп. 33, 34. Владелец Госташабашвили в 1689—1783 г.г., в 1713 г. они имели там 47 крепостных. В 1783 г. владельцы Сабаратиано удостоверили, что Церакви—деревня Госташабашвили. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (Госташабашвили, Цицишвили), 30 податных и 4 богано.

818. (839) Цинанаури—в Кциис-Хеоба, на левой стор. р. Кциа, на сев.-зап. Тхвинтба, на вост. Цраурта (К); Сп. 354. Владельцы Госташабашвили в 1713 и 1714 г.г. В 1713 г. Госташабашвили имели неразделенных крепостных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Госташабашвили), 1 податной и 1 богано.

819. (840) Цин-Венахи—в Алгети, при устье Богвис Хеви, на сев.-вост.

Цихиа (К); Сп. 609. Упоминаются владельцы: Иоане Бараташвили в 1591 г., Микеладзе в 1688 г. По словам Ларадзе в 1792 г., Цин-Венахи была разорена, была затем устроена и принадлежала Ларадзе. По переп. 1721 г. значатся 5 владельцев (Госташабашвили, Ларадзе, Такашвили, Саам и Едишер-и Бараташвили, Зазунашвили), 2 податных, 1 акрили и 1 амоцкветили.

820. (841) Цин-Цкаро—в Алгети, на правой стор. Алгети, на вост. Голтети, на зап. Дурнуки. (К); Сп. 565. В 1705 г. владелец Каталикос. По словам царицы Дареджаны в 1801 г., Цин-Цкаро принадлежит ей, была разорена и она переселила оттуда в Кукиа 30 дымов крестьян. По геогр. Вахушти Цин-Цкаро—незначительный город. По Дастурл. персидский налог уплачивал 6 тумани, 3 абазы; там было 6 подвл. владельцев (Диарашвили), 97 податных и 16 богано. Должна была доставлять для царской конюшни 50 коди ячменя. Царицыно ходебуну в Цинцкаро должны были обрабатывать 23 деревни. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царица), 5 подвл. владельцев (Диарашвили), 110 податных и 34 богано

821. (842) Циплари—в Алгети—Кциис-Хеоба—Триалети (§ 59). По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Манглели) и 4 податных.

822. (843) Ципори—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Гетис-Хеви, на вост. Хахал-Джвари, на сев.-зап. Гета (К); Сп. 250. По переп. 1701/11 г. значатся 2 подвл. владельца (дв. Кайтмазашвили) и 9 податных. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Гилакишвили, Капланишвили), 4 подвл. владельца (дв. Кайтмазашвили), 10 податных и 5 богано. По вар. переп. 1721 г. (§ 13) показан акрили 1.

823. (812) Циранта—в Алгети, на правой стор. р. Алгети, на юго-вост. Пативани, на сев. Гударехи (К); Сп. 575.

824. (835) Цители-Еклесиа—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. Машавери, на юг Тандзиа, на сев. Самагара (К); Сп. 305. Эту деревню имеет в виду сиг. 1536 г., по которому Иотаму Бараташвили досталась Цители-Еклесиа. Эту же деревню должно быть имеет в виду переп. 1721 г., так как помещена между деревнями Дбанисис-Хеоба. По этой переп. значатся 2 владельца (Иотамашвили, Шармадинашвили)), 6 податных, 1 богано.

825. (836) Цители-Еклесиа—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на юг Акравашени, на сев. Азат-Калаки (К); Сп. 150.

826. (837) Цители-Еклесиа—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на юго-вост. Джанбагча, на сев. Сулейманас-сопели (К); Сп. 146. В 1657 г. присуждена Каплану Бараташвили Цители-Еклесиа Ташири.

Цители-Еклесиа упоминается в описи Сакапланишвилу XVII ст. На поминовение Вахушти Капланишвили в 1707 г. Цители-Еклесиа обязано была доставить 2 коров. По переп. 1701/11 г. одна деревня, значитися 17 податных. К какой Цители-Еклесиа относятся эти сведения, не выявлено. По переп. 1721 г. две деревни: в одной значитися 1 податной, во второй

6 податных и 5 акрили, В вар. переп. 1721 г. сказано (§ 13): „акрили осенью“. В обоих деревнях владелец Капланишвили.

827. (838) **Цители-Сандари**—в Карабулаги, на правой стор. второй Сапиклис-Цкали, на юго-зап. Топракала, на вост. Демурас-сопели (К); Сп. 435.

828. (813) **Цихе-Кваби**—в Карабулаги, на левой стор. Зуртакети, на юго-зап. Егриси, на вост. Чамдзврала (К); Сп. 443. Упоминаются владельцы Панишвили в 1713 и 1735 г.г., Мерабишвили в 1713 г., Орбелиани в 1735 г. По сиг. 1763 г. из Цихе-Кваби шла городская (Тифлисская) дорога.

829. (815) **Цихиа**—в Алгети, на лев. стор. Богвис-Хеви, на юго-вост. Цинвенахи (К); Со. 608. В 1523 г. Корганашвили оспаривали у сыновей Кавтара Бараташвили Цихиа. По переп. 1721 г. значатся 13 владельцев (Шанаваз-Хан, дв. Корганашвили, Иевангулашвили), 1 подвл. владелец (дв. Корганашвили), 17 независ. дв. укмо (Корганашвили, Шаикашвили), 12 податных и 9 богано.

830. (815) **Цихис-сопели**—в Сомхити, на левой стор. Шулаверис-Цкали, на юго-вост. Церакви, на зап. Джанхоши (К); Сп. 39. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Муша-Мустапа) и 3 податных.

831. (852) **Цкарос-Тави**—в Дбаниси-Хеоба—Кциис-Хеоба—Ташири—Карабулаги (§ 53). По переп. 1701/11 г. значатся 1 подвл. владелец (Чикоидзе) и 3 податных.

832. (853) **Цкарос-сопели**—в Каикули, на левой стор. Каикулис-Цкали, на юго-зап. Девагози, на сев.-вост. Киракозас-сопели (К); Сп. 193. По Да-стурл. царская сахасо деревня, моурав Отар Капланишвили.

833. (854) **Цклами**—в Сомхити, на правой стор. Поладаури, на сев.-зап. Шакарас-сопели, на юг Ундуши (К); Сп. 91. Упоминается в описи Сакапланишвило XVII ст. По переп. 1701/11 г. значатся 7 податных. По переп. 1721 г. значатся в Локи 1 владелец (Капланишвили), 5 податных, 2 богано и 3 акрили.

834. (855) **Цкис-Ормо**—в Сомхити, на левой стор. Поладаури, на зап. Чортана, на вост. Дамблути (К); Со. 116.

835. (856) **Цклулети**—в Сквирети, на правой стор. Верес-Хеви, на вост. Ванати и Гвеви, на зап. Ахалдаба (К); Сп. 668. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Ревешвили), 6 податных и 1 богано.

836. (844) **Цнелг-Кари**—в Дбанисис-Хеоба—Ташири (§ 52). По переп. 1721 г. в Локи значатся 1 владелец (Капланишвили), 2 податных, 1 богано и 5 акрили.

837. (845) **Цнори**—в Дбанисис-Хеоба (§ 56). По переп. 1721 г. помещена в „Дабали“ между Мусапериани, Тандзиа, Чреши и Ципори. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили половина Цнори. По переп. 1701/11 г. значатся 5 подвластных владельцев (дв. Мегвинетуцеси, Мачавариани, Угулишвили, Ростомашвили) и 9 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 вла-

делец (Каплианишвили), 4 подвл. владельца (дв. Мачавариани, Гогиташвили, Прангишвили), 3 дв. укмо (Мачавариани, Угулишвили, Мкервлишвили) и 5 податных.

838. (846) Цоба—в Кциис-Хеоба, по левой стор. Ирагас-Хеви, на вост. Менкалиси, на сев.-зап. Джиграшени (К); Сп. 392. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (Каплианишвили, Заалишвили, Яралашвили), 4 подвл. владельца (Сахлтхусеси Придона, Багратишвили, Велуашвили), 6 податных и 3 богано.

839. (847) Цоба—в Сомхити, на левой стор. Дебеда, на сев. Тепури, на вост. Джилиза (К); Сп. 4. В 1730 г. Мелик Сомхити закладывает Каплианишвили половину Цоба. По геогр. Вахушти Цоба—незначительная крепость.

840. (816) Цоврети, Цхорети—в Алгети, на правой стор. Гударехис-Хеви, на вост. Гударехи, на юг Горис-Тави (К); Сп. 620. В 1536 г. достались Иотаму Бараташвили половина Цоврети с 15 дымами крестьян и саухусесо. Упоминаются владельцы Германозишвили в 1543—1756 г.г. В 1610—1659 г.г. лежит в соседстве Хопи по ту сторону р. Алгети. В 1543 г. Насоплари. В 1643 г. царь Ростов возвращает Германозишвили Цоврети, которая у них была раньше отнята. По переп. 1721 г. значатся 4 владельца (Германозишвили, Цицишвили), 1 дв. укмо, 14 податных и 7 богано. По Дастурл. Цоврети обязана была обрабатывать царицyno ходабуни в Цин-Цкаро.

841. (817) Цоркути—в Алгети—Кциис-Хеоба (§ 54). В 1756 г. владельцы Германозишвили.

842. (848) Цраурга—в Кциис-Хеоба, на левой стор. р. Кциа, на зап. Цинанаури, на вост. Укан-Дагети (К); Сп. 355. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили половина Цраурга и саухусесо. Упоминается в описи Сакаплианишвило XVII ст. По переп. 1701/11 г.г. значатся 1 подвл. владелец (Мамасахлиси) и 5 податных. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Каплианишвили, Иотамишвили, Шермадинашвили), 1 подвл. владелец, 16 податных, 1 богано и 5 акрили. В 1707 г. владелец Каплианишвили.

843. (849) Цриси—в Алгети, на правой стор. западной ветви Зрбитис-Хеви, на сев.-вост. Пативани, на сев. Ошети (К); Сп. 614. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Сагинашвили), 4 податных и 2 богано.

844. (818) Црици—в Триалети, между Кохтас-Хеви и Црицис-Хеви на сев. Кохаджи (К); Сп. 531. По Дастурл. Црици царская деревня, моурав Бахута Саакадзе; персидский налог уплачивал 12 марчили. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Саакадзе), 15 податных и 5 богано.

845, 846. (850, 851) Цугругашени—в Сомхити, на правой стор. Поладаури, на вост. Болниси (К—две деревни); Сп. 73, 74. По геогр. Вахушти в Цугругашени монастырь с куполом, прекрасно выстроенный, недействующий. Упоминается в описи Сакаплианишвило XVII г. По переп. 1721 г. две деревни: Цугругашени, где значатся 12 податных и 1 богано и Аха-

ли-Цугругашени, где значатся 1 подвластный владелец (дв. Чобанашвили), 6 податных и 6 богано. Владелец в обоих деревнях—Свимон царевич.

847. (819). **Цхони-Кала**—в Алгети (§ 55). По Сп. в Алгети 655, между Тхиловна и Арманети.

848. (820) **Цхварети**—в Триалети, на правой стор. Цхваретис-Хеви, на зап. Реха (К); Сп. 533. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Цицишвили), 3 податных и 2 богано.

849. (821) **Цхврис**—в Алгети—Кциис-Хеоба (§ 54). По переп. 1721 г. помещена в Царицыном Сабараташвило. По Дастурл. обязана была обрабатывать царицыно ходабуни в Цинцкаро. В 1523 г. сыновья Кавтара Бараташвили имели крепостных. Упоминаются владельцы: Германозишвили—в 1543 г.; Микеладзе—в 1688 г., Зазунашвили—в 1720 г., Асланишвили и Абулпатисшвили—в 1740 г. По переп. 1721 г. значатся 6 владельцев (Кавтарашвили, Зазунашвили, Такашвили, Германозишвили, Абулпатисшвили), 8 податных и 2 богано.

850. (822) **Цхнари**—в Кциис-Хеоба, на сев. Питарети, на вост. Сакеце (К); Сп. 415. В 1523 г. сыновья Кавтара Бараташвили имели крепостных. Упоминаются владельцы: Госташабашвили в 1688 и 1713 г.г., Микеладзе в 1688 г., Зазунашвили в 1720 и 1729 г.г., Капланишвили в 1727 и 1728 г.г., Такашвили в 1725, 1727 г.г., Гуриели—в 1730 г., священник Филипп—в 1725 г. В 1713 г. Госташабашвили имели 5 крепостных. По переп. 1721 г. значатся 7 владельцев (Госташабашвили, Зазунашвили, Гуриели, Такашвили), 14 податных и 1 богано.

851. (800) **Чаклапуне**—в Сомхити, на правой стор. Шулаверис-Цкали, на юго-зап. Бестис-сопели, на сев.-вост. Джилиза (К); Сп. 38.

852. (793) **Чалаблу**—в Алгети, поселение ели, на берегу р. Мтквари, на юго вост. Башинджахи, на сев. Гултапа (К); Сп. перед 552—1 оба. По Дастурл. значатся 1 табун, 94 дыма ели, тут сеяли 94 тагари и 20 чанахи рису.

853. (857) **Чалас-сопели**—в Каикули, на правой стор. Каикулис-Цкали, на вост. Сатанас-сопели, на зап. Мераб-Агас-сопели (К); Сп. 208.

854, 855. (858, 859) **Чалис-сопели**—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на вост. Шиштепа, на зап. Деликулиджани (К—две деревни); Сп. 155, 156. По переп. 1721 г. две деревни: в первой Чалис-сопели значатся 1 владелец (Капланишвили), 8 податных и 16 акрилы,—во второй—1 владелец (Капланишвили), 3 податных, 1 богано и 7 акрилы. По вар. переп. 1721 г. относительно акрилы первой Чалис-сопели сказано (§ 13): „некоторые древние, некоторые новые“; относительно акрилы второй деревни (там же) сказано: „3 в прошлом году, 4 теперь“.

856. (794) **Чамдзврала**—в Триалети, на левой стороне Бешканашенис-Хеви, на сев.-вост. Киркита, на юго-зап. Налиби (К); Сп. 513.

857. (795) Чамдзврала—в Карабулаги, на юг Диди-Гомарети, на вост Топракала (К); Со. 433.

858. (860) Чандараки—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Пинезаури, на зап. Дарбази, на юго-вост. Хули (К); Сп. 327. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), деревня наохари.

859. (861) Чандари—в Алгети, на левой стор. р. Алгети, на вост. Марабда, на зап. Багратиса (К); Сп. 557. Владелец Госташабашвили в 1688—1713 г.г., Микеладзе в 1688 г., Кайхосрошвили в 1675/92 г., Зазунашвили в 1720 г. В 1713 г. Госташабашвили имели 1 крепостного. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Наманглелешвили, Зазунашвили, Абулпатившили), 3 податных и 1 богано.

860. (662) Чаоби—в Алгети (§ 58). В 1543 г. досталось Паришату Бараташвили насоплари Чаоби. Эту деревню, надо думать подразумевает современная карта проф. Ив. Джавахишвили, где на юг Кода и на сев. Марабда обозначена дер. Чаоби.

861. (863) Чапала—в Сомхити, на левой стороне Чапалас-Хеви, на вост. Хатис-сопели, на зап. Цавкари (К); Сп. 61. Упоминается в геогр. Вахушти крепость Чапала. В 1664 и 1718 г.г. владельцы Сологашвили. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Сологашвили), 10 податных и 4 амоцкветили.

862, 863. (796, 797) Чаргамашени—в Дбанисис-Хеоба (§ 56). По переп. 1721 г. в Дбанисис-Хеоба. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили половина Чаргамашени. Упоминается в описи Сакаплианишвило XVII ст. По переп. 1701/11 г.г. значатся 1 владелец (Каплианишвили Луарсаб) и 8 податных. По переп. 1721 г. две деревни: Земс-Чаргамашени, где значатся 7 акрили и Квемо-Чаргамашени, где значатся 3 податных и 1 богано. В обоих Чаргамашени по переп. 1721 г. 1 владелец (Каплианишвили).

864, 865. (798, 799) Чардахлу—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на зап. Шави-Сакдари, на вост. Мцхнети (К—две деревни); Сп. 161, 162. Упоминается в описи Сакаплианишвило XVII ст. По переп. 1701/11 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили Мамука) и 16 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 11 податных, 6 богано и 14 акрили. Об акрили в вар. переп. 1721 г. (§ 13) сказано: „новые“.

866. (801) Чахмахлу—в Ташири (§ 56). Упоминается в описи Сакаплианишвило XVII ст. По переп. 1701/11 г. значатся 6 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), деревня акрили. В вар. переп. 1721 г. сказано (§ 13): „теперь совсем акрили“.

867. (802) Чикоридзис-сопели—в Дбанисис-Хеоба—Кциис-Хеоба—Ташири—Карабулаги (§ 53). По переп. 1701/11 г.г. значатся 1 подвл. владелец (Чикоридзе) и 3 податных.

868. (864) Чимшура—в Сомхити (§ 56). По Дастурл. там содержалось гнездо ястреба, Упоминается в 1716 г. По переп. 1721 г. значатся 3 вла-

дельца (Укрмазашвили), 4 независ. дв. укмо (Елиарашвили), 5 податных и 1 богано.

869. (803) Чинчхури—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Пинезаури, на юго-зап. Горинджуки, на сев. Сикишхани (К); Сп. 310. В 1536 г. достались Иотаму Бараташвили 2 дыма крепостных. Упоминается в описи Сакаплианишвило XVII ст. В 1707 г. на поминовение Вахушти Каплианишвили деревня обязана была доставить двух баранов. По переп. 1701/11 г. значатся 5 подвл. владельцев (Дбанели, дв. Хандамашвили), 1 укмо дв., 11 податных и 1 богано. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили), 4 подвл. владельца (Дбанели, дв. Хандамашвили), 2 дв. укмо (Хандамашвили) 5 податных, 4 богано и 1 амоцкветили.

870. (865) Чипекоби—в Сомхити (§ 58). В 1736 г. утверждено за Автандилом Шаншиашвили Чипеки, относительно которого у него имелись старые сгели. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царица), 1 подвл. владелец (Елиарашвили), 2 податных и 1 богано.

871. (804) Чита—в Сомхити, на левой стор. Поладаури, на вост. Тала, на зап. Пирпиджани (К); Сп. 103. В 1697 г. в соседстве Шамирзасопели. По переп. 1721 г. 2 владельца (Цицишвили, Манучар Каплианишвили), 6 податных, 1 богано и 1 акрили.

872. (866) Читеби-Укана—в Триалети, на левой стор. Туранис-Хеви, на зап. Вардис-убани (К); Сп. 119. Эту деревню, надо думать, подразумевает переп. 1721 г., по которой в Укана-Читеби значатся 1 владелец (Амилахори), 1 подвл. владелец (Шиомгвимский монастырь), 3 податных и 2 богано.

873. (867) Читеби-Диди—в Триалети, на левой стор. Туранис-Хеви, на юго-зап. Ахалдаба (К); Сп. 520. По переп. 1721 г. в Диди-Читеби значатся 1 владелец (Амилахори), 1 подвл. владелец (Шиомгвимский монастырь), 10 податных и 2 богано. По Дастурл. две деревни в соседстве Уцкло и Тамалиа.

874. (805) Чортани—в Сомхити, на левой стор. Поладаури, на зап. Надвалети, на вост. Цклис-Ормо (К); Сп. 117.

875. (806) Чортани—в Сомхити—на левой стор. Дебеда, на сев.-зап. Бардадзори, на вост. Шидакари (К); Сп. 11. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Иегулашвили), 8 податных и 1 богано. По Дастурл. там содержалось ястребиное гнездо. К какой дер. Чортани относятся эти сведения, не выявлено.

876. (868) Чочкани—в Сомхити, на левой стор. Дебеда, на вост. Бардадзори, на юг Казан Гунбати (К); Сп. 8.

877. (807) Чочхобани—в Сомхити, между Мамхутис-Хеви и Талаверис-Хеви, на вост. Ховарас-сопели, на юг Васака (К); Сп. 59. В 1651 г. царь возобновляет Дондару Еджибишвили насоплари Шишхобани. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Тушшлишвили, Мирзашвили) и 7 податных.

878. (808) Чрдилис-убани—в Триалети, при устье Абанос-Хеви, на юго-зап. Саркинети (К); Сп. 479. В 1719 г. в соседстве Мариами. По переп.

1721 г. значатся 2 владельца (Гуманишвили мдивани Отар, Бегашвили), 7 податных и 2 богано.

879. (869) **Чреши**—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Гетис-Цкали, на юго-вост. Гета, на сев.-вост. Джаназиани (К); Сп. 253. Упоминается в 1690 г. Владельцы Германозишвили и Капланишвили—в 1634/58 г., Яралашвили—в 1685 г., Паремузашвили—в 1725 г. По переп. 1701/11 г. значатся 5 подвл. владельца (Кайтмазашвили) и 23 податных. По переп. 1721 г. значатся 6 владельцев (Яралашвили, Капланишвили, Ерасти Капланишвили), 5 подвл. владельцев (Кайтмазашвили), 3 дв. укмо, 15 податных и 23 богано.

880. (809) **Чугурети**—в Мткврис-Гагма (§ 55). По Сп. 675 между Дидубе и Ахал-сопели.

881. (870) **Чуна**—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на зап. Долбанди, на сев.-вост. Азат-Калаки (К); Сп. 143. Упоминается в описи Сакапланишвило XVII ст. В 1657 г. присуждено Каплану Бараташвили Чукис-сопели. По переп. 1701/11 г. значатся 7 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), 5 податных и 10 акрили. В вар. переп. 1721 г. сказано (§ 13): „акрили Мугумом“.

882. (810) **Чхевки**—в Алгети, на правой стор. р. Алгети, против Богвис-Хеви (К); Сп. 564. Упоминаются в 1671, 1756 г.г. владельцы Германозишвили. По Дастурл. царицына деревня. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Саами и Едишери Бараташвили), 3 податных и 3 богано.

883. (811) **Чхиквта**—в Алгети, на правой стор. р. Алгети, на юг Бужгулети, на вост. Абелиа (К); Сп. 570. В 1543 г. достались Паришату Бараташвили половина Чхиквта и купленный в Баргвисис-Хеви виноградник. Упоминаются владельцы: Сулхан Капланишвили и Апхазы в 1696 г., Манглели—в 1699 г., Саакадзе—в 1717 г., Госташабашвили—в 1725 и 1733 г.г., Сагинашвили—в 1733 г. По переп. 1721/11 г. значатся 13 владельцев (царь, Кавтарашвили, Сагинашвили, Келгрдзели-Саакадзе, Апхазышвили, Асламаз Капланишвили), 1 подвл. владелец (церковь Троицы) 1 дв. укмо (Джимшиташвили), 32 податных, 12 богано и 1 акрили.

884. (751). **Шавгоми**—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. Баличис-Хеви, на сев.-зап. Кркони, на юг Вани (К); Сп. 259. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили Шавгоми с 5 дымами крестьян. По переп. 1721 г. значатся 2 владельца (Иотамишвили, Шармадинашвили), 2 податных и 2 богано.

885. (752) **Шавела-Парешис**—табун ели (§ 45 и III часть). По Дастурл. значатся 1 табун, 20 дымов ели тархани.

886, 887. (755, 756) **Шави-Сандари**—в Дбанисис-Хеоба (§ 56). По переп. 1701/11 г. значатся 1 владелец (Капланишвили Луарсаб), 1 подвл. владелец (Греули) и 17 податных. По переп. 1721 г. две деревни: в одной (стр. 187) значатся 1 владелец (Капланишвили), 7 податных, 6 богано и 2 акрили; во второй (стр. 195)—1 владелец (Капланишвили), деревня охери.

888. (754) **Шави-Сандари**—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали,

на сев.-зап. Агзибеуки, на вост. Шиштепа (К); Сп. 159. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили Шави-Сакдари. По переп. 1601/11 г. (§ 53) значатся 1 владелец (Капланишвили Папуа) и 29 податных. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), 5 податных, 12 акрили. В вар. переп. 1721 г. сказано (§ 13): „акрили новые“.

889. (757) Шавробис-Лило—в Мткврис-Гагма, на юг Лило (Магали-Лило), на вост. Багратис-Лило (К); Сп. между Лило 677—681. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Тбилели), 15 податных и 2 богано.

890. (753) Шавта—в Сквирети, между Верес-Хеви и Геласкарис-Хеви, на сев.-зап. Ванати (К); Сп. 673. По гуджари 1635 г. во времена Лала-паша Ардаздианисшвили пришли хизанами и от царя Свимона получили Шавни. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Корганашвили), 4 податных и 2 богано.

891. (759) Шаинис-сопели—в Сомхити, на правой стор. Поладаури, на вост. Шакарас-сопели, на зап. Матиши (К); Сп. 93.

892. (760) Шаманат-оглы-Ахверда—табун ели (§ 45 и III часть). По Да-стурл. значатся 1 табун, 20 дымов ели тархани.

893. (761) Шамирани—Шамиани—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Балчис-Хеви, на сев. Шибишвели, на юг Кркони (К); Сп. 264. По словам Свимона Зурабишвили в 1792 г., Шамиани—деревня Зурабишвили.

894. (771) Шакарас-сопели—в Сомхити, на правой стор. Поладаури, на зап. Шаинис-сопели, на юго-вост. Цклами (К); Сп. 92. В 1778 г. владелец Елиарашвили. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царица), 5 подвл. влад. (дв. Елиарашвили), 20 податных и 1 богано.

895. (762) Шамирзас-сопели, Шермазанас-сопели—в Сомхити, на правой стор. Поладаури, на вост. Лурджи-Ванки и Киракозас-сопели, на зап. Ундуши (К); Сп. 89. В 1697 г. Гиви мдивани покупает у Мелика Сомхити Камарбекисшвили насоплари Шамирза в границах: Киракозас-сопели, Лурджи-Ванки, Читалози, Бердики. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Манучар Капланишвили), 1 дв. укмо (Джомардидзе), 3 податных и 3 акрили.

896. (763) Шаназарас-сопели—в Каикули, на левой стор. Каикулис-Цкали, на вост. Панос-сопели, на сев.-зап. Мирис-сопели (К); Сп. 180. По Да-стурл. царская сахасо деревня, моурав сын Сардара Рамаз.

897. (764) Шаншиашвили Бежана—табун Дабнеули ели. См. Дабнеули ели.

898. (765) Шанши-сопели—в Сомхити (§ 56). По переп. 1721 г. в Сомхити. Значатся 2 владельца (дв. Шаншиашвили), 3 податных и 1 богано.

899. (766) Шаори—в Триалети, на сев.-зап. озера Панавари, на сев.-вост. Бардзими (К); Сп. после 551.

900. (767). Шарабети—в Алгети, между Сакаврис-Хеви и Мжависис-Хеви, на вост. Сакавре, на зап. Квемо-Одзиси (К); Сп. 659.

901. (769) Шарападини—табун ели (§ 45 и III часть) в Мткврис-Гагма,

на юго-вост. Хунани (КК). По Дастурл. значатся 1 табун, 30 дымов ели тархани.

902. (768) **Шарападини**—табун ели. См. Демурчи Асанлу.

903. (770) **Шаркари**—в Алгети—Кциис-Хеоба—Дбанисис-Хеоба (§ 57). По Дастурл. на нее лежала повинность обрабатывать царицыно самехрео в Нахидури.

904. (758) **Шатинас-сопели**—в Сомхити, на левой стор. Шулаверис-Цкали, на сев. Кармикари, на вост. Нугзарис-сопели (К); Сп. 22. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (царь), 4 подвл. владельца, 5 дв. укмо (Агджанашвили, Хуцишвили), 8 податных и 5 богано.

905, 906, 907. (772, 773, 774) **Шесакари**—в Карабулаги, на левой стор. второй Сапиклес-Цкали, на юго-вост. Цители-Сакдари, на зап. Липи (К—три деревни); Сп. 438, 439, 440. Упоминается в описи Сакаплианишвило XVII ст. По переп. 1701/11 г. одна деревня, значится 9 податных. По переп. 1721 г. две деревни: **Шесакари**—значатся 1 подвл. владелец (дв. Велуашвили), 8 податных, 1 богано и 1 акрили; **Патара-Шесакари**—значатся 2 податных. В обеих деревнях 1 владелец (Каплианишвили).

907¹. (774¹) **Шеукерис-сопели**—в Каикули (§ 42). По Дастурл. царская сахасо деревня, моурав Азизашвили.

908. (775) **Шибишвела**—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Баличис-Хеви, на сев. Ергентала, на юг Шамирани (К); Сп. 266. По переп. 1721 г. значатся 1 владелец (Тамаз Каплианишвили), 8 податных, 6 богано и 2 акрили.

909. (776) **Шида-Кари**—в Ташири, в Лорийском районе (§ 44), на левой стор. Дебеда, на сев. Ахпати, на юго-вост. Акори (К).

910. (777) **Шинбери**—в Дбанисис-Хеоба—Ташири (§ 53). По переп. 1701/11 г. значатся 1 владелец (Каплианишвили Мамука) и 3 податных.

911. (778) **Шиндиси**—в Алгети, на правой стор. Сололакис-Хеви, на сев.-вост. Табахмела, на юго-вост. Цавкиси (К); Сп. 597. В 1695 г. царь возобновляет пожалование Мцхетской церкви Шиндиси между Крцаниси и Табахмела. В 1701 г. царь возобновляет Шиошу Сологашвили крестьян и имение в Табахмела и Шиндиси. По переп. 1721 г. значатся 3 владельца (Сологашвили, Зубиташвили), 5 податных и 1 богано.

912, 913. (779, 780) **Шиндлари**—в Дбанисис-Хеоба на левой стор. Машавери, на сев. Манакерти, на зап. Самагара (К—две деревни); Сп. 307, 308. В 1536 г. досталась Иотаму Бараташвили Квемо-Шидлери. Упоминается в описи Сакаплианишвило XVII ст. В 1634/58 г. спор Каплана Бараташвили с Папуна и Наата Бараташвили. В 1706 г. удельное (сауплисдуло) имение царевны Анаханум. По переп. 1701/11 г. значатся 1 подвл. владелец, 35 податных и 8 богано. По переп. 1721 г. значатся в Карабулаги (что неправильно § 11) две деревни, 1 владелец (Каплианишвили), 23 податных и 10 акрили.

914. (782) Шихиас, табун Дабнеули ели. См. Дабнеули ели.

915. (781) Шиштепа—в Ташири, на левой стор. Таширис-Цкали, на сев.-вост. Парчухлу, на зап. Агзибеуки (К); Сл. 163. В 1657 г. присуждено Каплану Бараташвили Шиштепа Ташири. Упоминается в описи Сакапланишвило XVII ст. По переписи 1701/11 г. значатся 1 владелец (Капланишвили Ерасти) и 13 податных. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), 9 податных и 9 акрили. Об акрили в вар. переписи 1721 г. сказано: „теперь акрили“.

916. (783) Шунбуни—в Дбанисис-Хеоба, на правой стор. Пинезаури, на вост. Гугути, на зап. Таракашени (К); Сл. 322. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), 2 податных, 2 богано и 1 акрили.

917. (784) Шори—в Сомхити, на левой стор. Поладаури, на сев.-зап. Шуа-Болниси, на юго-зап. Квемо-Болниси (К); Сл. 81. По переписи 1721 г. значатся 1 влад. (Яралашвили) и 5 податных.

918. (785) Шошилети—в Кциис-Хеоба, на правой стор. Зуртакети, на вост. Джабаркела, на сев.-зап. Абано (К); Сл. 365. Упоминается в 1704—1726 г.г. владелец Сулхан Орбелиани с отцом, братьями, которые получили эту деревню в награду от царя Георгия Шанаваз-Хана. В 1726 г. царь Вахтанг утверждает за Каргаретели подаренную ему Сулханом Орбелиани деревню Шошилети и освобождает от повинностей. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Ерасти Капланишвили), 1 дв. укмо (дв. Каргаретели Тамаза), 6 податных и 2 акрили. В вар. переписи 1721 г. сказано: „новый акрили Иладзе и Папуа“.

919. (786) Шуа-сопели—в Триалети, на левой стор. Башкенашенис-Хеви, на юго-зап. озера Барети (К); Сл. 507.

920. (787) Шулавери—в Карабулаги, на правой стор. Зуртакети, на юго-зап. Липи, на сев.-вост. Катавети (К); Сл. 456. Упоминается в 1707 г. владелец Капланишвили. По переписи 1701/11 г. значатся 1 подвл. владелец (Кайтмазашвили) и 11 податных. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (Капланишвили), 1 подвл. владелец (дв. Кайтмазашвили), 3 податных, 1 богано и 6 акрили.

921. (788) Шулавери—в Сомхити, на левой стор. Шулаверис-Цкали, на сев.-зап. Тетри-сопели, на юго-вост. Катавети (К); Сл. 21. По геогр. Вахушти большое местечко, значительные строения, выше него крепость. По Дастурл. Шулавери и Тетри-сопели уплачивали персидский налог 3 тумани; в конце Шулавери значились 12 дымов ели ланчбари, сеяли $11\frac{1}{2}$ тагари рису. В 1651 г. владелец Еджибишвили. В 1724 г. моуравом Шулавери назначен Амилгабар Госташабашвили. По переписи 1721 г. значатся 1 владелец (царь), 2 подвл. владельца, 43 податных и 9 богано.

922, 923. (789, 790) Шмбүни, Шүмбүни—в Дбанисис-Хеоба—Ташири (§ 52). По переписи 1721 г. в Локи значатся 2 деревни, одна из них акри-

ли, во второй значатся 4 податных, 1 богано и 7 акрили. В обоих деревнях один владелец (Каплианишвили). В вар. переп. 1721 г., о первой деревне сказано: „акрили деревня Новая Шумбуни“.

924. (791) Шушеги—в Дбанисис-Хеоба, на левой стор. Баличис-Хеви, на сев. Агумбру, на юг Шавгоми (К); Сп. 262. Упоминается в описи Са-каплианишвило XVII ст. По переп. 1701/11 г. значатся 1 подвл. владелец (Греули Кациа) и 8 податных.

925. (792) Шушеги—в Сомхити (§ 56). По переп. 1721 г. в Сомхити; значатся 1 владелец (Давид), 4 податных и 3 богано.

უმაჯრესი უცდოგეაი

§§ 24—33-ის (გვ. 93—178) სათაურში ბოგანოს ქვეშ აყრილი არის მოქცეული, როგორც მისი ნაწილი, მაშინ როდესაც აყრილები იყვნენ როგორც ბოგანოთაგან, ისე გამოძლებთაგან. ამიტომ მათ ცალკე საკუთარი სვეტი უნდა ქინდეს იმავე §-ში და იმავე გვერდებზე.

ტექსტში იმ მებატონეების საკუთარი ყმები, რომლებსაც მეშამულეებიც ყავდათ, აღნიშნულია როგორც „სახასო“, მაშინ როდესაც სახასოდ იწოდებოდნენ მხოლოდ დიდი გვარის განუყოფელი და აგრეთვე მეფის და დედოფლის მამულები და ყმები. ასეთი დიდი გვარი 1721 წლ. აღწერაში მხოლოდ ყაფლანიშვილებია. ამიტომ ყველა დანარჩენი (მეფის, დედოფლის და ყაფლანიშვილების გვარის გამოკლებით) მებატონეების სახასოდ წოდებული ყმები უნდა აღინიშნონ, როგორც საკუთარი (იხ. § 23).

§§ 26—33 და 37-ის (გვ. 138—156, 216—234 საყაფლანიშვილო) სათაურში ბოგანო გაყოფილია კომლებად და მოლაშქრედ; ამგვარი გაყოფა პირობითია, რადგან საყაფლანიშვილოში იხმარება „თავი“ და არა მოლაშქრე (§§ 17, 23).

დ ა ბ ე ქ დ ი ლ ი ა :

უ ნ დ ა ი ყ ო ს :

დ ა ბ ე ქ დ ი ლ ი ა :	უ ნ დ ა ი ყ ო ს :
გვ. სტრ.	
7—37 ასტრონომი (1600—1732)	ასტრონომი (1660—1732 წ.)
9—22 (მესამე სვეტში) თაფლზე ორი ფული, მატყლზე	თაფლზე ორი ფული, ნალ-ლურსმანის და რკინის საპალნებზე ორი ფული, მატყლზე
13—9 VI—საუკუნის	VI—XVII საუკუნის
13—32 მზა სოფელი	ამზა სოფელი
15—18 სრული არის. ეს შეიძლება	სრული არ არის. ეს შეიძლება
18—38 1921 წლ. აღწერის ვარიანტი	1721 წლ. აღწერის ვარიანტი
20—40 ყაფლანიშვილების როგორც სახასო, ისე მათი მეშამულეების ყმების ნაწილი	ყაფლანიშვილების სახასო ყმების ნაწილი
22—8 აღწერაში სულ 10 სოფლის	აღწერაში სულ 120 სოფლის
26—26 ოთხსავე შტოს, გარდა საერთო	ოთხსავე შტოს სახასოდან, გარდა საერთო
27—4 როგორც 1721 წლ. აღწერაში, ეპიტეტი	როგორც 1721 წლ. აღწერაში (გარდა სარედაქციო ერთი შეცდომისა, იხ. გვ. 86), ეპიტეტი.
27—26 263 კომლი ბოგანო, 398 კომლი აყრილი	263 კომლი ბოგანო, 698 კომლი აყრილი

და ბ ე ქ დ ი ლ ი ა :	უ ნ დ ა ი ყ ო ს :
გვ. სტრ.	
27—32 ხელნაწერი № 1658	ხელნაწერი 1648
53—42 ნასოფლარი 3	ნასოფლარი 1
63—8 დათარიღებულია 1781	დათარიღებულია 1681
64—11 საქ. სიძვ. I № 130	საქ. სიძვ. I № 294
64—13 (იქვე 3) და ბერს (იქვე № 4) დათარიღებულია.	(იქვე № 3) დათარიღებულია.
66—31 1683 წ. ამიტომ ეს სიგელი უნდა მიეკუთვნოს 1673 წ.	1683 წ. მეორეს მხრით მოხსენებულია გიორგი მეფე, რომლის მეფობა დაიწყო 1677, ამიტომ ეს სიგელი უნდა მიეკუთვნოს 1677—1681 წლ.
66—41 დათარიღებულია 1695—1703	დათარიღებულია 1692—1703
69—1 შვილი ყაფლანისა, ცოცხლად არ სჩანს	შვილი ყაფლანისა ცოცხლად სჩანს 1684—1695 წლ. (სიძვ. II—73, 145, ქრ. II გვ. 507, 508) და იგი ცოცხლად არ სჩანს
71—16 ღორისთავი, ჯალდამი 49/1678	ღორისთავი, ჯალდამი, ქვეში 49/1678
72—31 ანდრია, გრძელი, ზემო ნასკირალა 129/1676/84	ანდრია, ამლივი, გრძელი, ზემონასკირალა 129/1676/84
75—10 ლოლოვნა 341—1654	ლოლოვნა, კვირაცხოველი, ნახიდური 341—1654
76—47 ვეძისი 74—1673	ვეძისი 74—1677/81
77—28 აზიკი 157—1702	გამოსატოვებულია
78—18 შუა ბოლნისი 211—1675/1712	შუა ბოლნისი, ქვემო ბოლნისი 211—1675/1712
78—21/22 გამოტოვებულია	შუა ბოლნისი 215—1675
78—49/50 გამოტოვებულია	მაწევანი 315—1669
79—10 ნიაწარი, ქვათეთრი 346—1736	ნიაწარი, ქვათეთრი, ფიტარეთი 346—1736
79—24/25 გამოტოვებულია	ახოთა 367—1630
79—40 ხინძორკუტი 398—1702	ხინძორკუტი, აკანათი, აკუტი 398—1702
79—46/47 გამოტოვებულია	ლორე 505—1781
79—48 მისივე ტ. II	მისივე ტ. III
79—49 მამხუტი, ყუდრო	ლორე, მამხუტი, ყუდრო
80—17 ფოხქილისა, თოხქილისა 424—1713	თოხქილისა 424—1713
81—10 სახვეენი, შეხვეტილა 63—1552	სახვეენი, ლოუბანი, შეხვეტილა 63—1552
81—24 ახალშენი, ბარალეთი, დარბაზი 66—1687	ახალშენი, დარბაზი 66—1687

და ბ ე ქ დ ი ლ ი ა :	ტ უ ნ დ ა ი ყ ო ს :
გვ. სტრ.	
83—14 ხანძორის სოფ. (ხანბოაძორი)	ხანძორის სოფელი, ბოცხორი (ხანბოაძორი)
83—18 (მესამე სვეტში) 349—1529	349—1523
85—28 მებატონეების ყმები, ანუ ეგრედ წოდებული სახასო და მემამულეების	მებატონეების ყმები და მემამულეების
85—30 სახასო ყმები განირჩეოდნენ	დიდი გვარის განუყოველი, აგრეთვე მეფის და დედოფლის ყმები იწოდებოდნენ „სახასოდ“. სახასო ყმები განირჩეოდნენ
88—3 აღწერის ყველა გამოანგარიშება	თვით აღწერაში მოყვანილი გამოანგარიშება
119—13 შალიკაშვილები	აზნ. შალიკაშვილები
124—9 აზნ. რევაზიშვილები	აზნ. რევიშვილები
126—20 ზანუნაშვილი გიორგი აყრილი —, ამოწყვეტილი 1	ზანუნაშვილი გიორგი აყრილი 1, ამოწყვეტილი—
126—22 წინავენახი აყრილი—, ამოწყვეტილი 1	წინავენახი აყრილი 1, ამოწყვეტილი—
139—20 (მეხუთე სვეტში) მუგუთი ბოგანო—	მუგუთი ბოგანო 1
151—12 ჯანბალჩა ზემო—გამომღები კომლი 7, თავი 8	ჯანბალჩა ზემო—გამომღები კომლი 8, თავი 9
152—4/6 მათი მემამულე ტერ გრიქოლა ზემო ჯანბალჩა	სამივე სტრიქონი გამოსატოვებელია
183—27 იხსენებიან 1717 წლ. სიგელში (სიძვ. I—67)	იხსენებიან 1689 წლ. სიგელში (სიძვ. III № 64)
190—22 ჩვენ ის ჩავთვალეთ ყაფლანიშვილების საერთო ყმების ჯამში.	გამოსატოვებელია
190—40 ნამდვილათ კი აყრილი 3-ია	ნამდვილათ კი აყრილი 3-ია, ველუაშვილი ჩავთვალეთ აზნაურად, როგორც იგი იხსენ. 201 გვ.
193—4 ხანდამაშვილი იორამ, აზნაურად ჩავთვალეთ	ხანდამაშვილი იორამ, მანთაშა და ასლანა აზნაურებად ჩავთვალეთ
194—40, დედ—ში—მემამულე ტერ გრიქოლას (ბოლომდე)... გამოძღებ ყმად ჩავთვალეთ	ყველა ეს 4 სტრიქონი გამოსატოვებელია
215—17 მუგუთი (მწყნეთი) 335	მუგუთი 335

და ბ ე ჯ დ ი ლ ი ა :	უ ნ დ ა ი ყ ო ს :
88 სტრ.	
222—11 კატავეთი თავი 3	კატავეთი თავი 8
239—27 მისი ჩრდილოეთის ნაწილით	მისი სამხრეთის ნაწილით
244—27 დანომრილია აგრეთვე (ბოლომდე) ორმაგი ნომრებით	გამოსატოვებელია
245—34 (გეოგრ. გვ. 138) ბაშბეუკის და სანაინის სოფლები სომეხ მებატონეებს არლუთაშვილებს	(გეოგრ. გვ. 138) ახპატი, ვართაპეტის, ბაშბეუკის და სანაინის სოფლები სომეხ მებატონეებს ზურაბიშვილებს და არლუთაშვილებს
247—11 არ ხდებოდა სომხეთის აღწერასთან	არ ხდებოდა სამეფოს აღწერასთან
248—5 ალგეთის და მტკვრის გაღმის საზღვარზე	მტკვრის გაღმა, ალგეთის საზღვარზე
249—19 სულთნის 2 ობა	სულთნის 21 ობა
251—26 №№ 1—4—11	№№ 1—4—7—11
261—18 ქციის ხეობას: ხუცის უბანი (ჭიჭკივას რაიონი 384)	გამოსატოვებელია
261—29 ჩახმახლუ (214)	ჩახმახლუ (214), წყალგაღმა იეჩი
264—31 საყაფლანიშვილოს 1701/11 (წგ 24—33); ცალკე სოფლები	საყაფლანიშვილოს აღწერა 1701/11 წლ. (წგ 24—33); 1721 წ.—1721 წლ. აღწერა მეწინავე დროშისა; ცალკე სოფლები.
265—40 მეორე ვარიანტი	გამოსატოვებელია
272—10 კუმისი, რომელიც რუკაზე	კუმისი, გეტა, კუმტის უბანი, რომელიც რუკაზე
272—17/18 გამოტოვებულია	10. ქვემო სახუნდარი (გვ. 273), სადაც მხოლოდ 9 დამოუკიდებელი უყმო აზნაურებია ნაჩვენები, ჩვენ მივათვალეთ სახუნდარს (იხ. § 71)
275—8/9 გამოტოვებულია	თანდრულალი—დბანისის და ქციის ხეობები, ტაშირი, ყარაბულალი, იხ. ლევის უბანი.
277—32 მლაშე, ნაქურდევნი, პაპის გორა	მლაშე, პაპის გორა
278—31 დანარჩენი ყმები შეადგენდნ ყაფლანიშვილებს საერთო საკუთრებას (იხ. წგ 14, 17, 18)	დანარჩენი ყმები დატოვებული იყვნენ ყველა ყაფლანიშვილების საერთო გამგებლობაში (წგ 14, 17, 18)
281—31 23 გამომღები	24 გამომღები
283—17 დასტურლ (რნც) უჭირავს მეფეს	გამოსატოვებელია

დაბეჭდილია:	უნდა იყოს:
გვ. სტრ.	
283—29 22 გამომღებები	23 გამომღებები
285—1 19 გამომღებები	21 გამომღებები
285—5 5 გამომღებები	6 გამომღებები
285—30 დბანისის და ქციის ხეობებში	დბანისის ხეობაში
286—20 არც თრიალეთის და არც სკვირეთის ალგეთის გაღმა	არც თრიალეთის და არც ვერეზე მდებარე ალგეთის გაღმა.
286—22 თრიალეთისას, ვიდრე სკვირეთისას, რადგან სკვირეთის ახალდაბა ახლოსაა	თრიალეთისას, ვიდრე ვერეზე მდებარე რადგან უკანასკნელი ახლოსაა
292—42 81 გამომღებები	82 გამომღებები
299—4 უდრიდა 240 კომლს	უდრიდა 232 კომლს
300—25 მე-XVII საუკ.	მე XVIII საუკ.
305—14 ყორღანაშვილები, როინაშვილი, ნოდარ სუფრაჯი	ყორღანაშვილები, ნოდარ სუფრაჯი
305—33 ითვლებოდა 2 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი, ყაფლანიშვილი)	ითვლებოდა 1 მებატონე (გოსტაშაბაშვილი)
309—5 24 გამომღებები	25 გამომღებები
309—32 სიით 231	სიით 131
311—42 სიით 82. 1721 წლ. აღწ. ითვლებოდა 1 მებატონე (ბოლნელი), 4 გამომღებები და 1 ბოგანო უმა	სიით 82. დანარჩენი სიტყვები გამოსატოვებელია
313—1 (აზნ. რევაზიშვილი)	(აზნ. რევიშვილი)
313—26 თეთრი სოფელი სამეფო	თეთრი წყარო სამეფო
314—21 2 უყმო აზნ. (მელვინეთხუცესი)	1 უყმო აზნ. (მელვინეთხუცესი)
314—33 ცნობები ცალკე ყაფლანიშვილების მიერ ნაყიდი ყმების შესახებ (გვ. 224, 226) უნდა	ცნობებით ამ თოფრაყალაში ცხოვრობდნ ცალკე ყაფლანიშვილების მიერ ნაყიდი ყმები (გვ. 224, 226), იგი უნდა
314—40 ბოგანო 3	ბოგანო 2
319—34 14 გამომღებები	10 გამომღებები
321—40 სიით 260. იხსენიება 1699 (ხახ. გუჯრ. 24). 1721 წლ.	სიით 260. 1721 წლ.
322 42 ქვითკირის და შავრობის ლილო	ქვითკირის, შავრობის ლილო და ლილო
324—24 5 მარჩილი	2 მარჩილი

დაბეჭდილია:	უნდა იყოს:
გვ. სტრ.	
<p>325—5 III ნაწილი</p> <p>325—14 1554 ბიძინა სოლოლაშვილს</p> <p>325—28 ისტ. საბ. IV, ხახ.</p> <p>326—14 ყავდათ 19 გამოძღვები</p> <p>329—36 (ბერძნიშვილი) 2 ყმით</p> <p>331—33 26 გამოძღვები, 6 ბოგანო</p> <p>334—18 ქციის მარჯვენა მხარეზე</p> <p>334—31 რუკაზე და სიგელებში მხოლოდ</p> <p>336—1 344-ის წინ 2 ობა</p> <p>341—10 აღმ., დბანისის დასავლ.</p> <p>341—24 1 მებატონე (ყაფლანიშვილები)</p> <p>342—30 560. სამეხრეო</p> <p>343—1 1718 წ სიძე II—176, 483) გაორგი ბატონიშვილი, ყაფლანიშვილები, საამი და ედიშერი ბარათაშვილები. 1729 (იქვე—303) ზაზუნაშვილი და ყაფლანიშვილები. 1736 (იქვე 342) გიორგი ბატონიშვილი და ყაფლანიშვილები.</p> <p>343—14 და 1582</p> <p>343—24 29 გამოძღვები და 12 ბოგანო ყმები ყოლიათ მხოლოდ 3 სოფელში</p> <p>345—1 581. სარქისას სოფელი</p> <p>345—3 581-ა. სატანას სოფელი</p> <p>347—36 (იქვე. II-487)</p> <p>348—3 ზევის მარჯვენა მხარეზე</p> <p>348—7 მინალთუნი. 1721 წლ.</p> <p>348—14 1676—1717/2</p> <p>348—41 ითვლებოდა 3 მემამულე (აზნ. გულაიხაშვილი) და</p> <p>350—4 (ამილოხორი), 1 მემამულე (ქარუმიძე) და 3 გამოძღვები ეს ცნობა დბანისის უნდუს მივაკუთნებთ, რადგან სომხი თის სოფელი უნდუსი ცალკეა გამოყოფილი</p>	<p>III ნაწილი). იხ. ჯავანშირი</p> <p>1654 ბიძინა სოლოლაშვილის</p> <p>ისტ. საბ. IV—1678, ხახ.</p> <p>ყავდათ 18 გამოძღვები</p> <p>(ბერძნიშვილი) ყმით</p> <p>27 გამოძღვები, 5 ბოგანო</p> <p>ქციის მარცხენა მხარეზე</p> <p>რუკაზე და სიგელებში მხოლოდ</p> <p>344-ის წინ 1 ობა</p> <p>აღმ., დარბაზის დასავლ.</p> <p>2 მებატონე (ყაფლანიშვილები, ყაფლანიშვილი ლუარსაბ)</p> <p>560, 561. სამეხრეო</p> <p>1718—30. (სიძე II—176, 483) ყაფლანიშვილები, 1718 (იქვე 483) ბარათაშვილები, 1729 (იქვე 303) ზაზუნაშვილები, 1736 (იქვე—342) გიორგი ბატონიშვილი.</p> <p>და 1587</p> <p>32 გამოძღვები და 9 ბოგანო ყმა ყმები, როგორც ეტყობა, არ ყოლიათ</p> <p>580 ა. სარქისას სოფელი</p> <p>581. სატანას სოფელი (სიძე. II—487)</p> <p>ზევის მარცხენა მხარეზე</p> <p>მინალთუნი წელიწადში. 1721 წლ.</p> <p>1676—1717/24</p> <p>ითვლებოდა 2 მემამულე (აზნ. გულაიხაშვილი), 1 უყმო აზნ. და (ამილოხორი) და 3 გამოძღვები</p> <p>გამოსატოვებელია.</p>

დაბეჭდილია:	უნდა იყოს:
გვ. სტრ.	
352 — თავში გამოტოვებულია	648-ა. ფადარ ალიას ლანჩბარის თაბუნი ქალაქლარში, თესდა რუებზე 9 თა- ლარ ბრინჯს (იხ. 532-ა).
352—7 (დასტ. პდ.) თესდა რუებზე 9 თალარ ბრინჯს	(დასტ. პდ.) დანარჩენი გამოსატოვებელია.
356—13 1536 წ. ერგო	1536 წ. (საისტ. მ. 1924 წ. 1) ერგო
356—25 ვახუშტი ბარათაშვილი	ვახუშტი ბატონიშვილი
359—4 თამაზაშვილი 1706	თამაზაშვილი 1678/96
360—20 ითვლებოდა მეორე ყამიშში 7 გამომღები	ითვლებოდა მეორე ყამიშში 1 მებატონ- ნე (ყაფლანიშვილები), 7 გამომღები 5-გამომღები ყმა. ორივეში 1 მებატონე (ყაფლანიშვილი მამუკა). 1721 წლ.
361—28 5 გამომღებ ყმა. 1721 წლ.	ყოშა ქილისა, ყაშა ქილისა ტაშირში (იხ. § 56)
362—330 ყოშა ქილისა, ყაშა ქილისა (იხ. § 56..)	გალმა მხარეს, ლილოს (მაღალი ლილოს) სამხრ.
363—39 გაღმა მხარეს, მაღალი ლილოს სამხრ.	მებატონე (თუ მემამულე?) ელიარაშვილი ჩრდ., ქვემო ბოლნისის დასავლ.
365—3 მებატონე ელიარაშვილი	ხანდამაშვილები), 1 უყმო აზნ., 11 გამომ- ღები
366—14 ჩრდ. თალას დასავლ.	(იქვე I—74, 79)
368—14 ხანდამაშვილები), 11 გამომ- ღები	(იქვე II-338). 1763 წლ. სიგ. (იქვე I—246) ციხე-ქვაბიდან მიდიოდა საქალაქო გზა.
369—8 (იქვე II—I—74, 75)	1610.
369—19 (იქვე 338)	1523 (ყორდ. ქრ. II
369—34 1600	1727, 1728
370—29 1524 (ყორდ. ქრ. II	იხს. 1671 წ. (სიძე I—316). მებატო- ნეებად
370—32 1727—1730	6 გამომღები, 3 ბოგანო ყმა
372—41 იხს. 1671—1801 წლებში მე- ბატონეებად	მცირე ციხე
373—34 5 გამომღები, 4 ბოგანო ყმა	16 გამომღები, 1 ბოგანო
373—36 მცირე ქალაქი	1675/92 (სიძე I—130)
374—3 15 გამომღები, 2 ბოგანო	ქაპალის ხევის მარცხენა
375—9 1670/92 (სიძე I—330)	ტაშირის წყალის მარცხენა მხარეზე
375—17 ტალავერის ხევის ბოლოს, მის მარცხენა	თაბუნი, 68 კომლი
376—10 ტაშირის წყალის მარჯვენა მხარეზე	1713 წ. (სიძე I—303)
377—11 თაბუნი, 66 კომლი	
378—17 1721 წ (სიძე I—303)	

ГЛАВНЕЙШИЕ ОШИБКИ и ОПЕЧАТКИ

В заголовке §§ 24—33 (стр. 93—178) акрили помещен под богано, как подразделение последнего. Между тем акрили были и из податных, а потому они должны иметь самостоятельный столбец.

В тех же параграфах и на тех же страницах в тексте собственные крепостные тех владельцев, которые имели и подвластных владельцев, обозначены как „сахасо“. Между тем „сахасо“ назывались неразделенные имения и крестьяне крупных помещичьих родов, также имения и крепостные царя и царицы (§ 23). В переписи 1721 г. таким родом показан только род Капланишвили. Поэтому крепостные всех остальных (за исключением крепостных царя, царицы и Капланишвили) владельцев должны быть обозначены, как собственные.

В заголовках §§ 26—31, 37 (стр. 138—156, 216—234 Сакапланишвило) богано делится на думы и молашкре. Деление условное, т. к. в Сакапланишвило по обоим переписям эпита „молашкре“ нет и вместо него есть—„глава“ (§ 23).

Н а п е ч а т а н о:	С л е д у е т:
Стр. Строка	
32—18 Обозначены без заголовков	обозначены без заголовков
41—41 Владения и в Сакапланишвило. Кроме того	владения, а в Сакапланишвило часть, касающаяся фамилии Капланишвили. Кроме того
43— 1 богано (малоземельные)	богано (малоземельные) <i>Прим.</i> Подходящего слова для перевода не находим; „малоземельный“ поставлен нами условно, см. словарь-указатель (в IV части этой работы)
43— 4 акрили (разоренные)	акрили (разоренные, снявшиеся, переселившиеся. См. словарь-указатель (в IV части этой работы)
44—28 „Сахасо“ (принадлежащие непосредственно владельцу) крепостные	„Сахасо“ крепостные
44—82 Часть, как „сахасо“ крепостных, так крепостных подвластных владельцев Капланишвили	часть „сахасо“ крепостных Капланишвили
46—11 году 598 сапалне (около 21 пуда), а в 1700 г. 879 сапалне	году 598 сапалне (сапалне около 21 пуда), а в 1700 г. 789 сапалне
47—29 в перец. 1721 г.	В перец. Сакапланишвило 1721 г.
53—42 Насоплари 3	Насоплари 1
71—15 49/1678 Горпстари, Джалдами	49/1678 Горпстари, Джалдами, Квеша

Н а п е ч а т а н о :

С л е д у е т :

Стр. Строка

72—31	129/1676/84. Андриа, Грдзели	129/1676 84. Андриа, Амливн, Грдзели
75—9	34/1654, Головна	34/1654. Головна, Квирацховели, Нахидурн
76—48	74/1673. Ведзиси	74/1677/81. Ведзиси
77—28	157/1702, Азнки	Исключить
78—14	211/1675/1712. Шуа-Болниси	211/1675/1712, Шуа - Болниси, Квемо - Болниси
78—17/18	пропущен	215/1675. Шуа-Болниси
78—42/43	пропущен	315/1669. Мацевани
79—10	346/1736. Пнацари, Кватетри	346/1736. Пнацари, Кватетри Питарети
79—22/23	пропущен	367 1630. Ахота
79—38	398/1702. Хивдзоркути	398/1702 Хивдзоркути, Аканати, Ацути
79—44/49	пропущен	505/1781. Лоре
79—47	2/1651. Мамхути, Кудро	2/1651. Лоре, Мамхути, Кудро
80—17	424/1713. Похкилса	424/1713. Тохкилса
81—10	63/1552 Сахвевни, Шехветила	63/1552. Сахвевни, Гоубани, Шехветила
81—22	53/1676 г. Цавниси (до 1676) Мавглиси, Метревели	53/1676. Цавниси, (до 1676 года)
81—24	66/1687. Ахалшепи, Баразети, Дарбази	59/1678. Мавглиси, Метревани
83—5	179—1536. Хандзорис-сопели. Хатис-сопели	66/1687. Ахалшепи, Дарбазн
83—10	349/1529. Азнки	Хандзорис-сопели, Боцхори, Хатис-сопели
89—30	Крепостные же делились на „сахасо“, т. е. на принадлежащих	349/1523. Азнки
90—24	Молашкре (военно-обязанный)	Крепостные же делились на принадлежащих
119—15	(Трет. столб.) дв. Шаликашвили	Молашкре (условно—военнообязанный). См. IV ч. словарь-указатель
124—11	(Трет. столб.) Ревазишвили	Двор. Шавкашвили
126—20	Зазунашвили Георгий акрили, — амоцветили I	Двор. Ревизишвили
126—22	Цивенахи: акрили—, амоцветили I	Зазунашвили Георгий: акрили 1, амоцветили—
139—20	Мугути: богано дым—	Цивенахи: акрили I, амоцветили—
151—13	Джапбагча-Земо: дымов 7, глав 8.	Мугути: богано дым—1
152—6/9	Их подвластный владелец, Тер Грнкола, Земо-Джапбагча	Джапбагча Земо: дымов 8, глав 9
204—14	упоминаются в сигели 1717 г.	Исключить
206—26	Хандамашвили Иорам, мы его обозначили	упоминаются в сиг. 1689
383—28	Мткврис-Гагма с северной его частью Карая	Хандамашвили Иорам, Мантаца, Аслан, мы их обозначили
393—32	Двум округам—так как	Мткврис-Гагма с южной его частью Карая
		двум округам Дбанисис-Хеви и Ташири, так как

Напечатано:	Следует:
Стр. Строка	
398—38 Причислена Дбаинсис - Хсоба и Карабулаги	Причислена Алгети, Дбаинсис-Хсоба и Карабулаги
406—10 Гета и Кумиси, которые	Гета, Кумиси, Куштис-Убани, которые
411—40 20 податных	21 податных
415— 1 По Дастурл. Андика „в руках царя“	Исключить
425—41 Переп. 1711 г.	Перепись 1721 г.
426— 2 24 податных	25 податных
432—29 Заклучало в себе 240 дымов	Заклучало в себе 232 дыма
482— 8 2 богано	7 богано
484—30 Тетри-сопелл—царская	Тетри-Цкаро—царская
491—42 На сев.-вост.	На сев.-зап.

შ ი ნ ა ა რ ს ი.

86.

პირველი ნაწილი. წყაროები	1—27
შესავალი	1
წყაროები	3
I. ვახუშტი ბატონიშვილის გეოგრაფია	3
II. ვახუშტი ბატონიშვილის გეოგრაფიასთან დაროული ქვემოქართლის სოფლების სია	4
III. ვახუშტი ბატონიშვილის რუკები	5
IV. დასტურლამალი	7
V. სიგელ-გუჯრები	12
VI. XVII საუკ. საყაფლანიშვილოს დავთარი	13
IIIV. 1721 წლ. აღწერა მეწინავე დროშისა	14
IIIV. 1721 წლ. აღწერის ვარიანტი	18
IX. 1701/11 წლის აღწერა საყაფლანიშვილოსი	20
ღამათვაანი	49—236.
I. ქვემო-ქართლის სოფლების და სხვა დასახლებული ადგილების სიები, რომლებიც დართული აქვს ვახუშტი ბატონიშვილის საქართველოს გეოგრაფიას	51
II. სია დაბეჭდილ სიგელ-გუჯრებისა, რომლებშიაც მოხსენებული არიან ქვემო-ქართლის სოფლები და სხვა დასახლებული ადგილები	63
განმატრება 63, სიგელი-გუჯრების სია 71	
III. 1721 წლ. აღწერა მეწინავე დროშისა	85—202
განმატრება—85, მეწინავე დროშის მოსახლეობის და მფლობელობის სტატისტიკური ცნობები—93, სამეფო საბარათაშვილო—93, სადედოფლო საბარათაშვილო—120, საყაფლანიშვილო—138, სომხთი—157, ტაშირი—178, შენიშვნები 1721 წლ. აღწერ. შესახებ 179	
IV. 1701/11 წლ. საყაფლანიშვილოს აღწერა	210—235
განმატრება—210, სია ყმათისა, რომელთაც „თავი“ არ უზიით—214 საყაფლანიშვილოს მოსახლეობის და მფლობელობის სტატისტიკური ცნობები—216, შენიშვნები 17011 წლ. აღწ. შესახებ—235	
მეორე ნაწილი. საგეოგრაფიო ცნობები	237—381
I. ქვემო-ქართლის სახელწოდება და მისი მხარეები	239
II. 1721 წლ. აღწერიდან გამოტოვებული მხარეები	242—249
ყაყული—242, ბანბაკი, ბერდუჯი და ლორის რაიონი 244 ელის ტერიტორია 247	
იასკ. ლორთქიფანიძე—„ქვემო-ქართლი“	33

	83.
III. ქვემო-ქართლის საზღვრები	250
IV. სოფლების და დასახლებული ადგილების მდებარეობა	257
V. სოფლების და დანარჩენი დასახლებული ადგილების სახელწოდება	264
VI. ერთი მხარის და ერთი სახელწოდების სოფლების რაოდენობა .	271
VII. ქვემო-ქართლის სოფლები და ადგილები, რომლებიც არ არიან მოხსენებული 1700—1750 წლების საბუთებში	274
VIII. სოფლების და დანარჩენი დასახლებული ადგილების სიის შედგენის წესი	277
IX. ქვემო-ქართლის მე-VXII საუკუნის პირველი მეოთხედის სოფლები და სხვა დასახლებული ადგილები (სია)	279-381
უმთავრესი შეცდომები	503

განზრახული იყო ამ პირველი წიგნისთვის დაგვეერთო ვახუშტი ბატონი-შვილის რუკა, რომელზედაც არის ლაპარაკი §—5-ში, და რომელიც იხსენიება §§ 46, 66, 71 და სხვებში. მაგრამ ჯერჯერობით ეს არ მოხერხდა. ვიმედოვნებთ, რომ ამ განზრახვის შესრულება შეგვეძლება მეორე წიგნში.

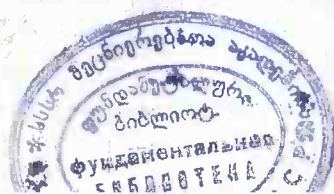
СО Д Е Р Ж А Н И Е

	Стр.
ЧАСТЬ ПЕРВАЯ. ИСТОЧНИКИ	29— 48
Введение.	29
Источники	31
I. География царевича Вахушти	31
II. Списки деревень, составленные Вахушти	32
III. Географические карты царевича Вахушти	32
IV. Дастурламали	33
V. Сигели и Гуджари	37
VI. Сакаплианишвилось Давтари	38
VII. Перепись Мецинаве Дроша 1721 г.	39
VIII. *) Вариант переписи 1721 года	43
IX. *) Перепись Сакаплианишвило 1701/11 года	44
ПРИЛОЖЕНИЯ	49—236
I. Списки деревень и прочих населенных мест Квемо-Картли, при- ложенные к географии Грузии царевича Вахушти	51
II. Список напечатанных сигели и гуджари, в которых упоминают- ся деревни и остальные населенные места Квемо-Картли	71
Разъяснения (Груз. текст)—70, список сигели и гуджари—71.	
III. Перепись района „Мецинаве Дроша“ 1721 г.	89—202
Разъяснения—89, Статистические сведения о населении и владении передовой армии Квемо-Картли по переписи 1721 г.—93, царское Сабара- ташвило—93, дарницыно Сабараташвило—120, Сакаплианишвило—138, Сом- хити—157, Ташири—178, Прим. к переп. 1721 года—203.	
IV. Перепись Сакаплианишвило 1701/11 г.	212—236
Разъяснения—212, Список крепостных по переп. 1701/11 г., у кото- рых „главы“ не обозначены—214, Статистические сведения по населению и владению Сакаплианишвило по переп. 1701/11 г. 216 Примечания к пе- реписи 1701/11 г.—236.	
ЧАСТЬ ВТОРАЯ. ГЕОГРАФИЧЕСКИЕ СВЕДЕНИЯ	383—502
I. Квемо-Картли и ее округа.	383
II. Округа, не вошедшие в перепись 1721 г.	385—390

*) В тексте ошибочно поставлены X и XI вместо VIII и IX.

Капкуди—385, Вацбаки, Бердуджи и Лори—386, Территории Ели—389.	
III. Границы Квемо-Картли	391
IV. Местоположение деревень и населенных мест Квемо-Картли в первой четверти XVIII ст.	397
V. Названия деревень и остальных населенных мест	402
VI. Количество одноименных деревень одного и того же округа .	405
VII. Деревни и местности Квемо-Картли, которые не упоминаются в источниках 1700—1750 г.	407
VIII. Порядок составления списков деревень и населенных мест .	408
IX. Деревни и прочие населенные места Квемо-Картли в первой четверти XVIII стол. (Список	410—502
Главнейшие ошибки и опечатки.	510

К этой первой книге было предположено приложить карту царевича Вахушти, о которой говорится в § 5 и на которую имеются постоянные ссылки в §§ 47, 66, 71 и других. Но пока это не удалось. Надеюсь, что это предположение удастся выполнить во второй книге.

ფანი 15 რბ

და 2 რბ

Цена 15 руб.

Пер. 2 руб.

